

4. märtsil VALIMA!

Meie rektor professor ARNOLD KOOP NSV Liidu Ülemnõukogu saadikukandidaadiks

Peaaegu kõik istekohad aulas olid täis. Viimastel tulijatel tuli juba rõdude minna. Presiidiumis olid ülikooli juhtkonna kõrval istet võtnud ka linna parteikomitee sekretär Arno Almann ja täitevkomitee esimees Nikolai Preiman. Aulasse olime kogunenud teisipäeval tähtsa sündmuse puhul. Ülikooli õppejõud, üliõpilased ja teenistujad esitasid NSV Liidu Ülemnõukogu saadikukandidaadi.

Koosoleku juhataja, ametiühingukomitee esimees Helve Kabur andis esmalt sõna ENSV TA korrespondentliikmele, filosoofiakateedri juhatajale professor Jaan Rebasele, kes tegi ettepaneku seada NSV Liidu Ülemnõukogu Liidunõukogu saadikukandidaadiks meie rektor professor Arnold Koop. Kõige enam

tunneme-teame Arnold Koopi ülikooli juhina. Ta asus sellesse ametisse 1970. aasta aprillis. Nende aastate jooksul on *alma mater* is toimunud suur edasimineku teaduses kui muudes valdkondades. Suuresti puudutab see ka meie materiaalsel baasil: mitu ühiselamut, majandusteaduskonna maja, füüsikute hoone, kehakultuurikompleks, raamatukogu... Tunneme oma rektori kui teadlast, kes on uurinud ülikooli ajalugu, kõrghariduse probleeme. TRÜ-d juhtides, teadusega tegeldes on A. Koop jõudnud osaleda NSV Liidu Ülemnõukogu kolmes koosseisus. Ta on olnud plaani- ja eelarvekomisjoni liige, viimati sekretär, kuulub parlamendigrupi. Nimetagem veel, et A. Koop on

EKP Keskkomitee liige, NSV Liidu Pedagoogikaakadeemia korrespondentliige, Eesti NSV teeneline teadlane, sotsialistliku töö kangelane.

Professor Jaan Rebase ettepanekut toetasid professor Ain-Elmar Kaasik, õigusteaduskonna III kursuse üliõpilane, komsomolikomitee asesekretär Andi Kasak, vanemtöödejuhataja jaoskonna lükksepp Peeter Somelar, dotsent Valeri Vassiltšenko ja parteikomitee sekretär dotsent Advig Kiris.

Ohel häälel seati rektor professor Arnold Koop NSV Liidu Ülemnõukogu Liidunõukogu saadikukandidaadiks Tartu valimisringkonnas nr. 750.

Rektor tänas usalduse eest. Ta ütles, et niisugune usaldus on *alma mater* ile suur tunnustus. Oks, ilma andeka ja tööka kollektiivita poleks ka märkimisväärsed tulemused.

Seejärel valiti professorid Ain-Elmar Kaasik, Ago Künnap, Ivan Volkov ja dotsent Paul Kenkmann rektori usaldusmeesteks.

***

Valimiseelsele ringkonnakoosolekule valiti 25 inimest. See toimus 4. veebruaril kl. 12 aulas.

6. jaanuaril esitas TRÜ kollektiiv valimiste jaoskonnakomisjonide liikmed. Komisjonides hakkab tööle 42 ülikooli inimest.

VARJE SOOTAK

Oli üks nädal veel täis «Head uut aastat!» Soovime seda 1984. aasta esimeses «TRÜ-s» meilegi koos sügissemestril katkenud rubriigi taastamiseks. Nagu ikka, püüame selles tähelepanu seada meie aja peamistele tahkudele.

Kultuuripüramiid

Eks ole, mitugi korda on tulnud tunne, et õppejõu põhiülesanne on sõelaga vee kandmine. Omateada on loengud nagu enam-vähem tasemel olnud, aga eksami tulemused on järsku väga nadid. Omateada oled üliõpilastele ilusti rääkinud, et nii pole ilus, ärge nõnda tehke, pole väärkas — olete täiskasvanud inimesed. Aga ikka teevad. Mitugi korda oled ohanud: kas tõesti peab ülikool ära tegema selle töö, mis oleks pidanud ammu tehtud olema — kaheksandas-üheksandas klassis juba. Aga ei, mis seal ikka, kui on tegemata, tuleb siin teha. Ja ikkagi jääb palju tegemata.

Kui kõneleme kultuuri tasemest ja selle tõstmisest ning kultuuri tipudest, milliseid tahaksime näha saramas väga kõrgele ja paistmas väga kaugele, siis unustame vist mõnikord, et needsinased tipud pole mitte maa peal, vaid tipud on ehitatud, ja ehituse, mis sarnaneb püramiidiga. Mida tugevam ja suurem on selle vundament, seda kõrgemat püramiidi on võimalik ehitada. Pole vist vaja hakata üle rääkima seda, kui oluline on selle põhja peamine — üldharidus, selle sisu ja kvaliteet. Seepärast räägime ja mõtleme praegu nii palju eelolevast koolireformist kui väga vajalikust asjast.

Seda suurt ehitust tehakse märkamatu — eriti vundamenti ja alumiste korruste piirkonnas, s.o. seal, kus me igapäev töötame. Seal me kaugele ei paista, aga kogu ehituse ning tippude jalgealuseks on seda osa tingimata vaja. Just siia panevad oma hoole ja vaeva ilma kõrgete kraadide ja pedagoogiliste tiitliteta õpetajad — algklassist ülikoolini välja, aga ka teenekad ning nimekad professorid. Just selles igapäevas tekibki vahet ka see sõelaga vee kandmine tunne. Aga küllap on ehk siiski rohkem seda, mis müüriks jääb. Vähemasti loodame.

Meie rahvas on väike, aga oma osa nõuab sotsialistliku kultuuri areng meilgi. Tee tippu on kõigile lahti, aga meie absoluutne loomingu-potents on ju väike. Kas ei peaks me seepärast tegema kõik, mida suudame, ja siis veel pisut rohkem? Või on seda palju? Ehk jätkub juba sellestki, et ei jätaks enam midagi vajalikku tegemata? Või ehk sellestki, et vähem seikisime ja räägiksime ning endalt — meie kõik, tudengist alates — vaikelt pisut rohkem nõuaksime? Või on sedagi palju?

JUHAN PEEGEL

Esimene sess

Kahtleva sammuga tuli mees kõrgele uksest sisse. Küllap ta teadis, mis ootab ees: tuli ju eksamisse.

Laul lamasid piletid: valged, ühtemoodi. Sellepärast nad meenusid paberikaupade poodi.

Õppejõu tõsise pilgu all hakkas natuke kõhe... Aeglaselt võttis käsi tal piletitest ühe.

Kahtleva sammuga tuli mees kõrgele uksest sisse ja tundis end kui kala vees tuli ju eksamisse!

SULEV VALNER

KES MIDA ARVAB

ehk kuidas eksamid lähevad? Seda saab teada 2. leheküljelt ühe esimese sessiooni tegija loost.

Tuhat päeva Suure Isamaasõja aegses Leningradis

ARNOLD KOOP

27. jaanuaril saab 40 aastat Leningradi blokaadi lõppemisest. Täna alustame meie rektori professor Arnold Koopi meenutuste avaldamist, mida ta jagas ajalehtede «TRÜ» ja «Edasi» esindajale. Selles rubriigis jõuab edaspidi lugejani ka Suure Isamaasõja saavutatud võidu 40. aastapäeva, sealhulgas müidugi ka kodulinnast vabastamise tähtpäeva kajastusi. Ohtlasi tänab toimetust tõhusa abi eest dotsent Hillar Palametsa.

Tuhat peaaegu ei ole. Päikesepaistes sädelev meri on vaikne, nähtavus peaaegu ideaalne. Mootor töötab rütmiliselt. Oleme heas tujus, mina ja minu seltsimehed, kes me sel pühapäeva hommikul teeme Saaremaa ranniku lähedal hüdrograafilisi mõõtmisi.

Olen 18-aastane, õppinud Leningradi Veetranspordi Koolis. Nüüd aga olen Punalipulise Balti Mere Laevastiku hüdrograafilise ekspeditsiooni paadikomandör. Meie baas asub Sõrve poolsaare tipus, peaaegu tuletorni jalamil. Paadid on aga mõõtmise meresügavust ja merepõhja reljeefi neutraalvetes. Pealt lahtistes mootorpaatides on 4–5 meest, õigemini noorukit: komandör, paadijuht, motorist ja mõõtmistehnikud.

Meie ei tee muret jutud rahvusvahelise olukorra pinevusest, sellest, et sakslane koondavat vägesid Nõukogude Liidu piiri lähedale. Kõik see tundub kaunil pühapäevahommikul nii kauge ja ebarealaalsena, misse mitte puutuvana. Teeme oma tööd, mis sellise ilmaga edeneb hästi ja mille tulemused aitavad hiljem täpsustada laevastikule nii vajalikke merekaarte.

Siis tuleb mere poolt lennuk. Teeb tiiru ümber paadi ja tema tiibadel olevad mustad ristid on meile hästi näha. Teise tiiru ajal «tervitab» ta meid kuulipilduja-valanguga ja kaob siis — nii väike paat ei näi tasuvat laskemoona kulutamist. Oleme jahmunud — mis see siis nüüd oli? Tulistada neutraalvetes liikuvat väikest paati. Selge, et teeme intsidentid ettekanne oma ülemustele, need kõrgemale poole kuni välisasjade rahvakomisariaat esitab protesti fašistlikule Saksamaale. Umbes nii kujutame ette sündmuste edasist käiku.

Järsku jääb meie radist vaikseks, läheb näost märgatavalt kahvatuks ja ütlevad siis need saatelikud sõnad: «Poisid, sõdal! Täna hommikul tungis fašistlik Saksamaa kallale Nõukogude Liidule!» Kuidas küll muutub meeleolu ainsa hetkega. Oled alles teadlikku

elu alustamas ja... sõda. Kas tuleb sellest heitlusest elusana välja? 18-aastasena ei tahaks veel surra.

Sedamaid lõpetame mõõtmised ja keerame käila Sõrve poolsaare tipu poole. Nüüd on peaaegu jõuda võimalikult kiiresti tagasi baasi, et saada korraldusi sõjalukorras tegevuseks.

On pühapäev, 22. juuni 1941.

***

Me liigume oma paatidega piki Saaremaa lõunarannikut Muhumaa ja Virtsu suunas. Paadid jäävad Virtsu, meid pannakse veoautodele ja sõidutatakse keskbaasi Tallinna sadamasse. Ka siin pole pikemat peatust — ekspeditsioon kutsutakse tagasi Leningradi. Asume ekspeditsiooni suurematele laevadele (hiljem kasutati neid edukalt miinitraaleritena) ja sõidame mööda Soome lahte Kroonlinna suunas. Vaenlane jälgib meid õhust, paaril korral isegi ründab, kuid pihta ei saa. Tallinnas baseeruva laevastiku läbimurre seisab veel ees, siis ründab vaenlane halastamatult nii lahe põhjakui lõunarannalt.

Peatume kaljusel Suursaarel. Siin on selgesti tunda sõja hingust. Evakueeritakse ladusid, laevadele veetakse sõjamoona. Toiduaineid on palju, kuid me ei osuta sellele kraamile kuigi suurt tähelepanu: toitu on ju alati saada, asi ka, mille varude loomise pärast muretseda. Võtame laevale vaid paari päeva tagavara, kuigi oleks võinud oma aluse toitu täis laadida. Kuidas me hiljem blokaadis seda kerge-meelset süntumist taga kurtsime, aga siis oli juba hilja.

Olemegi Kroonlinnas ja varsti Leningradis. On augusti lõpp. Meie laev heidab ankru Nevka jõel. Ootame, mis saab edasi.

***

Leningrad pakub omapärast pilti. Tänavad on täis naisi ja lapsi pakkide ning kompsudega. Need on sõjapõgenikud Lätist ja Eestist, Leningradi oblas-

tist ja ka Karjalast. Enamik neid ootab edasisaatmist kaugemale tagalasse. Raskelt koormatud veoautod veavad raudteejaamadesse evakueeritavate ettevõtete sissesadeid. Üldine sagimine ja kiirustamine, sekka väeosade kindel rivi-samm, patrullid tänavatel, Lenini linn valmistub vaenlast tagasi lööma.

Põlised leningradlased on rahulikud. Nad ei taha evakueeruda, sest nad ei usu, et fašistid jõuavad Neevalinnani. Varemgi on revolutsiooni hälli ähvardatud, kuid iga kord on vaenlane linna lähistelt tagasi löödud. Küllap läheb ka nüüd nii. Ei, nad ei sõida kusagile, nad armastavad oma linna ja nad jäävad siia, tulgu mis tuleb.

Informatsiooni rinnetel toimuvast on vähe ja saabuvad teatedki ebamäärased. Linna võimalikust ümberpiiramisest ei räägi raadio ega kirjutaja ajalehed. Sellest annab aga tunnistust üha tugevnev suurütkimura. Algul kostub seda läänest ja põhjast ja see ei anna veel põhjust ärevuseks — seal on ju rinne. Siis hakkavad suurütkid mürisema lõunast ja peagi ka idast. 8. septembril vallutavad fašistid Schlüsselsburgi — tulerõngas linna ümber on sulgunud, algab Leningradi blokaad. Fašistlik lennuk vägi tähistab seda esimese massilise õise õhurünnakuga. Linnas puhkeb arvukalt tulekahjusid. Põlevad Badajevi toiduainelaod — selle suure palangu kuma väreleb kogu öö edelakaares.

Nii algas blokaad ja keegi meist ei võinud tol ajal ette kujutada, et see ränk katsumus kestab ligemale kolm aastat — 900 pikka päeva ja ööd. Kõige raskem oli esimene blokaaditalv, üldse kõige raskem talv minu elus. Elurütm laeval kujunes küllaltki monotoonseks: fašistide tulelööki või õhurünnak, postil seismine, siis paarkümmend minutit vahet, jälle rünnak, jälle vahelolek. Et hoiduda tabamustest, vahetasid laevad küllaltki sageli asukohta, mis nõudis meeskonnalt pingelist tegevust.

(Järgneb)

Kes mida arvab

Kuningas Sess valitseb kõikjal — ühiselamus ja erakorteris, dekanadis ja kateedris. Lõpptulemusi on veel vara uurida. Sellest hoolimata on ülikoolipere igal liikmel sessioonist oma arvamus. Esmakursuslasel alles verivärsked, diplomandil ammune. Oppejõul tavakohane — eksaminaatorlik.

Eksam kõigile

Füüsik, filoloog, ajaloolane, keemik — kõik sooritavad NLKP ajaloo eksami. Uhel neljapäeval eksamineeris dotsent Feliks Kinkar eesti filoloogias esmakursuslasi. «Jäite rahule?»

«Vastuste tase oli normi piires. Meeldisid loogilised ja mitte üksnes õpikuga piirunud vastused. Eriti kiidan Mirja Maidlat — rääkis oma mõtetega, järjepidevalt. Niisuguseid põhjalikke ja sisukaid vastuseid tahtnuks kuulda rohkemgi. Häiris algallikate, Lenini teoste, parteidokumentide mittekäitlaldane, pinnapealne tundmine.»

«Teie soovitud neile, kellel see eksam veel ees?»

* «Eksam pole õnneloos. Ohtlik on jätta õppimata mõni teema, peatükk. Eesti filoloogide eksamil kukkus selle tõttu läbi kaks tudengit.

* Vastamisel ei soovita ettevalmistuslehel kirjanud monotoonset maha lugeda. Koguge esinemiskindlust. Suhtlemis- ja väljendusoskust on vaja ka edaspidi, eriti neil, kes suunatakse õpetajaks.

* Olge julged ja ärge paanitsege. Oppejõud ei tee teiega kurja nalja, vaid selgitab objektiivselt üliõpilase teadmisi.

* Eksami eel ajab igasugune ülearune info pea segi. Keelaksin uke taga õppimise ja igasuguste uudiste vahetamise kui viimase tobeduse.»

Ainult tütarlastele

oli teise kursuse saksa filoloogide erialaeksam, poisse sel kursusel ei õpi. Eksamilt tulija eksamitulle minijale: «Head põrumist!» Vastus: «Kuradile!» Mitte sõim, vaid üliõpilasgõõ. Soovile «Head põrumist!» tuleb vastata nii, «Suur tänu!» toovad õnnetust. Mõnel on kaasas talisman — viiekopikane kinga sees. Kellegi tütarlapse õnneloom, puust minilehm, toonud eksamiõnne juba tema isale.

Kaks tudengit räägivad saksa keeles, vist arutavad midagi grammatikast. Üks loeb pingsalt konspekti.

Eksaminandid arvavad õppimisest:

«Saksa keelt on mõnus tudeerida üksinda, üheskoos saab siin arutleda vähe. Ühiselamumiljöö pole selleks kuigi soodne. Muidugi, õige õppimiskoha valib igaüks ise.»

Spikerdamisest:

«Korralikult, selgelt ja hästi koostatud spikrilt on hea õppida. Kas seda vastamisel kasutada saab, sõltub juhusest.»

Oppejõust:

«Oppejõu isiksus ja meeoleolu mõjutavad paratamatult üliõpilast. Meil on «sehr gut» oppejõud, neile on hea vastata.»

Kursusejuhendaja dotsent Koidu Uustalu ja vanemõpetaja Rutt Vesikimeister on eksamineerimise juba lõpetanud. Laual lebavad õpinguraamatud, hindeid neis veel pole. Kui vanemõpetaja Helme Tõevere viimase vastuse ära kuulab, hakkavad oppejõud arutama, milline hinne kellelegi panna. Iga oppejõud selgitas teadmisi saksa keele eri valdkonnast. Tudengitelt nõuti grammatika tundmist ja sõnavara vaba kasutamist.

K. Uustalu: «Keeleeksamil kehtib põhimõte — tead, ei tea. Ilusa jutuga teadmatust ei varja. Igalt eksamilt jääb midagi meelde — rõõmsat, kurba, koomilist. Meeldiv, kui

tavaliselt viletsate teadmistega tudeng vastab eksamil suurepäraselt. Täna eksamil kukkus üks tütarlaps läbi — läbi katkise põhjaga tooli.»

Opetussõnu õppeprodekaanilt

Ajaloo teaduskonna õppeprodekaan dotsent Arved Luts:

«Tulge eksamile täpselt, just teile ettenähtud ajal. Sellest nõudest mitte kinnipidamist võetakse kui läbikukkumist. Võtke eksamile kaasa ka pass. Meenutan küll kulunud tarkust, aga siiski on see mõnel ununenud, eriti esmakursuslastel.

Meeldiv on näha eksamil soliidset riietatud tudengit. Eksam on ikkagi pidulik. Häbi eksaminandile, kes ilmub eksamile rõhutatud «kodustes» rõivastes.

Mõned tudengid arvavad, et halvema hinde tõi neetud kiuslik lisaküsimus. Lisaküsimus ei määra kunagi hinnet, see on vaid vahend objektiivse hinnangu väljaselgitamiseks.

Mõnikord on kasulik enne eksamit konspekt läbi sirvida, õpitu kiiresti meelde tuletada.»

Sõna on psühholoogil

Psühholoogiaaspirant Aleksander Pulver:

«Hirm ja ärevus on loomulikud psüühilised nähtused. Muidugi esineb ka superstressi. Psühholoogidel on termin «väljast lahkumine». Inimene kardab, kaotab lootuse, jätab kõik pooleli. Kuid hirm pole võitmatu. Retsept: selgitage konkreetselt, mida kardate, kaaluge fantaasias kõik eksamiolukorrad läbi.»

Inimeste psüühika on erinev, kuidas mõjub sess erinevatele temperamentitüüpidele?

«Melanhoolik näeb tonte, kus neid pole. Flegmaatik valmistagu alati põhjalikult ette. Mõelgu läbi kõik olukorrad. Ta ei kohane kiiresti. Sangviinikud ja koleerikud peavad sessile kõige paremini vastu.»

Talismanid ja uskumused psühholoogi pilguga

«Iga inimene arvab, usub oma moodi. Tihti me ei mõtle, kas tõde on ikka reaalne. Ebausk suurendab vahel ka võimeid. Kui tudeng usub, et näoga akna poole istuv oppejõud toob õnne ja eksaminaator istub tõesti niiviisi, suudab üliõpilane vastamisel imet teha.»

«Opin ja öpin, aga pea nagu kaalikas, midagi meelde ei jää. Mida teha?»

«Koostage taustsüsteem: rühmitage sarnased mõisted, arvud, nimed. Hästi jääb korraga meelde seitse ühikut.»

Sessilaste teine kodu

Niisama lähedane kui õpikud, oppejõud, õpinguraamatud, on eksamite ajal ka raamatukogu. Sessimeeleolu märkab ka raamatukogu personal. Teenindusosakonna juhataja Kaljo Lepik: «Sessiajal on tudeng raamatukogus asjalikum kui tavaliselt. Sageli näeb üliõpilasi millegi üle arutamas — küllap eksamitest. Osa tudengeid, eriti ühiselamu omad, õpivad siin terve päeva. Kõige enam kasutatakse sessi ajal õppekirjanduse lugemissaali. Mõned jätaavad lugemissaalist lahkudes raamatud lauale: soovivad kohta reserveerida. See on keelatud.»

Hommik on õhtust targem

On öö. Lõpetan õppimise — seitsme tunni pärast olen oppejõu võimuses. Habet ma enne sessi ei aja, sokke ka ei pese. Kooliajast mäletan, et see toovad õnnetust. Kuidas läheb, usutlen mõttes ise enast. Ei tea. Hommikul selgub kõik: ta on õhtust targem. Kui esimene eksam korda läheb, tuleb kartada viimast, arvasid saksa filoloogid. Näis.

JAAN LUKAS, ajaloo I k.

Majandustudengid pealinnas

Uhel hommikul oli kõik valmis: rahanduse ja krediidi üliõpilased Tallinnasse sõiduks ja rahandusministeerium nende vastuvõtuks. Esindatud olid I ja IV kursused, kellele hiljem lisandusid ministeeriumis praktiseerivad diplomandid ja hulk viilistasi.

Nn. rahanduse päev algas rahandusministri E. Mändmaa tervitusega. Ta tutvustas ministeeriumi hoonet ja muidugi rääkis meie eriala tööst. Soodsat võimalust kasutades esitati palju küsimusi. Lõpe-

tuseks soovis minister kõigile tuult tiibadesse ja pani meile lootusi kaadri tugevdamisel ning vaimu-elu intensiivistamisel.

Pärast lühiajalist majaga tutvumist sõitsime Saku Eksperimenteraalflethasasse, kus saime nii palju näha ja kuulda, et julgeme end nüüd isegi päris teadjaiks nimetada.

ERKI võimlas toimus korvpallivõistlus tudengite ja ministeeriumi noorte vahel. Võitsid sport ja sportlased

ASTA LÄÄNE

● Aasta viimasel nõukogu koosolekul 23. detsembril andis õppeprorektor prof. Uno Palm dots. Arne Kivistikule ja õppeosakonna juhatajale Mati Salundile ENSV KKEH ministeeriumi aukirja.

● Kuulati ära ühiskonnateaduste nõukogu esimehe prof. Jaan Rebase ettekanne NLKP poliitika aktuaalsete materjalide õpetamisest ühiskonnateadustes. On koostatud plaanid, mille järgi peetakse loenguid ja seminare kõigi teaduskondade üliõpilastele, samuti aspirantidele ja kraaditaotlejatele. On täiendatud ühiskonnateaduste seminarikavasid,

● 12. detsembri koosoleku algul võeti NLKP liikmeks Jaan Rütümann (ravi VI), Uku Vilson (ajal. IV), Verni Loodmaa (maj. IV), Jaak Evert (maj. IV), Irina Matusevits (mat. V) ja Sulev Kuuse (biol. IV) ning liikmekandidaadideks Mehis Viru (KKT III), Urmas Varblane (maj. V), Margus Talur (maj. III) ja Hugo Mändar (füüsika IV).

● Seejärel arutati ideelis-poliitilise kasvatustöö tõhustamist ajaloo- ja majandusteaduskonna üliõpilaste hulgas. Ülevaate sellest tööst andsid parteibüroode sekretärid Jaan Kõrgesaar ja Jüri Sepp. Mõlemad parteibürood on komsomolitöö parteilise juhtimisega tegelnud küllaltki tulemusrikkalt. Eriti on seda märgata olnud viimasel ajal ajaloo- ja majandusteaduskonnas. Otsuses kohustatakse parteibüroosid süsteemikindlalt suunama nooremate kursuste üliõpilastega tehtavat kasvatustööd. Majandusteaduskonnas tuleb parandada komsomoliaktiivi juhtimist, ajaloo- ja majandusteaduskonnas suurendada poliitilise iseloomuga ülesannete osa.

● Ametiühingukomitee tööst sotsialistliku võistluse suunamisel kõneles komitee esimees Helve Kabur.

● 26. detsembri koosolekul oli kõne all füüsika-keemiateaduskonna parteiorganisatsiooni töö komsomoliorganisatsiooni tegevuse suunamisel. Sellest kõnelesid parteibüroode sekretärid Valeri Vassiltšenko ja Mati Karelson ning parteikomitee

TRÜ nõukogus

eksamipileteid, referatiivsete ja võistlustööde temaatikat. Kateedrid on korraldanud teoreetilisi seminare NLKP Keskkomitee juunipleenumi kohta, filosoofia kateeder korraldas vabariikliku filosoofiaõppejõudude seminari. Ettevalmistamisel on kaks üleülikoolilist üliõpilaskonkurssi parimate ainetundjate ja aktuaalsete parteipoliitiliste materjalide tundjate selgitamiseks.

Otsuses peeti vajalikuks kõne all olevate materjalide kajastamist peale ühiskonnateaduste ka humani-

EKP TRÜ komitees

liige Paul Varul. Pidevalt on parteibüroode tähelepanu all olnud nii õppe-, teadus- kui kasvatustöö. Tihe side on olnud komsomolibüroodega. Palju on tegeldud kutse-suunitlusega, sest konkurss sellesse teaduskonda pole suur. Vaatamata tehtavale tööle on teaduskonna õppe- ja kasvatustööd jätkata, pöörates suuremat tähelepanu internatsionaalsele kasvatustööle, omavalitsusele jm.

● 9. jaanuari koosolekul oli päevakorras üks põhipunkte töökollektiivide osatähtsuse tõstmisele ja töödistsipliini tugevdamisele suunatud NLKP juhiste täitmine üliõpilis. Oppeprorektor professor Uno Palm keskendas oma ettekandes kõige enam tähelepanu õppedistsipliinile, eriti aga kateedri ülesannetele. Ettekande jätkust, mille esitas ametiühingukomitee esimees Helve Kabur ning sõnavõttudest (T. Kuldsepp, V. Vassiltšenko, V. Kelder, A. Kiris) jäi kõlama järgmist. Iga oppejõud peab ise kontrollima oma loenguist ja seminaridest osavõtjaid. Seda ei tule tema eest keegi teine tegema. Üldiselt ju nii asi ongi, kuid mitte alati ja mitte igal pool. Pahatihti ei jõua puudujate

taarteaduste- ja teiste ainete erialakursustes. Kui nende materjalide tundmaõppimiseks ei piisa ühiskonnateaduste tundidest, peavad dekaanid eraldama selleks täiendavaid õppetunde teiste ainete arvel.

● Teadusprorektor prof. Ants Kallikorm tutvustas aasta tähtsaimaid teadussaavutusi.

● Väitekirjade valmimisest ja kaitsmisest kõneles aspirantuuri-osakonna juhataja Salme Laar.

● Psühhiaatriakateedri juhatajaks valiti dots. Lembit Mehilane, üldkirurgia ja reanimatoloogia kateedri juhatajaks dots. Raul Talvik.

nimed oppejõuni just suure kuulajaskonnaga loenguil. Oma üldistuse puudumistest teeb prodekaan, selle tulemused peavad õigel ajal teada olema dekaanil. Pole kasu märkmetest prodekaani kaustas, kui neid pole teatavaks tehtud teistele, kui pole korraldajaid karistatud. Oppeprorektor pidas sellesuunalise töö korras olevaks arsti-, matemaatika-, majandus-, õigus- ja füüsika-keemiateaduskonnas.

Mõnevõrra rangemat suhtumist õppe- ja töödistsipliini rikkumistesse näitab see, et sügissemestril karistati 77 üliõpilast (neist üle 40 eksmatrikuleeriti) ning 4 oppejõudu.

Distsipliniküsimused kuuluvad partei-, komsomoli- ja ametiühingubüroo valdkonda. Ometi tundub siin olevat mõndagi koordineerimata.

Rektor prof. Arnold Koop lisas, et mitte iga lüli (oppejõud, kateeder, selle juhataja, kursusejuhendaja jt.) ei suutu oma ülesannetesse nagu tarvis. Süsteem nii alt üles kui ülevalt alla peab töötama tõrgeteta.

● Bioloogia-geograafiateaduskonna parteibüroo sekretär tutvustas parteiliste ülesannete andmist ja kontrollimist oma teaduskonna parteiorganisatsioonis.

● Arutati läbi ja kinnitati 4. märtsil toimuvate NSV Liidu Ülemnõukogu valimiste ettevalmistamisega seotud tööplaan.

Keemiaõpetajad keemiahoones

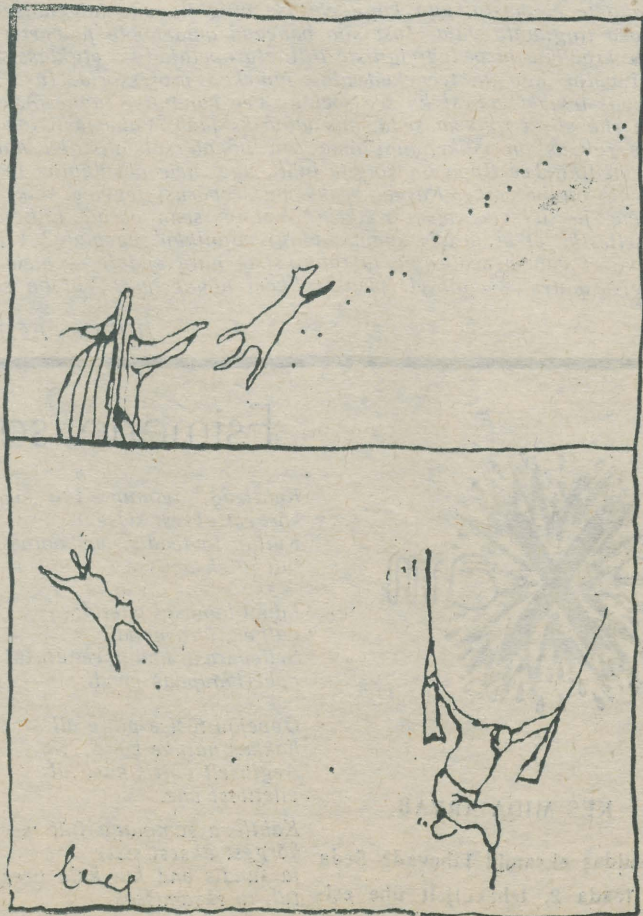
5. jaanuaril toimus keemiahoones keemiaõpetajate aktiivi ülevabariigiline seminar-nõupidamine, peakorraldaja dotsent Aarne Tõldsepa kinnitusele juba neljateistkümnes omataoline. Seekord olid kõik ettekanded seotud väljapaistva vene keemiku Dmitri Mendelejevi 150. sünniaastapäevaga. Kõnelemas käisid oppeprorektor Uno Palm, keemiaprofessor Vello Past ja Leningradi Herzeni-nimelise Pedagoogilise Instituudi kateedrijuhataja professor Aleksandr Makarenja.

Dekaani jutu kirjutas üles

JAAN LUUK

JÜRI TOOM

TUDENGIPILT ● TUDENGIPILT ● TUDENGIPILT

PEEP PEDMANSON

Folkloori Mohnsundi arhipelaagi aborigeenidelt

Veidi suhtlemisest ja tehnikast

Eks saarerahva lahkusest ja hingedoolest ole igaüks meist üht-teist kuulnud, hoopis teine asi oli seda omal nahal kogeda. Jutuga kipub olema nii, et võtame seda teatud respektiga, eriti kui toodud seigad meile «mandrimalli» järgi erandlikena tunduvad. Kui aga juba mitmes perenaine aias suhkrurõõnapuu kätte juhatab ning sinu tööde-tegemiste vastu siirast huvi tunneb, siis on veendumusel, et tunded ilma ja inimesi, jalad alt löödud. Muhu memmele pole mingi probleem võtta kaks täiesti võhivõõrast näitsikut oma katuse alla, vaatamata sellele, et need teda kõrvõimalike küsimustega kiusavad ja niiviisi kodurahu päris ära rikuvad. Sellist muhulikku heldust kohtasime kõikjal, kuhu meie retked sel saarel viisid.

Et peale ülikooli makside olid kaasas ka mõned isiklikud, siis sai iga grupp kasutada «lindistamis-lukust». Sellega muutusid tööpäevad küll pikemaks — tuli ju õhtuti linte puhtaks kirjutada —, kuid saime säilitada laulude viisid ja jututerviku. Lindist ümberkirjutamisel on seegi eelis, et võid mõnegi jutu käigus möödalipsanud seiga kinni püüda ja paberile talletada. Muidugi suhtutakse mikrofoniga inimesse algul umbusuga (püüab ju makk iga sõnal), kuid kui laulul-jutul on juba hoog sees, ei suuda lindistaminegi seda peatada. «Oot, oot, me natuke klapi-tamel!» Nüüd tuleb ainult endal karme olla õigel ajal nupule vajutamiseks.

Kõike ei saa ometi lindile võtta. Ei laulja võidurõõmsat pilku, kui esitus õnnestus, ega elevust, mis tekib laste seas, kui lauldakse Tepu Mardist, kes mõisasaktele mune haudus. Need muljed jäävad endale hingesoppi hoida ja päevikuga

jagada. Jääb seegi, kuidas jälle asjatult autokauplust oodanud inimesed koju lähevad, kahetsemata ometi tulekut, sest «lavka» juurest saadakse peale toidumoonaga ka nädalauudiseid, oodates aga vaetakse ilma ja inimesi. Nendest vestlustest leidsid mõndagi kõrva taha panna ning eks olnud see tänuväärne koht, et ennast tutvustada ja teada saada, kuhu, millal ja kelle juurde minna.

Ning veel ühest muljest: muhulaste otsekoheste huumorist. Jaan Parts, kellelt saime toredaid laulutekste, püüdis nii mõnegi «tarkpea» oma keerdküsimuste võrku ja sellest välja rabelda polnud niisama lihtne. Tema esituslaad oli aga nii nakatav, et selle nimel võis ära kannatada mõnegi nööke.

Just Muhumaal sai selgeks, et kui mõnda eluala ikka päris põhjalikult ei tunne, siis ära kipu sellest rääkima: jääb nii peenelt vahele, et ei saa ise arugi, kui juba naerualune oled. Pilge on otsene, kuid tigiduseta ja seepärast ei saa selle peale ka tõsiselt solvuda. Teisest küljest aga võid Muhus kindel olla, et kui tõsiselt hätta jääb, siis ei minda sinust ükskõikselt mööda. Nii võib autojuht küll hilisõhtusest bussist mahajäänud veidi nöökida, et «kurjad vaimud peasunud lahti, peavad laubaõõsel jahti», kohale viib ta nad ometi, mis sest, et oma kodutee selle võrra jälle pikem tuleb.

Tore oli elada päevast päeva selliste inimeste kõrval. Kui nüüd liinibussis torisejaid ning üksteise nügimist märkan, meenub kohe, kui kenasti me kogu oma varustusega mahtusime ära Kuivastu bus-si, kus nõelalegi enam kukkumiskohta ei paistnud olevat.

JUUNIKA LÖHMUS

Rässa lõkits

Kui Kuivastu sadama poolt tulla ja kohe kõrtsi tagant vasa-kule keerata, algab Esimese ilmasõja ajal ehitatud kivitee. See jookseb siis oma kolm kilomeetrit Vöikülani, seal teeb täisnurkse pöörde paremale ja lohibe päris sirgelt edasi veel kilomeetrit paar. Ümber-ringi paistab ainult kiviklibu pisi-keste kadakajussidega. Päris kau-gel on porikarva meri. Astume kõrbetundega. Nii Rässa külan. Pikk külatänav, mis nüüd juba ta-valine roobastee. Vasakul, laia lageda taga, on jälle meri. Mere-äärset lagedat teavad muhulased Sambasäärena.

Siin kuskil ta kodu ongi. Olime ta järele juba mitmest külast pä-rinud, aga ei teatud tast mujal midagi. Välja ilmub ta pikkadel pi-medatel sügisõhtutel, hõljub tuleke-rana maa ja taeva vahel, tuleb üle

põllu, üle aia õuelegi, ehmatab nurga tagant välja karates küla-naisi. Siis pöörab üle mere Saa-remaa poole, vahel lööb heinakuh-jana laiali. Aga hommikuks tuleb Sambasäärele tagasi.

Uurinud olevat teda nii omakan-dimehed kui kaugelt tulnud teadja-madki. Andrese talu perenaise jutu järgi olla vanaperemees tahtnud teda ligemalt vaadata. Läänud siis lähemale, aga järsku tundnud, et ükski juuksekarv pole enam õigesse paika jäänud, ja tulnud tagasi: «Ta mind ei tülitä, mis ma tast tü-litan!»

Nii see lõkits või lõketaja või lõ-kats seal Rässas tembutab, isepõ-leb nagu elektrivalgus, umbes na-gu taskulamp, aga «mitte petrooli-lambi moodi».

Mis ta siis on, kus ta nüüd on? HILLE JOEÄAR

Leena laulud

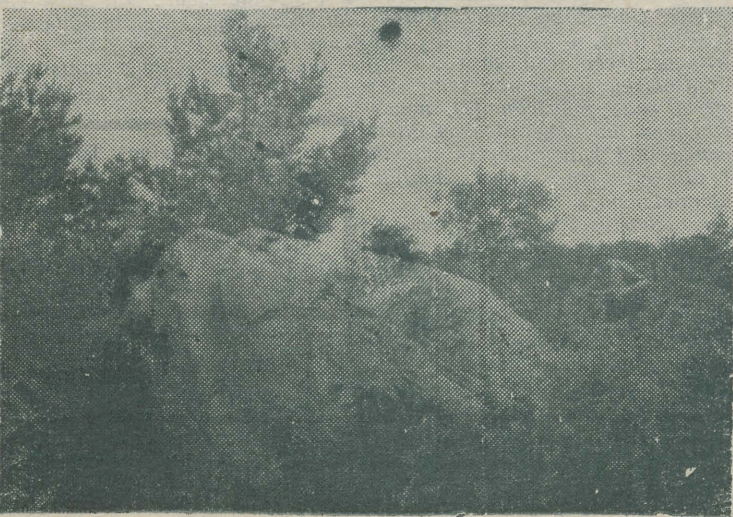
«Kesse teitid siia juhatast?»

Mine võta kinni, oli see päike, kuumus või sisimas kripeldav uudishimu. Oma osa oli selles tulekus ka Kallaste küla sõbralikel inimestel.

Kuid siin me nüüd oleme — Jaani Leena pool. Oma 86 aastale vaatamata oli perenaine veel kül-laliki kõbus, kudas laua taga mit-

mevärvilist kinnast. Ise ütles küll, et see pole enam mingi kudumine, «sodib» veel oma lõbuks midagi. Aga vardaids pihust laskmata püüdis ta meie küsimistele-pärimistele vastata. Laule ei meenunud esialgu ühtegi, kuid me lubasime talle veel kord külla tulla.

(Järg 4. lk.)

Smuuli üht lennukat väljendit kasutades ütleme, et läinud suve 10. augustil tungis Virtsust praam-mil Muhu territoriaalvetesse eesti kirjanduse ja rahvaluule kateedri folklooriekspeditsioon: 9 esimese ja 1 neljanda kursuse üliõpilane ning juhendajana allkirjutatanu. Mõistagi polnud see kateedri esi-mene retk Muhusse, seal käidi ka 1954. ja 1968. aastal. Meie see-kordseks ülesandeks polnud fron-taalne kogumine, vaid muhu folk-loori status quo selgitamine aastal 1983 — mis (ja milleks) on veel aktiivses kasutuses, mis (millal ja miks) on taandunud? Ekspeditsiooni ettevalmistuste hulka kuulus küsitluskava koostamine, mis tugi-nes varasemate käikude materjali-dele.

Muhus veedetud tosinast päevast kuus esimest kuludid Liival olus-tikku seoselemiseks, talvel oman-datud teoreetiliste teadmiste prak-tikas proovimiseks, esimeste koge-muste jagamiseks ja silmaringi laiendamiseks: käisime Saaremaal ja ringi ümber Muhumaa. Tõsine töö algas siis, kui jaguneti gruppi-desse ning siirduti uutesse peatus-kohtadesse: Hellamaale, Piirile, Nõmmkülla ja Suuremõisasse. Üli-õpilaste usinust tõendab kaasatoo-du. Kateedri folklooriarhiivi lisan-dus 82. köide käsikirju, mille 660 leheküljel võib leida riimilisi laule, lastefolkloori, mänge, muistendeid, uskumusi ja kombeid ning nende kommentaare. Fonoteek täienes umbes 3 tunni lindistustega, foto-sidki toodi kaasa ligi 40.

Töö kiidab ise tegijaid ja tehtu-le pädeva hinnangu annavad talle-tatud materjali tulevased kasuta-jad. Küll aga on just paras aeg veel kord sügavat tänu avaldada kõigile neile Muhu eitedele ja taa-tidele, meestele ja naistele, kelle lahkust ning vastutulelikkust me suvel kasutasime.

Mis jäi käigust silma, kõrva ja meelde osavõtjatele endile, sellest jutustavad järgnevad muljetekil-lud.

PAUL HAGU, eesti kirjanduse ja rahvaluule kateedri vanemlaborant

Painaja kimpus

Muhust jäid meelde seal väga levinud muhedad lood painajatest. Ühest päris harilikust painamis-juhtumist pajatas meile Kallaste külas endine meremees Vassili Saarkoppel.

Põnevust tegi jutustaja kaasa-elamine ja sulaselge tõepärasus — painatute nimedeni välja. Taat tea-dis kohe väita, et painaja käis Oru Tähvenat kiusamas ja kaht-lustati, et painajaks oli keegi Saadu Mare. Painaja ajas minema viimase ristipoeg Madis.

Nagu painajaloos ikka, öeldi siingi, mis kujul ta kallale tuli — seekord ronis kukena ahju peale ja «võttis vanamehe inkuma kohe.» Kuulsime ka painajatest, kes olid inimestele hoopis mõne looma või esemena peale tulnud, aga mujal jälle noore neiuna. Mõnikord painajat ei nähtudki, inimese lihtsalt hakkas äkisti magades kurja häält tegema. Mis muud kui painaja jälle peal!

(Järg 4. lk.)

LÕETSA LÖHKINE TONDIKIVI

Siit Lõetsa mees, sie oli tulnd — kas see oli nüüd jõululauba õhta? — oli kirikust tulnd. Siin lõhkise kivi juures oli äkisti väikene vana-mehe tee ääres ja akand ta kõrval tulema. Ja oli ütelnud, et kolme aja pärast teie majad põlevad ära. Ja kadund. Mees tuli koju ja oli ko-dus teistele ka rääkind, et siuke asi oli. Siis nad olid mõiteld, et 3 aja pärast — see võib olla, et 3 päeva pärast.

3 päeva läind mööda — mitte midagid. Siis läind 3 nädalat möö-da — ikka mitte midagid. 3 kuud läind mööda — jälle polnd mitte midagi. Jaa, kes teab, mis viirastas! Täpselt 3 aastat läks, ja majad põlesid ära.

Irina Tustist, Päraste küla

Kuidas tõbesid arstiti

Kõiki ravimiskunsti käsitlesi ühendab veendumus: inimese löi loodus ning seepärast ravitagu looduslike vahenditega.

Muhulased ei ole jäädvustanud ravivõtteid kirjasõnas, rahvatarku-si anti põlvest põlve edasi suuli-selt. Nii püsisid häid tulemusi and-nud tohterdamisviisid pidevas pruugis ning on siiani rahva mä-lus säilinud.

Üks levinumaid roosi arstimise vahendeid oli hariliku koolivihiku sinine kaaneleht, mis asetati hai-gele kohale. Ravija pidi teadma sõnu. Roosi ei tohtinud märjaks teha. Mõnes paigas (Hellamaal, Kallastel) pandi roosile asjasündi-nud talle musta villa.

Liigese kidisemise ehk kidi ravi-miseks seoti ümber randme vask-kett. Hellamaal olevat Toru Mare lisaks käerannet närinud ning sõ-nu pobisenud.

MARIKA ERM

„Sie on rahulaul“

Käspri talu, Peeter Tamsalu: «Ohe laulu ma või teile laulda. Sie on rahulaul. Sest maailma rahvad nõuavad rahu ja selle kohta olid strateegia päevad just. Sie laul käib Jaapani omaaegse strateegia kohta, kui aatompomm visati Na-gasakile. Just selle maailma asjan-duse keerises ma mõtlen praegu... No laulame sisse ja asi piip!

Otien: taevaalaotuses lennukit lendamas näen. Lendur holab aatompommi nil õrnalt omal käel. Aatompommi kannab ta tiibade tult Nagasakil, kus hiljem kurbus, nutt. Jne.

Viis oli nagu kuskilt kuulnud ja

JANIKA TAUJAR

Oh Muhumaa, sa merelaid!

Tosina saarel veedetud päeva jooksul sai see väike põldmarja-maiguline ja mereveehõnguline maalapp vist meile kõigile omaseks. Kohtusime paljude inimestega, kes seal elavad ja töötavad, ronisime üle rohkete karjaadade, kriipisime jalgu vastu kadakaid ja mõõtsime mitmeid kordi sammudega ühest külast teiseni.

Oma osa saarega tutvumises andis Tallinna trükitöölise eks-kursioon, millega üheks päevaks liitusime. Ring Muhu saarele tehti Koguva muuseumi direktori, eesti filoloogia osakonna viistlase Mar-tin Kivisoo juhtimisel. J. Smuuli muuseumiga tutvumine algas ka-lessisõidust (kutsariks Martin ise) ümber Koguva küla, mille sam-maldunud kiviaiad ja rookatused on tüüpilised tervele Muhumaale. Külmast siniseid ekskursante tur-

Huvitavat materjali saime loo-made ravimise kohta.

Liide Saarkoppel Kallastelt ju-tustas, kuidas hobuse põrna tohter-dati. Põrna torgati nimelt naaskel ning keerutati seda...

Kui loomad kõhisid, anti neile hülge- ja hanerasva. Sõra põleta-misel saadud tuhk oli heaks ravi-miks sõrahaiguste puhul. Äkilise haigestumise korral toideti lehma pulbriks tehtud ussikestaga.

Mõnes paigas mäletati ka posi-jaid, soontetasujaid, kupulaskjaid. Toome Liisa pidi veel praegugi soolatükaid ravima, sõlmides nen-de kohal punast paela.

Linnuse külas elanud nõid, kel-lel oli kodus suur veepütt. Kivid püti all aeti kuumaks, nii et vesi hakkas aurama. Haige tõsteti auru sisse. Seda toimingut nimetati uhatlemiseks.

ei olnud ka. Käspri Leena keetis õunasuppi, pakkus õunu. Peeter tõmbas piipu, paistis kuidagi kava-la näoga olevat. Ja siamaani ei tea, naeris ta meie üle või improvi-seeris või oli see päris tõsine laul võõra saare asjades.

Miks on too Käspri Peetri «koopus» meile nii südameläheda-seks saanud? Algul kuulasime läbi ja otsustasime ta makilt maha las-ta. Kahju hakkas: lindistasime ümber. Hommikul mängis makk rahulaulu, mis sai ümber kirjuta-tud, pähe õpitud ja lauldud, laul-dud, lauldud...

Urmas Oras pääses jutusoonele. HILLE JOEÄARE fotod

Folkloori...

Painaja kimpus

(Algus 3. lk.)

Hädas leidub ikka abi, eriti kui Sörve targalt järele kuulata, kuidas tasi lahti saada: «Tuleb võtta piits, selle keel tõrvaseks teha ja ootama jääda. Kui painaja sisse tuleb, siis vaja kohe lüüa uste peale ristid, kõige enne sinna, kust sisse tuli.»

Selliseid hea nõu andjaid teati ka lähemalt juhatada, alati ei pidanud just Sörve minema. Siiski tuli selliseid salapäraseid olevusi ikka kellegi teadja-inimese abiga ära ajada.

Madis toimiski targa õpetuse järgi. Mis edasi sai? Akki istus Madise ristiema Saadi Mare akna all. Tema ja Madise vestlus vahendati meile lausa dialoogi vormis:

«Tere ka, mu ristipoeg!»

«Mis kuradi ristipoeg ma sulle ole, mis sa roomad siin ööse ringi?»

«Ma tuli so käest obust tahtma.» «Kasi, et sa siit kaod! Mis obuse tahtmine see ööse on? Kui sa tahad obust, tule päeval!»

Oru Tähve saigi Madise abiga painajast lahti. Jutustaja lausus veel, et «ristiema läind koošides toast välja».

Alati ei läinud nii libedasti, näiteks Ranna Mihkel ei saanud painajast kuidagi lahti. Kui Mihkel ka üle mere sõitis, oli painaja igal pool järel.

Ehk on tõetera sees Muhuski kuulnud arvamusel, et küllap on painaja mõnel inimesel juba veres. MARE JANNESTE

Leena laulud

(Algus 3. lk.)

Teisel päeval leidsime perenaise sama tegevuse juurest. Meid oli juba oodatud, sest pärast magnetofoni lauale asetamist nad tulid — Muhu oma laulud. Jäi üle ainult mõttes imetleda neid muhedaid laulumestretid, kes iga juhtumise kohta oskasid sobivad sõnad ritta seada. Eriti tabavad olid jõulu laulud.

Uhes neist on juttu noormehest, kes võitis nõuks neidude juurde magama minna. Uhke ja toreda noormehe riietuse kirjelduses on ka alljärgnevad värsid:

... et rinnas nõõbitosinad
kui tatitired kiiskavad.

Võrdlus jääb võrdluseks, aga suhtumist ühkeldavasse noormehesse kannab ta endas samuti. Muidugi ei tule kavatsetust midagi välja

ning poiss pääseb hädavaevu nahataiest.

Teine laul on üle Muhu tuntud «Pähklilaul». Kandvaks tegelaseks on neiu, kes jagab jõulude ajal külla tulnud noormeestele pähkleid. Aga armunud süda ajab pähklikoti taskud segi ning kõige kallimale poisile poetuvad pähklite asemel pihku «tiibulised». Need on juunisjuulis korjatud pähklid. Siis on pähkel seest veel vesine ja läheb hallitama.

Nüüd tuleb neiu küla pealt paremad pähkleid otsida, et poisile oma tunnete ehtsust tõestada.

Need kaks laulu deklameeris Leena väga ilmekalt, andes mõnes kohas seletusi juurde. Isegi vardad oli ta selleks ajaks lauale asetanud.

SIGNE SÖÖMER

Punk rock lõpetab

1978. aastaks oli «Sex Pistolsi» tähelend lõpule jõudmas. Inglismaal ei saanud ta enam esineda, sest ansambli kontserdid töid korraldajatele suuri kahjumeid — ekstaasis publik purustas tihti toole, lõhkus kõike, mis kätte juhtus. See sundis korraldajaid ansamblile «ei» ütlemata. Ka bändis endas polnud enam kõik korras. Sagenesid omavahelised konfliktid. «Mina olen sellest kõigest väsinud» ütles John Rotten pea kõigis «Sex Pistolsi» hajumise aastal antud intervjuudes.

«Sex Pistolsi» Ameerika-turnee

kujunes ansamblile täielikuks läbikukkumiseks. Enne oli Rotten auah-nelt kujutlenud, et esinemine vähenõudlikumale Ameerika publikule kindlustab «Sex Pistolsile» koha kuulsaimate rock-ansambli seas. Oodatud menu asemel saabus hoopis täielik krahhi, mis andis viimase tõuke ansambli laialiminekuks. Paar päeva pärast turneed teatati, et ansambel on siselülide tõttu lagunenu. John Rotten lahkus «Sex Pistolsist» ja rajas uue ansambli «Public Image LTD». «Sex Pistolsi» mändžer Malcolm McLaren viis ülejäänud ansambli liikmed Rio de Janeiro, kus Cook ja Jones lindistasid koos seaduse eest Brasiiliasse põgenenud pangaröövli Ronald Biggsiga plaadi. Singli ühele poolele vaati Sid Viciouse versioon Frank Sinatra «My Way»le.

Sid Vicious oli John Rotteni kõrval teiseks silmapaistvaks punksoolistiks. Tema kuusakssaamisele aitas palju kaasa ta omapärane madal hääletamiser. Kuid tauljana ei olnud Vicious suks see, kes oli Rotten. Viciouse lauljakarjäärile panid punkti narkootikumid. Narkootiku-

miulmas tappis Sid Vicious oma sõbratari Nancy Spungeni. Samast hetkest lakkas Sid Vicious olemast. Mõrvas süüdistati John Simon Richie't, mis oli Viciouse kodanikunimi. John Richie ei esinenud enam Sid Viciousena kontserdilaval pro-sektorite valgel. Ta seisis kohtu ees süüdistatuna esimese astme mõrvas, mille eest New Yorgi osariigis oli kõrgeimaks karistumääraks eluaeg-

ne vangistus. Sellest protsessist väljus süiski võitjana Sid Vicious. Nimelt maksis «Sex Pistolsi» mändžer kohtule suure rahasumma, mille eest Vicious vabastati.

Ühel väga külmal 1979. aasta jaanuari ööl lõppes New Yorgis Manhattani saarel Chelsea hotellis taga Sid Viciouse tormiline elutee. Veel viimast korda võis temast lugeda ajalehtede esiküljelt. Pääsenud pärastlõunal mändžeri makstud lunaraha eest vabadusse, võttis ta öösel liiga suure annuse heroini...

PEKKA ERÉLT,
eesti jil. 1 k.

„Rock-Hotell“ jätkab

Lööklaulust kui liiga banaalsest ja tühisest žanrist on teatavates ringkondades ikka taunivalt räägitud. Ometi on tedagi tarvis. Ja päris hädasti kohe. Sest keskmine muusikamaitse kui kõige massilisem, kaalukam nõuab seda. Pealegi ei paindu ka nõudlikumgi kõrv mitte alati pärast äripäeva sekeldusi väsinuna näiteks Räätsa kuulama... Ka head slaagrit on tarvis. Ansambel «Rock-Hotell» on selles vallas suure töö ära teinud. Tema stiilipuhtad seaded ja ka tekstid on tihtipeale lääne originaalidest palju säravamad. Viimast ei saa aga kaugelgi mitte kõigi meie leviansambli-te kohta öelda...

Praegu mängib ansambelis soolokitarril Tiit Kõrvits. «Kukerpillidest» tuntud-teatud mees.

Kuidas siis uus mees bändi sat-lus ja ... sobib? «Helipeeru» küsi-mustele vastab Tiit Kõrvits:
«See juhtus minu sünnipäeva

hommikul. Sisse astus Heigo Mirka ja pani ette tulla «Hotelli». Mõtlesin, et kuna see pakkumine tuli just uue eluaasta algul — ju siis peab alustama ka uue ansambliga... Pidasin seda nõnda öelda «saatuse märgiks».

Kuidas nüüd «Kukerpillides» kaasalöömisega jääb?

«Kukerpillides» mängin ka edasi. Ainult et sellel bändil on praegu lihtsalt väike loominguline va-neag, mis võimaldab mul seda rohkem «Hotelliga» tegelda. Praegu tuleb mul üsna palju tööd teha, et korralikult ansamblesse sulada, n.ö. poiste juurde jõuda. Kuigi — tõsi küll — nende meestega on ennegi koos mängitud — «Optimistides» nimelt. Vahe on ainult selles, et nüüd mängivad poisid tunduvalt paremini kui siis...

Mille poolest uus kitarriheli va-nast erineb?

«Põhimõtteliselt võiks kõike ka noodist mängida. Kuid ma lisan partiile süiski ka oma värvingu... «Rock-Hotellile» on iseloomulik jõu-line, terav mäng, minu lemmikmu-sikaks on aga olnud country —

sealt ka tunduvalt mahedamad, peh-memad intonatsioonid. Ma ei ole oma mängus nii agressiivne, peate-tükkiv...

Praegu nõuavad ansambli soo-lod noot-noodult mängima õppi-mist — sest rahvas endisega int-salt harjunud. Eks hiljem, uute u-gudega, saab juba rohkem oma nägu näidata. Seni aga võib va-remi paikapandud sootodele vaid mõningaid omapoolseid nüansse ti-sada...

Jääb loota, et uuest mehest po-pile tippbändile ainult kasu tõuseb ja et helimerel sõudes kollektiiv oma läbilöögi polti-nutrit üle ei keera. Sest praeguseks on nii mõ-nigi vabariigi tippansambel end puoliku silms kenasti maha ehk üh-jaks mänginud...

IVAR VIGLA,
ROMAN MULJAR

Ka töötajaid ootab profülaktoorium

TRÜ profülaktoorium teenindab juba teist aastat ka töötajaid.

Vahetused profülaktooriumis al-gavad:

Profülaktoorium asub Leningradi mnt. 25 ühiselamu III korrusel ja võtab igas vahetuses vastu 50 inimest koos ööbimisega ja 20 ambu-latoorselt ravile. Ööbimiseks on 2—3-kohalised toad. See on hea võimalus eriti neile, kellel Tartus elamispiinda pole ja kes sõidavad iga päev tööle väljastpoolt linna. Profülaktooriumis toilitustatakse kolm korda päevas I korruse söök-las. Ravi saab vastavalt arsti ette-kirjutusele (füsioteraapiaprotseduu-rid, ravivõimlemine, massaaž). 24 päeva jooksul saab oma hambad terveks ravida maja II korruse hambaravikabinetis (uued import-hambaravitoolid). Saab ka süste, ravimeid ning vitamiine.

Kuidas pääseda profülaktooriumi? Polikliiniku jaoskonnarst annab kuurortkaardi. Ülikooli raamatupi-damisse tuleb tasuda tuusiku eest 15 rubla 30 kopikat ning ameti-ühingukomiteest saab kviitungi vas-tu tuusiku.

1. 2. jaanuaril	8. 15. juunil
2. 25. jaanuaril	9. 1. augustil
3. 17. veebruaril	10. 3. septembril
4. 11. märtsil	11. 27. septembril
5. 4. aprillil	12. 21. oktoobril
6. 28. aprillil	13. 14. novembril
7. 22. mail	14. 8. detsembril

Töötajatele soovitam eiti 25. jaanuaril ja 1. augustil algavaid vahetusi, mil üliõpilased on vahe-ajal. Kuid võetakse ka teistesse va-hetustesse.

1. augustil algava vahetuse rah-vas võiks olla Pärnus L. Koidula nim. II keskkoolis (Metsa 21) — muidugi oma puhkuseajast. Ravi-kabinete. Pärnus kasutada ei saa, kuid selle asemel on meri, päike ja õhk. Mudaravi vajaduse korral saaksime hankida täiendavalt ravi-tuusiku mudaravilasse. Pärnu vahe-tuse organiseerime aga vaid siis, kui laekub küllaldaselt taotlusi juba veebruaris.

Ametiühingukomitee
tervisekomisjon

ALMAVU

korraldab B-kategooria autojuhtide kursused ülikooli töötajatele. Ope-töö algab 16. jaanuaril kl. 18 Kesk tn. 19. Informatsiooni saab tel. 7 55 28.

HEI, PRESSIKLUBILANE!

Kas sõidame 1.—5. veebruarini Vilniusse? Tule ja anna sellest märku!

NB!

Järgmine «TRÜ» ilmub reedel, 27. jaanuaril, ülejärgmine 10. veebruaril.

Vaigulõhnas ja küünlasäras

Detsembri lõpupäevil, kui uue aasta saagimiseni mõni päev aega oli ja sagimised haripunktis, tuli RKA (rahvakunstiansambel) kokku traditsiooniliseks halja oksa õhtuks.

Hubaselt kaunistatud saal, pipar-kookide isuäratav lõhn ja kuuse-okste vaiguaroom löid ehtsa nääri-meeloole.

Laes ripuvad krässid ja kroonid tuletasid meelde, et esiemade näpu-osavus tänapäevalgi kadunud pole.

Kirjatud vöödest värvate kaudu sisenevad peolised, kõigepealt vi-listlased, siis praegused tantsijad ja

seejärel tantsuteel esimesi samme seadjad.

Avasõnad Henu (Henn Tiivel) ja Madise poolt, tuletamaks meelde, miks olene kokku tulnud, ja pidu võibki alata.

Sõprusring avaneb, tuuakse lipp ja mõök. Kunstilise juhi Henn Tiiveli poolt läidetud küünal jääb val-gustama kogu õhtut. Rühmade ja vilistlaste esindajad läidavad pea-küünlast omad, väiksemad.

Pühalik hetk. Vaikus, milles iga-üks mõtleb omi mõtteid. Kõrvuti seisavad ühtses ringis esmakursus-

lane, vilistlane, diplomand. «Me sõprusring on tülake...»

Nagu ühel korralikul nääriõhtul, nii sai ka sellel proovitud, kes on usinam naine lõnga kerimises, kel-le laeratab uuel aastal peiuõnn. Noormehedki pidid näärde ajal näitama, mida nad väärt on. Tai-pu, osavust ja üksjagu jõudu pidi igal mehel olema, mis peigmees see ilma selleta on.

Et meeleolu ei langeks, selle eest aitas hoolitseda Henn Tiiveli suur orkester. Uues rollis õnnestus Hen-nul seegi trikk.

«Lumehelbeke tasa, tasa...»

Kaasakiskuva muusika saatel si-senesid kaks näärivana (!), nääri-sokk ja hõljuv lumeräitsakas. Nää-rivanad olid küll päkapiku moodi, nii tülukesi pole varem nähtud. Kulminatsioon.

Aastavahetusel ennustati tulevik-ku, vaadati, mida uus aasta kaasa toob. Henn valas tina ja mõne aja pärast võis hakata uurima, mis välja tuli.

«Paistab olevat kõverate jalga-dega ja täissöönuv kerega — kan-

gesti tantsija moodi.» teatas Tiive-li hääle üle saali. Ei, meie pole täissöönuv ja kõverate jalgadega, vale jutt (V. P.).

Jääb loota edukat tantsuaastat 1984. VAMBOLA PAAVO

Ilona ja Raivo! Tunneme

teile kaasa

pisitütre LIISI

kaotuse puhul.

«TRÜ» kolleegium
ja toimetus

Toimetaja V. SOOTAK

Ajalähe «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241, tel. 3 51 80. Hans Heidemannini nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellim. 79. MB-01226.

«TRÜ»

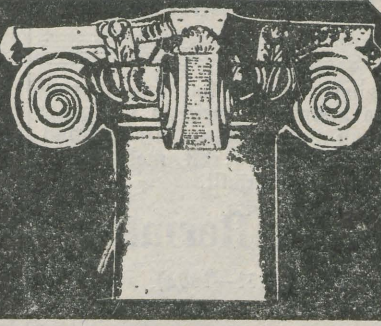
«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту Эстонской ССР.

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 2 (1361)

Reedel, 27. jaanuaril 1984

XXXVI aastakäik

Nädalarubriik on taas ellu kutsutud. Avame kaardid ja teatame, et selles avaldavad oma mõtteid peale toimetuse-rahva ka kolleegiumi ja pressiklubi liikmed, samuti teised lehega tihedalt seotud. Eelmise lehe «Kultuuripüramiid» oligi meie kolleegiumi liikme't, žurnalistika kateedri juhatajalt prof. Juhan Peeglilt.

Lenini õpetus elab

Aeg ülikooli seinte vahel on pingeline nii üliõpilase kui õppejõu jaoks. Viie palli süsteemis klaaritakse tudengi semestrilöö kvantiteet kvaliteediks. Hoolimata pingelisusest on eksamissessioon siiski selline imelik aeg, kus õppejõud nii mõnelgi päeval leiab võimaluse tegelda pikemat aega lõpetamata teadusliku artikliga või siis alustada mõnda koopis uut tööd. On ju kord juba nii, et õppejõu päevatöö ühendab endas kahte elukutsel — pedagoogi ja teadustöötaja oma. Lisaks ühiskonnatöö.

Vastutusrikkad on päevad mitte ainult kõrgkoolide seinte vahel, vaid kogu rahvusvahelises elus. Me teame, et viimaseid aegu riikidevahelistes suhetes on tähistanud pinge kruvimine. Seda on tõstnud kaasaegse relvastuse üha laiem paigutamine piirkondadesse, kus asustatus on tihed ja võimalused ebamõistlikeks ootamatusteks suured. Stockholmis algasid usalduslääbirääkimised. Võib-olla on siiski midagi võimalik tulla juba kujunenud olukorras. Oleme tuliselt nõus NSV Liidu välisministri A. Gromõko mõttega Stockholmi konverentsil: «Militarism on ebainimlik alati ja kõiges.»

Imperialismi paratamatul evolutsiooni militariseerimise suunas on meie sajandil kõige täielikumalt alanud V. I. Lenin, kelle surmast möödus 21. jaanuaril 60 aastat. Kuus aastakümnet oleme elanud ilma Lenini isiksuseta, kuid tema ühiskonnaõpetusest lähtudes. Lenini ideed on olnud juhtnööriks meie maa jaoks kõige suurematel aegadel. Selle õpetuse najal on nõukogude ühiskond kujundanud ka suuri võite. Lenini mälestuspäeval meenutasime vaikes mõtiskluses selle inimese suurust. Seda on teatud kõikidel aegadel, ka siis, kui valitsevad ringkonnad klassiühiskonnas tahtsid igati töörahva teadvusest ja mälust kustutada V. I. Lenini kuju.

1928. aasta jaanuaris lõi töölissajaleht «Töörakva Kiir» ära järgmise teate: «Esmaspäeva õhtul kell 7 korraldati Tallinnas «Pandoriini» ruumes rakvakoosolek. Pakase ilma peale vaatamata oli koosoleku saal puupüsti täis, isegi kõrvalolevas jalutusruumis seisis kuulajad. Koosoleku algul mälestati revolutsioonilise töölislühikumi suurjuhti Lenini tema nelja-aastase surma päeva puhul. Sajad inimesed seisis tõiste ja kurbade nägudega, paljastatud peadega «leina marsi» ajal. Vanad pükisid rätikuga silmi. Kõigile oli kallis varase surma läbi lahkunud suurjuht. Lenin on küll surnud, kuid tema õpetus elab.»

Aasta hiljem oli see ajaleht juba suletud. Tema tööd jätkas Eesti Tööliste Partei häälekandja «Uus Edasi». Ajaleht kirjutas, et Lenini surmast möödunud viie aasta jooksul «ei ole kustunud rahvusvahelises proletariaadis Lenini kuju, vaid veel elavamalt, veel kutsuvamalt tungib igale poole ta küüd võitlusele, veel sügavamale on juurdunud ta revolutsioonilised loosungid ning ta revolutsiooniline õpetus leiab rohkem vastukaja kõigis töötavates kuldades, rõlutud rakvastes — olgu see Ameerika kaevandustes, Prantsuse tööstuses, India istandustes, kurnatud «päikesepoegade» keskel, õkuvaestes proletariaadi elumajades, kasarmutes, niisketes vanglates, kus mädanevad paremad proletariaadi pojad, igal pool, kus töötavad masinad ja kurnamine kestab — igal pool kajavad Lenini ergutavad sõnad, mis kutsuvad võitlusesse vana korra lõvitamiseks.»

Eks kõla need töölissajalehe mõtted värskena ka meie päevil.

NSV Liidu ajaloo kateedri prof. kt.,
JURI ANT,
«TRÜ» kolleegiumi liige

EKP TRÜ komitees

23. jaanuari koosolekul.

Arstiteaduskonna parteibüroo sekretär prof. Ado Truupõld informeeris EKP TRÜ komitee otsuse «Internatsionaalsest kasvatustööst arstiteaduskonnas» 11. maist 1981 täitmisest. Selles teaduskonnas õpib mitme rahvuse esindajaid. Internatsionaalse kasvatustöö tarvis on koostatud vastav plaan, mille järgi tegu setakse. Olukorraga võib praegu rahule jääda. Pikemaalt saab arstide kogemustest lugeda peatselt meie ajalehe mõnes järgmises numbris.

Ühiskondliku arvamus uurimisest ülikoolis rääkis sotsioloogiaosakonna juhataja dots. Paul Kenkmann. Mainitud teemat on TRÜ-s pidevalt uuritud, vastavaid küsimusi on olnud mitmes ankeedis. Sotsioloogiaosakonna loomine võimaldab ühiskondliku arvamus uurimist kompaktsemalt korraldada.

Arutati parteikomitee kevadsemestri tööplaani ja kinnitati see.

Autasustamisi

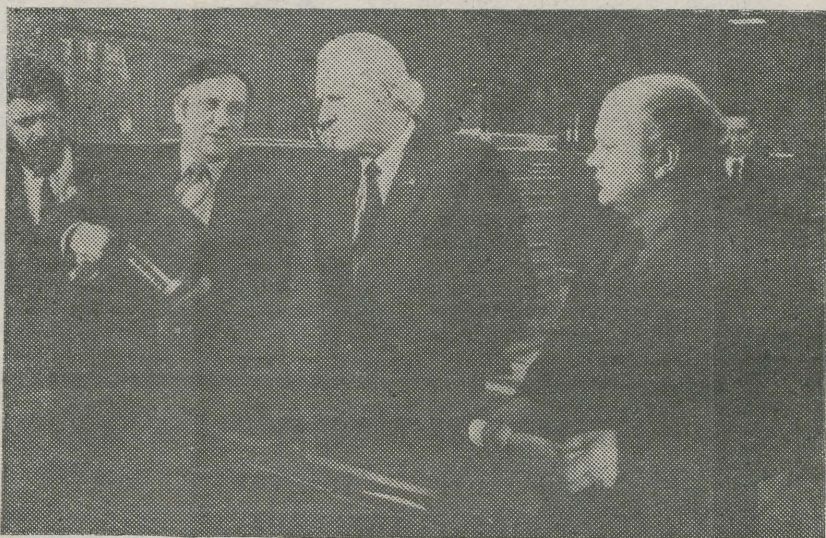
Zoologiamuuseum pälvis NSV Liidu KKEH Ministeeriumi aukirja eduka esinemise eest üliõpilisel muuseumide ülevaatusel, mis oli pühendatud NSV Liidu moodustamise 60. aastapäevale. Hea töö eest tänas ministeerium muuseumi direktorit Raimond Veenperet.

TRÜ ALMAVO organisatsioon (esimees Ants Pilt) teenis tunnustuse sotsialistliku võitluse võitmise eest Tartu linnas 1983. aastal. Rändlipp antakse kätte 2. veebruaril TRÜ nõukogu koosolekul.

Ministri käskkiri

Kauaaegse eduka töö ja ühiskondliku tegevuse eest autasustati ENSV KKEH Ministeeriumi aukirjaga 50. sünnipäeval ettevalmistuskursuste juhatajat Evi Rääme. Arvutuskeskuse 25. aastapäeval tunnustati ministeeriumi aukirjaga juhataja Jüri Tapferi, teadusliku juhendaja Ülo Kaasiku ja sektori juhataja Liivi Urmi kauaaegset edukat tööd.

ARVUTUSKESKUS 25

«Nii tähtsa sündmuse puhul võinuksime koguni aulasse tulla,» muheles rektor professor Arnold Koop möödunud reedel nõukogu saalis pidulikku koosolekut avades. Täna arvutuskeskuse hälli juures seisnuid, selle edasiviijaid. Seejärel oligi sõna teadusjuhendajal prof. Ülo Lepikul, juhatajal Jüri Tapferil. Tõraverseidemetest kõneles Herbert Niilisk.

Interjuu arvutuskeskuse veerandsajandisest tegevusest 2. lk.

ARVO VIILUPI foto

Tuhat päeva Suure Isamaasõja aegses Leningradis

ARNOLD KOOP

(Algus «TRÜ-s» nr. 1, 1984)

Kuni ilmad püsisid soojad, ei olnud elul raudlaevas viga. 1941. aasta talv saabus aga

varakult kibedate külmadega. Küttust laeva soojendamiseks ei jätkunud. Panime küll meeskonnaruumidesse väikesed plekkahjud (buržuikad), kuid ka nende tarvis kütte saamine oli rohkem õnneasi. Temperatuur laeva siseruumides oli pidevalt alla nulli, seinad kattusid hirmatiselega. Ajasime selga kõik riided, mis saime. Peamine soojandaja oli vattkuub. Seda varustust ei võetud seljast õõselgi — sooja oli vaja hoida, aga peamine soojendaja oli meie alatoitluse käes kannatav keha. Kui mõnikord saimegi buržuikad soojaks kütta, algas uus häda — dekoratiivne härmatis sulas ja sadas jämedate tilkadena meie laest kaela. Metallseinad nõrgusid veest. Ühel hommikul tahtsin koist püsti tõusta, kuid ei saanud — keegi hoidis peast kinni. Rabelsin, kuni sain aru, et olin õõsel juukseidpidi seina külge kinni jäänud. Et hommikul verd soontes liikuma panna ja pisutki sooja saada, võimsesime innukalt, niipalju kui meie kahanev jõud seda lubas.

Võrreldes tsiviilelanikega toideti meid kui meremehi ja linna kaitsjaid küllaltki hästi. Esimesel blokaaditalvel saime päevas 300 grammi leiba, umbes 100 grammi tangaineid ja 10 grammi rasva või selle aseainet. Paljudest lisandainetest küpsetatud nätske leib külmus tugevaks jääkristallidega läbipõimunud känkariiks, mida oli võimatu noaga lõigata. Peenendamiseks tagusime teda raske haamriga. Kärkar pudesne kildudeks, mille viimse ivani kokku kogusime ja kolme hunnikusse jagasime — hommikuks, lõunaks, õhtuks. See oli kaunis lootusetu toiming, sest tavaliselt söime kogu leiva ära juba hommikul ja jäime pikisilmi ootama uut toidujagamist järgmisel päeval.

Alatoitus andis ikka enam tunda. Alatõusid ei suutnud detsembrikuust peale enam oma otsesed teenistuskohustusi täita. Iga päev tuli meil raiduda jääd laevalt ja laeva ümbert, et tugevnev jäämäss ei muljuks alust puruks ega viiks

põhja. Tundus, et veri on soontest kadunud. Lõikas kord noaga sügavalt kätte, nii et luu paistis. Vere asemel ilmus lõikekohta paar piiska roosakat läbipaistvat vedelikku...

Hoopis raskem oli linnarahva olukord. Ajaloolaste uurimuste järgi jäi blokaadirõngasse 2 887 000 tsiviilisikut, neist 400 000 last. 1941. aasta 11. septembri seisuga jätkus Leningradi tagavaradest leiba 35, tange ja makarone 30, liha 33, rasva 45, suhkrut ja kondiitrisaadusi 60 päevaks. Norme tuli paratamatult vähendada mitmel korral. Madalseis saabus 1941. aasta 20. novembril — siitpeale hakkasid tööliselised saama päevas 250 grammi leiba, teenistujad, ülalpeetavad ja lapsed (aga neid kokku oli peaaegu 2 miljonit!) — 125 grammi. Rindevõitlejatele anti päevas 500 grammi suures osas surrogatleiba.

Lisagem siia juurde pakane — 30° oli päris tavaline. Üksikutele päevadel langes termomeeter ligi 40 kraadini. Hiigellinn Neeva kaldail näis väljasurnuna. Tänavail oli vaid mõni üksik. Hanged tramiteedel, kus seisis liikumatult jäänud akendega vagunid. Paljudel majadel aknad mürsukildudest ja õhusurvest purustatud, mõnel pool vineeriga kinni lapitud. Õhtuti mattus linn pimedusse, milles kummasid ähvardavalt õhurünnakutest tekkinud tulekahjud, helgiheitjate kiirtevihud taevad ja õhutõrjerelva-de trasseerivate kuulide jäljed.

Mind saadeti mitmel korral koos paari kaaslasega sadamasse petrooli järele. Sellega sai keeta teevett ja valgustada veidi laeva. Vinnasime kalgule umbes 50-liitri paagi ja asusime teele. Vahetisime hoolega üksteisele näkku, et silmata õigel ajal külmumise tunnuseid. Hüüded: «Sul on nina valgel», «Sul on põsed valged!» või «Sul on otsaesine valge», sundisid kannatadasaanud näoosi kähku lumega hõõruda.

Linna ilme masendas. Läheme mööda tuttavat tänavat ja korraga ei tunne seda kohta enam ära — suur elumaja on pommitabamusest nagu noaga pooleks lõigatud. Teine

pool majast seisab püsti. Ülemise korruse tubadest paistavad voodid, laud, kapp, laes kõikuv armatuur. Teisel päeval võis niisamasugust pilti näha uues kohas, mis täna veel täiesti terve.

Nii me läksime, kolm noort meest vaevaliselt vedamas petrooli-paaki. Kord jäime mingi lumme mattunud mügariku taha, millest kelk ei tahtnud kuidagi üle tulla. Pingutasime, pingutasime, kuid asjatult. Kui hakkasime kätega lund kõrvale kraapima, leidsime lume alt lapse külmunud laiba. Tuisk oli ta tardanud kehale kuhjanud valge surilina...

Kohutav on praegugi meenutada 1941/42. aasta talvele tavalist pilti: sinu ees tasahilju astuv inimene hakkab korraga taaruma, kaotab tasakaalu, vajub lumisele kõnniteele. Koos teiste möödaminejatega aitas ta püsti, ta vaarub edasi. Kui vaatad üle õla tagasi, näed, et ta on jälle kukkunud. Praeguseeni kõlab mul kõrvus ühe väikese poisi hääl, kes palus: «Onukesed, võtke mind kaasa, ma külmun muidu ära...» Millega saime teda aidata, kui sõjalaevadeski oli külm ja kõrvaliste isikute toomine sinna oli valjult keelatud. Trööstisime ja see oli ka kõik.

Meelde on sööbinud leningradlaste mehisus ja suur teadlikkus. Laevale tõi toitu relativastamata toimikond. Liikusime aeglaselt, lausa vaevaliselt, kuid ei tea ega ole ka teistelt kuulnud ühtegi kallaletungi toidutoojatele. Rahvas ise pidas rangelt korda. Õhurünnakute ajal (aga neid oli peaaegu iga päev, mõnel päeval 6–7 järjest) valvasid katustel naised ja poisikesed, kes pildusid alla süütepomme, enne kui need jõudsid maja süüdata. Umberringi õhurünnaku rugin, tulekahjud, šrapnellikildude vastik vingumine. Valvurite elu oli pidevalt ohus, kuid sellele vaatamata jäid nad postile ja täitsid oma kohust — kaitsesid kodulinna.

(Järgneb.)

TÄHTPÄEVAKALENDER

Selles rubriigis hakkame meenutama mainekaid mehi ja naisi, kes ülikooli sajanditesse jälje jätnud. Materjalid pärinevad meie ajaloo muuseumi töötajalt.

K. A. Hermann

(1851—1908)

Karl August Hermann sündis 23. septembril 1851. aastal Viljandi maak. Uue-Põltsamaa vallas Võhma külas külasepa pojana.

1875. aastal astus ta Tartu ülikooli usuteaduskonda, kuid 1878 siirdus Leipzigi ülikooli, kus pühendus võrdlevale keeleteadusele. 1880. aastal omandas samas doktorikraadi.

Keelemees ja õppejõud valiti 1889. aastal Tartu ülikooli eesti keele lektoriks. Tema teeneks eesti keele arendamisel oli keele ühtlustamine ja normeerimine, sõnavara rikastamine ja eesti kirjanduse ajaloo uurimine, samuti soome ja ungari keele õpetamine. Ta alustas esimese eesti entsüklopeedia koostamist ja väljaandmist.

Hermann oli ka ajakirjanik ja ühiskonnategelane. 1882—1886 toimetas «Eesti Postimeest», 1886—96 «Postimeest».

Hermann kui muusikategelase nimi seostub eelkõige meie laulupidude traditsioonidega: koorijuh, paljude koorilaulude looja, organisator andis 1885—97 välja eesti esimest muusikaajakirja «Laulu ja Mängu Leht». Oli innukas rahvalaulude koguja.

K. A. Hermann suri Tartus 29. detsembril 1908, u.k.j. 11. jaanuaril 1909, tema põrm puhkab Puiestee t. kalmistul.

SIRJE TAMUL

V. A. Afanasjev

(1859—1942)

Täna möödub 125 aastat vene nõukogude meediku Vjatšeslav Afanasjevi sünnist.

V. A. Afanasjev oli Peterburi Sõjaväemeditsiini Akadeemia kasvandik, vene patoloogide N. Ivanovski ja V. Podvõssotski õpilane, pärast seda täiendas end välismaal R. Virchow'i, I. Metšnikovi jt. juures. 1894. aastal määrati ta Tartu ülikooli üldpatoloogia ja patoloogilise anatoomia ordinaarseks professoriks. 1894—1918 oli kateedri juhataja, 1912—1918 arstiteaduskonna dekaan. Tema lähimad kaastöötajad ja õpilased Tartust olid akadeemik I. Sirokogorov, G. Rubinštein, A. Valdes jt.

Afanasjev taastas 1896. aastal patoloogianstituudi juures bakterioloogialabori ja hakkas esimesena Tartu ülikoolis lugema süstemaatilist bakterioloogiakursust. Tema pani ka aluse kateedri eksperimentaalsele teadussuunale.

MARGIT PAID

Töitlusprogramm JA ÜLIKÜÜL

Endises aeroionisatsiooni ja elektroaerosoolide probleemilaboris tehti töitlusprogrammiga seotud tööd, mida jätkatakse möödunud aasta aigul loodud keskkonnakaitse füüsika laboris (KFL).

● KFL osaleb riiklikus programmis «Välja töötada ja juurutada põllumajandusloomade ja loomakasvatusturumide aerosoolitöitluste uued tehnoloogilised protsessid, arvestades keskkonnakaitse nõudeid». Peame konstrueerima desinfitseerivate ainete vesilahuste elektriliselt laetud aerosoolide generaatori. Ulesanne on aktuaalne, sest tuleb luua moderniseeritud ökonoomne tehnika, mis võimaldaks kanda töödeldavate ruumide pindadele ühtlase kihina võimalikult vähe desoaineid. Selline töitlemine tagab kvaliteetse põllumajandustoodangu, ilma et ümbritsevat keskkonda saastuks. Ulesannet pole kuigi kerge lahendada, sest tööstuslikule suurtöitlustele viidud looma- ja linnukasvatus on koondatud suurtesse farmidesse, mille desinfitseerimiseks kulub palju desoaineid. Kasutamata jätta neid ei saa, sest suurfarmides on mitmesuguste ohtlike nakkuspuhangute oht küllaltki sagedane ja see võib teha suurt majanduslikku kahju.

Elektroaerosooligeneraatorid peavad olema suure tootlikkusega: minutilise tuleb pihustada ja elektriliselt laadida mitu liitrit vedelikku.

Varem on meil välja töötatud väiksema tootlikkusega (kuni 1 liiter minutis) generaatoreid, mida kasutatakse edukalt ka väjaspool vabariiki. Uues generaatoris püüame suurendada aerosoolijoa levimiskaugust ja seadme kasutegurit. Katsekemeriini on proovitud mitmesuguste mikroobide ja seenhalletuste tõrjel koos Üleliidulise Veterinaar-Sanitaaria Instituudi ja EPA spetsialistidega. Elektroaerosooligeneraatorite mitu tehnilist lahendust on tunnustatud leiusteks ning saadud ka autoritunnistused.

● Peale aerosoolide kasutamise ruumide desinfitseerimiseks ultraviolettkiirgust. Olenevalt kiirguse lainepikkusest ja doosist tekib osooni ja teisi oksüprotsükte (fotooksidante). Teatud tingimustes võivad nad õhku fotokeemiliselt saastata ja see avaldab organismidele toksilist toimet. Nii otsustati möödunud aastal Moskvas toimunud koordineeritud ürituste raames meie programmi ka teema «loomakasvatusturumides ultraviolettkiirguse kasutamisel tekkivate fotooksidantide taseme määramine ja uurimine».

Korraldasime laboratoorseid ja

28. oktoobri lehes alustatud rubriigi tegi lahti veterinaar-farmaatsiatööstuse juhataja Ilmar Kruse, kes tutvustas estosteriili väljatöötamist ja tootmist.

Aerosoolid, ultraviolettkiirgus ja ioonid põllumajanduses

pooltööstuslikke katseid ülikoolis, Üleliidulise Veterinaar-Sanitaaria Instituudi katsebaasis, Tartu liha-kombinaadis ja haudejaamas. Katsete põhjal soovime kasutada looma- ja linnufarmides ning toiduainetööstuse tehnoloogilistes ruumides, kus nõrk ventilatsioon, ultravioletset bakteritsiidkiirgust 2—4 korda päevas korraga mitte üle 30—40 minuti. Sel juhul ei ületa fotooksidantide, põhiliselt osooni, samuti lämmastikoksiidide tekkimine lubatud piirnormi. Bakteritsiidkiirgus ja piiratud kontsentratsiooniga osoon hävitavad aga hallitusseeni ja patogeenseid mikroorganisme.

Oleme uurinud ka fotooksidantide ja lämmastikoksiidide tekke dünaamikat laboratoorses tingimustes saastatud ja saastamata õhus sõltuvalt saastelise hulgast, õhu niiskusest ja bakteritsiidkiirguse ajast. Samuti oleme nende teket vaadeldud erinevate ultraviolettlampidega kiiritatavas inkubatoris puhtas ning ammoniaagiga saastatud õhus. Nende katsete tulemuste järgi saame soovitada niisugust eri lampide kasutamise režiimi, mille puhul oksüdantide hulk ei ole piirnormist märgatavalt suurem. Praegu on meil pooleli laboratoorsed uurimused, et töötada

välja meetodid pikaajalise bakteritsiidkiirguse kasutamisel tekkivate oksüprotsükte vähendamiseks. Üks niisugune meetod võiks olla vee või erinevate vesilahuste kõrge disperssusega elektroaerosooli kasutamine.

● Viimasel ajal on erilist tähelepanu pööratud kunstlikult ioniseeritud õhule kui ravi- ja profülaktikale tegurile. Ioniseeritud õhku kasutatakse mitmesuguste haiguste ravimisel, õhu puhastamisel tolmust ja mikroobidest. Sellega mõjustatud loomad kasvavad ja arenevad kiiremini. On tõestatud ka õhuioonide mõju ainevahetusele, kude- de hingamisele, närvitatavusele, vere füüsikalise-keemilisele koostisele.

Veterinaarias kasutatakse õhu ionisatsiooni edukalt koos ravimitega ja bakterivastaste preparaatidega. Lindlaste võib kunstlik õhu ioniseerimine suurendada tibude eluskaalu keskmiselt 4—6 protsenti. KFL-i ja EPA sise- ja nakkushaiguste kateedri ühine uurimus on kindlaks teinud, et see soodustab kalkunimunade koorumist 2—5 protsenti. Kõik on ka mitmesuguste vetpreparaatide loomine.

LEMBIT VISNAPUU, keskkonnakaitse füüsika labori juhataja

Arvutuskeskus 25

Intervjuu arvutuskeskuse (AK) juhataja

JÜRI TAPFERIGA

● Vaatame korraks päris algusesse, 25 aastat tagasi.

«AK moodustamise käskkiri tuli juba 1958. aastal. Esimesed matemaatikud ja elektroonikainsenerid asusid tööle 1959. aasta jaanuaris. Suvel jõudis kohale vabariigi esimene arvutuskeskuse esimene arvuti «Ural 1». Kõik sai teoks tänu tolle aegse geomeetria kateedri juhataja dots. Ülo Kaasiku algatusele ja suurele organiseerimisvõimele.»

● See oli alles elektronarvutite kasutamise algus Eestis. Kas tööd jätkus?

«Esiolgu oli arvuti uudis ja kasutajaid vähevõitu. Hooldiseti arvuti korrasoleku eest ja tehti probleemilaborina teadustööd. Matemaatikaüliõpilaste programmi ilmusid elektronarvutite ehitus ja programmeerimine, kursuse- ja praktikatööd seondusid arvuti kasutamisega. Kõrvuti üliõpilastega õppisid ka õppejõud ja AK töötajad. Huvituma hakkasid teistegi teaduskondade õppejõud, eeskätt statistilise andmetöötuse hõlbustamiseks.»

● Tehnika arenes, tulid uued arvutid.

«100 tehet sekundis tegev «Ural 1» jäi meile peagi väikeseks ja selle andsime Nõo keskkoolile. Nii sai Nõo keskkoolist esimene arvuti omav kool NSV Liidus. 1963. aastal saime «Ural 4». See oli juba võimsam. Algas koostöö majandite ja ettevõtete, suurenes lepinguliste tööde maht. Arvuti omandas kindla koha üliõpilaste õppetöös. UTU tegevuses kasutasid seda ka humanitaartudengid. Kuid need olid siiski alles n-ö. esimese põlvkonna arvutid. Üleminek teisele põlvkonnale toimus 1969. aastal, mil saime «Minsk 32».

● Vahepeale mahtus aga ka oma maja valmisaamine.

«Esiolgu paiknesime mitmes kohas: biofüüsika laboris, keemiahoones jm. Maja siin Toomel sai lõplikult valmis 1972. aastal, see oli esimene AK hoone Eestis. Arvutisaali kolisime varem. See oli nii, et sinna saime paigutada ka Astrofüüsika ja Atmosfäärfüüsika Instituudi arvuti. Siit sai alguse meie koostöö AAI-ga.»

● Arvuteid tuli juurde, milliseks kujunes teadustöö?

«Üks töösund oli arvutite tarkvara loomise teoreetilised küsimused. Teine teema hõlmas matemaatilise statistika ja andmetöötuse töid. Aktuaalseks on need põhisuunad jäänud tänaseni.

1969. aastal saime ka «Nairi 2», mis jäi matemaatikaõppejõudude ja üliõpilaste kasutada. Nii algas väikearvutite soetamine teistele allüksustele.

Kolmanda põlvkonna arvutitele hakkasime üle minema 1975. aastal ühtsusseeria arvutiga EC-1022. «Nairi»-tüüpi arvutid muretsiti üliõpilaste arvutussaalile ja füüsikaosakonnale.

AK tööd on praktilise iseloomuga ja need on juurutatud ka TRÜ õppe- ja teadustöös või lepinguliste töödena teistes ettevõtetes. Teadustöö tulemustel avaldatakse publikatsioonidena AK kogumikus või metoodiliste juhendmaterjalide sarjas «Programme kõigile».

● Ülikooli 350. aastapäeva puhul kingiti AK-le uus arvuti.

«See on kaasaegne suurarvuti EC-1060.02, mis teeb sekundis kuni miljon tehet. Piisavalt suured on operatiiv- ja välismälud. See võimaldab arvutitel baseeruvat õppetööd teha juba täiesti nüüdisaegsel tasemel.

● Sügisel toimus teil mõningane struktuuri muutmine. Millest see oli tingitud?

«Võimsa arvutustehnika ülalpidamine, hooldamine ja kasutamine on muutunud nii keeruliseks, et probleemilaborile käib see teadustöö kõrval üle jõu. Senise probleemilabori (AK) baasil moodustati arvutuskeskus ja labor. Teadusega jäi tegelema rakendusmatemaatika probleemilabor, mille tegevus jätkub põhiliselt AK endistes põhisuundades: arvutite tarkvara väljatöötamine ja juurutamine, tõenäosusteooria ja statistika meetodite väljatöötamine ja andmeanalüüsi juurutamine. Lisandusid veel matemaatilise füüsika, mehaanika- ja optimeerimisülesannete lahendusmeetodite väljatöötamine, uurimine ja juurutamine ning algebra ja geomeetria fundamentaal- ja rakendusprobleemid.

AK tegeleb peale tehnika hooldamise ja kasutamise veel tarkvara probleemidega ning TRÜ automatiiseeritud juhtimissüsteemiga. Arvuti hooleks on arvepidamine sisseastujate kohta, arvutisse on salvestatud kõigi üliõpilaste ja töötajate andmed, samuti on mehaniseeritud loomajanduse ja sotsialistliku võistluse arvestus.»

TRÜ-ST «IZVESTIJAS»

2. detsembri «Izvestija» rubriigis «Kohtumised» kirjutab ajalehe korrespondent G. Gukassov meie Pent Nurmekunnast. Artiklis antakse lühike ülevaade tema elust, õpingutest ja teadustööst, keskendades peatähelepanu keelteoskusele. Pealkirjagi on sellekohane: «Kas Pent Nurmekund oskab sadat keelt?», «Üle viiekümne küll» vastab orientalistika-kabineti teaduslik juhendaja Pent Nurmekund.

TÄNU

Välismaaga Sõpruse ja Kultuuri sidemete Eesti Ohing tänab ühingu 25. aastapäevale pühendatud ürituste ettevalmistamisel osutatud abi eest õppeprorektor Valter Haamerit ja kirjastusgruppi eesotsas juhataja Marta Raismaga.

Tänu 30 aastat kestnud eduka õppe-, teadus- ja ühiskonnatöö eest pälvib geoloogiakateedri dotsent Asta Oraspõld.

Hea ja operatiivse töö eest «Ülikooli ajaloo küsimuste» XIII—XV kõi te väljaandmisel avaldati tänu kirjalust- ja trükiosakonna juhatajale Marta Raismale ja tema kollektiivile.

TPedI ettepanekul avaldati kiitust seal peetud konverentsi «Üliõpilastest õpetajaks» korraldamise eest dotsent Antidea Metsale ja va-

nemteadur Reet Uringule. Tänu pälvivad dots. Olaf Prints, vanemõpetaja Kanni Indre, assistent Lea Lepmann ja aspirandid Irja Tiits ning Svetlana Meltser.

Eesti filoloogia vilistlaspeeva hea ettevalmistamise eest avaldati tänu dots. Ellen Uuspõllule, vanemõpetajale Valve Kingisevale ja Jüri Valgele ning laborant Jüri Tikule.

Rektori nimele saabus kiri Kingissepat. Siiri Kasela, kes sattus suvel närvipõletikuga Viljandi haiglasse, kirjutab arstiteaduskonna praktikandist. «Ma pole veel näinud nii toredat ja tublit meditsiinitöötajat nagu Helgi Toomsalu. Mind tabas halvatus ja mind viidi kiiresti Tartusse. Ta sõitis kaasa. Hiljem tuli ta mind veel Tartussegi vaatama». Helgi Toomsalu patsient palus talle kiitust avaldada.

REKTORI KÄSKKIRI

Rector tänas tubli töö eest ja õnnitles 50. sünnipäeval hospitalisatsioonikateedri dotsenti Lea Praksi, ettevalmistuskursuste juhatajat Evi Räime, pearaamatukoguhoidjat Ene Jaansonit, vanemredaktor Ludmilla Muhinat ja õppeosakonna töölajat Helvi Kaldat; 60. sünnipäeval restauraator Erika Noormaad ja arvutuskeskuse meistrit Hans Siida; 70. sünnipäeval preparaat Elviine Kiho ja Tallinna konsultatsioonipunkti sekretäri Agnes Rammot; 75. sünnipäeval lukksepp Ahto Virmandit ja majahoidja August Metsa.

Keskraamatukogu teatmebibliograafia osakond kutsus

Varem või hiljem leiab iga tudeng, et ainult loengumaterjalist või õpikus pakutavast ei piisa aine omandamiseks. Ettekanded, seminarid, referaadid, kursuse- ja diplomitööd, klassijuhatajatunnid, pedagoogilise praktika ajal — kõigi nende ettevalmistus nõuab täiendavat kirjandust. Ettevalmistus- aega pole aga kunagi ülearu.

Aega ja vaeva sobiva materjali leidmisel hoiata kokku, kui pöördu- te N. V. Gogoli nim. Tartu Linna Keskraamatukogu teatmebibliograafia osakonda.

Osakonnas olemas olevatest väljaannetest «Raamatukroonika» ja «Книжная летопись» saab andmeid kõikide Eesti NSV-s ja NSV Liidus ilmunud raamatute kohta; «Сводный каталог новых книг и библиотек СССР» toob ära välismaal ilmunud ja NSV Liidu raamatukogudes leiduvad teosed. Kui vajalik- ku raamatut ei ole meie linna raamatukogudes, saab selle tellida RVL-i (raamatukogudevaheline laenu- tus) kaudu meie vabariigi või NSV Liidu teistest raamatukogu- dest.

Vajalikust teemast, probleemist, mõistest jne. esmase ülevaate saamiseks on sobivaimad teatmeteosed — neist leiab vastuse kõige kiiremini. Teatmebibliograafia osakonnas on lugejate kasutamiseks eesti-, vene- kui ka võõrkeelsed entsüklopeediad, erialaleksikonid, teatmi-

kud, käsiraamatud, seaduste kogud eelmisel sajandil väljaantuist kõige uuemateni.

Kuidas jõuda perioodikas ilmunud teabeni? Ilmub ju NSV Liidus umbes 8000 erinevat ajalehti (Eesti NSV-s üle 40) ning rohkem kui 5000 nimetust ajakirju (Eesti NSV-s üle 100). Abistada saab jällegi teatmebibliograafia osakond, kus on olemas kroonikad nii eesti- kui venekeelsete ajakirjanduses ilmunud artiklite kohta: «Artiklite ja Retensioonide Kroonika», «Летопись журнальных статей», «Летопись газетных статей», jt. Perioodikas ilmunud materjali saab kätte lihtsamal teel ja kiiremini, kui kasutada osakonnas leiduvaid kartoteeke. Neist suurim on süstemaatiline artiklite kartoteek, kuhu on eesti- ja venekeelne ajakirjanduses ilmunud materjal koondatud teaduslase kaupa. Kartoteegist saab kohe välja kirjutada vastaval teemal ajalehtedes või ajakirjades ilmunud artiklid. Materjali võib leida ühiskonnateaduste, sise- ja välispoliitika, loodusteaduste, pedagoogika, kunsti- ja kirjandus- teaduste, ajaloo jm. kohta. Tartu kohta andmeid vajajatele on suureks abiks kodukoha kartoteek, mis sisaldab ainekst kõigist Nõukogude Eestis Tartu kohta ilmunud raamatutest ja artiklitest.

(Järg 4. lk.)

VALMAR ADAMSI Lummused

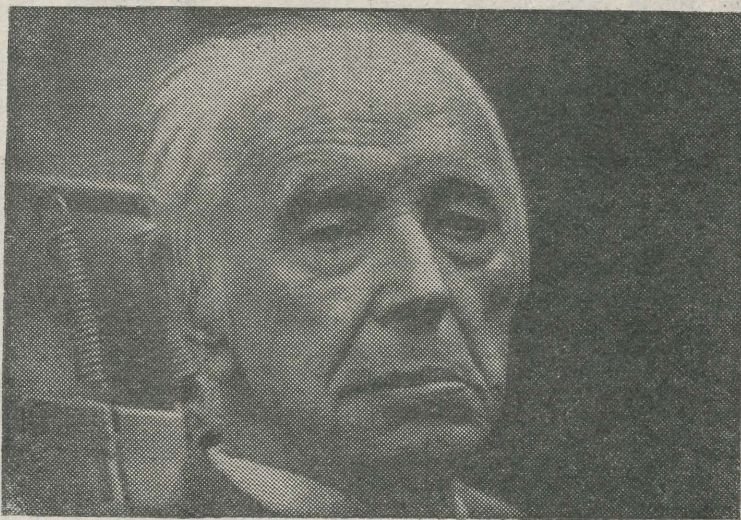
30. JAANUARIL SAAB VALMAR ADAMS
85-AASTASEKS

Juba kümmeaastat ei ole dotsent Valmar Adams enam korraline õppejõud ja kursusi, mida luuges tema, õpetavad nüüd tema õpilased. Ent tarvitseb kuni tolle ajani ülikoolis käinud vaid pisutki oma stuudiumist pikemalt rääkida — kasvõi ka ainult «kogemuste vake tamise korras» —, kui koke läheb jutt V. Adamsi loengutele ning sealt edasi tema tööle ülikoolis üldse. Veel edasi aga V. Adamsile endale kui niisugusele tervikuna.

Muidugi ei liigu selline jutt ran ge lineaarsusega ega puuduta kõiki V. Adamsi elutöö tahke sugugi pro portsionaalselt ja nende tahkude loogilises järgnevuses. Kellel on meeles pelgalt mõni V. Adamsi rep liik, kellel žest, kellel lemmikteemad, kellel liivakell eksami ajast. Säära seid asjaolusid, mis iseloomustavad tema õppejõutöö n.ö. sisulisi as pekte — loengute struktuuri, lek tüüri valikut, kursuse- ja diploma tööde meetodid — on meeles peetud küllap vähem, sest need ei ole ju nii efektsed ega kiiresti tabata vad. Need on peidul.

Vaevalt on V. Adamsile endalegi üllatuseks need loendamatud legen did, mis on ta akadeemilistest või kirjanduslikest esinemistest sündi nud. Kuid meid kõiki võiks üllatada see, kuidas need legendid on sündi nud ikka vaid tema esinemiste vä list külge silmas pidades, üsna la tus sellest sisust, mis on välise kül je all varjus. Kes aga üritaks uuri da just V. Adamsi esinemiste sisu, sellele tähendaksid legendid V. Adamsist sootuks muud kui üks nes põnevaid lugusid.

On nimelt tunne, nagu oleks kõrgkooli õppejõudude töö kinda misel järjekindlalt kõrvale jäänud nende poolt loetud kursuste ainuli suse aste, see, mil määral sisalda vad loengud sellist informatsiooni, mida standardsest õpikust ei leia ega saagi leida. Mille kohta polegi veel valmis käsitlust. Tartu ülikooli jiloloogiategaduskonnas õpetatavates ainetes standardseid õpikuid tihti ei ole — pole olemaski. Ei leidu ka õppevõtteid. Seda enam on siis õppejõu loeng neis aineis ainuke koht vajalike teadmiste andmiseks

Malev Toome ülesvõte Valgemetsas 27. juulil 1983.

ja seda enam raske nende ainete õppejõudude töö on. Kui nüüd mee nutada, millest kõigest V. Adams oma loenguil on rääkinud, milliseid fakte on kuulnud ainult tema käest, missugustele kontseptuaalsetele as pektidele on just tema tähelepanu juhtinud, siis saab ehk selgeks, et V. Adamsi loengud pole olnud ainu lised sugugi mitte üksnes nende teh nilise viimistletuse poolest. Kui me praegu üka enam hakkame hindama jiloloogi ajaloolist eruditsiooni, siis peame tunnistama, et V. Adams on selle tähtsust rõhutanud moest sõl tumatult, ka sel ajal, kui ajaloolist eruditsiooni on peetud koormavaks ja üleauruseks. Ning mõnigi efektne

vahemärkus ta loenguis polegi ol nud mõeldud muuks kui sellesama ajaloolise eruditsiooni vajalikkuse toonitamiseks.

Mis saab siis neist, kellele V. Adams enam pole lugenud? Kas neile jäävad ainult legendid? Ei jää. Neile jäävad V. Adamsi uued esinemised, uued artiklid, uued raamatud. Nende akadeemiline paatos teeb loodetavasti mitmegi legendi sisu tõepärasemalt arusaadavaks ja suunab meid küllap tema elutööd mõnest seninägematust küljest hin dama. Valmar Adams on suur ülla taja.

PEETER OLESK

Ülestähendusi „Isa aseaine“ kõrvale

Kerstin Thorvall* oskab usaldus likult kombelda maailma läbi lap sesilmade. Tema elutööde peitub avameelsuses ja siirus. Teadma tus juhib otsustusvõimetusele ja mõnikord võime olla oma põhimõte te kammitsais ning vaadata asju liiga piiratult. Kui näiteks omanäo list inimest on kasvatatud üks lap sevanem, vangutame tihti kõike mõistvalt (= eelarvamuse kinnis tudes) pead.

Mõnede asjade või inimeste töö list tähendust tajume teravamalt alles nende puudumisel. Tühjust ei korva miski. Ehk võrsuvad just sellelt pinnalt hilisemad komplek sid, ka kogemused.

Minu arust suudab «Isa aseaine» olla üks tarvilikest elu peegeldus

test, mis aitab ka iseendid teisest küljest näha. Olgu see pealegi las teraamat, kuid lugeda tasub, proble emid puudutavad otseselt ka suuri inimesi.

Mulle tundub, et Leffesid (ka potentsiaalset) kasvatab ükskõiks us teise inimese suhtes. Võttes temalt kõik lootused teistega võrd seks saada, tekitame temas suure ma troisi traditsioonilise moraali vasta. Kas see pole vähenõudlikkus iseenese vastu; kergem on hukka mõista, raskem mõista. Kui nõrk inimloomus kasutab tuge, pole see alati veel alatus, mis võidutseks igavesti andestava ja mõistva armastuse üle. Oletus Magnuse ja Maria jäävast klammerdumisest Leffe külge väärisk imetlust. Alandusega pole siin pistmist. Kas po leks aeg Svenssoni tantade moraali

ignoreerida ja näha asju ilma pril lideta? Nende kaletsus muudab lap se valvsaks ega lase omapäi ot sustada.

Mind paneb imestama, et Mag nuse perekonda poolikaks nimeta takse. See oleks ülekokus nende paljude tublide emade, ka isade vastu, kes tõesti suudavad korrali kult oma last üksi kasvatada. Nii sugune termin on tekkinud meilgi alles hiljaaegu, ometi me ei puudu ta selle nimetusega oma eitsade sarnaseid peresid. Perekonna pool ikuse mõiste on tegelikult suhteli ne. Tuleks arvesse võtta kaasaag seid inimesi, nende elutavasid ja tõekspidamisi.

Magnus mõistab maailma kül laltki terviklikult tänu ema õpetu sele. Lõppadjud mõlema vanema poolt aiutatud lapsed ei näe täis

kasvanute probleeme sageli enne, kui on ise elus valusaid õppetunde saanud.

Leffel ei tohiks üheselt hukka mõista. Kas ta pole siiski haige inimene, kes koolimatuses üles kas vades elu tühisuse tundest enam lahti ei saa. Üksijäämine on ta nõrgaks muutnud, alkohol viinud kuritegudeni. Seaduse silmis on ta eksinud, inimeste silmis on ta aga õnnetu, kellele ühe armastatud ja lugupeetud inimese tugi siiski vä heseks jääb.

«Isa aseaine» tähtsust lisab see gi, et ta käsitleb tänapäeva. Täis kasvanud lugeja üldistab küll enam kui laps, ent selle kõrval kütkestab teema ootuslikkus, millest oma lap sepõlves loetud vajaka jäi.

ANU PALLAS,
žurn. III k.

Samm talvest võluderii ki e. ühe näituse järelkaja

● Läänud aasta lõpul oli kunsti muuseumis Peeter Ulase ülevaate näitus. Eksponeeritu langes enam vähem kokku 1981. aastal Tallinnas esitatuga.

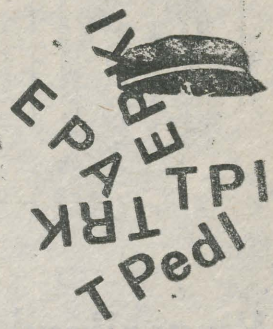
P. Ulase tušijoonistusi iseloo mustab peen, elegantne, virtuoos selt väljapeetud joon, fantaasiarik kus. Pliiatsiportreedes väljendub valuline nägemuslikkus, ilmed on tunderikkad, siirad. Värvipliiatsitöö des ühenduvad sürrealistlikud ja realistlikud elemendid.

«Looksjas» (1976) on eriti sel gesti esile tõstetud läbimurre, hoog ne lend, jõuline pingutus. Siin ava neb ehtsportlaslik meeleto visadus. Teises saalis rõõmustasid silma sel suvel Saaremaal valminud sõejoon istused puudest, mis natuke mee nutavad oma laadilt K. Rauda. Pil did on tehtud vaketult looduses, väljendavad tema ürgsust, puutu mälendust. Puud on võimsad, kaara vad, moodustavad tervikliku an sambl.

1961—1965 valminud segatehni kas portreed on ilmekad, rajanevad värvide omavahelisel kõlal, millega on püütud edasi anda inimnõu eri nevaid tundenüansse, varjundeid. Saali keskel paiknesid stuudiojoon istused — aktid — ilusad, vaba, hoogsa ja nõrke joonega.

● Teisel korrusel oli esinduslik keraamikaväljapanek. Vaatemängu aasid Leo Roklini suurejoonaa di lised vaasid ja Evi Mardna madal kuumuses fantaasiarikkad, värvierik sad «Saurused», «Meresilid», «Ka kud» ja kõrgkuumuses «Kosmilised tulnukad». Kõikides töödes väljen dub millegi kangema, põnevama ot sing. Saali interjööri sobis suurepä raselt Georg Eogatkini vulisev purskkaev, kõrval tema rakvuslikult võimas serviis «Suurele peole», mis on tehtud ehtmelikult toekas.

(Järg 4. lk.)

TPI 50

Seekord kirjutame tehnikakõrg kooli 50. aastapäevast veel ilma TPI embleemita. See on küll valmis, anti esmaspäeval ajakirjanikele kaasagi, kuid meie lehe selle numb ri tarvis oleks ta pidanud juba sama päeva hommikul trükikojas olema.

Esmaspäeval said siis TPI juht kond ja ajakirjanikud esimest kor da tähtpäeva asjus kokku. Rektor professor Boris Tamm, prorektorid ja ühiskondlike organisatsioonide esindajad tutvustasid alanud tegevust, kavatsusi. Kulminatsioonüritused toimuvad 1986. aasta oktoob ris. Nimelt saab toll aastal täis esi mene poolsada tehnilise kõrghari dusega spetsialistide koolitamisest Eestis. Vahepealsed üritused on mõeldud eeskätt tehnilise hariduse propageerimiseks (TPI päevad ra joonides) ning pidevamate side mete loomiseks vilistlastega. Oma üritusteprogramm on «TPI» toime tsel ja pressiklubil, kes samuti ra joonides käima hakkavad.

Ilmuvad mitmed trükised, mee ned (suveniirklauas jäi pressi esi ndajaile juba sellest kohtumisest), filmgi on plaanis. Valmivad arvu tuskeskus, uus õppehoone. Nagu ikka, on nii tähtsa sündmuse puhul kavad suured, esialgu mitmed as jad lahised, kuid kõigest saab tea da järgmistel infopäevadel. Vahe peal aga hakkavad ajakirjanduses vastava embleemi all ilmuma kirju tised TPI-st.

VARJE SOOTAK

Tunnustus JAAN EILARTILE

1979. aastal valiti ülikooli loo duskaitse ja kodu-uurimise kabineti juhataja Jaan Eilart koos Jaapani keemiku Jen Viga, kes on võidelnud radioaktiivsuse tõusu vastu bio sfääris, Soome Looduskaitse Liidu auliikmeks. Hiljuti tuli uus tunnus tus põhjanaabrite teiselt suurelt teaduslikult organisatsioonilt — Soome Kodu-uurimise Liidult. Tartus viibisid selle ühenduse president Olli Vuorinen ja peasekretär Mark ku Tanner ja andsid J. Eilartile, esimesele välismaalasele, üle Robert Boldti nimelise teenetemedali «Inimese kodupaik». Autasu määra mise oli kinnitanud Soome presi dent M. Koivisto.

Robert Boldt oli Euroopa esime si väljapaistvaid kodu-uurimise teoreetikuid ja meetodikuid, kes juba meie sajandi algul käsitles kodutundmise aluseid ülemaailmsel Genfi geograafiakongressil. Esime sena Eestis tutvustas tema töid kolmveerand sajandit tagasi hii lsem Leningradi matemaatikapro fessor Jaan Depman. Soome ge ograaf J. G. Granö, tulles 20. aastail rajama Tartu ülikooli geograafia osakonda, asutas siia suuresti R. Boldti seisukohti arvestades ka ko du-uurimise kabineti. Seda töölo ku ongi J. Eilart tulemuslikult Nõukogude Eestis edasi arenda nud ning oma raamatute ja ette kannetega jõudnud tunnustatusele ka põhjanaabrite juures, kus eriti hinnatakse tema vaateid ökosüste mi ja kultuuri seotusest ning initsiatiivi «Tallinna deklaratsiooni» vastuvõtmisel deviisi all «Looduse ja kunstide ühtsus rahu nimel maailmas». Soomlased võtsid ka sutusele ka J. Eilarti välja tööta tud looduse õpperadade meetodika.

ja TULLIO ILOMETSAL

Läänud aasta lõpul saime teada, et üks kuuest vabariigi keemiatae dust ja -tööstust enam arendanud oli TRÜ orgaanilise keemia kateedri dotsent Tullio Ilomets. Ta sai Paul Kõrgemani nimelise mälestusme dali.

Õnnitleme dotsent Tullio Ilome ts, kes on ka toimetuse kolleegiumi liigel

Vaheldus konspektidele

Teadusraamatukogus võime taas kunstielamuse saada. 16. jaanuaril pandi välja Põlevikivi Instituudi kunstniku Lea Livõitsi personaal näitus uudses tehnikas — stokka tüüpias — taiesed. Kes pisutki kõrgemat matemaatikat «nuusutanud», teab tõenäosusteooriate valda kuul uate jukuslike protsesside võõra pärsast nimetust — stokkastilised protsessid. Kel aimu klassikalistest keeltest või viitsimist sõnaraamatut lapata, leiab kreeka keelest mõiste: stochastikos — õigesti oletatav.

Matemaatilisi konstruktsioone või muud argiinimese jaoks mõistusevä list ei maksa näituselt karta. Välja pandud taieste tunnuseks on liivilisus, fantaasia, värvirõõm. Või pigem vastupidises järjekorras! L. Livõitsi piltide ette sattunu es mamuljeks on rõõm värvidest, vär vide pilgar, tukandete toonide mi noor ja mažoor. Seejärel läheb käi ku fantaasia, leidmaks toonide män gu loodud kujundeid, värvide voo lavuses sündinud teemat, otsimaks paralleele looduses nähtuga. Ja see kõik ühtekokku sulab leebeks, mõ nede livõitslikult temperamentsete vahetaladega liiviliseks meeleoluks.

Kuidas sünnib stokkatüüpia? Trügame näitusesaali õhkkonnast hetkeks kõõglaurudes. Akvaarelli paberile valatakse mitme parajaks tembitud värvilopsi sisu, surutakse leine paber peale, nõitatakse paberite kallalt pisut ja pannakse lõpuks teat tud kaldenurga all kuivama. Ja käes ongi kunstniku saak.

Lea Livõitsile, kunstnikule, on too värviline paber sama, mis kivi müra kas skulptorile. Nagu skulptor tunneb vormitus kiovis ära tulevase skulptuuri võimalused — jääb al nult eemaldada üleaurune — nii on temalgi stokkatüüpiate loomisel olu line äratundmismoment. Erinevus on vahest selles, et Lea Livõits teeb oma «kivimüraka» valmis ise. Siin astubki jõusse stochastikos: pealt näka jukusliku sund on suuremal või väkemaal määral kunstniku arva tes ette oletatav. Noh, ja jääbki üle liigne eemaldada, töö raami paigu tada. Ning vaataja ees on pidulik karge talvekommik, salapärase jaa niöö, sulnis udune suvekommik, sü vavare ja kosmose fantastilised vär vid, päikesest kullatud mere säbar lainetus, kevade õitsemiskelendus, sügise küpsemisvärvi. Siin on ka fi guraalkompositsioone. Oksindus kurbusest kumaras naine, värvide palang sümboliseerimas liivajooks vat armastust, muinasjutukangela sed, iluduskõrvul läbi puhmaste põ genev koer.

L. Livõitsi tööd jäitavad mängu ruumi igauke fantaasiale. Mida aga kujutavad endast kunstniku stokka tüüpiad tegelikult, saab ikkagi tea da vaid oma silmaga vaadates. Roh keid kunstielamusi!

TOOMAS PÖLD,
ravi II k.

Hingepiinad

Kõigepealt kadus mul isu, siis hakkasin iga krõbina peale võpama ja kõige lõpuks ei saanud ma enam õõsiti magada. Mitte miski ei aidanud. Küll püüdsin möödunud päeva unustada, mitte enam Tema-le mõelda, kuid ei midagi.

Agaga ma seepärast veel jätnud. Igal hommikul võtsin sisse karjunud positsiooni peakoones kella all ja jäin ootama. Kuid päevast päeva kordus üks ja seesama. Täpselt kell kaheksa astus uksest sisse Tema ukse ja siirakas kuju. Jälgisin alati Teda ahnel pilgul, üritades tabada Tema pilku, kuid tulemusteta. Ta ei suvatsenud mind märgata, andis riided riidekoidu ja möödus minust pea kuklas. Ja nii

koju päev läbi — küll sammusin Talle mitu korda tänaval vastu küll valisin raamatukogus sellise koha, kus Ta lihtsalt pidi mind nägema, kuid ikka ei midagi.

Kui ma nädala pärast ennast peeglist vaatasin, siis oli pilt üsna troostitu. Vastu vakis loppis nagu aukuvajunud silmade ja turritavate kabemetüügastega. Juuksed olid so raki ja selg oli kergelt kükku vajunud. Oleks võinud ennast ja ka korrastada, kuid milleks see, kui Tema ei vaevunud mind nägemagi.

Nüüd aga on kõik ometigi seljaga. Ka see päev algas samuti kui eelmised — jälle seisin hommiku kella all ja jälle möödus Ta mind märkamata. Kuid minu šanss siiski saabus. Peale lõunat Talle tänava järjekordselt järele lonkides nägin järsku, kuidas liivatamata kõnnitee oma töö tegi ja Tal jalad alt tõmbas. Muidugi olin ka mina kohe tema juures käsi abivalmilt välja sirutatud. Nüüd Ta lihtsalt pidi mulle otsa vaatama ja ketkel, mil Tema käsi puudutas minu kätt, ütlesin ma välja selle, mida olin juba nädalaid mõttes kandnud — «tere».

Ta püsti aidanud ja puktaks klop-pinud, võisin rakuldunult eemalduda, sest nüüd võin eksamille juba rakuliku südamega minna, olen ju üks väkeseid, kellel on õnnestunud õppejõule tänaval tere öelda.

AAVO KOKK

EKSAMINEERITAVA 10 KÄSKU

EHK

ÕPETUS SELLEST, KUIDAS TEHA EKSAMIT

Sa pead teadma, kuna, kus ja mis eksam tuleb.
Sa pead teadma õppejõu nime ja nägu.
Sa pead sisenema eksamiruumi.
Sa pead õppejõudu teretama.
Sa pead andma talle passi ja õpinguraamatu.
Sa pead pileti võtma (vasaku käega).
Sa pead ette valmistama.
Sa ei tohi maha kirjutada.
Kui siiski kirjutad, siis ei tohi vahele jääda.
Sa pead vastama.

Nii lihtne see eksam ongi... Selle retsepti järgi talitades on sul eksam niisama kasti kui tehtud, jääb üle veel materjal endale selgeks teha.

Soovitusi jagas siiski vaid kolm eksamit teinud

AAVO KOKK

Uut teatmekirjandust teadusraamatukogus

Атеистический словарь / Абдусамедов А. И., Алейник Р. М. и др. Под общ. ред. М. П. Новикова. — М.: Политиздат, 1983. — 559 с.

Sõnaraamat sisaldab marksistliku ateismi põhimõisteid, kokku üle 2.000 termini. Selgitatakse ateismi ajaloo kohta, kiriku ja religiooniga seotud termineid jne. Väljaanne on mõeldud propagandistidele ja lektoritele, aga ka õppejõududele, üliõpilastele ja kõigile asja huvilistele.

В блокнот пропагандисту политэкономии: Цифры и факты. — Изд. 3-е, доп. — М.: Политиздат, 1983. — 224 с.

Populaarteadusliku teatmiku eesmärgiks on illustreerida teoreetilisi seisukohti, seostada neid praktikaga.

Зааль Р. Справочник по расчету фильтров: Пер. с нем. — М.: Радио и связь, 1983. — 752 с., ил.

Teatmeteos on mõeldud side-, automaatika-, telemehaanika inseneridele jts. Kasulik raamat reaalalade üliõpilastele, raadiomehaanikule ning vilunumaila raadioamatöörile.

Краткий политический словарь / Аверинков В. П., Аверкин А. Г., Агешин Ю. А. и др. Сост. и общ. ред. Л. А. Онкова, Н. В. Шишлина. — 3-е изд., доп. — М.: Политиздат, 1983. — 367 с.

Sõnastik sisaldab üle 1200 ühiskondlik-politilise iseloomuga sõna, terminid ja mõiste, mis on raadios, televisioonis, ajakirjanduses laiemalt levinud. Suur osa neist on terminid, mis iseloomustavad NLKP majandus- ja sotsiaalpoliitikat, rahvusvahelisi töölisi- ja kommunistlikku liikumist, kaasaegseid rahvusvahelisi suhteid jne. Mõeldud kasutamiseks kõige laiemale lugejaskonnale.

Немецко-русский медицинский словарь. — 3-е изд. с доп. — М.: Русский язык, 1983. — 768 с.

Sõnaraamat sisaldab ligikaudu 48.500 terminit teoreetilise ja praktilise meditsiini kõigist valdkondadest. Mõeldud meditsiini alase teadustööajale, praktikeriivale arstidele, meditsiiniüliõpilastele ja õppejõududele, meditsiinkirjanduse tõlkijale.

Растения в медицине. — Саратов: Изд-во Саратовского университета, 1983. — 440 с., ил. — Библ.: с. 411—424. Raamat annab ravimtaimede ravivõime kasutamise praktilisi juhiseid. Esitatakse taimede botaanilise kirjeldus, kogumistehnikat, kasutamismõtteid ja -õpetused (seda nii arstiteaduses kui rahvameditsiinis). Lisas on antud registri ja tabelid taimede kasutamise kohta erinevate haiguste puhul, taimede kogumiskalenderit jne.

Väljaanne on abiks arstidele, meditsiiniüliõpilastele, farmakoloogidele, apteek- reile, bioloogidele ja ka lugejate laiale ringile.

Черномордик А. Б. Справочник по применению антибиотиков и других химиотерапевтических препаратов. — 2-е изд., испр. и доп. — Киев: Вища школа, 1983. — 496 с.

Teatmikis on kirjeldatud sagedamini kasutatavaid antibiootikume jts. ravimeid. On näidatud ravimidoosid ja kasutamise ratsiooniskeemi mitmesuguste haiguste puhul. Teises trükis on ümber töötlatud antibiootikumide toksilisuse osa, esitatakse andmeid bakterite resistentsusest ravimite suhtes. Võrreldes esitatakse on laiendatud teatmetabelite mahtu. Raamat on määratud vanemale kursuste meditsiiniüliõpilastele ja arstidele.

Der Duden in 10 Bänden. Bd. 3: Bildwörterbuch der deutschen Sprache. — 3., vollst. neu bearb. Aufl./Bearb. von K. D. Stoff, J. Schmidt. — Mannheim: Wien: Zürich: Bibliographisches Institut; Dudenverlag, 1977. — 784 S., III.

Sõnaraamat sisaldab 27500 sõna kõigist eluvaldkondadest. Raamatuse on valitud teaduslikud terminid ja ka üldleksi, mille täpsema tähenduse selgitamiseks on vajalik illustatsioon.

Der Duden in 10 Bänden. Bd. 6: Wörterbuch der deutschen Standardausprache. — 2., völlig neu bearb. u. erw. Aufl./Bearb. von M. Mangold-Mannheim: Wien: Zürich: Bibliographisches Institut; Dudenverlag, 1974. — 791 S.

Sõnastik annab üldise saksakeelse ortopeedilise normi. Mõeldud tööks kõnekasvatusele saksakeelse õpetamisel, õpet- töös õige häälduse kujundamiseks.

Der Duden in 10 Bänden. Bd. 9: Die Zweifelsfälle der deutschen Sprache. — 2., neu bearb. u. erw. Aufl./Bearb. von D. Berger u. a. — Mannheim: Wien: Zürich: Bibliographisches Institut; Dudenverlag, 1972. — 784 S.

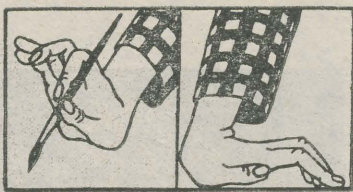
Sõnaraamat käsitleb ligi 8000 grammatiliselt, stiiliselt ja ortograafiliselt rasket ning eksitavat juhtu saksakeelse. Lisaks antakse ka muid andmeid mitmesuguste saksakeelse iseärasuste kohta.

Этимологический словарь славянских языков: Грасславянский лекс. фонд. — Вып. 9 / Под ред. О. Н. Трубачева. — М.: Наука, 1983. — 197 с.

Sõnastiku sõnartiklid sisaldavad palju uut ja huvitavat nii üldteoreetilises kui ka konkreetselt etimoloogilises plaanis. Peatähelepanu on pööratud dialektidele ja alaloometetele. Mõeldud põhiliselt slavistidele.

Сотникова М. П., Спасский И. Т. Тысячелетие древнейших монет России: Сводный каталог русских монет X—XI веков. — Л.: Искусство, 1983. — 238 с., ил. — Библ.: с. 207.

Katoloogis on antud ka kõigi X—XI sajandi 340 eksemplari mündi «biograafia». Raamat on mõeldud ajaloo- ja numismatikutele.

Kunst kunsti näha

vaketpidamata voolitud? Siis on ta karjunud olema «nagu peab», otsides oma tegudele põhjendusi, ees- märke, nähes kõiges kalbu ja käid külgi. Ta ei suuda jätta kindamata, vaikimata, ei suuda vaikust taluda, sest ta on kaotanud iseenese. (Kui juba iseenesele on vaja midagi põhjendada, järelikult pole see loomulik.) Inimene kannatab kategooriate vahel ekseldes, püüdes elu mingi- tesse mõistetesesse tõlkida, justkui kaksikelu elades).

Tegelikkus ja sümbol, situatsioon ja üldistus. Kusagilt tuleb leida lüh- kis, et lõpuni mõista. Võib-olla suu- dab mõte (= idee) läkendada vahet kake tundmise vahel?

***

Loomine ise on ilmselt suurem sündmus kui näitus. Viimane pakub üldistusi, väljavalitud mõtteid, n.ö. kallutatud kokkuvõtet paratamatult subjektiivse maitse põhjal. Esialgu valib kunstnik ise, ta ei püüagi kõi- ke näidata, mida tegelikult innuga on teinud. Ega sellepärast saa ar- vata, nagu oleks välja jäetud pilti- del midagi väga.

Ugastu nähtus, nägemine, tun- nelamine avaldab muljet. Hinnan- guna väljaõeldud sõnad hakkavad elama oma elu, minnes kunstist vä- ga kaugale. Vaatajate ja kunstnike omavaheline kontakt keeleasandit ei nõua. Hinnang muudab näiliku- se üheks ja kammitseb edaspidi- seid otsuseid. Tundub, et eke ela- mus laseb asju seesmiselt, oma hinge- ja mõttemaailmas selgemal kujul «väljenduda».

Kunagi pole hilja iseenastki proovida. Joonistamise sisse peide- tud mõtted aitaks paljut maadada. Paberile tikuvad ka rõõmsad mul- jed, aga ilu helguses avada pole ai- nuvõimalik tee kunstini. Värvid-vor- mid on jõuetud, nende abil tõlgen- duvad sümbolid, mille saame elust, inimesest, mõtetest.

Meie kunstikabinet takab üliõpi- lasi ses osas aidata. Eriti õhtupo- likuti võib peakoone võlviit keld- riruumist leida Andrus Kasemaa. Tema vist teab, mis või kus kunst on, ainult et kunstnikuna ta seda sõnades tihti ei ütle. Kätt saab tek- nika suunas vilutada — seda luba- takse koruni õpetada. Raskem külg — mõelda, näha, tajuda, tunda — peaks öelda ja hinnata aitama vaid siis, kui enam sõnadeta ei saa.

ANU PALLAS,
žurn. III k.

Samm talvest ...

(Algus 3. lk.)

eksemplarist õhkus tarkamise, pür- gimise, värskuse kõngu. Kokku moodustas grupp harmoonilise ter- viku. Teises saalis asuv lüsterkla- suurist servis «Jaanuar» mõjus materjali ja otstarbe kunstilise ter- vikkuse tõttu. Aino Alamaa deko- rativsetest plaatidest imbub ürgse kiivistise muljet, filigraanne pinna- joon ja laprad liblikad süvendasid seda veelgi. Töodes «Jäine meri», «Tulised liivad», «Põuane maa» on Helle Videvik püüdnud edasi anda looduse vahetust, võimsust, kordu- matust.

«Sügis» näitab Irja Kändler inimnõu (autoportree) võlu ja so- biuist keraamikaks.

H. Tugi-Nuusbergi «Tarkamises» on kea värviiline tasakaal nii ühe eseme raames kui kogu komplektis tervikuna. Lähedaste ja kaaravate

na mõjuvad tumedad viljapead. Peeter Malle natüürmort sisaldab killukest vanast eestlikust köögist kaasaegse leivapätsi ja vahvelrätiga.

Mai Järmul on kasutanud mood- sa kunsti võimalusi. Pannoos «66-77» luuakse pleki efektne mul- je. Tiiu Lass on välja toonud sibul- lakausi koos sisuga, mis meeldivalt on alles nõusse «ronimas». Olle Rajasalu on «Texastes» ühendanud pükste tüüpilised elemendid nõude kujuja. Luule Kormašova kõõgi- otstarbelised topsikud mõjuvad kut- suvalt ja kulinaarselt. Näitusel oli veel mitmeid huipakkuvaid töid. Seekordne väljapanek rõõmustas vist ka kõige nõudlikumat vaatajat, sest esindatud oli vabariigi tun- tuimate keraamikute tööde paremik.

MARGIT MIKK,
žurn. I k.

Keskraamatukogu ...

(Algus 2. lk.)

Rohket kasutamist leiab perso- naalja kartoteek, mis aitab leida andmeid ühiskonnategelaste, tead- aste, kunstnike, kirjanike jt. tun- tud isikute kohta. Lugejate päralt on ilukirjanduslike teoste pealkir- jade, perioodikas ilmunud ilukir- janduse, raamatusarjade, aunimede ja autasude ning repertuaari karto- teek. Osakonnas koostatakse raama-

tukogus leiduva materjali põhjal ka soovitusnimekirje.

Teatmestu kaasabil suudab teat- mebibliograafia osakond mõne tun- ni või mõnekümne minuti jooksul anda vastuse erinevaid eluvald- kondi puudutavatele küsimustele.

Teatmebibliograafia osakonna asukoht — N. V. Gogoli nim. Tar- tu Linna Keskraamatukogu juurde- ehituse I korrus, Hariduse 5.

HILVI JOAMETS

Hildegard Kivistik

In memoriam

8. jaanuaril lahkus meie hulgast pärast rasket haigust üldfüüsika kateedri vanempreparaator Hilde- gard Kivistik.

H. Kivistik sündis 10. mail 1925. aastal Tallinnas töölisperekonnas, lõpetas Tallinna Tütariaste Kau- banduskeskkooli ning läks Tallin- na Tehnikumi kantseleiametnikuks, hiljem töötas Tallinna Eksporttapa- maja peakontoris masinakirjutaja- na.

1945. aastal hakkas ta õppima Tallinna Muusikakoolis ning töötas ka Eesti NSV Raadiokomitee muu- sikaosakonna toimetajana.

Oppimine katkes seoses elama asumisega Tartusse. Lõpetanud Tartus keskkooli, astus H. Kivistik 1954. aastal TRÜ vene keele ja kirjanduse osakonda, tervislikel põhjustel oli aga sunnitud õppimi- se katkestama.

1955. aastal asus H. Kivistik tööle TRÜ kantseleisse asjaajajana. 1967. aastal edutati ta kantselei juhata- jaks, kus töötas 1972. aastani. See- järel oli ta majandusküberneetika ja statistika kateedri laborant.

1972—1975 töötas ta sotsioloogia- labori lepinguliste tööde vanem- insenerina, siis viidi üle aeroioni- satsiooni ja elektroaerosoolide la- bori lepinguliste tööde vanemins- neriks. Seal töötas pensionile mi- nekuni, pensionärina oli aga üld- füüsika kateedri vanempreparaato- riks.

Kogu oma töötamise ajal AEL-s ning üldfüüsika kateedris näitas H. Kivistik üles suurt töökuust ja erakordset asjatundlikkust lepin- guliste uurimistööde asjaajamise korraldamisel. Ta oli sellel alal suur autoriteet, kes abistas ka uut geofüüsika kateedrit lepinguliste tööde asjaajamise korraldamisel. Kõige sellega, mis ta teha oskas ja jõudis, teenis ta ära kolleegide tä- nu, tunnustuse ja helge mälestuse.

Üldfüüsika ja geofüüsika kateed- rite kollektiivide nimel

JAAN REINET

Õppejõu kalm korda

Detsembri algul viisid kultuuri- mälestiste kaitsest huvitatud ajaloo- üliõpilased lõpule aasta varem alus- tatud ürituse: korrastati progres- siivse ajaloolase, kunagise Tartu ülikooli õppejõu, Eesti Riikliku Aja- loo Keskariivi direktori Otto Liivi (1905—1942) haud Puistee tänava kalmistul. Nad paigutasid sinna ka hauakivi.

TONIS LUKAS,
ajaloo III k.

Uusi trükiseid

Ученые записки Тартуского государ- ственного университета. Выпуск 651. Грамматические и лексико-семантиче- ские проблемы описания языка. Труды по русской и славянской филологии. Тарту 1983, 500 экз., 120 с., 1 руб. 30 коп.

Ученые записки Тартуского государ- ственного университета. Выпуск 655. Структура электролюминесцирующих материалов. Труды по электролюминес- ценции. Тарту 1983, 400 экз., 176 с., 1 руб. 40 коп.

Ученые записки Тартуского государ- ственного университета. Выпуск 658. Квантитативная лингвистика и стили- стика. Труды по лингвостатистике. Тар- ту 1983, 500 экз., 180 с., 1 руб. 60 коп.

Ученые записки Тартуского государ- ственного университета. Выпуск 656. Исследования по сопоставительному и прикладному языкознанию. Linguistica. Тарту 1983, 500 экз., 164 с., 1 руб. 50 коп.

М. А. Шелякин. Категория вида и способы действия русского глагола. (Теоретические основы). Таллин «Вал- гус» 1983, 750 экз., 216 с., 1 руб. 90 коп.

Диагностика и лечение болезней зу- бов и челюстей. Тезисы докладов X Республиканской конференции стома- тологов Эстонской ССР. 14—15 декабря 1983 г. Таллин. Тарту 1983, 500 экз., 252 с., 95 коп.

NB!

Järgmine «TRÜ» ilmub reedel, 10. veebruaril.

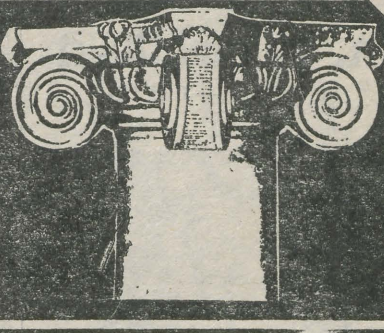
Toimetaja V. SOOTAK

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 3 (1362)

Reedel, 10. veebruaril 1984

XXXVI aastakäik

4. märtsil
VALIMA!

Rektor Arnold Koop registreeriti saadikukandidaadiks

4. veebruaril oli aulas NSV Liidu Ülemnõukogu Liidunõukogu valimiste Tartu valimisringkonna nr. 750 komisjoni istung. Siia olid kogunenud Põlva, Võru, Valga, Jõgeva ja Tartu rajooni ning linna töökollektiivide ja ühiskondlike organisatsioonide esindajad.

Nõupidamise avas EKP Tartu Linnakomitee esimene sekretär Indrek Toome. Seejärel sai sõna arstiteaduskonna professor Ain-Elmar Kaasik, kes tutvustas rektor professor Arnold Koopi kui Liidunõukogu valimiste Tartu valimisringkonna nr. 750 saadikukandidaati. Rektori kandidatuuri seadsid üles paljud kollektiivid. Seekordne ülesseadmine on juba neljas kord. A.-E. Kaasik kõneles meie rektori laiahaardelisest ja sisukast tööst. Ta tegi ettepaneku registreerida A. Koop saadikukandidaadiks.

Rektori kandidatuuri toetasid ühel häälel ka Võru, Valga, Jõgeva ja Tartu töötajad.

Linna täitevkomitees registreerisid ringkonnakomisjoni liikmed ja töökollektiivide esindajad A. Koobi taas saadikukandidaadiks.

TRÜ nõukogu

koosolek peeti neljapäeval, 2. veebruaril.

Rektor prof. Arnold Koop andis ALMAVÜ TRÜ organisatsioonile üle rändpunalipu sotsialistliku võistluse võitmise eest Tartu linnas. Lipu võitis vastu esimees Ants Pilt. Rändpunalipp on ALMAVÜ TRÜ organisatsiooni käes olnud 1966. a. alates. Nüüdsest jääbki lipp alati-seks ülikoolile.

Rektor A. Koop andis zooloogia-muuseumi direktorile Raimond Veenperele üle NSV Liidu KKEH aukirja eduka esinemise eest muuseumide ülevaatusel.

Hääletati meditsiinidoktor Jüri Männiste professori, füüsika-matemaatika doktor Taivo Arakule 0,5 professori- ja füüsika-matemaatikadoktor Ants Aitsamile 0,25 professorikutse taotlemise poolt.

Hääletati meditsiinkandidaat Tiia Soole ja prorektor Valter Haamerile dotsendikutse taotlemise poolt.

1983. aasta teadustöö aruande esitas prorektor Ants Kallikorm.

Doktoritöö valmimise seisust andsid aru dotsendid E. Leibur, M. Abel ja J. Maaros.

Oma ukse alt kaugemale

Mida ma teadsin Vilniuse ülikoolist? Midagi ikka. Viis aastat tagasi toimetasin trüki mitu VRÜ erilehekülge. TRÜ sõprus- ja koostöölepingupartner sai siis neljasajaseks. VRÜ teaduse päeval meie ülikoolis oli delegatsiooni koosseisus ka nende tollane leketoimetaja Audrone Nugaraitė, kes nüüd on jõudnud aspirantuuris käia ja kateedrisse tööle asuda. Teadsin, et tudengeid on VRÜ-s lipi 17 000, teaduskondi 14, populaarne on üliõpilasteater. Aeg-ajalt õpivad leedu keelt seal ka eestlased, koguni TRÜ-st suunatud. Meelde on jäänud Vilniuses käinute üliõrded restaureeritud hooneist, üliõpilasüritlustest. Üks asi on siiski kuulda ja lugeda, koopis midagi muud ise näka ja kogeda. Selleks kogemuseks sobis hästi vaheaeg. Nii asusimegi 1. veebruari hommikul päevapikkusele rongisõidule koos majandusteaduskonna pressisekretäri Helle Omariku ja komsomolikomitee pressisekretäri Lii Kangruga. Kolme tihedat ja põnevat päeva VRÜ toimetuses ja komsomolikomitees püüame vahendada järgmises lehes.

Tagasi jõudsimme pühapäeva õhtul. Esmaspäeval tuli peadpidi töösse sukelduda. Aga midagi oli teistiti. Kõrvus kõlas «VRÜ» praeguse toimetaja Jolanta Varapnickaitė reibas hää, meenusid üliõpilasgüldide seletused. Kui prooviks oma töös teha ka nii, nagu seal... Selleks kokusaamiseks kolleegidega ongi, et midagi tähele panna, üle võtta, endast anda. Pealegi on toimetusel nüüd peale Moskva, Kaasani ja Läti ülikooli sõbrad ka Liidu vanimas kõrgkoolis Vilniuses.

Vaheaeg on läbi. Üksteise järel saabuvad mägedest tagasi talituri-aadlased. Käidi Väike-Kaukasusel, Kuznetski-Alataul jm.... Matkamas oli paarkümmend gruppi paarisaja üliõpilasega. 14 komsomoliaktivistle jätavad nähtavasti kauaks meelde preemiareisi päevad Ungaris.

VARJE SOOTAK

Haridusreform ja kõrgkool

Verivärskeks tekliomanikuks sai üle-eelmisel neljapäeval aulas NSV Liidu kõrg- ja keskerihariduse ministri asetäitja Igor Makarov. Tema külaskäik TRÜ-sse oli seotud haridusreformi projekti aruteluga. Loome sellest edasi 2. leheküljel.

ARVO TENNO foto

Tuhat päeva Suure Isamaasõja aegses Leningradis

ARNOLD KOOP

(Algus «TRÜ-s» nr. 1 ja 2, k. a.)

Kõnelemata juba jäätrassi Elu tee sangaritest. See oli massiline, kogu Leningradi elanikke haaranud kangelasikkus, mis blokaadipäevil tundus leningradlastele täiesti enesestmõistetav, igapäevase käitumise normina ja mida nagu ei peetudki kangelasikkuseks.

Elu tee oli sõna otseses mõttes elu tee, mis päästis surmast kümneid, kui mitte sadu tuhandeid leningradlasi. Enne talve saabumist veeti toitu linna laevadel, siis sulgesid külmad lõplikult järve. Lennu teel suudeti kohale tuua vaid väike osa vajalikust toidust. 20. novembril 1941 sõitsid esimesed hobuvoorid jäätrassil üle Laadoga kagunurga ja kaks päeva hiljem algas pidev autoliiklus. Detsembri lõpus ületas päevane toiduainete juurdevedu minimaalse vajaduse ja nii sai suurendada leivanormi — töölistele hakati andma päevas 100, teistele 75 grammi. Seda oli vähe, kuid siiski midagi ja — mis peasi — see lisas veendumust, et Leningrad paneb vastu kõigile katsumustele ja võidab blokaadi. Mööda Elu teed jätkus leningradlaste evakueerimine.

1942. aasta kevad tõi kaasa ka uue katsumuse. Blokaadi nurjumisest raevunud fašistid otsustasid anda hävitava löögi Balti mere laevastiku laevadele, mis seisid veel liikumatult jäävangis. Töötati välja operatsioon «Eisstoss» («Jäälöökk»), mis nägi ette üheaegselt suurtükiväe tulelööke ja õhurünnakuid. Need al-

gasid 4. aprillil. Mõned meie suured sõjalaevad (ristlejad «Kirov», «Maksim Gorki», paar eskaadri miinilaeva) said küll pihta, kuid vigastused parandati kiiresti ja laevastiku võimas tulejõud, mis linna kaitsmisel etendas esmajärgulist osa, säilis.

Leningradi blokaadi traagilisus põimus teinekord tragikoomilisega.

Üks kurbröömus seik on seotud meie esimese saunaskäiguga pärast blokaaditalve. Olin pikkuses kasvu täis saanud, st. niisama pikk kui praegu, kuid kaalusin ainult 58 kilo. Kui olin ennast riietest vabastanud, kutsus minu lahja ja vibalik kuju esile seltsimeeste vägeva naerupahvaku. Peeglit ei olnud, nii et ise ma ennast ei näinud, aga koomiline võis see pilt küll olla — suur pea õige peenikese kaela ja kõhetu keha otsas. Kurb naer küll, aga ometi naer, mis andis jõudu edasi elada ja edasi võidelda. Muide — sellest kevadest läksid mul juuksed halliks...

1942. aasta suvel nägi Leningrad jälle välja suvine. Kesklinnas, kus seni olid laiunud muruplatsid ja lillepeenrad, kasvatati nüüd kartuleid ja juurvilja. Ka äärelinna hoo-vides, skvääridel ja tühimaadel tegelesid inimesed aiandusega, et varuda talveks lisatoitu.

Toitlustamine paranes ja pärast Leningradi blokaadi läbimurdmist 1943. aasta jaanuaris, kui loodi jälle raudteeühendus «suure maaga», hakkasime saama tugevat toitu. Olin läbi teinud tuukrite kursused ja seisin tuukrite nimekirjas — nende meeste toitlustamine oli igati ta-

semel. Nii saime päevas 800 grammi leiba, kondenspiima, biskviite, suitsetatud keelt ja teisigi delikaatse. Ja seda veel blokaadist täielikult vabastamata linnas! Kui seni oli meie omavaheliste jutuaamaste üheks põhiiteemaks olnud toit (meenutasime oma lemmikroogasid, rääkisime, kuidas hakkame pärast sõda leiba hoidma ja hindama ja mil-liseid maitsevaid toite tegema), siis nüüd jäi see teema tagaplaanile. Ka meie laevade tegevus muutus järjest aktiivsemaks. Õige sageli tuli sõita väikestel puualustel (magnetmiinide oht!). Kroonlinna. Vaenlane istus Peterhofis ja kitsas merekanal oli tema patareide tule all.

Erilise tundega meenutan 1944. aasta 14. jaanuari, mil algas blokaadi lõplik purustamine. Leningradi kohal hõljus enneolematult võimas suurtükimürin — tulistasid kõik torud, kaasa arvatud sõjalaevade peakahurid. See mürin oli majesteetlik ja optimistlik, sest kõik teadsid, mida tähendab suurtükiväe pealetung. Sakslaste vastutuld ei olnud üldse märgata — algatus ja jõud olid nüüdsest kindlalt Lenini linna kaitsjate pool.

Ja siis saabus vaikus. Harjumatu, närviline, kuidagi ootuspinev. Me ei saanud kusagil rahu — ikka ootasime mürskude vilisevat lendu

(Järg 2. lk.)

A. Filomafitski

29. III 1807—3. II 1849

3. veebruaril möödus 135 aastat väljapaistva vene füsioloogi, Moskva füsioloogiakonnakonna rajaja Aleksei Filomafitski surmast.

A. Filomafitski õppis 1824—1828 Harkovi ülikooli arstiteaduskonnas, 1828—1833 Tartu ülikooli Professoreite Instituudis. 1833 kaitses doktoridissertatsiooni, kus käsitles lindude hingamist. 1833—1835 töötas ta välismaal J. Mülleri ja C. Schultze juures.

Alates 1835. aastast oli A. Filomafitski füsioloogia ja üdpatoloogia professor Moskvas, koostas esimese vene füsioloogiõpiku. Ta on eksperimentaalfüsioloogia rajajaid Venemaal (tõid peamiselt vereülekande ja tuumastuse alalt).

MARGIT PAID,
ajaloomuuseumi
vanemteadur

A. T. Middendorff

1815—1894

28. jaanuaril möödus 90 aastat Tartu ülikooli kasvandiku, Peeterburi TA auliikme, Tartu ülikooli audoktori, tunnustatud loodusteadlase ja maadeurija Aleksander Theodor von Middendorffi surmast.

1840. aastal käis Middendorff koos Baeriga Lapimaal. 1842.—1845. aastani korras ta uurimisetke Siberi ja Kaug-Ida vähetuntud aladele, mille kohta avaldas oma põlveste «Teekond Põnja- ja Ida-Siberisse». Seda ulatuslikku tööd loetakse maailma esimeste ja parimate ökoöoloogilise-geograafiliste monograafiate huka.

Oma elu viimastel aastatel tegeles Middendorff kui Hellenurme mõisa omanik veiste ja hobuste tõuaretusega.

MARGE RAUDSEPP,
ajaloomuuseumi
nooremteadur

Biomehaanikud
Tartus ja Käärikul

Esmaspäevast kolmapäevani on Tartus ja Käärikul vabariiklik noorteadlaste talvekool, mis käsitleb spordi biomehaanika põhiprobleeme. Ettekanded on peale Eesti biomehaanikute ka Liidu teistelt tähtsamalt selle ala uurijatelt.

TRÜ osaleb NSVL TA koordineerimislooptöös (1981—1985) teemaga «Biomehaanika», alateemaks on «Bioloogiliste süsteemide juhtimine ja tööliigutuste optimeerimine». Talvekoolis saab mõtteid vahetada juhtivate Nõukogude teadlastega.

Avamine ja plenaaristung on esmaspäeval, 13. veebruaril kl. 15 aulas. Ootame kõiki biomehaanikast huvitatuid!

LEMBITU KUUSE

TÄNU

Linna täitevkomiteelt saabunud kirjas rektorile palutakse avaldada tänu hea koostöö eest TRÜ kirjastus- ja trükiosakonnale. Osakonna head tööd palu akse arvestada ka sotsialistlikus võistluses. Kirjale on lisatud väljavõte ENSV Ülemnõukogu Presiidiumi nõukogude osakonna vanemkonsultandi R. Väre sõnavõetust linnanõukogu istungjärgul, kus märgiti ära Tartu Linna Täitevkomitee edukat tööd rahva saadikutele informatsioonilis- ja materjalide andmisel. Need trükised ongi valmistatud meie kirjastus- ja trükiosakonnas.

Haridusreform ja kõrgkool

2. veebruaril peeti aulas kõrg- ja keskerihariduse ministeeriumi kolleegiumi, vabariigi rektorite nõukogu, TRÜ nõukogu ja parteikomitee ühine laiendatud istung. Toimus haridusreformi projekti arutelu. Oma arvamust väljendasid NSV Liidu kõrg- ja keskerihariduse ministri asetäitja Igor Makarov, ENSV kõrg- ja keskerihariduse minister Ilmar Nuut, haridusminister Elsa Gretškina, meie rektor prof. Arno'd Koop, TPI rek. or prof. Boris Tamm, TPedI prorektor dots. Lembit Tünnpuu, EPA majandusteaduskonna de-

kaan dots. Harri Piho, Tallinna Politehnikumi direktor Leonid Tšerkassov ja TRÜ prof. Inge Unt.

30. jaanuaril toimus konverents haridusreformi põhisuundadest ja Tartu haridusprobleemidest, kus esinesid TRÜ teadlased prof. I. Unt, dots. P. Kenkmann, kutse-suunilise kabineti juhataja A. Sukamägi, vanemteadurid J. Saarniit, J. Kõre ja E. Tani. Arutelu korraldasid linna parteikomitee ja täitevkomitee haridusosakond ning TRÜ teadusosakond.

(Algus 1. lk.)

ja tumedaid lõhkemisplahvatusi. Kulus päris hulk aega, enne kui uue olukorra kohanesime.

Surm oli meid piiratud linnas varitsenud peaaegu igal sammul. Suurtükiväe ajal oli tänavatel liikumine küll keelatud, kuid alati ei saanud sellest keelust hoolida. Kord läksin 1942. aasta kevadel ägeda tulistamise aegu Sadovajat pidi sadama poole. Jõudu oli vähe, samm tõnts. Valisin võimalikult otsele sihi, mis viis mööda nurgast, kus seisis keegi memmeke. Mingi sisemine jõud sundis mind pöörama paremale ja tegema ringi. Niipea kui olin paarkümmend sammu

eemaldunud, käis karakas ja nurga peal, kus oleksin sel hetkel seisnud, lõhkes mürsk.

* * *

1944. aasta jaanuar tähendas Leningradile ja leningradlastele otsekui uut sündi. Vaenlane paisati Narva jõe ja Peipsi järve taha, Leningrad ei olnud enam rindelinn, Selleks ajaks oli kogunenud juba sedavõrd jõudu ja energiat, et hakasin osa võtma laevastiku iseseisvusest. 27. jaanuaril oli meil ette nähtud esinemine Admiraliteedihoones. Enne esinemist kutsuti meid

Tuhat päeva...

Ministri käskkiri

Kauaaegse kohusetundliku töö eest autasustati ENSV KKEH Ministeeriumi aukirjaga 75. sünnipäeval vanempreparaator Feliks Valget, töölisi Salme Langi ja Ahto Virmandit ning 50. sünnipäeval töölisi Aksel Ostratit.

Rektori käskkiri

Pikaajalise eduka töö eest 25-aastaseks saanud arvutuskeskuses pälvitud rektori käskkirjas tänu Liina-Mai Tooding, Kuldev Aaremaa, Raivo Reiljan, Enn Lasn, Pee-

ter Eelma, Sade Koskel, Jaan Kandimaa, Arvo Kruuse, Juhan Liias, Inno Liiv, Tõnis Kelder, Peep Uba, Reet Ambre, Hannes Näripä, Avo Margna, Vaike Simso, Virve Aedma, Mare Kangur, Endla Kalja, Ülo Kährik.

Venia legendi

Spordifüsioloogia kateedri dots. kt. bioloogiakandidaat Teet Seene *venia legendi* loeng «Muutused skeletilihaste müosiini subühikulises koostises kurnavate kehaliste pingutuste puhul» on 14. veebruaril kl. 13 V. Kingissepa 19, aud. 307.

Dekaan prof. ATKO VIRU

hõiskav rahvahu'k. See oli kangelaslinnale Leningradile väärikas saluut, millest vägevamat ja emotsionaalsemat ma pole näinud.

Tagantjärele võin kinnitada, et need olid unustamatult karmid, traagilised, aga ka kangelaslikud aastad, mis veetsin 1941. aasta augustist kuni 1944. aasta juulini Leningradis — kokku enam kui tuhat päeva. Neist 900 bokeeritud linnas, kaasosalisena ja tunnistajana Suure Isamaasõja ühest heroilisemast heitlusest.

Vestluse Arno'd Koobiga
pani kirja

HILLAR PALAMETS

Ühiskondlikke ülesandeid hinnati nõudlikumalt

Tänavu saab kümme aastat ühiskondlik-poliitilise praktika kasutuselevõtmisest meie ülikoolis. Sügissemestril toimunud II—V kursuste ÜPP atesteerimisel olid uued hindamiskriteeriumid, mis varasematest märksa konkreetsemad. Ohtlasi vaadeldakse ühiskondlik-poliitilist aktiivsust mõnevõrra laiemalt. Esiplanile on seatud ühiskondlike ülesannete sisulise täitmise hindamine, distsiplineeritus, loomingulise lähenemise ja ülesande täitmise tulemuslikkuse arvestamine. Uued kriteeriumid nõuavad aktiivset osavõttu mitte ainult õppetööst, vaid ka komsomolikoosolekutest ja teistest üritustest. «Hea» või «väga heaga» ei saa hinnata rektori, ühiskondlike organisatsioonide ja dekaani karistuse saanu d.

Uued kriteeriumid töid seega kaa-

sa nõudlikuma hindamise. Nii vähenes «väga heade» arv eelmise aastaga võrreldes ajalooteaduskonnas 51% -lt 24-le, bioöogia-geograafiateaduskonnas 47-lt 39-le, füsioloogias 53-lt 37,7-le. Mõnes teaduskonnas pandi varasemast palju rohkem mitterahuldavaid. Võib öelda, et hinded kajastasid tegelikku olukorda objektiivsemalt. Kahjuks ei arvestanud uusi hindamiskriteeriume veel kõik teaduskonnad.

Kuigi ÜPP aktiivil ei ole veel täielikult ühest arvamusest, mida pidada ühiskondlikuks ülesandeks, võib ka siin täheldada nõudlikumat suhtumist. See on vähenenud atesteerimisel arvestatavate ülesannete üldarvu. Pidevad suuremad või väiksemad ülesanded olid möödunud õppeaastal rohkem kui 60 protsendil üliõpilastest. 2113 üliõpi-

lasel oli 2777 ülesannet, komsomolitöö tegi 626, 650 abistas dekanati ja kateedreid õppe- ja teadustöö korraldamisel. 651 üliõpilast olid tegevad ametiühinguaktivistina, ühiselamufunktsionäärina ja taidluse organiseerijana. Ohtki pidevat ülesannet polnud aga enam kui 1200 üliõpilasel.

Ilmselt on vaja põhjalikumalt vaadida, kellele üht või teist ühiskondlikku ülesannet anda. Oleks mõistlik ning vajalik, et ülikooliaja jooksul oleks igal tudengil vähemalt paaril õppeaastal mõni kaalukam ülesanne. Läheb ju ühiskondliku töö kogemusi pärast lõpetamist väga vaja. TRÜ ÜPP nõukogu viimasele koosolekul leiti, et tuleks sisse viia sellekohane erikursus.

Üleülikooliliseid kokkuvõtteid selgub, et endiselt osaletakse aktiiv-

selt ühiskonnateaduslike referatiivsete ja uurimuslike tööde konkursil.

Oigustanud on end noorte lektori ettevalmistamine teaduskondades endise üleülikoolilise loenguvooru asemel.

Uue juhendi järgi vaadeldakse ÜPP-na ka ühiskondlike erialade omandamist. Süvenema peaks ÜET ja teaduskondade koostöö, suurehema ühiskondlik-poliitiliste erialade osatähtsus, ka poliitinformaatorite ettevalmistamine.

LEMBIT KIIK

Toimetusel: märtsis tuleme selle teema juurde tagasi, sest vahepeal vaeb ÜPP kriteeriume taas ka komsomolikomitee. Aprillis arutatakse ÜPP-d ja leninlikku arvestust parteikomitee istungil.

Ilmar Kruusamäe. Vendlus. Õli, 1982.

Ilmar Kruusamäe

Lühidalt saab tema kohta öelda järgmist: Ilmar Kruusamäe on ülikooli vilistlane (õpetas 1980. a. majandusteaduskonnas), TRÜ kunstikabineti kasvandik. Esimene per-

sonaalanäitus koos Vahur Sovaga oli 1979. a. kevadel ülikooli vanas kohvikus. Hiljuti Tallinnas furoori teki anud näitus oli tal 50. J. Kruusamäe tööde-tegemiste senine kroon

on 1983. aasta Eesti NSV Kunstnike Liidu noortekoondise maai-preemia.

Eesti noorte kunst praegu?

Noortekunst on tänase elu peegel. Vanemad kunstnikud elavad kahjuks oma ajas. Le'an, et noortel tegijal peab ise olema õigust otsustada oma loomingu käekäigu üle. Näituste žüriides tal aks näl a ka noori. Praegu on situatsioon säärane, et noore kunstniku asi on ainult pill valmis tel a. Pill saab valmis ja seejärel sõltub kõik te'stest, kas töö jõuab avalikkuse ette või mitte. Las saab pill näitusesaalis eluõiguse, et pildi väärtuse üle otsustaks ikkagi vaa'aja, publik. Pal atikti osu'ub žürii kinnang subjektiivseks. On kahju, kui seetõttu jääb mõni talent avanemata.

Mida arvad oma kunstist?

Ise arvan, et mida teen, on eelkõige must kunst. Must kunst seepärast, et noor kunstnik peab ilma ateljeeta ja kelvade tööval enditega

pürgima kunstitegijate liitu. Alles Kunstnike Liidu liikmena saab ta õiguse ateljeele ning asub jaotuskavasse värvoide ja teiste valendite saamiseks. Tänu kvaliteetse'e'e valenditele paraneb kunstnikul ka resultaat. A'a seda resultaatit oleks eelkõige noortel vaja. Olen täielikult ül el noul Jaak Olepiga (SV nr. 19, 1983), kes ütleb: «Vanarahvas teab, et sõnnikut tuleb anda neile ta'medele, mis kasvavad, nii tu'eks ka näitusesaalis tuua val' use kätte pildid, mil vaataja'id.» Ülalpool räägitud olukord iseloomustab eelkõige Tartut. Tallinnas on töö noortega tugevam.

Mida pead oma paremateks töödeks?

«Kütioru vaade» (1983), «Kon-takt» (1981), «Vendlus» (1982), «Taassünd» (1983) jne.

On sul veel midagi elult soovida?

Unistan ükshord ometi maalida oma valgusküllases ateljees.

Darwini tähtpäevanäitus

12. veebruaril möödub 175 aastat kuulsalt inglise loodusteadlase Charles Robert Darwini sünnist. Sel puhul on teadusraamatukogus loodusteaduste lugemissaali ees avatud väljapanek.

Näitusel on esitatud raamatuid Ch. Darwini eekäijatel. Üks neist on Erasmus Darwini (Ch. Darwini vanaisa, e'as aastail 1731—1802) sõhiteos «Zoonomia» neljas köites (1794—1796), poem «The Temple of Nature» (1803) jt. Teine looduse ürenemise idee väljendaja enne Ch. Darwinit oli J. B. Lamarck (1744—1829), kes on näitusel esindatud teosega «Histoire naturelle des animaux sans vertèbres» (I—VII, 1815—1822).

Raamatuist, mis Ch. Darwin ümbermaailmareisile kaasa võttis, o'i kõige mõjukam Ch. Lyelli «Principles of Geology» (1867), mille kümnes trükk on vitriinis. Purjekal «Beagle» tehtud ümbermaailmareisi tähelepanekute kohta kirjutatud raamatutest on näitusel «Journal of Researches into the Natural History and Geology» 2. trükk (1845), uurimusi korallriffide ehituse ja vulkaaniliste saarte kohta.

1859. a. ilmus Darwini peateos liikide tekkimisest loodusliku valiku teel «The Origin of Species by Means of Natural Selection». Näi-

tusel on väljas selle ingliskeelne kolmas trükk (1861), venekeelne teine trükk (1865), K. Timirjazevi tõlge vene keelde (1896, 1932) ja saksa keelne tõlge (1876). Peale selle on näitusel hulgaliselt Ch. Darwini originaalteoseid, näiteks «Inimese põlvnemine» («The Decent of Man and Selection in Relation to Sex», esitrükk 1871. a.) jt. ning tema kohta kirjutatud teoseid. On lisatud tänapäeva sünteetilise evolutsiooniteooria arendajate N. Timofejev-Ressovski, I. I. Schmalhause-ni ja E. Mayri teoseid.

SIRJE MIKELSAAR

Tähelepanu!

EÜE

sektori koosseis on 15. veebruaril kl. 15 ELKNU TRÜ komitees. Osavõtt kohustuslik!

EOE sektor

INTERKLUBI

koosolek toimub kolmapäeval, 15. veebruaril kl. 16.30 komsomolikomitees.

FILMIKLUBI

Kolmapäeval, 15. veebruaril kl. 18 Vanemuise 46 Peeter Toominga portreefilm «Teekond mäe sädemesse» (1933) ning Tengiz Abuladze «Pa'Ve» (1969). Viimaselt on me'le FK-s varem linastunud «Soo-vide puu».

KRAPP

Jaan Malin

VOIB-OLLA SEDA NIMETATAKSEGI SOPRUSEKS,
MA MÖTLEN NUOD TAKKAJARGI

Käisin teil tikt külas —
su isal, su emal, su väikesel õel,
kel olid pisut punakad juuksed,
nõpsakas tedretäppidega nina,
koluvavalt ülekeev energia
joosta, vaadata, pärida, otsida
keatahtlikkusest pakatavat
kaaslast, kes mängiks
temaga koos ükskõik mida.
Kasvõi rõõvleid
igavesti eluotlikul,
pisut lekkival laeval.

Kui tunnen end väga üksikuna,
meenud aga just sina,
väikest kasvu, valge peaga poiss,
kellel oli peenike lüü nägu tüdrukul;
sina, kes sa nüüd oled juba abielus.

Mulle meeldis sinu kentsakas punaseruuduline jope,
sinu pooleloobised lapsepüksi,
sinu piimjad lambad,
su sage, lapsik irvitamine.

Tundsin endas rakuldamata soovi
lühikes kellegi poole loida.
Kõik teised jooksid ära.
Sellepärast jäid sina.

Charles Baudelaire

(1821—1867)

Olematuse hõng

Mu korisevat kinge enam ükski sund
ei sunni jalule ning Lootus, kes kord kannu
mu aina kilvel kubemesse löi, ei anna
tuld roidund vaimule, mis magab loomaund.
Oo, äraaetud süda, viimaks rakustund.

Ehk mäletad veel flöödi õrna kaiku,
sõekspõletatud süda, naudingutes kurdund? —
Ei, vana laibaröövel, alandatud, murdund,
ei tunne ära enam Haruse maiku:

ta vaatab Teid, madame, kui valget laiku.

Näen nagu eemalt kera suuri ja tultavilku —
ei mingit soovi pikka peatust teha
sel neetud Maal. Kui külmaõetu keha
jää imeb endasse, mind aeg veab igavikku.

Laviin, kas võtaksid mind kaasa sügavikku?

Prantsuse keelest INDREK HIRV

Ben Jonson

(1573—1637)

Kesk laiska alaltoidu

Miks magad lõn's ja loid?

Eks siis su mõistus roidu,

Kui raust sa ei loidu,

Sest pulkuses on koid,

Kel toiduks sinu luule on ja sinu oid.

Kas Aonia* läte süng

On sootuks kuivand siis?

On's valland nümfe äng

Sest katkend larmäng?

Või sumbund lauluviis

Neil sest, et larakate laterdamist täis on hiis.

Kui tollel põk'jusel

Sa väikid, siis ehk kasu

Su jaoks on ütlusel,

Et suurtel vaimudel

Ei tõi'si pärast tasu

Eal loomast lakata — suur kunst on iseenda tasu.

Mis sest, et luule pähe

Söõb publik sõnavaktu,

Kus mõtet sees on väle —

See kõik on mööduv näle.

Eks vald ju ükskord laktu,

Ta riismed küll ei suurenda väärtluule mahtu.

Sa kõigutamatult

Poeediärga kannu

Ja Päikse kaarikult

Kui Promet'heus too tuld,

Taas ilmale see anna,

Ka sulle abiks on too Jovise peast sündind jumalanna.**

Ja kui ka oleviku

kõro laitu kuulmast tõrgub,

Siis ära liiderliku

Tea'ri teenriks tiku,

Vaid püüdmata'lt las kõrgub

Su luule ülalpool soe kilvasid ja tõntsi kärja sõrgu.

* Inspiratsiooniläte Helikoni mäel (lõlk.)

** Atlena

Robert Herrick

(1591—1674)

Ben Jonsoni surma puhul

Kui tipp-poeet Ben Jonson suri ära,
siis tumenes komöödate sära,
Kurbmängudegi lüüsus tul miks jäi,
Lesena tea er seis's noruspäi;
Si's lava rüvetati, kunst jäi kängu,
Küll tehti lärmi, mitte näitemängu,
Sealt kostis pulkimist ja sõnelemist
Ja piiksumist, kuid mitte kõnelemist.
Ei enam kired, tundeüllus ega
Vaime lünd teatrisaali üllusega,
Aplausimaru ega kiidukära
Ei lül kund müüre, ei viind katust ära
Ja piiksum'st, ku'd mitte kõnelemist.
Too võika'm päle — nii suur võiklikkus,
Kui kord su võrra'ule näidendile
«Alkeem'ks» osaks saanud sõim ja vile.
Läks lõpuks vaime'ks pakku, kus ka praegu
Und näeb ja oo'ib ilusamaid aegu,
Mil vanas ulkuses ja uues jõus ta
koos sinuga võiks jälle üles tõusa.

Inglise keelest MÄRT VALJATAGA

Seekordset kirjanduskülge sisustab praegu 35-liikmeline Tartu Noorte Autorite Koondis, kus peale tartlaste (kui rajoon juurde arvata) on kirjainimesi Tallinnast, Jõgevast, Viljandist ja Võrust. Noorte autorite seas tahab NAK tähele panna tõikijaidki, kes seni teenimatult kõrvale jäänud.

Siin on õige koht meenutada, et NAK-i arvustati «TRÜ-s» mõni aeg tagasi kaunis põhjendamatult (nr. 32, 1983), küllap «Rahva Hääles» toodud ekslikest andmeist lähtuvalt. Muidugi ei välista see vastastikuse aruka kriitika võimalikkust üldse. Igal juhul on aga olstarbekohane

avaldada oma loomingut üliõpilaslehes. Seda enam, et hu.k NAK-lasi on nii või teisiti ülikooliga seotud.

Leheküljel esinejaist tuli Sulev Kübarsepp läinud aastal välja esikoguga «Maa peal», mis küllalt tähelepanelikult vastu võeti. Pikema pausi järel avaldab luuletusi Hendrik Lindepuu, kelle teatriarvustusi on lugeda o'nd ajakirjas «Teater. Muusika. Kino». Jaan Malinilt (eesti f. kaugope II) on samuti varem ilmunud luulet, Harry Liivrandilt (ajalugu V) peale selle kunstikirjutisi. Indrek Hirv, kelle põhiala on kujutatav kunst ja kes trükkis esinenud värssidega, debüteerib meeldi-

Sulev Kübarsepp

Harry Liivrand

ENN LILLEMETS

Elumaja
kullumaja
vangimaja all
ikka sama muld ja inimeste maa
luuletaja suureks puhub
südamete tuld
rasket kivi rinnas
lõõgavele ei saa

Igaveseks kinni lõõdud elumaja üks
kardinaid kui trellid väljavaate ees
see mis elu tellib
tuleb niikuini
luule'ka süda
lõlkeb sees

Nõnda siis vaatab ta selja taga
palju ja palju on jäänud maha
kääkõrval kauneim kevadeplika
südamas viliseb kooljakuu vihat
teisel käel maailma õrnim võsu
juba saab sellestki linge'kuu õsu
kaugele kõrgele jääb suvelari
siiani viskub ta pikterav vari
piinaderikkad ja pikad on tunnid
südamevalud ja südamesunnid
l'arjuda ära ei tohi ei tal
ialgi kõike ei mätta saa maha
maailma mure jääb enese kanda
väle on mida saab ilma'le anda
kimp ajamärke ja märgusõnu
veid'ke vaikusse varjatud kõmu
see mis läbi ta näeb ja kuuleb
kirgastub ekedaks valusaks luuleks
siis kaob ta raskesse unne kui vette
suure ja sügava sügise ette

Jah ei ole
ühtki päeva
läinud surmata
leerokelises alas
keset õisi valgust vaikust
valu salajane paine
püüab kurnata

Selles kõrges valguses pilves
selles väikeses mustas linnus
aiman ära valemaad
olen meele loidnud tunde
(letki tunde päevi aastaid)
suurest lapsepõlvevalet
vanast lapsepõlvevalet
ega ole leidnud alust
unustada letkegi
mis veel ootab mis veel tuleb

Hüüeltuule hüügelõlma
vaikus variseb
lipsab äkki ümber nurga
variser
tema südamas on tuli suureks
pukutud

nagu kõigil
kaugelt pole

Loojub päike
eriliselt
veripunaselt

Istun ootan majatrepil
uues vanavärvil kuu
tinast reisisaabastes

Mis tähendab kui ütlen: aastad

Seal inimesed aina lähevad
vist lubas tormi
kõlmades on tuult

Nii äkki mulle
nõnda otsa vaatat
Näen langeb lumi
sinu õunapuult

Ma iseendalegi olen luisanud
mis teistest kõnelda
see pole seda väärt
on kevadelgi rängalt tuisanud

Ma koiduvalges mõtteid olen
lugenud
ja saanud sõnelda
et kratsin hipsis säärt

On kilfid kaminasse pugenud
kus otsa seal kus ääri

Rannar Susi

Töötanud vennapoeg Tallinnas. Ekskavaatoritelases.

12. juunil teen reketoa katust.
Kõrgelt redeli pealt pa'stavad kaks
järve korraga — Viltla järve ja
Kurgjärve. Pea ümber kä'b tuul. Oh-
tuks on nagu punane. Katusele jääb
laastuvalge nurk.

Jaanilaupäeva õl tul paneme villa-
sed sokid ja'ga, talve'asuka selga,
-mütsi päle, kindad kätte. On la-
ruldaset külm. Läl'eme es'teks Vilt-
la poole. Selja taga lõ'nab rõ'u'u
pandud lein. Tu'edest on vaid Vilt-
la pool kuma. Tä'skuu ro'ekaskol-
lases sumeduses paistab kõgu maa
nii kaunis, nii kaunis... Nagu Ita-
lia kauneimas värvilimis: kõik paist-
ab läbi õnneliku lämu. Tea, kui-
das seda sumeda! kaunidust metsa
pals'il nii palju on... Ei jõua ak-
mida ja mäletamis'se jätta. Pärast
kükitame järve ääres purdel. Kuu
paistab mada'alt üle järsu ka'darin-
natis, tumeda val'rajuure kõrvall.
«Küll see täiskuu on ikka ilus,» üt-
len. «Sellisena sa pole teda veel
näinud.»

«Ei ole.»
25. juunil kottan Haanja buss-
jaamas Ene Mil'kelsoni. «Me'e ka
käsime sel õhtul ringi. Käisime
Kavadi ääres. Lõuna-Eesti on ikka
lingema'valt kaunis küll.»
Eussi peal näen väikest kirja rin-
nal «Kurgjärve».

Võru l'nnas põlevad õhtu'es kol-
lased lamb'd. Ne'janda korruse ak-
nast paistavad vanad puuma'ad,
aed, viituvajunud a'avärv, saepu-
rul unnik, kuurid, tõrvapapi'ga ka us.
Rimmi ja Lenini tänav nurgal.
«Võru on päris külakolt,» ütlen
sulle.

Esimest korda linnabuss'iga sõites
lugesin: Krimmi. Mõ'tesin: järgmi-
ne peatus on Kau'asias. Oli ka su-
vine Kaukaasia ilm.

(Järgneb.)

Võrumaa kuu

Kirjanduslikud portreed Võrumaa inimestest.

Miks mitte Võrumaast?

Inimestest vähest ehk Sina, üks,
kelle pärast ma siin olen.

Tulevad meelde Juhan Jaigi «Võ-
rumaa jutud». Tähtsime raamatu-
riulist neid laarama minna. Suure
Munamäe ja Rõuge kiriku valet
kirjutab Jaik. Aga see ongi kolt,
kus mu teine kodu.

«Koolis ma vaatasin kaardi pealt,
et siin all oli kõige pruunim. Mõl-
lesin: ei tea kui kõrge siin võib
olla.»

«Jah.»

Tuleme jala Munamäelt.
«Mulle meeldib niisugune õhtune
aeg, kui lakatakse tulesid süüta-
ma. Selline õhtune videvik. Kolla-
sed tuled akendes põlevad. Korst-
nast tuleb suitsu. Mõnus. Siis tead,
et seal on kedagi kodus. On soe.
Tunned: õhus on nõrka suitsu lõh-
na,» räägin mina.
«Jah,» ütled sina.
Kodus on ema akju soojaks kül-
nud. Punavad sõed veel lõõguvad
ahjupõrandal.

Õhtuaegu seisab õues ja vaatan
roosakat pel'met elavalt sauna
peal. Märtsis. See on nii... kaunis.
Mis sel valgusel ometi on? Midagi
tabamatult. See on nagu maalil.
Helkavalged pilved õl'kõrnas sinevu-
ses. Lummatu.

Pel'mekeelne «Tämbä» võtab
vas'u juba Võru bussijaamas. Kül-
ma'õlk peasallides, mis põskede
ümber. Siin õpin ma veel palju võ-
rukeelseid sõnu, «parlilla» üks nal-
jakamaid nende l'ul'gast. Ja «vää-
ga», «maal'a», ja «täüs». Näen bus-
sistidilt 'Tsüstre', kuulen Tseakü-
last — ütlen: «Tsoe tsuvi tsee tseits-

mekümne tseitsmes...» Sina naera-
dad vaid...

Maipütade ajal lät'eme paadiga
sõitma. Kurgjärvele. Ma ei osta
üldse sõuda. Tuleb viim ja tume-
das rab'nas me saame ü'en'i mär-
jaks. Hoian fotoaparaati pöues.

Vilma lakkab just siis sadama,
kui mina paadiga sõitma lähen.

Toas tõused sa varvast'ele ja lä-
fendad mulle näo. Märjad juukse-
käl'arad ripuvad. Märjade juukse-
käl'aratega ongi tegelikult väga
armas teineteisele läkeneda.

On kevad. Õkel p'itkesei'ual kom-
mikul tuleb Timmi musta l'obuse'ga,
et kartulivaagusi kinni ajada. Üks
meist veab l'obust suukõrvall ja tei-
ne l'oi'ab atra. Kaugemal metsaser-
val valendab toom'ngapöösas. Too-
ming'ale õitsem'se aeg on käes. Kah-
ju, see läheb nii ruttu mööda.

Õkel ilusal maikuu hommikul lä-
ken bussil peale. Kokemäe tee ääres
õitsevad toomingad ja uimastavad
teekäijat oma lõ'naga. Seisatan ja
pistan nina pöösasse. Tume tugev
uimalõ'n toob meelde lapsepõlve
kõige magusamad peomälestused.
Osa kollakaid l'elbekäbraid on
mal'a langenud. Talaksin siia iäa-
da ei tea kui kauaks. Läken edasi.

Istun peatusepingil ja loen Juhan
Habichti «Veerevad kivid rataste
alt». Ja muidugi see kõrge tele
mail'ommiku valgus. Seda l'edust
küll. Mäest matkab üles terava'e
kinganinadega, kaabuga vanake.
Kõl'atab: «Ei tea, kas Rõugesse on
tulnud mõni arst?» «Ei tea.» «Üks
lätlane pidi sinna käima.» Siinkan-
dis rändas ka Gailiti Nipernaadi.
Kusagil lõunapool on Pärlijõgi, ku-
sagil põl'apool Krootuse.

Sõnnikuveol holtusin me'ega,
kes ise näinud Gailiti vennapoega.

Krapp

Hendrik Lindepuu

* * *

I
Pilk varjatult janune
su silmisse langeb
sisemust vasardades
lahkub tasakaal

II
Vaevutajutava tuuleõhuna
suisest männikust
su hingus
mängib mu näol
metsalilled lõhnana
hingan su ihu

III
Mu ihakunte ja kirekoeri
oma juuste sametelektriga
õrritad

IV
Sellest õöst midagi vääramatut
meeltesse murrab
unenäost kummalisem ja kindlam
maast kõrgemal kannab
meie ühinenud verd
läbi soonite koos tukslevaid
südameid
välkvalge hetk me sees me ümber
avaras

V
Järjest jäävad ahtamaks
korduvall tallatud rajad
ruttamata lehed muutuvad mullaks
meie ringkääk kestab veel
tuul ei jakuta su ahneid
huuli minu peksleval südamele

VI
Pimedus piitsaga peksab
nuttes nägijaks saan
valudes vaatajaks
pisarast aetud puskarit
mis jälki jooki
sisemusse kallan kannatused
Hirm tuleviku ees
taandub unenägudesse

VII
Mu unistustemaja hämaras keldris
on varjul su surm
kalm on käegakatsutav
ei saaks sa kaduda
mulla läbi ligemale nõrguks
mu kibe armastus

VIII
Mu sõrmede ja südamega
flirdib pakane
Tuled
juba eemalt
mind kalvab
talv su pilgus
sügavale
su vaikimine kajab
mu härmas süda sureb jääks

IX
Okskord mädaneb liha
sõnakeleti ümbert
jääb kaheksa kidurat tähte
a, r, m, a, s, t, u, s
viimse hetke piinlikust
pikendamisest
tuhakarva mälestus

X
Vabanemisjuubelduse sisemuses
lummas lootus
uuestisünnist
kellegi silmades

EPILOOG

Möödunud aastad
tinaraske tolmuna
südamele ladestunud kaitsvaks
koormaks
millalgi ma pisaratega kirjutasin
nekroloogi
elu edeneb nüüd kõigest hoolimata
Oõsiti rebenevad armid
tuttavate silmadega minevik
tallab nad veritsema

Viimase peatüki asjus*

«Usun, et keskealisel
inimesel on parimagi
tahtmise juures raske oit-
sustada, mis noortemuusi-
kas kõlbab ja mis mitte,
olgu ta kasvõi diplomee-
ritud helilooja.»

G. Grapsi intervjuust
(«TMK» nr. 2 1983)

See moto ei ole etteheide «Pop-
muusika» autorile, vaid hoopis siin-
kirjutaja seisukohtade kaitsekilp.
Sest põlvkondade vake ja aastate
vake üldse sunnib «mürgade kõr-
vatagustega» noorsandi autoriteedi
ees aupaklikult kukalt kratsima.

Vajadust V. Ojakäär «Popmuu-
sika» teise, parandatud ja täienda-
tud trüki järele tunti juba ammu.
Esimene raamat ilmus ju viis aastat
tagasi. Selge, et tookordne trü-
kiaro (10 000) andele defitsiidi ta-
gas. Tahaks loota, et uuest 40 000-st
tiraažist jagub kõigile tahtjaile.

Raamatu uus variant algab taas
põhjalikult. Käsitlemist leiavad ka
kõige varasemad levimuusika aren-
gujooned. Austria oli siis esimene
maa, kus tekkis laia rahvusvahelist
tähelepanu kõitev professionaalne
levimuusika. Selle rajaja oli Joseph
Lanner, kelle valsid said populaar-
seks juba möödunud sajandi teisel
pööl. Tema loomest läkski ellu
klassikaline viini valsitsükkel, mis
koosneb sissejuhatastest, viiest lü-
hikesest valtsist ja hoodast. Kogu
ülevalde n.-õ. eelajaloost on fakti-
rohke, võrtsitatud paljude kom-
mentaaridega. Korraldaks esimest
annet. Kui kolmandik raamatut on
läbi — täpsemalt 102. lehel, jõuab
autor rock'n'rollini, mis tänasele
rockmuusikale 50-ndate keskel tuge-
va aluse pani. (Muide, sellepärast
ongi tollal kasutusele võetud nime
esimene pool jäetud tähistama
praeguse levimuusika avaldumis-
vormi.) Siin tekib esimene küsimus
— kas polnud sissejuhatav osa oma

* V. Ojakäär «Popmuusikast».
Tallinn «Eesti Raamat», 1983. a.

harivale funktsioonile vaatamata
siiski liiga pikk? Sest nüüd, kus me
hakkame meie tänase muusikalise
olustiku lätetele jõudma, on kol-
mandik raamatut juba läbi.

Ent jätame kahtlused ja loeme
edasi. 117. leheküljel ilmuvad biit-
lid. Seal ning sealt edasigi on ko-
gu jutt kuivalt. Tunda on head ja
osavalt valitud tõlkematerjali, es-
malugejale vaieldamatult huvi-
pakkuvat.

Ansambli, lauljate kujunemist
ja arenemist vaadeldakse stiilide
raames. Palju infot on praegu noor-
soo seas väkem tuntud laadide koha-
ta, nagu soul, rhythm and blues jt.
Iseloomustatakse ka mitmeid rocki
suundumusi. Kahju ainult, et uus-
romantikute kelilist kreedit ei võta
autor vaevaks põhjalikumalt selgi-
tada. Toetudes sellele ja veel mõ-
ningatele «mitteseletamistele», mida
siin-seal raamatus ette tuleb, võib
rääkida kokatisest entsüklopeedi-
sist rabadusest. Paljude voolude,
suundade üle juureldakse ja neid
tutvustatakse pikalt. Mõne puhul
piirdutakse aga kõigest äramärgi-
musega.

Näiteks lk. 259 — «Iseloomulikkud
on ka uusromantikute ja futuristide
leeri paigutatavate gruppide nimed:
«Ultravox», «Visage», «Cabaret Vol-
taire», ... «Duran Duran». Oma
elujõudu peavad nad veel tõestama.»
Küllap tuleb autori sellist käsitlust
omamoodi maitseküsimuseks pidada.
Omal ajal arvati ju ka džäss, biit-
leid, punki kaduvat moevooluna.
Aga võta näpust...

On ju ennegi muusikaajaloos pal-
jusid suundi, mis kuulaja jaoks ehk
liiga uued ja karjumatud, teatud
sotsiaalsetel, ideoloogilistel ning va-
kel üsna obskurantistlikel põhjustel
enneaegu maha matta püütud.
Praegu, kus paljud meie teismelised
(ja vanemadki) «ei tea kust» külge
kakanud «jutu-lukka» koolega sä-
tivad-seavad, ei teeks paha selle
stiili kujunemist ja tõelist sisu pi-
sutki valgustada.

Nii jõuame õhinal lugedes päris
viimase peatükini — «Popmuusika
viljelemisest sotsialistlikes maades».
Tõsi küll — sinna jõudnud, oleme
natuke väsinud ka. Tohtust kül-
gast faktidest muidugi. Viimane
peatükk langeb aga raamatu kon-
tekstist välja. Tegu oleks nagu ko-
hustusliku ripatsiga. Eelnenud osa-
de põhjalik väljapeetus asendub
kõike kaarata püüdu tormakusega.
Materjali esitus jääb seeläbi abitult
hõredaks. Nii leiad nime registre-
stris kuulsuste kõrval üsna keskpäraseid
tähti, kelle mainimine raamatu
kaante vahel tundub rohkem mo-
raalse tunnustusena. Sest peatükk
lõpeb ju Eesti levimuusika tutvus-
tamisega...

(Näiteid nime registris: Alice
Cooper ja Aljabeu, Aleksander
Page, Jimmy ja «Palderjan»
Joplin, Janis ja A. Juhkov
Sostakovitš, Dmitri ja Šmidt,
Baiba)

Kahju, et meie rockipildi iseloo-
mustus kesiseks jääb. Isegi lauses-
tus pole enam nii ladus kui alguses.
Siin on muidugi täiesti objektiivne
põhjus olemas — eesti muusika koha-
ta käivat head ja tasemel kirjandust
ilmub väljaspool vabariiki siiski
veel liiga vähe!

Raamatu tekstil peaks üldistus-
jõud suurem olema. Palju tuleb et-
te ajalehelikkude «äramärgimist»: lk.
275 «Märkimine ka 1965. aastal tek-
kinud ansambli «Virmalised».
(Muuseas, see on ka kõik selle an-
samblit kohta!)

lk. 276: «Märkigem ka «Fix'i»
viulidaja-laulja Vello Toomemetsa
(1954) ja trummar-laulja Priit Pih-
lapi (1958) andekalt kirjutatud lau-
le.»

lk. 279: «Märkimist väärivad ka
Tõnis Mäe laulud.»

lk. 277: «Märkimist väärivad ka
Rein Rannapi sooloesinemised kont-
sertidel ja festivalidel.»

lk. 277: «Märkigem, et aastail
1979–1982 oli «Ruja» Tartu keva-
distel rockiüritustel publiku hinnangul
parim ansambel.»

lk. 279: «Rockiga lähemais suhtes
gruppidest väärivad märkimist

veel TRÜ ansambel «Meedium»...
lk. 281: ««Consiliumi» repertuaar-
is on peamiselt ansamblijuhi, ki-
tarrist Oleg Sõle (1951) omaloo-
ming.» (Paraku teab iga «Consiliu-
mi» kontserdil käinu, et O. Sõlg
(1951) mängib hoopis klavipillile.
Muuseas, see näpuga on ka esime-
ses trükis — lk. 396).

lk. 279: «Lootust äratav on Mar-
go Kõlar (1961), Tartu levimuusika-
päevade debütant.» (See on ka kõik
selle noore mehe kohta. Kui kõik,
kas oleks siis maksnud üldse «mär-
kida»?)

Napp stiil ei suuda 18 leheküljel
eesti levimuusika «uba» ära mär-
kida.

Päris lõpus aga viib autor luge-
ja pretensioonika väitega hämmin-
gusse. Leheküljelt 282 loeme:

«Kommertssuhete puudumine meie
popmuusikas ei tähenda aga auto-
maatset õitsengut.

Kuulajate ükskõiksus ja tegijate
mõttevõimetus toovad samuti põua.»
Kahju, et peale seda oli raama-
tus veel ainult üks lause. Viimane.
Aga oleks tahtnud üllatunud väi-
tele sõnalist katet, tõestust.

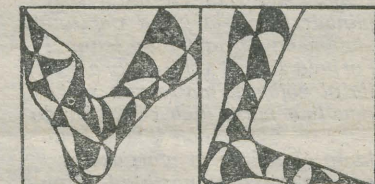
Tänu entsüklopeedilisusele on
«Popmuusika» meie oludes väga
hea raamat. Helilooja ja kultuuri-
tegelane Valter Ojakäär (1923) on
andnud väga suure panuse popmuu-
sika kui žanri tundmisse. Nii lava
kui ka saali poolelt. Ent kindlasti
väärib eesti rocki lugu omaette ja
põhjalikumalt käsitlemist.

IVAR VIGLA,
žurn. IV k.

„Loomaaia- lugu“

esietendus Pärnu draamateatris
möödunud aasta oktoobri algul.
TRÜ klubis on seda võimalik näha
pühapäeval, 12. veebruaril kl. 19.
Selle E. Albee' esiknäidendi (kirju-
tatud 1959. a.) valis oma debüütla-
vastuseks Moskvas NSVL Kinoko-
mittee kaheastastel kõrgematel ste-
naristika- ja režiikursustel õppio
Kalle Käsper, mitme näidendi autor,
millest «Doktor Stockmanni va-
riant» on Pärnu teatri jõududega
ka Kirjanduse Propaganda Büroo
egidi all lavalaudadele jõudnud.
Pärnu teatril on kavas koostööd
noore dramaturgi ja lavas ajaga jät-
kata: veel sel aastal toob Kalle
Käsper teatri väikesel laval välja
Vaino Vahingu näidendi «Doktor.»

Ameerika kirjanik Edward Albee
on eesti vaatajale hästi tuttav, va-
atamata sellele et tegemist on väga
keerulise autoriga. «Loomaaialugu»
on juba neljas Albee Eesti laval.
Pärnu on varem mängitud tema
näidendeid «Kes kardab Virginia
Woolfi?» (lavastaja A. Sapiro) ja
«Kõik on läbi» (V. Rummo), «Uga-

la» teatri lavastus «Kõik aias» (L.
Peterson) on leidnud samuti sooja
vastuvõtu ja kriitika üksmeelse tun-
nustuse.

«Loomaaialoo» tegevus toimub
tunni aja jooksul New Yorgi Kesk-
pargis, kus ühes eraldatud nurga-
keses kohtuvad juhuslikult kaks
täiesti võõrast ja väga erinevat ini-
mest. See on lugu kontakti otsimi-
sest, mis võib võtta väga ekstreem-
seid vorme — sest on inimesi, kes
kunagi ei suuda leppida mõttega,
et üksindus on inimese pärisosa,
kes nii väga tahaksid uskuda, et
emoisioaalne kontakt inimeste va-
hel on võimalik...

Osades näeme Jaak Heina (Jerry)
ja Toomas Otsa (Peter).

OLEV AALOE,
Pärnu teatri
kirjandusala juhataja

HEI, PRESSIKLUBILANE!

Tule kohe toimetusse, sest peame
selgeks rääkima uue semestri tege-
vuse ja leidma üritusteks kõigile
sobiva ajal!

NB!

Leht ilmub taas igal reedel.
24. veebruari number on mõeldud
abiturientidele ning müüki ei tule.

Toimetaja V. SOOTAK

MARATONILE!

Pühapäeval, 12. veebruaril ta tuleb. Aasta tähtsaim spordisündmus
Tartus. Sedapuhku on osalejaid ligi 12 000. Arv, mis Tartu suusa-
maratonist teeb ühe suurema maailmas. Osavõtjaidki on mitmest kan-
dist — küll Lätist, küll Soomest, küll Moskvast jm. Raskele retkele
minnakse ka meie ülikoolist. Ja parim auhind maratonil on läbitud
teekond. Jõudu!

See Arne Kivistiku foto on aga tagasivaade 1980. aasta Tartu—Kää-
riku matkale.

Karikad jäeti koju

16. korda toimus õppevaheajal
nelja ülikooli — Minski, Vilniuse,
Riia ja Tartu esinduste võrkpalli-
turniir. Koduseinte vahel võideti
kõik kohtumised ja jäeti karikad
aastaks Tartusse.

Naiskonnd koosseisus Ene Ploom,
Jana Jallar, Marianne Karnesk,
Ruth Kuhlberg, Irina Jerementšuk,

Marje Einre, Kersti Leok, Tiina Lil-
lemaa ei loovutanud vastastele gei-
migi.

Mehed (Vello Tomson, Andres
Skuin, Peep Palumaa, Villi Vantri,
Ain Langel, Meelis Tambets, Reino
Lemmatš, Alar Kaljuvee) võitsid
Minski 3:2, Vilniuse 3:1 ja Riia 3:0.
Meie parimateks mängijateks tun-

nistati Marianne Karnesk ja Vello
Tomson.

Samal ajal toimunud EPA kari-
katurniiril võitis TRÜ meeskond
EPA 3:1, Viljandi 3:2, kaotas Pär-
nu KEK-le 2:3, Kirovi NKK-le 1:3,
Vinnile 0:3 ja tuli kolmandaks.

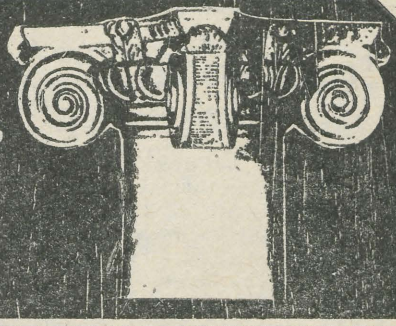
TARMO KAJANDI

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 4 (1363)

Reedel, 17. veebruaril 1984

XXXVI aastakäik

NÕUKOGUDE LIIDU KOMMUNISTLIKU PARTEI
KESKKOMITEELT,
NSV LIIDU ÜLEMNÕUKOGU PRESIDIUMILT,
NSV LIIDU MINISTRITE NÕUKOGULT

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee, NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidium ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu teatavad sügava kurbusega parteile ja kogu nõukogude rahvale, et 9. veebruaril 1984 kell 16.50 suri pärast pikaajalist haigust NLKP Keskkomitee peasekretär, NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi esimees Juri Vladimirovitš Andropov.

Juri Vladimirovitš Andropovi, Kommunistliku Partei ja Nõukogude riigi väljapaistva tegelase ning kommunismiideaalide ja rahu eest vankumatu võitleja nimi jääb alatiseks nõukogude inimeste ja kogu progressiivse inimkonna südamesse.

Rahvale pühendatud elu

Kogu meie maal toimusid neil päevil NLKP Keskkomitee peasekretäri, NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi esimehele Juri Andropovile pühendatud mälestusmiitingud. Austati andeka ja tarmuka riigijuhi mälestust. NLKP Keskkomiteelt, NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumilt ja NSV Liidu Ministrite Nõukogult ilmus läkitus Kommunistlikule Parteile ja Nõukogude rahvale, milles antakse ülevaade Juri Andropovi elust ja tegevusest. Avaldatakse veendumust, et kommunistid ja kõik nõukogude inimesed ilmutavad uue jõuga oma klassiteadlikkust ja organiseeritust, oma suurt kollektiivsustunnet ning tagavad sihikindla ennastsalgava tööga rahvamajandusplaanide ja sotsialistlike kohustuste täitmise ning meie suure kodumaa edasise õitsengu.

Juri Andropovi matus toimus 14. veebruaril Punasel väljakul.

INFORMATSIOONILINE TEADAANNE

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee pleenumi kohta

13. veebruaril toimus NLKP Keskkomitee erakorraline pleenum. Keskkomitee Poliitbüroo ülesandel avas pleenumi NLKP Keskkomitee Poliitbüroo liige, NLKP Keskkomitee sekretär sm. K. U. TŠERNENKO.

Ühenduses NLKP Keskkomitee peasekretäri, NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi esimehe J. V. Andropovi surmaga mälestasid Keskkomitee pleenumist osavõtjad Juri Vladimirovitš Andropovit leinaseisakuga.

Keskkomitee pleenum märkis, et Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei ja kogu nõukogude rahvast on tabanud ränk kaotus. On lahkunud Kommunistliku Partei ja Nõukogude riigi väljapaistev tegelane, tulihingeline patrioot, leninlane, väsimatu võitleja rahu ja kommunismi eest.

Keskkomitee pleenum arutas NLKP Keskkomitee peasekretäri valimise küsimust.

Keskkomitee Poliitbüroo ülesandel esines selles küsimuses kõnega NLKP Keskkomitee Poliitbüroo liige, NSV Liidu Ministrite Nõukogu esimees sm. N. A. TIHHONOV. Ta tegi ettepaneku valida NLKP Keskkomitee peasekretäriks sm. K. U. Tšernenko.

Pleenum valis ühel häälel NLKP Keskkomitee peasekretäriks sm. Konstantin Ustinovitš Tšernenko.

Seejärel pidas pleenumil kõne NLKP Keskkomitee peasekretär sm. K. U. TŠERNENKO. Ta avaldas südamlikku tänu talle partei Keskkomitee poolt osutatud kõrge usalduse eest.

Sm. K. U. Tšernenko kinnitas NLKP Keskkomiteele ja Kommunistlikule Parteile, et ta rakendab kogu oma jõu, kõik teadmised ja elukogemused meie maal kommunistliku ülesehitustöö ülesannete edukaks täitmiseks, järjepidevuse tagamiseks NLKP XXVI kongressi poolt NSV Liidu majandusliku ja kaitsevõimsuse edasise tugevdamise alal püstitatud ülesannete lahendamisel, nõukogude rahva heaolu tõstmisel, rahu kindlustamisel ning leninliku sise- ja välispoliitika elluviimisel, mida arendavad Kommunistlik Partei ja Nõukogude riik.

Mälestusmiiting Tartu Riiklikus Ülikoolis

Esmaspäeva hommikupoolikul kogunesid õppejõud, üliõpilased ja teenistujad aulasse. Presiidiumilaua taga võtsid istet rektoraadi ja ühiskondlike organisatsioonide esindajad. Laua ees oli aukohal Juri Andropovi leinalindis portree, auvalves seisis üliõpilased. Miitingu avas EKP TRÜ komitee sekretär dotsent Advig Kiris, kes kõneles meie riigijuhi sihikindlast tööst paljude aastate vältel. Juri Andropovit mälestati leinaseisakuga.

NLKP Keskkomitee peasekretäri, NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi esimehe Juri Andropovi tööde ja ettekannete jääva tähendusega seiskukohti tõi oma sõnavõtus esile teadusliku kommunismi kateedri juhataja professor Ivan Volkov. Üliõpilaskonna poolt kõneles õigusteaduskonna III kursuse tudeng Ove Ladva. Eksperimentaalfüüsika kateedri juhataja professor Karl-Samuel Rebane ütles lahkunud riigijuhti meenutades, et Juri Andropovi suuniseid täidame kõige paremini järjekindlalt ja hoolsalt töötades.

Pikemalt kõneles Juri Andropovi partei- ja riigitööst rektor professor Arnold Koop. NLKP Keskkomitee peasekretärina asus Juri Andropov lahendama arenenud sotsialismi etapi põhiprobleeme meie maal, suunas arvestama reaalselt eksisteerivaid vastuolusid, suhtuma nõudlikumalt töödistsipliini. Suure panuse jõudis ta anda rahuprogrammi elluviimiseks. Rektor avaldas kogu ülikooli kollektiivi nimel veendumust, et TRÜ jätkab nende juhendite ellurakendamist, töötades varasemast veelgi paremini.

Esmaspäeval pidas aulas Juri Andropovi mälestuseks leinamiitingu TRÜ kollektiiv.

ARVO VIILUPI foto

Jaoskonna- komisjonides

Tartus on komplekteeritud TRÜ töötajast kaks jaoskonnakomisjoni. Jaoskonnakomisjon nr. 28/8 asub Nooruse tänavas majandusteaduskonna õppehoones. Esmaspäevasel parteikomitee koosolekul kuulsime jaoskonnakomisjoni esimehelt dotsent Elvi Ulstilt, et senine töö on laabunud. Valijate nimekirjad on koostatud, välja pandud, piirkonnad on agitaatorite vahel jaotatud, käiakse nimesid kontrollimas. Agitpunkt asub sama maja III korrusel, koostöö on hea. 30 agitaatorit on majandusteaduskonnast ja 10 kehakultuuriteaduskonnast.

Rajooni kultuurimajas asuva valimisjaoskonna nr. 41/21 komisjoni esimees dotsent Udo Reino tutvustas samuti tehtut. Nende majas on praegu ruumikitsikus, sest saali remonditakse. Agitaatorite viiest brigadist on 3 ülikoolist (keemikud, arstid, bioloogid).

Ülikooli töötajaid on ka teiste jaoskonnakomisjonide koosseisus ning agitaatorite gruppides.

EKP TRÜ komitees

13. veebruari koosolekul:

• võeti NLKP liikmeks õigus- teaduskonna V kursuse üliõpilane Liina Lebbin;

• kuulati ära informatsioon jaoskonnakomisjonide nr. 28/8 ja 41/21 tööst NSV Liidu Ülemnõukogu valimiste ettevalmistamisel (vt. rubriiki «4. märtsil valima!»);

• kinnitati ajalehe «TRÜ» kevadsemestri tööplaan;

• arutati administratsiooni, erio- ppetuse kateedri ja teadusraamatukogu ühiskondlike organisatsioonide kaadriprobleeme;

• kinnitati ülikooli kureerida olevate EÜE regioonide funktsionäär- rid.

Komsomoli- kroonika

Teisipäeval oli ELKNO TRÜ komitee pärast vaheaega esmakordselt koos. Sess ja vaheaeg andsid mahti tagasi vaadata ja teh- tu üle mõelda. Oma mõtteid jagas sekretär Andrus Lauren. Olulise- mast.

Iga järgnev põlvkond on eel- mistest kriitilisem. Ka pärast meid ko- mitesse tulevad inimesed suhtu- vad meie töösse kriitiliselt. Kriiti- ka, olgu see tehtud isegi üksiku inimese kohta, laieneb sageli kogu komiteele. Olgem siis oma tegudes ja sõnades enesekriitilised.

Kui mõni dekanaat näeb, et puu- dumisi ja võlgu põhjendatakse hoi- vatussega komitees, üldistub seegi suhtumine. Komsomoliaktiivi enda vastutustunne peab olema mõõdu- puuks, et niisugune arvamine po- leks põhjendatud.

Ja veel. Opettöö arutamine on vajalik ning seda teeb mingil moel iga teaduskond. Tuleb eristada tu- lemuslikku ja muidurääkimist. Kui arutada, siis nii, et sellest oleks ka- su.

Need nõudmised eeldavad kom- somoliaktiivi oskust näha probleemi. Kõigepealt näha, siis esitada, siis teha. «Eelmine semester oli uuele komiteele õppimise semester. Nüüd tuleb tegema hakata!»

***

• ELKNO TRÜ komitee soovi- tas NLKP liikmekandidaadiks Ants Kulli (õigust. V k.), Tiina Oõpiku (farm. V k.), Ivar Vipi (ravi V k.) ja Ovanes Sarkisjani (spordimed. V k.).

Andrei Dvortsov (vene fil. V k.) sai komsomolipileti lohaka hoidmi- se eest noomituse arvestuskaardile.

• Aseseekretär Verni Loodmaa rääkis komsomoliülesannetest seos- ses NSV Liidu Ülemnõukogu vali- mistega. Otsuses kutsutakse kõiki üliõpilasi osa võtma valimistest. Teaduskonnabüroosid kohustati kontrollima üliõpilasagitaatorite tegevust ning tagama koos ühis- elamunõukoguga valimiselne näit- agitatsioon õppehooneis ja ühisela- muis.

(Järg 4. lk.)

Milline oli ülikooli teadusaasta? *

Professor ANTS KALLIKORM,
teadusprorektor

Artiandeaastal töötas ülikoolis rohkem kui 1200 õppejõudu ja tea- durit (neist 111 teadusdoktorit ja professorit ning 482 teaduskandi- daati ja dotsenti). Abipersonali oli laboreis ja kateedrites üle 760 ini- mese. Meie teadusallüksuste hulka kuulub ka 3 muuseumi, botaanika- aed ja teadusraamatukogu.

• Teaduse temaatika on kontsentreerunud, suurenes ühe teema täit- jate arv (130 teemat, 1982. a. 134). Kõik teemad on teiste teadusasu- tustega koordineeritud. ENSV majandusliku ja sotsiaalse arengu plaa- nis on koordineeritud 59 teemat, üleliidulistes koordinatsiooniplaanides 115, NSV Liidu TA koordinatsiooniplaanis 83 jne. Seda kõike on eel- misest aruandeperioodist enam.

TRÜ osaleb 4 sihtprogrammi täitmisel, 7 programmi tähtsamate tea- duslik-tehniliste probleemide lahendamisel ja 8 vabariiklikus sihtkomp- leksprogrammis. Ülikool võtab osa ka 2 kõrgkoolidevahelise teaduslik- tehnilise sihtprogrammi ja 4 VMN-i maade kompleksprogrammi täit- misest. Meedikuil on 2 koostöölepingut Soome teadlastega.

Osa teemasid on koordineeritud mitmel tasandil. Teaduspoliitilist kliimat silmas pidades on see omamoodi vajalik, kuid siiski mitte alati (kui koordineerimine ei too juurde lisasummasid, aparatuuri jm., vaid tekitab hoopis täiendavaid aruandeid). Enne järgmise viisaastaku plaa- nide koostamist peaks teaduskondades olukorda põhjalikult analüü- sima.

• Teaduskaader. Doktorikraadi kaitses 7 töötajat (H. Siigur, J. Mikk, F. Kinkar, V. Raudsepp, J. Kärner, M. Kainin ja H. Oim). 1982. aastal oli kaitsjaid 4. Oma tööd on kaitsmisele esitanud veel H. Kaarma, J. Pärnat, A. Tõldepp, P. Nuimäe, P. Kenkmann, U. Reino, E. Loone). Kandidaaditööd kaitses 15 inimest (1982. a. 21). Statsionaarse aspirantuuri lõpetas edukalt 66,6% (65,1%), mittesat- sionaarse aspirantuuri 42% (64,7%). Paari viimase viisaastaku arve võrreldes näib kasvutendents ilmne olevat. Kuid see pole piisavalt kiire. Kavandatav aspirantuuri põhimääruse muutmine suurendab nii juhendajate kui aspirantide vastutust ja loob paremad tingimused kvali- fitseeritud teadlaskaadri ettevalmistamiseks. Teadlaskaadri kasvata- mine on üks allüksuse teadustööd iseloomustav parameeter, mida tuleb hakata senisest rohkem arvestama.

• Ilmus 1745 publikatsiooni: üleliidulistes väljaannetes 562, vaba- riiklikes 704 ja välismaistes 119 ja TRÜ väljaannetes 360. TRÜ tead- lastelt ilmus 27 monograafiat (P. Ariste, M. Bronštein, V. Vanamb ja J. Kirs, A. Viru ja P. Kõrge, A. Viru, I. Gräzin, S. Issakov (2), J. Kalits, J. Karu ja J. Reiljan; L. Kirsch, T. Kruse ja T. Hin- rikus, A. Koop, E. Loone, J. Lotman (3), V. Masing; J. Rebane, R. Blum, E. Loone, U. Matjus, L. Stolovitš ja R. Vihalemm; A. Rõõmus- oks, L. Stolovitš (5), M. Seljakin, M. Uibo, H. Oim. Eespoolmürgituist ilmus 8 raamatut välismaal.

• Leiutiste eest saadi 29 autoritunnistust, 16 teaduslikku lahendust tunnustati leiutiseks.

TRÜ esines kolm korda Rahvamajandussuavutuste Näitusel (kokku 16 eksponaadiga, mis töid ühe hõbe- ja kaks pronksmedalit ning kaks diplomit). Fotonäitust eksponeeriti Lääne-Berliinis ja Sveitsis, Soomes tutvustati fenno-ugristika töid, Jaapanis demonstreeriti 5 ekspo- naati jne.

• Teadustööde juurutamisest saadud majanduslik aastaefekt suure- nes 4 270 000 rublani. Ühe juurutatud töö keskmine kasum on 70 000 rubla. Peale otsese majandusliku kasu on teadustöö juurutamisel ka suur sotsiaalne tähtsus. Seni on meie teadustöö tulemusi vähe seeria- tootmisse viidud. Viimasel ajal on selle probleemiga vastu rohkem huvi tuntud ka juhtivais organeis ning loodame, et olukord paraneb.

Sõlmiti 22 uut juurutuslepingut ja evitati 19 lepingu tulemused. Neilt arvutati majanduslikku efekti 2 983 500 rubla, iga juurutuslepingu täitmiseks kulutatud rubla tasus end rahvamajanduses 17,3-kordselt (1982. a. 5,81-kordselt).

Sõlmiti 31 koostöölepingut (22), käigus oli 76 (58), aasta jooksul lõppes 28 (7) lepingut.

* Artikkel on TRÜ nõukogu ettekande lühendatud variant.

Teadustööde kogumaht oli 4 900 000 rubla, millest üle poole moo- dustavad lepingulised assigneeringud. Lepingute maht on kasvanud peamiselt tänu füüsika-keemiateaduskonnale. Järgnevad arsti-, bioloogia-geograafia- ja matemaatikateaduskond. Üldse pole lepinguid õigus- teaduskonnal. Kui arvestada teaduskondade suurust, siis pole prakti- liselt lepinguid ka ajaloolastel ja filoloogidel.

Lepingulised vahendid kasutatakse eelkõige lepingu enese tarbeks. Oluline osa läheb ka ülikooli materiaal-tehnilise baasi tugevdamiseks.

Teaduslikku aparatuuri hangiti nii kapitalistlikest kui sotsialistlikest riikidest. Loodi ka oma mikroprotsessoritehnika sektor, kelle abil para- neb TRÜ varustamine mikroarvutustehnikaga. ÜMPI-le eraldati hoone O. Lutsu tänavas, mis vajab kapitaalremonti.

• TRÜ teadustöö on leidnud laialdase tunnustuse. Aruandeaastal oli NSVL TA teaduslike nõukogude liikmeks 15, toimetuskolleegiumide liikmeks 14 TRÜ teadlast. Osa võetakse veel paljude nõukogude, ko- misjonide ja ühingute tööst. Praegu on ülikoolis üks ENSV TA aka- deemik — prof. P. Ariste ja 8 korrespondentliiget — professorid J. Re- bane, M. Bronštein, H. Trass, A. Kask, P. Kard, V. Palm, J. Peegel, H. Rätsep. NSVL Pedagoogika Akadeemia korrespondentliikmed on prof. A. Koop ja A. Pint ning NSVL Arstiteaduse Akadeemia korres- pondentliige prof. J. Saarma.

ENSV TA presiidiumi ja ENSV KKEH Ministeeriumi kolleegiumi ühisistungil märgiti ära 28 mõeldud aasta teadustöö saavutust. Nüüd on selgunud ka need teadusuuringud, mille tulemused märgiti ära NSVL TA 1982. aasta aruandes. Nende tööde teadusjuhendajad olid professorid V. Palm, S. Teesalu, M. Bronštein ja dotsendid A. Heinaru, J. Kärner. ELKNO noorte teadlaste ühiskonnateaduste konkursi pree- mia pälvis I. Gräzini monograafia.

• TRÜ-s töötas 3 doktori- ja 6 kandidaativäitekirja kaitsmise eri- alanõukogu. Neis kaitsiti 33 väitekirja (6 neist oli TRÜ-st). Näiteks botaanika ja ökoloogia doktoriväitekirjade erialanõukogus kaitsiti 10 tööd, soome-ugri keelte ja nõukogude rahvaste kirjanduse doktoriväite- kirjade nõukogus 2 doktori- ja 6 kandidaaditööd. Ühe nõukogu voli- tuste aeg lõppes, VAK-ile on esitatud kinnitamiseks meditsiini- ja bio- loogiateaduste nõukogu ning regionaalne (Leedu, Läti, Eesti) vene kirjanduse nõukogu.

Läinud aastal korraldas TRÜ kaks üleliidulist, kolm vabariiklikku ja viis ülikoolikonverentsi. Ligi tuhat ülikooli töötajat esines ettekandega konverentsidel väljaspool TRÜ-d.

Väliskomandeeringuis viibis 48 õppejõudu ja teadurit. TRÜ-s võeti vastu 11 välismaa kõrgkoolide spetsialisti, kes pidasid siin loenguid. Väliskomandeeringute tulemusena juurutati või on juurutamisel 64 uut uurimismeetodit (1982. a. 44), töötati välja või täiendati 43 erikur- sust ja loengut.

• Üliõpilaste kaasahaaramine teadustöösse toimub vastava komp- leksplaani alusel. Praegu tegeleb teadustööga 94% üliõpilastest. ÜTÜ-s on taas sisse seatud liikmepiletid. Ringe oli 87. Kevadisel teaduskon- verentsil osales 2269 üliõpilast 802 ettekandega, töötas 64 sektsiooni. Külalisi oli 43 Liidu kõrgkoolist.

Üleliidulisele konkursile esitati 44 võistlustööd, vabariiklikule 251. Viimane arv on varasematest aastatest väiksem, sest ülikoolikonkursil suhtuti töödesse nõudlikumalt. Vabariiklikule võistlusele pääsesid edasi vaid esikohatööd. Vabariiklik konkurss tõi 68 esikohta (eelmisel aastal 64). Publitseeriti 170 üliõpilastööd. Lepingulistest töödest võttis osa 765 üliõpilast. Kindla koha on omandanud ringidevaheline sotsia- listlik võistlus.

Mõeldud aastal korraldati ka TRÜ teadusüksuste struktuuri. Tööle hakkas ajaloo ja semiootika labor ning sotsioloogiaosakond viie labo- riga. Osakonna tegevust suunab nõukogu, mille esimees on osakonna teadusjuhendaja prof. A. Koop. Labori esmane ülesanne praegu on suurendada erinevates allüksustes tehtavate üliõpilasteemaliste uuri- muste praktilisi tulemusi.

Moodustati ka teadusosakonna teadusnõukogu.

Aruandeaasta teadustöö ülesanded on täidetud. Edasiseks kordami- nekuks on tarvis suurendada meie teadustöö efektiivsust ja parandada kvaliteeti, täielikumalt ära kasutada TRÜ teaduspotsentiaali ja res- surse.

23. VEEBRUARIL ON NÕUKOGUDE ARMEE JA SÕJALAEVASTIKU PÄEV

Kakskümmend aastat parimad

ALMAVO TRÜ organisatsioon (170 algorganisatsiooni, 7300 lii- get) on 1964. aastast parim Tartu linna organisatsioonide seas. Tee- nekust töestavad ALMAVO NSV Liidu Keskkomitee aukiri, arvukad vabariiklikud autasud ja preemiad. Kogu selle kahekümne aasta jook- sul on esimeheks olnud ANTS PILT.

1966. aastal asutati EKP Tartu Linnakomitee ja Tartu Linna TSN Täitevkomitee rändlipp autasuks ALMAVO algorganisatsioonide va- helise sotsialistliku võistluse võit- jale. Kuna lipp on olnud pidevalt ülikoolis, otsustas ALMAVO Tar- tu Linnakomitee lipu alaliseks üli- koolile anda. Lippu hoitakse nüüd- sest TRÜ ajaloomuuseumis.

TRÜ ALMAVO organisatsiooni aktiivsema tegevuse alguseks pee- takse 1962. aastat, mil esimeheks oli I. Sildmäe. Toimusid autojuhti- de, mootorratturite ja langevarju- rite kursused, pandi alus laske- spordile, korraldati ekskursioone Eesti Laskurkorpuse lahingupaika- desse. See oli hakatus, ALMAVO liikmeskondki siis veel väikesear- vuline.

1978. a. moodustati TRÜ ALMAVO tehnika- ja spordiklubi, mis võimaldas sõjalis-tehniliste eri- alade õpetamist laiendada. Tehni- ka- ja spordiklubi juures töötab ka 9 spordisektsiooni. Need on au- to-, lennu-, allvee-, moto-, raadio-, laske-, veemootorisporti, teenistus- koerte ja sõjalis-rakendusliku mit- mevõistluse sektsioon. Seal korral- datud kursustel on tuhandet üli-

õpilased omandanud auto-, moo- torratta- ja mootorpaadijuhi, lan- gevarjuri, purilenduri, radisti jt. sõjalis-tehniliste erialade oskused.

Ühingul on tihedad sidemed Suure Isamaasõja veteranidega, kes on olnud juhendajateks lahin- gukuulsuse paikadesse korraldata- vatel matkadel ja ekskursioonidel. Nii on korduvalt läbitud Eesti Las- kurkorpuse lahingutee Velikije Lu- kist Kuramaani, käidud Suure Isa- maasõja tähtsamates lahingukohta- des nii Eesti NSV-s kui ka naaber- vabariikides. Nende ürituste alga- tajaks on olnud bioloogia-geograa- fiateaduskonna organisatsioon ees- otsas I. Kalaga.

Matkad ja ekskursioonid on osa- võtjate kinnituste järgi olnud si- sukad ja huvitavad. Seepärast oodatakse ka üliõpilaste aktiivse- mat osavõttu. (Kes tahab täpse- malt teada, kus käidi ja mida nähti, võib lugeda Ilja Kala artik- li, mis ilmus 1977. a. 18. veebrua- ril «TRÜ-s».)

Tihedas koostöös ALMAVO TRÜ organisatsiooniga toimub ka TRÜ auto-motokabineti tegevus. Kabinet rajati 1961. a. ja seda ju- hatab algusest peale vanemõpe'aja A. Pilt. Aastas saab siin autojuhi väljaõppe keskmiselt 150 üliõpilast. Puudu pole A. Pildil õpilastest ku- nagi olnud, hoopis vastupidi: kur- susteelsed soovijaid on 4–5 korda rohkem, kui võimalik vastu võtta.

Auto-motokabinet on peale alga- jate õpetamise mõelnud ka sõidus edasijõudnuile: igaal aastal korral- datakse vigursõiduvõistlused, kus

selgitatakse välja osavaim, kii- reim ja täpsem teaduskond. 1983. aastal olid parimad matemaatikud. Nende käes on praegu ka rändka- rikas.

Lõpetuseks veel niipalju, et ALMAVO on isemajandav organi- satsioon ning seetõttu huvitatud

liikmete arvu suurendamisest ja liikmemaksude õigeaegsest laeku- misest. Siit järeldus: tasume liik- memakse, et ALMAVO töö puht- majanduslikel põhjustel toppama ei jääks!

HELVE KESVATERA,
eesti fil. V k.

TRÜ ALMAVO esimees Ants Pilt ja ajaloomuuseumi töötaja Sirje Tamul paigutavad lipu muuseumi.
ARVO TENNO foto

Haridusreform ja kõrgkool

Oleme arutanud, nõustunud ja teinud omapoolseid ettepanekuid NLKP Keskkomitee projektis «Üldharidus- ja kutsekooli reformi põhisuunad». Seda on teinud meie ka teedrite kollektiivid, on vaetud ka üliõpilaskoostiselt 2. veebruaril. Ülikooli teadlased on võtnud sõna ajakirjanduses. Püüamegi järgnevalt tuua välja olulisemad mõtted.

«Üldhariduskool ja kõrgkool on omavahel vastastikuselt seoses ja sõltuvuses. Kui me oma reformi puudutame süsteemi alust — seda aga üldhariduskooli haridussüsteemile on —, siis on täiesti selge, et midagi peaks muutuma ka kõrgkooli poolel.» vastas rektor professor Arnold Koop ajalehe «Sirp ja Vasar» intervjuu küsimustele (nr. 5, k. a.).

Muutub ju kõigepealt kontingent. Kui keskkooli programmid lähevad suuremaks, aga kaheteistkümnendat aastat juurde ei tule, jõuab ülikooli senisest nõrgem kontingent. Omamoodi mõjutab teoreetilist ettevalmistust keskkoolis ka tootmisalane haridus. Rektor rõhutab kutsesuunitluse suuremat osakaalu. «Selleks peab aga olema põhjalikult organiseeritud — mitte reorganiseeritud, vaid alles organiseeritud — kutsesuunitluse süsteem.»

Ühelt poolt on kõrgkool huvitatud väga andekaist ja töökaist üliõpilastest, teiselt poolt aga tuleb ette valmistada tulevaste õpilaste õpetajaid. See eeldab pedagoogide ettevalmistamise struktuuri muutmist, tugevat materiaaltehnilist baasi, kompleksset juhtimist.

Sama ajalehe järgmises numbris avaldab oma mõtteid pedagoogikaprofessor Inge Unt. Ta toonitab 12-aastase kooli vajalikkust eesti õppekeele koolis. «On selge, et ilma selleta kannataks nii üldhariduse tase kui ka vene keele oskus, samuti õpilaste teadmised kodumaast ja tema kultuurist.»

Eriti oluline on keskkooli vane ma astme diferentseeritus. Kas pole meie üldhariduskoolist kujunenud peaaegu reaalkool? Küllaltki põhjalikult õpetatakse matemaatikat, füüsikat, mis pealegi pole sel kujul igapäevasele elule vajalik. Esteetilisest ainetest õpetamine jääb aga sageli poolikult (joonistamine lõpeb juba VI klassis). Edaspidine oleneb juba klassijuhataja oskusest ja suutlikkusest.

Vahemärkuseks. Omaette probleemiks on õpikud. Võtmem korra käte VII klassi geograafiaõpik. Selles tõlkeraamatus ajab ühe lause üks võõrsõna teist taga, laused on pikad, lohisevad, segased. Kas ei peaks ülikooli teadlaste panus õpikute koostamisse suurem olema?

7. veebruari «Edasis» tutvustab sotsioloogiaosakonna juhataja dotsent Paul Kenkmann ülikooli

lis uuritavaid haridusprobleeme. Loetelu võiks jätkata. Kuid lõpetagem seekord mõtetega, mis jäid kõlama 2. veebruaril aulas, kus haridusprojekti arutati ENSV KKEH Ministeriumi kolleegiumi, vabariigi rektorite nõukogu, TRÜ nõukogu ja parteikomitee ühisel istungil.

Kõrgkooli sisseastumiseksamiks poleks otstarbekas arvestada keskkooli keskmist hinnet. Hinnata tuleb teadmisi, keskkoolihindeid võivad olla protsentide pärast paremad pandud.

Kutsesuunitlus peaks algama juba viiendas klassis. Tuleb tõsta tehnikumide ja kutsekoolide prestiiži.

Keskkooli vanem aste on vaja diferentseerida õppeainete kaupa, mitte ainult fakultatiivainetega.

Tuleb suurendada orienteeritust tööle, ka keskkoolis on vajalik, et noor inimene omandaks min

pi ameti.

Kõrgkoolides tuleb pedagooge paremini ette valmistada.

KAIA PAJU

Algab filosoofia-konkurss

Filosoofia kateeder kuulutab välja konkursi «Filosoofia koht kaasaegses ideoloogilises võitluses».

NLKP Keskkomitee 1983. aasta juunipileenumi otsuses märgitakse, et ajal, mil nõukogude ühiskonnas leiavad aset põhjalikud kvalitatiivsed muudatused tootlikes jõududes ja täiustuvad tootmissuhted, peavad toimuma muudatused ka inimeste teadvuses. Seetõttu «ideoloogiatöö niikub üha enam esiplaanile, tema osatähtsus kasvab». On vaja: «Tagada õppeasutustes ühiskonnateaduslike distsipliinide õpetamise ideelis-teoreetilise taseme tõstmine, arendada igati huvi nende ainet õppimise vastu ..., saavutada, et kõik kommunistid ja töötajad omandaksid põhjalikult Marxi, Engelsi ja Lenini revolutsioonilise õpetuse, mis annab võtme ühiskonna arengu kõige keerulise mate probleemide mõistmiseks ja lahendamiseks».

Lähtudes eelöeldust on konkursi eesmärgid:

1) õppida põhjalikult tundma marksismi-leninismi klassikute töid, NLKP kongresside, NLKP Keskkomitee 1983. aasta juuni- ja detsembripileenumi, J. V. Andropovi esinemist ning teiste kaasaja aktuaalsemate dokumentide materjale;

2) uurida sügavuti marksistlik-leninliku filosoofia põhisuunad; 3) suunata üliõpilasi kodanliku ideoloogia marksistliku kriitika põhimõtetel omandamisele;

4) selgitada välja TRÜ 1983/84. õppeaasta parim üliõpilane marksistliku filosoofia tundmises.

Konkurss on mõeldud filosoofiat õppivatele III kursuse statsionaarsetele üliõpilastele, kes II kursusel on omandanud dialektilise materialismi kursuse ja praegu õpivad ajaloolist materialismi. Konkursi II ja III voorus võivad osaleda ka I, II, IV ja V kursuse üliõpilased.

I voorus (13. veebruarist — 6. märtsini) selgitavad filosoofiaseminaride juhendajad koos rühma aktiiviga välja 2—4 paremat üliõpilast. Arvestatakse dialektilise materialismi eksamihinnet, referaatide sisukust, õppetööd III kursuse sügis- ja kevadsemestril, samuti teaduslikku ja ühiskondlikku tegevust.

II voor (22. märtsil) toimub kirjalikult testina, mille küsimused töötavad välja ja kinnitab filosoofia kateeder. II voorus tagab edu marksismi klassikute ja kaasaja aktuaalsete materjalide sügav tundmine. 10 paremat üliõpilast pääsevad III (lõppvooru).

Lõppvoorus (12. aprillil) esineb iga osavõtja oma valitud teemal lühikesel (7 min.) ettekandega, samuti lühisõnavõttuga (5 min.). Esinemisjärjekord loositakse. Paremusejärjestuse lõplikult määramiseks arvestab žürii ka II vooru tulemust.

Esinemise hindamisel arvestab žürii teadmiste sügavust, oskust loovalt ühendada filosoofiline analüüs kommunistliku ülesehitustöö küsimustega, NLKP XXVI kongressi, NLKP Keskkomitee 1983. aasta juuni- ja detsembripileenumi materjalide ja kaasaja aktuaalsete probleemidega. Samuti peetakse silmas esinemisoskust.

Lõppvooru parimad saavad rahalise preemia või mälestuseseme. Parimale võimaldatakse ühismituusik sotsialismimaale.

***

Täpsemat informatsiooni konkursi põhiprobleemide, vajaliku kirjanduse jm. kohta saab filosoofia kateedrist ja ühiskonnateaduste õppekabinetist (Ülikooli 16, ruum 208 või 109) ning seminare juhendavatel õppejõududel.

Konkursikomisjon

Mendelejeville pühendatud näitus

Teadusraamatukogus avati Dmitri Mendelejevi 150. sünniaastapäeval, 8. veebruaril näitus. Teadlase elust ja sidemetest meie ülikooliga rääkis avamisel õppeprorektor, keemiadoktor prof. Uno Palm. Väljapanek haarab enda alla neli vitriini. Seal võib näha tema dissertatsiooni (trükitud variant), materjale perioodilisuse süsteemi kohta jm. Näitust saab vaadata märtsi alguseni.

2. märtsi «TRÜ-s» kirjutab D. Mendelejevist lähemalt dots. T. Ilomets.

Kilde koolmeisteri pilgu läbi

Kiiresti on aeg läinud. Alles see oli, kui sai auditooriumilaua taga küünarnukke nihutud ja käsi krampis õppejõu tarku mõtteid kirja pandud. Nüüd on seljataga sümbolne «viimane loeng» ja auditoorium vahetatud klassiruumi vastu. Tudengiseisusest (kuigi see pole veel päris kadunud) on tõstunud õpetajaametisse, seni veel ilma eriliste pedagoogiliste kogemusteta. Kui mõnel neid pooleteise kuu jooksul kogunes, siis ikkagi minimaalselt.

Traditsiooni kohaselt on novembris-detsembris Tallinna ja Tartu koolides praktikaal ajaloolased, peale nende võib leida veel matemaatikuid, kehakultuurilasi ja muidki. Kõik peavad õpetaja tänuväärse ameti järele proovima. Eks aeg näitab, kas oled sobilik või pead tulevikus hakkama teist töökohta otsima.

PROLOOG

Tirr-tirr. Mis see oli? Ah-jaa, muidugi kell, kuulutamaks tunni algust. Päevik kaenla all ja võtme-kimp käes, tõttad klassi poole, mille ukse taga ootamas 34 abiturienti, kõik erinevate iseloomude ja mõttemaailmaga. Jõuad veel mõelda, kuidas nendega küll toime tulla. Varustatuna vajalikuga Hillar Palametsa ja teiste pedagoogide aastatepikkuse pagasi hulgast, muutud rahulikumaks ja astud klassi.

Veidi ebalevalt (sabin on ikkagi sees) alustan tundi. Klassile ei tohi välja näidata, et kartusekübe sees. Nendele tuleb esimesest silmapilgust jätta range ja nõudliku koolmeisteri (praktikandi) mulje. Kui nad aru saavad, on kõik läbi. Siis ei ole enam sina peremees, vaid klass. Onneks seda ei juhtu. Esimestest tundidest kujunevad vahekorrad mõistvaks, austame üksteist vastastikkult, vahel isegi liialt ametlikuks muutudes.

Esimeste tundide 45 minutit tundusid lõputult pikkadena, vahepeal kummitas peas, mida teha, kui materjal enne kella läbi saab. Millega

täita ülejäänud aeg? Seda ei juhtunud. Nüüd võib öelda, et oli tegu, kuidas kogu info tulva ajalistesse raamidesse mahutada, rääkida oli palju.

PRAKTIKANT JA ÕPETAJAD

Esimesest päevast alates võeti meid, kes olime sattunud Tartu I keskkooli, vastu kui oma maja vanu tuttavaid. Ei mingit võõrastavat suhtumist, nagu tuli mõnel kutsekaaslasel üle elada mujal.

Kas üldse tasub ülikoolil taolisesse koolidesse tulevast õpetajat kogemusi omandama saata? Ehk avardaks geograafiat ja saadaks noori inimesi sinna, kus nende tulekust tõeliselt rõõmu tuntakse. Näiteks mõnda Eestimaa rajooni kooli, kus tunned vana kogenud kaadri tõeliselt suunavat kätt ja lähelepanu. Selle üle tasuks mõelda. Aga seal pole metoodikut. Tühja temast, ennegi on temata läbi saadud ja tulnud õpetajad missugused. Ent ei. Metoodik on praktikandi JUMAL, kelle käsule-keelule tuleb pimesi kuulutada. Temast sõltub sinu praktika hinne. Päev enne pead temale ette näitama järgmise tunni konsekti, et see oleks kõigi reeglite kohaselt tipp-topp ette valmistatud. Mõnes koolis on asi rangem, teisel lõdvem.

Konsektis pead märkima kõik klassi aktiveerimiseks mõeldud küsimused ja võtted. Kui absurdne see on! Iial ei tea ette, milline on momendil klassi meeleolu ja häälestus. Kogu sinu töö ja vaev võib üheainsa heiklega tuulde lennata ja siis tuleb kohe reageerida, leida kujunenud situatsioonis ainuõige, sobivaim lahendus. Nii hull nüüd asi pole, ent valmis peab olema igaks ootamatuseks.

DISTIPLIIN

Algul oli täielik kaos. Koridor jooksvaid mürsikuid täis, ole hea ja vaata ette, et mõnele sprinterile jalgu ei juhtu. Nüüd oled kõige-

ga harjunud, oskad osavalt laveerides leida kiireima tee punktist A punkti B. Kui vaja, lippad isegi ja siis tehku õpilased teed. Õpetajal on kiire, temal on vaja kõiksugu asju ajada. Vahepeal pörkad sisse sellisesse asutusse nagu WC. Uhl! Mis siin on — gaasikamber.

Paraku mitte, pigem — kuidas nüüd öelda — kantseroogeenseid ainetega segu, mis eritub tubaka põlemisel. Suitsetage terviseks, ise teate, millega riskite. Mina valin tervise. Pole aega selles asutuses pikalt peatuda ja vingugaasi hingata. Ei imesta, kui varsti tossutab neljanda klassi jõnglane. Koridoris tuleb vastu 13—14-aastane mehehakatis ja küsib: «Onu, kas te saate anda ühe sigareti?»

Kaugele jõuame? Ent asjal on teinegi külg, vahetunni suitsuennad enam ei mürgele, nemad tunnevad end täismeenetena ja vaatavad «laste» mürglit pealt.

ABITURIENDI PORTREE INTERJÖÖRIS

Keskmiist kasvu, veidi väsinud äraolemisega noorhärä ja daamid, kes oma välimusele päevas keskmiselt aega kulutavad.

Kui paljude praktikantide käe alt nad peavad läbi käima, igapäev omad nõudmised ja hindamise kriteeriumid. Lõpututest käskudest, keeldudest, aastaarvudest ja võrandite süsteemidest nad väsivad lõpuks, muutuvad tuimaks. Kas ei võiks aastaks-paariks Taaralinnas koolid rahule jätta ja suunata tulevased pedagoogid eeltarkusi omandama Viijandisse, Pärnusse, Võrru, Tallinna? Oleks vähemalt vaheldust.

Riietus. Mitte just mannekeenid, aga igal juhul muutuva moe eeslinil. Igal teisel on jalas «Botas», «Adidas» või «Puma» firmamärki kandev toode. Kulukaid, velveteid ja pusasid koridoripildis ei märka. Ent pärast tunde.

Garderoobis on tõeline joppide,

talvesaabaste ja kummikute paraadi. Need pole müüdnud, vaid silmale iluks, kaastastele vaatamiseks. Loomulikult peab XX sajandi viimase veerandi laps ajaga kaasas käima ja maitsekalt riietuma. See on tore! Oma solidsuse ja tarkuse näitamiseks kannab iga endast lugupidav noormees diplomaatkohvrit ja daam kodulinnas valmistatud värvilist reklaamkotti.

Vahel võid tunnis mõne hooletult jäetud «diplomaadi» otsa komistada, kui see pingiridade vahel ühtses rivis pole.

Üldiselt on tänane abiturient igati viisakas, armastab rääkida kõikel talle huvi pakkuvatel teemadel.

EPILOOG

Läbi sai. Enam ei pea end hommilul kange kohviga turgutama, et silmad klassi ees päris kinni ei vajuks.

Enam ei pea ülepea kiirustades Vanemuise mäest alla tormama, heites vahepeal pilku kellale. Pagana kiirelt sai see aeg otsal!

Karusell on peatunud, ent kauaks?

Sügisel seisavad paljud meist taas klassi ees ja sorivad ajusoppi-desse talletunud metoodiliste nõuannete virvarris. Siis oleme täisvarelised õpetajad, mitte enam «head» praktikandi-onud ja -tädid, kes mõnele lontule kaheköveriku kirjutamata jätsid.

Koolmeisteriametit käis proovimas ajalooteaduskonna pressisekretär VAMBOLA PAAVO

Rannar Susi

hen ja vaatan. Iga nõksu tagant pööran ümber, justkui midagi jäi selja tagant puudu. Küll ma olen kädas selle minekuga! Ja kus kuu kasvab. Silmnähtavalt tõuseb kõrgemale.

Lumine mets. Nüüd lähenen ma sellele kohale, kus «Haanjamaa» brošüüris on öeldud, et Kurgjärve ja Väikjärve ühendab soostunud Ora oja. Huuhtav, kui palju inimesi Eestis teab midagi sellest Ora ojast?

Kodus ütlen: «Täna on väljas nii ilus õhtu. Ma tuln ja kuu kogu aeg kasvab selja taga. Ma nii vaatasin.» Tunnen, kuidas ütlemine on koopis teistsugune sellest, mida nägin ja mäletan.

Tuleme jälle bussi pealt. Sajab. Sajab lund. Ja mis imet: lumisest pimedusest takavad kaks memme bussi peale tulla. Nagu pehme lumised mütsakud, madalad, ümmargused. Külmaõhketus pu-navatel põskedel, keldus silmades helkemas. Kust nemad küll välja ilmusid? See on nagu muinasjutus. Laseme tuledes bussi ära sõita Kõrged kuused kakel pool teed on kokevas pehme lumes. Kõik paksult lund täis. Siin on tõepoolest nagu muinasjutus. Kutsume kõiki muinasjutusõpru piparkoogimajja pühi pidama.

TOLKEVÕISTLUS 1984

Tõlgime eesti keelde ilukirjandust maailma mistahes keelest. Proosatekstide (novellid, esseed või terviklikud katkendid romaanist) pikkus võib olla 5—10 masinakirjalhekülge (2 intervalliga), luuletusi tuleb võistlusele esitada vähemalt kaks ning ühelt ja samalt autorilt. Esitada tuleb nii originaal kui tõlge kolmes eksemplaris. Eripreemia on parimale vahendusele NSVL rahvaste kirjandusest.

Osa võivad võtta kõik, kes 1983. aastal olid või alates uuest õppeaastast on TRÜ statsionaarsed või mittestatsionaarsed üliõpilased. Tööd tuleb varustada märgusõnaga ja pealkirjaga «Tõlkevõistlus 1984», lisada suletud ümbrikus tõlkija nimi, teaduskond, kursus ja elukoht ning toimetada hiljemalt 1. märtsiks ajalehe «TRÜ» toimetusse.

Züril

KRAPP•KRAPP•KRAPP•KRAPP•KRAPP•KRAPP

Võrumaa kuu

(Algus eelmises lehes)

Tuleme autokoolist. Vilja tänavalt, otse üle pimedast välja. Ees paistavad veetorni punased tuled. Tsinkjassinendas taevast näeb valget kahvatut kuumuna. Oõvalged pilved liiguvad tuulega mööda. Üksikud tühjad varred taevavalguses kaldu. Mõtte viib ära kaugele. Võrumaa kuu.

«Küsimus: Millises Eestis linnas on keskpaika linna suur porine väli?»

Oige vastus on Võru.»

«No-jaah,» ütled sina. Saabas läks jälle pori sisse.

Ootame bussi. Olen laupäeval käinud jalgrattaga Rõuges. «Meie elu on nagu Lõuna-Eesti tee: läheb mäest üles, siis on raske, läheb mäest alla. Siis on jälle kerge,» ütlen.

Pime novembriõhtu. Sõidame takso-ga koju. Tulede valgelt eraldub teedäärse maja nurk. Aknas põleb soe kollane tuli. Võrumaa paistab nagu vanadel postkaartidel. Minu vanaemal on neid vanasid jõulukaarte, kus talumajad on paksumalt lumes, jõulumees sõidab saaniga ja tumesinises taevast paistab kuu. Ning muidugi näeb aknast se-

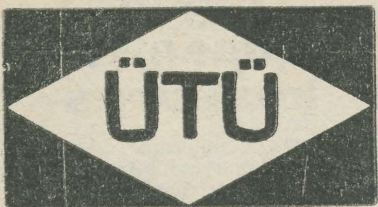
da mõnusat vanakollast paistet lumel. Allakäänul avaneb tuledes jälle üks vana maja. Muistne hõng on Võrumaal säilinud.

Takso pöörab laagris ümber ja läheb tagasi. Tuledes takso. Oranž, valge, punane, roheline tuli. See on uhke. Nagu Ameerikas.

Kord tulime puid tegemast ja kella kuune tuledes buss läks järve tagant. See oli ka uhke. Tuledesäras õhtune buss.

Tulen kelguga laagrist, vean kelku enda järel. Kõrgete laagripuude tagant tuleb kuu välja. Seisatan ja vaatan. Lähen natuke maad edasi, jälle vaatan. Noh hea küll, lähen laagrist välja, siis vaatan. Laagri mäeveeru peal pööran ümber, vaatan. Metsa tagant kasvab suur kuu nagu tõllaratlas. Kollast kumendust heidab tumenevate puude kohale. Lähen, pööran jälle tagasi. Nüüd on terve laagri kuuvalguses näha. Terve Kurgjärve spordilaager. Kuuvälgus on nagu kuuvälgus ikka. Ei oskagi tema kohta öelda. Sellepärast, et öelda ei oska, muudkui seisan ja vahingi. Vahin, vahin. Ei jõua seda täis saada. Isu ära vaadata. Muudkui lähen ja vaatan, lä-

ÜTÜ teoreetilise bioloogia ring

Eestimaal mõeldakse eluteaduse kõige üldisematest ülesannetest ja nende lahendamisest elu üldteooria loomiseks juba kolme aastasaja vältel. 1691. aastal kaitses I. Salbom *Academia Gustavo-Carolina's* dissertatsiooni, milles esitatakse tolle aja kohta uus vitalismikäsitus. I. Salbom ei vaadelnud elu mitte niivõrd hinge kui elu aluste (*principi vitalis*) tegevuse väljendusena.

Läänemaalt on võrsunud maailmakuulus eluteadlane, «bioloogilise maailmavaate ehituskivide» koguja ja kokkuseadja Jakob Johann von Uexküll². Ta on ühe esimese ja väga tähelepanuväärse monograafia «Teoreetiline bioloogia»

Kümme aastat

(1920) autor. Kasutades meie praeguse toimeka bioloogioteoreetiku Kalevi Kulli väljendust, püüab teadlane selles kokku võtta teoreetilisi aluseid ning käsitled bioloogiale ainuomaseid metodoloogilisi probleeme.

Tartu ülikooli professor Johannes Piiper kirjutas «Sissejuhatuses üldzooloogiasse» (1937—1943): «Teoreetilise zooloogia peaprobleemiks on üldprintsiipide ja üldseaduste eritlus, millele rajanevad loomade üldtunnused [...] Siia kuuluvad ka elunähtuste seletamiseks ülesseatud [...] hüpoteesid, samuti ka teooriad elu tekkimise kohta maakeral ja looma võrdluse taimega.» Selles teoses on kokku võetud zooloogia teoreetilised alused, kuid arvestades aine piiramist loomateadusega, ei ulatu see kogu elu üldistama.

1974. aasta 10. veebruaril pidas Tartus sünnipäeva rühm tollaseid bioloogiaüliõpilasi. Küllap keerlesid nende jutt ning mõtted nii hetke- kui igavikuliste teemade juures.

Tagantjärele võib kindlalt väita, et nad olid teadmisi- ja tegutsemishimulised.

Tavaliselt lõpevad üliõpilaste seesugused koosviibimised tulutult, kuid kõnesolev oli pöördelise tähtsusega kogu Eesti eluteadusele. Lahkudes otsustati: peab midagi tegema. Seekord ei läinud sõnad tuulde ning järgmise aasta kevadel (8.—10. maini 1975) korraldati Rutjal I Eesti teoreetilise bioloogia kevadkool. ÜTÜ geneetika ringi juurde moodustati teoreetilise bioloogia grupp — TBG. Teoreetikud kogusid uusi toetajaid nii üliõpilaste, õppejõudude kui teadlaste seast. Osa tudengeid jõudis stuudiumi lõpetada. Tekkis vajadus uue koondumise järele. Selleks moodustati Eesti Looduseuurijate Seltsi juures teoreetilise bioloogia sektsioon (TBS, 1977) ning mõni aeg hiljem, märtsis 1978, iseseisev ÜTÜ teoreetilise bioloogia ring (TBR). Ehkki ametlikult oleksime nagu viis aastat teotsenud, loome ennast juba kümneks. Oluline on siin jär-

jepidevus esimese kevadkooli korraldajate, TBG, TBS ja TBR vahel. Kuigi TBS ja TBR erinevad liikmeskonna ning ametkondliku kuuluvuse poolest, loovad need siiski ühtse terviku.

Praegu valmistuvad TBR ja TBS X teoreetilise bioloogia kevadkooliks (orgaanilise vormi teooria). Teoreetilise bioloogia kevadkoolid³ on muutunud Eesti eluteadlaste keskseks koostöövormiks ja sündmuseks.

¹ J. Piiperi soovitus — «bioloogia» tähenduses.

² J. v. Uexküll (1864—1944) õppis 1884—1888 Tartu ülikoolis.

³ Eelmiseks kevadkooliks üllitati Raku teooria (IX teoreetilise bioloogia kevadkool, 6.—9. mail 1983 Haekas, teesid). Tartu, 1983. 130 lk. (Eesti NSV TA Eesti Looduseuurijate Selts, teoreetilise bioloogia sektsioon. TRÜ, ÜTÜ teoreetilise bioloogia ring.) 400 eks. 1 rbl. 10 kop.

URMAS SUTROP,
ÜTÜ teoreetilise bioloogia ringi esimees

PSÜHHOLOOGIDE SELTSI

Tartu grupi koosolek toimub 23. veebruaril kl. 17 «Sophokleses». Kavas perekonnauurimise labori töötajate ettekanded perekonnaprobleemidest.

ÜLIÕPILASTE MÄLUMÄNGU

III voor toimub teadusraamatukogus teisipäeval, 21. veebruaril kl. 17.

HANDI ÖHTU

«Rahvapuu» sarjas korraldab ÜTÜ eesti keele ja soome-ugri keelte ring 23. veebruaril kl. 17 ph. 139 handi öhtu. Kõnelevad Edgar Saar Etnograafiamuuseumist ja dots. Tõnu Seilenthal. Vaatame slide, kuulame handi laule. Kl. 19 kh. ringauditooriumis Lennart Mere film «Veelinnurahvas». Oodatud on kõik huvilised!

KERGEJÕUSTIK

Teaduskondadevahelised talvised kergejõustiku meistrivõistlused toimuvad 22. veebruaril kl. 18 ja 23. veebruaril kl. 17 spordihoones.

FILMIKLUBIS

22. veebruaril kl. 18.30 (!) Vane muise 46 Rein Raamatu «Põrgu» ning Luchino Visconti «Perekonnaportree interjööri» (Gruppo di famiglia in un interno, 1974). Osades Burt Lancaster, Helmut Berger, Silvana Mangano.

KLUBIS

Teisipäeval, 21. veebruaril kl. 20 Anne Adamsi «Lihtsad laulud» (kaastegevad Toomas Lunge ja Andres Dvinjaninov). Piletid müügil 20. veebruaril kl. 16—19 klubis ja tund enne algust.

*

Semestri avapeod: reedel, 17. veebruaril kl. 21 ansambel «Fix». Disko.

Laupäeval, 18. veebruaril ansambel «Meedium». Disko.
Pühapäeval, 19. veebruaril ansambel «Fix». Disko.

KOHVIKUS

18.—19. veebruaril kl. 19 disk. NB! Klubi ja kohviku üritustele pääseb ainult üliõpilaspiletiga!

ÕIENDUS

Eelmise lehe «Krapis» ilmunud B. Jonsoni tõlkeluuletusel peab olema pealkiri «Ood iseendale», mis käsikirjas puudus. Toimetuse tähelepanemata tõttu on vigane luuletuse «Ben Jonsoni surma puhul» alt üles lugedes kaheksas rida. See peab olema: «Ja viimaks kogu pildi sootuks rikkus».

NB!

Tuleval nädalal ilmuv «TRÜ» erinumber abiturientidele müüki ei tule.

Toimetaja V. SOOTAK

Komsomoli-kroonika

(Algus 2. lk.)

● Komsomoliaktiivi õpetamisest rääkis assekretär Ülle Lepp. Tööd alustab komsomoliaktiivi kool, millest peavad osa võtma õpperühma komsomolisekretärid, osakondade ja teaduskondade büroode ja komsomolikomitee liikmed. Arutati ja kinnitati kevadsemestri aktiivikooli õppeplaani. Esimene õppus on 27. veebruaril kl. 18 komitees, teemaks «Komsomolitöö planeerimine kõrgkoolis».

Ees seisab üleülikooliline komsomolikoosolek «ÜLKNÜ» põhikirja täpne täitmine on iga kommunistliku noore tegevuse alus». Selleks tuleb kõikidel kursustel ja arstiteaduskonna õpperühmades pidada koosolekud 24. veebruarist 2. märtsini.

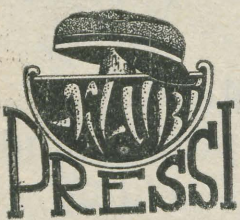
● Kinnitati ülikooli kureerivate EUE regioonide juhtkonnad. Sakala regioon: komandör ELKNÜ TRÜ komitee assekretär Jaan Vihrov, komissar Rein Murakas (maj. V k.), arst Ariel Levin (ravi IV k.); Tartu regioon: komandör Jaan Mölder (ravi III k.), arst Tauno Kalvet (ravi III k.), Lõuna-Eesti regioon: komandör Harri Arming (maj. III k.), komissar Indrek Oro (ravi VI k.).

23. veebruariks komplekteeritakse interühmad. Sel aastal on Tallinnas interlaager, kuhu koondub välismaade tudengite vastuvõtmine.

25. märtsil kinnitab komitee oma rühmade juhtkonnad.

Ettevalmistustest kõneles assekretär Jaan Vihrov. Ka tänavu kehtib nõue, et komandör ja komissar peavad olema ühest ja samast kõrgkoolist ning samuti enamik liikmeid. Kuigi noormeeste vaba kontingent on eelmistest aastatest väiksem, jäi TRÜ-s komplekteerimisarv samaks, s.t. 830 malevlast. Seepärast tuleks EUE-sse kaasa tõmmata ka lõpetanud ning rohkem neid, kellel on vaheajal üks vaba kuu. Eesti NSV esindusrühma komplekteerimine Gagarinis on traditsiooniliselt TRÜ kanda. Komitee tahaks rohkem näha teaduskonnabüroode osa EUE funktsionääride soovitamisel.

Välisrühmad tuli komplekteerida juba 15. veebruariks. Neisse läheb arvatavasti 45 üliõpilast: 25 Ungaris, 10 Tšehhoslovakkiasse ja 10 Jugoslaaviasse.

PRESSISEKRETÄRID!

Kõikide teaduskondade pressisekretärid peavad tulema teisip. 21. veebr. kl. 19 komsomolikomiteesse. Arutatakse pressisekretäride tegevust oma teaduskonnaelu kajastamisel. Osavõtt kohustuslik!

SPORT ● SPORT ● SPORT ● SPORT SPORT ● SPORT ● SPORT ● SPORT

Sees ja väljas

Sees ja väljas — iga pool võimutseb praegu sport. Sees raadio ja teler, väljas suusad ja kepid — nõnda näeb välja tänavune veebruarikuu. Ei täna vist küll tudeng praegu uue semestri alguse ja olümpiamängude kokkulangemist. Ikkagi on tülakas võitlus õppejõudude ja dekanadiga, kui hakatakse lugema puudumisi.

Jah, olümpiamängud tulevad koju kätte ise, tervise ja suusarõõmu järele tuleb aga endal minna. Pühapäeval maratoni jätkus seda osalemisrõõmu neilegi, kellele «laud» all polnud. Tõsi küll, külm kippus põue ja jalgade ligi, viga, mida ei paistnud olevat neil, kes rajal. Huviitav oli passida finišis. Paljud tulid nii, nagu oleks olnud vaid tavaline pühapäevane suusatus, ent oli ka neid, kellel 60 kilomeetrit hinge niidiga kaela riputas.

Nüüd siis veidi endastki. Kuulusin pühapäeval nende hulka, kes ühel ajal püüdis osa saada mõlemast. Raadio kõrva ääres, silm samal ajal rajal kinni, nõnda pidi siginema osalemistunne mõlemast. Ent võta näpust! Tolle päeva olümpia-uudised sain siiski alles õhtul korralikult teada ja polnud raja äärelgi seda õiget maiku, mis rajal.

Lõpuks ilmajuttu. Sellega oli nõnda, et Tartu maratoni olümpia võitsid kadestada olümpial olijad. Päev oli parasjagu külm, tuuletu, ka veidi päikesepaistet.

REIN ERIKSON

Kääriku suusamatk 1984

25. veebruaril toimub järjekordne Elva — Kääriku suusamatk. Kui hiljuti möödunud Tartu suusamaratonist semestri alguse tõttu ei õnnestunud paljudel üliõpilastel osa võtta, siis nüüd on selleks vajalik ettevalmistusaeg olemas. Valmistuda aga tuleb, sest matka pikkus on ikkagi 50 km. Pealegi saab kasutada kõiki ajakirjanduses ilmunud Tartu maratoni ettevalmistamise juhiseid ja soovitusi.

Ka seekord algab matk Elva raudteejaama vastas asuvalt väljakult laupäeva hommikul kell 9.45. Elvasse saab sõita rongiga, mis väljub Tartust kl. 8.44 ja jõuab Elvasse kell 9.27.

Elvas asetatakse nimesiltidega varustatud seljakotid ja pakid autole, mis toimetab need Käärikule.

Rajal on kaks toitlustuspunkti — Palul ja Arulas. Soovitatav on aga ka endal midagi taskusse pista (tükisuhkur, võileib jne.).

Üks kriminaalne lugu

Jüri Kirss seisab füüsikahoones oma tööruumi akna juures ja osutab käega: «Selle elektriposti ees on tee. Päeva ma ei mäleta, aga see oli hommikul. Seis seal üks sinine auto, niimoodi poolviltu tee peal ees, ukseid lahti. Teised ei saanud kuidagi mööda, kaubaautod, mis siitkaudu sõoklat varustavad, muudkui andsid signaali.

Läksime toanaabri Leo Visbergiga vaatama. Kohe oli näha, et see on ärandatud auto, armatuurilaua juhtmed olid lahti kistud, need rippusid. Teatasime miilitsasse. Seal juba teati ning nad soovitasid auto tee pealt kõrvale veeretada. Lükasimegi ta siis siia akna alla.

Päeval kella kolme ajal nägime, et üks noor poiss võtab auto kapoti alt kanistri ja hakkab ära minema. Tegime akna lahti, hüüdsime. Ülevõlt aknast ka hüüti. Toanaaber hüppas aknast välja ja sai poisi poole mäe peal kätte, tõi siia.

Noormees seletas, et omanik käskinud tal kanistri ära tuua, lubanud välja teha.

Kutsusime miilitsa. Poiss istus senikaua siin.»

Võib-olla mäletab «TRÜ» lugeja üht rektori käskkirja, milles avaldati konstrueerimis- ja eksperimentaalosakonna töölisele Jüri Kirsile ja Leo Visbergile tänu kurjategijate tabamise eest. Kui igaüks meist natuke tähelepanelikum oleks ja pisut rohkem ringi vaataks, jääks võib-olla mõnigi väärsamm olemata. On ju nii?

MAARJA PAUSKA,
žurn. I k.

Tudengilaul

«Tudengilaul 84» toimub TRÜ klubis 6. aprillil.

Kümme aasta eest, aprillis 1974, sai klubis teoks esimene ülikooli laulukonkurss «MI-FA» nime all, mis kahe aasta pärast nimetati TRÜ noorsoolaulude konkursiks. Kaks aastat tagasi sai võistlulamine praeguse «Tudengilaulu» nime.

Tänavune on juubeliüritus ja peaks seetõttu olema ka erilise. Külla on kutsutud endised võitjad, ka need, kes selle ürituse sünni juures on olnud. Olgu siinkohal nimetatud esimeste laulukonkursside laureaadi: ansambel «Kultuur ja Elu» ning «RENTAABLUS», Valdo Randpere, perekonnaduo Siiri ja Toivo Maimets, Sulev Lääne, Raimu Hanson jt.

Tänavugi on teretulnud kõik laululihumilised tudengid, endiselt ka EPA-st. Üliõpilaslike etteastetega on oodatud kõik duod, triod, kvartetid, kvintetid, sekstetid jne. Auhinnad on ahvatlevad! Peapreemia on 50 rubla. Rahalise preemia teenivad ka parim solist ja teise koha saavutanud ansambel. Ka ootab eripreemia parimat rahutemalist laulu. Publikulgi on jälle võimalus valida oma lemmik. Ara märgitakse parim tudengilaul (sõnad, viis, esitus), parim instrumentalist. Välja on pandud kompositsioonipreemia.

Osa võtta soovijail tuleb laulukonkurssis ja noodid tuua TRÜ klubi kunstilise isetegevuse sektorisse hiljemalt 4. aprilliks. Proovide suhtes peab samas eelnevalt kokku leppima või helistama telefonil 3 47 00.

Julget kaasalöömist!

MARGIT MIKK

Taidluskonkurss

13.—15. aprillini leiab TRÜ klubis aset võidu 40. aastapäevale pühendatud taidluskonkurss, mille organiseerijateks on tänavugi komsomoli- ja ametiühingukomitee ning TRÜ klubi.

Kui teaduskonnad on oma kava-de kokkupaneku lõpetanud, tuleb need registreerida klubi kunstilise isetegevuse sektoris või helistada telefonil 3 47 00 (palade nime-tused, autor(id), esinejad, stsenaarium) 10. aprillini. Proovide ja tehnika suhtes peab kokku leppima veidi varem. Kavade soovitatav pikkus on 20 minutit, teaduskonnale peaks jätkuma ühest tunnist.

Tööde auhindamine on tänavu korraldatud teisiti. Nimelt on parimate premeerimiseks eraldatud 100 rubla.

NB! Selle summa võib saada ka üks teaduskond, kui ta teistest peajagu paremaks osutub.

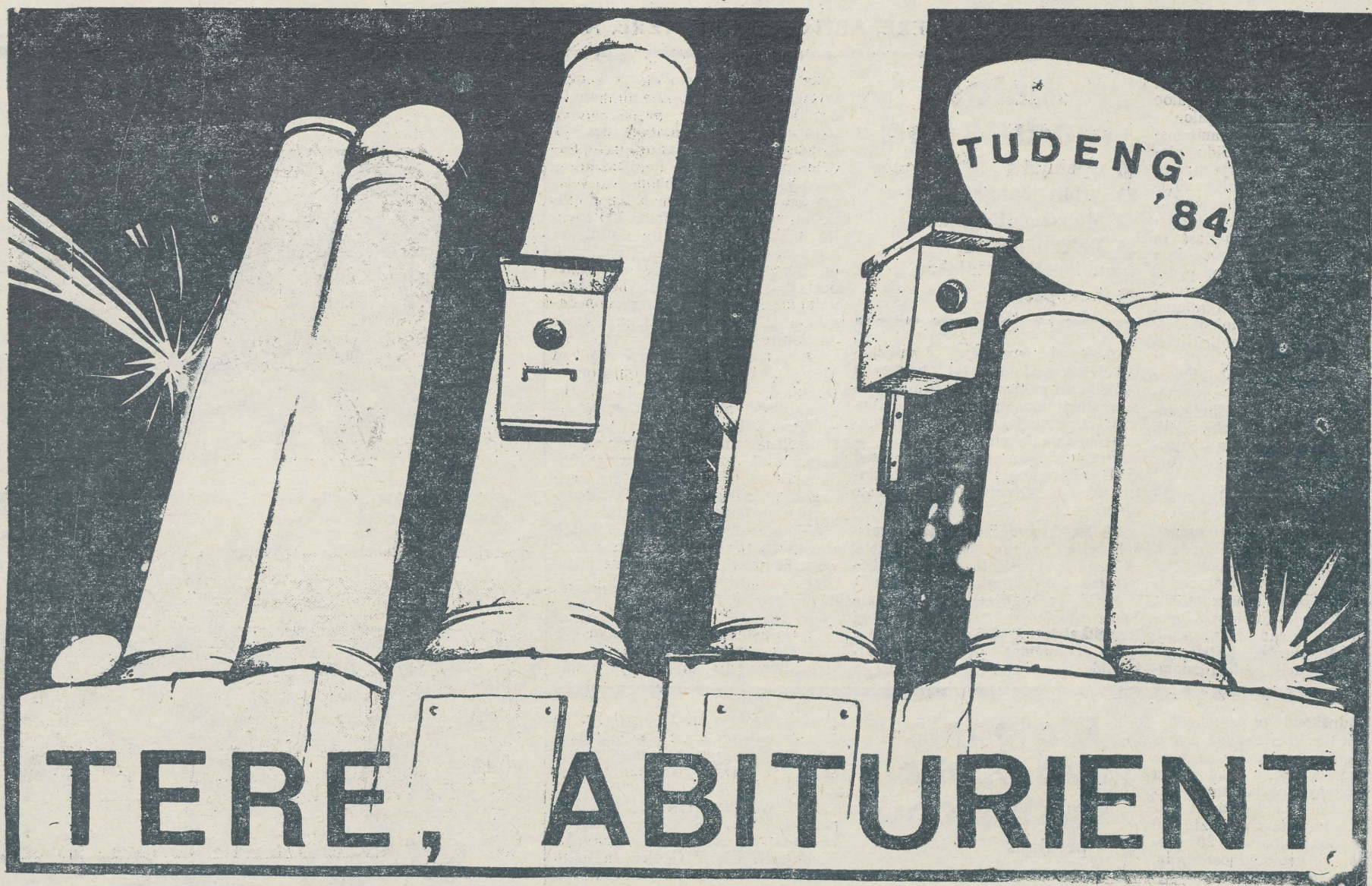
Oodatud on läbimõeldud ja viimistletud etteasted kõikvõimalikes žanrides.

Kui teaduskondades leidub inimesi, kes tahaksid välja astuda individuaalselt kammerlikus stiilis muusikapala või lauluga, siis palume neil sellest varakult teatada TRÜ klubisse (samal aadressil). Piisava soovijate arvu korral saaks neile TRÜ aulas korraldada oma esinemise.

Kõikide põnevate ideede elluviimist!

MARGIT MIKK,
žurn. I k.

ILMAR KRUUSAMÄE illustratsioon

«Pole siin suurlinnade juuretust ega püüet näida rohkem kui olla. Ei leia siit ka provintsilinnade hallust, kõledust või paraspuhkuseks-optimismi. Puudub siit ükskõiksus ning väikelinnale omane rahulolu, mõttetu nagu eesli poplaulutekst, sõge nagu TV-tähe silmavaade seda esitades. Tartul pole õnneks võimet tasalülituda näivrahvusliku juhmusega ega «leivale ja vaatemängule» orienteeritud keskpärasust... Tartus tajud, et siin ei asu üksnes Eestimaa sool, vaid ka Eestimaa kaneel. Tartu on ülikoolilinn.»

Nii kirjutas «Edasis» ülikooli 350. aastapäeva eel üks viimase kursuse üliõpilane. Tema oli ülikooli endale juba avastanud, elanud

nud temaga ühte elu, valmistus temast lahkuma. Sinule, selle lehe noor lugeja, on kõik veel alles kusagil häguse silmapiiri taga. Võib-olla võtad selle lehe kätte veel mitu korda, ka juunis-juulis, kui veel kõhkled. Ara siis kõhkled! Ülikooli kasuks võid julgelt otsustada. Aga ainult siis, kui otsus tulla õppima meelis-ala on kindel, kui tunned, et suudad töötada (st. õppida!), kui tead ette, kes sinust saama peab. Kõhkled siia pidama ei jää, laisad ka mitte, eesmärgitud samuti. Loe läbi teaduskondi tutvustavad lood, pane tähele, mida mujalgi kirjutatakse meie ülikoolist ja otsusta. Otsusta Tartu Riikliku Ülikooli kasuks!

Toimetuse

Tartu ülikoolis on arste ette valmistatud ajuti juba XVII sajandil, pidevalt 1802. aastast alates. Mõõdunud sajandil olid arstid valdavalt mehed. Sajandivahetusel alustasid tööd esimesed naisarstid. Tartus tegutses aastail 1908–1918 eraülikool, kus õppis ligi 500 naisarsti. Kodanlikul ajal lõpetas arstiteaduskonna aastas 20–30 arsti ja umbes niisama palju farmatseute. Praegu on arstiteaduskond TRÜ-s kõige suurem, siin õpib 1819 üliõpilast rohkem kui kümnest eri rahvusest.

Sel aastal lõpetab arstiteaduskonna 271 noort spetsialisti, kes hakkavad tööle enamasti meie vabariigi raviasutustes. Nende asemel võtame 315 uut üliõpilast eesti ja vene õppekeelega raviosakonda, eesti õppekeelega pediatria-, stomatoloogia-, farmaatsia- ja vene õppekeelega spordimeditsiini osakonda. Ravi-, pediatria- ja spordimeditsiinosakonnas kestab õpiaeg 6 aastat, stomatoloogia- ja farmaatsiaosakonnas 5 aastat.

Õppimine arstiteaduskonnas nõuab hästiarenenud üldisi ja

vaimseid võimeid, töökust, distsiplineeritust, sest õppetöö on pingeline. Meedikute elukutse nõuab kannatlikkust, rahulikkust, taktitunnet, osavõtlikkust ja südameikkust.

● Raviosakonnas õpitakse kahel esimesel kursusel teoreetilisi aineid, kolmandal kursusel alustatakse kliiniliste ainete õppimist, algavad praktikumid haiglates. Neljandal ja viiendal kursusel omandatakse põhjalikud teadmised kliinilistes ainetes. III, IV ja V kursuse järel on menetluspraktika eesrindlikemates raviasutustes. Kuuendal kursusel on peaarhitekt suunatud praktilisele arstitööle. Üliõpilane töötab arsti abilisena sisehaiguste, kirurgia, sünnitusabi ning naistehaiguste erialal. VI kursuse lõpetamise järel saadakse arsti diplom ning järgneb aasta internatuuri meie vabariigi parimate haiglates, mille järel sooritatakse erialaeksam.

● Pediatriaosakonnas toimub kahel esimesel kursusel õppetöö samuti kui raviosakonnas. Pediatriliste kliiniliste ainete õppimine algab kolmandal kursusel. Tööle

Arstiteaduskond

- Lastearstiks
- Hambaarstiks
- Akušöör-günekoloogiks
- Proviisoriks
- Kirurgiks
- Terapeutiks
- Spordiarstiks

suunatakse jaoskonna pediatritena ja lastekollektiivide arstidenä. osa läheb haiglatesse, vastsündinute osakondadesse või lastesanaatoriumidesse.

● Stomatoloogia eriala valmistab ette hambaarste. Üldmeditsiini alalistes ainetes kahel esimesel kursusel toimub õppetöö koos ravi- osakonnaga. Stomatoloogilisi eri-

aineid hakatakse õppima kolmanda kursuse kevadsemestril. Pidevalt suureneb stomatoloogilise abi ulatus. Samaaegselt täiustub tööks vajalik instrumentarium ja aparatuur, mis peaks olema huvipakkuv ka tehniliste kalduvustega noortele.

● Spordimeditsiini osakond on üleliiduline spordiarstide ettevalmistuskeskus. Lisaks tavalistele sisseastumiseksamitele toimuvad ka kehalised katsed. Nõutav on täiskasvanute II spordijärk. Opitakse raviosakonna õppeprogrammi järgi. Lisaks õpetatakse kehalise kasvatuse teooriat, spordifüsioloogiat, spordi biokeemiat, arstlikku kontrolli jt. spetsiifilisi erialasid.

● Farmaatsiaosakond valmistab ette kõrgema haridusega farmatseute-proviisoreid. Kahel esimesel kursusel õpitakse põhiainetes omandamiseks vajalikke teoreetilisi distsipline (bioloogia, füüsika, keemia). Kolmandal ja neljandal kursusel õpitakse tundma ravimite ja nende omadusi, ravimite tehnoloogiat, ravimite keemiat,

mürgiste ainete tõestamist, ravimite toimet organismile ja farmaatsia-alase töö organiseerimist. Rohkesti on laboratoorseid ja praktilisi töid, seminare, tuleb teha kursusetöid. Menetluspraktikal on tulevased farmatseudid apteekides, farmaatsiatehases, laboratooriumides ning ravimite tundaõppimiseks katsepõldudel ja vabas looduses.

Enamik lõpetanuist suunatakse tööle apteekidesse, osa läheb apteegiladudesse, kontrollanalüüsi laboratooriumidesse, kus nad töötavad juhatajatena, retseptaar-kontrolöridena.

Peaaegu kõik üliõpilased võtavad agaralt osa ÜTO ringidest. Seal saab omandada mõne kitsama eriala.

Dotsent HELGI SILM, arstiteaduskonna prodekaan

Kõigi maade proletarilased, ühinege!

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOO

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Ajaloo teaduskond võtab 1984. aastal uusi üliõpilasi vastu ajaloo ja defektoloogia erialale. Ajaloo- ja defektoloogia erialadele kuuluvad peavõimalikult sisestamiseks NSV Liidu ajaloo, eesti keelest ja kirjandusest (kirjalikult ja suuliselt) ning võõrkeelest, defektoloogiakandidaadid — eesti keelest ja kirjandusest (kirjalikult ja suuliselt), bioloogiast ja NSV Liidu ajaloo. Mõlema eriala kandidaatidel eeldame huvi pedagoogilise töö vastu ning head suhtlemisoskust. Teretulnud on noored kodu-uurijad, ajaloo-olümpiaadidest osavõtnud ning komsomoliaktivistid.

● **Ajaloo-osakond valmistab ette ajaloo ja ühiskonnaõpetuse õpetajaid ning teadureid uurimisinstiitutele, muuseumidele ja arhiividele.** Meie lõpetajad töötavad ka komsomoli- ja parteitööl, nõukogude organites ja toimetustes.

Viie (kaugõppe kuue) aasta jooksul õpitakse ühiskonnateadusi, ajaloo üld- ja erikursusi, keeli ning pedagoogilisi aineid. Praktikal käiakse arheoloogilistel kaevamistel, etnograafiaekspeditsioonidel, arhiivides, muuseumides, piimeerilaagrites ja koolides. Opetajatekursioonid viivad Leningradi, Novgorodi, Pihkvasse, Lätisse ja Leedusse, väiksemate erialagruppi-

Ajaloo- teaduskond

- Õpetajaks
- Arhiivitöötajaks
- Muuseumitöötajaks
- Defektoloogiks, abikooli õpetajaks
- Logopeediks

degas ka kaugematesse liiduvabariikidesse. Alates III kursusest spetsialiseerutakse NSV Liidu ajaloo, üldajaloo, arheoloogia, etnograafia, kunstiajaloo või arhiivide kitsamale erialale.

Ajalooüliõpilased on agarad ÜTO ajalooringis ja kunstilooringis. Nad abistavad ka kooliõpilaste aineringe.

● **Defektoloogiaosakond valmistab ette pedagooge erikoolidele, -klassidele ja -lasteasutustele.** Lõpetajad saavad erikooli (abikooli) õpetaja ja logopeedi, kooliõpetajate lasteasutuste oligofrenopedagoogi kvalifikatsiooni. Lõpetanud töötavad abikoolides ja eriinternaatkoolides ning arengupeatusega

laste klassides õpetajate ja kasvatajatena, koolide logopeediapunktid, kliinikutes ja polikliinikutes logopeedidena, erilasteaetades ja lasteadeade erirühmades õpetajade-defektoloogidena, logopeedidena või kasvatajatena. Loomuikult võimaldab defektoloogide pedagoogiline ettevalmistus töötada ka tavalistes lasteadeades ning normkooli algklassides. Üksikud lõpetanud on 8-klassiliste koolide emakeeleõpetajad. Kokkuleppel koolidega valmistatakse ette ka surdopedagooge kuulmislangusega laste õpetamiseks.

Defektoloogiaüliõpilased õpivad järgmisi aineid: ühiskonnateadused, filoloogilised ained, meditsiinilised ained ja pedagoogilised psühholoogilised ained. Viimane tsükkel on mõistagi kõige mahukam. Opetaja vältel viibivad üliõpilased 4 nädalat praktikal erikoolides, erilasteadeades (-rühmades) ning logopeediapunktid.

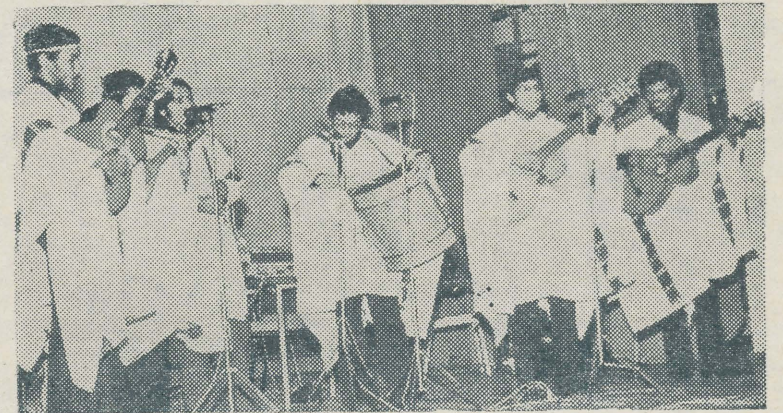
Ajaloo teaduskonna üliõpilased elavad Pälsoni tänava ühiselamus. Opetöö toimub Tähe tänava õppehoones, defektoloogidel Tiigi tänava õppehoones.

Dotsent ALLAN LIIM, ajaloo teaduskonna dekaan
Dotsent KARL KARLEP, eripedagoogika kateedri juhataja

Kui oled sees!

● Sinine tekkel teeb sind sügisel selleks tõeliseks tudengiks. Inauguratsioon e. pidulik tudengite seadmine on ülikoolis traditsiooniline üritus, igas teaduskonnas isemoodi. Siin näed filolooge TRU juubelpäeval Toomel Fr. R. Faehlmanni ausamba juures.

● Algab tudengielu. Septembris kolhoosikuu, oktoobris ülikoolihõngu sissehingamine, esmatutvus oma õppejõududega. Kutsuvad ringid, klubid (vt. 4. lk.). Novembris korraldab ülikooli komsomol sisutihedat rahvusvahelise üliõpilaspäeva üritused. Pildil üks kunagine külalisansambel.

● Ja taidlus. Igas sügisel tuleb esmakursustel oma konkursist osa võtta. Kevadsemestril astuvad üles teaduskondade parimad. Hetk matemaatikute taidluskavast.

● EUE-t pole vist vajagi propageerida, sest selle teeb iga tudeng oma suurtöö ajal nagunii läbi. Esimese kursuse lõpul osaletakse ka TRU suvemalvas. Siin fotol on aga malevaveteranid, üliõpilaste endised komsomoliaktivistid. Ka malevatöö on üks komsomolitöö olulisi tahke.

Bioloogia- geograafia- teaduskond

- Õpetajaks
- Bioloogiks
- Geograafiks
- Geoloogiks

Meie teaduskond on ainuke õppekeskus Eestis, kus saavad koolituse bioloogia, geograafia ja geoloogia spetsialistid. Teaduskond jaguneb kolmeks osakonnaks, kus õpitakse kokku 420 statsionaarset üliõpilast. Sügisel võtame vastu 90 uut noort: 55 bioloogia-, 20 geograafia- ja 15 geoloogiaosakonda.

● **Bioloogiaosakonna** üliõpilased saavad esimestel kursustel ettevalmistuse põhiliselt keemias, füüsikas ning bioloogilistes üldainetes. Alates kolmandast kursusest toimub spetsialiseerumine: biokeemia, botaanika, geneetika, hüdrobioloogia, ihtüoloogia, mikrobioloogia, zooloogia, taimefüsioloogia, tsütoloogia ja ökoloogia. Eriprogrammi alusel saab õppida molekulaarbioloogiat. Paralleelselt teoreetilise õppetööga tutvutakse tulevase eriala uurimismeetoditega praktikumides. Meie laboratoorne baas on viimastel aastatel oluliselt täienenud ja me saame teha kõrgetasemelisi eksperimentaalseid töid. Valmis ka botaanika uus palmihoone. Üliõpilastel on võimalik osaleda lepingulistel uurimistöödes.

● **Geograafiaosakonna** üliõpilased õpivad kahel esimesel kursusel üldaineid: füüsikat, keemiat ja matemaatikat ning geograafilisi põhiaineid. Kolmandal kursusel saab erialaks valida majandusgeograa-

fia, hüdroloogia või biogeograafia. Majandusgeograafid õpivad rahvamajanduse planeerimist ja vastavate matemaatiliste meetodite käsitlemist. Biogeograafid tutvuvad põhjalikult geograafia ja bioloogia piirimal paiknevate teadustega.

Selle osakonna lõpetajaid vajatakse hüdrometeoroologiateenistuses, looduskaitseasutustes, teadus- ja projekteerimisasutustes.

● **Bioloogiaosakonna** lõpetajad töötavad teadurina uurimisinstiitutes, looduskaitsealadel jm.

Kõik bioloogiaosakonna lõpetajad saavad bioloogia-keemia õpetaja, geograafiaosakonna lõpetajad aga geograafiaõpetaja kutse. Ka 15 bioloogiaosakonna tudengit õpitakse geograafilisi aineid, et olla samuti

geograafiaõpetaja. 10 geograafiaosakonna üliõpilast spetsialiseerub biogeograafia erialale ja saab bioloogia-geograafiaõpetaja kutse.

● **Geoloogia erialal** spetsialiseerutakse geoloogiks-kaardistajaks, hüdroloogiks või ehitusgeoloogiks. Töötatakse ENSV Geoloogia Valitsuses, Geoloogia Instituudis, Ehituskomitee asutustes, maaparanduses ja veemajanduses.

Meie erialade ühiseks jooneks on suvised õppe- ja menetluspraktikad. Mitme eriala suvepraktika on seotud välitöödega väljaspool oma vabariiki (Tuvas, Koola poolsaarel, Krimmis, Baikali ääres jm.). Sage li käiakse õppekursioonidel looduskaitsealadel Taga-Kaukaasias, Karjalas jm. Eksperimentaalse kallakuga menetluspraktika baasid on ka teiste liiduvabariikide ning Moskva ja Leningradi teadusasutused.

Teaduskonnas tegutseb hoogsalt seitse ÜTO ringi.

Kuigi meile astuda soovijate arv on alati olnud suurem mahtunute arvust, ei tohiks see eemale peletada tõsise huvi tundjaid. Eriti ootame neid, kes juba koolipäevil on võtnud osa erialaringide tööst ja osalenud aineolümpiaadidel.

EVI PADU, taimefüsioloogia ja -biokeemia kateedri dotsent

Majandus- teaduskond

- Raamatupidajaks
- Kaubatundjaks
- Majandusküberneetikuks
- Rahandusspetsialistiks
- Kaubandusökonomitiks

Eestis valmistatakse kõrgema haridusega majandusteadlasi peale ülikooli ette veel Eesti Põllumajanduse Akadeemias ja Tallinna Politehnilises Instituudis. Viimane on rohkem tööstuse suunaga, EPA valmistab ette agraarökonomitest ning põllumajanduse raamatupidajaid. Ülikooli majandusteaduskond on spetsialiseerunud põhiliselt ringlusefääri spetsialistide ettevalmistamisele: meil saab õppida rahanduse ja krediidi eriteadlaseks, kaubandusraamatupidajaks, kaubandusökonomitiks või kaubatundjaks. Peale selle valmistame veel ette majandusküberneetiku, keda pärast lõpetamist suunatakse väga erinevatesse rahvamajandusharude.

Majandusteaduskonnas kõrghariduse saanud noori töötab praegu vabariigi kõikides linnades ja rajoonides mitmel pool. Nii kohtame neid plaanikomitees, selle uurimisinstiitutes, RSN täitevkomiteede plaanikomisjonides, majandusalas-tes ministeeriumides ja nende kohalikes organites, pankades ning mitmesugustes majanduslikes organisatsioonides ja ettevõtetes. Nad võivad olla planeerijad, ökonomitid, inspektorid, revidendid, valitsuste juhatajad ja nende asetäitjad, kaubatundjad, pearaamatupidajad ja kaupluste juhatajad või töötada paljudel teistel auväärsel ning rahvamajanduses väga vajalikel ametikohtadel.

Nii on meie kaubandusökonoomika eriala lõpetaja Jüri Kraft Eesti NSV kerge tööstuse ministri, rahanduse ja krediidi lõpetaja Arvi Karotamm ELKNO Tartu Linnakomitee esimene sekretär, Rein Tõntson (kaubandusökonoomika) ELKNO Tallinna Linnakomitee sekretär, Jaak Saarniit (kaubandusökonoomika) aga koguni

ELKNO Keskkomitee sekretär. Ametialaselt on kiiresti edasi läinud kaubandusraamatupidamise eriala lõpetajad. Nii töötab Tõnu Uibopuu Paide Rajooni Tarbijate Kooperatiivis pearaamatupidajana, Andres Penjam ETKVL-i koondise «Auto» pearaamatupidajana, Jaan Sarap Naftasaaduste Varustuse ja Turustuse Peavalitsuse revisjoni-osakonna juhatajana. Selle eriala lõpetajad töötavad edukalt ka juhtivatel kohtadel: Erki Zernask Tallinna Toitlustuskoondise direktorina, Jüri Mäld Põlva KEK-i juhatajana (enne edutamist töötas samas pearaamatupidajana), Madis Kivilo Tartu Ehitusmaterjalide Tehase ning Tiit Eerma Tallinna Tööstuskaubastu asedirektorina. Tuntud väliskommentaatorid Tõnu Laak, Tõnis Avikson, Raul Mäik, Arno Kirt jt. on saanud samuti kõrghariduse meil.

Eeltoodud näited (neid võiks muidugi hoois rohkem tuua) peaks tõestama, et majandusteaduskonnas saab laia, kuid samal ajal erialaselt sügava ettevalmistuse. Alates 1983/84. õppeaastast kulgeb õppetöö uute õppeplaanide alusel.

Õppetöö kaubanduserialadel kestab 4 aastat, rahanduse ja krediidi

ning majandusküberneetika erialal 5 aastat. Sisestamiseks on rahanduse ja krediidi, kaubandusökonoomika ning kaubandusraamatupidamise erialal matemaatika ja eesti keele (kirjalik), ajaloo ja geograafias (suuline). Kaubanduse erialal on ajaloo eksami asemel keemiat suuline eksam ja majandusküberneetika alal geograafia asemel matemaatika suuline.

Ka majandusteaduskonna üliõpilane ei tegele ülikoolis käies ainult õppimisega! Kõikidel erialadel tegutsevad teaduslikud ringid, kus saab täiendada oma erialaseid teadmisi. Rahanduse ja krediidi ringi märgiti 1983. aasta tegevuse eest ära esikohaga ülikoolis. Ka isetegevuses liitakse vapralt kaasa. Tuntud ansambel «Rentaablus» (nimigi majandusalane) koosneb põhiliselt meie teaduskonna lõpetajatest. Ansambli liikmete õppimise ajal oligi tegemist teaduskonna kollektiiviga.

Ka sportima ollakse agarad. Kogu teaduskond hoiab põialt TRU korvpallinaiskonnale (tänavu olime siiski vist halvasti hoidnud), sest seal mängivad Anne Hinnober ja Tiia Nõmmukse. Teaduskonnas on lõpusirgele jõudnud vehkleja Viktor Zuikov, hea õppijana on tuntud maadleja Armen Grigorjan jt.

Täpsemat informatsiooni teaduskonna ja meie erialade kohta saab brošüürist «TRU Majandusteaduskond», mis ilmub igal aastal. Küllalt ülevaatlilikud on ka erialasid tutvustavad erilehed. Oma küsimustele saate aga konkreetset vastust erialapäeval Nooruse tänav 9.

Dotsent VALNER KRINAL, majandusteaduskonna dekaan

Milline teaduskond valmistab ette rakupensusi valdavaid pärlilikussaladuste uurijaid, aastatuhandeid maapõues peitunu vanuse täppishindajaid ja tehstoitude eriteadlasi? Aga milline maailmamaia naga laserite loojaid, virtuosseid raalikäsitsejaid, kohtueksperite, Antarktika vallutajaid ja maailmameer seisundi tuvastajaid? Või milline kõrg- ja keskkooli õppemetoodika teoreetikuid-praktikuid, ajakirjanikke ja filosoofe? Kui lisame kolmele küsilausele lihtsustava piirangu — vastus olgu kõigile üks ja sama —, võib pärimistele kostmata jätta vaid see, kes ei tea, et Tartu suurskoolis on füüsika-keemiateaduskond!

Ei ole avaloik ülemäärane suurelme ühti, erilise vaevata võib loendada veel terve hulga ametimehi ja ainevaldu, kellenä ja kus füüsiku- ja keemikudiplomi omanikud end täiskodusest tunnevad. Mitte täppisteadustundja ameti piiratus ei sunni teisi teharusid otsima — töötab ju lõviosa teaduskonna viistlasi ikka otsesel erialal —, vaid fundamentaalseist teadmistest juhtuv realistlik maailmatunnetus võimaldab läbi lüüa aladel, millele esmapilgul õpituga vähe ühist.

Õpingute ajal selgub, kellel on edasiseks eluks rohkem kalduvusi suurskoolis mõistetud põhjuslikkusahelele omakäelisele järelekatsumisele konstruktori, tööstusinseneri või katselajana, kellel seni teada teooriad teadlasena edasi arendada, kellel muuta keerukate ja ehk igavatenagi näivaid õppeaineid õpureile terekäseiks. Kui aga enam haaravaiks osutuvad kõrvalhuvid, olgu siis biooogia, meditsiin, põllumajandus, kriminoloogia või miski muu, pole praktiliselt kunagi raskusi siirdumisega nende teaduste või rakendusala «keemilistes» («füüsikalistes») harudesse:

Füüsika-keemia-teaduskond

- Õpetajaks
- Keemikuks
- Füüsikuks

on ju füüsika ja keemia laialdane «invasioon» teistesse teadustesse nüüdisaja tunnusjooni. Kindlasti tuleb rõhutada, et vastassuunalisel liikumisel on tihti peale hariduskallakust tulenev stoppmärk ees: bioloogiks koolitult on raske sisse elada molekulaartasemeliste uurinute aparatuurikeerukusse, zoolinseneriks või juristiks saanul omandada nüüdistasemelisi laborimeetodeid, meedikul hakata arvutil modelleerima inimorganismis toimuvat.

• **Esimene järeldus** joonistus kirjapanudst ülekoramatagi välja: ei füüsikul ega keemikul ole tööpuudust karta. Sestap eraldatakse igasugisest TRU vastuvõtulimist tervelt 125 kohta nende tarvis — kolmveerandsada füüsikuile (sellest kolmandik venekeelsele õppeühmale), pool sada keemikuile.

• **Teine järeldus** võiks väljendada küsivas ölakehituses: kas keemia polegi siis vaid tuupimisi meeldejävaist sümboliste koosnevate tüütute reaktsioonivõrrandite lõputu räga ja füüsika inimmoistusele vaevutabatave avaldiste jada? Ega vist kõrgkool ole tõesti paslikem paik vastupidises veendumiseks, sümbolikele teatud kõrgusega mäeharja ületamiseks peab jaks varem mõõdetud olema. Aga et teispool nimetatud pinnavormi

mõnigi asi hoopis uuel viisil paistma hakkab, selles pole tõepoolest põhjust kahelda.

Küll peab keemia- ja füüsikatipudele pürgija olema valmis üsna usinalt tundesõovaks laboritööks: oma käega läbikatsumata võrrand selgeks ei saa, nii füüsika kui keemia on suurelt jaolt eksperimentaaltadused, kus ainult pliiatsi ja paksu vihikuga kaugele ei jõua. Järjestikku käitakse läbi tee keemia- ja füüsikakatsete lihtsa vormistusega klassikast kuni pea-aegu kõige nüüdisaegsemate mõõtemetoodikateni. Nii keemikul, kui füüsikul on tublisti asja arvutitehnikalade juurde, raaliprogramme koostama ja kasutama. Ülikooli moekamaid «arvelaudu», Norra päritoluga «Nord-100» ongi keemikute valduses.

Neile, kel teadusetegemise tuhin juba tudengipõlves keskmisest suurem, pakub koormuselisä töö üliõpilaste teadusuuringus. Tasub kirja panna, et mainekaima OTU reaalala ringi tittel püsib juba mitu aastat füüsikalise biokeemia ringi valduses. Just selle ringi kaudu tuleb täiendust praegu ühe perspektiivseima ja modernseima teadusharu molekulaarbioloogia edendajale. Füüsikatudengite teadustöö võimalused avardusid tänapäevaseks moodsa õppekorpuse hiljutise valmimise ja nüüdistasemelise sisustamise järel. Teaduskonna eripärade hulka kuulub siin tehtavate lepingutööde suur maht ning üliõpilaste mahukas (ka palgeline) haaratus nende tööde täitmisse.

Teadusepõld on tunnustatud marjamaa küll, aga sugugi mitte kõigile ei pruugi seal kasvavad viljad ihaldusväärsena tunduda. Uha uued teadusideed eeldavad teadlastest hoopis suuremat hulka ideevormistajaid aparaadiehitajate,

tööstuskeemikute, mõõdeteenistuste (füüsikute) selline uus eriala — metroloogi, tehaseinseneride ja kes teab veel kui paljude erinimeliste ametmeeste ja -naiste näol. Niiviisi pole füüsika-keemia-teaduskond sugugi paik ainult eriti andekatele, vaid eelkõige koht päris tavaliste, küll aga muidugi huviliste ja töötahteliste noorte mitmekesiseks koolitamiseks. Päävanõudeid silmas pidades tõstkes välja veel kaks üliolulist tulevikurada. Harjumuspärane on seada eriti keemikuid (aga ka füüsikuid) vastutama käestkippuva keskkonnaseisundi eest. Tegelikult on see tuline õigus. Ainult et keemikud-füüsikud pole mitte saastesüüdlased, vaid need, kelle töödele tuginedes see seisund stabiliseeruda ja paraneda saab. Ja lõpuks tähtsaimast tähtsam amet — pedagoogi oma. Praegustel koolireformi arutusaegadel on järjest kõneks õpetajaameti prestiižikus, ka materiaalseisundi parandamine. Küllap tasuks juba tänavusel sisseastujail ka neid perspektiivne kaaluda — nii füüsika- kui keemiaõpetajad on meie vabariigis äärmiselt vajalikud.

Niiviisi tasub kõigil neil, kelle huvid füüsika või keemia ja mõne muu eriala vahel pendeldamas, tõsiselt järele mõelda, milline tee toob seatud sihid sirgemalt kätte. Kellel aga need kaks täppisteadust põhjalaks, see ärgu liigvaagimisega aega raisaku — soovivaldusi TRU füüsika-keemiateaduskonda astumiseks hakatakse vastu võtma 20. juunil.

Prof. VELLO PAST, füüsika-keemiateaduskonna dekaan

TOOMAS JÜRIADO, orgaanilise keemia kateedri vanemteadur

Lugupeetud sisseastuja!

PANE HÄSTI TÄHELE!

Enne sisseastumiseksameid pead Sa esitama Tartu Riikliku Ülikooli rektori nimele avalduse ja lisama sellele vajalikud dokumendid. Millised täpselt, seda saad teada teatmikust «Tartu Riiklikku Ülikooli astujale» ja muu reklaami kaudu. Anname siin ülevaate tüüpilisematest vigadest dokumentide vormistamisel. Loetlen neid vigu positiivses plaanis, s.t. seda, mis peab olema, mida aga sageli pole või mis on kuidagi teisiti — kummaagi juhul me dokumenti vastu võtta ei tohi. Kui on aega, pead dokumendi parandamiseks või uuendamiseks sõitma tagasi selle väljaandmiskohale. Kui selline äpardus juhtub juuli lõpus, võivad Sinu dokumendid jääda vastu võtmata ja sisseastumiseksamitele Sa siis ei pääse.

Lõputunnistusel olevad nimed — nii eesti- kui venekeelsed — peavad täht-tähele kokku langema passis olevatega. Tunnistuse eesti- ja venekeelne pool peavad olema identsed. Tunnistuse all nurgas on punktirjoon selle väljaandmiskoha jaoks ja see koht peab olema sinna ka märgitud.

Iseloomustusel peab olema kolm allkirja, mitte vähem. Opilastel direktori, klassijuhataja ja komсомолisekretäri allkiri (komсомолisekretär kinnitab oma allkirjaga ka nende õpilaste iseloomustused, kes komсомолi ei kuulu). Töölisnoortel direktori, parteisekretäri ja komсомолisekretäri või ametiühingorganisatsiooni esimehe (kui noor on komсомолieast väljas) allkiri. Ka iseloomustusel olev nimi peab täielikult ühtima passis olevaga. Kui iseloomustus koosneb kahest või enamast lehest, peab iga leht olema kinnitatud direktori allkirjaga, sellel olgu ka kuupäev, pitsat ja iseloomustatava täielik nimi.

Ka arstitõendil (vorm 286) — kordamine olevat tarkuse ena — langegu nimi kokku sellega, mis passis, olgu pitsat, allkiri ja kuupäev, millal lõplikult kinnitatud. Sealt ei tohi puududa ühegi nõutud erialaarti, näit. psühhiaatri (viga, mida tehakse kõige sagedamini) märged.

Mitte igasugune foto ei sobi. Kõik neli fotot olgu pärit ühest ja samast negatiivist (seepärast soovime neid tellida kohe rohkem ennetamaks kaotsiminekut või riknemist) mõõtudega 3×4 cm ja ilma valge nurgata.

Töölisnoored peavad esitama ka väljavõtte tööraamatust. See olgu kinnitatud töökohal. Kui väljavõte on mitmeleheline, peab olema kinnitatud iga leht: pitsat, allkiri ja olgu veel kord alla kriipsutatud — kuupäev, mis millegipärast kipub kõige sagedamini ununema.

Paljud siintõudud märkused ja juhtnõud võivad tunduda asjatu kordamisena. Vastuvõtukomisjoni töötajad nii ei arva, nemad puutuvad nende vigadega suvel kokku päevast päeva — kui mitte sagedamini.

Lõpetuseks veel mõned üldisemad märkused ja soovitused. Isikute, kes on lõpetanud keskkooli varem kui 1984. aastal, peab päevasse osakonda astumiseks olema iga aasta kohta, mil ta kuskal õppinud ei ole, tööraamatus vähemalt 6 kuud tööstaaži. Vastasel korral me tema dokumente vastu võtta ei saa. Tehnikakooli lõpetanud peavad esitama ka keskkooli lõputunnistuse. Hoiatame dokumentide postitsi saatmise eest. On juhtunud, et need jõuavad päralt hilinemisega (kui ei lähe, hõppis kaduma). Me lõpetame dokumentide vastuvõtmise teisipäeval, 31. juulil. Pärast seda ükski dokument enam laekuda ei saa, olgu hilinemises süüdi kes tahes.

Niipalju mõnedest tüüpilisematest vigadest. Ei välista seda, et mõni jäi veel märkimata. Elu on ju nii võimalusterikas! Ent loodame kõige paremat. Seni's jõudu tööle!

TRU vastuvõtukomisjon

Kehakultuuri-teaduskond

- Treeneriks
- Spordiorganisaatoriks

panna hoolealused ennastületavalt treenima. Mida kõrgemale aga tõuseb spordimeisterlikkus, seda kaugemale jääb tipust too «teatav tase», milleni on võimalik edu treeneritöö süvateadmisi rakendada. Kehakultuuri-teaduskonna ülesandeks on vastandada sellisele treenerile hästi haritud ja põhjalike teadmistega nüüdisaegne treener, kes mõistab treeningu olemust ja suudab lahendada hoogsalt areneva spordi probleeme mitte üksnes mineviku varju läbi, vaid tänasel ja homsel tasemel. Selle ülesande

• **Treeneriks** võib hakata ka ilma süvateadmisteta ja kõrghariduseta. Kuni teatava tasemeni saab küllaltki edukalt kasvatada sportlasi ainuüksi kogemuse ja spordiala tundmise varal, kui sellega liitub tugev isiksus ja oskus

täitmiseks antakse üliõpilastele teadmised inimese organismi ehitusest ja talitlusest, kasvatuslikust ja psühholoogilisest mõjustamisest, sporditehnika alustest, spordi ühiskondlik-sotsiaalsest funktsioonist. Eriti suure põhjalikkusega omandatakse kõik kaasaegne, mis on talletatud sportliku treeningu teoorias ja praktikas. Kõike seda läbib teaduslikkuse aspekt: õpitakse juurdlema spordiprobleemides teadustööde tulemuste varal, õpitakse tegema teadustööd.

Treeneriks kujunemisel on tähtsal kohal enese spordimeisterlikkuse tõstmine. Märksa lihtsam on teadusprisma kaudu mõista seda, mida ise ollakse kogunud oma higi ja vaevaga. Seega jääb kehakultuuri-üliõpilaste elus sport olulisele kohale. Praegused tudengid on andnud põhipanuse selleks, et ülikooli sportlik maine on taas tõusnud vabariigi tippu. Kergejõusti-

kus, aerutamises, sõudmises, suusatamises ja ujumises on viimastel aastatel võistkondliku paremuse selgitamisel üha rohkem karikaid tulnud ülikoolile, korvpallinaiskond ja värvapallimeeskond esindavad vabariiki üleliidulisel areenil.

Teaduskond tagab soodsad võimalused spordimeisterlikkuse tõstmiseks. Sportlaste käsutuses on moodne spordihoone ja staadion Tartus, Kääriku spordibaas ja teised rajatised. Tippisportlastele korraldatakse eksamite ja arvestuste sooritamisel selliselt, et ei kannataks sport ega õppimine. Siiski pole sport põhiline. Heaks tudengiks ja seega ka heaks treeneriks kujuneb ikkagi see, kes mõistab kõigi nende teadmiste vajalikkust, mida ülikool pakub.

Prof. ATKO VIRU, kehakultuuri-teaduskonna dekaan

Matemaatika-teaduskond

- Matemaatikuks-pedagoogiks
- Rakendusmatemaatikuks

statistika, optimeerimismeetodid, operatsioonianalüüs, automatiseeritud juhtimissüsteemid.

• **Matemaatika erialal** antav ettevalmistus on mõneti laiahaardelisem. Kõigepealt tutvutakse tänapäeva matemaatikateooria kõigi põhivaldkondadega. Oppeplaanis on ka rakenduslikud ained, kuid nende maht on väiksem kui rakendusmatemaatikutele. Eriainete süsteem on mõnevõrra universaalsem kui rakendusmatemaatikutele. Nii-sugune ettevalmistus on matemaatika erialal vajalik seetõttu, et selle eriala lõpetajate ülesandeks on matemaatikateaduse edasiarendamine Eesti NSV-s, uue kõrgharidusega matemaatikute kaadri ettevalmistamine ning matemaatika õpetamine keskkoolides. Koolireform näeb ette arvutustehnika laialdast tungimist kooli. See laiendab kahtlemata matemaatika-õpetajate tööpõldu.

• **Rakendusmatemaatika erialal** on eespool mainitud rakenduslik ainetel suurem kaal. Ka on siin arvutuspraktika ja arvutusmeetodite käsitus märksa ulatuslikum. Eriainete süsteem on orienteeritud edasiste rakendustele. Siin on võimalik arvestada ka üliõpilase erihuve, sest rakendusma-

temaatik peab teataval määral tundma õppima ka seda ala, kus ta oma meetodeid rakendama hakkab. Tänu display-seadmete ja kaasaegsete miniarvutite kasutamisele õppetöös on programmeerimise õpetamine meie ülikoolis igati kaasaegsel tasemel.

Mõlemal erialal on üliõpilaste ettevalmistuses oluline koht iseisval töö. Matemaatika ei saa kujutleda ilma ülesannete lahendamiseta. Noorematel kursustel alustatakse praktikumides õppejõude poolt antavate ülesannetega, hiljem lisanduvad rakendustest välja kasvanud või teoreetilises uurimistöös kerkinud ülesanded. Sageli tuleb lahenduse saamiseks välja töötada ka uusi meetodeid. Originaalsemaid lahendusi ja meetodeid tutvustavad üliõpilased erialaringide koosolekutel, konverentsidel (ka väljaspool meie vabariiki) ning vormistavad auhinnatöödena. Traditsiooniliselt hästi esineb meie teaduskonna võistkond üleliidulisel üliõpilaste matemaatikalaulmipiaadil.

Matemaatika õppimine arendab ka kogu intellekti. Loogiline rangus ja süsteemikindlus, millega on üles ehitatud matemaatilised teooriad, on olnud eeskujuks paljudele vaimse tegevuse aladel. Kahtlemata nõuab matemaatilise kõrghariduse omandamine sihikindlat tööd ja suurt mõttepinget, kuid nagu näitavad kogemused, on see jõukohane kõigile keskkoolis normaalse edukusega noortele. Põhiline on hea töötahe ja võimekuse pidev areng.

Dotsent MATI KILP, matemaatikateaduskonna dekaan

• Diplom on käes! Ülikooliaeg läbi.

Praegu õpib õigusteaduskonnas 867 noort, nendest 274 statsionaarses ja 593 kaugõppeosakonnas. Need arvud räägivad selgelt, et vajadus juristide järele on meie vabariigis suur ja ka huvi eriala vastu ei ole väike. Eeloleval õppeaastal võetakse taas vastu 50 statsionaarset ja 80 kaugõpilast. Milliseks kujuneb konkurss, seda näitab augustikuu. Mõõdunud aastatel on aga pidevalt olnud soovijaid vähemalt 3 korda rohkem kui kohti.

Selline küllaltki suur huvi juura vastu seletab meie arvates eelkõige siin õpetatavate ainete mitmekesisusega, samuti töökohtade valikuga, kuhu siirduvad tööle teaduskonna lõpetanud.

On täiesti ekslik arvata, et jurist on ainult kohtu või prokuratuuri töötaja. Tõsi, umbes üks kolmandik lõpetajatest siirdub küll tööle nendesse süsteemidesse või siseministeeriumi organitesse. Enamik töötab aga tööstuses, põllumajanduses, teenindussfääris, tervishoios, kultuuri- ja haridusasutustes, merelaevanduses ja mujal. Paljud teaduskonna lõpetanud töötavad edukalt partei-, nõukogude ja komsomolitööl. Teadustöök eeldusi ja tahet omavatel noortel on võimalus jätkata õpinguid aspirantuuris ja saada õppejõuks ülikoolis või teadustöötajaks uurimis-instituutides. Oppida tuleb 5, kaugõppes 6 aastat.

Õppeaineid on meil 30 ringis. Need jagunevad üld- ja erikursusteks. Üldkursusi kuuluvad kõik. Erikursusi loetakse alates III kursuselt.

Õigus-teaduskond

- Prokuröriks
- Uurijaks
- Notariks
- Advokaadiks
- Juriskonsuldiks
- Kohtunikuks

Ülatuslikumate üldkursustena võib nimetada kriminaal- ja tsiviilõigust, kriminaal- ja tsiviilprotsessi, riigioigust, haldusõigust, tööõigust ja teisi õigusharusid ning kriminalistikat ja kriminooloogiat. Samuti kuuluvad kõik üliõpilased loenguid kohtumeditiinist, kohtupsühhaatriast ja kohtupsühholoogiast.

Rahvamajanduses töötama hakkavad noored saavad põhjaliku ettevalmistuse majandusõiguses, tulevased uurimisorganite töötajad kuritegevusvastase võitluse jaoks olulistest distsipliinidest, haldus-aparaadi töötajad riigioiganite töö ja tegevuse probleemistikust. Kõik üliõpilased on praktilikult tulevastes töökohtades. Parematele praktikantidele võidakse maksta lisaks stipendiumile ka töötasu.

Peale õppetööd on õigusteaduskonna üliõpilastel võimalik juba üliõpilasaastatel osaleda õiguskaitsealases töös. Nii võtavad meie teaduskonna üliõpilased osa prokuratuuri tööst prokuröri või uurija

ühiskondlike abidena, samuti täidavad ühiskondlikus korras mitmesuguseid ülesandeid miilitsaorganites. Paljud üliõpilased on aktiivsed rahvamalevlaste ja rahvakontrolörid. Kõik see on vajalik ja aitab kaasa tulevase juristi kujunemisele.

Aktiivne on teaduskonna üliõpilaste osa ka komsomolis ja EÜE-s. Mitmed teaduskonna üliõpilased on ülikooli komsomolikomitee liikmed ja malevafunktsionäärid. Ühiskondliku töö aktiviste on korduvalt premeeritud välis-tuusikutega. Kõige kaugem reis on olnud Kuubasse.

Oluline koht kuulub ka üliõpilastele. Mitmed uurimistööd on märgitud vabariiklikel ja üleliidulistel konkurssidel. Iga aasta sõidab kümnekond üliõpilast teadusettekannetega teistesse liiduvabariikidesse. Pidevalt võetakse osa üliõpilasteadeuse ülevaatuses Sverdlovskis.

Teaduskonnas on palju võimalusi spordiks ja isetegevuseks. Selle tulemuseks ka silmapaistvad kohad vastavatel konkurssidel ja võistlustel. Traditsiooniks on kujunenud spordivõistlused vilistlastega ja Riia juuraüliõpilastega.

Hiljutine vilistlaste ankeetküsitlus näitas, et teaduskonnas õppinud ei kahetse oma ülikooliaega. Arvatakse, et nii õppimine kui ka töötamine juristina on huvitav, vajalik ja mitmekülgne.

Proovige ka, lugupeetud abiturientid!

Dotsent ALBERT PALTSE, õigusteaduskonna dekaan

Kui oled sees!

Kõneleme natuke taidlusest siis lähemalt. Igaüks, kes varem muusika või mõne muu alaga tegelnud, ei peaks ülikooliski oma annet ja tegutsemislusti vaka all hoidma. Ülikooli klubi juures on mitmesugused ringid: sõnakunst, rahvatantsuansambel, rahvamuusika ansambel. On puhkpilliorkester, naiskoor, meeskoor, kammerkoor, popmuusika ansambliid, solistid. Tuntud on ka sellel pildil olev juristide ansambel «Kolm on kohtu seadus». Kaasalöömine nõuab tugevat enesedistsipliini, mõistagi esmajoones oma õpingutega toime tulemist. Pane tähele, värske esmakursuslane, neid kuulutusi, mis sügisel kutsuvad sind küll ringidesse, küll fakultatiivsetele loengutele... Tule ja tee kaasal!

Filoloogiateaduskond on rahvuslike teaduste üks olulisemaid õppe- ja teaduskeskusi Eestis. Siit on sõjajärgsetel aastatel võrsunud kanded osa Eesti NSV tänasest humanitaarintelligentsist. TRÜ filoloogide teadussaavutused on leidnud üleilulise ja rahvusvahelise tunnustuse.

Filoloogiateaduskond valmistab ette eesti, vene, saksa, prantsuse ja inglise keele õpetajaid (peamiselt keskkooli vanemale astmele), keele, kirjanduse ja rahvaluule uurijaid teadusasutustele, toimetajaid ja korrektoreid kirjastustele ja toimetustele, kõrgkoolide õppejõude, samuti raamatukogutöötajaid ja tõlke. Kõik nad saavad nii filoloogi kui ka pedagoogi kvalifikatsiooni. Filoloogiateaduskonna ülesandeks on pidevalt olnud ka ajakirjanduskaadri väljaõpetamine, kes lõpetasid ülikooli viimase ajani kirjandusliku kaastöölise diplomiga, alates 1981. aastast aga juba žurnalistidiplomiga.

Praegu õpib teaduskonnas üle 800 statsionaarse ja 500 mittestatsionaarse üliõpilase. Vastuvõtt eesti, vene, saksa ja inglise filoloogias ning žurnalistika erialale toimub iga aastal, nii ka tänaval. Statsionaarseid üliõpilasi võtame sel aastal vastu: eesti fil. — 40, žurnalistika — 15, vene fil. — 60 (pooled eesti, pooled venekeelseist koolidest), saksa fil. — 18, inglise fil. — 27. Konkurss on meie teaduskonnas viimastel aastatel olnud 1,5 ühele kohale (žurnalistidel ja inglise filoloogidel siiski 2 ja rohkemgi, eestikeelseist koolidest tulnud vene filoloogidel mõnikord aga isegi alla ühe).

Teaduskonnas töötab ligi 150 õppejõudu, neist 17 filoloogiadoktorit-professorit ning 42 teaduste kandidaati ja dotsenti. Nende hulgas on nimekad teadlased professorid P. Ariste, A. Kask, J. Lotman, P. Alvre, E. Laugaste, H. Rätsep, M. Seljakin, J. Peegel, S. Issakov, dotsendid J. Tuldava, O. Muti, P. Palmeos ja paljud teised.

● Kui asute õppima EESTI FILOLOOGIA OSAKONNAS, saate filoloogi, eesti keele ja kirjanduse

õpetaja kvalifikatsiooni. Ohtlasi omandate veel ettevalmistuse ka ühel kitsamal alal, mis võimaldab vastavate eelduste korral ka teaduslikku tööd teha või toimetuses, kirjastuses, raamatukogus rakendust leida. Need kitsamad valikad on eesti keel, eesti kirjandus, eesti rahvaluule ja soome-ugri keeled. Spetsialiseerumine algab juba teisest kursusest minnes rööbiti üld-filoloogilise ettevalmistusega.

● VENE FILOLOOGIA OSAKONNAS omandate filoloogi, vene keele ja kirjanduse õpetaja kvalifikatsiooni. Siin on kitsamateks erialadeks vene keel ja vene kirjandus. Ootame sellesse osakonda ka keelehuvilisi noori eesti keskkoolide lõpetajate seast. Nendel on tulevikus huvitav töö, olgu see siis koolis, tõlkijana või mõnel teisel alal.

● VÕORFILOLOOGIA OSAKONNAS on kolm suuremat alajaotust, esimene neist valmistab ette filolooge, inglise keele ja kirjanduse õpetajaid, teine — filolooge, saksa keele ja kirjanduse õpetajaid, kolmas — filolooge, prantsuse keele ja kirjanduse õpetajaid. Loomulikult saadakse õpitava võõrkeele osas sedavõrd põhjalik ettevalmistus, et lõpetaja on suuteline vajaduse korral töötama ka tõlgi või giidina. Mistahes filoloogialerialal õppimisel on vastunäidustatud järgmised haigused ja tervisekahjustused: veresoontehaigused, kõrvahaigused, millega on kaasnenud püsiv kuulmise langus mõlemas kõrvas; skisofreenia ja epilepsia; ülemiste hingamisteede limaskestade kõhetuv põletik; kõrge kogelemise aste. Pedagoogina ei ole lubatud töötada isikutel, kes põevad nakkushaigusi, ka kopsutuberkuloosi. Olulist vastunäidustust füüsiliste defektide puhul ei ole, kuid nende esinemine õpetajal ei ole soovitatav. Nägemine peab õpetajal olema normaalne, sest tal tuleb palju vihikuid parandada, lugeda. Õpetaja peab olema võimeline nägema tahvlile kirjutatut, et seda vajaduse korral parandada, ta peab jälgima iseseisva töö ajal vihikutesse kirjutatu õig-

Filoloogia-teaduskond

- Õpetajaks
- Keele, kirjanduse ja rahvaluule uurijaks
- Toimetajaks, korrektoriks
- Raamatukogutöötajaks
- Tõlgiks, giidiks
- Ajakirjanikuks

sust. Ka mujal töötades tuleb filoloogidel tavaliselt väga palju lugeda ja kirjutada.

Õppeaeg statsionaarselt õppijale kestab teaduskonnas viis aastat, kaugõppijale kuus. Eksamid toimuvad kaks korda aastas, igal sessioonil 4—5 eksamit ja niisama palju arvestusi, viimase kursuse lõpul aga kaitsetakse erialane diplomitöö ja sooritatakse riigieksam. Õppeaineid on stuudiumi vältel mitukümmend, sealhulgas ühiskonnateadused (NLKP ajalugu, poliitökoonomia, filosoofia), pedagoogilised distsipliinid (pedagoogika, eriaine metoodika, koolipraktika), keeled (vene keel, võõrkeel, ladina keel), maailmakirjandus ja oma rahva kirjandus, loogika ja psühholoogia, kitsamad valikained, loomulikult ka õige suure tundide mahuga põhikeel. Kõik see teeb töö teaduskonnas päris pingeliseks ja soovitatame iga sisseastujal tõsiselt kaaluda, kas tal jätkub eeldusi ja visadust eriti just mitme keele õppimiseks. Ootuspärased on ka huvi ja võime õpetajatöös.

Prof. AGO KUNNAP, filoloogiateaduskonna dekaan

Ajakirjandus on ülimalt huvitav elukutse, kasvõi sellepärast, et siin ei ole ükski tööpäev teisega ühte nägu. Tänavugi toimub ülikoolis vastuvõtt sellele erialale TRÜ filo-

loogiateaduskonnas. Soovitame eeskätt kirjanduslike võimetega noortel seda võimalust silmas pidada. Erinevalt muudest erialadest tuleb siin enne vastuvõtteksamit (need on eesti filoloogidega ühised), s.o. eesti keel (kirjalik ja suuline), NSVL ajalugu (suuline), võõrkeel (suuline) läbi teha loominguiline konkurss.

Nõnda siis: kui esitate avalduse ülikooli astumiseks, siis märkige sinna, et soovite õppida ajakirjandust ning taotlete osavõttu loominguilisest konkursist. Koos avalduse ja muude nõutavate dokumentidega tuleb loominguilesele konkursile pääsemiseks veel lisada:

- 1) iseloomustus-soovitus Ajakirjanike Liidu osakonna või toimetuse poolt, kuhu sisseastuja on teinud kaastööd; vähemal määral on arvestatav ka koolipoolne iseloomustus kaastöö kohta kooli almanahhis, raadiosõlmes või seinalehes, samuti iseloomustus osavõtu kohta kirjasaatjate kooli, noorte reporterite klubi vms. tööst või komsomoli rajoonikomitee soovitus abiturienti suunamiseks sellele erialale;
- 2) materjalid (kaastööd), mis on avaldatud ajakirjanduses, raadios, TV-s, millele lisada veel mõned avaldamata kirjutised. Avaldatud tööd lisada väljalõigetena; raadios ja TV-s ilmunu, samuti avaldamata tööd aga masinakirjas. Avaldatud tööd peavad kandma toimetaja allkirja ja pitsatit; varjunime puhul peab toimetuse autorsust tõestama. Esitatu põhjal teeb vastav komisjon otsuse, kas sisseastuja lubada loominguilesele konkursile või mitte. Konkurss ise koosneb kahest osast:
  - 1) kahetunniline kirjalik töö (4—5 lk. käsikirja), mille teema saab valida 6—8 ühiskondlik-poliitilise, tegelikkuse faktide tundmist ja arutlusoskust eeldava teema hulgast. Selle ülesande edukalt täitnud lubatakse teha konkursi teine osa, milleks on

2) individuaalne vestlus vastavas komisjonis, kus selgitatakse sisseastuja huvid ja ühiskondlik-poliitiline silmaring.

Konkursi mõlemad astmed sooritanud lubatakse komisjoni poolt vastuvõtteksamile. Konkursile mittelubatud või konkursi mittesooritanud võivad loomulikult dokumendid sisse anda teisele erialale. Ajakirjanike Liidu liikmed vabastatakse konkursist. Žurnalistika erialale võetakse tänavu vastu 15 noort.

Materjalid konkursist osavõtmiseks koos muude sisseastumisel nõutavate dokumentidega esitada vastuvõtukomisjonile kuni 10. juulini. Konkursikomisjon teeb hiljemalt kolme päeva jooksul otsuse, keda lubatakse konkursile; konkursi tulemused teatatakse hiljemalt 18. juuliks. Vastuvõtteksamid koos eesti keele ja kirjanduse osakonda astujatega toimuvad augustis.

Ajakirjanduse erialal kehtib esimesest kursusest peale eraldi õppeplaan, mille järgi õpetatakse ühiskondlik-poliitiliste ja üldfiloloogiliste (eesti keel, võõrkeel, väliskirjandus, eesti ja vene kirjandus jpt.) ainete kõrval üldisemaid ja kitsamaid eriala-aineid (nõukogude ajakirjandus, ajakirjandustehnika, ajakirjanduse sotsioloogilise uurimismeetodid, eesti ajakirjanduse ajalugu, välismaine ajakirjandus jne.). Erikursuste ja seminaride, samuti erialase praktika käigus omandatakse kitsam eriala (töö ajalehes, ringhäälingus, TV-s, võimalik on õppida ka dokumentaalfilmi ja reklaaminduse alal).

Lõpetajad saavad ajakirjaniku kvalifikatsiooni.

Et ajakirjanikutöö nõuab elutundmist ja elukogemust, ootame eriti neid noori, kes pärast keskkooli on tööl või armees olnud.

Ja lõpuks: tahaks konkursil näha rohkem noormehi!

Prof. JUHAN PEEGEL, žurnalistikakateedri juhataja

Lõpetuseks

Nüüd on ehk ülikoolist juba pisut aimu, oled ju läbi lugenud peaaegu terve lehe. «Jaa, mind huvitab kirjandus, tahaksin seda väga õppida» — «Kirjandus? Aga oled mõelnud sellele, kes saab sinust pärast lõpetamist? Vastan: enamik filoloogiateaduskonna lõpetajaist

suunatakse õpetajaks. Kas sinu on tahet teisi õpetada, suutlikkust? Pedagoogidena hakkavad tööle ka mitme teise teaduskonna lõpetajad. Ehk on sel olematul dialoogil ka oma mõte sinu jaoks?

Kui oled langetanud otsuse kõrgema hariduse kasuks meie ülikoolis, siis saad sa osa ka rikkast üliõpilaselust. Oleme juba mõndagi

maininud. Tea ka seda, et enamik üliõpilasi on kommunistlikud noored. Ülikooli komsomolorganisationsiooni eestvõtmised on kaalukad. Keegi ei pea aga jääma ootama, lihtsalt tarbima, vaid püüdma olla samuti ise tegija.

Nimetagem veel interklubi, rahvusvaheliste suhete ringi, filmiklubi, pressiklubi, kunstikabinetti,

orientalistika kabinetti... Tudengielu ei ole ainult visa töö, vaid ka noorusaeg, perekonna loomise aeg. Aeg mõõdub siin kiiresti ja märkamatu oled jõudnud viimasele kursusele. Et sinna jõuda, tuleb esmalt sisse saada.

KOHTUMISENI ÜLIKOOILIS!

Toimetaja V. SOOTAK

VALIMA!

ILMAR ANVELDI joonistus

22. veebruaril kohtus NSV Liidu Ülemnõukogu saadikukandidaat rektor Arnold Koop ELKNU TRÜ komiteega. Ta rääkis oma saadikutööst ning vastas komsomoliaktiivi küsimustele ülikooli arenguperspektiivide kohta.

Professor Arnold Koop on NSV Liidu Ülemnõukogu alatise plaani- ja eelarvekomisjoni sekretär. Komisjonis arutatakse läbi rahvamajandusplaanide projektid ning koostatakse ühtne plaaniprojekt, mille kinnitab Ülemnõukogu. Sellest komisjonist käivad läbi kõik andmed maa majanduse ja statistika kohta, alati on ülevaade puudustest. Neist vabanemise võimaluste otsimine on samuti plaani- ja eelarvekomisjoni ülesanne.

Saadikutöös on tähtis oma piirkonna valijate soovide ja ettepanekute täitmine. Eelkõige tuleb siin hoolitseda ülikooli asjade eest. Ülikooli botanikaääd saab juurde teise järgu, Ulejoele hakatakse ehitama laboratooriumihoonet. 1985. või 1986. aastal alustatakse kuuesajakohalise ühiselamu ehitust.

Meie komsomoliorganisatsioonilt oodatakse asjalikkust, tegelemist ülikooli ees seisvate eluliste ülesannetega. On vaja selgitada, mis praegusaja üliõpilast eelkõige huvitab (s.o. üldisemalt, laias laastus), ja sellest lähtudes planeerida oma tegevust.

LII KANGRU,
komsomolikomitee pressisektori
juhataja

Meie saadikukandidaadid

ARNOLD KOOP,
Tartu Riikliku Ülikooli rektor

HELVE RAIK,
Tartu 5. Keskkooli direktor

PAVEL GORJUNOV,
Tartu Aparaaditehase
- automaatpingitrelal

Poliitpäeval

Majandusteaduskonna poliitpäeval Nooruse tänava õppehoones kohtus valijatega rektor prof. Arnold Koop. Ta tutvustas oma saadikutööd. Kuulajad huvitusid ka TRÜ tulevikust. Lõpuks vastas rektor küsimustele.

***

Ajalooteaduskonna veebruarikuu poliitpäeval kõneldi koolireformist. II kursuse psühholoogid Riina Prints, Heli Eigi ja Sulev Ojap esitasid valiku vabariiklikes ja keskajalehtedes avaldatud õpetajate, teadlaste ja õpilaste arvamusi. Neid mõtteid kommenteeris 2. Keskkooli direktor Jüri Vene.

Kuuldust meenub:
* Opikust sõltub rohkem kui kooliprogrammist tervikuna. Vajame uusi õpikuid.

* Kõik õpetajad tundku põhjalikult psühholoogiat ja osaku seda praktikas rakendada!

* Vähem õpetatagu kuivi fakte. Rohkem oskust iseseisvalt teadmist omandada.

* Mõttekas on luua humanitaarja reaalklassid.

JAAN LUKAS,
ajaloo I k.

***

Õigusteaduskonna poliitpäeval oli kohtumine Tartu linna prokuröri Voldemar Kuusiga. Lektor kõnles kuritegevuse vastase võitluse aktuaalsetest probleemidest ja õiguskaitsest Tartu linnas.

EKP TRÜ komitees

27. veebruari koosolekul arutati EKP TRÜ komitee otsuse «Rahvamaleva tööst TRÜ-s ja teaduskondade parteiorganisatsioonide ülesannetest selle suunamisest» (24. märtsist 1980) täitmist. Ülevaate esitasid TRÜ rahvamaleva staabi ülem dots. Nikolai Sevtšuk ja dots. Helmut Valgmaa. Oma ülesannetega on toime tulnud ajaloo-, füüsika-keemia-, filoloogia- ja kehakultuuriteaduskonna grupid. Ebarahuldavalt on tegutsenud matemaatika- ja bioloogia-geograafiateaduskonnas. Töö parandamiseks otsustati kinnitada TRÜ rahvamaleva komandöriks õppeosakonna juhataja Mati Salundi ja staabiülemaks dots. Nikolai Sevtšuk. Tunduvalt rohkem peavad sellele tööle tähelepanu osutama teaduskondade parteibürood.

Arutati kaadriprobleeme ja kutsetaotlusi matemaatika- ja kehakultuuriteaduskonnas ning OMPI-s.

Kõigi maade proletariaad, ühinege!

Tänavu toimuvad kõrgemate riigivõimuorganite valimised nii NSV Liidus kui USA-s.

4. märtsil valitakse meie maal NSV Liidu kahekojaline Ülemnõukogu, 6. novembril USA-s president ja Kongress. Need kaks poliitiliselt kaalukat sündmust annavad hea võimaluse analüüsida ning ka võrrelda sotsialistlikku ja kodanlikku valimissüsteemi, selle erinevaid tahkusi, mis kogumis peegeldab ka ühiskonna demokraatlikkuse astet.

Marksism-leninism pole sotsialistlikku demokraatiat ilalgi pidanud staatiliseks, tardunud kategooriaks. Ka NSV Liidu konstitutsioonis on sätestatud, et Nõukogude ühiskonna poliitilise süsteemi arengu põhisuund on sotsialistliku demokraatia edasine laiendamine. Selle põhisuuna konkreetsete konstitutsiooniliste vormide hulgas nimetatakse esikohal kodanike üha ulatuslikumat osavõttu riigi ja ühiskonna juhtimisest.

Sotsialistlik ühiskond on valeldamatult huvitatud nii sellest, et juhtimine oleks pädev, asjatundlik, teaduslikult põhjendatud ja operatiivne, kui ka sellest, et järjest suurem hulk ühiskonnaliikmeid võtaks osa riigivõimu teostamisest.

Sotsiaalse õigluse ja demokraatia vaatepunktist on tähtis seegi, et riigivõimuorganites oleks enam-vähem proportsionaalselt esindatud ühiskonna kõik põhilised sotsiaalsed rühmitused. Oeldu puudutab mitte ainult klassitunnuseid ja töö iseloomu, vaid ka soolist, rahvuslikke, vanuselisi jt. sotsiaalseid erisusi.

4. märtsil 1979. aastal valitud NSV Liidu Ülemnõukogu koosseisu (1500 saadikut — 750 Liidunõukogu ja 750 Rahvuste Nõukogu) iseloomustasid valimiste ajal järgmised sotsiaalstruktuurilised andmed. Mehi oli saadikute hulgas 1013 ehk 67,5%, naisi 487 ehk 32,5%. NLKP liikmeid ja liikmekandidaate 1075 ehk 71,7%, parteiluid 425 ehk 28,3% (nende hulgas ligemale pooled olid kommunistlikud noored). Kommunistide suhteliselt suur osakaal NSV Liidu kõrgeimas riigivõimuorganites tuleneb loogiliselt partei juhtivast seisundist nõukogude ühiskonna kogu poliitilises süsteemis ning konkreetsete kommunistide saadikute pädevusest osaleda riigi- ja ühiskonnaelus kõige tähtsamate otsuste vast-

tuvõtmises (kohalikes riigivõimuorganites on parteilute osakaal tunduvalt suurem, näit. Eesti NSV-s 55,3% saadikute üldarvust).

NSV Liidu Ülemnõukogu praeguse koosseisu valimistel oli alla 31-aastasi noori rahvasaadikuid 317 ehk 21,7%, üle 60 aasta vanuseid saadikuid 258 ehk 17,2%. Kõrg- ja keskharidusega saadikud moodustasid 92,4%, kusjuures 201 saadikul (igal seitsmendal-kaheksandal) oli teaduslik kraad või kutse. NSV Liidu Ülemnõukogusse valiti 61 rahvuse esindajad.

Väga oluline on kõrgeima riigivõimuorgani koosseisu jaotumine tööalade järgi. 522 saadikut ehk 34,8% on töölised, 244 saadikut ehk 16,3% — kolhoosnikud, kokku on töölisi ja kolhoosnikuid 51,1%. (NSV Liidu sotsiaalses struktuuris moodustavad töölised umbes 60% ja kolhoosnikud ligemale 12%.) NSV Liidu Ülemnõukogu saadikute hulgas on 68 ettevõttelehti ja rahvamajanduse spetsialisti, mis moodustab 4,4% saadikute üldarvust. Teaduse, kultuuri, kirjanduse, kunsti, hariduse ja ajakirjanduse

esindajaid on 136 ehk 9% (peaaegu iga kümnes).

Küllaltki suure osa NSV Liidu Ülemnõukogu saadikuist moodustavad nõukogude ja riigilorganite, samuti partei-, ametiühingute ja komsomolitöötajad — kokku 477 ehk 31,8%. Sõjaväelasi valiti kõrgemas riigivõimuorganisse 55 (3,7% saadikute arvust).

Võrdluseks aga järgmised andmed: USA Kongressis on 535-st seaduseandjast 152 suuretevõtjat ja pankurid, 280 — juristid, kes suurbisnessiga tavaliselt tihedasti seotud, 25 kongresmeni on suur-maaomanikud. Ülejäänud saadikud liigitavad endid intellektuaalsete kutsealade esindajaks. Salast senaatorist on iga viies miljonär. USA Kongressis pole ühtegi töölise ega maatöötajat, kelle igapäevast tööst Ameerika Ühendriigid faktiliselt elatuvad. Eks väljendu selleski demokraatia mõõt.

GABRIEL HAZAK,
TPI dotsent,
õigusteaduse kandidaat
(Lühendatult ajalehest
«Rahva Hääle»)

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNU TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

TRÜ nõukogu

24. veebruaril toimunud TRÜ nõukogu koosoleku üks põhiküsimusi oli talvine eksamissessioon. Ettekande tegid õppeprorektorid prof. Uno Palm ja dots. kt. Valter Haamer. Sõna võtsid rektor prof. A. Koop, dekaanid prof. V. Past, dotsendid V. Krinal, A. Paltser.

Õppeedukus on viimaste aastate jooksul ühtlustunud, praegu on selle protsent 91,4, mis andis Eesti teiste kõrgkoolide seas ülikoolile III koha. Uus, oluline joon on esimeste kursuste nõrk edasijõudmine. Teaduskonniti on õppeedukus langenud majandus-, õigus- ja füüsika-keemiateaduskonnas, paranenud ajaloolastel, bioloogidel-geograafidel, kehakultuurilastel ja filoloogidel. Võeti vastu otsus. Põhjalikult saab õppeedukusest lugeda mõnes järgmises lehes.

Teise põhiküsimusena kandis SIK-i (siseinspektsiooni komisjoni) esimees dots. Vello Tohver ette arstiteaduskonna õppemetoodilisest ja organisatsioonilisest tööst ravigarstide ettevalmistamisel. Rektor prof. A. Koop võitis komisjoni töö kokku järgnevalt: «Küllaltki lühikese ajaga uuriti sisuliselt ning komplekselt õppetööd. Tulemused ei puuduta ainult arste, vaid ka kõiki teisi teaduskondi. Akt tuleb igal pool läbi arutada ning juhendada sellest vastavalt oma teaduskonna spetsiifikale.»

Ametiühingu- komitees

23. veebruaril arutati komitee presiidiumi laiendatud koosolekul meile töötajate tervislikku olukorda.

Tervisekomisjoni esimees dots. Uno Leisner analüüsis töövõimetuse lehti. Viimastel aastatel on haigusjuhtude arv olnud 100 töötaja kohta ligikaudu ühesugune (37), töövõimetuspäevade arv samuti 100 töötaja kohta on vähenenud (1981 — 820, 1983 — 577). Põhjusest on esiplaanil haige lapse hooldamine, seejärel respiratoorse haigused ning gripp. Haiguspäevi oli eelviimase aastaga võrreldes rohkem reuma, gripi ja kopsupõletiku, vähem psüühikahäirete, närvihäiguste, hüpertoonia jt. pärast.

Probleem on profülaktilise läbivaatuse korraldamine ning sellest ülevaate saamine, sest TRÜ töötajaid teenindatakse elukoha järgi.

Linna polikliiniku osakonnajuhatja Tiina Maramaa kõneles elanike dispanseerimisest. Praegu on dispanseeritud 272 TRÜ töötajat. Kahjuks pole jaoskonnarstid suunanud ühtki neist TRÜ profülaktoriumi.

Ametiühingukonverentsidel on tehtud ettepanek, et TRÜ töötajaid hakkaks teenindama oma arstipunkt. Kahjuks ei kuulu kõrgkoolide töötajad nn. tsehhiteenindamisse alla.

EKP TRÜ komitee asesekretär Silvi Lannes andis ülevaate NSV Liidu Ülemnõukogu valimisteks valmistumisest ülikoolis.

Ametiühingukomitee esimees Helve Kabur tutvustas lähemalt ENSV Ministrite Nõukogu ja ENSV Ametiühingute Nõukogu uut määrust elamispinna parandamisest.

TÄNU

Rektor avaldas tänu vabariikliku seminarrõupidamise «Sotsiaal-geograafilised rakendusuurimused» väga hea korraldamise eest dotsent Tiina Raitviirile, assistent Riho Mällole, vanemlaborant Tiina Jasinskile, laborant Ülle Tihemetsale ning üliõpilastele Vello Saarele ja Toomas Kümmelile.

Nõukogude armee ja sõjalaevastiku aastapäeva puhul pälvisid üliõpilaste sõjalis-patriootilise kasvatustöö eest tänu Henno Kaidro, Madis Alev, Jaan Anderson, Aaro Saks, Ilja Kala, Ragna Jõesaar, Vivi Zipp, Ott Rannau, Eeva Hindola ja Viktor Frolov.

Venia legendi

Filosoofia kateedri dotsendi kt. Viktor Siebeni *venia legendi* loeng «Filosoofia õpetus materias» toimus 16. märtsil kl. 10 vanemuise tn. 46 aud. 108.

Eesti keele kateedri dotsendi kt. Maia Rõigase *venia legendi* loeng «Koolisõnavara ja sõnavaraõpetus» toimus kolmapäeval, 14. märtsil kl. 8.15 ph. aud. 128.

Helene Liidemaa 85

TRÜ arvukas õppejõudude peres leidub tänapäeval veel vähe-seid, kelle sünniaasta langeb möödunud sajandisse. Taoliste õnnelike hulka kuulub Eesti kõige eakam geofüüsik dotsent Helene Liidemaa. Ta sündis 3. märtsil 1899 Voroneži kubermangus loomaarsti tütre-na.

Kogu tema töö ja tegevus on seotud Tartuga: siin lõpetas ta ülikooli matemaatika-loodusteaduskonna geofüüsika alal, siin kujunes ta teadlaseks, kaitses 1929. aastal esimese ja ka ainsa nais-teadlasena geofüüsika magistriväitekirja, mis tunnistati nõukogude ajal kandidaadidissertatsiooniks sobivaks.

Juba üliõpilasena töötas ta ülikooli meteoroloogia observatooriumis. Pärast ENSV Teaduste Akadeemia asutamist kutsuti ta tööle vastloodud Füüsika, Matemaatika ja Mehhaanika Instituuti, kus töötas vanemteadurina, geofüüsika observatooriumi juhatajana ja hiljem füüsika-geofüüsika sektori juhatajana.

1950. aastal tuli H. Liidemaa ülikooli. Ta luges siin meteoroloogia ja klimatoloogia üldkursust ning mitmeid erikursusi kuni 1971. aastani. Ta osales ka kaasautorina üld- ja agrometeoroloogia õpiku koostamisel ning kirjutas mitmed ENE meteoroloogia-alased artiklid. Teadustöö temaatika hõlmas peamiselt meteoroloogia valdkonda kuuluvaid praktilise tähtsusega küsimusi. Need tööd pälvivad oma praktilise rakendatavusega tähelepanu praegugi.

H. Liidemaa suhtub teistesse väga heatahtlikult, täidab täpselt oma kohustusi, on õiglane ja nõudlik nii enese kui ka teiste vastu. Need sõnad pole tavalise juubelijutu juurde kuuluvad konventsionaalsed fraasid, vaid juubilari iseloomustavad objektiivsed iseloomujooned.

Arvukas geofüüsikute pere õnnitleb Helene Liidemaad ning soovib tugevat tervist ja jätkuvat reipust!

OLEV AVASTE
ja
HERMAN MURK

Internatsionaalsest kasvatustööst arstiteaduskonnas

Arstiteaduskonnas õpib üle 20 rahvuse esindaja. Enamik on eestlasi (75,7%), järgnevad venelased, kes õpiavad ravi- ja spordimeditsiini osakondades (11,3%), leedulased (2,2%), ukrainlased (2,0%), gruusiinlased (1,9%), juudid (1,9%), lätlased (1,2%), armeenlased (0,9%), valgevenelased (0,7%) jt. Täpsema ülevaate üliõpilaskonna rahvuslikust koosseisust annab tabel. Kõige paljurahvuselisem on spordimeditsiini osakond, kus õpiavad suurema osa Nõukogude Liidu põhirahvuste esindajad. Selline kollektiiv nõuab spetsiifilist lähenemist, internatsionalismi silmaspidamist ka väljaspool õppetööd. Seda peavad arvestama need teistegi teaduskondade õppejõud, kes meile õpetavad keemiat, füüsikat jm.

Meil ei esine enam erilisi lahkheliseid rahvuste vahel. Kuidas aga veelgi süvendada vastastikust sõprust, lugupidamist ja üksteisemõistmist? Sellele aitavadi oluliselt kaasa kõige mitmekesisemad üritused. Tutvustan spordimeditsiini osakonna mülluseid töövorme ja meetodeid.

Oluline koht on vennasvabariikide tutvustamisel. Spordimeditsiini osakonnas vahetavad 25 liikmelisi delegatsioone Kaunase Meditsiiniinstituudiga. Tutvutakse õppeasutuse, linna ja lähema ümbrusega. Osakonnas on peetud liiduvabariikide tutvustamisõhtuid (Leedu, Taga-Kaukaasia, Kesk-Aasia). Parimad üliõpilasteadurid võtavad osa teiste õppeasutuste ÜTU konverentsidest. TRÜ klubis oli osakonna kohtumisõhtu Kaunase Draamateatri näitlejatega, kes olid Tartus külalisetendusel.

Spordimeditsiini osakonnas on organiseeritud igal kevadel ja sügisel jalg-

palliturniiri TRÜ-s õppivate erinevate liiduvabariikide üliõpilaste 7 meeskonna vahel (Eesti, Läti, Leedu, Ukraina, Taga-Kaukaasia, Vene NFSV, Kesk-Aasia). Möödunud aastal võitis kevadturniiri Taga-Kaukaasia vabariikide koondis, sügisel Ukraina. Jalgpallis on kohtumisi peetud veel Tartus tootanud Poola ehitajatega, TPI ja TPEDI üliõpilastega. Osakonna üliõpilased kuuluvad paljudel aladel TRÜ võistkondadesse.

Taidlusüritused on spordimeditsiini osakonnas traditsiooniliselt heal tasemel. Nendest võetakse agalt osa. Igal osakonnaõhtul on vähemalt kahtunnine sisutihe üliõpilashuumoriga eeskava. Igal aastal valmib ka üks amatöörfilm erinevatest rahvustest näitlejaskonnast ja tehnilise grupi ühiste pingutustena. Ohisellamu klubi «Medix» organiseeriti Gorki pioneeride maja koori kontsert, mis läks täissaalile.

Töökasvatus rahvuste üksteisemõistmise süvendamise vahendina saab teoks sügisestel põllutöödel. Eesti ja vene rühmad töötavad koos ühes kolhoosis. Palju spordimeditsiini osakonna üliõpilasi töötavad suvel EOE Karjala ja Tjumeni rühmades, parimad aga sotsialismimaades.

Heaks üksteisemõistmise kooliks on mitmesugused õppepraktikad, suve- ja talvelaagrid Käärikul. Oluline on, et õppejõud võtaksid aktiivselt osa üliõpilaste üritustest, kasvõi pealtvaatajatena. Kõigi selliste ürituste organiseerijad on üliõpilased ise. See eeldab tugevat ja asjalikku komsomoliorganisatsiooni juhtkonda, aktiivsete isetegevus-

Vils aastat tagasi tuli teoreetilise mehaanika kateedrisse tööle Hilja Kull, keda matemaatikute hulgas tunni kui Tartu II Keskkooli õpetajat, väga põhjalikku ja heasoovlikku retsensenti osakonna diplomitööde kaitsmisel. Ta oli ka mitmel aastal TRÜ vastuvõtteksamite matemaatikakomisjoni liige.

Pole imestada, et Hilja Kull valis oma töökohaks pensionärina just teoreetilise mehaanika kateedri. Oli ta ju 1953. aastal lõpetanud ülikooli mehaaniku kvalifikatsiooniga.

On väga hea, kui inimesel on elus kindlad põhimõtted. Hilja Kulli puhul võib teha järelduse, et ainult õpetajana on võimalik jääda hingelt nii nooreks, olla kursis oma kaasajaga ja mõista nii hästi ajastu vaimu.

Pärast ülikooli lõpetamist asus ta tööle Tartu II Keskkooli. Ta tegi esimeste hulgas läbi kõikide klasside uue programmi kursused. 1972. aastast alates kuulub ta Ühiskondliku Pedagoogika Uurimise Instituudi liikmete hulka. Aastate vältel on ta uurinud, katsetanud, juurutanud ja propageerinud tänapäevaseid õppemetodeid. Ta

Rektori käskkiri

Rektor õnnitles ja avaldas tänu tulemusliku teadusliku ning pedagoogilise töö eest orgaanilise keemia kateedri dotsendile Heiki Timotheusile tema 50. sünnipäeval.

on pidanud palju loenguid vabariikliku matemaatikaõpetajatele, esinenud ajakirjanduses ja telekoolis. Tema õpilased on edukalt osa võtnud vabariiklikest ja üleliidulistest olümpiaadidest. Klassijuhatajana on ta ellu juhtinud kolm lendu õpilasi.

Suurepärase matemaatikaõpetajana oskas Hilja Kull oma ainet nii õpetada, et see omandati terveks eluks. Meie kõrgkoolides on praegu neli kraadiga matemaatikaõppejõudu, kes on olnud tema õpilased.

Hilja Kull on hea matemaatika-pedagoog ka kolleegidele. Et meie kateeder õpetab kõrgemat matemaatikat ka tulevastele keemikutele ja majandusteadlastele, siis oleme tänu tema ettepanekutele teinud tõsiselt korrektsiivseid programme. Soovime, et õpetaja Kull leiaks aega oma pikaajalise pedagoogipraktika kogemuste kirjapanemiseks veel enne oma tõelist juubelit, mis ta enda arvates tuleb kümne aasta pärast. Soovime palju edu ja head tervist!

Teoreetilise mehaanika kateedri kollektiiv

60. sünnipäeva puhul sai kaua-aegse eduka töö eest TRÜ aukirja teoreetilise mehaanika kateedri vanempreparaator Hilja Kull. Samal tähtpäeval pälvis tänu hea töö eest elektrik Kalju Kreos.

keegi on, kui kõik tegutsevad ühise eesmärgi nimel — omandada ja viia edasi oma eriala.

Püüdsin siin anda ülevaate meie internatsionaalsest kasvatustööst õppejõu silmade läbi. Heameel oleks lugeda lehest üliõpilaste kirjutist, kus tutvustatakse mõnd meie üritust lähemalt.

Prof. TOOMAS KARU,
spordimeditsiini kateedri juhataja

TRÜ üliõpilaste rahvuslik jaotus teaduskondades (1. veebruaril 1984)

	Ajal	Arst	B-G	Fil	F-K	KK	Maj	Mat	Oig	Kok- ku
Abhaasid	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Armeenlased	—	17	—	2	3	—	3	2	—	27
Aserbaidžaanl.	—	2	—	—	—	—	1	—	—	3
Eestlased	360	1372	411	666	338	171	542	278	266	4404
Gruusiinlased	—	35	—	—	—	—	2	—	1	38
Juudid	—	34	1	9	14	1	3	19	—	81
Kasahhid	—	3	—	—	—	—	—	—	—	3
Kirgiisid	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2
Komid	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Korealased	—	—	—	1	—	—	1	—	—	2
Kreeklased	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Leedulased	—	39	—	—	1	—	—	2	—	42
Lätlased	—	22	—	3	1	—	—	—	—	26
Mordvalased	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Osseetid	—	1	—	1	—	—	—	—	—	2
Poolakad	—	5	—	1	—	—	—	—	—	6
Sakslased	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2
Slovakid	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Soomlased	1	6	2	12	—	—	4	4	1	30
Tatarlased	—	6	—	—	1	1	1	—	—	9
Teised rahv.	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Udmurdid	—	1	—	—	—	—	1	—	—	2
Ukrainlased	—	36	—	5	10	1	4	3	—	59
Ungarlased	—	9	—	—	2	—	—	—	—	11
Valgevenel.	—	13	—	7	4	—	1	2	—	27
Venelased	—	204	—	135	68	10	89	55	1	562
	361	1813	414	843	442	184	652	366	269	5344

retärele ja Leningradi mnt. 25 majanõukogule tehti märkus mitteküllaldase agitatsioonitöö eest.

ELKNU TRÜ komitee võttis vastu otsuse organiseerida teaduskondades veebruaripileenumi materjale tundmaõppimine märtsikuu esimesel poolel.

Õppesektori juhataja Ardo Kubjas tutvustas parima õpperühma nimetusele toimuvat konkurss-ülevaatus ühendit. Sellest põhjalikumalt meie lehes mõnes edaspidises numbris.

Ministri käskkiri

ENSV KKEH Ministreeriumi aukirja kohusetruu töö eest botaanika palmihoone valmimisel sai vanemtöödejuhataja jaoskonna meister Raivo Kangus.

Tänu ja preemia pälvisid botaanika direktor Hille Kimmel ja vaneminsener Maail Elbing.

FILMIKLUBIS

Gabriel García Márquez ja filmikunst

Teisipäeval, 6. märtsil kl. 18 Vanemuise 46 tšilli päritoluga režissööri Miguel Littini film «Lesk-naine Montiel» («La vidua de Montiel», 1980). Peaosas Geraldine Chaplin.

Gabriel García Márquezi seostest kinoga kõneleb Jüri Talvet.

Samal õhtul näidatakse ka tart-lase Jaan Kolbergi lühifilmi «Festivaal» (1983 GGM novelli «Naine, kes saabus kell kuus» alusel). Kohtume filmi tegijatega.

Komsomoli- kroonika

Ülikooli komsomolikomitee teisipäevase istungil anti soovitus NLKP-sse astumiseks Harry Armingule (maj. III) ja Margus Rohilale (maj. IV) ning soovitati NLKP liikmekandidaadiks Ain Kabaal (õigust. IV). ÜLKNU liikmeks võeti arstiteaduskonna üliõpilane Tiit Salum.

Päevakorra põhiküsimus oli intertöö. Sügisel kohustus ELKNU TRÜ komitee looma internatsionaalse kasvatustöö süsteemi. Tehust rääkis intersektori juhataja Toivo Hansen.

Töö paremaks korraldamiseks reklaamitakse suurüritusi ka vene keeles, eriti vajalik on see RSV ajal. Mitte-eestlastest üliõpilastele hakatakse põhjalikult tutvustama meie vabariiki ja Tartut. Teaduskondade komsomolibürood kohustuvad selle küsimuse põhjalikult läbi arutama.

Interklubi presidendiks kinnitati inglise filoloogia III kursuse üliõpilane Merike Karlson.

Arutluses pandi paika olulisimad ülesanded. Tuleb kasutada kõiki võimalusi teistest rahvustest üliõpilaste kaasamiseks ülikooli üritustesse, anda informatsiooni kakskeelselt, samuti reklaami, Elavne-ma peab interklubi tööd väljapoole (sisseul on käinud pidevalt). Selleks veel kord: interklubi koosolekud on kord kuus kolmapäeviti kell 19 komsomolikomitees, Merike Karlsoni saab komiteest kätte igal kolmapäeval samal kellajal.

Interklubis peab kindlasti olema inimene igast teaduskonnast, et alati saaks hoolitseda teaduskonna külaliste eest.

Arstiteaduskonna komsomolisekretär Vahur Keldrima ja majandusteaduskonna sekretär Kaido Vestberg rääkisid oma teaduskondade valmimisele tegevusest. Vahur Glaase andis ülevaate näitagitatsioonist ühiselamutes. Majandusteaduskonna komsomolisek-

Dmitri Mendelejev 150

Dmitri Ivanovitš Mendelejev sündis 8. veebruaril 1834. aastal Tobolskis kooliõpetaja perekonnas viimase, seitsmeteistkümnenda lapsena. Gümnaasiumi lõpetamise järel oli tal kavatsus astuda Moskva ülikooli, kuid Tobolsk kuulus piirkonda, kust sai õppima minna vaid Kaasani ülikooli. 1850. aastal võeti noor Mendelejev tänu emapoolsele tutvustele vastu Peterburi Pedagoogilisse Instituuti. Tema õpetajateks olid niisugused kuulsused nagu matemaatik M. Ostrogradski ja füüsik Emil Lentz, samuti vene keemia «vanaisa» A. Voskressenski. Noormehe andekus reaalteaduste vallas ilmnis juba varakult. Ka töötas ta vaatamata kehvale tervisele süstemaatiliselt ning lõpetas instituudi 1855. aastal kuldmedaliga. Ta määrati Simferopolisse gümnaasiumiõpetajaks, kuid viidi juba sama aasta lõpul üle Odessa Richelieu gümnaasiumi. 1856 kaitses Mendelejev Peterburi ülikooli juures magistrikraadi, 1857 sai ta sama ülikooli eradotsendiks ja oli 1857—1858 ühtlasi füüsika-matemaatikateaduskonna sekretär.

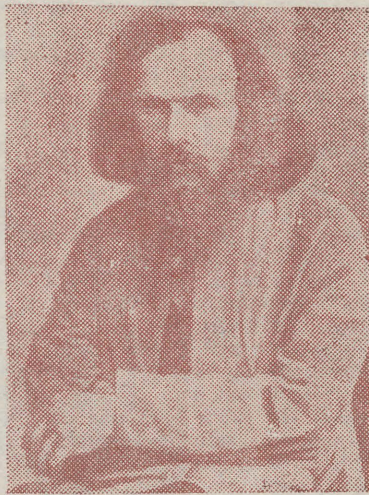
1859. aasta aprillis saadeti Peterburi ülikooli keemiaprofessor D. Mendelejev välismaale täiendamaks. Ta külastas paljusid Euroopa ülikooli, tutvus laboratooriumidega ja toleaegsete silmapaistvate teadlastega. Pariisis veetis ta terve kuu ning kohtus seal kuulsate prantsuse keemikutega J. B. Dumas, M. Berthelot ja A. Wurtziga. Oma põhipeatusekohaks valis ta Heidelbergi ülikooli, kus töötas lühemat aega R. Bunseni ja R. Kirchhofi

juures, hiljem aga enda valitud teema vallas.

Mendelejev armastas rännata ja reisida. Koos tulevaste kuulsate teadlaste I. Setšenovi ja A. Borodini (ka helilooja) matkas ta 1860. aastal Alpides ja külastas Itaaliat.

Mendelejev käis oma eluaja võltsel väga palju välismaal, oli tenses kontaktis sealsete teadlaste ja ülikoolide ning teadusasutustega. See võimaldas tal saada põhjaliku ülevaadet teda huvitavatest teadusprobleemidest, olla teaduse keskel. 1860. aastal osales Mendelejev esimesel keemikute rahvusvahelisel kongressil Karlshuses, võttes osa kongressi otsuste väljatöötamisest. Karlshuse kongress oli tema elus pöördelise tähtsusega sündmus. Põhiettekande tegi kongressil itaalia keemik Stanislao Gannizzaro (1826—1910), kelle saavutusi teoreetilises keemias nimetatakse nüüd Gannizzaro aatomreformiks. 34-aastane Genua ülikooli professor pani paika mõisted «aatom», «molekul», «aatommass», «ekvivalent», milles seni valitses suur segadus ning kus keemikute eri koolkonnad ei suutnud leida ühist keelt. Kahekümnekuueaastasele Mendelejevile oli kongressil kuuldu edasise tegevuse aluseks. Ta nimetab Gannizzarot oma eelkäijaks, kes paigaldas vundamenti, millele sai üles ehitada elementide perioodilisussüsteemi.

1861. aastal naasis Mendelejev Peterburi ülikooli. 1865. aastal kaitses ta doktoriväitekirja ning valiti samal aastal ülikooli tehnil-

se keemia professoriks, hiljem anorgaanilise keemia professoriks, kellel töötas kuni 1890. aastani. Aastast 1892 tegutses ta Mõõtude ja Kaalude Peapalatsis. Ta oli oma aja üks laiahaardelisemaid teadlasi, kelle teaduslik pärand on väga suur ja mitmekülgne.

Noore õppejõuna hakkas Mendelejev koostama keemiaõpikut, sest seni kasutusel olnud H. Hessi õpik oli vananeud. Opiku koostamises keskseks probleemiks sai keemiliste elementide süsteemi loomine, mille alusel saaks keemiakursust üles ehitada. Lähtealuseks võttis Mendelejev elementide

aatommassi ja ühendite elementilise koostise. Tolleks ajaks teada olnud 63 elementi füüsikaliste ja keemiliste omaduste põhjalik läbitöötamine ja süstematiseerimine viisidki Mendelejevi ühe fundamentaalse looduseaduse, elementide perioodilisuse seaduse avastamisele. Esimese perioodilisussüsteemi variandi sai ta valmis esmaspäeval, 17. veebruaril 1869. aastal (uue kalendri järgi 1. märtsil) ning toimetas selle samal päeval vene ja prantsuse keeles trüki. Täiendatud variandi esitas ta 1870. aastal detsembris.

Elementide süstematiseerimisega on tegelnud paljud keemikud enne Mendelejevit. J. W. Döbereiner esitas esimesena 1829. aastal sarnaste elementide triade. Järgnevad M. Pettenkofer (1850), J. Dumas (1851), W. Odling (1857), A. Charcourtois (1862), L. Meyer (1864, trükkis ilmunud 1870), J. Newlands (1865) jt. Iseloomulik oli neile see, et nad ainult süstematiseerisid, nägemata selle taga midagi muud. Mendelejevi poolt esitatud perioodilisussüsteem aga «hakkas tööle» — võimaldas ette ennustada seni avastamata elementide (gallium, germaanium, skandium jt.) olemasolu ja omadusi. Iga element paigutati ta õigele kohale üldises süsteemis. Mendelejevi süsteemil oli puudusi, kuid looduseadus oli avastatud, teda tuli ainult täiustada. Perioodilisussüsteemi võidukäik algas aga alles viiekümne aasta pärast — aatomteooria loomisega 20. sajandi kahekümnendail aastal.

TULLIO ILOMETS

TÄHTPÄEVAKALENDER

Nikolai Gamaleja

(17. II 1859 — 29. III 1949)

17. veebruaril möödus 125 aastat silmapaistva nõukogude mikrobioloogi ja epidemioloogi, NSVL TA auakadeemiku (1940), NSVL MA akadeemiku (1945), teenelise teadlase (1934), riikliku preemia laureadi (1943) N. Gamaleja sünnist.

N. Gamaleja lõpetas 1883. a. Sõjaväelise Meditsiini Akadeemia ja alustas teaduslikku tegevust tuberkuloosi ja siberi katku uurimisega. 1886. a. rajas ta koos I. Metšnikoviga Odessas Venemaa esimese bakterioloogijaama ja hakkas esimesena Venemaal vaktsineerima inimesi marutõve vastu. 1887—1891 täiendas ta end Pariisis L. Pasteuri, Ch. J. Bouchard'i ja J. Strausi juures, aastatel 1899—1908 oli ta bakterioloogiainstituudi direktor Odessas. 1898. a. avastas N. Gamaleja bakteriograafiat. Ta uuris baktereid muultikust, arendas mikroobset toksikoloogiat, põhjendas desinsektiooni vajalikkust, võttis osa mitme teadusliku ja meditsiinisutuse organiseerimisest.

N. Gamaleja töötas Tartu erailikoolis 1911—1913 hügieeni ja bakterioloogia lektorina ja Tartu ülikoolis eradotsendina 1913—1914, luges immuunloogiakursust. Samal ajal andis ta Peterburis välja esimest hügieenijakirja Venemaal «Hügieen ja sanitaaria», avaldas kaks monograafiat rüugetest.

MARGIT PÄID, ajaloomuuseumi vanemteadur

Friedemann Goebel

21. II 1794 — 26. V 1851

21. veebruaril möödus 190 aastat ülikooli keemiaprofessori, Peterburi TA korrespondentliikme Carl Christian Traugott Friedemann Goebeli sünnist.

F. Goebel sündis Weimari lähedal Nieder-Rosslas, õppis Jena ülikoolis ning pärast lõpetamist oli apteeker ülikooli apteegis. 1825—1828 töötas professorina Jena ülikoolis. 1828. a. kutsuti F. Goebel Tartu ülikooli õppejõuks. Ta oli omal ajal üks juhtivaid vene keemikuid. 1833. a. valiti F. Goebel Peterburi TA korrespondentliikmeks.

1834. a. organiseeris F. Goebel koos oma õpilase C. Clausiga ekspeditsiooni Kaspia-äärsetesse stepidesse, mille tulemusest eest määras Peterburi TA talle 1838. a. Demidovi preemia.

F. Goebeli peamisteks saavutusteks on alkaloidide harmaliini (C₁₃H₁₄ON₂) avastamine 1837. a. ning püroksüllini tootmisel kasutatava nitrotselluloosi valmistamise tehnoloogia täiustamine. Ta oli esimene, kes 1846. aastal esitas nitreeritava puuvilla eelkuivatamise meetodi.

Märkimist väärib ka F. Goebeli teaduslik-organisatsiooniline tegevus Tartu ülikoolis. Tema eestvedamisel loodi 1842. a. Iseseisev farmaatsiakateeder ja 1844. a. esimene farmaatsiainstituut Venemaal. F. Goebeli käe all sirgusid mitmed nimekad keemikud, kellest tuntumad on Carl Claus ja Heinrich Wilhelm Struve.

C. C. T. F. Goebel suri Tartus 26. mail 1851. a.

SIRJE KARIS, ajaloomuuseumi osakonnajuhataja

Tule näitusele!

Ajaloolise väärtusega vanade mõõteriistade väljapanekule järgneb näitus, kus on eksponeeritud ülikoolis 19. sajandi lõpul ja 20. sajandi algul kasutatud laboratoorseid klaasi mitmesugustelt firmadelt (Schott—Jena, Arnold Fliedner—Ilmenau jt.). Esindatud on mitmesugust tüüpi rebordid, keeduklaasid, lehtid, kuplid, absorberid. Samuti võib näha vanu kolbe (Leitz, Rohrbach) ning erinevaid reaktiivide pudleid.

Näitus on avatud iga päev kella 11—16.30, välja arvatud pühapäev ja esmaspäev, ajaloomuuseumis.

MARJE RAUDSEPP

Kellele on vaja muuseumi?

Ülikooli ajaloo muuseumi 15 kuud

Sellest on nüüd möödas täpselt veidi rohkem kui 15 kuud, mil ajaloomuuseum avas ukseid külastajatele. Millised olid siis need 15 kuud muuseumile?

Esimesed kolm kuud pärast avamist olid väga külastusterohked. Meil käis üle 24 000 inimese (neist üle 1000 filiaalis, D. Uljanovi kortermuuseumis). Suur osa neist olid ülikooli juubeli külalised. 1983. aastal külastas muuseumi, filiaali ja ajutisi näitusi üle 50 000 inimese. Nende hulgas olid D. Uljanovi tütar Olga Uljanova, kosmonaut V. Aksjonov, delegatsioone paljudest maadest — Jaapanist Ladina-Ameerikani.

● Oleks täiesti loomulik, et iga üliõpilane tunneks oma alma mater'i ajalugu. Üliõpilaste huvi muuseumi vastu on aga siiani jäänud tagasihoidlikuks. 1983. aastal on muuseumi külastamiseks registreerinud vaid 12 (12) üliõpilasgruppi — neist 9 arstiteaduskonnast. Kas siis teised teaduskonnad tõesti ei huvitu oma ülikooli, teaduskonna ja teadusharu ajaloost? Eriti kurioosne on meie arvates asjaolu, et humanitaarteaduskonnad (filoloogia, õigus-, ajaloo- ja majandusteaduskond) pole leidnud siia teed. Ka pole siin seni nähtud ühtki kehakultuuriteaduskonna kursust. Küll aga käivad meil üsna sageli teiste kõrgkoolide, TPI ja EPA tudengid (eriti EPA veterinaariateaduskond). Koolidest on meil kõige sagedasemad külalised Tartu II ja X kes-

kool. Oleks vajalik, et esimeste kursuste kuraatorid leiaksid aega esmakursustele tutvustamiseks ajaloomuuseumiga. Kõige sobivam päev on 1. september, mil antakse kätte õpinguraamatud. Sellise mõtte ütles muuseumi avamisel välja rektor prof. A. Koop.

Ajaloomuuseumi giidid juhendasid 1983. aastal 384 ekskursiooni — 213 eesti, 151 vene, 15 inglise ja 5 saksa keeles. D. Uljanovi kortermuuseumis räägiti 45 eesti- ja 29 venekeelsele ekskursioonile.

Muuseum on igati sobiv koht inanguratsiooniks. Siinne ajaloo-hõnguline ja pidulik miljöö muudab selle sündmuse üliõpilastele meeldejäävaks. Seni on seda võimalust kasutanud vaid ajaloo- ja õigusteaduskond. Oleme valmis pakkuma oma ruume selleks ürituseks ka teistele teaduskondadele.

● Kogumistöö on need kuud olnud viljakad. Mullu võeti arvele üle paari tuhande säiliku, sealhulgas suure ajaloolise väärtusega füüsika-, keemia ja meditsiiniinstrumente, sajandivahetuse fotolabori täielik sisustus, ülikooli esimene rotaprint jpm. Väärtuslik on Moskva tuntud tehnikaajaloo uurija L. Maistrovi lese annetud — rektor G. Fr. Parroti kirjavahetus XIX sajandi esimesest veerandist (teadusliku aparatuuri hankimine ülikoolile). Saime koopiaid kirjadest, mille originaalid asuvad välismaa arhiivides. D. Uljanovi kortermuuseumi fond täienes Dmitri Uljanovi isiklike esemetega. Meie kogusid aitasid täiendada ka mitmed ülikooli vilistlased, kellele selle eest suur

aitäh! Kahjuks on ülikoolis teaduskondi, kust tuleb harva täiendust meie fondidele — majandus-, bioloogia-geograafia ja filoloogiateaduskond. Kui kahtlete mõne eseme ajaloo-väärtuses, ärge visake seda kohe ära, vaid võtke kontakti meiega. Tihti oleme nii suutnud päästa mõndagi huvitavat. Tuletame meelde, et muuseum kogub ka kõike tänapäeva ülikooli elu kajastavat.

Tänavunegi aasta on alanud edukalt — huvitava ja väärtusliku kogu andis üle farmakoloogia kateeder.

● Läänud aastal korraldas muuseum 13 ajutist näitust, nende hulgas professorite E. Karu, K. Kõrge ja H. Moosbergi juubelinäitused, mitu fondinäitust. Ühe näituse — «Tartu ülikooli osa rahvuslikus liikumises» eksponeerisime Rootsis Balti Instituudi VI rahvusvahelisel konverentsil, mis äratas seal suurt tähelepanu.

Muuseumi lektoriumis toimusid mitmed ettekandekoosolekud, millest huvipakkumatenas nimetaksin kahte — «Ajalugu kui teadus» ja Henriku Liivimaa kroonika uue väljaande arutelu. Meie lektoriumi põhiülesandeks on anda täiendavaid teadmisi Tartu muuseumides, arhiivides ja teistes teadusasutustes töötavale ajaloolastele. Lektorid on põhiliselt ülikooli ajalookateedrite õppejõud.

Ülikooli teadusosakonna ühe allasutuseks on ajaloomuuseum teadusasutus, mille kompetentsi käib ülikooli ajaloo uurimine vastavalt teadustöö plaanile. 1983. aasta lõpul korraldas muuseum koos aja-

lookomisjoniga järjekordse ajaloo-sessiooni. Külalisesinejaid oli Lätist, Leedust, Moskvast ja Leningradist. Sessiooniks andsime välja «Tartu ülikooli ajaloo küsimusi» XIII, XIV ja XV vihiku. Muuseum täna ülikooli kirjastus- ja trükoosakonna kollektiivi operatiivsuse eest trükiste õigeaegsel väljaandmisel.

Ja lõpuks — mida arvatakse meist. Mõni sissekirjutus külalisraamatust.

Saime uut koogu õppimiseks, et olla oma eelkäijate väärilised. Viime siit kogu eluks kaasa austuse ülikooli vastu.

Keskkoopiõpilased
Küll oli hea mõte siia muuseum teha!

Vilistlased 1964

Sellise ülikooli üle nagu Tartu ülikool võib ükkust tunda iga rahvas. Nüüd, mil olen tutvunud ülikooli ajaloo, võin öelda, et tunnen Eestimaad.

Prof. D. Borjazov
Bulgaariast

Muuseumi ekspositsioon annab ülevaate kogu maailmas tuntud ühe vanima kõrgkooli — Tartu ülikooli tegevusest teaduse ja progressi teenimisel. Täna kogu südamest võimaluse eest tutvuda ekspositsiooniga.

Lendur-kosmonaut
V. Aksjonov

Muuseum on avatud teisipäevast laupäevani kl. 11—17.

Ekskursioonideks võib kokku leppida tel. 3 52 25.

ELA MARTIS,
ajaloomuuseumi direktor

kujunenud siiski ainult komsomolikroonika kirjutamine. Ilmselt on üks häda selleski, et tudengite aktiivsuse laine jääb vaid semestri paarile kuule (märts, aprill; oktoober, november). Peaksime oma töö läbi arutama veel semestri lõpus ning tulevased suunadki kindlaks seadma, sest leht ilmub ju ka siis, kui üliõpilane eksamikus õpib.

Pressiklubina oleme koos nendesamade pressisekretäridega natuke ringi käinud: ajaloomuuseumis, «Edasis», trükojas, TPI-s, kuulunud professor Juhan Peeglit jne. Keda huvitab külastada palmihoonesse, EPA-sse teatrisse, ajaleheteeooriale lisaks eelkõige aga kirjutamine ise, tulgu meie seeka.

(Järg 4. lk.)

Sind ootab pressiklubi

Ootab ja loodab Sinult suuri tegusid. Argu see sõnapaar Sind kohutagu, eks 35 leheaasta kestel on siin oma vaimu ja sulge proovinud paljud needki, kes pole otseselt ajakirjanikuks õppinud, aga kes selleks siiski on saanud. Ka tänu omaaegsele kirjatööle «TRÜ-s». Mõned nimed — Hallar Lind «Noorusest», Raivo Palmaru «Noorte Häälest». Esimene õppis juurat, teine ajalugu. Või ikka keemikukuks jäänud Toomas Jüriado, kes ületab mõnd professionaalset kirjameest kohe kindlasti. Näe, ei tasu peljata ühegi eriala esindajat tulla meie sekka.

Pressiklubi on alles tilluke ja nõrguke. Osalejateks senimaani teaduskondade

pressisekretärid.

Lugeja on neid kindlasti märganud juba mitu aastat. Mõned on jõudnud TRÜ lõpetada. Üle-eelmisel teisipäeval arutasime oma probleeme koos komsomolikomitee sekretäriadiga. Liit Kangru, komsomolikomitee pressisekretär ehk pressisektori juhataja, kõneles eel-

mise semestri tööst, toimetaja Varje Sootak täiendas. Töösemester oli üldiselt kehvapoolne. Mõne teaduskonna elu ei kajastunud lehes peaaegu üldse (kehakultuur, filoloogia). Kõige enam võis rahule jääda ajaloolastega. Lehte jõudsid nii teaduskonna uudised kui probleemid. Pressisekretäriks on diplomand Vambola Paavo, kes pälvis sügisel ka ENSV Rektorite Nõukogu ajakirjanduspreemia.

Probleem on pressisekretäride asetäitjate ja tööplaanide puudumine. Miks on vaja asetäitjat? Aga kes siis kirjutab, kui pressisekretär on praktiliselt teises linnas või pikemat aega haige. Ametipärijaks võiks olla asetäitja. Tööplaan, reaalselt, kindlate tähtaegadega, vajab see tegevus samuti. Muidu kukub tõesti nii välja, et peame lehe kokku panema juhuslikust materjalist. Eelmiseks reedeks ei olnud toimetustesse jõudnud veel ühtki tööplaan, kuigi see oli viimane tähtaeg! Vist tuleks ka lehes veel üle korrata pressisekretäride ülesanded. Siis oleks ka teistel selge, kuidas nad teda abistada saaksid.

Pressisekretärist kujunegu info-keskus: ta peaks otsima teaduskonna (osakondade) uudiseid, suuremaid sündmusi, arutama koos teaduskonna komsomolibürooga läbi temaatika, rubriigid, mida ühel semestril lehes kajastada. Tal peaks olema ka koostöö teaduskonna juhtidega. Kõigest ise kirjutada käib üle jõu. Peaks vaatama lahtisi silmi ja organiseerima teisigi kirjutajaid.

Mida teha siis, kui pressisekretäri pole või ta on ainult nime pärast? Eelkõige on see komsomolibüroo mure. Tegemata jäetud töö eest saab inimene üldiselt karistada. Võib-olla tuleks seesugune pressisekretär hoopiski asendada? Need on kurjad sõnad, aga paistab, et muidu edasi minna ei saa, sest tegematajätmised aina suurenevad.

Hoopis laiem on komsomolikomitee pressisekretäri töö. Tema suunata ja juhendada on pressisektor (teaduskondade pressisekretärid), kogu komitee tegevuse edastamine lehte. Kahjuks ei ole meil viimaste aastate pressisekretäridega vedanud, sest põhiliseks ülesandeks on

RKA enne «Gaudeamust»

Kui enamik tudengeid talvepuhkusest järelejäanud viimaseid vaheajapäevi nautis, pidas RKA oma tantsulaagrit.

Eelolev hooaeg töötab tulla pingeline, ees on mitu vastutusrikast kontserti Tartu ja teiste linnade publiku ees. Suvel tantsime aga Tallinnas üliõpilaslaupeol. Sinna pääsemiseks tuleb tublit tööd teha, õppida selgeks kinnitatud ja veel kinnitamata repertuaar.

Veebruarikuu teisel nädalavahe- tusel, kui Sarajevu olümpialaine kõigil meelil pinevil hoidis, sai teoks järjekordne «Gaudeamuse» seminar, õpetajateks Mait Agu ja Ülo Luht pealinnast. Seekord sai paika pandud Balti süit, mis esita- taks koos Läti ja Leedu kollektiividega.

Läinud nädalal esinesime televi- sioonisaate jaoks viie numbriga. Seda saab vaadata 11. märtsil.

Iga asi pole täna enam see, mis ta oli eile. Nii ka tantsus, kus pide- valt leiab aset otsimine, täiustumi- ne. Uuenen repertuaar. Aastate jooksul on välja kujunenud head sidemed Läti ülikooli tantsuansam- bliga «Dancis», kelle ballettmeister Jūris Lāinis hiljaegu Taaralinnas «Oravapolkat» seadis. Vaatajad võivad seda näha pühapäeval, 11. märtsil «Sõpruses» toimival linna tantsurühmade esinduslikul kontserdil.

VAMBOLA PAAVO,
ajaloo V k.
teaduskonna pressisekretär

Jaapani estofiil professor Yukio Isigaki

In memoriam

«Ta huvitus väga eesti keelest,» kirjutab proua Miyosi Isigaki oma abikaasast, Tokio Võõrkeelte Üli- kooli Aasia ja Aafrika Keelte ning Kultuuride Uurimisinstituudi õppe- jõust Y. Isigakist, kes 1983. aasta 17. juunil ühe keskustelu ajal kü- lastajaga oma kabinetis verevalu- mist peajärgu ootamatult kokku va- rises.

Y. Isigaki sündis 20. jaanuaril 1931 Honsyū saare keskosas. Aiti prefektuuri pealinnas Nagoyas. See on suuruselt neljas Jaapani sadam ning tähtis kultuurikeskus ülikooli ja mitme kõrgkooliga. 17-aastasena lõpetas ta keskkooli ja astus kodu- linna ülikooli. Kõrgkooliaastail soe- tas ta endale terve kollektsiooni in- doeuroopa keelte võrdlustabeleid. See põhiidee jätkus läbi kogu tema elu. 1953. aastal lõpetas ta Na- goya rahvusliku ülikooli, töötas seejärel viis aastat munitsipaa- se alluvusega kõrgemas keskkoolis ning pöördus 1958. aastal tagasi Nagoya ülikooli. 29-aastasena sai temast humanitaarteaduste bakalau- reus. 1964. aastal rajas Y. Isigaki Roomas Jaapani Kultuuri Instituudi, oli selle ajutine sekretär ning abistas direktorit.

Pöördunud 1965. aastal tagasi Jaapanisse, rajas ta Tokio Võõr- keelte Ülikoolis rahvusliku instituudi uurimaks Aasia ning Aafrika keeli ja kultuure. Neil aegadel abielu- tas ta Miyosi Hattariga. Aastail 1967–1969 komandeeris valitsus ta Etiopiasse ning teistesse maades- se uurima Ida-Aafrika keeli.

1971 sai Y. Isigakist adjunktpro- fessor ja paar aastat hiljem pro- fessor.

Jaapani haridusministeeriumi ülesandel külastas õpetlane 1973. aastal ülikooli ja instituute Saksa- maal, Prantsusmaal, Itaalias, Ma- dalmaal, Skandinaavias, Hispa- nias ning kohtus paljude nimekate

teadlastega. Koos R. Lafoniga uuris ta põhjalikumalt baski keelt. Teine uurimisreis haaras Maltat, Itaaliat ja Saksamaad. Koos J. Aquilinaga uuris ta seekord eriti Maltat.

Eespool loetletud pikkadel ko- mandeeringutel saatis õpetlast kõik- jal tema abikaasa. Ta kirjutab: «Ida-Euroopa oli meie ihaldatud maa. Ja me lootsime teda kunagi külastada. Kahjuks ei saanud mu abikaasa näha Eestit. Käinuks ta seal, kirjutanuks ta temast terve teose. Ta varus selle rõõmu tulevi- ku jaoks, kuid ei suutnud seda enam teoks teha.» — Y. Isigaki jät- tis järele suure teadusliku pä- randi. Ta luges oma erialaks üld- keeleteadust ning peamisteks uuri- misvaldkondadeks süntaksi tüpoloo- giat, paroiograafiat (vanasõnu ja kõnekäande) ning paralleeloloogiat. Uurimisinstituut kavatses avaldada tema tööde täieliku bibliograafia.

Professor Y. Isigaki teaduslike hu- vide diapsoon oli avar. Huvi Baltikumi vastu avaldub tema kir- jades. Teda huvitas, kas olen sa- nud 1982. aastal Jaapanis toimuva rahvusvahelise lingvistide kongres- si esimese ringkirja. Edasi teatab ta, et Jaapanis valmistatakse koos- taima jaapanikeelset rahvusvahelist mõistatuse sõnaraamatut koos va- tetega originaalkeeltes. — «... pa- luksin Teid läkitada mulle mõni raamat või kirjutis eesti mõistatus- test. Ja kui võimalik, siis ka läti, leedu, lapi, samojeedi või mõnede teiste väiksemate hõimurühmituste omi.» — Kõigile neile palvetele sai reageeritud. Meiepoolsest lähetas Fr. R. Kreutzwaldi nim Kirjandus- muuseum teose «Sada saarelehte, tuhat toomelehte» jt.

Ta huvitub kolme Belti rahva et- nilisest erinevusest ja soovib teada, kas meie suudame kohe eristada lätlast eestlasest enne teda kõneta-

mata ja kuulmata, nii nagu jaa- panlased suudavad seda korealaste ning hiinlaste puhul. Ja kas meie ka õpime üksteise keelt. — Rõõbiti kõige muuga hankis Y. Isigaki fra- seoloogiliste ankeetküsitlustega suure andmestiku vanasõnade, vee- idiomaatiliste ning taimeidiomaati- liste kogumike koostamiseks. Veel alustas ta üht seeriat — eri keeli kõrvutavate käsiraamatute koosta- mist.

Professor Y. Isigaki tegeles ka interlingvistikaga.

Eesti keele (ja muude soome-ugri keelte) materjalid sisalduvad raa- matuis: Yukio Isigaki, Asian & Af- rican Grammatical Manual. No. 36. Uralic etc. (Europe & Asia) 1976 ja Yukio Isigaki, Grammatical Manual. No. 40. USSR Major (paradigma- tic) 1980. PENT NURMEKUND

ÕIGUSTEADUSKONNA PÄEV

toimub 24. märtsil. Alustame aktu- sega kl. 11 aulas, järgneb ekskur- sioon ülikooli juubeliobjektidele. Kell 19 on õhtu TRÜ klubis.

Lähem info õigusteaduskonna de- kanaadist tel. 3 25 71. Ootame kõiki lõpetanuid!

● RSR ● RSR ● RSR ●

Saame kokku teaduslikus raa- matukogus kolmapäeval, 14. mär- tsil ja igal järgmisel kolmapäeval kell 20.

KARTAUTOSPORT

ALMAVO komitee ootab neid, kes on varem tegelnud kartauto- spordiga, 6. märtsil kl. 17 Tiigi 78–236.

Laup., 3. märtsil kl. 21 ansam- bel «Meedium», disko.

Pühap., 4. märtsil kl. 15 vall- miste päeva kontsert ansambli «Meedium», kl. 21 diskoprogramm.

Kolmap., 7. märtsil ja neljap., 8. märtsil kl. 21 naistepäevapeod.

Laup., 10. märtsil kl. 22 kesköö- disko.

Pühap., 11. märtsil kl. 21 disko- programm.

KOHVIKUS

3., 4., 10. ja 11. märtsil kl. 19 disko.

Uusi trükiseid

Organic Reactivity. English Edition of Реакционная способность органических соединений. Vol. XX. ISSUE 4(72). December 1983. Tartu 1984, 400 eks., 136 lk., 90 kop.

Julius Adojaan. Nõukogude kri- minaalprotsessi olemus ja ülesan- ded. Tartu 1984, 500 eks., 72 lk., 15 kop.

Raamat — aeg — restaureerimi- ne. Artiklite kogumik V. Tartu 1984, 600 eks., 88 lk., 75 kop.

Füüsika praktikumi tööjuhendid mittefüüsikutele III. Optika. Koo- stanud H. Teral. Tartu 1984, 500 eks., 60 lk., 10 kop.

Ученые записки Тартуского го- сударственного университета. Вы- пуск 660. Коммуникативная на- правленность в обучении русско- му языку. Русский язык в вузе. Tartu 1984, 500 экз., 80 с., 85 коп.

Актуальные проблемы развития общественных наук в свете реше- ний XXVI съезда КПСС и поста- новления ЦК КПСС о 60-й годов- щине образования СССР. Тарту 1984, 250 экз., 196 с., 1 руб. 60 коп.

Задачник по теории относитель- ности. Часть II. Четырехмерный формализм. П. Кард. Тарту 1984, 400 экз., 104 с., 20 коп.

Реакционная способность орга- нических соединений. Том XX. Вып. 4(72). Декабрь 1983. Тарту 1984, 00 экз., 132 с., 90 коп.

NB!

Täna ilmub ka venekeelne lisa- leht.

Järgmine «TRÜ» ilmub 2-lehe- külgelisena kolmapäeval, 7. märtsil, ülejäämine reedel, 16. märtsil.

Toimetaja V. SOOTAK

Spordikuninganna talvine õukond TRÜ-s on selgunud

Kergejõustik on suur ala. Päril- mitmes mõttes. Ja ega TRÜ-dki omasuguste asutuste seas märki- misväärimatute kilda saa arvata. Spordivallas vähemasti küll mitte. Seega pole ka midagi isäärlikku, kui spordikuninganna talviste print- side ja printesside kroonimine meie kõrgkoolis vältas tervelt kaks päeva — 22. ja 23. veebruaril.

Et teivashüpe on ala, mist kipub sageli väga venima, otsustati sel- lega algust teha juba 20. kuupäe- val. Onneks asi siiski väga pikale ei läinud: I kursuse füüsikatudeng Harry Alles sai 4.35 ning veel sa- mal päeval pääsesid kõik mehed õhtule.

Üheks konkurentsitihedamaks ning huvipakkuvamaks alaks kuju- nes meeste 50 m jooks. Isegi sel- lest hoolimata, et mitmed sprindi- spetsid eemale jäid. Seda agara- malt olid kohe jaol aga veidi pike- mate maade mehed. Esikoha võt- tiski oma jõulise ning sujuvalt ki- re minekuga Aivar Ojastu (KKT III) — 5.9. Kuid ega Enn Lilien- thal ja Aivar Otsaliki (mõl. KKT II) kaugele jäänud — 6,0 ja 6,1 annavad tõendust nendegi võimeku- sest. Naistest tegi sel distantil no-

bedaimad sammud Galina Mihhai- likova arstiteaduskonnast (6,9).

Aivar Ojastu näitas end veel teiselgi tema jaoks tavapäratul alal — kaugushüppes. Ja mitte ei näidanud ainult end, vaid ka oma ülejäänuid paremaid oskusi ning võimeid. 6,77 pole küll teab kui kõr- gelennuline tulemus, aga tagas jooksu mehele isiski võidu hüppaja- te üle. Ja vaevalt, et Ojastule muu siinkohal eriti tähtis olgi. Kuigi just see muu peaks tähtis olema alistatute leeri kuulujale, kes küün- disid vaid napilt kuue meetri taha, aga ometi võistlesid omal põhilal. Esikohata ei jäänud ka Aivar Otsalt, kes sedakorda näitas end pisut teisest küljest kui tavaliselt. Mängis vastastega kassi-hiirt, läbi- des 300 meetrit kassilikult kavala ja luurava taktikaga täpselt nii ki- resti, kui võiduks tarvis oli — 37,7 ga.

Taas paistab võimu ja väge täis olevat Valter Külvet (KKT II). Kaks meistritiitlit noppis ta seda- puhku kõrgushüppes ja kuulitõukes. Raudmuna lendas tema käest kõgu- ni 15,51, mis kümnevõistleja kohta maailmaklassi tulemus. Ka kahe- meetrisest latist ülefloppimine pole

laita saavutus. Kuid tibusid loetak- se sügisel... Meil jääb vaid ooda- ta ja loota. Külvetil tuleb aga highi edasi valada.

Võistluste vaieldamatult impo- neerivaima tulemuse eest hoolitses Raivo Rospel (bio-geo). Läks 600 meetris otsustavalt aja peale välja ning saavutas vägeva sooloojooksu- ga palju jaoks rabava 1,21,6. Ra- bav polnud resultaat vaid Raivole endale. Hoopis ootuspärane. See peaks suvel lubama Raspelilt nii mõndagi tahta. Ja et ta isegi en- dast midagi anda tahaks, pole kaht- lust. Elame ning vaatame — ehk ka näeme...

Ülejäänud võitjad. Mehed: 1000 m — A. Postolov (spordimed.) 2,38,6; 55 m tõkkej. — V. Holod- njakov (KKT IV) 7,7. Naised: 300 m — M. Raag (arstist.) 45,0; 600 m — R. Viikmaa (KKT III) 1,44,0; 50 m tõkkej. — A. Sõstra (III) 8,3; kaugus — K. Ennop (maj.) 5,70; kõrgus — T. Juppets (maj.) 1,65; kuul — I. Sisask (KKT III) 12,29. 4×150 m segateate- jooksus triumfeeris KKT I ja II kursuse nelli (1,16,9).

Koondarvestuses platseerus esi- maseks KKT I ja II kursuse ühend-

võistkond KKT IV kursuse esindu- se ees. Kolmanda koha hõivas arsti-, neljanda majandusteaduskond.

Nagu näha, saavutati mitmeid arvestatavaid ning tublisid tule- musid. Ja saavutasid need, kellelt võis seda ka eeldada. Eeldada ei osanud ainult taolist kesist osa- võttu. Paaril alal oli võistlejad vaid 2–3, üksnes hüpetes ja sprin- dis kujunes konkurents tihedamaks. Seetõttu jäi kohati mulje, nagu teh- taks seda kõike justkui muuseas, emotsioonideta, sportliku viha ja hasardita. Peaaegu treeninguühk- konnas. Täiearvulist võistkonda pol- nud väljas ühelgi teaduskonnal. Kaasa löid vaid need, kes ise taht- sid ja asja vastu huvi tundsid. Ühe- sõnaga — fanaatikud. Teadku siis nüüd punase laterna ossa jäänud teaduskonnad, et igal alal kas või lihtsalt maksimaalse arvu esinda- jate tulle saatmine hoolimata saa- vatatud tulemustest oleks neile koondarvestuses pjedestaaliko- ha, kui mitte isegi üldvõidu taganud. Aga see ei näigi vist kedagi huvi- tavat...

PRIIT PULLERITS,
žurn. I k.

Sind ootab...

(Algus 3. lk.)

Kui klubi, siis klubil Oma põhi- kirja, liikmepleiti, kandidaadijaga. Kõiki võiks või peaks ühendama üks mõte: ka mina olen «TRÜ» te- gija. Ma mitte ei võta lehte kätte ega üksnes kritiseeri, vaid aitan ka ise seda paremaks muuta. Ma mitte ei räägi, millest kirjutama peaks, vaid kirjutun ka ise. Või joonistan, teen pilte, kirjutun luu- letusi. Ja kui Sul on ka vaid üks põnev idee, tule ütle meile sedagi.

Ootame teid kõiki toimetusse. (Jälgi reklaami peahoones!) See asub peahoone paremas tiivas tei- sel korrusel (tulla esimese korru- se lõpuni ja pöörata sealt vasaku- le, trepist üles). Kui meid päris palju saab, otsime mõne suurema ruumi, aga esmatulvus pressiga võiks toimuda ikka toimetuses en- das.

Tule ise ja võta ka oma sõber kaasal

Kõigile

kaastöölistele tuleb meile aga veel kord meelde (see kipub juba unu- nemal), et kõik kaastööd olgu toi- metuses nädal varem, s.t. reedel. Esmaspäeval ja teisipäeval saame vastu võtta infot vaid nädalavahe- tusel ja nädala algul toimunust, kuulufusi ootame veel kuni kolma- päeva kella 12-ni. Pildid peame trükikotta viima esmaspäeva hom- mikul, nii et erandit pole meil või- malik teha kellelegi. Palume väga silmas pidada fotode kvaliteeti. Sobivad ainult korralikult kontrast- sed pildid. Ja lõpuks Artiklid olgu kirjutatud (soovitav — masinal) selgelt loetava käekirjaga, faktid kontrollitud; juurde lisatagu nii ees- kui perekonnanime, ka koht, kust autorit leida võib.

TOIMETUS

Kuidas saada raamatut RVL-st

Kevadsemestri algul on viimane aeg tellida kirjandust kursuse- ja diplomitöödeks raamatukogudeva- helise laenutuse (RVL-i) kaudu.

Enne tellimuse vormistamist tu- leb katalogidest põhjalikult kont- rollida, kas vajalik raamat (või ajakiri) raamatukogus tõepoolest puudub!

Nõudesedeleid ja tellimiskaarte ning konsultatsiooni tellimuste vormistamise kohta saab RVL-i sektorist (tuba 292) või teaduskir- janduse lugemissaalide teisest lae- nutuspunkti (perioodika saali juures).

Tellimuse täitmise aeg on kaks nädalat kuni üks kuu. Kui raama- tukogu fuajees informaatiori laual asuvale nimetatavile ilmub lipik tellija nimega, on tellimus täide- tud. RVL-i teel saadud kirjandu-

se saab kätte 2. laenutuspunkti- st — lugejapileti ja nimelipiku näita- misel.

RVL-i kaudu saabunud kirjan- dud saab kasutada ainult lugemis- saalis. Kasutusajast tuleb rangelt kinni pidada.

Kui tellimuse täitmine viibib, tu- leks heita pilk ka 2. laenutuspunkti letil olevasse äraütluste kasti või külastada informatsiooni saamiseks RVL-i sektorit (tööaeg esmaspäe- vast reedeni kl. 8–17)!

NAISTEPÄEV

ILMAR KRUUSAMÄE illustratsioon

REKTORI KÄSKKIRI

Önnitlen rahvusvahelise naistepäeva puhul ülikooli arvukat naisperet. Soovin kõigile jätkuvat tarmukust ja kordaminekuid nii töös kui õpinguis. Eduka töö ja aktiivse ühiskondliku tegevuse eest pälviavad tänu:

administratiiv- ja majandusosakondadest: pearaamatupidaja asetäitja Mare Kiisk, laborant Asta Annuk, insenerid Mall Elbing, Helju Ertmann, Marina Johanson ja Luule Viitamees, laotööline Päivi Laul, meister Lehte Jakobsoo, vanemtoimetaja Ljudmila Onoprienko, tööline Helmi Sinimäe, koristaja Liidia Johanson, riidehoidja Salme Nigol, komandandid Endla Jaanikesing ja Helgi Jaanus, tööline Ester Ots, valvurid Meeta Juurik ja Endla Anderson, meetodik Mare Nõps, osakonnajuhataja Elga Tamm;

ajalooteaduskonnast: vanemlaborant Ene Leius, dotsent Helgi Muoni, üliõpilane Tiit Toompalu;

arstiteaduskonnast: dotsendid Helgi Silm, Aino Paves ja Tiina Talvik, vanemlaborant Hiie Sarv, meister Juste Borovkova, üliõpilased Piret Holts ja Maire Oun;

bioloogia-geograafiateaduskonnast: dotsendid Lai- ne Viileberg ja Ann Marksoo, vanemlaborant Tiit Tuuga;

filoloogiateaduskonnast: dotsent Eda Vaigla, vanemõpe- taja Mall Tamm, õpetajad Mall Turk ja Anne Jänese, vanemlaborant Ulvi Urm, laborant Tiina Kukk;

füüsika-keemiateaduskonnast: insener Ene Sepp, pre- paraator Ella Rekker, vanemlaborandid Tiit Ehrlich ja Silvi Peil, la- borant Tiit Kaart;

kehakultuuriteaduskonnast: dotsent Helga Sildmäe, õpe- taja Inga Neissaar, üliõpilased Eve Pettai ja Leelo Utt;

majandusteaduskonnast: vanemlaborant Kaja Riesen, üli- õpilased Piret Laanekask ja Natalja Bernodskaja;

matemaatikateaduskonnast: kateedrijuhataja dotsent Ene Tiit, dotsent Virge Soomer, vaneminsener Heljo Kaime;

õigusteaduskonnast: dotsent Inge Orgo, üliõpilane Ül- le Lips;

ühiskonnateaduste kateedritest: vanemlaborant Veera Ant, õppekabineti juhataja Eve Tomson;

teadusosakonnast: sekretär Aleksandra Apšenek, vanemin- sener Helle Hein, sekretär Kiira Loit, insener Svetlana Mirskaja, va- neminsener Aasa Must, agronoom Kersti Ojaste, operaator Garmen Kallion, nooremteadur Helle Roos, vaneminsener Tiit Rootslane, va- nemteadur Aime Martin;

teadusraamatukogust: osakonnajuhatajad Ilona Smuškina ja Helju Kõrs, desinfektor Linda Karu, vanembibliograaf Ül- le Must, operaator Vilve Pöder;

UMPI-st: nooremteadurid Helbe Sinimäe ja Aina Javoiš, vanem- insener Silva Martin ja preparaator Erika Lang.

Rektor professor ARNOLD KOOP

Tähelepanu!

9. aprillil kogunevad aulasse oma juubelikontserdile TRÜ rahvamuusikakollektiivid lauluansambel «Lakstigal» ja rahvapilliorkester «Ingliska B». Esimene loodi 1959., teine 1954. aastal, tõi küll, nimesid olid neil siis teised. Ootame juubelikontserdile kõiki meie vilistlasi. Osavõtust palume teatada hiljemalt 20. märtsiks aadressil: 202400 Tar- tu, Kirde 3.

Jälleenägemiseni!

Ansambel «Lakstigal»,
rahvapilliorkester
«Ingliska B»

Õnnitleme!

5. märtsil jõudis oma esimese suurema tähiseni DAISY PALM, ülikooli kauaaegne töötaja, otorinolaringoloogia ja oftalmoloogia kateedri vanemlaborant. Ta lõpetas suurtöö geograafina 1957. aastal, pühendus aga varsti hoopis meditsiinile. Tunneme teda range- na, täpsena, alati vastutulelikuna, abivalmina. Mõnessegi teadustöösse on ta lisanud oma kaaluka osa.

Ühiskondlikus töös oleme teda harjunud nägema ametiühinguasju ajamas. Tema juurde tuleme oma töövoimetuslehtedega, tema abi ja nõuandeid vajame alati. Kogu oma mitmekülgse tegevuse eest on teda mees peetud aukirjadega.

Tänasegi tähtpäeva puhul saa- bus ENSV KKEH Ministereiumist aukiri, milles avaldatakse tänu kauaaegse eduka töö eest. Kollee- gide seas on Daisy Palm austatud ja lugupeetud.

Tartus on mõnedki pered, kus mõlemad abikaasad töötavad üli- koolis ning suurtööle on jalge all ka lapsed. Selleski peres on kõrg- haridust saamas juba vanem tütar, kes õpib praegu keemiaosakonnas.

Õnnitleme äsjase juubeli ning läheneva naistepäeva puhul! Soo- vime jätkuvat visadust ja jõudu edaspidiseks!

Kollegid

«Teadagi oli päris alguses ainult üks suur segadus ja mitte midagi muud. Esimeseks seni teada ole- vaks kalseks selles mingi kord maksma panna oli kosmoloogiline Suur Pauk, millega tekkisid Uni- versum ja võimalused selle edasi- seks täiustamiseks. Ettenähtud ajal tuli meie eelkäija puu otsast maha ja haaras kaika. Tekkis tootmine... Esimene üritus kasutada tootmis- jääke laiatarbekauba valmistami- seks oli see, kui mehe üleliigsest küljeluust tehti naine.»

Majandusteadlased muidugi üt- levad, et kaubaks muutus naine alles hiljem. Väärtuse (vahetusväärtu- se) kategooria tekkimisega. Olgu pealegi, minule on seni piisanud veendumusest, et naine oli, on ja võimalik, et ka jääb lihtsalt suu- reks väärtuseks, looduse kõige geniaalsemaks leiutiseks.»

Gustav Naani mõtetega 1976. aasta 4. «Loomingus» võiks jätkata. Nii hästi sobivad need ka 8. märtsi päeva. Päeva, kus kõnel- dakse naistest rohkem, tähelepanu- gi jagub enam. Naistepäevalugu- des on taga õhatud igapäevast meespidamist, pilatud mehi, kes vaid kord aastas lilli toovad, esile toodud naisterahva töökust. Ega selles midagi iseäralikku olegi, kui vaid kõiges piiri peetakse. Sest tü- tarlaps, naine pole meil mingi pri- viligeeritud olend, vaid samuti in- mene oma heade ja halbade külge- dega. Samuti võrdõiguslik, kuid... Loomulikult valimisõiguse, õiguse- ga tööle, haridusele, oma sõnale. Kuid kas meis, naistes pole kasva- nud mingi suurem juhtimistahe, asjade seadmine koduski, kus ehk meespoolt teinekord hääleõigus ära võetud. Selle üle tasuks mõ- telda.

Oma vajalikkust me tunnetame, koguni väga. Kõndigem ükskõik millises ülikoolihoones, astugem sisse ükskõik millisesse audito- riumi või kabinetti. Enamikus nai- sed. Filoloogiateaduskonnast, samuti arstide jt. hulgas on neid palju. Jätkub aspirantuuri. Ka kateed- rites, laborites töötab neid hulga. Osa jõuab dotsendikutseni. Edasi juba tunduvalt vähem. Praegu on ülikoolis 11 naisprofessorit: Inge Unt, Elise Käer-Kingisepp, Kadri Gross, Zara Mints, Salme Nõm- mik, Vilma Kelder, Selma Tee- salu, Valve Saarma, Aili Paju, Lea Boston, Oie Reintam. Elu selek- teerib välja nõrgemad, sihitumad, enesedistsipliinitumad. Teadus nõuab oma, kodu oma.

Veel sellest päevast. Kellele meist ei meeldiks, et naistepäeva eel ja järel meie eest pisut enam hoolitsetakse. Kurb, kui selle tähis- tamiseks naised ise suurt vaeva nägema peavad. Pärast sellest mõistagi ei pääse. Kas või selle- samagi lehe puhul. Meeste jõu ja abiga kõike valmis ei tee. Alats- eesmärgist, lõpetades lehe pakkimi- sega. Vahepeale mahuvad ka nais- te lood, materjalide ladumine, kül- jendamine jm.

Aga siiski on alati midagi ootel. Kasvõi elementaarne viisakuski: ukse avamine, pakkide tassimine... Niisuguste tegude mittemärkamist meeste tavaliselt ei andestata.

Teisele leheküljele pilku heites saab aga küll selgeks, et siin on mängus olnud meeste käsi. I kur- suse žurnalistikaüliõpilased panid kokku humoristliku lehekülje. Enne selle lugemist pakume veel ühe naise — ema, abikaasa ja töötaja lugu, kelle juubeliaeg neile päevile langes.

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

VIVANT OMNES VIRGINES!

Naise koht sinu elus

Viimasel ajal TRÜ teadlaste poolt teostatud uurimistööde tulemused näitavad, et naisterahvastel on meie elus tähta suhteliselt oluline roll. Nendele faktidele elulise kinnituse leidmiseks korraldasime väikese ringküsitluse, mille tulemused siinkohal ka ära toome. Küsimusele naise positsiooni kohta saime järgmisi vastuseid.

LAUREN, A. (ELKNU TRÜ komitee sekretär): Naine etendab minu elus järjest kasvavat rolli (asi pole sugugi selles...), vaid sm. Laurenil on kodus väike tütar kasvamas).

MURAKAS, R. (EÜE Sakala regiooni komissar): Segav, kuid kohati täiesti meeldiv asjaolu.

M. T. (noor lootustandev laborant; soovib jääda anonüümseks): Minu neli paremat sõpra on ikka olnud koer, hobune, raamat ja naine. Millise järjekorranumbri all viimane neist asub, sõltub konkreetsest persoonist.

LOODMAA, V. (ELKNU TRÜ komitee asesekretär): Mida harvemini ma neid näen, seda rohkem nad mulle meeldivad.

VÄRSI, I. (rebane): Naisel on samasugune koht nagu nabal. Ta on nii väga minu keskel, aga ometi pole esimesel kursusel teda veel farvis läinud.

Sedaviisi. Näete isegi, head sõbrad, et potentsiaali veel on, vägagi. Ootame järgmise naistepäevani.

UNIVERSAALNE ÕNNITLUSKAART

Kallis _____

Palju õnne, palju must, laia kõega kallistust!

Võta vastu minu/meie südamlikud õnnitlused naiste-/kalurite/ajakirjanduse/kadri-/mardi-/päevaks!

Tartus,

Sinu/Tele

«_____» 19__ a. _____

- Lõigake kaart lehest välja ning kleepige postkaardi tagaküljele varjutamata 4-kopikalist marki.
- Punktiirjoontele kandke õnnitletava ja oma nimi.
- Kaldekriipsudega eraldatud valikuvariantidest tõmmake alla vastavale sündmusele sobilik päeva nimi, samuti see, kas soovid on üksikisikult või kollektiivilt.

Daamide valik

Rütmikas muusika ähvardas oma valjusega seinte liiga teha. Ohk oli suitsune, kuid siiski läbipaistev. Ahmaste, aga juba selginevate tunnetega istusin pehmes toolis. Ehkki see väliselt võis ka teistsilpaista, olin ma üksainus suur silm. Oo, kui mu sulg suudaks kirjeldada sõnuseletamatut!

Aga emakeel on väene kirjeldamaks seda varakevadise taeva karva õhulist kleiti, seda naeratust, mille kõrval kahvatuvaid kaunid muusad. Seda ilu.

Kuid ta oli hõivatud, ja ehkki minu tulitav pilk temast hetkekski ei lahkunud, olid mu närvide pingul

kul viilukeeled.

Korraka ta näis märkavat mu pilku ja minu tundlik silm tegi kindlaks, et ta punastas. Olin põrutavalt rõõmus, kuid samas tekkis ka vastusele sellele, mida taotlesin. Ja kuigi mu kangelanna oli vaba, ei võtnud ma teda tähtsana.

Läks kulk aega, kuni tuli daamide valik. Kui see välja kuulutati, vaatasin mina tema poole ja tema minu poole ja samas oli selge, et ta suundub minu suunas. Tõusin püsti ja läksin väljapääsu poole.

Ma põgenesin ja vihmane märtsi-öö võitis mu endasse.

pealinn. Saja hundi ulumine aga, et see linn saab kuulsaks kogu maailmas.

Gediminas hakanudki ehitama lossi — üht Sventaragise orgu, teist Kreivoji mäele. Linna nimeks sai Vilnius, mäe tuntakse Gediminas nime all. Daiva ja Romas arvasid, et ega selle tipus käimata linnast õigel pilti saagi.

Pisut pingutav mäkketõus ja pilk pääses vabadusse. Tallinnast veidi suurem linn Nerise kaldal. Hulk rajoone, eriti tuntud uuslinnakud, ka üliõpilaste oma, palju kõrgkoole, teatreid (eriti aga imposantne ooperi- ja balletiteater), muuseumid... Ka barokilinn.

Ilmas on olemas
sihuke päev
ülemaailmne
naistepäev
muidu teel naistel
läheneb ehk raskeks
elukeerise
kiires keskmises
keeda ja korista
vaarila moori
jookse ja toimetab
sabades voori
ainsama päeva
me annaks teile puhkust
et meiegi üle
te tunda saaks uhkust
toome teile lilli
õnnesoove
toome teile kinke
surume kätt
hüüame
Elagu 8. märts!
tugeva pidu
maha peame
õndsasti õhtes
magama seame
on aasta aega
rahulik päev
siis tuleb jällegi
naistepäev

KRISTA-ROBERTA HINSBERGI
joonistus

Nõuandeid

(ja mitte ainult
naistepäevaks)

Spetsialistid väidavad, et naistepäeva kordaminekuks on tingimata vajalik pere meesliikmete asumine ja liikumine teatud piirides, mis soovitavalt piirneksid koduse korteri seinetega ja mingil juhul ei hõlmaks lähimat õllerestorani.

Praktika näitab, et tegelikkuses on naisel vähe vahendeid selle eesmärgi saavutamiseks.

Appi tuleb Tammsaare, kes aastatepikkusi kogemusi üldistades ütleb: «Kui keelad, läheb vägisi, hakka ajama, tuleb ise tagasi.»

Seega ei ole üldsegi üleaarane naistepäeva hommikul mehele õrnalt meelde tuletada, et ka täna on õllerestoran avatud.

Kui mees jätab naistepäeva hommikul naisele kohvi voodisse tooma, lilled kinkimata või koguni isegi õnne soovimata, siis ei tohi temale neid kurjasid tegusid mitte andestada.

Sest suur inimestetundja Tammsaare ütleb:

«Inimene ei tee teisele siinilmas midagi rumalast peast, vaid aina suurest rõõmust, et võib teisele väanala.»

Kuidas käituda naistepäeval

Teatavasti on 8. märts kalendris olnud juba igiammusest aegadest saadik, suurema ja sügavama tähenduse on ta aga omandanud ajast, kui avastati, et naine on ka inimene.

Naistesse suhtumise väljakujunenud tavad pärinevad siiski ka mõõdunud sajanditest. Sel ajal oli nimelt üle maailma väga levinud kombeks naist peksta ja luku taga hoida. Muutunud on ajad ja kombed ühes nendega. Kui aasta jooksul veel võib kohata igandlikke tavasid, siis naistepäeval on need halastamatult välja roogitud ja asendatud läbinisti humanse teemetega.

Astronoomi vaatepunktist on see üsna tavaline päev. See, et päev minevat tunduvalt pikemaks ja päike paistvat hulga soojemalt, on täiesti alusetu kuulujutt. Päeva ilu sõltub ainult inimestest enestest. Väga suur osa on aga ka tavalisel, mis mõnes mõttes juhivad inimeste tegevust. Toomegi neist allpool mõned ära.

- * Kauniks, kuid kalliks tavaks on naistepäeva hommikul naistele lilled kinkimine (Järva-Jaani).
- * Hommikul peale naise ärkamist viidavat talle kogu ja võileivad voodisse (Palupera).
- * Kauni päeva mälestuseks kinkitakse naisele, emale, õele mingi mälestuse. On lubatud nii osta kui ka ise teha (Obinitsa).
- * Enamiku tööst-toimetustest teevad sel päeval ära mehed (Laatre).

* Naisterahvaste kohta taroltatakse hellitusnimesid (Kihelkonna).

* Naistest kirjutatakse kiitvates toonides seinalehes, laualehes, ajalehes (Rakvere).

* Antakse välja ametlikke käskkirju naiste õnnitlemiseks (Väike-Maarja).

* Naistepäeval ollakse naiste vastu tähelepanelikud ja kuuletakse neile kõiges (Toole).

Mehed, lähenedes loomunguliselt nendele rahvakommetele, on teil naistepäeva edukas mõõdasaatmine kindlustatud.

Juuksuris

Käisin mööda linna, pilludes igal võimalusel oma uuri ja keitsin pilke ka suurtele tänavaaustajatele. Ohtune bankett oli lähemas, aeg aga pressis aina peale. Kõikjal juuksurite uste taga olid järjekorrad. Oleks et siis lihtsaks harjumuspäraseks — need siin olid tõelised boamaod. Surusin maha soovi kõega lüüa ja praeguses olukorras banketile ilmuda ning jätkasin otsinguid. Ja oma suureks üllatuseks leidsingi juuksurialongi, kus järjekorda peaaegu polnud.

Juba neli minutit pärast istusin toolil ja teatasin mind teenindavale neile oma soovi. Talle oli seda soovi lausa meeldinud teatavaks teha — minu ees ei seisnud mitte juuksur, vaid kaunitar, silm lausa puhkas tema kujul, kui mu karakatet piirama hakkas. Esinduslikes graatsilistes liigutustes ei olnud midagi liigset, näpud liikusid vä-

ledalt. Odekolonnipilvedes hõljusdes aeg-ajalt silmi paotades tundus mu laubale langev tukk küll veidralt diskolilik, kuid kui taoline kuningatütar mind sellisena näha soovis, ei saanud mul selle vastu midagi olla. Tema peeglis vilksatav nägu muutis mind keeletuks.

Kahjuks jätkus seda õndsust vaid kümneks minutiks, ja ma lahkusin mugavast toolist. Kätt tasku pistes ja neule otsa vaadates küsisin, kui palju mul nende meeldivate hetkede eest loovutada tuleb.

TE EI VÕLGNE MITTE MIDA-GI, ME ALLES HARJUTAME.

Ilmselt ei peegeldanud mu nägu mitte midagi head, sest järjekorras olnud meisterahvas lahkus kilrel sammul ateljeest. Visanud ka ise pilgu peeglisse, jät mul üle vaid okata: «Oh naised, mis te küll meiega teete...»

* *

Tiit R. mudib salvrätikust kuulikesi.

Aavo K. ei suuda kuidagi oma saapapaela kinni siduda.

Sulev V. loendab mõttikult jääpurikalt langevaid tilku.

Hannes A. murrab järjekordse pastaka.

Tiit P. sügab prille.

Hämaridub.

Saabub Ivo R. Värisevate kondiste kättega heidab ta diplomaadikohvi lauale ja enda tugitooli rõõtsakile.

Tilkasid aina langeb. Juba kolmekohaliste arvudega.

Olav V. Lätist karjab äkitselt: «Aga sotsiomeetriline tasand?»

Ivo pöörab pilgu lakke. Ühemõtteliselt.

Tiitlud lõpevad salvrätikud.

Kukub, ajna kukub. Tilku. Purikaid. Hannes.

Tiit P. hakkab äkitselt nutma: «Ma ei taha, aga pean...»

Halin muutub üldisemaks. Ohinevad Aavo, Sulev, Ivo.

Kellagi numbrilaud muutub uduks.

Pisarate purskudes nuuksatab Olav: «Juba ootavadi!»

Hannes vaikib nurgas.

Raekoja kell hakkab lõõma. Pikalt. Kumedalt.

Lõpuks Sulev tõuseb: «Jah, mehed, tuleb minna. Tööpäev on läbi, algab naistepäev.»

Mehed riietuvad vaikides.

Toimetuse uks suletakse.

Ainult Hannes ei liiguta.

Lehekülje orgkomiteesse kuuluvad Aavo Kokk, Tiit Pruuli, Tiit Reinart, Ivo Rull, Sulev Valner ja Hannes Astok.

Labas! Tere!

Kord jahilt tagasi ratsutades jäänud Leedu suurväest Gediminas õõbima Sventaragise orgu. Ta näinud unes, et Kreivoji mäel seisab suur raudhunn, kelle sees veel sada hunti. Vürst õelnud ärgates targale: «Nägin imelist und!» Seletuste peale kõstinud tark: «Kõrgeauline vürst, raudhunn tähendab, et siia tuleb

Jäime tippu tükiks ajaks. See oli Vilniuse-reisi teisel päeval. Esimene oli kulunud 404-aastasele ülikoolile.

HELLE

Raske on kolmest tihedast päevast kirjutada vaid mõni lehekülg. Püüan siiski kõik rangelt proportsiooni seada ja midagi meelde jäävat, mõtlemapanevat pakkuda.

Niisiis. 1.—5. veebruarini oli minul ja kahel üliõpilasel komandering Vilniuse ülikooli. Helle on majandusteaduskonna III kursusel, tema lugusid olete lehes juba mitu aastat kindlasti märganud, sest ta on oma teaduskonna pressisekretär. Lii Kangru õpib teist aastat ajakir-

jandust ning sügisel komsomolikonverentsil valiti ta komsomolikomitee pressisekretäriks. Et keegi meist polnud Vilniuse pinda veel korralikult puudutanud, tahtsime näha ja kuulda palju. Tänu meie väga lahketele võrustajatele läks see korda. Isegi väga.

Meie ja Vilniuse ülikooli seovad sõprussidemed. 1979. aasta mais kirjutati alla sõprus- ja koostöölepingule. Sidemed on mitme katedri ja teise allüksuse vahel, ka üleülikooliselt, rääkimata komsomolist.

VARJE

(Järgneb)

NBI

Järgmine «TRÜ» ilmub reedel, 16. märtsil.

NBI!

FILMIKLUBIS

Kolmapäeval, 14. märtsil kl. 18 Vanemuise 46 Marlen Hutsijevi — sügissemestril vaatasime tema «Olen 20-aastane» — portreeõhtu. Nüüd näitame katkendeid varasemast loomingust — «Kevad Ülejõe tänavas» (1956) ning «Kaks Fjodorit» (1959), selles on V. Sukšini esimene filmirooli ja 1983. a. valminud «Järeisloa» (osades Andrei Mjagkov ja Rostislav Piljati).

KLUBIS

7. ja 8. märtsil kl. 21 naistepäeva show.
10. märtsil kl. 22 ja 11. märtsil kl. 21 disko.

Toimetaja V. SOOTAK

Ajalhe «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241, tel. 3 51 80. Hans Heidemann nlm. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19, III. Osknumbri hind 2 kop. Tellim. 712. MB-03062.

«TRÜ»

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту Эстонской ССР.

TRÜ TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 8 (1367)

Reedel, 16. märtsil 1984

XXXVI aastakäik

Teatrikuisel päeval

midagi. Muidu kasulikku teavet aga sain küllaga.

Tuli välja, et 30. märtsist 1. aprillini on klubil plaanis korraldada teised üliõpilasteatrite päevad. Esimest korda prooviti möödunud aastal. Tookord — nüüd oli hääles enesekriitikat — jäi paljugi halva organiseerimise ja väheste reklaami takka. Tagajärg — publikut polnud. Nüüd tahame teha paremini.

Püüdsin ettevaatlikult ka oma tuttava kohta teadust saada. «Ei, temast pole meil küll midagi kuulda, aga selletagi on meil olemas 3 näitetruppi, kes kõik eelolevatel päevadel etendustega üles astuvad. Need on: Jaan Kolbergi trupp — Leonid Andrejev «Juudas Iskariot», Märt Loidi näitering — «Unevärvid» Marquezi novellide ainetel ja Liina Hermaküla vene näitering — S. Zlotnikov «Triptühhon kahele». Kas festivalile tuleb üliõpilasteatriteid ka väljaspoolt alma materit?

«Muidugi. Olge kena, pange ka need kirja. Moskva rahvateatri stuudio Nikitski värvate juurest tuleb külla M. Karamzini «Vaese Liisaga». Leningradi üliõpilasteater etendab P. Weissi lugu «Saint Paul Marat jälitamine ja tapmine». Läti ja Vilniuse ülikoolist tulevad pantomiimiorupid. Ka Tallinnast on osalejaid. Üliõpilaste draama-stuudio etendab siin kompositsiooni Alliksaare ja Tuglase ainetel «Võib ka olla unekas».

Täna sin ja panin toru ära. Mõtlesin, et kui nüüd oma tuttavat näeks, siis küll ta alles rõõmustaks. Aga kust teda praegu ikka leida, tema elab ju oma teatrali elu...
RAIVO LOTT

Aasta algul toimunud ülikooli kirjastusnõukogu koosolekul andis ülevaate kirjastus- ja trükiosakonna tööst osakonna juhataja Marta Raisma.

Ülikooli kirjastustegevus oli eelmisel aastal edukas: avaldati 42 õppevahendit ja 153 õppe-metoodilist materjali (kokku 711,25 trükipoognat).

● Õppevahendeid ilmus kõige enam arstiteaduskonna õppejõudude sulest (17). Järgnesid filoloogid (8) ja matemaatikud (5). Samad teaduskonnad olid kõige agaramad ka õppe-metoodiliste mater-

kist (kokku 2037,37 trükipoognat). Sellest 97% trükiti ülikoolis.

● Kirjastus- ja trükiosakonna küllalt väike, kuid väga teokas kollektiiv — ainult 35 inimest — on töötanud väga hästi ja väärib igati tunnustust. Oma osa selles on ka paljudel autoritel ja vastutavatel toimetajatel ning kateedrijuhatajatel ja dekaanidel, kes oma täpse ja tähtaegse tööga on aidanud kirjastamis- ja trükitegevuses hoida vajalikku tööritmi. Kahjuks leidub ka autoreid ja vastutavaid toimetajaid, kes pole seda veel mõistnud ning tähtaegadest mittekinnipidamisega tekitavad lisaraskusi.

Oli hea raamatuaasta

jalide koostamisel (vastavalt 33, 26 ja 24). Nende koostamisel olid virgad veel majandus- (16), õigus- (16) ja füüsika-keemiateaduskond (13). Teiste teaduskondade õppejõududelt ilmus õppe-metoodilisi materjale vähem. Aga kas neid ka vajati vähem?

● Teadustööde kogumikke kirjastati 42, autoreferaatide 46, ankeete 14, konverentside programme, teese ja materjale 25 nimetust ja bibliograafia-alaseid töid. Kui neile lisada veel tellimistööna välja antud, kuid meil trükitud 2 monograafiat (prof. M. Seljak, I. Gräzin), siis ulatus teaduslike väljaannete maht 703,68 trükipoognani.

Lisaks õppe- ja teadusväljaannetele kirjastati veel mitmesuguseid bibliograafia-väljaandeid ja muid trükiseid (kokku 144,57 trükipoognat) ning 933 rakendustrükist (213,62). Tellijatele väljastpoolt ülikooli tehti 35 tööd (208,5 trükipoognat). ENSV KKEH Ministteriumi tellimisel trükiti üliõpilaste laulu- ja tantsupeo «Gaudeamus IX» osavõtjatele ühisrepertuaari ja Eesti NSV üliõpilaskooride kogumikud.

Kirjastus- ja trükiosakonna toodangu kogumaht oli 421 raamatut ja brošüüri ning 933 rakendustrü-

Seepärast pidas kirjastusnõukogu vajalikuks, et jooksva aasta kirjastamisplaanis olevad käsikirjad peavad olema kirjastusosakonnale viimistletult üle antud enne suvepuhkusele minekut. Järgmise aasta kirjastamisplaani projekti võetud käsikirjad tuleb aga kirjastusele üle anda sügissemestri jooksul, kohe pärast kinnitatud plaani saamist.

1983. aastal realiseeris valmistoodangut kõige paremini arstiteaduskond. Kõige tagasihoidlikumalt kulges see bioloogia- ja õigusteaduskonnas. On kaks teed: kas õpitakse oma väljaandeid levitama või lepitakse kirjastamisvõimaluste piiramisega. Ei ole mõtet lattu toota. Väljaannete levitamine, nende viimine rahva hulka on tegevus, millele tuleb senisest rohkem mõelda.

Praegu käib ehitustegevus vanemtöödejuhataja jaoskonna tödejuhataja Ilmar Kompuuse energilisel juhtimisel Tiigi t. 78 keldris ja I korrusel, et sinna üle tuua ülikooli rotaprinditrükikoda ja raamatuladu. Töö on mahukas. Kirjastus- ja trükiosakonna koondamine ühe katuse alla tõstab kirjastustöö operatiivsust ja parandab töötingimusi.

VALTER HAAMER,
TRÜ kirjastusnõukogu esimees

Poliitpäeval

esines ülikoolis ENSV kultuuriministri esimene asetäitja, ENSV teeneline kultuuritegelane ILMAR MOSS. Pärast ülevabariigilise ühtse poliitpäeva teemal «Partei ja rahva ühtsus» peatumist kõneles ta meie vabariigi kultuuriprobleemidest. Huvitavat ja andmerohket ettekannet kuulates selgus: meil on palju tehtud kultuuriväärtuste säilitamisel ja kaitsmisel. Vähene on ehk olnud sellealane propaganda. Võime uhked olla muusika, kunsti ka kirjanduse kõrge taseme üle, maha mõnevõrra jääb neist tänapäevane dramaturgia ja filmimaterjal. Parandamist vajab kindlasti muusikaharidus (vähe on külalaste töise muusika kontsertidel). Väga hästi on edenenud taidlus (meil on ligi 2000 rahvamuusika viljelejat, on 17 rahvateatrit). Tunnustatud taitlejate seas mainis I. Moss ka TRÜ naiskoori, rahvakunstiansambli ning TRÜ ja EPA ühist meeskoori. Solidsed töövoimid on klubidel, mitmekesise tegevusega on haaratud huvialaklubid. Praegune hea tase on saavutatud järjekindla töise tööga, seda tuleb hoida ja teha veel paremini. Kultuurikandjate hulgas on ka palju TRÜ kasvandikke, kes tegutsesid juba oma ülikooliajal.

Küsimuste vastustest saime teada, et Tähtvere laululava rekonstrueerimine on plaanis, seetõttu toimub ju üliõpilaslaulupidugi Tallinnas mitte Tartus. Kuid Tartus on ka teisi kaalukaid üritusi, mille tarvis lava vaja. Küsiti etnograafia- ja kirjandusmuuseumi edasise ehitusplaani kohta. A. Koop kui NSV Liidu Ülemnõukogu saadik vastas omalt poolt, et kirjandusmuuseumi juurdeehituse küsimus on põhimõtteliselt lahendatud. Kit-sas on etnograafiamuuseumil, kuid siingi on kaalumisel mõni variant.

Sellel sisukal poliitpäeval kolmapäeval pärast kella 14 oleks üht-teist teada saada olnud ka humanitaarüliõpilastel (muidugi mitte ainult neil). Kas neile loenguvabadele tudengitele ei piisanud esmaspäevast peale lugeda olnud teadandest?

EKP TRÜ komitees

5. märtsi koosolekul:

● tutvustas dots. Hillar Palameets Tartu vabastamise 40. ja võidu 40. aastapäeva tähistamise ürituste komisjoni. Selle esimeheks on rektor prof. A. Koop. Komisjoni koosseis kinnitati, arutati ka esialgset tegevuskava. Lähemal ajal kirjutame sellest pikemalt.

● NLKP liikmekandidaadiks võeti õigusteaduskonna IV kursusele Ain Kabal ja V kursusele Ants Kull;

● arutati kaadriprobleeme ja kutsetaotlusi ajalooteaduskonnas.

TRÜ naisperet

austati meeldiva õhtupoolikuga esmaspäeval palmihoones. Direktor Hie Kimmel tutvustas uue maja ehituslugu ja palme. Prof. Helmut Piirimäe kõneles naistest ajaloolasest pilgu läbi. Laulud kõlasid klubi meesansambli Ene Peikeri juhatusel.

SALME SALU

SPORDISEKTORITE JUHATAJAD!

Neljapäeval, 22. märtsil kl. 16.15 on komsomolikomitees spordisektori koosolek, kuhu oodatakse kõiki teaduskondade spordisektori juhatajaid.

sekretäri

Täna see on see koht lehes reserveeritud komsomolisekretäredele. Taastame 1976. aasta rubriigi. Alustuseks on sõna ülikooli suurima, arstiteaduskonna sekretäri. Selle teaduskonna eesotsas on seisnud pidevalt niisugused noored mehed (Oleg Sevtšuk, Indrek Miidla jt.), kes on püüdnud teisi juhtida ja suunata küllaltki tulemusrikkalt nii oma teaduskonnas kui kaugemalgi, nimelt EOE-s.

* * *

Ülikooliaastad annavad igaühele meist peale koolitarkuse kaasa palju seesugustki, mida ei saa mahutada programmi, loengusse, seminari, mille kohta pole küsimusi eksamipiletis ning mille suurust ei mõõdeta numbritega matriklis. Seda võib nimetada elukogemuseks. Mõni ehk muigab, et nii noor inimene ei tea elust veel midagi. Veel öeldakse, et mis nüüd noortel viga..., et vaat' kus meie omal ajal..., ja ikka samas vaimus edasi. Küllap on sedasama oma lastele rääkinud meie vanaisad-vanaemad ja pole kaugel aeg, mil nõnda kuulevad meid kõnelemas meie oma lapsed. Ju see nii peabki olema.

Iseasi aga, milline ühe või teise noore inimese elukogemuste pagas olema saab. Teisisõnu, mida inimesest arvata. Hea, kui noor inimene kogeb, et elu on huvitav vaid siis,

kui see ise huvitavaks teha. Selline inimene teeb palju ja jõuab palju. Halb, kui noor inimene leiab, et elu on siis huvitav, kui see tema jaoks huvitavaks tehakse. Taoline ei taha teha enamasti kui on vaja iseendale kenaks äraelamiseks.

Ilmselt on nii, et ainult koolipinki nühkides elutargaks ei saa. Suhtlemis-, väljendus-, esinemis- oskust, vastutus- ja kohusetunnet ning palju muudki arendab tegevus, mida tavatseme nimetada ühiskondlikuks tööks. Valdavat osa üliõpilasi ühendab komsomoliorganisatsioon, tudengite omavalitsusorgan ülikoolis. Selle suure organisatsiooni tegude tõhusus sõltub meist endist. Kõigepealt peaksime teadma, mida tahame saavutada, ning seejärel leidma vahendeid eesmärgile jõudmiseks. Üks meie tähtsamaid ja mahukamaid tööloike on üliõpilase põhitegevusega — õppetööga — seonduv: tagada õppedistsipliin. Sellesama pärast muretsesid lisaks komsomolibüroole dekanat, ametiühingubüroo ja veel mitmed teisedki organid ja organisatsioonid. Sageli pole see loengutest ja praktikumidest kaarega mõõda käiva üliõpilase enda mure. Pahatihti ei tunne tudeng huvi oma rühma- või kursusekaaslaste käekäigu vastu. Elatakse põhimõttel «mis see minu asi on». Eks ta tundub veider küll hakata kasvatama juba täiskasik jäänud noort inimest, kellel jääb vajaka kohusetundest, ees-

märgikindlusest, tahtest, austusest teiste vastu. Kuid midagi pole parata, sellist inimest tuleb siiski üritada veenda, kui vaja, karistadagi, sest mine tea — äkki saab veel asja. Selles töös on esimeseks ja kõige tähtsamaks lüliks rühma- ja kursusekaaslased, sest teaduskonna komsomolibürooni või dekanadini jõudes on tihtipeale juba hilja.

Praegu on hoogu võtnud ettevalmistused EOE 21. töösuveks. Räägitagu malevast mida tahes, üks on kindel — EOE ei ole mitte ainult see koht, kus kahe kuu jooksul 6,8 miljoni rubla eest tööd teha vihutakse, vaid siit saab tulevane kõrgharidusega spetsialist eluks kaasa väga palju vajalikku, mille väärtust rahas mõõta ei ole võimalik: suhtlemis- ja juhtimisoskust, otsustus- ja algatusvõimet, vastutustunnet. Siingi on üks «aga». Malevas on välja kujunenud olukord, mida võiks nimetada tsentraliseeritud vastutuseks: kõige eest vastutab regiooni komandör. Unustatakse, et oma tegudest peavad endale ja teistele aru andma ka rühma reaaliige, rühmakomandör, rühma- ja regioonistaabi liikmed. Nõnda kujunebki välja mis-see-minu-asi-on-mentaliteet.

Oleks kena, kui igaüks, kes alma mater'i seinte vahel diplomini jõudnud, teaks, mida nõuda eneselt ja mida teistelt.

Selle poole püüelgemgi. Kõik koos ja igaüks omaette.

tribüün

VAHUR KELDRIMA,
arstiteaduskonna komsomolisekretär,
ravi V k.

Carl Schmidt

13. VI 1822 — 11. III 1894

11. märtsil möödus 90 aastat baltisaksa päritoluga keemiku, Tartu ülikooli õppejõu (1847–1892), Peterburi TA korrespondentliikme (1873) professor Carl Schmidt surmast.

C. Schmidt pärines Jelgava ap-teekri perekonnast. Pärast gümnaasiumi lõpetamist siirdus ta Berliini ülikooli, kus tegeles H. Rose laboratooriumis analüütilise keemiaga. C. Schmidt täiendas ennast Giesse-nis ja J. Liebigi laboratooriumis. Õpingud lõpetas ta 1845. a. Göttingenis Fr. Wöhleri ja füsioloog K. Wagneri juures.

Omandanud 1846. a. meditsiinidok-tori kraadi, alustas ta tööd Tartu ülikooli arstiteaduskonnas Fr. Bid-deri juures.

Schmidt ja Bidderi ühised uuri-mused tuginesid täpsetele analüü-tilistele meetoditele. Seede- ja aine-vahetusprotsesside füsioloogia kee-miliste aluste uurimisel saadud tule-mused on üldistatud nende ühises monograafias. Tänapäeval laialt le-vinud termini «süüvesik» võttis esimesena kasutusele C. Schmidt 1845. aastal.

C. Schmidt töötas välja origi-naalse meetodi vere analüüsimiseks. Ta avastas veres karbamiidi ja suhkru ning tegi kindlaks mitme keemilise elemendi (Na, K, P, Cl) ebaühtlase jaotuse vereseerumi ja vereliblede vahel.

Üleminek keemiakateedris pro-fessori ametikohale 1850. a. tähis-tas C. Schmidt teaduslikus tegevus-es uue etapi, mille sisuks olid mi-neraalide, maapõuevarade, muldade ning vete rakendusliku suunitluse-ga uuringud.

Üks ulatuslikumaid töötüskleid oli Kesk- ja Lõuna-Venemaa must-mulla uurimine. Sisuliselt olid need esimesed süstemaatilised pinnase keemilis-analüütilised määramised maailmas. Nende tööde põhjal vi-sandas C. Schmidt Vene mustmul-dade tekkimise üldise teooria. Uuri-muste suurt väärtust on kordu-valt rõhutanud V. Dokutšajev. C. Schmidt oli Venemaal üks esi-mesi mineraalväetiste kasutamise propageerijaid. Ta tegi ka hüdro-keemilisi uurimusi, samuti käsitles Tartu vesivarustust tervishoiulisest küljest.

C. Schmidt oli mitte ainult nime-kas teadlane, vaid ka tunnustatud pedagoog ja organisator. Ta pöö-ras palju tähelepanu ülikooli kee-mialaboratooriumi moderniseerimi-sele. Kaasaegsete hinnangu koha-selt oli keemiakateeder pärast üm-berkorraldusi oma aja üks mood-samaid.

Aastatel 1847–1850 õpetas C. Schmidt füsioloogilist keemiat, 1850–1852 juhtis ta iseseisvat far-maatsia kateedrit. 1863–1867 ja 1891–1892 oli C. Schmidt füüsika-matemaatikateaduskonna dekaan.

C. Schmidt õpilaseks olid selli-sed tuntud keemikud nagu V. Ost-wald, G. Tammann, J. Natanson jt. nimekad füsioloogid: N. Jaku-bovitš, F. Ovsjannikov, G. Bunge, N. I. Lunin. Ta oli 27 üli-kooli või teadusliku ühingu auliige. C. Schmidt oli Tartu Loodusüüri-jate Seltsi rajajaid 1853. a.

Tartu ülikooli teenistusest lah-kus ta 1892/93. õppeaasta talvese-mestril ja suri 1894. a.

SIRJE KARIS

KUI PALJU ME KUULEME?

Et teada saada, kui palju on meie vabariigis suhtlemist takista-va kuulmiskahjustusega inimesi, ha-katakse kindlaks tegema kurtide ja vaegkuuljate arvu. See võimal-dab neid paremini aidata.

Asutustes toimub esimene üleva-bariigiline arvelevõtmine 1. mär-tist 10. aprillini. Palume kõiki, keda see puudutab või kes teavad kuulamishäiretega töökaaslast, an-da märku TRÜ ametiühingukomi-teele (vana kohviku maja III korrus, tel. 348 75), et saaks täita nende kohta nõutava perfokaardi.

TRÜ ametiühingukomitee

RAHVAMUUSIKA-HUVILISED!

Toimetuse süü läbi on eelmises lehes «Lakstigali» ja «Ingliska B» teates viga. Juubelikontsert ei toi-mu mitte 9., vaid 7. aprillil.

Uno Podar 60

Homme saab 60-aastaseks pato-loogilise anatoomia ja kohtuarsti-teaduse kateedri dotsent Uno Po-dar. 1949. aastal lõpetas ta kiitu-sega arstiteaduskonna. Ülikooliga sidus ta end lähemalt juba üliõpi-lasena, töötades algul laborandina anatoomia ja III kursuse lõpetami-se järel patoloogilise anatoomia ka-teedris. Sellesse kateedrisse ta pü-sivalt tööle jäigi. Rohkem kui 35-aastase töö jooksul on ta olnud la-borant, assistendi kohusetäitja (V kursuse üliõpilasena), assistent, dotsent. 12 aastat (1962–1974) ju-hatas Uno Podar kateedrit.

Teadustööga hakkas juubilar te-gelema üliõpilasena. 1948. aastal valmis võistlustöö «Siseelundite muutustest enterokoliitide puhul», mis pälvis I preemia ülikoolis ja NSVL Kõrgema Hariduse Ministeeriumi preemia. 1953. aastal kaitses Uno Podar kandidaadiväitekirja

teemal «Mõningate uinutite ja eru-tavate medikamentide mõjust haa-va-organisatsioonilisele protsessile (maksas)». Regeneratiivsete prot-sesside uurimist on ta jätkanud, te-geldes selle kõrval ka teiste küsi-mustega, millest esikohal on ema-kavähi uurimine nii kliinilisel kui eksperimentaalsel materjalil. Palju tähelepanu on juubilar pühendanud kateedri ajaloo uurimisele, kirjutanu-d rea artikleid. Ka kateedri näi-tusematerjalide kokkupanija on ala-ti olnud Uno Podar.

Ülikooli õppejõud on aga eelkõi-ge pedagoog. Uno Podar on hin-natav lektor, kelle loengud on sel-ged, loogilised, hästi illustreeritud. Tahvel ja värvilised kriidid on loengu lahutamatud osad. Juubilar on ka mitme õppevahendi autor.

Ühiskondlikus tegevuses on ta eriti innukalt osa võtnud ameti-ühingutööst: on olnud teaduskonna-büroo liige, büroo esimees, ülikooli ametiühingukomitee õppe- ja teadustöö sektori esimees, kultuuritöö-tajate ametiühingu Tartu Linna ja Rajoonikomitee esimees. Ta on ol-nud kursusejuhendaja, praegu ju-hendab õpperühma.

Mida teeb juubilar vabal ajal? On kirklik kalamees ja oleks edas-pidigi, kui vaid leiduks kohti, kus kala püüda. Looduses on muudki, mis teda võlub. Oma pere jaoks leiab ta alati aega, ka seenemetsa minekuks. Meeldib marjul käia, kuid ainult vaarikal. Neid saab püsti korjata. Hobiks on markide kogumine (teema «Ema ja laps»). Partneri leidumisel on valmis istu-ma malelaua taha.

Soovime juubilarile palju õnne, tervist ja jõudu edasiseks teadus-ja pedagoogitööks.

Kolleegid

On KOR-i vaja?

«Loomulikult!» «Muidugi mittel!»

Kuidas kellele. Selge on üks: üliõpilased pole seltskond, kelle üritustel ei tekiks korrapidamise vajadust. Rahvamalev ei tegele ülikooliga, seda tööd tuleb endal teha. Just tööna võtavad asja TRÜ komsomoli operatiivrühma staabi ülem Tambet Tampu ja õiguskas-vatussektori juhataja Toomas Kivi-mägi. Nende abiga ja lähtudes pealkirja küsimusest heidamegi pil-gu KOR-i tegevusele.

● Mis vahe on KOR-il ja rahva-maleval? Mida KOR täpsemalt teeb? Toomas Kivimägi: Kõik KOR-i liikmed on rahvamalevlasted. Neil on rahvamaleva pilet ja sel-les vastav vaheleht. Peaülesanne ongi pidada korda ülikooli üritus-tel. Suurte ettevõtmiste ajal teeme reide ühikates: siis sõidab Tartus-se igasugu inimesi. Tuleb kontrol-lida ühiselamulube, et sinna ei pääseks võõraid või et nad ei ri-kuks seal korda. Selline reid oli EÜE balli ajal. Ent asi kaotab mõtte, kui ka meie üliõpilastel puuduvad ühiselamuload.

Tambet Tampu: Möödunud aast-tast patrullime linnas. Eelmisel se-mestril oli KOR-i nädal, kontrolli-sime kauplustes ja ladudes alko-holimüügi eeskirju. Plaanis on neid nädalaid teha kaks korda aastas. Meie alla käib ka linnaliinide bus-sijaam.

Ülikooli KOR osaleb linnarühma-de sotsialistlikus võistluses. Selles sai ta kolmanda koha, peamiselt reidide eest sessamas bussijaamas. TT: Linnaliini bussijaam on alaealiste kogunemiskoht. Istuvad seal, teevad möödujate kohta kom-mentaare, vahel kaklevad. Me peame nad korrale kutsuma.

TK: Teeme koostööd alaealiste inspeksiooni, siseasjade osakonna ja rahvamalevaga. Reidikäijatel on ühendus miilitsajaoskonnaga (raa-diosaatja). Kui on suurem kaklus, kutsume sealt mehed välja. Joodi-kute äraviimiseks saame kutsuda kaineriauto.

Algul oli nii, et selle kinnipüü-tud joodiku panid teised oma kirja. Nüüd nad juba arvestavad meid. Enam ei ole ka alaealistega nii palju tegemist.

TT: Praegu on meie põhifunkt-sioon bussijaamas näidata igat mesti korrariikkujatele, et me seal oleme.

Selleks, et midagi üldse ära te-ha, on esmane nõue murda vana suhtumine. Kõik järgnev on juba lihtsam. Kui paiga kohta teatakse, et seal on valve, et seal võib «va-hele jääda», siis korda ei rikuta.

Selline maine tuleb luua ka Le-ningradi mnt. kohvikule, mida

KOR-i mehed peavad raskemaks objektiks.

TK: Uue kohviku diskodel käib võõrast rahvast, sinna pääsevad nad kergesti sisse. Joomist ja kak-lust on palju. Valvama peaksid füüsikud, sest neil on mehi ja koh-vik asub nende ühika kõrval. Praegu on KOR-is inimesi õigus-teaduskonnast ja keemiaosakonnast, kokku 60. Kui ka füüsikud kaasa tõmmata, saaks kogu töö tehtud.

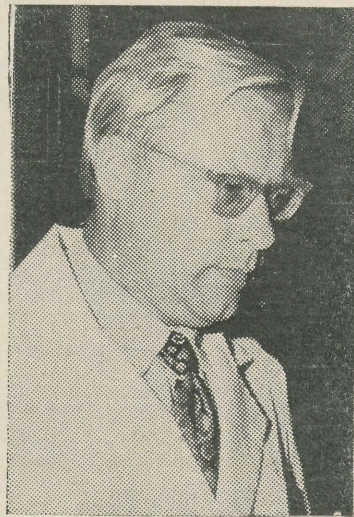
TT: Inimesed peavad ise huvi-tatud olema. Tööd tahavad nad teha siis, kui sellest kasu saavad. Nii ongi juriste kõige rohkem: omandatud kogemusi läheb tarvis ka pärast ülikooli. On mehi, kes juba mitu aastat raskemates koh-tades ukse peal seisnud. Nende jaoks võiks olla preemiafond.

TK: Meie sisemine stiimul on vabapääsu andmine. Kõige rohkem tahetakse KOR-i kaarti levimuusi-kapäävadele. Neid anname meeste-le, kes tööd teevad. Eelmisel kevadel saime 30 kaarti. Oli kolm kont-serti, valvasime kordamööda küm-ne kaupa. Ka see on hea, kui saa-me valvajatele jagada tasuta üliõpi-laspäävade embleemi ja plakati.

● Kuidas te endale inimesi saa-te?

TT: Võtame KOR-i kohe esime-selt kursuselt. Räägime, mida tuleb teha. Siis tunnevad nad hiljem

Heiki Timotheus 50

on siin püsinud senini. Kandidaa-dikraad kinnitati 1967 ning samast aastast on kateedri õppejõud.

Juubilari erialases biograafias on huvitav see, et ülikooli lõpetas anorgaanika erialal, kuid jõudis nähtavasti keemiasse põhjaliku sü-venemise ja muidugi ka abikaasa tugeval mõjutusel tõelise keemilise kunsti valdkonda — orgaaniliste ühendite sünteesi juurde.

Kunstiarmastus on võib-olla ka mõne geeni teene, sest pärinedes kunstniku perekonnast on ta kõige kauni vastu aldis. Hirmsasti meel-divad talle liblikad. Neid ta kollekt-sioneerib hoolega ja tunneb nii õo- kui päevaliblikate asjandust põhjalikult. Pole ime, et 1978. aastast on ta orgaanilise sünteesi labo-ratooriumi teaduslik juhendaja. La-bori peaeesmärk on feromoonide, s.t. ainete süntees, millega saab nutukaid alt tõmmata. Erilist huvi tunneb ta ühe alkoholid rühma, nimelt 1,3-dioolide vastu, milliseid on seni «häämatult vähe uuritud».

Õppejõuna on juubilar mees omal kohal. Kui vaja, kirjutab ise õppevahendi valmis. Ei armasta ülemustega vaielda ja õppeedukus on tal ka enamasti korras. Ühis-kondliku töö alal keemiaosakonnas alati täisrakendis. Keemikute ja eriti orgaanikute poolt visadust ja tublit tööindu tudengite, liblikate ja dioolide vallas.

Orgaanikute naispere nõudmisel kirja pannud
TULLIO ILOMETS

tööd juba põhjalikult. Ka praegu-sed parimad alustasid rebastena.

Parimad? Keemiast U. Heinast ja A. Orav; õigusteaduskonnast R. Pärtel, E. Mei, A. Viigi, P. Pruks, P. Rööp, E. Konsand. TK: Sellistele meestele võiks anda jääva KOR-i kaardi, mis kehtib igal üritusel.

Seoses üritustega tahaks rääki-da üliõpilaspäävade E=mc² kont-serdist ja 45-minutisest trügimisest EPA sammaste ees. Kui palju suu-dab KOR sellises massis ära teha, on küsitav. Siis oli kahekordne kontroll, mis kulutas palju aega. Tulevikus tasub ehk paremini läbi mõelda, kuidas just sõeluda mas-sist välja piletitä sissemurdjad. Ons mõtet sellega raskendada pile-tiomani kes sissepääsu? Kes tolle sissepääsu ootel korras igapäeva-sel eneseteadliku tudengi posit-sioonile tagasi tõmbus, pidi küll mõtlema, kuhu ta õigupoolest on sattunud.

TK: Pool tundi pärast peo algust võiks ukseid mõneks ajaks kinni panna. Siis mass kaoks ning hil-jem oleks piletiga kergem sisse saada. Nii võinuks see olla üliõpi-laspäävade ajal ERKI show'l. Meie töö oleks rohkem mõtet.

Nii või teisiti, KOR-i on vaja. Et ülikooli noorus ise oma korra ja selle pidamisega toime tuleks.

Kirja pani LII KANGRU, komsomolikomitee pressisektori juhataja

Labas! Tere!

ka parimaid töid tutvustatakse.

Ladus on koostöö žurnalistika-üliõpilastega. Nii on I kursuse üli-õpilased kohustatud kirjutama oma lehele kolm artiklit, lugema korrek-tuuri. Kui töö on korralikult teh-tud, annab toimetuse tõendi, millega minnakse õppejõu juurde arvestu-sele. Ilma toimetuse paberita keegi hinnet ei saa. Nõnda leiab ka oma väike ajaleht toekat materjali.

«Aga kuidas nii suurest ülikoolist vajaliku info kätte saate?»

«Meie helistatakse, tuuakse sõ-numeid. Suurematest koosolekutest säästetakse, sest teatakse, et meil on ka palju tehnilist tööd. Nagu trükikoja päev. Vilniuses sai val-mis uus ajakirjandusmaja. Nüüd läheb ka meie leht üle ofsetile.» kuulsime toimetajalt Jolanta Va-rapnickaitelt.

Aitab ehk lehetööst. Samal päe-val, öieti kõige enne korraldati meile ekskursioon teadusraamatu-kogu käsikirjade ja haruldaste raamatute osakonda ja ülikoolihoone-tesse. Ikka ühest siseöuest teise. Põnev oli, ilus ka. Silma torkasid 400. juubeliks valminud freskod ja muud taiesed.

VARJE

(Algus eelmises lehes)

Püüdsin enne sinnasõitu natuke rohkem selgust saada. Tundub, et me teame teineteisest siiski vähe-võitu.

Daivat ja Romast juba mainisin. Nemad on III kursuse üliõpilased, Daiva õpib ajalugu, Romas ajakir-jandust.

VRÜ ajaleht ilmub samuti kord nädalas. Samuti kõrgtrügis, kuid fotode kvaliteet...! Kahjuks keegi meist leedu keelt ei mõistnud. Sisu meile seletati. Huvi pakkus näiteks komsomoliprojektoreid reid koos toimetusega. Kontrolliti raamatukogu-de valgust, soojust jne. lausa apa-raatidega. Asjalik kriitika. Nüüd oodatakse majandusjuhtidelt vastust. Või ÜTÜ. Nõukogus on oma pressisekretär, kes pidevat infot an-nab. Ilmuvad ÜTÜ leheküljed, kus

vastuse kunstnik oli ENSV teene-line kunstitegelane Eldor Renter. Kodutunde töid juba saabumisõhtul kuulutuste tulbad, kust lugesime «Vanemuise» peatsest külalisreisist.

HELLE

(Järg 4. lk.)

Egidijuse, Helle, Lii, Varje ja Jolanta selja taha jääb Kaunase aja-loomuseum, silme ees kellatorn ja kõrvus imeline kellamäng.

Tund aega kohvikus

Kui tänane päev ka olnud päevaks arvata, siis on ülikooli uus vana kohvik ennast tegevkohtikuks tundnud juba 89 päeva. Seega kolme kuu sünnipäev. Sünnipäev tähendab tavaliselt ikka küllaminekut, nii nüüdki.

TOMBAN

massiivse ukse ühe noore daami läbilaskmiseks hoolitsevalt valla. Mitte ainult puhtdžentelmenlikust viisakusest, vaid eelkõige sellepärast, et tema enda jaks ei näi uksele peale käivat. Hiljem, kui istusin juhataja kabinetis, ütles Virve Pärn, et ehitusjaoskonna mehed olid käinud ust vaatamas. Üks oli öelnud, et ukseulguri oli tahab vahetamist, teine arvas, et asi pole õlis. Lõppkokkuvõttes jäi olukord endiseks.

VESTIBUULI

sisse astudes on tunne, nagu oleks jõudnud akadeemilise lõõgastumise kantsi. Mõnused seinavalgustid ja poolitises hämaruses paistvad, «vanaaegsust» õhkuvad uksest panevad juba ette nautima eelseisvaid minuiteid siin losskohvikus. Hubane äraolemisvõimalus meelitas hulganisti rahvast. Eriti märgatavaks on see saanud viimasel ajal, pärast selverõivistu ümberkorraldamist. Jällegi keele otsas mure küsida, miks endine lahe korraldus ei kõlvanud. Mäletatavasti oli ju ka vana kohvikus iseteenindusega riidehoid. Juhataja Virve Pärn kurtis, et tore kohvik meelitas ligi peale vaimsete huvidega inimeste ka materiaalsest huvidega kodanikke. Pärast viimast varguskatset tahtis miilits kohviku juhatust trahvida varguste soodustamise pärast.

Aga teenindatava riidehoidla tarvis jääb ruum kitsaks. Haldusproktor Vello Peedimaa ütles, et kuigi Tallinna Toitluskoondise Remondiehitusvalitsusest tellitud rõivistavarustus võimaldab kiiremini teenindada, on seal nagisid vähem kui praeguses varustuskomplektis.

NUMBER

sai tasku ning et tühjalt kõlisev köht summutab vaimutegevuse,

siis põikan sööklasse. Ka siin ei hakka silma sama vaatepilt, mis kolm kuud tagasi. Väike nelinurkne Soome päritoluga lett on välja vahetatud pika kodumaise toidujagamislaua vastu. Miks see ümberkorraldus tehti, pole mõtet juhataja käest pärima minna. Iga söögilembene inimene taipab seda isegi. Letile ootama pandud praed auravad kuidagi hoopiski mittesööklalikult isuäratavalt.

See söögiruum mõjub «klassikaliste» sööklatega («Võit», «Tempo» jt.) harjunule otse vapustavalt. Esialgu tekib kavatsus siia nõidussöögisala pikemalt peatuma jääda. Ent kui esialgne vaimustus on mööda läinud, tabab esmakordset külastajat teine vapustus. Sest võib arvata, et oma kogenumatuses on ta sättinud ennast istuma keskmisse vaheruumi seljaga ülikooli peahoone poole. Söökla sellise isearasusega harjunu otsib endale muidugi koha ühes äärmistest sektoridest. Virve Pärn rääkis, et kohviku sisustamise ajal tehti sisekujundajale Leila Pärtelpojale ettepanek pesuruumi luugi ette sirm panna. Kuid viimane arvas, et sedasi, nagu ta praegu on, polevat vigagi.

Tarbijapoolne arvamus; ehk annab Ed. Vilde nimeliselt kolhoosilt tellida ülejäänud vaheseinte laadis tehtud puitsirm isu häirivale vaatepildile katteks ette. Vello Peedimaa arvas, et kujunduses on teisigi mõõdalaskmisi ja aeg-ajalt avastatakse neid juurde. Seepärast kutsumakse sisekujundaja neid kõiki korraga üle vaatama.

TREPIST

üles valguse poole. Tekib töepoollest petlik tunne, et tegemist on aknaga. Veel nõks maad. Üliõpilased lähevad paremat kätt.

PUHVET

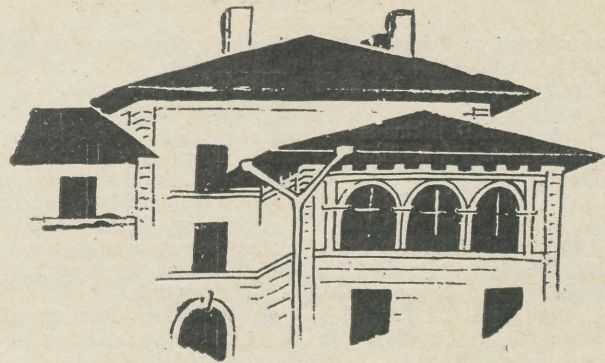
ei peta lootusi. Esialgu. Ladusalt ja kähku liigub järjekord, võta

riiulitelt, mis aga süda lustib. Nagu vestibüüli kujundus, nii ka siinne mõju oma tagasihoidlikus soliidisuses kõitvalt. Tumedad puitpaneelid ja mustriklised glasuurplaadid panevad külastajat tundma ennast paigas, kuhu on alati igatsetud jõuda.

Järjekord liigub sooja toidu luugist mööda. Lähtudes juhtumõttest, et ega küll küllale liiga tee, tahan ühe pisikese omleti võileivataldrikule seltsi võtta. Ei saa! Milles asi? Kõigepealt tuleb seista kassa juurde ja ära maksta. Siis saab tšeki. Et võileiba ja kohvi pole kuhugi mujale panna, tuleb nad lauale viia. Siis tuleb tagasi tulla ja luugi ees teises järjekorras seista, kuni oma prae kätte saad. Kui see teine järjekord juhtub pikk olema, on peale võileivatahtjatega trügmise garanteeritud ka külm kohv, mis mäletatavasti jäi lauale ootama. Virve Pärn seletas, et see uus puhvet on hullem kui vana kohviku puhvetiosa. Jällegi tarbijapoolne ettepanek (esialgne ja vägagi primitiivne) — süsteemi järjekord — tšekk — järjekord — söök asemel võiks olla järjekord (soe söök, võileib, kohv) — kassa. Kohviku tootmisalajuhataja Sirje Hännilane ütles, et soojendusplaadi puudumise tõttu pole võimalik portsjoneid ette valmistada. Nii et kaks «saba» tekib ikkagi. Kuid ei pruugiks olla kahes hoopis erinevas järjekorras seismist. Kohviku juhatus ootab puhveti ümberkorraldamise tarvis ettepanekuid. (Ehk pannakse parimale välja ka auhind.)

RAHAKOTT

tagasi tasku ja võileivataldriku ning kohvitassiga istekohta otsima. Oudne! Oleks vist võinud ikkagi alla sööklasse jääda. Eriti veel võrreldes kaminasaaliga. Juhataja pahandas selle sööklaliku mööbli üle tõsiselt ja ütles, et vana mööbel oli lubatud märtsis restaureerimisele viia. Vello Peedimaa ainult kinnitas neid sõnu: Ed. Vilde nimeline kolhoos lubanud märtsikuus vana mööbli ette võtta ja plaan on sügiseks uued vanad toolid lauda rõdusaali sisse saada. Tore!

IME

küll. Oppejõududel on oma saal, kuid siin üliõpilaste poole peal hakkab neid ka õige hulganisti silma. Kuigi peaks olema vastupidi — üliõpilased tahaksid heameelega hoopis kaminasaali minna. Võib-olla meelitas vana harjumus õppejõude rõdusaali tagasi? (Tuleb küsida.) Eks seda ka. Samuti saab selvekorras kiiremini. Kaminasaalis on ettekandjad, aga kui kohvikusse tulla ainult loengu vaheajaks, siis on igati mugavam ise oma kohvitassi võtta ja sellega sinnasamasse rõdusaali tulla. On ka õppejõude, kellele selline eraldumine õpetajate ja õpetatavate vahel meelepärane pole. Eriti need, kes tahavad oma üliõpilastega ka loenguvälisel ajal suhelda. Vana kohviku aegsed mälestusväärseimad sündmused olid õppejõudude — üliõpilaste ühised vaidlusõhtud, kirjanduselu arutamised ja muud koostistumised. Praegu tekib küsimus, kummas saalis selliseid üritusi korraldada. (Võib-olla ennatlik prognoos: kui rõdusaal saab vana mööbli tagasi, siis kindlasti heameelega seal.)

Mõne õppejõu on «oma» poole pealt ära ajanud sealne muusika. Kui raamatukogus helivaljuse nupp ikka vaiksema poole peal seisab, siis siin näikse vastupidi olevat.

Ja sedasi tekib olukord, kus õppejõudude muidu igati soliidne saal on tihtipeale pooltühhi, rõdusaalis aga tuleb mõnikord püstijalabaari mängida, olles ühes isikus nii laud kui ka einestaja.

Vanas kohvikus oli tipptunni ajaks rõdusaal õppejõududele reserveeritud, et tagada neile kohasaamisvõimalus. See on täiesti arusaadav, nii võiks ka praegu ol-

la, antud juhul siis kaminasaalis. Kui tänasest üliõpilasest saab kord õppejõud, siis võib olla kindel, et ka tema istub rõdusaali oma tudengite keskele. Sest kuidas õpetada inimesi, keda tunnend ainult loengunägu pidi?

ENNE

külaskäigu lõpetamist tahaks veel sünnipäevalapse kõõgipoolt vaadata. Sedapuhku liigun ülevalt alla.

Vahesaali kinnipanekuga on küll kaotatud natuke istekohti, kuid see-eest saadud juurde lausa hädavajalik ruum nõudepesuks, nende kuivatamiseks ja hoidmiseks.

Söökla köögist ja nõudepesuruumist on «Edasis» juba palju räägitud. Lisaks ainult Virve Pärna võrdlevad iseloomustused vana ja uue kohta. Keldris asuvad ruumid olid enne nagu mingid katakombid, pimedad, laest tilkus vett toiduvalmistajatele kaela. Praegused on valged, puhtad, kuivad. Seda muidugi ka tänu uutele seadmetele, mis on Soome päritoluga ja pole vähemalt praeguseni veel kordagi rivist välja läinud. Nii heade seadmete eest palus juhataja eraldi tänu rektor Arnold Koobile kirja panna.

KULASKAIK

sai läbi. Suur ja vägev vaskse lingiga üks mürtatab selja taga kinni. Väljas naeratab kevad. Varsti pole enam riidehoidu vaja... Sügisel saab vana mööbli tagasi... Peahoone ja kohvik pilgutavad teineteisele tuttavlikult silma.

HERKKI HALDRE,
žurn. II k.

Autori joonistus

Plahvatavad suitsupommid katabad lava halli udusirmiga. Ümberingi sähviivad välkudena mitmevärvilised valgusvihud, tuues lavale astangulise kose ning jäämäed. Lavashow oma veidrate tantsisklevate kujudega meenutab «lethro Tulli». Värvivihude ja muusika keerisest kerkib esile kõhn tumeda-

liiguli edasi vaevaliselt, samm-sammult, oma tõelisi võimeid täielikult tunnetamata. Kalliskivi vajab lihvi ja see leiti määndžer John Reidi näol. Dix-jockeyd ei pidanud nn. valeooperist lugu, kuna selles puudus nüüdismuusikale omane rütmilisus ja sirgjoonelisus. Sellegipoolest ei takistanud see «Bohemian Rhapsody» tõusu üheksa nädalaks esikohale inglise edetabelis ning püsimist USA «Top 100-s» jõulust jaanipäevani. «Queen» plaat «A Night At The Opera» valmis nelja kuuga. Järglase plaadi «A Day At The Races» tegemiseks kulus peaaegu aasta.

18. septembril 1976 andis «Queen» suure kontserdi Londonis Hyde Park'is. Brian oli riuetunud

liiga kaua eemal, eriti kahes viimases LP-s, ning nüüd tahavad kõik ansambli liikmed vana stiili juurde tagasi pöörduda.

— Tean, et mõnele olid meie viimased plaadid vastuõetamatud. Uus LP ei kuulu sugugi nende hulka... ütlesin, et see on enimini niisugune nagu «A Night At The Opera» ja «News Of The World».

— See on selline muusika, mida oskame teha paremini. Siiski ei ütleks, et see on ainult tagasimeinek: seaded on tänapäevased ja lood uuelaadsed. Aga see on muusika, mille kohta inimesed kohe ütlevad: oo jaa, see on «Queen».

Plaadistuskohaks valiti Los Angeles, et ansambli liikmed pääseksid natukeseks ajaks välja oma kitsast ringist.

— Tavaliselt kaome kolmeks kuuks silmapärist, et keegi ei saaks meid häirida, aga nüüd on tore vahelduseks olla sellises kohas, kus saab lävida teiste muusikutega, kus kogu aeg juhtub midagi. Lõpetuseks aga...

Huvitavaid fakte «Queen» kohta:

* «Queen» tehnilised vahendid kaaluvad üle 75 tonni * 12 LP-d on müüdnud üle 40 miljoni eksemplari * Singleid on müüdnud peaaegu 20 miljonit * 1981. aasta Lõuna-Ameerika turneel oli üle miljoni kuulaja * Roger Taylor tegi 1981. aastal soololaadi «Fun In Space» * Singlit «We Will Rock You / We are The Champions» on USA-s müüdnud 3 miljonit eksemplari. See oli 1980. aastal järele müüdaivaim singel * «Queen» ilmus raamat «Greatest Pix», kuhu on kogutud kõik ansambli kohta käivad andmed. Selle on toimetanud fotoreporter Jacques Lowe * «Queen» juhtmõte on: «Niikaua, kui me võime vallutada uusi maid, ja see on meile meeldiv, me jätkame.»

PEKKA EREL,
eesti fil. I k.

Üks anonüümne näitus

Toomel, ajaloomuuseumi rõdusaalis, on praegu väljas psühholoogia V kursuse tudengi Raivo Kelomehe pastellitööd. Avastasin selle näituse täiesti juhuslikult mõned päevad tagasi — ei ülikooli peahoone teadetetaholil ega lehes pole olnud mingit kuulutust. Milleks korraldada näitust (nüüd ja edaspidi), kui keegi sellest ei tea. Samas on meeldib tõdeda, et Toome rõdusaal on hakanud kujunema pidevaks n.-ö. ülikoolisest näituste eksponeerimise kohaks.

Siiani olen näinud R. Kelomehe sõejoonistusi kunstkabineti näitusel ning akvarelle 1983. aasta vabariiklikul noortenäitusel Tartus. Kuigi praegusel väljapanekul pole kuskilt lugeda autori nime, võib juba kaugelt vaadates ära tunda R. Kelomehe nii iseloomuliku käekirja. See pole sugugi tähtsusetu saavutus kunstniku kohta, kes on iseõppinu. Väga oluline on leida oma teema, oma lähenemisviisi ja kujutamistlaadi, mida ei saa kellegi teise loominguga segi ajada — selleni pole jõudnud mõnigi erikoolitusega kunstnik. Nii et R. Kelomehe tugevat isikupära peab positiivselt hindama.

Olüvaade näitusest on siis selline: kõikidel täiestel võib näha silmapäriselt kaugenevat maad, esiplaanil joonistub selgelt naljakas figuur, mida võib tinglikult pildida inimeseks, sfinksiks, hobuseks või lihtsalt olevuseks. Figuurist jäävad maale tugevad varjud, kuid valgusallikat, mis neid varje tekitab, pole. Kõik on jõuline (muskulaator) ja samas plastiline (kohati tundub, et keegi on pehmest savist hakanud inimest modelleerima, see

toiming on aga pooleli jäänud ja tulemuseks jääb erinevas viimistluse järgus olev vorm). Paralleel võib tõmmata sürrealistliku unenäolisusega, aga võib-olla on kujutatud lihtsalt inimese hingelisi seisundeid, tema salahirme ja komplekse.

Jõulisele vormile lisanduvad tugevad värvid ja värvikokkukolad, mis kohati mõjuvad ärritavalt. Et ühelgi täiesel pole allkirja ega näiteks numbritki, on raske ühele või teisele konkreetsele tööle osutada. Siiski: punakaspruunid, hallides toonides pilti lõikab nagu teisest maailmast järsku tugev sinine varti; vaatamiseks ebamugavalt mõjub ka kahepäise olendiga pildil ebamaine lilla taust (sama lilla on mõnes teises kontekstis seevastu üpris meeldiv). Kas tegemist on uute värviaakordide otsinguga? Samas on osa töid lausa värvivaesed ja luitunult hallid.

R. Kelomehele jääb soovida edasisi värv- ja vormiotsinguid, arenemisruumi jätkub.

HEIE TREIER,
ajaloo III k.

Toimetusele: loo kirjutamisest on juba mõni aeg möödas. Näitusele on nüüd lisatud ka nimi «Universiteedi erinevad elutunnetused» (autorid Raivo Kelomees (joonistus) ja Merike Mäemets (koloreering)). Vaadata saab kuu lõpuni.

Rockmuusika Verdi

juukseline kuju. Ta laulab puhta jalseliga, ooperlikult. Kuulajad aplodeerivad tormiliselt; on neid, kes kihjuvad ekstaasis oma häälte kähedaks. Laulja viskab särgi seljast, tema nakk läikleb rambivalguses histi. Kogu aja on ta teatralne ja liikuv; leidnud lavalt roosikimbu, heidab ta selle lõhnava vihmana esiridade istujaile.

Laval on ansambel «QUEEN», 70-ndate aastate ühe tugevama rokk-singli looja. Võimas show lõpeb ansambli hümniga «God Save The Queens».

«Queen» sündis 1971. aastal, mil Brian May ja Roger Taylor rajasis ansambli «Smile», solistiks Tim Staffell. Staffell lahkus varsti «Smile»-ist, juurde tulid laulja Freddie Mercury, kes mängis ka orelit, ja basskitarrist John Deacon — ning ansambli nimeks võeti «QUEEN».

Freddie on käinud kunstkoolis ja tema kavandab ansambli heliplaate ümberised. Roger õppis algul hambaarstiks, aga hiljem siirdus õppima bioloogiat, Johnil on elektrooniku diplom ning Brian on õppinud astronoomiat.

6-minutiline «Bohemian Rhapsody» avas uue ajajärgu «Queen» ajaloos. Esimese viie aasta jooksul

hõbedasse ülikonda, käes oli tal juba omavalmistatud kitarr, mis laialdaselt väga hea muusikariistana tuntud. Sel õhtul kõneles see kitarr Jimi Hendrixi keelt: kitarrikuninga surmast möödus täpselt viis aastat. Ohtu ohjad olid muidugi Freddie Mercury käes, keda on õigusega nimetatud 70-ndate aastate Mick Jaggeriks. Hyde Park'is oli üle 50 000 kuulaja.

Muusikaliselt kõrgetasemelised olid ka «Queen» järgmised LP-d «News Of The World» ja «Jazz». 1979. aastal ilmus kaksik-kontsert-plaat «Live Killers». 1980. aasta oli ansambli eriti loomerikas, valmisid kaks LP-d «The Games» ja «Flash Gordon», neist viimane on kosmoseteemalise ulme filmi muusika. Muusikaliselt huvitav on ka 1982. aasta LP «Hot Space». Plaadil sisalduv lugu «Life Is Real» on pühendatud John Lennoni mälestusele, lugu «Las Palabras de Amor» võib plaadida järjeks loole «Teo Torriate» jaoks «A Day At The Races». LP-l on ka «Queen» ja David Bowie koostööna valminud pala «Under Pressure».

Täna on valmis veel üks uus LP. Brian May on teatanud, et «Queen» on olnud omast stiilist

Komsomolikroonika

Komsomolikomitee teispäevasel istungil viibis ka ELKNU Keskkomitee üliõpilasosakonna juhataja Silvia Liias.

Soovitus NLKP liikmeks astuda sai inglise fil. IV k. üliõpilane Sirje Bokk.

NLKP liikmekandidaadiks soovitas komitee Endla Lõhkivi (keemia IV), Ardo Kujase (mat. III), Kaido Vestbergi (maj. III), Agu Kivimäe, Raivo Sterni (mõl. füüs. III), Oleg Voloviki (mat. V), Peeter Vihmaru (maj. III) ja Maarja Pärli (žurn. V).

Arutati majandusteaduskonna IV kursuse üliõpilase Lilian Petsi personaalküsimust, kes kaotas komsomolipileti. Talle tehti noomitus, mis kantakse arvestuskaardile. Samas küsimuses oli ko-

mittee ees ka majandusteaduskonna rahanduse ja krediidi osakonna sekretär Tõnis Kusma. Tal on veel võlgnevusi õppimises. Et ta ka sekretäritööga pole toime tulnud, vabastati ta sellelt kohalt ning arvestuskaardile kantakse noomitus.

Arvestussektori juhataja Anu Unt rääkis liikmemaksuvõlgadest bioloogia-geograafiateaduskonnas ja füüsikaosakonna teenistujate algorganisatsioonis.

Kursuste komsomolibüroode osast talviseks sessiooniks valmistumisel andsid ülevaate rahanduse ja krediidi osakonna III kursuse ja vene filoloogias osakonna sekretärid. Vene filoloogide töö on paranenud (mahajääjate arv vähenes poole võrra), rahandusel mitte. Aru andma ei tulnud rakendusma-

temaatika vene osakonna II kursuse esindaja.

Suvmaleva komandöriks kinnitati Toomas Pilt (õigust. II).

Asesekretär Verni Loodmaa teemaks oli ideoloogiasektori töö. Ta hindas selle ebarahuldavaks. Sektori juhatajal Owe Ladval (õigust. III k.) pole tööplaani, ei ole toimunud ühtki sektori koosolekut.

Sügisel eraldati sektorist sõjalis-patriootiline ja intertöö, mille järel jäid sektori pädevusse leninlik arvestus, ÜPP, loenguline töö, õppe-rühmadevaheline konkurss-ülevaatus ning sidemete hoidmine ühiskonnateaduste kateedritega. Need muudatused olukorda ei parandanud. Komitee kohustas sektorit tõsisemalt töötama, ka teaduskonnades. Mõned nõuded: 27. märtsiks teha puuduste kõrvaldamise plaan, pidada kord kuus üleülikoolilisi in-

fortunde, uurida leninliku arvestuse ja ÜPP olukorda ning parandada juhendit.

RSP toimub 19.—22. aprillini. Kinnitati organiseerimiskomitee.

Olmesektori juhataja Vahur Glaase (õigust. III) ütles ühiselamute tööst kõneldes, et kõik majanõukogud praegu sisuliselt ei tööta. On vaja enam järjekindlust nende tööle panemiseks. Majanõukogudele oleks tarvis ühiselamus oma tuba, kust oleks kerge vajalikke inimesi kohe kätte saada. Ühiselamutes, kus toimub sotsialistlik võistlus, antakse paremale toale RSP ja Üliõpilaspäevade pääsmed. Näitagitatsiooni peaks ajakohastama, plakatid üliõpilaskumaks muutma.

LII KANGRU, žurn. II k.

THLPN! EÜE-84 THLPN!

Juba 21. suve hakkavad üliõpilased tööle ehitusmalevas. Kui Sul on soov veeta suvi EÜE-s, on viimane aeg täita malevaperfo. Esma-kursuslased saavad EÜE-sse tingimisel, et malevaperfo on laekunud EÜE sektorisse hiljemalt 1. aprilliks.

Korralikult täidetud perfol peab olema ka isiklik allkiri, foto ja arstipunkti tempel.

Dekaani ja teaduskonna komsomolisektori allkirjadega varustab perfol teaduskonna komsomolijuht (muidugi juhul, kui perfo on laekunud EÜE sektorisse).

NB! On palve, et kõik malevasse soovivad külastaksid arstipunkti juba praegu. Erinevalt eelnevast aastast ei nõua arstipunkt, et perfol oleks märgitud rühm ja regioon. Otsusekindlust ja pealehakkamist!

EÜE sektor

TOITUMISKOOL

Esmaspäeval, 19. märtsil kl. 17 O. Lutsu t. 2 auditooriumis õppus laste toitumisest (E. Samarüütel, M. Saava). Osaletas on lubanud ka pediatrikateedri õppejõud, linna peapediaater dots. M. Maser jt.

VÄLISKIRJANDUSE RINGIS

Kolmapäeval, 21. märtsil kl. 18 on peahoone aud. 127 S. Stadnikovi ettekanne teemal «Vana-Egiptuse ilukirjandusest».

FILMIKLUBIS

Kolmapäeval, 21. märtsil kl. 18 Vanemuise 46 Elem Klimovi film «Lahkumine» (Larissa Sepitko alustas seda pealkirja all «Matjora» V. Rasputini jutustuse järgi). Vaatame ka E. Klimovi mälestusfilmi «Larissa»; V. Rasputini raamatust «Lahkumine Matjorast» kõneleb dots. V. Bezzubov.

HELISALONG

Esmaspäeval, 19. märtsil kl. 18 vanas kohvikus kuulamisõhtu ansamblist «Talking Heads».

KLUBIS

Laupäeval, 17. märtsil kl. 21 «Ohtu neile, kes ootavad kevadet.» * juttu ilusatest asjadest, * muusikat hingele, * lõpupeole saalis hämaram kui muidu, * pildid kevadest, * külaline.

Pühapäeval, 18. märtsil kl. 21 «FIX» ja disko.

UUES KOHVIKUS

Laupäeval ja pühapäeval diskoõhtud.

NB!

Venekeelne lisaleht nr. 2 ilmub kolmapäeval, nr. 3 (abiturientidele) ilmub täna.

Toimetaja V. SOOTAK

Labas! Tere!

(Algus 2. lk.)

Teise päeva hommikul ootasid meid komsomolikomitees kaks ase-sekretäri: Kestutis Baušys, kes matemaatikateaduskonda lõpetamas, ja Egidijus Valiukevičius, ajaloo-diplomand.

«Perekonna planeerimise eest. Emaduse kaitseks. Seksuaalhariduse parandamise eest. Nii tõlkisid nad meile Portugali noorteorganisatsiooni embleemi teksti. Neid oli komitee seifi uksele päris palju. TRU-st vist kõige enam. Ka Krakowist, Je-nast jm. Siit saime esimese tee- viida VRÜ sidemetesse. Head suhted on mitme teisegi välismaa kõrg-kooliga: vahetatakse malevarühmi, käiakse üksteise üritustel. Korda läks möödunud aastane suur džässifestival. Loodetakse, et see tradit-siooniliseks saab.

«Millal teie levimuusikapäevad on? Teise kursuse tudengina olin TRÜ sõrupsäevadel ja kuulasin kõik kontserdid ära. Eestis on hea muusika,» arvas Egidijus.

VRÜ komiteesse kuulub, õigemini kuulus 17 liiget. Sekretär Algirdas Kumša suunati tööle Leedu komsomoli keskkomiteesse. Uus oli veel paika panemata. Kuulsime, et selleks saavat majandusküberneetikat õppiv neiu. Ilmselt tulevat muudatusi ka komitee struktuuris.

«Kelle komsomolitööga komitee rahul on?»

«Silma paistavad füüsikud, mate-maatikud, ajaloolased ja küberneet-ikud, filoloogid kultuuriürituste-ga,» vastas Kestutis.

Komitees peetaksegi parimateks internatsionaalse kasvatustöö ja sõ-jalis-patriootliku töö sektoreid. Näi-teks 7.—9. maini toimuvad võidu-päeva üritused. Teaduskonnade aasta läbi tegutsenud võistkonnad sõidavad endistesse lahingupaika-desse. Seal on mitmesugused võist-lused nii ettevalmistusajaga kui ekspromt, nii teate-, agitbrigadide, laulu- kui ka luulekonkursid. Külla tulevad sõjaveteranid. Igal aastal püütakse pakkuda midagi uut, aja-kohast.

Ega ma kõigest jõuagi siin kir-jutada. Veel tahaksin peatuda paa-ri sõnaga diskol. Leedus selle aeg veel ilmselt ümber pole. Diskorite linnakonkursil said kaks esimest kohta VRÜ üliõpilased. Parim diskoteek kuuluvat ühele instituudile, kuhu tuleb pääsmed mitu päeva ette muretseda. Ka üliõpilasinna-kus on oma diskoteek.

LII

Komsomolikomitee järel viisid Daiva ja Romas meid ajaloo- ja et-nograafiamuuseumi. Giid oli meil omast käest, Daiva ju ajalooüli-õpilane. Muuseumist tõttisime va-nadesse kitsastesse tänavatesse, lausa ajakirjanduse rajooni. Gorki tänavas ja seal läheduses toimetu-sed praegu veel asuvadki. Üks til-luke tänav viis meid žurnalistika kateedri majja. Ka neil on oma vahva siseõu, koguni rõduga. «Siit peab dekaan ajakirjanduspäeval kõne,» osutas Romas. «Meil on sel-

lel päeval siin kohe täitsa pidu, karneval.»

Seda võis ette kujutada. Koht hästi paslik. Ja kui teisedki sellest nii huvitatud nagu meie saatja. Nagisev puutrepp viis teisele kor-rusele. Romas sai teadetetahvli-lt teada oma kursusetöö teema. Astu-sime nende auditooriumisse. Taga-siteel kohtasime kateedrijuhatajat V. Zeimantast ennast. Tema oli just äsja teada saanud uue aparatuuri saabumisest.

HELLE

Niisugune on see väike lillades ja mustades toonides pilt:

Kuningas ja kuninganna kum-marduvad valguskiirte kohale. Nad on kaua otsinud mustas metsas ja leidnud oma valgusalika. Leedu küla. Kuninganna hoiab seda hel-lalt oma ilusatel käel ja ulatab kuningale. Mõlemad on õnnelikud, kiired valustavad nende nägusid. Ja taga, kaugemal, kogu maailma pimedas säravad niisamasugused valgusalikad, meie jaoks väikesed kui tähed. Veel palju kuningaid ja kuningannasid on leidnud oma küla.

See on Mikalojus Ciurlionise ilu-samaid muinasjutte. Tema oma hel-geist värvi- ja muusikamaailmast, tema oma Leedumaast. Siin ei ole vaja suurt juurde teada ta tööst oma kodumaal või selle heaks. Tun-ne, mis jõuab meisse pildilt, ei vaja seletamist.

Muuseumist ei jäänud silma pal-ju konkreetseid pilte. Jäid ainult oma märksõnad. Helge. Filosoofi-line. Harmooniline. Pastelne. Tabamatu. Jäi üldmulje, lähedane Ta-gorele.

ÜLIKOOL JA SPORT • ÜLIKOOL JA SPORT • ÜLIKOOL JA SPORT •

„Talifil“ 84: tulla, teha, võita!

Filoloogiateaduskonna talisport-likuks suurrituseks on juba neli aastat olnud «Talifil». Sedapuhku Taevaskoja, 16.—17. veebruaril.

Hommikune Petseri rong poetas poolsada suusafiloloogiat Taevasko-ja jaamas maha sel hetkel, kui Sa-rajevos jäi veel 10 minutit meeste teatesuusatamise alguseni. Suusad, kompsud ja jalad selga ning tele-visorid poole teele. Talilõulmpea- võistlus ei tohtinud nägemata jää-da, olgu ees mis tahes. Tunni ja 55 minuti pärast olid võitjad sel-ged, pinged maas ja aeg hakata mõtlema, milleks sai üldse kohale tuldud. Õnneks tuli kohe avarisvis-tus, ning «Talifilli» peakorraldaja v.-õp. Jüri Valge ning prodekaan dots. Tõnu Seilenthal panid asjad paika: kõigile kohtetuluile ka-heks päevaks maksimaalselt suusa-lust, puhkust ja päikest. Ning kõi-ke seda sai, palju ainult ja kuidas keegi võtta oskas. Läänud aastast eksperimentist sulalilmaga olid kor-raldajad õppinud ning «Talifilli» päevad olid esimesed päikeselised tänavusel talvel. Ega pikalt mõel-duki. «Virud» ja «Tallinnad», puukad ja plastikad nõksatusid liikvele. Taevaskoja kalju peal ot-sustati suusahüpetes anda Nykä-nenile loobumisevõit ja mindi alla treppi mõõda. Mõnetunnine suusa-matk nõudis ohvriks ainult ühe suusapaari.

Laagris oli vahepeal väike aru-saamatus tekkinud: kes on univer-sumi parim filoloog — kas pro-dekaan Tõnu Seilenthal või dekaan Ago Künnap. Ja nagu mehed muiste, otsustasid nad küsimuse duelli abil ära lahendada. Sekun-dandid kogusid kummalegi hunniku lumepomme, siis seljad vastamisi:

1—2—3—4—5 sammu ja võitlus hakkas. Pikas visas võitluses tuli ilmsiks meeste sügav humanism ja džentelmenlikkus. Ei tahtnud kumbki teisele vigu teha ega end paremaks tunnistada. Lõpuks jäid siiski peale prof. Künnap kogemu-sed. Tõnu Seilenthalile jäi revan-šivõimalus...

Oma suurte eeskujude võitlus-meelset innustatuna tahtsid nüüd teravaid elamusi ka tudengid. Ot-sustati lumeragbi kasuks. Põlvini lumes algas ragbiturniir, mille esi-mesest võistlusest väljus endast-mõistetavalt ja arusaadavalt üle-kaaluka võitjana tudengivõistkond «Isad» — «Dekanaadi» nime kan-dva meeskonna üle. Higist ja lumest tilkuvaid ragbilasi ootas ees kuum saun ja selle äraarvamata mõnud.

Hilisõhtused kultuuriüritused al-gasid AV-programmidega. Jüri Valge näitas slide järjekordsest eesti keele kateedri süstamatkast, Rein Lepik suvisest jalgrattamat-kast Baikali ääres.

Akki levis kulutulena Indrek Ude pidulik teade, et lähedal, nii pool kilomeetrit, olevat metssiga näh-tud. Vaja see kärmelt ära tuua. Aga oh häda! Selle ajaga, mil siga otsiti, olid tundmatud rõõvlinäod seapüüdjatele ettenähtud preemia — šampusepudeli — sisse vehki-nud. Oli ainult teada, et see siiski kuskile lähedusse peidetud. Ei mõõdunudki palju aega, kui kuri-tahtlikult tuletoerjekappi peidetud pudel oli «Talifilli» prima salaluu-rajaga, väga hea ninaga otsija ja leidja Vallo Kalamehe kindlates kätes. Oma suurte juurde vestis Vallo veel mitu kütestavat lugu hilisemast ajaloost, kus ta sama-

sugustest situatsioonidest puhtana välja tulnud. Otsimisalgast said osa kõik. Ega seal siis muud kui sound põhja ja tants lahti. Et se-dapuhku, jah, jäid epakad külla kutsumata, siis jagus meesväge väga napilt. Aga puntratants ja «Kaera-Jaan» hoidsid entusiastliku tantsutrupi tuju tükki aega üleva-

Laaõris jäi vaikseks alles vastu hommikut. Ja koidik oli veel vai-ke. Aga kui päike taas metsa koha-le kerkis, ei mallanud enam keegi und pikemaks venitada. Selline asi nagu «Talifil» on ju vaid kord aastas. Suusad jälle alla ning uusi suusaradu mõõtma. Kes Kellamäe kandis viitsis ära käia, ei pidanud kahetsema. Maastiku-, ilma- ja lu-meelamused andsid energiat ja head meeolu pikaks ajaks.

Kuid igal heal ajal on oma al-gus ja lõpp. Lõpp tuli ka suusa-päevadele. Oodatust kiiremini. Lõ-puvõistlusel jäid veel otsad kokku tõmmata. Korraldajate poolt andis Toomas Taremaa end parimast küljest näidanud isikutele ja kollektiividele kätte diplomeid ning auhinnatordid. Kommi ja küpsist jätkus kõigile ja jäi ülegi.

Asjad kotti, kotid bussi, ise tak-kajärele ning sõit Tartu poole ta-gasi.

Tuline kiitus kõigile, kes tulid ja kes tegid. Ja tahaks loota, et tu-leva aasta juubelitalifillile võtaks iga tänavune oliaja kaasa veel ühe optimistliku ja vitalse kaaslase. Sest talifillivõimalus on enamikul tõesti vaid viis korda elus!

PEEP JAHILO, eesti fil. IV k.

Uut teatmekirjandust raamatukogus

Dorian A. F. Dictionary of science and technology German-English. — Second, revised ed./ Comp. and arranged by A. F. Do-rian. — Amsterdam; Oxford; New York: Elsevier Scientific Publishing Company, 1981.—1119 p.

Sõnastiku teises trükkis on sisse võetud ligi 20 000 uut tehnikat ja loodusteaduste märksõna.

Eesti NSV rahvamajandus 1982. aastal: Statistika aastaraamat. — Tln.: Eesti Raamat, 1983. — 280 lk.

Teatmikis on andmed vabariigi majanduse ja kultuuri arengust aastatel 1940, 1945, 1960, 1965, 1970, 1975, 1980—1982.

Eesti NSV seaduste kogu: 1. kd. — Tln.: Eesti Raamat, 1983. — 407 lk.

Grunert C. Gartenblumen von A bis Z. — 5., neubearb. Aufl. — Leipzig; Radebeul: Neumann Verlag, 1982. — 608 S., Ill. — Bibl.: S. 588.

Teatmeteos esitab umbes 1600 aialilleliiki (koos tähtsamate lille-sortidega). Raamatu kasutamist hõlbustab nimeregister. Mõeldud bo-taanikuile, aiandushuvilistele jt.

Iwasaki T. Kenkyusha's new little Japanese-English Dictionary. — Tokyo: Kenkyusha, 1981. — 550 p.

Taskusõnastik jaapani keele huvi-listele.

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 9 (1368)

Reedel, 23. märtsil 1984

XXXVI aastakäik

Kevadesse

Tere! Millal Sinul kevad algas?
Minus liigutas ta ennast juba
veebruari algul ja nüüd usun küll
kindlalt, et ta ongi päriselt olemas.

Hommikul, kui ma ärkan, et iga-
päevase rabelemisega pihta hakata,
siis kusagil ühikatoa akna taga nad
juba laulavad. Need kõige ürgse-
mad kunstkäälitsejad — linnud. Si-
ristavad nõnda ilusasti, et hakkab
lousa käbi, sest linnalapsest mitte-
bioloogina ei saa ma neid tänutä-
heks isegi nimepidi kutsuda.

Siis on kevadet veel krokvis vas-
tasmaja seinale. Heledad päikeseli-
sed laigud õhkavad sooja värvipu-
rust tolmule.

Asfalt saab varsti paljaks ja siis
minnakse tema peale kips-kõps-ker-
gelt kõndima.

Esimene Tartu kevad... Ma ar-
mastan teda juba praegu, kuigi ei
julge veel seda talle kinnitada loen-
gutelt ärajäämisega, et hulkuda tä-
navatel ja naeratada vastutulijale
näkku.

Aga ta on tõesti siin, see esi-
mene tudengikevad!

LILLI ARNIK

*

Mõttesime toimetuses sellele ke-
vadeloole lisa lankida. Kuigi...
meis endiski teispäevane lõuna
(kell 13.24) erilist rõõmuvalgust
ei toonud. Ilm näib aiva lumise-
maks ja külmemaks minevat. Aga
kui juba kevade algus on end
ametlikult päika pannud, peab see
talvi ükskord järele andma. Me
ju teame seda. Ja mis selle ilma üle
ikka nii väga kurti. Pigem on see
sümboolne kevade hakatus. Ent ik-
kagi. Mida märgib kevade algus
üliõpilasele?

Ave: «Läbi see ülikool! Alles
nüüd tunnen, mida kõike siin teha
taknuksin. Eile suunati mind õpe-
tajaks. Loodan kirmsasti, et minu

klass küll nii suur ei ole, nagu
praktikaajat juhtus. Uues haridus-
projektiski ollakse väiksemate klas-
side pooll.»

Taivo: «Kas teatrikuu pole ke-
vadekuu? Ootan teispäevast teatri-
külastajate konverentsi. Vanasti
kõneldi seal kriitikut. Takaks
midagi põhjapanevat kuulda. Ja to-
bedaid küsimusi ma ka esitama ei
hakka.»

Madis: «Kevad? Ah algab või?
Ma lähen raamatukogusse, kust, kol-
mekuust hoidma!»

Anne: «Tuleks need sõbruspäevad
juba rutem!»

Olo: «Ma vist abiellun sel keva-
del. Pean veel eneses selgusele
jõudma.»

Enda: «Pole aega. Diplomitööd
teen. See mu kevad. Mul on raa-
matukogus oma laud. Ei, raamatuid
ma sinna küll peale ei jäta. Päike
paistab sinna nii armsasti. Aga ei,
mis ma jutustan. Pole tõesti aega!»

Andres: «Ajan malevarühma kok-
ku. Paar tudengit on veel puudu.»

Natukeseks võiks vist ikkagi aega
maka võtta. Tööpööst, lõunane
päike, kui siit peakoonest päeva
peale üldse välja astuda jõuab, soo-
jendab nii kenasti, räästadki tilgu
vad. Tuttav kakikaja. Mõned üksi-
kud teklidki juba. Tartu kevad —
kellele esimene, kellele viimane, kel-
lele üks paljudest.

Nemad saavad nimelist stipendiumi

V. I. Lenini nim. stipendium	D. Uljanovi nim. stipendium
Sulev Nõmmann — biol.-geogr. V k.	Kalle Kisand — arstit. V k.
Jaak Evert — majandust. IV k.	N. Burdenko nim. stipendium
Viive Kipper — matemaatikat. IV k.	Pilvi Klaassen — arstit. IV k.
Aet Haberman — arstit. IV k.	J. Smuuli nim. stipendium
Ene Meerpuu — õigust. III k.	Inna Stolovitš — ajaloot. V k.
Vahur Keldrima — arstit. V k.	Fr. Tuglase nim. stipendium
Anu Kõiv — füüsika-keemiat. III k.	Marju Lepajõe — filoloogiat. IV k.
Priit Pirsko — ajaloot. II k.	H. Pöögelmanni nim. stipendium
K. Marxi nim. stipendium	Airi Liimets — filoloogiat. V k.
Renate Elango — filoloogiat. III k.	J. Lauristini nim. stipendium
Tõnu Hein — majandust. IV k.	Anne Männama — ajaloot. III k.
Leninliku komsomoli nim. stipendium	G. Lurichi nim. stipendium
Mehis Viru — kehakultuuri. III k.	J. Varese nim. stipendium
Andi Kasak — õigust. III k.	Ulvi Reidma — kehakultuuri. IV k.
W. Struve nim. stipendium	V. Kingissepa nim. stipendium
Julia Granovskaja — matemaatikat. V k.	Tambet Tampuu — õigust. III k.
E. Lenzi nim. stipendium	J. Anveldi nim. stipendium
Annika Nellis — majandust. III k.	J. Semperi nim. stipendium
Hugo Mändar — füüsika-keemiat. IV k.	Kersti Klavina — filoloogiat. IV k.
K. E. Baeri nim. stipendium	Lelde Villere — filoloogiat. III k.
Olle Lahi — biol.-geogr. IV k.	

Ministri käskkiri

Kauaaegse viljaka teaduslik-pe-
dagoogilise ja aktiivse ühiskondli-
ku töö eest said ENSV KKEH Mi-
nisteeriumi aukirja 50. sünnipäe-
val dots. Heiki Timotheus ja 60.
sünnipäeval dots. Uno Podar.
Eduka töö ja agara ühiskondli-
ku töö eest pälvisid aukirja 50.
sünnipäeval pearaamatukoguhoidja
Ene-Lille Jaanson, 60. sünnipäeval
tsiviilkaitse staabi ülem Anatoli
Dovidenko.
Kauaaegse kohusetundliku töö
eest autasustati aukirjaga ka pea-
raamatukoguhoidjaid Leida Alverit
ja Vaike Leeki.

EKP TRÜ komitees

19. märtsi koosolekul:

● võeti NLKP liikmekandidaa-
diks Kaido Vestberg (maj. III k.),
Tiina Ööpik (farm. IV k.), Ovanes
Sarkisjan (spordimed. V k.) ja
Endla Lõhkivi (keemia IV k.);

● arutati parteiorganisatsiooni-
de dokumentatsiooniga töötamise
instruktsiooni täitmist kehakultuu-
riteaduskonnas;

● tegid kokkuvõtte NSV Liidu
Ülemnõukogu valimiste jaoskonna-
komisjonide tööst jaoskondade sek-
retärid dots. Ilse Kõiv ja vanem-
teadur Veljo Iipits;

● arutati kutsetaotlusi ja kaadri-
küsimusi füüsika-keemia-, arsti- ja
majandusteaduskonnas ning ühis-
konnateaduste kateedrites.

Saadikutõend käes

Möödunud reedel anti raekojas
NSV Liidu Ülemnõukogu saadiku-
tele Arnold Koobile, Helve Raigile
ja Pavel Gorjunovile kätte saadi-
kutõendid. Koosoleku avas EKP
Tartu Linnakomitee uus esimene
sekretär Enn-Arno Sillari. Täitev-
komitee esimees Nikolai Preiman
tutvustas valimiselsetel koosoleku-
tel esitatud juhendeid. Ta andis
saadikuile ka Tartu medali ja muud
teatmaterjali. Saadikute nimel
võitis sõna rektor prof. Arnold
Koop, kes ütles, et «saadikuks olla
on küll suur au, kuid peamine olla
täita saadikukohustused.»

Viis aastat ÜMP-it

Peale selle, et üld- ja molekulaar-
patoloogia instituut on tegut-
senud viis aastat, on tema töös tei-
negi tähelepanu vääriv sündmus.
Eelmise aasta eest sai instituut
üleliidulises kõrgkoolide ja instituutide
vahelises sotsialistlikus võist-
luses II koha. Kahel eelmisel aastal
oldi kolmandad. Läänudreedel
pidulikult koosolekul kõneles direk-
tor dotsent Laur Karu instituudi
viieaastasest tegevusest. Aukirja
andis kätte ENSV KKEH Ministeeriumi
teadusosakonna juhataja
Gunnar Siff. Rektori käskkirjas
pälvisid tänu direktor Laur Karu,
laborijuhatajad Helga Lenzner,
Artur Lind, Raik-Hiio Mikelsaar,
Rein Teesalu ja Agu Tamm, osa-
konnajuhataja Toomas Sulling, tea-
dusdirektor Aavo-Valdur Mikelsaar,
vanemlaborant Herbert Saarmaa,
preparaator Asta Leet ja vanemtea-
dur Tiit Tomberg.

Rektori käskkiri

Rektor õnnitles ja tänas kaua-
aegse hoolsa töö eest 50. sünni-
päeval vanemlaborant Daisy Palmi
ja laohoidjat Asta Keldti, 65. sünni-
päeval uksehoidja Aino Nahku-
rit, 70. sünnipäeval Marta Veen-
ret ja 80. sünnipäeval Hilda Mär-
sonit.

TRÜ aukirja pälvis tubli töö
eest 50. sünnipäeval korvpallinais-
konna treener Arnold Selge.

Alma mater tervitab oma kasvandikke

● HOMME ON ÕIGUSTEADUSKONNA VILISTLASPÄEV ●

Nõukogude perioodil on ülikooli aulas ulatatud juristi diplom 1195
statsionaarsele, 1199 kaugõppe lõpetajale ja 45 eksternile. Laupäeval
kogunetakse aulasse tähistama oma päeva. Tullakse kokku selleks, et
rääkida koostööst ülikooli ja praktikaasutuste vahel, meie ühistest
ülesannetest õiguskorra kindlustamisel, võimalustest veelgi paremini
neid ülesandeid täita.

Uha kiirenev elutempo, keerukamaks muutuvad inimsuhted ja ma-
jandusprobleemid asetavad juristide ette uusi ja keerukamaid üles-
andeid. Sellele vastavalt peab muutuma ka juristide ettevalmistus. Pole
siis ka ülearune vahetevahel «võtta aeg maha» selleks, et ühise perena
kavandada edasise tegevusplaan. Paremaks orientiiriks on siin tagasi-
side praktikast. Mida paremini tunneb kõrgkool elu vajadusi, seda
rohkem oskab ta eluks kaasa anda vajalikke teadmisi. Midagi on omalt
poolt lisada ka kõrgkooli õppejõududel juba aastaid töötanud prakti-
kute teadmiste.

Juristide-praktikute elukogemuste pagas pole mitte üksnes kaalukas,
vaid ka mitmekesine. Pikk on nende alade nimekiri, kus edukalt töö-
tavad meie lõpetajad. Enamik lõpetanuid töötab muidugi mitmesu-
gustel juriidilistel aladel. Kuid juriste kohtame ka partei- ja komsomolitööl,
vastutavatel kohtadel Nõukogude riigiparagraadis, majandus-
juhtidena, kolhoosiesimeestena, sovhoosidirektoritena, ajakirjanduses,
kinos, raadios, televisioonis, nende hulgas on tegevkirjanikke ja
-kunstnikke, spordijuhte ja treenereid, teatrijuhte ja näitlejaid, õpe-
tajaid ja teadlasi. Kui saaks kuidagi võtta kokku nende kogemused
meie ühiskonna elu eri tahkude juhtimisel, milline hindamatu väärtus
see oleks!

Juristide hulgast on võrsunud 10 õigusteaduse doktorit, 3 majan-
dusteaduse, 1 ajaloo- ja 1 filosoofiadoktor, 51 õigusteaduse, 8 majan-

dusteaduse, 9 ajaloo-, 2 filosoofia-, 2 pedagoogika- ja 1 psühholoogia-
kandidaat.

Väärikalt on hinnatud juristide teeneid oma erialal ja ühiskondlikus
töös. 49 juristile on antud Eesti NSV teenelise juristi austav nimetus,
lõpetanute hulgas on 1 Eesti NSV rahvakunstnik, 2 Eesti NSV tee-
nelist kunstnikku, 1 Eesti NSV teeneline kirjanik, 2 Eesti NSV tee-
nelist ajakirjanikku, 4 Eesti NSV teenelist kultuuritegelast, 3 Eesti
NSV teenelist õpetajat, 1 Eesti NSV teeneline transportitöötaja,
1 Eesti NSV teeneline treener, 1 Eesti NSV teeneline ökonomist,
1 Eesti NSV teeneline kergetööstustöötaja. Kõik see näitab, et õigus-
teaduskond on andnud häid spetsialiste paljudele elualadele, et meie
lõpetanud on omandanud mitte ainult mitmekülgset teadmised, vaid
ka nõukogude ühiskonnas nõutavad ideelis-moraalsed omadused.

Kuid mis seal salata. Esineb veel praaki meigi töös. On lõpeta-
nuid, kes pole tulnud toime oma erialal või keda see pole edaspidi
paelnud. Juristide päeva üks eesmärke ongi kutseorientatsiooni ja
kutsesindluse süvendamine. On see päev ju kogu oma olemuselt meie
ühitektuurluvustunde süvendaja. Tullakse vabariigi kõigist paigust, igas
vanuses, erinevatelt töökohtadelt. Tullakse, et tunda meid kunagi ühi-
seks pereks liitnud vana ja auväärse peahoone värskendavat hõngu,
auditooriumide seinte hingust, eksamisessiooni rahutuid tuuli. Tul-
lakse, et kohtuda endiste õppejõududega, meenutada meie hulgast lah-
kunuid. Tullakse, et kohtuda tuttavatega, keda pole aastaid näinud, et
kohata esimest armastust, kes võib-olla praegu veel pole ununenud.
Seda kõike mõistavad vaid need, kellele peahoone uks ei avane küll
mitte enam iga päev, kuid avaneb ometi alati koduselt.

Andku see ükski noorusmail koos veedetud päev värskendavat jõudu
kogu meie juristide perele nende igapäevases töös.

Teaduskonna nimel professor VILMA KELDER

Niisiis, reedel, 16. märtsil kl. 10.15 ELKNO TRÜ komitees.

Küsijad: teaduskondade presisekretärid:

MAIRE MILDER (biol.-geogr. IV k.),

ALO MURUTAR (füüsika-keemia I k.),

KERSTI MAAL (filol. IV k.).

Vastajad: ELKNO TRÜ komitee sekretär ANDRUS LAUREN,

ÜLLE LEPP — organisatsiooniline töö,

VERNI LOODMAA — ideoloogiline kasvatustöö (majandust. IV k.),

JAAN VIHROV — töökasvatus,

ANDI KASAK — õppe- ja teadustöö (õigust. III k.).

Kohtumise alguses viibis meie seas ka ELKNO Keskkomitee üliõpilasosakonna juhataja SILVIA LIIAS.

* * *

Andrus Lauren: Täna on meeldiv võimalus küsida komsomolitöö kohta mitte ainult meie käest, vaid ka vabariigi komsomoli esindajalt. Millisena näed ülikooli osa vabariigi komsomolielust?

Silvia Liias: Kui anda hinnang nelja päeva põhjal, mil olen TRÜ-s ja EPA-s olnud, siis võin küll öelda, et siin valitseb tõsine töomeeleolu. Tahaksin uskuda, et niisamagune töomeeleolu jõuab iga kursuseni. Et iga kursusel nii ei ole, seda me ju teame, probleemiks on töösse suhtumine muajagi.

Vabariigi ühe suurima kõrgkoolina on ülikoolil kogu noortelust aga küllaltki kaalukas koht.

Varje Sootak: Kuidas võrdleksite meie suurritusi — üliõpilas- ja sõbruspäevi Tallinnas ning Tartus?

Silvia: Tartu kõrgkoolidel on neid lihtsam organiseerida, linn väiksem, kompaktsed. Pealinnas võib ainult ühes kõrgkoolis korraldatav märkamatuks jääda. Vahel on see ka eel- ja järelpropaganda viga. Paremini tulevad üritused välja siis, kui mitu kooli neid koos teevad.

Maire Milder: Milline võiks Teie meelest olla kursuse komsomolitöö?

Silvia: Kõigepealt peaks seal valitsema tõeline kollektiivsustunne. Nii õppimine, erialaprobleemid kui ka komsomolitöö ju seostuvad.

Maire: Kas kõik kursusel tehtav töö on komsomolitöö?

Silvia: Üldiselt küll. Nagu see- gi, kuidas võetakse osa taidlusest. TPI-s on olnud juhtumeid, kus õpperühm ei tule esinema, küllap ka teil. Värgisi kedagi sundida ei saa, aga rühma, kursuse komsomolisekretäri ülesanne on juhtida, nõuda. Niisuguseid näiteid võib tuua palju.

Jaani Vihrov: Millist abi võiks EÜE sektor saada kõrgemal seisvalt organilt, näiteks üliõpilasosakonnalt?

Silvia: Komsomoli keskkomitees on iga erineva valdkonna jaoks

samuti oma tööjaotus, osakonnad jne. Malevaga tegeleb terve EÜE keskstaap 5 vabastatud töötajaga. Meie osakonnas on vaid kaks inimest.

Andrus: Kõrgkoolidega tegeleb neist ainult üks.

Silvia: Abi EÜE sektorile peaks kõigepealt tulema komiteest endast. Kanjuks ei teadnud ma niisugusest vestlusringist varem ning pean tagasi Tallinna sootma. Oleks aga huvitav teada saada ka teie arvamus komsomolitöö kohta mitmel tasandil.

Varje: Eri teaduskondades on see erinev. On teaduskondi, kus alati es agar tuumik, kus tugevad traditsioonid, on saamatuidki. Maire, teil on ju üldiselt viigas vaim?

Maire: Meie teaduskonna tugevus peitub ilmselt traditsioonides üritustes.

Verni Loodmaa: Kas need ei ole ainult kultuuriüritused?

Maire: Neis on koike: taidlust, sporti, vilistlasega kokkusaamisi.

Andrus: Kas Sinu enda arvates on teaduskond sel aastal edasi või tagasi läinud?

Maire: Raske öelda. Palju sõltub tegijaist. Ee nevad sekretärid oiid väga tugevad — Varri Väi ja Hugo Kaudsepp, kelle taset on raske ületada.

* * *

STOPPI! Me ei tahtnud sel korral mitte niipalju teaduskondadesse süüvida. Seda teinekord. Nüüd keskendume komiteele. Eni teadagi on kogu komsomolielu koos tentav ning ega teaduskondadest päris mõõda minna saa.

Komitee tutvustamist alustame kõige staažikamast aseseekretärist.

ÜLLE LEPP

Majandusküberneetika eriala lõpetasin 1980. aastal. Olin kursuse komsomolisekretär, teaduskonna büroo liige, sekretäri asetäitja ja kaks aastat teaduskonna sekretär. Viimasel kursusel olin komsomoliteaduskonna juures ka midagi ühiskondliku abi taolist nagu praegu Rein Murakas. Pärast lõpetamist töötasin mõni aeg poliitilise ökonomia kateedris lepinguliste tööde vaneminsenerina. Siis ütles tollane komsomolisekretär Madis Kallion, et olen ehk komitees natuke vajalikum. 1981. aasta lõpuni vedasin kahte vankrit, siis muutus tempo sinu ni kiireks, et loobusin kateedri tööst. Eialgu oli minu kureerida õppe- ja teadustöö, nüüd tegelen juba peaaegu üle aasta peamiselt organisatsioonilise tööga.

Maire: Mis peitub selle sõna taga?

Ülle: Minu kompetentsi kuulub 3 sektorit: arvestus-, org- ja šeflus- töö, samuti kureerin arsti-, mate-

maatika-, bioloogia-geograafia- teaduskonda. Algusest peale on minu peal olnud ka ettevalmistusosa- kond.

Kõige valusamad probleemid on seotud orgsektoriga. See töö, nagu nimigi ütleb, on organisatsiooni tegevuse alus. Järjest raskem on õige kaadri leidmine, paikapanemine. Sealt edasi aga valitud aktiivi vastutus, nõudlikkus enese ja teiste tudengite vastu. Kõige rohkem on kahju sellest, et kipub ära kaduma side valitud aktiivi ja lihttudengi vahel. Olgu see siis komitee ja terve ülikooli tasandil või teaduskonnabüroo ja kursuse tasandil. Mõnikord polegi kursuse komsomolisekretär see, kes tegelikku elu juhib. Kas saabki üldse tekkida küsimust, milline on vahe kursuse tegeliku elu ja komsomolielu vahel? Vahet vist ei tohikski teha. Enamik ju kommunistlikud noored, õigusteaduskond lausa tervenisti.

Varje: Kuidas ikkagi on selle vastutusega?

Ülle: Selle puudumist võib tähele panna iga pool, ka teaduskonna sekretäri juures. On neidki, kes ei käi komitee koosolekuil. Ega pilt ole parem ka teaduskonnabüroode koosolekutel. Po'e siis ime, kui püütakse ühest üritusest teiseni kuidagi välja vedada. Põhiküsimused (õppimine, ideoloogiatöö, o'ime, taidlus jm.) jäävad hoopis arutamata.

Maire: Olen huvi pärast kursusekaaslaste käest küsinud, kas nad loevad komsomolikroonikat. Selgus, et vähesed. Võin isegi põhjuse öelda. Kes ei tegele otseselt komsomolitööga, sellele pole need probleemid lähedased ja vahel ei saa ta loetust arugi.

Varje: Et komsomoliteema lähemale jõuaks, selleks täna siia kogunesimegi.

Kersti: Ma ei tea näiteks midagi šeflussektorst.

Ülle: Sektori aktiiv koosneb neist, kes pole isegi teaduskonna büroos. Kui näiteks kultuuri-, spordi- jt. sektorid on teaduskonna büroos o'emas, siis šeflussektorit pole. Kokku on tulnud entusiastid, kelle sooviks on tegelda kooliõpilastega.

Ülesandeks on vahendada kõrgkooli keskkoolis. Tutvustatakse siin õpitavaid erialasid, eriti neid, millel on vähene konkurss või puudub see üldse. Tudengid räägivad üliõpilaselust, aitavad ringe juhendada, esinevad loengute ja taidlusega. Korraldame ka kohtumisi.

Varje: Kas praegu võib sektori tööga rahule jääda?

Ülle: Kõige suurem mure on aktiivi taga. Paistab, et praegu on asi siiski paigast nihkunud. Enam ei pea sektori juhataja Margus Raud bioloogia I kursusel üksi tegeusema, talle on abiks ka teiste teaduskondade rahvast. Koolilastega on natuke seotud ka õiguskasvatuse sektor ja KOR. Arenguruumi jätkub. Kui leidub neid, kes tahaksid koolilastega tegelda, ot-sigu julgesti meid üles. Kas mind, Rein Murakat, Margus Rauda või pöördugu ükskõik millise asesekretäri poole.

Alo: Arvestussektor on olemas, selle tööga vist erilisi probleeme ei tohiks olla?

Ülle: Sektori juhataja Anu Unt on kogenud komsomolitöötaja ja erilisi probleeme sektori oma töös tõesti ei ole. Igivana küsimus on aga liikmemaksude õigeaegne tasumine. Näiteks on pediaatria II ja V kursus (sekretärid Reet Kask ja Pille Aava) võlgu oktoobrist alates. See ei ole enam ainult sektori probleem, vaid ka teaduskonna büroo oma. On neid, kes lahkuvad ülikoolist arvelt maha võtmata, kes pole end veel arvele võtnud. Oigel ajal ei tulda dokumente vahetama nime muutmise järel. Neid inimesi peab otsima teaduskonna orgtöösektor.

Maire: Aga orgtöö sektor ise?

Ülle: Mis on iga organisatsiooni tegevuse aluseks? Tööplaan. Kõigepealt on vaja plaani, aga me ei vaja seda linnukese pärast, vaid töö enda pärast. Püüame vaadata, kas kõik plaani kantu on tööpooldest reaalne. Kõik sekretärid pole veel selgeks saanud, et ka büroo koosolekud tuleb ette planeerida. Peamine pole arutada ürituste läbiviimist, vaid sisulised küsimused. Palju vaeva nähakse protokollide koostamisega.

Varje: Kas selles ei näe üliõpilane lihtsalt üht bürokraatia avaldust?

Ülle: Ma ise vihkan üleliigseid pabereid. Viskan vähegi selle, milleta läbi saab, prügikasti. Protokollid on aga vaja kasvõi sellekski, et järeleliijail oleks mingi ülevaade varasemast. Mida on arutatud, kuidas lahendatud? Tulu pole üldiselt sönalisest protokollist. Arstiteaduskonna sekretär näitas viimase büroo üldfraasilist protokollit. Olin seda kaustast varem lugenud. Sekretär tõmbas selle välja ja laskis uuesti teha.

Jaani Vihrov: Kui mingi paber teha, siis nii, et järeleliijale poleks häbi näidata.

Varje: Ega iseendalgi teeks pa-

ha korraks pabereid üle vaadata. Sealtki näeb, kas on midagi tehtud või on ainult räägitud tegemisest.

Ülle: Kõik eelkäija vanad materjalid on väga õpetlikud. Endiselt aseseekretäri Sergei Nazarenkolt oli mul küll palju õppida, käisin teda veel Tallinnaski paar korda piinamas.

Maire: Kas orgtöösektor tegeleb ka aktiivi õpetamisega?

Ülle: Teaduskondade orgtöö aktiivile tutvustasime ametijuhendit. Seletasime selle üksipulgi läbi. Nad tunnistasid pärast, et nüüd küll teavad, millega tegelda tuleb, aga seda on kohutavalt palju. Varem polevat oma kohustusi nii üksikasjalikult teatud. See olevat tõesti tegevusjuhiseks.

Semestri algul alustasime õige tõsiselt, panime paika aktiivi õpetamise põhiprintsiibid. Esimesest õppusest oli liialt vähe osavõtjaid. Ei piisa ainult meiepoolsest soovist aktiivi õpetada. Kurb, et teaduskondade tippaktiiv nii ükskõikselt sellesse suhtub.

Andrus: Ametijuhendid on olemas teaduskondade sekretäredele ja orgtöösektorile.

Ülle: Komitee koosolekuil võtame vastu päris palju otsuseid. Kuidas on lugu nende täitmise- ga? Oleme hakanud täitmist rohkem sisuliselt analüüsima. Pole tarvis otsust otsuse pärast.

Alo: Kuidas hindate kureeritava- te teaduskondade, näiteks keemiaosakonna tööd?

Ülle: Keemikuid tuleb esile tõsta, eesotsas on hakkaja sekretär Endla Lõhkiivi. Ka matemaatikute uus sekretär Anu Uus on küllaltki printsiipaalne. Sealgi paistab töö laabuvat. Kiidan ka arste. Veel kureerin matkaklubi «Patrioot». Talihoogaeg läks neil hästi, vabariiklikel võistlustel tulid kõrgi esimeseks. Tõsisemalt tegeldakse noormatkajate väljaõpetamisega.

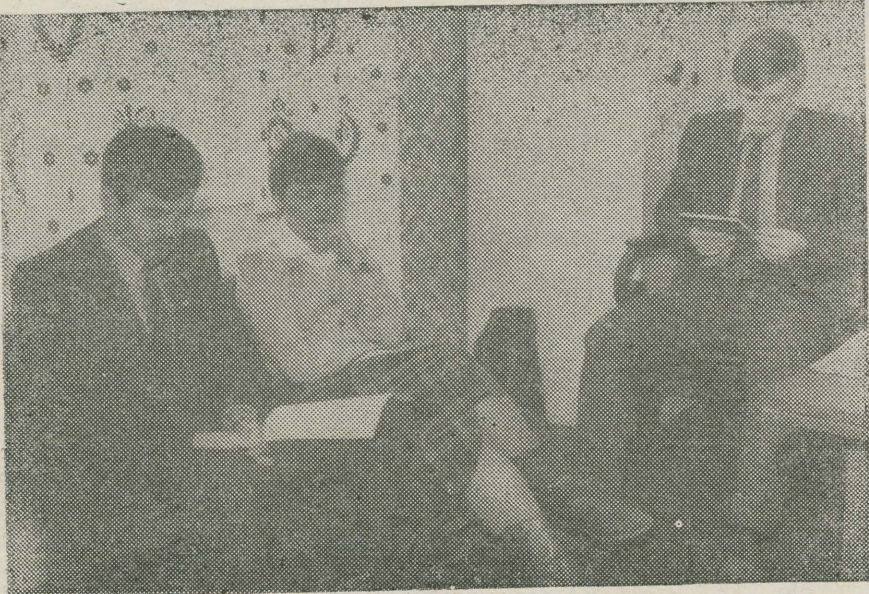
Verni: Kuidas see õpetamine käib?

Ülle: Töötab suusamatka alg- ja keskastme kool. Tartus kuulatakse enamasti loenguid, Koolas käiakse harjutamas.

Kes juhivad ülikooli komsomoli? Tunnen Sa neid ja nende tööd? Kuigi aeg-ajalt oled võinud sellest lehest teada saada, tuleb vahel ette kurioosseid seiku, mis näitavad, üliõpilane, Sinu ebakompetentsust. Leevendagu meie ajalehe see ja järgminegi number Su uudishimu ja täiendagu teadmepanka.

NBI Järgmises lehes on sõna aseseekretäridel Verni Loodmaal, Andi Kasakul ja Jaan Vihrovil, vestlusringi lõpetab sekretär Andrus Lauren.

Kirjutasid Varje Sootak, Kersti Maal ja Maire Milder

Aseseekretärid Andi Kasak, Ülle Lepp ja Verni Loodmaa.

ARVO TENNO fotod

ELKNO Keskkomitee üliõpilasosakonda juhivad eelmisest sügisest Silvia Liias, ülikooli komsomoliorganisatsiooni neljandat aastat Andrus Lauren.

Ülikoolieluga ühte

Sügisestel sisseastumiseksamitel oli vene filoloogiasse tahtjaid ühele kohale 1,6. Praeguseks on 27 õnneliku sisseastumise hulgast lahkunud juba 4, kes esimese kursuse esimestel semestritel leidsid, et nende kutsevalik oli ebaõige.

Kasvanud on vene keele osatähtsus meie igapäevases suhtlemises, nõudlus selle eriala õpetajate järele endiselt suur.

Istusime vene keele meetodika kateedri juhataja dotsent Antidea Metsa kabinetis ja rääkisime mu-rettekitavatest probleemidest.

Esmakursuslast kohutab alguses harjumatu elu- ja tööruum, vahel liigagi lärmakas ühiselamu, oskamatus jaotada oma vaba aega. Eesti grupi vene filoloogidel ras-

kendab õppimist ka mõningane keelebarjäär. Nii jäetakse ülikool hirmust esimeste raskuste ees.

Antidea Metsa algatatud on huvitav mõte, et vene keele meetodika kateedri õppejõud võtaksid esmakursuslasti oma hoole alla. See «hoole alla võtmine» ei tähenda liigseid pealesunnituid kohustusi, vaid on kujunenud meeldivaks vastastikuseks suhtlemissooviks. Vane-ma kolleegina on juhendaja alati valmis oma abi pakkuma, kui vaid tudeng ise oleks südikam seda nõudma.

Esmakursuslaste ja õppejõudude lähenemisele aitavad kaasa nii ühised teatri- ja kontserdikülastused, ekskursioonid kui ka õdusalt vee-detud tunnid koduse kohvilaua

taga.

Muidugi toob see õppejõule kaasa lisamuresid, nõuab rohkem tähelepanu ja vaba aega, mida kipub niigi väheks jääma.

Oma nõusoleku koostööks on andnud Antidea Metsa ise, meie kuraator Anne Jänese, Valentina Tarve, Eve Raeste, Hilja Tiits ning Jelena Serstobitova.

Sellise koostöövormi üks peamisi eesmärgid on võimekate noorte väljaselgitamine, nende parem erialane ettevalmistamine, aspirantuuri astumiseks kutsemotivatsiooni süvendamine ja kateedri kindlustamine tubli järelkasvuga.

Veel lisas Antidea Metsa, et lihtsalt kahju on tudengitest, kellele viis ülikooliaastat möödunud kasutult, kellel pole siit kaasa viia er-daid mälestusi ja ülikooli vaimsust, kes raiskavad oma aega oskama-

tult, leidmata rõõmu ning rahul-dust, kes lihtsalt jätvad stuudiu-mi pooleli. Ka selliste vigade enne-tamiseks loodi need väikesed sõp-rusliidud.

Mõttes hoiab kateedrijuhataja veel üht uudet ideed. Selle teoks-saamine aitaks eestlastel paremini omandada igapäevast vene kõne-keelt. Loodame väga, et intensiiv-meetodil lühikursused võidavad en-dale eluõiguse, ja toovad oodatud kasu.

Vene keele meetodika kateedri õppejõud on püüdnud esmakursus-laste elu jõudumööda mitmekesis-tada ja kergendada. Nüüd peavad tudengid hoolsa õppetööga ise tões-tama, et nad väärivad helesinise põhjaga tekit.

ANU SIKK,
vene fil. I k.

TÄHTPÄEVAKALENDER

Emil Lenz

12. III 1804 — 10. II 1885
12. märtsil möödus 180 aastat tuntu baltisaksa füüsiku Heinrich Friedrich Emil Lenzi sünnist.

E. Lenz sündis Tartus, lõpetas gümnaasiumi ja õppis aastatel 1820—1823 ülikoolis. E. Lenzi ametlikult registreeritud õpiala Tar-tus ei lange kokku tema hilisema tegevusega. Alustanud 1820. a. õpinguid filosoofiateaduskonnas, läks ta 1822. a. üle usuteaduskon-da. Siiski tundis ta tõsist huvi füü-sika vastu, töötas G. Fr. Parroti juhendamisel füüsikakabinetis as-sistendina, kus omandas kogemused töötamiseks teadusliku aparatuu-riga.

Aastatel 1823—1826 toimus O. Kotzebue juhtimisel kolmas üm-bermaailmareis, millest võttis osa ka E. Lenz. Reisile võttis ta kaasa 19 teaduslikku aparati, mis olid kavandatud Parroti osavõtul ja ehi-tatud ülikooli töökojas. Ekspedit-siooni ajal tegi E. Lenz geofüüsika-lisi mõõtmisi ja okeanograafilisi uuringuid vee temperatuuri ja sooluse määramiseks. Saadud and-mete põhjal koostas ta põhjaliku aruande. 1829—1830. a. jätkas ta oma uuringuid Kaukaasias ja Kas-pia mere rannikul.

H. F. E. Lenz valiti 1828. a. Pe-terburi TA adjunktiks füüsika alal. 1830. a. valiti ta Peterburi TA era-korraliseks ja 1834. a. korraliseks akadeemikuks.

E. Lenzi teaduslikud uuringud tegid temast elektromagnetismi klas-siku. 1833. a. tuletas E. Lenz in-duktioonvoolu suuna määramise reegli (Lenzi reegel). 1835. a. avas ta metallide tähtsuse sõltuvuse temperatuurist, sõnastas elektrivoo-lu soojusliku toime seaduse (Joule-Lenzi seadus), uuris Peltier' efekti ja esitas magnetvoo mõõtmise bal-listilise meetodi.

Alates 1836. a. oli ta Peterburi ülikooli professori kohal ja 1863—1865. a. rektoriks.

SIRJE KARIS

Rektori käskkiri

70. sünnipäeva puhul avaldati tänu kohusetruu töö eest uksehoi-jale Selma Jürgensonile ja maja-hoidjale Fjodor Vassiljevile ning 75. sünnipäeval preparaator Feliks Valgele.

Tähelepanu!

NSV Liidu TA Presiidiumi juu-res asuv geofüüsika komitee tea-tas, et geofüüsika kateedri juhata-ja prof. Olev Avaste valiti Rah-vusvahelise Meteoroloogia- ja At-mosfäärifüüsika Assotsiatsiooni Täitevkomitee liikmeks.

TÄNU

Tartu Linna RSN Täitevkomitee siseasjade osakond premeeris rah-vamaalvate 25. aastapäeva puhul aktiivse osalemise eest ühiskondli-ku korra kaitset KOR-i liikmeid Tambet Tampuud, Rein Pärtelit ja Eerik Meid.

Preemia pälvis ka õigusteadus-konna diplomand Aare Kruuser eeskujuliku töö eest praktika ajal.

Tartu 15. keskkool tervitas TRÜ naisperet rahvusvahelise naiste-päeva puhul ning avaldas tänu laste hea kasvatamise eest Tiit Mürsepeale, Alma-Asta Kiiserile, Ada Lepale, Oie Kaasikule, Helle Leesikule ja Ivo Toomele.

Rektori tänu palimhoone ehitamise ja tööde organiseerimise eest pälvisid direktor Hiie Kimmel, pro-ktorid Valter Haamer ja Vello Peedimaa, haldusprorektori ase-täitja Olo Taimre, peainsener Avo Arro, jaoskonnajuhataja Ahto Liik, meister Juhan Jaakko, vaneminse-nerid Jaan Kotter ja Mall Elbing, traktorist Peet-Rein K'esment, pea-energeetik Raimund Sakariäs.

Metafoor ja mis sellest teame

1. märtsil toimus ÜTÜ eesti keele ja soome-ugri keelte ning psühholoogia ringi ühiskonverents «Metafoor eri teadusharudes». See oli juba teine sellelaadiline üritus —

novembris arutasid filoloogid ja psühholoogid laste keele ja mõtle-misega seotud probleeme. Muidugi oli ettekandeid üliõpilastelt ja õppe-jõududelt.

Alustas Asko Tamme (ingl. fil. IV), kes refereeris ja analüüsis Lakoffi ja Johnsoni raamatut «Metaphore we live by», mis on oluline eelkõige uurimissuundade kättenäitajana. Toomas Help (eesti fil. IV) kõneles metafoorist kui keelele primaarselt omast väljen-dusvahendist, seega ei tohi meta-foori välistada semantikast. Tõnis Arro (psühholoogia V) rääkis

mängust kui käitumise metafoorist.

Teist poolt alustas Linnar Prii-mägi: metafoor on vale sõna teks-tis, millest millegipärast õigesti aru saadakse; ka terviktekst võib olla metafoor, sel juhul kultuuri-tausta suhtes. Arvo Krikmann sel-gitas metafoori ja vanasõna suh-teid: vanasõnad seletavad üht näh-tust teise, tuntuma abil, siit ka metafoorirohkus. Mihhail Lotman kõneles metafoori grammatika loo-mise katsetest: lahendused on aja vältel keerukamaks muutunud ja seadnud kahtluse alla täieliku grammatika võimalikkuse. Jüri Al-

lik võttis teema kokku psühholoogi seisukohalt ja esitas oma arvamuse edasiste uurimissuundade kohta.

Keele- ja psühholoogiaring jätkavad taoliste konverentside korraldamist. Humanitaartudengile suur huvi niisuguste ürituste vastu on näidanud, et ühe teema käsitlemine mitme teadusharu ja erinevate inimeste pilgu läbi annab hea ülevaate. Ehk ütlevad füüsi-kudki tulevikus lüürivate vaidlus-tes sõna sekka?

RENATE ELANGO,
eesti fil. III k.

„Aegade lõpust“, „Elu ümber paja“

Niisugused osad on rütmoplastikaõhtul, mida tantsitakse 25. märtsil kell 19 TRÜ klubis. Minult on tihti küsitud, kas rütmoplastika on rütmivõimlemine, kunstivõimlemine, karakteritants. Olo Vilimaa vastas «Edasi» intervjus, et Eesti omaaegsed plastilised tantsijad, nagu Parts, Elbak, Neggo, Eerting, Olbrei olid kõik suuremal või välema määral üksiklased, kes oma eluõigust tantsukunstis püüdnud tõestada ja oma usuga teenäitajaks olnud. Ja öeldes, et plastilise tantsu surma ei tasu oodata, tõi Vilimaa näiteks meie rütmoplastikariikma.

Sellel rütmõhtul pakub tantsijatele tuge Tallinna Konservatooriumi IV kursuse lauluõpilane Vaike Kiik, kellel juba küllalt kaalukaid osi «Estonia» teatris. Vivaldi «Stabat materit» saadab klaveril konserva-tooriumi üliõpilane Ingrid Kuslap. Vivaldiga lõpeb esimene osa, mis oma pealkirja saanud Messiaeni «Kvartetili aegade lõpust». Messiaen kinnitab, et on püüdnud leida omamoodi muusikalist kommunikatsiooni, tunnistades seejuures ka liigutuste, piltide, värvide, lõh-nade keelt. Esimese osa mõt on Tuomas Antava luulest: «mis on siin mille moodi ja mis järgib mida. / näiteks on emad üksteise, lapsed üksteise moodi, / miks siin siis lapsed järgivad emasid: / matku surnud oma surnuid, elavad elavaid. / Ka on pead omavahel sarna-sed, keelad omavahel, / aga siin on pead keelade küljes kinni, / see asi tuleb mul korda seada, / et ma ära ei eksiks.»

Teine osa «Elu ümber paja» on loodud põhiliselt Lepo Sumera sümfooniale. Täienduseks Ester Mägi «Duod rahvatöönis» ning õhtu lõpetab Anti Marguste «Sümfooniline runo» nr. 3. Et elu oma paja ümber on kõige kindlam korraldada ainult koduse muusikaga, siis motoks on Raimond Lätte «Mõtisklused» Mats Traadi sõnadele: «Kellel käen om jagu, / toiste osa järgi vaktua. / Kellel käen om toiste jagu, / oma tükki kätte taktua.» «Mõtisklusi» laulab taas Vaike Kiik, klaveril saadab konservatooriumi kolmanda kursuse üliõpilane Piia Rannaveer.

Rütmoplastikariikma vanimad liikmed on vapralt vastu pidanud. Tiit Voodla ja Mai Saal alustasid tantsimist juba ülikoolipäevil. Ja Tiit Voodla on rütmia mõjuvamaid soliste, loolimat kolmest lapsest. Hiljutine tarilanna ja rütmia uustulnuk on kauaaegne Kadri Liivaku õpilane Piret Torm, kes edukalt tantsukavugi koostanud. Ise olen õnnelik Lilian Auendorfi, Tiina Aasmanni, Jüta Raidali ja Olle Kase-maa tantsulise arengu üle ja lootan, et sellest kõigest midagi ka Tartu publikuni jõuab.

REET KUDU

KAHEST NALJAPILTIDE JOONISTAJAST

Jälge, mille üks või teine suur-mehe oma rahva kultuurilukku jä-tab, võib mõõta milimeetri. Oluliseks tuleb pidada ka oskust lahti mõtes-tada üldinimlikke väärtusi konk-reetse aeg-ruumi taustal. Eesti ka-rikaturistidest on selle ülesandega suurepäraselt toime tulnud Vello Agori ehk lihtsalt GORI. Mees, kes veebruarikuu lõupäevil oleks saa-nud 90-aastaseks.

Gori karikatuure ei saa kuidagi pidada sõbralikeks olalepatsulus-teks või meeldetuletusteks. Kõik öeldakse siin välja ilma liigse peen-utsemise või kummarduseta. Ro-mulus Tiitlus on tabavalt maininud, et pseudonüüm Gori meenu'ab just-kui küüet: «Kokus tuleb!». Siiski ei ole o'seselt ühiskonnakriitilised ja poliitilised joonistused Gori loomir-fus dom'neerivad. Tema imperia-lismi- ja fašismivastased tööd leid-sid avaldamist Soome, Rootsi, Ing-lismaa, Prantsusmaa ja Nõukogude Liidu perioodikas.

Väga huvipakkuvaks ja õnnes'u-nud temaatikaks on Goril eesti kir-janduselu puudutavad pilapildid.

Meie karikaturistidest on just tema kõige sagedamini karikeerinud pe-tasuse jüngrite töid ja tegemisi. Gori pliiatsi alt on läbi käinud enamik omaaegseid kirjamehi. Ai-nestikku on andnud küll Adsoni murdeline luulekeel ja Underi sal-mid pilsivalust, küll Tuglase Aaf-rika-reisid ja Jakobsoni vul'gaar-sus, Earbaruse multipliseeritud inimene või siurulaste boeemlas-lik elulaad. Seda, et nii mõnegi Gori töö võrdlemisel leiame kul'a-liselt maailmavaatelist seisukoha-võttude kõikuvaust, võib seletada nii sotsiaalse tellimusega, mida au-toril tal es-tatmata tähta tuli, kui ka isiklikumal laadi põhjustega. Gorist rääkides ei saa unustada ka tema tegevust ajakirjanikuna ning lasteraamatute autorina.

Rohkem kui pool sajandit tagasi ilmus Gorilt väike raamatuke «Lõ-bus AED lastele», kus iga tähe all paar pilti. Mine tea, kas PRIIT PÄRNALE on see raamat inspirat-siooni pakkunud, ent kiljuti rõõmus-tas meid tema samalaadne karika-

tuuride kogu «Naljapildiaabits». Kuid alfabeetiline ülesehitus on ka ainuke üksijoon. Gori pildid on enamasti tolle aja kombe kol'aselt didaktilis-moraliseerivad või lihtsalt infoküllased (mammul oli elevan-dist suurem ja ta peale peeti jakti / mootor kui rikki läheb — siis on lugu lakti + kaks illustratsiooni). Pärn püüab rohkem rõkuda selle kol'a peale meie ajus, mis on mõel-dud naeru stimuleerimiseks. Ning

au ja kiitus — seda kunsti valdab ta suurepäraselt. Tema aabitsa le-kekülgedel võiksid naljategemist ja nautimist õppida mõnedki õpetatud mehed, kes veel ei tea, kui võimas relv on absurd. Kui mõelda sellele, et 5 minutit naeru asendavad 200 grammi lapukoort, teen ettepaneku anda Priit Pärnale vabariigi I jär-gu absurdimeistri nimetus. Tõsiselt. TIIT PRUULI, žurn. I k.

SOJAUMALA ROOM
«Mu asjad polegi nii rühad, kui alguses arva-sin, — ühe käega kirjutavad nad alla sõjakeelulep-pule, teisega aga salajaselt sõjalepingule!»

Kas tõesti ainult juubeliks

Kaht aastatki pole veel sellest, kui terve Tartu, terve meie vabariik tähistas Tartu ülikooli asutamise 350. aastapäeva. Suure pidupäeva innustusel sai värske ja puhtama palge kogu linnapilt, ilusamaks muutus Toomemägi, hoopis uue kuue omandas Vana-Jaani kalmistu. Oigustatult peeti ära tehtud mõnel puhul suisa imeks. Rõõm korralikust tööst sundis unustama nii kulutatud aja kui rakkus käed.

Aga aeg on veerenud omasoodu, juubel jäänud kauniks mälestuseks. Juba, ammu elame oma muredega taas argipäevas, mille paratamatu seadusena vajub unustusehõlma paljud mõdaniku kõige suuremate hetkede toonast ülevusest, nende õnnestumiseks tehtud tööst ja nähtud vaevast. Ajapikku kaotaks kordasaadetu justkui kogu oma tähenduse ja väärtuse, muutuks nagu minevikupäevade momendihuvide ühekordseks väljenduseks, millel tulevikus määratud jälle saatuse hoolde tagasi langeda. Mille muu- ga võiks seletada käekäiku, mis pä-

rast pidupäevi on saanud osaks Vana-Jaani kalmistule. Juubelitöödest oli Vana-Jaani taastamine üks mahukamaid ja raskemaid ning usaldati seetõttu kõige suuremale, arstiteaduskonnale. Peab ütleva, et polnud ühtki teist objekti, kus korraga oleks väljas olnud üliõpilaste ja teenistujate kõrvalt tervelt kümme-konk professorit. Aga töö vajas tegemist — seda nii *alma mater* kui Tartu tuleviku huvides — ja sai ka kõigiti korralikult tehtud. Uhkust tunda oli põhjust.

Aprilli teisel poolel möödub kaks aastat nende tööde algusest. Jah, juubel möödus mälestusterohkelt ja hingeülendavalt, kuid tehtu hakkab rohluma. Siin-seal ulatuvad võsavõrsed juba üle põlvede. Veel paar aastat — ja siis jõuab omakorda loodus enda taastamistöödega lõpule.

Kes peaks panema sellele piiri, sest Vana-Jaani puudub praegu tõeline peremees?

Pole kahtlust, et tegijaid leiaks, kui Vana-Jaani kalmistu kureerimine ülikooli mõnele allasutusele kohustuseks teha, kes kommunaalkombinaadiga töövahendite ja vastava teaduskonnaga tööjõu osas

kokku lepiks ja oleks selle töö koordinaatoriks. Pealegi — läheneb taas kommunistlik laupäev, mil igati alust üks tõsine asi kollektiivselt ette võtta ja korda teha. Pole see aga sugugi arstiteaduskonna ülesanne hakata võimu-usurpaatori rollis ülikooli ajalugu säilitama. Selleks peaks olema ajaloo muuseum oma ligi tosina töölajaga. Juubeli eel, kui kalmistu korda sai, suhtus muuseum neile esitatud sellesisulistesse ettepanekutesse arusaamisega. Ka möödunud sügisel teaduskonnas vastavale repliigile esitatud vastus polnud sugugi tühiv. Järelikult: puudub korraldus, pole kedagi, kes selle annaks. Aga nii ametiühingu-, komsomoli- kui parteikomitees on sektor või vähemalt inimene, kes tegeleb ühiskondliku töö või kommunistliku laupäevaku organisatsiooniga. Tööjõu osas jännijäämist pole küll põhjust karta. Sest mõttevahetustest arstiteaduskonna juhtkonnaga on selgunud, et oma abist nad ära ei ütleks. On ju kalmistu jaotatud kümneteks väikesteks kvartaliteks, kus ühel õpperühmal jätkuks tööd just parajasti ühe laupäevaku jagu. Ja ehkki tekkide kloppimine hotellis on samuti väga vajalik, paneb siiski

küsima, kas tööjõu taoline kasutamine on kõige mõistlikum ja ratsionaalsem, kui samal ajal rohtub ja kasvab võsasse meie tuhandete kätepaaride poolt alles kaks aastat tagasi tehtud vaevanõudev töö. Oige oleks laupäevakutel hoolitseda ka selle eest, mis kord juba korda seatud, ja alles siis võtta ette uued ülesanded.

Küll oleks tore, kui järgmistele kümnetele inimestele, kes Vana-Jaani kalmistu saatuse kohta aru tulevad nõutama, võiks vastata: «Korraldus on. Organisaator on. Vana-Jaani hoitakse korras.»

REIN PULLERITSULT
saadud andmed kirja pannud
PRIIT PULLERITS
žurn. I kursusest.

Toimetusest: keemiaosakonna dotsendi Rein Pulleritsu mure juubelitööde staabi ülemana on mõistetav. Tööpööst tehti ära hiiglaslik töö. Mis saab edasi? Kas peaks ülikoolist olema üldhooldaja? Ehk hoiaks iga teaduskond oma endiste kolleegide rahupaiga ise korras? Küllap on teisigi lahendusi. Loodame, et leitakse õige tee ja saame sellest peagi ka lehest teada.

PSÜHHOLOOGIDE SELTSI

Tartu grupi koosolek toimub 29. märtsil kl. 16 «Sophokleses». Teema: «Koolireform psühholoogi pilgu läbi».

EÜE! JAKUUTIASSE! EÜE!

Kõik, kes tahavad oma jõudu kullutada Jakuudi ANSV-s, võivad veel tulla sellesse rühma. Asume 15 km Jakutski linnast. Teha tuleb betoonitööd, elamistingimused korralikud. Koefitsient 1,4. Rühma komandör Boris Gabovitš ravi IV k. (eesti os.).

Perfo saab komsomolikomiteest. Kiirustage! — On jäänud veel vaid mõni koht. Viimane tähtaeg 1. aprill.

KONKURSS

«Tudengilaul 84» osavõtjatele tuleb meelde, et osavõtuks registreerida tuleb hiljemalt 4. aprillil klubi kunstilise isetegevuse sektoris. Kaasa võtta laulude tekstid, teadma peab ka laulu viisi ja teksti autoreid. Noote pole vaja. Lava- ja mikrofoniproov toimub klubis 6. aprillil kella 16-st kuni 18.30-ni.

AUTOJUHI B-KATEGOORIA

kursuste järgmise grupi komplekteerimine toimub 30. märtsil kl. 16.15 Tiigi 78—237. Opetöö teisi-päeviti ja reedeti kl. 16.15—19.30. märtsist 30. juunini ja 1.—15. septembrini.

KLUBIS

25. märtsil kl. 19 rütmoplastika õhtu. Pääsmed müügil tund enne algust klubis.

Uut teatmekirjandust raamatukogus

Latein und Griechisch im deutschen Wortschatz: Lehn- und Fremdwörter altsprachlicher Herkunft. — 3. Aufl. — Berlin: Volk und Wissen, 1982. — 223 S.

Raamatus käsitletakse ajaloolise sõnavara kõrval ka muid keeleajaloolisi seiku. Esitatakse tähtsamad kreeka ja ladina keele liited, nende tähendused jne. Mõeldud filoloogidele (põhiliselt saksa filoloogidele).

Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu seadus NSV Liidu Ülemnõukogu valimiste kohta. — Tln.: Eesti Raamat, 1983. — 24 lk.

Seadus on vastu võetud NSV Liidu Ülemnõukogu üheksanda koosseisu üheksandal istungjärgul 6. juulil 1978. a.

Oxford elementary Learner's Dictionary of English. — Oxford: Oxford University Press, 1982. — 297 p., ill.

Seletussõnastik algajatele inglise keele õppijatele.

Rootsmäe I., Rootsmäe L. Eesti ornitoloogiline kirjandus 1656—1975. — Trt.: ENSV TA Looduseuurijate Selts, 1983. — 318 lk.

LEHES OLI VIGA

Toimetuse vabandab eelmises lehes KOR-i loos olnud nimevea pärast. KOR-i staabiülema nimi on Tambet Tampuu. Viga oli autori poolne.

Toimetaja kt. RAIVO LOTT

SPORT ● SPORT ● SPORT ● SPORT

Võimukas võit ja mõned meeldivad hetked

3. märtsil oli ülikooli maneežis üheksas TRÜ II — Rapla — Viljandi kohtumine keergejõustikus. Võistlusohkkond oli võistlejailpealtvaatajatele igati sõbralik. Informatsioonipunkt töötas harvanähtavalt korrektselt ja kohtunikud (peamiselt KKT üliõpilased) ei püüdnud võistlust liigse administreerimisega segada.

Ülikooli teise võistkonna võit sai ülekaalukas. Kogutud 191 punktile oli Viljandil vastu panna 74 ja Raplal 112.

Peale pikemat vaheaega võis taas võistlemas näha Valeri Holodnjakovi. Ja mitte ainult võistlemas, vaid ka võitmas. Tulemused 15,28 kolmikhüppes ja 7,6 55 m tõkkehüppes pole häbenenud. Võrdluseks võib märkida, et kolmikhüppes oleks selline tulemus tänavustel vabariigi sisemeistrivõistlustel andnud kindla esikoha.

Tugev oli teivashüpe, kus viis meest ületasid 4 meetrit. Parim oli individuaalselt võistelnud Valter Külvet — 4,60. Temale pole see küll uus kvaliteet, küll aga talve kohta igati tubli tulemus.

Teisi TRÜ võistlejate tulemusi:

Mehed: 50 m — 1. I. Tšaikovski 6,0; 2. J. Starkopf 6,1.

300 m — 1. E. Rennit 38,3.

600 m — 1. H. Mäesalu 1.34,0.

2000 m — 1. A. Postolov 5.47,7;

2. T. Tali 5.48,0.

Kaugus — 1. A. Laide 6.48.

Kõrgus — 1. E. Pahapill 1.90.

Teivas — 2. H. Alles 4.10; 3. E.

Pahapill 4.00; v. a. K. Oja 4.10.

Kuul — 1. E. Pahapill 13,61;

2. E. Lepik 13,27.

Naised: 600 m — 1. M. Raag 1.42,3.

50 m tj. — 1. A. Sõstra 8,4; v. a.

L. Ots 7,9.

Kõrgus — 1. M. Käärid 1.60.

Kaugus — 1. L. Ots 5.16; v. a.

A. Lätt 5.38.

Kuul — 1. M. Käärid 11,33.

SULEV VALNER,
žurn. I k.

Uusi trükiseid

Arstiteaduse ja kehakultuuri arengust Tartu ülikoolis. Tartu ülikooli ajaloo küsimusi XV. (TRÜ ajaloo komisjoni ja ajaloo muuseumi materjalid). Tartu 1983, 500 eks., 284 lk., rbl. 2.50.

Hans Remm. Materjale selgroote zooloogia õppimiseks. Tartu 1983, 400 eks., 84 lk., 15 kop.

Lembit Mehilane. Lapse psühhofarmakoteraapia. Tartu 1983, 1000 eks., 100 lk., 20 kop.

E. Jürisson. Toksikoloogia. Teine, parandatud ja täiendatud trükk. Tartu 1983, 1000 eks., 56 lk., 10 kop.

Jaan Pikk. Põllumajandusliku tootmise ökonoomika I. (Taimetähtsuse). Kolmas, täiendatud väljaanne. Tartu 1983, 400 eks., 76 lk., 15 kop.

E. Vasar. Eritumine. Tartu 1983, 1200 eks., 94 lk., 20 kop.

Aleksander Pille. Kõhu eesseina songade operatsioonid. Tartu 1983, 1000 eks., 48 lk., 10 kop.

Tartu Riikliku Ülikooli struktuur ja isikkoosseis. Teatmik (andmed seisuga 1. oktoober 1983). Tartu 1983, 900 eks., 323 lk., 45 kop.

Üldine patoanatomia. Loengukursuse abiõppematerjal. Ado Truupild. Tartu 1983, 1000 eks., 88 lk., 15 kop.

Tartu ülikooli teaduskonnasisehaiguste kateedri ja Tartu Toome

sisehaigustekliiniku (Tartu ülikooli I sisehaigustekliiniku) tööde bibliograafia 1919—1943. Koostanud K. Kõrge. Tartu 1983, 200 eks., 16 lk., 5 kop.

Neuroloogiliste haigete uurimise näidisplaani arstiteaduskonna üliõpilastele. Teine trükk. Koostanud E. Raudam. Tartu 1983, 1000 eks., 24 lk., 5 kop.

Töö- ja puhkeaja õiguslik reguleerimine. Metoodilisi materjale TRÜ majandusteaduskonna üliõpilastele õppeaines «Nõukogude õigus». H. Siigur, L. Käis. Tartu 1983, 400 eks., 64 lk., 10 kop.

Lastehaiguste propedeutika õppe tabelid. Metoodiline vahend arstiteaduskonna pediatraiaosakonna üliõpilastele. Koostanud Aino Paves, Helju Tälli. Tartu 1983, 800 eks., 52 lk., 10 kop.

Täiendmaterjale bioanorgaanilise ja biofüüsikalise keemia praktikumiks. Aksel Koorits, Vello Loodmaa. Tartu 1983, 500 eks., 32 lk., 5 kop.

Matemaatika ülesandeid ettevalmistusosakonna õppijatele. Teine, parandatud trükk. L. Lepmann, T. Lepmann. Tartu 1983, 500 eks., 120 lk., 20 kop.

Aspects of British Culture. Cinema. Music. Compiled by H. Laan. Tartu 1983, 400 eks., 52 lk., 10 kop.

Texts for Students of Economics. Compiled by E. Tammelo. Second, revised edition. Tartu 1983, 500 eks., 152 lk., 25 kop.

Tartu region—see kõlab!

«Kas sina lasksid Tartu regiooni meeste parve jõepõhja?» Piinlik vaikus.

«Vasta, mis sinult küsitakse, inimeseloom!» Ei tea, pinninuks ma ühikas ettejuhtunud mullust malevarebast tagajärjekalt või mitte, kuid juurdlusse seksus Jaan Mölder, kes muigelsui teatas: «Süüasi aegumise töttu lõpetatud.»

Märkanud minu protestiendelist nägu, viipas Jaan akna poole. Pöörasin pilgu Emajõe ja, ime küll, justkui läbi kaldapuude ja pardi-parve nägin jääjäänuste ja vee peal uhiuut palkalust.

«Eelmise aasta oma tõmbasime sügisel kaldale,» selgitas Jaan. «See on vastne ja kannab 240 meest/naist, kui tarvis.» — «Ja on veel tarvis?» — «Küll juba tarvis on, kui õiged mehed.»

Sellesuvine regiooni komandör tõttas asju ajama, pihku jäi komisar Andres Vinni. «Meie laev pole tehtud linnuluust ega papüürusest, aga Heyerdahli papüüruslaevaga on niipalju ühist küll, et oleme leidnud internatsionaalse meeskonna — kolm rühma tuleb vennasvabariikidest, kaks Tšehhoslovakkias, üks Ungarist.»

Ei tahtnud sedagi tähtsat meest kauem tülitada. Pöördusin insener Andrus Alliku ja arst Tauno Kalveti poole.

«Kuivalejäämist pole karta?» — «Ei, kui tööd tehakse.»

«Aga märjakssaamist?» — «Tartu on ohutuim regioon. Kõhklejate tarbeks kirjuta, et reanimobilil antakse kaheksa nädalaks meie käsutusse.»

Veel tegi muret üks asi. «Aga suurveeae — kas pole karta, et parv enneaegu Peipsi poole pörutab?» — «Ta on meil trossidega kõvasti kaldas — kuni lahti teeme.» — «Ja millal see sünnib?» — «Kahekümnenda aprilli paiku.»

Kallis lugeja! Liikuvale parvele hüpata on suisa rumal! Püüa mitte maha jääda!

JAANUS HARRO,
ravi III k.,
arstiteaduskonna pressisekretär

Lõika välja ja kleebi seinale

Et tõsta kinopubliku ideelist, kultuurilist, esteetilist jms. taset, ära näidata ja näha kinokunsti kõlbelised, moraalsed, eetilised jms. väärtomadused, hoiatada väärtõlgenduste ja pseudoteooriate eest — selle tarbeks kuulutab TRÜ filmiklubi välja filmipubliitsistika konkursi.

Perspektiivis näeme, et iga rahuldatus ja rahulolematu filmivaataja sule haarab — nii palju on ju veel ütlemita — ja kirjutab. Millest, küsite. Kõigest, mis servapidi kinokunsti puudutab. Filmist üldse, selle tegijatest, näitlejatest, kinopildist üldse ja Tartus. Maa on sõotis, seeme mulda!

Konkureeriv töö ei pea olema märksõnaga, peab aga TRÜ lehes kevadsemestril näha olema. Loodetavasti saame siiski sessi eel kurbusega nentida, et kõiki töid pole olnud võimalik avaldada — neid on sedavõrd palju. Konkureerivad muidugi ka need, mis auhindamise ajaks veel lehte pole mahtunud. Žürii saab aus, esindaja ka «Tallinnfilmist».

Kirjutada võib kõigest või peaaegu kõigest, kirjutada võivad kõik, kes ülikoolis õpivad või töötavad või kuuluvad ülikooli filmiklubisse.

Märts, aprill, mai — tibusid loetakse kevadel! Pimedat ekraani ja eredat mõttesähvatust! Auhinnafond on 80 rbl., žürii võtab jagamise enda peale.

Võistlus lõpeb jaanipäeval, tulemusi loete septembrikuu esimestest lehtedest.

Filmiklubi

«TRÜ»

Aialehe «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241, tel. 3 51 80. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Oksikumbri hind 2 kop. Tellim. 947. MB-03133.

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту Эстонской ССР.

TRÜ TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 9 (1369)

Reedel, 30. märtsil 1984

XXXVI aastakäik

10

ÜLEVABARIIGILINE
PARTEIALGORGANISATSIOONIDE
SEKRETÄRIDE
KOOSOLEK

Kasulikke kogemusi

Eelmisel nädalal pöörati meie ajakirjanduses suurt tähelepanu parteialgorganisatsioonide sekretäride tööle. Nädal lõppes ülevabariigilise koosolekuga Tallinnas V. I. Lenini nimelises Kultuuri- ja Spordipalees. Sellel käsitleti parteialgorganisatsioonide osa suurendamist töötajate ühiskondliku ja tööaktiivsuse tõstmisel, distsipliini tugevdamisel ning tööstili täiustamisel. Plenaaristungil kuulati EKP Keskkomitee esimese sekretäri Karl Vaino ettekannet. Järgnenud arutelul võttis sõna ka EKP TRÜ komitee sekretär dotsent Advig Kiris. Pärast lõunat jätkus töö 16 sektsioonis. TRÜ-st osalenud parteisekretärid töötasid parteialgorganisatsioonide ning teadus- ja teaduspedagoogilise kaadri ettevalmistamise sektsioonis. ENSV KKEH minister Ilmar Nuut andis arstiteaduskonna parteisekretärile prof. Ado Truupõllule seal kätte ministeeriumi aukirja.

Toimetuse esitas koosoleku kohta kaks küsimust ülikooli parteikomitee sekretärile ADVIG KIRISELE.

● Millest rääkisite oma ettekandes?

Plenaaristungil enam kui 4000 parteiorganisatsiooni sekretäri ees pidasin vajalikuks tõstatada selliseid küsimusi, mis on aktuaalsed mitte ainult ülikooli või üldse kõrgkoolide parteitöös, vaid puudutavad ühest või teisest aspektist laiemat parteiorganisatsioonide ringi. Rääkis vajadusest pühendada suuremat tähelepanu korrale ja organiseeritusele. Nii näiteks ei ole meil veel kaugeltki kõik korras otsuste täitmiseks. Liiga palju ebatäpsusi on liikmemaksude maksmisel. Parteikomitee on püüdnud luua neis valdkondades kontrollisüsteemi, kuid seistest enam tähelepanu peab pöörama ka nõudlikkuse suurendamisele, kommunistide endi vastutuse tugevdamisele.

Ülikooli parteiorganisatsioonis teeb valitavatel kohtadel (ülikooli komitees, teaduskondade ja allasutuste organisatsioonide büroodes, parteigruppides) parteitööd üle 150 kommunisti. Seda aktiivi on vaja õpetada, anda talle tööks vajalikke teadmisi. Eriti oleks parteiaktiivile vaja praktilisi juhiseid sisaldavaid väljaandeid, liialt harva ilmub ka partei siseorganisatsioonilist tööd teaduslikult käsitlevat kirjandust.

Väljendasin samuti soovi, et noortega enne kõrgkooli astumist tehtav kasvatus töö oleks tulemuslikum ning et selles oleks märgatavam komsomoliorganisatsiooni osa.

● Mida kasulikku töite kaasa koosolekult?

Palju kasulikku juhiseid parteiorganisatsioonide osa suurendamiseks, distsipliini tugevdamiseks ja tööstili täiustamiseks oli juba EKP Keskkomitee esimese sekretäri K. Vaino ettekandes. Aga igas teiseski plenaaristungil sõnavõttus leidis üht-teist tulusat kõrva panemiseks parteitöö vormide, meetodite, stiili kohta. Sektsioonis, mille tööst võtsid osa teadusasutuste ja kõrgkoolide parteiorganisatsioonide sekretärid, käsitleti kõrgkoolide parteiorganisatsioonide tööd juba konkreetselt. Teadus- ja teaduspedagoogilise kaadri ettevalmistamise ja kasvutamise tõhustamisele oli siin pühendatud EKP Keskkomitee teaduse ja õppeasutuste osakonna juhataja asetäitja V. Rajangu ettekanne. Oma kogemustest ja probleemidest rääkisid TPI ja TPedI parteikomitee sekretärid A. Talts ja V. Toom. Rida vastutusrikkaid ülesandeid tuleb ülikooli parteiorganisatsioonile koosoleku läkitusest kõigile Eesti NSV parteialgorganisatsioonidele, -tsehiorganisatsioonidele, parteigruppidele, kõigile kommunistidele.

Eesti Üliõpilaste Ehitusmalev

Ka EOE-84 kohta käib põllumehe-tarkus «kuidas külvad — nõnda lõikad». Seepärast nüüd lähemalt EOE ettevalmistavast perioodist: komplekteerimistähtaegadest, printsiipidest, üritustest.

Nagu ikka peab iga malevassesoojija täitma vormikohase avalduse, s. o. malevaperfo. TRÜ üliõpilastel tuleb täielikult täidetud, pildi ja arsti templiga varustatud perfo tuua ELKNÜ TRÜ komitee EOE sektorisse. Väär on, et kogu rühma perfofod korjab enda kätte rühma komandör. EOE sektoris laekunud perfofode põhjal koostab ta küll rühma nimekirja. Iga TRÜ kureeritava rühma juhtkond peab komplekteerima rühma nii, et üle poole selle liikmetest oleksid TRÜ üliõpilased.

Alates 10. aprillist hakkab TRÜ suvemaleva staap koostama oma nimekirju. Suvemaleva koosseisu arvatakse kõik esmakursuslased, kes pole endale 10. aprilliks EOE-sse kohta leidnud.

Selleks, et saada EOE liikmeks, tuleb peale perfo täitmise osaleda ka ohutustehnika (OT) õppustel ja eksamil. Need toimuvad orienteeruvalt maikuu kahel esimesel nädalal. Nendes rühmades, kus suvel tehakse ka montaažitöid, peab komandör tagama vajaliku arvu üliõpilaste (rühma liikmete) osavõtu troppijate õppustest.

Kõigil tulevastel EOE-84 liikmetel on võimalus osaleda 21. aprillil RSP raames toimuvale malevapäevale. EOE päev algab miitinguga peahoone ees, sealt suundutakse tal-

gutele. Talgutest osavõtjaid ootab ka supp ning keelekaste, aga mõistagi ka mõnus füüsiline koormus muusika saatel. Päeva keskpaigas võtavad regioonide staabid kokku rühmafunktsionärid, et pidada suveplane.

Igal rühmafunktsionääril lasub 15—20 inimese suvine saatust. Seepärast on rühmafunktsionäärile ettenähtud õppused ka pingelised. ELKNÜ TRÜ komitee EOE sektor organiseerib rühmajuhtidele kolm õppust: 11., 18. ja 25. aprillil. 28. ja 29. aprillil peab rühmafunktsionäärile oma seminarlaagri EOE keskstaap. Lisaks sellele teevad õppusi ka regioonide staabid. Ettevalmistus toimub ka tulevastele arstidele.

Rühmafunktsionäärile kinnitamine toimub nagu möödunud aastal, s. t. peale teaduskonna ja komsomolikomitee soovitusel tuleb saada ka ülikooli parteikomitee kinnitus.

15.—20. mail toimub rühmade atesteerimine. Atesteerimiskomisjon, kuhu kuuluvad EOE keskstaabi-, partei- ja komsomolikomitee esindajad, kontrollib rühmafunktsionääride noolt tehtud tööd: perfo seiskorda, nimekirja, tööplani, at-

110 aastat D. Uljanovi sünnist

16. augustil täitub 110 aastat Uljanovite perekonna noorima esindaja Dmitri Uljanovi sünnist. D. Uljanovi kortermuuseumis toimunud teadusnõukogu koosolekul otsustati seda tähtpäeva laialdaselt tähistada. Kuigi programmi alles täpsustatakse, üritused juba toimuvad. On ilmunud muuseumi tutvustav buklett, ülemöödunud nädalal külastati Moskvast D. Uljanovi tütar Olga Uljanovat. Ülikoolipoolest esindajad olid A. Kiris, M. Reinfeldt ja E. Jaska. Räägiti juubeliüritustest. O. Uljanova lubas tänavu juunis külastada Tartut ja Tallinna ning kõnelda oma isast.

Moskvast käidi ka Anna Uljanova kortermuuseumis — eesmärgiks

seostada õe-venna juubeliüritusi. Nimelt täitub 20. augustil 120 aastat Dmitri Uljanovi õe Anna sünnist. Plaanitsetakse ühist telesaadet. Lähemal ajal avatakse näitus D. Uljanovi seni eksponeerimata materjalidest.

Olga Uljanova käest saadi D. Uljanovile kuulunud fotosid Tartu päevilt, pleed ning talupojast sepa Johann Puls haiguslugu, keda D. Uljanov Tartus ravis. Muuseumi originaalesemeline osa sai seega olulise täienduse.

Tudeng, tule ja uudista!

ALEKSEI PAUKSON,
TRÜ ajaloo muuseumi vanemteadur

Komsomolikroonika

● Komsomolikomitee teisipäevase istungil soovitati NLKP liikmeks Eve Võlma (arst. VI k.), Pille Pilt (arst. II k.), Raul Salumäe (ajal. II k.), Mallor Kruus (ajaloo IV k.) ja Piret Holts (arst. IV k.).

● Geograafiaosakonna III kursuse komsomolitööst ja oma tegevusest sekretärina rääkis Mart Vabar. Et sel õppeaastal polegi midagi tehtud, hindas komitee kursuse töö mitterahuldavaks. M. Vabar sai noomituse, mis kantakse arvestuskaardile.

● Jätkati eelmisel koosolekul alustatud ideoloogiasektori töö arutamist (see jäi pooleli sektori juhataja Ove Ladva (õigust. III k.) haiguse tõttu). O. Ladva vabastati juhataja kohustustest ja ta sai noomituse arvestuskaardile komsomoliülesannetes vastutustundetu suhtumise pärast.

Ideoloogiasektori juhatajaks kinnitati matemaatika II kursusele Tiit Vajak, kes valiti ka komiteesse.

● Arstiteaduskonna komsomolitööst kõneles sekretär Vahur Keldrima (ravi V k.). Tublimad on farmaatsia, pediatraia ja spordimeditsiini osakond. Kriitika olid ära teeninud ravi (vene) ja stomatoloogia. Sõna võtsid Heli Reinola (siseorganisatsioonilist tööst), Andres Past (ideoloogiast kursustel), Sulev Ulp (kultuuritööst) ja Ülle Lepp. Teaduskonna komsomo-

libüroo töö sel õppeaastal tunnistati heaks.

● Sõjalis-patriootilise kasvatus-töö sektori tegevusest võidu 40. aastapäeva eel rääkis sektori juhataja Ovanes Sarkisjan. On toimunud spordiüritusi, kavas on jooksumaraton, autoralli endistes lahingupaikadesse jm. Sõjalis-patriootilisest viktoriinist peaksid osa võtma kõik teaduskonnad.

10. aprilliks vajab komitee teaduskondadelt ülevaadet tehtud tööst ja suundi järgmiseks õppeaastaks. Täpsema info saamiseks kogunevad esmaspäeval, 2. aprillil kl. 18 komiteesse teaduskondade ideoloogiasektori juhatajad ning sõjalis-patriootilise töö eest vastutajad.

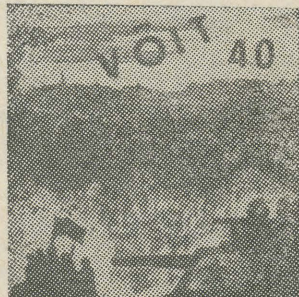
● Ajalooteaduskonna sekretär Koit Nook (IV k.) tutvustas plaanitsetava üliülikoolilise mälumängu põhimõtteid. Täpsem juhend on väljatöötamisel.

LII KANGRU,
žurn. II k.,
komsomolikomitee pressisektori juhataja

***

TÄHELEPANU
teaduskondade
siseorganisatsioonilise töö sektori juhatajad!

Sektori koosolek toimub esmaspäeval, 2. aprillil kl. 18.15 komsomolikomitees.

Ettevalmistused alanud

Esmaspäeval oli esimest korda koos Suures Isamaasõjas saavutatud võidu 40. aastapäeva tähistamise komisjon, mille esimees on rektor prof. Arnold Koop, asetäitjad õppejõud Hillar Palamets, Hillar Padu, Olev Saks, ja komsomolikomitee asesekretär Verni Loodmaa, liikmeteks paarkümmend allüksuste esindajat.

Esimesel koosolekul tutvustasid rektor A. Koop ja H. Palamets võidu 40. aastapäeva tähistamise ettevalmistust ja kava.

24. ja 25. augustil toimuvad Tartus linna vabastamist meenutavad pidulikud üritused, kus osaleb ka ülikooli rahvas. Sügisel tähistame Tallinna ja kogu Eesti vabastamist. 17. novembril saab 40 aastat nõukoguliku ülikooli taasavamisest. See tähtpäev läbib ka rahvusvahelise üliõpilaspäeva üritusi.

Neid tähtpäevi tähistatakse ka teaduskondades ja teistes allüksustes. Kuidas, sellele vaja kohe mõtlema hakata. Samuti ootab kiiret otsustamist näitagitatsioon. Erilise tähelepanu osaliseks saavad aga ülikoolis sõjast osavõtnud ning nõukoguliku ülikooli taasavamise juures olnud.

Tulemas on mitu vastavateemalist näitust, sõjalis-patriootlikke ja spordiüritusi, loenguid, suur osa on kanda ülikooli taidluskollektiividel. Kulminatsiooniüritused toimuvad 1985. aastal mais, mil täitub 40 aastat Suure Isamaasõja lõpust.

Oli õigusteaduskonna päev

Laupäev tõi ülikooli kokku ligi 300 õigusteaduskonna lõpetanut. Päev oli tihe ja teabekas: aktus aulad, ühine lõuna, ekskursioonid teadusraamatukokku, ajaloomuuseumi, spordihoonesse, palmimajja, õhtu klubis.

Teaduskonna päeva juhatas sisse aktus, kus vilistlasi tervitas rektor prof. Arnold Koop. Juristide päev oli jätkuks teiste teaduskondade päevadele, mis on juba traditsiooniks saanud tagasisideme vorm. Dekaanil dotsent Albert Paltserilt oli kavas ettekanne «40 aastat TRÜ õigusteaduskonda». Vilistlastest esinesid Eesti NSV justiitsministri asetäitja Poigo Nuuma ja Eesti NSV prokuröri asetäitja Olo Roots. Tervitussõnu ütlesid KKEH Ministeeriumi kõrgkoolide osakonna juhataja Bernhard Hiire, professor Endel Laasik ja üliõpilane Ain Kabal.

Taaskohtumise järel oli kõigi ühine arvamus — õigusteaduskonna päev saagu pidevaks ürituseks.

PEETER JARVELAID

EOE sektor

Kes juhivad ülikooli komsomoli? Tunned Sa neid ja nende tööd? Kuigi aeg-ajalt oled võinud sellest lehest teada saada, tuleb vahel ette kurioosseid seiku, mis näitavad, üliõpilane, Sinu ebakompetentsust. Leevedangu meie ajalehe eelmine ja seegi number Su uudishimu ja täiendagu teadmisi.

***

Niisiis, reedel, 16. märtsil kl. 10.15 ELKNO TRÜ komitees.

Küsi j ad: teaduskondade pressisekretärid: **MAIRE MILDER** (biol.-geogr. IV k.), **ALO MURUTAR** (füüsika-keemia I k.), **KERSTI MAAL** (filol. IV k.), **VARJE SOOTAK**, «TRÜ» toimetaja.

Vastajad: ELKNO TRÜ komitee sekretär **ANDRUS LAUREN**, asesekretärid

ULLE LEPP — organisatsiooni-line töö,

VERNI LOODMAA — ideoloogi-line kasvatustöö (majandust. IV k.), **JAAN VIHROV** — töökasvatus, **ANDI KASAK** — õppe- ja teadustöö (õigust. III k.).

Kohtumise algul viibis meie seas ka ELKNO Keskkomitee üliõpilas-osakonna juhataja **SILVIA LIIAS**.

***

NBI Eelmisest lehest võis lugeda keskustelu Silvia Liasiga ning tutvuda asesekretär Ulle Lepa tegevusega. Täna on sõna teistel asesekretäridel ja sekretär Andrus Laurenil.

***

VERNI LOODMAA

Pärast Tartu 2. keskkooli lõpetamist 1980. aastal tulin õppima kaubandusökonoomikat. Kahel esimesel aastal olin kursusevanem, I kursuse sügisest kuulusin ka teaduskonna büroosse ideoloogiasektori juhatajana. 1981. aasta sügisel valiti teaduskonna sekretäriks, alates 1983. aastast Varri Väli asemele ideoloogia- ja kultuuritöö asesekretäriks.

Kureerida on ideoloogia-, sõjalis-patriootilise ja kultuuritöö sektor, vene osakondade komsomoli-sekretäride nõukogu, RSR, filmiklubi, koos Jaaniga üldse kogu inter-töö; teaduskondadest majandus- ja ajalooteaduskond.

***

Verni: 16. märtsi lehest võis ideoloogiasektori kohta lugeda päris karmi otsust. Selle töö eesotsas peab olema niisamasugune hakkaja mees nagu on õppesektori juhataja Ardo Kubjas, kes tõesti teeb kõike südamega.

Varje: Sõjalis-patriootiline töö ja RSR on ju ideoloogiasektoriga lähedalt seotud.

Verni: Sõjalis-patriootilise töö sektori moodustasime alles hilja-aegu silmas pidades eelolevaid tähtsaid sündmusi nagu Tartu ja Eesti NSV vabastamise ning võidu 40. aastapäeva. Põhitöö alles tuleb. Sektori juhataja Ovanes Sarkisjan (spordimed. V k.) on mees, kes selle tööga peaks hakkama saama.

RSR-il on praegu mõningane mõõn. Viimane suurem üritus oli sügisel ringi 20. aastapäeva tähistamine. Valmistati küll palju mitmesugust atribuutikat, aga sisuline külg jäi kehvapoolseks. Konverents hilines tund aega, saalis oli ainult parkümmend inimest. Pole endist tegutsemislusti ega populaarsustki. Sel õppeaastal pole olnud ühtki «suurt ringi», s. t. üritust kõigile huvilistele. Olen küsinud: miks? Väidetakse, et enamik liikmeid on alles noored poisid, kel pole veel niisugust taset, millega juletaks üliõpilaste ette astuda. Üht tösist «suurt ringi» valmistavat nad juba teist aastat ette. Praegu peaks vist alustama hoopis sellest, et üliõpilast «suure ringi» üldse püüda. Ta ei tea ju sellest midagi. Ja kas on siis vähe aktuaalseid poliitilisi teemasid, millega välja tulla? Alguses võiks käia kursustel esinemas. Ei tea küll, et näiteks majandusteaduskonnas oleks käidud.

Maire: Millega tegeleb vene osakondade nõukogu?

Verni: Korraldab üritusi teistest rahvustest üliõpilastele taidlusülevaastustest näärupidudeni. Seda juhib Sergei Semenov (spordimed. VI). Nüüd on neil plaanis klubis maha pidada üks tõeline sõprusõhtu, kus oleksid koos kõik ülikoolis õppivad rahvused. Tihedamat sidet peaksid nad pidama intersektoriga.

KÜSIDA VÕIS KÕIKE

VESTLUSRINGIS OLID KOMSOMOLIKOMITEE TIPPJUHI

Varje: TRÜ komsomolil on olnud põnevaid ettevõtmisi. Kunagi pidasid komitee liikmed üliõpilastele nn. infotunde, kus informeerisid tudengeid paljudest vajalikest küsimustest.

Verni: Midagi niisugust on praegugi kavas. Üliõpilaspäevade ajal jäi kahjuks ära globaalprobleemide arutelu E. Savisaare ja L. Valdiga. Tahame neid uuesti kutsuda, samuti teisi, kes kõneleksid meid huvitavatel teemadel. Kutsume üritust infotunniks.

Kersti: Kas komitee kultuurisektor peab organiseerima üliõpilaskooli kultuuriüritusi?

Verni: On kaks põhiülesannet: suurürituste ajal organiseerida kultuuriprogrammi ning suunata teaduskondade kultuurisektorite tegevust. Vastavalt komitee otsusele peaks praegu teaduskondades käima taidlusülevaatus, et 13.—15. aprillil üliõpilaskooliline konkurss õnnestuks.

Alo: Kas teaduskonnakonkurss on ikka reaalne?

Verni: Miks mitte, muidu kordub läinud aastane situatsioon: laeval olid ainult juura, matemaatikud ja majandus.

Varje: Majandusest koguni üksainuke inimene.

Verni: Kalev Lepik esindas vähemalt teaduskonna ära. Kas teaduskondades praegu tõesti midagi tehakse, saab teada järgmisel nädalal kultuurisektorite koosolekul.

Maire: Kas lehes on teaduskondade konkurssist juttu olnud?

Verni: Teaduskonnasekretärid pidid sellekohase otsuse edasi andma kultuurisektori juhatajale. Otsus tuleb täita vaatamata sellele, kas sellest lehes juttu oli või ei.

Nii on ju igal kursusel võimalus ühiselt arutada, mida teha. On see hea või halb kava, ega keegi vist välja vilista. Klubis suurel konkurssil peaks olema häbi viimasel minutil kokku klopsitud kehva kava esineda.

Mis veel kultuuritegemisse puutub, siis olen kuulnud küll, et vanaasti võeti kaks laeva ja sõideti parkümmend kilomeetrit mööda jõge alla, lauldi ja oli tore.

Ulle: Nii peeti kevadpäeva enne sessi.

Varje: See tava kestis mitu aastat ja tore oli tõepoolest.

Verni: Aeg on edasi läinud. Tänapäeva üliõpilane erineb varasemate aastate omast, tegijad ise ka teised. Üliõpilast huvitavad praegu põhiliselt kõrge tasemega kollektiivid, kes sooja käepigistuse eest esinema ei tule. Kultuuriürituste asjus tasuks rohkem klubi poole pöörduda. TPedi-s näiteks on suupäevade kandev osa just klubil.

Andrus: TPI-s ka, RSP pooled üritused toimuvad klubi korraldusel.

Verni: Meil on raske klubirume saada. «Karavan» nõustus esinema

tulema, meie aga ei leidnud neile kohta. Tegelikult tuleb ka klubist aru saada. Diskoag on möödumas. Iga üritus on klubile väga tähtis, sest nad on isemajandavad. Seepärast peab iga õhtu täie ette minema.

Alo: Filmiklubi kohta võib vist küll ainult haid sõnu öelda.

Verni: Tõsiseid probleeme tõesti pole, filme näidatakse, rahvast jätkub.

Varje: Toimetuses arvas üks üliõpilane, et talle läheb paratamatult vaja nii EPA kui TRÜ filmiklubi. Need olevat nii erinevad. Meil kuidagi teoreetilised filmid, kõrgetasemelised loengud õppejõududelt juurde, EPA-s olevat rohkem kohutumisi filmitegijatega. Aga see tuleb vist juba kõrgkoolide endi erinevusest.

Verni: Ma võrdleksin siin ka EPA ja TRÜ lehte. Minu meelest on EPA leht väga inimliku lähenemisega, kirjutatakse kuidagi loomulikult, aga ilusasti, kasvõi UET leheküljedki. Võib-olla tase ei olegi nii kõrge, aga lood on lähedased. Meil püütakse kindlasti midagi kriitilist iga asja juures leida, seda peab ka, aga lugedes tunned, et autor ei ole ise probleemi tuumani välja jõudnud, püüab kuidagi eemalseisjana näpuga näidata.

ANDI KASAK

Pärast Varstu keskkooli lõpetamist teenisin Nõukogude armees, õppisin aasta ettevalmistusosakonnas ja 1981. aastast olen õigusteaduskonnas, praegu III kursusel. I kursusel olin ühiskondlike tööde sektori juhataja, II kursuse keavadel valiti komitee liikmeks ja õiguskasvatussektori juhatajaks, viimasel komsomolikongressil sügisel aga õppe- ja teadustöö asesekretäriks.

Kureerin õppe-, õiguskasvatus- ja pressisektorit ning füüsika-keemia-teaduskonda.

Alo: Sektoritest parim?
Andi: Üldiselt võib rahul olla kõigi kolmeaga. Võimalusi paremini teha on alati. Esile tõstaksin siiski õppesektorit. Ardot oleme täna juba kiitnud. Oleks nii hakkajaid ja sõnapidajaid rohkem. Nüüd on valmis uus sotsialistliku võistluse juhend, koos sotsioloogialaboriga koostame ankeeti. Sellest sektorist peaks ühe omaette loo tegema.

Kersti: Päril tundmatu on õiguskasvatussektor?

Andi: Kiitvaid sõnu sektori töö kohta võis lugeda 13. märtsi «Noorte Häälest», seal oli vestlus-ring õiguskorrald. Olekski ideaalne, kui KOR, rahvamalev ja õiguspropaganda tegevus omavahel tihedalt põimuksid. Kasutegur peaks suurem olema. Oleme seda arutanud. Aga üliõpilane on üliõpilane, pole tal ühtigi kerge toime tulla üleannetute ja joodikutega.

Õiguspropagandas oleme võinud

niisuguse suuna, et tahaksime tutvustada õigusprobleeme nii ülikoolis kui väljaspool. III kursuse üliõpilane Reet Saks on paaril korral «TRÜ-s» kirjutanud suunamisest ja muust. Komitees oli ka vastav kaustik, kuhu ootasime teaduskondadest ettepanekuid, millest võiksime rääkima tulla. Kahjuks tuntakse õigusküsimuste vastu vähe huvi.

Kersti: Aga väljaspool ülikooli?

Andi: Oleme sisse seadnud suhted linnakoolidega. Ka kunderlaste juhendamine on selle sektori töö. Nemed on midagi meie KOR-i taolist.

Pressisektorist on viimasel ajal lehes kirjutatud. Jää on liikuma hakanud.

Varje: Loodame. Siiski võiks nii iga pressisekretär kui teaduskonna sekretär heita pilgu selle semestri lehte ja vaadata, millest on kirjutatud. Praegu ei ole pilt kuigi kiita. Üks kahest: kas teaduskonnas pole tõesti midagi toimunud (isegi uudiseid on vähe) või on kirjutaja organiseeriija saamatu. Pressisekretär peaks suutma oma teaduskonda natuke avaramalt seirata, ka puudustest tarvis märku anda, ilma et kardetaks oma büroo sekretäri. Objektiivselt, ettepanekutega. Teiselt poolt võiks ka büroo sekretär jälgida, kuidas töötab büroo liige — pressisekretär.

Andi: Kureeritavast teaduskonnast pean agaramaks keemiaosakonda. Sekretär Endla Lõhkivi on pannud büroo tööle ja teeb ka ise. Ta on autoriteet. Kui oled autoriteet, tuleb rahvas kaasa. Ükski teaduskond pole jõudnud selleni, et on teinud kohtumise RSR-ga, keemikud mõõdnud aastal tegid. Neil on selliseid momente palju, mis teevad teaduskonnast elujõulise ja teotähtelise kollektiivi. Ta on ju ka endine pressisekretär. Füüsikaosakonnas on tagasihoidlikum elu, sekretäril jääb puudu kohusetundest.

JAAN VIHROV

1978. aastal lõpetasin Antsla keskkooli ja astusin kohe õigusteaduskonda. Kevadel sai ülikool läbi ning tööle suunati komsomolikomiteesse. Teaduskonnas olin komsomolibüroo liige, ideoloogiasektori juhataja ja viimasel kursusel valiti mind komitee töökasvatuse asesekretäriks. Kureerima pean kolme teaduskonna tööd: õigus, KKT ja filoloogia. Eriti ei ole vaja juhtida õigusteaduskonda, kuna töö käib seal niikuinii. Enam-vähem on korda saamas filoloogid, aga KKT-s ei taha asi kuidagimoodi liikuma hakata.

Kõige otsesemalt tegelen malevaga, ka suvemalevaga. Töökasvatuse asesekretäri valdkonda jäävad samuti laupäevakud, mingil määral koristus- ja külvitööddki. Kureerin veel õime-, spordi- ja inter-

sektorit.

Varje: Intertöö sektor loodi alles hiljuti.

Jaan: See hõlmab kõike seda, mis on vähegi seotud internatsionaalse kasvatustööga: interklubi, RSR, EÜE Liidu ja välisrühmad, kõik sellesuunalised üritused. Verni juba ütles, et see töö on meil kahasse.

Maire: Kuidas see kõik tegelikuses välja kujuneb?

Jaan: Intersektori juhataja peab olema inimene, kes on kursis kõige siin loeteluga. Ta peab oskama seda kokku viia, et internatsionaalne kasvatustöö oleks tõhusam. Täpseid piire üksikute tööloikude vahel tõmmata ei saa. Tööle on hakanud ka interklubi, seal on päris asjalikud inimesed.

Kersti: Millega interklubi otseselt tegeleb?

Jaan: Põhiülesandeks on külaliste vastuvõtt, Eesti NSV tutvustamine, kirjavyahetus, sõprusüritused teiste kõrgkoolidega, aga ka erinevatest rahvustest üliõpilaste lähendamine.

Olmesektori tööga võib samuti rahul olla. Uus sektorijuhataja pole sugugi nõrgem kui Mati Luukas. Põhiküsimuseks on ühiselamu: igasugune kasvatustöö seal, samuti suhtlemine rektoraadi ja dekanaatidega. Olmesektor peab juhtima majanõukogude tööd ning pidama sidet teaduskonna komsomolibürooga.

Varje: Juba mitu aastat pole asja saanud ühiselamureidide kajastamisest lehes.

Jaan: Reididega on nii, et kui leitakse midagi halba, siis kõike ei saagi lehte panna.

Varje: Kas siis ainult halb peab avalikkuseni jõudma? Ühiselamu on koduks viis aastat, minu meelest võiks paljudest asjadest kirjutada.

Jaan: Nüüd hakkame parimaid tubasid premeerima suurürituste pääsmetega. Tiigi ühiselamuse on kavas teha eksperiment. Sellest on veel natuke vara rääkida: sissepääs, seinalehed jm.

Spordisektor peab sidet spordiklubi, teaduskondade büroode vastava sektoriga, aitab korraldada üritusi kahasse komsomoli linnakomiteega ning ka ülikooli spartakiaadi.

Kersti: Kas tänavune EÜE plaan saab täis?

Jaan: Praegune seis väga vilets ei ole, otsisime välja vana kaardi-väe, kellel ka suvel aega oleks. TRÜ kureeritavate rühmade üle praegu nuriseda ei või. Kümne inimese võrra suurendati vabariigi esindusrühma Gagarini plaani. Selle komplekteerimine on ikka TRÜ kanda jäänud, kuigi võiks osalejaid olla kõigist kuuest kõrgkoolist. Andrus tegeles mõõdnud aastal selle rühma muredega vist küll koguni kaks kuud.

Maire: Kas EÜE sektoril jätkub tööd aasta ringi?

Jaan: Piisavalt. Viimastel aastatel on esile kerkinud uusi probleeme. Võib öelda, et sektori tööaasta lõpeb oktoobris ja samas algab uus. Oktoobris otsitakse regioonide funktsionääre, ka Liidu- ja välisrühmadesse. Siis tuleb kinnitamine, vestlused. Detsembris komplekteerime juba välisrühmi, samal ajal otsime ka lihtsuhade juhte. Välislepingute sõlmimine. Aprillis algavad rühmajuhitide õppused, mais atesteerimine ja ongi käes tööperiood. Kes nüüd I kursuse 10. aprilliks pole suurde malevasse saanud, läheb suvemalevasse.

Andrus: Tööjõudu on väga vaja, siingi laual on juba kiri: linna vajatakse soojatrassi kaevama kümnet poissi.

Jaan: Suviseid töökäsi tahab nii ülikool kui linn, ka EÜE plaan peab täis saama. Arvestades noormeeste pöuda on plaan tänavu suvemaleval siiski natuke väiksem. SM-i juhib Toomas Pilt õigusteaduskonna III kursusest. Tööd jätkub aprillist augusti lõpuni.

Minu peal on ka laupäevakud. 21. aprilliks on planeeritud RSP ajaks malevapäev. Enne pressikonverentsi ja õhtust üritust tehakse laupäevakutöid. Objekte praegu valitakse. Igal teaduskonnal on muidugi oma vanad kohad korda teha.

Varje: Hiljaaegu lugesin kusagilt midagi TRÜ komsomoliprojektori kohta. Pole sellest varem kuulnud.

Ulle: See on üldse ebamäärane asi, mingi vana ametijuhendi järgi kuulub säärase tööloik organiseerimistöö asesekretäriks. Tõhusalt pole «KP» aastaid töötanud, kuigi vahetevahel talt midagi kuuluke.

Varje: Kas seda vaja ongi?

Üks kuuest vastajast — asesekretär Jaan Vihrov ja kolm neljast küsijast — Kersti Maal, Maire Milder ja Varje Sootak. ARVO TENNO foto

KÜSIDA VÕIS KÕIKE

(Algus 2. lk.)

Ülle: «KP» põhimääruse järgi (õppedistsipliin, olme jm.) paika pandud funktsioonid täidavad tegelikult ära sektorid ise. Küsimus on vaid reiditulemuste avalikustamisel, «KP» peab seda tegema stenidel või lehes. Varsti arutame neid küsimusi koos EPA ja TPI-ga. EPA-s see töö käib, neil on aastane tõsine kogemus. Tallinlased väitsid, et neil hakkas ka tööle. Arvan, et ühisest arutamisest oleks tulu, pole ju mõtet teha prožektorit vaid selle pärast, et lihtsalt peab olema.

ANDRUS LAUREN

Lõpetasin 1976. aastal Tallinna 24. keskkooli ja astusin kohe õigusteaduskonda. Ülikooli ajal olin kursuse komsomolibüroo liige, komitee ideoloogiaspektori liige, sama sektori juhataja, ideoloogiatöö assekretär. 1980. aastal õppides viiendal kursusel valiti mind ELKNÜ TRÜ komitee sekretäriks.

***

Ega mul asetäitjate jutule palju lisada olegi. Nad on tublid, igaühel küllaltki raske rida. Pealegi on veel kümneid tööloike. Oleme ka väga liikuv rahvas, teinekord on meist kohal vaid üks, nii et igaüks peab suutma asendada ükskõik keda.

Oleme siin rääkinud peamiselt komsomolitööst, nn. ühiskondlikust tööst. Aga kõik assekretärid on alles hiljuti olnud või on veel üliõpilased. Nii et õppimine peab eelkõige korras olema. Leninliku Komsomoli nimelist stipendiumi saab Andl, eelmisel aastal oli see Vernil. Lenini-nimeline stipendium oli minul.

Varje: Kas võib kuidagi piiritleda tänast komsomoli põlvkonda?

Andrus: Praegune komsomolitööd juhtiv põlvkond on veel nn. juubeliaegne, kes tegi ära väga palju ja sai häid kogemusi. Aga peatselt nad lõpetavad ja jääb järele vaid legend. Tegijad ise jõudsid laine harjale ja pärast tekkis mõnel koguni väike seisak. Juubel sai küll läbi, aga igapäevane töö pidi jätkuma. Siit ka küllaltki kriitiline lähenemine paljudele tahkudele meie töös. Oma osa on selles kahtlemata ka partei ja valitsuse viimaste aastate dokumentidel.

Ülle: Verni, Sa kandsid ju juubelivõitu!

Andrus: Verni oli üks rongkäigu ettevalmistajast. Ülle kuulus juubeli keskstaapi. Jaan aitas samuti rongkäigu ettevalmistamisel, kuigi oli tol suvel Sakala regiooni komissar, Andl oli juubelimaleva rühmakomandör. Tema rühma töö on ka need ilusad komitee ruumid.

Kersti: Kui palju meid praegu on?

Andrus: 5600 kommunistlikku noort. Arv on pidevalt kasvanud, puudub vaid paar protsenti sajast. Niisugune mass seab organisatsiooni kui terviku ette hoopis teised ülesanded kui 50.—60. aastail, mil ÜLKNÜ liikmeid oli alla poole tudengitest. Seepärast on ääretult tähtis, et muutuks komsomolitöö stiil mitte ainult komitees, vaid ka teaduskondades. Eeskätt tuleb leida seal teaduskondades autori- teistsed sekretärid, kes teevad tööd südamega, kes mitte ainult ei aruta, vaid ka tegutsevad.

Verni: Just teaduskonnasekretäri osa mõjutab tunduvalt komitee tööd.

Andrus: Millegipärast on hakanud levima niisugune suhtumine, et sekretär on teaduskonnas ainuke inimene, kes peab tööd tegema. Vahel ta ei tee katsetki seda suhtumist muuta, s. t. peaks koondama enda ümber head aktiivi. Teaduskondades, millega rahul oleme, on see küsimus lahendatud, kellega rahul ei ole, lahendamata.

Ülle: Olen ise teaduskonnasekretärina kuulda saanud dekaani märkust: sekretär ise peaks natuke vähem, teised rohkem tegema.

Andrus: See on tööstiili küsimus. Inimese vaimsed ja füüsilised võimed on siiski piiratud. Sekretäri ülesanne on aktiivi suunata. Ta vahendab komitee ja kursuste sekretäride tegevust. Kahjuks ei ole me suutnud mõnele teaduskonnasekretärile selgeks teha, et on vaja sidet pidada just kursuste sekretäridega. Tema on raudselt veendunud, et piisab sellest, kui suht-

leb osakonnasekretäridega lähemalt. Korra kuus tuleks kõik kokku võtta. Siin lõob läbi suure ülemuse tunne, et olen teaduskonna sekretär ja suhtlen ainult teatud lüliga.

Verni: Majandusteaduskonna sekretärina käisime kaks korda semestris kõik koos: dekaan, prodekaanid jt. õppejõud. Büroo liikmed peavad ise tundma, et vastutavad mitte ainult komitee ees, vaid ka oma teaduskonna ees.

Andrus: Kui büroo ei kuula kurstuste aruandeid, ei suhtle nendega, polegi tõsist tööd loota. Ka kooskäimises peitub mingil määral edu saladus.

Varje: Mida oodatakse komsomolikomiteelt?

Andrus: Väga palju, oleme keskpunktiks, siit peab kõik läbi jooksa. Kuid seda ei tule nii mõista, et peame tegema huvitavaks kursuste elu, peame minema kedagi kohapeale laima. See on eelkõige teaduskonna büroo rida. Ja kui kedagi tarvis karistada või kiita, teeb selleks ettepaneku samuti teaduskonna büroo. Kahjuks toetavad niisugust väärastumist ka mõned õppejõud. Aga kui büroo ei tööta, on selles kindlasti ka meie süüd.

Kersti: Missugune on keskkoolist tulnu suhtumine komsomolitöösse?

Andrus: Mitmesugune. Osa on juba ette negatiivselt häälestatud. Paljud on komsomoli astunud koos terve klassiga, pole veel ise selle vajalikkuses jõudnud veenduda. Kõik astuvad, kus siis minagil ELKNÜ Tartu Linnakomitee büroo liikmena julgen öelda, et silma on torganud noorte nõrk ettevalmistus. Ei tunta hästi isegi põhikirja. Ülikoolis pidasime märtsis kõigil kursustel vastava koosoleku. Aga koolist kaasa võetud väärhoiak võib ülikoolis süveneda.

Kui me ülikoolis ei püüa seda murda, kujuneb omamoodi nõia-ring: tudengina ühiskondlikust tööst kõrvalejäänud ei oska noore pedagoogina koolis ise midagi ette võtta. Tema õpilased kasvavad niisama inertsed. Ühesõnaga meie endi «tänane» praak hakkab mõne aasta pärast kõrgkooli tagasi tulema.

Lõpetuseks. Pärast paari-tunnist vestlusringi igapäevaprobleemidest ja pärast selle jõudmist lehelugejani on ehk piis komsomolitööst natuke selgem. Rohkem peaksime trüki toimetama teaduskonnaelu. Poolteist aastat tagasi oli vestlusring majandusteaduskonna bürooga. Käidi ka matemaatikute juures, kuid paraku ei jõudnud need materjalid lehte. Nüüd alustasid sõnavõttu teaduskonna komsomolisekretärid. See kõik on siiski nn. funktsionääride tasemel. Pole kõige alumist lüli — kursust. Kes teab mõnd toredat kursust, andku toimetusele märku. Miks mitte kirjutada temast?

Ülikooli komsomoli tippjuhtide kohta tahaks lausuda veel nii palju, et nemad paistsid omal ajal juba esimesel kursusel silma. Kes tegi peale otsese komsomolitöö teadust, kes malevat või muud. Ülle on saanud Eesti NSV TA üliõpilaspriemia. Käis ÜLKNÜ 18. kongressil. Ise peab ta saatuslikuks ka ühte tuppä sattumist Mercedes Pendiaga (Merimaa), kes oli komitee assekretär. Praegu on Ülle komsomoli linnakomitee ja vabariikliku üliõpilasnõukogu liige, rääkimata mitmetest ülikooli komisjonidest.

Jaan on EOE keskstaabi liige, teeb tänavugi malevat, on Sakala regiooni komandör.

Verni jõuab peale kõige muu ka Tartu Akadeemilises Meeskooris laulmas käia.

Andrus on edasi kündnud teaduspõldu. On kaugõppeaspirant, juhendab üliõpilastel NLKP ajaloo seminare. Muidugi on ta ELKNÜ Keskkomitee, EOE keskstaabi liige, ELKNÜ Tartu Linnakomitee büroo liige, aga ka ENSV Üliõpilasnõukogu esimees, samuti ENSV Rektori Nõukogu liige, on viimase ÜLKNÜ kongressi delegaat.

Lõpuks ei saa mainimata jätta sedagi, et osa neist on pereinimesed, kasvatavad lapsi. Tahaks küsida, kuidas nad oskavad jaotada oma aega, aga see on juba teise loo teema.

Kirjutasid VARJE SOOTAK ja KERSTI MAAL

Õnnitleme!

Homme tähistab esimest juubelit majandusteaduskonna kauaaegne õppejõud HELI RUUSSAAR. Ta on rahanduse ja krediidi eriala esimese lennu lõpetaja (1959. aastal). 1966. aasta sügisel asus ta teaduskonda tööle algul assistendina, hiljem vanemõpetajana. Ligi 15 pedagoogiaastat alma mater'is iseloomustavad juubilaril kui viljakat õppejõudu ja teaduslikku töötajat.

Heli Ruussaare erakordsed organisatsioonivõimed on leidnud rakendust nii kateedris, teaduskonnas ja ülikoolis kui kaugemalgi. Pidevalt oli ta TRÜ ametiühingukomitee aktiivne liige, 9 aastat täitis teaduskonna kaugõppeprodekaani kohustusi jne.

1981. aasta algul edutati Heli Ruussaar tööle Väliskaubandus-panga Tallinna osakonna asejuhatajaks. Kontakte oma kõrgkooliga pole ta katkestanud siiani, lugedes edasi krediitdistsipline, juhendades praktikantide või olles lihtsalt

ülikoolis sagedane ja oodatud külaline.

Rahanduse ja krediidi kateedri kolleegid õnnitlevad juubilarit, soovivad jõudu ja tihedaid kontakte edaspidiseks.

MART SORG

Laste- kirjanikud ülikoolis

Esmaspäeval olid Tartus sotsialismimaade ja NSV Liidu laste- ja noorsookirjanikud. Külaskäik oli seotud üleilulise laste ja noorsoo raamatunädalaga. Nad kohtusid ülikooli rektori ja komsomolikomitee esindajatega, käisid teadusraamatukogus, D. Uljanovi kortermuuseumis, botaanikaaias. Aulas toimus pidulik kontsert.

Tänu

Uute õigusaktide tutvustamise ja vastavate meetodiliste abivahendite ettevalmistamise eest avaldas Eesti NSV Justiitsministeerium tänu dotsentidele Inge Orgole ja Heino Siigurile.

Kuulati üliõpilaskoore

Neljapäeval, 22. märtsil kell 19 said EPA aulas kokku Tartu üliõpilaskoorid. Toimus üliõpilaslaulupeo «Gaudeamus IX» esimene ühendproov. Tartu kooride ettevalmistust suviseks peaks oli hindama tulnud Arvo Ratassepp.

Proovi alustati T. Vettiku «Noorte lauluga» Alo Ritsingu juhatusel. Särav, rütmikas, nooruslikult reibas on see mitukümmend aastat tagasi loodud laul. Täna lauljatel tuleb aga kõvasti tööd teha, et «Noorte laul» hakkaks tõeliselt nooruslikult kõlama.

G. Ernesaksa «Sireli, kas mul õnne» Vaike Uibopuu juhatusel sujus meeldivalt. Laulnud on seda peaaegu kõik koorid varemgi. Edaspidiseks jäävad siin põhiliselt viimistlustööd.

Joh. Jürme «Rukkirääk» ja

E. Kapi kantaat «Läänemeri — rahumeri» kujunevad laulupeol eesti kooride jaoks ilmselt kõige suurejoonelisemateks etteasteteks. «Rukkiräägu» mõnusat valssi teevad kaasa ka liikumisrühmad. Orkester ja lauljad peavad seetõttu eriti valvsalt dirigendi kätt jälgima, et mitte omaloodud tempoga tantsusamme segi ajada. Kantaadi esitamisel kiitis A. Ratassepp mehi. Naistel nõrgemad hääled ning kui partiidki ebaselged, on raske meeste kõrval mõjule pääseda.

Ühendkooride kavast lauldi läbi läti rahvalaul «Bēdu manu, lielu bēdu» ja leedu rahvalaul «Augo bernelis». Nendega on lugu nii, et kui sõnad ja hääldus selged, siis muud suurt õppida polegi.

Et Tallinnas samasugune ühendproov juba toimunud, oli Arvo Ratassepel hea võimalus kahe linna

tudengite laulutaset võrrelda. Maestro sõnade järgi on seis praegu võrdne: tallinlased tulevad paremini toime «Rukkiräägu» kiire tempoga, tartlased seevastu on suutnud läti ja leedu laulud kindlalt omandada.

Töö «Gaudeamus IX» repertuaari ettevalmistamisel jätkub. Järgmine ühendproov toimub 17. mail.

SIIRI MAIMETS

Arvo Valton «Üksildased ajas», Tln. 1983

Arvo Valtoni stiil tundub pealiskaudse vaatluse järel heietusena, kuid oma põhjalikkuse (ütlen nii, et mitte kasutada põhjat «sügavust») tõttu pretendrib see meditatsioonile, mille tajumine on aga kaasa mediteerimata võimatu.

Põhjalikkus avaldub igasuguste pisiasjade seostamises kõigi teiste pisiasjadega. Neid pisiasju saab lõpuks nii palju, et kõik muutub omavahel seotuks ja sõltuvuses olevaks — neist saab kokku raskesti harutatav tervik. Kui pisiasjad on kokku kogutud, asub Valton neid kõrvutama ja üldistusi tegema, nii et retsenseerides Valtonit on vaja üldistada ka tema enda üldistusi, mis sunnib ronima kõrge mäe otsa, et tema üldistused peitaksid silmale haaratavatena. Kui ka tahaks arutada ainult Valtoni pisiasjade üle, siis peaksime oma mõtteis väikest-väikest timukat tohma, kes loetu vajalikeks ja jõukohasteks ribadeks käristab. Selline retsenseerija (nagu näiteks L. Kurvi 22. oktoobri «Edasis») satuks ilmselt Valtoni uue teose üheks groteskseks kujuk.

Valton küsib: kes me oleme? kust me tuleme? kuhu läheme? Ehk teiste sõnadega: mis ja miks on elu? Vastused nendele küsimustele eeldaksid omaette filosoofilise süsteemi loomist. Kuid Valtoni tegelased ei ole mingid tegelased üldse, vaid eksisteerivad konkreetse kirjanduslikus reaalsuses, nii et oleme ette püstitatase küsimus: kuidas? Nii klassikaline, kuid kulumatu hüüatus. Nii sünnivad kolm tugeva filosoofilise alatooniga lühiromaani. Küsimuse lahendamisel kasutab Valton järgmisi, tema jaoks olulisi kategooriaid, mis sageli esinevad vastandite paaridena: elu — surm, tööh — looming, loodus — kodanik (ühiskonna liige, mitte inimene kui looduse osa), jumal — saatus, loomulikkus — erilisus, kannatus — õndsus. Kirjandusteose kohta ei ütle need kategooriad veel midagi. On vaja teada, milline on nende olemise viis.

Hüpoteesid Valtoni kohta

A lustan teose määramist autori positsiooni analüüsist oma tegelaste suhtes. Valtonil ei ole palju tegelasi, tal ei lähe neid lihtsalt vaja, sest tema jaoks on reflekteeringud tähtsamad tegelaste liikumisest kolmemõõtmelises ruumis. Autorile on antud näha mitte ainult mõtteid, vaid ka tunnete tähendusi. Kuivõrd teaduse peegeldused abstraheritakse ja tunde puhul märgitakse ära selle põhielemus, siis paistab, et tegelased on autori ideede vangid. Tihti peale saavutab tegelaste mõttevool niivõrd suure tiheduse, et tekstist tungib välja vangivalvur (autor) ise ja kirjandus saavutab essee või filosoofilise traktadi mõõtmed.

Autor esineb jumalana-jutustajana, teatades meile ka seda, mille peale tegelane ise mõeldi ei suuda või ei jõua. Nii esitatakse kõik võimalikud käibelolevad või ka esoteerilisemad seisukohad mingi nähtuse kohta. Kirjanduses on küllaltki levinud nn. otse lahtijätmise, millega luuakse avaram kunstiväli, eeldades selle täitmist iseseisva mõtlemisega. Valton seevastu esitab kõik vastukäivad mõtteahelad võrdväärsena, justkui pakub välja hulga lahendusi, tunnustades need samas ummikusse viivateks, ja tekitab meis niivõisi väljapääsmatuse efekti, mis ületatakse ainult peategelase mõtte ja tegevuse ühtsuse poole pürgimise tagajärjel. Lugeja jaoks on kõik peategelaste väljundid suletud või raskesti mõistetavad, nii et väljapääsmatusest ei pääse. Valtoni mõtlemisviis, kus lahendused peitub uus takistus, on dialektiline, kuid psühholoogiliselt kurnav, sest antud dialektika on staatiline. Dialektilisest nõiarist väljuvad dialektilisse arengujõkke ainult tegelased, meie osaks jääb tunnustada nõiarist ehk mõistuse kriisi, mille mudeliteks Valtoni lühiromaanid tegelikult ongi.

(Järgneb.)

INDREK UDE

Õppimine, suunamine

Ajaloo-osakonna viimasel komsomolikoosolekul arutati talvise eksamissessiooni tulemusi. Nendest rääkis osakonna komsomolibüroo sekretär Uku Vilson (IV k.). Kuigi teaduskond on ülikoolis õppeadukult kolmas, ei luba tulemused hõisata. Parimad õppurid on viiendal, halvimal kolmandal kursusel. Eksami- ja arvestusvõlgade põhjusi selgitasid kursuste komsomolisekretärid. Võlgu soodustavad nii objektiivsed kui ka subjektiivsed tegurid. Dekaan dots. Allan Liim ütles, et komsomol peaks nõudma võlgade kiiremat likvideerimist. «Võlg segab ka kursusetöö valmimist», lüüdis dotsent Linda Eringson.

Dots. Allan Liim rääkis diplomandide tööle suunamisest: «Kahtkümmend üht üliõpilast kahekümne kaheksast ootab koolmeistriamet.»

JAAN LUKAS, ajaloo I k.

Kohtumine Okudžavaga

Tänavuse teatrikuu tippsündmusi Viljandis oli esmaspäevane «Dilettantide teekonna» etendus kohalikus «Ugala» teatris, millele eelnes meeleolukas kohtumine lavastuse algmaterjali autori Bulat Okudžavaga. Võimalus toda kuulsat meest näha ja kuulda oli teatrimajja meelitanud kenakese hulga külastajaid. Arvukas oli ka meie ülikooli esindus: kohale sõitsid vene kirjanduse kateedri, UTU filosoofiaring, noori lootustandvaid teatrikriitikut ning palju teisigi huvilisi. Tänavu 9. mail 60. sünnipäeva tähistav kirjanik rääkis (peamiselt endast ja natuke ka teistest), laulis, arvas, vastas küsimustele. Kõige valjema aplausi pälvitsid kaks laulu — esimest olid inspireerinud Rooma impeeriumi langusaja motiivid, teist Anton Tšehhovi terane tähelepanek «Targale meeldib õppida, lollile õpetada». Kohtumisele järgnenud vaheaja järele vaadati «Dilettantide teekonda». Kui see lõppes, hüüti lavale ka Bulat Okudžava, kes saali künnendas reas, otse «Ugala» kunstilise juhi Jaak Alliku kõrval oli kaks ja pool tundi kestnud etendust kannatlikult jälginud.

TIIT MATSULEVITS

«Иро» Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 11 (1370)

Reedel, 6. aprillil 1984

XXXVI aastakäik

* * *

Oli teatrikuu. Oli lausa teatrinädal. Ka nii võib arvata, sest läinud nädala lõpp andis eriti tunda tudengite teatritegemise tahtest. Sellest tänases ja ka järgmises lehes.

* * *

Kes hoolega lehte loeb, sel ei ole ilmselt märkamata jäänud teatise Tartus 30. märtsist 1. aprillini toimunud üliõpilasteatrite päevadest. Esinemiskohaks oli TRÜ kuubi. Üritus toimus sel aastal alles teist korda, kuid korraldajate sõnade järgi on see kavas muuta traditsiooniliseks. Et mõte heakskiitu leidis, selles oli lihtne veenduda esinejate nimekirja vaadates. Kolmel õhtul esines kokku üheksa loominguulist kollektiivi, neist viis Eestist.

Üliõpilasteatrite päevad TRÜ-s

Rahva ette astusid Jaan Kolbergi näitetrupp (TRÜ klubi), Märt Loidi näitering (TRÜ klubi), TRÜ klubi vene näitering (juhendaja Liina Orlova), Tallinna üliõpilaste draamastuudio ning Anne Adams oma lauludega Toomas Lunge ja Andres Dvinjaninovi toetusel. Ülejäänud neli kollektiivi olid kaugemalt — Leningradi RÜ üliõpilasteater, Mark Rozovski ja Moskva teatristuudio «Nikitski väravate juures», Vilniuse RÜ õueteatri pantomiimitrupp ja Läti RÜ üliõpilasteatri plastika ja liikumise trupp.

Leningradlased ja moskvalased pidasid veel enne oma etteastet vajalikuks ära märkida, kui väga nende päevade korraldamise mõte neile meeldib, ja teatasid, et ürituse kordudes tulevad nad Tartusse veel paremini ettevalmistunult kui tänavu. Lubaduse väärtust tõstis seegi, et juba nüüd oli nende poolt pakutav kõrgel professionaalsel tasemel.

Etendused võiks jaotada kahte, õigemini kolme gruppi. Kolmandasse gruppi jääks sel juhul Anne Adamsi laulukava, kahest esimesest aga ühte lätlaste ja leedulaste pantomiim ning teise sõnalavastused. Ei saa ju hästi kõrvutada pantomiimi ja sõnalavastust, seda enam, et teatripäevade eesmärgiks ei olnud mitte parimate väljaselgitamine. Pigem pakuti võimalust teistele oma kunsti näidata. Ent isegi siis, kui auhindu ei jagata, jääb ikka alles väike võistlusmoment, sest üks igaüks taha teha paremini kui teised. Tuleb ette hoiatada, et allpool antav hinnang ei pruugi kattuda lugeja hinnanguga. Kirjapandu on tehtud peamiselt hetkemuljete alusel ja pealegi mõistab igaüks kunsti isemoodi.

● **Kõigepealt pantomiimist.** Pantomiimietendusi oli kaks, mõlemad meie lõunanaabritelt — leedulastelt ja lätlastelt. Läti RÜ trupp esitas plastilise kava, mille aluseks oli Bela Bartoki sonaat kahele klaverile ja löökpillidele (lavastaja Ansis Ruetental). Leedulased pakkusid lavastajate D. Bagdaskaite ja G. Stašenyte juhtimisel välja kava, mida ise nimetasid «Plastilisteks interpretatsioonideks». Terviklikuma ja lõpetatumana mõjus viimatinimetatu. Mõte joonistus küllalt selgelt välja ja oli ka haaravam. Lätlaste kava päriselt selgusega ei hiilunud, kuivõrd pantomiim saabki päris selge olla. Tegu oli siiski, nagu ka lavastaja enne algust publikule teatas, veel päriselt valimata teosega, vaatatajale pakuti alles tulevase lavastuse eskiise. Tegemise tahe oli aga olemas ja nii ei jäänud ka aplaus tulemata.

● **Sõnalavastustest** jäi eredaim mulje Leningradi RÜ üliõpilasteatri poolt etendatud Peter Weissi näidendist «Jean Paul Marat» jälitamine ja tapmine... (Eesti keeles LR nr. 17/18, 1966 August Sanga tõlkes). Juba iseenesest tänuväärne materjal leidis laval täit rakendust. Kasuks tuli seegi, et tükk on Leningradis juba korralikult sisse mängitud. Seda tõestavad üldise süžeeakuga ladusa kuigemise kõrval ka väikesed nüansid, tea kas näitlejate endi leiud või lavastaja soovitusel — hardunult kinga silitav mees või teine, kes vaatatajale peegliga valgust silma laseb jne. Lavale seadis näidendi üliõpilasteatri kunstiline juht V. Golikov. Kaasa tegid ka kaks kutselist näitlejat S. Lossev ja A. Tolubejev. Seda siiski õigusega, sest just üliõpilasteatrist on nad saanud lähitule suurde teatrisse. Mõtte edasikandmisel oli ühevõrra edukalt kasutatud sõna, muusikat ja liikumist.

Edasist järjekorda ei tasu võtta kui pingerida, etendused on kirja pandud meenumise järjekorras.

Moskvalased ei saanud esitada algul lubatud M. Karamzini «Vaest Liisat» ja nii pidi kaks tundi sisustama stuudio juht Mark Rozovski. Sisesejuhatavast sõnavõttust selgus, et see oli esimene autoriõhtu. Usaldust suurendas ka mehe väide, et tal on meeldiv esimest korda esineda autoriõhtuga just Tartus ja väga meeldiv esineda just üliõpilasteatrite päevadel.

Kunstnikule olid abiks stuudiolased. Nemad kandsid ette kolm Anton Tšehhovi novelli — «Jalutuskäik Soko.n'ks», «Unter Prišibejev» ja «Magada tahaks». Kaks humoristlikku, üks traagiline. Mõlemad pooled õnnestusid. Kui Mark Rozovski asus juba üles kõetud publikule esitama oma laule, juhtusid sisse küll väikesed väärtused, kuid et kõike tehti improvisatsiooni korras, siis lõi see vaid veel sundimatuma õhkkonna.

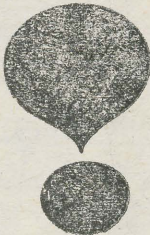
Jaan Kolberg lähtus oma mõtte edastamisel Leonid Andrejevi jutustusest «Juudas Iskariot» («Jutustused», Tln. 1973). Kirjaniku tõlgitsemine oli üsna vaba ning vahest isegi natuke ketserlik. Etendus ise moodustas korraliku ideelise terviku, õnnestunult olid kokku sulatatud nii laiem üldinimlik plaan kui ka konkreetselt saalis istujaid puudutavad alltekstid.

Lisaks kõigele veel head näitlejatööd Heiti Pakilt (Pontius Pilatus) ja Jaan Kolbergilt (Juudas). Viimase puhul jättis siiski soovida diktatsioon.

Märt Loidi trupi etendatud «Une värvidest» (G. G. Marqueze «Kadunud aja meri» ainetel) pikemat juttu ei tee. Sellest kirjutas juba Tiit Pruuli artiklis «Neljandat seinat lõhkumas» («TRÜ», 30. märts 1984).

(Järg 4. lk.)

Sõpruspäevad tulekul!

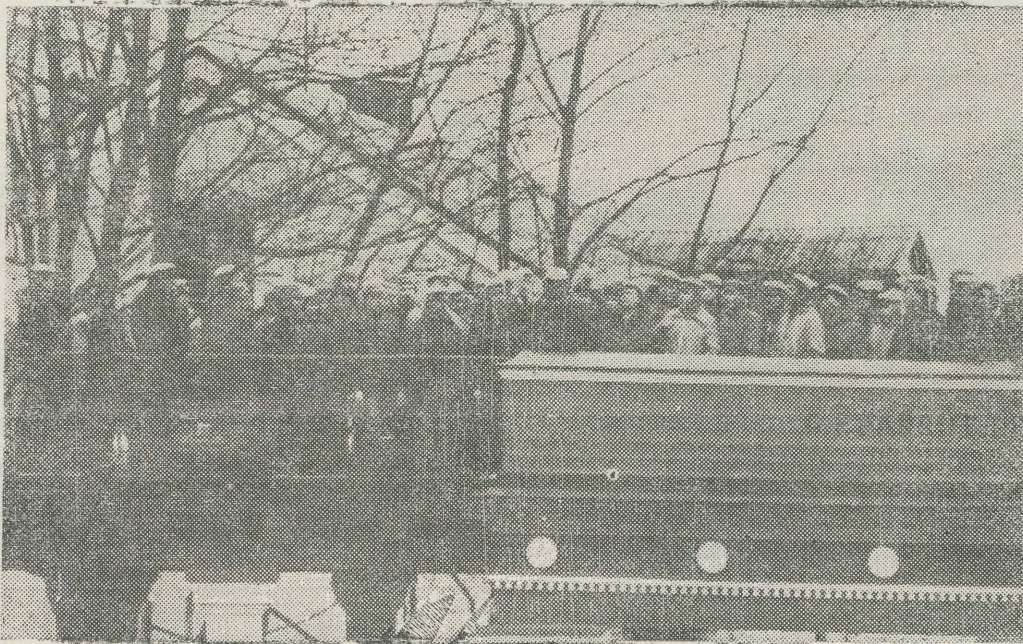

Esmaspäeva õhtupoolikul võttis komsomol-komitees istet rahvaste sõpruse päevade (RSP) organiseerimiskomitee. Probleeme, mille üle nõu pidada, leidis küllaga alates ülaennustusest kuni baarimajanduse organiseerimiseni TRÜ klubis. 19–22. aprillini toimuvail sõpruspäevadel peaks kaasaelamisrõõmu jaguma küll väga meesuguse huvi ja maitsega publikule. Osalemisnõusoleku on juba andnud ansamblid «KUKERPILLID», «JUSTAMENT», «TOP SPIN», «KONTAKT», «KARAVAN» ja

«ROCK-HOTEL», FILHARMOONIA KAMMERKOOR, TAM ja MADIS KOLK, TOOMAS ALATALU ja IVAR RAIG. Traditsiooniliselt toimuvad sillakontsert ning sõuderegatt Emajões. Üllatusnumbriks on...

Kaks nädalat on just paras aeg, et jõuaksime oma vaimu selleks suursündmuseks valmis seada. Täpsemat infot võib lugeda järgmisest «TRÜ» numbrist.

Koosolekut külas'as
TIIT PRUULI,
žurn. I k.

Dirigent paistab selja tagant vaadateski kes muu kui Tartu Akadeemilise Meeskoori ees seisv Alo Ritsing. Nii nad laulsid ja laulavad koos TRÜ Akadeemilise Naiskooriga ja ta dirigendil Vaeke Uibopuuga igal sõpruspäeval silla peal. Inglisillal, vahel ka Kuradi sillal. Nüüd on RSP-ni jäänud veel vaid 12 päeva!

TRÜ nõukogus

● TRÜ nõukogu 30. märtsi koosolek algas tunnustuste jagamisega. Opperektor prof. Uno Palm andis dotsendi kutse tunnustuse kätte meditsiini kandidaadil Larissa Goljanovale, filosoofiakandidaadil Marju Lauristinile ja psühholoogiakandidaadil Peeter Vihalemmale. Vanemteaduri tunnustuse sai meditsiini kandidaat Mai Roose.

Kaks autoritunnistust oli üle anda vanemteadur Lembit Visnapuule (elektrostaatilise pihusti ja aerosooli auruhalaatori eest). Elektrolüminofoori töötlemise meetodi eest pälvisid autoritunnistuse nooremteadur Ludmilla Matisen, prof. Karl-Samuel Rebane, vanemteadur Elmar Talviste ja laborijuhataja Arved-Aleksander Tammi. Elektrokua-golaatori eest sai autoritunnistuse Aleksander Kirm.

● Häälletati professori kutse taotlemise poolt bioloogiadoktor Artur Linnule ja dotsendi kutse taotlemise poolt pedagoogikakandidaat Viktor Siebenile. Konkursi korras valiti professori kohale õigusteaduse doktor Heino Siigur ja pedagoogikadoktor Jaan Mikk.

● Õppe- ja menetluspraktika korraldamisest uute õppeplaanide järgi rääkis õppeosakonna juhataja Mati Salundi. Muudatusi on mitmesuguseid. Ligi 30 kursusel (s.o. 20%-l lüheneb praktika kahe-kolme nädala võrra (eeskätt majandus- ja kehakultuuriteaduskonnas). Praktikat pole enam ette nähtud näiteks füüsika II kursusel, samuti puudub kehakultuuri II kursuse matkapraktika. Üksikute erialadel on aga praktika varasemast pikem (õigust. III k., stomatol. IV k. jt.). Mitmel kursusel on see viidud hilisemale ajale.

Liiga palju üliõpilasi sooritab pedagoogilist praktikat Tartu linnas. Koolid on praktikantidega ülekoormatud ning tulevane õpetaja ei jõua praktika ajal tegelda kõige vajalikuga. Rohkem tuleks pedagoogilisele praktikale suunata väljapoole Tartu linna.

Nii õppeprorektor Uno Palm kui menetluspraktika juhataja Koidula Taggel soovitasid saata üliõpilasi menetluspraktikale oma tulevastele töökohtadele. Seda tuleks arvestada ka varasemas suunamises. Praegu on ülikoolil 273 praktikabaasi, neid peaks olema vähem, sest liigne killustatus raskendab juhendamist. Praktikabaaside vähendamine ei puuduta muidugi menetluspraktikat. Võeti vastu otsus.

● Teadusprorektori asetäitja prof. Arvo Tikk tutvustas 1985. aastateaduskonverentside plaani, see kinnitati.

● UTÜ nõukogu esimees dots. Jaan Sootak informeeris üliõpilastele konkursile sadetatavatest üliõpilastöödest. Nõukogu otsustas edasi saata kõik 45 tööd (1983. a. 44). Kaalukaid töid saabus igast teaduskonnast. Teaduskonniti arvud niisugused: ajal. 4 (1983. a. 4), arstl. 12 (17), biol.-geogr. 2 (3), fil. 2 (6), F-K 11 (8), KKT 2 (2), maj. 7 (3), mat. 3 (6), õig. 1 (2).

Uusi kutseid

Ülikooli on jõudnud selle aasta esimesed doktoridiplomid ja dotsenditunnistused. Doktoridiplomi said kätte õigusteaduse doktor Heino Siigur ja pedagoogikadoktor Jaan Mikk. Mõlemad kaitsesid väitekirja möödunud aasta jaanuaris: H. Siigur tööõiguse erialal NSVL TA Nõukogude Seadusandluse TU Instituudis ning J. Mikk pedagoogika teooria ja ajaloo erialal NSVL Pedagoogika Akadeemia Üldpedagoogika Instituudis.

Dotsendi kutse tunnistused on nüüd võimlemise kateedri pedagoogikakandidaadil Rein Tormil, nakkushaiguste kateedri meditsiini kandidaadil Larissa Goljanoval, žurnalistika kateedri filosoofiakandidaadil Marju Lauristinil ja psühholoogiakandidaadil Peeter Vihalemmal, tahke keha füüsika kateedri füüsikamatemaatikakandidaadil Arnold Rosentalil ning hügieeni ja tervishoiuorganisatsiooni kateedri meditsiini kandidaadil Viktor Kalniniil.

Vanemteaduri tunnustuse sai närvihäiguste erialal meditsiini kandidaat Mai Roose.

TÄNU

Töö eest NSV Liidu Ülemnõukogu valimiste ettevalmistamisel avaldati rektori käskkirjas tänu laborijuhatajale Kalju Janiksonile, dotsentidele Sinaida Kalniniile, Ilse Kõivule, Udo Reinole, Endel Türlile ja Elvi Ustle, vanemõpetaja Ruti Kilgile, vanemteadur Veljo Iipitsale, vaneminseneridele Tiitu Kullisaarele ja Jevgeni Moisanovile ning üliõpilasele Hillar Vetikule.

Ungari Rahvavabariigis tahtis moodunud sügisest kõrgkooliõpin-
guid alustada 56 170 inimest. 34 432
päevastesse osakondadesse pürgi-
jast jõudis immatrikuleerimiseni
15 540.

1982. aastaga võrreldes suurenes
tug meditsiini, kaubanduse ja
ühiskondliku tootlustamise eriala-
dele. Rohkem oli ka neid, kes taht-
sid õppida lasteaiakasvatajaks või
riigiametnikuks. Kahanes tehnika-
instituutidesse ja -ülikoolidesse, sa-
muti põllumajanduse ja kunsti eri-
aladele soovijate arv.

Kui 1982. aastal pürgijaist 42%
olid füüsilise tööga elatist teeni-
vate vanemate lapsed, siis 1983.
aastal kahanes see näitaja 40%-ni.

Juba mitu aastat täheldatakse
Ungaris — eriti arstiteaduse, juu-
ra ja filoloogialaladel — teravat
disproportsiooni õpikohtade arvu ja
soovijate arvu vahel. Nii näiteks
tuli moodunud aastal Loránd Eötvösi
nimelise Budapesti ülikooli
filoloogiateaduskonna ühele õpiko-
hale keskeltläbi kuus avaldust;
võõrkeelte, kirjanduse ja psühho-
loogia erialadel oli konkurss kogu-
ni 10—12 inimest ühele kohale. Sa-
mal ajal ületas tehnikaülikoolide ja
-instituutide mõnes teaduskonnas
soovijate arv hädavaevu kohtade
arvu.

(«Венгерские новости»)

Rzeszówi Polütehnilises Instituudis (Poola RV) tegutseb üliõpilaste
ratsapordisektsioon. Selle liikmed
organiseerisid loodusekaitsjate rat-
sasalgas, mis koosneb 80 inimesest.
Tudengid patrullivad ratsude sel-
jas looduskaitsealadel, peamiselt
Góry Świętokrzyskies ja Bieszczad-
ys. Ratsapatrullid peletavad kait-
sealadelt halbu turiste ja salakütte,
aitavad avastada metsatulekahjusid.

(«Польша»)

Otto Kuusineni nimelise Petros-
koi Riikliku Ülikooli päevastes osa-
kondades saab kõrgharidust oman-
dada järgmistel erialadel: ajaloo-
filoloogiateaduskonnas — ajalugu,
vene keel ja kirjandus, soome ja
vene keel ja kirjandus; põllumaja-
dusteaduskonnas — agronoomia,
zootehnika, põllumajanduse meh-
haniseerimine; metsandusteadus-
konnas — metsainseneritöö, metsa-
ja puidutöötlemistööstuse masinad
ja mehhanismid, metsamajandus;
füüsika-matemaatikateaduskonnas
— füüsika, matemaatika; tööstus-
ja tsiviilehituse teaduskonnas —
tööstuslik ja tsiviilehitus; arstitea-
duskonnas — ravi, pediaatria; bio-
loogiateaduskonnas — bioloogia;
majandusteaduskonnas — majan-
damistegevuse raamatupidamine ja
analüüs.

(«Петрозаводский университет»)

I. N. Uljanovi nimelises Tšuvaši
Riiklikus Ülikoolis saab aga kõrgelt
haritaks ajaloo-filoloogia-, arsti-
elektrotehnika-, füüsika-matemaati-
ka-, masinaehitus-, ehitus-, majan-
dus- ning tööstuse elektrifitseeri-
mise ja automatiseerimise teadus-
konnas.

(«Ульяновец»)

Kaks Krakovi (Poola RV) üliõpi-
last, Piotr Liniewski Jagiello üli-
koolist ning Marek Radochonski ke-
halise kasvatuses instituudist, siir-
dusid kaheaastasele ümbermaailma-
reisile kirjastatelt. Ettevõtlikul tu-
dengid plaanivad läbi sõita Euroo-
pa, Aafrika, Ameerika, Austraalia
ja Aasia.

(«Польша»)

Rektori käskkiri

Rektor õnnitles kauaaegse hea
töö eest 50. sünnipäeval vanemre-
daktor Heljo-Mall Laasi, assistent
Ants Tiirikut, koristaja Aino Loo-
ritsat, töölisi Armin Tamminit, Val-
ter Tamminit ja Hugo Jentsoni.

55. sünnipäeval avaldati tänu
kauaaegse eeskujuliku töö eest me-
nelluspraktika juhatajale Koidula
Taggeliile. 60. sünnipäeva puhul päl-
visid tänu eeskujuliku töö eest dot-
sent Uno Podar ja tsiviilkaitse
staabi ülem Anatoli Dovidenko
ning 70. sünnipäeval elektrik Vol-
demar Pall.

Meest tunnend tema tegudest

Emajõe kaldal kasvavate pajude
varjus kerkis ühe esimesena Lenin-
gradi maantee vasakpoolsetest ma-
jadesst hoone, kus praegu asub
elektroluminentsentsi ja pooljuhti-
de labor. See on ainuke teadus-
labor ülikoolis, kes ehitas endale
ise korralikud tööruumid. Labori
peremees ARVED TAMMIK jõudis
nüüd poolesaja kümnisele. Kui iga
mees meie *alma mater*'is oleks
oma poolesajaga jõudnud teha nii
palju kui Tammik (ülikoolis ja
mujal nii tuntud, omadele aga liht-
salt Arved), oleks ülikoolilinn la-
boreid täis, ja päris hea, et kõik
pole nii agarad kui tema. Labori
kollektiiv jääb suuruselt küll ma-
ha raamatukogu, arvutuskeskuse
ja mõnest teisest kollektiivist. Kui
aga on vaja meistrikäsi, mida ju-
hib terav mõistus, heliseb ikka ju-
hataja kabinetis telefon: «Tammik,
tule meile appi.» Harva, kui ära on
öeldud.

Paari aastakümneaga on Tammi-
ku juhtimisel kujunenud laboris

omanäoline ja paljuski eeskujuks
olev kollektiiv. Selles kollektiivis,
nagu kõigis ülikooli teaduskollek-
tiivides, virgub ja sirgub väärt tea-
dusmõte. Tuleb ridamisi artikleid,
ettekandeid, autoritunnistusi. Kuid
selles laboris võtavad peaaegu ala-
ti uued ideed ka aparadi või sead-
me kuju, mille rakendamise (juuru-
tamisega) ei ole enam vaeva. Neid
unikaalseid elektronmõõtekomp-
leksi ja vaakumseadmeid oodatakse
pikisilmi juhtivates teadus- ja
tehnikasutustes. Labori vaakum-
tehnikat peakonstruktoriks on kuju-
nenud Arved Tammik ise. Tema pro-
jekteeritud ja laboris ENSV TA
Keemilise ja Bioloogilise Füüsika
Instituudile valmistatud vaakum-
seade võimaldas luua esimese
ioontsüklotronresonantsi seadme
Nõukogude Liidus. See töö märgiti
ära ühe tähtsama teadusliku saa-
vutusega ka NSV Liidu TA aru-
andes. Energiliselt töötab juubilar
ülikoolile antud ülesande — elekt-
roluminentsentselementide metro-

loogia loomise alal. Teaduse ja
insenerkonstruktori mõtte arengut
stimuleerivad pikaajalised ja mahu-
kad lepingud, mille tuludest labori
juhataja on organiseerinud sellised
tugevad ja kvalifitseeritud mehha-
nika ja elektroonika töögrupid, mi-
da kadestavad kõik, kes on laborit
külastanud.

Arved Tammiku portree poleks
täiuslik, kui unustaks me tem
peaaegu maameheliku natuuri ja
sõbrad Sangaste kandis asuva isa
koduga, kus kevad-suviste-sügisest
nädalalõppude ajal juubilar koos
abikaasa ja kolme järeltulijaga isa
isadelt päritud põllumehetarkus
rakendab.

Tartu kultuurihoone puhkpillior-
kestri kontsertidel on aga Tammi-
kut kuu-nud-näinud vähemalt pool
Eestimaad ja paljud teised peale
selle.

Meest tuntakse tema tegudest.
Tegusid poolesaja aasta jaoks on
Arved Tammikul mitme mehe jagu.
Kolleegid füüsika-keemiateaduskon-

nast soovivad Sulle, Arved, tuge-
vat tervist, optimismi ja jätkuvaid
edukaid ettevõtmisi.

KARL-SAMUEL REBANE,
eksperimentaalfüüsika kateedri
juhataja

Juhend kommentaariidega

Sellest semestrist läheb käima konkurss, milles selgitatakse ülikooli
parim õpperühm. Parim sõidab järgmisel talvevaheajal kolmepäevasele
ekskursioonile. Tasuta.

Kokkuvõtted tehakse semestri tööd (sh. distsipliini), ÜTO ja ühis-
kondlikku tegevust ning spordisaavutusi vaagides. Nii on rõhuasetus
õppimisel võrdelt muuga.

Et idee tuli komsomolkomiteest, siis sealpoolt ka kommentaar.

Juhend: Võistluse eesmärk on saavutada õppeedukuse ja selle kva-
liteedi tõus, õppedistsipliini paranemine; tõsta rühma aktiivsust tea-
duskonnas. Võistlusest võtavad osa kõikide teaduskondade õpirühmad
(v.a. viimane kursus). Rühma suurus on kuni 25 üliõpilast.

Küsimus: Kuidas rühmad võistlusse liituvad?

Vastus: Erinevus tavalisest sotsialistlikust võistlusest on selles, et
rühmad ei liitu võistlusse automaatselt. Kui juhend on teaduskonnas
läbi arutatud ning kursused või rühmad tahavad võistelda, annavad
nad sellest märku teaduskonna komsomolibüroole. Osalevate rühmade
nimekirjad saab TRÜ komsomolikomitee ja aktiveerib nende suhtes
omapoolset kontrolli. Kui rühmas on olemas/kasvamas rühmavaim, on
täiesti loogiline eeldada võistlemissoovi.

Juhend: Võistlus toimub kuue põhinäitaja osas.

1. Õppetöö. Siin on sisse seatud pluss- ja miinuspunktide süsteem.
Konkreetselt: Iga üliõpilane, kes õpib ainult väga headele hinnetele,
annab rühmale kümme punkti, üliõpilane, kes õpib headele ja väga
headele hinnetele, viis punkti. Iga üliõpilane, kellel jääb eksamisessio-
ni lõpuks võlgnevusi, toob kümme miinuspunkti. Arvesse läheb punk-
tide arv ühe üliõpilase kohta. (Samu põhimõtteid rakendatakse ka
muude näitajate puhul.)

TEADUSKONNA KOMSOMOLIBÜROOS • TEADUSKONNA KOMSOMOLIBÜROOS •

Homme on jälle neljapäev

Igal teisel kolmapäeval — kiirel
ajal sagedamini — istub komso-
molikomitees koos arstiteaduskonna
komsomolibüroo.

...Nõopides kõigepealt mantli
lahti, astun tuttavasse ruumi ja
näen, et koosoleku algus ei ole
enam kaugel. Enam-vähem kõik
need, keda oodata oli, on kohal.
Laua ääres istujate nina all ei aura
kohvitassid, hoopis paksemad ja
õhemad kaustad ja märkmikud,
formulid ja kirjaklokiirismid oota-
vad omanike käes alustamist. Pilvi
kirjutab midagi kibekiiresti, Peeter
lehitseb pakku kiirkõitjat, Juhana
loeb huviga «TRÜ» artiklit «Tali-
filist» — eks eeskujusid tule igalt
poolt otsida.

«Hakkame pihta,» ütleb Vahur,
viskab lauale paki trükitud, teise
käskkirjalisi pabereid ja annab käi-
gupealt (mahaistumise pealt) in-
formatsiooni T. Alatalu pajatustest
poliitpäeval. Ameerika rahvas heit-
vat Reaganile ette, et too töötab
vaid kolm tundi päevas. Muidugi
vähe.

Hakkamegi pihta. Algab aruan-
dmine — ülikooli komsomolikom-
verentsi otsuste elluviimisest.

Priit räägib oma kursusest. Õp-
petöö on neil sessi järele korras.
NLKP Keskkomitee pleenumite ma-
terjalid arutati õpperühmades läbi.
Kursuse büroo seadis sisse aukirja
tubli komsomolitöö eest. Üks rüh-
masekretäre, kes dokumentatsiooni
korras ei pidanud, vahetati välja.

Siis tuleb meie kursuse sekretäri
aruanne — see on paberile pandult
juba Vahuri käes. Igas õpperühmas
on toimunud kaks poliitinformat-
siooni. Paraadidel oleme väljas na-
gu üks mees. Rühmad korraldavad
teatriühiskülastusi. Mitte kõik vast-
abiellunud neid ei ole koos nime-
ga ka komsomolidokumente ära
vahetanud.

Aini kord rääkida. Temal on sa-
muti vastabiellunutege hāda: mesi-
nädalad venivad nagu liiga pikale.
Vahur soovib tal ennast neidu-
dele komsomolikomiteesse saatjaks
pakkuda.

Ettekandeid on kursustelt, osa-
kondadest, sektoritest. Kuulen, et
kuski osakonna bürool on õppetöö
küsimusi kaks korda arutatud.
Imelik, miks peab komsomoliorga-
nizatsiooni üliõpilaste õppimist aru-
tama? See on ju peamine, see õp-
pimine, mille pärast ülikooli tulla
üldse mõtet on. Kõik muu, mis me
teeme ja soovitavaks peame, võib
ju ühe või teise tudengi seisuko-
halt absurdne või mittevajalik tun-
duda — siis peame seda ka aruta-
ma, et lahtisi otsi ei jääks. Aga
õppetöö, spetsialisti enda kvalifi-
katsioon? Või ei ole arusaadav, et
hinded õpinguraamatus on erialase
ettevalmistuse mõõt? Või on tulnud
valesse kohta?

Igas aruandes on natuke uut.
Arvud ja faktid hakkavad õhtuhä-
maruses ajast mööda lipsama. Pilk
kinnitub seinale ja taas jäävad sil-
ma tuttavad pildid Päntrist, ikka
needsamad armsad kraanikausid —
kui palju musta vett võib neis va-
hepeal olla mere poole voolanud...
Istuks järgmine kord teisele poole
laua?

Alles alustas Aser, täna juba
teist korda — esimene aruandmine
läks komsomolikomitee sektori-
juhatajale. Nüüd on Jaanuse kord
— ühiselamu, ammendamatu pro-
bleemide allikas. Jaanus lükkab üm-
ber kuulused, nagu suhtutaks
ühisruumide mõõblisse ebapereme-
helikult. Suhtutakse hoopis liiga
peremehelikult — igaüks, kelle veidi-
gi jaksu on, veab oma tupp. Ka
tudengid kaebavad — voodipesu
üle. Asja on selgitatud: selgus, et
linu peab olema kolm vahetust,

üks neist kolmest on aga kadunud.

Koosolekul külalisena istuv komso-
molikomitee asesekretär Ülle
Lepp ütleb, et pesuprobleem kolli-
tab teisigi ühiselamuid. Kuulda-
vasti ei taha need «vahetused»
pesumajjagi jõuda.

Jaanus teab siiski, et mujal ole-
vat lugu parem. Vahur leiab sele-
tuse — eks arst ole puhtam inime-
ne, saab kiiremini aru, et lina on
must. Arstidest koosnev seltskond
jääb rahule. Küll aga mitte voodi-
pesuga.

Nagu alati, tuleb juttu liikme-
maksudest. Kõigil rinnetel on olu-
kord muutusteta. Ainult stomato-
loogia III kursus on teinud hüppe
detsembrist aprillile. Ülejäänud kur-
sused esinevad oma ammutuntud
tasemel, olgu see niisugune nagu
ta just on.

Ikka jääb veel muresid. Kuidas
leida õomaja ÜTO teaduskonna
konverentsi kolmekümnele külalise-
le, kui pole teada isegi tulejate
sooline struktuur? Mida hakata
peale taidlusega — üliõpilooline
ülevalutus toimub täpselt meie ÜTO
konverentsi päevadel. Teadagi, mi-
da see arstidele tähendab.

Kõrvus veel Vahuri sõnad, et
vastabiellunud neid peavad,
2,5×2,5 cm mõõtetes foto käe-
kotis (peaasi, et nagu peal oleks),
kohe ennast ilmutama, sammun
teise korruse trepist alla. Ülikooli
komsomolibüroo hindas meie vii-
mase aasta töö heaks. Kas kõik on
juba hea, mis hästi lõpeb? Juba
homme algab uus päev, vanadele
töödele ja muredele lisanduvad
uued. Nende lahendamiseks ei piis-
a kolmest tunnist päevas.

JAANUS HARRO,
ravi III k.,
arstitead. pressisekretär

Igapäeva- asjadest

Mida arutati 21. märtsil biolo-
gia-geograafiateaduskonna komso-
molibüroo koosolekul? Mitut olu-
list üliõpilasprobleemi. Näiteks
ühiselamut (A. Ausmees). Büroo
otsustas hakata taotlema oma tea-
duskonna üliõpilastele õigust kasu-
tada kogu stuudiumi jooksul üht ja
sama tuba. Selles osas tuleb kokku
leppida dekanadi, majanõukogu ja
komandandiga. Teiseks tuleks kii-
rest kokku leppida koos majandus-
teaduskonna komsomolibürooga
kümnesta korruse kasutamine.
Seda võiksid korras hoida ja seal
oma üritusi pidada mõlemad tea-
duskonnad.

Veel kõneldi komsomolikoosole-
kust kursustel (M. Soõäär), üle-
ülikoolilisel taidluskonkursil
(A. Hoim). Kinnitati büroo kevad-
semestri tööplaan.

Arutati ka ÜLKNO Keskkomitee
büroo ja VNFSV KKEHM otsust
Ivanovo linna kõrgkoolide komso-
molikomiteede ja ühiskonnateaduste
kateedrite tööst tulevaste spetsia-
listide poliitilise teadlikkuse kujun-
damisel. Peaksime tugevdama side-
meid kursuste ja ühiskonnateaduste
kateedrite vahel. Seminarides tuleks
agaramalt sõna võtta ning rohkem
referaate kirjutada.

Sel korral tutvuti veel teadus-
kondade komsomolibüroodele lahen-
damiseks antud ÜLKNO TRÜ orga-
nisatsiooni 27. konverentsi kriitilise
märkuste ja ettepanekutega ning
parima õpperühma konkurssülevaa-
tuse juhendiga.

MAIRE MILDER,
geogr. IV k.,
biol.-geograafiat. pressisekre-
tär

1924. aastal tegutsesid kirjanduse alal Opetatud Eesti Selts, Eesti Kirjanduse Selts ja vastasutatud Eesti Kirjanikkude Liit. Siiski leidsid noored kirjanduseuurijad (juba 1923. a.), et kulub ära akadeemi-

Akadeemiline Kirjandusühing 60

line koondis, mis ühendaks ülikooliga seotud kirjandusinimesi. Eeskujuandvalt töötas Emakeele Selts. AKÜ avakoosolek peeti 12. märtsil. Noored August Anni(sti) eesvedamisel olid suutnud professor Gustav Suitsu veenda, et nad kogu põhitöö enda kanda võtavad. G. Suitsust sai ühingu juht kogu selle teutemisajaks. Ja mitte ainult organisatsioonina, juhendajana, vaid ka sagedase kõnelejana ettekandekoosolekutel, käsitledes nii vanemat eesti kirjandust, kirjandusteaduse

põhiprobleeme kui ka väliskirjanduse küsimusi. G. Suitsu autoriteet luuletaja ja teadlasena oli koondavaks jõuks. Esimesse juhatusse kuulusid veel V. Adams, A. Annist, V. Huik, M. Lepik, E. Markus (Parek), D. Palgi ja J. Schwaibe (Silvet). Asutajaliikmeid oli kokku 54. Põhiliseks tegevussuunaks tõusis uurimistöö: ligi paarsada ettekannet, mille aluseks olid enamasti proseminari- ja seminaritööd. Siit tulenes, et ettekannete sisu oli kord süvenemine mingisse teo-

riaküsimusse või liginemine teemale maailmakirjanduse tasandil, teine kord juba eesti kirjanduse mõne autori lähivaatlus eenevat arvesse võttes. Oli teemasid, millega tegeldi komplekselt, mitme uurija poolt korraga. Ajaga kasvas akadeemiline suund. Lisanes bibliograafiate koostamine kui hädavajalik eeltöö eesti kirjanduse uurimisel. Käidi kirjandusloolasi kogumas. Ouliseks peeti, isearanis algusaegadel, sidet laiemate (Järg 4. lk.)

ÜTÜ! ÜTÜ!

2.—3. aprillil toimus Viltina järjekordne ÜTÜ aktivistide seminarilaager, korraldajateks tänav ERKI ja TRK.

ÜTÜ vabariikliku nõukogu esimees prof. J. Tammeorg arvas, et selline laager on hea mitte ainult saavutustest teadaandmiseks, vaid ka mõõdalaskmistest õppimiseks. Oma ettekandes «ÜTÜ 1983. aastal» näitas ta, et vanad probleemid on endiselt elus — suure osa ÜTÜ tööst moodustavad diplomitööd; tudengite teadustegevuse rakenduslik väärtus (25% TRÜ diplomitöödest on juurutatud); SKB TPI-s ja kontserbüroo TRK-s töötavad kõigiti hästi, aga ülikooli kompleksse teadusliku uurimise büroo tegevus on loid. TRÜ-st tõstis prof. Tammeorg esile ajaloolasi, silmapaistvaid aktiivsuse ja tegevuse regulaarsuse poolest. Teaduskonda hakatakse liisaks ajaloo ja kunstilooringile tegema kolmandat, kodu-uurimusliku kallakuga ringi.

Oma «ÜTÜ tippsündmuseks '83» pidasid TPEDI tudengid suurt teaduskonverentsi üliõpiliste külalis- tege, EPA omad kohtumisi majandite tippjuhtidega, TRK-s kontserdiabonomente ja loengkontserte, ERKI-s «kujundusrühma», mis sündis koostöös EÜE-ga ja tegutses tõhusalt Põlvas. TRÜ eesti keele ja soome-ugri keelte ringi aseesimees Toomas Helb tõi ette oma ringi «kevadise ja sügise kevadkooli» (teemadeks «Keel ja psühhooogia» ning «Kui sügavalt on kõik keeled üks?»). TPI esindaja seadis kahtluse alla vajaduse ja võimaluse kõigist tudengitest teadlast koolitada ning see ärgitas poleemikale — kas on mõtet ÜTÜ-st osavõttu forsseerida, kas teadustegevuse võimalused tuleb teradena ette anda või peab tudeng ise teed otsima jne. ERKI meelest on üliõpilaste ajupotentsiaal suurem kui praegu realiseerub ning ÜTÜ järgmiseks arenguastmeks arvati saavut integreatiivvõimaluste otsimine ringide, erialade, kõrgkoolide vahel.

Seminarilaagri enese tippsündmus oli vestlusring «Kes me oleme, kust me tuleme», külalisteks Lennart Meri, Veljo Tormis ja Kaljo Põllu. Need kolm meest ülesid end kuuluvat ühte ja samasse kultuurivoolu, suunitluse, mis praegu väga oluline. Kaljo Põllu: «Kui mina poleks «Kodaasi» teinud, siis varem või hiljem keegi teine midagi analoogset kindlasti». Lennart Meri pidavat ette heidetama, et ta ei kirjuta tõelist ajalugu, Veljo Tormisele, et ta laulud polevat autent- sed jne. «Me pole ajaloolased ega loikloristid, vaid loojad — ei tohi unustada. Me TUGINEME autent- sele materjalile,» rääkis Tormis. Kõniti, kas nad on püüdnud ja kas saab üksteisele tuginedes oma rahvuseetiliselt mõjuvõimu tugevdada. «Kookolastanud me pole,» vastas Lennart Meri. Aga tuge on üksteise julgusest saadud küll. Tormise eest- võttel lauldi kõikendeid «Kaleva- last» ja «Kalevipojast» ning ka seda; «Kui me hakkame laulemaie, / laulemaie, laskemaie, / ei meid suu- da ohjad hoida, / ohjad hoida, kõied kõita.»

Järgmise ÜTÜ aktivistide kogu- nemise suhtes tuli TPI-lt järgimist- vääriv ettepanek: iga kõrgkool võiks pidada ühe populariseerivas laadis ettekande. See näitaks, mil- lises stiilis seda kusagil tehakse, oleks hea kogemus ettekandjale (kes, loobudes kitsast terminioo- giast ja süvitsi analüüsist, peab suutma oma erialas näha üldmõis- tetavat ja -olulist alget, selle teis- teni viima). Akadeemik Kapitsa ta- vatsevat oma instituuti esinema kutsuda üksteisest vägagi kaugete teaduslase spetsialiste — füüsik võib filosoogilt saada ootamatuid ja viljakaid impulsse ning vastu- pidi.

Kas just otse viljaka, aga meel- diva kogemuse andis laager kind- lasti. Kena kuulda, mis kuskil te- hakse — ja et siiski nii palju te- haksel

ENE PAAVER,
Jurn. III k.

AUTASUSTAMISI

TRÜ aukirjaga autasustati kaua- aegse eeskujuliku töö eest labori- uhatajat Arved-Aleksander Tammi- kut, vanemõpetaja Ernst Ehaveri ja aula koristajat Alma Ilvest.

Hüpoteesid Valtoni kohta

Arvo Valton «Üksildased ajas»,
Tln. 1983
(Algus eelmises lehes)

Valton pöörab pakupidi kõik se- nised põikväärtused. Pärast Tammsaaret hakati «tööst» rääkima ja kirjutama kui meie eneseteaduse ja -tunde ühest alus- toest, nii et kellelgi polegi vist ket- sertlikku mõtet tekkinud, et kui proo- viks seda «tööd» õige lakata. Val- ton on esimene keiser pükakute seas, kes näitab tööd ka üle inim- tegevuse õõnsakõlalise sildina. Kui Tammsaare Jürka taktis töö läbi õndsaks saada, siis Valtoni Juku ütleb otse, et «... töö püüdis in- msesest kogu aeg akvi või karga teka.» (lk. 13) Joonas töö on jäl- legi selge kuritegu nii oma rakva kui ka enda vastu. Geoloog Joo- nas õõnestab oma jalgealust, mille osa ta ise on, tänu millele ta üldse eksisteerib. Joonas käitub järjepi- devust ja nii on tema töö iseloom sümboli mõõlmetega. Töö näitab siin oma varjukülge, mille nimeks

on kävitamine. Paradoks: töö on elu sisu, mis muutub elu kävitami- seks. Töö, mis kävitab, on võoran- dunud töö — inimevaenulik. Töö võõrandumise ja kaasne ka enese- võõrandumine — inimeine kuulub loomuvastase uueks loomuseks, väärtuseks ja isegi normiks. Kui võõrloomus jõuab inimestes enese- tunnetuseni, siis lakkab loodud anomaalia laiget tegema ja laka- takse mõtlema õndsusest, õnnest, vabadusest; mis aga põkiline — igatsetakse identsust iseendaga. Valton pakub välja loomise, inime- tegevuse liigi, mis võib vastanduda tööle. Kui töö puhul pööratakse tä- helepanu produktile, siis loomise eesmärk on protsessi enese nauti- mine. Teine iseendaga kokkusaami- se võimalus peitub identsuse taotlu- ses loodusega. Valtoni tegelased püüavad mõelda mitte vastandavalt, vaid ükendavad end loodusega, tõustes (langedes?) kolati isegi mütolooilise teaduse tasandile.

Looduse eesmärk on jällegi prot- sess — kestmine. Looduse ja in-

mese käsitluses ei jäta Valton puu- tumata orienti. Kuivõrd inimeine mõtlejana on siiski vastandaja ja ainult sel teel saabki mõelda, siis tähendaks mütolooiline teadus ajas tagasipöördumist. Valtoni krii- simudel nõuab aga realistlikku la- kendust ja kuivõrd budism oligi algselt olemise õpetus, siis tüürib ka Valton sinnapoole, kuhu mõis- tusekriis ei ulatu. Teine võimalus: Valton ei püüagi orientist välja- pääsu leida, vaid kasutab seda liht- salt võrdlusena, mille taustal kriisi ära tunda ja mõtestada.

Lõpuks olgu ära nimetatud tä- helepandavam vormivõte: grotesk, mis teenib kummas- tamist — seda eriti esimeses ro- maanis. Grotesk täidab ka autori- sulte funktsiooni. Kuivõrd «Õnd- suse kulgevast päevast» muutub kir- jeldatav groteskseks läbi lullu ja joodiku teaduse, siis tundub kogu inimeste maailm arutuna. Need, kes on tavaarusaamade järgi normaalsed, paistavad kolati ebanormaalsena.

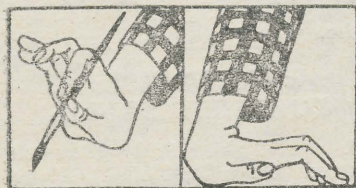
Kõikides romaanides on aeg ti- kendatud. Inimtünetusele on antud

valguse kiirus — aistides ja aistin- guld tõlgendades ületab see kõik inimaju võimalused. Nii avaldub siin jällegi autori jumalik positsi- oon. Lugejame kõigis larneg aeg uuesti laiali, kusjuures lark teise- ne muu'uvaks suuruseks, mis lä- leneb lõpma'ult i'vavikule.

Lõpuks lõpuks väike medi'at- sioon pealkirjaga «Üksilda- sed ajas» — miks mitte liht- salt «Üksildased»? Kõigepealt võiks käsitleda aega kui ajaloo kindlat piiritletud lõiku; siis aega, mis on sõltuvuses mõtle liikumise kiirusest, nii et on võimalik «üldajast» ette jõuda ehk väljuda. Väljumine si- saldab endas ka üksildust ehk eraldi olemist, kusjuures eraldi o'e mine tähendab eelkõige erinevust — kuivõrd on tegemist ajaga, sest ruumi rõlutamise puhul peaks rää- kima rokem eraldatusest. Aga eral- datus tingib ju ka erinevust? Ku'd selle erinevuse nimi on üksindus. Ta süvendab väljapääsmatust ja kisub kaasa eneselõu'itamisele. Nii et ik- kagi «Üksildased ajas».

INDREK UDE,
Jurn. IV k.

Moskvast ja Tartust

Saada kunstiajaloolaseks täken- dab kõigepealt palju näha ja koge- da — oma silm on kuningas. Na- piks jääb loenguandmetest, kirjan- duse lugemisest, kunstialbumite lekitsemisest, kolalike näituste kü- lastamisest. On vaja ka reisida ja vaadata, mis mujal toimub. Ilmselt seda tõdes ka Leningradi ülikooli I kursuse tudeng Marianna Sedov, kellega tutvusin talvisel vakeajal. Sõit Tallinnasse tähendas tema jaoks uusi muljeid ja kunstielamusi. Nende õppebaasiks on Ermi- taaži, maailmas suuruselt teine kunstigalerii. Juba esimesel kursu- sel kuulavad nad loenguid maalt- tehnoloogist, graafikatehnikatest, tutvuvad restauraatorite tööga.

Mindki viis paariks päevaks tee talvisesse Moskvasse, kus tahtsin vaadata võimalikult palju kunsti- näitusi. Nii suures linnas on töö- poolest, mida näidata: lühikese aja jooksul nägin kaheksa suuremat

või väiksemat näitust. Takaksin peatuda neist kahe probleemirikka- mal.

Maneezis oli Moskva maalijate, graafikute, skulptorite ja tarbe- kunstnike hiigelnäitus «Maa ja rahvas». See andis küllalt ülevaati- liku pildi pealinnas kunsti ketkesei- sust ning võimaldas mõninga võrd- luse ka meie vabariigi kunstnike loominguga. Vastavalt näituse pealkirjale olid taliesed rõlutatult temaatilised (rakva elu ja töö, rõo- mud, mured), ent sarnased vormi- lakendused kaandasid väljapaneku emotsionaalset mõju. Taliesed paistsid jätkavat (eriti maali osas) vene realistliku kunsti traditsioone ning nende teostus oli lausa klassi- kaline — võib-olla puudusid näitu- selt otsingulisemad pealinnas auto- rid? Sedavõrra kauem sundisid aga enda ees peatuma tööd, milles oli tunda vaimset pinget, intensiiv- sust. Nii tundus üllatavana V. Riž- ko portreemaal «Ootus» (1983), kus uudne moment avaldus noore naise näo peaaegu slaidilikuks välja- maalimises (rõk silmadele), inter- jöör aga justkui lajus, ometi moo- dustas pilt terviku. Värsketena mõ- jusid ka paar nävistlikku maali (N. Kozlenko «Mälestus Kertšist»

J. Kuznetsov «Pulm» jt.), kuigi neid oleks nii suure näituse kohta rokem võinud olla. Päris põnevat valguse-varju mängu märkas J. Marišenko maalil «Vanemate noo- rus». Kogu näitust vaadates mee- nub J. Olepi tabav mõte eesti kunsti tundelaadi kohta: «... see on pigem rahulikult jutustav või vaat- lev, ... enam sisse- küi väljapoole» (TMK nr. 3, 1984, lk. 96).

Et Moskvast olid parajasti Kuuba kultuuripäevad, siis oli kahele näi- tusele võimalik näha ka kuuba kunsti. Üpris harukordne koge- mus — seista silmitsi kaasaja väl- liskunstiga. Kõke alguses tõi vastu eriline lõunamaine värviroom ja temperament, kolati lausa popili- kult pulas koloriit. Näitusel jätkus palju alaa-elamusi üle või teise 20. sajandi ismi äratundmisel (fo- torealmism, sürrealism ja üllataval palju ka abstraktismismi), asub ju Kuuba Ameerika ja Euroopa kunsti- mõjutuste risttules. Tundub aga, et eeskujud pole üle võetud me- kaaniliselt, vaid neid on sünteesi- tud läbi kolaliku omapäa. Tule- mused on selgelt rahvuslik kunst, milles kajastuvad ka kuuba'aste pikaajalised võitlustraditsioonid. Kunstnikud kujutavad seda, mis sü-

damel, ja nii võis ootamatult pal- ju näha S. Eolivari, C. Guevara jt. vabadusvõitlejate portreesid.

Kaltemata mõjus kogu näitu kunstitaju avardavalt, ent problee- miks jääb ikka, kuidas saaks veel- gi rokem teiste rahvaste loomin- gut näha. Väga kasulikud on ol- nud kunstiõuringi korraldatud õpe- peekskursioonid Leningradis, igake- vadised ringsõndud Eestimaa (ki- riku-, kindluse- ja mõisaarkitek- tuur), kohtumised kunstnikega Tal- linnas. Ega seda nii väike olegi. Ent tundub, et midagi jääb siiski puudu. Loomulikult pole Tartus Ermitaaži, kuid seda rokem tuleks mõelda oma kasutama'a võimalus tele: näiteks luua liledamad side- med Tartu kunstimuseumiga ja Kunstnike Majaga. Vakest on va ja rohkemgi korraldada ekskursioo- ne ka väljapoole vabariiki. Mõni- gaid mõtteid on Eesti NSV Kunst- nike Liidu XVII kongressil välja öelnud Mart Eller, kes märkis om- sönavõttus, et TRÜ kunstiajaloo õpingu'le peaks järgnema s'äzeeri- mine ERKI-s. Sest noorte kunstni- ke ja nende tulevase loomingu kä- sitlejate — kunstiajaloolaste ja kriitikute ettevalmistamine peaks olema koordineeritud.

HEIE TREIER,
ajaloo III k.

Slowhand

Ekki sõna «täht» oleks tema tolle- aegsete taotluste kohta liiga kom- mertsliku kõlaga väljend. «Yard- birds'ist» talikuski Clapton- selle- pärast, et too liigselt publiku mai- se järgi teutsema hakkas. Clap- toni ja tema järellulijate (J. Eeck, I. Page) pikkade sooloioprovisat- sioonide ekspressiivsuse põkjal saa- vutas «The Yardbirds» tagantjärele briti esimese psühhedeeliagrupi kuulsuse.

Järgmine poolteist aastat moodus John Mayalli bändis «Bluesbrea- kers». Loominguline koostöö «Mus- ta bluesi valge isaga» jõudis tippu 1966. aastal LP-ga «Bluesbrea- kers» — John Mayall & Eric Clap- ton. Samal aastal loodud «Cream» tõestas, et Eric Clapton on kitar- rist, kellega võib samale pulgale seada vähest ainult Jimmy Hend- rixi ja Jeff Becki. Igati edukas «Cream» (kolm kuld-, üks plaatina- plaat) avas popmuusikas tee pik- kadele improvisatsioonilistele ki- tarrisoolodele.

«Helide «painutamist» õppisin bluesikitarristidelt Theodore Hound Dog Taylorilt ja Albert Kingilt.» Trio (Clapton, Jack Bruce, Gin- ger Eaker) tegevus lõppes 1968. aasta lõpul.

«Muusikutena olime öelnud kõik, mida taktisime öelda koos.»

Nüüd oli Clapton juba «nutva ki- tarri jumal» (kaasalõõmine biillite «White Albumi» loos «White My Guitar Gently Weeps»). Temale jooksid tormi reporterid, koos esi- nema kutsusid kõige kuulsamad muusikud. 1969. aastal esines ta koos John Lennoni ja teistega sõ- javastasel muusikafestivalil Toron- tos, 1971. aastal Georges Harrisoni korraldatud kontserdil «The Con- cert for Engla Desk».

1969. aastal tundis Clapton, et koos trummr Ginger Eaker'iga ei ole nad veel kõike öelnud. Jürde kutsuti klakupillimängija Steve Winwood ja bassimees Rick Grech ja järgmine supergrupp oligi koos. Tokutust menust koolimata tegu- ses «Elind Faith» ainult kuus kuud, jõudes siiski salvestada LP.

Järgnes põgus koostöö USA-s duoga «Delany & Bonnie». Selle saategrupiga (Carl Radle, Jim Gor- don, Eobby Whitlock) organiseeri- tud ansambli «Derek & Dominoes» 1971. aasta LP-d «Layla» peetakse Claptoni parimaks saavutuseks. Samal aastal andis Claptonile ma- ilma prima rock-kitarristi nimetu- se ajakirja «Guitar Player» vaken-

duzel tervelt 60 000 ameerika kitar- risti.

Siis tekkis paus. Ja popmuusikas juba reeglisk saanud probleemid narkootikumidega. Ainult tänu koolikale ravile ja muusikute sõp- rade toetusele õnnestus Claptonil narkootikumidest toibuda ja 1973. aastal taas lavale tõusta.

Taassündi tähistav LP «461 Ocean Boulevard» tehti 1974. aastal koos laulja Yvonne Ellimanni- ga. Võrreldes 60. aastatega on Claptoni stiil muutunud kommers- likumaks, jürde on tulnud kanri- rit. Muusikut on jäädvustatud ka filmilinal (1975. aastal filmivarian- dis «The Who» rock-kooperist «Tom- my», 1976. aastal film «The last Waltz» ansambli «The Band» kü- vastijutukontserdist, samuti koos Elton Johni ja Georges Harrisoni- ga vändatud «Hotel on Wheels of E. Clapton»).

Meie kuulajale on võimaluse Claptoni muusikast osa saada and- nud firma «Melodix». Liitsentsi alusel on välja lastud muusiku en- da küünd'ne kande LP «Slow- hand» (1977). Samuti on oma pa- nuse kitarristi loomingu populari- seerimisele andnud «Rock-hotell» looga «Kõik on täpselt nii kui peab».

Autoriteetide abiga
TIIT REINART,
Jurn. I k.

Nädal tagasi jõudis oma 40. elu- aastasse üks nüüdisaegse bluesi märkimisväärsimaid esindajaid ERIC CLAPTON, kelle panust rock-muusikasse on raske üle kin- nata.

Ometi oleks võinud juhtuda, et meil ei oleks praegu üht parimat rock-kitarristi, kui tollasele King- stoni kunstikooli õpilasele poleks 1963. aastal ette sattunud ansamb- lit «The Roosters». See saigi mää- ravaks. Kujutav kunst väketati ke- likunsti vastu ning maailm sai jürde veel üle perspektiivika muusiku. «The Roosters» oli tüp- pelauaks ka mitmele teisele tule- vasele tippmuusikule (Paul Jones, Tom McGuinness, Erian Jones).

Samal aastal veidi häti proovi- nud grupis «K. C. Jones & the En- gineers», tuli Claptonil tõsisem koostöö 60. aastate üle mõjukama rock-ansambliga «The Yardbirds». See oli Claptoni täkelennu algus.

TRÜ I paariskilb tulekul!

Me eeldame, et tudengid on teadmishimuline rahvas. Nad püüavad end kursis hoida maailmasündmustega, loevad ajakirjandust, raamatuid, uurivad teadmisteid. Koguneb küllalt palju nõrgalt seostatud materjali. Mis sellega teha? Ühed püüavad mälust välja heita («pea pole prügikast», kuigi vahel eksami eel siiski peab olema, teised kasutavad kogutud fakte vestluses siima paistmiseks, mitmed lahendavad ristsõnu, jälgivad kodus TV ja raadio küsimustele vastamise mängu. Ehk on nii mõnigi avastanud, et ta teab niisama palju või rohkemgi kui võistlejad. Siit ei ole enam pikk tee ka soovini end tõelises võistluses proovile panna.

Kus seda teha? Eestis on viimastel aastatel toimunud mitu suurepärast turniiri, sh. kõigile soovijaile avatud vabariigi karika- ja meistrivõistlused paarismängus (1 voor ka Tartus). Selle tase on algajale ehk siiski kõrge ja osavõtmine nõuab julgust. Kõigile huvilistele mõeldud, võrdsete vastaste, asjalike ja jõukohaste küsimustega soliidset turniiri ei ole ülikoolis seni kahjuks välja pakutud. Seda viga üritab parandada TRÜ komsomolikomitee eestvõttel 13. aprillil kl. 17 TRÜ nõukogu saalis (ph. 204) toimuv teadmisteprööv. Küsimusi esitatakse klassikalistel mälumängu teemadel: kultuur, teadus-tehnika, ajalugu ja poliitika, loodus ja maateadus, sport ja varia. Kokku tuleb vastata 52 küsimusele, neist alavoorudes 32 (12+10+10), finaalis 20 (10+10). I eelvoor on Eesti-teemaline, võitjale eriauhind. Punkte arvestatakse vastavalt vastuse õigsusele 2—1—0. Iga voores küsimused esitatakse kirjalikult ja ühekorraga, vastamisega 15 min. Parimatele on auhinna (sh. RSP pääsmed!) + võimalus kandideerida TRÜ võistkonda.

Võistlus toimub paarismänguna. Peale TRÜ tudengite on oodatud ka külalisvõistlejad — komsomolialised ülikooli õppejõud jt. töötajad, EPA ja kesk(eri)õppeasutuste esindajad.

Kõigile osa võtta soovijaile palve anda endast eelnevalt teada ELKNO TRÜ komitees, kus on vastav vihk, või Pälsoni 23—203 või 208. Samast ka täpsem info.

Julget pealehakkamist ja kohtumiseni võistluspaigas!

ANDRES KASESALU,
KOIT NOOK,
ajaloo IV k.

Teisipäeval jälle ajaloo lektoorium

Juba veidi enam kui aasta on Tartu ajaloolastel olnud võimalus kokku saada ühel toredal üritusel — TRÜ ajaloo muuseumi ning ajaloo-osakonna kateedrite korraldataval ajaloolaste lektooriumil.

Lektooriumi eesmärgiks on seadud Tartu teadusasutustes, arhiivides, muuseumides ja koolides töötavate ajaloolaste kursis hoidmine oma eriala aktuaalsete probleemidega. Ka ajaloolased spetsialiseeruvad üha kitsamalt, üldine teadmiste taust ning ülevaade teiste uurijate probleemidest võib kohati jääda napiks. Just selles valdkonnas loodavad ajaloolased oma lektooriumilt tõhusat abi.

Üks aasta on lühike aeg toimunud ettevõtmistest tõsisemate kokkuvõtete tegemiseks. Ometi võime tõdeda, et üht-teist huvitavat ja vajalikku on ka selle aja jooksul suudetud korda saata. Lektooriumi ettekannete ja arutelude teemadeks on olnud «Mis on ajalugu» (prof. H. Ligi), «Henriku Liivimaa kroonika uusväljaanne» (prof. S. Vahre; vt. lähemalt S. Vahre artikkel ajakirjas «Keel ja Kirjandus», 1983, nr. 7.) jt.

Lektooriumis on tulnud juttu teha ka esimesel pilgul lausa absurdseena tunduvatest asjadest. Täppisteadlaseks või autojuhiks ei ürita ilma vastava ettevalmistuseta keegi hakata. Seevastu on üldtuntud tõsiasi, et ajaloo ja arstiteaduses arvavad paljud ennast väga kompetentsetes olevat. Nii tuligi dotsent M. Tānavaal oma märtsikuu lektooriumi ettekandes «Kas antiikaeg oli olemas?» pikemalt rääkida mitmetest teooriatest, nende tekke- ja arenguloost.

Sel õppeaastal on lektooriumi tööplaanis veel kaks üritust. Eeloleval teisipäeval kell 16 kuulame prof. H. Ligi ettekannet «Kaali kraater: müüt ja ajalugu», milles antakse sellest viimasel ajal väga aktuaalseks muutunud küsimusest teaduslik ülevaade. Maikuu lektooriumis räägib prof. H. Piirimäe 300 aastat tagasi asutatud B. G. Forseliuse seminari osast meie haridus- ja kultuuriloo. Pärast suvevaheaega on plaanis dots. K. Jaanson ettekanne «Ajaloos aktuaalsusest ja aktuaalsusest ajaloo» ja muudki huvitavat.

Ajaloo lektoorium on oma iseloomult akadeemiline ja mõeldud eelkõige kõrgharidusega ajaloolastele ning vanemate kursuste üliõpilastele. Ükstele ei jäeta siiski ka teiste erialade esindajaid, kellel sügav ajaloohuvi ja vajalik teadmisteapogas.

Lähemat teavet lektooriumi töö kohta saab TRÜ ajaloo muuseumist M. Viiraltilt (tel. 3 53 25).

AADU MUST

POLIITPÄEV

Kolmapäeval, 11. aprillil kl. 14 esineb aulas ettekandega Eesti NSV siseminister Marko Tõbar.

DIPLOMANTID

Töökaitse individuaalkonsultatsioonid keemiahoone ruumis 406: Bioloogia-geograafiat. üliõpilastele esmaspäeviti ja teisipäeviti kl. 14—16, füüsika-keemiat, üliõpilastele kolmapäeviti ja neljapäeviti kl. 14—16, majandust, kaubatundm. eriala üliõpilastele esmaspäeviti kl. 11—12.

FILMIKIRJUTISTE VÕISTLUSELE

on saabunud esimesed tööd. Neid saab lugeda juba järgmises lehes. Võistlus kestab 24. juunini!

KLUBIS

Laupäeval, 7. aprillil kl. 22 kesköödisko.

Pühapäeval, 8. aprillil kl. 21 ansambel «Meedium». Disko.

UUES KOHVIKUS

Laup., 7. apr. ja pühap. 8. apr. disko.

«VANEMUISE» KONTSERDISAALIS

8. aprillil kl. 19.30 võidu 40. aastapäevale pühendatud isetegevusliku kunstiloomingu üleüldilise ülevaate TRÜ kontserdiprogramm «Tants ja liikumine muusikas». Esinevad: ENSV teeneline TRÜ rahvakunstiansambel ja võimlemisrühmad.

Pääsmed müügil kontserdisaalis kassas kl. 11—14 ja 17—19.30.

PRESSIKLUBII

Toimetuse ootab esmaspäevaks küsimusi Eesti Raadio noortesaadete tegijatele, kellega kohtume kolmapäeval, 11. aprillil Tallinnas.

NB!

Toimetuse palub väga, et kõik, kes soovivad oma lugu näha juba järgmises lehes, tootsid selle ära hiljemalt esmaspäeva hommikuks! Kolmapäevaks on leht valmis, toimetuse Tallinnas kohtumisel. Ei maksa kolmapäevaks jätta ka teateid.

* * *

Täna ilmub ka venekeelne lisaleht.

Uusi trükiseid

Tartu Riiklik Ülikool. 1978. a. ilmunud tööde bibliograafia 1. Tartu 1984, 400 eks., 220 lk., 55 kop.

Tartu Riiklik Ülikool. 1978. a. ilmunud tööde bibliograafia 2. Tartu 1984, 400 eks., 244 lk., 65 kop.

Karl-Samuel Rebane. Laserite praktilised rakendused. Mittelineaarse optika alused. Tartu 1984, 500 eks., 80 lk., 15 kop.

Rahvaluule välipraktika. Kolmas, täiendatud trükk. Udo Kolk, Eduard Laugaste. Tartu 1984, 300 eks., 124 lk., 25 kop.

Toimetaja V. SOOTAK

LITTERA ● LITTERA ● LITTERA ● LITTERA ● LITTERA ● LITTERA ● LITTERA ● LITTERA ●

Akadeemiline Kirjandusühing 60

(Algus 3. lk.)

ringkondadega. Korraldati näitusi ja juubeliõhtuid deklamatsioonide ja kontsertosaga.

Tõhusaks panuseks meie kirjandustegevuse arengusse kujunes AKÜ publikatsioonide seeria (16 numbrit, 1927—41). Need on uurimused, mille väärtus on ajaga aina kasvanud. Ilmusid tänini eesti stiiliuurimise esinduslikemaiks jäänud D. Palgi «Eduard Vilde «Mäeküla piimamehe» stiil» ja J. Semperi «André Gide'i stiili struktuur». Vanema kirjanduse süvavaatlust teostasid G. Suutsu — M. Lepiku tekstikriitiline «Eesti kirjandusajalugu tekstides I», «Lisandusi K. J. Petersoni tundmaõppimiseks», L. Tohver (Raua) «Kreutzwaldi väliskirjanduslikust eruditsioonist», S. Holbergi «Kreutzwaldi usundlik maa-ilmavaade», A. Annisti ja G. Saare «Kreutzwaldi, Jean Paul ja Witschel». Värsiõpetust edendasid E. Roosi «Eesti keele kvantiteeriva heksameetri süsteem» ja B. Kangro «Eesti soneti ajalugu» (lisaks W. E. Petersi «Sprechmelodische Motive, nachgewiesen in experi-

mentalphonetischen Aufnahmen estnischen Versrezitation»). Erilaadne oli E. Laugaste «Eesti kirjandus karikatuuris». Ilmumata jäid «Eesti kirjandusajalugu tekstides II» ja «Kirjanduslik oskussõnastik». Mitmed käsikirjad hävisid sõjakeerises: said tuleroaks või läksid kaotsi.

AKÜ tegevus laienes muudele kunstialadele. Edukalt tegutses draamatoimkond (Jaan Perdi ja Elsbet Markuse eestvedamisel). Kujutava kunsti toimkond jõudis selleni, mis kirjanduse poole peal jäi saavutamata. Juba 1927. aastal ilmus «Kunstiajaloo oskussõnastik» (koostasid J. V. Veski, V. Vaga, E. Markus ja H. Saarmann (Saarde)). AKÜ väljaandel ilmusid ka V. Vaga «Tartu ülikooli arhitektid», V. Raami «Kr. J. Petersoni ja Fr. R. Faehlmanni ikonograafia», V. Siku «Eesti raamatute välimusest XVII ja XVIII sajandil», Fr. Puksovi (Puksoo) «Tartu ja Tartu-Pärnu rootsiaegse ülikooli trükikoda».

Ühingu oli laiemat kõlapinda, sellele viitas kasvõi hulga toetajaliikmete olemasolu tuntud tegelaste

seas: kirjanikest näiteks K. E. Sööt, A. Kallas, Fr. Tuglas ja H. Adamson. Sissetulekud saadi kultuurkapitali toetustest. Kehtis liikmemaks. Oli võimalik määrata stipendiume uurimistööde eest, samuti bibliograafiate koostajatele.

AKÜ küllalt püsiv koosseis oli pidevalt üle saja liikme. Passiivsed osalejad oli mõistagi enam. Liikmete või kuulajatena puutusid ühingu tööga kokku kirjandusteadlasid ja -kriitikuist veel A. Aspel, R. Põldmäe, A. Undla (Põldmäe) (kõik kolm juhatuses), A. Oras, A. Palm, A. Suik, E. Tillemann (Siirak), O. Urgart, K. Taev; kirjanikest J. Sütiste, L. Anvelt, H. Talvik, A. Sang, B. Alver, K. Merilaas, A. Kaal; keeleteadlastest A. Saareste, J. Mägist; aga samuti A. Elango, H. Tohvelman, R. Ritsing, V. Erm, P. Palmeos. Kahtlemata võiks siia lisada veel terve rea teatud ja vähemteatud nimesid. Aga eks ole looteludes omajagu suva.

Viimast korda tuldi kokku 1945. a. alguses. Tegelikule tööle oli sõda varem kriipsu peale tõmmanud.

Oluline on esile tõsta AKÜ osa õppejõudude ja üliõpilaste sidumise

sel ühisesse tegevusse, viljaka akadeemilise õhustiku loomises. Ühingu kaudu kandusid üliõpilastele edasi G. Suutsu teoreetiline baas, tema kui teadlase täpsus ja põhjalikkus. G. Suutsu õpiastel on tänaseni kaalukas koht meie kirjandustegevuses. Süvenesid rahvusvahelised sidemed, kuulsena esinesid tuntud välismaa teadlased (O. Walzel, H. Tronchon, J. Nadler, V. Tarkainen).

20. märtsil tähistasid NAK ja ülikooli eesti kirjanduse ja rahvaluule ring oma ühise koosolekuga kirjandusteadlaste Daniel Palgi 85. sünnipäeva (kauaaegne AKÜ juhatuliige) ja AKÜ 60. aastapäeva. Tahaks loota, et edaspidi AKÜ teatusse tõsiselt süüvitaks. Lähemast minevikust saab siin viidata üksnes Aino Undla-Põldmäe artiklile «Loomingus» nr. 3, 1974 (uuesti raamatus «Koidulauliku valgelt», 1981). Lisaks mõned mälestuskatted, üksikud uurimused, mis seotud AKÜ ettevõtmistega (nt. «Kirjanduslik oskussõnastik»). Ainest AKÜ kohta võib leida kirjandusmuuseumi ja teadusraamatukogu käsikirjade osakondadest. ENN LILLEMETS

Üliõpilasteatrite...

(Algus 1. lk.)

Kena oli TRÜ klubi vene näiteringi esituses S. Zlotnikovi näidend «Triptühon kahele». Kõik kolm lavale käinud paari olid head, vahet ainult esimene jäi teistele natuke alla. Mõnus oli vaadata. See kõlab veidralt, kuid just säärase meeleolu löi see nukralt optimistlik näidend. Autori idee kanti edasi ja tundub, et adekvaatselt. Selle eest suur tänu näitlejatele ja lavastaja Liina Orlovale.

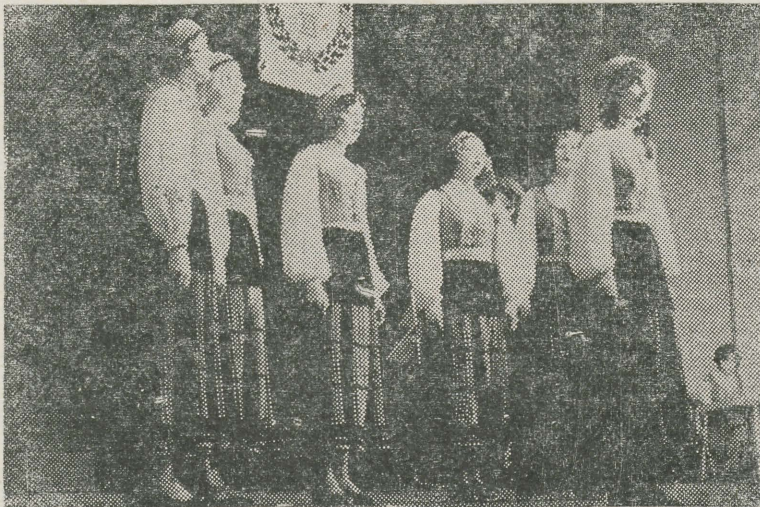
Paraku ei jõudnud kogu tekst saali igasse nurka. Süüdi ei ole siiski mitte niivõrd näitlejad kui klubi tehnika — pidevalt undas kusagil mingisugune mootor.

Tallinna üliõpilaste draamastuudio tõi Tartusse kaasa luulekompositsiooni Artur Alliksaare ja Friedebert Tuglase luulest «Võib ka olla unekaja...». Lavastaja Krista Arbet. Vorm oli küllalt uudne — taskulambid näitlejate käes ja slaidide kasutamine. Kahjuks ei toetanud vormi teised komponendid. Luuletuste esitajad olid väga erineva tase-mega. Mõne puhul oli tublisti tegu, et ta sõnade mõtet kõrvu püüda. Kuid mis kõige hullem, segaseks jäi kompositsiooni läbiv idee. Kui üks mõte oli juba juhtivaks kujunemas, tuli järsku hoopis mingi uus ja trügis eelmise tahapoole.

● Anne Adamsi laulude kohta palju ei räägi. Piisab, kui öelda, et Adams oli meeleolukas ja mõtlemapanev, nagu on alati.

Ring sai ümber, üliõpilasteatrite päevad on läbi. Tuldi, näidati, vaadati, ilmselt viidi ka midagi kaasa. Jääme ootama järgmist aastat, kui uuesti tullakse ja jälle näidatakse, siis juba kindlasti natuke ka seda, mida seekord kaasa viidi.

AAVO KOKK,
žurn. I k.

Laupäeval, 7. aprillil on aulas rahvamuusika kontsert. Esinevad «Lakstikal» ja «Ingliska B». Tule kuulama-vaatama juubelkontsertil!

* *

«TRÜ»

Ajahe «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Olikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241, tel. 3 51 80. Telem. nr. 1212. MB-04339.

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту Эстонской ССР.

Hans Heidemann nim. trükikoja trükk. Tartu, Olikooli 17/19. III. Oksikunbri hind 2 kop.

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr 12 (1371)

Reedel, 13. aprillil 1984

XXXXVI aastakäik

Oli kolm päeva järjestikku laulu, tantsu, pillimängu: reedel klubi, laupäeval aulal, pühapäeval «Vanemuises». Tudengitelt endilt.

Reedel, laupäeval, pühapäeval

Aprill on lootus, aprill on algus. Lähenev suvesoojus andis endast märku üsna nõudlikult. Riidekapis tuli teha inventuur, otsida välja õhemad, kevadisemad. Tänavapilt muutus rõõmsamaks, vähemalt peahoone ümbruses.

Ilmatark Vellavere ennustab sooja ja ilusat kevadet. Aastakümnetega on jõudnud täisikka rahvamuusikaansambel «Ingliska B» ja lauluansambel «Lakstigal». Mõlemate käekäigu eest on üle kümne aasta hoolitsenud Maie Eljas, tõeline entusiast. Tema juhata da olid väed ka laupäeval juubelikontserdil. Viimaste aastatega on tõustud kõrgvormi.

Peahoone süda, aula, oma hea akustikaga kinkis meeleoluka muusikaelamuse. Mis sellest, et «Ööbik» esimesel korral segi läks, hääled ei jõudnud nii kõrgele kui vaja (lisaks närveerimine).

See-eest ei jättnud šveitsi rahvalaul «Kägu» kedagi üksikõikseks. Applaus oli vägev. Keegi teadja rääkis, et kui Maie häält andis, oli see tublisti värisenud.

Lugupidamise teenis rahvatantsijate ülimalt tempokas «Otsapand-jetse». Pillilood kippusid jalga vägisi tantsutakti seadma ja aula toolid vahel löödigi maha ehtne poika. Täiesti spontaanselt. Tervitama tulnud rahvakunstiansambel ei läbenud oodata. Meeldiv üllatus. Nähtud vaeva eest tänajaid oli palju ja õnnitlejate rivi pikk.

Edu teile järgnevateks aastateks, ulatugu laulu- ja pillimäng kaugetele Maarjamaa kitsukestest piiridest!

Võidu 40. aastapäevale pühendatud isetegevusliku kunstiloomingu üliõpilase ülevaatus ülikoolipoolne programm meelitas pühapäeval «Vanemuise» kontserdisaali hulgaliselt turtlast ja kaugemaltki tulijaid. Ules astusid TRÜ võimlemisrühmad ja rahvakunstiansambel. Viimane erilist tutvustamist ei vaja. Tegemist on ju taidluskollektiivide raudvaraga.

Oodati tasemel etteastet, eriti pettuda ei tulnud. Väiksemaid vassimisi, mis vaatata silma hakkasid, oli. See on iga kontserdi puhul tavaline. Kokkuvõttes jättis kava meeldivalt tervikliku mulje.

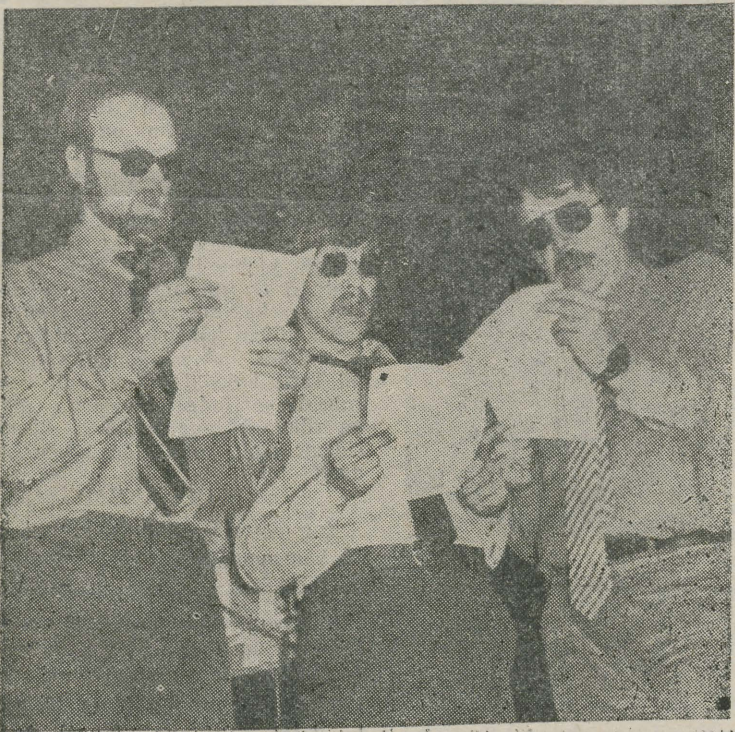
Mis tunne võib olla laval? Tean. Kummaline, kui sind jälgivad sajad silmapaari. Tuttav, kui oled seal kes teab mitmendat korda. Kaasaegne muusika, hoogne liikumine — kõik nagu peab. Kõrvaltvaatajale jäi mulje, et tegu on professionaalidega. Võimlemine paistab Tartus heal järjel olevat, vähemalt ülikoolis.

Väljapeetud poosid, kavade keerukus — selle taga on kogenud juhendajad ja treeningul valatud higi. Laisad ja tahtejõuetud siin vastu ei pea, konkurss rühmadesse püsib läbi aastate suur, vähemalt esinduskoosseisu. Vaadates Leena Andrejeva harjutust palliga tundus, et tegu on meistersportlasega.

Ohtule pani punkti efektne rockshow. Publik oli rahul, tema sai oma elamuse. Palju muusikat ja liikumist mahtus ühte kevadiselt lühikesse nädalasse.

Igaüks sai osa sellest, mida tahtis. Etteastete üle võib vaielda, muljed on igaühel subjektiivsed.

VAMBOLA PAAVO,
ajaloo V k.
teaduskonna pressisekretär

Juhtigu selle kolme mehe pilt uudishimu 3. leheküljele. Sealt saab teada, miks nad nõnda üles võetud on.
EVALD VELDEMANNI foto

Laupäevakule!

21. aprillini pole enam palju aega. Seda enam, et praegused ilusad ilmad lausa nõuavad linnas koristusõid. Ülikooliski on plaanid seatud, osaliselt tõidki alustatud. Laupäevakukomisjoni kuuluvad Ado Jaagosild parteikomitee esindajana, haldusprorektor Vello Peedimaa, tema asetäitja Osvald Mägi, ametiühingukomiteest Otto Teller ja komsomo'ikomiteest Jaan Vihrov. Kuigi teaduskondades ja allüksustes vastutab laupäevaku eest otseselt dekaan või juhataja, on igal pool määratud selle töö etteotsa ka teine konkreetne in-

mine. Objektid on jagatud. Esma-joones tuleb korda teha oma ruumid ja oma maja(de) ümbrus, puhas tada traditsioonilised objektid. Tänavugi on Toomemägi jagatud teaduskondade vahel. Teaduskon-dadel on korda teha ka mitu lin-natänavat. Vana-Jaani kalmistut korrastab arstiteaduskonna II kur-sus, kes on selle hoo'dajaks oma stuudiumi lõpuni (Vt. «TRÜ» nr. 9 «Kas tõesti ainult juubeliks». Vas-tust sellele kriitilisele artiklile po'e toimetuse veel saanud, kalmistu laupäevakuplaani võtmine on esma-ne reageering.)

Linna käsutusse läheb esialgsele andmete põhjal 150 üliõpilast (ela-muehituskombinaati ja ehitus-trusti).

Nüikaua, kui püsib kuiv ilm, saaks linnas palju ära teha. Täna-vad on praegu väga tolmused. Ei maksa oodata 21. aprillini, tööd jätkub piisavalt.

21. aprillil kell 8.30 toimub pea-hoone ees miiting kõigile üliõpilas-tele-laupäevakulistele. Töö objekti-del algab kell 9. Sõbruspäevade külalised ja organiseerimiskomitee lähevad klubi ümbrust korrastama.

TÄHELEPANU! RÜL-i KONGRESS!

11.—16. aprillini toimub Sofias Rahvusvahe-lise Üliõpilasliidu 14. kongress. Põhiküsimusena arutatakse ettevalmistusi 1985. aasta suvel Moskvast toimuvaks XII ülemaailmseks noorsoo-ja üliõpilasfestivaliks. Pikemalt RÜL-i tööst järgmises lehes.

Interklubi kevad

Üheks loodusväliseks märgiks, et kevad tõesti kohale jõudnud, on ülikooli rahvale igakevadised rah-vaste sõpruse päevad.

Interklubi vastutab RSP kü'alis-te vastuvõtu ja programmi eest. Interklubi president MERIKE KARLSON (ingl. fil. III k.): Kas ettevalmistused on lõppenud? Päril lõplikult veel mitte, kuid põhilised asjad on paika pandud.

Kust on oodata külalisi ja mida neile pakute?

Tulemas on delegatsioonid 15 kõrgkoolist. Nimetada võiks ära need, kellega sidemed juba pikaaja-lisemad: Samarkandi RÜ, Kaunase PI ja Vilniuse RÜ. Kiievi RÜ ja Läti RÜ.

Nende nelja päeva jooksul püüa-me pakkuda võimalikult palju. Kohtumine rektoraadiga, ekskursioo-nid linna, TRÜ ajaloo muuseumi ning palmihoonesse. Tahame külä-lisi kaasa tõmmata ka EOE-päeva-le. Nende tööobjektiks jääb klubi siseõu. Üks päev kulub tervenisti Tallinnale. Planeeritud on inter-natsionaalne õhtu ja spordisõu, kus viibivad koos kõik külalisdele-gatsioonid. Üle hulga aja tahame kasutusele võtta raamatut, kuhu külalised märgivad oma hinnangu giididele ning töö korraldusele.

RSP on interklubile üks suure-maid kevadisi üritusi, kuid mida olä-e ära teinud terve õppeaasta jooksul?

● See Meelis Lohi foto tuleb meelde sõbruspäevi kolm aastat tagasi.

● Sõbruspäevade (19.—22. apr.) infot jälgi teadetetahviltelt!

Aktiivsem tegutsemine hakkas meil peale tegelikult alles talvel. Et üks töö on kü'aliste vastuvõtt, siis oleme korraldanud giididele loenguid Tartu ja TRÜ ajaloost. Siin on meile suureks abiks olnud dots. Hillar Palamets. Loengutest saadud materjalid kuluvad giididele ära nii atesteerimisel kui hiljem

ekskursioone saates. Sellel aastal hoogustus ka üli-koolisise töö, mis vahepeal kip-pus klubi tegevuses nõrgaks jääma. Teistest liiduvabariikidest TRÜ-sse õppima tulnud noored on vahel kurtunud, et kohanemine ei lähe kergesti. Nüüd on see töö parane-(Järg 2. lk.)

Uudist RSR-ist

ÕPILASTEADURID KÜLAS RSR-II

6. aprillil oli RSR-II külas Toomas Alatalu juhitud OTU Nõukogu Liidu sise- ja välispoliitika sektsioon. Õpilasteaduritele tutvustati teadusraamatukogu. Leidis aset kohtumine ajalooteaduskonna dekaani dots. A. Liimiga, kes rääkis õppimisvõimalustest ülikoolis. Päeva lõpetas ühine kilb välispoliitikast. Jõudu proovis kahe OTU ja RSR-i võistkonna kõrval ka Tartu 2. Keskkooli võistkond. Seekord oli põhjust rõõmustada T. Alatalul — Tallinna I võistkond sai poolepunktliku võidu RSR-i I võistkonna ees, kolmas oli Tallinna II ja neljas RSR-i II võistkond. Tartu koolipoistel ei läinud seekord nii hästi kui seni telesaadetes «Turiiri», kuid eks arenemisruumi ole veel.

Koolipoistele jäi kohtumist meenutama RSR-i plakat. Järgmine kokkusaamine peaks toimuma RSP-aegsel RSR-i päeval, kuhu ootame külalisi ka teiste kõrgkoolide rahvusvaheliste suhete ringidest.

SVEN PAPP,
õigust. III k.,
RSR-i pressisekretär

***

TELLIME LOENGU!

Sellest nädalast asub komsomolomitees RSR-ilt loengute tellimise vihk. See kergendab teaduskondades, eelkõige aga kursustel ja õpperühmades Nõukogu Liidu välispoliitika ja rahvusvaheliste suhete alaste loengute ja poliitinformatsioonide korraldamist.

Palume märkida vastavatesse lahtritesse tellitava loengu täpne aeg ja koht, samuti soovitud teema.

NBI Kõik loengud igaks järgmiseks nädalaks peavad olema tellitud juba eelmise nädala kolmapäevaks.

RSR

Milline oli raskeim küsimus?

Mälumängus on mängijatel võimalus maandada oma vaimse energia (s.o. teadmiste) ülejääke ning vastupidi — neid meelelahutuslikus vormis täiendada. Küllap selline eri pooluste orgaaniline ühendus ongi põhjuseks, miks kõiksugused mälumängud ja viktoriid üha suuremat populaarsust võidavad. Eelõeldu taustal on lausa seaduspärane, et mõõduvõidu aasta sügisel algas teadusraamatukogus ülikoolisene teadmiste võistlus, mis tänava kevadel õnnelikult lõpuks jõudis. Et aga miski ei alga iseenesest, olgu siinkohal nimetatud võistluse eestvedajad ja küsimuste koostajad. Need on Eha Saarmaa, Kersti Taal, Tiiu Roll, Merje Mets, Hillar Palamets, Udo Otsus.

Viktoriin koosnes neljast voorust, igaühes 24 küsimust pluss üks nn. soojendusküsimus. Võistkonnad olid kolmeliikmelised. Oma teadmisi ja mälu võrreldi muusika, kirjanduse, ajaloo (sealhulgas teadusraamatukogu ajaloo) ning varia tundmises. Lisaks tavapärasele viktoriiniküsimustele tuli mängijatel mõistatada tuntud tegelaste portreid, määrata plaadilt kuulud heliteose või luuletuse autor vms. Lõplik paremusjärjestus kujunes järgmiseks:

1. Ajaloot., 2. Filol. ja majandust., 3. Filol. ja kehakultuurit., 4. Matemaatik., 5. Õigust., 6. Füüsikaos.

Kõikidele osavõtjatele (samuti iga voo parimale võistkonnale) jäid mälestuseks raamatud. Pärast mälumängu lõppu arutati ühiselt saadud kogemusi ning otsustati muuta viktoriin teadusraamatukogus traditsiooniliseks. Niisiis on kõikidel huvilistel, kes seekord kõrvale jäid, võimalus see viga järgmisel õppeaastal parandada.

Milline aga oli kõige raskem küsimus? Nähtavasti oli see mängijatele äratundmiseks esitatud Johann Voldemar Jannseni portreebüst, mis kaalus üsna mitu head kilo.

IVO RULL,
žurn. I k.

Pilk õppetööle

INTERVJUU OPPEPROREKTORI PROF. UNO PALMIGA

● Oleme jõudnud semestri keskpaika. Kui heldaksime veel kord tagasipilgu talvisele eksamissessioonile?

Keskmiseks edukuseks kujunes meil 91,4%, mis on lähedane eelmistele aastatele. Üldjoontes on õppeedukus ühtlustunud, mõningaid erinevusi on muidugi teaduskonniti, erialati, kursustel. Kui alustada parematest tulemustest, siis ainult «väga headele» õppijaid oli 11,4%. «Headale» ja «väga headele» hinnetele õppis 39,9%. Nii oli meil edukaid kokku 51,3%. Mõnevõrra vähenes ainult «rahuldavatele» õppijate hulk. Viitele õppijaid oli kõige rohkem matemaatikateaduskonnas, viitele ja neljalede ajalooteaduskonnas (57,1%). Kolmesid said kõige enam füüsikud ja matemaatikud (6,5%). Üllatavalt kõrge oli see arv ka arstidel (6,3%).

Teaduskondadest olid paremad bio'loogia-geograafia- (94,5%) ja arstiteaduskond (93,2%). Madalaim õppeedukus oli füüsika-keemiateaduskonnas (84,3%). Tõsiselt peab mõtlema õppeedukuse parandamisele majandusteaduskond, kus tulemus langes 92,4%-lt 89,7%-ni.

● Mida võib kursuste ja erialade kaupa esile tuua?

Kõige nõrgemaks osutusid esimesed kursused, nende õppeedukus küündis vaid 88,6 protsendini. Ülikooli nõrgim oli füüsika II kursus (46,7%). Samal ajal oli aga 154-st kursusest sajaprotsendilise õppeedukusega tervenisti 41, see on viimaste aastate paremaid saavutusi.

Erialadest olid kõige tublimad prantsuse filoloogid, esile võib tõsta ka farmaatsia, defektoloogia ja geograafia osakonda, samuti inglise filoloogiat, tööstuskaubatundjaid, vene õppekeelega rahanduse ja krediidi ning rakendusmatemaatika üliõpilasi. Kõige nigelamateks osutusid eesti osakonna füüsikud — 79,9%.

● Mis talvisel eksamissessioonil kõige rohkem muret valmistas?

Me ei ole ikka veel suutnud jagu saada arvestusvõlgadest sessiooni alguses. Võlgnike oli üle 300. Muidugi langes see sessiooni lõpuks tunduvalt, kuid neid võlgu likvideeriti ju eksamite ajal, mis omakorda võis kahjustada eksamitulemusi. Minu arvates on põhjus nõrgas õppestiisliinis ja ebarütmilises töös semestri keskel. Kuigi õppetööküsimustega on pidevalt tegelnud õppeprodekaanid, kursusejuhendajad, komsomolorganid jt., ei ole me ikka veel suutnud leida mõjusaid vahendeid kitsaskohtadest ülesaamiseks. Siit ka üks meie jätkuvald

põhiülesandeid — kujundada üliõpilastes teadlikku töösse suhtumist. See ei ole mitte ainult dekaanate ja kateedrijuhatajate, vaid ka komsomolorganisatsiooni põhiülesandeid.

Murettekitavaks kujunes samuti esimeste kursuste halb õppeedukus. ● Sel õppeaastal on üliõpilasi eksmatrikuleeritud rohkem kui eelmistel. Mis on selle põhjuseks?

1. septembrist 1. aprillini oleme eksmatrikuleerinud 176 üliõpilast, mis on 34 rohkem kui eelmise õppeaasta samal ajal. Suhteliselt kõige rohkem suurenes eksmatrikuleerimine vene filoloogia erialal, palju eksmatrikuleeritud on ka füüsika-keemiateaduskonnas. Sügissemestri 131 eksmatrikuleeritust pidi 66 lahkuma nõrga õppeedukuse tõttu. See on peamine põhjus halb õppimine. Suurenenud on aga ka omal soovil lahkujate arv. See näitab, et kutseorientatsioon mõningates teaduskondades ei ole veel vajalikul tasemel. Iga eksmatrikuleerimine tähendab rahvamajandusele saamata jäänud spetsialisti. Loodetavasti aitab kutseorientatsiooni parandamisele kaasa meie haridusreformi uus projekt. Teaduskondades ja kateedrites on vaja rohkem tööd teha oma üliõpilaskontingendi tundmaõppimiseks ning osutada talle vajalikku meoodilist, kui tarvis, ka sisulist abi.

● Missugused on praegu semestri põhiülesanded?

Juuni kolmandaks dekaadiks peab lõppema esimeste kursuste noormeeste eksamissessioon, sest nendel seisab ees teenistus. Nõukogude armee. Seepärast tuleb esimestele kursustele pühendada rohkem tähelepanu kui vanematele. Siin on meil häid kogemusi eelmisest õppeaastast. Ka olümpia-aastal suutsime edukalt sessiooni varem lõpetada.

Juuli algul toimub Tallinnas IX üliõpilaslaulupidu «Gaudeamus». Meie sessioon ei lühene, küll aga tuleb osal üliõpilastel sel puhul rangemat ajajaotust pidada, et kõigea toime tulla. Oppetööd ei tohi segada ka praegu ettevalmistatav ehitusmaleva töösuvi ega rahvaste sõpruse päevad, ükskõik kui kaasakiskuvad need ka poleks.

Pingeline aeg on lõpukursustel. Ees ootavad diplomitööde kaitsmised ja riigieksamid. Kuid samal ajal tegeleme ka juba sügisel ülikooli vastuvõetavatega: korraldame lahtiste uste päevi, olümpiaade jm. Loodame, et meie töö kannab head vilja ja sügisel astuvad ülikooli need, kes siin tõesti õppida tahavad. Praegu tuleb aga kõigil ühiselt keskenduda selle semestri edukaks lõpetamiseks.

VARJE SOOTAK

Noored ajalooõpetajad jälle ülikoolis

Koos oli üle üheksakümne ajalooõpetaja, kes on diplomi saanud ülikoolist aastail 1970—1983. Neid tervitasid auakonverentsil dekaan dotsent Allan Liim, professor Hilda Moosberg ja õppeprorektor, dotsent Valter Haamer. Haridusministri ümber kohtumise juhataja Ants Eglon kõneles ajaloo õpetamise probleemidest üldhariduskoolides. Tema ettekandest selgus ka, et üldhariduskoolides õpetab ajalugu 315 TRÜ lõpetanud ajalooõpetajat. Ajaloo õpetamisest seoses Suures Isamaasõjas saavutatud võidu ja Eesti NSV vabastamise 40. aastapäevaga rääkis NSVL ajaloo kateedri juhataja dots. Hillar Palamets. Neile

sündmustele pühendatakse ka X koolinoorte ülevaariiklik ajaloo-olümpiaad. Noore õpetaja koondportreed tutvustas Kuusalu keskkooli õpetaja, ENSV Noorte Õpetajate Nõukogu esimees Sulev Valdmaa. Ajalootundidest kui keskkooli vanemate klasside õpilaste kasvatusvahendist rääkis Valga 1. keskkooli õpetaja Mart Siiraja.

Teise päeva avaettekande pidas dotsent Linda Eringson, kes käsitles noorte ajalooõpetajate töö tulemusi koolidelt ja haridusosakondadelt saadud stažööri iseloomustuste põhjal. Raskusi on õpilase tööle rakendamisel, distsiplineerimisel, klassikollektiivis üksmeele loomisel.

Oma ainet tunnevad ajalooõpetajad suurepäraselt. Seejärel rääkis professor Helmut Piirimäe ühest juubelist Eesti haridusajaloos — on mõõduvõidu kolmsada aastat Forseeuse seminari asutamisest. Põhja-Euroopa tuumavabaks tsooniks muutmise küsimust käsitles dotsent Kaido Jaanson. Ajalootunnis saab minevikku ka tänapäeva huvitavalt seostada, selgus Värska keskkooli õpetaja Heli Kirsi ettekandest. Ajalooõpetaja olgu kodu-uurimise eestvedaja — niisugune juhtum oli Haapsalu 1. keskkooli õpetaja Anne Mahoni esinemisel. Kokkutuleku lõpus võeti vastu resolutsioon. Selle põhiideed lühidalt:

— ideoloogilise võistluse olukorras seisavad ajaloo- ja ühiskonnaõpetus selle võitluse eeslinil koolis;
— aidata kaasa koolireformi projekti elluviimisele;
— arendada õpilastes aktiivsust ja looval mõtlemist kommunistliku kasvatus ja moraali vaimus;
— võtta osa ajaloo-osakonna lõpetanute üldkokkutulekust 1986. aastal.

Kokkutulek tugevdas sidemeid *alma mater*i ja tema ajalooõpetajatest vilistlaste vahel ning oli kasulik mõlemale poolele.

JAAN LUKAS,
ajal. I k.

Piisa koopad ootavad

Olemõõduvõidu nädalavahetusel toimus looduskaitseringi eestvõttel väljasõit Piisa klaasiliivakaevandusse. Tahtsime kaardistada üht karjääriviilise tootmise tõttu hävimisohus olevat kaevanduskäikude süsteemi.

Kõne all on kõige vähem varisenud, kõige kuivem ning hubasem siinsetest koobastikest. See on meelitanud uudishimulikke looduseaustajaid sisse astuma juba 30. aastatest alates (kui otsustada seintele jäetud «autogrammide» järgi). Aastatega ei ole koobastiku võlud kahanenud. Pigem vastupidil

Viimase aja külastamise kõrgperiood langeb nähtavasti mõõduvõidu suvele ja sügisele. Paljud geograafiatudengid, kes olid pioneerilaagris või koolides pedagoogilisel praktikal, tõid oma kasvandike siia. Üliõpilaste laienev huvi Piisa koobastike vastu ei ole loomulikult tärnand ühene. «Pisikulevitajate» eesotsas seisab looduskaitseringi president Ain Vellak, kel seljataga juba pool tosinat aastat tegelemist Eesti devoniala koobastega. Tänu tema initsiatiivile, õieti kätthpdi kohaletirumisele, on paljud avastanud enese jaoks täiesti uude, huvitava ning ootamatult salapärase maailma. Kes oleks võinud arvata, et ka meie Maarjamaa madalavõitu külmadesse selliseid koopaid mahub, millele ringi pealetegemine naha märjaks võtab.

«Kriisilokord» Piusal, kus tootmise laienemine ähvardab hävitada meie lemmikut, on sünnitanud terve hulga «rahvaspeleoloog», kes hea meelega tahavad tulevaste põlvetele päästa mis päästa annab. Sellega, mida ette võtta võib — järeldustada koobastik paberile, fotodele ja filmilindile — saigi algust tehtud.

Töögruppis oli 90% geograafe (nende seas vilistlane, ringi elmine president Andres Tõnisson).

Kahjuks tunneb looduskaitseringi tegemiste vastu huvi vaid meie teaduskonna rahvas. Mõni kaasalõoja oli ka inglise keele kateedrist ja EPA-st.

Möödistamine maa all polnud loomulikult ainus asi, millega kahe päeva jooksul tegeldi. Kaevandus sisaldab veel neli eraldi asuvat käikude süsteemi (pikima kogupikkus ulatub 20 kilomeetrit). Kõikidesse astuti korra sisse ja elamus jätkus küllaga. On ju igal koobastikul oma nägu. Suurused varieeruvad «katedraalidest» päris «urgudeni», kus vaid kähuli võib liikuda. Mõned on niiskemad, mõned kuivemad. Ka lõhn ning käikudes peituv meeleolu on igal koopal individuaalne.

Koopad ei olnud tühjad. Seal leidus peale nahkhiirte mõndagi huvitavat. Tähelepanuväärseimaks leiuks oli metskitse kolp koos sarvedega.

Kahe tööpäeva vaheline õõ vee deti «kodukoopas». Oma nahal sai tunda mitmesaja tuhande aasta vanust tarkust — «Ei ole paremat paika põõnamiseks kui soe ja kuiv koopasoppl!» Olgu siis õues või —20 °C, nagu seekord juhtus.

Pühapäevaõhtune rong tõi rahva jälle linna tagasi. Uus väljasõit koopapaani lõpetamiseks seisab ees lähemal ajal.

KALMER HALLIKO,
geograafia III k.

***

Sel pühapäeval ongi sarjas «Eesti koobastikke» taas Piisa klaasiliivakoobaste külastamine. Rong väljub kl. 9.55. Pilet osta Kliima jaamani. Kaasa võleib ja kruus. Tagasi jõutakse kl. 22.

***

Eelmisel pühapäeval uudistati Haaslava Vooremäge, Reola ja Rebase kandi loodust.

Tudengi-jazz '84 (III)

Neljap., 19. apr. kl. 19 «Eesti Projekti» saalis, reedel, 20. apr. kl. 19 TRK-s Vabaduse pst. 130, laup., 21. apr. kl. 18 TPI aulas.

Interklubi ...

(Algus I. lk.)

nud tänu arstiteaduskonna spordimeditsiini osakonna komsomolisekretäri Ovanes Sarkisjanile. Tema eestvedamisel on teoks saanud esmakurslaste õhtud, kus tutvustati ülikooli ja teaduskonda. Peeti ka Leedu ja Gruusia õhtud, tulemas on Läti õhtu. Arstidel on plaanis veelgi üks huvitav ettevõtmine, nimelt ringsõit mööda Eesti NSV vabastuslahingute paiku.

Muret teeb, et on teaduskondi, kust meie klubis puuduvad esindajad. Kui meil oleks liikmeid igast teaduskonnast, oleks ka külalisi parem vastu võtta. Näiteks kui saabuvad tudengid mõne teise kõrgkooli majandusteaduskonnast, siis on selge, et meie giid majandusteaduskonnast oskaks neile seda eriala märksa paremini tutvustada kui mingi teise eriala tudeng.

Kas interklubisse on võimalik tulla ka veel sellel semestril?

Kindlasti. Eriti ootame üliõpilasi bioloogia-geograafia-, kehakultuuri-, majandus- ja ajalooteaduskonnast. Nendest teaduskondadest praegu klubis liikmeid pole. Kuigi giiditöö on rohkem tütarlaste ala, ootame ka noormehi. Kes tuleb, sellel hiljem kahetseda ei maksa — interklubis õpib põhjalikult tundma nii Tartu kui ülikooli ajalugu, saab suhelda paljude inimestega ning on võimalik luua laialdasi sõprussidemeid üle kogu Nõukogude Liidu.

ELINA LEMMIKSOO

Koguneme reedel, 13. aprillil kl. 16 komsomolomitees.

Esinevad Vilniuse, Klaipeda, Moskva, Jerevani, Tbilisi, Odessa ja Leningradi muusikud ning TRK Urmas Lattikase ja Mart Jürisalu kvintetid, Tallinna Muusikakooli BIG-BAND, Arvi Nedzvedski ja Sven Kullerkupp TRK-st. Piletid müügil tund enne kontserti.

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 13 (1372)

Reedel, 20. aprillil 1984

XXXVI aastakäik

RSP • RSP • RSP • RSP • RSP • RSP •

RSP * RSP

PAEVAD ON PÜHENDATUD 60 AASTA MÖÖDUMISELE
V. I. LENINI NIME ANDMISEST KOMSOMOLILE

REEDE, 20. apr.

kl. 14 — kohtumine Eesti Raadio väliskommentaatoritega aulais;

kl. 16 — ENSV kõrgkoolidevaheline mäng aulais;

kl. 18 — duellkõned ENSV kõrgkoolide esindajate vahel TRÜ nõukogu saalis;
«Kukerpillide» kontsert klubis;

kl. 20 — kohtumiskohtu väliskommentaator T. Alataluga vanas kohvikus;
filmiprogramm («Värvilind» (R. Raamat, 1974), «Valge laev» (K. Komissarov, 1970)) Vanemuise 46;

kl. 21 — klaverimuusikaõhtu — Madis Kolk (W. A. Mozarti 3 sonaati, J. Räätsa 7 marginaali) aulais;

kl. 23 — tantsuõhtu («Justament», «Kukerpillid») klubis.

LAUPÄEV, 21. apr.

kl. 8.30 — kommunistliku laupäeva avamiiting peahoone ees;

kl. 9–14 — töö laupäevakuobjektidel;

kl. 17 — «Karavani» kontsert klubis;

kl. 18 — filmiprogramm («Pühapäev» P. Pärn, 1977), «Hullumeelsus» (K. Kiisk, 1969)) Vanemuise 46;

kl. 19 — Tartu Akadeemilise Meeskoori kontsert aulais; diskussioon «Paradoksid majanduslikus mõtlemises» (juhhib Ivar Raig) vanas kohvikus;

kl. 21 — EUE '84 Tartu, Sakala ja Lõuna-Eesti regioonide õhtu klubis (Gunnar Grapsi ans.).

PÜHAPÄEV, 22. apr.

kl. 11 — lillede asetamine V. I. Lenini mälestusmärgi jalale;

kl. 12 — kummipaadiralli teaduskondade ja ühiselamute esindajate vahel Võidu ja kaarsilla vahel;

kl. 16 — filmiprogramm: «Suur Tõll» (R. Raamat, 1980), «Jõulud Vigalas» (M. Soosaar, 1980) Vanemuise 46;

kl. 20 — Urmas Alenderi kontsert aulais;

kl. 21 — interklubi õhtu (ans. «Retro») klubis, pääsmad interklubist.

NBI Jälgi reklaami. Lehes avaldatud kavas võib tulla muudatusi.

RSP • RSP • RSP • RSP • RSP • RSP •

● Sõbruspäevad on ikka Emajõe jõudnud. Ka sel korral on kavas paadiralli.

MEELIS LOKI foto

RSP • RSP • RSP • RSP • RSP • RSP •

Esimene laupäevakremlis

Juba varahommikust peale pulbitseb Kremlis elu. Rõõmsas meeleolus, lihtsais tööriivais ühineti salakadesse, gruppidesse, kolonnidesse ning liiguti orkestrihelide ja laulu saatel objektidele, kus oli määratud ühisest üritusest osa võtta. Kremlis punaarmeeorganisatsioonid oma laupäevaku Kremlis, kus oli veel palju korrastada. Täpselt kell üheksa hommikul väljus Vladimir Iljitš oma kabinetist, astus väeosa komandöri juurde, tervitas sõjaväelase kombel ja ütles:

«Seltsimees komandör, lubage mul teie väeosa ridades laupäevakust osa võtta.»

(V. Bontš-Brujevitš. Mälestusi Leninist. Tallinn, 1969, 211.)

22. aprillil on V. I. Lenini mälestuspäev

Poliitpäeval

Aprillikuu ühtsel poliitpäeval kohutid ülikooli õppejõud, teenistujad ja üliõpilased Eesti NSV siseministri Marko Tõrri. Kohtumisel viibis ka Tartu Linna Siseasjade Osakonna ülem Aleks Uibo.

M. Tõrri kõneles kuritegevuse olukorrast vabariigis, elanikkonna osavõttust nende avastamisel, miilitsa tegevusest, alkohoolsete jookide müügist jm. Viimasel ajal on pööratud varasemast rohkem hoolt kuritegude registreerimisele, mistõttu näib nende arv suurem olevat. Kõik raskemad kuriteod on avastatud. M. Tõrri vastas samuti paljudele küsimustele. Ta hindas kõrgelt õigusteaduskonna osa õiguskaitse kaadri ettevalmistamisel.

EKP TRÜ komitees

● 26. märtsi koosolekul võeti NLKP liikmeks Sirje Bork (ingl. fil. IV k.) ning kandidaadiks Maarja Päril (žurn. V k.), Ardo Kubjas (mat. III k.), Oleg Volovik (mat. V k.) ja Raivo Stern (füüs. III k.).

● 9. aprilli koosolekul võeti NLKP liikmeks dots. Jaan Simisker, Vallo Saar (geogr. V k.) ja Harri Arming (kaub. ök. III k.) ning liikmekandidaadiks Mallor Kruus (ajal. IV k.) ja Raul Salumäe (ajal. II k.).

ÜPP ja leninliku arvestuse ideelis-poliitilise osa edasise tööstusest juunipileeni otsustest lähtudes kõnelesid ÜPP nõukogu esimees õppeosakonna juhataja Mati Salundi ja komsomolikomitee sekretär Andrus Lauren. Sõna võtsid P. Varul, T. Kuldsepp, A. Kiris. Võeti vastu otsus.

Rahvaste sõpruse päevade ettevalmistusest informeeris A. Lauren. Kommunistlikuks laupäevakuks valmistumisest tegi ülevaate Ado Jaagosild.

Arutati kaadriküsimusi ja kutsetaotlusi bioloogia-geograafia- ja filoloogiateaduskonnas. Kinnitati TRÜ rahvakontrolligrupi kevadsemestri tööplaani.

Komsomoli-kroonika

● 10. aprillil andis ELKNÜ TRÜ komitee soovitus NLKP liikmeks astumiseks ajakirjandusosakonna diplomandile Margus Metsale. NLKP liikmekandidaadiks soovitati Tambet Tampuu, Sven Papp (mõl. õigust. III k.), Inga Luuk (ingl. fil. III k.) ja Anu Kõiv (keemia III k.).

● Komsomolipileti kaotamise eest sai Ain Kiisler (geogr. I k.) noomituse arvestuskaardile.

● Sulev Ulp informeeris ülikooli taidluskonkursist.

● TRÜ KOR-i staabi ülem Tambet Tampuu rääkis KOR-i tööst. See hinnati rahuldavaks.

● ÜTO nõukogu aseesimees Tõnis Lukas andis informatsiooni ÜTO konverentside ettevalmistamisest.

● Räägiti veel bioloogia-geograafia- ja ajalooeaduskonna komsomolibüroo tegevusest ühiselamunõukogu töö suunamisel.

● Asesekretär Verni Loodmaa andis jooksvat informatsiooni RSP ettevalmistamisest.

LII KANGRU, komsomolikomitee pressisektori juhataja

Pedagoogikaolümpiaadilt

Peaegu pooled TRÜ statsionaarsetest üliõpilastest saavad õpetajakutse. Õppekasvatustöö üldiste alustega tutvuvad nad kahe semestri vältel pedagoogika kursuses. 29. märtsil võistlesid paljude kursuste parimad pedagoogikatundjad. Kõige arvukamalt oli osavõtjaid vene filoloogias ja bioloogias IV kursusest. Tulevased õpetajad tundsid väga hästi kaasaja kooli aktuaalseid probleeme, lähtudes eelseisva koolireformi põhisuundadest. Ka probleemituatsioon «Spikker» oli ühtlaselt hästi lahendatud. Ülikooli parimad pedagoogikatundjad on: Liina Tamm — defekt. V k.; Tatjana Podorskaja — vene fil. IV k.; Marika Pahl — defekt. II k.; Kadri Kriipsalu — defekt. II k.; Diina Prostatova — vene fil.

IV k.; Ülle Kolk — biol. IV k.; Anna Ivanova — vene fil. IV k.; Lauri Käner — füüsika IV k.; Kaie Propst — defekt. II k.; Kalle Jõgeva — füüs. IV k.; Tõnu Õnnepalu — biol. IV k.; Svetlana Pulle — vene fil. IV k.

Olümpiaad näitab, et kõige paremini tunnevad pedagoogikat defektoloogias (õppejõud H. Kurm) ja vene filoloogias osakonna üliõpilased (L. Vassiltšenko). Parimate seas parimaks osutus nende olümpiaadide veteran, defektoloogia V kursuse üliõpilane Liina Tamm, kes ka varem on olümpiaade võitnud. Soovime edu meie ülikooli aukaitsmisel vabariiklikul olümpiaadil 23. aprillil.

JAAN MIKK

Suvmalev

* tegutseb deviisi all: «Iga TRÜ üliõpilane on ka Tartu linna kodanik»;

* hakkab pihta 9. juulil ja kestab neli nädalat;

* on kohustuslik kõigile TRÜ üliõpilastele, kes edukalt lõpetavad I kursuse ja kes pole astunud EQE-sse;

* on kohustuslik ka praegustele «nullkatele» (neil algab SM pärast lõpuksameid);

* töötab ehitusjaoskonna juures, täitevkomitee käsutuses, õlle- ja konservitehases jm.;

* kuulutab välja konkursi saamaks head kavandit SM sargi jaoks. Kavandid palume tuua komsomolikomiteesse 1. maiks.

Ene-Margit Tiit

Sünnipäevalaps on matemaatilise statistika kateedri juhataja dots. Ene Tiit.

Matemaatikuks sai Ene Tiit TRÜ matemaatika-loodusteaduskonnas. Pärast ülikooli lõpetamist 1957. aastal töötas ta matemaatika õppejõuna EPA-s, oli teadur ENSV Teaduste Akadeemias ning õppis aspirantuuris prof. G. Kangro juhendamisel. 1964. aastal, pärast füüsika-matemaatikakraadi kaitsmist tuli Ene Tiit õppejõuks ülikooli, kus sai 1969. aastal dotsendi kutse.

Noore energilise matemaatikuna võttis ta oma hoole alla tõenäosusteooria ja matemaatilise statistika seotud distsipliinid. Eeskätt tänu tema tööle leidsid need ained teiste seas sedavõrd olulise koha, et 1979. aastal asutati vastava eriala kateeder E. Tiidu juhatusel. Dots. E. Tiit on ise lugenud ajapikku peaaegu kõiki kateedri aineid, viimasel ajal eriti erikursusi katseplaneerimisest ja andmeanalüüsist. Ta on kirjutanud ka ligi 2000 lehekülge õppevahendeid ja ühe õpiku kirjastuse «Valgus» väljaandes (koos kaasautoritega).

Dots. E. Tiidu rohkem kui 140 teaduslikust publikatsioonist on umbes 80 pühendatud matemaatikale, valdavalt matemaatilise statistika- ja andmeanalüüsile. E. Tiidu kõige värskem huviring on seotud statistilise modelleerimisega, mis on

ka rakendusmatemaatika laboratooriumi statistika sektori teemaks (teaduslik juhendaja E. Tiit). Dots. E. Tiidu teaduslik tegevus on seotud ka erialase kaadri juhendamisega. Peaaegu kõik matemaatilise statistika spetsialistid ülikoolis on kujunenud tema juhendamisel.

Palju on E. Tiit teinud rakendusstatistika levitamisel mittematemaatikute seas. Ta on lugenud teiste teaduskondade huvilistele fakultatiivkursusi, kõige enam aega aga pühendanud individuaalkonsultatsioonidele, olles sisuliselt mitmete uurimuste kaasautoriks. See töö on olnud seotud TRÜ arvutuskeskuse originaalse andmetöötlussüsteemiga, mille metodoloogilised printsiibid ja mitmed konkreetsed algoritmid pärinevad E. Tiidult.

Suured on dots. E. Tiidu teened sidemete loomisel Nõukogude Liidu teiste uurimisasutustega. Tema initsiatiivil ja aktiivsel kaasabil on Tartu kujunenud üleliiduliste konverentside korraldamise kohaks. Korduvalt on E. Tiit esindanud meie ülikooli matemaatikuid üleliidulistel ja rahvusvahelistel konverentsidel.

Paljud tunnevad dotsent Ene Tiitu kui perekonnasotsioloogi. Tõepoolest, 1969. aastast peale on ta TRÜ perekonnanuurimise labori teaduslik juhendaja. See väikesearvuline uurijate rühm on saavutanud

rahvusvahelise tunnustuse. E. Tiit ise on kirjutanud u. 50 sotsioloogilist tööd, millest osa on avaldatud välismaal.

Kõige selle mitmekülgse teadusliku ja ühiskondliku töö juures, mida märgivad ka valitsuse ja ülikooli autasud, on Ene Tiit armastav rõõmsameelne kolme lapse ema, völv naine ja külalislahke perenaine. Onnitleme sünnipäevalast!

Kollegid ülikoolist

Elvi Ulst

23. aprillil tähistab oma esimest juubelit rahanduse ja krediidid kateedri dotsent Elvi Ulst.

Elvi Ulst asus tööle TRÜ majandusteaduskonda 1956. aastal pärast Leningradi Finants-Majandusinstituudi lõpetamist. Meie majandusteaduskond on jäänud senini tema ainsaks töökohaks. Ametirendil on ta läbi käinud tee vanemlaborandist dotsendini ning loodetavasti edasiliikumine jätkub.

Dots. Elvi Ulst on õpetanud üliõpilastele peamiselt NSV Liidu rahandust ning kapitalistlike riikide rahandust. Avar erialane ja üldkultuuriline silmaring, samuti stažeerimine Ungaris aastail 1967–1968 võimaldavad tal pidada huvitavaid probleemloenguid, pakkuda üliõpilastele alati midagi uut. Palju on teinud juubilar õppevahendite koostamiseks ja õpetamismetoodika täiendamiseks.

Juba vanemlaborandina ilmutas Elvi Ulst huvi ja võimeid õppe- ja teadustöö vastu. 1966. aastal kaitses ta edukalt kandidaadiväitekirja üldhariduskoolide võrgu ja kulude analüüsise ja planeerimise probleemidest. Haridusökonoomika probleemide uurimine nii üldhariduskooli kui ka kõrgkooli ulatuses on olnud senini tema huviorbiidis. Alates 1982. aastast juhendab juubilar lepingulist tööd rahandus- ja krediididiagnostika integreeritud arvutuste süsteemi loomiseks, mistõttu tema uurimistöö suunaks on kujud

nenud ka juhtimise ja majandamisprobleemid. Juubilarile sulest on ilmunud ligi 40 publikatsiooni, millest 3 on monograafiad.

Suurt tähelepanu on juubilar osutanud üliõpilastele. Ta on olnud paljude võistlustööde juhendaja, majandusteaduskonna OTÜ teaduslik juhendaja ning alates 1968. aastast rahanduse ringi juhendaja.

Kommunistina on E. Ulst olnud alati ka ühiskondlikult aktiivne. Ta on olnud pidevalt kursusejuhendaja, kahel korral Tartu Linna Rahvasaadikute Nõukogu saadik, on osa võtnud rahvakontrolli tööst teaduskonnas ja saanud hakkama ka paljude muude ülesannetega.

Pingsa õppe-, teadus- ja ühiskonnatöö kõrval on juubilaril jätkunud jõudu, hoolt ja armastust oma perekonnale, eriti aga kahe poja kasvatamisele.

Majandusteaduskonna kollektiiv tunneb Elvi Ulsti alati abivalmis, sõbraliku ja optimistliku inimesena, kes on nõudlik nii enda kui teiste suhtes. Oma printsipiaalsuse ja optimismi, erudeerituse ja töövõimega on ta saavutanud autoriteedi nii üliõpilaste kui kolleegide hulgas. Olgu Sul ikka tugevat tervist, nakavat optimismi, teotahet ja abivalmidust! Saagu kiiresti valmis ning võimalikult väheste valudega kaitsitud ka doktoriväitekirj!

Kollegid majandusteaduskonnast

Kõneaineks suunamine

«Igaüks sai, mida soovis,» võttis diplomandide suunamise kokku inglise filoloogia kateedri juhataja dotsent Heino Liiv.

«Kahekümne kolmest vastsest inglise filoloogist läheb kolmteist Haridusministeeriumi, kolm Kõrg- ja Keskerihariduse Ministeeriumi, üks Toiduainetetööstuse Ministeeriumi, üks TA Ajaloo Instituudi sotsiaalse struktuuri sektori, üks Kreutzwaldi nim. ENSV Riikliku Raamatukogu jm. asutuste kättesse. Eriprogrammi alusel õppinud Tiina Kull suunati ENSV Agrotööstuskoondisse. Mitmekordne edukas esineja üleliidulistel erialakonkurssidel Merit Malkov jääb tööle inglise filoloogia kateedri juurde.

Varasematel aastatel pole me saanud rahuldada inimeste nii paljusid soove koolivälisele kohtadele. Sellegipoolest ei jäänud tänavu täitmata ka plaanikomitee eraldatud õpetajakohad.»

* * *

— Vaatame õige kaardi pealt, kus see Kullamaa asub. Huvitav, kuidas sinna ka sõidetakse?

— Ega sa sealt koduteed enam naljalt ette võta — Võrru annab sõita.

* * *

— Meil läks põhimõttel «Hundid sõnnud, lambad terved». N. rajooni keskkooli nõudmine sai rahuldatud — sinna suunati poolteiseks aastaks väikelapsega puhkusele jääv noor ema.

* * *

Dots. Heino Liivilt kuuldu ning Pärnits kõrva puutunu pani paberile filoloogiateaduskonna pressisekretär Kersti Maal.

Märts oli traditsiooniliselt suunamise kuu. 21. kuupäeval käisid riikliku komisjoni eest läbi ajaloolased, defektoloogid ja psühholoogid.

Eks olnud tulevased töökohadki enamik aegsasti valmis vaadatud (ka varuvariantid), jäi vaid oodata komisjoni lõplikku otsust. Mõni- gi pidi kibedusega tõdema, et kõik ei lähe kaugeltki nii, nagu plaanissetud.

Järgnev jutuaajamine sai teoks ajalooteaduskonna dekaani dots. Allan Liimiga.

Kui mitmele lõpetajale andsite suunamiskomisjonis lähetuse?

Sellel aastal 69-le: 28 ajaloolast, 25 psühholoogi ja 16 defektoloogi.

Milliste ametkondade alluvuses hakkavad tööle tänavused lõpetajad?

«Enamik ajaloolasi suunati haridusministeeriumi kättesse, riiklik plaan — 19 kohta — täideti. Lisaks tuli täita riikliku kutsehariduskomitee 1, arhiivide peavalitsuse 2, TRÜ 1 ja agrotööstuskoondise 2 kohta. Üleplaaniiselt sai kultuuriministeerium 3 kohta. Siingi pandi asjad paika ja sügisest ollakse täieõiguslikud töötajad.

Psühholoogidega oli asi keerulisem. Plaan nõudis 12 töötajat, need jaotusid kergetööstuse, liha- ja piimatööstuse, side- ja haridusministeeriumi vahel. Väljaspool plaani täideti 13 kohta: TRÜ kättesse läheb 5 ja TPED-i-le 1 lõpetaja, lisaks saavad kaadrit veel agrotööstuskoondis, tervishoiuministeerium jt. Pole õige väide, mida viimasel ajal armastatakse rõhutada, nagu poleks psühholoogidele pärast lõpe-

tamist töökohti. Nõudmine on suur ja püsib aastast aastasse. Asi on hoopis selles, et psühholoogide kohti pole lihtsalt riikliku plaani.»

Siit järeldus — ministeeriumidel tuleks põhjalikumalt järele mõelda ja vajalikud nõudmised esitada aegsasti plaanikomiteele, kes omakorda saadab jaotuskava ülikoolile. Rakendust leidub alati.

Ebaõige on samm, et mõõdund aastal ei võetud I kursusele ühtegi psühholoogi (kaugõppes ületas konkurss igasugused piirid). Viie aasta pärast jäävad niimoodi mõnedki asutused ilma väljaõppe saanud psühholoogist. Enne tuleks asju ikkagi põhjalikumalt kaaluda ja alles siis midagi teha. Psühholoogide osas on seda näidanud elu ise.

«Defektoloogidega oli kõige lihtsam. Neid lõpetab 16, 14 läheb tööle haridusministeeriumi ning 2 (logopeedid) tervishoiuministeeriumi.»

Kui võrrelda ajaloolasi, psühholooge ja defektolooge, siis kellega oli suunamise eel kõige rohkem probleeme?

«Tänavu läks suunamine peaaegu valudeta. Varasematel aastatel on rohkem häda olnud psühholoogidega, sest minnakse tööle erinevate ministeeriumide ja ametkondade alluvusse. Kohtade jaotusega tekivad probleemid, iga lõpetajal on ka oma soov. Tänavu läks õnneks suhteliselt ladusalt. Varasematel aastatel on isegi komisjoni ees lah-tisi otsi olnud. Üksteise eest on võetud viimasel minutil koht ära. See lööb eelnevalt tehtud töö ja

pingereas paikapandu segamini. Komisjoni ukse taga on mõnikord isegi juuksekarvad lennanud.

Haridusministeeriumile on edasi öeldud, et järgnevatel aastatel tehtagu pingerida, mille alusel koolide kohad täita. Tuleks ära näidata, millised täita esmajärjekorras. Nii-sugust süsteemi kasutavad oma suunamistel arstid. Siis kaob võimalus valida n.ö. paremaid ja jätta «halvad» kohad aastateks plaani figureerima.»

Kas suunamislehele allkirja andmine tähendab sügisel kohustusliku minekut määratud kohta või on õigus keelduda, kui pole vajalikke elamistingimusi?

«Kohale tuleb minna. Kuidas oma küsimused lahendatakse, sõltub inimesest endast. Loomulikult on noorel spetsialistil õigus keelduda, kui ei kindlustata nõuetele vastavat korterit. Mitme kooli puhul oli juurde lisatud lakooniline «garanteerib elamispinna». Millise? See võib olla voodikoht, ühiselamutuba või utoopiana tunduv mugavustega korter. Siin peaksid koolid ilmutama rohkem konkreetsust. Lõpetaja võib jääda uskuma, et garantii tähendab viimast — kõiki mugavusi. Kui enne tööleminekut kohale sõidetakse, võib selguda vastupidine. Siis a'gavadki need äraminekud — lahkumised omal soovil.»

Mõni nädal tagasi olid koos üldhariduskoolide noored ajalooõpetajad. Mis jäi meelde nendega kohtumisel?

«Need, kes sattusid lõpetamise järel suurtesse linnakoolidesse ja said esialgu väikese koormuse, olid paremas olukorras kui väiksemates

koolides olivad. Viimaste õlule langen õpetamine kõikides klassides. Elu on näidanud, et kes pedagoogitööle ei sobi, need on ammu koolist lahkunud ja teise töökoha leidnud.

Enamik on siiski paigale jäänud, paljudest on saanud või saamas head aineõpetajad. Tulevased sisseastujad ja praegused nooremad kursused arvestagu, et enamik suunatakse koolidesse. Vana kaader läheb pensionile. Uut täiendust on hädasti vaja. Pealinlasel ei pruugi mitte alati koju tagasi sattuda, tuleb valmis olla kõigeks.»

Ei tahaks leppida haridusministeeriumi esindaja väitega, et viis aastat on suudetud Tartus elada ilma ema põllepäelteta ja nüüd tuleb nende järele nii suur igatsus, et tingimata tahetakse tagasi Tallinna.

Asjal on teinegi pool, mis «targad» sõnad lausunule varjatuks jäi. Igal inimesel on õigus OMA isiklikule elule. Seda teab vaid kitsas ringkond, võib-olla ka kursusejuhendaja, kellele mõnikord muredest kurdetakse. Nende asjade üle otsustamine jäägu teadajatele. Inimene, kes on kogu oma elu mööda saatnud pealinnas, tahab sinna loomulikult tagasi, sest sinna jäid viieks aastaks maha vanemad ja sõbrad, võib-olla ka armastatu. Kas tõesti võime ühe käelikutusega kõik põrmuks muuta?

Kõik ei tahagi suurlinna ja ei saagi. Seal peab ka elamispind olema. Mittedki tänavused lõpetajad valisid tulevase töökoha maale, eemale karest ja mürast, roheluse ja vaikuse rünne.

VAMBOLA PAAVO, ajaloo V k., teaduskonna pressisekretär

Taidluskonkursi tulemused teada

Pühapäeva õhtul istus klubis koos teaduskondade taidlusvõistluse žürii ja vaagis kolme õhtu jooksul nähtut. Pärast parajalt pikka arutelu sai lõplik järjestus paika sellisena:

1. Majandust.
2. Õigust.
- 3.–4. Matemaatikad ja arstiteaduskonna ravisak.
5. Ajaooteaduskonna defektol.-osak.
6. Bioloogiaosak.
7. Keemiaosak.
8. Ajalooteaduskonna ajalooosak.

(Välja ei tulnud filoloogid, füüsi-kud, geograafid ja kehakultuurilased.)

Esikoha (40 rbl.) võitnud majandusteaduskonna kava autorid on Alo Madis ja Tiit Raisu, peale nende esinesid veel Auro Schults ja Indrek Uudla. Neljast pildist koosnenud näidendis etendati heasoovliku kosmosetulnuka mahalöömist ürginimeste poolt, ärapoletamist inkvisitsiooni ajal, hukkamist tänapäeva traktoristide poolt pakutud viina läbi ning kiiritamist pärast

tuumaplahvatust Maal. Kõigi piltide vahel oli kosmoselaeva autopi-loodi raport, milles jäi kõlama lause: «Mõistusega olendeid planeedil ei leidunud.»

Etenduse moraali võttis kokku kiiritatud sõdur:

Jah ammu tuntud on meil see, nüüd elan üks mina veel. Ei võidelnud me rahu eest, nüüd elan üks mina veel. Näidendi tekst oli riimkõnes, esitus vaba ja heal tasemel.

Teise preemia (30 rbl.) pälvis õigusteaduskonna kava «Kohtumine pargis». Autoriteks Anto Viigi ja Vesse Võhma, kes mängisid iseenast. Ohtuses pargis leidis aset kohtumine, kus Vesse tegi Antole ettepaneku teenida veerand tunniga sada rubla — täpselt nii suur oli tänavuse taidluskonkursi preemia teistest peajagu parematele etteastetele. Kohe algas elav arutelu, milles pandi üsna täpselt paika põhjuse ja tagajärje suhe. Sarjati s'ampoi, näidati, milliste võtetega püütakse žürii silms heakskiitu leida, millest hoiduda (muide, mitmel stenaariu-

mil neid vigu oli) jne. Kava oli originaalne ja eluline, vahest isegi liiga eluline, mille tõttu autoritel tuli leppida vaid osaga loodetud summast.

Kolmandat-neljandat kohta (15+15 rbl.) jäid jagama matemaatikud ja arstiteaduskonna ravisakonna taidlejad. Kõigepealt matemaatikute, kes esitasid Molieri'i «Versaille' improvisatsiooni». Tege-mist on näitemänguga, kus näitlejad, kes pole kordagi proovi teinud, püüavad enne etteastet päästa mis päästa annab. Kui Molieri'i mänginud Toomas Kiho välja arvata (temale määras žürii preemia parima meesosatäitmise eest), siis ülejäänud taidlejatega tundus asi olevat nii nagu mängitavas näidendiski. Eks näitab säärane valik omajagu kavalustki.

Arstide kava autorid ja esitajad olid Ivar Värsi, Erik Allikmets, Joel Starkopt ja Priit Jaagosild. Kava ümber jutustama hakata oleks mõtetu, märkigem vaid filmide (ringvaade, «Murex») kasutamist ja tabavat pila meie vabariigi filmikun-s- (Järg 4. lk.)

Defektoloogid püüdsid tudengini tuua lastekodulaste hinge. EVALD VELDEMANNI foto

Üliõpilaslauulupeoni kaks kuud

12. aprillil kohtusid aulas TRO ja EPA taidluskollektiivide juhid ja esindajad ENSV KKEH ministri Ilmar Nuudiga. Anti hinnang kollektiivide senisele ettevalmistusele ja arutati organisatsioonilisi küsimusi.

TAM-i dirigent Alo Ritsing leidis, et koorid on ausalt suhtunud eelseisvasse laulupeosse. Tartlaste poolest peaksid laulud küll laulupeol hästi kõlama.

Oma eelproovide tasemega jäid täiesti rahule ka rahvatantsijad ja naisvõimlejad. Lauulupeoks ettevalmistumine käib täie hooga. Ja ega teistigi saagi olla — see ju meie oma pidu.

Tõsisemad mured on puhkpilli-orkestril. Sulev Kald, TRÜ puhkpilli-orkestri dirigent, ütles, et laulupidu ilma puhkpilli-orkestrita pole seni olnud. Kuid praegu näib, et sellele laulupeole minek on vähemalt TRÜ orkestril kahtluse all. Olemasoleva koosseisuga jõuaks repertuaari õigeks ajaks selgeks küll. Üks eelproov on toimunud, teine ees. Kuid mängijate arv väheneb kevadel tunduvalt. Võiks meiega vabariigis võtta eeskujult Leedu NSV-st: nende IV kursuse orkestrantidest noormehed lähevad sõjaväelaagrisse alles pärast «Gau-

deamuse» lõppu. Samuti on pikendatud ka (I–II) kursuse noormeeeste armeeteenistusse kutsumise tähtaeg.

Kindlasti saame omalt poolt kiita kaasa aidata, et ülikooli puhkpilli-orkester ei peaks jääma Tähtvere lauluväljakule «Gaudemus» otse-ülekanne jälgima. Mine seda «Edasi» kalendrit tea... Nali naljaks. Noormehed, kes te olete varem pilli puhunud ja juuli alguses kodumail. Teid ootab üliõpilasaastate ülevaade ja elamusterikkaim pidu, kui annate oma hinge(õhu) TRÜ puhkpilli-orkestri käsutusse. Teist oleneb, kas Tartu Riiklik Ülikool marsib laulupeorongkäigus oma või kellegi teise pilli järgi.

Puhkpilli-orkestri proovid on esmaspäeviti ja neljapäeviti kl. 19–20.15 klubi diskosaalis.

Ja palve õppejõududele: orkester soovib väga, et mängijatesse suhtutaks mõistvalt, kui nad on sunnitud õppetööl aktusel või mõnel muul pidulikul sündmusel mängimise tõttu puuduma. Pole ju puhkpilli-orkester ainult taidluskollektiiv. Ta on ka tarbese.

Minister I. Nuut nentis, et kollektiivide enda hinnangud tehtud tööle langevad põhiliselt kokku eelproove läbiviinud laulupeo tippjuhide arvamusega.

TRÜ võimlejate juhendaja Reet Linkbergi küsimusele, mis saab juhu, kui sess ei lõpe või praktika algab enne «Gaudemus», vastas minister: «Gaudemus» on nii teil kui meil ministeeriumis praegu

(õppetöö järel) ülesanne nr. 1. Ek-samite ettevalmistamiseks ja õppepraktika nihtutamiseks tuleb saada kokkulepped kohapeal. Ministeerium omalt poolt kooskõlastab ja toetab, kui tekib raskusi. Samuti ei tohiks üliõpilaslauulupeol osalejale teha mingeid takistusi EOE.

ENSV KKEHM Teaduslik-Metoodilise Kabineti juhataja, laulupeo-komisjoni liige V. Talts tegi teatavaks «Gaudemus IX» üldjuhi prof. A. Ratasessa arvamuse: «Tartu koorid on omandanud repertuaari rahuldavalt. Iga kollektiiv kuulatakse-vaadatakse enne pidu eraldi üle, sest osavõtjate arvu piirab eelarve. Tallinna kooridel on lisaeelproov aprilli lõpul.»

Peo üldist korraldust tutvustas minister I. Nuut: Eelseisev üliõpilaslauulupidu on ainulaadne, sest toimub esmakordselt Tallinnas. Üritus on kasvanud nii suureks, et väärneb korraldamist pealinnas. Naabervabariikide ülikoolilinnadest pealinnad korraldasid seda varemgi. Ürituse vastu tuntakse suurt huvi. Mitmed välismaisedki kollektiivid on avaldanud osavõtuseoovi. Kahjuks on tulnud neile ära öelda. Külalisi on siiski oodata. Lisaks Balti liiduvabariikidele osaleb 12 kollektiivi teistest vennasvabariikidest.

Nüüd ajakavast. Eesti üliõpilastantsijad ja -võimlejad alustavad Tallinnas proove 29. juunil. Neile liituvad koorid ja orkestrid 1. juulil ühisprooviks.

Kolmapäeval, 4. juulil toimuvad sõpruskontserdid: Tartus esineb Leedu NSV, Pär-

nus Läti NSV delegatsioon ja Kohtla-Järvel vennasvabariikide külaliskollektiivid.

Tartusse tulevad leedulasi vastu võtma Tallinnast tagasi ka Tartu koorid, soovi korral ka tantsijad. Leedu delegatsiooni vastuvõtu organisatsioonilise külje on enda peale võtnud Tartu Linna RSN Täitevkomitee. Praeguse kava kohaselt on kell 17.30 miiting V. I. Lenini ausamba juures, samast algab rongkäik ning kell 19–21 saavad tartlased vaadata Leedu üliõpilastidele kontserti Tähtvere lauluväljakul.

5. juuliks saabuvad kõik osavõtjad (taas) Tallinna. Toimuvad proovid ja üksikkollektiivide kontserdid mitmes paigas.

6. juuli hommikupoolikul on miiting Maarjamäe memoriaali juures. Kl. 19 on esimene ühiskontsert: tantsupidu Tallinna lauluväljakul (publik istub laululaval).

7. juulil kell 14.15 algab miiting Tõnismäel igavese tule juures, kust saab alguse ka laulupeorongkäik. Kell 16 — «Gaudemus IX» piduliku avamise järel on suur laulupeokontsert lauluväljakul. Peole järgnevad osavõtjate sõprusõhtud.

Pühapäeval, 8. juulil kell 16–18 on Lauluväljakul viimane suur kontsert ja «Gaudemus IX» finaali. Osalejate ühine hüvastijätuõhtu lõpeb parasjagu siis, kui vaja minna õõbimiskohta asju pakkima. Piduliste kojusõidurongid hakkavad väljuma Tallinnast ööl vastu 9. juulit.

Lauulupeo korraldajatel oli osavõtjatele 3 soovi:

1. Et kunstiline ettevalmistus oleks laitmatu.

2. Peo heaks kordaminekuks säilitada alati distsipliini, hoida kollektiivsustunnet.

3. Mitte unustada külalislahkust. Ülikooli taidluskollektiividel ei peaks nende soovidele vastutulekuga küll mingit raskust olema. On ju meie kunstitase ja ettevalmistus meie enda auasi.

Et me korrast kinni oskame pidada, näitas eelmisel «Gaudemus» kas või seegi, et ühel peaproovil Riias olid Eesti kooridest kohal vaid Tartu omad, tänu kellele said tantsijad «Tuljaku» ikkagi väljakul paika panna.

Ja et me siiani külalislahked olemes olnud, peaks vist tõendama see, et «Gaudemus VIII» finaalis jäid kõlama sõnad «Taaskohtumiseni Tartus!»

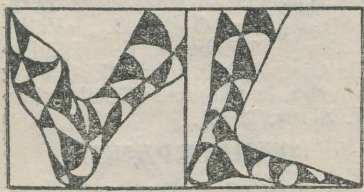
Veel mõned organisatsioonilised teated. Lähemal ajal alustab tööd üliõpilaslauulupeo staap KKEH ministri asetäitja Heimar Peremehega eesotsas. Majanduse, transpordi, toitlustamise ja finantsasjad üldjuhtimine jääb ministri asetäitja Kalju Ringi õlule.

Peatselt hakatakse vastu võtma kollektiivtellimusi piletitel. Hind on 1 rubl.

Lauulupeo suveniirmärgid on olnud juba ajalehekioskites müügil. Tegelastele on ette nähtud osavõtjamärgid. Peopäevadeks peavad ilmuma müügile laulupeoteatmik, räät, klaasid, kilekotid, embleemiga trikooärgid, ümbrik, valmistatakse eritempel.

Lõpetuseks soovis minister osavõtjatele indu repertuaari kunstiliseks viimistluseks ja optimismi.

LEENI UBA

Nutab ja naerab

oli puhtamalt välja peetud, kindlamalt paika pandud, polnud liigset rabelemist.

Leedulaste parim number paljastas trafaretset mõtlemist, vabadusest loobumist, näidates selle vastu astunud teisitimõtlejat, kes julgus väljuda ettekirjutatud surnud ringist.

Põhjanaanibritest paremini suutsid Leedu tudengid oma kavasid hingestada. Oli näha, et nad uskusid sellesse, mida tegid, kehastusid ümber.

A. K. Neile oli tants vajalik enda väljendamiseks. Enamik inimesi väljendab end sõnas. Kuid ka pantomiimis, häält kasutamata on võimalik oma mõtet ja maailmavalu edasi anda. Mõistet «hästi» ja «halvasti» kaotavad siin tähtsuse. Jääb võimalus, kas selgelt või udu-selt.

TERE ÖHTUST, KAS TEIE OLETE KA ÜSIK?

I. E. Etenduse ülesehitus lõi väga omapärase, teistest erineva õhkkonna.

A. K. Mitte ainult ülesehitus. Kui teised ikka mingit sügavat mõtet taga ajasid, siis siin näidati kolmel

korral lihtsalt üksikuid inimesi. Natuke harjumatu muidugi oli, sest enamasti, on lavastuse tuumani jõudmiseks vaja mõte täiel määral tõesse rakendada. Kuid varsti sai sellest üle, jäi vaid laval toimuva vaatamine. Mind vaevas kaua pärast etendust mõte, kas on laval tarvidust midagi näidata lihtsalt vaatamise jaoks. Tundub, et see siiski midagi halba ei tee, suured probleemid jäävad igal juhul alles, miks siis mitte mõnikord näidata ka lihtsalt niisama pildikesi.

I. E. Võib-olla polnud siin kõik sügavalt filosoofiline. Aga see pole ka tähtis. Näidati mikrotragöödiad, millest meie elu koosneb. Sellisena olid probleemid suured ning tõsised. Võorandumine, üksindus. Ebaoluline, millesse takerdudes ei suudeta tabada olulist. Olme läbi pisarate. Jõuetus, võitlusest loobumine. Kannatus. Kas saab siin väita, et Zlotnikovi «Triptühon...» koosneb vaid niisama pildikestest!

A. K. Täpsustan, et lihtsalt pildikeste näitamise all mõtlesin nende ühest lahtimõtestamise võimalust. Siin ei olnud mingisugust keerutamist. Paraku tundub vahel, et lihtne mõte on keeruliste ja raskete

kujundite taha ära peidetud. Siin oli aga kirjaniku mõtet lihtne mõista. Ning vaevalt see vähendas mõtte mõjukust. Kui etendus suudab juba kord tundeid puudutada, siis on ta oma eesmärgi saavutanud.

I. E. Probleemid võivad tunduda n-ö. kitsalt naiselikud, emantsipatsioonist tingitud. Ometi näisid nad hämmastavalt usutavad, olulised. Ja lahendust ei kusagil.

Argipäevarutiin, tühisus, milles hing mandub. Igatsus õnne järele, oskamatus igatsust reaalsuseks muuta, helkest kinni haarata.

Väga tänapäevane, väga aktuaalne.

A. K. Tasemel oli ka näitlejate mäng. Kuigi mulle ei olnud kõik venekeelsed sõnad arusaadavad, ei jäänud siiski kusagile auku sisse. Piisas vaid näitlejate viibimisest laval, et tegevus mõistetavalt edasi kanduks.

Veel üks põnev moment — tegevuse käigus ei jäänud kordagi muljet, et kõik on näidendi autori poolt juba ette määratud. Paaril korral olin lausa kindel, et piisab vaid hõigata ja tegevuse kõik kohe muutub.

(Järgneb.)

REPLIIK

Pääsmega ja pääsmeta

Mu parem käsi on küllutud kuhugi kõrvalseisjate vahele, varvastel pole ruumi külmetadagi, vasak käsi tundub hoopis kadunud olevat. Rakvahuk surub kord uksele lähemale, kord eemale. Minu taktimisest ei küsita, siin ei küsita üldse kellegi taktimisest — kõik takavad «E=mc²-d» kuulata...

Üliõpilaspäevade-aegsest mõllust EPA peakoone ees enne kontserti on vist igaüks vähemalt kuulnud, kui mitte ise selles osalenud.

... lõpuks lükkab Onnelik Jukus mu saaliuksest sisse, leiab isteko-hagi ja sätib mu kõrvale kaks tularlast.

Paraku võinuks muusikud nende pärast küll tagasi sõita, sest nende ei suuda kontsert enam midagi huvitavat pakkuda. Nad on näinud, kes kellega käib, on klatšida saanud, on natuke ennast näidanud ja kontserdieelses rüsinas elamusi kogunud. «Viimse keväd.ommiku 5 tantsu» lähevad neist üle ja ümber neid endid tegelikult puudutamata.

Miks nad üldse tulid?

Õige muidugi, et ansambel, mil-lest palju räägitud, vajab ka oma kõrva ülekuulamist, aga...

Kas ei mängi siin oma osa ka defitsiitsed pääsmed? Need, millega näidatakse oma tutvusi ja võimalusi.

Näited? Polegi vaja eriti kaugele minna — möödunudkevadisele «Päratrusti» kontserdile polnud ilma tutvusteta mõtet ligigi minna, saal oli niigi lõhkeamas. Kui aga «Vane-muise» kontserdisaalis esines vabariigi tudengiansambli te paremik, polnud tungleemisest juttugi, üliõpilaste muusikaluv ei näinud. Mis vägi ja võim see on, mis paneb tudengi, kes klassikalise muusika ajal raadio kinni keerab, Lauri Väin-maa kontserdile pääset hankima? Aga «Radari» instrumentaalkoosseis mängib Tartus tühjale saalile. «Tabula Rasale» müüdi päev enne etendust 2-rublaist piletit 5 rubla eest, aga G. Suitsu juubeliaktusel olid pooled kohad vabad. Võiks küsida, milleks kogu see jutt, mis siis sellest, kui asi ei huvita? Noh, las ta läheb ja kuulab, vahel jääb midagi külge ka. Aga kümme huvitavat kohta täitmas tähendab kümne huvilise ukse taha jäämist.

Akki teeks nii, et juba järgmisele kontserdile ei lähe mitte ennast näitama, vaid kuulama.

MARI KARLSON, žurn. II k.

Läti RU plastika ja liikumise trupp.

EVALD VELDEMANNI foto

Hoopis vaatamängulisemana mõjus Leedu trupi etteaste. Liikumine

HARRY LING

16. aprillil tabas tõsine kaotus meie loodusteadlaste peret. Raske haiguse tagajärjel lahkus vabariigi juhtiv terioloog ja jahindusteadlane, zooloogiakateedri juhataja professor Harry Ling.

Harry Ling sündis Tallinn-Nõmmel 18. veebruaril 1928. aastal. Ta õppis ülikooli bioloogiaosakonnas aastatel 1947—1952. Pärast ülikooli lõpetamist töötas ta ENSV Teaduste Akadeemia Zooloogia ja Botaanika Instituudis. 1964. aasta septembrist kuni surmani oli ta selgroogsete zooloogia õppejõud zooloogiakateedris. Alates 1969. aastast juhatas kateedrit, olles samal ajal ka Zooloogiainstituudi teaduslikuks juhendajaks.

Kogu Harry Lingi elu iseloomustab aktiivne suhtumine oma kõigisse ülesandesse. Ta andis välja rea õppevahendeid — «Selgroogsete zooloogia» (1969, koos J. Auliga), «Selgroogsete välizooloogia» (1971, koos R. Lingiga), «Selgroogsete zooloogia praktikuumi juhend» (1974, koos A. Talvega), «Abiks selgroogsete zooloogia õppijale» (1977), «Imetajate süstemaatiline nimestik» (1983). Tema kõrgetasemelised ja vaimustusega esitatud loengud olid elamuseks üliõpilastele ja eeskujuks teistele kateedri õppejõududele.

Oma teaduslikus tegevuses pühendus Harry Ling meie põhiliste jahiloomade, sõraliste ökoloogia uurimisele. Töönduslike imetajate ökoloogiat käsitleb ta ka oma kandidaadi- (1955) ja doktori-dissertatsioonis (1979). Erilist tähelepanu pööras ta pödra kui meie tähtsama jahilooma elu tundmaõppimisele. Sellealane monograafia ilmus kahes TRÜ toimetiste vihikus (1977). Kokku on ta sulest ilmunud üle 75 teadustöö, neist osa

Nõukogude Liidu keskajakirjades ja välismaal.

Silmatorkavalt aktiivne oli professor Harry Ling ühiskondlikus töös. Ta oli NLKP liige 1963. aastast. Ta tegutses mitmetes vabariiklikes ja üleliidulistes nõukogudes, oli Üleliidulise Terioloogide Seltsi juhatuses, võttis osa üleülikooliliste ja teaduskonna parteiorganite tööst.

Ta võttis osa paljudest teaduslikest konverentsidest välismaal — Jugoslaavias, Ungaris, Saksa DV-s ja Soomes.

Mälestus professor Harry Lingist kui heast kolleegist, printsipiaalsest õppejõust, aktiivsest teadlasest ja väsimatult organiseerijast jääb kauaks püsima tema kaastöötajate ja õpilaste südamesse.

Tartu Riiklik Ülikool, ENSV TA Zooloogia ja Botaanika Instituut

Mis silma-kõrva hakanud

Laisa kriginaga lokiseb voodirüüte kast tolmusest pimedusest päevalgele. Topid «unevõla» raevukalt soojade kortsus linade vakele ja kappad pärast lühikest arupidamist söömata minema: aeg on napp ja täna on loengute lõviosa jüüsihakoones, kus söökla avamise aeg pole nii karjavalv kiline kui vanas heas kokvikus.

Onneks on koolipõlves pisut sporti tehtud ja üks avaneb juba kolmandal katsel. Heidad mantli karjumuspäraselt endast võimalikult eemale ja püüad vilunud liigutusega kinni numbri, mille riidekoiutädi okutust kaugusest vahebarjäärile lennutas.

Auditooriumi suletud ukse taga meenub murettekitav tõsiasi, et tänase päeva kakatus sai läinud nädalal peakoonesse üle viidud. Nõjatud lootusetult radiatori ribidele vastasseinas ja selleks ajaks, kui külm alakeha talumatuks muutub, on tegutsemisplaan valmis.

Saad oma riided ja värskendava siraka elektrit ettevaatamatult riidekoidjalt ning longid raamatukokku. Tädi «D» tähe all paistab kõige inimsõbralikum, talle annad riided panti ja samm takerdub sinnasamasse: meenub pileit — mantli taskus.

Tõusev päike töötab ilusat päeva ja treenitud vaist ütleb, et ei maksa seda koke hommikul ära rikkuda. Redutat kannatlikult veerand tundi kõrvalruumides, kraidsid ajaviiteks numbri viimasestki värvist paljaks ja vahetad siis — riide vastu välja.

Toomemägi on märg ja libe. Pehmeid kokti püüdlukult vältida proovides võtad suuna peakoonele. Raekoja kell lajatab kurjakuulutavalt üheainsa vägeva paugu — veerand. Kõrpeb kilinenud oisus ajakemalt loengu teiseks pooleks kohal olla.

Pidi see mantlitrüpp just nüüd... Neli naeravat riidekoiutädi tõttavad toimekalt lähemale. Upitad oma murelapse kädise naerutusega ühele neist ja tõmbud kindluse mõttes turri.

«Lippa, hea laps, ehk jõuad veel,» ja tragi ametimees taisab mantel kaenlas nagide vakele. Seda, kuidas ta kärimatult nokisedes niiti nõela taka pusib, sa enam ei näe. Loengu lõppedes on mantel juba mõnda aega teiste seltsis rippunud, tripp uhkelt konksu ümber pingul.

See tarvilik riideriba tikub ju teinekord üles ütlemata — peakoone riideruumis on ikka rohtu leitud, vähemalt kurja sõna pole ükski «harimata lojus» veel kuulnud. Ikka heas tujus ja varmad käsi külge lööma on kogu tädide sõbralik kvartlett.

Päris kevadsemestri alguses, kui gripilaine üliõpilaste kulgas esimesi vilju lõikas ja ühe «otsa lõppenud» esmakursulase päris riidekoidu maha murdis, käitsid tädid tava-päratult — kui jalgu ei jää, las vedeleb — joont otsustavalt mitte järgides: paugupealt helistati kohale kiirabi ja viimase saabumiseni püüti kädasolijale oma jõududega eluvaimu sisse puhuda.

Soe naeratus käib kaasas iga mantli ja numbriga. Turvaline omamaja-tunne poeb põue, kui päeva siit alustad. Selle kena lihtsa asja võiks iga kiirustav õppejõud ja üliõpilane siit ühes võtta ja küllap sulaks peatselt see jäisemgi osa riidekoiurakvast, kes kevadest seni puutumata jäänud.

Suure ja koduse raamatukogu töökas personal ja lugejaskond vahetaksid ruttamata üha kergemaid riideid ja reipaid replike kõikevõimalikel teemadel. Füüsikahoone riidekoidjad korraldaksid statistilise uurimuse pingest sõltuvuse kohta soolistest erinevustest ja kibeaks kärsitu elevusega uusi katsejäneseid ette võtma.

Koormast vabanenud voodirüüte kast lokiseb kolinal tolmusesse pimedusse. Sirutad «unevõla» kontide ragisedes jakedate kortsus linade vakele ja pigistad silmad pärast lühikest arupidamist kinni: hommikul tarvis varem ärgata ja see mantlitrüpp kindluse mõttes üle vaadata.

MARIS SOOTS, ingl. fil. I k.

PANE TÄHELE

VENIA LEGENDI

Matemaatika õpetamise meetodi-ka kateedri dots. kt. Elts Abeli venia legendi loeng «Matemaatilised struktuurid koolimatemaatikas» toimub 8. mail kell 12.15 Vanemuise 46, aud. 107.

TÄHELEPANU, ENDISED NULLIKAD!

TRÜ ettevalmistusosakond ootab kõiki oma endisi kuulajaid kohtumissohtule klubisse reedel, 11. mail kell 19.

Osavõtust palume teatada EO rühmajuhendajatele: H. Tapferile (arstii.), E. Peetsile (maj.), S. Nilbele (fil.), M. Käppale (ajal.), M. Toomile (biol.), H. Mardiste (geogr.), A. Tähnasele (kehak.), H. Pisukesele (juristid). Teatada võib ka ettevalmistusosakonda esmaspäevast kolmapäevani kell 13 kuni 15.

PSÜHHOLOOGIDE SELTSI

Tartu grupi koosolek toimub reedel, 27. aprillil kell 17 «Sophokleses».

Kavas K. Toimi ettekannet «Psühodiagnostika olukord ja perspektiivid vabariigis».

ÜTÜ FÜSIOLOOGIARINGI

koosolek on kolmapäeval, 25. aprillil kl. 18. O. Lutsu 2. Päevakorras: «Üliõpilaste ettekandega Keskaasias» (dots. O. Imelik), «Väljapaistev füsioloog F. Bidder» (Ü. Oja, II k.) ning «C. Ludwig ja tema koolkonnad füsioloogias» (T. Särev, II k.).

TÄHELEPANU!

Sarja «Perekond kaasajal» viimane loeng teemal «Perekonna õiguslikud probleemid» jääb 23. aprillil ära (toimub järgmisel õppeaastal).

LAULAB MEIE NAISKOOR

Reedel, 27. aprillil kl. 19 laulab aul TRÜ Akadeemiline Naiskoor. Kaastegev Taisto Noor. Pileteid müüakse tund enne algust.

KEVADKROSSILE

TRÜ kevadkross toimub Tähtvere pargis (1000 m meeste ja 500 m naistele):

23. apr. kl. 8.15, 12.15, 14.15, 16.15, 18.15;

24. apr. kl. 8.15, 12.15, 14.15, 16.15, 18;

25. apr. kl. 14.15, 16.15, 18.

Kevadmatk on 22. aprillil. Start kl. 10 Kalda tee ja Ihaste tee alguses.

Oodatud on kõik üliõpilased ning õppejõud ja teenistujad.

Ühest kohvikunäitusest kesklinnas

Kunstinädalal võib kohvikus «Säde» tutvuda Tartu noore kunsti, ku Viljar Valdi (sünd. 1959) maaliloominguga. Pidevale näitustekulastajale pole Valdi uus nimi. Alates 1980. aasta Tartu noorte kunstinäitusest on ta osalenud kõigil vabariiklikel noorte kunstnike ülevaatenäitustel. 1982. aasta veebruaris toimus isiknäitus Võrus Fr. R. Kreutzwaldi memoriaalmuuseumis.

Kohvikunäitusel on 7 fragmenti linnast, milles kunstnik elab. Kuna V. Valdi loometee on olnud veel suhteliselt lühike (näeme maale aastast 1980—1982, 1984, mil kunstnik oli seotud ülikooli kunstkabinetiiga), ei ole kaaratud ka Tartu tervikuna. Põikiline tööpõld on Ülikooli tänav («Ülikooli nurk» I, III ja «Ülikooli tänav») või selle lähim ümbruskond (raekoja juures asuv juuksuritöököda «Juuksur», «Oktoober» ja 21. Juuni tänav «Aegnurk»).

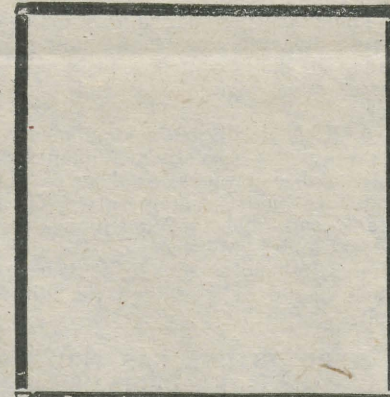
Valdi töödele on iseloomulik püüe näidata linnapildi (väärdetaili, millest muidu märkamatuks jääb) mööda kõnnime («Ülikooli nurk» I, III ja «Aegnurk»).

Täna on kõik nimetatud väärmomendid linnaelus kõrvaldatud (võib-olla tänu ka kunstniku vakelesegamisele?) ning maalid kannavad ajatoolist iseloomu.

Hoopis teistlaadi teemakäsitlusele viitab «Valge maja sein» (1984). Siit ootaks kuviga selle liini edasist interpreteerimist.

Meie näitusepildis kohtab suhteliselt karva noore kunstniku iseseisvat väljaastumist. See on tingitud eelkõige eksponerimisvõimaluste vähesusest. Kohvikul «Säde» on väga soodne asukoht ning sobiv ruum väikesteks näitusteks. Ka edaspidi tahaks siin kohtuda just noorte loominguga.

VALDO VAGI

● Viljar Valdi. «Valge maja sein», 1984.

Taidluskonkursi...

(Algus 2. lk.)

ti kohta. Züri liikmete arvamused takistasid arstidel paremat kohta saavutamast mõningad (tehnilised) viperused.

Siinkohal peab allakirjutanu vabandama kõigi taidlejate ning lugejate ees, sest temast vähe olenevatel põhjustel jäid tal ülejäänud taidluskavad nägemata. Järgnevalt kirjapandu tugineb züriiliikmete muljetele. Züriisse kuulusid Eve Lakk, Anneliis Moss, Kersti Karu, Äli Roose, Anu Holm, Piret Ploom, Anu Leppmets, Tiit Ruisu, Vespe Vähma, Sulev Uip.

● Viimaks jäi defektoloogide taidluskava «Lihtsad soovid» (koostanud Koidu Jürisoo ja Kaja Kartau). See oli mõtisklus laste siiraste soovide üle, erinevuste üle, mis on kodu ja vanemaid omavatel lastel ning lastekodu omadel, kellelt on röövitud lapsepõlv. Lisa andsid slaidid. Defektoloogidele läks eripreemia kõige südamlikuma kava eest.

Kolme viimaseks jäänud kava jaoks züriil hädid sõnu ei leidunud. Bioloogide «Loomade elust» oli 13 minutit absurd, kuid absurd ei taha

alati hästi taidluslavale sobida. Keemikud esitasid valiku rahva seast korjatud vangilaagri-aneekdotidest pealkirja all «Jumalale tänu, elame veel hästi». Üksikud momendid välja arvatud, oli üldmulje nõrk. Ajaloolased käsitlesid küll väga vajalikku probleemi (OPP arvestus), kuid tegid seda üsna väheütlevalt.

Kel huvi rohkem, võib paremaid kavu (maj., mat., ravios.) näha 24. aprillil TRÜ klubis (jälgi reklaami). Samas võitjate autasustamine, disko jm. atraktsioonid. Teadmiseks nii laulu- kui taidluskonkurssist osavõtjatele — fotosid oma esinemisest võite tellida klubist (ruum 207).

IVO RULL, žurn. I k.

Uudist RSR-ist

RSR-i ja ELKNU Pärnu Linna-komiteed seob juba aastaid kestnud koostöö. Aluse pani sellele RSR-i eelmine president Ain Tähist (õigust. V k.), kes ise sealtkandist pärit.

Traditsiooni jätkates sõitsid 11. aprillil ringi kuus senaatorit (Ove Ladvä, Raul Eamets, Heikki Ojamaa, Sven Papp, Ants Rebane ja Ain Tähist) Pärnusse, kus neid võtsid vastu ELKNU Pärnu Linna-komitee teine sekretär Jüri Lebedev ja loengulise töö organisator Uivi Jakobson. Lepiti kokku, et tuleval aastal tugevdatakse sidemeid ülikooliga ning laiendatakse koostööd RSR-iga.

Küllastati Pärnu 1., 2., 4. ja 6. Keskkooli. Ühtekokku peeti 16 tundi välispoliitilisi loenguid teemadel «USA 1984. a. presidendivalimised», «Noorsooliikumine tänapäeval», «Desarmeerimine ja kes on selle vastu?» jne. Propageeriti ka õppimisvõimalusi TRÜ-s, tutvustati

RSR-i. Abiturientide esitatud küsimustest võis järeldada, et huvi välispoliitika päevaprobleemide vastu on endine, mõnevõrra vähem tunti aga huvi ülikooli ja üldse kõrghariduse vastu.

Et välja selgitada, millises keskkoolis tuntakse välispoliitikat kõige paremini, korraldati õhtune viktoriin. Parimatele oli ELKNU Pärnu Linna-komitee välja pannud auhinnad.

Siinkohal TÄHELEPANU teaduskondade ja kursuste juhtkonnad!

Kui soovite RSR-ilt tellida Nõukogude Liidu välispoliitika ja rahvusvaheliste suhete alast loengut või poliitinformatsiooni, siis on teil selleks nüüd soodne võimalus: komsomolomitees asub RSR-ilt loengute tellimise vihk. Palume märkida vastavatesse lahtritesse tellitava loengu läpne aeg ja koht, samuti soovitud teema.

NBI Kõik loengud igaks järgmiseks nädalaks peavad olema tellitud juba eelmise nädala kolmapäevaks!

SVEN PAPP, õigust. III k., RSR-i pressisekretär

29. apr. kl. 19.30 «Vanemuise» kontserdisaalis Nõukogude rahva Suures Isamaasõjas saavutatud võidu 40. aastapäevale pühendatud isetegevusliku kunstimõingu üleliidulise ülevaatus

TRÜ TAIDLEJATE KONTSERT

Esinevad: koorid, rahvakunstiansambel, rahvamuusikakollektiivid, sõnakunstnikud, tantsu- ja liikumisrühmad, orkestrid, lauluansamblid, solistid.

Ohistellimuste vastuvõtt reedel, 20. aprillil kontserdisaali administratoori ruumis tel. 7 55 64. Pääsmete müük kollektiividele 20. aprillist ja üksikmüük alates 23. aprillist kl. 11—14 ja 17—19.30.

UUES KOHVIKUS

Pühap., 22. apr. DISKO.

TOIMETUS TEATAB

Järgmine leht ilmub reedel, 27. aprillil (kõik materjalid palume tingimata hiljemalt esmaspäeva hommikuks kohale tuua!). Maikuu esimene number ilmub teisipäeval, 8. mail, seejärel reedel, 18. ja 25. kuupäeval.

Toimetaja V. SOOTAK

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 14 (1373)

Reedel, 27. aprillil 1984

XXXVI aastakäik

REKTORI KÄSKKIRI

Onnitlen üliõpilasi, õppejõude ja teenistujaid töörahva rahvusvahelise solidaarsuse päeva 1. mai puhul Tõstan esile eeskujuliku ja hoolsa töö eest järgmisi kollektiivi liikmeid.

Asetada foto autahvlile:

prodekaan Ants Reinmaa, kateedrijuhatajad professorid Juhan Peegel, Mihhail Seljakin, Vilma Kelder, Jaan Rebane, kateedrijuhatajad dotsendid Ene-Margit Tiit, Eugen Kaitsa, Mait Miljan, professorid Elmar Karu, Eduard Laugaste, dotsendid Aare Koppel, Jaan Pärnat, Olaf Printits, assistendid Hele Everaus, Virginus Brills, Toomas Saat, Martin Zobel, osakonnajuhataja Kalju Lepik, sektorijuhataja Elmar Talviste, vanemteadurid Mati Karelson, Aadu Mirme, Peep Uba, Mart Ustav, nooremteadurid. Indrek Peil, vaneminsenerid Aarne Pruks, Ilona Kings, insenerid Helmi Pöder, Väino Järve, Mall Kure, Mall Elbing, meister Vilma Hansen, brigadir Aavo Parv, lukksepp Kalle Einmann, elektrik Paul Pihlakas, üliõpilased Paavo Kollom, Marika Pahl, Vahur Keldrima, Isabella Splvak, Mehis Viru, Ene Peerpuu.

Tänu pälvivad:

kateedrijuhatajad professorid Akivo Lenzner, Huno Rätsep, kateedrijuhatajad dotsendid Karl Karlep, Heino Mar-diste, Juhan Tuldava, Aleksander Blumfeldt, professorid Helmut Laane, Henno Tikko, Leo Nurmand, Eduard Vääri,

dotsendid Erich Kuus, Olo Lepp, Veera Kiik, Nadežda Vihma, Aarne Lepp, Udo Reino, Malev Uibo, Ellen Uuspõld, Maia Rõigas, Tõnu Seilenthal, Tiit Tammperre, Nora Toots, Valeri Bezzubov, Igor Tšernov, Valeri Vassilitsenko, Eduard Tamm, Lembit Suit, Juha Ehrlich, Hans Dsiis, Viktor Sleben, Viktor Fainštein, Meeta Murd, Fred Kudu, Kersti Meiesaar, Tiit Paas,

vanemõpetajad Anne-Liis Padar, Enno Hanson, Tatjana Truupõld, Jüri Talvet, Gustav Liiv, Anna Stelngold, Helme Tõevere, Hella Laan, Ester Rahl, Siiri Raitar, Nelli Kulli, Linda Paglant, Tõnu Mauring, Milvi Visnapuu,

õpetajad Tiia Pedastsaar, Aadu Must, Krista Aru, Hanno Selg, Madis Alev, Kaja Keeman, Svetlana Zaikina, Laine Paavo, Karl Lepa, Krista Soomere, Leo Näpinen, assistendid Lembit Rägo, Joel Aasav, Mart Kull, Jaan Kasmel, Taavo Seedre, Ivo Kolts, Mati Martin, Tõnu Püssa, Erik Kergandberg,

vanemlaborandid Ene Karja, Liliia Saluste, Mare Petersoo, Mari Orav, Ester Luuk, Ragna Jõesaar, Helju Rajando, Hille Roots, Ljudmila Loginova, Imbi Kuusk-salu, Ülle Türik, Ivi Vetka, Irja Roots, Ülle Vaaks, Maire Tasa,

laborandid Merike Bakler, Helvi Parksepp, Mare Sepp, Siiri Maimets, Urve Tätte, Ira Gazizulina, vanempreparaator Valve Vetesalu, preparaator Endla Kaldemäe, õppekabineti juhataja Laidi Lalverik, labori-juhataja Marju Salve, sektorijuhatajad Raivo Reiljan, Kersti Jagomägi,

vanemteadurid Veljo Ipits, Vilve Nummert, Olev Lauk,

Harri Tipp, Elvi Tani, Kalju Utsal, Marika Mikelsaar, Ülle Planken, Iris Pettai, Hilja Iher, Maire Tamme, nooremteadurid Aime Lust, Juhan Kolk, Karin Alev, Luule Medijainen, Olevi Kull, Erkki Juronen, insenerid Kalle Ustav, Boriss Laumets, meister Jaan Reinet, tehnik Praskovja Sorokina, vanemredaktorid Ülle Langel, Riina Somson, Sirje Tammoja, raamatukoguhoidja Marianne Tiik, elektrik Kalju Kreos, töödejuhataja Ilmar Kompus, lukksepp Voldemar Pütsepp, plekksepp Friedrich Sergk, komandant Endla Jaanikesing, koristajad Alma Unt, Liliia Lomp, Valentina Lossakova, Aino Kets, maja-hoidjad Paul Looga, Ljubov Martikainen, riidehoidja Sel-mi Drell, pasportist Eugenia Enno, valvurid Meeta Juurik, Igor Lissenko,

üliõpilased Riina Kubjas, Margit Meesak, Mare Emberg, Kadi Likk, Ivo Maripuu, Koit Nook, Raul Salumäe, Nat-alja Klaassen, Tiina Rekand, Sulev Uip, Pille Ustav, Ene Mölder, Lillian Looga, Andrei Sõrits, Mart Leibur, Külli Mand, Marina Sahhalova, Ain Vellak, Urmas Kokas-saar, Tarmo Tamm, Ene Kork, Krista Reiska, Alri Lii-mets, Toomas Help, Peeter Päll, Merike Kuulpak, Almar Jugaste, Hannes Tamme, Leene Abram, Anne Üksti, Piret Tergem, Marve Lilleleht, Kristel Rohtmets, Tatjana Tem-nikova, Ardo Kubjas, Vambola Oll, Mati Allik, Eerika Elmik, Margus Annuk, Igor Farhudtinov, Aira Aava, Viiga Onni, Margus Eek, Toonika Lihu, Kaia Palm, Ga-bina Sutt, Dmitri Feklistov, Harry Alles, Priit Tisler.

Rektor prof. ARNOLD KOOP

Arstiteaduskonna autahvlile

Juba teist semestrit hakkab arstiteaduskonna dekanadis silma autahvel. Statuudi kohaselt uuenda-takse väljapanekut kaks korda aas-tas: oktoobri- ja maipühadeks. Enne tänavusi maipühi käisid fotograafi juures Priit Teder (ravi II k.),

Mare Havel (ravi III k.), Katrin Kuus (ped. III k.), Jüta Mähar (farm. II k.), Arsak Simonjan (spordimed. II k.), Mai Rääbus (farm. III k.), Margus Maser (ravi IV k.), Andrus Arak (ravi IV k.), Inessa Davõdova (ravi IV k.),

Ien Võsumaa (ravi IV k.), Sirje Lill (stom. IV k.), Ivar Vipp (ravi V k.), Peeter Jaanson (ravi V k.), Tiina Männik (ped. V k.), Mari Laan (ped. VI k.), Mai Ots (ravi VI k.), Tiit Vaasna (ravi VI k.), Maire Oun (ravi VI k.), Ene Saar

(stom. V k.), Mihhail Feštšin (ravi VI k.), Liia Lasn (spordimed. VI k.).

Arstiteaduskonna dekanat ja ühiskondlikud organisatsioonid ot-sustasid nende pildi asetada au-tahvlile väljapaistvate tulemuste eest õppe- ja ühiskondlikus töös.

Maiaktusele

koguneme pühapäeval, 29. aprillil kell 14 aulasse.

EKP TRÜ komitees

23. aprillil koosolekut:

● Võeti vastu NLKP liikmeks arstiteaduskonna aspirandid Andres Arend ja Jüri Rekker, üliõpilased Eve Võlma (ped. VI k.), Külli Haavasalu ja Irene Valtin (mõlem. õig. V k.), Margus Rohla ja Suren Nždejan (maj. IV k.), Andres Kaskman (KKT IV k.), Margus Mets (žurn. V k.) ja elektrokeemia labori insener Tiit Raud, liikmekandidaadiks Inga Luuk (ingl. fil. III k.), Tambet Tampuu ja Sven Papp (õig. III k.), Peeter Viimaru (maj. III k.) ja Anu Kõiv (keem. III k.).

● Pikemalt arutati õppetöö organiseerimise, metoodilise töö ja kaadri reservi loomise parteilist suunamist ning komsomolorganisatsioonide osa õppetööst ja kindlustamisel vene filoloogias osakonnas (sõna võtsid A. Künnap, N. Toots, V. Bezzubov, A. Metsa, J. Kärner, V. Kelder, A. Koop ja A. Kiris), võeti vastu otsus.

● Arutati kaadriprobleeme ja kutsetaotlusi õigusteaduskonnas.

● Kommunistliku laupäevaku informatsioonist (A. Jaagosild) selgus, et ülikoolis oli osalejaid 7938. Paari nädala jooksul puhastati oma tööruume, hoonete ümbrust, Toomemäge, Vana-Jaani kalmistut jm. 150 üliõpilast töötas laupäeval linna objektidel. Osaliselt tööd jätkuvad.

● RSP üritustest tegi kokkuvõtte komsomolkomitee sekretär Andrus Lauren. Need tunnustati kordaläinuks. Seekord oli rõhk asetatud üliõpilaste informeerimisele (väliskommentaatorid, viktorin, diskussioonid).

NLKP ideoloogiatöö parimad tundjad

Asja jõudis lõpule NLKP ajaloo kateedri korraldatud esmakursustele ainetundmiskonkurss. Seekord mõõdeti teadmisi ideoloogia- ja kasvatustöös.

Kinnitust leiab juunipleenumil väljendatud mõte, et paremini orienteerutakse sündmustes, mis toimuvad «seitsme maa ja mere taga». Vahepeel ümbruse tundmises jääda se sageli jänni. Raskusi tekitab ka internatsionaalse kasvatustöö ülesannete õige määratlemine.

See, et enamik paremaid kohti (v. a. I ja IV) läks jagamisele, näitab, et üliõpilaskonna noores täienduses on piisavalt palju võrdväärset võimekaid.

Parimad esmakursuslased:

Mart Susi (ajal.), Jaan Kiik (füüs.), Rain Jõgi (ravi), Elo Saar (ravi), Mai Grauberg (õigus.), Kaido Kansi (geol.), Toomas Anepaio (ajal.), Hells Viira (rakendusmat.), Mirja Maidla (eesti fil.), Marcel Vichman (küb.), Eve Järvoja (biol.), Tiina Klaassen (ped.).

Neid üliõpilasi premeeris komsomolkomitee RSP kutsega, samuti on nad esitatud rektorile autasustamiseks (tehti ettepanek määrata kolmele esimesele rahaline preemia).

- HANS DSISS, konkursikomisjoni esimees

Tunnustusi

Hiljuti ilmus Rahvusvahelise Biometeoroloogia Ühingu bulletin (kd. 2, nr. 7, 1984), milles on mainitud, et selle ühingu liige dots. Jaan Rein on valitud ühingu viie töö (uurimis)grupi liikmeks.

Silmapiistva panuse eest ühingu «Teadus» töösse, teaduse populariseerimise ja teadmiste levitamise eest kanti üleliidulise ühingu «Teadus» auaamatusse professorid Abner Uustal ja Aleksander Pint.

Tänu

Kauaaegse viljaka teadusliku, pedagoogilise ja ühiskondliku töö eest ning seoses vanaduspensionile siirdumisega avaldati tänu riigi- ja haldusõiguse kateedri juhatajale professor Abner Uustalle.

TRÜ aukirja pälvis kauaaegse eeskujuliku õppe- ja kasvatustöö eest teaduskonnakirurgia kateedri assistent Dagmar Kuldeva.

Blokaad oli jäänud seljataha, Suur Isamaasõda aga jätkus. Punalpuline Balti mere laevastik toetas merelt Viiburi operatsiooni ja ka meie alus võitis sellest osa — traalisime miine, et puhastada faarvaatrit teistele laevadele. Pärast seda suundusime tagasi oma baasi Leningradis. Meeskonnale anti viis päeva puhkust. Ja seda koos linnaloaga, mis sõja-aja tingimustes oli suur asi.

Meie väike laev, mille meeskond koosnes umbes 30 mehest, seisis Mäeinstituudi juures lausa kalda ääres. Ilmad olid ilusad. Tegime usinalt ettevalmistusi ootamatult saadud puhkuse parimaks kasutamiseks. Saapad löödi läikima, mündrid seati korda, pardale pandi mängima grammofoon ja laeva lähikonda hakkas ilmuma jalutavaid tütarlapse — kõik viitas peatsele tantsuõhtule. Häälestasin minagi oma kitarr ja viksisin saapaid, et olla väärikas partner Leningradi neiu-tele.

Mundri korrastamine jäi aga pooleli. Mind kutsuti ootamatult komandöri juurde, kes andis edasi äsja saadud korralduse: võtku ma oma asjad ja asugu teele mereväge ekipaži. Egas midagi — sõjaväes käskude üle ei vaielda. Huvasti

tantsuõhtu ja viiepäevane puhkus! Ekipažis ootasin oma kaks nädalat, ilma et keegi oleks selgitanud väljakutsumise põhjust. Ajapikku lisandus teisi minutaoalisi ootajaid — eestlasi, lätlasi, poolakaid, igati internatsionaalne seltskond. Lõpuks saime korralduse sõita Volga äärde Jaroslavlile.

Jaroslavlis asus tol ajal mereväe keskekipaž. Sinna koon- dati mehi kõikidelt meredelt ja saadeti jälle edasi — keda taas laevadele, keda mujale. Omamoodi suur sorteerimispunkt. Elasin seal kaks kuud. Tirisin koos kaaslastega palke Volga jõest ja tegin muidki töid. Meeleolu langes märgatavalt. Võrreldes laevastikuga oli toit tunduvalt kehvem. Aga mis peasi — häiris teadmatus: mis saab edasi? Milleks mind nii omaseks saanud laevalt ootamatult maha võeti?

Ohel ilusal sügispäeval kutsuti mind välja ja starsina teatas: meremehe munder ära anda, jalaväe munder selga ja teele Eesti Laskurkorpuse tagavarapolkku Narva. Nüüd selgus ka, milles asi. Olin enne Suure Isamaasõja puhkemist jõudnud peaaegu tüürimehe eksami sooritamiseni. 1944. aasta suvel leiti see minu toimikust üles ja et laevastik vajab hädasti kvalifitseeritud kaadrit, siis otsustati vanemadruks Koop esitada leitnandi aukraadi saamiseks. Paberid läksid mõõda staape rändama ja kusagil märgati, et tegemist on eestlasest

Leningradist Kuramaani

MEENUTUSKILDE SUURE ISAMAASÕJA VIIMASEST AASTAST
ARNOLD KOOP

meremehega. Aga juba 1942. aasta alguses oli tulnud käsk saata kõik eestlased, lätlased, leedulased ja teistegi liiduvabariikide põhirahvuste esindajad komplekteeritavatesse rahvusväeosadesse. Millegipärast olin ma siis jäänud kahe silma vahele. Nüüd tuligi see korraldus, tõi küll — soliidse hilinemisega, täita.

Kes meremeestest tahab ära minna oma laevalt ja loobuda munderist? Oli välja kujunenud selline tava, et laevastikust lahkuvale madrusele jäetakse kätte kolm asja: triibuline meremehesärk, nokata madrusemüts ja võõrihm. Starsina nõudis minult aga kogu varustuse tagasi. Eelkõige võõrihma, mille küljes hiilgas vaskne pannal. Asi oli selles, et vasesst pandlaga võõrihma kandsid need mehed, kes olid oma varustuse saanud enne sõja puhkemist. Mobiliseeritud madrused pidid leppima alumiiniumist pandlaga. Seega oli vaskne pannal oma moodi «vana kaardiväe» tunnus, mida ihaldasid endale paljud. Pidasin starsinaga pikki diplomaatilisi läbirääkimisi, kuid ta jäi vankumatuks: rihm koos pandlaga tuleb ära anda. Vastutasuks jättis ta mulle mereväepagunid, madrusemütsi ja triibulise särki. Asi seegi.

1944. aasta augusti lõpul asusin teele Narva suunas...

Loomulikult viis marsruut läbi Leningradi ning ma ei jätnud kasutamata võimalust, et külastada

veel kord oma laeva ja seltsimehi. Ei pruugi vist mainida, et lahku- mine kujunes kurvaks. Ikkagi kolm aastat koos teenitud ja blokaad koos läbi tehtud. Aga midagi polnud parata, vanemmadrusest oli saanud reamees, kes alles asus ja- laväetarkusi õppima.

Teekond Leningradist Narva läks alguses rongiga, siis juhuslike autodega ja lõpuks päris jalgsi. Liikusi koos ühe teise eestlasega ja koos otsisime ka õomaja. Ühes pool- loidi maha põlenud külas võttis meid õõbima okupatsioonija üle elanud mutike. Ta jutustas üksik- asjaliselt, kuidas okupandid ja nen- de käsilased olid külarahvast terro- riseerinud. Eriti paistnud selles osas silma eestlastest koosnenud politseipataljonid, keda peeti saksa okupantidest isegi jõhkramaks ning julmemaks.

Narva oli täiesti varemetes. En- disest linnast oli vähe alles. Kreenholm kujutas endast määratud kivivaret, millest küündis välja väändunud metallitalasid ja purustatud masinate osi. Kui po- leks teadnud, mis Kreenholmis va- rem oli, ei oleks küll sõندانud kinnitada, et siin asus kunagi Eu- roopa suurimaid ja moodsamaid puuvillase riide vabrikuid.

Elasime tagavarapolgus kiiruga kokkulõõdud barakkides ja saime tihedat jalaväelase-väljaõpet. Oppi- sime tundma jalaväerelvi, neid lahti võtma ja kokku panema, tulistama. (Järgneb.)

Tartu suviseim paik

on TRÜ botaanikaai palmihoone. Oktoobri algul pääsesid Ida-Euroo- pa ühe vanima botaanikaai asukad kõrge ja kaitsva katuse alla. Täna- seks on nad toibunud ümberkolimi- sest ja tänuhulka kodunenud.

Palmihoone projekteerimist alus- tati «Eesti Maaehitusprojekti» Tar- tu osakonnas juba 1978. aastal. Ar- hitektuurse osa autor on Ingrid Mardi, projekti peainsener Ants Aso- silla.

1983. aasta kevadel usaldati Tar- tu Ehitustrusti ehitusvalitsuse nr. 2 kätte unikaalne ja keeruline töö. Raskusi tuli kuhjaga: ehitamine kuni 20 meetri kõrgusel, vajadus hoida vigastuste eest olemasolevat palmihoonet, praakdetailide ümber-

tegemine. Tihedad ja pingelised päevad olid ka ülikooli botaanika- ai direktoril Hiie Kimmelil. Pal- mid PIDID katuse alla saama enne külmade tulekut.

Ja nad said, kõige kiuste. Spet- sialistid peavad meie palmimaja üheks parimatest.

TRÜ palmihoone on kuulutatud kõigile avatuks. Vaatama võib tulla esmaspäevast reedeni kl. 9–12 ja 13–17. Telefonil 3 26 43 ette tea- tud ekskursioone võetakse vastu ka puhkepäevadel. Nüüd aga sellest, mida nägid seal TRÜ ja EPA pres- sirahvas.

HELLE OMARIK, maj. küb. III k.

KAS TEATE ET...?

Vaevalt. Või siiski. Seda ehk kindlasti, et Mitšurini tänavale on kerkinud võimas hoone, puha klaasist. Lausa iludus. Oleme har- junud seda nimetama PALMIHO- NEKS ja seda ta ongi. Ent kui üt- leme, et läheme palmihoonet vaata- ma, kas me ei tee siis liiga selles kasvavatele troopilistele ja sub- troopilistele taimedele, kelle pärast me õieti külastamegi PALMIROO- MI.

Nii nagu igas korralikus kogus on ka siin hooaleuste kartoteek. Seda sirvides selgus, et TRÜ pal- maariumis on esindajaid ligi 20 taimesugukonnast, ühtekokku 40 liiki. Kui arvestada siia juurde veel ka vorme, tuleks arv 60 piirimaile. Osa neist on hästi suured ja torka- vad kohe silma. Paljud aga alles poisikesed, oodates oma hiidaegu. Nii on tänasele külastajale avanen- pilt kindlasti erinev aastakümnete pärast olevast. Kasvutingimused on soodsad — piisab ruumi, valg- ust, soojust (aprillis 28°, siserõ- dul 35°). Inimene närtsib, taim mõnuleb.

Palmimaja on tinglikult jagatud 5 osakonda — Austraalia ja Okea- nia, Ameerika, Aasia, Aafrika ja Euroopa osakonnad. Kes on siis palmaariumi asukad? Täielikku üle- vaadet ei suuda anda, tahaks aga tutvustada silmapaistvamaid.

Sisenedes märkame kohe (sest nemad on esimesed) tammelehist melonipuid, banaani ja nelja hoo- veat. Tammelehine melonipuu õit- seb praegu, tema vilju, mis meenu- tavad oma kujult natuke karusmar- ju, saame näha juunis. Palmimajas on ka tõeline melonipuu e. papaia, kuid see on alles väike.

Troopilisest Aasiast pärit, ligi 10 meetri kõrgust ja 2,5 meetri

pikkuste sulgroogsete lehtedega puukujulist rohttaime banaani nähes loodame temal leida niisamasugu- seid vilju kui poeletil. Siinse met- siku banaani vili on täis seemneid. Banaan on kõigis troopilistes maa- des väga tänuväärne kultuurtaim: tema viljalihast tehakse jahu, džem- mi ja kohvi. Oieekstraktist saadakse antibiootikume. Oiepungi kasuta- takse kõõgilijana. Rohelised var- red ja lehed on loomatoiduks. Värs- keid ja kuivatatud lehti kasutatakse taldrikute ja ümbrispaberi ase- mel. Valmimata viljad ja keedetud õied sobivad diabeetikutele. Isegi tuhk kasutatakse ära — soolepara- siitide väljaajamiseks.

Forsteri kentia e. hoovea on omapärane alt jamenenud tüvega palm, Vaikse ookeani Lord Howe saarelt pärit.

Ida-Aasia subtroopikast pärinev harilik karuspalm on saanud veidi kannatada, tal puudus kasvuruum vanas hoones. Praegune ilme on paljulubav. Karuspalmi tüvi on ümbritsetud tiheda taimekiudude kihiga.

Seina ääres kasvab monstera — Ameerika troopiliste vihmametsade asukas, mille tunneb kohe ära suurte dekoratiivsete auguliste leh- tede tõttu. Taim on rahva hulgas tuntud «filotendri» ja «piripilli» nime all. Arvatavasti on teadusraa- matukogu külastajad seda liiani fuajees märganud.

Jakaranda lehed meenutavad akaatsiat. Looduses kasvavad need 8 meetri kõrguseks, andes vääris- puitu. Siinnes hoones on nad peale poolteiseaastast kasvamisest alles 20 cm pikkused.

Palmimaja vanimaks palmiks on sulgiate lehtedega harilik datilipalm (ligi 110-aastane). Huvitav on ehk teada, et araablased peavad heaks

perenaiseks seda, kes suudab val- mistada terve kuu lõunad selle puu viljadest, kordamata ühtki rooga. Siinne datilipalm õitseb juulis- augustis, kuid vilju pole võimalik saada, sest taim on kahekojaline. Datilipalmidest kasvab palmimajas veel kanaari datilipalm (mittesõ- davate viljadega palm Kanaari saartelt), metsdatilipalm, Loureiri datilipalm, longuslehine datilipalm.

Suurte lehvikukujuliste lehtedega on hiina lehvikpalm, tema kuivatatud ja väävliaurudega pleegitatud leh- tedest tehakse Hiinas lehvikuid ja matte.

Kalifornia päritoluga kiudjat va- šingtooniat eristame kergesti teiste palmide hulgas — omapärased on tema lehe servadest alla rippuvad niinekiud. Nimi on talle pandud (Järg 4. lk.)

● EPA üliõpilase BRUNO UUSTALI foto

Muusika- päevad „Tartu '84”

«Nõndaks. Muusikapäevade helimeri on taandunud. Sadamas oleme aasta. Et uuesti teele minna TARTU LEVIMUUSIKAPÄEVADE HELIDEMERELE 1984. AASTAL.»

Sellele ajalehes «TRU» ilmunud muuluseid muusikapäevi valgustanud kirjutise lõpulõigule võib nüüd, kümme ja pool kuud hiljem, kommentaariks öelda, et organiseerimiskomitee on sadamas olles helilainete hankimisega juba mõnda aega ametis olnud ja 3. mail kell 19.30 peaksid «Vanemuise» kontserdisaalis helimere esimesed lained ka kuulajateni jõudma. Tõsi küll, nime poolset mõnevõrra avardunult — muusikapäevadena «Tartu 84». Endiselt aga kultuurfestivali «Tartu kevade» sissejuhatuseks.

Lisaks nimetusele on teisigi muudatusi. Vähendatud on (arvestades eelmiste aastate mammukontserte) esinejate arvu, hetkel on osavõtõigus antud 15 ansamblile. Nende hulgas on teatud-tuntud kortifed: «Radar», «Kaseke», «In Spe», «Gunnar Graps Band» jne., aga ka debütandid — «Kontakt», «Zaltus Lumel», «Kuller». Kümmeakonnaliikmelise žürii asemel hindab ansamblite loomingulist küpsust sedakorda arvukas heliloojatest, muusikutest, muusikakriitikute ja kultuurielu juhtidest koosnev nn. ekspertide kolleegium, kes oma otsuse tänavuste parimate kohta teeb viie konkursikontserdi järgsel lõppkontserdil.

Lisaks ülesastumistele «Vanemuise» kontserdisaalis esinevad festivalikülalised ka mitmetes teistes linna kultuuriasutustes. Huvipakkuvaks töötab kujuneda laupäeva keskpäevane vabaõhukontsert «Muusika ja muusikud rahu eest» ülikooli korvpalliväljakul. Sissetulek tahetakse kanda rahufondi.

Veel hetk ja need lillekorvid asetatakse V. I. Lenini mälestussamba jalamile. Nõnda toimiti pühapäeval, V. I. Lenini 114. sünniaastapäeval. NBI RSP lähemalt sõnas ja pildis järgmises lehes.

ANDRUS SALUPERE foto

Defektoloogidel oli vilistlas- konverents

Traditsioonipäraselt kogunesid defektoloogiaosakonna vilistlased ka tänava aprilli esimesel laupäeval oma konverentsile. UTÜ defektoloogiaringi ja eripedagoogika kateedri korraldatav üritus on ainus, kus kohtuvad erinevate arengupuuetega lastega töötavad spetsialistid, ministeeriumi juhid ja teadlased TRÜ-st, VOT-ist ning mujalt. Osakonna on viieteistkümnenda aasta jooksul lõpetanud üle kolme saja inimese, kellest enamik jätkab erialast tööd.

Tänavu tuli vilistlasi kokku Tähe tänavale suure auditoriumi jagu. Teematiline rõhuasetus oli seekord tekstiküsimustel, mis on ühised kõigil algõpetusega tegelejail, seadka ka töös arengupuuetega lastega. Vastne pedagoogikakateedri professor pedagoogikadoktor Jaan Mikk valgustas teksti lihtsustamise võimalusi lausete lihtsustamise, teksti informatiivsuse vähendamise, teksti konkretiseerimise ja teksti

struktuuri optimeerimise võtteid kasutades. Eripedagoogika kateedri juhataja dots. Karl Karlep seostas tekstiõpetuse probleeme lingvistika, lingvoodidaktika, kõnepsühholoogia seisukohtadega, pakkus jutustamisõpetuse üldalgoritmi, avas konteksti, õppejutu jt. meetodikavõtete võimalusi.

Üks osakonna rajajaid, vabariigi populaarsemaid defektolooge, Tallinna Vabariikliku Kliinilise Haigla logopeed Ester Lepik tõi kuulajateni oma meetodikasüsteemi põhimõtted töös düsgraafikutega. Ortograafia omandamise raskused on ENSV-s päevakorral, pakutud süsteem köitis läbimõelduse, lastepärasuse ja emotsionaalsusega.

Meie osakonna teise lennu vilistlane, eripedagoogika kateedri vanemõpetaja Tiit Puik tõi välja

eelistatavaid ja tegelikkuses esinevaid õpetajate õpilastega suhtlemise stiile, seostades ebasoovitavaid raskustega õpilaste omavaheliste suhete hindamisel ja pakkudes reegleid suhtlemisvigade vältimiseks. Konverentsile pani punkti 1978. aasta lennu vilistlane, ENSV Haridusministeeriumi peainspektor Ilme Vosman. Ülevaatest erikoolide ja -lasteasutuste probleemidest selgus nii lootustandvaid kui ka mõlemapanevaid asjaolusid. Lahendamist vajaksid psühhodagnostika, kutsehariduse ja koolijärgse hoolitsemise küsimused.

Konverentsikülalised tervitasid viimast kokkutulekut möödunud aasta jooksul eripedagoogika ja -psühholoogia alal kandidaadikraadi saanud Eha Viitart ja Ants Reinmaad.

JAAN KORGESAAR, eripedagoogika kateedri vanemõpetaja

Rahva kunstist

Kunstinäda lähel avati Tartu Kunstimuseumis Etnograafiamuuseumi juubelinäitus eesti rahvakunstist. Seos ei tundu juhuslikuna, sest inimese kunstimaist ja ilumele kujunemisel on harjumusel kindel koht.

Eesti rahvakunst on vormi leidnud tarbesemetes, rõivastes, ehetes, kodu kaunistamises — ja ikka läbi käsitöö. Rahvusliku ornamentika tähenduslikkuses peitub suur osa tegemisrõõmu, fantaasiat. Maakonniti on suuri erinevusi. Käsitöökunstis piirkondlikud eripärad käisid ilmselt käskäes feodaalse killustatusega. Linnakultuuri sisse murdes asendusi paljud endised vajadused uutega. Süski on tarbekunstis säilinud «omatunne», püüd šabloonist kaugemale. Olistuslaulud sellele püüdele muutuksid koormavaks, nii nagu valesil selga aetud rahvariie laulu-

peorongkäigus teadja sümale haiget teeb.

Rahvakunst pole surnud kunst: tema juurde pöördutakse ikka ja jälle — otsimaks käsitöö ja inimeste ettekujutuste vahelisi seoseid, avastamaks tänapäeva teadmiste seltsiks uusi ideid. Näitust vaadates mõtlesin endamisi, kus algab või lõpeb mõiste «eestlane», piirkondi on ju palju. Muhulasi teatakse nende roositud tekkide ja pättide järgi Eestimaa küll, nagu setu naiste kaelahteidki. Vahet on nii ka iga rahvaga: ikka võib millegi üle pisut uhkust tunda. Ega selle uhkuse taha midagi erilist mahugi: me lihtsalt tunneme ennast oma asjade keskel koduselt, ja see tunne enam sõnu ei tarviita. Poos ju rahvast ei loo.

ANU PALLAS

Tartu suviseim...

(Algus 2. lk.)
Ameerika Ühendriikide esimese presidendit auks. Väikestest palmidest nimetagem madalat kääbuspalmi, ainukest Euroopas looduslikult kasvavat palmiliiki. Alžeerias peetakse seda kõige ohtlikumaks umbruhuks.

Siserõdul kasvavad teiste hulgas harilikud kummipuu kirjulehine vorm, puuvill, saabapalmid, draakonipuu jt., mis on oma nime saanud punasest vaigust, rahvasuus

«draakoni verest»).

Selline olekski lühilülevaade palmimajast. Argem unustagem, et oma silm on kuningas. Uskuge, siin on, mida vaadata. Pressiklubi, ka EPA kolleegidel oli siin küll huvitav. Aitäh selgituste jagajale, botanikaala vaneminsenerile Jaan Kotterile.

MAIRE MOLDER, geogr. IV k., teaduskonna pressisekretär

Uut teatmekirjandust teadusraamatukogus

Боголюбов А. Н. Математики. Механики: Биографический справочник. — Киев: Наукова думка, 1983. — 639 с., ил. — Библ.: с. 589.

Entsüklopeediline teatmeteos sisaldab andmeid rohkem kui 1500 teadlase (matemaatika ja mehaanika) elust. Kronoloogiliselt on antud ka andmed sündmuste kohta matemaatikas ja mehaanikas. Raamat on mõeldud eeskätt vastava ala õppejõududele ja üliõpilastele, samuti kõigile teaduse ja tehnika ajaloost huvitatuile.

Ковшарь А. Ф. Певчие птицы. — Алма-Ата: Кайнар, 1983. — 280 с., ил.

Raamat tutvustab lugejat NSV Liidus elavate laululindudega. Antakse vastus küsimustele, mille poolt erinevad laululinnud teistest sulelistest, kuidas nad laulavad, mida tähendab nende laul, kuidas peaks laululindudele suhtuma inimene jne. Teatmeteose kasutamist hõlbustab register, abiks on head illustatsioonid. Raamat on mõeldud loodusesõpradele.

Научный коммунизм: Словарь / Александров В. В., Амвросов А. А. и др. Под ред. А. М. Румянцев. М.: Политиздат, 1983. — 352 с.

Sõnaraamatu uus, täiendatud trükk sisaldab ligi 200 terminit ja mõistet teadusliku kommunismi põhiprobleemidest. Lisandused on NLKP XXVI kongressi ja NLKP KK plenumite materjalide kohta.

Радость познания. Наука и Вселенная: Пер. с англ. Популярная энциклопедия в 4-х томах. т. 1. — М.: Мир, 1983. — 295 с., ил.

Populaarteaduslikku tüüpi entsüklopeedia I köide sisaldab mitmesugust teavet looduse ja reaaltaduste kõige laiemast ja üldisemast küsimusteringist, tutvustab nende teaduste rakenduslikke aspekte. Küllalt hea ülevaade antakse Päikesesüsteemi ja teiste tähesüsteemide ehitusest, kosmoselendude ajaloost, kosmose uurimisest jne. Käepärane ja ülevaatlik raamat kõigile asjahuvilistele.

Перик Ю. Н. Тибетско-русско-английский словарь с санскритными параллелями: Вып. 1 / Под общ. ред. Ю. Парфионовича и В. Дылыковой. — М.: Наука, 1983. — 378 с.

Sõnastik on koostatud nõukogude tibetoloogi J. Rörichi käsikirja põhjal. Sõnaraamat peegeldab tiibeti kirjakeele leksika ja grammatika erijooni keele arengus (VII–XX saj.). On antud ka sanskriti ekvivalendid.

Рецептурный справочник врача / Чекман И. С. и др. — 3-е изд., перераб. и доп. — Киев: Здоров'я, 1983. — 408 с.

Teatmeteoses käsitletakse ravimteraapia mitmesuguseid küsimusi. Kirjeldatakse ravivahendite retseptuure, kombineerimist, doose jm. Puudutatakse ka allergiahaigusi. Eri spetsiaalsusega arstidele.

VENIA LEGENDI

Taimefüsioloogia ja -biokeemia kateedri dotsendri kt. Evi Padu venia legendi loeng «Isoensüümid, nende tekkimine ja funktsioonid organismides» toimub neljapäeval, 17. mail kell 16 Mitsuini 40—207.

TÄIDAME VTK NORMA- TIIVE!

Üliõpilased, kellel on veel täitmata VTK normatiive, saavad neid sooritada järgmistel aegadel:

- * Matk — 9. mail Mäksale (kontrollpunkt kl. 11—15 Mäksa parkis);
- * Laskmine — 16. mail kl. 18—19 Gagarini 1;
- * Ujumine — 17. mail kl. 20—21 «Dünamo» basseinis (vajalik arsti luba);
- * Kergejõustik — 18. mail kl. 17—18.30 TRÜ staadionil.

Ootame aktiivset osavõttu!

Kehalise kasvatuse ja spordi kateeder

KLUBIS

Laup., 28. apr. kl. 22 KESKODISKODISK «Oksjon» (diskor Jaanus Ilp).

Pühap., 29. apr. kl. 21 POP-klubi diskoprogramm.

Esmasp., 30. apr. kl. 21 MAIPIDU.

UUES KOHVIKUS

Laup., 28. apr., pühap., 29. apr. ja esmasp., 30. apr. DISKO.

«VANEMUISE» KONTSERDISAALIS

29. apr. kl. 19.30 «Vanemuise» kontserdisaalis Nõukogude rahva Suures Isamaasõjas saavutatud võidu 40. aastapäevale pühendatud lüheteguvusliku kunstiloomingu ületuldu ülevaatus

TRU TAIDLEJATE KONTSERT

Esinevad: koorid, rahvakunstlansambel, rahvamuusikakollektiivid, sõnakunstnikud, tantsu- ja liikumisrühmad, orkestrid, lauluansamblid, solistid.

Pääsmed müügil kontserdisaalis kassas kl. 11—14 ja 17—19.30.

Uusi trükiseid

Matemaatika ja kaasaeg XXII. Meetodilisi materjale matemaatika-üliõpilastele ja teistele matemaatika õppijatele. Tartu 1984, 500 eks., 80 lk., 65 kop.

V. Luigaleht. Raamatupidamise alused II. Kolmas trükk. Tartu 1984, 700 eks., 76 lk., 15 kop.

Endel Tünder. Sõõgitoru kirurgilised haigused. Peritoniit. Tartu 1984, 1000 eks., 72 lk., 15 kop.

Arvutused kvantitatiivses keemilises analüüsis. Henn Kuus. Kolmas, parandatud trükk. Tartu 1984, 500 eks., 52 lk., 10 kop.

NBI

Täna ilmub ka venekeelne lisaleht.

Järgmine «TRU» ilmub teisipäeval, 8. mail (kõik materjalid peavad kohal olema enne maipühil), ülejäämine reedel, 18. mail.

Toimetaja V. SOOTAK

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 15 (1374)

Teisipäeval, 8. mail 1984

XXXVI aastakõik

(Algus «TRÜ-s» nr. 14)

Sinna vahele riviõppused ja kindlustustööd. Erilist rõhku pandi laskepesade kaevamisele lamavas asendis. Selleks tuli hetkeliselt leida sobiv koht ja pead tõstmata, ühel küljel lamades kaevata väikese sõdurilabidaga kiiresti süvend. Kõrvalt vaadates polnud selles mingit kunst, kuid vilumatul mehel võttis higi otsa ette ja viivitamine võis lahingus elu maksta. Mulle kulus see treening marjaks ära, sest mereväes olin labidaga peamiselt lund kühveldanud. Ka automaadist tulistamine oli hoopis teine kui laeval. Käsigranaatidest kõnelemata — nende relvadega polnud merel peaaegu midagi peale hakata.

Tol ajal kirusime seda jalaväelase mahvi. Hiljem lahingute ajal nägime aga, kui vajalik see meile oli. Kasvõi niisugune detail. Käib äge tulevahetus. Korraka vaikib sinu automaat. Ketas on saanud tühjaks. See tuleb uuesti laadida pead tõstmata ja võimalikult kiiresti. Rindel maksis halastamatu seadus: kes esimesena tulistab, jääb ellu. Kiirus eeldas vilumust, vilumus tuli koos treeninguga, treenimine nõudis tahtejõudu ja higi.

Selles osas ergutas meid tublisti nooduvaneim Sõrve, väga nõudlik

ja, kui vaja, ka kuri mees. Armaslas meid üles rivistada, et mundrite korrasolekut kontrollida. Kui siis kõik ei olnud korras, läks lahiti... Tema lemmikväljendiks oli mahlakas murdes öeldud: «Kõrda ei ole... Kõrda ei ole, vanem!»

Õktoobrikuu keskpaigaks sai meie väljaõpe läbi, algas teekond rindele. Algul rongiga Tallinna, sealt Virtsu, üle väina Muhumaale ja edasi juba Saaremaale, kus Sõrve poolsaarel käisid ägedad lahingud. Minust sai 249. diviisi 921. laskurpolgu 1. pataljoni 1. roodu reamees.

Selle polgu kujunemist loost ja võitlustest on polgukomandör Olav Mullas ja staabiülema Paul Liitoja kirjutanud meelde jäävalt 1970. aastal ilmunud raamatus «Polguga Suures Isamaasõjas».

Tallinnas peatusime lühemat aega Juhkentali kasarmutes. Süinge ja pilvine sügis. Linn oli pooleldi maha põlenud. Kasarmutesse koondatai täiendust Sõrves võitlevatele väeosadele. Täienduse hulgas olid enamikus äsja Nõukogude armeesse mobiliseeritud maamehed. Osa neist oli redutanud sakslaste mobilisatsiooni eest metsades, lootes, et rinde üleminekuga on sõda nende jaoks lõppenud. Leidus ka niisuguseid, kes olid mõnda aega teeninud saksa sõjaväes või omakaitstes, sealt sääred teinud, nõukogude võimu poolt mobiliseeritud ja Eesti Laskurkorpusesse suunatud. Need mehed varjasid hoolega oma kirjut

minevikku, kuid ei suutnud varjata oma tagurlikke tõekspidamisi, mis olid teinekord õige nõukogudeväänulikud. Nende käitumise peamine põhimõte oli: oodata ja kõrvale hoida, nii palju kui võimalik. Sest sõda pole veel lõppenud ja mine tea, mis kõik juhtuda võib. 1941. aasta sügisel ei kahelnud nende arvates «ükski terve aruga» inimene, et Venemaa on selle sõja kaotanud ja sakslane võidumees. Tähendab — tuleb võitja poole hoida. Ja kui võitja kutsus mehi politseinikeks peatselt langevasse Peterburi, siis ta sub minna. Aga vaat, kuidas keeras... Kes oleks võinud uskuda, et sakslased saavad nii rängalt lüüa. Nüüd tasub venelaste poole hoida, aga ikka nii, et enda nahk jääb terveks. Sest sõjaõnn võib veel korra pöörata. Ja mine tea veel, mida Inglismaa ette võtab...

Minu arusaamad olid sellisele «teooriale» risti vastukäivad. Blokaadi läbiteinud noorukina olin veendunud fašistide peatses ja täielikus purustamises. Olin täis laengut ja usku Nõukogude armee võimusesse. Kohates sellist ideelagedat ning vaenulikke targutamist, olin valmis asuma kasvõi kõnega ideoloogiaküsimusi klaarima.

Meelde on jäänud selline seik. Oli meie rühmas kaks venda. Mõlemad tursked talupoisid. Ühel neist kodust kaasavõetud tubakakott ligi. Istub selle otsas. Küsin: «Noh, kas teeme suitsu ka või?» Tema vastus: «Pläru viis rubla. kurat.» Püha taevas! Kas mul rahast kahju või. Aga

ma lähen homme koos sinuga sõdima ja sina hakkad enne lahingut oma tubakaga äritsema.

Läksimegi Saaremaal koos lahingusse. Üks vendadest sai pihta. Teine kohkus ära, ja mõeldes ainult endale, pani jooksu. Tuli mul endal see mehemürakas tule alt välja tulla. Vandusin teda mõttes, aga tirisin — sõdurieetika ei lubanud kaaslast hätta jätta.

1946. aastal tulen Tartusse tagasi oma väeossa. Järsku tõuseb meeste hulgast üks karu püsti, tuleb minu juurde ja langeb kaela. Saan ta embusest hädaga lahti ja vaatan — minu ideoloogiline vastane 1944. aasta sügisest, sama vend, kelle ma Sõrve saarel välja vedasin. Nüüd, vaata et parim sõber. Ajan temaga juttu ja selgub, et mees on vahepeal elu näinud. Sõrve haavast paranenud, sõdis ta edasi Kuramaal, sai uuesti haavata, langes sakslaste kätte vanggi ja vabanes sõja lõpuks. Mees nägi, et otsustaval hetkel võib lihane vend sind maha jätta, ideeliseks vastaseks peetud mees aga päästa.

Tol ajal ei märkinud ma nende vendade nimesid üles. Nüüd tagantjärele kahetsen — ajapikku on paljudki nimed ununenud. Väga huvitav oleks need mehed praegu üles otsida ja teada saada, kuidas on nende elu sõjajärgse nelja aastakümne jooksul läinud.

Ilissügisene Sõrve poolsaar. Madal ja süinge taevast kohal, vahune meri kohal ka-

hel pool. Sattusin rühma, mida juhtis saarlane Jüri Suurhans, hilisem Kingissepa rajooni täitevkomitee esimees. Elasin temaga ühes muldõnnis. Hmad olid suhteliselt soojad, vihma sadas vähe, kuid siiski nõrgus meie muldõnni alatasa vett. Pannime küll jalgade alla lauajuppe ja külje alla hästi paksult põhku, aga niiskusest jagu ei saanud.

Enne pealetungile minekut sain omal nahal tunda, mida tähendab suurtükiväe koondtule all olemine. Sakslastele ei olnud meie koondumine pealetungiks ilmselt uudis ja parajal ajal avasid nad meie positsioonide pihta kõikidest torudest marulise tule. Merelt toetasid tulelööki sõjalaevad oma peakaliibritega. 12-tollised mürsud langesid sellise võika ulgumisega, mis pani maapiinna värisema veel enne mürsu löhkemist. Oudne oli... Ei jõudnud kuidagi ära oodata selle põrgu lõppemist. Minu läheduses varjas ennast mürsulehtris 17-aastane poiss, Siberi eestlane. Talle olid vanemad mehed rääkinud, et ühte auku ei kuku kunagi kaht mürsku ja seepärast ta mürsuaukus kükitaski. Ohest suurtükist tulistamise puhul võib asi ju nii olla, aga sadadest torudest tulev tulelöögi korral on selline usk küll alusetu. Olin kaevanud endale korraliku laskepasa ja varjasin ennast seal, nii nagu kogenud rindemehed olid õpetanud.

Poisil hakkas mürsulehtris üksinda jube ja ta kutsus mind enda juurde. Keeldusin. Siis palus poiss luba tulla minu kõrvale laskepessasse. Olin nõus. Niipea kui poiss oma kleenukese keha minu kõrvale surus, käis plahvatus — miin lõhkes just selles augus, kus poiss oli seni lamenud. Sellest hetkest peale oli poiss nagu takjas minu küljes. Ükskõik kuhu läksin, ikka tema kannul. Teised mehed hakkasid juba naerma, et jefreitor Koobil (olin tolleks ajaks auastmes jupikese tõusnud) on isiklik adjutant.

Siberi poisi saatust kujunes traagiliseks. Mõni aeg hiljem sattusime lageda soo peal saksa snaipeerite tule alla. Nad istusid metsaservas puude otsas ja tänu optilisele sihikule tabasid väga hästi. Ainuke väljapääs oli liikumatult lamada kuni õhtuhämaruse saabumiseni, et siis roomata tagasi. Mere-meeste kombe kohaselt ei kannnud ma lahingus kiivrit, mis oli seotud seljakoti külge. Seljakott oli mul seljas. Niipea kui ma ennast liigutasin, liikus ka kiiver, mille pihta snaipeer tulistas ühe paugu teise järele, ilmselt imestades, et miks see eestlane ometi kord vagaseks ei jää. Kiiver ja seljakott olid mitmest kohast kuulidest läbi puuritud, kotis olnud navigatsioonipik lausa narmendas, ma ise jäin aga lohukeses lamades terveks.

Minu kaaslaste närvid ei pannud sellele pingele vastu. Lamas, lamas, hüppas siis korraka püsti ja hakkas automaadist kaares enda ümber tulistama. Automaadivalangute sekka kostis nõrk plöks ja poiss vajus nagu niidetult kokku — snaiperi kuul oli teda tabanud otse silmade vahele.

(Järgneb.)

Maiaktusel

oli aula esimene rida reserveeritud tublimatele tööveteranidele, kellele andis medalid kätte rektor prof. A. Koop.

Pidupäevakõne pidas prof. Jaan Mikk, kes muu hulgas peatus asjainmunud NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrusel «Noorte üldise keskhari-duse edasisest täiustamisest ja üd-hariduskooli töötingimuste paran-damisest».

Oleülikoolilise sotsialistliku võit-luse võitjaks tuli 1983. aasta töö-tulemuste põhjal õigusteaduskond, juristid olid parimad ka üliõpilaste töö- ja olmetingimuste konkursil. Ametiühingukomitee esinaine Helve Kabur tegi teatavaks ka ülikooli allüksuste vahelise võistluse võit-jad ning parimad individuaalarves-tuses (lähemalt järgmises lehes).

Kaadriosakonna juhataja Asta Lilvak luges ette ENSV kõrg- ja keskerihariduse ministri käskkirja.

1982. ja 1983. aasta tulemuste põhjal tehti kokkuvõtteid ka üleli-dulise konkursi-ülevalutusest, kus selgitati välja parim teaduskond ja kolm parimat kateedrit ülikoolis üliõpilaste teadustöös. Parimaks teaduskonnaks osutus ajalooteadus-kond.

TRÜ nõukogus

● 27. aprilli koosoleku algul mä-lestati TRÜ nõukogu kauaaegset lii-get, zooloogia kateedri juhatajat professor Harry Lingi.

● Seejärel andis koosolekut ju-hatanud õppeprorektor prof. Uno Palm kätte ENSV KKEH Ministeeriumi aukirjad dotsentidele Silvia Ojale, Mart Kullile ja osakonna ju-hatajale Lev Kupermanile. Autori-tustistuse sai dotsent Jaan Rein.

● Nõukogu liikmed hääletasid dotsendi kuuse taotlemise poolt me-ditsiinkandidaat Malle Niidule, füüsika-matemaatikakandidaat Eve Ojale, pedagoogikakandidaat Maia Rõigasele ja sojateadusekandidaat polkovnik Endel Hirvlaanele.

Hääletati ka Läti ja Eesti TA kollektiivi (sinna kuuluvad TRÜ-st Artur Lind, Andres Metspau, Mart Saarma ja Mart Ustav) esitamise poolt NSV Liidu riikliku preemia kandidaadiks. Nende töö teemaks on valgu biosüntees.

● Ühe päevakorra põhipunkti all kuulati õppeprorektor dots. Valter Haameri informatsiooni «Gaudemuseks» valmistumisest. TRÜ-st osaleb 6 kollektiivi ligi 450 üliõpi-lasega. Repertuaari õppimine käib. TRÜ alustas üliõpilaslauupeoks valmistamisega tegelikult juba möö-dunud kevadel, kui siin trükiti ühendkooride noodivihikud. Lauupe-o ajakavast on lehes juba mitmel korral juttu olnud.

Klubi juhataja Heino Variku kõ-neles kollektiivide tegevusest lähe-malt. Ohendproovid on olnud juba kõigil ning neid tuleb veel. Seni on proovid TRÜ kollektiividega ra-hule jäänud. Mitmel kollektiivil sei-sab ees veel osavõtt laulupäevadest.

Et TRÜ eksamisessioon üliõpilas-lauupeo töitu ei lühene, tuleb kõi-gil esinejal oma arvestused ja ek-samid sobival ajal ära teha. Ope-jõududelt oodatakse nendesse ette-tegemistesse mõistvat suhtumist.

● TRÜ sõlmanduse kateedri tööst reservohvitseride ettevalmistamisel andis ülevaate E. Hirvlaane.

Esikoht lätlastele

Meie ülikooli õigusteaduskond on võistlussidemetes kolleegidega Riist ja Vilniusest. Seekord tehti õigusteaduskondade vahelise sot-sialistliku võistluse kokkuvõtted Läti RO-s. Võitjaks tunnistati LRO juristid, Tartu ja Vilniuse ülikooli õigusteaduskonnad jäid teist kohta jagama. Tuleval aastal kohtutakse Vilniuses.

Venia legendi

Filosoofia kateedri dots. kt. Igor Gräzini *venia legendi* loeng «Post-positivistlikud teaduskonsepatsioonid» toimub kolmapäeval, 16. mail ühiskonnateaduste maja aud. 214.

Wilma Hansen

On teil farmaatsia kateedrist mi-dagi tarvis, kedagi üles te'da, teade edasi anda — helistage 275. Lah-kelt vastab Wilma Hansen ja võite olla kindel, et asi saab korda. Nii on see juba kestnud 30 aastat. Po'e siis ka ime, kui 4. mail tähistasime tema 60. sünnipäeva.

Perenaiselikut hoolsana, rõõmsa-meelsena, südamlilkuna, alati abival-mi ja tasakaaluka kolleegina — tei-siti ei kujutaks teda kateedri kollek-tiivi ega ka keegi muu. Tööl juhtub

koike, tuleb ette ägestumisi, kontrol-limatult üle huulte terav väljend, ent seda mitte ialgi Wilma Hanse-nilt. Kauaaegne vanemlaborant, nüüd meistrina töötav V. Hansen on lausa töödistsipliini ja kohuse-lunde musternäidis. Hommikul esi-mene, õhtul viimane — nii näeme teda iga päev. Kohuse- ja vastutus-tundega, nii nagu see on iseloomu-lik kõrgema haridusega farmatseu-dile, on ta aastate vältel täitnud ka ühiskondlikke ülesandeid. Ta on ol-nud arstiteaduskonna ametiühingu-büroo sekretär, rühmavolinik, kur-suse juhendaja. Suured kogemused laboratoorsele tööde ettevalmistami-sel võimaldavad edukalt toime tul-la ka õppetöoga, kui se'da tunni-lasu alusel vaja läheb.

Väljaspoolt kateedrit tulevad ülesand, dekanadi abistamine, põllumajandus- ja taastamistöödest osavõtt, enesetäiendamine filosoofi-liste seminarides — kõik läheb la-dusalt. Alaline mure ja hool, et ka-teedri asjad laabuksid, nakatab ka me'd. kaastöötajaid. V. Hansenil jätkub energiat kõigeks: läbikäimi-seks kunagiste kursusekaaslastega, perekonna eest hoolitsemiseks.

Praegused töökaaslased soovivad, et Wilma Hansen jääks sellisena veel paljudeks aastateks meie ühi-sesse perre.

Kateedri kollektiivi nimel
JOHANNES TAMMEORG

Komsomolikroonika

● 24. aprillil andis ELKNÜ TRO komitee sooviluse NLKP liikmekan-didaadiks astumiseks raamatukogu vanemtoimetaja Üle Langeli.

● Ideoloogiasektori juhataja ase-täitjaks ÜPP ja leniniku arvestuse alal kinnitati Armen Malhazjan (spordimed. III k.), õpperühmade konkurssülevaatusel alal Reet Rand-oja (keemia I k.), sidemete tugev-damise alal ühiskonnateaduste ka-teedriga Paavo Kolom (kaub. ökon. II k.) ning näitavaltisooni alal Aivar Pilme (maj. küb. II k.).

● Suvemalvate tööperioodiks kin-nitati ajavahemik 9. juulist 3. au-gusini. Suvemalvast vabastatakse järgmised üliõpilased:

- * armeeteenistusse suundujad;
  - * praktikat sooritavad aja'oo-, filoloogia-, kehakultuuri- ja spordimeditsiini üliõpilased;
  - * EOE põhirühmade liikmed.
- Suvemalv '84 komissariiks kinni-tati Vahur Kivist'k (õigust. III k.).
- Füüsika-keemiateaduskonna ja

õigusteaduskonna komsomolibüroo-de aruanded õppedistsipliini esita-sid teadusõnnode sekretärid Vahur Luts, Endla Lõhki ja Andres Past. Komsomolisekretäridel tuleb senisest enam tege'da süstemaati-liste õppedistsipliini rikkujatega, tõ-siselt analüüsida iga kursuse õppe-distsipliini ja vahearvestuste tule-musi ning arutada suuremale dist-sipliini rikkujate persoonaa'küsimusi.

● Filoloogi-teaduskonna komsomolibüroo tööst komsomolikaadri valikul, paigutamisel ja õpetamisel andis ülevaate teaduskonna komsomolisekretär Vahur Kersna, kelle ettekannet täiendass komitee organi-satsioonilise töö sektori juhataja Heli Reinola. Esmakursustlastest peaks koostama infoteegi, kust saaks teada noore inimese huvialad, senise ühiskondliku töö. Nii saaks neid paremini sisse sulatada tea-duskonna ja ülikooli elu. Töö kaad-riga peab olema pidev, siis on ka tulemusi oodata.

5. MAIL OLI AJAKIRJANDUSE PÄEV

Autointervjuu

Sa oled näinud 35 (ei, nüüd juba 35 aasta ja poole) aasta sees aja-kirjanduse päeva mitut moodi märkimist. On kirjutatud lehe tegemi-sest ja tegijatest, mõtiskletud pare-ma lehe tegemise nimel, pe'eud pressiballegi... Mis valutab Sinu hinges täna?

Ja Sa arvad, et see mahub kõik ühte vastusesse. Kui jägida ajakir-janduse teooriat, siis peaksid nii küsimus kui vastus lugeja tähele-panu hoidmiseks üsna lühikesed olema. Näen siit kooruvat hoopis dialoogi.

Kõigepealt tahan öelda, et lehe valmisamamiseks on tarvis kollek-tiivi. Tõekaid, andekaid, erksaid ja virku inimesi, kes oskavad lugu pi-dada nii enda kui kolleegi tööst ja selle ajast. Arvan, et iga kirjutise autor on ajalehe tegija. Sellest kõik algabki. No muidugi mitte alati. On ka tellitud tööd. Ma ei sarja täna neid ilmast ilma lubajaid: «Toon tulevaks nädalaks ära!», ei meenu-ta paha sõnaga üliõpilasi, kes uk-sest sisse astudes hõiskavad: «See lugu peab ilma ühegi paranduseta just selle nädala lehes olema!», ei küsi tudengi käest: «M's Sa ise o'ed lehele pakkunud?», kui too võ-tab «TRÜ» kätte ja ütleb «Halb leht, siin pole mitte midagi luge-da.»

Hing valutab hoopis üleüldise loi-duse pärast. Ei mä'eta enam mil-lal on üliõpilasel tu'nud mõne põ-neva rubriigi pakkumine. Sageli on sarjast jõudnud i'muda vaid esi-mene lugu, ülejäänuks pole enam jõuvarusid piisnud. Lehest on ka-dumas üliõpilase ipapäevane elu, ühise'armuteemani pole sel semestril jõutudki.

Kui tavalline üliõpilane ei tule just ise millegagi välja, siis on ometi igas teaduskonnas olemas pressisekretär?

On ja ei ole ka. Ma ei hakka siin enam nimesid üles lugema. Eks lehtedest saa järele vaadata, kes kust on kirjutatud. Ainult ma ei saa ühest asjast aru. Millega küll tegeleb selle teaduskonna komsomolibüroo, kelle pressisekretär on ametis seatud, aga lehes ei ilmu temalt ridagi? Kas see on auamet? Olen kindel, et kui sellel mittekir-jutaval pressisekretäril on tarvis soovitus millegi jaoks, siis ta ka selle saab. Kas ei peaks nende ase-mele siis uued nimesed valima või leidma mingisuguse noomimisvõtte.

Kas Sul midagi head nende koh-ta öelda polegi? See on ikkagi tähtpäevakirjutis?

Kiltma just tahtsingi hakata. Vaieldamatult on pressisekretäri-dest kõige rohkem tööd teinud Vambola Paavo ajalooteaduskon-nast. Mõnevõrra on lugeja teada saanud ka arstidest (Jaanus Har-ro), bio'ogidest-geograafidest (Maire Milder), filo'ogidest (Kers-ti Maal). Paranema on hakanud komsomolikomitee tegevuse kajasta-mine (Lii Kangru).

Ega Sa ometi arva, et pressisek-retär üksi peaks kogu aeg kirju-tama?

Mitte sugugi. Selleks tuleks ka teisi kaasa tõmmata. Vaadata en-dale samuti asetäitja, kellest võiks tulla järglane.

Nimetad ehk veel üliõpilasi?

Aitäh kunstiloohuvilisele üliõpi-lasele Hele Treierile, eesti filo'ogi-

Esimehel on juubel

Missugusel esimehel, küsite. Loo-mulikult ühiskonnateaduste nõuko-gu esimehel. Ja rohkem küsimusi enam ei ole, sest kõik teavad, et selleks on filosoofiadoktor profes-sor JAAN REBANE.

Ulatuslikke lahkavamuusi tekitab aga juubeli numbriline väljendus. Juubilari üldise olemise järgi oleks viis aastakümnet üsna paras. Kui aga tutvuda tema tegevusega lähe-malt, võib pakkuda tunduvalt roh-kem. Juba see, et on tegemist ligi kümneaastase staaziga Eesti NSV TA korrespondeeriva liikmega, kõ-neleb solidsema aastaarvu poolt. Kui lisada sellele paljude V. I. Leni-ni teoste eesti keelde tõkimine, samuti mitmesuguste teatmike ja sõnaraamatute tõkimine, mahukas teadustöö, mis sisaldab kaugelt äe-saja nimetuse (nende hulgas on mi-tu monograafiat ja brošüüri), ning arvestada, et tegemist on Nõuko-gude Eesti preemia laureaadiga, tu-leb tahtmine kõnelda oma kaheksa-kümendat eluaastat tähistavast juubilari. Oleks kogu tehtu jaga-tud 80 eluaastale, ütleksime ka siis, et tegemist on tublit tööd teinud teadusmehega. Kuid juubelitähiseks on kuuskümmend.

Juubilari on Suure Isamaasõja veteran. Küllap sellest ajast on ta omaks võtnud vlla iga üritus või-duni. Kui midagi üritada, siis põh-

jalikult ja igakülgselt. Oma ühis-konnateadlastetööd ei tee ta ainult üliõpilasaudituumis, vaid laial-rindel, nõudes kateedrijuhatajana seda ka oma õppejõududelt. Ta on tuttav vabariigi elanikkonnale pal-jude raadio- ja telesaadete kaudu. Lektor on ta aga juba ümmarguselt neli aastakümnet, on olnud ka loengulise töö organisator. 1945.—1947. aastal oli ta ELKNO Kes-komitee lektorite grupi juhataja. Läbi aastakümnete on ta ikka pro-pagandistidele ja lektoritele mitme-sugustel seminaridel ja konverent-sidel hea nõuga heldeks abimeheks olnud. Tulemusriikas on olnud ka noorte ühiskonnateadlaste kasvata-mine. Kuuele teadusle kandidaadile on ta olnud teaduslikuks isaks. Varsti kasvab see pere juba ühek-saliikmeliseks. Oma teadus- ja kas-vatustööga on ta välja teeninud Rahvaste Sõpruse ordeni.

Selline on meie nõukogu esimees teadusmehe ja ühiskonnategelasena. Aga esimehena tore ja asendamatu. See on meie, nõukogu liikmete ar-vamus. Kui kasutada ilmajaama keelt, siis on tema juhtimistegevus-es palju päikesepaistest, vähe pilvi-tust, harva on tegemist täispiivitu-sega, äikest ja tormi pole nõukogu tema puhul näinud ega kuulnud. Ja kui viletsamgi ülesanne serveeritakse sulle usaldusliku naeratuse ja heatahtliku pilgu saatel, eks katsu siis selle täitmisest ära öelda. Nii aetaksegi asju ilma kärata, õienda-misteta, operatiivselt, sisuliselt ja asjalikult. Ma ei usu, et juubilari elus pole tusatunde, kuid tööalasele suhtlemisele nad oma mõju ei aval-da, vähemalt nõukogus mitte.

Juubilari on muide suur looduse-sõber. Vabal ajal, kui seda tal mõ-nikord leidub, armastab ta kalave-tele siirduda. Siingi ei jäta teda maha talle omane taktitunne. Kui ta peaaegu lootusetust kohast kala välja tõmbab, oskab ta asja nii esi-tada, nagu oleks kala välja tõmma-nud sõber, mitte tema. Kalamees-tele omistatud mõnikord põhjenda-tud, enamasti aga põhjendamata hooplemine tema kohta ei kehti.

Sellist juubilari on rõõm õnnit-leda ning uusi edusamme soovida nii nõukogu liikmetel kui ka kogu ülikooli perel.

JOHANNES KALITS

le Peep Jahilole, RSR-i pressisekre-täriale Sven Papile, arstiteaduskon-na komsomolisekretäriale Vahur Keldrimale. Pidevad autorid on veel Ivar Vigla, Anu Pallas, Malle Alek-slus jt. Reetan pisukese saladuse: nende hulgast saab pressiklubi küll ehk täiendust.

Eraldi tahaksin eslle tösta täna-vuaastaseid žurnalistika esmakur-suslasi, eriti Aavo Kokka, Tiit Pruul-ti, Sulev Valnerit, Margit Mikku, Imbi Ernitsat. Ma olin nii agara-test kaastöölisest juba mitu aastat võõrdunud.

Kas TRÜ õppejõudu peab kaua pehmeks rääkima, enne kui ta võ-tab kätte sullepa «TRÜ» jaoks?

Kuidas kedagi. Aga palju Sa siin igapäevases rabinas ikka peale käi-jad. Aastate jooksul on välja ku-junenud mitmes teaduskonnas pä-ris «omad» inimesed: Juhan Peegel, Hillar Palamets, Tullio Ilomets, Karl-Samuel Rebane, Toomas Jüri-ado, Jüri Ant, Olev Avaste, Johan-nes Kalits, Leo Leesment jt. Täna tuleb tänada ka Milvi Reinfeldti, Leeni Uba, Tiit Matsulevitsit.

Hea kontakt on meil teadusraa-matukogu ja ajaloomuuseumi töö-tajatega.

Kuidas näeks leht välja ilma joo-nistuste ja fotodega? Igav, eks ju. Lehe head abimehed on Eduard Sakk, Arvo Tenno, Evald Velde-mann, Andrus Salupere, Meeme Utt, Meelis Loka, Ilmar Kruusamäe, Il-mar Anvelt jt.

Ma arvan, et tänase päeva puhul tuleb üks suur, suur aitäh lausuda kõigile abimeestele: ühiskondlikele keeleteo'metajatele, kogu trükkiojale, garaažile.

Kas need ongi intervjuu vilmased sõnad?

Ei veel. Tahan õnnitleda oma kol-leegi TPI ajalehte. Ka tema on oma kodukoolis käinud juba 35 aas-

tat, seadnud latil väga kõrgele tänu eelviimastele tegijatele Hille Kar-mile ja Urmi Reindele. Nüüd tee-vad lehte siit TRÜ-st suunatud Enno Tammer ja Tiina Kuslap. Jätkugu neil niisama palju ener-giat ja vaimu, ja mis seal salata, juba tükk aega kadestan TPI pres-siklubi agarust. Aga meil on ka ikka midagi. Vähemalt sel semest-ril oli mitu vahvat üritust (käidi Vilniuse RO-s, Eesti Raadio noor-tesaadete toimetuses ja botaanika-ala uues palimajas, kohtuti kom-somolikomiteega).

Tähelepanu pressisekretärid ja

telsed kutsutud. Meie ajakirjandus-päeva üritus toimub neljapäeval, 10. mail kl. 19.45 kookulepitud kohas. Osamales tuua kohe, kohe toi-metusel!

Aga soov on lehel palju. Ka ntisuguseid, millest «TP» oma tule-vikujuubeliks unistas. Jääb vaid kaasa öhata! Kui mind paar aastat tagasi lubatud suuremas, valgemas ja soojemas ruumis tegema haka-taks.

Jään ootama uusi ideid, vilkaid kirjutajaid. Et see oleks oma üli-kooli leht!

RSR-i päev

RSR ajal toimus ka RSR-i päev. Oliopilastel oli võimalus kohtuda Eesti Raadio väliskommentaatoritega ning ka ise oma välispoliitilisi teadmisi näidata.

Päeva juhatas sisse pressikonverents. Välispoliitilisi päevaprobleeme olid tulnud kommenteerima T. Alatalu, J. Hindov ja V. Lohmus. Kahju ainult, et oliopilaste-poolne osavõtt tagasihoidlikuks jäi — aulas oli vaid 30–40 tudengit.

Seejärel toimus kõrgkoolidevaheline viktoriin. Oma võistkonnana olid välja pannud TPI, TPedI, TRU ning OTU sise- ja välispoliitika sektsioon. Küsimused olid ER-väliskommentaatoritelt. Pärast 15 küsimust selgus, et kõige paremini tunnevad välispoliitikat õpilased (18 p.), teiseks jäi RSR-i I võistkond (16 p.), kolmandaks TPI (15 p.), järgnesid TPedI (14 p.) ja kohapeal kokkuklopsitud RSR-i II võistkond (13 p.). Niisiis üllatasid kõige nooremad osavõtjad. Selle põhjuse arvas RSR-i president Ove Ladvä (õigust. III k.) olevat ringide töö erinevas suuniluses: «Meie pöörame rohkem tähelepanu sündmuste analüüsile, viktoriini-teadmiste kogumine on alles teisejärguline. Oliopilaste mälu on niigi üle koormatud.» Et selles oma töetera peitub, eks kinnitanud seda ka mälumängu tulemusel.

Päeva tippsündmuseks kujunes ENSV kõrgkoolide vaheline kõnevõistlus TRU nõukogu saalis. Kõneütlejateks registreeris 8 osavõtjat (V. Aren, A. Kubjas, A. Levän, J. Lukas, S. Papp, A. Rebane, M. Rosentau, A. Tähiste). Kümne minuti jooksul pidi žürii (do.sendid P. Kenkmann ja K. Jaanson) jõudma selgusele, kes on kelle «surruks rääkinud». Kuulanud ära neli duelli, otsustas žürii, et poolinaalis kohtuvad Sven Papp — Ain Tähiste ja Ants Rebane — Vello Aren. Esimeselt paarilt kuulis auditoorium tõeliselt vihast sõnasõda «juutide ja araablaste» vahel teemal «Lähis-Jda: sõda või rahu?», teine paar jõustas auditooriumi aga ehtameerikaliku ärplemisega teemal «Mina, 1984. aasta USA president».

Žürii üksmeelne otsus — finaalis kohtuvad A. Tähiste ja V. Aren, teemaks «Tudengiabiellu: pooll või vastu?».

Läinud aasta kuldsuu Ain Tähiste pidi seekord tunnistama TPedI esmakursuslase Vello Areni paremust.

Päeva lõpetas kohumise väliskommentaator Toomas Alatalu TRU vanas kohvikus.

SVEN PAPP,
õigust. III k.,
RSR-i pressisekretär

Traditsioonid jätkuvad

«Uudismaalaste entusiasmist ja töölust on tänastelgi malevaltel palju õppida,» ütles Andrus Lauren endiste uudismaa harilaste ning nüüdsete malevafunktsionääride kohtumisel.

Esimesed tudengid sõitsid Kaasastani steppidesse 1956. aasta suvel. Kohtumisel meenutati soojalt tollast ülikooli komsomolisekretäri Olaf Kuulit, kes oligi grupi organiseerija ja hing. Kui praegused

malevaisad peavad võitlema ka va kibeda liigpruukimise vastu, siis ligi kolmkümmend aastat tagasi olid malevamured hoopis teisemad. Sääsed, joogivee puudus, harjumatult kare hein, vahel sekka ka mitu päeva kestvad liivatormid. Kuid 1956. aasta saja kahekümne tudengi vastu paneb 1984. aasta ümmarguselt kaheksa ja pool sada. Nii et vähemalt kvantiteedi koha pealt oleme edasi läinud.

Olgu selle eduga kuidas on, oleks aga igati tore, kui EOE '84 liikmed mõnekümne aasta pärast niisama mõnusalt oma suvemuljeid saaksid jagada, kui tegid seda viiekümne aastate uudismaalased.

Fotod:
Ivo Okk, Leob Päl, Vello Järve,
Linda Eringon ja Advig Kiris.

TIIT PRUULI

Puhu tuul ja tõuka paati

(reportaaz kummipaate võidu-
sõudmisest Emajõel)

Et Leedu NSV-s on viimasel ajal täheldatud mõningaid raskusi vee-
spordi võistkondade koostamisel, jäi tänava RSP vesisemast üritusest alles vaid kummipaadiralli.

Niipea, kui raekoja kell oli kuusteist pauku ära löönud, ütles Ants Rebane, kes kandis oma õul ürituse organiseerija-rasket koormat: «Poisid, kell on juba kaksteist, hakame õige peale.»

Ja siis läks lahti. Võidu silla all tõmmati jõest stardinoor, kõlasid hurraa-hüüded, paukusid šampanjakorgid ning paatides ei tundnud vend enam venda.

Aga enne, kui võistlejaid üldse veele lubati, tuli kõigil täita võistkonna ankeet. See nägi välja näiteks niisugune:

Nimi: Kinkar Nimi: Järveoja
* Kas olete varem RSP-i võistelnud? Ei.
* Mida ütlesite oma vormi kohta? Ol'ne ja salastatud.
* Mida soovisite kaasvõistlejail? Nael kummil!
* Kas oskate uluda või ei? Ei tea, pole proovinud.

Jõel arenesid asjad omasoodu. Stardist said kõige paremini minema Vahur Nurm/Peeter Põll — mõlemad valgetes kiitlites, mille järgi taibukamad pealtvaatajad kohe mõistsid, et tegu on arstiteaduskonna esindusega. Paistis, et täpselt on vormi ajastanud ka Raivo Haamer/Atko Heinsalu. Päril ilusa sõiduga lähenes restoranile «Kaunas» ERKI paatkond (ülesandmislehel vaid ni-

med Uku ja Agu). Aga ega Emajõgi ole ikkagi mõni Tallinna laht — siin läheb vaja nii jõudu kui ka mehisust. Ei jäänudki ERKI poisitel muud üle, kui aeg-ajalt jõu jooki rüübata.

«Krambambuli on joogi nimi...» Tulevad Tõnis Lukas/Johannes Saar. «Kes oma autud jõud avab krambambullaste lahtuseks...»

Esimestena hakkasid finišile lähinema Heinsalu/Haamer. Ent kui kaldajärse sõiduga ehk igauks, kes vähegi mees on, hakkama saaks, siis poide vahelt läbi sõudmine on hoopis teine teta. Juba hakkasid saabuma teisedki võistlejad.

Kuid paraku kujunes edasine sündmuste käik sedavõrd kiireks, et kindlam on see punktide kaupa üles lugeda.

1. Heinsalu/Haamer lõpetasid. Mehed nagu metsapullid! Elagu!

2. Kinkar/Järveoja lõpetasid samal ajal, aga... Jõudnud vaevalt poide vahelt läbi, läks nende paat kõige täiega ümber.

3. Nurm/Teil õngitsesid veest välja Jaanus Järveoja ning läbisid finišijoone. (Tarmo Kinkari tõmbasid oma paati Heinsalu/Haamer.)

4. Tagumised mehed, kes nägid, et auhinnalised kohad on juba jagatud, võtsid aja maha ja vennastusid omavahel.

TIIT PRUULI

• Andrus Salupere fotod
• RSP lood jätkuvad

Nutab ja naerab

valdset kasutamist jätta alles autori nimi.

I. E. Kahtlemata nägime midagi enam kui vene sümbolisti «Juudas Iskarioti». Lavastusel on jutustusest erinev filosoofiline põhikude.

Laval mängiti maha küll Andrejevi jutustus, kuid järgneva diskosa lisamine paiskas segi ootuspärase süsteemi ja komplitseeris etenduse mõistmist. Kas poleks õigem olnud kuulutusele märkida, et L. Andrejevi «Juudas Iskarioti» aineteel või kasutades tema tekste? Muidugi on originaalne panna raskuspunkt pimedada massi süüdistamisele. Ka teoses oli selline moment, kuid Andrejevi on Juuda õigeksmõistmine tähtsam. Lavastuses oli nii Juuda õigeksmõistmine kui ka massi süüdistamine. Kuid need osad on liiga erinevad selleks, et panna nad ühte etendusse võrdselt olulistena.

Andrejevi Juudas tõestas, et vaid tema on Jeesuse tõeline jünger, mitte räpane reetur. Juudas paljastas hoopis teiste jüngerite silmakirjalikkust ja omakasupüüdikkust, müüs oma õpetaja, et tallegi tõestada, milline on tõde. Tõde, mis ei saa kord ühesugune kord teistsugune olla. Palju näinud Juudas

hakkas siiski Jeesust armastama.

Juudas kahestub, ja et kasvõi iseendale midagi tõestada, reedab Jeesuse, reedab oma armastuse. Kuid kellele? Rahvale, kes Jeesuse Jeruusalemma saabudes karjus: Hosianna! Hosianna! ning laotas riideid tema teele laiali. Nii et praktiliselt mitte kellegi kätte. Hoopis neile, kes kinnitasid end armastavat, ohtu ei oleks tohtinud olla.

Nii löödi Jeesus armastusega riisti. Maailm, mida Iskariot tahtis eitada, sai jälle kohutavaks reaalsuseks. Juudas teeb kõigele elavale ja elutule etteheiteid, süüdistab jüngerid, kes põgenesid Ollimäelt nagu arad koerad.

Siin lõpeb Andrejev.

Milleks siis disko? Juba ainuüksi esimene vaikus tapnud Anne Veski lauluke pani saali võpatama, raputas hingepõhjani. Kas püüti nõnda mõista anda, et vaataja ei saanud aru, et olime samasugused nagu Jeruusalemma elanikud, kes meelsamini põõravad oma pale tühja lõbustuse poo'e. Et olime rahvas, kes on nõus kõigega, mis laval sündis?

Juudas ei vastandanud end rahvale. Takistama oleks pidanud mit-

te Juudast, vaid «armastavat» rahvast. Juudas on süütu. Tema tahtis tõde, tahtis näha, kas Jeesusel on meelevald tõe üle. Kristuse veri tuli rahva peale rahva enese soovil. Siin on etteheide publikule õigustatud: Juudas andis ära meile. Ja ta tõde sai jälle tõestatud. Midagi ei olnud muutunud.

Edasi polnud inimestega enam muud teha, kui nalle diskot lasta. Sest nad polnud midagi mõistnud...

A. K. Tõkk moodustas selge mõttelise terviku. Põhjus, miks meile algul Andrejev väga müüdetuna tundus, on ilmselt selles, et sisu analüüsimisel lähtusime algmaterjalist, olime eelarvamuste kättes.

Disko kohta kuulsin üsna mitmest suust, et see tegi etenduse lausa vastikuks. Minu puhul ei teinud ta vastikuks mitte etendust, vaid kogu seda si'makirjalikkust ja võltsarmastust. Nii et disko oli täiesti omal kohal.

I. E. Jah, «Juudas Iskariot» oli raskesti seletatav. Otlesime välja vaid ühe võimaliku seletusvariandi. Igatahes on Jaan Kolberg ja te trupp ära teinud suure töö. Tõsise ja mõttetiheda. Tulemuse peale ei saa karjuda «Bisl Braavo!» Siin peaks ehk vaikima. Aga see vaikus on tähendusi täis.

Faktid veel kommentaarideta

Pühapäeva pärastlõunal said «Vanemuise» kontserdisaalis selgeks kolm päeva kestnud kontsertide tulemusel. 42-liikmeline ekspertide nõukogu andis «Grand Prix» kolmandat korda «Radarile». Seekord juba päris lõplikult. Loomingupreemia sai Alo Mattiisen «Kirjutusmasina kontserdi D-tuur» («In Spe») eest. Publik pidas seda samuti parimaks muusikateoseks. Publikupreemia tuli ka «Kasekesele» (parim ansambel) ja Riho Sibulale (parim muusik).

Organiseerimiskomitee andis preemia «Muusikud rahu eest» Silvi Vraidile. Kõrgetasemelise esinemise eest läks temale ka ELKNO Tartu Linnakomitee auhind. Sama laadi preemiad märkisid veel Juri Rosenfeldi («Muusik-Self») ELKNO EPA komiteelt ja «Kukerpille» ning «Muusik-Selfi» organiseerimiskomiteelt.

«Igavese Teise» preemia pälvis ELKNO Keskkomitee spordisakonnalt ansambel «Kaseke». Tallinna Linna Täitevkomitee kultuurivalitsus pidas oma auhinnaga parimaks debütandiks ansambli «Kuller» (Tallinna Muusikakool). TPedI klubi andis preemia Paap Kõlarile kui parimale töökrõlistamängijale.

Kommentaariid Ivar Viglalt järgmises lehes.

VARJE SOOTAK

REPLIIK

Natuke telefoni- viisakusest

Mul on töölaual telefon. Selle number on toodud ülikooli telefoniraamatites nimeslikus koos ametinimetusega, mis on ka selle pisiloo allkirjas. Hea asi! Kui palju infotahetust kiirendab see väike aparaat, on isegi raske mõista. Ta heliseb, võtan toru kõrvajuurde ja... loodetavasti läheb kõik kiiresti ning ladusalt. Sageli aga mitte... Võtan toru, teatan, et kuulen ja... nõudlik naisheade lausa kätatab: «Kutsuge S. telefonile!» (Seletuseks: mul ei ole omaette ruumi, selles on ka küsitud S-i töölaud, praegu aga leda, muide, kohal ei ole). Midagi häriseb sees. Isegi sõjaväes ei käsutata sellise tooniga ja nii anonümselt! Võib olse ütelda: ebaviisakuse musternäidel Nii teatangi kamandajale ning panen toru ära. Peatselt heliseb telefon taas, seekord kostub teine naisheade. Selle omanik juba teab, kuidas si-demesse astuda: «Terist, kõneleb E. H. Palun, kas S... on saadaval?» Muidugi annan vastuseks kogu info, mis mul käsitu kohta on. Oeldakse: «Täna» ja «Vabandage tülitamise pärast!» ning kõik on heas korras. Teadvusse ei jää halba maitset ega nõr-dimust kõrgharidusega inimese ebakultuursusest, mida talusin esimesel juhul.

Kas see on pistist? Oleks see juhtunu alnukordne, siis jumal te-maga. Matse ja matsinnasid on meie seas ikka leidunud! Aga see «stiil» ei ole haruldane — 40–50% juhtudest ei pea ühenduse võtja vajalikuks (või ei tea ta sel-lekohast kultuurset korda?) eeskätt tea'ada, kes ja kuskohast helistab ning alles siis oma soovil alustada väikese sõnaga «palun», n.ö. raskemal juhul ka sõnaga «vabandage». See juba enam no-le pistist. Paneb mõnikord häbenema meie käitumistaseme pärast! Tipp on see, kui helistata alustab rameda käsimusega «Kes kuuleb?» (!!!) Seda esineb! Ja ometi on juba näiteks I. Aasama raamat «Käitumisest» (Tln., 1968) lk. 12–15 asjad põhialikult läbi arutatud, telefonivitsa- kus ära seletatud. Kõige hälvavam on see, kui väljakutsuja ei alusta (lõrg 4. lk.)

Täna lõpetavad IMBI ERNITS ja AAVO KOKK «TRU-s» nr. 12 alustatud mõttevahetuse üliõpilasteatrite etendustest.

LAVASTATI ANDREJEVIT

Leonid Andrejevi «Juudas Iskariot». Mängis Jaan Kolbergi trupp, lavastajaks ja peaosaliseks trupijuht.

Etendus koosneb otsekui kahest osast — kõigepealt mängitakse maha L. Andrejevi jutustus «Juudas Iskariot» sündmustik ja pärast seda, kui Jaan Kolberg — Juudas on teatanud, et etendus on läbi ja rahvas võib koju minna, järgnevad Kolbergi vestlused publikuga. Kõige lõpuks kutsutakse rahvast diskole.

A. K. Andrejevist on siin küll üsna vähe järele jäänud. Tahestahmata tekib probleem, kas on õigust pärast autori teksti sellist mee-

Tsiviilkaitsetöö on edukas

TRU tsiviilkaitse töö täiustus ka eelmisel aastal. Ürituste kalender plaan täideti täielikult ning hea läsemel. Staabiõppused näitasid juhtiv- ja komandörkoosseisu head ettevalmistust, ülikooli ja teaduskondade staabi edukat koostööd. Linnavoistlustel sai meie luurerühm palju esikohasid. Hästi tegutsesid ka meditsiinüksused. Tartu linna objektidevahelises sotsiaalselkuses võistluses tunnustati ülikooli tsiviilkaitse olukord väga heaks. I grupi objektide hulgas sai ülikool esikoha ning rändkarika ja aukirja. Viimase seitsme aasta jooksul on TRU tulnud neli korda esikohale, kaks korda teiseks ja üks kord kolmandaks.

TRU aukirja pälvivad eeskujuliku tegevuse eest V. Krinal, P. Peets, V. Past, L. Matisen, O. Andla, U. Palm, M. Salundi, A. Lõus, K. Talja, R. Rebane, A. Seffer, A. Roosma, H. Sepp, T. Praydikova, R. Aule, T. Kalas, R. Zeik, A. Pentsa, J. Sikk, E. Kiloman, K. Taal, H. Mar-diste, M. Pütsepp, E. Babaitšuk, E. Kask, E. Veldi, P. Vihalemm, S. Rammo, M. Pauk, I. Kompus, E. Roost, E. Fink, S. Lahk, A. Asi, A. Harkovski, V. Sinodski, J. Seeder, K. Kull, D. Kuldeva, S. Russak, T. Saar; tänu pälvivad V. Haamer, A. Viru, A. Loog, A. Liim, M. Kilp, A. Künnap, A. Paltser, T. Sõrd, J. Telp, A. Aaver, H. Tankler, J. Loko, T. Torop, T. Kleimann, L. Viitamees, K. Soonets, G. Olenev, H. Kaima, I. Kala, E. Kuk, O. Po'onskaja, M. Ennuse, R. Tombak, M. Liiv, S. Kaugija, J. Peebo, E. Viitar.

ANATOLI DOVIDENKO,
TRU tsiviilkaitse staabi ülem

Fotol:
majandusteaduskonna dekaan
dots. Valner Krinal saab aukirja

teaduskonna hea tsiviilkaitsetöö
eest.
ARVO VIILUPI foto

KLUBIS

Teisip., 8. mail kl. 21 PUHKE-
OHTU.

Laup., 12. mail kl. 22 SUUR
KEVADSIMMAN (*kõlalised mit-
melt maalt ja mitmest kandist,
*saadaval märjake, *lubatud naiste-
rõõvimine, *selga tõmba simmani-
rõivas).

Pühap., 13. mail kl. 21 «13. mai
pseudodiskoo».

NBI! NBI! NBI!

18.—20. mail

Hooaja lõpus «Õdiliblika
lenda».

Vaatamiseks-kuulamiseks on õd-
liblika igaõisel lennuk. *Tartu dis-
konduse aastaaruanne, *uusimad
saavutused videovallast, *õdüllatu-
sed.

P. S. Sõogi-joogivõimalused.
*Võib esineda ka ootamatusi.

Et üritusel ülerahvastust vältida
ja et olemine oleks lahe, hakkame
pääsmeid jagama 16. ja 17. mail
kl. 11—13 ja 16—19 TRU klubis
(ruum 209). Saab omandada ka
abonementpääset, mis garanteerib
pääsu klubisse igal õhtul ja tuleb
tunduvalt odavam kui kolme õhtu
pääsmed kokku.

UUES KOHVIKUS

Pühap., 13. mail DISKO.

Uut

teatmekirjandust

Алексеев Д. И. и др. Словарь со-
кращений русского языка: Около
17700 сокращений / Под ред. Д. И.
Алексеева. — 3-е изд., с прил. но-
вых сокращений. — М.: Рус. яз.,
1983. — 487 с.

Sõnastikus toodud ligi 17700
lühendist on umbes 2700 esitatud
alajaotuses «Täiendused». On antud
vene keeles kasutatavaid ja varem
kasutatud lühendeid. Sõnaraamat on
abiks ajakirjandustöötajale, filoloogidele
ja spetsialistidele, samuti
kõigile vene keele huvilistele.

Большая медицинская энцикло-
педия: Т. 21. Преднизон — Раст-
воримость / Гл. ред. Б. В. Петров-
ский. — 3-е изд. — М.: Советская
энциклопедия, 1983. — 560 с., ил.

Золотоголов В. П. и др. Эконо-
мический словарь. — Минск: Наука
и техника, 1983. — 316 с.

Sõnastikus on esitatud tähtsamad
majandusterminid, mis on seotud
TTR-i, kapitalmahutuste, uue teh-
nika, selle efektiivsusega jne. Raa-
mat on mõeldud tööstus- ja majan-
dusspetsialistidele jts.

Онкогенные вирусы: Атлас / Под
ред. А. Ф. Быковского. — М.: Ме-
дицина, 1983. — 224 с., ил. —
Библи.: с. 220 (117 назв.).

Teatmeteoses on üldistatud kir-
janduse ja 20 aasta eksperimentaal-
sed andmed selgroogsete loomade
(ka inimese) onkogeensete viiruste
struktuuri ja rakusisesse arengu
kohta. On antud onkogeensete vii-
ruse klassifikatsioon, uurimisajalu-
gu ja põhilised bioloogilised oma-
dused. Atlases on kokku 650 elek-
tronmikroskoopfoto ja skeemi.

Экономика и организация произ-
водства: Словарь / Редкол. Г. С.
Проклов (отв. ред.) и др. — М.:
Экономика, 1983. — 272 с.

Sõnastik sisaldab ligi 300 majan-
dusalast mõistet. Eesmärk: avada
majanduse ja tootmisorganisatsioo-
ni põhitõed ja mõistete sisu.
Raamat on mõeldud põhiliselt ma-
jandusteadlastele ja -töötajale,
plaanimajanduse ja projekteerimise
institutiinstituti; aga ka õppejõudude-
le ja üliõpilistele.

NBI!

Järgmine leht ilmub reedel,
18. mail.

Toimetaja V. SOOTAK

(Vt. ka «TRU» 30. märts)

Laupäeva õhtul kella kaheksa
paiku seisis teadusraamatukogu
esisel platsil neiu ja lonksas saa-
paninaga väikest kivi «Vanemuise»
suunas. Juba pealiskaudse vaatluse

mõte avaldub neiu näo üksikutes
pisilmetes: kord müle, kord nukker
peanoogutus, tasanä ninalurini või
järsku ülev kelk silmis. Neid pisti-
asju saab lõpuks nii palju, et selle
esoteerilise mõtte jälile võib jõuda
vaid mõistusekera rakuliku karu-
tades. Tegelikult sunnib mingi
imeline tung hind rontma kõrgema-
le (purskkaevude äärel — NBI!
Ohtlik!), et neiu paistaks silmale
enam kaaratavana. Tema ilmevõr-
vendusi ei saa aga üksipulgi la-
ta, sest siis peaksime ta seismise
olemuse ribadeks käristama, lõh-
kuma tema kui teroviku. Neiu seisab
ja saadab jalalöögi, juba uut ki-
vi. Ta küsib endalt: kes ma olen?
Kust tulen? Kuhu lähen? Kõigile
kolmele küsimusele on korraga
raske vastata, seepärast otsustab
ta viimase kasuks: kuhu lähen?
Sellele küsimusele vastamiseks po-

on raka — pole raka; rong või buss
läheb — rong või buss ei lähe;
piletikassad on lahti — piletikassad
on kinni. Veel kord meenutan, et
sellel natüürmordil on vaid üks
tegelane. Rohkem ei lähe neid liht-
salt vaja, sest tähtsam kui mitu
tegelast on konkreetse isiku liikum-
ine kolmemõõtmelises ruumis.
Antud juhul vaid ühe jala liikumise.
Ja nüüd... tema mõttevool on
sedavõrd kontsentreerunud, et ta
teeb otsustava pöörde. Kuigi kir-
janduses on laialt levinud nn. otse
laktiitamine, millega luuakse
avaram kunstiväli, siis siin seda ei
juhtu. Väli on küll avar, aga see
on siiski konkreetne plats. Küsimus
hakkab kargnema lahenduse poole:
bussile piletit ostma! Probleem kui-
das, laheneb nüüd juba imelihtsasti.
Jääb vaid üldisem küsimus: kuhu
kui sõidusuund, aga see ei ole pea-
mine. Peaasi, et sa jõuaks siit ära
enne, kui valmsus on jõudnud ta
oma jäägitsusse embusse kaarata.

Neiu sõidab Valga poole. Mõte
ja tegevus on ühtseks saanud. Mi-
nu osaks jääb tunnistada tema
mõistuse ja valmsuse kriisi. Kell
pool üheksa võis Struve tähetornist
näha õhulist pilve, mis vajus üle
raamatukogu, ja kuulda imelikk
õhuvõngel.

P. S. Mõned ütlevad, et see
polevalki natüürmord, vaid portree.
Jäägu igaühele oma.

ANDRE PUDE

Natüürmord neiuiga, taustaks raamatukogu

järei tundus, et neiu tegeleb medi-
tatsiooniga. Sellise meditatsiooni
olemuse on aga kaasa mediteeri-
mata võimatu tajuda. Tegu oli ni-
melt ühe esoteerilise mõttepudeme-
ga, mida mõeldakse just siin, raa-
matukogu uksemademel. Proovime
sellele mõiteni teed rajada. Kogu

le vaja luua oma väikest filosoofi-
list süsteemi, sest tegu pole ju
mitte neiuiga «üldse», vaid konk-
reetse noore inimesega raamatuko-
gu taustal. Küsimusega kuhu? li-
lub otseteed orgaaniliselt küsimus
kuidas? Küsimuse lahendamisel ka-
sulab neiu järgmisi kategooriaid:

Tuusikud

Il poolaastaks on TRU ametilühingukomiteele saanud järgmised tuusi-
kud:

Sotsi «Jag»	18. 07.—10. 08.	— hingamisteede h.	— 31.50
Kislovodsk (Kirovi nim.)	23. 08.—15. 09.	—	— 36.—
Jalta «Sevastopoli»	25. 09.—18. okt.	—	— 34.50
Välgene «Leisti»	13. 07.—05. 08.	— sõdame-verer. h.	— 46.—
Sotsi «Mõe Vidnõi»	4. 07.—27. 07.	—	— 40.50
Leedu «Zelenogradsk»	30. 07.—22. 08.	—	— 40.50
Leedu «Svetlogorsk»	29. 08.—21. 09.	—	— 40.50
Leedu «Svetlogorsk»	18. 08.—10. 09.	—	— 46.—
Pärnu «Sõprus»	26. 08.—18. 09.	— närvisteede h.	— 35.—
Pärnu «Rahu»	31. 08.—23. 09.	— sõdame-verer. h.	— 34.50
Pärnu «Rahu»	31. 08.—23. 09.	—	— 34.50
Haapsalu «Laine»	18. 07.—10. 08.	— närvisteede h.	— 34.50
Haapsalu «Laine»	9. 08.—1. 09.	— liigesteh.	— 34.50
Kemer «Latvija»	9. 08.—2. 10.	—	— 34.50
Kemer «Jaukemeris»	4. 09.—27. 09.	— liigesteh.	— 34.—
Kemer «Dzintene»	19. 09.—12. 10.	— ginekoloogil. h.	— 34.—
Druskininkai «Nemunas»	14. 07.—8. 08.	— nahahaig.	— 34.50
Pärnu «Rahu»	25. 07.—17. 08.	— seedeelundite h.	— 37.50
Pärnu «Rahu»	25. 07.—17. 08.	—	— 37.50
Pärnu «Rahu»	13. 07.—5. 08.	—	— 48.—
Pärnu «Rahu»	27. 08.—19. 09.	—	— 48.—
Pärnu «Rahu»	30. 09.—23. 10.	—	— 48.—
Pärnu «Rahu»	24. 07.—16. 08.	—	— 34.50
Pärnu «Rahu»	30. 07.—22. 08.	—	— 48.—
Pärnu «Rahu»	30. 08.—22. 09.	—	— 48.—
Pärnu «Rahu»	30. 08.—22. 09.	—	— 33.—
Pärnu «Rahu»	23. 08.—15. 09.	— neeruhaig.	— 48.—
Pärnu «Rahu»	1. 09.—24. 09.	— närvisteede h.	— 36.—

Puhkepansionaadid

«Goluboi Zaili»	9. 09.—20. 09. ja 21. 09.—2. 10.	— 26.40
Gagra «Skala»	15. 07.—26. 07. ja 27. 07.—7. 08.	— 26.40
Agutsera «Eukalipt»	21. 07.—1. 08. ja 2. 08.—13. 08.	— 14.40 (okt.)
Pühajärve	28. 08.—8. 09.	— 2 tuusikut ja 21. 09.—2. 10. — 2 tk.
Võsu	5. 08.—16. 08.	— 2
Võsu	26. 07.—6. 08.	— 4
Võsu	18. 08.—29. 08.	— 2
Repino «Gorki»	12. 07.—23. 07.	— 2 tk.
Repino «Gorki»	24. 07.—4. 08.	— 2 tk.
Repino «Gorki»	29. 08.—9. 09.	— 1
Repino «Gorki»	27. 07.—7. 08.	— 1
Repino «Gorki»	24. 09.—5. 10.	— 1
Repino «Gorki»	27. 08.—7. 09.	— 1

Perekonnatuusikud

Pühajärve	18. 07.—21. 07.	— 2 inimest
Võsu	23. 07.—3. 08.	— 2 inimest
Võsu	19. 08.—30. 08.	— 2 inimest (2 tk)
Võsu	19. 08.—30. 08.	— 3 inimest

Natuke...

(Algus 3. lk.)

enda või oma (all)asutuse resp.
ametlikku teatamisest. Seegi on
ebaviisakas: tema teab kindla
peale, kuhu ta helistas, enamasti
teab või ämbab ka, kes kuuldele
tuleb, toru võtja aga ei tea mi-
dagi. Vajalikust teadmisest
(kes küsib) aga sõltub lõpuks
ka see, mida võin vastata. Ei haka
ma näiteks tundmatule küsija-
le andma teavet kolleegi tegevus-
est. Veel vähem annan edasi ta
koduadressi või telefoninumbri.

Endast ka tundmatule väljakutsu-
jale ei räägi.

Ja lõpuks: arvan, et sõnakased
«palun», «täname» ning «vabanda-
(ge)» on vajalikud isegi koduses
lähikõnelemises ja sõprade ringis, am-
mugi siis töökoha-telefonikõnedes.

Viisakus ei ole aastasadade jook-
sul põhjusega kujunenud: see loob
sobiva meeleolu ning on võimeks
küsitletava hoiaku kujundamisel.
Kujundagem ja hoidhem siis ka
telefonivõisakust!

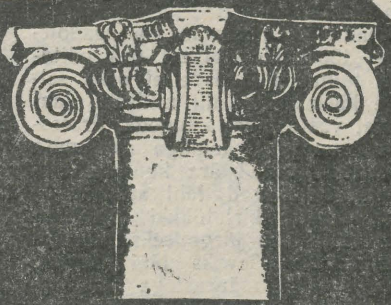
Dots. VELLO TOHVER,
TRU siseinspektsiooni-
komisjoni esimees

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 16 (1375)

Reedel, 18. mail 1984

XXXVI aastakäik

Kevad kevades

Ei ole uudis, et suvise sessi lähenedes muutuvad ilmad soojemaks, rändlennud lendavad lõunast tagasi ja üliõpilased hakkavad tihedamini loengutel käima. Pole tänavugi teisiti, ehkki ilmad olid eelmisel nädalal külmavõitu.

Tartu on taasärganud kevadest roheline kui Eedeni aed. Milline ilu! Ainult üks enesevaenulik tudeng võib praegu püüda kamarinasse niiskesse urg. Ainult rumal võib jääda kurdiks kõige ümbritseva akvaatlustele.

Kestab «Tartu kevad 84». Seekordne üritus näib nõnda hääravana, et küllap saab iga ürkisam tudeng sealt endale emotsionaalse laengu. Hoidkem silmad lahti ja võtkem aga vastu, mis pakutakse!

Nädala jooksul toimus huvitavat ka laias maailmas. Ehkki tudengid on enamasti iseendaga tegelemisest väga kõivatud, ei saa nad omelt läbi kaugemale vaatamata.

Teisipäeval teatati, et Nõukogude sportlased ei võta osa Los Angelese olümpiamängudest. Nädala jooksul teatasid niisamasugusest otsusest Saksa DV, Tšehhoslovakkia, Bulgaaria. Kui meenutada kurbi sündmusi Müncheni mängudel 1972. aastal, aafriklaste boikotti 1976. aastal ja Lääne riikide kampaaniaid Moskva mängude vastu, siis selgub, et viimased täisjõus olümpiamängud toimusid 16 aastat tagasi. Millal tulevad järgmised?

SULEV VALNER,
žurn. I k.

Komsomolikroonika

15. mail andis komsomolikomitee soovitus NLKPsse astumiseks Jelena Dittjatkinale (vene f V), Naidi Meikopile (def V), Henno Ligile (ravi VI), Kersti Kadakule (def IV), Kalev Sepale (geogr V) ja Margus Maserile (ravi IV). NLKP liikmekandidaadiks soovitati õigusteaduskonnast Jaak Ginter, Ants Froš, Tõnis Lass, Veljo Väärsti ja Allan Ratso ning Andi Einaste (KKT III) ja Kalle Kisand (ravi V).

Arutati pressisektori tööd ELKNÜ TRÜ organisatsiooni 27. konverentsi otsuste täitmisel. Sektor peab senisest enam valgustama teaduskondade komsomolitööd. Sellest tööst on praegu eemale jäänud ajakirjandusosakonna üliõpilased (v.a. I kursuse). Töötatakse välja otsus.

Komitee sektori juhatajad andsid informatsiooni konverentsil tehtud ettepanekute kohta. Ideoloogiatööst rääkis Tiit Vajak, olmesektorist Vahur Glaase, Gagarini rühma komplekteerimisest aseselektor Jaan Vihrov, õiguskasvatustööst Toomas Kivimägi, kultuuritööst Sulev Ulp, interklubist Merike Karlson ja matkaklubist «Patriool» Ain Niller. Siseorganisatsioonilise tööd sektori juhataja Heli Reinola kõneles aktiivi õpetamisest ja tegi kokkuvõtte kriitiliste märkuste arvestamisest ning töö parandamisest.

LII KANGRU,
žurn. II k.

komsomolikomitee pressisektori juhataja

Tõeline Kevadkool

● Talvise kevadkooli avamine.

PEETER PÄLLI foto

Miks kevadel talvine ja mis koolist üldse juttu tuleb, saab teada 3. leheküljelt Ene Paaveri kirjutisest.

Sotsialistliku võistluse parimad

● 1983. aasta kokkuvõtte põhjal reastasid teaduskonnad järgmiselt:

1. Õigust.
2. Arstid.
- 3.—4. Bioloogia-geograafiat.
- 3.—4. Matemaatikat.
5. Keemiaos.
6. Ajaloot.
7. Kehakultuurit.
8. Majandust.
9. Füüsikaos.
10. Filoloogiat.

● Üleülikoolilistest kateedritest tuli võitjaks poliitilise ökonoomia kateeder (juh. prof. M. Bronštein).

● Teaduskondade kateedrid:

1. Taimestustemaatika ja geobotaanika kat. (juh. prof. Hans Trass).
2. Eesti keele kat. (prof. Huno Rätsep).
3. Anorgaanilise keemia kat. (prof. Vello Past).
4. Eripedagoogika kat. (dols. Karl Karlep).
5. Spordifüsioloogia kat. (prof. Atko Viru).
6. Füsioloogia kat. (prof. Elmar Vasar).
7. Rahanduse ja krediidi kat. (dols. Vambola Raudsepp).
8. Kriminaalõiguse ja protsessi kat. (dols. Kalle Nigola).
9. Eksperimentaalfüüsika kat. (prof. Karl-Samuel Rebane).
10. Programmeerimise kat. (dols. Jüri Kiho).

Ara märgiti NSV Liidu ajaloo, psühhiaatria, patoloogilise anatoomia ja kohtuarstiteaduse, taimefüsioloogia ja geobotaanika, soome-ugri keelte, üldfüüsika ja matemaatika õpetamise metoodika kateedrid.

● Õppejõududevahelises sotsialistlikus võistluses osales 733 õppejõudu. 20 edukamat on (tähestiku järjekorras):

1. Lembit Allikmets
2. Mihhail Bronštein
3. Hans Dsiiss
4. Ain-Elmar Kaasik
5. Johannes Kalits
6. Akivo Lenzner
7. Ülo Lepik
8. Jaan Loko
9. Viktor Masing
10. Silvia Oja
11. Helmut Piirimäe
12. Lembit Raid
13. Ilmar Rebane
14. Jaan Rebane
15. Karl-Samuel Rebane
16. Ennu Sepp
17. Ado Truupõld
18. Juhan Tuldava
19. Sulev Vahre
20. Elmar Vasar

● Dotsentidest ja vanemõpetajatest olid 10 edukamat: Hans Dsiiss, Jaak Karu, Toivo Kuldsepp, Heino Liiv, Jaan Loko, Asta Luigas, Lembit Mehilane, Silvia Oja, Udo Reino, Juhan Tuldava.

● Õpetajatest ja assistentidest olid 3 edukamat: Aadu Must, Aleksei Panov, Ants Reinmaa.

● Teaduslaborite võistluses osales 33 laborit.

1. Tehisintellekti lab. (juh. prof. I. Sildmäe).
2. Keskkonnakaitse füüsika lab.
3. Psühhofarmakoloogia lab.

● Administratsiooni sotsialistlikus võistluses tunnistati võitjateks:

— teadusosakond (juh. prof. Ants Kallikorm),
— õppeosakond (Mati Salundi),

— ajaloomuuseum (Elo Martis),
— kirjastus- ja trükiosakond (Marta Raisma),
— konstrueerimis-eksperimentaalosakond (Ado Jaagosild),
— plaani- ja finantsosakond (Oleg Andla).

20 parima töötaja hulgas on: Igor Gräzin, Juhan Elgas, Elli Jaska, Rein Kinkar, Toomas Kleimann, Sirle Kuristik, Salme Laar, Asta Liivak, Sirje Mark, Ela Martis, Jüri Pallav, Lilie Pung, Marta Raisma, Milvi Reinfeldt, Eduard Sakk, Mati Salundi, Reet Zeik, Sirje Tamul, Ernest Teetsov, Mare Viiralt.

● Majandusosakonnas toimus kutseala parima tööliste konkurs. Parimaks trükitööliseks on Aino Laas, eksperimentaal-aparatuuri töötajaks Tarmo Lutsar, autojuhiks Anatoli Pesjukov, majahoidjaks Ljubov Martikainen, koristajaks Alma Unt, ehitustööliseks Andres Sirk.

● Teadusraamatukogus toimunud osakondadevahelises võistluses tunnistati esimeseks kasvatustöö (Ilona Smuškina), teine oli teadusbibliograafia (Mare Kümnik) ja kolmas teenindusosakond (Kaljo Lepik).

● Üliõpilaste teaduskondadevahelise töö- ja puhketingimuste parendamise konkursi järjestus on niisugune:

1. Õigust.
2. Matemaatikat.
- 3.—4. Kehakultuurit.
- 3.—4. Majandust.
5. Bioloogia-geograafiat.
6. Arstid.
7. Filoloogiat.
8. Ajaloot.
9. Keemiaos.
10. Füüsikaos.

Vabariikliku vene keele olümpiaadi võitis TRÜ

Asja lõppes vene keele olümpiaad. Tulemused on seekord suurepärased. Meie ülikooli võistkond saavutas vabariigi kuue kõrgkooli seas esikoha.

Ülikoolisene olümpiaad toimus kolmes voorus. Esimene oli 1.—16. märtsini õppegruppides, kus osalejaid oli umbes 1600. 2.—3. paremat igast grupist võtsid osa teaduskonnasisesest voorust (21.—28. märtsini), kust edasi pääses 6—7 üliõpilast. 33 parimat võistleid omavahel.

Pedagoogikakateedri õppejõu Larissa Vassiltšenko ettekande «Koolireformi põhisuunad» põhjal tuli koostada kokkuvõtte kuuldust ja esineda selle alusel «välismaa külalistele» teemal «Mida toob koolireform NSV Liidu haridussüsteemi?»

Zürri valis välja 11 paremat vene keele valdajat: J. Truutsi (majandust.), J. Keskküla (arstid.), M. Rummelgase (arstid.), A. Uusjärve (bio-geo.), M. Noon (õigust.), T. Laari (majandust.), E. Allikmetsa (arstid.), J. Nemlicheri (bio-geo.), E. Konsandi (õigust.), A. Lepikult (õigust.) ja L. Matto (matem.). Neist esimesed kuus kaitsesid meie ülikooli au 25. aprillil TPIs vabariikliku olümpiaadil.

Kõigil kümnel üliõpilasel tuli koostada artikkel «Raamatu saatus TTRi sajandil» plaan teesides, kusjuures üks tees tuli põhjendada, öelda välja oma seisukoht ja veenda kogu auditooriumi öeldu õigsuses.

Meie tudengite ettekanded paist-

sid silma argumenteerituse, loogika ja keelilise õigsusega ning jätsid hindamiskomisjonile väga hea mulje.

Lõppjärjestus:

1. Marika Noon — TRÜ 77 p.
  2. Jüri Truutsi — TRÜ 76 p.
  3. Jüri Keskküla — TRÜ 71 p.
  4. Aarne Uusjärve — TRÜ 71 p.
- Võistkondlikult saavutas TRÜ esikoha 295 punktiga, teiseks jäi EPA 270 p., III — TPI 261 p., IV — TRK 252 p., V — TPedI 242 p., VI — ERKI 219 p.

Onnitleme võitjaid ja soovime neile edu vene keele oskuse arendamisel!

TATJANA SARV,

vene keele metoodika kateedri
õpetaja

Läheme Gagarinisse!

«Suvel 1972 hakkas siin tööle J. Gagarini nimeline sõpruslaager, kokku 300 üliõpilast Moskvast, Smolenskist, Aserbaidžaanist, Lätist, Kasahstanist ja Harkovist. Nüüd töötavad Gagarini sõpruslaagris esindusrühmad kõikidest liiduvabariikidest ja kangelaslinnadest.

Eestlased ehitavad Gagarinis 1974. aastast. Need sõnad on viimase «Nooruse» avalehekülgedelt Katrin Saksa sulest. Teda ennastki näeb ühel pildil koos rühma ja Enn Hansbergiga. Nemad kaks mainitud juhtisid mõni aasta tagasi EÜE Gagarini rühma.

Ka tänava ootab Gagarini sünnilinn 30. juunist 28. augustini tööle 50-liikmelist rühma Eestist. Tööd tuleb teha kahel objektil: remondi- ja ehitusvalitsuses ning liinavabrikus. Põhitöös pakutakse betoneerimist, lisaks puidutööd ja värvimist. Kui tehakse tublisti tööd, on ka teenimisvõimalus soodne, sest tööfront on ette valmistatud ja materjalidega varustatakse hästi.

Huvi peaks pakkuma kaks kuud malevelu teiste liiduvabariikide tudengitega. Üks kesksemad igaaastasi üritusi on liiduvabariikide päevad. Muide, selles esindusrüh-

mas töötanu saab kaheaastase malevastaži.

Kellel soovi, pöördugu kiiresti komsomolikomiteesse (võib ka helistada tel. 352 56). Eriti oodatud on noormehed.

«Gagarinisse ei minda tühjade kätega, sinna tuleb kaasa võtta palju head tahet ja kõik oskused, soov laduda müüri oma rühma nimi ja aasta. Siis ei jää käed ka tagasi tulles tühjaks,» lõpetame meie vilistlase Katrin Saksa sõnadega.

EÜE sektor

Tarmuka töömehe juubel

Kas professor Eduard Laugaste on kiire?

Juhtnõore nõutama või käsilev- vast tööst järjekordset osa näita- ma tulnud üliõpilane ei oska sel- lele küsimusele küll millestki jaa- tavat vastust välja lugeda. Profes- soril on aega temaga ruttamata vestelda, mured ära kuulata, tek- kinud küsimused läbi arutada ja kaasavõetud kirjatükki lubatakse enamasti juba järgmiseks või üle- järgmiseks päevaks läbi lugeda. Hädavajalike märkustega ning pa- randustega varustatult ootab see kokkulepitud ajal autorit.

Jaatavat vastust ei pruugiks anda ka ükski kolleeg või tuttav, kes kohtab professorit tänaval või peahoone koridoris, sest professori- l on ikka aega paar heatujulist sõna vahetada, lõogastuspauzil kohvikus isegi mõne naljaga vest- lust võrstsitada.

Professor Laugaste ei näi olevat kiire. Hoolimata sellest, et profes- sori loengud on koondatud ühele-kahele päevale nädalas, on üliõpilased aja jooksul kogenud, et vajaduse puhul võib teda ruu- mist 242 leida kella 12 paiku terve nädal läbi iga päev, kaasa arvatud ka laupäev.

Oma pika ja viljaka töömeheelu kestel on professor E. Laugaste järjekindlalt toiminud põhimõttel *festina lente*, ja küllap sellepärast- ki on ta suutnud rakkas olla nii- suguse töökoorma vedamisel, mida jätkuks mitmele kehvemale mehele.

Meenutagem. Ülikoolihariduse omandamine nõudis kodanlikul ajal palju raha, mida käsitöölise perel polnud võimalik kaasa anda. Öppi- mise ja leivateenimise kõrval Eesti Noorsoo Karskusliidu sekretärina suutis tookordne üliõpilane (1928 —35) leida aega aktiivseks tegevuseks Akadeemilises Kirjandus- ühingu, Akadeemilises Rahvaluule Seltsis, OES-is ja EKS-is, kirjutada mitmed tööd folkloori alal (seal- hulgas monograafia linnulaulutä- hendustest, mis ilmus FFC sarjas Helsingis 1931. a.). Magistrikraad rahvaluule alal 1937. aastal ei tä- hendanud veel võimalust pühenda-

da end täielikult folkloorile. Järg- nevate aastate pedagoogiametites leiti aga aega teadusliku uurimis- töö jätkamiseks, seekord juba suundumusega kirjandusteaduse valdkonda. Peale artiklite pääses osa sellest tööst üldsuse ette mo- nograafiana «Eesti kirjandus kari- katuuris», kusjuures autor pälvis raamatu eest 1939. aasta teoste konkursil Tartu linna auhinna.

40 aastat tagasi võitis E. Lau- gaste oma õlgadele TRÜ rahva- luule-õppejõu rangid. Seiskunud koorma liikumapanekuks ja eriala püstitamiseks ei piisanud ainu- üksi üld- ja erikursuste ning se- minaride ettevalmistamisest. Tuli koostada õppeplaani, soetada, s.t. endal valmis kirjutada kogu hädatarvilik õppe- ja õppe-metoo- diline kirjandus. Kiiresti valmisid esimene rahvaluuleõpik (Eesti kir- janduse ajalugu I. Eesti rahva- luule. Tartu 1946) ja «Valimik rahvaluule» (1948), kui nimetada olulisemaid.

Samas ei olnud võimalust kes- kendada ainuüksi õppetööle või folklooriuuringule — oma nõudis ajabilansis ajaloo-keeleteaduskonna dekaani ja prodekaani amet (1949 —54, 1967—71), KKI rahvaluule- sektori juhataja (1947—52) ja va- nemteadur-konsultandi koht (1971

—75). E. Laugaste suutis kõige- ga hakkama saada. Suutis mitme- gi tähelepanuväärse väljaande alga- taks, töö juhendajaks või osavõt- jaks olla küll folkloristikas («Ka- levipoja» uurimine ja selle teksti- kriitiline väljaanne, 3 köidet vägi- lasmuistendeid, rahvalaulude an- toloogia, orjulasulude uurimine, «Vana Kannel») küll kodu-uurimi- ses («Lehekülgi Tartu ajaloo» (1964), «Kas tunned maad» (1965) jt.), suutis alguse panna eesti nõukogude etnograafiliste fil- mide traditsioonile («Kihnu pul- makombestik», «Salu talus» jt.), varustada rahvaluule eriala kogu kursust katva õppevahendite komp- lektiga, organiseerida kateedri rahvaluulekogu EKRR, korraldada rahvaluulekonverentse, kaitsta dok- toriväitekirja, avaldada üha uusi teaduslikke artikleid, monograa- fiaid, õppevahendeid, rahvaluulet populariseerivaid kirjutisi, osaleda kahe kaitsmisnõukogu töös ... Loetelu võiks jätkata.

Mitte kõik tehtust pole trüki- nas avalikkuse ette jõudnud. Nii näiteks «Trüki ilmunud regivärs- side bibliograafia», «Vana Kande- le» Haljala köited, katkumuisten- did, laulutüübi «Nurganaine» kä- sitlus jpt.

Professor E. Laugaste ei näi väliselt kiire olevat isegi nüüd ke- vadel, kui tema poole pöörduvad nõu saamiseks 5 diplomandi, vee- randada kursusetöö kirjutajat, tosina jagu menetluspraktika soo- ritajaid.

Professoril ei näi kiire olevat, sest ta võtab aja maha tänaval, peahoone fuajees, kohvikus — pi- kemaks hingetõmbepausiks puudub tal tõesti aeg: palju on teoslik, paljud tööd nõuavad tegemist.

22. mail kell 16 tähistab üli- kool aktusega aulas filoloogiladok- tor professor Eduard Laugaste 75. sünnipäeva.

Kõigi endiste, praeguste ja tu- levaste õpilaste nimel soovin juu- bilarile õnne tema tähtsal päeval, jõudu ja tervist kavatsesu elluvi- miseks!

PAUL HAGU

Rahvakontrolli konverentsilt

Aprilli lõpus toimunud TRÜ rah- vakontrolliorganisatsiooni aruande- konverentsil esitas aruande pea- ja allüksuste 16 grupi ning 4 posti tööst peagrupi esimees prof. Lem- bit Tähepold.

Kõige rohkearvulisem on õppe- ja teadustöö sektor (juh. prof. R. Lo- ga), kellel oli ka kaalukaim osa õppe- ning töödistsipliini kontrol- limisel. Materjalid arutati läbi sek- tori igakuistel koosolekutel, kont- rolli tulemustest esitati meetmete võtmiseks TRÜ pädevatele organi- tele. Sektoris arutati ka allüksuste rahvakontrolligruppide samateema- lisi aruandeid (sõjanduse ja ühis- konnateaduste kateedrid, ajaloo- ning bioloogia-geograafiateadus- kond).

Üks probleeme on endiselt päe- vikute täitmine. Vaatamata järe- kontrollile on puudusi vanematel kursustel, eriti kehakultuuri- ja ma- jandusteaduskonnas ning füüsika- osakonnas. Olukord oli paranenud arstidel. 16. veebruari koosolekul kuulati ära õppeosakonna juhataja M. Salundi informatsioon kontrolli tulemuste realiseerimisest. Kontrol- liti ka õppetöö kavade vastavust õppeplaanile ning kavade otstarbe- kust. Õppeosakonna ja teaduskon- dade loengute ja seminaride kava- des esineb sageli erinevusi, kõige enam on raskusi laupäevase õppe- tööga. Mõnes õpperühmas ja kur- susel on laupäeval väga vähe üli- õpilasi. Novembris toimunud komp- leksel kontrollimisel leiti, et õppe- distsipliini rikkusid ligi pooled kontrollitud kursused (parem oli see õigus- ja matemaatikateadus- konnas, eriti halb aga filoloogidel, füüsikutel ja geoloogidel).

Ettevalmistusosakonna töö kont- rollimisel selgus, et erilubadega on võetud päevasesse rühma üliõpilas- kandidaate, keda ametikoha või tööstäät puudumise tõttu ei oleks pidanud vastu võtma.

Majandussektor (juh. K. Talja) kontrollis kütuse ja elektrienergia kasutamist. Kõige rohkem hoiti kokku V. Kingissepa 19 võimlas.

Kütteperioodiks ettevalmistamise kohta esitati ühend linna rahva- kontrollikomiteele. Kahjuks on üli- koolis kujunenud välja rida olulisi majandusprobleeme, mille lahenda- misele pole ka rahvakontrolliorga- nid seni suutnud mõjusalt kaasa aidata. Üks näide on Nooruse t. 9 õppehoone soojustamine. Küsimuse lahendamiseks on vaja linna täitev- komitee abi. Selleks on samme as- tutud.

Raskusi on ka Tähe t. 4 ning vana ja uue anatoomikumi soojus- tamisega. Ilmselt jääb siin kohati vajaka meigi majandustöötajate järjekindlusest ja vastutustundest (radioatorite uuendamisel, akende tihendamisel jne.).

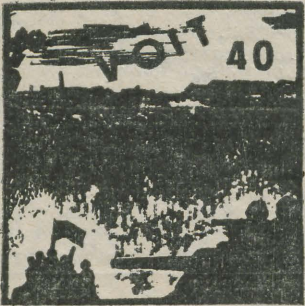
Krooniliseks hädaks on katuste läbijooksmine keemiahoones, füü- sikahoones jm. Ilmselt peab ka siin majandusosakond näitama suure- mat järjekindlust ja nõudlikkust. Peagrupi büroo jätkab allüksuste rahvakontrolligruppide ettepanekul selliste objektide eraldi kontrolli- mist. Ühiselt tehes peaks ka tulu suurem olema.

Puudusi nenditi samuti kapitaal- ja jooksva remondi plaanide järgi- mises, automajanduses (garažeri- mises, kulude ja kasutuste arvestus- ses, sõitude korraldamises) jne.

Mitme olulise majandusküsimu- sega on tegelnud administratsioon- rahvakontrolligrupp (senine esi- mees Ü. Saag, nüüd V. Kiis) — olme- ja heakord, koristajate töö, materjalide hoidmine jne.).

Ülikooli juhtorganitele viimase aasta jooksul saabunud signaale teadusraamatukogu kohta kontrol- lis peagrupi büroo erikomisjoni. Puudusi oli varade ja inventari hoidmisel ning arvestamisel, ma- jandusosakonna töökorralduses, mõ- ningate töötajate töö arvestuses. Kinnitust leidsid ka mõned puu- dused raamatukogu juhtimise stiil- lis. Olukorda arutati peagrupi bü- roo laienendatud koosolekul, kokku- võtete tegemine vastuvõetud ot- suste täitmisest seisab ees.

(Järg 4. lk.)

(Algus «TRÜ-s» nr. 14)

Kolmas kord, kus mul Sõrve pool- saarel oli surm lausa käega katsu- da, juhtus mõni aeg hiljem luues. Liikusime kolme mehega, mina kes- kel. Teadsime, et eriti ohtlikud on metsasihid ja seepärast ületasime neid üksteisest eemal hüpates. Oli meil teel metsasiht kraa- viga. Esimene mees jooksis ja hü- pas üle kraavi — ei midagi. Siis tuli minu kord. Võtsin juba hoogu, kui instinktiivselt peatusin. Tagu- mine mees jooksis minust mööda, hüppas ja ... langes surruna. Sak- sa snaipeer oli täpselt välja sihti- nud ja tabas.

Lahingute lõpu poole sattusin ühe naaberväeosa lahingukorda. Meie roodukomandör A. Peterson, väga tore mees, sai pihta. Tirisin ta tule alt välja ja toimetasin medsan- patti. Tagasi tulles ei leidnud oma väeosa enam eest. Samas aga pi- das lahingut naaberväeosa ja mõn- da aega võitlesin selle koosseisus. Väeosad olid aga sedavõrd lähe- tikku, et peagi olin ma oma pois- te juures tagasi.

1944. aasta 24. novembril seisi- me võitjatena Sõrve sääre tipus. Kolm aastat ja viis kuud tagasi oli täpselt samast kohast alanud mu sõjatee. Majakas oli purusta- tud, kõik lähikonna majad vare- metes. Sõrve sääre tipp kujutas endast müskudest pahupidi pöö- ratud maad, kuhu taanduv vaen- lane oli vedanud tohutult sõjateh- nikat. Vaid osa siiatoodust jõud- sid fašistid toimetada Kuramaale. Nende vastupanu ei olnud fanaa- tiliselt raevukas. Üks vallutajatest taganes rinnuni merre, ikka veel automaadist tulistas. Alles pä- rast padrunit lõppemist tuli üles- tõstetud kätega merest välja, las- kus põlvili ja hakkas oma elu pä-

rast paluma: «Kinder, Kinder, kleine Kinder». Mehed olid algu- ses maruvihased — lahing ammu- gi kaotatud, pääsu enam ei ole, aga frits tulistab viimseni, ei ole mees lapsi ega kodu. Aga relva- rata vaenlast rindemees ei tapa.

Sakslase õnneks jõudsid samal ajal kohale ühe teise väeosa taga- lamehed koos suurte sõjasaagi koormatega. Nähes meie vangi, palusid nad sakslast endale — neil siis ka millegagi uhkeldada. «Mida te vastu annate?» — päri- sid meie poisid. «Võtke mida ta- hate,» olid tagalamehed lahkelt nõus, «meil siin seda trüni jät- kub.» Vahetasime siis vangi šam- panja ja šokoladi vastu. Kõik osalised olid tehinguga rahul — tagalamehed said hinnalise trof- fee, fašist surmahirmust lahti ja meil võis alata pidu.

Jalgsimarss viis meid 1944. a. novembri lõpul Sõrve sää- relt Klooga laagrisse. Siit on meelde sõõbinud õudne pilt Klooga surmalagrist. Neljast tu- leriidast, kuhu mahalastavad olid sunnitud heitma vaheldumisi prop- sikhitidega, olid kaks põlenud tu- haasemeks, kahte poolpõlenut hoi- ti aga veretöö tunnistajatena al- les. Jube mõelda, mida tegid fa- šistid inimestega, kes nende teo- ria kohaselt kuulusid hävitamisele.

Vagunid anti ette 1945. aasta 11. veebruariks. Ohvitserid jooksid ringi ja õiendasid. Reakooesseis tõmbas rahulikult suitsu ja ootas korraldust vagunitesse minemiseks. Kõlasid käsklused, siin-seal kõr- gendati häält, hobused hirsusid, vedurid vilistasid — tavaline sõja- väeükseloni teeleasumise pilt. Meie teekond viis läbi Tartu, Valga ja Riia Kuramaani. Edasi tuli juba jalgsimarss, millega kaasnesid omad raskused. Olime teele asunud talvel ja loomulikult talvevarustu- sega. Kuramaal olid aga teed lu- mest paljad, seepärast oli hobus- tel väga raske vedada. Komandör tegi mulle ja veel paarile mehele ülesandeks hankida voorile vank-

rid. See oli keeruline ülesanne, sest sissekukkumise korral võisid ähvardada tõsised diplomaatilised ebameeldivused. Kuidagi tulime siiski toime, kuigi tuli käiku las- ta nii kõneosavus kui üldtunnus- tatud «valuuta» — piiritus, et vahelejäädud mehed pääseksid il- ma karistusest. Nad pääsesidki ja ka vankrid saime.

Kevadtalvine karm Kuramaa. Kottisuritud vaenlane pani meeleheitlikult vastu. Neil on sügavalt ešeloniseeritud kaitse, mille läbimurdmise nõudis palju vaeva ja ohvreid. Kuramaa lahin- gutest meenuvad järgmised episoo- did.

Olin automaat pataljoni staa- bi kaitserühmas ja elasin koos teiste meestega väikeses saunas. Ootamatult kõlas lahinguhäire. Nüüd ei tohtinud vihvitada — vattkuub selga, automaat kätte ja täie hooga saunast välja. Minu õn- netuseks asus otse sauna ukse ees madal pilgeni vett täis kaev. Kee- gi oli eemaldanud kaane ja ma kihutasin täie hooga kaevu. Sei- sin kaelast saadik jääkülmas vees, ainult automaati hoidev käsi oli üleval. Väeosa liikus lahingu- tega edasi, meie staabiga kannul. Kusagilt ei leidunud kõetud ruu- mi oma läbivõetud ihukatete kui- vatamiseks. Kolm päeva kulus, en- ne kui oma ihusoojaga vattriided kuivaks sain. Vahepeal jäätusid kuub ja püksid nii ära, et ma ei saanud ennast enam kuigi palju liigutada. Ohtepuhku tuli auto- maadipärast seda jäist soomus- rüüd taguda. Aga mis kõige kum- malisem — ei nohu ega palavikku. Tavalises olukorras oleksin küll saanud kopsupõletiku. Nüüd aga ... märtsikuus, kolm päeva lageda taeva all läbimärgades vatt- riietes.

22. märts 1945. Meie pataljon oli parajasti teises ešelonis, kui saime käsu rutata appi vaenlase kaitsele sissekiilunud õpperoodu- le, kes oli ümber piiratud. Oletasi- me raudtee ja glustasime lahin-

gut. Sakslaste kaitse oli hästi or- ganiseeritud ja meid võeti tiheda tule alla. Pimeduse saabudes oli meid rivisse jäänud õige vähe, kuid tänu katjuuade tulelöögle tungisime edasi ja jõudsimegi õp- perooduni. Pimedes metsas segu- nesid nii meie kui fašistide üksus- sed, polnud ülevaadet, kus on vaenlane, kus omad. Siin ja seal puhkesid lühikesed ägedad lähi- võitlused. Liikusin koos jefreito- rite E. Rebese ja G. Jänesega ning reamees Ojaga. Meie pataljoni komsorg leitnant E. Kuusik oli väikeses rühma võitlejatega sattu- nud ohtlikku olukorda. Märkasime seda ägeda tulistamise järgi ja ruttasime appi. Ootamatult kohta- sime nelja vaenlast. Nüüd otsus- tas reageerimise kiirus. Meie auto- maadid tulistasid esimestena ja hitlerlased varisesid kokku. Lahing metsas jätkus. Umberringi lõhesid käsigranaadid, tärisesid automaadid, kostis karjumist. Siis tabas kuul minu kõrval sammun- nud jefreitor E. Rebast. Olin otse ta kõrval ja nägin, milline jõud võib olla väikeses, vaevalt 10 grammi kaaluvas metallitükis. Kuul riivas ta põsenukki ja rebis ära osa kõrvalesta. Suur mees lendas lõugist lumehange ja oli teadvust kaotamas. Tirisin ta pü- sti ja raputasin õlgadest: «Noh, kuidas on? Kuidas tunned ennast?» Ta toibus pikkamööda. Talutasin mehe varjulisesse kohta ja te- gin hädasiderse, nii et saime eda- si liikuda.

Mõne aja pärast kohtasime met- sas korpuse poiste väikest gruppi. Võtsime ahelikku ja tungisime sakslaste liinist läbi. Edasi leidsi- me juba paarikümnehelise oma- de salga. Nüüd oli kindlam tunne. Peagi jõudsime metsast välja oma väeosa positsioonidele.

Lahing jätkus 23. märtsil. Sel päeval sai raskelt haavata meie pataljoni komandöri asetäitja kap- ten Kann. Meelemärkusega ohvitser tuli vaenlase tule alt võimalikult kiiresti ära viia. Tõstisime haavatu

telkmantile ja hakkasime teda nelja mehega tagala poole kanda- ma. Meie õnnetuseks viis tee mööda tõusvat nõlva. Seal olime saksa snaipeeritele heaks märgiks. Liikusime küllaltki aeglaselt, sest pori ja lumesegune vesi ulatusid kohati põlvini. Vaevalt olime saa- nud kaevikust välja, kui üks kandja sai pihta. Laksime edasi kolmekesi, kuni ka teine mees sai haavata. Jätkasime kahekesi. Siis tundsin tuima lööki vastu laba- jalga ja korraga olin kähuli. Ka mind oli tabanud vaenlase kuul.

Minu õnneks oli hiljuti piki tee- serva sõitnud tank. Soomusmasina roomikud olid püdelasse maapinda muljunud õige sügavad vaod. Need olid vett ja pori täis valgu- nud. Kui tahtsid eluga pääseda, siis pidid ennast varjama selles külmas ja vastikus lõgas. Niipea kui pead tõstsin, kuulsin kuulide vihinat. Nii roomasin mööda tan- kijälge künka harjani. Edasi kom- berdasin juba püsti, teeservast võetud roigas karguna kaenla all. Lähimärja ja porisena jõudsin lõp- paks sanitaride hoole alla. Mind saadeti kohe edasi välihospidali. Kuul löigati välja ja mind pandi mitmekes nädalaks pikali. Trööstiti sellega, et haav ei ole raske, pa- raneb enne sõja lõppu ära.

Mind kirjutati hospitalist välja 9. mai hommikul. Oli ilus päikesepaisteline kevadhommik. Sinililled ja ülsed õitsesid. Panin oma päe- vinäinud sineli selga, viskasin seljakoti õlale ja hakkasin astuma.

Siis tuli hospitali teade, et sõ- da on lõppenud. Fašistlik Saksa- maa on tingimusteta kapituleeru- nud. Seisin ja mõtlesin: «Püha taevast! Kas tõesti rahu? Ja kas ma tõesti olen elus?» Olime ooda- nud pikisilmi sõja võidukat lõp- pu, kuid ametlikku teadet veel polnud. Ja nüüd lõpuks on võit käes! See oli suur rõõm ja tohutu pingest vabanemine. Kuid see rõõm ei pannud mind hõiskama ega tantsima — olime maksnud võidu eest väga ränka hinda. Kui palju häid seltsimehi ei näinud võidupäeval! Liialt ränk oli olnud läbielatu. Karmid sõja-aastad olid jäänud seljataha. Uus ja veel tundmatu sõjajärgne elu ootas ees. Ootas need, kes olid elama jäänud ja kes pidid ära tegema ka selle töö, mis muidu oleks ol- nud langenute osa.

Leningradist Kuramaani

MEENUTUSKILDE SUURE ISAMAASÕJA VIIMASEST AASTAST
ARNOLD KOOP

rast paluma: «Kinder, Kinder, kleine Kinder». Mehed olid algu- ses maruvihased — lahing ammu- gi kaotatud, pääsu enam ei ole, aga frits tulistab viimseni, ei ole mees lapsi ega kodu. Aga relva- rata vaenlast rindemees ei tapa.

rid. See oli keeruline ülesanne, sest sissekukkumise korral võisid ähvardada tõsised diplomaatilised ebameeldivused. Kuidagi tulime siiski toime, kuigi tuli käiku las- ta nii kõneosavus kui üldtunnus- tatud «valuuta» — piiritus, et vahelejäädud mehed pääseksid il- ma karistusest. Nad pääsesidki ja ka vankrid saime.

gut. Sakslaste kaitse oli hästi or- ganiseeritud ja meid võeti tiheda tule alla. Pimeduse saabudes oli meid rivisse jäänud õige vähe, kuid tänu katjuuade tulelöögle tungisime edasi ja jõudsimegi õp- perooduni. Pimedes metsas segu- nesid nii meie kui fašistide üksus- sed, polnud ülevaadet, kus on vaenlane, kus omad. Siin ja seal puhkesid lühikesed ägedad lähi- võitlused. Liikusin koos jefreito- rite E. Rebese ja G. Jänesega ning reamees Ojaga. Meie pataljoni komsorg leitnant E. Kuusik oli väikeses rühma võitlejatega sattu- nud ohtlikku olukorda. Märkasime seda ägeda tulistamise järgi ja ruttasime appi. Ootamatult kohta- sime nelja vaenlast. Nüüd otsus- tas reageerimise kiirus. Meie auto- maadid tulistasid esimestena ja hitlerlased varisesid kokku. Lahing metsas jätkus. Umberringi lõhesid käsigranaadid, tärisesid automaadid, kostis karjumist. Siis tabas kuul minu kõrval sammun- nud jefreitor E. Rebast. Olin otse ta kõrval ja nägin, milline jõud võib olla väikeses, vaevalt 10 grammi kaaluvas metallitükis. Kuul riivas ta põsenukki ja rebis ära osa kõrvalesta. Suur mees lendas lõugist lumehange ja oli teadvust kaotamas. Tirisin ta pü- sti ja raputasin õlgadest: «Noh, kuidas on? Kuidas tunned ennast?» Ta toibus pikkamööda. Talutasin mehe varjulisesse kohta ja te- gin hädasiderse, nii et saime eda- si liikuda.

telkmantile ja hakkasime teda nelja mehega tagala poole kanda- ma. Meie õnnetuseks viis tee mööda tõusvat nõlva. Seal olime saksa snaipeeritele heaks märgiks. Liikusime küllaltki aeglaselt, sest pori ja lumesegune vesi ulatusid kohati põlvini. Vaevalt olime saa- nud kaevikust välja, kui üks kandja sai pihta. Laksime edasi kolmekesi, kuni ka teine mees sai haavata. Jätkasime kahekesi. Siis tundsin tuima lööki vastu laba- jalga ja korraga olin kähuli. Ka mind oli tabanud vaenlase kuul.

„Sokki ei
mälunud keegi.
Või ehk siiski?“

(Sokki mäluma — (väljend üliõpilaste slängist) tühja, mõttetut tegevust, tööd korda saatma.)

«Noh, kuidas oli?»

«Ei tea kohe öeldagi, tundub, et tänavu oli vist ühetaoline.»

«Kuidas nii?»

«Ah, ei tea. Aga lõppkontsert...»

«Ara räägi!?!»

Sel kõnevahetusel pole tänaseks kaugeltki enam seda kaalu, mis vahetult pärast 6. mai lõppkontserti. Jah, sest tänaseks on VI muusikapäevad «TARTU 84», mis kultuurifestivali «Tartu kevad» raames teoks said, kenaks mälestuseks saanud.

Tänavu oli traditsioonilise kontsertprogrammi kõrval ka teisi põnevaid üritusi. 5. mail toimus ülikooli spordikompleksi korvpalliväljakul kontsert «Muusika ning muusikud rahu eest», mille sissetulekanti rahufondi. Lisaks veel TRK tudengite «Väike õdkontsert» ülikooli aulast. Teist korda peeti maha ka arutelu muusikapäevadel kuuldu nähtust. Sel aastal loobuti kindla liikmeskonnaga žüriist. Kontsertprogramme hindas 42-liikmeline ekspertide kolleegium. Sinna kuulus muusikuid, heliloojaid ning teisi meie muusika ja kultuurieluga vahetult seotud inimesi. Oma hinnangu avaldamiseks oli igaühel neist ainult ühekordne hääleõigus. Lemmikud selgitati vähemasti ekspertide hulgas küll täiesti võrdsetel alustel.

Tartu muusikapäevadel on saanud heaks tooniiks mängida džäss-rokki. Küllap paljude tippude kogemus õhutab. Tänavugi võis mõnda

● Ah jälle Malkov pildil? Kas fotomeeste lemmik? Mis teha, kui pilt kenasti välja tuleb. Peeter Malkov on igatahes seda väärt, et ta foto lehes ära trükkida. Esines ta ju oma ansambliga.

ANDRUS SALUPERE foto

aut pisti «Kasekest» või «Radarit» näha-kuulda. Enamik paistis ilmselt aruavat, et edu panti on kindlasti džässis suvemeelse improvisatsioonilises rokis. Igatahes instrumentaalmuusika oma ülekülluses uputas saali ja iseäranis rõdu (seal istusid ju pillimehed ise, lisaks veel eksperdid ja ajakirjanikud — need, kes pidid kõiki kontserte jälgima.) Hoogsas ja väsitavas laine. Džässis austaja võib sünnikohal öelda, et see laad võimaldab pillimehel ennast lihtsalt rohkem näidata. Tõepoolest. Samas aga võimaldab ta muusikul paljusid lihtsameelseid, vähem arenevat ja vähem paindliku kõrvaga kuulajaid lihtsalt ära petta. Sest instrumentaalseid süvaotsinguid ei mõista kõik saalisistujad. Aga Tartu muusikavõistlus on prestiižikas, sinna piletit saada on väärt et sama, mis «Savoy ballilegi». Intellektuaalsest muusikast osasaamise õhkkond lausa nõuab teaduskultuuri, mõistmist. Ka siis, kui kõigest aru ei saa, aga seda ei näita keegi välja. Kuigi inimesele meeldib kogu hingest «Suveniir», kääletab ta ikka ja vaimustusega «In Spe» kasuks. Sest see on hea tooni, maitse näitaja. See on omamoodi vaimne ja pööpki. Teise kandi pealt on aga selline käitumine kättemata publikut häiriv nähtus. Kindlasti oli peaaegu igal kontserdil saalis ka suur hulk seda publikut, kelle keli mõistmine tabamine tunduvalt üle vabariigi keskmise ulatub. Sest tegelikult, laias laastus võttes, vaatas-kuulas kontserte suures jaos ikka üks ning sama rahvas. Nii kurb kui see ka pole, kerkib siin taas esile laiematele massidele korraldatavate kontsertide vajalikkus ning kättemata ka... võimalikkus.

Kui palju aga see üritus meie levimuusika tegelikku olukorda peegeldas? Reaktsioonid pakutakse loomis teistsugust muusikat: pole abivokaali lopsakas küllus (paljus ka väga hea vokaali), sagedasti kohatav tekstilis maitselebastumisi, tasemel aparatuuri olemasolu tarab labasematelegi lõõklugudele helilise puhtuse ja kädavajaliku stiilivürtsi. Instrumentaalseid süvaasuundumusi ei kuule seevastu just eriti tihti. Kui aga neidki muusikapäevadelt heliplaatidele ei jõua (nagu võib arvata firma «Melodija» äärmiselt loist ja apaatsest suhtumisest asjasse). Asja letile jõudnud «Eesti popp III» püüab seda apaatsest kohutava hilinemisega küll leevendada, aga sellestki on vähe abi. Plaadil pole ühtegi märgit jutuksoleva ettevõtmise kohta ja mis veel kullel — pole midagi ka selle kohta, et tegu on kontsertlindistusega. Selline isemoodi «piraatlus» meie lindistustudiote autoriteeti kuulaja silmis-kõrvus just ei tõsta.

Kas praeguse publiku keskmise arengutaseme, arusaamisvõime juures on üldse mõeldav džäss ja süvavoki edukas müük täissaalidele? Omaaegse «Ruja II» (Kappeli «Ruja») kurb kogemus kinnitab eitust. Lähemineku-eelse suve turnee läks suures jaos tüüjalt... Saaremaal näiteks okkasid vabaõlulava äärde uudiskimutsema tulnud eidekese, et ei tea, miks nad küll nii valjusti mängima peavad. Onneks väitis teoreetiliselt konverentsil Raivo Sersant («Radari» direktor) vastupidist.

(Järgneb.)

IVAR VIGLA

Rahvakontrollikonverentsilt

(Algus 2. lk.)

Keskonnakattse seisukohalt teeb rahvakontrollidele muret anatoomiakateedri basseini lekkimine, kust imbub maapinda formaliini ja fenooli segu. Nii võib mõne aja pärast reostuda põhjavesi Toome-mäe ümbruses. Töötingimused kahjustavad aga kateedri töötajate ja üliõpilaste tervist. Kateeder koos rahvakontrolliga on teinud ettepanekuid olukorra parandamiseks.

Organisatsioonilises töös (juh. dots. L. Saarnits) tuli rahvakontrollidele jooksvalt tegelda töötajate avalduste ning kaebuste lahendamise, korraldada ning osaleda rahvakontrollide õppustel. Peagrupi esindajad osalesid allüksuste aruandluskooalekul.

Aruandluse järgnenud arutelu puudutati kontrollitöö mitmeid tahke ülikoolis.

ELKNU TRÜ komitee esindaja Ardo Kubjas informeeris konverentsi komsomoliprojektori tööst ja

koostöö võimalustest rahvakontrolliga.

Teadusraamatukogu juhataja L. Peep andis kriitilise hinnangu raamatukogu kontrollitud komisjoni tegevusele. Füüsikaosakonna rahvakontrolligrupi esimees K. Kudu oli sunnitud uuesti rääkima füüsikahoonest. See on mõneti ülikooli visiitkaart, kuid katus jookseb pikemat aega läbi, maja on tihti külm, sanitaarsõlmed käest ära. Rahvakontrolli meetmed olukorra parandamiseks ei ole tulemusi andnud. Ka keemiaosakonna rahvakontrolli veteran T. Ilomets nurises ülikooli majandustalituse töö üle. Keemiahoone on sõnavõtja arvates muutunud peaaegu isemajandavaks. See segab tõsiselt põhitööd.

Bioloogia-geograafiateaduskonna prof. H. Mijida soovitas võtta peagrupi tähelepanu alla rohkem üliülikoolilisi küsimusi, mille lahenda-

mine on kõige olulisem. Samuti vajaks parandamist infotöö.

Kõne all olnud majandusmuresid selgitas haldusprorektor Vello Peedimaa. Ta luges kriitika põhjendatuks, kuid tõi esile ka kapitaaltehnikat ja -remondi võimaluste piiratud, samuti materjalidega kehva varustamist.

Prorektor tegi rahvakontrollidele mõningaid soovitusi töö tõhustamiseks. Näiteks oleks vaja kontrollida allüksuste soovide ja tellimuste põhjendatust, et vältida asjatuid kulutusi jne.

Tartu Linna Rahvakontrollikomitee esindajana andis Emil Ilmas peagrupi tööle hea hinnangu. Kauaaegse ja kohusetruu töö eest rahvakontrollina andis ta aukirjad R. Lullale, U. Saagile, E. Eha-veerule, V. Kiisile ja L. Tähepõl- lule.

Konverents hindas aruandeaasta töö rahuldavaks ja võitis vastu ot- suse.

LEMBIT SAARNITS

ÜTÜ • ÜTÜ • ÜTÜ • ÜTÜ • ÜTÜ • ÜTÜ • ÜTÜ • ÜTÜ • ÜTÜ • ÜTÜ

„Orgaanilise vormi teooria“

Selfisel teemal toimus Rõuges 7.—9. maini Eesti teoreetilise bioloogia X kevadkooli, mille korraldasid Eesti Looduseuurijate Seltsi teoreetilise bioloogia sektsioon, ÜTÜ teoreetilise bioloogia ring ning Zooloogia ja Botaanika Instituudi Noorte Teadlaste Nõukogu.

1. Vorme on mitmesuguseid. Nii mõnedki elu vormid on ümarad, soojad, pehmed või siledad (1, lk. 165).

2. Ka kevadkooli on mitmesuguseid. Meie kümne aasta vanune algatus viljastab teisigi erialasid — igal aastal tuleb ilmale uusi ja uusi kevad- ning sügiskooli.

3. Teoreetilise bioloogia tänavu- ses kevadkoolis õpiti tundma orgaanilist vormi, mille all võib mõista nii elusolendite välist kuju kui ruumilist struktuuri.

4. Vormi kõrval ei unustatud ka sisu. Teaduslikke ettekandeid peeti morfoloogiateooria arengust, morfomeetriast, matemaatilistest morfoloogiast, taimede morfogeneesi, morfogeneesi mehhanismi-

dest ning elu organisatsiooni tasemete ja vormide seostest.

5. Ettekanded ilmusid raamatu vormis (1), ä 1 rbl. 40 kop.

6. Vabamas vormis arutati ökoloogilise majandamise ja elamis- võimalusi.

7. Pidulikus vormis toimus asja asutatud auhinna «Eesti eluteaduse hoidja» (graafiline leht Viive Tolliit) kätteandmine esimestele laureaatidele prof. Viktor Masin- gule ja Kalevi Kullile (2). Seejäl- rel pidas prof. V. Masing ettekan- de «Eestikeelne bioloogia-alane kirjandus: milline ta on ja milline olema peaks».

8. Ürituste vormid olid mitme- kesised: istungid, arutelud, pidu- lik lõuna ja silmad-lahti-käigud.

9. Looduses silmati õitsvaid vorme: metspipar, toomingas, nur- menukk, varsakabi, kollane ja võ- saulane, kollakas, kuld- ja mets- tulikas, lepiklill, jänese-kapsas, maajalg, vaher, mõru vahulill, lõo- silm, ojamõõl, võilill, põldkannike, kirikakar, paiseleht, sinilill, tarnad,

hiirekõrv, hambuline iminõges, ke- vadine kurelaats, kopsurohi, selja- rohi, käopäkk, karvane piiphein, pajud, koldnõges, mets-tähtheim, magesõstar, metsmaasikas.

10. Lendavatest vormidest laul- sid, häälitseid või tegutsesid: ras- vatihane, hallvares, põialpoiss, metsvint, võsaraat, käblik, suur- nokk-vint, lehelinnud, metskiur, metstikk, metspea-pöösasind, jõgi- tiir, sinikael-part, hall haigur, rästad, väänkael punarind, rähnid, põldööke, raudkull, kuldnohk, naerukajakas, kaelustuvi, talvike, linavästrik.

11. 86 teoreetilise bioloogia X kevadkoolist osavõtnut (41 daami, 10 teaduste kandidaati, 35 üliõpi- last) lahkusid suurepärasest vorm- is.

1. «Orgaanilise vormi teooria». Tartu, 1984, 167 lk.

2. Vt. «Oli ja on». «Sirp ja Va- sar» 1984, 17. veebr.

MARGIT MIKELSAAR
URMAS SUTROP

Repliik...

(Algus 3. lk.)

On hirmus varane aeg. Sattusi- me silla kanti pooljulistlikult. So- sin: «Näe, läks ümber!» Nõrk naer. «Ah, paistab, poi juurest ik- ka läbi ei saa. Mis sa õhtul teed?» Tunne nagu kofalikel spordi- võistlustel: võistlejad võistleavad, mõõtjad mõõdavad ja vaatavad, kui neid juhtub olema, enamasti vaatavad.

Vagura telepublikuna jääme pa-

kutuga raule — asi on tõepoolest vahvalt välja mõeldud. Veel loo- dame, et järgmisel aastal ei unu- ta korraldajad igale paatkonnale kümneliikmelist ergutusgruppi määrata. Sõitail soe tunne süda- mes ja pealtvaatajail ka põne- vam.

Nüüd jääb üle küsida, miks siis minu fääll tuttavaate esmakursus- laste lvo ja Hannese kiituseks ei kostnud.

— Noh, kuidas ma üksik ikka... teised veel mõtleavad...

Aga keda siis süüdistada?

PIRET MIHHELS

● SPORT ● SPORT ● SPORT ● SPORT

Kaunase väravpallurid

1980. aastal sõlmiti koostööle- ping TRÜ kehakultuuriteaduskonna ja Kaunase Riikliku Kehakultuuri- instituudi vahel.

Ole-eelmisel nädalavahetusel sai- gi teoks TRÜ ja Kaunase KKI vä- ravpallurite esimene sõpruskohtu- mine. Nii meeste kui naiste män- gudes tulid võitjaks meie väravpal- lurid. Tutvuti ka meie linna ja üli-

kooliga. Laupäeval sõitsime koos leedulastega Käarikule. Ülikooli spordibaas meeldis külalistele vä- ga. Huvitavaks kujunes teatejooks ümber järve (väledam oli TRÜ võistkond).

Sügisel sõidame vastukülaskäi- gule.

AGE VIRKUS,
matem. II k.

NBI PRESSIKLUBI

Lõpetame töösemistri oma tege- mise aruteluga teadusraamatukogu kohvikus teisipäeval, 22. mail kl. 17. Kellel pole võimalik kohale tulla, loogu analüüs (ka viimased lood!)

KOHTUMISENI!

Toimetus

ÖÖLIBLIKA LEND KLUBIS

18. mail I lend

kl. 21 Tartu diskonduse aasta- aruanne,
kl. 24 väike õõüllatus — ven- nad,
kl. 00.30 uusimad saavutused vi- deovallast,
kl. 06.00 äratus, hommikvõimle- mine, hommikusöök,
kl. 06.15 rõõmsas rütmis «Täna on põhimõtteliselt vaba päev».

19. mail II lend

kl. 21 Tartu diskonduse aasta- aruanne,
kl. 24 väike õõüllatus — nai- ne,
kl. 00.30 uusimad saavutused vi- deovallast,
kl. 06.00 äratus, hommikvõimle- mine, hommikusöök,
kl. 06.15 rõõmsas rütmis «Ka täna on põhimõtteliselt vaba päev».

20. mail III lend

kl. 21 Tartu diskonduse aasta- aruanne,
kl. 24 väike õõüllatus — trio,
kl. 00.30 uusimad saavutused vi- deovallast,
kl. 03.00 head und!

KÄSITÖÖ
NÄITUS

Tulge vaatama meie üliõpilaste kodunduskabineti käsitöönäitust Tiigi 78—208. Avatud 24.—30. maini kl. 12—18 (pühapäeval su- letud).

Toimetaja V. SOOTAK

Ajalhe «TRÜ» toimetuse address: 202400 Tartu, Olikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241, tel. 3 51 80. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk. Tartu, Olikooli 17/19. III. Oksiknumbri hind 2 kop. Tellim. nr. 1898. MB-04488.

«TRÜ»

«Тарту Рийклик Юанкоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту Эстонской ССР.

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 17 (1376)

Reedel, 25. mail 1984

XXXVI aastakäik

Tähelepanu! Meie parimad!

Vabariiklikul olümpiaadil ja ÜTÜ üleliidulisel konkursil

Jälle on kevad ja jälle on aeg teha kokkuvõtteid üleliidulise olümpiaadi «Üliõpilane ja teaduslik-tehniline progress» ülikoolisisesest voorust. Sel aastal oli osalejaid peaaegu seitse tuhat. Jõudu prooviti 9 üld- ja 16 eriaines.

Kõige osavõtjaterohkem oli võõrkeelte (2120) ja vene keele (1600) üldainekonkurss. Palju oli osalejaid ka füüsika (484) ja keemia (340) üldainekonkursil ning matemaatika eriainekonkursil (295).

Võõrkeelte üldainekonkursil tuli inglise keeles esikohale Ene Paaver (žurn. III), järgnesid Priit Pullerits (žurn. I) ja Kersti Karu (rak. mat. III). Saksa keeles oli esimene Kadri Roost (ravi II), järgnesid Anu Brümmel (žurn. I) ja Pia Ehasalu (ajal. I). Vene keele üldainekonkursi võitis Jüri Truutsi (rah. ja kred. II), edasi tulid Jüri Keskküla ja Merike Rimmelgas (arstit.).

Erialakonkursil olid parimad inglise keeles (osalejaid 86) Piret Tergem (III k.), Anne Üksti (III) ja Tiina Tarik (III); saksa keeles (61) Maarika Milius (III), Katri Kottav (IV) ja Aili Võormann (IV); prantsuse keeles Anu Jürjo (IV), Leena Sein (I), Inga Järva (IV); eesti keeles ja kirjanduses (190) Eve Leppik (II), Toomas Help (IV), Külli Saia (IV k.); vene keeles ja kirjanduses (200) Jevgeni Jutkevits (III), Aleksandr Kotljarski (I), Lea Pild (III).

Keemia üldainena (340): Andri Meriloo (ravi II), Kote Botšorišvi-

li (ravi II), Emzar Topšiašvili (ravi II); eriaina (126): Avo Karus (III), Toomas Tamm (I), Piret Kivimäe (II).

Füüsika üldainena (484): Toomas Tamm (keemia I), Peep Abel (rak. mat. III), Ülle Uustalu (ravi I); eriaina Priit Truusalu (III), Märt Tars (I), Aleksandr Selkan (III).

Teoreetiline mehaanika: Ülo Parts (füüs. II), Kaupo Palu (füüs. II).

Matemaatika üldainena (140): Priit Truusalu (füüs. III), Ülo Parts (füüs. II), Agu Kivimägi (füüs. III); eriaina Urve Emmus (rak. mat. I), Toomas Klementi (mat. III), Taimo Saan (rak. mat. III).

Bioloogia üldainena (175): Anu Tähepõld (ravi I), Triin Jürimäe (ravi I), Marit Põld (ravi I); eriaina (149): Jaak Tambets (III), Rein Sikut (III), Urmas Kokasaar (III).

Pedagoogika: Liina Tamm (def. V), Tatjana Podorskaja (vene fil. IV), Marika Pahk (def. II).

Bioloogilis-mediitsiniliste ainete tsükkel kehakultuuriüliõpilastele (23): Ulvi Teemäe, Helle Jakobson, Erika Elmik (kõik II).

Õigusteadus (118): Ain Kabal, Margo Norman, Urmas Reva (kõik IV).

Farmaatsia (60): Kadi Arula, Karin Vötting, Kai Kostabi (kõik IV).

Teraapia: Kalle Kisand, Rein Kolk, Margus Lember (kõik V).

Füsioloogia: Toomas Särev, Armin Heiman, Avo Lang (kõik ravi II).

Kirurgia: Aivar Tiik, Valdo Toome, Tiit Vaasna (kõik VI).

Pediaatria (49): Heili Varendi, Liis Toome, Anu Jõgi (kõik V).

Stomatoloogia: Kadri Kõpp (stom. III), Jelena Furs (stom. IV), Jaan Anvelt (stom. IV).

Ülikoolisese voo parimatest (5 igalt alalt) koostati TRÜ võistkond vabariiklikuks vooruks. Meie võistkonnad võitsid matemaatikas, füüsikas, vene keeles ja kirjanduses, eesti keeles ja kirjanduses, inglise keeles, saksa keeles eriaina ning vene keeles, keemias, bioloogias ja teoreetilises mehaanikas üldainena. Arstiteaduse erialadel ning õigusteaduses viidi ülikoolisene ja vabariiklik voor läbi koos.

Vabariikliku voo võitnud võistkonnad sõidavad sügissemestril võistlema üleliidulisele konkurssile. Selleks neile palju edu! Muide, möödunud õppeaastal võimaldas ELKNÜ Keskkomitee vabariikliku voo võitjatele preemiareisi Jugoslaaviasse.

Olümpiaadivõitjate autasustamine ja preemiade kättemine on teisipäeval, 29. mail kl. 16 peahoones nõukogu saalis (aula trepist üles, II korrusel). Kõigil ülnimetatud üliõpilastel palutakse kohale tulla.

Prof. LEMBIT PUNG,
organiseerimiskomisjoni
esimees

On saanud teatavaks 1982/83. õppeaasta üliõpilaste teadustööde üleliidulise konkursi tulemused. Ülikoolile osaks langenud saaki võib pidada üliheaks — saime kokku 4 medalit ja 9 diplomit!

NSV Liidu Meditsiiniakadeemia preemia ja medali said arstiteaduskonna üliõpilased Raul-Allan Kiiwet, Urmas Kohu ja Peeter Jaanson, juhendajad prof. L. Allikmets ja ass. L. Rägo.

Konkursimedali said nemad ja veel ajaloot. üliõpilane Margus Laidre (juhendaja prof. H. Piirimäe), Juri Maksimov füüsikaosakonnast (juh. A. Maiste ja R. Ruus) ning keemiaosakonna üliõpilane Rita Harak (juh. dots. A. Tõldsepp).

Üleliidulise Leiutajate ja Ratsionaliseerijate Ühingu preemia ning diplomi pälvivad Jelena Gapejeva, Svetlana Dmitrijeva ja Nadežda Ignatjeva kehakultuuriteaduskonnast (juh. dots. A. Vain).

NSV Liidu Kõrg- ja Keskerihariduse Ministeeriumi ja ULKNÜ Keskkomitee diplomi vääriliseks osutusid Karin Asmer ja Ulvi Merilo (juh. M. Otter) ning Allan Väljataga arstiteaduskonnast (juh. prof. A.-E. Kaasik ja ord. J. Eelmäe), Sergei Stadnikov ajalooteaduskonnast (juh. dots. I. Vinogradov), Indrek Peil füüsikaosakonnast (juh. dots. E. Tamm ja A. Mirme), Svetlana Osintseva keemiaosakonnast (juh. prof. U. Palm ja vanemteadur M. Väärtnõu), Anna Baljutskaja majandusteaduskonnast (juh. dots. V. Raudsepp) ning Sirje Tikan matemaatikateaduskonnast (juh. van.õp. A. Pedas).

Õnnitleme laureate!
UTÜ nõukogu

Veel 41 päeva

● Neljapäeval, 17. mail toimus järjekordne üliõpilaslaulupeos osalevate laulukollektiivide ühisproov EPA auals. Prof. A. Ratasseppe jäi kuulduga üldjoontes rahule. «Gaudeamus IX» läheneb. Peaproovil 1. juulil Tallinnas antakse eesti kollektiivide kavale viimane lihv.

● Kolmapäeval, 23. mail arutati ülikoolis koos Leedu esindajatega 4. juulil Tartus toimuvat sõpruspidu.

AUTASUSTAMISI

TRÜ aukirjaga autasustati kauaaegse eduka pedagoogilise, teadusliku ja ühiskondliku töö eest 65. sünnipäeval ENSV TA korrespondentliiget, žurnalistika kateedri juhatajat prof. Juhan Peeglit ning radioloogia ja onkoloogia kateedri juhatajat prof. Kaljo Villakot.

Kauaaegse kohusetundliku töö ja aktiivse ühiskondliku tegevuse eest pälvis ENSV KKEH Ministeeriumi aukirja 50. sünnipäeval teadusosakonna osakonna juhataja Ester Zimmermann ja 60. sünnipäeval ravimtaimede labori meister Vilma Hansen.

Pikaajalise teadusliku ja pedagoogilise töö eest said sama aukirja seoses aroelektrilabori 20. aastapäevaga dotsendid Jaan Reinnet, Kalju Kudu ja Eduard Tamm.

MINISTRI KÄSKKIRI

ENSV KKEH minister Ilmar Nuut avaldas 1. mai käskkirjas kiitust eduka töö ja aktiivse ühiskondliku tegevuse eest kateedrijuhatajaile dotsentidele Jüri Känerile ja Valdo Ruttasele ning õpetaja Hans Künkale.

TÄNU.

Rektor õnnitles ja avaldas oma käskkirjas tänu hea töö ja ühiskondliku tegevuse eest 50. sünnipäeval teadusosakonna osakonna juhatajale Ester Zimmermannile, 60. sünnipäeval ravimtaimede labori meistrile Vilma Hansenile, üldfüüsika kateedri preparaatorile Helgi Ruubelile ja kino-fotolabori multiplikaator Elmar Rüütile. 70. sünnipäeval avaldati tänu botaanikaia valvurile Oskar Kivile ja 80. sünnipäeval majahoidja Alma Viirule.

Üliõpilaskursi «Filosoofia koht kaasaegses ideoloogilises võitluses» eduka organiseerimise eest pälvisid tänu dots. Ülo Matjus, vanemõpetaja Jüri Tammaru, õpetaja Viktor Blum ja õppekabineti juhataja Oie Kivimaa.

Üleliidulise vene keele eriklasside nõupidamise korraldamise eest Tartus avaldati tänu vene keele metoodika kateedri juhatajale dots. Antidea Metsale, vanemlaborantidele Nadežda Petersonile ja Marina Bulkinale ning laborant Marianne Murulole.

Ajakirjanduse päeva puhul ja esikoha eest ülikoolisiseses sotsialistlikus võistluses õnnitles rektor kirjastus- ja trükkiosakonna kollektiivi. Ülikooli väljaannete operatiivse ja kvaliteetse kirjastamise ning trükkimise eest avaldati tänu kogu kollektiivile eesotsas juhataja Marta Raismaga ning primale trükitööliisele Aino Laasil.

Aktuaalne

trüüv

ANDRES PAST,
õigusteaduskonna
komsomolisekretär,
IV k.

Passiivsusest, ka karjerismist

16. märtsi lehes taasalustasime komsomolisekretäri rubriiki. Arstiteaduskonna sekretär Vahur Keldrima mõtiskles selles ühiskondliku töö üle.

Tänase loo autor Andres Past õpib õigusteaduskonna IV kursusel. Teaduskonna komsomoliorganisatsiooni juhib ta alates eelmise aasta sügisest.

***

Õigusteaduskond on komsomoliteaduskond. Tihti uuakse meid teistele eeskujuks, mõnikord aga oleme ka punase laterna rollis. Probleeme on meilgi: üldiseid ja ainult teaduskonnale omaseid. Vaatleksin neid lähemalt.

Tihti kurdetakse tudengkonna passiivsuse üle. Ilmselt on selles oma tõetera, kuid kõigi hädade algpõhjuseks seda küll ei saa pidada. Üliõpilaste aktiivsuse kohta saaksime mingi pildi läbi EOE prisma. Aktiivsus, omaalgatus ei sünni alati päris spontaanselt, ilma mingi tõukejõuta. Selliseks tagant-tõukavaks jõuks võib pidada teaduskonnabüroode, ülikooli komitee tegevust. Järelikult on ka sellel tasandil midagi lahti. On ju nii, et kui üks kord ürituse lõrri ajad, pole suurt mõtet järgmine kord edu loota. Nii see aktiivsus, omaalgatus vaikselt kaduma hakkab.

Õigusteaduskonnas näikse olevat viimasel ajal selles vallas uued tuuled puhuma hakanud. Kõneldakse traditsiooniliste ürituste korraldamise komitee loomisest. Nende ürituste iga-aastane järjekindel

läbiviimine tagaks mingi edulootuse.

Teise suure ja üldise probleemi alla paigutaksin formalismi, paberlikkuse, protsentomaania. Sageli lähenetakse küsimustele ükskõik millisest kandist, enamasti mitte sisulisest küljest. Koosolekuid peetakse, üritusi organiseeritakse, tihtipeale isegi kritiseeritakse niimoodi, et on jäänud vastamata küsimus «milleks?». Konkreetseid näiteid võib igaüks ise leida külalaga.

Komsomol on muutunud mõnes mõttes kohustuslike ürituste organiseerijaks. Kõik läheb ju kohustuslikkuse sildi all. Koosolekute (mis on tegelikult kohustus), koguni pidude ja muust sellisest osalemiseni välja. Kas niimoodi võib loota ürituste õnnestumist?

Kuhu on jäänud komsomolikoosolekutel «kultsuud»? Kas neid tõesti enam ei ole? On. Kuid neid komsomol kui niisugune ei huvita. Olevat lahja värk. Järelikult on komsomol hakanud tegelema millegi sellisega, mille põhisisu, probleemistik on elust kaugel ja ei huvita üliõpilasi. Või on üliõpilase huviorbiidis hoopis midagi muud? Kolmanda probleemina näen meie kõigi ees fanaatikute vähesust, tõeliste, ürituse lõpuni kaasaaminejate vähesust. Nagu iga muugi asi, mida tehakse kõrgel tasemel, nõuab omajagu fanatismi, nii ka komsomolitöö. Tihti aetakse segamini mõistet «fanaatik» ja «karjerist». Naerame välja neid, kes «enne olid küll lähedad vennad, sai juttu puhuda, koos

topsikese õlutki juua, aga nüüd on vist võim pähe löönud». Tuleks aga mõelda, kas on tegu karjeristi või fanaatikuga. Mõnes mõttes on komsomolile kasulikud nii ühed kui teised. Mõlemat tüüpi iseloomustab edasipürgimine, tegemine, teiste «üleskruttimine». Mõlemat tüüpi tudengitel on sees mingi säd. Elurõõmus ja optimistlik. Kuid karjeristid? Paljudel ülikooli lõpetajatel.

Siinkohal sobib tsiteerida TPI ajalehe endist toimetajat Hille Karmi 1982. aasta «Nooruse» nr. 2 juhtkirjast:

«Küsimärgid tekivadki tegelikult seal, kus karjääri mõiste puutub kokku teiste, tihedalt seotud mõistetega, nagu aktiivsus, vastutus, tunne, kohusetunne, eneseteostus, missioonitunnetus. Just nende asjadega tuleb igal noorel, ka üliõpilasel, vastakuti seista... Positiivne karjerism on parem mõtelaikusest, rahulolust, vaikselt semestrist semestrisse ja diplomini venitamisest; üpris sagedasest restoraniukse taga seismisest; tervele mõistusele arusaamatuid «ühiselmunaljadest»...

«Arvan, et noorte, ka üliõpilaste tegutsemissoovi realiseerumine oleb peale nende endi tublisti ka nende hulgast kasvanud liidritest — rühma- või kursusevanematest, huvialaklubide presidentidest, ringide esimeestest ja teistest kuni komsomolijuhtideni välja. Kui üliõpilaslüüder ei tee vahet oma ülesannete ja majandusjuhataja või

(Järg 4. lk.)

EKP TRÜ komitees

7. mai koosolekul

Kuulati komsomolomitee EUE sektori juhataja Margus Rohtla informatsiooni töösukeks valmistumiseks. Üldine käik on enam-vähem rahuldav, s.t. rühmad komplekteeritud, rääkimata funktsionääridest. TRÜ kureerida on tänava 23 rühma. Murelapseks on endiselt Gagarini esindusrühm. Seejärel kinnitas parteikomitee rühmakomissari ja komandöriks 8. 14. mai koosolekul 19 üliõpilast. Kinnitamine jätkub.

NLKP liikmeks võeti üldfüüsika kateedri insener Aivar Tensing ja liikmekandidaadiks Pille Pilt (arst. II).

21. mai koosolekul

NLKP liikmeks võeti Kersti Kadak (def. IV), Naidi Meikop (def. V), Henno Ligi (ravi VI), Margus Maser (ravi IV) ja Jelena Ditsatkina (vene fil. V) ning liikmekandidaadiks Piret Holts (ravi IV), Ivar Vipp, Kalle Kisand (mõl. ravi V), Andi Einaste (KKT III) ja teadusraamatukogu vanemtoimetaja Ülle Langel.

Komitee õppe- ja teadustöö sektori liige dots. Mati Heinloo rääkis pedagoogide ettevalmistamisest ülikooli uute õppeplaanide ja koolireformi suuniste alusel. Võeti vastu otsus.

Aruandeaeg

Aruande- ja valimiskoosolekul parteiorganisatsioonides

Ülikooli 15 parteiorganisatsiooni on aruande- ja valimisperiod. 11. mail alustasid matemaatikud (sekretäriks valiti tagasi dots. Aivo Parring). Seni on koosolekud toimunud administratsiooni organisatsioonis (sekretäriks valiti taas dots. Igor Gräzin), ajaloolastel (sekretäriks uuesti vanem-õp. Jaan Kõrgesaar), filoloogidel (dots. Haldur Oim), füüsikutel (prof. Lembit Pung), keemikutel (tagasi vanemteadur Mati Karelson), kehakultuurlastel (tagasi dots. Alfred Pisuke), majandusteadlastel (tagasi vanemõp. Jüri Sepp), sõjanduse kateedris (tagasi Vladimir Strizakov), teadusraamatukogus (tagasi Aili Pikat), UMPIis tagasi Raivo Uibo), õigusteaduskonnas (õp. Rait Maruste). Koosolekud on veel toimumata ühiskonnateadlastel ja bioloogidel-geograafidel. Seni peetud koosolekute hinnati parteiorganisatsioonide töö rahuldavaks.

EKP Tartu Linnakomitee esinajaina võtsid TRÜ aruande- ja valimiskoosolekuist osa täitevkomitee esimees Nikolai Preiman (adm.), «Edasi» toimetaja Mart Kadastik (fil.), parteikomitee tööstus- ja transpordiosakonna juhataja Lembo Tanning (mat.), rahvakontrollikomitee esimees Harry-Elmar Volmer (raamatukogus), täitevkomitee aseesimees Lauri Schmidt (UMPI) jt.

Ametiühingu-komitees

15. mail toimunud koosolekul:

Kuulati ÜSKi juhataja Ivar Valge ja komitee tervisekomisjoni esimehe Kaja Keemani aruandeid tervisespordi olukorrast ülikoolis ning NLKP Keskkomitee ja NSVL Ministrite Nõukogu vastava otsuse täitmisest.

Kuulati klubi direktori Heino Variku ja komitee kultuurikomisjoni esimehe Olev Saks informatsiooni võidu 40. aastapäevale pühendatud isetegevusliku kunstiloomingu üleliidulise ülevaate senisest käigust TRÜs. Taidlus- ja laulukonkursside tulemuste põhjal kinnitati teaduskondade paremusjärjestus:

1. Arstid.
- 2.—3. Majandus- ja õigust.
4. Bioloogia-geograafiat.
5. Matemaatikat.
6. Keemiaos.
7. Ajaloot.
8. Filoloogiat.

Konkurssidel ei osalenud kehakultuuriteaduskonna ja füüsikaosakonna üliõpilased.

Kuulati komitee ühiskondliku kontrolli komisjoni esimehe Juta Siku informatsiooni büroode aruande- ja valimiskonverentsidel tootlustamise kohta tehtud ettepanekute täitmisest ning üleliidulisest tootlusasutuste anketeerimisest.

SÜNDMUS! SÜNDMUS! SÜNDMUS!

Ühiskonna-teadlastel

15. mail toimus NLKP ajaloo kateedri organiseeritud vabariiklik teaduskonverents «Kommunistliku partei kogemustest Eesti NSV töötajate internatsionalistlikul kasvatamisel».

Osales üle poolesaja Eesti ühiskonnateadlase, eeskätt tartlasi. Külalisena oli kohal EKP Tartu Linnakomitee propaganda- ja agitatsiooniosakonna juhataja Kalle Merusk. TRÜ nõukogu saalis kuulati rida ettekandeid (prof. R. Blum, dots. L. Kiik, prof. L. Raid, prof. L. Stolvits jt.), milles vaadeldi teemat marksistliku filosoofia, NLKP ajaloo ja sotsioloogiga erinevatest aspektidest. Lähemat teavet pakub teeside kogumik.

Konverents kiitis heaks praktilised soovitusel, milles rõhutati selle problemaatika aktuaalsust, edasise uurimise ja propageerimise vajadust.

REET LOGVINOVA,
NLKP ajaloo kateedri õpetaja

Ajakirjanduskateedril

Eelmisel kolmapäeval võttis ajakirjanduskateeder vastu grupi žurnalistikateadlasi ja -õppejõude Tampere ülikooli žurnalistika ja kommunikatsiooniuurimise kateedrist. Delegatsiooni juhtis kateedri juhataja professor Kaarle Nordenstreng, Rahvusvahelise Ajakirjanike Organisatsiooni (IOJ) president. Külalised olid vastuvõtul õppeprorektori prof. Uno Palmi juures, kes ülevaatliselt tutvustas ülikooli eilset ja tänast päeva ning soovis viljakat mõttevahetust järgneval kahe kateedri kohtumisel.

Tampere ülikooli žurnalistika ja kommunikatsiooniuurimise kateeder on rahvusvaheliselt tuntud uurimis-

keskus, mis osaleb ka Nõukogude — Soome sellealases teaduslikus koostöös. Hiljuti Leningradis toimunud ühisseminaril esinesid ettekannetega ka meie ajakirjanduskateedri õppejõud.

Prof. Kaarle Nordenstreng rääkis oma kateedri õppe- ja teadustööst. Kateeder valmistab ette nii ajakirjanduse uurijaid kui ka toimetustöötajaid-praktikuid. Žurnalistika erialal õpib umbes 500 üliõpilast, igal aastal võetakse vastu 105 (neist 75 õpib žurnalistikat ja kommunikatsiooniteooriat põhierialana, ülejäänud aga kõrvalalana).

Meie žurnalistikakateedri juhataja prof. Juhan Peegel rääkis külalistele eesti ajakirjanduse arengust, meie kateedri tööst ajakirjanike ettevalmistamisel ning teadustöö kahest põhisuunast — eesti ajakirjanduse ajaloo ja kaasaegse ajakirjandussüsteemi, massiteabe sisu ning vastuvõtu uurimisest.

Päeva teisel poolel tehti ringkäik teadusraamatukogus, kus mõttevahetus jätkus. Professor Pertti Hemäus andis ülevaate Tampere ajakirjandusteadlaste uurimistööst, mis hõlmab massikommunikatsiooni sotsioloogiat, ökonomikat, psühholoogiat, žurnalistikateooriat. Tegeldakse ka ajakirjanduse ajalooga.

TRÜ teadlaste tööd kaasaegse massiteabe uurimisel tutvustas Marju Lauristin, kes pikemalt peatus viimasel ajal tehtud töödel rajooni- ja linnalehtede kohta selgitamiseks ENSV ajakirjandussüsteemis. Eesti ajakirjanduse ajaloo alal tehtavast ja tehtust kuulsid külalised Juhan Peeglit ja Epp Weinrauchit.

Kutseliste ajakirjanike praktilist koolitamist Soomes ja meil võrdlesid Esko Lampinen ja Peeter Viik. Ka Soomes valitakse sobivaid kandidaate loomingulise konkursi alusel. Rohkem pannakse Soomes rõhku ajakirjanike keeleoskusele — peale emakeele sügava tundmise peab žurnalist sõnas ja kirjas valdama ka rootsi ja inglise keelt.

7. mail sai RSR maha traditsioonilise suure ringi üritusega. Toimus show TRÜ klubi diskosaalis, teemaks «USA presidendivalimised 1984». Kõik oli — pretendendid presidendi kohale, popmuusika kisa ja reklaamtulede viu-vau nagu ikka iga nelja aasta tagant, kui pretendendid end ühendriikides valijatele müüvad. Puudu jäi ainult publikust. Põhjuseks ilmselt ebasobiv aeg ning vähene reklaam, mõlemad siiski vaid osaliselt korraldajate süü tõttu. Kuid ega seepärast

teledebatt pidamata jäänud ja need, kes kohale tulnud, said selgust USA praeguse administratsiooni poliitika tagamaadest ning pretendentide plaanidest.

Avasõnad lausus RSRi endine president Ain Tähiste, kes sedakorda esines telekommentaatori rollis. Ta tegi seda äärmiselt huvitavalt, andes iga pretendendi kohta eelneva lühiseloostuse. Ja nagu üks korralik Ameerika reporter, teadis ta ka kõige isiklikumaid asju kõigist. Näiteks seda, et Ronald Rea-

gan joo igal õhtul kokteili vodka ja mahlast ja et ta on ühest kõrvast veidi kurt.

Pärast sissejuhatuset läks lahti halastamatuks sõneluseks vabariiklasest Roland Reagani (Ove Ladva), demokraatidest pretendentide Walter Mondale'i (Jaanus Uibo), Gary Harti (Ants Rebane) ja Jessie Jacksoni (Mario Rosentau) ja USA KP asepresidendikandidaadi Angela Davise (Endla Lõhkivi) vahel. Toimus ehtameerikalik ärplemine, kus omal kohal oli naeratus,

Ülikooli õppe-telestuudios võisid Soome kolleegid näha ka praktilist õppust televisioonõppejõu Hagi Seini juhendamisel.

Kogemustevahetus hinnati innustavaks ja kasulikuks mõlemale poolele.

EPP WEINRAUCH,
ajakirjandusaspitant

Keemia-osakonnal

Igal aastal tahame maha pida ürituse, mida ise nimetame pressikonverentsiks, kuigi see vist päris õige pole. Seal saab üliõpilane küsida, arvamust avaldada, oma õppejõududega vaieldagi. Ehk saame niiviisi paremini tundma osakonda: tema ajalugu, täna-seid probleeme ja tulevikusihte. Hea on enam teada ka õppejõududest, kelle käe all keemikud kasvavad.

Üle-eelmisel esmaspäeval tulid tudengite küsitlustule alla professorid Uno Palm, Viktor Palm ja Vello Past, dotsendid Tullio Ilomets, Rein Pullerits, vanemteadur Mati Karelson ja vanemõpetaja Johannes Raudsepp.

Nii palju nimekaid õppejõude ühekorraga auditooriumi ees (tavaliselt näeme neid ikka ühekaupa) võttis algul tudengi keelepaelad krampi. Kuid mida edasi aeg läks, seda enam hoogu sai konverents. Kas keemiahoonele on kasvu ette näha? Kas keemikutel on lootust saada oma katsetehas? Millised on põhilised uurimissuunad? Mida arvatakse keemiaõpetajate ettevalmistamisest? Missugune oli keemiatudeng 30 aastat tagasi, missugune on ta praegu? Jne.

Kõik küsimused said ammendavad vastused, veel kord tänu selle eest õppejõududele.

ENDLA LÕHKIVI,
keemia IV k.

RSRi uudis

gan joo igal õhtul kokteili vodka ja mahlast ja et ta on ühest kõrvast veidi kurt. Pärast sissejuhatuset läks lahti halastamatuks sõneluseks vabariiklasest Roland Reagani (Ove Ladva), demokraatidest pretendentide Walter Mondale'i (Jaanus Uibo), Gary Harti (Ants Rebane) ja Jessie Jacksoni (Mario Rosentau) ja USA KP asepresidendikandidaadi Angela Davise (Endla Lõhkivi) vahel. Toimus ehtameerikalik ärplemine, kus omal kohal oli naeratus,

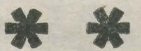
ÜTÜ orientalistika-ringil

27.—28. aprillil toimus OTU orientalistikaringi seitsmes teaduskonverents. Osa võtsid lisaks meletudengitele Moskva RÜ juures asuva Aasia ja Aafrika Maade Instituudi ja Leningradi RÜ üliõpilased. Kuulati kaheksa ettekannet, neist pooled võrustajatelt. Žürii (esimees dots. M. Tānava) hinnangu kohaselt pälvis kõrgeima autasu, UTÜ medal, psühholoogiaosakonna IV kursuse üliõpilase Märt Läänemetsa originaalteksti analüüsi põhinev ettekanne, milles interpreteeriti psühholoogilist terminoloogiat Asanga kommentaaris «Teemantsuutrale».

Aukirja parima ettekande eest sai Leningradi RÜ IV kursuse üliõpilane Andrei Nakortševski («Budism Jaapanis Kamakura perioodil»). Aukirjad väljapaistvate ettekannete eest anti ka A. Tõnissoole (füüs. IV k., «Nüüdisfüüsika ja Vana-Ida mütoloogilise maailmapildi mõningaid ühisjooni») ja A. Herkelile (psüh. IV k.; «Psüühika sõltuvusliku tekke ahela interpretatsioon Euroopa indoloogias») ning külalistele Moskva RÜ-st (A. Kornejev — «Ametnikkonna korruptsioon keskaegses Hiinas» ja V. Kudrjāšov — «Kohus ning tavaõigus Vana-Indias»).

Nagu eelmisel konverentsil, märgiti ka nüüd Tartu üliõpilaste orientalistika arvestatavat tõusu. Populariseerivat ajavilist Ida-huvi on hakanud asendama tõsine teadustöö, mis muuhulgas kajastub väheneva kuulajaskonna asjatundlikkuse tõus. Süvenevast teaduslikkusest annavad tunnistust ka meie tudengite viimaste aastate edukad külalisesinemised NSV Liidu suuremates Ida-uurimise keskustes Moskvast ja Leningradis. Väljaspool Eestit on teaduskonverentsidel osalenud M. Läänemets, A. Tõnisoo, A. Herkel ja U. Valk (eesti fil. IV k.).

ANDRES HERKEL,
psühholoogia IV k.

kui polnud parajat vastust. Seda korda pani punkti Angela Davis Endla Lõhkivi suu läbi: pole mingit vahet kas Ameerika Ühendriikides on võimul demokraadid või vabariiklased. Kõiki kodanliku ühiskonda vaevavaid probleeme ei suuda kumbki lahendada.

Lugu jäi pooleli nagu USA valimiste kampaaniagi ja pole võimalu, et RSR tuleb selle juurde tagasi sügisel, siis juba kandidaatide tasandil.

RSRi press

Siin ei ole küll klubi ega show. Hoopis tõsisem asi, kuigi nägudest võib näha, et ka nalja sai. Pilt meenutab sõbruspäevade aegset RSRi päeva ja nimelt kõrgkoolidevahelist kõnevõistlust. Vasa-

kult peale näeme üht osalejat Ain Tähistet (õigust. V), žürist üliõpilast Ove Ladvat, dotsente Paul Kenkmanni ja Kaido Jaansonit ning TPedi tudengit Vello Arenit, kes võitis.

ANDRUS SALUPERE foto

TÄNU

Hea töö eest kommunistlikul laupäevalik pälvitud tänu filoloogiateaduskonna õpetaja Enn Veldi ja üliõpilased Inner Kruus, Erik Tasa, Rein Videvik, Renate Elango, Piret Viir, Vilge Pärla, Maire Raidme ja Andres Lepp, õigusteaduskonnast Mati Allik,

Andrus Aukust, Kalju Kutsar, Hannes Kiris, Kaja Luigaleht ja Heli Sildmäe, arstiteaduskonnast dotsent Lea Praks, keemiaosakonnast dotsent Rein Pullerits ning majandusosakonnast autojuht Andrei Martikainen ja meister Osvald Mägi.

Aeroelektrilabori 20. aastapäeva puhul olid tänu avaldatute seas

juhataja prof. Hannes Tammet, KFL-i juhataja vanemteadur Lembit Visnapuu, dotsendid Jaan Salm ja Mati Laan, vanemteadurid Reet Priiman, Märt Aints, Aadu Mirme, Reinhold Matisen, Ants Haljaste, Hilja Iher, Ülle Kikas, vanemõpetajad Olev Saks ja Matt Anso, nooremteadur Indrek Peil, juhtiv insener Feliks Müller, vaneminsene-

rid Linda Langus, Karmen-Signe Veldre, insenerid Toomas Bernotas, Irja Kapanen, Jaan Maasepp ja Jaan Oõvel ning treial Toomas Koger ja aspirant Madis Noppel.

Tänu ja kiituse pälvis pikaajalise kohusetruu töö eest seoses pensionile minekuga vanemraamatukoguhoidja Elvi Soontak.

Just niisugune lühike ja lakooniline ladinakeelne mõtte-teratise loomustab meie kõiki üliõpilasi-olümpiaade, seisab ka diplomitel, mida ulatatakse parimatele vene keele tundjatele.

Läksin oma esimest intervjuud võtma **MARIKA NOONILT** (õigust II), kes tunnustati parimaks vabariiklikul kõrgkoolidevahelisel vene keele olümpiaadil.

Sinna jõudis Marika läbi kahe vooru. Lõppvoorust pakuti välja huvitav arutlus — vaidlusteema «Kas raamatut ähvardab väljatõrjumisoht? Missugune on kirjasõna osa meie igapäevases elus?». Võistluse üldteema oli «Massikommunikatsioonivahendid tänapäeva maailmas». Zürii poolt antud tekstile nõuti plaani ning ühe punkti laiendamist suulisel arutlusel.

Marika arvas, et raamat jääb siiski tagaplaanile kas ajapuudusest või on televisioon-raadio lihtsamalt kättesaadavad ja hõlpsamalt haaratavad.

III voorus oli osalejaid kõigest

Mente et manu

vabariigi kõrgkoolidest, kokku 29 üliõpilast. Enamik konkursituleminejatest olid esmakursuslased. Marikal tuli zürii ette astuda ühe viimasena. See andis talle väikese eelise — ukse taga kuuldud muljed ja mõtted kulusid esinemisel ära.

Mitmeid vedasid alt närvid. «Sõnavara oli osal ehk rikkamgi kui minul, aga võistluspinge ei lasknud hästi esineda. Minul oli selle võrra kergem esikohta võita,» tunnistas Marika.

Kust siis ikkagi ühel eestlasest õigusteaduse tudengil selline hea vene keele oskus?

Marika õppis oma koolis, Tallinna 8. Keskkoolis kolm aastat süvendatult vene keelt.

Ülikoolis tahtis abiturient Marika hakata tegelema saksa keelega, kuid ta oskas oma võimeid kriitiliselt hinnata. Ehk oligi parem —

pettumus ja kurbus ülikoolist väljajäämise pärast jäid tulemata.

Venekeelseid raamatuid Marika ei loe. Televisioon aitab sõnavara täiendada, igapäevane elu praktilist keeleoskust. Teistelt kuulsin, et Marikal on loomulikkude keele-vaistu. Sellega nõustus ta ka ise.

Väikese kriitikatorketa ei saa siiski läbi, sest mis südamele kriiteldab, seda peab ütlema. Tüdrukute arvates võiks vene keele õpetamine olla tulusam. Koolis omandatud ei lisandu enam suurt midagi. Kes olid keelega enne hädas, need on ka praegu. Praktilisest tunnist pole praktiliselt eriti tulu.

Jääb ainult erialase kirjanduse tõlkimine. Ühest suust kinnitati, et tekstid võiksid olla oma erialaga tihedamalt seotud. Muidu võib juhtuda, et saad maha ühe raske tõlketööga, aga tõeliselt hakkad

sellest aru saama alles IV kursusel. Kuidas saabki tõlkida venekeelset teksti, ilma et sellele eelneksid erialased teadmised emakeeles. Oodatakse intensiivsemat õpetamise meetodit, tänapäevasemaid õppevahendeid, ka haaravamaid tunde.

Vene keelt oskamata ei saa tulevasel töökohal hakkama, see oskus on hädavajalik, sest tuleb suhelda teistest rahvustest inimestega. Vene keeles on ilmunud palju vajalikku erialakirjandust.

Lõpuks kuulsin Marikalt, et tänapäeva noored on oma arutlustes kinni üheplaani-likes, standardes väljendusviisid. Eriti torkas see silma olümpiaadil, kus, vähe osati lisada isikupäraseid, originaalseid nüansse. Kas kardeti eksida grammatikas või ei vaevunud trefaretsusest kõrvale kalduma, otsima uut ja oma?

ANU SIKK,
vene fil I k.

TÄHTPÄEVAKALENDER

Fr. Unterberger

(1810—1884)

27. mail mõõdub 100 aastat veterinaariateadlase Friedrich Unterbergeri surmast. F. Unterberger, kellel on suuri teeneid Tartu veterinaariatõppeasutuste edasiarendamises, lõpetas Viini Veterinaariakooli ning töötas veterinaarina Simbirskis. 1858—1882 oli ta Tartu Veterinaariakooli ning -instituudi direktor (Tartu kõrgem veterinaariatõppeasutus tegutses 1848—1873 koolina, 1873—1918 instituudina). F. Unterberger luges põhiliselt rakenduslikke distsipliine: loomakasvatust, zoohügieeni, farmakoloogiat, sünnitusabi, episotoloogiat jt.

Lisaks õppetööle korraldasid õppejõud koduloomade haiguste alast õppetööd ka Tartu ülikoolis põllumajandusteadust õppivatele üliõpilastele. F. Unterberger luges aastail 1869—1876 ülikoolis episotoloogiat.

Ta on andnud tõhusa panuse kogu Venemaa looma, eriti aga hobusekasvatuse arendamisse.

F. Unterbergeri uurimistööde põhitsemaks oli veisekatk, mille kohta ta avaldas 25 tööd. Ta on käsitletud ka veterinaariakoolide rajamist Venemaal ning Tartu veterinaariatõppeasutuse tegevust.

MARGIT RAUDMÄE

J. H. Mädler

(1794—1874)

29. mail mõõdub 190 aastat ülemaailmselt tunnustatud astronoomi, Tartu tähetorni direktori Johann Heinrich Mädleri sünnist. W. Struve järglasena jätkas Mädler tema alustatud kaksiktähtede mõõtmisi Fraunhoferi refraktoriga. Varsti pärast Tartuse tulekut ilmus Saksamaal Mädleri «Populaarne astronoomia», millest ilmus hiljem seitse korduväljaannet. Mädleri ajal (1840—1864) alustati tähetornis süstemaatilisi meteoroloogilisi vaatlusi. Ta oli ka üks Eesti Loodusuurijate Seltsi asutamise initsiaatoreid.

Laialdaselt tuntuks sai Mädleri töö «Die Centralsonne», kus ta avaldas oma seisukoha Linnutee ehituse kohta. Selle põhjal loetakse teda stellaardünaamika rajajaks.

Korduvalt viitas Mädlerile Fr. Engels oma «Looduse dialektikasse». Võib öelda, et J. H. Mädler andis märkimisväärse panuse ka dialektilise materialismi kujunemisse.

MARJE RAUDSEPP

Tänu

Konkursi «NLKP ideoloogiatöö kaasajal» hea korraldamise eest avaldati tänu dotsentidele Ervin Kivimaale, Inda Rajasale ja Hans Dsissile, õpetaja Reet Logvinovale ja õppekabineti juhatajale Jutta Laurenile. Täna üliõpilastöid edukalt juhendanud professorid Johannes Kalitsat ja Lembit Raidi, dotsente Lembit Kiike ja Feliks Kinkarit ning ELKNU TRÜ komitee sekretäri Andrus Laurenit.

Rahvusvahelise muuseumipäeva puhul avaldati kiitust kohusetundliku töö eest ajaloomuuseumi osakonnajuhatajale Margit Raudmäele ja Elli Jaskale ning muuseumiteenijale Helvi Moorale, Miralda Tammemäele ja Olga Torniuale.

Rektor õnnitles ka avaldas tänu hea töö eest vaneminsener Ludmilla Valkovajale ja autojuht Heino Ostratile 50. sünnipäeval ning raamatupidajale Ljubov Langele ja valvur Richard Wengorile 75. sünnipäeval.

Üleilidulise kehalise kasvatuse, juriidilise ja majandusülikoolide kateedrijuhatajate seminarnõupidamise eeskujuliku korraldamise eest Käärikul avaldati tänu kehakultuuri täiendusteaduskonna dekaanile dots. Arnold Vaiksaarele, kehalise kasvatuse ja spordi kateedri juhatajale dots. Uno Sahvale ja dispetšer Helgi Tohvrile.

● FILMIKIRJUTISTE VÕISTLUS ● FILMIKIRJUTISTE VÕISTLUS ● FILMIKIRJUTISTE VÕISTLUS ●

NB!

Filmikirjutiste võistlus kestab veel ainult 24. juunini!

* * *

Mind huvitas Rein Raamatu «Põrgu» kui sündmus Eesti kultuurielus ja kultuuriloos. Huvitakkis juba siis, kui kuulsin Raamatut töö käigus Eesti Raadiole mõtteid avaldavas. Parajasti pooleli olev «Põrgu» töötas tulla omanäoline, põhjalik, sügav. Siit-sealt kostsid edaspidigi arvamused, huvitavalt kujundati reklaamplakat. Kõik see tekitas oreoli oodatava filmi ümber. Nägin filmi algul televisiooris. Hiljem oli ka teistkordne vaatamisvõimalus ülikooli filmiklubis, kuid ausalt öeldes, ega ma enam väga vaatama kippunud — «Põrgu» tekitas minus pettumuse.

Arvamus on ilmunud mitmeid: Sergei Asseninilt («Sirp ja Vasar», 12. aug. 1983), Kärt Heller-malt («Noorte Hääl», 12. jaan. 1984), Jaak Olepilt ja Hans Luigelt («Teater. Muusika. Kino», 1984, nr. 4). Tabav mõtte-teratise on leidnud koha ka «Sirbi ja Vasara» viimasel leheküljel (13. jaan. 1984). Filmile anti esikoht Rapla III multifilmifestivalil, ta on arvatud Eesti filmiprogrammi ülelii-

dulisel festivalil Kievis.* Toetudes varem avaldatule, Viiraltile ja oma muljetele püüaksin ka mina arutleda filmi üle.

* * *

Graafilised lehed «Põrgu» ja «Kabaree» moodustavad Viiralti ulatuslikus loomingu väikese, ent olulise tsükli. Neid täiendab sisuliselt «Jutlustaja». Kolm graafilist lehte kuulutavad ka teatud etapi lõppu kunstniku elus, millele ta vaatab tagasi «Absindijoojates».

Eestis on need ühed tuntumad Viiralti teosed, teatumaid töid eesti graafikast üldse. Lehed on tehtud 1930—1932 Pariisis, ainult «Kabareed» (Viiralti poolt «Elu tants») alustati Strasbourg's. Olemuselt väljendavad need teosed konfliktit koduvillase ja suurilmaliku mõtlemise vahel. Ohjeldamatu fantaasiaga geenius on jäädvustanud oma nägemuslikke kujutluspilte. Ühiskonna heitlused vaalavad vastu kunstniku moraali-pegelist. Nende tööde esimesed visandid on tehtud unenägude ja hallutsinatsioonide alusel, viimaste põhjustajaks suur õlle tarvitamine. Boheemlaslik elu, ohjeldamatu pummeldamine mitmesuguste tuttavate seltsis löid pinna elu varjukülgede kajastumiseks tema teos-

* Toim. Teatavasti määrati seal «Põrgule» esimene auhind.

tes. «Põrgu» kohta on Viiralt ise öelnud, et on kujutanud seal inimese abitust ja kaduvust, mässu igasuguste jumalate vastu.

R. Raamatu teos on minetanud peaaegu kõik Viiralti deemonist ja nägemusest. On õige, et multifilm «Põrgu» ei ole püüd Viiraltit ega tema gravüüre tutvustada, vaid neid sisuliselt tõlgendada. Ikkagi ei hüppa R. Raamat üle oma ega Viiralti varjust, kuigi loodab seda teha. Enamik karaktereid on tõlgendatud nii, et nad kaotavad oma tabavuse ja sisulise teravuse. Peaaegu ainsaks erandiks on filmi lõpuosas plahvatav kolp, mis Viiralti järgi kujutab Saksa militarisismi. Selles episoodis sähvatab korra-ks midagi ehtsalt viiraltlikku.

Kunstniku kujundid on taandatud argitõdedele. Linnupesaja viljakusfontaani pealael ringikeerutava tuvikese, viituldaja, põrgupilli puhaja, jutlustaja, tantsijatarid, ringikeerutavad paarid... Nad on saanud kõige harjumuspärasema ja igapäevase seletuse. Ka loo lihtsustavalt õnnelik lõpp jätab naiivsevõitu mulje. Viiralti joonistatud kehade kihisev kabaree on tavaline unine kõrts, raudsetes monstrumites tunned vaevata ära Euroopasse paigutatavad raketid. Probleemid on olemas, kuid kus on nägemus, mis on siin põrgulikku.

Teine, väiksem ja arvatavasti paratamatu puudus on see, et filmis kaob ära Viiralti joone virtuooslikkus. Viiraltit on üks ja teda

ületada on ületamatult raske ka oma tööd väga hästi tundvate multiplikaatorite kollektiivil. Jutlustaja kuju joonistas Viiralt ja ühe hooga ilma eelvisanditeta litokivile. Filmis on hästi kopeeritud kabareelaua taga istuvat seltskonda, tinglikumad on gõrliid ja tantsupaarid, päris kärbitud põrgupillipuhaja. Jutlustaja kuju on otsevaates veel veidigi usutav, külguvaates jääb temast järele vaid pingutav ja punnitav karikatuur. Kui piduliste hulka ilmuvad raudsed monstrumid, tekitab tühjaks jääv tagaplaan kõleda stuudiopaviljoni tunde. Väljaspool Viiralti «Kabaree» vasakut servajoont, lauaoale vajunud Lunastaja kõrval istuv klaasikesega Kaljo Kiisk ei lisa kunstiterovikule tõsidust (vt. «TMK» 1984, nr. 4, lk. 74).

Samas avaldub põhimõtteline konflikt. Teosed on sisulised ja vormiliselt tervikud ja neid ei saa suvaliselt seostada. Kabarees on juha Lunastaja. Ta on oma jõuvarud ammendanud, ei suuda enam suud ega kättki liigutada. Publik aga pidutseb edasi. Püha õhtusöömaaja laua ääres, ümber keeb porduelu. Mis on siia veel asja Jutlustajal? Rõkkav, luksuv ja rõhkiiv seltskond ei võtaks teda ammugi kuulda. Kuulamised on kuulatud.

(Järg 4. lk.)

● FILMIKIRJUTISTE VÕISTLUS ● FILMIKIRJUTISTE VÕISTLUS ● FILMIKIRJUTISTE VÕISTLUS ●

Jaan Malin

MERE KALDAL

Pisike poiss
seisis mere kaldal
ning ootas
isa ja ema.
Ta oli tõsine
ja sügaval südames ärevil,
sest aimas,
et meri
on kolmenurgeline.

Tanel Tammet

Lund sajab. Valgest vaikus-
est võib tulla mitmeti. Puud

Pilk kinnitatud halli laotusse.

Maas pori ammu külmetanud,
ning jõgi kannab juba inimest.

Ma vaatasin,
mu jäljed püsisid seal mõnda aega.
Tule.

Anneli Sihvart

Ootat Ära ... ava veel ust!
Tahan veidigi veel
viibida — olgu või minut ehk kaks,
hetkegi olla veel teel...

PÄEVAPILT

Silmis avati suletus
naerata-
lähistav pilk
näivkerge õnnelik muretus
lühike silmapilk

naeruga peidetud tõsidus
silma-
des varjatud naer
sõna on kerge kui oletus
tühine mure on vaeu

KÖNE

Veidike valet,
terake tõtt,
hülluke kuljusekõlinal,
sõnakõlke, mis kulunud. Kõtti

Kill-kõll, kuradile,
see ei ole
meie mure!
See ei ole
meie mure,
see on vaese võõra vaeu.

Tiit Reinart

KORD

Tulla ja minna
mitte paigal seista
pea püsti hoida
mitte meelt heita
plaanid ületada
või vähemasti täita
ametlikus ruumis
suutsu mitte läita
võõramaalist kaupa
mitte sisse tuua
ja ideetu mõttega
teoseid mitte luua

Tume lagi on meie toal
ja meil endil ka
Tume kuulsus on meie toal
ja meie ajal ka
Tume, tume on meie tuba
ja meie mõtted ka
Tumedavõitu ka meie süda
ja südame-
tunnistus ka
Tume on tuba ja tume on süda
ja tume on tõde ka
valega varjata tumedat kohta
võiks, kuid hästi ei saa

* * *

Tume lagi on meie toal
ja meil endil ka
Olen saavutanud lae
oma, tumeda.

„Sokki ei
mälnud keegi.
Või ehk siiski?“

(Algus eelmises lehes)

Viimasel ajal olevat «Radaril» läinud korda oma muusikat müüa. Paraku ei toonud R. Sersant oma väitele faktilist kinnitust (kus siis?). Aprillis näiteks läksid «Radari» esinemised «Sõpruses» tühjale saalile või ... 30 inimesele. Sama on ette tulnud ka TPI aula ette-

tõtmisel. Kahju, et R. Sersandil jäi argumenteerimata ka ütlus selle kohta, et instrumentaalmuusikatel on rahvale midagi öelda. Mida siis veel peale tehniksislikust kõrgtasemest tuleneva muusitseerimisrõõmu?

Mida ütles näiteks «Mahavok»? Bänd näitas end juba tuntud küpses headuses. Uue mehena lõi kaasa omaaegsest «Kontorist» tuntud Jaak Jürisson. Tema panus oli sedakorda palju teisemaigulisem kui omal ajal paroodia- ja lustibändis. Paraku ei taabunud ansambel tema üsna huvitavate tõsise roki ballaadide («Muusika süda», «Loojang», «Kes lööks hinge kella kotkale?») esitamisel mitte just kõige paremini. Puhtana mõjus ehk ainsana tema põhjamaiselt wonder'lik «Pisipojale» (tekst T. Liblik). Muidugi, ürituse ja üritamiste käigus tuli ette ka üsna stampsete faktuuridega džässroki palasid. Kusagil pärast teist kolmandat lugu ühelt bändilt (ühes ning samas liinis) sai villand, kõrv hakkas väsima (Jürissoni «Kivisööja»; R. Naritsa «Pühendus» — ansamblist «Kristjan», kes omal ajal lõi Gunnar Lohu nostalgilise looga «Muslased», kirjutatud Raivo Raigna tekstile). Oma vana instrumentaalse taseme kuulsust kinnitas H. Vaikmaa «Juhtum tänaval», kus visiooni loomiseks kasutati ka tänavamüraga fonogrammi. Muidugi polnud sel enam seda lõõgijõudu, kui kaks aastat tagasi «Kärestikuga» debüteeriti. J. Jürissoni loome kaasahaaramine ei suutnud grupi loomingulist kriisi varjata ega leevendada.

Heavy ning hardi tegemise katsed on kevaditi «Vanemuise» laval mitu aastat järjepanu (kaks — kui täpsem olla) kesise eduga lõppenud. «Argos» ja «Hetero» seekord kaasa ei lõõnudki. Seevastu «Zaltus Lumel» tuli ning pakkus julgelt hardi «Led Zeppelini» vaimus.

«Radar». Nevil Blumberg ja Raul Vaigla.

ANDRUS SALUPERE foto

Julgelt eeskätt seepärast, et tuldi kolme pillimehe (klassikaliselt — bass, trumm, kitarr) ning lauljaga, et tuldi ainult oma lugudega. Meeste põhieesmärgiks ei olnud puhast heli omaette, lavalt öeldi ühteist olulist saaligi. Olgu see pealegi küüniliselt irvitav või melanholiselt nukrutsev või hüsteeriahõnguliselt agressiivne («Stress», «Külm naer», «Räägi minuga vihmakeeli», «Kõlab laul»). Muidugi polnud kogu kargele rokile oma stiilikogum lõpuni perfektne. Lavaesine naise kammitsus (küllap rambipalavik!), solisti (H. Laks) kohatine «mitte hääles olemine», s.t. laul oli kohati rabe, ei olnud justkui oma. Mõnes kohas jäi lugusid ühendav vaheteks häbemata mannetuks — seega — ebastiilseks. Näiteks enne lugu «Räägi minuga vihmakeeli» oli jutt selline: «Järgmise looga me kõik ootasime seda kauaoodatud kevadet». Kõigele vaatamata võeti «Zaltus Lumel» kui «raske metalli» jänger publiku poolt väga soojalt vastu. Mida ei saa öelda möödunud kordade paleuslike «heavy-kaevurite» kohta...

Varasematel aegadel suhtuti meie väbariigi ansamblesse mujal Lääne-Euroopa publiku tunnustusega. See johtus sellest, et paljude asjaolude kokkukujumise tulemusena saavutati meil kiiremini euroopalikule muusikakultuuritüübile vastav tase. Täna on pilt muutunud. Ka teistes liiduvarariikides leidub grappe, kes suudavad eesti omadega konkureerida. Ometi on neid suure kodumaa peale vähe ja nad tegutsesid üksjagu killustatult. Seeläbi tekib ju üht ja sama laadi viljelevate bändide vahel näiline konkurents, kuid sisuline konkurentsitus. Heast elavast muusikast on puudus, puudus on puhtast, hea aparatuuriga muusikast. See defitsiit aga tagabki selle, et «läheb kõik». Kusjuures läheb hästi, sest pahatühti õnnestub kerge vaevaga saal «üles kütta». Nii ei pea muusik eriti valima, mõtet pingutama, sest «nälgasid suud ootavad»...

Sünnikohal libiseb jutt «Muusik-Seifile» ja Gunnar Grapsi ansambli. Sellest aga juba järgmises lehes.

IVAR VIGLA

KASITOO
NÄITUS

Tulge vaatama meie üliõpilaste kodunduskabineti käsitöönäitust
Tiigi 78—208. Avatud 24.—30. maini kl. 12—18 (pühapäeval suletud).

(Algus 3. lk.)

Akki oleks selleski filmis olnud parem järgida filmides «Kütt», «Antennid jääs» ja «Põld» läbi-proovitud võtet — kaadrite üksteise sisse sulatamist. Kerkib üks üllatav mõte. Milline oleks olnud tulemus, kui režissöör lülitaks sellisesse filmi oma läbikomponeeritud liikumisproovid elavate näitlejatega ja lasknud saadud kol-laazil kokku kõlada Lepo Sumera kea muusikaga? Fotod liikumisproovidest ajakirjas «TMK» lausa üllatavad. See on muidugi ainult eemalseisja isiklik vaatenurk.

Jagan Jaak Olepi tabavat mõtet, et «Põrgu» puhul on tegemist hoonega, mida on täpselt projekti kohaselt hoolde, vaeva ja armastusega ehitatud, ent mille projekt ise on mõttetu. Sergei Assenin käsitleb filmi kui erilist nähtust eesti multiplikatsioon. «Põrgu» näitab tõepoolest joonisfilmil uusi kunstilisi ja tehnilisi võimalusi, kuid kas see meie seni kõige kallim multifilm on kaalukamaid ka siult. Rohkem õnnestunuks pean samuti kaalukale alusele toetuvat Raamatu ja Arraku eestvedamisel valminud «Suurt Tõllust». Hoopis teistsugune suhtumine allikmater-

Nägemusest...

jali on Priit Pärnal, kuigi «Kolm-nurgas» kasutatud «Ahjaluuse» motiivide ei nõua sellist ettevaatust. Kuid ka Leonardo da Vinci «Moodul», mis on kandvaks kunstiliseks kujundiks filmis «Harjutusi iseseisvaks eluks», ei tekitu vöörastust.

Viimasel ajal valitseb kinoelus suund, kus püütakse üle olla aluseks võetud materjalist, kuid ei suudeta vajalikul määral selle kütt-kest vabaneda ning tulemus osutub küsitavaks. Nii on kiiva kiskunud tehniliselt head «Corrida» ja «Karge meri», mis oleksid loodud nagu välismaalasele, kes kohalikke olusid ega algmaterjale ei tunne. «Nipernaadis» paelub meid rohkem Gailiti Toomas Nipernaadi, kui see keegi teine Nipernaadi. Kui keegi alustaks filmi (joonisfilm) «Kalevipoeg» võtteid, kutsuks see algul kindlasti esile paanika.

Kärt Hellerma kirjutist lugedes jäin päris nõutuks. Sissejuhatavas loigus räägib ta kriitikute tobe-dast sõnaohtrusest ja terminitega liialdamisest. Kas sellised ülespuhutud fraasid nagu «... kosmilised irrealsed muundumised...», «... painajalik tardumus...», «... üleilmne kollaps...», «...

kurjuse vallandamise demiurgilised seaduspärasused...» (filosoofilises plaanis tähendab sõna «demiurg» loovat jõudu, loojat) ja sõnade liigliha kirjutes peavad tema seisukohta kinnitama või loodab ta nende ja Nietzsche abiga tõestada lineatose sügavust ning mitmeplaanilisust. Teos säilitavat ja võimendavat Viiralti tööd mitmeplaanilisust, rõhutades just nende sügavamaid väärtusi. Nii ei jää Viiraltit tõesti muud üle, kui nentida: «Kõige eest, mis minus on head leitud, võlgnen ma tänu Raamatule».

Hans Luik kasutab filmi vaid äratõukepakuna oma mõtete avaldamiseks ümbritseva elu valuküsilisust. Teos säilitavat ja võimendavat Viiralti tööd mitmeplaanilisust, rõhutades just nende sügavamaid väärtusi. Nii ei jää Viiraltit tõesti muud üle, kui nentida: «Kõige eest, mis minus on head leitud, võlgnen ma tänu Raamatule».

JAANUS JARS,
biol. IV k.

Ühest polkatuhinast ja kohtumisest ööbikuga

Ühel aprillilõhtul tekkis kohutav igatsus ilusa järele. Väljas oli kevad oma suvise soojusega, veel paar takti muusikat oli vaja, et veri soontes tormama hakkaks. Otsiv pilk luuras kuulutustetahvli: «Lakstigal» 25 ja «Ingliska B» 30 — ühine juubelikontsert.

«Ingliska B» — see on ju vana eesti tants, puperdab süda meeldivas äratundmisrõõmus. Jaa — jaa! See ansambel on tõesti juba 30 aastat rahvamuusikat mänginud. «Lakstigal», lakstigala, heureka! Läti keeles ööbik!

«Örn ööbik, kuhu tõttad sa?...» «Laksti, laksti glis-ka juubelikontserdile!»

***

Saalis oli midagi tavalisest teisiti. Inimesed olid elevil, paljude pihkudest piilusid lilleõied...

Rõõmsate hellelusestega sisenesid saali rahvariites näitsikud, kes lavale seisva «heinarõugu pulkadele» end ilusasti istuma seadsid ja kauni mitmekäälse laulu kuuldavale töid. Selle ilu ja heli vakele mängis «Ingliska B» lustakaid polkasid, reilendreid, valse jm. Kontserdi lõpuks oli kuulajate tuju nii haripunkti viidud, et need, kes seni tagasihoidlikult tooli all

varvast olid liigutanud, lausa püsti hüppasid ja ühe lustaka polka ära keerutasid.

Klassikast.

Kõik lavalt nähtu meenutas tahtmatult lugu ööbikust ja lilledest, mis interpretatsioonis võiks välja näha järgmiselt: «Ingliska B» mõttes, et «Lakstigal» laulab sellepärast nii ilusti, et mina nii kenasti mängin, ja mängis veel kaunimate helidega.

«Lakstigal» mõttes, et «Ingliska B» mängib sellepärast nii võrratult, et tema nii ilusasti laulab, ja laulis veelgi kõlavamalt.

Minevikukillud.

Külastisemised Sveitsis.

«Lakstigal» otsustab muu repertuaari hulgas ära õppida ka prantsusekeelse laulu «Chalet» («Onni-ke»). Kaks salmi saadi pähe, kolmandal tuli ikka noodid appi võtta. Eelviimasel kontserdil paluti uuesti esitada publiku lemmiklauluks saanud «Chalet'd». Noodid aga olid bussis...

Kramplik mälupingutus ja teadmine, et iga hinna eest peab kõik meelde tulema aitasid hädast välja. Tänuulik Sveitsi publik kuuliski seda veel kord.

Kõrgkoolide taidlusfestivali Armeenias. Temperamentlikas hasardis publik oli sunnitud üht kollektiivi vilekooriga lavalt lahkuma.

«Esineda või mitte? Kuidas mõistavad armeenlased eesti rahvamuusikat?»

Kui viis heledapoolset valgeis kleitides neidu kõheldes lavale astusid, suud avasid ja hääle saali helisema lasid, olid armeenlaste südamed võidetud. Esinemise lõpuks oli käteplagin kujunemas lausa tormiks.

Ega kõik alati päris viperusteta ka lähe. Varasemate aegade rahvapilliorkestri liikmed võivad meenutada, kuidas ükskord pala alguses sai mängija vaevalt sõrmed põispiilile asetada ja esimesed helid kuuldavale tuua, kui põis vupsiti lae alla hüppas ja sinna mitemeks minutiks hõljuma jäi.

«Nalja ja rõõmu peab olema, ootamatusi ka. Siis on elu toredalt põnev ja vaheldusrikas», arvas Maie Eljas, kelle käe all mõlemad kollektiivid juba pikka aega kasvavad on.

«Need TRÜ lauljad-mängijad on nagu lilled, mis sirguvad ja koolsa aedniku käe all üha uhkemini õide puhkevad», ütles üks õnnitlejatest.

Tartumaa lillede ilu ja aedniku vilumus on laialt tuntud.

MARGIT MIKK,
žurn. I k.

Passiivsusest...

(Algus 1. lk.)

petajatel tuleb hiljem asuda tööle inimestega (arstid, õpetajad, juristid). Mingil määral võib rääkida võimust inimeste üle. On ilmselge, et karjieristid võivad teha siin palju halba.

Ei saaks öelda, et sellega oleks probleemide ring ammendatud. Muresid on ka teaduskonnabürool. Kõigepealt — kunagi populaarse teaduskonna ühisürituste vaimu vaikne hingitsemine. Tuli päris

administratsiooni rolli vahel (keelan-käsin ja naudin seeläbi iseenast!), ei saa tal olla kaastudengite hulgas autoriteeti ning ta tembeldatakse armutult karjieristiks. Ja siit on ka ainult üks samm tarbijalikkuse, s.t. oma positsiooni kasutamiseni isiklikes huvides.»

REPLIIK

«HOMME KELL 8 JÄLLE!»

«Vanemuise» teater. Meloodiline algussignaal. Kohe-kohe teatab naishääl: «Etenduse alguseni on jäänud...» Ah, õigus, see pole ju raamatukogu. Inimesed millegipärast liiguvad saali poole. Pärast

kustunud ei ole, see tahab õhutamist.

Teine mure on mõningate pingetide kunagiste eesmistate positsioonide minetamine. Vanu ajalehti sirvides võib leida juriste küll igal pool osalemas ja organiseerimas. Aktiivne ellusuhtumine! Mida praegu tõdeda võib, seda teab igaüks isegi. Ka see mure pärandub järeltulijaille.

Ning kolmas — teaduskonna ühisvaimu allakäik. Oigupoolest on need kolm häda-koos vaadeldavat ning ka koos ravitavat. Aga kas ikka ongi põhjust muretsemiseks? Näiteks 1. mai aktusel anti teaduskonnale üle sotsialistliku võistluse võitja rändpunalipp, võideti ära üleülikooliline võistlus olme-tingimuste parandamise eest.

teist märguannet juba kiirustades. Taiplik teatripublik.

Aga raamatukogus? Kas on päris kindel, et lugeja teadusraamatukogus esimest ja teist «lõpukel-la» ei mõista? Kui jah, siis võiks sõnaline osa ikkagi meeldivamalt kõlada. Näiteks: «Loodame, et saite meilt täna kõik vajaliku ja veet-site tööka päeva. Homme kell kaheksa ootame teid jälle!»

PSÜHHOLOOGIDE SELTSI

Tartu grupi koosolek toimub neljapäeval, 31. mail kell 17 «Sophokleses». Kavas diskussioon «Eesti psühholoogia ajaloo kajastamisest eesti keeles». Sellele järgneb K. Ramuli ja teiste õppejõudude mälestamine Raadi kalmistul.

NB!

Järgmine leht ilmub tuleval reedel, s.o. 1. juunil. Juunis ilmub leht veel 15. ja 29. (lõpetajate erinumber) kuupäeval. Juuli esimestel päevadel (nähtavasti 3. kuupäeval) ilmub ainult «Gaudeamusele» pühendatud väljaanne.

Usun, et ületöötanud tudengile, kelle äratamist vali kõlarihääle ilmselt taotlebki, piisaks kasvõi mahedast: «Lapsed, aeg on koju minna!»

Võib-olla proovime?

PIRET MIHHELS,
žurn. III k.

Toimetaja V. SOOTAK

Alalehe «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Olikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241, tel. 3 51 80. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk. Tartu, Olikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellim. nr. 2047. MB-05915.

«TRÜ»

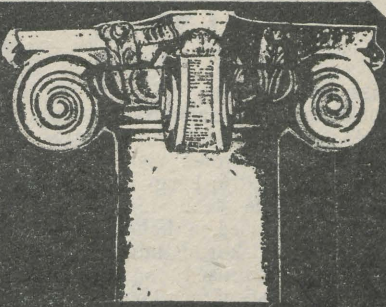
«Тарту Рийкли Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту Эстонской ССР.

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 18 (1377)

Reedel, 1. juunil 1984

XXXVI aastakäik

Komsomolikroonika

29. mail oli komsomolikomitees selle õppeaasta viimane istung.

● NLKP liikmeks soovitati komitee assekretär Jaan Vihrov, Hiljar Vetik (rak. mat. V) ja Hille Eek (keemia V). ÜLKNÜ liikmeks võeti teadusraamatukogu infoosakonna bibliograaf Ulo Siirak.

Komsomolidokumentide lohaka hoidmise eest sai noomituse arvestuskaardile Riho Rätsep (stom. V).

● Ideoloogiasektori juhataja Tiit Vajak (mat. II) tegi kokkuvõtte arsti-, filoloogia-, majandus-, ajalooteaduskonna ning keemiaosakonna komsomolibüroode osast poliitpäevade organiseerimisel. Seni

on see olnud väike, põhiraskus on lasunud parteibüroodel.

● Kultuurisektori juhataja Sulev Ulp (ravi III) andis ülevaate komitee otsuse «Kultuurisektori osast üliõpilaste vaba aja sisustamisest» (20. det. 1983) täitmisest.

● Suvemaleva komandör Toomas Pilt (õigust. III) informeeris SM '84 komplekteerimisest.

● Seoses ülikooli lõpetamisega vabastati komitee liikme ja internatsionaalse töö sektori juhataja kohustest Toivo Hansen (keemia V). Sektori uueks juhatajaks valiti Raul Vanatoa (keemia I), ühtlasi koostööti ta komitee liikmeks.

Enne uut vastuvõttu

Lahtiste uste päeval käis majandusteaduskonnas üle 120 abiturienti ja keskkoolilõpetanu. Et sisseastumisavaldusi esitatakse tavaliselt kaks korda rohkem, siis võib arvata, et otsus kõrgkooli või meie teaduskonna kasuks on paljudel veel langetamata. Küllastajate kontingent jagunes enam-vähem ühtlaselt viie õpitava eriala vahel, v.a. kaubandamine, kus see oli mõnevõrra suurem.

Rahanduse ja krediidi erialaga tutvus 21 noormeest ja neidu. Ka teedrit ja eriala tutvustavate vestluste ajal tegime noorte hulgas küsitluse täpsema pildi saamiseks nende ootustest ja tulevase elukutsest. Laekus 20 vastust. Selgus, et kõik noored (sh üks Väandrast) on linnakeskkoolidest, sh Tallinnast 8 ja Tartust 4. Vastuvõtueksamitele tuleb aga küllaltki palju maakeskkoolide kasvandikke. Kahjuks pole neid lahtiste uste päeval (võib-olla vähese informeerituse või transpordiraskuste tõttu). See tahk vajab meil edaspidi rohkem hoolt.

Eriala varasema informatsiooni allikana märgiti 7 korral teaduskonda tutvustavat teatmikku, 5 juhul üliõpilasi ja õppejõude, 6 vas-

tuses meie vilistlasi ja 5 korral oma õpetajaid (mõnel mitu allikat). Nii et teatmikkirjandus on populaarne ja vajalik. Kahjuks ei näidatud informatsiooniallikana meilt spetsialistide põhitellijaid — rahandus- ja krediidiastutusi. Ka teeder peaks nende poolt tehtava agitatsioonitöö elavnemisele paremini kaasa aitama, et suurendada konkurssi ja vastuvõetava kontingendi orienteeritust kindlale erialale. Seetõttu eelistaks ka enamik vastajatest minna pärast ülikooli lõpetamist tööle ettevõtetesse (10). Panga- ja rahandusorganites töötamisele oli orienteerunud ainult 5 noort (panka 4, rahandusse 1). Sama näitab ka eriala valiku motiivide analüüs. 12 vastanut märkis peamisena kõrghariduse omandamise soovi ja 7 eriala laia profiili. Kuus kahekümnest olid juba kindlad, et tulevad sisseastumiseksamitele.

Nii vestlused noortega kui ka ankeet andsid mõtteid eriala tutvustamise parandamiseks koolides. Nähtavaks said uued probleemid.

MART SORG,
rahanduse ja krediidi
kateedri dotsent

UTO • UTO • UTO • UTO • UTO UTO • UTO •

Lõppes inglise filoloogia ringi tööaasta

22. mail oli meil pidupäev — lõpetasime seekordse tööaasta ja seadsime uusi sihte. Ringi juhatus ja UTO tööga tihedamalt seotud õppejõud rääkisid ühises kohvilauas aasta jooksul olnust.

Silmaringi laiendamise ja keeleoskuse süvendamise eesmärgi teenisid eelkõige töökoosolekud väga erinevate ettekannetega, aastakonverents ja külalisesinejate vastuvõtt, ka tutvumiskäigud Inglise saatkonna kingitud raamatute näitusele teadusraamatukogus, inglise teema ja päritoluga filmide ühisvaatamised (kasulikult kõrvutatavad näiteks bioloogide väliprak-

tikaga) ja dots. Nora Tootsi Inglise lismaa-muljete sariõhtud. Meelelahutust pakkusid sel aastal mitu luule- ja lauluõhtut. Üht-teist kasulikku oli kõrva taha panna nähtust-kuuldust teistes kõrgkoolides Leningradis, Riias, Harkovis.

Kokkuvõttes hinnati UTO inglise filoloogia ringi tööaastat tulemusrikkaks ja suuremaid ettevõtmisi muljeterohkeks. Sügisel jätkub töö samadel põhimõtetel ja muidugi veel vilkamalt.

UME KELAM,
ingl. fil. V k.

AUTASUSTAMISI

Kauaaegse viljaka teadusliku, pedagoogilise ja ühiskonnategevuse eest sai 75. sünnipäeva puhul ENSV KKEH Ministreeriumi aukirja eesti kirjanduse ja rahvaluule kateedri prof. Eduard Laugaste. Tema teeneid hinnati ka linna paritei- ja täitevkomitee aukirjaga.

TÄNU

Kauaaegse kohusetruu töö eest pälvisid rektori käskkirjas tänu trükitöölise Maimu Ius ning raamatukogu töötaja Elfriede Rattus.

Tänu hea töö eest avaldati seoses 70. sünnipäevaga ka pesupesjale Ida Luptovile.

Head põrumist!

Pidu läheneb õige kiiresti, sestap veel ka mitmeid kokkusaamisi, arupidamisi. Eelmisel nädalal oli kõneaineks 4. juunil Tartus toimuv Leedu päev. Linna täitevkomitee kultuuriosakonna juhataja juures oli Viinuse RU esindusrahvakunstiansambli pealavastaja LNSV teeneline kunstnik V. Aleksandriavicius. Kohtuti ka linna parteikomitee esimese sekretäri Enn-Arno Sillariga.

Esmaspäeval koosolekul rektori kabinetis heideti ENSV KKEH ministri Ilmar Nuudi eesistumisel taas pilk TRÜ ja EPA kollektiivide ettevalmistusele ning arutati organisatsioonilisi küsimusi. Minister andis edasi prof. Arvo Ratasepa hinnangu, et TRÜ kooride tase on kõrge, repertuaar on hästi ette valmistatud. Naiskooril tuleb peo ajal

Veel 34 päeva!

LÄHEME PEOLE!

● Kus ja millal?
reedel, 6. juulil k. 19

laupäeval, 7. juulil k. 16

pühapäeval, 8. juulil k. 15

Tallinna lauluväljakul
Sõpruskontsert (tantsu- ja liikumisrühmad).
Osavõtjate rongkäik.
Laulupidu.
Sõpruskontsert.
Laulupeo lõputseremoonia.

● Kuidas on korraldatud pileтите eelmüük?

Teaduskondadele ja osakondadele kollektiivselt ametiühingu kultuurikomisjonide kaudu 4.—15. juunini.

Üksikult saab pileteid osta 11.—15. juunini k. 10—12 Tähe tn. 4, ruum 205 A. Uusen (tel. 351 17). Pileтите hinnad: 6. juuli kontserdile 1.50, kõigile ülejäänutele 1 rubla.

● Kas on mõtet levitada pileteid Tartus?

Laulupeo korraldajad arvavad, et on mõtet, sest:

- 6. juuli kontserdile ei jätku kõigile soovijaile kohti (5000) laululavale, kust on hea vaade esinemisväljakule;
- kulutades aja kassajärjekorras seismiseks, võib peokülaline ilma jääda heast istekohast ja mõnestki laulupeo kõitvamast hetkest.

* *

esineda ka miitingul Lenini aulakomitee juures.

Detailsemalt arutati šeflustööd: igal kollektiivil tuleb juhatada ja abistada talle määratud külalis-kollektiive. 7. juulil toimuvad aga

pärast kontserti-omavahelised sõprusõhtud.

Laulupeostaap saatis Tartusse ka esimesed plakadid. Värviröömsa tudengliku plakati on teinud V. Sorokin.

Tõlkevõistlus 1984 lõppes

Esmaspäeval selgusid TRÜ järjekordse, 14. tõlkevõistluse tulemused. Tõlkeid laekus 23: inglise (9), saksa (8), ungari (3), vene (2) ja itaalia (1) keelest. Kaks tõlget, mis konkursi tingimustele ei vastanud, jäid hindamisest kõrvale. Zürii (koosseisus Aino Valmet, Urve Hanko, Ain Kaalep, Jaan Kaplinski, Peeter Torop, Jüri Talvet, konsultandina Paula Palmeos) luges tööde taseme ühtlaselt heaks ja otsustas välja anda järgmised auhinnad.

I AUHIND — MARJU SAAR (vene fil. IV k., V. Brjussovi novell «Fantoom», vene k-st);

II AUHIND — HELLE LUHT (saksa fil. V k., H. Hesse novell «Hunt», saksa k-st);

II AUHIND — PIET PÄASU-KE (saksa fil. V k., H. Hesse novell «Laulik», saksa k-st);

II AUHIND — TOIVO PILLI (inglise fil. IV k., R. Bradbury novell «Naeratus», inglise k-st);

III AUHIND — ÜLLE KIIVET (eesti fil. 1983. a. lõpetanu, P. Handke novell «Järevalvenõukogu tervituskõne», saksa k-st);

III AUHIND — KAJA TAEI (eesti fil. 1983. a. lõpetanu, K. Szakonyi lühipalad «Teatrilaval söömine» ja «Kesköised telegrammid», ungari k-st);

III AUHIND — ÖIE MANDRI (saksa fil. V k., katkend H. Hesse romaanist «Demian», saksa k-st);

III AUHIND — TIINA MARI-PUU (eesti fil. V k., M. Daranyi

novell «Sel suvel», ungari k-st);

Ergutusaahinnad:
LIINA ROODE (prantsuse fil. IV k., katkend N. Ginzburgi romaanist «Armas Michele», itaalia k-st);

RIINA VARTS (inglise fil. IV k., W. S. Maughami novell «Salvatore», inglise k-st);

KARIN PIIRIMAA (inglise fil. IV k., R. Rocklynne'i novell «Kadu», inglise k-st);

ENE MÄE (inglise fil. II k., H. Brouni novell «Viiekümne esimehe lohe», inglise k-st).

«Loomingu» Raamatukogu eripreemia prima vahenduse eest NSVL rahvaste kirjandusest saab MARJU SAAR.

Tõlkevõistluse pidulik lõpetamine toimub järgmise õppeaasta alguses. Kohtumisenil Zürii

Tõlkevõistlus 1985

kuulutatatakse välja traditsioonilistel tingimustel.

Tõlgime eesti keelde ilukirjandust maailma mistahes keelest. Proosateksteid (novellid, esseed, terviklikud katkendid romaanist või näidendist) pikkus võib olla 5—10 masinakirjalehekülge (2 intervalliga), luuletusi tuleb võistlusele esi-

tada vähemalt 3 ühelt ja samalt autorilt. Esitada tuleb nii originaal kui tõlge kolmes eksemplaris. Eripreemia on parimale vahendusele NSVL rahvaste kirjandusest.

Osa võivad võtta kõik, kes võistluse väljakuulutamise hetkel olid või alates uuest õppeaastast on TRÜ statsionaarsed või mittestat-

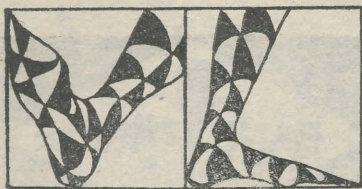
sionaarsed üliõpilased. Tööd tuleb varustada märgusõnaga ja pealkirjaga «Tõlkevõistlus 1985», lisada suletud ümbrikus tõlkija nimi, teaduskond, kursus ja elukoht ning toimetada hiljemalt 1. märtsiks 1985 ajalehe «TRÜ» toimetusse.

Zürii

100 AASTAT
«VANEMUISE»
MUUSIKATEATRIT

„Vanemuise“ suurpäevad

Suurpäevad teatritele, näitlejatele, ka õnnitlema tulnud lastele ja kaugematele külalistele. Ülevaated sajast aastast silmitsi viimasega. Teatris käimist jagus mitu päeva. Ka oma teatriime leidsid paljud. Üheks selle andjaks pean «Tiinat», millest kirjutatu ja kõneldu põhjal küll midagi nii imelist ei osanud

arvata. «Pastlaballett», poolvarvasel, etnograafilisel elemendil — seni justkui olematu balletipildis. Ja nüüd korraga... Võib-olla veel kõitvam oli hoopiski tantsijate endi väljendus. Jäägu täpsemad paikapidamised asjatundjatele. Üht võib aga kinnitada — minge kindlasti vaatama, see on elamus!

Ühest on pisut aga kahju. Tuden-gist publik oli seekord teatrist kauge-l. Ja sinna pole midagi parata — arvestused, eksamid käes. Võib-olla silmati siiski ajalehtartikleid, visati pilk teleriekraanile. Ehk ütlevad August Wiera, Jaama tänav ja muud nimed nüüd enam. Kindlasti teame nüüd, et 24. aprillil 1883

esietendus «Vanemuises» «Preciosa», et lauldi juba varemgi, nimelt 1870 «Saaremaa onupoja» ja teistes lavastustes. Nõnda on tantsitud ja lauldud üht nime kandva teatri erinevates majades sajand. Ei kujutaks ettegi, et kodulinnas ainult sõnalavastusi tehtaks.

VARJE SOOTAK

● FILMIKIRJUTISTE VÕISTLUS ● FILMIKIRJUTISTE VÕISTLUS ● FILMIKIRJUTISTE VÕISTLUS ●

Kunstnikumõttest kultuuritarbimiseni

● Filmikunst, nagu kõik teised kunstiliigid, on sündinud loomeprotsessis, ta on vormi omandanud mõte. Üldjuhul. Sest olgu filmi ülesehitus või tehniline teostus kui tahes nõrk, jääb ta siiski kunstiteoseks, täites kasvatuslikku, tunnetuslikku, kommunikatiivset ja hedonistlikku funktsiooni nagu kõik kunstiliigid. Iseasi muidugi, kas kõik need funktsioonid igas filmis esinevad. Mõnelgi juhul on üks või kaks neist valdavalt ülekaalus, mõni puudub, hoopis ning seega jääb inimese vaimu- ja tundeolu oluliselt mõjustamata. Teatava žanri filmides (komöödia, seiklusfilm) pole võimalik neid kõiki ühendada, on võimalik teha ka osa nimetatud funktsioone erivaid filme — ja sellele vaatamata võib film jääda kinokunsti ajalukku. Kahtlemata võib.

Kuid pöörates pilgu filmiajaloole, kas või lähemasajaks minevikku, peame tõdema, et püsiva väärtuse ja laialdase tunnustuse on võitnud siiski nimetatud tunnuseid omavad filmid. Tõsi, mõned püsima jäänud teosed võlgnevad oma edu suuremalt osalt mingile kitsamale omadusele. Kui näiteks kirjandusteose puhul sõltub raamatu kunstiväärtus ainult kirjaniku oskustest, siis film sünnib kollektiivse loomingu-na, sisaldab palju etappe ja osiseid — stsenaarium, režii, operaatoritöö, näitlejate mäng. Selles hulgas võib olla vaid üks ere täht, tõeline meister, teised keskpärased või isegi alla selle. Siis omandab film väärtuse vaid oma ühe komponendi tõttu — meisterlik osatäitmine, filigraanne režissuurims, saavutamata siiski absoluutset täiuslikkust. Kuid — kui üksikisiku poolt loodud kunstiväärtus on sündinud mingist loomeimpulsist, mingi tunnetushetke või nägemuse kaudu ja algselt ei olegi ette kavatsatud või kuhugi suunatud, siis filmikunsti ei saa sellise loomiskriteeriumi järgi hinnata. Kino nõuab materiaalseid vahendeid ja palju tööjõudu. Filmi ei hakata tegema uisapäisa, ilma konkreetsete eesmärkide ja püüdlusteta. Filmi loomisel on vaja arvestada mitmeid tegureid — sotsiaalset nõudmist, potentsiaalset äratasuvust, taotlust, adressaati.

- Film kui kollektiivne looming
- Milliseid filme me vaatame?
- Reklaam — kutsuv ja peletav!
- Mida ekraanil näha?

Iga filmilooja, nagu iga muu kunstnik, soovib oma loomingule laialdast ja tunnustavat vastuvõttu. Vaimusilmas näeb ta rahvamasse tungemas raamatusabas, näituse-saalis, kontserdisaalide või kinokasade juures. Ja püüab tabada seda, mis oleks kunstitarbijale eriti vastuvõetav ja südamelähedane. Inimene on aga loomult väga mitmekesine ja vahelduvate nõudluste ning vajadustega. Kord tahab ta rõõmustada, kord mõtiskleda, südamesse tungida või kergelt naerda. Kunstnikud tunnevad inimest ja nii luuakse ka kunsti väga erinevates meeleoludes.

● Kuid siiski, kunstitarbija ei osta ju igasugust raamatut, ei käi suvalisel kontserdil või näitusel, ei vaata ükskõik millist etendust või filmi. Miski tõmbab teda. Igal juhul on talle vajalikud mingid eelteadmised. Mõttetu on pimesi ahmida endasse kultuuri kultuuri enda pärast.

Võtame näiteks raamatu. Oletame, et inimesel on lemmikkirjanik või et ta on varem samalt autorilt midagi lugenud, on teavet saanud tuttavalt või tutvustavast bületäänist. Või lihtsalt ostab raamatu ilusa välimuse, pealkirja või massipsühhoosi tõttu. Nii või teisiti on tal võimalik raamatuga pealiskaudseltki tutvuda, seda korraks avada, lehitseda, sisukorda või resümee lugeda. Mõne uue või väheostetava raamatu kohta ei kleebi keegi seinale kuulutust, et täna müügil see ja see raamat, tolle ja tolle kirjutatud, põneva süžee, pil-tide ja dialoogidega.

Hoopis teine lugu on filmiga. Kinoksest sisse astuda ja teadma-ta mida vaatama hakata võib ainult siis, kui väga vaja aega parajaks teha või mujale pole minna. Muudel juhtudel vajab inimene mingisugustki infot. Seda peab andma reklaam. Oige reklaam kindlustab selle, et vaataja ei lahkuks filmi ajal saalist, nagu jäetakse pooleli ebahuvitav raamat. Kinnomine on

siiski teatav kultuuriline üritus ((raamatulugemist või televiisori-vaatamist selleks ei peeta), nõuab inimeselt lahkumist mugavast kodust ja piletirahagi maksmist. Selles suhtes on sarnasus teatrisemineku-ga, kuigi kino puhul on suhtumistase tunduvalt alanenud.

● Mis kutsub üht või teist filmi vaatama? Üldjuhul reklaam — kas telerist, ajakirjandusest või kuulutustelt. Kuid ükski neist ei saa olla piisavalt objektiivne. Telerist näeme valitud lõiku filmist koos kommentaariga. Reklaam-lõik on mõnelgi juhul valitud suvaliselt — kas efektse stseeni pärast või selle tõttu, et kõik peategelased korraga nähtaval. Ka sõnaline info filmi kohta on siiski ühe inimese subjektiivne arvamus, mis küllalt suuresti võib olla maitseküsimus. Filmitutvustuses peaks vältima epiteete, nii halbustavaid-ironiseerivaid kui ülikiitvaid. Kahtlemata peaks head filmi kiitma, kuid milleks häälestada halva filmi puhul potentsiaalset vaatajat juba filmi nägemata negatiivselt. Kui mõni film tõesti allpool arvestust on, tekib küsimus, kus olid tellijate silmad juba siis, kui film osteti või telliti.

Tähtsaim oleks filmi süžee objektiivne ülevaade ja tõeliselt vaata-misväärselt näitleja-, lavastaja-, operaatoritööde esiletõstmine. Väga otstarbekas oleks reklaami lisada info filmi varasema tunnustami-se kohta — osalemine filmifesti-validel, auhinnad. Festivalipreemiate või auhindade mainimist võib meil kinoreklaamis küllaltki harva ja tagasihoidlikult kohata. Või liht-salt pole eriti selliseid filme?

Kui massikommunikatsioonis on filmi tutvustamisvõimalused küll-laltki avarad ja suhteliselt kasuta-tavad, siis plakatitel-kuulutustel pole asi sugugi kiita. Paraku on ainult ühe-kahe (pea)tegelase ku-jutamine meie filmiplakatitel kuju-nenud halvavõitu traditsiooniks. Olgu tegemist probleem-, komöö-

dia- või põnevusfilmiga, ikka näe-me vaid ühesuguseid, dünaamika ja teema avamiseta joonistatud nägusid. Vahel võib alles pärast filmi vaatamist mõista, keda on tahetud reklaamil kujutada. Meie plakatikunstnikel pole vaja kau-gelt mõõtu võtta. Piisab vaadata näiteks Riia kinoreklaami — õigetel filmidel üldjuhul õige situatsioon, näha võib isegi täispikkuses joonis-tatud inimfiguure ja atribuutikati (kas me Tartus oleme midagi taol-ist näinud?).

Tüüpiline reklaamtekst näitab ära vaid valmistajamaa, vahete-vahel värvilistuse ja teatava žan-rimääratluse. Muidugi on filme, mille žanri on äärmiselt raske kui mitte võimatu määrata, kuid sellisel juhul peaks lisanduma mingi muu info. Kus vähegi võimalik, oleks soovitatav žanr lisada, ka igapäeva-ses ajaleheteabes, kus ta mõni aeg tagasi veel esines, viimasel ajal aga piirduakse vaid riigi ni-metamisega, mis tegelikult filmi olemusse teinekord üsna vähe puu-tub. Riigi mainimine muidugi tea-taval määral mõjutab inimese psüühikat. Kui on kirjas USA, India, Prantsusmaa, Itaalia, Inglis-maa, võib peaaegu kindel olla, et vaatajaid jätkub. Seda ka õige labaste ja väheväärtustlike filmide puhul. Bulgaaria, SDV jt. ainuke-se infona aga eriti kauaks filmi li-nalejäämist ei kindlusta.

● Üks hiljutisi kogemusi oli prantsuse «Rahuaeg Pariisis» — terava sõjavastase suunitlusega rahu-eest võitlev film. Eksisid need, kes pealkirja järgi otsustades lootsid näha lõbusat Pariisi oma sagina ja meelelahutustega, mis harilikult Pariisiga assotsiatsioneeruvad. Saal-ist lahkumine tekitas mõnel hetkel sellise tunde, et minnakse ära mit-te filmi ebahuvitavuse tõttu, vaid protestiks linal nähtavate rahuaval-duste vastu. Iga vähegi mõtleva inimese pidi see siiski sõja ja ra-hu üle juurdlema panema.

Nii jõuame filmireklaami juurest inimeste kinokultuuri juurde. Rek-laamil peab olema lisaks informa-tiivsele veel kasvatav, maitset ku-jundav mõju. Reklaam peab min-gil moel suunama vaataja tähele-panu filmis leiduvale väärtustile,le,

sest paljudel juhtudel käib rea-vaataja kinos ainult süžee ja ei millegi muu pärast. Ei osata hin-nata suurepärase operaatoritööd, režissuuri, isegi näitlejameisterlik-kust mitte.

Aastaid tagasi jooksis Jacques Tati monofilm «Lõbutsemisaeg», kus ligi kogu ekraaniala oli nähta-val vaid peategelane ning tekst peaaegu puudus, andes võimaluse nautida vaid näitleja meisterlikku pantomiimi. Tegemist oli komöödia-ga, tõsi küll, absurdipoolsega, kuid siiski ei vastanud film paljude ki-nokülastajate stambiks kujunenud arusaamadale kinokunstist. Ning Louis de Funes' viimaseid filme «Ihnus», mis ilmselt paljudele pet-tumuse valmistas. Funes' filmid oma ekstsentrilise tegevustiku ja bufonaadiga olid vaataja nii ära hellitanud, et nüüd, kus võiks pü-henduda näitleja suurepärase män-gu vaatamisele, peeti filmi iga-vaks. Need olid kaks näidet ko-möödiažanri kohta, mis peaaegu alati saadid täis toob.

Head tõsielufilmid tipprežissööri-delt on aga sageli täitnud vaid neljandiku saalist ja püsinud ki-nos alla nädala. Samal ajal on mõttelagedaile kommertsseiklus-filmidele lakkamatu tung. Valju-häälsed kommentaarid saalis, poole pealt lahkumine, pealiskaudsus filmide lahtimõtestamisel ja palju muud näitavad, et kinokultuuriga ei ole asjad kaugeltki korras. Mis puudutab käitumist, siis see nõuab omaette käsitlemist. Filmimaitse ku-jundamisel ja suunamisel on ära teha veel suur töö. Nii reklaami parendamisega, filmikirjutiste laiema avaldamisega, kogu filmi-teooria sügavama tutvustamisega.

PEEP JAHILO,
eesti fil. IV

* * *

Filmikirjutiste võistlus lõpeb 24. juunil.

* * *

ühele ammuksle sõbrannale

tüdruk nagu varjulil
kabel'ia veerelt
ta süiski pole kõdutama
vaid hämaruse pehmus

teised väikesed nimeta õied
võõrasemade sametpruuk
jorjenite äraminekupriise
vanamoelised metsikud roosid

kel kaled silmad
ei näegi

* * *

pärast TAGORET

täna loojus päike
kirsioite sisse
läksin ja vaatasin
nad seisid süütu
kui valged neitsid
ainult ühel, ainult ühel
oli peita patune suudlus
ma tean, ta varjas seda
mesilinnuga

* * *

MARGITILE

Sa oled kui sügis —
teised näevad ilu,
Sina vaeva

üks kitarriga tüdruk
kel aval dekoltee
laulis umbsel õhtul
laulu mis polnudki rõve
ja oli kummaliselt hea
et nõnda laulis see tüdruk
ning lilled ta peas
tol õhtul polnudki müüa

● LIINA LAMBUTI joonistus

minu laulud
kurvad lapsed
läksid ära laulma
ennast
ise läksid ise hüüdsid

SINA

J. H.-le

sa meenutad mulle savanni
ja kirbet hulguliiva
sinus midagi panamamütsist
mis põlend näoga meestel peas
sa mulle meenutad kui tolmupruuni
õist argist külatänavat
sa oled justkui naistest võõrist
kes kirjud kleidisabad toetand vastu väravat
on sinus solvumist
ja nõrkust ilma ees
ja teatud hetki
ja veel on sinus segadust ning selgust
ka kurjust, ahnust, tõusuiha viimati
niisamuti ka laulu
kurba, venivat
kus sa ei lähe lõpuni
mis kummaliselt hardaks muudab meele
ja ojagi, kus päeval tütarlapsed
loputasid pesu
kuid õõsiti mis voolab hääletult
sind kaugelt tulnud vankreis
kus äärel lapsed istund on reas
on hobuhigi lõhn ja meeste halle mantleid
on, lilleõis mis armund plikal peas

keelamata
käskimata
emana
igatsus maha jäi
hääleta

IMBI
ERNITS

žurn. I k.

Lutsi mehe
mälestuseks

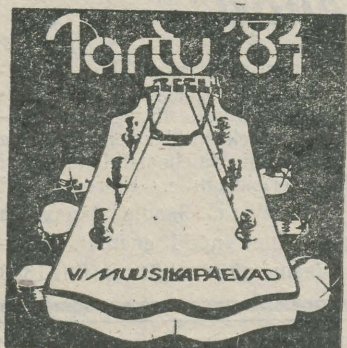
Kagu-Lätis Ludza maakonnas Põlde vallas Murinova ja Kalari järve veeres Tsäpsi külas tegi aka-deemik Paul Ariste 1936. aasta su-vel oma üliõpilasele August San-gale korralduse, et ta käiks ka Nirza vallas Pihkova Imäiu (Ema-jõe) haru Siniuja ja Kurjanova järve veereste ugalaste järglaste murret uurimas. Sealses Greeki (Greci) külas loendas allkirjutanu 1925. aastal 145 elaniku kohta 30 maakeele mõistjat, nende seas oli ka hea lutsi murraku kõneleja Tado Bul, väiketalupidaja, mesinik. A. Sang peatus külalislakke Tado (sünd. 1897) majas kolmes suvel, võttes 1938. aastal kaasa poetess Kersti Merilaasi. Tado-ga kohtus 1936. aastal ka tolleaegne haridus-instruktor Neeme Ruus, 1973. aastal käisid Tado talus etnograa-fid Aleksei Peterson ja Eevi Astel koos kunstnik Lembit Lepaga. 1975. aastal kohtus Tado-ga Jaan Eilart koos oma üliõpilastega. Tado juures on viibinud ka dialektoloogid Hella Keem ja Salme Nigol. Viimast korda vestles Tado-ga alla-kirjutanu koos elektritsener Silver Varblasega 1983. aasta juulis. Hiljuti manalasse varisenud Tado Bul oli viimane lutsi murraku kõneleja Greeki.

PAULOPRIIT VOOLAIN

„Sokki ei mälunud keegi. Või ehk siiski?“

(Vt. «TRÜ» nr. 16 ja 17)

kohal julgen kahelda selle laulu-tekstiks sobimises) oli pingelangus aplausigi müras ilmne. See rokkmuusika oma estraadlikkuses ei suutnud seekord peamist — emotsionaalselt köita.

Jälgides kontserte võis paljudele teistest liiduvabariikidest kohale sõitnud ekspertidele paista, et tänaseks on saanud Eestist omalaadne muusikaline muuseum — viljelakse kõiki vanu, traditsionaalseid stiile. Pärast uut oli vähe. (Futu või uus laine oma paljude fraktsiooniliste suundumustega.)

Sellele vastuväitele (kõige erendamaks!) oli vahet ehk futuristlike joontega «Turisti» ülesastumine. Ansambel oli pikka aega justkui suurema avalikkuse eest varjul. Mõõdunud aastal oldi sunnitud «Totu Cooli» nime all «Elektra» koosseisus kaasa lööma. Kuidas siis oma nime all debüteeriti? Eks ikka hästi. Tugev ansambel (nüüd juba kindlasti mitte ainult ideeliste suundumuste pärast) haaras saali juba matkasammul lavale tulles. Pilge ja huumor igapäise elu «musta pesu» arvel on endiselt «Turisti» lauludes tugevasti sees («Raha hää!», «Mida ma näen», «Kooselu kriis»). Lisaks muudugi paroodiaelementid, mis kulmineerusid suurvormis «Kalkar». (Kahju, et sellele taustaks ei olnud võimalik filmi näidata, nagu alguses oli plaanitud.) Rannapi «Ilusa maa» paroodiat aga lugesid sealt välja küll ainult need, kes seda seal tõesti näha tahtsid. Tegelikult oli asi

santi muusikat) on praeguseks läbi oma laulude, filmide, etenduste ja show'de tõusnud arvestatavaks nähtuseks meie kultuuripildis.

Intellektuaalsemat rokki, mida oli vürtsitatud rahvamuusika sagemetega, pakkus «Kogumus» (oma aegne ülikooli klubi «Kogudus»). Ansambel astus vaatajate ette koos abijõududega ansamblist «In Spe». Paraku ei kandnud grupp oma ideelisi suundumusi, mis kulmineerusid kindlasti lõpuloo fraasis «Hakkame, mehed, minema!» lõpuni välja. Kohatime mänguline rabe-dus, eelkõige aga helirežiiline mõõdalaskmine sundis publikut ujedalt õlgu kehitama. Esimeses palas juh-tus ei tea kelle süü tõttu — kas laulja või helimehe — nii, et saali jõudis vaid laulurida ... «ei jõua» või midagi sellesarnast. Kas see laulurida muudugi selliseltki kõlas, on küsitav, sest esimese poole ajal tundus Meelis Kaljumaal laulja-mikrofon praktiliselt maha keeratud olevat.

Mis publiku puhtemotsionaalsesse üleskütmissesse ja säravasse lavaesi-nemisse puutub, siis polnud seda üritusel just palju. Seda paremini mõjusid selle liini esindajatenä kaks täiesti erinevatesse stiilidesse kuuluvat bändi — «Kukerpillid» ja «Radar». «Kukrite» näol tuli lavale professionaalne, elurõõmus, küps ansambel. Grupp, kes pole takerdu-nud tehnokraatsete aparatuursete võimaluste taha, kes pole laskunud edevuse astmeni, kus ansambel hakkab tegema ettekirjutusi, kuidas võib ja tohib temast kõnelda-kirju-tada; bänd, kes pole muusikapäeva-del hambad risti ihanud iga hinna eest tunnustust võita. Oma sisus ja vormis ja südamlikkuses on «Kukerpillid» sellest lihtsalt üle olnud. Igatahes stiilne kantri (paljus tänu kindlasti ka Silvi Vraidile) kulus kuulaja kõrvale väga marjaks ära. Vahelduseks pikkadele džässrokk-kompositsioonidele.

Kui «Radarile» sai mõõdunud aastal ette heita külmust, elutust muusikas ja lavalises olemises, siis tänavu oli kõik hoopis teisiti: «Radarit» võib julgesti nimetada täna-vusel levil omamoodi «maksimaal-bändiks». Tema kompositsioonid ei läinud ka reakuulajale igavaks — lavasuuts, võrusmuusika, esinemi-ne üldse (kolme mehe nulliks põe-tud siilipead — Vaigla, Pedersen, Pöder) — köitsid, ja mis peatähitis, lõpptulemusena ka veensid.

Muidugi — veensid ka muusika-päevad ise. Oma tuntu headuses nimelt. Sokki ju ei mälunud?! Vae-valt ei keegi siin selle kohta päris ühest vastust sõandaks anda. Sest ajalehejutt jääb ikka ajalehejutuks ja iga bänd laulab ikka seda, mida ta õigemaks peab. Aga ühte tahaks küll. Seda, et meie muusikaline olustik ei muutuks vanakraamitu-ruks...

IVAR VIGLA

LÖPUAKTUSED

1. Oigust.	19. juuni kl. 12
2. B.-G.	21. „ kl. 14
3. Mat.	22. „ kl. 12
4. F.-K.	25. „ kl. 12
5. KKT	25. „ kl. 15
6. Ajal.	26. „ kl. 12
7. Fil.	27. „ kl. 12
8. Arstit.	28. „ kl. 11
9. Maj.	29. „ kl. 14

UUSI NÄITUSI TEADUSRAAMATU- KOGUS

Maikuu keskpaigast on võimalik tutvuda maailmakuula teadlase Pierre Curie 125. sünniaastapäeva tähistamiseks valminud näitusega raamatukogu loodusteaduste lugemissaali ees. Sealsamas saame ülevaate meie ülikooli filosoofiakateedri juhataja professor Jaan Rebase tegevusest. Nimetatud tähtpäeva näituste kõrval pakume eriti tulevastele arstidele ülevaate psühhiaatria, neuroloogia ja neurokirurgia ajaloost.

Ühiskonnateaduste lugemissaali ees on samuti kaks uut väljapanekut: prof. Eduard Laugaste 75. juubelile pühendatud näitus rahvaluu-le uurimisest TRÜs ja looduskaitse-kuu puhul näitus «Looduskaitse — elukeskkonna kaitse» (põhilised materjalid Jaan Eilartilt).

Raamatumuuseumis võib 24. maist alates tutvuda meie raamatukogus leiduvate zoologia-alaste haruldaste trükistega. Näitus kannab pealkirja «RARA ZOOLOGICA».

Kunstimuuseumis on jäänipäevani võimalik tutvuda 1983. aasta ERKI teatrikunstnikuna lõpetanud Marika Meschini maalidega.

ULLE LANGEL

UUSI TRÜKISEID

Ladina keele tekste ja harjutusi arstiteaduskonna üliõpilastele. Tartu 1984, 500 eks., 120 lk., 20 kop.

Elektrokardiograafia semiootika. Metoodiline juhend arstiteaduskonna üliõpilastele. Elmut Laane. Tartu 1984, 800 eks., 32 lk., 5 kop.

Keemia ülesandeid TRÜ-sse astujatele. Tartu 1984, 1000 eks., 16 lk., 5 kop.

Juhendeid naisvõimlemise harjutuskombinatsioonide koostamiseks üldise kehalise ettevalmistuse osakonna üliõpilastele. Koostanud Ehta Viru. Tartu 1984, 200 eks., 36 lk., Tasuta.

A. Lepp, E. Kogerman-Lepp. Tsentraalnärvisüsteem I. Tartu 1984, 800 eks., 52 lk., 10 kop.

Koolimatemaatika XI. Metoodilisi materjale matemaatikaüliõpilastele ja õpetajatele. Tartu 1984, 400 eks., 52 lk. 10 kop.

Вопросы личности супругов и качества семьи. Проблемы семьи VI. Tartu 1984, 400 экз., 148 с., 1 руб. 20 коп.

Возникновение и развитие газового разряда при высоких давлениях. Тезисы докладов II Всесоюзного совещания по физике электрического пробоя газов. Tartu, 5–8 июня 1984 г. Часть I. Tartu 1984, 500 экз., 204 с., 80 коп.

Возникновение и развитие газового разряда при высоких давлениях. Тезисы докладов II Всесоюзного совещания по физике электрического пробоя газов. Tartu, 5–8 июня 1984 г. Часть II. Tartu 1984, 500 экз., 256 с., 95 коп.

Юридические основы патентования. Методическое пособие для усвоения курса «Основы советского права». Л. И. Ауэярт, М. М. Тамм, Э. А. Тээсов. Tartu 1984, 300 экз., 68 с., 10 коп.

NB!

Järgmine leht ilmub reedel, 15. juunil. Seejärel on 29. juunil lõpetajate ja 3. juulil «Gaudemus» erinumbrid.

Täna ilmub ka venekeelne lisaleht.

Toimetaja V. SOOTAK

Levimuusikat selle sõna tavalisemas tähenduses pakkusid Gunnar Grapsi ansambel, «Muusik-Seif» ja «Kontakt». Kõige paremini jõudis neist mäele vahest «Muusik-Seif». Seda eeskätt tänu Juri Rosenfeldi bluusitajule, mis kogu grupi poolt kena toetamist leidis. B. B. Kingi «Halb ilm», Watersi «Ühel suvepäeval» ja teisedki selle stiili lood (mis on olevat tegelikult üks ja seesama lugu — kõik olenevat ainult sellest, kuidas interpreteerida) oma pianode ja forteedega, vaos-hoidmistega ja puhangutega leidsid elava vastuvõtu. Ka oli tore, et Rosenfeld ilma vuntsideta, pisut küllaspäiselt, sportlikus triipsärgis oma humoorikuses üsna ladusalt ansambli lavaesinemisse sulas. See-ga pakkus «Muusik-Seif» meisterlikku pillimängu, mis ei muutunud haigutava sundivaks tehniksismiks. Esinemine pingestas publikut ka

Tartut esindas seekord ainult üks ansambel. Milline — see peaks mehe rõmsast olemisest ja näo-joontest paistma.

emotsionaalselt. Käredate lugu-des paelus Jaak Aheliku trummikä-situs. Oma kaasakiskavas jõulisus-es, «sisselööjate» täpsuses, allata-tavuses on noor mees nõ «hevi lii-nis» kindlalt üks meie paremaid. Kui aga ansambli hetkemenu kõr-vale jätta, siis pole tänaseks aren-

gus edasi-nihet tehtud. «Seif» tea-dis seda: ega muidu poleks kaasa löödud väljaspool konkurssi. Kui-das aga mõjub J. Rosenfeldi lahku-mine (Mängis siin «Muusikuga» viimast korda koos ja pöördub ta-gasi Tartusse.

Kui Gunnar Grapsi, ansambli-le heita ette teismeliste köitmiseks mõeldud nippide kasutamist, siis võiks sellega nõus olla vahest nii-palju, et vanema, väljapeetuma, juba habet kandva publiku jaoks peaks ekspressiivne show lihtsalt põhjendatult olema. Siin polnud Graps seekord küllalt ette valmis-tatud. Muus osas aga küll. Esineti uue kavaga, kui välja arvata oma-aegne kurikuulus «Äärelinna blues». Oma heviliikus egotsentrilisuses ei saa bändile ette heita pealetükki-vust. Ka rahulikud lood kõlavad mõjuvalt. Seda tõestas «Vana kodu-koht» — nii muusika kui sõnad Grapsi sulest —, kus eriti hakkab kõrvu autori tavav tekstimeistrian-ne. Pärast Aivar Oja lahkumist on uus kitarrist Vjatšeslav Kobrin. Mees on häirivate mõõduvõtte-gruppi sulanud. Tore, et sellises kä-redaloomulises bändis on ta suut-nud teha seda ka visuaalses plaa-nis. (Ega siis Graps igati ka võta — nii arvasid paljud konser-dikülalastajad ja vanad «Magneticu» fanid.)

G. G. ansambel tõestas oma tun-tud headuses, et tema näol on tegu seni meie parima heviansambliga. Et aga eesti hevi on peaaegjalikult Gunnar Grapsi nägu, pole juba vii-mati nimetatud isiku süü...

«Kontakt» jäi kahvatuks. Raadiost kuulnud ja levinud uue laine sugemetega M. Targo lood «Mäng», «Olen kui rong», «Ma tulen, sa lä-hed» jt. ei kandnud «Vanemuise» laval endas lõõgijõudu. Vastupidi-selt M. Läniku sarmikust taotlevale laulele oli ülejäänud bänd kuidagi kammitsetud, «kotis». Lavaesinemi-ne kippus minnustesse. Küllap pani rambipalavik Imre Orro, Allan Sarri, Tago Danieli ja Toomas Rulli kimbatusse. Kogenum M. Targo ei suutnud ka laval asjale elu sisse puhuda. Nii ta läks ja peale M. Oldfieldi «Moonlight shan-dows'i» eestindust «Varjude mäng» (eestikeelne tekst L. Tungal — siin-

Kes selles bassimehes tunneb ära õige mehe, võib end levasjanduses vähemasti pillimeeste teadmises as-jatundjaks pidada.

ANDRUS SALUPERE fotod

mõeldud filmiga koos ja täiesti ise-seisva harmoonilise teosena.

Kunagi puniga alustanud bänd (kes isegi tasemel võimendusega mängides ütles, et nad on elavaks näiteks selle kohta, et ka hea apa-ratuuriga saab teha väga ja väga

tatsiooni ja ajakirjaartikleid saab näitusel vaadata.

Ernst Bergmann (1836—1907), Tartu ülikooli kasvandik, kirurgia-professor 1871—78, on avaldanud kirjutisi koljuvigastustest. Need tööd said põhjapanevateks neurokirurgiale kui iseseisvade distsipliini-le.

Tänu V. Behterevi ja L. Puusepa ühisele organisatoorsele tegevusele asutati Peterburis 1907. a. maailma esimene neurokirurgiaakadeemia.

Vene arstiteadlane Vladimir Beh-terev (1857—1927) oli 19. sajandi lõpu ja 20. sajandi alguse kõige silmapaistvam teadlane inimese kesknärvisüsteemi ehituse ja tege-vuse uurimise alal. Ta rajas baasi psühhiaatriale, psühholoogia ja neuroloogiale.

Ludvig Puusepp (1875—1942) oli maailma esimene kutseline neurokirurg. 1921. aastal asutati prof. L. Puusepa initsiatiivil Tartu üli-kooli juurde iseseisev närvikliinik ja närvihäiguste õppetool.

Tartus kirjutas prof. Puusepp oma elu kapitaalsemad teosed: «Die Tumoren des Gehirns» (1929), aa. 1932—1939 «Die chirn-gische Neuropathologie». 1923. aastal hakkas L. Puusepa juhenda-misel ilmuma neuroloogiaajakiri «Folia Neuropathologica Estonia-na», kus on avaldatud lisaks professori kirjutistele ka ta õpilaste töid.

Trükitse ekspositsiooni ilmesta-vad fotod ja kirjad.

EHA SAARMAA

Raamatukogu...

(Algus 2. lk.)

19. sajandi algul õpetati Tartus närvi- ja vaimuhaigusi teoreetiliselt. Peagi tekkis vajadus iseseisva psühhiaatriakliiniku ja -kateedri järele. Ettepanekud jäid aga tagajär-jeta. Asi võitis pöördet, kui arsti-teaduskonna õppejõuks sai Eduard-Georg von Wahl (1833—1890), kes oli Tartu ülikooli kasvandik, silma-paistev spetsialist ning tundis hästi kohalikke olusid. 1878. aastal va-liti ta kirurgia kateedri ja kliiniku juhatajaks. Ta organiseeris 6-liik-melise ühiskondliku komitee psühhiaatriakliiniku asutamiseks. Vas-tav üleskutses ilmus 17. novembril 1876. aastal ajalehes «Neue Dörptsche Zeitung». Wahli initsia-tiivil sai teoks ka psühhiaatria ka-teeder.

Psühhiaatriakliiniku ja -kateedri juhatajaks oli aastatel 1880—1886 Würzburgi ülikoolist tulnud Her-mann Emminghaus (1845—1904). Temalt on ilmunud põhjalik töö laste psühhilistest häigustest.

1886—1891 juhatas nimetatud kateedrit ja -kliinikut üks nüüdis-psühhiaatria rajajaid Emil Kraepelin (1856—1926), kelle ulatuslik töö kliinilises psühhiaatrias on «Psühhiaatria kompendium», mida ta kogu oma elu jooksul pidevalt täiendas. E. Kraepelin avaldas Tar-tu perioodil psühhiaatria õpperaa-matu, hiljem käsiraamatu, mis il-mus paljudes väljaannetes ja tõi-giti mitmesse keelde. Tema sulest

on ilmunud ka raamat «Die akade-mische Jugend und die Alkohol-frage».

Kraepelini lahkumisel Tartust 1931 määrati psühhiaatriakliiniku ja -kateedri juhatajaks Peterburi psühhiaatriakoolkonnas esindaja Vladimir Tšiz (1855—1922). Ta oli lõpetanud Peterburi Meditsiinilise Kirurgiaakadeemia, kus juba 1857. aastal oli asutatud iseseisev psühhiaatria kateeder ja -kliinik. Tšiz oli mitmekülgsete huvidega teadlane ja avaldas ka arvukalt töid (kokku umbes 130) psühhiliste häiguste kliinikust, kohtupsühhopato-loogiast, eksperimentaalpsühholoogiast, kirjanduslik-psühhopatoloogi-lisi uurimusi ja psühhiaatriaõpiku.

Tšizi assistentidena töötasid ka esimesed eesti soost psühhiaatrid Juhan Ottas (1870—1941), kelle doktoritöö oli «Ainevahetuse küsi-musest progressiivse paralüüsi vai-muhaigetel» (1903), ja Juhan Lui-ga (1873—1927), kelle doktoritöö «Vaimuhaigete hooldus Baltikumi piirkonnas» (1904) sisaldas tera-vat kriitikat kohaliku aadli kohta ja vallandas kallaletungi autorile.

1916—1918 töötas professorina Tartu ülikoolis Aleksandr Juštšenko (1868—1936). Tema huvialaks oli psühhiliste häiguste biokeemia, ta oli selle suuna üks rajajaid.

1918—1941 töötas kliiniku ja ka-teedri juhatajana Maximilian Bre-sowsky (1877—1945), kelle disser-

Ajalehe «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241, tel. 3 51 80. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Oksiknumbri hind 2 kop. Tellim. nr. 2144. MB-05940.

«TRÜ»

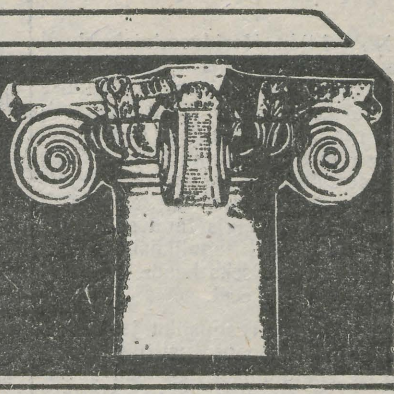
«Тарту Рийлик Юлжикол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту Эстонской ССР.

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

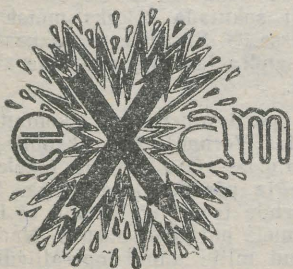
EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 19 (1378)

Reedel, 15. juunil 1984

XXXVI aastakäik

Arvestus uut moodi

Kui IV kursuse vene filoloogid vene keele meetoodika arvestusele tulid, ootas neid üllatus... Dotsent Antidea Metsa tutvustas situatsiooni: «Kohe tuleb läbi viia Haridusministeeriumi kolleegiumi istung, kus arutatakse vene keele õpetamise olukorda Kingissepa rajooni Leisi koolis ja kus tuleb vastu võtta abinõud vene keele õpetamise parandamiseks selles koolis.»

Kursus jagati kolmeks. Esimene rühm (kolleegiumi liikmed) sai ülesande koostada küsimuse arutamise detailplaan, tutvustada vene keele õpetamise uusi suundi vabariigis ja töötada välja abinõud vene keele õpetamise tõhustamiseks maakoolis. Teine rühm (kontrollbrigad) pidi analüüsima vene keele tundide efektiivsust ja tegema ettepanekuid kommunikatiivse keeleõpetuse tõhustamiseks rajoonis, kus vastav keelekeskkond õieti puudub, kavandama klassivälise ürituste plaani jne. Kolmandal rühmal (Leisi kooli esindajad) tuli aru anda, kuidas on korraldatud õppekasvatustöö vene keele tundides, milliseid raskusi on vene keele õpetamisel, milline on õpilaste motivatsioon jne.

Pärast ülesande kättesaamist mindi pooleks tunniks erinevatesse ruumidesse ette valmistama. Üliõpilaste tööd hõlbustas see, et nad olid meetoodikapäevade ajal mõnevõrra Leisi kooliga tutvunud.

Kolleegiumi liikmed (esimees R. Muljar, liikmed R. Lambut jt.) olid leidlikud ja aktiivsed. Rollimängu vormis korraldi kõige olulisem vene keele meetoodika kursusest (õppetunni efektiivsus, kommunikatiivse keeleõpetuse põhisuunad, õppetöö individualiseerimise võimalused, klassivälise töö korraldamine, dialoogilise ja monoloogilise

lise kõne arendamine jne., õppetehtavika kasutamine). Erilist vaidlust tekitasid grammatika õpetamine ja tehniliste vahendite kasutamine.

Kolleegiumi istung möödus asjalikus õhkkonnas. Üliõpilaste ühine arvamus oli — tore! Õppejõud lisas omalt poolt, et sellist arvestusvormi saab kasutada ainult siis, kui kursus on õppeaasta jooksul olnud distsiplineeritud ja aktiivne, nagu seda oli tänavune vene filoloogia IV kursuse eesti rühm.

MARIANNE MURULO Diplom varsti käes

«Mis sest sessist ikka kirjutada? Lehte ma ei loe, pesu ka ei pese, kinos ei käi. Pärast eksamit jah. Aga ei, lehest ei taha ma midagi eksamitest teada.»

Üks on tehtud. Ah mitu veel? Neli vist, ei kolm. Ei, rasked ei ole.»

Mõni seesugune umbmäärane dialoog on veel meelde jäänud. Mis on juhtunud, et tudengid eksamite ajal ajakirjandusest hoidub? Rääkimata kirjutamisest. Imestatakse kuuldes, et üliõpilased on ise sessilugusid kirjutanud. «Ei jõua, ei taha...»

Ometi on see üks aasta olulisemaid aegu. Mitte ainult tudengile endale. Ka õppejõududele, dekanatidele, raamatukogudele. Korraga on tihedamalt kui muidu omavahel seotud kõrgkooli iga lüli. Teisemad on isegi eksamiruumid. Peahoones on nädala algusest saati auditooriumiuste taga pinevil diplomandid. Riigieksamid ja diplomitööd. Esmaspäeval tegid erialaeksami žurnalistika lõpetajad: neile pani riiklik eksamikomisjon eesotsas TPedI dotsendi Ivar Trikeliga ainult nelju ja viisi. Siiri Vari, Margot Visnap, Hans Luik, Anatoli Jõgi, Maarja Päril ja Rein Sikk oskasid «viie» eest vastata, Hannes Tamme, Aivar Jugaste, Ivar Jõesaar, Marianne Sisask, Eve Rohtla ja Margus Mets «neljale». Enamik nimesid on hästi tuttavad. Neli noormeest töötasid viimastel aastatel õppimise kõrval ka «Edasis». On tele-, raadio- ja ajakirja-ajakirjanikke (miks mitte ka nii öelda, sest meie kultuuriajakirjad on rikastunud Hans Luige ja Margot Visnapi artiklitega. Oma

kõrgkoolitee alguses oli neist 12st palju tuge ka ülikoolilehe kokkuseadmisel: oli kriitilisi ühiselamukirjutisi, keelevaidusele ärgitusi, teatrietenduste analüüse, tõsiseid ehituslugusid. Komsomoliteema tõi nendest «TRÜsse» Eve Rohtla (Ant), kes sai mitu aastat hakka komsomolikomitee pressisekretäri pinga ametiga. Aitäh neile! Nüüd on ees veel 18. juunil teadusliku kommunismi riigieksam ning 22. juunil diplomitööde kaitsmine.

Peahoone teisel pool tiivas palusime komsomolikomitee sekretäri Andrus Laurenit nn. oma lõpetajaid nimetada: «Sel aastal lõpetab suur hulk komsomolikaadrit. Need olid üliõpilased, kes võtsid ühiskondlikku tööd oma põhitöö õppimise kõrvalt samuti põhitööna. Minemas on just need, kes aitasid ülikooli juubeliüritusi korraldada (näe, juubelist saabki juba minvik). Praegune uus kaader oli juubeli aegu veel ainult osaleja. Kes siis lõpetavad? Praegune asesekretär Verni Loodmaa majandus- ja endine asesekretär Aare Kruuser õigusteaduskonnast, terve hulk teaduskonnasekretäre: Aivar Pilv (õigust.), Hannes Uibo (füüsikaos.), Toivo Hansen (keemiaos.), Hugo Raudsepp (Bio-Geo), Kalev Lepik (maj.) jt. Komitee kunagistest liikmetest tahan veel mainida Eve Rohtlat, Kaido Ehasood. Lõpetab üliõpilas- ja sõbruspäevade väsimatu organisaator Rein Murakas.

Arvan, et nad said ülikoolist kaasa hea elukooli ning oskavad edaspidi neid oskusi ja kogemusi kasutada. Võiks arvata, et komsomolikomiteeski praegu vaiksem. Sess ju ja suvi tulemas. Aga eil Komitees elatakse momendil perehiteemise aegu, malevate lainet. Kõige suurema staažiga asesekretär Ülle Lepp valiti sel nädalal! ELKNÜ Tartu Linnakomitee sekretäriks. Muudatusi tuleb teisigi. Nii et sügisest hakkab komitee tööle taas uues koosseisus. Andrus ütles lõpetuseks: «Malevasuvi on tänavu erilise. See on pühendatud uudismaa hõlvamise 30. aastapäevale. Meeles peame Eesti NSV vabastamise 40. tähtpäeva, 12. juulil saab aga 60 aastat sellest päevast, mil komsomolile anti Lenini nimi.

Praegu teeb meie aktiiv eksameid. Soovin, et neil kõigil hästi läheks! Pole ju kerge ühtaegu hästi õppida ja tulemuslikult ühiskonnatööd teha!»

Toimetus

Veel 20 päeva

«RÕOMUTSEGE!»

Oige varsti. Sest «Gaudeamuseni» pole enam palju aega. Suur pidu jõuab kätte 6. juulil Tallinnas. Väiksemad peod hakkavad 4. juulil Pärnus, Kohtla-Järvel, Tartus. Taas on üliõpilaslaulupidude korralduses midagi uut: Läti kollektiivid peavad oma päeva Pärnus, Vene NFSV-st ja kaugemalt tulijad Kohtla-Järvel, leedulased meil.

● Mis siis sel päeval Tartus toimub? Sellele teab täpselt vastata linna täitevkomitee kultuuriosakonna juhataja VALEV PÄRN.

«Hommikul kell 7 võtame linna, EPA ja TRÜ esindajatega külalised jaamas vastu. Siis anname neile veidi mahti ennast korda seada ja süüa ning püüame ka pisut linna näidata. Päeval tuleb TRÜ staadionil veel proov ära pidada.

Kell 18 algab Lenini ausamba juures miiting. Seal ütleb oma tervituse EPA esindus ning seejärel algab rongkäik. Teekond on niisugune: Riia mnt. — Ülikooli t. — Pirogovi t. — Oktoobri pst. — Riia mnt. — Leningradi mnt. — TRÜ staadion. Ülikooli peahoone ees on samuti peatus. Siin on sõna TRÜ!

Kahjuks ei pea Tähtvere laululava enam laulupidudele vastu. See pärast valisime staadioni. Koos EPA segakoori, TAMi, TRÜ nais- ja kammerkooriga annavad külaliskollektiivid staadionil paaritunnise kontserdi (meie kollektiivid sõidavad Tallinnas toimunud proovilt selles siia tagasi). Hillisõhtul tuleb asuda kõigil teele pealinna poole, sest järgmisel päeval ootavad juba ühisproovid.

Keda ootame Tartusse?

«Ootame 1050 leedulast, see on umbes pool nende laulupeoesinejaist. Tulevad puhk- ja rahvapilliorkestrid, koorid, külakapellid, rahva- ja peotantsijad. Nende hulgas on näiteks Vilniuse RÜ kuulus laulu- ja tantsuansambel, külakapell ja puhkpilliorkester «Oktava», Kaunase Polütehnilise Instituudi puhkpilliorkester «Politehnika», peotantsukollektiiv «Vesulis», laulu- ja tantsuansambel «Nemunas» jt. Taidluskollektiiv on veel Leedu Põllumajanduse Akadeemiast, Siauliai Pedagoogilisest Instituudist, Kaunase Meditsiini Instituudist jm.

Nii et palume kõiki 4. juulil peole. Saagu sellest meeldiv ühine sõbruspäev!

Veel on pisut üle poole kuu aega. Mõndagi täpsustub, tuleb juurde, muutub. Leedulased aga tulevad. See on kindel. Lähemat teavet saab enne tudengipeo algust linnalehest, reklaamist.

● Kaasajal läheb eksamiks õppides arvutitki tarvis.

MEELIS LOKI foto

EKP TRÜ komitees

● 4. juuni koosolekul võeti NLKP liikmekandidaadiks õigusteaduskonna V kursusest Allan Ratso, Tõnis Lass ja Veljo Väärsi, Ants Froš (õig. III), Jaak Ginter (õig. II) ja Kalev Sepp (geogr. V).

● Informatsiooni võidu 40. aastapäevaks valmistumisest andis dots. Hillar Palamets. Üheks esimeseks suuremaks sündmuseks kujuneb osalemine 24. ja 25. augustil Tartu vabastamise päeva üritustel. Tallinna vabastamise päeval septembri keskel toimub ka suur spordipäev. 17. novembril saab TRÜ taasavamisest 40 aastat. Nõukoguliku ülikooli tähtpäeva peetakse koos EPA-ga. TRÜ aulas toimub miiting. Sellekohased üritused on samuti üliõpilaspäevadel. Plaanid on seadud ka teaduskondades ja teistes allasutustes.

● Üliõpilaste laulu- ja tantsupeo «Gaudeamus» ettevalmistustest kõneles ametiühingukomitee esimees Helve Kabur.

TRÜ nõukogus

● Koosoleku algul teatas õppeprorektor prof. U. Palm: «KKEH Ministeeriumi kolleegiumi, Haridustöötajate, Kõrgkoolide ja Teadusasutuste Ametiühingu Keskkomitee presiidiumi ning spordiühingu «Burevestnik» kokkuvõtte põhjal saime üliõpilaste tervistavate spordilaagrite 1983. aasta ülevaatusel vimpil, aukirja ja preemia.» Autasu võtsid vastu ametiühingukomitee esimees Helve Kabur ning kehalise kasvatuse ja spordi kateedri juhataja dots. Uno Sahva.

Autoritunnistuse mikroorganismitest uurimise meetodi eest anti kätte mikrobioloogia kateedri juhatajale prof. Akivo Lenznerile, mikroobide ökoloogia labori juhatajale meditsiinkandidaat Helga Lenznerile, assistent Virgilius Brilisele ja aspirant Tatjana Brilenele.

● Häälletati NSV Liidu ajaloo kateedri juhataja kohale kandideeriva prof. Jüri Andi poolt. Dotsendikutsu taotlemise poolt hääletati õigusteaduste kandidaadi Igor Gräzini, füüsika-matemaatikakandidaati Elts Abeli, ajalookandidaati Tiit Rosenbergi ja bioloogiakandidaati Evi Padu poolt.

● Võeti vastu otsus eelmisel koosolekul arutatud sõjanduse kateedri tööst reservohvitseride ettevalmistamise kohta.

● Pedagoogide ettevalmistamisest uute õppeplaanide järgi kõneles pedagoogika ja meetoodika kateedri juhataja prof. Inge Unt. Võeti vastu otsus. Uute õppeplaanide järgi töötavad praegu esimesed kursused. Neile on ette nähtud diferentseeruda pedagoogiliseks ja mittepedagoogiliseks haruks hiljemalt viiendaks semestriks. Pedagoogilispsühholoogiliste ainete maht suureneb 150 tunni võrra. Üks punkt kohustab dekaane ja teaduskonnanoõukogusid looma kaasaegseid ainekabinette. Koos haridusosakonnaga tuleb muuta üks Tartu keskkool oma eriala baaskooliks, samuti laiendada baaskoolide arvu väljaspool Tartut.

● Üliõpilaspõrlemide uurimisest ja tulemuste kasutamisest õppe- ja kasvatustöös andis ülevaate sotsioloogia osakonna juhataja dots. Paul Kenkmann.

AUTASUSTAMISI

ENSV KKEH Ministeeriumi aukirjaga autasustati kauaaegse edu-ka teadusliku, pedagoogilise ja aktiivse ühiskondliku töö eest 50. sünnipäeval meditsiinkandidaate Helle Leesikut ja Reinhold Birkenfeldti. Pikaajalise kohusetundliku töö ja agara ühiskondliku tegevuse eest sai 50. sünnipäeval sama aukirja ka teadusosakonna insener Helju Ertmann.

TÄHELEPANU KOMSOMOLIKOMITEE LIKMEMD JA TEADUS- KONDADE KOMSOMOLI- SEKRETÄRID!

Teisipäeval, 19. juunil toimub komsomolikomitee erakorraline istung.

TÄNU

Hoolsa töö eest ülikooli valve-teenistuses avaldati rektori käskkirjas tänu 65. sünnipäeva puhul Helena Kirpitsnikovale, 70. sünnipäeva puhul majahoidjale Karl Lentsiusele ning kauaaegse kohusetruu töö eest kaugõppeosakonnas Aino Sootsile.

Tänu kohusetruu töö eest pälvis 75. sünnipäeval dots. Leopold Kivimägi ning 80. sünnipäeval raamatukogutöötaja Salme Sander.

ENSV haridusministri käskkirjas pälvisid tänu üleliidulise seminar-nõupidamise eest «Vene keele süvendatud õpetamisest rahvuskoolides» hea organiseerimise eest kateedrijuhataja dots. Antidea Metsa, vanemõpetaja Kiira Allikmets, õpetajad Svetlana Zaikina, Irja Tiit, Jelena Serstobitova, Ludmila Vedina, Anne Jänese ja Ljubov Kisseljova.

Tänu

NSV Liidu Haridusministeeriumi Koolide Peavalitsus avaldab tänu üliõpilisele seminarinõupidamise «Vene keele süvendatud õpetamisest rahvuskoolides» hea organiseerimise eest katedrijuhatajale dots. Antidea Metsale ja vanemõpetajale Kiira Allikmetsale. Rektor prof. Arnold Koop pälvis tänu suure tähelepanu eest kooliküsimustesse ning nõupidamiseks heade töötingimuste loomise eest.

Üliõpiluline Teadusliku ja Tehnilise Informatsiooni Instituut tänab seoses Üliõpilise Geomeetria Seminari 20. aastapäevaga aktiivse tegevuse eest seminaribüroo liiget katedrijuhatajat prof. Ülo Lumist.

Rektori käskkirjas pälvisid tänu võidu 40. aastapäevale pühendatud isetegevusliku kunstiloomingu ülevaatus ülikoolisisesel voorul edukalt esinenud kollektiividest ja üksikesinejatest: TRÜ Akadeemiline Naisskoor (dir. Vaike Uibopuu), Tartu Akadeemiline Meeskoor (Alo Ritsing), meesansambel (Ene Peiker), kammerkoor (Tiit Jaanus), puhkpilliorkester (Sulev Kald), rahvamuusikakollektiivid «Lakstigal» ja «Ingliska B» (juh. Maie Eljas), rahvakunstiansambel (Henn Tiivel), liikumisrühmad (Hilja Tldrik-saar, Kaja Keeman, Reet Linkberg, Virgi Võikar), vene draamastuudio (Larissa Volpert, Liina Hermaküla), draamaringid (Märt Loit, Jaan Kolberg), ansambel «Placebo» (liikmed Henno Ligi, Jüri Pere, Heiki Lints, Feliks Rõivasepp), ansambel «Masajas Volli» (Hannes Vald, Margo Soõäär, Valdo Kuusemets, Hugo Raudsepp), ansambel «Anekdoot» (Ove Ladvä, Vesse Võhma, Urmas Kõrgesaar ja Tõnu Sarapuu, juh. Peep Puls), laulduo Piret Tisler ja Argo Soon, solistid Margus Kasterpalu ja Margus Raud. Tänu avaldati ka ülevaatus hea organiseerimise eest klubi töötajale Aineli Mossile, Eve Luugile ja Rein Ounapile.

Rektor avaldas tänu patoanatomia konkursil hästi esinenud spordimeditsiini osakonna üliõpilastele Galina Sakutale (II koht) ja Jaan Soplemannile (III koht).

Filosoofiakonkursist

Traditsiooniliseks kujunenud, juba VII konkurss oli seekord pühendatud filosoofia kohale kaasaegses ideoloogilises võitluses. Võitjaid teise (kirjaliku) vooru tulemuste põhjal võinuks olla kaksteist, kuid lõppvooru tuli vaid üheksa marksistliku filosoofia seisukohtade kaitsjat ja kodanlike teooriate kritiseerijat. Paremad filosoofiaturundjad on: I — Heiti Pakk (psühhol. III), II — Endla Lõhki (keem. IV), III — Sven Papp (õig. III), IV—V — Ahti Virkus (ravi III), Teet Roosaar (žurn. III), VI—IX — Eli Irdt (biol. III), Jevgeni Slivinski (füüs. III), Tambet Tampuu (õig. III) ja Sergei Voronetski (spordimed. III).

Endla Lõhki, Eli Irdt ja Tambet Tampuu nimed esinevad selles nimekirjas juba teist korda. Teistkordne osavõtt, esinemisteede vahel ning sisukus kinnitasid, et edu saadab eelkõige neid, kellel püsiv huvi filosoofia vastu ja avar üldkultuuriline tase.

Konkursist osavõtt osutus kahjuks oodatust kesisemaks, teises voorus osales ainult 28 üliõpilast. Osavõtu järgi otsustades on huvi filosoofia vastu suurem õigusteaduskonna ja reaalainete esindajate hulgas, humanitaaralade studeerijad — ajaloolased, filoloogid, psühholoogid (va mõned meeldivad erandid) suhtuvad sellistesse üritustesse üpris jahedalt.

Kirjaliku töö tulemused näitasid üliõpilaste küllalt erinevat ettevalmistust — hindepunktide arv kattis vahemiku kahest kolmekümneni. Vead kirjalikes töodes viitavad ka seminarides tehtava töö vähesele tulemuslikkusele (konkursil esinesid ju ülikooli parimad).

Suulises voorus esineti nii kodus ettevalmistatud kui ka kohapeal — žürii poolt loositud teemadega. Viimaste hulgas oli kodanliku futuroloogia ja naisliikumise ideoloogia kriitikat, ulmekirjanduse ja neofreidismi analüüsi... Enamik osavõtjaid esines argumenteeritult, näidates head kirjanduse tundmist. Vajaka jäi esinemisladususest, mõnel rikkus asja ära üleiligne pabistamine. Jälle lünk, mis seminariõppustel suuremat tähelepanu vajaks.

Tervikuna jäi mulje, et filosoofiakonkurs koos oma plusside ja miinustega on meie igapäevase töö hea peegeldus.

JURI TAMMARU,
konkursikomisjoni esimees.

Kunstilooringist

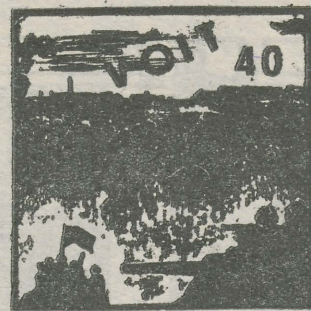
Sel kevadel sai teoks kunstilooringil neljas ekskursioon. Varasematel aastatel tutvuti Saaremaa, Vana-Liivimaa ja Lääne-Eesti kesk-aegse kiriku- ja linnusearhitektuuriga. Seekord võtsime huviorbiiti hilisema ehitusperioodi, nimelt 18.—19. sajandi mõisaarhitektuuri Kesk-Eestis (Paide, Rapla ja osalt Harju rajoon).

Nagu ikka, tuli üliõpilastel endil oma ekskursioon ettekannetega süstada. Mõisamajadest on aga peale üksikute laialipillatud artiklite üpris napilt kirjutatud. Ometi moodustavad need ühe kindla lõigu Eesti arhitektuuri ajaloo. Kuni 1950ndate aastateni valitses üldise tendentsina kalvustav suhtumine 19. saj. historitsistlikku arhitektuuri, millele lisandus ka puhtpsüh-

holoogiline moment: on ju mõis läbi aegade olnud eesti rahva orjastaja. Praegu raskendab arhitektuuriloolaste tööd aga väga tihti arhiivimaterjali vähesus, hoonete projektid on hävinud, arhitektid teadmata.

Huvitav on mõisamajade tekkelugu. Seoses mõisnike kasvava lüksustahetusega 18. sajandi lõpul ei sobinud enam elada ühe- või kahekoruselises puumajas. Nii hakati ehitama vastavalt tolle aja iludeaale ühekihi klassitsistlikke kivist häärbereid, mida nägime Saue, Roosna-Allikul, Sakus, Norras, Riipteres jm. Mõisaansamblike ümber rajati ka alleed ja tiikidega parke.

(Järg 4. lk.)

Järgneva loo autor on sõjaveteran, kaardiväe erupolkovnik JAKOV ALTSULLER Voroneži. Ta on osa võtnud lahingutest Lenigradi, Narva ja Tallinna all. J. Altsuller saatis meile ulatusliku materjali, milles jutustab ülikooli kunagise kasvandiku Aleksandra Lepini partisanitegevusest.

Aleksandra Lepin lõpetas 1912. aasta juunis hõbemedaliga Puškini-nim. naisgümnaasiumi Tartus, seejärel nalskursuste ajaloo-keeleteaduskonna. Tööd leidis ta koduõpetajana.

30. oktoobril 1915 andis ta avalduse keiserlikku Tartu ülikooli, milles palus ennast arvata kolmeks semestriks ajaloo-keeleteaduskonda. RAKAs säilinud esimese poolaasta protokollis on hinnatud kõik 14 õppeainet «viiega».

Kahekümnete aastate algul sai A. Lepinist Voroneži 1. keskkooli vene keele ja kirjanduse õpetaja. Ta oli hinnatud pedagoog, kes on meelde jäänud paljudele õpilastele.

Kirjanik Olga Bubnova: «Tema oli säilinud midagi endisaegseist gümnaasistidest, võib-olla tagasihoidlikkus, isegi viis lihtsalt riides käia. Kuid kohe kindlasti ei saanud me temale valetada. Ta vaatas meile oma prillide alt sügavalt ja kurtvalt otsa. Lihtsalt ei võinud teisiti käituda.»

NSV Liidu rahvakunstnik Georgi Menglet: «Tema kirjandustunni olid väga huvitavad. Kirjaniku isiksuse, tema hingemaailma oli võimeline meieni tooma vaid tema sugune intelligentsne õpetaja. Temalt õppisime austama nii kirjandust kui kunsti.»

Ta õppis Tartu ülikoolis

Sõja-aastail viibis A. Lepin Kiievi oblastis Zvonkovoje külas. Ta kogus seal kohe lapsed kokku ja hakkas neid uuesti õpetama. Sakslasi selles külas ei olnud, küll tegutsesid aga nende kohalikud käsilased. Lähedastes metsades asuvad partisanijuhid jälgisid Aleksandra tegevust hooliga ning leidsid, et teda saab usaldada. Nii viisid sisepidaja ta partisanistaapi. Aleksandra sai komandöriks tähtsate ülesandega: levitada Informbüroo teateid, jälgida hitlerlaste vägede liikumist. Tema õde Olga lubati sokutada tõlgiks metsamaajandisse. Siitpeale hakkasidki Aleksandra ja Olga partisans abistama.

4. partisanipataljoni komandör kirjutas Voroneži 1. keskkooli jätkõpilastele: «Oed Lepinid tegelesid luure ja pörandaaluse tööga. See on nende teene, et fašistid ei lõõnud meie pataljoni puruks. Nad ei täitnud mitte ainult operatiivülesandeid, vaid küpsetasid meile ka leiba ja töid ravimeid.»

1943. aasta oktoobris lähenesid meie väed Kiievile. Sakslaste seas algas paanika. Gestaapo ja kohalikud sakslaste sabarakud läksid julnuks. Üks karistussalk ilmus Zvonkovojesse. Areteeritud hulgas olid ka õed Lepinid. Ülekuulamisel nad väiksid, Neid peksti, kuid nad väiksid ikka. A. Zaretskaja, kes samuti oli kinni võetud, jutustas: «Olga roomas minu kongi ja ütles, et neid lastakse maha. «Kui sul õnnestub ellu jääda, siis ütle meie omadele, kes me olime, mida teha suutsime. Enne sõda elasime Voronežis, olin pedagoogilises instituudis inglise keele õpetaja, õde õpetas vene keelt ja kirjandust.»

23. oktoobril lastigi õed Lepinid maha. Kõigest kaks nädalat hiljem vabastasid Nõukogude väed Kiievi.

(Järg 4. lk.)

Keemiapropaganda 1983/84 — napp või piisav?

Viimaste aastate statistika on täppisteaduste vastu kurvalt halastamatu: matemaatika, füüsika ja keemia on Tartu suurkooli pürgijate seas selgelt ebapopulaarsed erialad, kus esmakursuslaste kokkuseadmine ikka ja jälle täiendkonkursi nõuab. Tagajärjeks on madal õpiedukus ja suur väljalangevus.

Reaalalade madalseisu juurte asjus võib korraldada pikki arutelusid. Asjaosalistel pole paraku aega passida, kuni sotsioloogid teooria baasi valmis ehitavad ja selle najal tõhustuv kutsesuunitlus ning keskkooliõpetajate kohusetruum tulevikutunnetus lubavad oodatud vilju maista. Asjaosalised peavad praeguselolev tagama rahvamajanduse vajadusi tuginevate vastuvõtu- ja väljalaskeplaanide täitmise, muu hulgas oma eriala võimalikult laialt tutvustades ja populariseerides.

Keemikutel on tutvustamis- ja populariseerimistööd seadud osakonna propageerimiskomisjoni (esimees dots. Toomas Tenno) kanda. Allakirjutatu on sellesse komisjoni kuulunud viimasel poolel tosin aastal. Meile endile tundub, et teatud on üsnagi palju, sestap oli apriillis ülikooli vastuvõtukomisjoni koosolekul ootamatu kuulda, et mujal sujuvat propageerimistööd korraldab, ainult füüsikud ja keemikud ei tahtvat vedu võtta. Ehkki lõpus selgus, et viga oli esmaajoones meil nii armastatud mitmetapilise aruandlussüsteemiga ikka kaasnevas infokaotuses, peame vajalikuks keemikute propaganda-tööst lähemalt kirjutada.

KOOLISEFLUS

peaks olema komisjoni töö alusmüür. Šeffide isiklikud kontaktid õpetajatega, abi eksperimendibaasi soetamisel või ka teooria- ja metoodikaprobleemide lahendamisel loovad soodsa pinna õpetajapoolseks innuks keemiahuviiliste õpilaste leidmisel-juhendamisel.

Tänavu olid šefid kinnitatud 58 koolile. Paraku ei suutnud komisjon veenda kõiki šeffe tippkoolega tegutsema, selged erinevused ilmnevad kateedris — kui juhtkond

kontrollib šefikohuste täitmist (näit. anorgaanilise keemia kateedris), saab töö paremini tehtud. Üks segav asjaolu on muidugi õpetajakaadri ebahütlane koosseis. Mõnel pool õpetavad keemiat teiste erialade lõpetanud, kelle keemiaettevalmistus kõrgkoolis oli ebapiisav. Ometi tuleb ka tulevikus panna pearõhk ülikooli keemikute otsesuhtlusele koolimeistritega, esmaajoones hoolitsevad ju nemad meie üliõpilaskandidaatide olemasolu eest.

Tavaks on saanud üldhariduskoolide keemiaõpetajate aktiivt Tartusse kutsumine talvise koolipausi päevil. Seekordne 70 osalejaga nõupidamine (peakorraldaja dots. Arne Tõldsepp) oli pühendatud Dmitri Mendelejevi 150. sünniaastapäevale. Esinemas käis meie maa tuntumaid Mendelejevi-tundjaid prof. Aleksandr Makarenja Leningradist.

Tänavu tulid keemiaosakonna harkusel omaette seminarile õpetust saama kutsekoolidegi keemiaõpetajad.

LOENGUTÖÖ

Esmakordselt saatsime koolidesse osakonna õppejõudude ja teadustöötajate loengute temaatika. Võimalust lektoreid kooli kutsuda oldi ootamatult varmad kasutama. Õppeaasta jooksul sõitsid loengupidajad vabariigi erinevatesse koolidesse esinema 31 korral. Keemikute lektoriagarust kinnitab ka asjaolu, et ühingu «Teadus» muulises algorganisatsioonide sotsialistlikus võistluses sai täielikult ülikooli keemiaosakonnal tuginev keemiaalgorganisatsioon (esimees dots. Toomas Tenno) oma alagrupis võitjaviim. Soliidne oli mulluste loengute koguarv — 191.

Mendelejevi juubeli aegu aitasid keemiaõppejõud Jõgeva ja Võru rajooni haridusosakondadel korraldada ja süstada asjakohaseid õpilaskonverentse, kus taas esineti ettekannetega (prof. Vello Past ja dots. Arne Tõldsepp).

Ammune tava on ka õpilastele mõeldud keemiaarhvaülikool. Nooremad, 8.—10. klassi õpilased käivad keemiahoone laboreis katseta-

mas. Muidugi kujuneb mõnestki õppurist rahvaülikooli «veteran»; neile jagatakse praktiliste tööde teemasid ning määratakse juhendajad. Abiturientide rühma loengud on sihitud esmaajoones tippvormi tagamisele kõrgkooli keemiasseastumiseks. Propageerimiskomisjoni aruandes oli selle õppeaasta õppuste arvaks 27. Rahvaülikooli töökorralduses, eriti õppuste reklaamis, annab aga veel mõnigi asi end ladusamaks seada.

OTESUHTLUS ÕPILASTEGA

28. märtsil hoidis füüsika-keemia-teaduskond, nagu kevaditi kombeks, võetud valla. Aastast aastasse süveneb veendumus, et vähemalt meie teaduskonna puhul on lahiste uste päev väheefektiivne töövorm: rohkele ettevalmistustele vaatamata on osalejad napilt, needki tihti juhuslikud võib-ju-vaadata-kah-arvajad.

Hoopis mõjusamaks peame kuendat aastat toimunud ülevaariigilist keemiaalümpängu, mille läbiviimiskatsed on peaaegu kogu aeg lasunud assistent Aksel Kooritsa õlgadel. Tänavu oli esmakordselt võistlustules kaks eraldi rühma. Nooremate, 7.—8. klassi õpilaste seast käis jõudu proovimas 30 Lõuna-Eesti koolide 3-liikmelist võistkonda, keskkooliõpilaste vanuserühmas võistles 60 niisama suurt esindust kogu vabariigist. Eel- ja vahevoorud ning poolfinaalid viime keemia laiemat populariseerimist silmas pidades võimaluse korral läbi koolides, finaali toimusid tänavu aga TRÜ ajaloo muuseumis.

Kokku peeti seekord 18 mälumänguvoor. Täpset statistikat käepärast pole, aga põguski pilk keemiaosakonna üliõpilaste nimistule vee-nab, et kõigil viiel kursusel on rida selle mängu endisi tippvõistlajaid.

Tavaks on saanud ka kevadvahe-aegse koolinoorte keemiaolümpiaadi vabariigivooru osaliste kohtumise osakonna õppejõududega. Räägitakse õppimisvõimalustest, näidatakse õpi- ja teaduslaboreid, tutvustatakse teadustemaatikast. Samasse rubriiki arvame ka enamasti õpetajate initsiatiivil toimuvad

õpilasekursioonid keemiaajaja. Igas kateedris on kinnitatud tasemel giidid, ammugi on selged atraktiivseimad paigad — laborid, raamatukogu, arvutiruumid.

TELERI- JA NÄITAGITATSIOON

17 korral astus õppeaasta vältel sinisele ekraanile dots. Arne Tõldsepp, kelle ülal hoida on «Telekooli» keemiaturund. Samuti oli ta Mendelejevi juubeliks tehtud mahuka telesaate autor.

Pärast mitmeaastasi ponnistusi sai lõpuks valmis osakonda tutvustav rändstend (dots. Rein Pülle-rits), mida saab nüüd kooli esinema minnes pildilisana kaasa võtta.

ÖTÜ

on seni tagasihoidlikult kasutatud töövorm. Vanemteadur Mati Karelsoni juhendamata oli küll viimaste aastate koolikeemia üks tippe. Toomas Tamm, aga viimane on nüüd juba kolmveerand aastat olnud ülikooli keemiaosakonna stipil. Subjektivse tahtevajaku kõrval on minu arvates olemas ka objektiivne põhjus: keemiahoones valitsev ränk ruumikitsus. Ometi ei tohi nendit lugeda vabanduseks. Tallinna ÖTÜ kogemused näitavad, et sora-vamalt signib kontakt õpilaste ja noorteadlaste (õppejõudude) vahel. Meiegi noorte töötajate hoiatus peaks selles tööloogis olema märksa ulatuslikum.

KIRJASÖNA

Oluliseks tööriistaks hindame trükipressi. Oleme arvamisel, et ajalehed-ajakirjad võivad olulisel määral suunata keemiasse suhtumist. «Tulge meile õppima!»-stiilis artiklite kasutegur on tõenäoliselt nullilähedane. Küll peaks kildhaaval tulu tõusma keemia osatähtsuse lahtimõtestamisele suunatud populaarteaduslikest, poleemilistest, publitsistlikest kirjatöödest. Nende tarvis on osakonna õppejõudude, töötajate ja vilistlaste sulepäsi tinti jätkunud nii «Horisondile» kui ajalehtedele kirjutades, mitmeid asjakohaseid lugusid on keemikute initsiatiivil kirja pannud kutselised ajakirjanikud.

Tähtsaks oleme arvanud ka olümp-

piadide, mälumängude ja muude keemiaürituste parimate osalejate trükisõnakiituse. Reaalse koolitusega inimesi ajalehemeeste seast naljalt ei leia. Vahel sellepärast on mitmete toimetuste suhtumine üsna varjamatult otsekohene — kõik muu on tähtsam. Juba aastaid ei leia eestikeelseid vabariiklikud ajalehed (kitsa ja kindlaraamilise lugejaskonnaga «Nõukogude Õpetaja» välja arvatud) ruumi täpisteaduste olümpiaadide kajastamiseks, trükimusta ei jätkunud isegi 1982. aastal Tallinnas toimunud üliõpilisele keemiaolümpiaadile! Millise kontrastina mõjub selle kõrval näiteks «Noorte Hääl» harrastus avaldada meil üsna ahtakekse kandepinnaga — ehkki atraktiivse — autospordi detailirohket täppiskroonika! Ka kodulinna «Edasi» on alati valmis mahutama neljaveerulist (näiteks) sulgpallivõistluste kirjeldust, millest kolmandik üheainsa mängu reportaaži. Paari masinakirjalehte 300 õpilast haaranud ülevaariigilise keemia-mälumängust peetakse aga üle mõistuse käiva pikkusega kirjatööks... Haridusministeeriumi ja ülikooli juhtkonna esindajate lubadused tekkinud olukorra muutmisele kaasa aidata on kas lubadusteks jäänudki või pole ühtedel ega teistel selleks piisavalt mõjukust — lõpptulemuse seisukohalt on need variandid eristamatud.

Küllap oleks naiivne loota, et keemikute propageerimiskomisjoni ideaalne töö — lugeja aga võis veenduda, et nõ kasutamata reserve meil jätkub — suudaks aasta-paariga üldiseid suhtumisi murda. Ometi on senise tegevuse aluseks olnud usk, et see töö augustikuisel sisseastumiskursi suhtarve kasvõi kõige tühisemalgi määral meile soodsa suunas nihutab. Seepärast võiks propageerimistöö hindajadki «halvasti töötavate» komisjonide tegevusest senisest sisulisemalt huvituda. Arvatavasti oleks sellise huvitavuse mõju hoopis tululikum kui tühisõnune moraallugemine.

TOOMAS JÜRIADO,
orgaanilise keemia kateedri vanemteadur

Seekordse NAKi lehekülje sissejuhatuseks kroonikat viimase poolaasta ettevõtmistest:

10. veebr. — ilmus eelmine NAKi lehekülg «TRÜs».

16. veebr. — Märt Väljataga autoriõhtu (tõlked inglise luulest).

20. veebr. — Priidu Beier noorte luulest mõõdunud aasta ajalehtedes-ajakirjades.

12. märts — Doris Kareva luulekogu «Salateadvus» arutelu (ettekanded Sirje Ruutsoolt ja Sirje Oleskilt).

20. märts — Daniel Palgi 85 ja Akadeemiline Kirjandusühing 60 (koosolek koos ülikooli eesti kirjanduse ja rahvaluule ringiga).

27. märts — külaskäik Tilsil lastekodusse.

5. apr. — järjekordsel juhatuse koosolekul võeti koondise liikmeks Elva Keskkooli abiturient Indrek Särge.

26. apr. — Tartu NAKi õhtu Kirjanike Majas Tallinnas (esinesid Märt Väljataga, Indrek Hirv, Sulev Kõbarsepp, Priidu Beier, Märt Luige, Tuulikki Raudalainen, Kalev Kesküla, Aado Lintrop ja Enn Lillemets).

13. mai — üleliidulisele noorte autorite seminarile Moskvasse sõitsid Ann Must ja Sulev Kõbarsepp.

17. mai — kuuendat korda õhtu botaanikaaias (esinesid Aado Lintrop, Eva Adamson, Indrek Särge, Märt Luige, Aime Hansen, Harry Liivrand, Külli Muna, Priidu Beier ja Märt Väljataga).

24. mai — *happeningi* tutvustasid sõna ja pildi vahendusel Aime Hansen ja Raivo Kelo-mees (õhtu koos kunstnike noortekoondisega).

25. mai — noorte autorite päev Tallinnas (Tartu poolt olid ettekanded Peeter Oleskil ja Priidu Beieril).

Koondislased osalesid veel ettekannetega Tartu kirjanike aastakoosolekul, kirjandusmuuseumi kevadsessioonil, kunstimuuseumi teoreetilisel päeval ja Tartu kirjanduspäeval (Linnar Priimägi, Kajar Pruul, Priidu Beier, Raimu Hanson).

Eelmisel NAKi leheküljel ei esinenud siinsetest Märt Luige (ajakirj. IV k.). Tema luulet on olnud võimalik varem lugeda, proosat ilmutab nüüd esmakordselt.

ENN LILLEMETS

Sõrmus

MÄRT LUIGE

K olmandat päeva olid kõvad tuuled pukunud, vesi oli tõusnud ja Markus ei osanud ei endale ega teistele seletada, miks ta ikka veel siin viibis. Oleks ta kunstnik, võinuks ta maalida võrgukuuri, taustaks sel kevadel palju kannatada saanud liivaluited, kujutada jäist põhjatuult halli terashelkiva hajuna, lisada optimismi, manades esile tuule pöördumist ja kirjeldada ehk juba homme saabuvat madalat õhurõhku kui tulevase meelteerksuse kirgast aimdust. Aga aimdust ei olnud, oli vaid tõusu-vest, kalad olid laiali läinud ja hing iseenesesse langenud. Oma noore ea kohta oli Markusel küllalt püsivust, see oli kasvunud ühes lapsepõlve tajumustega, maha surunud poisiea ekslevaid sõoste ning tihti kuivatunud liig pulbitsema lõõvaid elumahl.

Vaskplekist landilusikas läbis oma järjekordse trajektoori. Tehiskala ilmutas lausa sündsusetut erkust. Alludes vaid Markusele ja omamata iseseisvat loomust, oli ta ehk ainus olendist ja asjust, kes tol hommikul pidevas optimismis. Hikus, tajumata endeid ja võib-olla ka minevikku mäletamata. Markus lasi landil sügavust võtta. Sellest kohast siin oli ta eile leidnud padrunikest. Kellele olid selles peitunud haavlid surma määranud? Kas peibutusvile peale kohale lennanud veelind jõudis aimata hääle petlikkust? Teine maailm oli tema omasse tunginud nii lähedase tajumusega, et seda ei saanud uskuda. Markuse lähedalt polnud surm kunagi võtnud. Tema kunagisi tuttavaid, sõpru ja armastatud oli vaid unustusehõlma vajunud.

Siis see sündis. Ta kruvis ridva jätkudest lahti ja läks. Selle järve ääres oli vaid üks talu, seegi väike ja üllatavalt vilets maakonna kohta, mida ajast aega teistest rikkamaks peetud. Markus tahtis varju, ta oli tuginud tühipüügist, kõvadest tuultest. Teised, ta kaaslased, olid kusagil teisel pool järve, ehk otsivad nemadki praegu tubast olemist.

Markus koputas. Uksle arstus vana mees, väheldast kasvut, erkates silmadega isedaaliku trüoniat ja teravust kandes seiras ta tulijat. Kidakeelne see mees ei olnud. Peagi istusid nad toas, laul Markuse piirituseplasku; looduse külmus ja hingesõõv rahutus, mis oli juba Markuse sisse tunginud, asendus viinasooja ja roiduva meelerahuga.

Jutt oli lõpuks tavaliselt tavatuks kandunud. Eisenit lugenud olles mäletas Markus legendi sellegi järve kohta. Vanamees kuulas. Iroonia asendus vähekaaval kõikumist-va tõsidusega. Akitselt tõusis vanamees laust. Tagasi tulles oli tal käes mingi laegas ja veeklaas, ta võttis laekast väikese kotikese ja lihtsa kõbedaselt helkiva sõrmuse.

Nagu läbi une mäletas Markus vanamehe edasisi toiminguid, mis sarnanesid mingi ususekti rituaalile ja samas mõjusid oma lihtsa asjalikkusega kui keemiaturuni katseid, mis pidid õigustama mõnd igi-

tuntud aksioomi. Markusel kästi mingil alusel seisvat tuhataolist alnet segada. «Kaks aastat olen ma seda surnuajast kogunud», meenus Markusele hiljem vanamehe öeldud lause, kuid sel hetkel allus Markus käsule masinlikult. Tuha keskel seisis klaas veega, selle põhjas sõrmus. Seda hetke oli Markus oma mõtetes hiljem tuhandeid kordi läbi elanud: vanamees suunas tema tähelepanu sõrmusele, äkki hakkasid selles vahetuma pildid. Jah, ta tundis neid sealt piltidelt, kõigi nendega oli ta... Ta ei kahelnud enam, asi toimus tõeluses. Halvad fotod, millel tuttavad, kuid vanemaks saanud inimesed tulid temani, äratasid mälu viimase kui sopi. «See on vaid lõbu», oli vanamees oma lihtsas keeles öelnud, «tähtis on, et sõrmus ravib, et ta paranab.»

H iljem sõpradega kokku saades ta vaikis. Kuid ikka enam arenesid temas mineviku diaaloo- loogid, solvumised, pettumused, rahuldatus, uued leidmised ja hili- sem kõige kättesaamatu suhtes ratsionaalne käitumine. Siiski, aeg oli see oma mälusalvest kustutada, saabuma pidi lubatud korrektuur. Aga mineviku kujud painasid teda, ta püüdis neid asendada. Ta ikkas jõuda sõrmuse saladuse jälile, jäd- des seisma alles siis, kui puutub kokku tõelise, seletamatu ja kõik- võimsaga.

Mõõdus nädalaid. Markus elas. Kohu puudenes lauale, kui ta uue kannutäie tõmbama pani ja sigaretikonid kasvavad üle tuhatoosi. Sõbrad käisid tal külas ja vein voolas siis tuhmidesse klaasidesse. Ta luges ja ei salanudki, et sellest pole kasu. Mõtetes sortimine ei aidanud samuti, vaid hulk katkevaid mõttelõngu lendas talt läbi, saama- ta keha ja püsimate elus.

Ta jättis kõrvale psühhoanalüü- tikud. Luges utopiste, uurides underground-väljaandeid, kõrvale jätmata isegi Maarjamaa tõeproh- veteid, jõudis ta aega, kus maagia ja elektrotehnika samastusid. Hul- lununa hakkas ta lugema televi- siooni ajalugu ja sai teada, kuidas Baird kandis üle Malta ristit kju- tise. Mustvalged varjupildid olid need olnud, liikumatud ja hõredad. Ikonoskoopi polnud veel leiutatud, hull geenius oli teleprojektorit küp- sisekarbist ja valamust konstruee- rinud. See oli olnud veel pooleldi maagia. Maagia, mis valmistas ette suure teaduse sündi. Markus oli täppisteadustes täielik võhik. Jah, see tuhk võis seleeni sisaldada, sõrmus elektronkahuriks olla. Seos- tada sai asju, mida teati, see oli huvitav mäng, aga tõde temas pol- nud. Ruumi võis pidada Möbiuse leheks. Kõike võis pidada kõige- ks, sellest oli sündinud teadus, aga igal ajal olid oma number ja oma nimi, need olid olemas. Markus õieti tahtiski oma mõtetesse uppuda. Hüpoteeside niidistikus võis lämbuda, aga ei pidanud endale tunnistama: need naised olid veel temas. Ta pidi neist vabanema. Teadmine oli maksnud hingerahu.

Ta ootas lubatud korrektuuri. Kuid ei saanud stepihundilikult rahul- davat hetke: kõik tüdrukud on sinu. Teadvustamine oli kustuvad armid haavadeks muutunud. Varasest noo- rukieast kerkisid esile nimed, kujud, suhted. Kui tüdrukud olid teda ärritanud, oli ta end väsinuna tundnud. Hiljem, kui ta tugeva- maks sai, oli ta neid ise ärritanud, energiat kogunud. Ausad naised, need, kes endaga magada lubasid ja seeläbi nii ennast kui teda kosu- tasid, tulid hiljem. Neid polnud ta sõrmusest näinud.

Ta oli seganud tuha ja siis olid nad sõrmusest temani paistnud: halvakuvaliteediliste passifotode sar- nased, siiski oli ta neid kõiki ära tundnud, kuigi näod olid vanemad ja väsinumad. Sellist asja ei tohtinud olla. Markuses rebenes sel het- kel midagi teravat, kui ta mõistis, et on võib-olla tuhandete salaniidi- kestega teiste külge aheldatud. Aga see oli vaid väline «lõbu», korrek- tuur pidi tulema, salaniidikesed lahti rebitama. Kas saab enese kar- mat vägivaldselt muuta, oli ta ene- selt küsinud. Aga inimese loomus on selline, et nähes ühte imet, usub ta ka kohe teisesse. Siiski Markus ei uskunud millessegi, alati oli ta vaid oma mõtete varikujusid hinges kandnud, kes käsutasid ja käski- sid. Markusel oli oht haigeks jää- da.

Sügisel suurtöölis lobises ta liiga palju. Ta otsis inimesi silmadest, kõik ei saanud olla realistid. Teda hakati usaldama. Ta kuulis, kes kelle aurat näinud, keda vampiirlu- ses süüdistatakse. Teda hakkasid tänaval tervitama mitmed okultis- tid, ta sõbrunes Astro-Hiro jüng- ritega.

U hel päeval saabus Kesk-Eesti järveäärsele külla grupp noori kunstnikke, luuletajaid ja kohvikuinimesi. Imet oli võima- lik oma silmaga vaadata. Peagi muutus väike majake igapäevaste väljasõitude sihtpunktiks. Markust kui vahendajat polnud enam kel- lelegi tarvis.

Markus ei tihanud küsida, kui- das teistele piltide nägemine mõjus. Ta ei saanud ennast paljastada, seepärast sündis ta end ikka ja jälle vaid asja tehnilisest küljest huvituma. Ta luges «Vaimsuse Ideoloogiat», Rudolf Steineri ja Blavatskaja töid. Luges ja hakkas enda arust mõistma palju seni veel lahendamatu. Ta uuris bioenergee- tilisi sidemeid inimeste vahel. Ar- vas, et tegemist on korratava visu- aalse telepateemiga, välja peegel- duse ekraniseerumisega. Aga samas loetud katkendid Hoffmannilt... Kõik see oli siiski huvitav ja pele- tas pilt, mis nüüd juba keskpäeva- seski unelmites tavalised surrea- listlikud kujudid välja tõrjusid. Mineviku naised ei tohtinud teda valitseda, sõrmus pidi nende mõju hävitama.

Novembris sai ta teada, et too vanamees on surnud, viies hauda kaasa ka saladuse. Suurkoolis enam asjast ei räägitud. Markus (Järg 4. lk.)

JOHN DONNE

(1572–1631)

Püha sonett X

Surm, ära ole uhkel See on laim,
Kui hüütakse sind hirmsaks, vägevaks;
Ei kellestki käi üle sinu jaoks
Ja pole minagi see viletsaim.
Sa oled puhkuse ja une kaim,
Veel rohkem naudinguid tood kui need kaks.
Eks õilsam mees saa rutem surijaks,
Saab keha puhkust tal ja õndsaks vaim.
Sind, saatuse ja vürstide lakeid,
Kes teotsed mürgi, sõja, noaga koos,
Võib asendada magun või hüpnos.
Miks kelgid siis? Napp uni mõõdas, meid
Ees ootab tõusmine ja igihurm
Ja sind ei ole siis, sa sured, Surm.

GEORGE HERBERT

(1593–1633)

Voorus

Oi päeva ilusat ja sooja,
Kui pulma peaksid ilm ja maa,
Kuid kaste nutab — langed looja
Ja sured sa.

Sus, kevad, on kõik hurmad koos,
Kuid et siin lõpmatult ei saa
Eal kesta ükski päev, ei roos,
Siis sured sa.

Oi roos, nii punane ja ilus.
Et silmisse tood pisara;
Su juur ent püsib haaavilus
Ja sured sa.

Puit ainuke, mil igipüsti
On hing, mis vouruslik ja püha;
Kui muust maailmast jäänd on
süsi.
Ta elab üha.

STEPHEN SPENDER

(s. 1909)

Ma üha mõtlen neist, kes olid tõesti suured

Ma üha mõtlen neist, kes olid tõesti suured,
Kes juba üsas mäletasid hinge ajalugu,
Läbi valguskoridoride, kus tunnid olid päiksed
Lõputud ja laulvad; kes õilsalt taotasid,
Et huuled, tulega veel liitununa, räägiks
Pealaest taldadeni laulu rüüet hingest;
Kes kevadistelt okstelt kogusid
Oitena üle ihu langevaid ihasid.

On hindamatu mitte unustada,
Vere hurma, mis on ammutatud
Ennemaiste maailmade kaljude seest
Purskavatest ajatutest läteist;
Eal mitte salata ta lõbu lihtsal hommikul,
Ka mitte tema õhtust armastusejannu.
Eal mitte lasta linnaliiklust vingu
Ja müraga lämmatada hinge õilmtsemist.

Vaata, kuidas lumeligi, päikseligi.
Mägiaasadel neid nimesid ülistab lainetav rohi
Ja valged pilvevimplid
Ja tuulesosinad kuulatavas taevas —
Nende nimesid, kes elavana võitlesid elu eest,
Kes oma südames kandsid tule südant,
Kes, päiksest sündinuna päikse poole liikusid,
Kirkasse õhku oma ülluse allkirja jättes.

TED HUGHES

(s. 1930)

Sugupuu

Alguses oli Karje
Kes sünnitas Vere
Kes sünnitas Silma
Kes sünnitas Hirnu
Kes sünnitas Tiiva
Kes sünnitas Lau
Kes sünnitas Kalju
Kes sünnitas Kannikese
Kes sünnitas Kitarri
Kes sünnitas Aadama
Kes sünnitas Maarja
Kes sünnitas Jumala
Kes sünnitas Eimiski
Kes sünnitas Eikunagi
Eikunagi Eikunagi Eikunagi

Kes sünnitas Varese
Kes karjub Vere
Raasude koorukeste
Kõige järele

Väristades roojases pesas sulituid
lõbu.

Inglise keelest

MÄRT VALJATAGA

HENDRIK LINDEPUU

* * *

Laastab koolutab maru
nõgesemetsa
igal sügisel
kangekaelselt kerkib
peremeheta talu
silmaoobastes hallitav häbi
Üksik mõõdamineja
oma valuga
koraks rüüvab
langevat lage kukkuvat katust
palkseinad linnusetarana
jäävad südamele toeks
eemal uhkena rüüs
meie maasse
vajumist vaatamas

JAAN MALIN

* * *

«Aga meie saame nüüd süüal»
rõõmustavad aborigeenid,
sest ei tea, et Ta maetakse maha
koos kirjude sulgede ja südamega.

Sünnist saati on igaühel oma vägi.
Mõned suled on teistest suuremad.
Nende pärast kaheldakse.
Võitjaks jäävad väekamad ja kavalamad,
või ainult kavalamad.
Selliseid on vähe.

Suur hulk sõjamehi ja naisi
seisab metsa veeres.
Neil kõigil on pisikesed silmad,
pilukil ja hirmunud — ettevaatlikud.
Nad vaatavad,
kuidas võidukas surmajumal sõidab kaldast eemale,
jättes liivale liikumatult lamama Suure Pealiku.

Harduse krumbist üle saanud,
rõõmustavad aborigeenid:
«Aga meie saame nüüd süüal»

HARRY LIIVRAND

* * *

mis tähtsust üldse on su sugupuul
kui pole meest kes kergitaks ta nime
eks elus eksi mitte üksnes pime
võib õhuviirvest tõusta märutuul

ja merest lomp ehk loigust sügav järve
ei keegi meist tea elusaatust ette
kes ütleb millal kukun näoli vette
neid õndsaid väke on kel puhkab närv

kuid süiski ma ei loobu tulgu äng
siis kimbutama valmis seatud sihte
ma toetun sajandite vaimuäele

saab õiglus võidu seda nõuab mäng
mu armsad sõbrad Goethe Schiller Fichte
mind surivoodil suudlevad veel käele

ENN LILLEMETS

Tuulemäele 2

Mänd harali
visana alal,
ükskõik kui lõikav tuul ja pimedus sünge.
Mina nõnda ei suuda:
põlevaid jooni kõredast laotusest silmiga veada,
kui mitte ilmsi, siis salaja.
Vähemalt ole,
ainuke sõber,
kui kõik on läinud oma teed Tuulemäelt alla,
kas pimedat või valguse poole selg.
Sest kodu on alles siin.

* * *

Meistrile ja Margaritale

Kuukiirt pidi kulgeda mõtlemise risti kandes,
et kokku saada
kõiges.

Lehekuine

Vihmapärlid juustes, läbi linna
sammud, silmis raugematu viis.

Linn on pime, taevast pikselilla,
õhk pingul meredeni avat galeriis:

Pea sest rebeneksid sooned.

Huuled paotuvad, siis jäävad
hästi kauaks
hõngust püüdma.
Nii on kuulda kostev vaeu
sirelite hõõgelaul.

Jumal hoidku, ära hüüa,
muidu hääbub ainsaim hetk.
Ära mõista enam püüa,
nüüd just otsa saagu retk:

Küll on viivul selged jooned!

Ohekaupa — tasahilju
helmed juustest ja Su pilgust
korjan kokku.

Sõrmus

(Algas 3. lk.)

oli väsinud, ta loobus ning mälu
kaitserefleks hakkas kogutut aega-
misi kustutama. Kõik pidi saama
tuhmunud unenäoks ja elu pidi oma
pisiaskeldustega selle looduse oma-
pärase lähise unustusehõlma viima.
Markuse loomus oli kui ürgne
vee-elukas. Talv muutis kõik vaid
veelgi talumatumaks, kaanetas jää-
ga ja oodatud korrektuur ei tulnud.
Vaid kinge seni veel ülal kandvad
sarikad määndusid üha rohkem,
aga kestmist see ei seganud. Veel

mõnes üksikus sõnas, silmavaates,
kuulutat loengus või võõras korte-
ris tundus midagi tuttavat, siis
tuli maailm tema juurde nagu ak-
nast või ahtakesest pilust. Tihti oli
see vaid unenäomaailm, mis reaals-
susest paralleelle otsis. Tõelise nä-
gemine oli alati väga väsitav. Vaa-
tamine oli kutsunud esile püüu
aimata järele tõde ja osatada enese
kaavu. Kas oli siit veel väljapääsu,
kuid see on juba üks teine lugu:
nõrga ja uudiskimuliku hinge lõp-
liku purunemise kirjeldus.

Kunstilooringist

(Algas 2. lk.)

19. sajandi lõpu poole vallutas
inimeste mõtteid minevikulatus,
takeri tagasi keskaegseid rüütli-
losse ja elamuid. Aeg oli aga va-
hepeal edasi läinud, ehituskunst
arenenud. Nii võeti üle vaid kesk-
aja stiilide mõned välised tunnu-
sed ja poogiti need koonele lihtsalt
juurde. Tekkis historitsism, eklek-
tika. Nii nägime pseudogooti terav-
kaarelisi aknaid Loku ja Alu mõi-
sas, pseudobaroklikku sisekujun-
dust ja pseudorenessansi aknakuju
Kektna mõisas jne. Reaktsioonina
sellise stiilituse vastu tekkis juu-
gend, mis püüdis taas luua ühtset,
kapitalismiajastule vastavat stiili.
Osaliselt juugendlikuks võib pidada
ka Jänedal punastest tellistest mõi-
samaja.

Tänapäeval kasutatakse mõisa-
kooneid mitut moodi: nendes on
asutatud koolid (Roosna-Allikul,
Kose-Uuemõisas, Jänedal), haig-

laid (Selis, Lustivere), lastekodu-
sid (Riisiperes) jne. Kuid ikka ja
jälle nägime mustendavate akna-
avade ja mahakukkunud krohviga
mõisamaju, mida kellelgi vaja ei
lähe. Eriti kurb oli pilt täiesti la-
gunenud Norra ja Hõreda koone-
tes: kaks väikest mõisa Eestis, kus
leidub ka seinamaalinguid. Norras
on Pompei-ainelised unikaalsed
maastikufreskod; Hõreda kuppel-
saali seintel jookseb friisina palju-
figuuriline reljeefi imiteeriv maa-
ling. Säilimistingimused on halvad
ja nii tekib oht, et freskod kuku-
vad järk-järgult koos krohviga põ-
randale.

Ekskursiooni tegi mitmekülgseks
see, et mõisaarhitektuuriga kaalus
ka teisi teemasid. Jõgeval külasta-
sime sealse kunstikoguja, eaka Ru-
dolf Tamme iluaeda, kus oli eksponeeritud A. Starkopfi skulptuure.

HEIE TREIER,
ajaloo III k.

Kunsti suurim vaenlane

Tartu kunstinäituste puhul on juba tavaks saanud üks ja seesama
alati etteleada nägu. Viimastel aastatel on palju räägitud näituste
madalast tasemest, «allalastud» latist jms. Seda peaaegu alati pärast
näituse avamist. Tõsi küll! Hoopiski ei ole sellist tunnet vaadates
zürüsse esitavateid töid. Olukord polnud parem ka 1981. aasta
kevadnäitusel (Piret Pukk «Ready made», SV 8. mai 1981), mil
noortel kunstnikel võeti esinemisvõimalus. Tänavuse kevadnäituse
algus ei mahtunud enam kunstinäidala raamesse (avati rohkem kui
kuu aega traditsioonilisest hiljem).

Kevadnäituste kõige ulatuslikum osa on ka seekord maaliekspo-
sitsioon, kus troonivad Linda Kits-Mägi ja Alfred Kongo. Eredamalt
kui tänavune väljapanek on eelmisest kevadest meeles A. Kongo
«Kimp kuivanud lilli». L. Kits-Mäel on seekord õnnestunud hästi
«Bukett ämmale». Järelpallastel (nn. väikesed kitsed) on viimane
aeg neilt õppust võtta. Huvipakkuv on Löödla Vallimäe-Margi «Sinine
lind», kuigi kujundaja on selle väikese maaliga õelalt ümber käinud.
Helle Vahersalu on aastatega porisemaks läinud (A. Lõhmus). Häi-
rivad maitseväärtused (silmad kaljuseinas, tuim sinine triip) Harri
Puderselli reisipildis. Milleks maalida postkaardi või slaidi pealt
Austraaliat ja Türgimaad, kui meil endilgi on kaunis loodus? Mõt-
lemapanev on Erich Arraku triptühkon...

See-eest mõjub nagu palsam hingele Paul Saare sügavalt anatoo-
miline abstraktsioon «Vaikuse puudutus». Siin on näituse
tundehehk. Miljard Kilgi «Make up», mis oli eksponeeritud Tallinnas
maaliastapreemia näitusel, Tartu kevadnäitusele vist ei sobinud.
Lähemalt püüdsin süveneda Ilmar Kruusamäe maali «Taassünd»,
mis oli pannud pünlikkust tundma vist ühe algaja kunstikriitiku
(«Edasi» 2. juuni 1984). Küllap on kunstikriitikat vaja, aga seda ei
tohi väga tõsiselt võtta, sest see jääb tahmatult subjektiivseks (Vaike
Tiik, «Edasi», 27. detsembr. 1980). Kas saab tunda pünlikkust maali
puhul, mis juhib vaataja tähelepanu vastutusele maailmas valitseva
tuumasõjaohu ees? Maali taustal on näha taevasse kerkivaid «tuuma-
sõjaseeni», esiplaanil lamab laps, kattes kehaga maa seest väljatun-
givaid rakette.

Näituse tugevaim debütant on TRÜ rakendusmatemaatika diplo-
mand Mart Raukas maaliga «Konstruktiivseerimised». Kuigi kevad-
näituse raskus lasub maaliväljapanekul, pakub enim huvitavat süiski
graafika.

Graafikaväljapanekus on ülesaalimees Andrus Kasemaa. Tema
pastelljoonistus «Sild» on näituse gigant. Triptühkonis «Lohetapia
mälestuseks» (pühendatud Elmar Kõrsele) arendab ta eelmistel näi-
tustel alustatud liini. Mõnusalt mõjuvad ka Raivo Kelomehe (TRÜ
psühholoogiadiplomand) akvarellid «Eluaed» I–III. Ervin Ounapuu
tänavune tipptöö on pliiatsijoonistus «Järelvalgus». Väike üllatus oli
R. Laanemäe veidi klummitilik ofort «On üks». Graafika üldmuljele
mõjuvad soodsalt Liili Mõtuste pehmelakk «Suvi» ja Inge Kudisiimu
tušijoonistused.

Kunsti arengutöö ütleb välja Jaan Koort (almanahh «Kunst» 63/1
1984): «Kunsti kõige suurem vaenlane on keskpärane diplomeeritud
kunstnik.»

VALDO VAGI

Oli ilus võimlemisõhtu

Ilusa punkti panid aastasele tööle naisvõimlemisega tegelevad
üliõpilased ja õppejõud 31. mail ülikooli spordihoone välisväljakul.
Hilja Tidriksaar oli kokku seadnud kahe tunni kava, mille pealt-
vaatajad tunnustavalt vastu võtsid. Kaja Keemani ja Reet Linkbergi
kavad sisaldasid särtsakaid tähtsuselemente ja paelusid oma liikumi-
siga. Hoogsad ja emotsionaalsed olid Hilja Tidriksaare kavad, mida
üliõpilased esitasid vaieldamatu artistlikkusega. Naisvõimlemise osa-
konna juhataja Linda Martise kavad olid kompositsioonilt ilusad ja
toidid välja naisvõimlemise olemuse — graatsia, liigutuste ilu, vahendi
valdamise pehmuse ja kauni rühi. Kõik see, mida naisvõimlemine võib
anda organismi arendamisel ja tugevdamisel nähtus Maige Soisi ja
Inga Neissaare kavade. Meeldejätmist väärts Ethel Kudu koostatud
kava. Osa kavadega esinevad meie võimlejad ka 6.—8. juulini Tal-
linnas «Gaudeamusel». Einike Naaritsa käe all olid valminud ilu- ja
naisvõimlejalatel nii keerulised etteasted, mida ei suutnud teised üle-
tada. Tema ja Linda Martise juhendavate vilistlasrühmade esinemine
oli üks meeldejäävamaid nii liikumise ilu kui ka emotsionaalsuse ja
väljenduslikkuse poolest. Eriti väljendus see kõik kavas «Retro». Tahaks
siin ära märkida ka Reet Linkbergi koostatud kavad. Need on
esikohti võitnud koguni üleliidulises konkurentsis. Seekord meeldisid
publikule väga kavad «Reketi ja palliga» ning «Rock», mis olid val-
minud koos Kaja Keemaniga.

Nauditavad olid ka külalisesinejate Reet Palge kavad EPA üli-
õpilaste ja Ilona Thomsoni kavad Tallinna «Kalevi» naisvõimlejalate
esituses.

Tahaksin siinkohal avaldada siirast tänu üliõpilastele, kes vaata-
mata pingsale õppetööle on leidnud aega ja tahtmist tegeleda võim-
lemisega rohkem, kui seda nõuab arvestuse saamine. Tänuväärt on
ka nende juhendajate töö, kes on suutnud naisvõimlemise tunnid
teha nii huvitavateks, et ei tekkinud mingeid probleeme kahe tunni
kava kokkuseadmisel. Suur tänu spordihoone töötajatele, kes igati
aitasid kaasa õhtu õnnestumisele. Aitäh ka Lembitu Kuusele, kes
oskas lühidalt, kuid selgelt tutvustada neid, kes jätsid meile kõigile
meeldiva elamuse. Kohtumiseni järgmisel aastal!

ARVED VAIN,
võimlemise ja biomehaanika
kateedri juhataja

Ta õppis...

(Algas 2. lk.)

1966. aasta 21. aprillil võis
«Kievskaja Pravdast» lugeda, et
sõjatribunali kohtu ees seisavad ka
need endised politseinikud, kes
võtsid kinni ja hukkasid õed Lepi-
nid. Reeturid said oma palga.

Aleksandra Lepini kodulinnas
Voronežis on 1. keskkooli mate-
maatikaõpetaja Olga Granova ko-
gunud tema kohta palju huvitavat
materjali. Jäljekütid sõitsid Zvonko-
voje külla. Kangelaskalmu ees sei-
sid langetatud päl ka Voroneži Pe-
dagoogilise Instituudi sõjalis-pa-
riotiilise salga «Otsing» liikmed,
keda juhendab dotsent Sergei Berke-
ner. Tema kaasabi on selleski, et
Voroneži üks tänavaid kannab
nüüd õpetajate Lepinite nime. 2.
keskkooli direktori initsiaalil pai-
gutati õdede hauale mälestusmärk.

LÖPUAKTUSED

1. Öigust.	19. juuni kl. 12
2. B.-G.	21. „ kl. 14
3. Mat.	22. „ kl. 12
4. F.-K.	25. „ kl. 12
5. KKT	25. „ kl. 15
6. Ajal.	26. „ kl. 12
7. Fil.	27. „ kl. 12
8. Arstit.	28. „ kl. 11
9. Maj.	29. „ kl. 14

ARMSAD LÖPETAJADI!

Teie erileht ilmub reedel, 29.
juunil. Kõik, kes seda lehte soo-
vivad, andku endast märku. Palu-
me seda teha organiseeritult: kur-
suse või osakonna viisi. Teatage
meile soovitud lehtede arv, koguge
kokku raha. Lehed saab kätte TRÜ
peahoone valvurilt (tehke seda
kohe pärast ilmumist!).

Looduskaitsering komplekteerib
sellel aastal taas looduskaitsetööde
suvemalevarühma Lahemaa rahvus-
pargi lääneosa maastikuhoolduseks.
Tööd on mõeldavad ajavahemikus
1. juulist 31. augustini, ka 2–3-
nädalase vahemikuna. Kui on huvi
sedalaadi looduses viibimise vastu,
palume teatada kuni 20. juunini
Leningradi mnt. 27–914 või tel.
777 15.

Ringi juhatus

RAAMATUD RAAMATUKOKKU!

Tooge raamatud tagasi kohe pä-
rast eksamisesiooni. Siis ei teki
takistusi septembris raamatukogu
küllastada.

FILMIKIRJUTISTE VOISTLUS

pikeneb 15. novembrini.
Filmiklubi uue semestri üritused
algavad septembri kolmandast nä-
dalast. Liikmepileteid saab vaheta-
da ja uusi liikmeid võetakse vastu
septembri algul. Liikmemaks on
sügisest 10 rubla (ilma fotota enam
kedagi vastu ei võeta).

KELLE KÄES

on kollane neljakandiline siniste
sangadega nailonist spordikott?
Selle sees on meeste kokkupandav
vihmavari, sviiter ja (!) meditsiini-
alane võistlustöö. See palutakse
tuua teadusraamatukogu majandus-
osakonda.

NBI!

Nüüd ilmub veel lõpetajate leht
reedel, 29. juunil ja «Gau-
deamuse» Tartu päeva väljaanne
teisipäeval, 3. juulil.

Toimetaja VARJE SOOTAK

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 20 (1379)

Reedel, 29. juunil 1984

XXXVI aastakäik

P Ä R I T U U L T !

Statsionaarselt lõpetajad Ajaloosakond

Abner, Anu
Kallas, Vesta
Kalm, Mart
Kukk, Kale
Kõiv, Mait
Lilvrant, Harry
Lõbu, Ivar
Lõbu, Terje
Maripuu, Eda
Maripuu, Ivo
Markovits, Lea
Muuga, Riina
Mäekivi, Marika
Nassar, Elvi
Nurk, Kaie
Ohmann, Valdur
Ojandu, Ülle
Paavo, Vambola
Puss, Lea
Ritson, Tõnis
Sari, Erika
Schmidt, Terje

Talvistu, Enriko
Tamjärv, Maret
Vabar, Vappu
Varik, Maidu
Veskiväli, Ain
Viilip, Tõnu

Defektoloogiaosakond

Emberg, Mare
Karpa, Reet
Kattai, Lea
Kera, Ullar-Urmas
Konsap, Terje
Kozlova, Riina
Kruus, Riina
Laar, Katrin
Lukanenok, Kadi
Luts, Leiger
Läänesaar, Ann
Melkop, Naidi
Ostrat, Ain
Roosaare, Esta
Siitam, Lea
Sülluste, Külvi

Ajaloo- teaduskond

Tamm, Liina
Varik, Varje

Psühholoogiaosakond

Alop, Jane
Arro, Tõnis
Baltin, Arno
Heina, Marl
Holvandus, Slim
Kaljuste, Kalle
Kelomees, Raivo
Kiis, Raivo
Kuddu, Tiina
Kuldkepp, Pille
Ladva, Anne
Liik, Kadi
Limbach, Eve
Meres, Koit
Metsanurm, Marianne
Panova, Viive

Raie, Meeli
Randroo, Seeda
Rooda, Kersti
Stolovits, Inna
Sõöt, Mati
Sõõ, Ülle
Tropp, Meida
Tuulmets, Tiia
Uudelt, Ange
Uljas, Jüri

Mittestatsionaarselt lõpetajad

Ajalooosakond

Annus, Slim-Tanel
Aruaas, Mare
Bärensön, Jaan
Dubovik, Boris
Kinko, Aime
Kooli, Astrid
Kõiv, Kaja
Laur, Rein
Leppik, Anne
Murd, Meely
Närep, Sirja

Paomees, Guido
Sandrak, Ott — kiltusega
Sareal, Mirjam
Vahtre, Lauri
Valk, Marika
Õun, Mati

Defektoloogiaosakond

Bilstinova, Inna
Haidma, Ester
Krall, Anu
Kukk, Karmen
Kull, Vilja
Kõpp, Tiia
Reiu, Mare
Roos, Kaja
Siibak, Anneli
Sokkand, Lia
Susi, Ilme

Psühholoogiaosakond

Küünarpuu, Lea
Muršak, Diina
Niiberg, Toivo
Reimann, Jaan

Raviosakond

Alles, Vivian
Antsov, Arvi
Eilart, Viivi
Eivak, Mati
Elevant, Kalev
Erik, Toomas
Frorip, Maire

Gornischeff, Andor
Heiman, Roman — kiltusega
Iherman, Natalija
Jugaste, Tiia — kiltusega
Jääger, Hillar
Kalberg, Hingi
Kalvo, Lea
Kapp, Heiki

Arsti- teaduskond

Kivik, Peeter
Kõts, Katrin
Krier, Sirje
Kruusimägi, Anu

Kuddu, Maire — kiltusega
Kuddu, Tõnu
Kuperjanov, Vahur
Kuusik, Katrin
Käsk, Helju
Käsk, Rein
Laasik, Taimi
Lahe, Ülle — kiltusega

Lehtoja, Eha
Leova, Ruth
Ligi, Henno
Lokk, Maret
Loog, Tõnu
Loskit, Eva
Luga, Hillar

(Järg 2. lk.)

● Sellest hetkest peale saab üks elu, ülikoolieju, mälestuseks. See aeg andis igapähele palju, ka õigusteaduskonna lõpetanud Aivar Pii-
vele ja Hannes Hannusele. Nüüd püüete ise meie maa paljudesse

nurkadesse, et olla juba võtjaist andjad.
Ühe tee lõpp on alati teise algus. Nii ka nukrus lõpust sisaldab
endas ühtaegu rõõmu uue algusest.

Arsti- teaduskond

(Algus 1. lk.)

Lukanenok, Andres
Luts, Evi
Meren, Merike
Millen, Esta
Morozova, Lila
Mõttus, Hile
Novosjolova, Irene
Oltjer, Ruth
Orgla, Jana
Oro, Indrek
Ots, Mai
Paal, Külli
Paal, Marika
Paavel, Tiit
Pantelejeva, Nelja
Parv, Ene
Paulus, Tiit
Pere, Jüri
Petersell, Arvo
Pillrisild, Kadri-Liina
Pintsar, Kaarin
Porosaar, Merike
Rahumäe, Evelin
Rannu, Eve — kiitusega
Rattasep, Kai
Reinfo, Sirje
Riispere, Heli
Rimm, Halliki
Ruus, Krista
Rooneem, Regina
Ruudl, Jüri
Rüütman, Jaan
Saarma, Ivo
Saarma, Katrin
Salm, Anne
Salum, Tiit
Saluveer, Erika
Saluveer, Katrin — kiitusega
Sannik, Ann
Sarapuu, Ulla
Sirošina, Kaja
Suits, Maiu
Sutt, Siiri
Suuroja, Sirje — kiitusega
Zuravljeva, Jekaterina
Tamela, Triinu
Teedumäe, Piret
Tenno, Kersti
Teär, Tiina — kiitusega
Tilk, Aivar
Tomberg, Maire
Toome, Valdo
Tooming, Aivar
Tooming, Merike
Toots, Eve
Tretjakova, Vera

Bioloogia- geograafia- teaduskond

Bioloogiaosakond

Aaspõllu, Anu — kiitusega
Alatsel, Aili
Eimre, Margus
Falk, Ene
Hellenurme, Andres
Jõgi, Urve
Kalamees, Külli — kiitusega
Kaljuste, Tiit
Kasesalu, Eva-Külli
Kasesalu, Jaanis
Keinast, Maris
Kompus, Andrus
Kompus, Merike
Koppel, Mati
Kristian, Reet

Filoloogia- teaduskond

Statsionaarselt lõpetajad

Eesti keele ja kirjanduse osakond

Aleksejeva, Anneli
Alliksaar, Jürgen
Almers, Carmen
Asser, Hile
Bauer, Silja
Grünfeldt, Inna
Kaldamäe, Karin — kiitusega
Kelmsaar, Vallo
Kesvatera, Helve
Kirber, Helja — kiitusega
Kolsar, Aili
Kruus, Kaja
Kurg, Ingrid
Kuslap, Eha
Kõiv, Mari
Kõngas, Kaili
Laur, Anne
Leesalu, Ralli
Leet, Tiit
Lilk, Anu
Lilimets, Airi — kiitusega
Lilleväli, Piret
Luide, Kaie
Maripuu, Tiina — kiitusega
Merilai, Arne
Merilai, Marina

Tšuhnenkova, Tatjana
Unt, Epp
Vaasna, Inga
Vaasna, Tiit
Vanõsev, Marika
Vare, Ludmilla
Vasar, Anu
Villemson, Meelis
Vink, Arvo
Võsa, Maie
Oun, Maire — kiitusega

(Vene õppekeele)

Abramova, Olga
Adamenko, Ludmilla
Dadiani, Vahtang
Dolmatova, Irina
Džanelidze, Ludmilla
Dvuhžilova, Ludmilla
Festšin, Mihhail — kiitusega
Flis, Lev
Fleideri, Ilja — kiitusega
Galina, Rita
Gogididze, Džemal
Gorjatsova, Ludmilla
Gorm, Jelena — kiitusega
Kallaste, Larissa
Kovats, Jekaterina
Kromonova, Valentina
Levit, Aleksandr
Levitseva, Marina
Milenin, Oleg
Simonjan, Artas
Zelenjuk, Anatoli
Vilenskaja, Irina

Pediaatriaosakond

Astover, Valve
Ber, Renata
Ginter, Liija
Kalkun, Marika
Kasuk, Lia
Kikas, Sirje
Kinkar, Mare
Kivimägi, Kersti
Külasep, Piret
Laan, Mari
Laurik, Inga
Lindal, Aili
Lövi, Marina
Mõttus, Eve
Müürsepp, Merle
Nillberg, Anne
Olvik, Aima
Perend, Ülle — kiitusega
Porosaar, Orm
Pootsmann, Pila
Proos, Ülle
Pütsepp, Aime
Reino, Ülle

Kroon, Ene
Kuulme, Tiit
Kääril, Daima
Külvik, Mart
Künnis, Kai
Lents, Lilvi
Leuhin, Illar
Meimer, Margus
Mihkelev, Toomas
Nurk, Allan
Nõmmann, Sulev — kiitusega
Nõmmik, Tiit
Paalme, Tiina
Palits, Ester
Pikner, Liia
Rebane, Liivika
Saar, Anne
Saluveer, Aili
Samuel, Külli
Sirelpuu, Tiina
Sutrop, Urmas
Soonvald, Aime
Tomson, Pille
Tuusti, Asta

Mäemets, Merike
Neumann, Helly
Noorhani, Piret
Nurk, Anu — kiitusega

Parts, Tõnis
Päll, Peeter
Rannast, Piret
Renser, Ingrid
Roosaar, Üleri

Salumets, Lea
Salusaar, Tiina
Sepma, Riina
Sepp, Margit — kiitusega
Soosalu, Eda
Tampuu, Mariann
Tiideberg, Tiina
Tallaru, Valentina
Talu, Kirsti
Vilkov, Reet

Zurnalistikaosakond

Jugaste, Aimar
Jõesaar, Ivar
Jõgi, Anatoli
Luik, Hans
Mets, Margus
Mikko, Marianne
Pärl, Maarja
Rohtla, Eve
Sikk, Rein
Tamme, Hannes
Vari, Siiri
Visnap, Margot

Rõuk, Indrek
Sarapuu, Helli
Staak, Urve
Tamm, Lembe
Toover, Luule
Urb, Lea — kiitusega
Vaher, Imbi
Vardja, Ülle
Veski, Helve
Vill, Vilgi

Sportmeditsiiniosakond

Bleilunalte, Vaiva-Sufachot
Borzonkova, Irina
Ciutalte, Violetta
Čepunenalte, Rasa
Dzotsenidze, Erekle
Glamba, Vitalius
Kornejeva, Ruta
Korp, Leili
Kramarenko, Jevgeni
Kruze, Zane
Kulša, Mara
Lindmäe, Andres — kiitusega
Masljakov, Anatoli
Melkojorov, Dmitri
Merlin, Boris
Nesterova, Veera
Norkin, Valeri
Ranna, Lembit
Savšins, Magdallina — kiitusega

Semenkov, Sergei
Semenkova, Jekaterina
Simonovik, Edvins
Sõritsa, Andrei
Štefil, Svetlana
Zebolds, Silvestria
Tamm, Kersti
Trošin, Aleksandr
Vaiculyte, Loreta
Valknoras, Vytautas

(Teise kõrghariduse omandanud)

Aminova, Flidraus
Datlavili, Amiran
Hein, Toivo
Iljin, Sergei
Katsanovski, Boris
Kornejev, Aleksei
Lasn, Lia
Malõsev, Oleg
Milloš, Anatoli
Nikiškina, Tatjana
Onišenko, Pjotr
Pijuhhin, Pavel — kiitusega
Rjabovlenko, Viktor
Saulov, Vitali
Sidorov, Ivan
Siskina, Tatjana
Voznoi, Sergei

Torp, Aivar
Valk, Peeter

Geograafiaosakond

Jürmann, Salma
Kaasik, Aie
Karu, Eha-Mai
Kaup, Karin
Kikkas, Tiina
Kork, Eve — kiitusega
Kurst, Merike
Kuusk, Tiia
Kümmel, Toomas
Kümmel, Ülle
Moorats, Anne
Paadiik, Piret
Pootsman, Piret
Pürgla, Maie
Raudsepp, Hugo
Rõõpson, Marko
Saar, Ene
Sepp, Kalev
Stroom, Heli

Vene keele ja kirjanduse osakond

(Eesti grupp)

Adamson, Agnes
Ader, Erika
Ahven, Ruth
Auväär, Anneli
Bergmann, Hilvi
Juuse, Helgi
Kabral, Galda
Kalde, Ingrid
Kangro, Mail
Libe, Eve
Lillepalu, Tiina
Luist, Tiina
Meidla, Riina
Rõžikova, Liivi
Soo, Nelli — kiitusega
Zubova, Tatjana

(Vene grupp)

Barkun, Natalja
Ditjatkina, Jelena
Dmitrijeva, Valeria
Dvortsov, Andrei
Filippova, Tereza
Ivanova, Tatjana
Jahhontova, Svetlana
Jermakovits, Larissa
Kjazeva, Marina
Konovalova, Jelena
Korobov, Igor
Kreštonok, Jelena
Kukuškin, Jevgeni

Farmaatsiaosakond

Jaago, Maris
Jõeäär, Marju
Kabel, Pille
Kalmre, Anne
Kalpus, Tiit
Kruze, Arvo
Laan, Kersti
Leldre, Riina
Mikkal, Elo
Mõttus, Lea
Mägi, Anu
Pavel, Marje
Pidim, Karmen
Raal, Ain
Raal, Merike
Raud, Anu
Reiska, Hayde
Saksing, Anne
Siimsaare, Linda
Sokko, Reet
Tamme, Haide
Tee, Ingrid
Tetting, Anu
Villako, Peeter

Stomatoloogiaosakond

Adams, Anne
Aidnik, Tiina
Assl, Maie
Džaganija, Anna
Elbrecht, Tatjana
Hanolainen, Silvia
Ilp, Külli
Jaska, Eve
Kedder, Tiina — kiitusega
Krüüner, Terje
Kutta, Marina
Leps, Anu
Liim, Annelis
Logina, Helle
Lõhmus, Ülle
Määr, Tiit
Nõmmann, Marika
Ookaup, Alna
Palatais, Hele
Põör, Riina
Rand, Merike
Reitkam, Merike
Roster, Ene
Russak, Ülle
Rätsep, Marrit
Rätsep, Riho
Saadjärvi, Eve
Saar, Ene
Saar, Katrin
Siir, Ülle
Sildos, Mare
Sokk, Ralli
Stamberg, Siiri
Vallimaa, Vilja
Viidebaum, Peeter

Suitso, Anne
Tolk, Ülle
Toots, Margus — kiitusega
Toots, Ülle
Untera, Krista
Untera, Peeter
Vald, Hannes

Geoloogiaosakond

Akel, Malle
Helim, Anto
Kõrts, Aile — kiitusega
Moldov, Ursula
Nurk, Kaupo
Paalits, Ivo
Pirrus, Peeter
Raudsepp, Leelo
Reiska, Krista
Rennel, Gea — kiitusega
Talviste, Peeter — kiitusega
Taur, Kai
Viskus, Joel
Voika, Heleene
Vool, Malle

Mark, Tatjana
Mittjukova, Ljudmilla
Mitroškin, Vadim
Motovilova, Svetlana
Mõisja, Maie — kiitusega
Partõseva, Ljudmilla
Pjatakova, Irina
Runova, Jelena
Sumigai, Svetlana
Zajonts, Ljudmilla
Zolotar, Olga
Zuravljova, Viktorija
Zurjari-Ossipova, Olga
Troksa, Veera
Tšeremhova, Jelena
Uljeva, Jelena — kiitusega

Inglise keele ja kirjanduse osakond

Abram, Leene — kiitusega
Agarmaa, Kadri
Einre, Marje — kiitusega
Hunt, Erika
Jürisson, Tiina — kiitusega
Kelam, Ume
Kivilo, Made — kiitusega
Kull, Tiina
Kõrgesaar, Külli
Kärtner, Piret
Laas, Piret
Lepisk, Meeli
Loomus, Ruth
Lott, Ilona

(Järg 3. lk.)

Diplomand arrab

Kogu inimese elu koosneb suu-
rematest või väiksematest tegemis-
test. Periooditi on esiplaanil ühed,
teinekord teised. Ah jaa, oleksin
peaaegu unustanud, tegema põhi-
vormid — teen, tegin, jne. Mine-
vik, olevik ja tulevik — nagu
eluski.

Käes on aeg, kus lendab teab
mitmenda kosmilise kiirusega fini-
poole. Vahel tundub, nagu jääks
õöpäeva 24 tundi väheseks, heal
juhul saaks 36g midagi ära teha.
Ent me elame siiski veel Maal, mit-
te kusagil teises tsivilisatsioonis ja
peame püüdma sellega, mis antud.

Viie aasta jooksul on kümneid
ja kümneid kordi kuulnud sõna
PASSIIVSUS. Ladina keeles tä-
hendab passiivne — passivus —
mittetegev, loid.

Kes on passiivsed? Üliõpilased
või ümbritsevad kaasinimesed, kel-
lega iga päev kokku puutume. Ar-
van, et mõlemad, sest üks kasvab
teisest välja. Täna üliõpilane on
homme juhtiv spetsialist oma eri-
alal, õpetaja koolis.

Kahju on nendest noortest, kes
viie aasta jooksul pole endale so-
bivat tegevust leidnud. On's meil
tõesti vähe kuvialaringe või teene-
kaid kunstikollektiive? Kitsalt oma
erialaga tegelda ei saa, peaks ole-
ma mingi vaheldus õppimisele ja
enesetäiendamisele. Loomulikult va-
lib igaüks selle, mis talle paras-
jagu meeldib, kedagi vägivaldselt
sundida ei saa. Kui aga lõõgastu-
mine piirdub intritoas suitsu pahu-
misega või niisama trallitamisega,
on asi muidugi vää. Parim puhkus
on tõepoolest aktiivne puhkus, seda
saab mingist ringist, kunstikollek-
tiivist.

Võite muidugi vastu väelda, et
ülikoolis on primaarne õppimine ja
kõik muu sekundaarne. Oige. Sa-
mas võiks küsida: «Kui palju tu-
deng iga päev õpib?» Vähe, ena-
mik aega möödub kotvikus kokvi-
tassi taga või sõprade seltsis. Oige
õppimine läheb lahti siis, kui sess
kakkab endast märku andma. Pea-
mine on saada eksamil läbi ja üks-
kord diplom tasku. Aga kui viien-
dal kevadel tuleb seista suunamis-
komisjoni ees ja suunatakse näi-
teks pedagoogilisele tööle. Ei või
olla, ma ei oska ju veel õieti mi-
dagi. Näid on hilja kahtseda. Pe-
dagoog peab peale kõige muu ole-
ma koolituse ema (isa), hea orga-
nisaator ja suunaja. Maa sool,
nagu vanasti öeldi.

Kui tudengipõlv on viis aastat
õhtutundidel niisama jalg üle põl-
ve tühjast-tühjast lobisetud ja
maailma taga kirutud, ei anna see
veel kogemusi ega organiseerimis-
oskusi. Teadmised ühe või teise
asja kohta tulevad ikka praktilise
tööga. Kui enne midagi tehtud pole
ega siis ühe õõga ka midagi juh-
tu. Muinasjuttudes vahest siiski,
aga pedagoogiline töö koolis pole
muinasjutt. Paari aasta pärast võib
kõrgkool saada kirja: mis inime-
sed teil seal tulevad, midagi teha
ei oska ja ühiskondlikus töös võ-
hikud. Needsamad võhikud kasva-
tavad ja süstivad võhikkidust ja
passiivsust oma õpilastele, kes ka
kunagi kõrgkooli tulevad. Ongi
käes suletud ring.

Oige oleks kakata tasapisi osa-
lema ühiskondlikus töös esimesest
kursusest peale, leida endale aas-
tateks meeliskarrastus, mida saaks
tulevikuski edasi arendada. Tean,
mida ütlen, sest olen selle kõiki ise
viie aasta jooksul läbi teinud.

Leidub neidki, kes tulevad kor-
raga toime kolmel-neljal rindel. Au
ja kiitus neile. Aga palju neid meie
keskel on? Vähe. Nende kohta võib
lihtsalt öelda üllinimesed.

* * *

Esimesel kursusel ei tea kunagi,
millega tuleb tegelda viimasel.
Omal ajal ei tulnud mõttessegi, et
tuleb teha ka pressitööd. Ei leidu-
nud kedagi, kes taknuks seda enda
peale võtta. Räägiti kord ühe, kord
teisega. Ja ikka vastus, mina ei
kõlba. Ülevõtt poolt aga käidi kan-
nale, miks teil ei ole pressisekre-
tari. Vikastusin. Eks teen siis ise
ja nüüd ei kahetse sugugi. Olen
täna vastu pidanud. Selgus, et
ka kirjutamist tuleb õppida. Tu-
dengi kitsale vaatepildile lisandus
veel teaduskondlik: hakkasin pare-
mini mõistma oma teaduskonna
probleeme. Ja üldse — see oli hu-
vitav aeg.

VAMBOLA PAAVO,

ajaloo V k., teaduskonna
pressisekretär

Filoloogia- teaduskond

(Algus 2. lk.)

Malkov, Merit-Ene — kiitusega
Maurer, Kristl
Ruuvén, Lea
Rummel, Kärt
Siil, Reet
Solnask, Helle-Silvia
Soolepp, Ene
Tammek, Tarmu
Täili, Tiit

Saksa keele ja kirjanduse osakond

Aruvääli, Eve
Gross, Eve
Luht, Helle
Mandri, Oie — kiitusega

Mägi, Silvi
Orntlich, Katrin
Pääsuke, Piret
Reimets, Karina
Saavaste, Aino
Saul, Merike
Suurkuusk, Ülle
Sõerumäe, Ulvi
Tilt, Helje
Ventmann, Vilvi
Väljaots, Meeli

Prantsuse keele ja kirjanduse osakond

Karemäe, Kaja

Mittestatsioonarselt lõpetajad

Eesti keele ja kirjanduse osakond

Aas, Daila
Ainula, Elmo

Ahtsam, Viljo
Einer, Kaire
Laanpere, Vilme
Malling, Malle
Maremäe, Ave
Onton, Eha
Rebane, Riita
Ritson, Tiina
Rüütel, Irina
Seesmaa, Silvi
Silvet, Heikki
Soots, Helle
Tuvike, Ebe
Vahtramäe, Mall
Vaikmäe, Imbi
Vassil, Koidula
Vesi, Anne

Vene keele ja kirjanduse osakond

Algina, Marianna
Asari, Marina

Beresneva, Natalja
Bondareva, Nilna
Bunder, Olga
Daniel, Ludmilla
Daškevitš, Anna
Djukova, Tatjana
Esko, Sirje
Giotov, Riita
Jemets, Tatjana
Kriis, Ants
Levin, Semjon
Litus, Lilla
Müürisepp, Tiina
Nisu, Svetlana
Orav, Valve
Podšivalova, Svetlana
Reenumägi, Gala
Strutsalinn, Nilna
Sõtina, Jelena
Sevtšenko, Marina
Tokmakova, Jelena

Inglise keele ja kirjanduse osakond

Lilv, Marika
Mikkov, Anu
Nisametdinov, Riina
Runtal, Pille
Sermann, Riina

Saksa keele ja kirjanduse osakond

Errit, Anne
Mitt, Marin
Niillts, Evi
Pillaroo, Ülle
Rannut, Ülle
Vahtel, Valentina

Füüsika- keemia- teaduskond

Füüsikaosakond

Ableid, Lembit
Ausmees, Andrus
Fimberg, Tarmo — kiitusega
Gramann, Mirt — kiitusega
Holm, Ingrid
Jalviste, Erko
Järlik, Heikki
Jürgen, Toomas
Jürgenson, Kalle

Kruuse, Tõnu
Laats, Raivo
Lippmaa, Jaak
Luht, Raivo
Mõlder, Meelis
Punning, Andres

Reinart, Alvo — kiitusega

Reinart, Anu
Reinot, Tõnu
Roll, Margus
Rõõm, Toomas
Sarv, Priit
Savelli, Rein
Soeorg, Reiu
Seffer, Jüri — kiitusega
Tilk, Tiit
Tuvl, Tarmo

Ulbo, Hannes
Vissel, Ilve
Võsu, Taro

(Vene õppekeelele)

Astahhov, Vladimir
Demjanjuk, Galina
Dolgov, Sergei
Enniko, Juhani
Gotja, Vassil
Jedinak, Aleksander
Kagan, Pjotr
Kallaste, Henry
Kolossova, Olga — kiitusega
Koltsov, Vjatcheslav
Kuznetsova, Natalja
Malkin, Jevgeni — kiitusega

Plätšev, Aleksander — kiitusega

Saplõhhina, Ljubov
Sevtšenko, Igor
Sevtšenko, Natalja
Trahtman, Ilja
Vassiltsenko, Tatjana

Keemiaosakond

Aron, Ingrid
Eek, Hille — kiitusega
Eek, Margus — kiitusega
Eller, Marika
Ennuse, Marika
Fimberg, Malle
Hansen, Tolvo
Heinaste, Tea

Heinaste, Urmas
Hilznjakova, Jelena
Jaason, Luule
Klrs, Virve
Käämbre, Peeter
Mätas, Kaupo — kiitusega
Nikopensius, Rein
Paabo, Eha
Pill, Eda
Pruul, Annika
Raal, Andrus
Rummel, Alar — kiitusega
Sildnik, Krista
Starodubtseva, Larissa
Sults, Märt
Võsu, Helen

Kehakultuuri- teaduskond

Statsionaarselt lõpetajad

Aan, Toomas
Blumberg, Lila
Goroh, Oleg
Haan, Alvar
Holodnjakov, Valeri
Kaskman, Andres — kiitusega
Kink, Ülle

Kivil, Sirje
Kõiva, Andres
Laos, Peeter
Linnas, Huko
Luts, Kalev
Maser, Liina
Meri, Anne
Mihhailov, Sergei
Miller, Svea
Murre, Marika
Muru, Rein
Onni, Vilga
Pohlak, Raini

Põldvee, Ave — kiitusega
Reidma, Ulvi — kiitusega
Reitalu, Eve
Reitalu, Rein
Rätsep, Viivika
Saarepuu, Hille
Saul, Tiia
Sirp, Matti
Zlatin, Kai
Zlatin, Valeri
Tamm, Kai
Teetamm, Reet
Teppan, Tiia

Tulev, Kadri
Vihlajev, Georgi
Villipson, Irina
Vilms, Lea

Mittestatsioonarselt lõpetajad

Elvet, Ülle
Golubev, Igor
Hiiuväin, Kaike
Ilves, Liivi
Jaigma, Enn
Johanson, Reet
Kapp, Raivo

Koort, Uno
Minn, Urmas
Mõttus, Olev
Mällo, Maire
Mätsar, Lillian
Neverdinov, Vadim
Ojaver, Tatjana
Ottoson, Rein
Rilsalu, Helve
Seiger, Sirje
Sillisaar, Mart
Toots, Madis
Ääremaa, Margus

Majandus- teaduskond

Statsionaarselt lõpetajad

Rahanduse ja krediidil eriala

Järvik, Tiina
Kontkar, Arvo
Kontkar, Heli
Kotsar, Ruth
Kraft, Vahur
Kuurberg, Kersti
Kütaru, Mai
Lepik, Kalev
Lukka, Vladimir
Lõhmus, Riina
Majak, Male
Orgla, Kaia
Pedajas, Riina
Pärtlas, Reet
Raudkivi, Margus
Ruus, Riina — kiitusega
Saamen, Arno
Suursoo, Mare
Zdanovitš, Lillia
Umbila, Edgar
Valdio, Merle
Võsoberg, Andres

(Vene õppekeelele)

Bogdanova, Svetlana
Darkova, Ellina
Jerofeeva, Julia
Jersovskaja, Alla
Koroškova, Jelena
Kossorotova, Larissa
Kuzmina, Galina
Malkova, Tatjana
Mironov, Juri
Murumets, Alla
Netšajeva, Valentina
Rusnak, Inessa
Sekerina, Emma
Zukovskaja, Jelena
Tetervova, Alla
Tšajšnikova, Aleksandra
Udalova, Tatjana

Majandusküberneetika eriala

Alehodzín, Murat

Arge, Lea
Heiter, Katrin
Juurik, Alvar
Kahro, Marika
Karelson, Tiina
Kehman, Ingrid
Kirsimägi, Ülle
Koni, Lemmi — kiitusega
Kujv, Ilmar
Minka, Rein
Murakas, Rein
Männisalu, Merike
Roosa, Pille
Rosenthal, Rein
Saal, Karis
Sarv, Reet — kiitusega
Seeba, Selje
Strandberg, Benno
Strandberg, Reidl
Sukk, Alii
Tamm, Ilmar
Uist, Terje
Varblane, Urmas — kiitusega

Kaubandusökonoomika eriala

Enlo, Paavo
Evert, Jaak — kiitusega
Gassmann, Ilona
Haaviste, Tea
Heinloo, Eve
Jänes, Kaja
Kichno, Seine
Kärner, Tiit
Kütt, Kaido
Lehepuu, Ülle
Lemmergas, Anu
Loodmaa, Verni — kiitusega
Maramaa, Helki
Orav, Ivo
Orav, Mare
Reiman, Maire
Reinoja, Kulno
Räisa, Anu
Sulste, Madis
Tammik, Tiina
Täll, Karin
Vendelin, Eve — kiitusega

Tööstuskaubatundmise eriala

Ankur, Maret
Hein, Mare — kiitusega
Kaare, Aili

Kokk, Liivi — kiitusega
Kutsar, Kersti
Kübar, Dagl
Madisson, Esta
Oolup, Pille
Pallu, Madis
Paltser, Ulve
Pelska, Hele
Plutus, Ede
Roos, Aivo
Teetsov, Argo
Vaksmäe, Alar
Vikat, Lea — kiitusega

Toidukaubatundmise eriala

Elland, Tiivi
Heinpalu, Ene
Jürissaar, Anu
Kreitzberg, Mari
Kärner, Külli
Niine, Maris
Ojaperv, Hedi
Pajusalu, Marika
Raudsepp, Reet
Rootsmäe, Marika
Saks, Piret
Talts, Ann
Toover, Meeli
Treier, Hille
Vimberg, Hille

Raamatupidamise eriala

Ilves, Kersti
Ivask, Merike
Jundas, Helvi
Kallas, Kale
Kann, Astrid
Kokk, Ülle
Koplimäe, Tiina
Laanekask, Piret
Luik, Maie
Märdla, Merle
Olkonen, Katri
Pahapill, Riina
Pindis, Ege
Pärn, Tiit
Pärnoja, Jana
Raudsepp, Meeli
Remmelgas, Riina
Saarela, Liili
Saarva, Ene
Salus, Katrin

Sokk, Sirle
Tamm, Anne — kiitusega
Treksler, Kerttu
Triikant, Ene
Vilberg, Heili

Mittestatsioonarselt lõpetajad

Kaubandusökonoomika eriala

Akk, Kadri
East, Oviiri
End, Eve
Häelm, Alvar
Härson, Reet
Juurmaa, Heli
Kalberg, Signe
Kasesalu, Luule
Kivi, Eha
Laanesaar, Märt
Laeks, Mare
Lepp, Ave
Mardisoo, Helle
Mägi, Kalju
Nestra, Annelii
Olup, Silvi
Orav, Urve
Preisemann, Mare
Punak, Tiina
Põldoja, Ülle
Rajasalu, Ülle
Ritsberg, Lella
Roomelt, Valdo
Saar, Reet
Sazko, Anne
Sikk, Tiit
Simm, Vjatcheslav
Soo, Raja
Soosaar, Ene
Tammela, Tiina
Tammeski, Silvi
Targu, Marina
Tee, Vambola
Toompere, Malle
Troon, Tõnis
Udeküll, Ülle
Vahter, Karin
Valbet, Aet
Velt, Tiit
Vildemann, Aime

(Vene õppekeelele)

Anissimova, Natalja
Borissova, Varvara

Gavrjušenkova, Svetlana
Gromova, Raissa
Heinsoo, Jelena
Krutšukova, Maia
Lazareva, Larissa
Lõsjuk, Tatjana
Moskalenko, Valentina
Orlova, Galina
Rassadkina, Svetlana
Rubintšik, Irina
Seredenko, Irina
Savrak, Galina
Zaitseva, Tatjana
Vaskova, Natalja
Veso, Valentina

Rahanduse ja krediidil eriala

Jakobson, Igor
Kangro, Urve
Kolbakov, Vambola
Lindepuu, Alfred
Lulla, Ene
Onno, Hannes
Parksepp, Meeri
Peterson, Lea
Raid, Siiri
Roiland, Andrus
Räpp, Aarne
Saatre, Liia
Tikkerberi, Sirje

(Vene õppekeelele)

Andrejeva, Larissa
Buzina, Tatjana
Kallasmaa, Valeri
Rubailo, Olga
Zolotuhhina, Jelena
Vaskova, Alla
Volkova, Ljubov

Kaubandusraamatupidamise eriala

Alve, Anne
Appelberg, Valli
Kilisk, Ülle
Korupunovskaja, Tiit
Kronberg, Kersti
Kull, Liivi
Lilv, Vilvi
Link, Anne
Reimann, Kai
Sepp, Taimi
Tilts, Ülle

KES MEELETULT SARAB JA PÖLEB / PALANGUS PIDEVALT / SEL KUSTUDA POLE NII KÖLE / ÖHTUS KORD VIDEVAS. /

(Artur Alliksaar «Rändur on teel»)

Matemaatika- teaduskond

Matemaatikaosakond

Aunin, Urmas
Böstrova, Tatjana
Hulk, Tiia
Jasska, Laine
Koidumets, Hele
Koitmets, Kersti
Kruuse, Rita
Ladva, Onne
Lepiksoo, Kaida
Luhaso, Inga
Mark, Tõnis
Müürsepp, Peeter
Olev, Ants
Puleste, Tõnu
Puu, Riina
Pärn, Epp
Ritson, Karin
Saarne, Anu
Savi, Ene
Sepp, Andrus
Siid, Sirje — kiitusega
Susi, Riina
Zukov, Nikolai
Tamm, Merike
Taperson, Heldenä
Teetok, Anu — kiitusega
Tuisk, Väino
Udalo, Aleksandr
Vahkal, Signe
Viljamaa, Maris

Veskioja, Andrus
Vinogradov, Virve
Vokksepp, Tiit-Heli

Rakendusmatemaatika osakond

Haldna, Leho
Jalasto, Pilvi
Janno, Jaan
Kaalep, Tiina
Kabanin, Maire
Karpender, Kersti
Kert, Andres
Kert, Kaja
Kullman, Kalle
Laanes, Liivi
Laht, Signe
Leheste, Terje
Majak, Jüri
Merilo, Jaan

(Vene õppekeelele)

Antonova, Irina
Berger, Julia — kiitusega
Džurajeva, Irina
Granovskaja, Julia — kiitusega
Kozlov, Igor
Landesman, Mihhail
Mazilova, Svetlana
Matusevitš, Irina — kiitusega
Mints, Anna — kiitusega
Mössina, Olga
Nurumova, Zanna
Orlova, Marina
Salamova, Ljudmila
Sfšerbak, Veneda

Õigus- teaduskond

Statsionaarselt lõpetajad

Alas, Andres
Aleksašin, Peeter
Aru, Georg
Ausla, Anne-Ly
Ehasoo, Kaido
Haavasalu, Küllike — kiitusega
Hallang, Holly-Fleur
Hannus, Hannes
Jõesaar, Marika — kiitusega
Karu, Monica
Karu, Tarmo
Kello, Aivar
Kisand, Andres
Kisand, Anu
Kodar, Ester
Kodar, Peeter
Krinal, Vahur
Kruuser, Aare — kiitusega
Kull, Ants — kiitusega
Kuuse, Tiia — kiitusega
Külvi, Mart
Laretei, Ants
Lass, Tõnis
Lebbin, Liina — kiitusega
Leichter, Helin
Linnaks, Ülle
Milder, Anne
Müürsepp, Ülle
Niinepuu, Katrin
Pallon, Kaja
Pedak, Kalle

Pliir, Kaupo
Pily, Aivar
Päeske, Liivi
Rammul, Mati
Ratso, Allan
Reino, Üllar
Retsja, Olev
Roots, Maito
Sakk, Hele
Salomon, Voldemar
Sikk, Ingeri
Sikut, Mart
Songisepp, Ira
Songisepp, Peeter
Smutova, Irja
Tamm, Riho
Tigas, Marika
Timmi, Agu
Tišler, Velko
Toomet, Merike
Treial, Rene
Tuulik, Marika
Tähiste, Ain
Valtin, Irene — kiitusega
Veski, Janne
Väärsi, Veljo
Oksvärav, Tiina — kiitusega

Mittestatsionaarselt lõpetajad

Agu, Kalver
Ainula, Arvo
Akimova, Marina
Belomestnoi, Valeri
Bogdanova, Tatjana
Breus, Aleksander
Brikker, Jaan
Erend, Malle
Gladõseva, Olga — kiitusega

Hütt, Mihhail
Jõgi, Ille
Jürgens, Hillar
Jürs, Marju
Kangur, Piret
Kauber, Heli
Leht, Ene
Lepik, Peeter — kiitusega
Liblik, Eve
Lillemäe, Peep
Litvinenko, Valeria
Lobanovitš, Tatjana
Looga, Malle
Lukašunas, Iozas
Maasik, Aili
Manavald, Priit — kiitusega
Mark, Tiina
Mikheim, Valdeko
Molodost, Ivan
Nõmvoja, Kaljo — kiitusega
Palm, Elve
Pokk, Rein
Politanov, Artur
Püss, Marge
Raid, Siim
Reenumägi, Aare
Roos, Inge
Saar, Ann
Susi, Anne
Tafenau, Vello
Tali, Ain
Tolli, Veera
Treial, Vello
Uibokand, Kalli
Vakker, Marlon
Valk, Mihkel
Virus, Maiu
Vitovski, Aleksandr

Prof. Voldemar Vaga juubeliks

Pole palju alles jäänud neid inimesi, kes on suutnud olla kultuurikandjad, selle edasiviijad mitmes ajaloolises eposhis. Praegune tudengkond on tundnud-näinud enda ümber V. Ernitsat, A. Mattheust, P. Aristet, P. Nurmekunda jt., kuid kunstiajaloo üliõpilaste jaoks omandab erilise koha professor Voldemar Vaga, üks eesti kunsti-teaduse rajajaid.

Paljusid noori on kunstiajaloo juurde viinud omaaegse «Pallase» õppejõu V. Vaga põhjalik «Üldine kunstiajalugu, raamat, mille kau-

du muutus ka vaade eesti kunsti ning laiemalt kogu kultuuri orientatsioonile.

Suurepärane Euroopa kultuuri tundmine ning tõsine uurijameel võimaldasid V. Vagal oma doktori-tööga anda väärtusliku panuse vanade traditsioonidega Baltimaade keskaegse arhitektuuri uurimisse. V. Vaga pole olnud mitte ainult kitsas medievist. Seda tõendavad kaks mahukat monograafiat baltisaksa kunstist, tema «Eesti kunst» ja magistratöö Tartu ülikooli arhi-tektidest. Sellega aktualiseeriti ka

probleem baltlaste kunsti kuuluvusest, kohast kohalikus kunstiajaloo. Kõik eelnev moodustab pagasi tagamaks teadlase autoriteeti üli-õpilaste silmis.

Lugeses praegustele üliõpilastele Lääne-Euroopa ja Eesti keskaja arhitektuuri erikursusi, pole professor andnud meile ainuüksi faktilisi teadmisi, vaid edastanud ka vaadeldava perioodi üldist kultuuri-miljööd. Tema loengutelt ei saanud me teada üksnes seda, milles seisneb Pisa torni väärtus, vaid samuti, mis kell ja millisel viisil

avaneb parim vaade ehitistele; millisest tänavakohvikust tuleb imetleda Kölni doomi läänefassaadi ning kuidas helgib loojuv päike Sacre-Coeri kuplil. Ja muidugi pole professor unustanud mainida, et kõige ilusam aeg viibida Pariisis on nooruses. Mõistagi peame meele pidama veel, et «kreisul pole kupees viisakas teiste nähes võileibu süüa ja valjult naerda.»

On ette tulnud kateedrite koosolekuid, kus arutatav on jäänud mõistetamatuks tema kunstikõrgus-tele — need on ta diskreetselt veet-

nud «l'Humanité» varjus. Pole siis ime, kui igat kunstiajalugu õppida soovijat on algatuseks tabanud karm küsimus: «Kas te prantsuse keelt õpite?» Paraku... Kuid see-eest diaprosjektor ja kõik muu vähegi elektrisse puutuv jääb loengutel tudengite ülesandeks.

Õnnitleme professorit 85. sünnipäeva puhul ja loodame, et tal jätkub veel mitmeid lende noori kunstiajalukku pürgijaid.

Kunstilooringi nimel
MART KALM ja
HARRY LIIVRAND

● Professor Voldemar Vaga 29. mail koos oma diplomandidega pärast diplomitööde kaitsmist.

EDUARD SAKI foto

NB!

Nüüd ilmub veel vaid üliõpilas-

laulupeole pühendatud erinumber teisipäeval, 3. juulil.

Toimetaja VARJE SOOTAK

Alalehe «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Olikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241, tel. 3 51 80. Hans Heidemannil nim. trükkikoja trükk. Tartu, Olikooli 17/19. III. Otsiknumbri hind 2 kop. Tellim. nr. 2509. MB-08535.

«TRÜ»

«Тарту Рийклик Юанкоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту Эстонской ССР.

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 21 (1380)

Teisipäeval, 3. juulil 1984

XXXVI aastakäik

● VALTER HAAMER, õppeprorektor, dotsent, «Gaudeamus IX» organiseerimiskomisjoni esimees TRÜs:

«Esiteks tööd. Alates kolmandast üliõpilaslaupeost olen andnud oma osa nende kordaminekuks. Üliõpilaslauupidude praktikast aga nähtub, et iga peoga on organiseerimistöö üliõpilaste osa vähenenud, rektoraadi ja ühiskondlike organisatsioonide osa hoopis suurenenud. Sellest on kahju. Aktiivne osavõtt ettevalmistustööst annaks tudengitele mitte ainult organiseerimiskogemusi, vaid kasvataks ka vastutustunnet. Niisugune olukord on ilmselt tingitud sellest, et viimased laulupeod on toimunud pealinnades. Muidu poleks ju tarvis konkureerida pealinnades toimuvate üldlauhupidudega, vaatamängulegi võiks vähem tähelepanu pöörata. Kas ei oleks aeg hakata edaspidi üliõpilaslauhupidusid korraldama väiksemates linnades?»

Teiseks rõõmu. Seda olen tundnud alates esimesest peost. Iga «Gaudeamus» on olnud kordumatu oma rõõmude poolest. Kaasaelamise ja kordamineku puhul on tasunud tööd teha. Laulja, tantsija, võimleja, pillimängija repertuaari õppimine, higi valamine proovidel, hingestatud esinemine ning lõputuna tunduv energia vaba aja sisustamisel, uut sõprusidemetete loomine väärivad nii imetlust kui austust.

Jätkugu tööd ja rõõmu ka järgmistele «Gaudeamuse» tegelastele ja korraldajatele!

● VAIKE UIBOPUU, Eesti NSV teeneline kunstitegelane, TRÜ Akadeemilise Naiskoori dirigent:

«Üliõpilaslauhupidude algatajaks olid ju Richard Ritsing, Tartu Akadeemiline Meeskoor (tollase nimega Tartu Üliõpilasmeskoor) ja TRÜ Akadeemiline Naiskoor. On aukohus arendada sellist rahvaste sõpruse ja rahu ideest kantud laulupidude traditsiooni.

Imeväärne ja haarav on sisemine tunnete kooskõla lauljate ja kuulajate vahel, inimühiskonna nägematu harmoonia.»

● ALO RITSING, Eesti NSV teeneline kunstitegelane, Tartu Akadeemilise Meeskoori dirigent:

«Nii osavõttu väga lähedast suurüritusest kui isa algatatud traditsiooni jätkamist. TAMi lauljana olin üliõpilaslaupeo sünni juures, neljandast laulupeost alates hakkasin ka ise koore juhatama.

Mulle tähendab «Gaudeamus» alati ka sadade, tuhandete noorte kõlavaid hääli, nende siiralt säravaid silmi. Kõik see annab endalegi suure positiivse laengu.

Nagu arvavad mitmed lauljad, arvan minagi, et tasub tööd teha ja vaeva näha juba ainuüksi laulupeol osalemise pärast, tunda selle üle uhkust.»

● HELVE KABUR, Eesti NSV teeneline kultuuritegelane, TRÜ ametiühingukomitee esimees:

Mida tähendab Teile üliõpilaslauhupidu?

«Olen osa võtnud kõigist laulupidudest peale teise, mis toimus Riias. Esimesel peol olin värskest ülikooli lõpetanuna pealtvaataja. 1956. aasta üritus on jätnud unustamatu, tõelise sõpruspeo elamuse: see oli ju meie tudengite esmakordne kohtumine nii arvuka vennasrahva üliõpilasnõorusega. Unustamatu on ka Toomeoru kontsert ja paduvihm, mis kõiki läbimärjaks tegi, kuid keegi ei lahkunud.

III ja VI «Gaudeamus» toimusid samuti Tartus. Nende ajal olen olnud suures ja pingsas organiseerimistöös, pole olnud vahet päeval ega ööl. Vaeva ja väsimuse on kompenseerinud õnnestunud peod, mis just Tartu-taolises väikelinnas on jätnud hinge hella rahvastevahelise sõpruse tunde.

Ülejäänud laulupidudel nii Riias kui Vilniuses olen osalenud vabariigi organiseerimiskomisjoni liikmena ning saanud osa pealinnades toimunud pidude üha kasvavast grandioossusest. Kõik peod on kinnitanud mu arvamust, et noorus on ikka niisama väsimatu, entusiastlik, sõprusaldis kui esimesel laulupeol 1956. aastal.

Kui lõpuks päris otse vastata küsimusele, siis tähendab üliõpilaslauhupidu ka tugevat stiimulit üliõpilastajaduse arendamiseks.»

● TIINA JASINSKI, majandusgeograafia kateedri vanemlaborant, TRÜ Akadeemilise Naiskoori laulja:

«Seekordne on minu jaoks juba neljas üliõpilaslauhupidu. 1974. aastal Tartus toimunud üritus oli mulle esmakursuslasena kõige rõõmsam, vahetum. Ei osanud oodatagi sellist ülekeevat rõõmu, sära ja nooruslikkust ning seletamatut ühtekuuluvustunnet. Nägin silmast silma sõpruskoore, kellest olin palju kuulnud. Kogu linn helises üliõpilaslauhust, igal sammul tajusid — tudengid rõõmutsevad.

Enne 1978. aasta Vilniuse laulupeo nägin naiskoori juhatuse liikmena ka juba ettevalmistuste kõogipoolt. Tore, et Eesti kollektiivid liitusid ühtseks tervikuks harjutuslaagris. Proovideagene vihmene Vilnius oskas üllatada päikselise peopäevaga. 1981. aasta Riia «Gaudeamuse» proovipäevad päikselöösas olid väsitavad, peo lõpuhetkedeni ei jätkunud kõigil sartsu, kulminatsioon toimus juba Ogres. Riias lausuti: «Kohtumiseni Tartus!» ja tartlasena on mul muidugi kahju, et seekordne pidu pealinnas toimub. Sellele vaatamata

ootan nädalavahetust väga-väga — tulemas on ikkagi tore pidu ning särtsakate tudengilauljate hulgas tunnen ennastki veel tudengina.»

● SULEV KALD, Eesti NSV teeneline kultuuritegelane, TRÜ puhkpilliorkestri dirigent:

«Mul on olnud õnn osa saada kõikidest üliõpilaslauhupidudest — esimesest pealtvaatajana, järgmisest juba koos TRÜ puhkpilliorkestriga. Need on rõõmu, valguse, mõistuse ja sõpruse peod. Nad on rikastanud tuhandeid tegelasi ja kümneid tuhandeid vaatajaid-kuulajaid. Olen muutunud sellest isegi rikkamaks ja paremaks. «Gaudeamus» on andnud mulle rasket ja meeldivat tööd, tugevdanud sõprusidemeid. Suhtlemine noortega on ka mind tublisti noorendanud.»

● LINDA MARTIS, võimlemise kateedri vanemõpetaja, TRÜ võimlejate üldjuhendaja:

«Palju huvitavat, aga pingelist tegevust kevadsemestril. Avastasin mõneski tudengis varjatut energiat (isei riigieksamid ja diplomitöö kaitsmine ei seganud enamikku laimatult proovidel käimast — Eve Libe, Ruth Ahven (vene fil. V), Helle Luht (saksa fil. V), Halliki Rimm (ravi VI jt.). Samas osutus aga mõnigi ootamatult kehvemaks. Tudengilauhupidu tähendab ka ilusaid uusi kostüüme, mis ei ole sugugi vähe tähtis suurte esinemiste ajal.»

● MEEME UTT, orgaanilise keemia kateedri nooremteadur, TRÜ RKA tantsija:

«Noorust, lusti, ühtsustunnet, optimismi — kõike, mis on seotud tudengitega. Kuus aastat tagasi oli Vilniuses minu esimene pidu. Kõik oli uudne ja põnev: proovipäevad, peomeeleoluline linn, pikad sõprusketid peopaigast linna, öises äikeses tantsitud pooltund. Riia pidu on meelde jäänud pikkade kuumade proovipäevadega Mežapargis. Une jaoks jäi tavaliselt 4—5 tundi. Läti RÜ tantsuansambel «Dancis» üllatas meeldivalt kastitäre maasikatega. Pidulõppes ühistantsu «Südmalinase» ja R. Paulsi lauluga «Minu sünnimaale», millega ühines mitmetuhandelise vaatajaskond. Olid ülevad hetked, mis tüdrukute pisarad silma tõid.

Soovin Tallinna peoks ilusat ilma ja head tuju, üldjuhtide mõtete lennult tabamist!»

● UNO SAHVA, kehalise kasvatususe ja spordi kateedri juhataja, dotsent, «Gaudeamuse IX» rongkäigu üldjuht:

«Leian, et peol on suur kasvatuslik väärtus. Pidulise, selleks ettevalmistumise distsiplineerib üliõpilast, õpetab vastutama ja ülikooli esindama. See on väga tähtis lõik, mida igapäevases õppetöös kahjuks mitte iga päev ei õpetata ega õpi.

Tore, et üliõpilaslauhupidu on täienenud uue ja sobiva lõiguga — võimlemisega. Nii mitmekesisust pidu ja suunab tähelepanu ka kehalisele arendamisele.»

TERE TULEMAST SÕPRUSPEOLE!

SVEICINÄTI DRAUDZIBAS SVĒTKOS!

Dialog esimesest

INTERVJUU TRÜ TEADUSSEKRETÄRI
IRENE MAAROOSIGA

● Esimesest üliõpilaslaulupeost saab juba 28 aastat. Kuidas nägi välja päris algus? Kõigepealt ehk ideest.

«Laulupeo mõtte algatajaks saame pidada ülikooli kooride omaaegset dirigenti Richard Ritsingut. Algul kaaluti küsimust nais- ja meeskooris. Siis julgesime minna rektor Klementi juurde, kes aga esialgselt meie pakutud ideed võttis vastu kahilusega. Rektor ei olnud ju meie laulupidude traditsiooniga veel eriti tuttav, rääkimata siis üliõpilaslaulupeost. Feodor Klement oli ülikooli asunud juhtima 1951. aastal ning Eestis vähe elanud. Pikapäale hakkas meie idee talle meeldima ja tänu tema riskeerimislulguale mõte teoks saigi.»

● Aga idee teostus? Teie ise olite peakomisjoni sekretär.

«Eeltööd langesid põhiliselt ülikooli peale. Laulupeo peakomisjoni asus juhtima rektor ise.

Saatsime kirjad tuttavatele ja ka teistele teadaolevatele taidluskollektiividele. Ritsing hoolitses repertuaari eest. Tänu rektori abile saime trükkida ülikoolis kõik noodid, ka külaliskollektiivide omad. Mul on mõningaid noote praegugi alles. Pidasime siimas sedagi, et külalised õpiksid ära ühe eestikeelse laulu. See oli G. Ernesaksa «Mu isamaa on minu arm.»

rast avakõnesid pandi tõrvikud kokku ja sellest sai väga mõjuv sõprustuli.

Kooride jaoks oli ehitatud vabaõhulava, teater aitas oma prožektoritega tegevust valgustada. Rahvast oli väga palju, tuhandeid külge kõrval. Juba sellel õhtul ääristas rahvas tänavaid. Tartu elanikud on ammustest aegadest kaasa elanud üliõpilaste üritustele. Üliõpilaslaulupidu oli aga hoopis midagi uut. Mulle tundub, et siin on veel üks tegur. Niisuguse õilsa traditsiooni algatamine ja läbiviimine tähendas ka kaugenemist raskest sõjajärgsest perioodist, sellest ülesaamist. Oli nagu midagi halvast vabanemisetaolist.

Pidu oli hästi organiseeritud, platsi ümbritses vaid kõis, ei olnud mingit korrarikkumist, pileteid müüdi linnas varahommikust alates mitmel pool. Kuigi õhtul hakkas sadama, ei mindud peolt ära. Tehti lahti vihmavarjud, tõmmati peale vihmakuued. Tants käis edasi. Tantsijate jaoks oli tehtud eraldi põrand Toomeoru keskele. Muretsemise kõvasti, sest olime ikkagi suure ürituse peale välja läinud. Meie rõõmuks paistis pühapäeval päike. Kella 12 paiku pillved taganesid... See oli suur pingelangus, sest olid aina mõelnud, et sajab ja sajab ning ajab peo nurja.»

rid ikka snudavad ja soovivad eestikeelset laulu ära õppida, siis nüüd üllatusime. Leningradi ülikooli segakoor G. Sandleri juhatusel esitas mitu eestikeelset laulu.

Tartu on olnud kultuurihalliks, kõik suured laulupeod on alanud Tartus. Ka teatril on siin sügavad juured. Kust siis veel olekski pidanud alguse saama üliõpilaslaulupidu?»

● Olete üks TRÜ Akadeemilise Naiskoori asutajaid, koori esimene esinaine, laulnud selles mitu aastakümnet, kaasa teinud ka järgmistel üliõpilaslaulupidudel.

«Tegin kaasa kõik äld- ja üliõpilaslaupeod, kui veel ise laulsin. Aga julgen öelda, et nii suure vaimustusega publiku poolt vastu võetud pidu, kui oli esimene, ma ei ole enam kohanud. Kõik nad on olnud küll meeldivad, mäletan Riia ja Vilniuse laulupidusid, ka hiltsemaid. Hiljem on olnud mõningat kordamist, vist kaob uudsuse moment, küllap tekib mingi harjumustunne. Ja igaühel on vahest oma esimene pidu kõige meelde jäävama.

Tundub ka, et mida suuremas linnas pidu toimub, seda vähem linna elanikkond sündmusele tähelepanu pöörab. (Suurlinnas toimub ju sageli mitmesuguseid kesksemaid üritusi, suudab siis alati üliõpilaslaulupidu sinna oma eripära

● Siin fotol (vt. 3. lk. pilti) vist parajasti arutategi korraldamist?

«Siin teeme juba kokkuvõtteid. Pildistamise kuupäevaks on 5. september 1966. Fotograaf on tõesti tabanud hetke, kus parajasti aru annan. Üldiselt pidasime koosolekuid vähe. Tegutsesime rohkem töökorras.»

● Pidul hakkas 7. juulil...

«...kell 23 tõrvikute rongkäiguga «Vanemuise» eest. Tulime läbi linna Toomeorgu, millest sai kaks päeva meie peopaik. Rahvakunstiõhtu üldjuhid olid Eesti NSV teeneline kunstnik Ulo Toomi ja Helju Mikk. Osa ei võtnud mitte ainult tantsijad, vaid ka koorid, orkestrid, ansamblid.

Väga huvitav oli sõprustule süütamine. Rongkäigu ees olid rahvariides ratsanikud. Näete, siin ülemisel pildil on nad juba tulealuse juures.»

● Alus meenutab lausa mulgi kaabut.

«Nätsuke jah. See oli väga ilus, lillede ja okstega kaunistatud. Pä-

● Teine päev algas taas rongkäiguga.

«Kell 16 samast kohast. Kell 17 algas laulupidu. Selle avas päevakohase kõnega rektor Feodor Klement. Siis esinesid üldkoorid, edasi esineti rahvaste järgi. Väga huvitavad olid ka külaliste kavad, mida me neile ette ei kirjutanud.»

● Orkestrite hulgas esines ka TRÜ sümfooniaorkester. Pole sellest varem midagi kuulnud.

«Sümfooniaorkester tegutses kahjuks lühikest aega. Selles mängisid tookord ka meie õppejõud.

Laulupidu võeti publiku poolt tormiliselt vastu. See oli suur elamus ka esinejatele endile. Lõpus tänni dirigente, pilluti neid õhku, külvati üle lillede ja pargadega. Toomeoru laulupeo aujuht oli Eesti NSV rahvakunstnik Juhan Simm. Üldjuhid on ka siin ühel pildil (vt. lk. 3).

Ega sellega veel laulupidu lõppenud. Järgmisel päeval anti külalistele kooridele võimalus esineda aualas. Kui varem kaheldi kas külaliskoo-

anda. Muldugi püüavad alati nii organiseerijad kui esinejad teha kõike kõige paremini.) Märkasid seda juba Riias, eriti aga Ogres. Alati on toredad olnud vastuvõetud. Näiteks Ogres olid korraldajad sõpruspeo ajal koguni eine murule maha pannud. Ent esinejad tunnevad ju kohe ära, kas pealtvaatajatele on pidu südamele lähedane, omane või ei. Publikut kasvatada on suur ülesanne ja võtab kaua aega. Mida kultuursem linn, seda rohkem koore, orkestreid, ka publikut, kes oskab pakutavat vastu võtta.

On isegi mõnevõrra kahju, et üliõpilaslaupeod nii laiahaardeliseks lähevad ega mahu enam väikesesse Tartusse. Jääb soovida vaid Tartu arengut, uut korralikku laululava.

Kõigile ülikooli esinejatele soovin aga «Gaudeamus IX!» hääd laulu- ja tantsulusti, toredaid laulupeelamusid. Olgu see kõikide üliõpilaste tõeline rahu ja sõpruse pidu!

Küsis ja kirjutas
VARJE SOOTAK

I
7.-9. juuli 1958
Tartus

7. juulil rongkäik ja rahvakunstiõhtu Toomeorus.
8. juulil rongkäik ja laulupidu samas.

9. juulil külaliste kontsert aulas. 2200 osavõtjat (Tartust 464, Tallinnast 424; TRÜ-st nais- ja meeskoor, rahvatantsuansambel, puhkpilli- ja sümfooniaorkester) Lätist, Leedust, Karjala-Soomest, Leningradist, Ukrainast ja Valgevenest.

II
3.-7. juuli 1958
Riias

4. juulil rongkäik, sõpruslõke, kontsert.
5. juulil tantsupidu.
6. juulil laulupidu.
7. juulil sõpruspidu Siguldas. 3100 osavõtjat Eestist, Lätist, Leedust, Valgevenest, Karjalast, Ukrainast, Kaasanist, Leningradist.

III
8.-9. juuli 1967
Tartus

8. juulil rongkäik, avakontsert, rahvakunstiõhtu Tähtveres, Jerevani RU koori kontsert aulas.

9. juulil sõpruskontsert Elvas, lõppkontsert Tähtveres. 3200 osavõtjat Eestist, Lätist, Leedust, Valgevenest, Armeenias, Leningradist, Ukrainast, Vene NFSVst.

● Pidul nimetatakse esimest korda «Gaudeamuseks».

IV
6.-7. juuli 1968
Vilniuses

6. juulil rongkäik, laulupidu.
7. juulil tantsupidu.
5000 osavõtjat Eestist, Lätist, Leedust, Ukrainast, Valgevenest, Moldaaviast, Vene NFSVst.

V
9.-11. juuli 1971
Ogres

9. juulil sõpruspidu.
10. juulil rongkäik Riias, kontsert Ogres.

11. juulil lõppkontsert, veepidu, sõpruspidu.

3000 osavõtjat Eestist, Lätist, Leedust, Valgevenest, Moldaaviast, Vene NFSVst, Ukrainast.

● Esimest korda osales laulupeol TRÜ kammerkoor.

VI
6.-7. juuli 1974
Tartus

6. ja 7. juulil kontserdid Tähtveres ja külaliste kontsert aulas.

3000 osavõtjat Eestist, Leedust, Lätist, Ukrainast, Valgevenest, Moldaaviast, Gruusiast, Karjalast, Armeenias, Vene NFSVst.

VII
7.-9. juuli 1978
Vilniuses

7. juulil rongkäik, kontsert.

8. juulil laulupidu. 6000 osavõtjat Eestist, Leedust, Lätist, Vene NFSVst, Valgevenest, Ukrainast.

● Esimest korda esinesid laulupeol peotantsijad (Leedust).

VIII
9.-12. juuli 1981
Riias

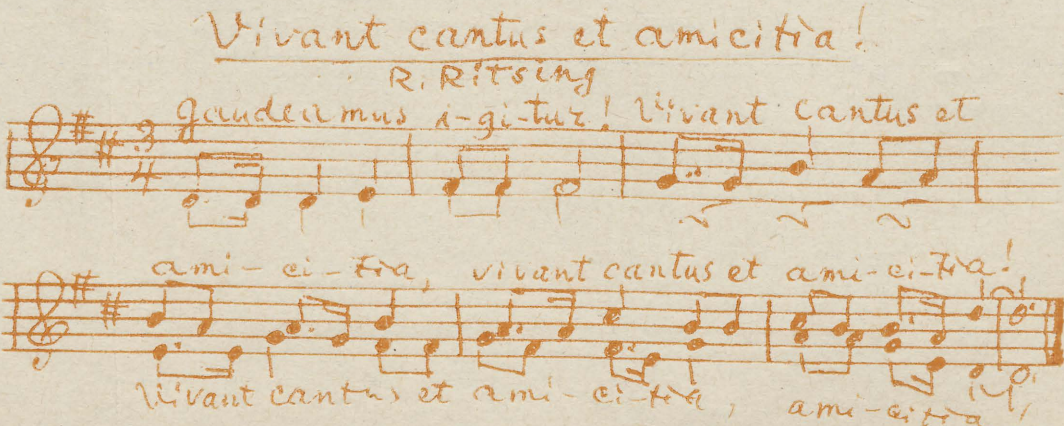
9. juulil Leedu kollektiivide rongkäik ja kontsert Jelgavas, Eesti kollektiivide rongkäik ja kontsert Saulkrastis, Läti kollektiivide kontserdid Riias.

10. juulil rongkäik ja sõpruskontsert Ogres.

11. juulil rongkäik ja kontsert Riias.

12. juulil lõppkontsert. 6500 osavõtjat Eestist, Lätist, Leedust, Mordvast, Dagestanist, Vene NFSVst, Ukrainast, Valgevenest, Moldaaviast, Kaasanist, Põhja-Osseetiast, Gruusiast.

● Esimest korda osalesid laulupeol võimlejad.

* „Gaudeamus“ eile ja täna *

● I üliõpilaslauupeo peakomisjon: vasakult istuvad EPA õppeprorektor dots. A. Eenlaid, EKP Tartu Linnakomitee esindaja E. Kivimaa, TRU teadussekretär I. Maaroos (sekretär), EPA ametiühingukomitee esimees L. Järv (aseesimees), EPA rektor dots. M. Klement, TRU rektor prof. F. Klement (esimees), dirigent R. Riising, (aseesimees).
Vasakult esimene seisja on Tartu Üliõpilasmeeskooori esimees M. Soo ja kolmas ELKNU TRU komitee sekretär O. Kuuli.

● I üliõpilaslauupeo üldjuhid olid (vasakult) Vilniuse RU Akadeemilise Koori dirigent, Leedu NSV teeneline kunstnik P. Slizys, Tartu Üliõpilasmeskooori ja TRU naiskooori dirigent, ENSV teeneline kunstitegelane R. Riising, Leningradi RU segakoori dirigent G. Sandler, aujuhataja ENSV rahvakunstnik J. Simm ja Läti RU meeskooori dirigent, Läti NSV teeneline kunstitegelane H. Mednis.

Pidu sinus ja sinu sõprades

● Tartu 1974. TRU Akadeemilise Naiskooori dirigent Vaike Uibo-puu juhatab «Gaudeamus VI» Eesti koore.

1974. aastal kirjutas VI üliõpilaslauupeo teatmikust maestro professor Gustav Ernesaks: «Inimelu kauneimaks eaks on üliõpilasaastad. Kauneimaks aastaajaks on kevad. Kõige otsemaks väljendusvahendiks inimhingele on laul. Mis juhtub siis, kui need kolm kokku saavad? Üliõpilaste laulu- ja tantsupidu.»

Ring on täis saanud. 1981. aasta 12. juulil kustus Riias «Gaudeamus VIII» peotuli, viimast korda kõlas üle Mežapargi männilavade tempokas «Südmalinas». Nüüd on ootusärevuses Tallinn, seekordse peo korraldaja. Ent ärgem unustagem vana armast Tartut, üliõpilaste pidude sünnilinna, kust kõik 1956. aastal alguse sai.

Mis annab üliõpilastele oma erilise? Noorus, alati elurõõmus ja teotaheline, raskusi trotsiv ja alati rahutu. Ehkki osalejatest kuulub mõnigi tänavu vilistlaste sekka, tuntakse end peol taas üliõpilaskult.

Miks me esineme? Vahest seepärast, et taolisel peol olla, tunda, et see on meie, ÜLIÕPILASTE pidu. Saab kohtuda paljude eakaaslastega, näha ja mõista teiste kultuuri, saada kõigest sellest kirevast eneselegi killuke. Olla koos kaaslastega ühises kirevas mõllus, nii nagu oli Riias, kui finaalis keerles lustakas ja vallatu «Südmalinas», kus kokku juhtusid jalakeerutaja Tartust ja imekerge lätlanne «Vektorsist», kelle nimi ei tule enam meelde.

Ohel lehekuu palaval päeval, kui peo alguseni jäänud päevade reh-

kendus veel kümnetega käis, sain kokku Avega. Ave on tantsinud TRU rahvakunstiansambli neli aastat. Ta alustas naisrühmas ja on jõudnud tänaseks segarühma. Alati heatujuline, optimistlik, teisi nakatav. Hea tantsija, ütlevad kaaslased. Oma tulevaselt erialalt ajaloolane-etnograaf.

Ükskõik kus RKA tantsijad kottuvad, läheb mõistagi jutt tantsule.

● Ave, mida tähendab Sinu jaoks «Gaudeamus»?

«Pidu sinus ja sinu sõprades. See on nooruse pidu. Meenub Riia 1981. aastal. Koorid tervitavad laulväljakul üksteist, suur vennastumine. Kõik laulavad stiiliselt «Gaudeamus». Ümberingid üks suur virvarr. Kui kõik platsil tunnetavad sama, mis sinagi, siis see ongi «Gaudeamus»».

● Mida ootad eelolevalt peolt?

«Tudengitele algab pidu hetkest, mil nad jõuavad proovi. Need on niisama vahvad kui pidu isegi. Kõigil on jäänud seljataha väsitav sess, toimub justkui pinge maandamine ja suur-suur lõõgastumine. Eesmärk on aga ühine — et kõik hästi õnnestuks. Kollektiivid on teinud selleks palju tööd.

Need, kes Tallinna tulevad, saabuvad parimaga. Proovis on vaja üksteisega kokku saada, teineteist mõista. Anda viimane lihv. Tahaks, et kõik läheks tõusvas joones ja kui juba kord peorõivais oleme, et siis oleksime haripunktis, annaksime endast kõik — maksimumi. Selle, mille nimel on aasta jooksul töötatud ja higi valatud.»

● Mõistmisele lisaks on vaja veel midagi.

«On vaja hinge, anda igale tantsule oma mõte, et publik meid mõistaks, saaks aru, mida öelda tahetakse. Et «Põhjamaas» ma tõesti paitaksin oma armast Eesti-maad.»

● Peole tuleb arvukalt külalisi, mida sooviksid neile?

«Et nad võtaksid kaasa oma parima, laulaksid tõepoolest omi laule ja tantsiksid omi tantsu. Tuleksid peole heade soovidega, hoiaksid kõrgel oma kollektiivi nime.»

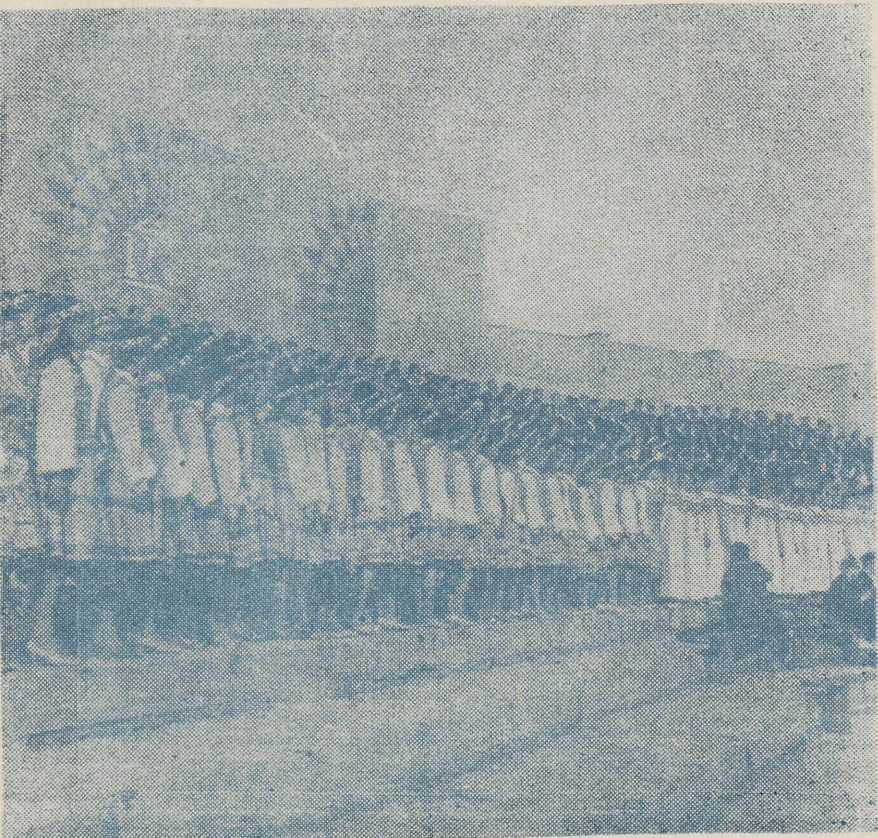
● Oled tantsinud rida aastaid, selle ajaga on kindlasti välja kujunenud nõ omad tantsud, mida tahaks tantsida veel ja veel. Millist tantsu tantsiksid meelsasti Tallinnas?

«Kahju, et «Tuljakut» seekord kavas pole. Lustlik on muidugi «Kaera-Jaan», see on meie oma tants. Sajandi algusaastatel oli ta populaarne seltskonnatants, konkureeris valsside, fokstrottide, padespanide ja krakovjakkidega. Tuden-gidki pidasid «Kaera-Jaanist» lugu. Jaan on meie omane, teda tantsides tunnend end tõepoolest hästi.»

* * *

Olgem siis rõõmsad, sest laulu- ja tantsuaeg on käes. Tehkem kõik, et eelolev pidu igati õnnestuks, oleks MEIE «GAUDEAMUS».

VAMBOLA PAAVO,
TRU rahvakunstiansambli
tantsinud viis aastat, ajaloo-
diplomand

● Tartu 1967. III üliõpilaslauupeo peakomisjoni esimees EPA rektor Minna Klement: «Laulukeel on arusaadav kõikidele rahvastele maailmas».

Праздник студенческой дружбы «Гаудеамус IX»

6—8 июля в Таллине состоится певческий праздник студентов прибалтийских республик «Гаудеамус IX», в котором примут участие самодеятельные коллективы вузов Литвы, Латвии и Эстонии, а также гости из других союзных республик. В этом году праздничные студенче-

ские торжества посвящены 60-летию присвоения комсомолу имени В. И. Ленина.

В «Гаудеамус IX» примут участие около 6-ти тысяч студентов: 47 хоров, 17 духовых оркестров, 25 коллективов народного танца. В программе «Гаудеамус IX» праздничное шествие, кон-

церт дружбы, праздник песни и танца.

В Тарту соберутся свыше тысячи гостей из Литвы. Перед главным зданием ТГУ, на Ратушной площади с короткими концертами выступят духовые оркестры. 4 июля в 18.00 от здания ЭСХА начнется праздничное шествие на стадион ТГУ, на котором в 19.00 состоится двухчасовой концерт. В нем не примут участие танцоры ТГУ, но выступят хоры: Тартуский академический мужской хор, Академический женский хор ТГУ, Камерный хор ТГУ и конечно гости.

PANE HASTI TAHELE!

Selles lehenumbris on püütud pakkuda pisut üliõpilaste laulu- ja tantsupeo «Gaudeamus» läinud aegu. Pisut anname teada ka IX suurpeost, mis on pühendatud komсомолile V. I. Lenini nime andmise 60. aastapäevale. Kordamööda on need sõpruspeod toimunud Eestis, Leedus, Lätis, külalis-kollektiive on alati kutsutud mujaltki. Seekordne pidu peetakse 6.—8. juulini Tallinnas. Oodatakse 6000 osavõtjat: 47 koori, 17 puhkpilliorkestrit, 25 rahvatantsukollektiivi, Leedust ka külakapelle ja peotantsijaid, Eestit esindavad ka liikumisrühmad.

Reedel, 6. juulil kl. 19 on Lauluväljakul sõpruskontsert (esinevad rahvatantsuansamblid, puhkpilliorkestrid, külakapellid, liikumisrühmad, peotantsijad).

Laupäeval süüdatakse Tõnismäel laulupeotõrvik ja toimub rongkäik. Kl. 16 algab laulupidu.

Pühapäeval kl. 15 lõpeb «Gaudeamus IX» sõpruskontserdiga.

Tasub jälgida reklaami, sest mitmed kollektiivid esinevad ka parkides jm.

Enne Tallinna pidu toimuvad aga proloogina sõpruskontserdid ka Pärnus (Läti NSV), Kohtla-Järvel (Vene NFSV jt.) ja

TARTUS.

Taarahinn ootab leedulasi. Puhkpilliorkestrid lubasid kohale jõuda juba teisipäeva õhtuks. Homme on neilt oodata kell 10 peahoone ees jm. väikest kontserti. Kell 18 algab EPA eest rongkäik. Tehakse peatus meie peahoone ees ja suundutakse ülikooli staadionile. Seal saab kell 19 kuulda paaritunnist ühis-kontserti.

Keda me ootame külla?

19 Leedu üliõpilaskollektiivi: Vilniuse RÜ laulu- ja tantsuansambli, külakapelli ja puhkpilliorkestri «Oktava»; Kaunase PI laulu- ja tantsuansambli «Nemunas», peotantsukollektiivi «Vesulis» ja puhkpilliorkestri «Politehnika»; Leedu PA segakoori «Daina», peotantsukollektiivi, külakapelli ja puhkpilliorkestri; Vilniuse PedI laulu- ja tantsuansambli «Svesa»; Vilniuse Ehitusinstituudi puhkpilliorkestri «Inžineria»; Siauliai PedI puhkpilliorkestri ja külakapelli; Kaunase Meditsiiniinstituudi peotantsijaid, Leedu RK puhkpilliorkestri ja Leedu RK Klaipeda filiaali rahvamuusikaansambli, külakapelli ja puhkpilliorkestri.

KOHTUMISENI!

I Студенческий певческий праздник состоялся 7-го и 8-го июля 1956 года в Тарту. Принимало участие 2200 человек (Из Тарту 464, из Таллина 424). От университета выступали: женский хор, мужской хор, фольклорный ансамбль, духовой оркестр, симфонический оркестр. Принимали участие: Латвийский государственный университет, Вильнюсский государственный университет, Петрозаводский государственный университет, Киевский политехнический институт, Минский государственный университет.

Студенческие певческие праздники состоялись:

II	1958 г.	в Риге
III	1967 г.	в Тарту
IV	1968 г.	в Вильнюсе
V	1971 г.	в Огре
VI	1974 г.	в Тарту
VII	1978 г.	в Вильнюсе
VIII	1981 г.	в Риге

Диалог о самом первом

Интервью с ученым секретарем ТГУ И. МААРООС

(Г. Эрнесакса «Mu isamaa on minu arm»).

— Проведение студенческих праздников песни стало уже доброй традицией. А как все начиналось?

Идея организации подобных певческих праздников принадлежит Рихарду Ритсингу, в то время (в сер. 50-х гг.) дирижеру университетских хоров. Сначала мы обсудили ее с коллективами мужского и женского хоров университета, а потом уже решились пойти к ректору Ф. Клементу, который воспринял ее сначала с некоторой осторожностью. Ректор не был еще достаточно ознакомлен с традицией певческих праздников в нашей республике, что говорить уже о студенческом. Ф. Клемент стал руководить университетом лишь в 1951 году и прожил в Эстонии тогда еще совсем немного. Постепенно наша идея стала ему нравиться, и благодаря его смелости она воплотилась в жизнь.

— Вы сами были секретарем главной комиссии.

Да, подготовительная работа в основном легла на плечи университета и комиссией руководил сам ректор.

Мы отправили приглашения знакомым самодеятельным коллективам. Р. Ритсинг занимался репертуаром. Благодаря помощи ректора нам удалось заказать все ноты, в том числе и для гостей. Позаботились мы и о том, чтобы гости выучили одну эстонскую песню

— Праздник начался 7-го июля...

... В одиннадцать часов вечера с факелами яркая праздничная колонна от «Ванемуйне» двинулась в сторону Тооме. Улицы были полны народом. Жители Тарту с давних времен привыкли к студенческим празднествам, но первый студенческий певческий праздник значил нечто большее. Он как бы знаменовал собой преодоление тяжелого послевоенного периода.

— В числе других выступал и симфонический оркестр ТГУ.

Симфонический оркестр существовал, к сожалению, очень короткое время. В нем играли даже преподаватели.

— Вы являетесь одним из основателей Академического женского хора ТГУ, пели в нем несколько десятков лет, участвовали и в последующих певческих праздниках.

Я участвовала во всех певческих праздниках (не только студенческих), когда пела еще сама. Но я наберусь смелости сказать, что певческого праздника, воспринятого с таким подъемом, как первый, я не встречала. Хотя все было хорошо. Всегда были теплые встречи.

Певцам и танцорам всех университетов я желаю звонкой песни и темпераментного танца! Пусть это будет праздник для всех студентов!

● I üliõpilaslauulupeol laulsid Läti RÜ nais- ja meeskoor, Lenigradi RÜ segakoor, Tartu Üliõpilasmeskoor, TRU naiskoor, EPA segakoor, TPI nais- ja meeskoor, Vilniuse RÜ akadeemiline koor, Kaunase PI akadeemiline üliõpilaskoor, Kaunase PI laulu- ja tantsuansambli lauljad, Valgevene RÜ koor, Karjala-Soome RÜ isetegevuskollektiivi koor, Kiievi PI koor.

● Tartu 1967. «Oh, mis kena pidu! Oled sa esimest korda siin?» Ei tea, kas võis olla teisugune jutt. Ja kui polenudki, mis seiest. Noorus ja laul olid igatahes.

● Riia 1981. Kohtusid TRU RKA ja Läti RÜ tantsuansambel «Dancis». Tervitab võõrustajate peaballetmeister Alfreds Spūra.
MEEME UTI foto

Toimetaja VARJE SOOTAK

Ajaloh «TRU» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRU, ruumid 240, 241, tel. 3 51 80. Hans Heidemann nime trükkikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellim. nr. 2511. MB-08547.

«TRU»

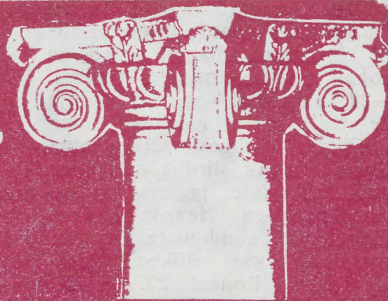
«Tartu Riiklik Ülikool» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту Эстонской ССР.

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

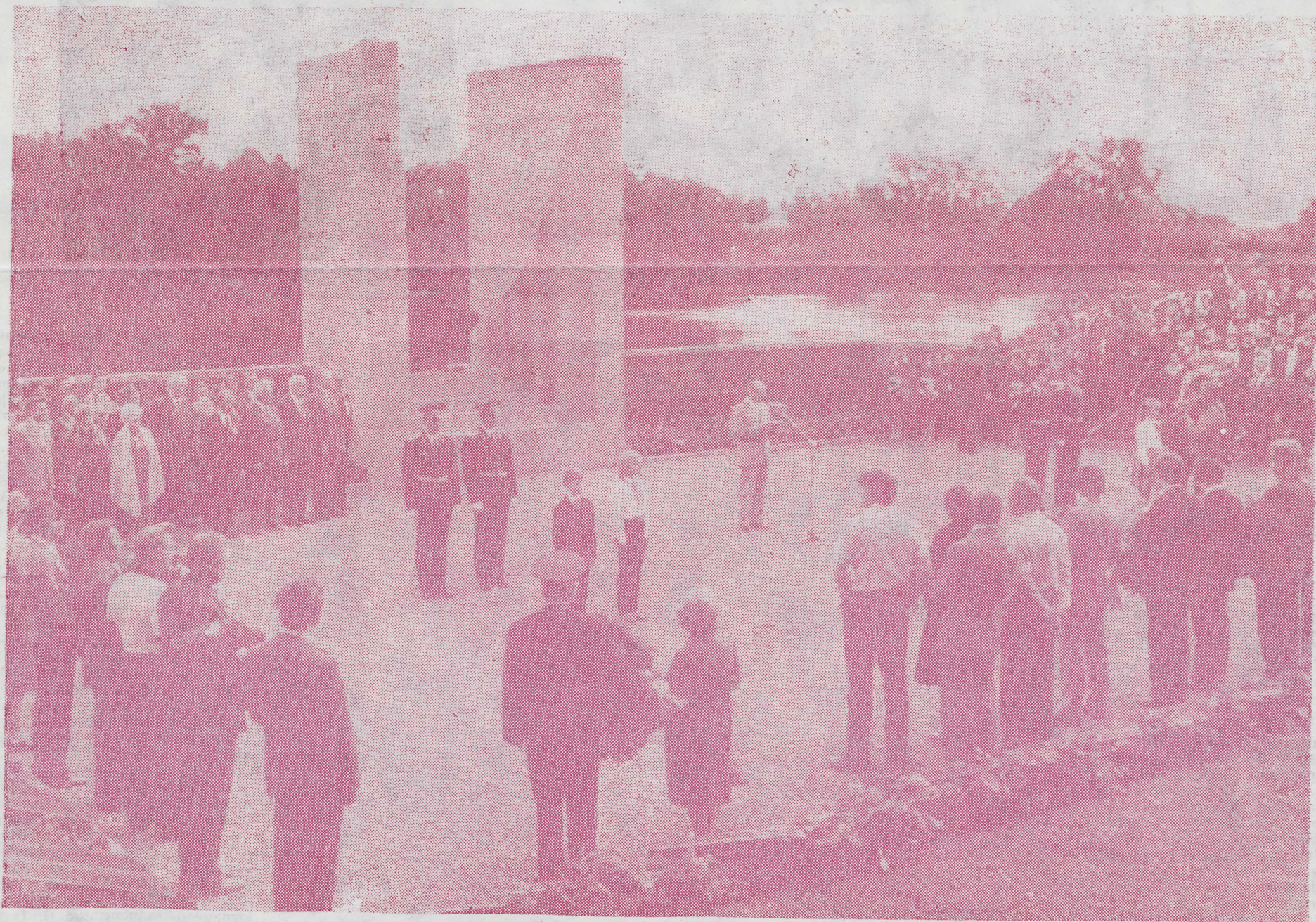
Nr. 22 (1381)

Laupäeval, 1. septembril 1984

Himub 22. novembrist 1948

Hind 2 kop.

40 AASTAT TARTU VABASTAMISEST

40 AASTAT TARTU VABASTAMISEST

Eelmisel reedel, laupäeval ja pühapäeval võttis Tartu vastu oma vabastajaid. Oli meenutusi raskeist päevist, rõõmu tänasest Tartust, oli pühalikke hetki nagu seegi Raadil.

Ülikool Tartu vabastamise päevil

Rinde jõudmine Kagu-Eestisse 1944. aasta augusti keskel sundis okupante ja nende käsilasi kiirustama ülikooli varade ja personali evakueerimisega Tartust. 15.—22. augustini saadeti põhja poole teele mitu raudtee-ešeloni. Osa ülikooli inimesi jäi pidama Tallinna, enamik siirdus aga koos ülikooli kliinikute ja arstiteaduskonna kraamiga Haapsallu, kus jäädi ootama sündmuste arengut. Okupatsiooniaegse ülikooli juhtkond lahkus linnast 23. ja 24. augustil. Esialgu asus rektoraat Jõgeval, õige pea aga sõitis edasi Tallinna.

Tartu linn vabastati 23.—25. augustini toimunud ägedate lahingutega. Toomemäe, vanalinna ja ülikooli peahoone ümbruse kvartalid vabastasid 146. laskurdiviisi allüksused. See diviis oli moodustatud 1942. aasta talvel Kaasanis ja küllaltki suure osa diviisi ohvitse-

keldris ja nüüd abistas punaarmee-lasi hoone kaitse korraldamisel.

***

26. augusti hommikupoole jõudsid Tartusse operatiivgrupi liikmed. Nen-

de hulgas oli Tartu ülikooli lõpetanud eesti filoloog, III keskkooli endine direktor Alma Selge. Temale tehti ülesandeks vaadata järele, millises olukorras on ülikooli peahoone ja mõned keskkoolimajad. Alma Selge meenutab oma teekonda peahoonesse ja peahoones järgmiselt: «Võtsin kokku kõik oma vaimse ja füüsilise jõu ning asusin seda ülesannet täitma. Ülikooli ees oleval tänaval, otse peahoone vastas lebas saksa mundris laip. Peahoone ise oli maskeerimise eesmärgil ära kirjatud. Astusin uksest sisse ja kogu peahoones liikumise ajal ei näinud ma ühtegi inimest —

ei eraisikut ega sõjaväelast. Maja oli 26. augustil täiesti inimtühi.

Mulle üliõpilaspõlvest hästi tuttav alumise korruse koridor oli kirjeldamatult rämpsus täis. Seal vedeles üle labajala rebitud pabe-reid ja raamatuid segamini tühjade veini- ja šampusepudelitega. Tõu-sin trepist üles aulasse, mis oli niisamasuguses trööstitus olukorras. Paremat pilti ei pakkunud ka kolmandal korrusel asuv seminari raamatukogu.»

Mõni päev hiljem peahoonet uudistamas käinud punaarmee-lane, eraelus matemaatika õpetaja Ivan Ossipov kirjutas: «Peahoone ukse juures seisis vanem mees Gerhard Rägo, matemaatikaprofessor. Nii ta end tutvustas. Palusime luba vaadata aulat. Ta juhtis meid siseruumidesse, hiljem aga kolmandale korrusele. Seal oli ka tema abikaasa, kes kõneles hästi vene keelt ja ütles enda pärit olevat Doni-äär-

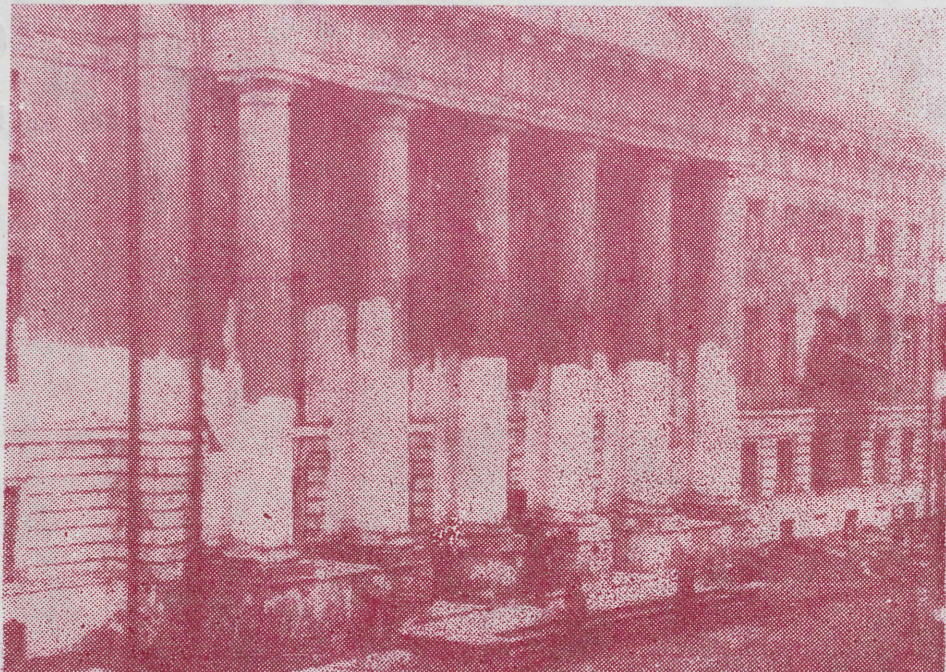
sest Rostovist. Meie kuue hulgas olid mitmed eraelus õpetajad. Leidsime kiiresti ühise keele, kuigi me matemaatikast ei rääkinud.

Külastasime professor G. Rägot veel mitmel korral. Viisime talle leiba, suhkrut, meie kõõgis keedetud toite. Linna põhjaserval peeti tollal ägedaid lahinguid vaenlase vasturünnakute nurjamiseks.»

***

Juba esimestel nädalatel pärast Tartu vabastamist, ajal, mil linn oli veel vaenlase suurtükiväe ja õhurünnakute objektiks, tehti algust ülikooli tege-

vuse taastamisega. Tartu Riikliku Ülikooli rektor professor Hans Kruus saabus tolleajasse Eesti NSV pealinna Võrru ja jäi sinna pidama. Tartusse aga saadeti rektori täievolilise esindajana prorektor Karl Taev. Tema ülesandeks oli võtta arvele ülikooli varasid ja kaadrit ning määrata ajutiste kohusetäitjatena kohtadele kõiki ülikooli töötajaid alates prorektori abidest kuni majade komandantideni. Peaaegu inimtühis linnas, kus vlibis vaid kümnekond ülikooli töötajat, oli see keeruline ülesanne. Karl Taev meenutab nendest aegadest: «Järgmisel päeval läksin vaatama, kuidas on olukord ülikoo-

● Esimese hoonena korrustati vabastatud Tartu TRÜ peahoone. EDUARD ŠAKI repro.

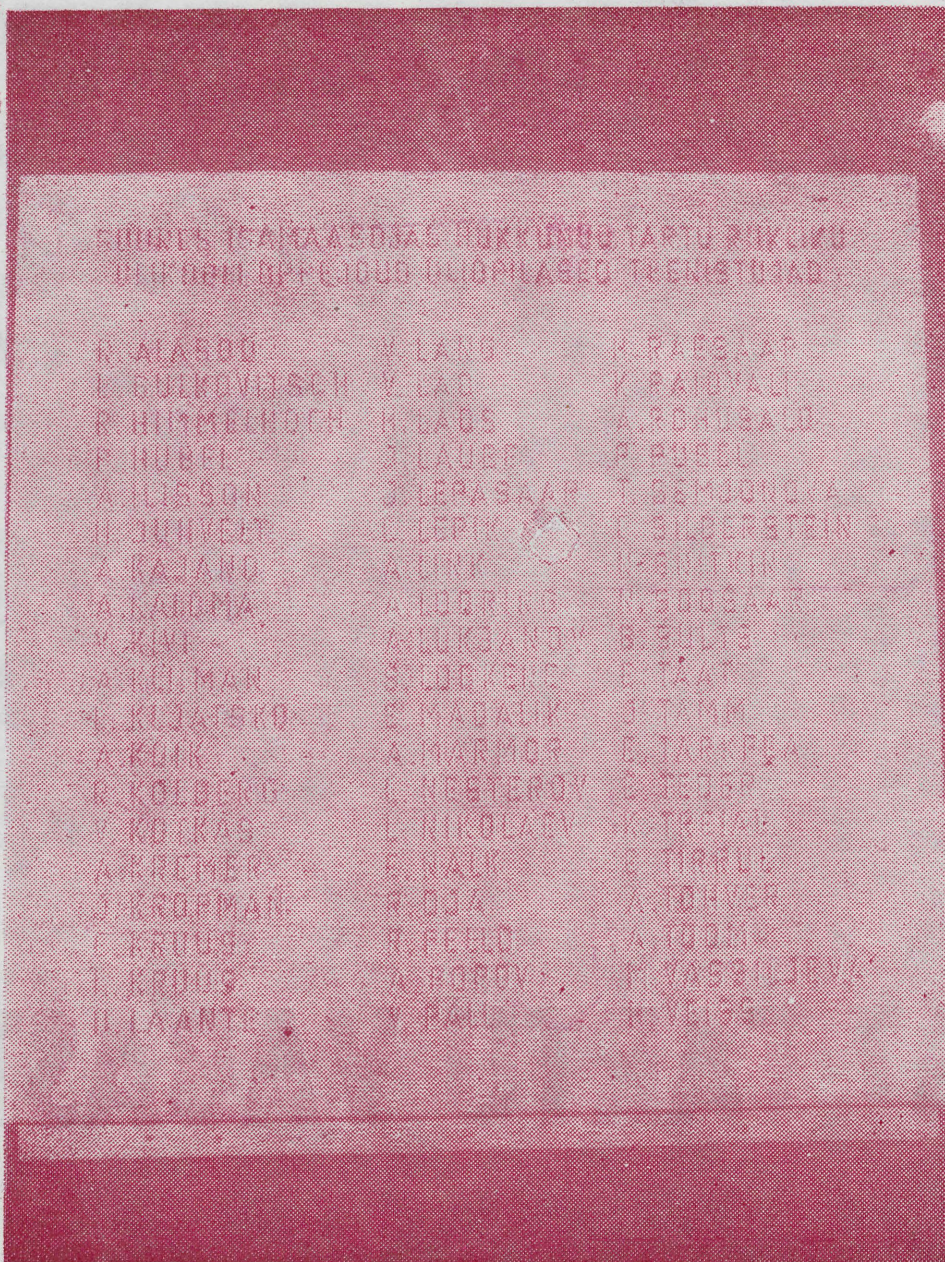
● Prorektor Karl Taev sõjajärgsetel aastatel.

ridest moodustasid Kaasani ülikoolis hariduse saanud mehed. Sellest siis ka nende püüe vabastada siinse ülikooli keskus võimalikult väikeste purustustega.

Vabastamislahingutes osalenud suurtükiväelane Tšuvaššast pärit Ivan Ossipov meenutas: «Tartu lahistel olime vaatluspunktis. Linn paistis üsna selgesti ära. Korpuse komandör kindralmajor F. Fetissov andis suurtükiväele kätse maha suruda vaenlase patareid, mis paiknesid ülikooli lähedal. Kogusin julgust ja ütlesin, et ülikooli küll tulistada ei või. Kindral pöördus minu poole ja küsis karmilt: «Mida te siin kahetsete?» Vabandasin ja laususin, et olen endine keskkooliõpetaja, õppinud Kaasani ülikoolis ja seepärast. «Tartu vana ülikooli me tahame säästa, mitte aga vaenlast,» ütles kindral. Kusagil Toomeorus seisis tollal vaenlase patareid.»

25. augustil pakkus Tartu massendavat pilti. Koos Nõukogude vägedega linna tulnud sõjakirjasaatja A. Beilin kirjutas mõni aeg hiljem ajalehes «Sovetskaja Estonija»: «Tartu põleb. Võitlejad katavad läbi põlevate tänavate joostes, näo pilotkaga, et tuli ei kõrvetaks silmnägu... Raske on erutuseta mööduda ülikoolihoonest. See sel-sab purustatud akendega, vigastatud müurskudest keset lõõmavat tulemerd.» Talle juhatas peahoone juurde teed punaarmee-lane, kes rääkis: «Enne lahingut tuli meie juurde kindral ja ütles, et Tartus on vana ülikool, näitas plaanil, kus ta asub, ja käskis hoida lahingus kui rahvale kuuluvat väärtust...» Ilmselt oli juttu 146. laskurdiviisi komandörist kindralmajor S. I. Karapetjanist.

A. Beilin nägi, kuidas sapöörid otsisid peahoones miine, et vältida hoone võimalikku õhkimist. Hoonet valvas kolm 146. diviisi võitlejat, venelased ja tatarlane. Nemad näitasid ajakirjanikule puust narisid esimese korruse auditooriumides ja rüvetatud aulat. Peahoone vestibüüls kohati ülikooli valvurit Georg Turbat, kes oli ennast lahingute ajal varjanud peahoone

● Mälestustahvel aula fuajee seinal.

li raamatukogus. Tahan raamatukogusse sisse minna — ei saa. Fuajees, kus seisid muusade kujud, on ees kaks habemesse kasvanud meest — raamatukogu töötajad Weltmann ja Tammelaas. Sila olid nad endale teinud magamiseks koidud ja valvasid raamatukogu varasid. Weltmann, kõva sõnaga nagu ta oli, pärib, et kes ma olen ja mis ma luusin ringi, kas mitte koguni ülikooli varade riisumise eesmärgil? Andsin talle siis oma mandaadi, mis avaldas soovitud mõju — umbusklikult küll, aga siiski hakkas uskuma, et olen see ametimees, kelleks ennast nimetan. Näitas siis, kus üks mürsk oli raamatukogu hoonet kahjustanud ja kild ühest köitest läbi lõõnud. Kiitsin mehi valvsuse eest ja käskisin oma valvepostile jääda.» Ülikooli raamatukogu varade säilimise eest tulebki suures osas au anda Karl Weltmanni ennastsalgavale tegevusele Tartu lahingute päevil.

K. Weltmannile jagas tähtsustust ka rektor H. Kruus, kes 9. septembril käis Tartus ja tutvus ülikooli seisukorraga. Koos K. Taeviga tegi rektor vaenlase suurtükiväe all ringkäigu linnas ja Toomel. Enne Tartust lahkumist pidas H. Kruus nõu peahoone komandandiks nimetatud G. Turba ja kolme kojamehega ning sõitis tagasi Võrru, et jätkata seal tööd TRÜ 1944/45. õppeaasta eelarve koostamise kallal. Tartus jätkas aga tegevust prorektor K. Taev. Ajapikku oli ta üles otsinud peaaegu kõik linnas ja selle lähikonnas asuvad õppejõud: vennad Vagad, H. Riikola, V. Adamsi jt. Palju abi oli K. Taevil koonduslaagrist eluga pääsenud kaadriosakonna töötajast Jenny Nõust, kes hakkas arvele võtma Tartusse sõjajärgset tulevaid õppejõude. Ülikooli tegevuse hoogne elustamine algas aga pärast 17. septembrit, kui Nõukogude armee pealetung paiskas vaenlase kaugele põhja poole ning Tartu lakkas olemast rindelinn.

EDUARD ŠAKI foto

HILLAR PALAMETS

Head algust uuel õppeaastal!

● Tänavuse õppeaasta algus on mitmest poolest erinev. 1. september on esimest korda nimetatud üldrahvalikuks pidupäevaks — teadmiste päevaks. Mida toob selle sisseaastamine ülikoolile?

«Vastavalt NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi seadlusele kuulutati 1. september teadmiste päevaks. Kõrg- ja keskeriharidusministri käskkirjas on kindlaks määratud selle pidupäeva kohustuslikud üritused. 1. septembri kuulutamine pidupäevaks on täiesti loomulik ja seaduspärane, sest meie maal õpib ligemale 100 miljonit inimest ning enamik alustab tööd just sel päeval. Tegelikult on 1. september olnud alati pidulik sündmus. Meilgi on välja kujunenud selle päeva traditsioonid. Nüüd muutub septembri esimene päev veelgi pidulikumaks. Pidulikud olid ka 31. augustil toimunud TRÜ nõukogu koosolek. Täna selgub aulakatsel on põhitähelepanu muidugi uuel täiendusel. Rektori saavad pidulikult üliõpilaspileti kätte viimased. Ulejääd saavad selle teaduskondade aktustel. Sissejuhatavaid loenguid peavad esmakursuslastele teaduskondade kõige silmapaistvamad õppejõud.

Ülikooli juubelliks valmis meil TRÜ ajaloo suurepärane muuseum. Sellest aastast peale saab traditsiooniks, et kõik esmakursuslased tutvuvad kogu õppeaasta algul muuseumiga, eelisjärjekorras teevad seda muidugi kõige edukamalt sisseaastades. Varasemast pidulikumalt hakkab toimuma ka tudengiks lõõmine.»

● 25. augustil möödus 40 aastat Tartu vabastamisest. Kuidas tähistatakse seda tähtpäeva ülikoolis?

«Kõikide eespool nimetatud ürituste lahutamatuks osaks on ka selle tähtsa momendi arvestamine. Peale augustikuus linna üritustest osavõtmise toimub näiteks 17. septembril ülikooli miiting Raadi memoriaalansambli juures ja hiljem Raadi kalmistul, kus mälestame langenud sõjamehi, endisi rektoreid ja nimekamaid teadlasi, õppejõude ja aktiviste — TRÜ taastamisest osavõtnuid. 17. novembril on aga aulakatsel ja rida teisi pidulikke sündmusi, mis pühendame nõukoguliku ülikooli taasavamise 40. aastapäevale.»

Mida uut toob õppeaasta seoses koolireformiga?

«Koolireformi küsimused arutati

Intervjuu rektor professor ARNOLD KOOBIGA

ülikoolis läbi kõikidel tasanditel algulidest ülikooli nõukoguni. Ettepanekud on välja töötatud ja esitatud kõrgemalseisvatele organitele. On ettepanekuid ka üldise hariduselu korraldamiseks vabariigis, tööjaotuseks kõrgkoolide vahel (just TRÜ ja TPedI vahel) seoses kaadri ettevalmistamisega. Peamine ülesanne on reorganiseerida õppeprotsessi uuesti moodustatavatel pedagoogilistel voorudel. Tuleb tõmmata selge piirjoon erialade vahel, kus valmistatakse ette kaad-

rit kooli ja teiste asutuste tarvis. Pedagoogiliste harude spetsialiseeritud ja diferentseeritud ettevalmistus peab toimuma alates III kursusest. Pedagoogika kateedrid ja teaduskonnad on need küsimused läbi arutanud ning juba sellel õppeaastal viiakse muudatused õppeplaani. Kõigepealt puudutab see pedagoogilis-psühholoogiliste ainet tsükli, nende õpetamise laiendamist, pedagoogilise praktika ümberkorraldamist, praktiliste oskuste andmist üliõpilastele juba enne otsest koolipraktikat. See on ulatuslik töö, mis vajab oma pitseri tervele õppeaastale ja nõuab õppetöö sisu ümberkorraldamist. Pedagoogilise kaadri ettevalmistamine tuleb viia lepinguliste alustele haridusministeeriumi ja -osakondade ning teiste ametkondadega, kes vajavad pedagoogilist kaadrit. Mõistagi ei tegele ülikool ainult õpetajate ettevalmistamisega. Õpetamise tulemuslikkust ja sidemet tugevdamist elu endaga on tarvis parandada ka teistel erialadel. See nõuab ülikooli kogu elusfääri organiseerimisel ja juhtimisel tööstiili ja organisatsioonilise struktuuri parandamist, sest tänapäeval ei saa lahendada ühtki konkreetset lokaalset küsimust arvestamata tervet probleematika-kompleksi. Seda peab arvestama nii ülikooli juhtkond, iga õppejõud kui ka ühiskondlik organisatsioonid. Suur töö on komsomolil, rääkimata partei- ja ametiühinguorganisatsioonist.»

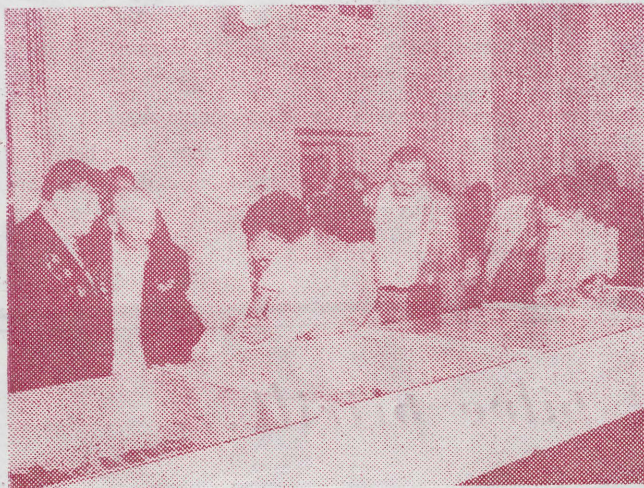
● Mida soovite esimese kursuse üliõpilastele?

«Soovin, et te mitte ainult ei tunnetaks piduliku sündmuse, sisseastumise tähtsust. Astumine kuul-

sasse, traditsioonidega ülikooli on muidugi suur au ja rõõm. Kuid kõige rohkem peaksite mõtlema tulevikule. Ka sellele, kuidas õigustada kuuluvust vana ülikooli peresse. Peamine ülesanne on eeskujulik õppimine, aga mitte ainult oma hinnete pärast, üliõpilaste nimikirjas püsimise pärast. Ülikool ise sümboliseerib loomingulist lähenemist õppeprotsessile ja maksimaalset pingutust. Õppimine on ränk töö. Nii on väitnud kõik pedagoogid. Mida see tähendab tänapäeval, kus teadmiste maht on tohutult kasvanud? See tähendab tööviljakuse suurendamist ka õppimisel. On tarvis vaimse töö kultuuri. Kuidas kuulata loengut, kuidas panna kuuldu kirja, kuidas töötada raamatukogus, kuidas planeerida aega, kuidas õppida rütmiliselt jne. Ent meie ühiskonnas, kooli ja kodu kasvatuslik mõju on tulemuslik ainult siis, kui see õpetab enesekasvatust. Kujunda ennast ise! Kui pole välja kujundatud kolbelised oskused enesekasvatamiseks, siis ei kujune ka teravikliku isiku struktuuri. Sellest on ta amorfne, teovõimetu, stihiliselt kujunenud inimene. Noorel inimesel peaks jätkuma jõudu ennast kokku võtta, ületada laiskust, mugavust, tahtepuudust. Ülikoolis on olemas kõik eeldused, et kujuneks hea spetsialist, aktiivne ja oma tegude eest täielikult vastutav ühiskonnaliige. Soovin selleks kogu ülikooli kollektiivile, meie suure pere igale liikmele palju edu õpetamisel ja õppimisel, kasvatamisel ja arendamisel ning senisest veel paremaid tulemusi!»

Küsis ja kirjutas üles

VARJE SOOTAK

● Toomel on vaadata näitus «TRÜ kollektiivi liikmed Suures Isamaasõjas».

EDUARD SAKI foto

Kroonika

Juubel oli Selma Laanesel

... Leon Tuvikesel

Professor HARALD-HEINO PEEP, filoloogiateaduskonna dekaan

Lilli, lilli, lilli, meenutamaks 1914. aasta 16. augustit, mil Hageris Adila mõisas teenistuja perekonnas nägi ilmavalgust pisi-tüdruk, kellele õnnelikud vanemad panid nimeks Selma. Sellest rübliskust-mürsikust sirgunud andekas, töökas, sihikindel neiu lõpetas 1933. aastal kiitusega Tallinna Linna Tütarlaste Kommertsgümnaasiumi ja 1940. aastal cum laude Tartu ülikooli arstiteaduskonna.

Lilli, lilli, lilli, märkimaks üle nelja aastakümne vältel meie ülikoolis Selma Laanese loodut-tehtut. Hingestatud pedagoogi, tunnustatud spetsialisti, viljaka teadlase ja aktiivse ühiskonnategelase pikkade tööaastate ilmestamiseks loetlegem siinkohal vaid üksikuid tõiku. 1. novembril 1940. aastal — kodumaine stipendiaat mikrobioloogia kateedris prof. K. Schlossmanni juhendamisel, 1. juulist 1941 — sama kateedri assistent, 1. oktoobrist 1944 — vanemõpetaja ning 22. aprillist 1952 kuni käesoleva ajani — dotsent; 1951. aastal kaitses edukalt kandidaadiväitekirja teemal «Imikute ja väikelaste soole mikrofloora nakkusliku kõhulahtisuse puhul». Ja edasi: juubilari eestvedamisel taastati sõja ajal rüüstatud kateedri laboratoorium, organiseeriti linna raviasutuste bakterioloogiasteenistus; ta on mitme mikrobioloogia-alase eestikeelse õppevahendi kaaasutor, edukalt ju-

hendanud kandidaadiväitekirja (A. Lenzner, E. Türi); mäletame Selma Laanest ametiühingukomitee õppeteadusliku komisjoni ja arstiteaduskonna õppemetoodilise komisjoni võlmeka, energilise esimehena, juhtimas I. Metšnikovi nim. Epidemioloogide, Mikrobioloogide, Infektsionistide ja Hügienistide Eesti Vabariikliku Teadusliku Seltsi Tartu osakonna juhatust.

Lilli, lilli, lilli, tähistamaks dotsent Selma Laanese 70. sünnipäeva. Sel puhul autasustati juubilari ENSV KKEH Ministeeriumi, ENSV Tervishoiu Ministeeriumi ning rektori aukirjadega, samuti I. Metšnikovi nim. Epidemioloogide, Mikrobioloogide, Infektsionistide ja Hügienistide Eesti Vabariikliku Teadusliku Seltsi aukirjaga.

Lilli, lilli, lilli kevadiselt aasalt, suvisest aiast ja varasügisest põllult rohkete sõprade, kolleegide, õpilaste poolt, kes soovivad lugupeetavale juubilarile veel paljudeks aastateks tugevat tervist ja jätkuvat tööindu. Nende nimel

AKIVO LENZNER

... Ain-Elmar Kaasikul

2. augustil jõudis poolsajandi juubelin arstiteaduskonna dekaan, neuroloogia ja neurokirurgia kateedri professor Ain-Elmar Kaasik.

Kuidas andekast noorest kujuneb sihikindla tööga tunnustatud arstiteadlane, seda näitab selgelt Ain-Elmar Kaasiku senine tee. Aluse teadmiste andis Tallinna 10. keskkool, arstiteaduskonnas aktiivne osavõtt UTÜst, pärast ülikooli lõpetamist 1959. aastal praktiliste arstikogemuste kogumine neuroloogina Põltsamaal ja Tartu Kliinilise Haigla respiratsioonikeskuses. Järgnes süvenemine teadustöösse kõigepealt aspirandina, kandidaaditöö kaitsmine, töötamine Lundi Ülikooli aju uurimise laboris, töö jätkamine Tartus ja ning tulemuste kokkuvõtmine doktoridissertatsioonina 1972. aastal. Teadustöö põhiteemaks on A.-E. Kaasikul aju ainevahetuse muutused ajavererir-

ge häirete korral. Ta kuulub ka autorite kollektiivi, kellele peaaegu veresoonte haiguste uurimise eest anti 1972. aastal Nõukogude Eesti preemia. Praegu on ta TRÜ ja Helsingi Ülikooli neuroloogia ja neurokirurgia koostöörühmi aktiivne liige, Skandinaavia Neurokirurgide Ühingu korrespondentliige.

Paralleelselt teadustööga on arenenud pedagoogiline töö neuroloogia ja neurokirurgia kateedris, algul assistendina, siis dotsendina ja 1978. aastast professorina. 1975. —1981. aastal oli A.-E. Kaasik TRÜ Arstide, Stomatoloogide, Farmatseutide Spetsialiseerimise ja Täiendamise Teaduskonna dekaan, tänava juunis valiti ta arstiteaduskonna dekaaniks. Korrektselt ja edukalt on Ain-Elmar Kaasik toime tulnud mitmesuguste ühiskondlike ülesannetega nii ülikoolis kui ka väljaspool seda, ka praegu on

ta L. Puusepa nimelise Eesti NSV Neuroloogide, Neurokirurgide ja Psühhiaatrie Seltsi aseesimees.

Eelõeldu peaks küll veenvalt kinnitada, et oma 50. sünnipäeva võitis juubilar vastu kui suurte kogemustega neuroloog ja neurokirurg, hinnatud pedagoog, tasakalulakas ja toimekas organisator, korrektne ja tähelepanelik kolleeg, sealjuures sportlikus vormis, mis lubab igal aastal osa võtta Tartu maratonist.

Soovime professor Ain-Elmar Kaasikule jõudu ja edu arstiteaduskonna dekaani vastutusrikkas ametis, aga ka seda, et ikka mahti jääks praktiliseks närviarstiteaduseks ja uute teadustööde kirjanekuks, vahetevahel ka väikeseks lõõgastuseks sõprade keskel!

Kolleegid neuroloogia ja neurokirurgia kateedrist

Esimene TRÜ füüsikuna lõpetanu Leon Tuvikene sai 24. juulil 60-aastaseks.

Alghariduse omandas ta Tsigurlinnas, keskerihariduse Valgas. Keskkooli lõpupäevil tuli okupatsioonivõimude mobilisatsiooni vältimiseks töötada raudteel ja hiljem varjuda metsas.

Ülikooli õppetöö alguseks oli L. Tuvikene Tartus. Ta lõpetas füüsikuna 1949. aastal ning asus tööle teoreetilise füüsika kateedri vanemlaborandina, peagi assistendina ja 1954. aastast vanemõpetajana. Aspirantuuris koostas ta prof. G. Sljussarevi juhendamisel kandidaaditöö «Amplituudfiltrite ja difraktsiooni mõju difraktsioonipildile».

Eksperimentaalfüüsika kateedri loomisest 1963. aastal tuli L. Tuvikene sellesse kateedrisse, kus töötas tänaseni.

Lugupeetud ja nõudlik õppejõud on tegelnud peaaegu ainult füüsikuga ja keemikutega. Keemikud on kuulnud teoreetilist füüsikat ja sooritanud optikapraktikume, füüsikud mitmeid optikaalaseid loenguid ja erikursusi.

Ühiskondlikust tööst on L. Tuvikene alati osa võtnud. Ta on pidevalt kateedri tsiviilkaitses õppuste läbiviija ja EAMS Tartu osakonna pomoloogia komisjoni liige.

Teaduslikus töös on ta difraktsioonipiltide uurimisest viimasel ajal siirdunud õhukeste optiliste kilde uurimisele niisuguse põhjalikkusega, et loobus 1. septembrist korralisest õppetööst.

Kolleegid soovivad edukat teadusliku töö jätku!

TÄNU

Konverentsi «Noorsugu arenenud sotsialismi ühiskonnasuhetes» eeskujuliku korraldamise eest avaldatti tänu sotsioloogia osakonna juhatajale Paul Kenkmannile, haridussotsioloogia labori juhatajale Jüri Saarniidule, perekonnauurimise labori juhatajale Aita Tavilile, vaneminsener Avo Ennokile, vanemlaborant Riina Tombakule ja Kärriku õppebaasi töötajale Heino Tidriksaarele.

Professor AIN-ELMAR KAASIK, arstiteaduskonna dekaan

Juubel oli Aare Koppelil

7. juulil jõudis ümmarguse juubelini teoreetilise füüsika kateedri dotsent Aare Koppel. Sünnist saati on ta tartlane, füüsikamaja asub tema varase lapsepõlve mängumaa-

del. Tavapärase alg- ja keskkooli kõrval mahuvad kooliaega ka 3 õpinguaastat Tartu Opetajate Instituudis. Küllap need andsid tubli aluse tema pedagoogimeisterlikku-

sele ja püsivale süvavuhile keskkooli füüsikaprobleemide vastu.

1952. aastast on A. Koppel seotud füüsikaosakonnaga. Kõigepealt stuudium ja seejärel töö teoreetilise füüsika kateedris: vanemlaborant, aspirant, vanemõpetaja (1962) ja dotsent (1971). Pedagoogitööd alustas ta tegelikult varem. Et abistada füüsika eriklasside loomist ja omandada praktilisi kogemusi meetodiku tööks, töötas ta 1964—67 poole koormusega ka füüsikaõpetajana Tartu I keskkoolis. Kateedris on A. Koppel lugenud peaaegu kõiki teoreetilise füüsika põhikursusi, aga ka mitmeid erikursusi. Viimastest on aukohal üldrelatiivsusteooria — tema teadustöö ainevald. Alustanud akadeemik H. Kerese juhendamisel telgsummeetriliste gravitatsiooniväljade süstematiseerimise ja füüsikalise analüüsiga, on temast aastatega saanud lausa entsüklopeediliste teadmiste üliüldiselt tunnustatud spetsialist Einsteini võrrandite täpsete lahendite, eriti kahemuutuja lahendite alal. Einsteini gravitatsiooni teooria tulemuste tõlgendusraskuste ületamiseks H. Kerese arendatud mitterelativistliku piirjuhu originaalse käsitluse on A. Koppel muutnud tulemusrikkaks meetodiks mitmesuguste lahendite ja lahendus-skeemide füüsikalise tagamaa mõistmisel.

Õppe- ja teadustöö kõrval on A. Koppel agaralt kaasa lõõnud füüsika õpetamise meetodika probleemide lahendamisel ja füüsika populariseerimisel. Selles töös on tal esiplaanil olnud füüsika tunnetuslikud ja humanitaarsed aspektid, füüsika koht nüüdisaegses inimkultuuris. Tema populaarse monograafia «Füüsika: Mis? Kuidas? Miks?» (1972) lugemisvärskus on aastatega vaid suurenenud. Huvi füüsika ja teaduse üldprobleemide vastu kajastub ka A. Koppeli ühiskondlikus töös. ÜTU nõukogu liige, ajalehe «TRÜ» toimetuse teadusosakonna juhataja, ELUS-i täpisteaduste sektiiooni juhatuse liige ja rea vabariiklike täppisteadus-konverentside üks vastutavaid organiseerijaid, vabariikliku füüsikakomisjoni teadussekretär, kirjastuse «Valgus» populaarteadusliku kirjanduse ühiskondliku kirjastusnõukogu liige — see on küll väljavõtteline, ent representatiivne loetelu tema ühiskondlikest ülesannetest aastate jooksul.

Ja kõige tähtsam — kateedris ja kõigi kolleegide seas on Aare Koppel heatujuuline, abivalmis ja südamlilik inimene.

Viiekümnene juubel tähistab küpsel lõikusaega. Soovime Aare Koppelile jõudu ja edu oma plaanide realiseerimisel ja palju õnnet

Teoreetilise füüsika kateeder

«MATEMAATIKA, MUUSIKA JA INIMENE»

Matemaatikateaduskond teatab, et pühapäeval, 2. septembril kl. 14 võib aulas kuulata sõnalis-muusikalist põimikut «Matemaatika, muusika ja inimene». Põimiku kavah kohaselt täidab selle muusikalist osa matemaatika õpetamise meetodika kateedri dotsent Olaf Prints. Sõnalisel osas on J. Eilarti, Ü. Lepiku, A. Telgmaa ning J. Reimandi ettekannete järel diskussioon, millest teeb kokkuvõtte samuti dots. O. Prints. Et öeldu tundub kuidagi ebaharilik ja ei anna selget vastust küsimusele, kas nimetatud üritusega algab sügisene kontserthooaeg või on see esimene teaduskonverents algaval õppeaastal, tasub ise tulla asja uurima. Toimunu suhtes annab täpsema selgituse lehe järgmises numbris Olaf Prints — mees, kelle nimi esineb põimiku kavalehel kõige sagedamini.

TÄHELEPANU! KOMSOMOLIKOMITEE TEATAB!

Komsomolikomitee esimene koosolek on teisipäeval, 4. septembril kl. 18.15. Oodatakse kõiki komsomolikomitee liikmeid ja teaduskohtade sekretäre.

RSR

Rahvusvaheliste suhete ring alustab tööd endisel ajal endises kohas.

Avastung on kolmapäeval, 5. septembril kl. 20 teadusraamatukogus aud. 325.

Arutlusteema: «Rahvusvaheline olukord suvel 1984: sõlmpunktid ja arengutendentsid».

Oodatud on kõik vanad ja uued liikmed, kes ehkdas huvi selle ainevalla, rahvusvaheliste suhete ja välispoliitika vastu on hilisematel kursustel avastanud.

RSRi press

VIIMASEID PÄEVI

Kunstimuuseumis on sel nädalavahetusel veel avatud näitus «Fotograafia ja kunst». Tutvustatakse üheaegselt valikut fotokunstist ja fotorealistlikust maalist ja graafikast, ka näituse kujundus (kunstnik Ando Keskküla) on tavapärasest mõnevõrra erinev. Arutelu toimub 3. septembril kell 11 muuseumi lektoriumis. Kavas on järgmised ettekanded: «Hüperrealism — nagu ta tahab olla» (Ando Keskküla), «Foto kasutamisest graafikas» (Ülo Emmus), «Kuidas hinnata eesti fotorealismi?» (Sirje Helme), «Kunsti ja fotograafia vanast vaidlusest» (Mare Ruus), «Ohe foto teekonna lõpetuseks» (Peeter Tooming).

TANTSUHUUVILISTELE

Eesti NSV teeneline TRÜ rahvakunstiansambel (RKA) ootab uusi tantsuhuvilisi (eriti noormehi, võivad olla ka vanematelt kursustelt).

Kui tahad osa saada tantsulustist, kiirusta otsustamisega! Võetakse vastu ka uusi lauljaid ja pillimängijaid orkestrisse ja vokaalgruppide.

Ootame ülikooli klubisse (Tähe tn. 3) esmaspäeviti ja neljapäeviti kl. 18.

KLUBIS

1. ja 2. sept. kl. 21 semestri avapidu.

UUES KOHVIKUS

1. ja 2. sept. kl. 19 diskoõhtu.

NB! Sisse saab ainult üliõpilaspiletiga.

Toimetaja VARJE SOOTAK

AUTASUSTAMISI

ENSV KKEH Ministeeriumi aukirjaga autasustati kauaaegse kohusetundliku töö ja agara ühiskondliku tegevuse eest 50. sünnipäeval dotsente Märt Tānavat, Agu-Tõnis Talvikut ja Aare Koppelit, samuti trükitöölisi Helve Mõttust, 60. sünnipäeval dotsente Olaf Printsat ja Ela Leppa, vanemõpetaja Silvia Jürissoni, assistent Aino Konsinit ja maaler Hugo Keldrit, 70. sünnipäeval plekksepp Friedrich Sergki.

Kauaaegse viljaka teadusliku, pedagoogilise ja ühiskondliku tegevuse eest autasustati ministeeriumi aukirjaga õigusteaduskonna dotsenti Julius Adojaani.

TRÜ aukirja pälvisid tulemusriikka dekaanitöö eest arstiteaduskonna endine dekaan (1975—1984) prof. Lembit Allikmets ja filoloogiateaduskonna endine dekaan (1976—1948) prof. Ago Künnap.

Tānu

Rektor õnnitles ja avaldas käskkirjas tānu kauaaegse tulemusliku teadusliku ja pedagoogilise töö eest seoses 50. sünnipäevaga prof. Ain-Elmar Kaasikule, dotsentidele Aare Koppelile ja Märt Tānavale ning vanemteadur Aimi Sukamäele. Samal tähtpäeval pälvisid tānu hoolis- tuse eest trükitöölisi Helve Mõttust, puusepp Herbert Peetso ja majahoidja Ülo Toots.

Kauaaegse eeskujuliku töö eest avaldati 60. sünnipäeval tānu dotsentidele Ela Lepale ja Leon Tuvi- kesele, vanemõpetajale Silvia Jüris- sonile, osakonnajuhatajale Lillie Pungale ja assistent Aino Konsini- le, vanempreparaator Leonhard Toomele ja töölisele Maimu Ilusa- le, Lembitu Patrikule ning 65. sünnipäeval Jaan Margile.

70. sünnipäeval tänati kauaaegse teadusliku ja pedagoogilise tegevuse eest dotsente Selma Laanest, Boris Luike ja Eugen Murasevit, preparaator Johanna Uusküla, plekksepp Friedrich Sergki ja koristaja Maria Jegunkovat.

75. sünnipäeval pälvisid tānu hea töö eest preparaator Marta Päll ja koristaja Natalia Roosimäe ning 80. sünnipäeval koristaja Helmi Liiva- soo ning valvur Peeter Sarin.

Tānu kauaaegse kohusetundliku töö eest geograafiaõpetajate ettevalmistamisel pälvis vanemõpetaja Aino Benno.

Ehitajate päeval pälvisid kiituse hea töö eest töödejuhataja Ilmar Kõiv, meister Ülo Kadaja ning töölisel Arved Jūrna, Endel Telling, Heino Kallavus, Peeter Somelar, Henn Aim, Andres Sirk, Nikolai Spassov, Oie Vanamb ja Aavo Tohvre.

Kui siit pilve piirilt...

Ühe päikeselise augustinäädala kohe pärast kooride jalgrattamatka veetis TRÜ Akadeemiline Naiskoor Võrumaal.

Väimela näidissovhoostehnikumi saalis peeti hulk lauluproove. Harjutati Võru 200. aastapäevaks, Võru ja Tartu vabastamise 40. aastapäevaks. Kaugem siht on oma koori sünnipäevakontsert kevadel.

Kuuele kuni kaheksale laulutun- nile päevas lisandusid sportimine, töö Väimela põldudel ja põhuhoi- las. Huvitavalt rääkis viiulikunst- nik Hillar Taamal oma Araabia- muljeid, illustreerides neid muusi- kaliste näidetega. Lahkelt pakkus suplemismõnu Väimela Mäejärv. Tänuks mugava õõmaja, maitsvate köhutäite ja prooviruumide eest an- ti sovhoostehnikumi peahoone tre- pil kontsert. Päeval ei saanud aru- gi, et Väimelas palju rahvast on. Kontserdipublikut aga kogunes ke- nake hulk. Hiljem selgus, et laulu kuulama oli sõidetud ka naaber- osakondadest.

Võru aastapäeva pidustustel esi- nevatele naiskooridele sai osaks au- laulda 8. augusti proovil sisse Võ- ru uus laululava (arhitekt V. Tšent- ropov).

10. augusti õhtul esines üllkooli naiskoor Tamula ääres Võru linna-

aukoodniku Fr. R. Kreutzwaldi mälestussamba juures.

Järgmisel päeval tähistati Võru vabastamise 40. aastapäeva. Tema- tilisel kontserdil Võru lauluväljakul esinesid peale kohalike taidlejate külaliskollektiivid nii Eesti NSV-st kui vennasvabariikidest. Kõige kau- gemalt tulija oli Moskva oblasti Istra linna rahvakunstiansambel. Heatasemelist puhkpillimuusikat pakkus Vabariiklik Orkestrijuhtide Puhkpilliorkester. Päeva lõpetas ilutulestik linna kohal.

Rahvakunstiõhtul 12. augustil jätsid väga hea mulje Võru rahva- tantsijad tantsumemme Kai Leete üldjuhendamisel. Huviat oli ku- lada Võru sümfoniaorkestrit, kes esitas kaks kohalike heliloojate löo- dud pala.

Ilm oli solidaarne Võrumaa loo- duse vaheldusrikkusega. Sadas. Sa- mas paistis päike. Siis sadas jälle, peaaegu selgest taevast. Ja päike ja vihm olid korraga. Aga pidu oli ilus. Südamlilik. Võis kogu hingest laulda K. A. Hermannit äsja õpitud laulu «Munamäel»: «Siin on ilus eladal»

Lõupalaks tantsiti-lauldi «Võru valssi». Kubija mändide vahelt tõusid taevasse värvilised õhupal- lid.

LEENI UBA

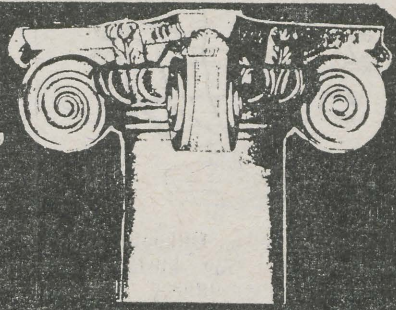

«Gaudeamuse»-peost saab lugeda ja pilte vaadata mõnes järgmises lehenumbris. ARVO VIILUPI foto

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

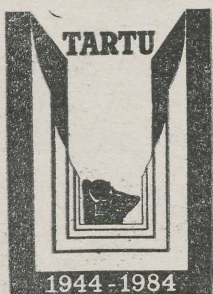
Nr. 23 (1382)

Reedel, 14. septembril 1984

Ilmub 22. novembrist 1948

Hind 2 kop.

AVALDAGEM AUSTUST!

Esmaspäeval, 17. septembril lähevad mõlema Tartu kõrgkooli — Tartu Riikliku Ülikooli ja Eesti Põllumajanduse Akadeemia kollektiivide liikmed avaldama austust Tartu vabastamislahingutes 40 aastat tagasi langenud sõjameeste kalmudele Raadi memoriaalis ja surma läbi lahkunud ülikooli sõjajärgse perioodi rektoritele, dekaanidele, õppejõududele ja töötajatele Raadi kalmistul. Koguneme Raadi memoriaali kell 19. Kalmistu keskväljakul algab talitus orienteeruvalt kell 19.45. Ootame akadeemilise pere arvukat osavõttu.

TRÜ Suures Isamaasõjas saavutatud võidu
40. aastapäeva tähistamise komisjon

TRÜ nõukogus

Õppeaasta esimest nõukogu koosolekut alustas rektor prof. Arnold Koop meie uutest ülesannetest, mis tulenevad NLKP Keskkomitee otsusest «Eesti NSV juhtiva kaadri osavõtust töötajate hulgas tehtavast poliitilisest kasvatustööst» ja EKP Keskkomitee pleenumist. TRÜ peamine ülesanne — valmistada noori spetsialiste — on seni täidetud edukalt. Eelmise õppeaasta tulemused olid head. Õppeedukus on pidevalt üle 91 protsendi. Edukamate teaduskondade hulgas on arsti-, bioloogia-geograafia, ajaloo- jt. teaduskonnad. Teatud langus toimus õigus- ja filoloogiateaduskonnas. (Õppetöö tulemustel peatume lähemalt mõnes järgmises lehes, samuti ka ehitus- ja majandusuudistel.)

Suuremat tähelepanu tuleb pöörata õppe- ja kasvatustöö intensiivistamisele. Aeglaselt juurduvad uued meetodid, õpetamine toimub ikka veel seletuslik-illustratiivselt. Rohkem peaks tutvuma teiste kõrgkoolide heade näidetega, kasutama enam tehnikat. Seda enam, et ka TRÜ-s õpetatakse tulevasi pedagooge.

Uurimused on näidanud, et tänapäeva noorel on kõrgeid tunnetuslikud väärtused. Ta hindab väga hariduse tähtsust, samal ajal aga õpivad paljud alla oma võimete, neile ei paku õppeprotsess huvi. Peamine suutma neis huvi äratada, peame neid ennast ise kasvatama peanema.

● Õppeproktor dots. Valter Haamer tegi lühikokkuvõtte suvisest üliõpilaslauapeost «Gaudeamus IX».

TRÜ-st oli esinejaid 450. Peale lauljate, tantsijate, pillimängijate ja võimlejad olid agaralt ametis ka paljud teised (kirjastus ja trükkikoda, autojuhid jt.). TRÜ kollektiivne teenindasid omakorda pealinna asutused, kus meil olid ette nähtud sõprusõhtud. TRÜ kui laulupidude traditsiooni algataja esindas end vääriselt. Mitmeid meie kollektiivi liikmeid autasustati. (Üliõpilaslauapeo järelkaja saab lugeda järgmisest lehest.)

● TRÜ konkursikomisjoni valiti professorid Karl-Samuel Rebane, Ago Künnap, Lembit Allikmets, Ülo Lumiste ja Ivan Volkov.

● TRÜ tsiviilkaitsestaabi ülem Anatoli Dovidenko tegi kokkuvõtteid õppeaasta esimese poole tsiviilkaitsetööst. Ta andis ka juhiseid käitumiseks signaali «Ohuhäire» korral.

Autasustamisi

Kauaaegse viljaka teadusliku ja pedagoogilise töö ning aktiivse ühiskondliku tegevuse eest autasustati ENSV KKEH Ministeeriumi aukirjaga mikrobioloogia kateedri dotsente Selma Laanest ja Eugen Tallmeistrit.

TRÜ aukirja pälvisid samuti dots. Eugen Tallmeister ning 25. tööjuubeli puhul insener Tarmo Lutsar.

Tänu

Seoses pensionile jäämisega avaldati tänu vene keele õpetamise metoodika kateedri vanemõpetajale Selma Maasikule ja Sofia Olenjevale, taimefüsioloogiale ja -biokeemiale kateedri dotsendile Laine Viilebergile ning koristaja Ella Hallikule.

Rektori käskkirjas avaldati tänu üldfüüsika kateedri dotsendile Henn Voolaidile füüsika-keemiateaduskonna õppeprodekaani töö eest, ELKNÜ Tartu Linnakomitee sekretäri Ülle Lepale töö eest TRÜ komsomolikomitee asesekretärina ning pikaajalise eeskujuliku töö eest hospitaalsisehaiguste kateedri vanemlaborandile Aasa Raudsepale.

EKP TRÜ komitees

Alanud õppeaasta esimene komitee koosolek oli 10. septembril. Selles informeeris võidu 40. aastapäeva tähistamise TRÜ komisjoni esimehe asetäitja dots. Hillar Palamets seni toimunud ja veel toimuvast. Ülikooli rahvas osales augusti lõpul Tartus toimunud linna vabastamisele pühendatud üritustel. Rektor võitis vastu rohkem kui sada Tartu vabastajat. Ülikooli ajaloo muuseumis ja teadusraamatukogus on avatud vastavad näitused. Teisipäeval oli aulas ENSV vabastamise 40. aastapäeva konverents, kus pidasid ettekande ka dots. Allan Liim ja dots. Hillar Palamets.

Esmaspäeval läheme aga kõik Raadile. Koos EPA-ga mälestame langenuid ja neid, kes aitasid taastada sõjajärgset *alma mater*'it.

Tänavuaastastest sündmustest on oluline veel aulaktus 17. novembril (sel kuupäeval 40 aastat tagasi alustas ülikool taas tööd), kuhu oodatakse neli aastakümnet tagasi ülikoolis töötanud. Meie maa vabastamisele on pühendatud ka samal ajal toimuvad üliõpilaspäevad.

Parteikomitee sekretär dots. Advig Kiris kõneles lähemalt uue õppeaasta ülesannetest. Kogu ülikooli õppe-, teadus- ja kasvatustööle annab tooni NLKP Keskkomitee otsus «Eesti NSV juhtiva kaadri osavõtust töötajate hulgas tehtavast poliitilisest kasvatustööst». Otsus tuleb parteiorganisatsioonides põhjalikult läbi arutada ja vastavalt sellele oma ülesanded seada.

Sügissemestril toimub ülikoolis ka kaks suuremat arupidamist: 18. oktoobril on komsomoli ning 15. novembril ametiühingu aruande- ja valimiskonverents.

Komsomolikroonika

Ülikooli komsomolikomitee tuli kokku 4. septembril, et arutada ELKNÜ TRÜ organisatsiooni sügissemestri tööplaani ja see kinnitada.

Määrati kindlaks sügiseste aruande-valimiskoosolekute ajad.

● Kursuste koosolekud võib pidada 28. septembrini.

● Osakondades — 5. oktoobrini.

● Teaduskondade koosolekute toimumisaeg on 5.—13. oktoober. Enne koosolekuid tuleb teha aastaarvestuse kontroll.

● 18. oktoobril on ELKNÜ TRÜ organisatsiooni 28. konverents.

Järgnevalt andis ülikooli komsomolisekretär Andrus Lauren ülevaate konverentsiettevalmistustest.

Liikmemaksude tasumiseks anti aega 18. septembrini. Seniks peavad olema laekunud ka vene filoloogiale ja füüsikaosakonna komsomolimaksud, kus praegu olukord kõige halvem.

Jätub esmakursuslaste komsomoli arvelevõtt. Suuremat aktiivsust ootab komitee matemaatikateaduskonna ja füüsikaosakonna üliõpilastelt.

Komitee vabastas Margus Rohtla EÜE sektori juhataja ja komsomolikomitee liikme kohustustest komsomoliülesannete mittetäitmise pärast. Tema arvestuskaardile kanti noomitus.

NB! Järgmine komitee koosolek on tuleval teisipäeval, 18. septembril.

* * *

● Laupäevakutöödel käisid meie üliõpilased mitmes linna asutuses: kommunaalteenuste kombinadis, spetsialiseeritud autobaasis, linna remondi- ja ehitusvalitsuses jm. Kiitvaid sõnu öeldi kaheksa ajaloo II kursuse tudengi kohta, kes töötasid Kassitoomel. Samuti kiideti turuhoonet remontida aidanud kaheksat ajalooüliõpilast. Tublid olid ka keemikud ja füüsikud. Kogu laupäevakult teenitud töötasu läheb tuleval suvel toimuva ülemaailmse noorsoo- ja üliõpilasfestivali fondi.

EÜE '84

Igal aastal saadab TRÜ oma üliõpilasi Gagarinisse ehitama. Tänavu juhtisid EÜE Gagarini rühma dotsent Enn Hansberg komandörina ja dotsent Viktor Sieben tema asetäitja ja meistrina. Tõega tuldi hästi toime. Seda kinnitavad hulgalised autasud. Siinkohal jätame need täpsustamata, sest järgmises lehes näitame vahvat rühma juba pildil ning kirjutame lähemalt edukate malevlaste vastuvõttust meie rektori professor Arnold Koobi juures.

Täna järgneb aga Sakala regiooni kokkutuleku piltide rida. Need on teinud Andrus Salupere. (vt. ka 4. lk.)

Mis on uudist ametiühingus?

Ametiühingutöö sisu, kord ja sisetkord olid arutlusaineks TRÜ ametiühingukomitee presiidiumi uue semestri avakoosolekul 6. septembril. Esmalt vaeti ametiühingu panust ülikooli kollektiivi ühistulemustesse. Õppeedukuse tase on viimasel ajal jõudnud optimaalse lähedal, tublisti on tugevnenud teadustöö organisatsiooniline ja materiaalne baas. Töödistsipliini tagamise, sotsialistliku võistluse arendamise, üliõpilaste ja töötajate töö-, puhke- ning olmetingimuste parandamisele on ametiühingul täita oma kindel osa. Edaspidi peab see veelgi suurenema.

Tegus sisu eeldab kindlat korda. Sügissemestril toimub kõiki ametiühingulisi — rühmadest kuni komiteeni — hõlmav aruande-valimisaeg. Pandi paika selle raja-jooned. Ametiühingurühmade koosolekud, kus valitakse rühmaorganisatsioonid ja -aktivistid, tuleb pidada juba 30. septembriks. Teaduskondade ja osakondade büroode aruande-valimiskonverentsid (koosolekud) peetakse enne 15. ok-

toobrit, TRÜ ametiühingu 26. aruande-valimiskonverentsi ajaks määrati 15. november algusega kell 14 aulas.

Koosolekute ja konverentside eesmärgiks on kriitiliselt ja enesekriitiliselt läbi arutada põhitöö ja ametiühingualane tegevus, teha asjalikke ettepanekuid ning esitada lahenduskavasid. Rühmade ja büroode uude aktiivi tuleb leida võimalikult kohusetundlikud ametiühinguliikmed. Tarvis on analüüsida ametiühinguorganite tööstiili, välja tuua tegematajätmissid ja vajakajäämised, sest leidub neidki. Nõnda on ülikooli arvukas ametiühinguperes (üle 5000 üliõpilase ja üle 3000 töötaja) veel üksikuid kellel on liikmemaksuvõlg ajast enne 1. märtsi k.a., mil mindi üle liikmemaksude sularahata kogumisele. Vanad võlad tuleb tasuda ametiühingukomiteesse septembrikuu jooksul. See on üks tarvilik eeltingimus ametiühingu liikmetele vahetamiseks. Vahetamise ajal kontrollitakse arvestuskaardid, muretsetakse uued piletiplangid.

Igaüks peab tooma uue pileti ja liikmekaardi jaoks 2 fotot. (Fotod peavad olema mattpaberil ilma nurgata, 3×4 cm.) Kui fotod olemas ja võlad tasutud, alles siis saab pileti vahetada. Püüame seda teha kiiresti, nii et esmakursuslastel saaksid kohe uue pileti.

Samal ajal jätkub töötajate büroodes elamisvajaajaduste arvestamine uue korra järgi. Tundub, et organisatsiooniline töö on sel semestril ulatuslikum kui tavaliselt.

Eesmärk tasub taotlemist — asjaajamine peab muutuma operatiivsemaks, ametiühingutöö jõudma iga töötajani, tema vajadusteni.

ELMAR TALVISTE,
TRÜ ametiühingukomitee
organiseerimistöö
komisjoni esimees

NB! Üliõpilasaktiivide (büroode liikmed ja rühmaorganisatsioonid) toimub Käärikul 29.—30. septembrini seminarlaager. Osavõtuks registreerida ametiühingukomitees hiljemalt 20. septembriks.

Moskva Riiklikus Ülikoolis ei saa üliõpilased elu üle kurta. Seda tõendavad mitmesugused arvudki. Usinasti tegeldakse teadusega: kõigis fakultetides töötavad üliõpilaste teaduslikud ühingu (kokku on neid MRÜs 16), mis ühendavad 17 000 teadusega rammu katsuvat tudengit. Ka on ülikooli 26 000-liikmeline komnoortearmee edukas töös, õpinguis ja ühiskonnaelus. 53 õppegrupile anti «MRÜ eeskujuliku üliõpilasgrupi» austav nimetus. MRÜ lepinguliste tööde täitmises osaleb üle 2500 tudengi. Suviti töötavad hästi MRÜ ehitusrühmad: otseste rahvamajandusliku tulu kõrval ei jäeta unarusse ühiskondlik-politilist kasvatustööd. Nii lugesid üliõpilased suvel 2170 loengut, andsid 908 kontserti, abistasid šefluse korras 106 maakooli, ehitasid 86 laste mänguväljakut ja spordiplatsi, andsid abi 218 sõja- ja tööveterani perekonnale. MRÜ ühiselamutes elab 17 500 inimest. Ametiühingu ja üliõpilasaktiivi ühisjõul korraldatakse intriikanikele ekskursioone Moskvas ja lähistel. Üldse on ühiselamutes 190 tele-, puhke-, lugemisa ja õpituba. Intrikanike käsutuses on ühtekokku 1588 sööklakkohta. Ülikooli profülaktooriumis saab õppeaasta vältel ennast kosutada 3000 üliõpilast. Mitmesuguse ühiselamuinventari maksumust hinnatakse 264 rublale ühe tudengi kohta. MRÜl on 3 puhke- ja spordilaagrit: 250 kohaga Krasnovidovos, 350 kohaga Pitsundas ja 560 kohaga Lazarevskis. MRÜ klubides tegutseb 40 taidluskollektiivi. Mõõdunud semestril andsid taidlejad 130 etendust ja kontserti, mida jälgis 40 000 inimest. Ülikooli kultuuripalee «Leninskije Gorõ» suur saal mahutab 710 inimest, Herzeni tänava kultuurimaja saal 450 inimest ning ühiselamu DAS (Dom aspiranta i stažera) saal 300 inimest. MRÜ klubide võrk võimaldab ühekorraga mahutada kuni 3000 vaatajat-kuulajat. Ülikooli Gorki-nimelises teadusraamatukogus on seitse ja pool miljonit raamatut 70 Liidu rahvaste ja 53 võõrkeeles. Raamatukogus on 59 lugemissaali 3500 kohaga ning 15 abonemendiosakonda. Oppeaasta jooksul laenutatakse 5,5 miljonit raamatut. Rahvusvaheline raamatuvahetus käib 779 organisatsiooni ja asutusega nii sotsialistlike kui kapitalistlikest ja arengumaadest. («Московский университет»)

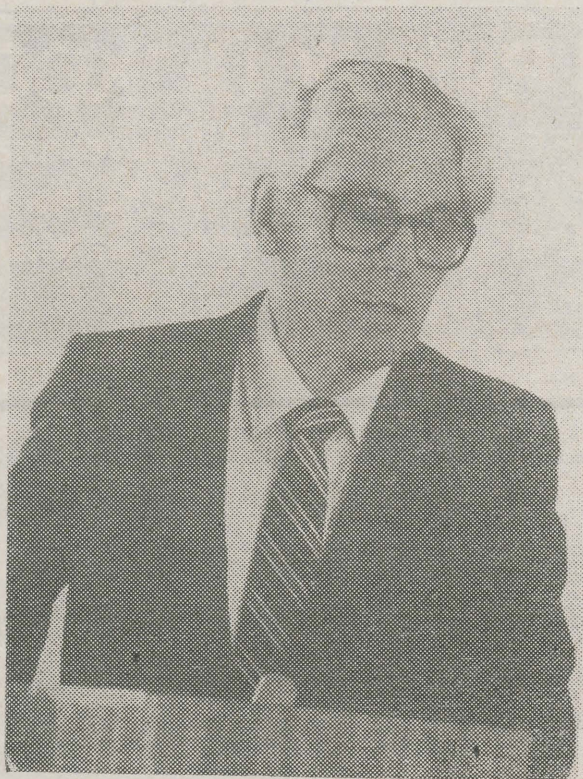
*

Austria ülikoolides jõuavad naised meeste varsti järele, võrdõiguslikkuse üle ei pea muretsema. Nõnda teatas augusti eelviimasel päeval Austria teadusminister Heinz Fischer. Ministri sõnutsi olla naiste osakaal suurenenud mitte üksi tudengite seas, vaid ka õppepersonalil hulgas. Praegu on austria üliõpilastest 42% naissoost, algkursustel koguni 49%. Austria kõrgkoolide 1940 professorist on naised 95. Edenenine seisab siin selles, et 14 aasta eest olnud naisprofessoreid vaid 32. Nende osakaal — 3,6% 1970. aastal — on kõvasti muutunud — 4,9% tänapäeval. Kui asi niisuguse tempoga edasi läheb, võib arvata, et umbes 100 aasta pärast vastab naisprofessorite suhtarv naistudengite omale. («Volksstimme»)

*

Lääne-Aafrika riikide ühisjõul on loomisel Regionaalne Mereteaduste Akadeemia, mille asukohaks saab Elevandiluuranniku pealinn Abidjan ning mille ülesanne on valmistada ette kvalifitseeritud kaadrit piirkonna riikide laevastikele ja sadamateenistustele. Abidjanist tulevate teadetele on seal juba lõpetatud õppelaborite ja töökodade ehitus. Esimesed tudengid peab akadeemia vastu võtma 1986. aastal. Mitte juhuslikult ei valitud just Elevandiluuranniku uue kõrgkooli asukohaks. Sellel maal on kestvad traditsioonid sadamaspetside ja meresõitjate väljaõpetamisel. Abidjanis tegutseb väga tulemuslikult kaubalaevastiku kool, kus õpivad 9 Lääne- ja Kesk-Aafrika riigi esindajad. («Азия и Африка сегодня»)

Olaf Prinits — matemaatik ja muusik

Nii võib dešifreerida ülemöödunud pühapäeval aulas toimunud sõnalis-muusikalise põimiku «Matemaatika, muusika ja inimene» sisu. Sel puhul siis mõned küsimused asjaosalisele.

■ Jaan Eilart pidas sõnalis-muusikalises põimikus ettekande «Kodukoht, kool ja õpetajad». Kus sündisid ja kuidas algas koolitee?

«Olen Türi mees nagu Jaan Eilartki. Austust ja lugupidamist selle linnakese vastu on kujundanud eelkõige Türi kool oma suurepärase õpetajatega. Eriti meenuvad kauaaegne klassijuhataja ja matemaatikaõpetaja August Seitam ning eesti keele ja kirjanduse õpetaja Viktor Viilup. Esimene neist osales veel 1977. aastal meie klassi kokkutulekul ning teine viibis samal aastal ka minu kontserdil TRÜ aulas. Mõlemad on nüüd manalamehed. Pedagoogina hindan kõrgelt oma klassiõdesid-vendi. Selles kollektiivis kasvasime kõik tublideks kaelakandjateks. Uhkust võib tunda sellegi üle, et mu parim sõber — klassivend Valter Mendelson koolitas ja kasvas oma poja üheks meie Tartu linna elu ja tegevuse juhtijaks.»

■ Räägitakse, et olid korraga nii õpilane kui ka õpetaja ja seda nii kesk- kui ka ülikoolis?

«Olin 1946/47. õppeaastal Tallinna 2. Keskkoolis õpetajaks ja samal ajal õppisin 9. õhtukeskkooli viimases klassis. Tookordsete keskkooliõpilastega olime mõne aasta pärast kaasüliõpilased, mõnega õppisime samas teaduskonnas ja mõnega laulsime koos Tartu Akadeemilises Meeskooris. Mõnedki nendest õpilastest on tuntud ka ülikooliringkondades, nimetaksin Endel Jürimäed, Heiki Müüri, Ivar Trikkeliit.

V kursuse üliõpilasena kutsuti mind samasse kooli tagasi. Veitsin tookord nädalast neli päeva Tallinnas ja kolm Tartus. Tallinnas oli nädalakoorumus 36 tundi, loengute hulka Tartus aga märksa väiksem.»

■ Kes olid Sulle eeskujuks ülikoolis ja mida tahaksid meenutada oma üliõpilaspäevist?

«Enne ülikooli astumist olin pidanud juba kolm aastat õpetajametit — elukutse, mis ilmselt ema kaudu ka minusse on programmeeritud. Seda suundumust arendasid ülikoolis eelkõige prof. Gunnar Kangro asjalikkus ja täpsus, aga samuti prof. Gerhard Rägo rikkalik metoodiline arsenal ning eriline suhtlemis- ja esinemisoskus.

Üliõpilaspõlvest meenutaksin oma toredaid kursusekaaslasid Ülo Lumistet, Jaan Einastot, Ivar Pe-

terseni, Leo Vöhandut, Aleksei Tümanokki, Karl-Samuel Rebast jt., kes täidavad praegu vastutustähtsaid ülesandeid teaduse arendamisel ning matemaatika-alase kõrg- ja keskkooli edendamisel.

Veel meenub neljakümne aastate lõpu ja viiekümne aastate alguse laiahaardeline isetegevus. Olin klubi juhataja Herman Rasva abi selle töö korraldamisel. Nii Hariduse kui ka Kalevi tänava kultuurimajade saalid olid mitu õhtut nädalas meie käsutuses. Ülikooli aulas esinesid üliõpilastest instrumentaal- ja vokaalsolistid, koorid ning ansamblid. Kui maestro Richard Ritsingul oleks tol ajal laulupeo mõte pähe tulnud, siis 1951. aastal võinuks toimuda TRÜ laulupidu enam kui 1000 lauljaga. Kahju, et ajaloo talletajad tollastes üritustes ainult kampaanialikkust näevad.»

■ Teadlasena uurid koolimatemaatika arengut eesti koolis. Kas probleem koolimatematika raskusest on omane ainult tänapäevale ja ainult meie vabariigile?

«Kui matemaatika oleks koolis kunagi olnud kergemate või isegi keskmiste õppeainete hulgas, siis aitaks mineviku kogemus meid tänapäeva keerdsõlmi lahti harutada. Kahjuks see nii ei ole.»

■ Oled olnud pikka aega Eesti NSV Haridusministeeriumi matemaatikakomisjoni esimees. Millised olid siis matemaatika õpetamise probleemid koolis ning millised on need praegu? Kas paljude õpikute autorina näed ette olulisi muudatusi koolimatematikas?

«Mind võeti matemaatikakomisjoni koosseisu, mida tol ajal juhatas Elmar Etverk, pisut enam kui 25 aastat tagasi. Nii siis kui ka tänapäeval on koolimatematikute põhiülesandeks matemaatika koolikursuse kaasajastamine ja sellele su õpilastele vastuvõetavalt esitamine. Kuuekümnendatel aastatel õnnestus meil see pisut paremini. Olin ju siis eesmärgidki tagasihoidlikumad. Kavandatud koolireform sunnib meid mõnegi juba lahendatuks tunnistatud probleemi juurde tagasi pöörduma.

Stabiilseks kuulutatud õpikute periood ei tööta kujuneda väga pikaks. Püüd taandada keskkooli matemaatikakursuse nõuded sajandi alguses kehtinud nõuete tasemele või ajas veelgi kaugemale ei ole teaduse arenguga kooskõlas.»

■ Oled olnud vabariigis paljude erialaste ürituste algataja ja organisator: Tartu I Keskkooli matemaatikakallakuga klassi rajamine, vabariiklike matemaatikaõpe-

tajate päevade idee algatamine ning organiseerimine, vabariiklike matemaatikaolümpiaadide korraldamine kooliõpilastele, TRÜ matemaatika õpetamise metoodika kateedri rajamine ja juhatamine... Kust võtad kõige selleks aega ja kust tekivad head ideed?

«Aega on kõigil ühepalju. Kui sa oma elu paremates ja tegutsemistahtelistes aastates oled seatud lahendama teatud ülesandeid vabariiklikul tasemel, siis on sinu kohus teha kõik endast sõltuv nende edukamaks lahendamiseks. Paraku kipuvad aga seetõttu samas kõrvale jääma paljudele omaseks saanud ning enam isiklike eesmärgi arvestavad ettevõtmised.»

■ Põimiku muusikaline osa oli Sinu kanda. Mis ajast pärinevad tõsisemad lauluharrastused? Et oled kontsertkoorides laulnud juba 45 aastat, siis on loomulik tunda huvi ka algusele järgnenud kontserttegevuse vastu.

«Türi Keskkooli muusikaõpetaja Hugo Mürk asutas 1940. aastal kooli meeskoori. Sattusin sellesse koori 15-aastasena. H. Mürk pani mind ühe klassiõega ka duetti laulma.

Laulmine Türi Keskkooli meeskooris Hugo Mürki juhatusel, Tallinna Opetajate Seminari segakooris Riho Pätsi juhatusel ja Padise segakooris Verner Ounroosi takikepi all sisendasid soovi jätkata lauluharrastust ka Tartu Akadeemilises Meeskooris. Maestro Richard Ritsing lülitas mind pea koori kolmekordsesse meeskvarietti ning hakkas andma soolopartiisid. See kohustus häält koolitama, õpetajatenä Salme Kann ja Rudolf Jõks. Järgnesid päris soololaulud kooride kontsertidel, kuni laule kogunes nii palju, et tekkis võimalus üles astuda päris iseseisvate kontsertidega. Neid on toimunud Tallinnas, Tartus, Viljandis, Pärnus, Türil, Värskas, Võrus ja Rakveres — kokku 15 kontserti.»

■ Oled usin Uno Sahva rühma liige. Kas kokkupuuted spordiga on ka varasemast ajast?

«Esimesed ja ühtlasi ka viimased spordidiplomid sain siis, kui olin 10-aastane. Ülikoolis on aga füüsilise ja vaimse mina vormis-hoidmise eest hoolt kandnud väsimatu Uno Sahva. Tema poolt ellu kutsutud võimlemisrühm on tegutsenud juba üle 20 aasta.»

Dots. Olaf Prinits sai 3. septembril kuuekümnendaastaseks. Palju õnne!

Ilmus kultuuriajalooline teatmeteos *

Ülikooli 350. aasta juubelik valmistas laienes TRÜ-s tunduvalt inimeste ring, kes asusid tutvuma oma teaduskondade või teadusharude ajaloo. Teadusharu ajaloo kirjutaja peab olema kompetentne oma erialal, kuid peab püüdlema ka professionaalse ajaloolase taseme poole. Teadusajaloolasi eraldi meil ette ei valmistata. Seda ala saab õppida vaid vanematelt kolleegidelt. Kuidas meid võivad aidata teatmeteosed, seda koges iga uurija, kes vajas teavet 19. sajandi Tartu üliõpilaste kohta ning võttis sadu kordi kätte Hasselblatti-Otto «Album Academicum'i» või otsis materjali õppejõudude kohta Levitski koostatud teatmeteosest. Ülikooli tegevuse esimese perioodi, XVII sajandi ja XVIII sajandi esimese kümnendi kohta sellist võimalust polnud, kuigi teadsime, et üks teos on tulemas.

Arvo Teringu visa tööga valminud «Album Academicum'i» ilmumist peame lugema omamoodi sündmuseks, mille tähtsusest saame paremini aru vist alles aastate pärast. XVI, XVII ja suurelt osalt ka XVIII sajandi kõrgharidus oli internatsionaalne: hariduse ja teaduse keel oli ühtlane — ladina keel; üliõpilane sai üle minna ühest ülikoolist teise. (Üliõpilaste ja ka õppejõudude ränded võimaldavad määrata kultuurikontakte, nn. kultuuri- ja teadusareaale.) Tolleaeg-

sete ülikoolide ajalood on omavahel niivõrd läbi põimunud, et neid pole võimalik uurida, tutvumata paljude ülikoolide matrikliraamatutega. Arvo Tering on «Album Academicum'i» koostamisel kasutanud matrikleid enam kui kahekümnest ülikoolist ja paljudest gümnaasiumidest, millel oli üliõpilaste ja professorite kaudu otseseid sidemeid Tartu ülikooliga. Ka kõik need Euroopa ülikoolid vajavad nüüd Tartu ülikooli «Album Academicum'i», et jätkata oma ajaloo uurimist. Sellest laiemast vajadusest ja vastava rahvusvahelise terminoloogia ja lühendite süsteemi olemasolust tingitult on valitud publikatsiooni keel. Tehtud töö mahust kõneleb ka see, et lisaks Tartu ülikooli matrikliraamatule (tavaliselt trükitakse paljudel juhtudel vaid matrikliraamat) on autor selle lahtimõtestamise kasutanud 16 arhiivi või käsikirjade kogu käsikirjalisi materjale, 61 allikapublikatsiooni ja umbes 350 nimetust kirjandust. «Album Academicum» annab meile andmeid 1705 isiku kohta, kes on õppinud aastatel 1632—1710 Tartu ülikoolis.

Teadusliku väärtuse tagab see, et iga immatrikuleeritu kohta on näidatud allikad, kust antud andmed pärinevad (võimalus alati kontrollida, leida ise tee allikate juurde, lisada uusi allikaid, mida autoril ei olnud, ja nii tööd edasi viia...).

Enam kui 120-leheküljeline sissejuhatus ja eessõna on väga huvitavad ning kujutavad endast iseseisvat uurimust. Teeb rõõmu, et töö sellele osale jätkub. Väljaanne on varustatud põhjalike registritega, mis teevad teatmeteose kasutamise mugavaks. Laiemale huviringle oleks kasuks tulnud, kui oleks lisatud registrina andmed ka erialade kohta, mida õpiti, ehkki seda pole sugugi lihtne teha. Kui autorit veel kiita, siis tingimata selle eest, et lisaks suurele tööle arhiivides on ta hoolt kandnud ka raamatu meeldiva ja vastavasse saajandisse viia kujunduse eest. «Album Academicum'i» kaunistavad Tartu ülikooli 17. sajandi trükitiste kujundused (järgimist väärt eeskujul). Kasutades prantsuse ajaloolase M. Blochi sõnu: «Ajalugu pole kellasepa või peentisleri töö. Ta on püüe parema tunnetamise poole: järelikult asi liikumises». Seda ülesannet on oma tööga täitnud ka Arvo Tering, andes paljudele uurijatele kätte töö, mis hoiab kokku nende aega ja energiat, andes võimaluse edasi minna.

PEETER JARVELAID

* Arvo Tering. Album Academicum der Universität Dorpat (Tartu) 1632—1710. Tallinn. «Valgus», 1984, 584 lk. Publicationes Bibliothecae Universitatis Litterarum Tartuensis V.

Eesti ala mõisate nimestik. Teine, täiendatud ja parandatud trükk. Tallinn 1984, 2000 eks., 192 lk., 40 kop.

Uut kirjandust

Keemiline termodünaamika ja

kineetika. Füüsikalise keemia praktikum. Teine, parandatud trükk. V. Past, J. Raudsepp. Tartu 1984, 400 eks., 100 lk., 15 kop.

TEADMISTE PÄEVA

puhul pälvisid rektori käskkirjas tänu seniste saavutuste eest õppe-, kutse- ja kasvatustöös professorid Inge Unt, Harald Peep, Lembit Tähepõld, Juri Lotman, Ain-Elmar Kaasik, Endel Laasik, Vambola Raudsepp, dotsendid Paul Kenkmann, Aino Rodima, Jaan Loko, Henni Kallak, Hillar Palamets, laborijuhataja Tõnu Kollo ja sepp Karl Märton ning üliõpilased nimeliste stipendiumide saajad Sulev Nõmmann, Jaak Evert, Viive Kipper, Aet Haberman, Vahur Keldrima, Renate Elango, Tõnu Hein, Julia Granovskaja, Hugo Mändar, Ülle Lahi, Kalle Kisand, Pilvi Klaassen, Inna Stolovitš, Marju Lepajõe, Airi Liimets, Anne Männama, Mehis Viru, Ulvi Reidma, Ene Meerpuu, Anu Kõiv, Priit Pirsko, Tambet Tampuu, Annika Nellis, Kersti Klavina ja Lelde Villere.

TÄNU

Ülikooli tehisintellekti labori osales kevadel toimunud üliõpilastele seminaril «Suhtlemismudelid» korraldamisel. Eesotsas labori teadusjuhendaja prof. Ilo Sildmäega oldi aktiivsed seminaris teadusprogrammi täitmisel. Rektorile saabunud kirjas tänab NSV Liidu Teaduste Akadeemia küberneetika-teadusnõukogu infoteaduste lingvistiliste probleemide sektiiooni esimees NSVL TA korrespondentliige A. Jeršov asjaosalisi tehtud töö eest. On kujunenud head eeldused informaatika, lingvistika, psühholoogia, sotsioloogia ja teiste teaduste esindajate koostöös tehisintellekti probleemide uurimisel, milles Teaduste Akadeemia näeb ka TRÜ osa.

● TRÜ ajalehetoimetuse tegi mulle ülesandeks valgustada oma lugejale vastuvõtukomisjoni suvi-seid ja ka praegusi tegemisi. On nüüd tööd vähem? Mäletan, et suvel oli lausa pörgu lahti?

Jah, seda kindlasti. Nii statsionaarselt kui mittestatsionaarselt õppijate arv on täis, praegu on raskuspunkt aruannete, kokkuvõtete tegemisel.

● Täna sisseastujad ja sisse-saanud. Oli neid palju ja millised erialad kujunesid eriti populaarse-teks?

Tahtjaid oli 1754, vastu võtsime 1065. Traditsiooniliselt oli kon-kurss kõrge õigusteaduskonnas (3,7), ajaloo (3,7), eesti filoloogias (3,2).

● Tüdrukute osakaal on ikka suurem?

Jah, näiteks filoloogiateaduskon-da võtsime vastu 284 tüdrukut ja ainult 43 noormeest. Kuigi sellisel erialadel nagu füüsika, keemia ja rakendusmatemaatika täheldame mõningast noormeeste ülekaalu, on vahekauss siiski tüdrukute poolel. Rõõmu teeb, et arstiteaduskonna raviosakonnas alustab õpinguid 81 noormeest.

● Tänavu aastasel vastuvõtul ra-kendati ka eksperimenti. Milliste erialade puhul ja kas eksperimen-dist osavõtjate arv oli suur?

Ikka ülikooli

Intervjuu TRÜ vastuvõtukomisjoni vastutava sekretäri dotsent AINO RODIMAGA

Erialad: eesti filoloogia, defekto-loogia, farmaatsia, stomatoloogia, geograafia, vene keel, füüsika, keemia, kehakultuur, rahandus ja krediit, raamatupidamine, majan-dusküberneetika, matemaatika, ra-kendusmatemaatika. Eksperimendi alla minevaid üliõpilaskandidaate tuli kokku 940, s.o. ainult «nelja-de» ja «viitega» keskkooli lõpetanud. Konkursi tihedusest ja pin-geest räägib kasvõi eesti filoloogia, kus läbiminevaks punktisummaks oli 20. See tähendas, et eksperimen-dist mitteosavõtnu pidi kõik eksamid sooritama viitele. Selle 20 punkti sees, uueenduse na, ei arvestata enam keskkooli keskmist hinnet. Õigusteaduskonnas läbiminev punktisumma oli 19, ra-viosakonnas (vene) 18 ja ajaloo erialal samuti 18 palli.

● Missuguseid uueendusi tänavu veel rakendati?

Uuendus on ehk veel see, et teh-nikakooli kiitusega lõpetanud ei saa enam ühe eksamiga vastuvõtu-sõelast läbi. Ühe eksami õiguse an-navad ainult majandustehnikumid, kutsekeskkoolid ja Miilitsakool.

● «Noorte Häälele» antud in-tervjuus mainisite, et tänavu on

palju noori, kes valivad eriala konkreetset ainelist heaolu tulevi-kus silmas pidades. On nüüd *alma mater*isse vastuvõtu seisukohast selline tendents positiivne?

Üldiselt küll, noored ei hõlju enam pilvedes. Nad teavad, mida peavad tegema, et nende poolt va-litud eriala end tulevikus õigustaks.

● On tulijaid ka mujalt, kauge-malt?

Jah, esindatud on Taga-Kaukaa-sia liiduvabariigid, aga ka Mosk-va, Leningrad. Erialadest on kau-gemalt tulnukaid enim arstiteadus-konnas, samuti vene filoloogias.

Ja meie suunasime mujale...

... 35 noort. Tänavu Moskva, Leningradi ja Valgevene RÜ-sse. Eriti nõutavad erialad olid sani-taar-hügieen ja epidemioloogia, kus kandideeris 3 inimest kohale.

● Kas komisjoni töös oli ka piinlikke momente. Pean silmas neid eriti agaraid lapsevanemaid, kes iga hinna eest oma lapsukest ülikooli püüavad sokutada (a la naabir poeg õpib)?

Erilist piinlikku ülipüüdlikkust ei märganud. Lapsevanem jääb

ikka lapsevanemaks, hoolitsev ja muresev, kuid tõi, noortel endil peaks rohkem olema iseseisvust ja vanemad peaksid hariduse jätkamises siiski lapsi rohkem usalda-ma.

● Psühholoogia...

Statsionaarselt on psühholoogia kaotatud, õppida saab seda teise kõrgharidusena alates III kursusest kaugõppes.

... ja prantsuse keel?

Võtame vastu üle aasta, eelmi-sel aastal alustas 8 noort.

● Ajateenistus ja ülikool?

Küsimus on päevakorras. Ar-meesse kutsutud noormees jäetak-se üliõpilaste nimekirja. Kui tal endal jätkub pärast teenistust soo-vi ja tahet, saab ta kohe kursust jätkata.

● Ja lõpuks: on ülikool popp noorte hulgas?

On küll!

Aitäh ja jõudu!

Dotsent A. Rodimaga ajas juttu žurnalistika I kursuse üliõpilane

KALEV KUDU

* * *

Toimetusest: praegu tööta-vad esmakursuslased majandites, ka linnas ja siinsamas ülikoolis. Kuidas neil läheb, seda saab tea-da järgmisest lehest.

TÄHTPÄEVAKALENDER

Dietrich Heinrich Jürgenson

(1804—1841)

Suvel möödus 180 aastat Tartu ülikooli esimese eestlasest emakee-lektori sündist. Tartu ülikoolis on süstemaatiliselt eesti keelt õpetatud alates 1803. aastast. Ülikooli põhi-kirja alusel kuulus filosoofiateadus-konna koosseisu eesti ja soome keele lektor, alates 1817. aastast eesti keele lektor. Üle saja aasta oli eesti keele lektor ainsaks eesti filoloogias õppejõuks Tartu ülikoo-lis.

1837. aastal asus eesti keele lek-tori ametikohale esimese eestlase-na Dietrich Heinrich Jürgenson (sünd. 15. juulil 1804 Pärnumaal Orjäl mõldri pojana). Ta õppis 1823—1826 Tartu ülikoolis teoloogia. Usuteaduskonna lõpetamise järel asus ta 1827. aastal Tartu Opetajate Seminari inspektori ame-tisse.

Eestlasena tundis ta sügavat huvi eesti keele ja kirjanduse vas-tu. D. H. Jürgenson oli F. R. Faehl-manni ja F. R. Kreutzwaldi lähem sõber ja nõuandja, ka toetas ta F. R. Kreutzwaldi tema gümnaa-siumipäevil.

D. H. Jürgenson oli Opetatud Eesti Seltsi asutamise ajal ja esi-mestel tegevusaastatel selle üks sil-mapaistvamaid juhte. Tähelepanu väärivad mitmed tema ettekanded (eesti murrete tekkimisest, eesti noomenite käänamisest, eesti kir-jandusloost jt.).

Tema algatusel alustati eesti keele sõnaraamatu koostamist ja väljaandmist. Oma loenguil seletas Jürgenson eesti rahvalaule ja 1841. aasta kevadsemestril pidas ta esi-mese loengu eesti kirjanduse aja-loost. Eriliseks huviobjektiks oli Jürgensonil liivi keel.

Matthias Johan Eisen

(1857—1934)

M. J. Eisen oli Tartu ülikooli professor aastail 1920—1927 (kir-jandusloos tuntud ka varjunimede all mag. Nooli-Aleksander, A. Mai-ne, En. jt.).

M. J. Eisen sündis 16. septemb-ril 1857 Vigalas Oese kooliõpetaja perekonnas. 1879 astus ta Tartu ülikooli, mille lõpetas 1885. 1886. aastal saadeti ta Ingerimaale proo-viametit pidama. Lähemalt oli Eisen tutvunud soome keele ja kirjandusega juba üliõpilaspõlves, nüüd uuris ta vepslaste ja karja-laste elu-olu ning keelt.

1912. aastast alates elas M. J. Eisen Tartus. 1920. aastal määrati ta rahvalaule professoriks. Tartu-perioodil sai temast tolle aja kõige produktiivsem kirjamees, kellelt il-mus üle saja töö. Suurem osa neist puudutab folkloori.

1883. aastal alustatud rahvaluu-lekogu oli 1924. aastaks kasvanud 55 000-leheküljeliseks. Oli kogutud riiklikul materjal eesti vanasõna-dest, rahvamõistatustest, samuti Kaval-Hansu ja Vanapagana lugu-dest jt.

1920. aastal ilmus M. J. Eiseni «Eesti mütolooogia». Juba 1891.—1898. aastal avaldati trükiis tema eestindatud «Kalevala».

M. J. Eisen oli ka ajakirjanik ja kõnemees. Tema sulest pärineb õige mitu nn. kunsteepost («Kõu ja Pikker»). Käsitlemata ei jäänud ka Eesti ajalugu.

Uhe vanema kirjandustegelase-na valiti M. J. Eisen 1912. aastast peale Eesti Kirjanduse Seltsi juha-tusse, samuti Eesti Rahva Muuseu-mi juhatuse esimeheks. Ta oli 1920. aastal asutatud Akadeemilise Emakeele Seltsi juhtiv jõud.

Professor M. J. Eisen oli oma ajajärgu nimekas ühiskonnategelane. Ta suri 6. augustil 1934 Tartus ja on maetud Raadi kalmistule.

SIRJE TAMUL

TAM Bulgaarias

10. septembril alustas Tartu Akadeemiline Meeskoor oma paari-nädalast kontserdimatka Bulgaa-ria linnades. Kus nad laulsid ja mida nägid, sellest saab täpsemalt teada pärast tagasitulekut.

Pedagoogilise praktika korraldusest filoloogiateaduskonnas

Uue koolireformi ellurakendami-ne toob kaasa muudatusi ka üliõpi-lastel pedagoogilises ettevalmistu-ses. Senisest enam tähelepanu tu-leb pöörata üliõpilaste teoreetilise-le ja praktilisele kutsetööks ette-valmistamisele.

Muutunud on filoloogide peda-googilise praktika aeg. Tänavu alustasid V kursused oma kooli-tööd juba 10. septembril avakon-verentsiga aulas. Praktika kestab 9. novembrini, kusjuures praktika-seminar toimub nagu varemgi 3.—6. novembrini 18 tunni ulatuses. Praktika viimased päevad kuluvad dokumentatsiooni lõplikuks vormistamiseks ja lõpetamiseks (dife-rentseeritud arvestus).

Käesolev V kursuse pedagoogili-ne praktika jaotub kaheks — II ja III etapiks (I etapp on IV kursu-sel sooritatud). II etapil töötab üli-

õpilane-praktikant keskkooli vane-mas astmes, III etapil oktoobrikuu algusest (5. oktoobrist) lisandub senisele keskkooliklassile üks kesk-astme klass. Nii kahe klassiga töö-tades kulgebki staažipraktikaks nimetatud kolmas etapp.

IV kursuse pedagoogiline prak-tika kestab 10. novembrist kuni 9. detsembrini. See on 4-nädalane I etapp, kus üliõpilane töötab ühe keskastme klassiga. Ka see etapp lõpeb hindelise arvestusega.

Mõnevõrra erinev on olukord vööfiloloogidel, kellel kooliprakti-ka on vaid V kursusel ja kahes etapis.

Iga praktikant töötab koolis nii aineõpetajana kui klassijuhataja-na, võtab osa kõikidest üritustest

ja tunneb ennast koolikollektiivi täieõigusliku liikmena. Praktika lõ-puks esitab üliõpilane oma metoo-dikule-grupijuhile korralduslikult vormistatud materjalid, alles seejärel loeb metoodik praktika lõppenuks ning vormistab hinne. Kui praktika jooksul esineb praktikandi töös tõ-siseid puudujääke või häireid (põhjuseta puudumised, lohakas tundideks valmistumine, pikema-ajaline haigus vm.), siis pikendab metoodik-grupijuh praktika aega, kuni puudujäägid on likvideeritud.

Koolipraktika on pedagoogivõi-mete tõsine proov. See nõuab dist-sipliini, kohusetunnet, töötahet ja huvi. Nii mõnigi üliõpilane leiab oma üllatuseks, et pedagoogiame-t on huvitav, õpilased sümpaatsed ja

töö koolis meeldiv. Varasem «Mitte mingil juhul õpetajaks!» asendub nüüd juba mõttega «Jah, päris to-re töö!».

Teid, noored emakeeleõpetajad, võivad õpilased tervitada selliste «pärlitega» nagu

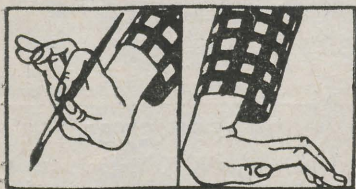
● «Võib-olla natukene seisnes Vil-lu jõud naistes, kuid Villul oli jõudu rõõvida endalt ka elu.»

● «Krõõt käis kirstus südant kergendamas ja läks hauda tänu tööle.»

● «Oma endise sulasega abiellu-des suurendas Andres laste arvu.»

● «A. H. Tammsaare ei näita kellelegi oma mõtteid näpuga.»

Filoloogiateaduskonna pedagoogilise praktika üldjuhendaja REET VÄÄRI

Tänavune noorte kunstnike va-bariiklik ülevaatenäitus on avatud Tartu Riiklikus Kunstimuuseumis.

Kujutava kunsti püral on 6 muu-seumisaali, tarbekunsti ekspositsi-on asub Kunstnike Majas.

Lähemalt vaatleks just noorte kujutava kunsti hetkeseisu. Kuna noortenäitustel on seatud osavõtja-tele vanuse ülempiiriks 35 aastat, siis on huvitav vaadata, mida pa-kuvad lahkumisetenduseks noorte hulgast need kunstnikud, kel sün-niaastaks 1949.

Graafikaväljapanekus on selli-seid peaaegu «küpsed kunstnikke» 3. Rohkem karikaturistina tuntud A. Vasar on viimastel aastatel mit-mekestistanud meie akvarellipilti. Ka antud näitusel köidavad pilku õukondlikud akvarellid «Ballad» I—II. Tõsisemalt kui varasematel esinemistel on tulnud lõpusirgele B. Vassermann, kelle graafilised lehed «Plakatikunstnik», «Maa ja linna vahel» ning akvarell «Väike

Noor kunst '84

džuudopoiss» on tore punkt. V. Semerikovi «Autoportree. Sügis» on hea näide korrektsest akvarel-list, kuid mõjub veidi üksikuna. Tõmmates paralleeli debüütantide leeri, on mõnusaks leiaks TRÜ fi-loloogiatudengi V. Nooritsa pastel-ild «Kohvik» I—II. Graafika aktiiva poolelt paistavad esmajoones silma E. Marguste joonistused «Piiluja» ja «Sõit». E. Öunapuu lisas oma traditsiooniliselt heale akvarellile huvitava segatehnika töö «Juht-grupp». E. Vähi guaššmaal «Pä-rastlõunasonaali» ja S.-T. Annuse graafilised lehed «Taevallinn» on igati sümpaatsed. Sümbolistlike akvarellidega esineb I. Kruusamäe. Meeldivalt ilmestavad väljapanekut V. Kuksi pastellid, T. Reinsalu kuivõlletehnika töö, M. Ottise ofordid, K. Järvi metsotintid.

Võrreldes tihedalt eksponeeritud graafikaväljapanekuga mõjub kor-rus kõrgemal asuval maaliekspositsi-on rahulikuna ja suhteliselt hõ-redana. Vanuselimiiti on ületamas ka 3 maalijat, kuid nende lahkumis-etendus kujunes kesiseks. A. Tolsti hüvastijätupilt on «Hüljes ja toa-lill». Meie Vigri tunneb end maal-il kaunis ebakindlalt, olles poolel-di õhus. Ju ei oma ka kunstnik ise

enda tuleviku suhtes täit selgust. Väheveenvaks jääb U. Pedaniku «Bulgaaria», meenutades avara loodusmaastiku asemel pigem ter-rassilt algavat kehva teatridekorat-siooni. Neilt kahelt tuntud noor-kunstnikult oleks oodanud vähemalt tugevat lõppu. On ju tuntud tõde — lõpp hea, kõik hea. See-eest on tugev J. Kase kergelt militaristlik «Improvisatsioon rohelisel», kuigi see pole sugugi kunstniku tipptöö.

Enne kui asuda kaaluma, kes kannavad maaliväljapaneku raske-mat osa, peab märkima, et erine-vat tavapärast on tagasihoidlik Tallinna maalijate panus. Aeg on ümber R. Tammi ja L. Nageli. Kindlasti andnuks näitusele juurde J. Elkeni ja A. Keskküla kaasalöö-mine. Näituse tugevaim maalija on R. Kari, kelle «Võõra pilgu läbi» ja «Viimne vägivald» iseloomusta-vad kõige paremini praegust maa-ilmapilti. Sama võib öelda ka J. Kase «Improvisatsioon rohelisel» ja I. Kruusamäe sümbolistliku maali «Mälestused» kohta. Mõjuv on R. Kelpmann, tema «Alaalist» vaada-tes meenub noorkunstniku debüüt-töö «Epsteini hirmutamise» 1981. aasta noortenäituselt. Esimeses saalis püüab pilku J. Arro rosolje-

karva simmanilugu «Jaanipäev». Sümpaatne on Tallinna kevadnäi-tusel juba nähtud E.-M. Kokamäe «Portree». Tartlastelt on vastu pan-na I. Timuski «Kaksikportree» ja M. Küti tammiklikult roheline na-tüürmort «Olu ja krevetid». Ka V. Valdi «Pingestamata maastik» on terav. Maaliväljapanekust vää-rivad äramärkimist S. Eheri nai-seliku eneseirooniline «Ehk siis-ki?», S. Randjärve kergelt skiso-freeniline nägemus «Piloed ja tae-vas» I—II, J. Kermiku «Renovat-sioon» ja K. Kesleri «Tütarlapse portree».

Skulptuuris puudusid noorteloo-mingule omased ekstravagantsused. Meeldejäädavad olid A. Vahtrapuu suur kipskõrva ripatsiga ja A. Sep-peti kipskulptuurid.

Sügis on tibudelugemise aeg, noortekoondise aastapreemiad jaga-takse välja aasta lõpus. Kui püüda ennustada maali aastapreemia saa-jat, siis seni tundub teistest ohutus kauges olevat R. Kari (maali aas-tapreemia omanik 1982), aga tubli on ka R. Kelpmann. Graafika ja skulptuuri osas sõltub palju juhu-sest.

Äramärkimist väärib U. Pedani-ku õnnestunud näitusekujundus, mis mõjub seniste Tartu näituse-kujunduste kõrval väga sümpaatse-na.

VALDO VAGI

Lõika välja ja kleebi seinale

Et tõsta kinopubliku ideelist, kultuurilist, esteetilist jms. ta-set, ära näidata ja näha kinokunsti kõlbelisest, moraalsed, eeti-lised jms. väärtomadused, hoiatada väärtõlgenduste ja pseudo-teooriate eest — selle tarbeks kuulutas TRÜ filmiklubi 23. märts-il välja filmipubliitsistika konkursi.

Perspektiivis näeme, et iga rahuldatus ja rahulolematu filmi-vaataja sule haarab — nii palju on ju veel ütlemata — ja kir-jutab. Millegi, küsite. Kõigest, mis servapidi kinokunsti puudu-tab. Filmist üldse, selle tegijatest, näitlejatest, kinopildist üldse ja Tartus. Maa on sõõtis, seeme mulda!

Konkureeriv töö ei pea olema märksõnaga, peab aga TRÜ lehes näha olema. Loodetavasti saame siiski kurbusega nentida,

et kõiki töid pole olnud võimalik avaldada — neid on sedavõrd palju. Konkureerivad muidugi ka need, mis auhindamise ajaks veel lehte pole mahtunud. Zürii saab aus, esindaja ka «Tallinn-filmist».

Kirjutada võib kõigest või peaaegu kõigest, kirjutada võivad kõik, kes ülikoolis õpivad või töötavad või kuuluvad ülikooli filmiklubisse.

Pimedat ekraani ja ereda mõttesähvatust! Auhinnafond on 80 rbl., zürii võtab jagamise enda peale.

Võistlust on pikendatud 15. novembrini.

Filmiklubi

● **FAKT:** Sakala regiooni komandör — ELKNU TRU komitee aseseekretär Jaan Vihrov, komissar — 1984. a. majandusteaduskonna lõpetanud Rein Murakas, meister — TPI ehitusteaduskonna IV k. üliõpilane Tõnu Tammesalu, arst — arstiteaduskonna V k. üliõpilane Ariel Levin.

● **KOMMENTAAR:** Kuidas läks? — Murakas: «Hästi. Üldjoontes hästi.» Aga Karksis? — Levin: «Jäime teiseks!» «Punktiarvestuse järgi,» leiab Vihrov.

Ohtlaselt kulgeva aja näiline ebaühtlus on meid kõiki tõstnud akadeemilise trepi järjekordsele astmele. Kellel rohkem, kellel vähem uudsele. Traditsiooniline tudrukute-poiste suke kipub kiiva kiskuma. Lõpetanutele-lõpetajatele antakse nüüd soodne võimalus targutamiseks «... aga meie ajal...». Alustajad esialgu vaikivad, et tujurikaste tudengiaastate lõppedes omakorda järelkäijatele ette heita «... aga meie ajal...».

Nüüsi viimane aste. Tahtmatult peab hakkama kaaluma ülikoolist saadut ja niisama tahtmatult tõmbub kulm kipra — kas ikka eluks jagub? Lootusrikkalt püüad siiski varbaid panna seni võõraks jäänud tööväljadele. Kiirustada tuleb ka vastamisega igihaljale küsimusele — mida ikkagi kujutab endast sinu leivaisa, Geograafia? Mäletan hämmeldust, mis tuli üle elada ühel esimestest loengutest, kui lugupidamisele pretendeeriv õppejõud dikteeris meile geograafia definitsiooni, nõudes konspekterimist ning igavest meelepidamist. Tegemist polnud naljaga. Taolised mõtekäigud said punaseks tuleks kõigis suhtumistes ülikooli ja nende argisus tõi lõpuks tunnetuse sellest, mida tähendab 352 aastat. Lihtsalt piisav aeg, et panna hoogsasse ühesuunalisse liikumisse ko-

gu akadeemilise õpetamise mehhanism. Selles end kehvast tundvate üksikute rabelejate OMA juures peatumise soovi täideviimine jääb ilmselt alati nõudma tüki tervistavat mõttevaeva.

Kõik algab augustis. Sissesaamise kadallipp on geograafidel lõõderohke. Aga edasi? Töö sai tehtud, nüüd hakkame reisima? Või avastame rõõmsalt, et diplom — see on imeilhtne!? Enamikule on siiski üheteistkümne aastaga selgeks õpetatud korrektsed, kõiki rahuldavad töövõtted ning nende jaoks sulab kõrgkool mõnusaks keskkooli jätkuks. Mingile osale kahjuks ei sula, vähemalt mitte mõnusalt. Igal kursusel kohtab vahet peotäit pretensioonikaid, kes loodavad veel olematutele külkestele teaduse mosaiigis, kes küsivad eesminejatelt: mis on olemas? Vastuse kuulmise asemel komistavad nad aga arusaamisele, et süsteemis «omandamine-aruandlus» polegi vastuse kohta. On ainult šiffer ning teerist. Ja Juhus, tarbetut kisa tekitamas.

Tundub, et kirjapandu viis järjekordse jalgratta leiutamisele. Tagavaraks saab võtta vaid küsimise geograafia olemusest. Ah ei, definitsioon on ju antud, mis seal enam! Siinkohal võib ka allakirju-

tanu kergendatult ohata — lõpuks ometi jõudsin käbini.

Haeska, 27.—31. august, Eesti noorte geograafide suvekool. Esimene omalaadne, kuid võrdlusvõimaluseta kordaläinuks tunnistatud. Kaastudengitele vahet selgituseks, et ärge teid eksitagu sõna «noor». Vaevalt hakkate teiegi kunagi kauges tulevikus ilmutama agarust enese vanaks tunnistamisel. Toimunud üritusel tagas niisugune inimhinge veidrus kõrge erialalise taseme. Noorimatele noorte seast aga võib juba omaette vääruseks olla kasvõi teadmine, et ametivendi on ikkagi päris palju. Täiuslikuma info huvides pole mõtet hakata üles lugema esinejate raskekaalulist nimekirja. Tuleks hoopis hellitada lootust, et agaramad rahulolematud lähevad mõne osavõtnu poole, kaasas intrigeeriv soov aruteluks. Paratamatu tõdemus isikliku teadmistevaramu jalgu nõrgaks võtvast hõredusest ärgu saagu mitte piduriks, vaid tagant-tõukajaks. Ehk aitab veidike kindlust sisendada ka Maurice Maeterlincki käsi: «Lohutuseks ütlegem endile, et arukus on võime, mille varal me mõistame viimaks, et kõik on arusaamatu.»

ANU KULL,
geograafia V k.

Kas praeguse kolmanda kursuse geograafid tunnevad ennast sellel pildil ära? Teie ise teate, et foto meenutab 1982. aasta esmakursuslaste taidluskonkurssi. Ja ära te selle võitsite.

EVALD VELDEMANNI foto

Uusi trükiseid

Silvia Oja. Valik loenguid sportipsühholoogiast. Tartu 1984, 44 lk., 500 eks., 10 kop.

Eugen Kaitsa. Revisjon ja kontroll kaubanduses I. Teine, täiendatud ja parandatud trükk. Tartu 1984, 300 eks., 56 lk., 10 kop.

Ilmar Rebane. Kuriteo toimepanemise staadiumid. Nõukogude kriminaalõiguse. Üldosa. Opetus kuriteost III osa. 3. vihik. Tartu 1984, 600 eks., 60 lk., 15 kop.

Literatuursüntees. Metoodiline juhend TRÜ keemiaosakonna üliõpilastele. Ants Tuulmets, Heiki Timotheus, Mall Hörak. Tartu 1984, 350 eks., 44 lk., 10 kop.

Programmeeritud ülesandeid üldisest keemiast. Koostanud G. Vesman, A. Koorits. Teine, täiendatud ja parandatud trükk. Tartu 1984, 700 eks., 76 lk., 10 kop.

Faaside tasakaal ja lahuste omadused. Füüsikalise keemia praktikum. Teine, parandatud trükk. V. Past, J. Raudsepp. Tartu 1984, 400 eks., 60 lk., 10 kop.

Kvalitatiivse keemilise analüüsi alused ja poolmikroanalüüsi tehnika. Praktikumi juhend bioloogia, geoloogia ja kaubatundmise eriala üliõpilastele. Teine, täiendatud ja parandatud trükk. Tartu 1984, 500 eks., 48 lk., 10 kop.

Aritmeetika ja algebra. Metoodiline juhend matemaatika proseminariks I. E. Abel, E. Jõgi, E. Mitt. Tartu 1984, 1000 eks., 160 lk., 30 kop.

TOLKEVÕISTLUSE LÕPETAMINE VÄLISKIRJANDUSE RING

1984. aasta tõlkevõistluse lõpetamine (ülevaade ja kokkuvõte, auhindade kätteandmine) toimub neljapäeval, 20. septembril kl. 18 peahoone aud. 127. Samas peetakse väliskirjanduse ringi avakoosolek (ülevaade tehtust, plaanid edaspidiseks).

Oodatud on kõik tõlke- ja väliskirjanduse huvilised!

NB! Tõlkevõistluse tulemused anti teada 1. juuni «TRÜ»s.

TOLKEVÕISTLUS 1985

kuulutati välja traditsioonilistel tingimustel 1. juunil.

Tõlgime eesti keelde ilukirjandust maailma mistahes keelest. Proosatekstide (novellid, esseed, terviklikud katkendid romaanist või näidendist) pikkus võib olla 5—10 masinakirjalehekülge (2 intervalliga), luuletusi tuleb võistlusele esitada vähemalt 3 ühelt ja samalt autorilt. Esitada tuleb nii originaal kui tõlge kolmes eksemplaris. Eripreemia on parimale vahendusele NSVL rahvaste kirjandusest.

Osa võivad võtta kõik, kes võistluse väljakuulutamise hetkel olid või alates uuest õppeaastast on TRÜ statsionaarsed või mittestatsionaarsed üliõpilased. Tööd tuleb varustada märgusõnaga ja pealkirjaga «Tõlkevõistlus 1985», lisada suletud ümbrikus tõlkija nimi, teaduskond, kursus ja elukoht ning toimetada hiljemalt 1. märtsiks 1985 ajalehe «TRÜ» toimetusse.

PRESSIKLUBI

Pressisekretärid! Kohtume toimetuses teisipäeval, 18. septembril kl. 16.

FILMIKLUBI

liikmekaarte pikendatakse veel 17. septembril kl. 18—20 Vanemuise 46 fuajees. Uusi liikmeid võetakse ja kandidaadipileteid vahetatakse välja oktoobris. Esimese ürituse kohta jälgige reklaami.

NB! Filmikirjutiste võistlus kestab 15. novembrini. Võitja ei kahetse!

KLUBIS

Laupäeval, 15. septembril kl. 22 kesköödisko.

Pühapäeval, 16. septembril kl. 21 diskokava «Puhumas on sügistuul».

TEATER KLUBIS!!!

24., 25. ja 26. septembril kl. 19 Noorsooteatri etendus «Pink» (A. Gelman). Ühistellimusi võetakse vastu 17. septembril kl. 10—18 tel. 3 47 00. Üksikmüük 19., 20. ja 21. septembril kl. 16—19 klubis (ruum 207).

UUES KOHVIKUS

Laupäeval ja pühapäeval kl. 19 diskoohtu.

MUDILASTELE!

5—7 aastaste laste peotantsuringi tunnid toimuvad teisipäeviti, kolmapäeviti ja reedeti kl. 16—17 klubi suures saalis.

Toimetaja VARJE SOOTAK

TRÜ TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 24 (1383)

Reedel, 21. septembril 1984

Ilmub 22. novembrist 1948

Hind 2 kop.

Roheline muru. Punased lilled. Hall graniit. Rohekaskollased puud. Veel tumedamad puud tiigiveel. Ilus. Isegi liiga ilus. Kas oskame meie, need, kes ise polnud neljakümne aasta eest Tartus, need, keda polnud tollal veel olemaski, ette kujutada sedasama Raadi sõjatu-les? Siin lähedal oli rindejoon. Tartu oli vabaks saanud augusti lõpus. 17. septembril 1944 algas meie suurtükiväe tulelöötk. Mäksa kandis ületati Emajõgi. Vaenlane sunniti taganema. 19. septembri õhtuks oli vaba ka Tartu rajooni praegune piirkond. Oli alanud linna taastamine tuhast ja varemetest. Jätкус 1941. aastal kaikenud nõukoguliku ülikooli taastamine.

Esmaspäevase mälestusmitingu Raadi memoriaalansambli juhatas sisse dotsent Hillar Palamets. Professor Juhan Peegel oli üks neist, kes sõjamehest üliõpilaseks sai, ülikooli ja linna taastas. Ta ütles: «Sõjas seisime paljude kaaslaste haudade juures. Seal andsime endale sõnatu lubaduse — meil tuleb tööd teha ka nende eest. Peame suutma seda, mida nemad enam ei suuda. Ka õpetada tänast üliõpilast.» Professor Valentin Matin EPast: «Tänased saavutused oleme saanud teoks teha tänu Nõukogude Liidu järjekindlale rahupoliitikale»

Pärast sõnavõtte jäid memoriaali monumendile pärjad mõlema kõrgkooli juhtkonnalt. Üliõpilased ja allasutuste esindajad asetasiid lilled Tartu vabastajate nimetahvli-tele. Venelased, ukrainlased, tatarlased... — siin puhkab 2150 sõjameest. Galina Berezenkovaalt kõlas Novikovi «Ema laul» ja Kersti Karult Paul Rummo «Koduteel».

ME MÄLETAME

«Neli aastakümnet pole üldiselt pikk aeg, kuid küllalt pikk kõrgkooli elukäigus. Ülikool oli rüüstatud, vaeslapseks jäetud. Paari kuuga seati korda hädavajalik, õppetöö läks käima. Millise ennastsalgava hoole ja kiirusega korrrastati õpperuumid, koguti kaader. Mäletan seda hoogu. Töötati külmades auditooriumides, korrrastati ülikooli ümbrust ja linna. Igaüks teadis, mida ta tegema peab. Kõnagi polnud vaja kohustada, kohusetunne peitus inimestes endis. Tänu sõjajärgsetele organisatoritele on TRÜ palju saavutanud. Suured teened olid toleaegetel rektoritel, prorektoritel, dekaanidel, kateedrijuhatajatel ja teistel õppejõududel ning töötajatel. Olgem siis järglased

meie eelkäijatele, kelle nime ja tegevust ei unustata.» — Nii kõneldes Raadi kalmistul professor Eduard Laugaste. Põllumajanduse Akadeemia professor Jüri Kuum meenutas põllumajandusteaduste taasrajajaid ja -rajamist, EPA moodustamist 1951. aastal. Arstiteaduskonna komsomoisekretär Vahur Keldrima: «Me langetame pea kõigi eelkäijate ees. Meie kohus on jätkata nende tööd»

Mälestustalituse kalmistul alustas ja lõpetas ülikooli naiskoor. Kõlasid «Mu isamaa on minu arm» ning «Gaudeamus». Kersti Karu esitas A. Sanga luuletuse «Tagasi-vaade».

HANS KRUUS (1891—1976), akadeemik, ajaloolane ja ühiskonnategelane, TRÜ rektor 1940—41, 1944.

ALFRED KOORT (1901—1956), akadeemik, filosoof, TRÜ rektor 1944—1951.

FEODOR KLEMENT (1903—1973), akadeemik, füüsik, TRÜ rektor 1951—1970.

Tartu Riikliku Ülikooli praeguse rektori professor Arno'd Koobi süüdatud tõrvikud andsid valgust nende kalmudele. Lühikeses mälestuskõnes tõi rektor esile seda, mis oli iseloomulik neile ülikoolijuhtidele, kuidas nad edendasid meie alma mater'it. Lilled mõlemalt kõrgkoolilt Künlad. «Gaudeamus».

Artur Linkberg, Albert Valdes, Anatoli Mitt, Gerhard Rago, Richard Kleis, Villem Altkoa, Helmut Kadar, Johannes Piiper... Oksteise järel süttisid künlad sel õhtul veel paljudel haudadel. Ülikool mälestas oma inimesi. Ühiselt.

ÜTÜ • ÜTÜ • ÜTÜ • ÜTÜ • ÜTÜ • ÜTÜ • ÜTÜ • ÜTÜ

Jälle diplom

Üleliidulisi auhindu on saanud meie üliõpilaste võistlustööd varemgi. Nüüd jõudis kohale teade, et NSV Liidu Teaduste Akadeemia pretsidium andis 1983. aasta üliõpilastööde konkursi diplomi Andrus Saluperele. V kursusel valminud uurimust «Jäikplastsete ümarplaatide optimaalne konstrueerimine» juhendas prof. Ülo Lumiste. Sama tööd

tunnustati 1981. aastal ÜTÜ vabariikliku konkursi I järgu diplomi ja järgmisel aastal üleliidulise konkursi medaliga. Praegune teoreetilise mehaanika kateedri aspirant Andrus Salupere on tuntud ka ehitusmalevlase ja fotograafina. Sagedi võib tema tehtud pilte näha meie lehes.

Agitbrigaad. Kus?

Täna täpselt nädal tagasi asus Leningradi poole teele rohkem kui kümnest üliõpilasest koosnev agitbrigaad. Seda juhib õigusteaduskonna IV kursuse üliõpilane, RSRi president Ove Ladva. Kuu lõpuni esinetakse Leningradi ja Pihkva oblastis loengutega, mida peavad peale Ove ka Andres Lepi-

kov ja Raul Eamets (üks õigusteaduskonna II, teine III kursuselt). Kõneldakse ülikooli minevikust, kaasajast, Tartust, Eestist. Kontserte annavad klubi rahvapilliorkester ja lauluansambel «Lakstigaal».

EDVIN PIIM

Malevajuttu tulevikule mõeldes

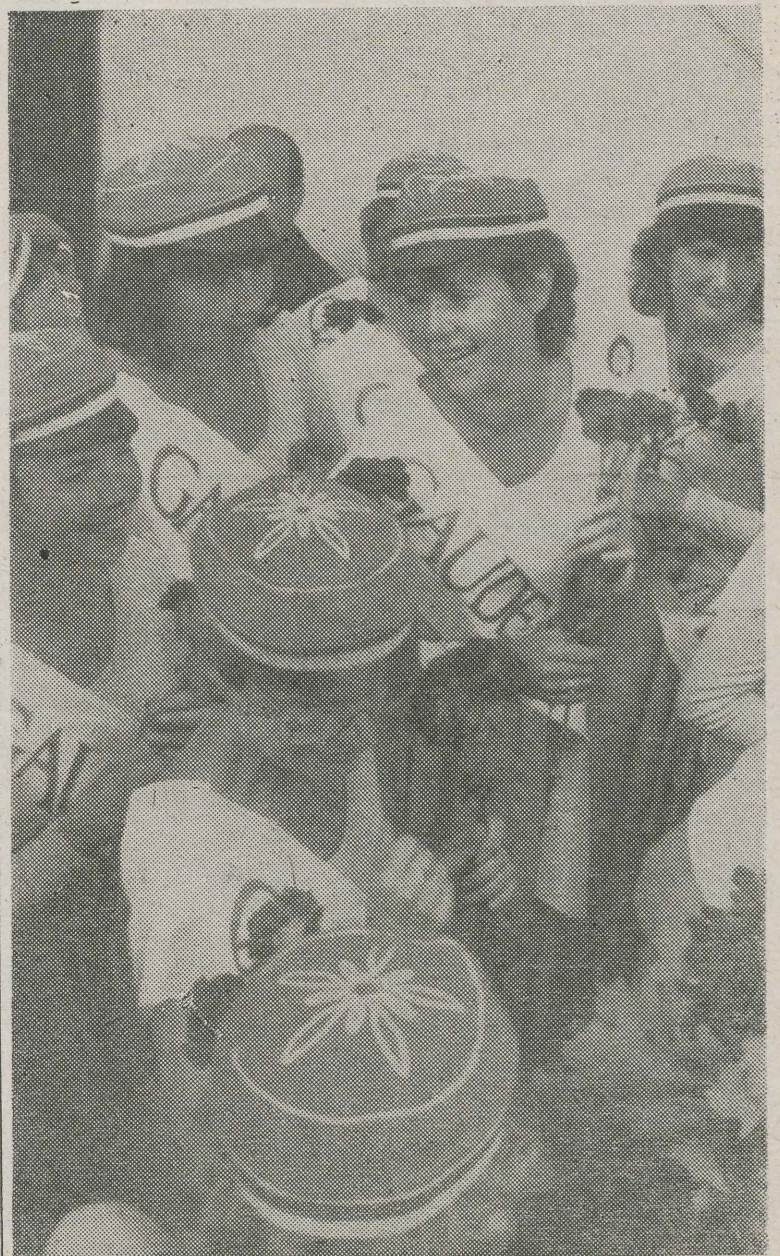
12. septembri pärastlõunal rektori kabinetis. Siia olid ku'sutud EOE Gagarini rühma esindajad. Miks? Rektor huvitus selle rühma tööst lähemalt. Oli ju komplekteerimisega osaliselt raskusi Komandör ja tema asetäitja said ootamatute asjaolude tõttu paika alles natuke enne rühma teeleminekut. Eks rektorilgi tule vastutada oma kõrg-

kooli üliõpilaste eest, eriti niisuguse rühma eest, mis esindab tervet nisti oma liiduvabariiki. Peapõhjusteks oli aga tubli töö tunnustamine. Töötati teistest väiksema rühmaga, palju oli tüdrukuid, kuid võetud kohustus täideti auga. Seda tunnistasid ka autasud, mida tuli kokku 41. Siin anti komandörile dots. Enn Hansbergile ja te-

ma asetäitjale (meister) dots. Viktor Siebenile kätte rektori tänu kiri. Majandusteaduskonna II kursuse üliõpilasele Irina Abramjani le aga ÜLKNÜ Smolenski oblasti komitee aukiri. Nemaad on ka siin fotol.

ARVO VIILUPI foto

(Järg 2. lk.)

● Pöörad lehekülje ja leiad pealkirja «Otsides, leides.» Läheme veel kord «Gaudeamuse»-peole.

Mullu töötas **UNGARI RV** haridusministeerium välja uatuse, ku meeleplaani riigi üld- ja kõrghariduse täiustamiseks. Sellele järgnes pikk ja põhjalik arutelu ungari rahva hulgas. Rahva ja juhtide ühisnõul leiti, et üleminek uuele haridussüsteemile peaks olema järkjärguline, sest praegusel hetkel puuduvad objektiivsed tingimused põhjalike reformide elluviimiseks, pealegi on kaalukaid muudatusi võimatu teha lühikese ajaga. Arutelu käigus sedastati, et täiustamine alaku üldhariduskoolidest: õpetus olgu seal süvitsiminevam kui seni (iseäranis käib see nõue loodusteaduste ja ajaloo kohta), rohkem tähelepanu pööratagu õpilaste võimete diferentseeritud arengule, pakkudes selleks enam võimalusi — näiteks fakultatiivsete ainekursustega.

Samuti leiti, et keskhariduse struktuuris on otstarbekas jätta muutmata praeguse keskkooli kolm põhitüüpi: gümnaasium, spetsialiseeritud keskkool ja tehnikum. Täiustamine seisnagu siin tolle suure erinevuse kaotamises, mis seniajani eksisteerib üldharivate distsipliinide õpetamisel gümnaasiumides ja spetsialiseeritud keskkoolides. Rohkem tähelepanu pööratagu õpilaste huvideringi kujundamisele, õpilase sotsiaalsele arengule.

Kõrgharidust puudutavais diskussioonides otsustati: vähe on sellest, kui noorest inimesest kasvab hea spetsialist; vaja on, et temast saaks ka tõeline haritlane, intelligent selle sõna kõige paremas tähenduses. Ehk teiste sõnadega: kõrgkoolid peavad tudengeile selgeks tegema, et peale nende poolt omandatava eriala eksisteerib ka niisugune keerukas nähtus nagu ühiskond, reaalne elu ja selle argiprobleemid, mille lahendamiseks on vaja usinasti koguda teadmisi, rikastada hinge ja kosutada vaimu. Kokkuvõtvalt kõneldi sellest kõigest pressikonverentsil, mis peeti hiljuti Ungari RV Riigikogus. Peaesinejaks oli Ungari haridusminister, nimekas humanitaarteadlane Béla Kőpeczi.

(«Венгерские новости»)

GDANSKI ÜLIKOOLI (Poola RV) bioloogiateaduskonna üliõpilased hakkasid uurima kolme sõsarlinna — Gdanski, Sopoti ja Gdynia — faunat. Ilmnes, et linnaparkides ja aiamaade piirkonnas elutseb palju kiskjalisi, iseäranis rohkesti nügiseid ja nirkke. Hooimata linnamüürist ja elavast liiklusest võib Gdanskis ja selle lähistel kohata kärpe, tuhkruid ja rebaseid.

(«Польша»)

THAI NGUYENI ÜLIKOOLI (Vietnami SV) arstiteaduskonnas lõpetas tänavu esimene lend. Noored meedikud suunati tööle riigi Keskplato provintsis, kus elavad peamiselt vähemrahvused. Peale meedikute kooli ab Thai Nguyeni ülikool ka pedagooge ning põllumajanduse ja metsanduse asjatundjaid.

Vietnami kõrgkoolielus oli tänavu teinegi tähtsündmus: hiljuti tähistas oma veerandsajandi-juubelit riigi suuremaid kõrgkooli, Hanoi asuv plaani- ja majandusinstituut. Täna on selle instituudi lõpetanud üle 17 000 inimese. Instituudi juures töötavad täienduskursused, mille lõputunnistuse on saanud üle 5000 tööstus- ja põllumajandustöötaja. Kaalukat osa instituudi tegemistes etendab Laosese ja Kampucheale osutatav abi spetsialistide ettevalmistamisel.

(«Азия и Африка сегодня»)

Malevajuttu tulevikule mõeldes

Panuse seatud eesmärkide täitmiseks andsid peale malevlaste rühma komandör ja meister. Pooiku rühmaga poindnud kerge plaani täita ja ületadagi. Ilma üksteisemõistmise ja pingutamise poleks selleni jõutudki. Ehkki punktiarvestust otseselt ei peetud, sai Eesti koondrühm ÜLKNU Keskkomitee vimpli (Moldaaviale rändlipp, Smolenski rühma märgiti samuti autasudega), mis sisuliselt tähendab liiduvabariikide seas III kohta. Parim saavutus senini! Panuse sellesse andsid arstid, matemaatikud, filoloogid, majandustudengid jt.

Allpool tahaksin välja tuua mõned tähelepanekud, mis suvel tekkisid ja nüüdseks selgust juurde saanud.

Töötasime 39-kesi (39. lisandus pärast «Gaudeamuse» lõppemist) Meid oleks pidanud olema 50 Järgnevale malevasuule mõeldes võiks silmas pidada üht-teist õpetlikku sellest, mis tänavu välja koorus.

● **Rühma komplekteerimise aeg** peaks algama tunduvalt varem, optimaalne oleks kuskil novembridetsembris. Nii jääks ligi kuus kuud rühma teeleaamisteni. Sellest peaks piisama üleskerkivate küsimuste arutamiseks ja lahendamiseks. Komplekteerimise peale võiks määrata komsomolikomitees kindla inimese, kes pidevalt annaks tööjärjest ka aru.

● Seada edaspidi üles niisugune tingimus: **välisrühma kandideerivad** vaid need, kel seljataga töö Gagarinis ja lisaks veel mõni aasta staaži koduvabariigis.

● Tõsisemalt tuleks pöörata tähelepanu **erihuvidelise inimese otsimisele**. Leidub ju meilgi küllalt pilimängijaid, lauljaid, tantsijaid. Teistes vabariikides selgita akse aasta jooksul välja ärksamad. Kirgiisi rühm alustas näiteks ettevalmistusi mullu novembris. Esindada ei tule ju mitte ainult *alma mater*'it, vaid tervet vabariiki mitmesugustel konkurssidel, agitbrigadide ülevaatustel ja oma liiduvabariigi päeval. Moldaavia rühma koosseisus oli tervelt viis väga head tantsijat Kõsinjovi PI tantsuansamblist (Eestist kõigest üks), lisaks virtuososel pillimehed. Teenitult tunnustati moldaavilased parimateks tantsijateks. See kõik oli eeltöö viil. Miks ei võiks meilgi kasutada niisugust süsteemi? On ju eestlastelgi «Kuljus» ja TRU RKA. Kindlasti leiduks soovijaid. Kui mitte vanematelt kursustelt, siis nooremalt kindlasti. Aitäh siinkohal kõigile neile, kes suvel eestlaste laulu- ja tantsumaineid hoida püüdsid!

● Ka **spordimehi** oleks tarvis, sest kahe kuu jooksul on mitmeid võistlusi. Tänavu tuli meeste jalgpallis saata Aserbaidžani vastu naised (täitsid oma ülesande muidel aegadel), sest valitses «meessoo pöud». Kehakultuuriteaduskonnas peaks leiduma küll spordilembesed noori, kes saaksid oma võimeid suvel rakendada ja vabariigi au eest väljas olla. Tänavuse võrkpalliturniiri võitja Kirgiisi NSV rühmas oli koguni kolm Frunze «Dünamo» mängijat. Teistes liiduvabariikides peetakse Gagarini rühma pääsemiseks koguni konkurss (vägagi tihe: 3–4 kohale).

● **Oleks aeg rühma laiendada**, viia see välja ühe kõrgkooli raamist. Praegu on kogu komplekteerimisraskus ainult TRU kanda, väljas tuleb aga olla esindusrühma

«Estonia 84 (85)» nime all. Ühel kõrgkoolil on niisugust rühma raske ette valmistada.

● Kuigi rühma meister suurepäraselt oma tööga toime tuli, peaks rühmas edaspidi olema ka mõni n-ö. **professionaalne ehitusmees**, näiteks TPIst, kus valmistatakse ette ehitusinseneri. Miks peab meistritöö ära õppima filoloog või arst või...

TRU ja TPI komsomolikomiteed võiksid asja üle aru pidada. Rohkem on vaja noormehi, ehitamine on siiski meeste töö. Siin võiks abi tulla TPIst ja EPast, kus rohkem meeste erialasid. (Tänavu oli rühmas ainult 9 noormeest!)

VAMBOLA PAAVO,
«Gagarin-84» rühma liige

Otsides, leides.

(Vt. 2. ja 3. lk.)

Keskealine perekond, naisel kaheksa ülikooli embleemiga rätik. «Kui oluline oli see pidu teie jaoks?» «Väga oluline, arvame, et see tähendas igale perekonnale midagi. Arvutage kokku kõik need, kes on kunagi meie kõrgkoolides õppinud. Nende hulgas on ka endisi lauljaid ja tantsijaid. Igal tudengil on omaksed, sõbrad, tuttavad. Meie meelest on kõik kõrgkoolidega seotud ka peoga sinasõbrad, rääkimata paljudest laulu- ja tantsuhuvilistest. Meie olime ka mõnekümne aasta eest üliõpilased ja laulsime kooris.»

Donald Visnapuu, kes peo aegu oli veel ELKNU Keskkomitee esinene sekretär: «Riia peo kohta ütlesite kiitvaid sõnu. Kuidas nüüd?»

VARJE SOOTAK

Uusi trükiseid

«Fenno-ugristica» koondregistrid 1–10 (1975–1983). Koostanud Paul Alvre. Tartu 1984, 800 eks., 52 lk., 10 kop.

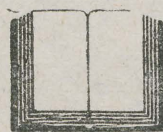
Reet Kasik. Eesti keele tuletus-õpetus I. Substantiivtuletus. Teine trükk. Tartu 1984, 500 eks., 52 lk., 10 kop.

Kogumik normatiivakte õppeajne «Kohus ja õigusemõistmine NSV Liidus» omandamiseks. II osa. Koostanud Kalle Nigola. Tartu 1984, 500 eks., 96 lk., 20 kop.

Praktilisi töid üldisest keemiast. Kolmas, parandatud trükk. Tartu 1984, 800 eks., 88 lk., 15 kop.

Ajaajutussüsteemi TSO kasutamine. Programm kõigile. Koostanud Ü. Kaasik, Ü. Kährrik. Tartu 1984, 300 eks., 96 lk., 15 kop.

Organic Reactivity. English Edition of. Реакционная способность органических соединений. Vol. XXI. ISSUE 1(73). March 1984. Tartu 1984, 400 eks., 124 lk., 95 kop.

KLUBIS

Laupäeval ja pühapäeval kl. 21st «Taasavatud diskoteek uues kuues».

UUES KOHVIKUS

Laupäeval ja pühapäeval kl. 19 diskoõhtu.

NB!

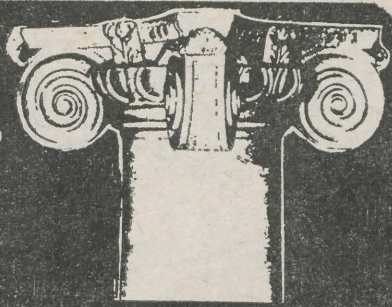
Venekeelne lisaleht ilmus sel õppeaastal esimest korda 7. septembril, täna ilmus see samuti.

Toimetaja
VARJE SOOTAK

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälkandja

Nr. 25 (1384)

Reedel, 28. septembril 1984

Ilmub 22. novembrist 1948

Hind 2 kop.

Juba neli miljonit raamatut!

Küünlasära paistel ja hanesulega võeti ta arvele K. Morgensterini (raamatukogu asutaja ja esimene direktor) ja G. F. Parroti

(1802. aastal taasavatud ülikooli esimene rektor) silme all. Nead kiidavad selle teo ülimalt heaks. Aga see number pole üldse nii tähtis. Hoopis tähtsam on see, et

lääni nende meeste portreedega). Inventarinumbriks sai 477 695. Aga see number pole üldse nii tähtis. Hoopis tähtsam on see, et

NSV Liidu Teaduste Akadeemia väljaanne «Problemó razrabotki u realizatsii kompleksnõh programm» osutus meie teadusraamatukogu nelja miljonendaks raamatuks.

Selle andis tänavu välja Moskva kirjastus «Nauka».

Reedel, kell 12 avas raamatukogu direktor Laine Peep selle piduliku sündmuse: «Nelja miljonnenda raamatu arvelevõtt on järjekordne rikkustähis.»

Komplekteerimisosakonna juhataja Lei Peterson kõneles kokkutulnuile (neid oli konverentsisaa-lis nii palju, et kõik ei mahtunud istumagi) raamatute saabumisest: tulevad sundeksemplarid, vahetused, kingitused, osetakse. Aastas jõuab raamatukokku umbes 120 000 trükist.

Rektor prof. Arnold Koop õnnitles raamatukogu peret niisuguse olulise tähise puhul. Ta ütles, et raamatukogu sündis terve lapse-na, sellele rajati tugev alusmüür. Oleme seda rikastanud, edasi viinud uutes sotsiaalsetes tingimustes. Et TRÜ teadusraamatukogu on tõepoolest üks rikkamaid, mood-samaid ja mugavamaid, seda toonitas ka Moskva RU teadusraamatukogu direktor Niina Avalova. Neil päevil pidas meie raamatukogu oma nõupidamist Liidu kõrgkoolide raamatukogude juhtiv meetodikakomisjon. Selle liikmed said osa ka aktusest.

Matemaatikateaduskonna dekaan dots. Mati Kilp küsis oma õnnitluskõnet alustades «Mis toob õpejõu raamatukokku?» ja jätkas: «Mitte ainult raamatud. Siin on imekenad ja avarad tööruumid. Siia tood uhkustundega kolleege. Ikka leidub mõni vaikne nurk, kus saab juttu ajada või puhata. Uus hoone on muutunud väga populaarseks ka üliõpilaste seas. Veel on eriline miski. See on raamatukogutöötajate erakordne lahkus ja

(Järg 2. lk.)

XII • МОСКВА • 1985

Embleemist
endast

27. juulil 1985 algava XII ülemaailmse noorsoo- ja üliõpilasfestivali embleem kujutab endast rahvusvahelise festivaliliikumise traditsioonilist tunnismärki — viie kroonlehega õit. Viie maailmajao sümbolset värvi kroonlehed ümbritsevad maakera, mille taustal on lendav tuvi — rahu sümbol.

Festivaliõit ääristab sinine topeltjoon, mis otsekui ühendab kõiki maailmajagusi. Oie all on horisontaalne tekst: «XII, Москва, 1985».

Embleem väljendab selgelt ja kujukalt eelseisva festivali loosungit «Imperialismivastase solidaarsuse, rahu ja sõpruse eest!»

Embleemi ametlikud värvid: — kroonlehti ääristavad jooned, maakera kontuurid, lendava tuvi stiliseeritud kujutis — koobalttumesinine valgel foonil;

— õie kroonlehed: kaadmiumhelepunane, koobalt-heleroheline, koobalt-violett ultramariiniga, koobalt-helesinine, kaadmium-helekol-lane.

Konkursile saabunud rohkem kui 300 eskiisi hulgast välja valitud ametliku embleemi au'or on Kiievi kunstnik, Ukraina LKNU N. Ostrovski nimelise preemia laureaat, mitme rahvusvahelise konkursi diplomand Rafael Massautov.

EKP TRÜ
komitees

24. septembri koosolekul:

● võeti NLKP liikmeks pe-diaatriakateedri aspirant Aivar Ivaštšenko;

● kinnitati komitee sügissemestri tööplaani ning valiti komitee ideoloogiaspektori uueks juhatajaks seoses senise juhataja dots. Toivo Kuldsena õppetööga Soomes dots. Mari Sõrg;

● kinnitati ajalehtede «TRÜ» ja «TTY» sügissemestri tööplaani.

Koosoleku lõpul andis partei-komitee sekretär dots. Advig Kiris kauaaegse viljaka pedagoogilise ja teadusliku töö ning aktiivse ühiskondliku tegevuse eest EKP Tartu Linnakomitee ja Täitevkomitee ühise aukirja dots. Agu-Tõnis Talvikule.

Dmitri
Uljanov 110

Neljapäeval tähistati ajaloomuuseumis alma mater'i endise üliõpilase Dmitri Uljanovi 110. sünniaastapäeva. Ürituse avas prorektor Ants Kallikorm. Ettekannetega esinesid D. Uljanovi kortermuuseumi vanemteadur A. Paukson, EKP Keskkomitee Partei Ajaloo Instituudi asedirektor E. Kaup ja NSV Liidu ajaloo kateedri dotsent L. Eringson. Lähemalt mõnes järgmises lehes.

17. septembril meenutasime Raadi kalmistul pärast memoriaali juures peetud miitingut nõukoguliku ülikooli taasrajamises osalenuid. Tudengivalves seisti ka sünnitusabi ja günekoloogia kateedri kunagise juhataja Voo-tele Meipalu (1928—1974) haual.

Eesti NSV vabastamise 40. aastapäeva üritused jätku-sid. Tallinnas toimus pidulik koosolek. Linna lipule kinni-tati Isamaasõja I järgu orden. Kuidas möödus tähtpäeva tähesõit, sellest kirjutab komsomolikomitee pressisekretär Lii Kangru teisel leheküljel.

Täna pakume pisut uudiseid ka Eesti teistest kõrgkoolidest. Rubriik ei ole uus, hakatust tegime mitu aastat tagasi. Siinkohal ettepanek kõigile, kes mõnd teist kõrgkooli (Eestis, mujal Liidus, välismaal) külastab, — tutvustage neid ka «TRÜs».

***

TALLINNA POLÜTEHNILISE INSTITUUDI päevastes teaduskondades soovis astuda 1405 üliõpilast, vastu võtta saadi 1200. Nagu meil ja teistes kõrgkoolides, oli TPiiski konkurss erinevatesse teaduskondadesse üpris erinev. Pingerea eesotsas seisis majandusteaduskond (2,2 avaldust ühele kohale), viimasel energia- ja energiateaduskond (0,5 avaldust). Täiendav vastuvõtt kuulutati välja energiateaduskonna ja ehitusteaduskonna ehituskonstruksioonide ja detailide tootmise vene õppekeelga erialal. Energeetikute täiendav vastuvõtt tõi aga rekordkonkursi — 8,5 kandidaati ühele kohale.

***

TALLINNA PEDAGOOGILISE INSTITUUDI vastseks üliõpilaseks sai 472 noort (laekus 903 avaldust). Erialati oli vastuvõtuplaan peaaegu sajaprotsendiliselt avaldustega kaetud. Üle pika aja oli isegi matemaatikutele-füüsikutele võimalik otsustada, keda võtta, keda jätta. Traditsiooniliselt olid populaarsed erialad näitejuhtimine, tantsujuhtimine, joonistamine, joonestamine (tüdrukud), võõrkeeled. Kõigi aegade suurim konkurss oli kehalise kasvatus erialal, kus 45 kohale soovis 115 inimest.

***

TPedi rektoraadi, dekaanide ja allüksuste juhatajate ühine semestri alguse nõupidamine peeti oma sõprusrajooni Rakvere E. Vilde nimelises ja Viru kolhoosis. Ajalehe «Pedagoogiline Instituut» toimetaja Urve Buschmanni artiklist selgub, et seal ei arutatud mitte ainult oma pakilisemaid ülesandeid, vaid taaskohtuti ka tuttavate paikade ja inimestega. EKP Rakvere rajoonikomitee esimene sekretär Ülo Niisuke tutvustas kultuuriväärtuste hoidmist. Alustati ju nõupidamistki hiljuti restaureeritud Rägavere mõisa-hoones. Tsiteerime tema mõtteavaldusi: «TPedi ja rajooni sõpruslepingu eesmärgiks pole ainult tõrgeteta kartulivõit. Kõrgesti kvalifitseeritud õpetajad valmistavad ette kõrgesti kvalifitseeritud töötajaid kõigil elualadel.» Ta tõi näiteks Rakvere I keskkooli, kelle kasvandikke iseloomustab aktiivne ellusuhtumine.

***

EESTI PÕLLUMAJANDUSE AKADEEMIA puhul tuleb meelde, et see kõrgkool moodustati 31. augustil 1951 TRÜ kolme teaduskonna baasil. Ülikoolist tuli akadeemiasse üle 850 üliõpilast ja 95 õppejõudu. Praegu õpib EPA kuues teaduskonnas üliõpilasi 12 erialal. Uuel õppeaastal võeti vastu 550 üliõpilast (konkureeris 792 soovijat). Konkurss kujunes kõige suuremaks metsamajanduses (2,2) ja veterinaarias (2,0).

Info on pärit TPI, TPedi ja EPA ajalehtedest

Aeg läheb ja orgaanilise keemia kateedris järgneb üks juubel teisele. Nüüd on järg jõudnud dotsent Agu Talviku kätte, kes alustas meil juba tudengina (1952—1957). Aastast 1957 on ta kateedris teinistusrajal läbi käinud kõikvõimalikud astmed: alates vanemlaborandist üle nooremteaduri, vanemteaduri ja vanemõpetaja dotsendini välja. Kandidaadikraadi kaitstes 1961. a. dotsendi kutse sai 1973. a. Ta on üks neid mehi, kes algusest peale on osa võtnud keemika ja katalüüsi uurimislaboratooriumi väljaarendamisest, osalenud selle töödes senini. Kaua aega on ta töötanud kateedri õppejõuna, olles vahepeal aastaid kateedrijuhataja asetäitja. On hoidnud kindlalt õlga all kateedri õppetööl, osalenud kõikvõimalikes ühiskondlikes tegevustes ja ettevõtmistes, pidanud vastutustähtsaid parteilisi ameteid keemiaosakonnas, teaduskonnas, üliõpikooliliselt. Ta on üks neist, kes kunagi ei küsi: mis ma selle eest saan? Kui teda nõusse saada, siis võib alati kindel olla, et tegu tehakse, ülesanne täidetakse. Ta pole seda tüüpi, kes riskile läheb, vaid kaalutleja, kes poolt- ja vastuargumendid enne läbi mõtleb ja siis otsustab. Ka ei armasta ta sõnavõttudega hiilata, aga kui vaja, esitab oma arvamuse. Mõnikord on väljendustes isegi järsk, kuid mitte kunagi pahatahtlik.

«Sünge mees.» — ütlevad tudendid, kui talle eksamit peavad tegema, sest Talviku näoilme pole

neil vastamise ajal mingeid emotsioone võimalik välja lugeda. Kas räägid, mis vaja, või läheb hoopis viltu. Hinnab näitab, kuidas vastus oli. Lootusetutel juhtudel, eriti kui tudengikene on juba mitu korda üritanud ning on meeleheitel, oskab Talvik tudengi ajast siiski nii palju teadmisi välja õngitseda, et asjaga ühele poole saada. Siis on mõlemail hea meel. Ühel, et läbi sai, ja teisel, et õpetamisest ja õppimisest on midagi kasu ka olnud. Oppejõud peab ju optimist olema.

Teaduse valdkonnas on juubilar aastakümneid tegelenud keemiliste reaktsioonide kineetika, mehhanismide uurimisega nii eksperimentaalselt kui teoreetiliselt. Teda võib pidada kitsa ala teadlaseks-spetsialistiks-realistiks, mitte romantikuks teaduses.

Tõsi, viimasel ajal — ilmselt seoses põhjalikuma orgaanilise keemia õpiku kirjutamise lõpetamisega — on ilmnunud tal mõningaid jooni, mis viitavad esialgsest rangest liinist kõrvalekaldumisele. Et ta viimastel aastatel on hakanud liblikate vastu huvi tundma ja neid kollektioneerima, ei maksa imestada. Juba vanasõnagi ütleb, et kuidas papp, nõnda kogudus, ja siin on otsustavaks eeskujuks kateedrijuhataja ise. Talvik on hakanud, nagu räägitakse, huvi tundma ka orgaaniliste ühendite sünteesi vastu! Ja veel teatud omadustega ühendite vastu. Võib-olla tekkis niisugune huvi pikemaajaliste mõtiskluste tulemusena Karijärve onnis,

aiamaad harides või hoopis auto all nokiitades. Kes seda teab, aga midagi nagu idaneb. Kui nüüd keegi arvab, et Talvik, olles kineetik, on igavene kuivik, siis eksitab ta rängalt. Talvik on seltskondlik, oskab nalja teha, ei karda metanooli, etanooli ega isegi

nikotiini. Tunneb rõõmu kõigest kaunist ning võtab ette pikki matku.

Mis siis muud kui orgaanikute pere õnnitlused juubeli puhul. Pea püsti! Viiskümmend on kõõmes.

TULLIO ILOMETS

270 minutit

ALMAVO ja ülikooli autojuhiga dekoratsiooni ka oma masinatele.

Viisteist minutit hiljem: kaks kollast raketti, kaks korda kaks rohelist ja lõpuks punased. Ligi 60 autot hakkas liikuma Toompea poole.

«Siin tuleb nii sappa hoida, et keegi vahele ei pääse,» hoiatas Ott, TRÜ sõiduõpetaja. Ja siiski pääses ringteel paar erasoitjat talle ette. Kolonnisaba kadus Tartu maantee mäest alla. Kolmveerand tundi miilitsa aktiivset tegutsemist, ja jälle olime kõik koos. Raportite kogumist oodates jälgisime Võidu väljakul käivat miitingut ja paradiidi Tõsi küll, raadiost. Väljak ise oli vabastajate päralt.

Veteranid ees marssimas, nende järel paariti tähesõiduautod, tohutu hulk sõjaväelasi, ajateenijaid, muid mundrimehi ja koolilapsi tee ääres — nii nägi välja pidulik rongkäik.

Laululava sissekäigu juures par-

kis soomusauto, mille peal palju palju lilli. Juhi kõrval seisis sissemarssi oodates Arnold Meri, tõrvik käes. Autos istus pika halli habemega taat — Nõukogude Liidu kangelane Endel Puusepp — ja andis muhedaht au piltnikele.

Lauluväljakul toimus miiting. EKP Keskkomitee esimene sekretär Karl Vaino meenutas Eesti võitlajate kangelastegusid «Aeg läheb, pöördumatult ja püüdatult. Aina vähemaks jääb inimesi, kes võitlesid fašismi vastu. Kuid mälestus sõjast ei sure.» Tervitasid pioneere, võidust 40 aasta möödumise auks anti kolmekordne saluut. Kontsertosas esinesid deklamaatorid, rahvatantsukollektiivid, Punalipulise Balti Laevastiku madrused Eesti NSV teeneline kunstnik Voldegar Kuslap ja NSV Liidu rahvakunstnik Josif Kobzon.

Nii sai läbi ligi nädal aega peetud vabastamispidu. Tartu vabastati 1944. aasta 25. augustil, Tallinn 22. septembril. Mõlemat daatumit ühendav tähesõit läbis selle ligi kuuajase vahemaa 270 minutiga.

LII KANGRU

Juba...

(Algus 1. lk.)

vastutulelikkus.» Ta soovis 345 töötajale uusi töömuresid, mis tähendaks seda, et tuleks aina rohkem uusi raamatuid, mida arvele võtta, mida me vajame.

Psühholoogia IV kursuse üliõpilane Heiti Pakk: «Raamatukogu on omamoodi hariduse sümbol, nagu jäämägi, millest võime näha ainult väikest osa, ülejäänud on hoiul, ka meis enestes. Nii lootsime nagu iseendalegi väikese raamatukogu mudeli.»

Aktuse lõpuosas anti mitmele töötajale pidulikult raamatukogu rinnamärk ning kingitused (raamat muidugi) ülikooli juhtkonnale ja sõnavõtnuile.

Kolme miljonenda raamatu arvelevõtmist ja raamatukogu vahepealset teed meenutab väike näitus. Eelmine tähtsündmus oli 10. aprillil 1970. Kolme miljonendaks raamatuks osutus 1969. aastal Novosibirskis ilmunud «Problemõ povõšenija effektivnosti nautšno-issledovatel'skoi rabotõ».

VARJE SOOTAK

● Uues Anatoomikumis (Lutsu 2) avati VJATŠESLAV AFANASJEVI mälestustahvel (1859—1942). Pato'oogilise anatoomia professor töötas Tartu ülikoolis aastail 1894—1918. 1896. aastal hakkas lugema süstemaatiliselt bakterioloogiakursust. Määrati 1918. aastal tööd alustanud Voroneži ülikooli arstiteaduskonna dekaaniks. 1932. aastal valiti Tartu ülikooli audoktoriks.

ARVO VIILUPI foto

Tänu

Rektor tänas oma käskkirjas tulemusriikka õppe- ja teadustöö eest ning õnnitles 50. sünnipäeva puhul dots. Agu-Tõnis Talvikut. Kauaegse eeskujuliku töö eest pälvisid tänu seoses 50. sünnipäevaga tööline Aino Sastok, 55. sünnipäeval teadusosakonna juhtiv insener Valentina Pisuke, 60. sünnipäeval preparaator Marta Kanter, koristajad Veera Kapustina ja Ella Montenen ning maaler Hugo Kelder, 70. sünnipäeval preparaator Oskar Käärma ja valveülem Leonhard Mõtsmees ning 75. sünnipäeval Leopold Reivart.

Üldfüüsika kateedri pikaajalise ja eduka juhatamise eest avaldati tänu dots. Valdo Ruttasele.

Seoses pensionile siirdumisega pälvisid tänu viljaka õppe-metoodilise töö eest vanemõpetajad Olga Mankin ja Viktor Kark. Kauaegse hea töö eest avaldati tänu ka preparaator Hillar Uibole.

Kehakultuuri- ja Spordikomitee avaldab tänu rahvusvaheliste võistluste «Sõprus-84» purjeregati avaja lõputseremonial esinenud TRÜ võimlejatele Kaia Palmile, Katrin Kamarikule, Aune Kullile, Helle Luhale, Külli Saakpakule, Anu Kivimäele, Eve Libele, Eve Mäetsale, Mariika Jahilole, Helle Viinapuule, Tiina Sakkariasele, Luule Asumäele ja Piret Kivimäele.

Balti liiduvabariikide VI geometriaalase konverentsi «Diferentsiaalgeomeetria kaasaegsed küsimused ja tema rakendused» hea organiseerimise eest avaldas Ees-i NSV KKEH Ministerium kiitust algebra ja geomeetria kateedri juhatajale prof. Ülo Lumistele ning rakendusmatemaatika labori vanemteadurile Aleksander Fläiserile.

Esmaspäeval istud Sa koolipinki. Sinu kaheteistkümnend kooliaasta. Ei maksaks seda seostada ainult koolitee jätkumisega. Ülikool on küll Su haridustee jätkaja, aga mitte selline, nagu oli Su eelmine kool. Mis ta on, seda tahavad täna Sulle öelda eelkäijad.

II kursuse üliõpilane: «Siin ei aja Sind ema hommikul üles, kee-

Tere, esimese kursuse tudeng!

gi peale Su enda ei käi kingapanduses ega pese Su pesu. Kõik tuleb endal teha. Minule oligi just niisugune ellulülitumine kõige raskem. Aga päris tore on iseendaga hakkama saada.»

III kursuse üliõpilane: «Võta Tartust ja ülikoolist nii palju, kui jõuad: teater, filmiklubi, näitused, muuseumid, üliõpilaspäevad, muusikapäevad. Maei tea, kui suuteline ise keegi vastu andma on, aga midagi siiski. Loe hoolikalt läbi kõik ringide ja klubide kuulutused. Kuskil on ka see paik, mis Sulle peaks sobima. Nii ei ole Sa mitte ainult võtja, vaid ka andja.»

IV kursuse üliõpilane: «No mi-

da ma oskan Sulle soovida? Jooksen ise loengute ja lapse vahet. Jaa, jaal! Ülikoolis õppides abielluvad väga paljud. Kas ma ei soovita, sest mul endal raske? Miks mitte, kui arvad, et see õige on leitud.»

V kursuse üliõpilane: «Sina oled ju see kõige targem! Algul oled uhke, et sisse said, siis sellepärast, et tekkel peas. Kuskil kolmandal kursusel taipad, et Sa veel midagi ei tea. Kui mina esimesel kursusel oleksin, siis käiksin palju rohkem loengutel, õpiksin ka rohkem. Olen õppejõududega päri, et ülikooliaeg on kõige ilusam aeg elus. Oskas siis sellest lugu pidada!»

KARTUL, KARTUL, KARTUL!

Päeval ja öösel unes. Enamik esmakursuslasi praegu kartulipõllul müttabki. Müttaks rohkemgi, kui ilm lubaks. Igatahes nädala lõpuks on paljud oma plaani lubanud täis saada, et siis ometi kord ülikooliseinte vahele pääseda. Esmaspäeval algab õppetöö.

Teisipäeval linnas käinud eesti filoloogia I kursuse juhendaja Paul Hagu arvas, et neil on Vinnis seni töö päris korralikult laa-

ibunud. Tema hoole all on 44 eesti filoloogi ja 10 žurnalisti. Koos TPedI tudengitega peetakse sotsialistlikku võistlust.

Kus siis veel esmakursuslased tööl olid? Tartu, Valga, Põlva ja Rakvere rajoonis, ka Viljandi- ja Pärnumaal. Kokku 793 üliõpilast 36 majandis.

«Edasist» on juba lugeda saanud linnas tööavaist tudengitest. Ülikoolis oli ametis 76, linnas 46 üliõpilast.

Igaüks näeb, kui palju vihma on tänavu kallanud. Seepärast pole majandites ka kartulivõtt veel lõpule jõudnud. Nii lähebki esmaspäevast maatöödele appi osa II kursuste tudengeid.

***

NBI Järgmisel nädalal kirjutab kõrgkoolipedagoogika labori vanemteadur Taie Kaasik rubriigis «Esmakursuslasele» vaimsest pingest ja tervislikust õppimisest.

Nende hulgas, kes tänavu suvel üritasid astuda ZDANOVINIMELISE LENINGRADI RIIKLIKU ÜLIKOOLI filosoofiateaduskonda, oli keskkooli kuldmedaliomanikke tervelt 9. Kuid ainuke, kes neist üheksast esimese eksami — ühiskonnaõpetuse — «viiele» tegi ja kohe sisse sai, oli Arhangeliski tütarlaps Lena Nikanova. Miks just filosoofia? Lena vastab: «Filosoofia pole kimp seadusi, vaid põnev teadus, mis pidevalt areneb ja rikastub. Tähtsaim on mõistagi see, et filosoofia õpetab inimest loogiliselt mõtlema ja arutlema. Paljud peavad seda meeste alaks, mina pole niisuguse eelarvamusega nõus. Pole nõus ka tolle dilemmaga, mida teadlasele ikka ja jälle ette manatakse: vali — kas perekond või teadus. Arvan, et need kaks asja on igati ühendatavad ning et nad täiendavad teineteist suurepäraselt.» Kuigi Lenal elavad Leningradis sugulased, otustas ta ühiselamu kasuks. «Tahhan olla lähemal ülikoolile, kursusekaaslastele!» Mis siis ikka, jääb vaid üle soovida Lena Nikanovale kõike head kõigiks viieks tudengiaastaks.

(«Ленинградский университет»)

*

«Miss Polonia '84» tiitli võitis VARSSAVI ÜLIKOOLI filosoofiateaduskonna üliõpilane Magdalena Jaworska. 23-aastane kaunis blondiin saab hästi hakkama ka õppetöoga: keskmine hinne ülikoolis on tal 4,7. Kahjuks on ta juba kihlatud, tema peig on matemaatik.

(«Польша»)

*

INDIANA ÜLIKOOLI (USA, Indiana osariik, Bloomingtoni linn) juures töötavas žurnalistikakoolis (The Indiana University School of Journalism) õpetatakse juba teist aastat marksistliku ja sotsialistliku ajakirjandussüsteemi kursust. See hõlmab Nõukogude Liidu, Euroopa sotsialismimaade ja Hiina kommunikatsioonisüsteemi kujunemislugu, teooriat ja praktikat.

(«Journal of Communication»)

*

JORDAANIAST tulevaid teadetele on Iisraeli okupatsioonivõimud Jordani jõe läänekaldal palestiinlastele jälle ülekohut teinud. Nimelt ei lubanud nad Nabluse linnas paikneval pedagoogilisel kolledžil (Kulliyet Al-Najah Al-Watanieh) uuest õppeaastast tööd alustada. Kõrgkoolijuhitide sõnutsi on seega 3000 palestiina tudengil õppimisvõimalus ära võetud. Juuli lõpul sulgesid okupandid kolledži, ajendiks oli seal korraldatud palestiina rahvakunsti näitus. Nabluse kolledž on palestiinlaste tähtsamad kõrgkoolid. Jordania 14 kõrgkoolist paiknevad 6 Jordani jõe läänekaldal, mis 1967. aastal Iisraeli poolt okupeeriti. Araabia maade 7. tippkonverentsil 1974. aastal Rabatis (Maroko) lubati see piirkond Jordaniale nõusolekul palestiinlastele. Iisrael mõistagi eirab neid otsuseid ja jätkab palestiinlaste kiusamist.

(«Die Wahrheit»)

*

***

MAROKOST saabusid augusti lõpunädalal halvad uudised: ligi kaks kuud kestnud näljastreik on nõudnud kahe üliõpilase elu. Dou-raidi Moulay Boubaker suri Maroko edelarannikul asuvas Essaouira vanglas ja Belhewari Mustapha ühes Dar al-Beida (Casablanca) haigemajas. Noormehed kuulusid nende üliõpilaste hulka, kes olid tänavu jaanuaris osa võtnud protestimeeleavaldustest valitsuse poolt kavandatud maksutõstmise ja esmatähtsate toiduainete hinnakõrgenduse vastu ning selle eest vangid pandud.

(«Die Wahrheit»)

FILMIKIRJUTISTE VÕISTLUS FILMIKIRJUTISTE VÕISTLUS FILMIKIRJUTISTE VÕISTLUS

NBI!

Filmikirjutiste võistlus kestab 15. novembrini.

***

Sõnadel provints, provintsiiaal on ikka olnud juures mingi kalvustav maik. Provintsluse kui nähtuse all on karjutud mõistma vaimset mandumist, silmapiiri aktust, kõige vähegi suurilmaliku tingimusteta jumaldamist.

Federico Fellini on oma viieteistkümnenda filmi kokka öelnud, et see on «reaalne provintsi muuseum...» lugu loiuist sumbunud elust Itaalia provintsis, laiskusest, süngest komfordist, naeruväärsest püüdlustest ja igatsustest.»

Kuid Fellini poleks Fellini, kui näeksime ekraanil igavakali vege-teerimist kusažil kolkas. Otse vastupidi, oma välise sädeluse ja koomikaaga koiavad ektfellinilikult värvikad karakterid eemal pisimagi igavuskuradi. On teada tõde, et F. F. paneb suurt rõhku oma filmide visuaalsele küljele. Ka «Amarcordi» tegelaskond on visuaalselt huvitav, seda eelkõige tänu oma ebataavalisele füsiognoomiale. Enamik neist esindab mingit kindlat inimitüüpi, olles seejuures kuni piisajadeni karikatuurid (tumepruun korp don Amedeo läikival pealael jms.). Tundub, et ainuke visuaalselt ebakuvitav karakter on filmi keskne tegelane, üpris tavalise ulaka gümnaasisti välimusega Titta (stsenariumis nimeks Bobo).

«Amarcordi» rõkutatult ekstsentriliste tegelaste iseloomudes on paljudgi ühist — infantilisus, optimism, enamikul ka lausa vulgaarsuseni langev ramedus. Provintslaste kuvidering on rõkutatult maine, suuresti seotud eeroosega. Omaenda seksuaalsete võimete ülespukumist on F. F. nimetanud itaalia arketüübi psühholoogilise substraadi ühe põkiomadusena. Päris filmi algul on sümbolimaigune kaader — allalangev tõkkepuu eraldab linnakese surnuaiast. Järgnev rituaalne kevadpidu («vana nõia» põletamine) märgib valguse võitu pimeduse, elu võitu surma üle. Surma ja kaduvuse, vist ka kurbuse jaoks pole viitaalsete väikelinlaste mõtte- ja tundeilmas kokta. Tõkkepuu tõuseb alles filmi lõpuosas, et lasta läbi don Amedeo abikaasa surnukeha.

F. F. karakterite igirakvalikkusest on kirjutatud palju ja põhjalikult.

Provintsirahva elu on läbinisti rutiinne, kuid lapselik loomus las-eb tal nautida pisimatki sündmust,

● «Amarcord» ja selle režissöör Federico Fellini.

Tuginedes M. Baktini tuntud uuri-musele, on muuhulgas leitud paral-leele keskaegse karnevalitraditsiooni ja Rabelais' ning Gogoli karak-terimaalingutega.

Kuigi F. F. naeruvääristab provintsiialismi, ei muutu ta satirist öelaks. Tema autoripositsioon on reeglina keataktlik. Olles ise sünnilt provintslane (nagu stsenariumi kaasautor Tonino Guerragi) ja tundes hästi kujutatavat keskkonda, püüab režissöör leida väikelinlase totternäljaka käitumise psühholoogilisi tagamaid. Filmi lõpul ütleb lahkumispirarates Olgelakke: «Ma armastan teid kõiki, poisid!» Pole vist liiaist väita, et ka «Amarcordi» autor «armastab» oma tegelaskonda, sisaldab ju filmi pealkirigi vastava tüve.

«Amarcord» on Itaalia provintsi-linna portree Anno Domini 1935 (F. F. oli siis 15-aastane). Filmil pole selgelt väljajoonistatud süžeed, see on assotsiatiivne pildijada, mille siduvaks lülis on don Amedeo perekond ja tema puberteedialine poeg Titta oma gümnaasiumikaaslastega (ometigi väidab F. F., et väike poiss Federico filmis puudub).

olgu see kas või igaõhtune koomilis-pidulik protsessioon mõõda linnakese peatänavat, milles osalevad kõik, poisikestest raukadeni.

Provintsiiaalid on parandamatud unistajad. Neiu Olgelakke naudib inimitükjas kinosaalis Gary Cooperi filme, gümnaasistid liiguvad lummatuina oma kujuteldavate tantsupartneritega sügisel katusrõdul. Paksmagu, kõige inetum, kuid õrnakingelise poistest (vrd. karjimgija «Orkestriproovist»), on oma kujutlusis kord duce soostik, kord kuulus võidusõitja, kõik selleks, et võita imekauni Nardini armastust.

Kolkalik mõttelaiskus ja iidoliika on soodsaks pinnaseks totalitaarse-tele ideedele. Tsiteerides F. F.-i: «Minu meelest olla fašist tähendab olla provintsiiaal, poolariline, up-sakas, ekshibitsionist». Tõsi, Igavesse Linna sünnipäeval seob don Amedeo kaela anarkistilevi ning «punane viuldaja» mängib kella-tornist «Internatsionaali», kuid see on pigem mingi väärdunud nonkon-formism kui teadlik ideeline protest.

Väikelinlased elavad pidevas Suure Ime ootuses. Nad ihkavad pöörd sümbunud argiellu, janunevad tulutult tunnustuse ja tähele-panu järele. Advokaat deklameerib arhiivitolmust pukastatud tükiseiku

provintsiilina ajalooost küll otse kaamerasse, kuid lummuslik luksusaarik «Rex» jätkab pärast paari tervitusviilet käirimatult oma teed, unustades igerikud lootikud järrelainetusse kelpema. Ka autovõidu-sõitjate jaoks pole linnakesel muud nime kui «1000 MIILI». Tõeline imedemaa (küll ainult kooajal) on linna kofal kõrguv «Grand Hotel», kuid sinna pääsevad vaid Biscein ja Olgelakke.

Oodatud ime ei jää siiski sündimata. Filmi kulminatsiooni eel avab linnakese peaväljakule lasku-nud krakvoinna Cacabose paabu-lind paksus lumesajus oma suure sabalekviiku, mida kaunistavad sini-sed silmarõngad ja kullakarva sädelus. Ent sellised vaatamängud pole provintsiiaalide silmadele — paabulind on surmakuller. Järgneb krakh — Titta ema surm. Et ole siiski päris kindel, kas ime tegelikult toimus. Assotsiatiivne kaakumine järgnevate kaadritega annab võimaluse tõlgendada kõike ka Titta unenäona.

Filmi lõpp on traagiline. Don Amedeo abikaasa surmale, mis on segi lõõnud seni peamiselt mure-tus nägelemises kulgenud perekon-naelu, järgneb Olgelakke pulm ja ärasõit. Provintsiilinnalt rõõvitakse ta sümpaatseim daam, üldine silma-rõõm ja kauniste. Must luksusli-musiin kaob kaugusse, kuid ekraanile ei ilmu tiitrit «LOPP». Meeli-ülendav muusika kestab edasi.

RIHO LAANEMAE,
filmiklubi lüge 1981. aastast

Ajakirjanduse eriala

vilistlaste kokkutulek toimub 20. oktoobril algusega k. 12 aul. Saabunute registreerimine algab k. 11 suure kella all. Oodatakse kõiki lõpetanuid, niihästi neid, kelle õppeplaani kuulusid kunagi vaid kitsama spetsiaalsuse loengud ja kes said õpetaja või filoloogitoimetustöötaja kvalifikatsiooni, ja päris värskeid vilistlasi ajakirjanikudiplomiga, ükskõik, kus nad praegu töötavad. Ootame niihästi kunagisi statsionaarselt kui ka kaugõppes lõpetanuid. Kokkutulekuga tähistame kolmekümne aasta möödumist ajakirjanduse õpetamise algusest meie ülikoolis. Osavõtuks registreeritakse Tallinnas (raadiomajas M. Volper, telemajas K. Saks, pressimajas V. Paalma, Ajakirjanike Liidus T. Laansoo) ja Tartus (E. Puusepp «Edasis», K. Lendok žurnalistikateedris, tel. 3 32 16). Osavõtuks registreerimine lõpeb 10. oktoobril.

JUHAN PEEGEL

Filmiklubi 15. tööaasta

Käesoleva aasta novembris tähistab TRÜ filmiklubi oma tegevuse 15. aastapäeva. Uut hooaega alustati 20. septembril P. Todorovski «Sõjaväljaromaaniga», oktoobris on kavas tutvustada Ungari, Jaapani, Eesti jt. maade filme. Möistagi jääme filmiajaloo programmidega (S. Eisenstein, A. Dovženko ning mitte üksnes need), vaatame nõukogude režissööride paremaid töid. Kohtume kineastidega. Olge valvas, jälgi-ge reklaami!

P. S. Esmaspäeviti, korda kolm kuus, korraldab TRÜ FK väärtfilmide seansse kõigile. Klubi liikmetele loomulikult muidu, muidu soovijatele (kõigile, kes veel

end TRÜsse loevad) müüakse pileteid tund enne kino algust. Esimene üritus on 1. oktoobril kl. 19 kh. ringauditooriumis — Istvan Szabó «Mefistofeles», mille filmikriitikud tunnistasid 1981. aasta Cannes'i festivali parimaks. 15. oktoobril vaatame Akira Kurosawa «Sõdalase varju».

P. S. P. S. Uute liikmete vastuvõtt on 1. oktoobril kl. 18—19 kh. ringauditooriumis ning 3. oktoobril kl. 18—20 sealsamas. Möödunud aastal välja võtmata liikmekaardid kaotavad kehtivuse 3. oktoobril kl. 20.00.

NB! Hilinejad üritusele ei pääse.

FK juhatus

NB!

KOMSOMOLIAJALOO KONVENTS TOIMUB NELJAPÄEVAL, 4. OKTOOBRIKL KL. 12.15 NÕUKOGU SAALIS. OODATUD ON KÕIK HUUVILISED!

PSÜHHOLOOGIDE
SELTSI

Tartu grupi ja TRÜ matemaatika-teaduskonna sünergeetika-alase metodoloogilise seminari ühine koosolek toimub 9. oktoobril kl. 18 Vanemuise tn. 46 suures auditooriumis.

Päevakorras: noorteklubi «Hekto» võimalused ja probleemid (ettekannet noorteklubi rajajalt ja kauaegselt juhilt Ants Pajult); klubi tegevust tutvustava filmi vaatamine.

RAHVAKUNSTI-
ANSAMBLISSE!

Eesti NSV teeneline TRÜ rahvakunstiansambel võtab vastu soovijaid laulurühma, rahvapilliorkestri ja tantsurühma (sega- ja naisrühm) vabadele kohtadele.

Tule ja võta ka sõber kaasa, eriti oodatakse noormehi. Ei maksa hābeneda vanemagi kursuse tudengil, tule julgelt!

Soovijail pööruda TRÜ klubisse (Tähe tn. 3) esmaspäeviti ja neljapäeviti kl. 18—22.

Ansambli juhatus

● Ivan Pliin ei tee enam ammu potte, vaase, kausse. Alles oli aga veel tema töökoda. Tõsi, seda võiks säilitada, sest ajahammas on juba tükk tööd teinud.

● Kahepäevane matk (kord jalgsi, kord veoautoga) oli parajal väsitav. Mitte raske ega kiire, nii et oli aega ka jalgu puhata.

DANIEL MAASINGU fotod

Setumaal

Augustikuu viimasel nädalavahe-
hetusel, heik enne õppeaasta al-
gust, pani Tartu üliõpilaste loo-
duskaitsering suvevaheajale punkti
— koos vilistlastega käidi Setu-
maal. Vana-Irboskast Värskani.
Varasematel üritustel juba oma-
vahel tuttavaks saanud paariküm-
neliikmeline seltskond oli sellise
matka jaoks igati sobiv. Vaatasime
sisse mitte ainult küladesse, vaid ka
taludesse, tegime juttu pererahva-

ga, katsusime näpuga potisetude
kätetöid, perenaise kootud vaipa,
setu rahvariideid. Sedalaadi mul-
jed tunduvad praegu, rohkem kui
kuu aega hiljem, teistest eredamad
olevat. Muidugi oli ka muud hu-
vitavat — Malõ klooster, Saatse
isetegevuslik koduloomuuseum...

Matka eestvedajad olid ringi vi-
listlased Uku Alakivi ja Kalev
Pild.

Kuninglik teatrietendus

Reedeõhtune Moskva — tänavad
täis saginat, metroo tavalisest ar-
gipäevast rohkem rahvast tulvil.
Kõik kiirustavad kukugi, tundes
kerkendust lõppenud tööndalast.
Palju on sissesõitnuid, kes veeda-
vad pealinnas nädalalõppu.

Kürustame metroosse, et sõita
Suure Teatri juurde. Väljapääsu ees
peatavad meid mitmed «kunsti-
jüngrid». Kõlab tuttav fraas: «He
имеете ли вы лишние билеты?»
Vastame: «К сожалению нет.» en-
dil süda rinnus ärevusest põksu-
mas. Näib, et lootust on vähe.
Soov sinna pääseda aga aina kas-
vab. Tegemist on ju karukordse
võimalusega näha Suures Teatris
«Luikede järve» ning istuda saalis
koos Hispaania kuninga don Juan
Carlose, kuninganna donja Sofia ja
meie riigijuhide Konstantin Tšer-
nenko ning Andrei Gromõkoga.

Olemeigi teatritesisel väljakul, kuid
hoonele lähemale ei pääse. Maja on
müütsatest piiratud: läbi lubatakse

ainult need, kellel pilet ette näi-
data.

Saabuval kuningas, kuninganna
ja meie riigijuhid abikaasadega.
Näeme neid teatrisse sisenemas.
Juba olengi meelt teitmas, kui äkki
mu kaaslane õnnest poolsegasena
küüab, et piletid on olemas. Ja veel
kolmandasse ritta...

Rõõmujoovastusega jookseme
teatrisse, viimastena anname riided
garderoobi ning ruttu teatrisaali.
Kui siseneme, mängitakse Hispa-
ania kümni. Kõikide näod on pööra-
tud kuningliku looži poole, et aval-
dada austust kuningapaarile. Teat-
ris valitseb ülimalt pidulik meele-
olu, uudiskimulikud silmad vaata-
vad kuningat-kuningannat. Pilg
jääb takimatult kauaks peatuma
elegantselt musta riietatud sihva-
kale kuningannale ja hispaanlase
kohta pikale kuningale.

Kui mõlema riigi kümniid on kõ-
lanud ja publiku lugev aplaus lõp-
penud, antakse veel veidi aega ning
varsti kuulduvadki balleti avahelid.
Soe ja kingestatud Tšaikovski
muusika vallutab lava, saali, kogu
teatri ja viib meid kaunis muinas-
jutumaailma, kus on kuningaloss,
prints Siegfried, saladuslik järve
nõiatud luikedega ja imekaunis õrn
Odette, graatsiline ja valge nagu
luik.

Balleti tegelased on Tšaikovskil
psühholoogiliselt nii sügavalt ja
peenelt kirjutatud, et muinasjutuli-

ne «Luikede järve» erutab meid kui
tõeline inimlik draama. Muinasiut
saab eluks. Meenub Puškini ütlus,
et ballett on kingega täidetud lend.

«Luikede järve» on üks populaar-
semaid ja armastatumaid ballette.
Teda peetakse vene klassikalise bal-
leti aluseks.

Seekord mängitakse «Luikede
järve» Suure Teatri laval 1419. kor-
da, viimases seades 147. korda. Esi-
etendusest on möödunud 107 aastat.
Viimase seade on teinud
NSVL rahvakunstnik Lenini pree-
mia laureaat teatri ballettmeister
J. Grigoroviš. Lavastuses on kasu-
tatud fragmente tuntud ballett-
meistrite Gorotskovi, Ivanovi ja Pe-
tipa koreograafiast ning säilitatud
kuvitavaid kompositsioone varase-
matest seadetest. Etenduses on pal-
ju pidulikke lüürilis-dramaatilisi lii-
ne ja kelgeid mažoorseid momente,
kus emotsionaalne pinget on väga
suur. Eriti iseloomustavad seda II
vaatuse energilised-trotslikud tant-
sud, mis on kontrastiks I vaatuse
lüürilistele stseenidele — prints
kõikumisele Odettega ja ballistsee-
nile.

Meelde jäid kõrgel professionaal-
sel tasemel esitatud Siegfriedi —
Bogatõrjovi, Rotbart — Vertovi,
õuenarri — Zernovi grand paad.
Laval olid praeguse koosseisu tu-
gevamad. Odette — Ottilia osa
tantsis Ukraina NSV teeneline
kunstnik M. Semizorova, kes suu-

repāraselt andis edasi Odette naise-
likku õrnust, luigelikku graatsiat,
vaimset rikkust ja kaunist kurbust.
Vajaka jäi aga tema osatäitmine
Ottilia rollis, kus oleks tahtnud
näha temperamentsemat, loogsam-
mat, võimukamat, deemonlikumat
naist. Siegfriedina nägime Vene
NSV teenelist kunstnikku A. Ego-
tõrjovi, kelle lüüriline, siiras ja ele-
gantne tants võitis publiku poole-
loiu. Hispaania tantsu esitas Vene
NSV teeneline kunstnik T. Eess-
mertnova. Dirigendipuldis oli
NSVL rahvakunstnik, riikliku pree-
mia laureaat A. Zuraitis. Ta on di-
rigeerinud seda etendust alates
1969. aastast arvatavasti sadu
kordi. Tema dirigeerimismaneer oli
väga meeldiv, selles ei tundunud
olevat ühtegi üleaurust žesti ega lii-
gutust. Ta otsekui valitses orkestril
patriarhliku leebusega, ise muusi-
kat lõpuni tunnetades.

Ka publik oli aktiivne ja kompe-
tentne. Aplausiga ei oldud kiitsi, see
vallandus snontaalselt ja siiralt.
Tihti kõlasid äratundmisaplausid
veel enne oodatud meloodia algust.
Iga vaatuse lõpus tõusti ja aplo-
deeriti ka valitsuse juhtidele ning
kuningapaarile. Etenduse lõppu
kroonisid tormiline aplaus ja braa-
voküüded. Lavale kanti kaks hiig-
lasuurt lillekorvi.

TIINA VILT

KLUBIS

Laupäeval kl. 21 uus tõusev täht
«ART-ROCKANSAMBEL» (küla-
line).
Pühapäeval kl. 21 diskopro-
gramm.

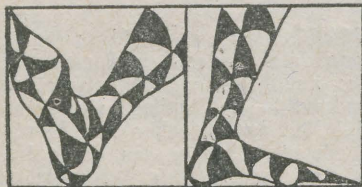
UUES KOHVIKUS

Laupäeval ja pühapäeval kl. 19
diskoõhtu.

VABANDAME

Palume lugeda eelmise lehe 1.
lehekülje sõnumis «Jälle diplom»
auhinnatöö juhendajaks professor
Olo Lepik.

Toimetaja
VARJE SOOTAK

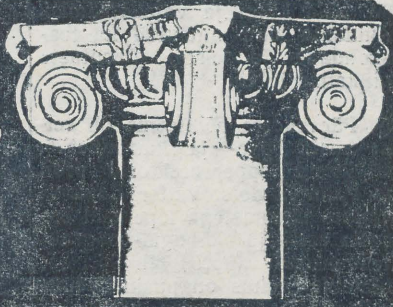
Ajalähe «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Olikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241, tel. 3 51 80. Hans Heldemannil nim. trükkikoja trükk. Tartu, Olikooli 17/19. III. «TRÜ» ilmub reedeti.
Tellim. nr. 3473. MB-09643. Tiraaž 3000. Maht 1 trükipoogen.

«TRÜ» «Тарту Рийклик Юлклоод» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту
Эстонской ССР.

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 26 (1385)

Reedel, 5. oktoobril 1984

Hlmub 22. novembrist 1948

Hind 2 kop.

7. OKTOOBRIIL ON NSV LIIDU KONSTITUTSIOONI PÄEV

Meid on rohkem kui viis tuhat. Nii ütleb TRÜ üliõpilane. Meid on üle üheteistkümne tuhande. Nõnda võib lausuda ükskõik milline TRÜ suure pere liige, sest koos päevaste ja kaugüliõpilastega, kõigi õppejõudude ja töolistega on meid tõesti nii palju. Eriti paistab see välja kogu maailma progressiivsete suupäevadel, pidupäevadel, noortega. Eriti aga mõistnagu sellelgi fotol, mis meenutab üht ühist sammumist koos linna rahvaga. Meistagi toob see kaasa kohustusi. See on samal ajal ka suur ning sügav kohustus oma ühiskonna suhtes — areneda ise ja arendada teisi.

Niisugustel puhkudel väljendub eriti selgelt ka üliõpilaskonna ühtsus, solidaarsus

Konstitutsioon —
meie elu põhiseadus

Riigi põhiseadus on dokument, mis sätestab ühiskondliku ja riikliku korra aluse, kodanike põhiõigused ja kohustused, riigivõimu ja valitsemisorganite struktuuri, valitsemisüsteemi ja palju muud. Sellisena kajastab konstitutsioon ühiskonna arengutaset, ühiskondliku mõttelaadi, klassisuhteid. Ühelt poolt üldistab konstitutsioon ühiskonna poolt läbikäidud teatud ajalooetapi kogemused ja õppetunnid. Teiselt poolt on see üldistus suunatud tulevikku, sest kõik edaspidi vastuvõetavad ja kehtestatavad seadused peavad olema konstitutsiooniliste alustega kooskõlas. Konstitutsioon on kõige põhilisem seadus iga riigikodaniku, ühiskonna liikme jaoks.

Nõukogude riigi ajaloos on olnud tegu nelja konstitutsiooniga, lisaks sellele veel nõ. konstitutsioonilise ajaga Oktoobrirevolutsioonist kuni 10. juulini 1918, mil võeti vastu VNFSV põhiseadus. Sellele konstitutsioonile panid aluse sotsialistliku riigi esimesed dekreedid. Need olid karmid revolutsioonidekreedid ja seepärast, V. I. Lenini sõnade järgi, konstitutsioon ei hiilunud ilusate sõnade poolest. Põhiülesanne oli säilitada ja kindlustada proletariaadi diktatuuri. Selleks pidi töörahvale kindlustama endiste valitsevate klasside õigused. Sama konstitutsioon pidi võtma need õigused neilt, kes astusid revolutsiooni vastu.

1922. aasta detsembris tekkis liitriik — Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liit. Liidu moodustamise põhidokumendid (deklaratsioon ja liiduleping) said aluseks

meie maa teisele konstitutsioonile. Nagu esimene konstitutsioon, nii kajastas ka 1924. aasta 31. jaanuaril vastuvõetud teine põhiseadus maailma-ajaloolist muutust. Esmaordselt fikseeris põhiseadus eri rahvaste vabatahtliku võrdõigusliku liidu printsiibid.

Kolmas konstitutsioon võeti vastu 5. detsembril 1936. Ka see oli maailma-ajaloolist murrangut üldistav dokument, tähistades sotsialismi aluste rajamist meie maal, antagonistlike klasside kadumist. Sama konstitutsioon oli aluseks esimesele Eesti NSV põhiseadusele 1940. aastal.

Neljas, meie riigi praegu kehtiv konstitutsioon, võeti vastu 7. oktoobril 1977. See on arenenud sotsialistliku ühiskonna põhiseadus, mis kinnitas pikaaegsed saavutused nii ühiskondlike suhete arengus kui ka seadusandluses. Konstitutsioon tähistab uut sotsialistliku demokraatia arengutaset. Teda võiks iseloomustada kui usaldusdokumenti iga ühiskonna liikme suhtes. Kuid usaldus on seotud kõigi ühiskonnaliikmete suure vastutusega ühiskonna ja riigi ees. Olgu see töö, perekond, riigivalitsemine, riigikaitse, keskkonnakaitse — kõige eest kanname vastutust kui vahetud konstitutsiooni elluviijad.

Sisendada vastutust kõige ühiskonnas toimuva vastu on üks olulisemaid ülesandeid noore põlvkonna kasvatamisel. See on tagatis, et tulevased meie maa konstitutsioonid saavad sõnastada uut kvaliteeti riigi ja ühiskonna arenguprotsessis.

JÜRI ANT

7. OKTOOBRIIL ON ÕPETAJATE PÄEV

Tillukese koolilapse esimesed pilgud on suunatudemale, oma esimesele õpetajale. Õpetaja on talle sellesuures mesilasperes kõik — ema, kasvataja, õpetaja. Möödub mõni aeg ja juba ta teab, kelle tundi oodata, kelle tundi karta, kelle tunnis kõike oma ala tõelised meistrid. Aga neid on siin palju. * * *

Kool on läbi, aga meele on rangemad, nõudlikumad, mitte semulikumad õpetajad. Ja nii läbi kogu elu. Ka siit, kõrgekoolist meenuvad enne PALAV TERVITUS KÕIGILE ÕPPEJÕUDUDELE ÕPETAJATE PÄEVA PUHUL!

Tähelepanu,
arstiteaduskonna
suurüritus!

Tänavusügisene arstiteaduskonna päev algab neljapäeval, 11. oktoobril kl. 10 ja kl. 15 teaduskonverentsiga «Meditsiiniuuritud praktikale».

Reedel, 12. oktoobril

kl. 11 aulas teaduskonna päeva avamine ja aktus: akadeemiline loeng «Patomorfoos ja integratsioon dermatoloogias» — prof. Herman Vahter;

«Arstiteaduskond ja üld- ja molekulaarpatoloogia instituut 1984/85. õ.-a.» — dekaan prof. Ain-Elmar Kaasik ja direktor dots. Laur Karu;

autasustamine;

kl. 15 A. Linkbergi nim. auditoriumis ENSV Tervishoiu-ministeeriumi teadusliku meditsiini nõukogu, arstiteaduskonna ja UMPI nõukogu ühine koosolek «Teadusasutuste osalemine toitlusprogrammi realiseerimisel Eesti NSVs»;

kl. 20 ball «Vanemuises».

Küevi RÜ 150

MARKSISMI-LENINISMI

ÜLIKOOLI

Eile sõitsid rektor professor Arnold Koop ja parteikomitee sekretär dots. Advig Kiris Küevi Riikliku Ülikooli juubelpidustustele. 5.—7. oktoobrini tähistatakse mitmesuguste üritustega Ülikooli 150. sünnipäeva.

ESIMENE ÕPPUS TOIMUB KOLMAPÄEVAL, 10. OKTOOBRIIL KL. 18 I KURSUSELE PEAAHONE AUD. 102 JA II KURSUSELE KEEMIAHOONE AUD. 320.

* * *

TRÜ nõukogus

● 28. septembri koosoleku algul analüüsis TRÜ tsiviilkaitsestaabi ülem Anatoli Dovidenko senitehtut, selle häid külgi ja vajakäämisi. Kuulama olid kutsutud ka teaduskondade ja teiste allasutuste tsiviilkaitse juhid.

● Päevakorra põhiteema oli eelmise aasta õppe- ja kasvatustöö. Analüüsisid õppeprorektorid prof. Uno Palm ja dots. Valter Haamer. Parimate tulemustega lõpetasid õppeaasta arsti- ja biooogia-geograafia teaduskond (95,1% ja 94,1%). Madalaim edukus on püsinud füüsika-keemiateaduskonnas (86,9%). Erialadest oli kevadsessioonil nõrgim eesti õppekeele füüsika eriala (78,4%). Kursuste lõikes halvenes edukus I, IV ja V kursustel, paranes II ja III kursustel. Ühe protsendi võrra suurenes väljalangevus, suurim oli see füüsika-keemia- ja matemaatikateaduskonnas. Kõige paremini on üliõpilaskontingenti säilitanud õigusteaduskond. Oluline tagasimineku toimus neljalele ja viitele ning ainult viitele õppijate hulgas, suurenes ka võlgnike arv. Need on vaid mõned üldised andmed, millele tuleks tingimata lisada, et üldine õppeedukus on viimastel aastatel ühtlane püsisid kindlalt üle 91 protsendi. Lähemal ajal peatume õppetöö küsimustel pikemalt.

Võeti vastu otsus.

● Kinnitati TRÜ nõukogu sekmestri tööplaan.

● Traumatoloogia, ortopeedia ja välikirurgia kateedri juhataja professori kohale valiti meditsiindoktor Rein Raie, arstide, stomatoloogide ja farmatseutide teaduskonnateraapiakateedri juhataja professori kohale meditsiindoktor prof. Kaljo Valgma, üldfüüsika kateedri juhataja dotsendi kohale dots. Henn Voolaid, kergejõustiku kateedri juhataja dotsendi kohale dots. Martin Kutman, riigi- ja haldusõiguse kateedri juhataja dotsendi kohale dots. Inge-Maret Orgo, kaubatundmise ja kaubanduse organiseerimise kateedri juhataja dotsendi kohale dots. Ivar-Jüri Siimon, raamatupidamise kateedri juhataja dotsendi kohale dots. kt. Siinaida Kalnin ning rahanduse ja krediidikateedri juhataja professori kohale majandusteaduse doktor dots. Vambola Raudsepp.

Komsomoli-kroonika

Komsomolikomitee koosolekul 2. oktoobril:

● valiti ELKNU TRÜ komitee asesekretäriks organisatsioonilise töö alal matemaatikateaduskonna IV kursuse üliõpilane Ardo Kubjas, ühtlasi vabastati ta komitee õpesektori juhataja tööst;

● aktiivi õpetamisest andis aru komitee organisatsioonilise töö sektori juhataja Heli Reinola;

● sõjalis-patriootilise töö sektori ja teaduskondade komsomolibüroode osast Eesti NSV ja võidu 40. aastapäeva tähistamisel kõneles Ovanes Sarkisjan;

● EUE ja suvemaleva tööst tegid kokkuvõtte Jaan Vihrov ja Toomas Pilt;

● arutati komsomolialaloo konverentsi korraldamist ning teaduskondade aruande- ja valimiskoosolekute käiku;

● komsomolikomitee otsustas autasustada oma kõrgeima tunnustuse — teenete medaliga aktiivse komsomolitöö eest dotsente Igor Gräzin, Enn Hansbergi ja Viktor Siebenit;

● majandusteaduskonna komsomolikomitee Kaido Vestbergi karistati valju noomitusega arvestuskardile kandmisega vastutustundetu suhtumise pärast oma kohustustesse;

● žurnalistikaosakonna IV kursuse üliõpilast Teet Roosaart karistati samuti valju noomitusega, mis kantakse arvestuskardile kommunistlikule noorele ebaväärika käitumise pärast.

Üliõpilane, õpi terviseks!

- Õppimispaus ehk kes langevad välja esimesel õppeaastal.
- Täielik töövõime saabub alles 40–50 minutit pärast töö alustamist.
- Liiguta ennast, ka õppimise ajal!
- Igähele oma õppimise stiil!

Oppeosakonna andmetel ei lõpetata ülikooli 4–5% immatrikuleeritustest. Eriti suur on väljalangevus kahel esimesel õppeaastal. Kokkuvõttes ENSV Tervishoiu-ministeeriumis näitavad, et töövõimetuspäevade arv 100 üliõpilase kohta aastas on 80-ndatel aastatel võrreldes 60-ndatega suurenenud 3–4 korda. TRÜ üliõpilaste tervise uurijad kinnitavad, et lõpukursuslastel on tervisehäireid rohkem kui esmakursuslastel.

Toodud andmed näitavad, et mitte kõigil üliõpilastel ei toimu kohanemine ehk adaptatsioon kõrgkooli tingimustega sujuvalt. Ülemaailmse Tervishoiuorganisatsiooni ekspertide komisjoni otsuse põhjal on üliõpilaste tervislik seisund ja väljalangevus nende mittekohanemise ehk desadaptatsiooni näitajaks.

Oluliseks faktoriks, mis tingib desadaptatsiooni, on üliõpilase oskamatus toime tulla ülikoolis esitatavate nõuetega ehk teisiti öeldes — oskamatus toime tulla intellektuaalse koormusega. Seega — üliõpilasel ei ole ainult nali ja lõbu, vaid ka tubli töötegemine, ilma milleta arstiks, ajaloolaseks, bioloogiks, filoloogiks, matemaatikuks, füüsikuks, keemikuks, küberneetikuks, kaubatundjaks jm. ei saa!

Taas algab loengutal istumine, praktikumidel ja seminaridel osalemine ning ega arvestused ja eksamidki kaugel ole. Võrreldes õppevaheajaga suureneb märgatavalt istumisele kuluv aeg ning kasvab vaimne pinget. See on õppeprotsessiks paratamatu: vaja on pingutada oma tahet, tähelepanu, mõtlemist ja mälu. Ühel inimesel läheb see kergemini kui teisel — sõltuvalt tema mõistuse ja mõtlemise omandustest, tahte- ja tundesfäärist, samuti ka varasemast teadmiste tasemest ning õppimiskogemustest.

● Tähelepanekud näitavad, et põhilise väljalangenute kontingendi I õppeaastal moodustavad need üliõpilased, kellel mitmesugustel põhjustel enne ülikooli astumist on olnud õppimispaus 2–3 aastat. See kinnitab veel kord, kui suurt rolli üliõpilase üldises adaptatsioonis kõrgkooli tingimustega etendab toimetulek vaimse pingega. On ju vahepeal õppimispausi pidanud noortel osa keskkooliteadmistest

ununenud, samuti on minetatud õppimisharjumus, mis nõuab suuremat psüühilist ja intellektuaalset pinget. Ja võibki juhtuda, et sellega ei tulda toime. Peale õppimisega seotud probleemide tuleb esmakursuslastel iseseisvalt lahendada veel mitmeid teisigi küsimusi: kohaneda uute elutingimustega, tutvuda uute õpingukaaslastega, harjuda vastutama enda eest ise.

Adaptatsioon uute tingimustega, sealhulgas ka intellektuaalse ja emotsionaalse pingega, saavutatakse organismi biosüsteemide aktiivsete, kindlasuunaliste kohastumisreaktsioonide abil. Nende eesmärgiks on organismi struktuuri ja füsioloogiliste funktsioonide stabiilsuse, s.o. homöostaasi säilitamine, mis väljendub heas enesetundes.

Pikaajane intellektuaalne pinget ilma küllaldase vahepealse puhketa kutsub kiiresti esile organismi adaptatsioonimehhanismide kurnatuse. Selle tagajärjeks on kas väiksemad või suuremad tervisehäired, mis kõigepealt avalduvad väsimustundes ja töövõime languses, hiljem ühtede või teiste organsüsteemide funktsioonide häiretes ja õppeedukuse languses.

Hea tervise ja töövõime nimel on peale tervislike eluviiside harrastamise vaja tunda ning kinni pidada mõningatest lihtsatest vaimse töö hügieeni reeglitest. Kõigepealt tuleb lähtuda põhitõest, et uute teadmiste ja oskuste omandamine ehk õppimine on tõsine töö, mida tuleb teha regulaarselt iga päev, iseenenda ja ühiskonna ees, kes on eraldanud ressursid selleks, et noored inimesed saaksid omandada hariduse. Ei jätku ainult loengutel-praktikumidel osalemisest, vajalik on ka igapäevane iseseisev töö. Kohustuslikust õppetööst vaba aeg tuleb jagada olmevajaduste rahuldamise, iseseisva õppimise, aktiivse ja passiivse puhkuse vahel nii, et kõik saaks tehtud.

● On vana tõde, et harjumuspärane töö kurnab vähem närvisüsteemi. Seepärast tuleks enda käsituses olev aeg planeerida võimalikult ühtaoliselt. Soovitav on, et iseseisva õppimise kellajad ja vältus oleksid enam-vähem stabiilsed. Püsiv, harjumuslik rütm võimaldab saavutada suure töövõime. Õppimise vältus ei tohiks olla liiga

lühike. Vaimse töö hügieeni uurijad on leidnud, et töövõime saavutab maksimumi alles pärast nn. sissetöötamisperioodi, mis kestab keskmiselt 40–50 minutit. See periood on vajalik, et organismi vastavad süsteemid häälestuksid kõrgemale funktsionaalsele tasemele. Seepärast ei ole soovitatav õppimist alustada kõige keerukamast materjalist ega teha pikemat puhkepausi kohe esimese õppimistunni järel. Ka tunniplaanis ei tohiks olla rasked õppeained esimesed.

● Töövõime järkjärgulist tõusu ei häiri väikesed kaela, käte, keha ja jalgade võimlemisliigutused, mida saab teha töökohalt lahkumata. Suurem, 20–30-minutiline kehakultuuripaus tuleb teha mõnetunnise õppimise järel, kuid enne vaimse väsimuse teket. Füüsiline koormus (jooksmine, võimlemine) mõjub väga hästi ka õppimise järel, kuid aga mitte vahetult enne magama heitmist. Niisuguste väikeste hügieenivõtete abil on võimalik saavutada püsivalt kõrge töövõime. Pikematel iseseisva õppimise perioodidel (sessiooni ajal) tuleb eriti kinni pidada vaimse töö hügieenist.

● Kuna õppurite psüühilised ja füüsilised omadused ei ole ühesugused, pole võimalik anda universaalset retsepti iseseisva vaimse töö õigele organiseerimiseks. Saab vaid tutvustada põhimõtteid, mis aitavad pikendada hea töövõime perioodi ning lühendada edasi väsimuse teket. Igapäev tuleb aga leida enda jaoks sobiv õppimisstiil, optimaalne töö- ja puhkeperioodide vaheldumise tempo. Kuna õppimine on paratamatult seotud paigal istumisega, liikumisvõime aga halvendab organismi funktsionaalsete reservide seisundit, siis iga juhul ei tohi unustada kehaliselt aktiivseid puhkepausi. Oluliselt mõjustab õppuri vaimse töö võimet ka tema emotsionaalne seisund. Liiga tugevad emotsioonid halvendavad kontsentreerimisvõimet, neid peaks vältima.

Hea töövõime perioodi võib mõningal määral pikendada selliste võtetega nagu näo loputamine külma veega, rõõmsarütmilise muusika sisselülitamine jms. Kuid põhiliseks jääb siiski kehaline aktiivsus. Hoiduda tuleb igasuguste ravimite kasutamisest õppimise sti-

muleerimiseks ilma arstiga nõu pidamata. Kofeiini suured annused ja fenamiin kõrvaldavad küll ajutiselt vaimse väsimuse, kuid see toimub adaptatsioonimehhanismide äärmusliku pingeseisundi arvele välistä järgneva puhkuse vajadust.

Niisiis, inimese, eriti noore inimese adaptatsioonireaktsioonide võimalused on suured, kuid neid tuleb arukalt kasutada. Arukas kasutamine ei tähenda pingutava mõttetöö vältimist. Otse vastupidi: vaimse töövõime tõstmine ja säilitamine ei ole võimalik ilma pideva vaimse treeninguta. Nagu igasuguse töö tegemisel, ei saa ka vaimse töö puhul täielikult vältida väsimust. N. Derevjanko eristab järgmisi vaimse töö perioode:

1) sissetöötamine, mille jooksul töö produktiivsus järkjärgult tõuseb;

2) optimaalse töövõime periood;

3) täieliku kompensatsiooni periood, mille puhul eelnev töö produktiivsuse tase säilitatakse;

4) ebastabiilse kompensatsiooni periood, mille jooksul töö produktiivsus kõigub;

5) lühiajaline töövõime tõus emotsionaalse pinget tõusu arvel;

6) vaimse töö produktiivsuse progresseeruv langus. Õppimine tuleks lõpetada enne viimase perioodi saabumist.

Kokkuvõte. Et olla hea tervise- ja samal ajal edukas, tuleb õppimine teha endale igapäevaharjumuseks. Toetudes üldisele tervislikule eluviisile (küllaldane uni, võimalikult korrapärane toitumine jne. jne.) töötatagu välja endale kõige paremini sobiv vaimse töö stiil. Õppimisharjumuse kujunemisel muutub vaimne töö igapäevavajaduseks. Sellest võidavad nii tervis kui ka teadmised: ei teki sessiooniaegset ülekoormust ega hilisemate teadmiste lünklikkust (õppimine ainult sessiooni ajal kasutatav põhiliselt lühimälu võimalus).

Nõnda siis, üliõpilane, õpi terviseks!

TAIE KAASIK, kõrgkoolipedagoogika labori vanemteadur

Natuke Bulgaariast

«Pole ise seda numbrit näinudki. Teisipäeval olin juba teel,» lausub Bulgaaria üliõpilasajalehe vastutav sekretär Valentin Terziev komsomolikomitee laul nende värske lehte nähes. See oli teisipäevane number. Igal teisipäeval «Студентска Трибуна» ilmubki. Et ka ülikoolilehe toimetusesse iga number jõuab, pole sugugi juhuslik. Aastaid tagasi külastas meid Tallinnas eesti keelt õppiv bulgaarlanna Lilia Velichkova. Nüüd on temast saanud tuntud tõlk, kes tutvustab Bulgaarias eesti kirjandust. Lilia Velichkova töökohaks on «Студентска Трибуна» toimetuse.

1981. aastal huvitus meie ülikoolist sama ajalehe peatoimetaja asetatja Ivan Zdravkov. Kohtumisest kirjutasime ka «TRÜs». Nõnda oli meil Valentin Terzievit pärida ka pisut tuttavate kohta.

Enne Tartusse jõudmist oli ta uudistanud «Noorte Hääle» ja «Tallinna Polütehniku» toimetust. Koos ELKNU Keskkomitee üliõpilasosa-

konna juhataja Sylvia Liise ja meie komsomolikomitee sekretäri Andrus Laureniga tutvus külaline TRÜga. Laupäeva hommikul kohe pärast siia jõudmist pärisime nende toimetuse töö kohta ja tutvustasime «TRÜ» valmisraamist.

«Студентска Трибуна» on 6-leheküljeline 30 000 eksemplaris ilmuv Bulgaaria üliõpilaste ajaleht. Kõrgkoole on 33, neist paarikümmes on ka oma ajaleht. Toimetuse koosseis pole eriti suur, väga palju kaastööd teevad üliõpilased.

«Kus koolitatakse ajakirjanikke?» «Sofia ülikoolis. Igal kursusel õpib umbes 15–20 üliõpilast. Konkurs on paar-kolm inimest kohale. Lõpetasin ka ise selle žurnalistika teaduskonnas.»

Toimetust jaguneb viieks osakonnaks: kommunistlik kasvatus, haridus ja teadus, rahvusvaheline elu, kultuur ja esteetiline kasvatus, sport. Ajalehte silmitsedes ei paista sealt puuduvat nali ega ristsõnadki. Eriti ulatuslikult käsitletak-

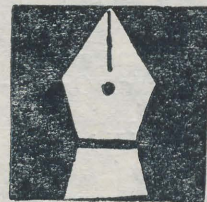
se teiste maade üliõpilaselu ning oma üliõpilaste üldisi probleeme. Ilmub ka tõkeartikleid, samuti palju ilukirjandust.

Tartus näidati külalisele muidugi meie raamatukogu uut hoonet. Sealgi oli tal võimalus üllatuda, sest Bulgaaria vabastamise 40. aastapäeva puhul on välja pandud väike näitus. D. Uljanovi kortermuuseumit pidas ta väga huvitavaks ning tõhusaks ideelis-poliitilise kasvatusena näiteks. Käidi ka ajaloomuuseumis ning koos EPA komsomolikomitee asesekretäri Arno Kaseniiduga metsandusteaduskonna aastavanuses majas.

«Milline on Bulgaaria tudeng?»

«Õpib ja töötab, vaba aega on suhteliselt vähe. Meil on oma tööhöövüroo. Huvialaklubisid on vähe. Stipp on umbes niisama suur nagu teil, see sõltub perekonna sissetulekust ja hinnetest. Praegu on meie üliõpilased veel viimamärjapõldudel. Õppetöö algab alles 15. oktoobril.»

VARJE SOOTAK

Autasustamisi

NSV Liidu Rahvamajanduse Saavutuste Näitusel eksponeeritud koolinoorte kutsesuunitluse kabineti mudeli eest said pronksmedali vanemteadur Endel Peets ja osavõtja tunnistuse insener Linda Peetso.

Näitusest «Pedagoogilise kaadri ettevalmistamine ja noore õpetaja kutsemesterlikkuse kujundamine» osavõtja tunnistuse said TRÜ ning kabinetijuhataja Aimi Sukamägi, osakonnajuhataja Elga Tamm, vahetusülem Ülo Kaasik, professorid Inge Unt ja Jaan Mikk ning dotsendid Valdo Ruttas ja Karl Karlep.

Kauaaegse kohusetundliku töö eest pälvisid ENSV KKEH Ministeeriumi aukirja hospitaalsusehaguste kateedri vanemlaborant Aasa Raudsepp ja valveülem Leonhard Mötsmees.

Eeskujuliku töö eest pälvis 60. sünnipäeval TRÜ aukirja keskkonnakaitse füüsika labori vaneminsener Aleksei Zahharov.

Tänu

Rektori käskkirjas avaldatakse tänu õpilaste eduka teadusliku juhendamise eest OTÜs üldfüüsika kateedri dots. Mati Laanele, orgaanilise keemia kateedri dots. Heiki Timotheusile ja nooremteadur Mati Karelsonile.

Uusi teatriimesid!

ULJANOVI-NIMELISE TSU-VASI RIIKLIKUS ÜLIKOO LIS

mahutatakse esmakursuslastele mõeldud sõbralikud manitsussõnad pealkirja «Kak žitj-bõtj, tštobõ statj nastojažtžim studentom» alla: «Tudeng — see on ladina päritolu sõna ja tähendab inimest, kes usinasti töötab. Tudeng olla pole seega lihtne. Tuleb harjuda. Rektoraat, partei-, ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioon, kõik õppejõud tahavad teile üksnes head, soovivad teid näha hoolsate õppurite, edukate aktivistide ja muidu toredate ning tervete inimestena. Ja uskuge, kogu õppetöö korraldus ning ühiskondliku elu ettevõtmised on suunatud sellele, et kõik need head soovid ka praktikas realiseeruks. Kuid olulisim on ikkagi teie endi valmisolek ja initsiatiiv. Et olla edukas õpinguis ja ühiskonnas, peab olema terve. Esimene reegel: magage piisavalt ja sööge küllaldaselt! Oludes, kus teie hõivatus igasugu asjadega on suur, kus linnatranspordil mängib vingerpüüsse ja ühiskondlik toetustamine on kehavõitu, kus raha ei jätku ning kallale kipuvad käegaloomise ja ükskõiksuse meeolud, tuleb nimelt unele ja toidule erilist tähelepanu pöörata. Magama peab 7 tundi ööpäevas, süüa tuleb regulaarselt, isearanis oluline on hommikusöök. Teine reegel: tehke sport! Inimene võib küll palju teada ja osata, temast ei saa aga eales kultuurset inimest, kui ta ei tee hommikuvõimlemist, ei täida VTK norme, ei uisuta-suusata, ei matka. Kolmas reegel: pidage meeles, et igal töötajal on kolm faasi — sissetöötamine, intensiivne töö ja väsimine. Needsamad faasid võib üle kanda ka tervele tööpäevale, tööpäevale. Niisiis, esmaspäevaks kavandage endale tegevus, mis annaks hüva toonuse kogu nädalaks. Teisipäevast neljapäevani murdke tööd teha nagu jaksate. Reedel-laupäeval võtke ette midagi hõlpsamat. Pühapäev kuulugu aktiivsele puhkusele. Neljas reegel: õppige oma toiminguid planeerima. Ainult plaanipärane elu pakub rahuldust, võimaldab saavutada edu ja hoiab tervise korras. Pange oma pead tööle, sest plaani koostamine polegi nii kerge.»

(«Ульяновец»)

***

Peale suure hulga omamaiste neidude ja noormeeste astus tänava ZDANOVI-NIMELISE LENIN-GRADI RIIKLIKU ÜLIKOO LI esi-mesele kursusele ligikaudu 200 noort inimest 10 sotsialismi- ning 30 arengu- ja kapitaliriigist. Kõige arvukamalt on esindatud Vietnam, Mongoolia ja Afganistan. Esimest korda võeti vastu noori Taist, Brasiiliast ja Ülem-Voltast. Seitse bulgaarlast, kes juba töötavad Nõukogude Liidus, said LRÜ kaugtundengeiks. Värskeid välisüliõpilasi jagus 12 teaduskonda 16 erialale. Nii näiteks asusid noor- mees ja neiu Venetsueelast õppima küberneetikat LRÜ matemaatika- mehaanikateaduskonnas. Caracase ülikool on neil juba seljataga, siin loodavad nad saada kõrgesti hin- natud ja nõutud spetsideks. See- vastu kolumbialannat tõmbas Nee- valinna hoopis kunstiajalugu. Al- guses on raske, kurdab ta, vene keelt ei oska hästi. Aga õppetunnid käivad, annavad tulemusi ning varsti ei pea Leningradi välistu- dengid oma vene keele oskuse pä- rast enam punastama. Vastupida- vust, kuumat indu ja külma närvi soovib neile kogu ülikoolipere.

(«Ленинградский университет»)

Alati on olnud inimesi, kes seda keskmist, mis juba on saavutatud ja tavaliseks muutunud, on pidanud küllaldaseks. Ühed on teinud seda oma mugava vähenõudlikkuse pä- rast, teised sellepärast, et nad oma eriala pealiskaudse tundmise tõttu ei oska üldse näha võimaluste mak- simumi, et nad olukordadele jõue- tult alistudes lihtsalt lepivad juba saavutatuga kui paratamatusega.

Kuid alati on olnud ka neid, kes kogu aeg edasi on tahtnud minna, kes on unistanud uutest saavutus- test ja igatsenud üha uute kõrgus- te poole, kes, — ükskõik mis alal nad ka töötaksid — on kogu hin- gest püüdnud tabada seda «imet», mis on veel peidus kunstis, teadu- ses ja kogu meid ümbritsevas lak- kamatult muutvas elus. Seda imet, mis mõnede kujutluses üldse ei ek- sisteeri nende kujutlusvõime vaesu- se tõttu, imet, mille tabamist ei ju- leta püüda või loota laiskuse või jõuetuse tõttu. Ja mille poole püü- mist siis piiblitargalt tühjaks tööks ja vaimunärimiseks peetakse.

Kunstis on tõesti suur ainult see, mis näitab mitte ainult seda, mis on üldse, vaid samal ajal alati ka seda, mis on elus kordumatu ja konkreetne. Kuid selleks, et kordu- matut näha ja mõista, peab elu väga sügavalt tundma.

Uus sünnib kunstiteoses ainult siis, kui temas on midagi sisuliselt uut või kui juba vanas teoses (teat- ris näiteks klassika puhul) leitakse midagi uut, mis seni on varjule jäänud ja mille kõlamapanemiseks on tarvis uut, novaatorlikku vormi- list lahendust. Neil puhkudel sünnib eksperimenteerimine ränkade otsin- gute teel, mis kogu aeg sisaldavad endas ohtu, et uus võib tulla kal- vem kui vana.

Missuguseid omadusi hindan ma inimeses kõige enam? Head tööd. Eriti austan neid ini-

mesi, kes suudavad ka siis tööd teha, kui neil ei ole ükskõik mis põhjusel kuigi hea töömeeleolu või kui neile nende töö vahel isegi vas- tumeelne on, nii et nad end selleks tööks isegi väga sundima peavad.

Mina isiklikult ei saa raamatust üldse erapooletult rääkida, sest ra- mat on olnud kogu minu saatust kõige otsustavamalt kujundanud tegur. Ainult tänu raamatutele olen ma üldse niisuguseks kujune- nud, nagu olen. Olgu see siis hea või halb, aga ilma raamatuteta mind sellisena poleks olnud.

... isegi ebaõrnestunud kunsti- teoses, olgu see maal, raamat või heliteos, võib olla üks suur novaa- torlik hetk, mis siis, kui teda näha osatakse, teeb ebaõrnestunud teose kunsti arenemise seisukohalt palju väärtuslikumaks kui sajad siledad ja korralikud teosed. Kuid ei nii- sugust hetke näha, peab oskama näha puude tagant metsa.

Rutiiniga on kahjuks lugu nii, et rutiini ei armasta mitte ainult lai- sad ja andetud kunstnikud, vaid teda armastavad ju ka need ande- tud inimesed, kes igalt poolt elust otsivad ainult seda, millega nad harjunud on. Just suhtumises ruti- nisse väljendubki uue ja vana võit- lus kunsti ümber.

Meil pahandatakse teatritegelas- tega ja üldse kunstiinimestega, et nad on liiga hellad kriitika suhtes. Kas meie hellus on tõesti suurem patl kui enesega rahulolev pealis- kaudsus või võhiklikkus, millega meid sageli kriitseeritakse või noo- mitakse selle helluse pärast?

Oeldakse, et kunagi ei eksi ega tee mingit viga see, kes midagi ei tee. Vale. Kes midagi ei tee, eksib inimese kõige suurema ja pühama kohustuse vastu — kohustuse vastu olla looja.

Keeruga trepist alla

KUNSTIHUVILISELE

täiesti akadeemiline, kuid mõistagi on ka kõik isikupärased voolud ja stiilid teretulnud. Kabinetis valit- seb demokraatia ning üliõpilaste eelnev kunstiharidus pole vajalik. Ja veel: siin korraldatakse ka tegevuskunsti, et maailmataju te- ravdada ning leida uusi vallatuid

seoseid igapäevaste esemete vahel. Näiteks 1984. aasta veebruaris võe- ti ette selline üritus. Mindi talvi- sesse loodusesse. Keset lumelagen- dikku kaeti laud. Klaasidesse va- lati šampus ja lahuti. Roheline laud kesk valendust jäi aga oota- ma kahte inimest. Happening'i

«Kingitus» autorid olid R. Kelo- mees ja A. Hansen. Ehk paned Sinagi oma käe kuns- tikabineti uksele? Tule teisi- päeviti ja neljapäeviti kell 17 — 19.

HEIE TREIER, ajaloo IV k.

AIN PROTSINI foto

Astudes 32 sammu ülikooli pea- hoone tuntud kellast vasakule, jõuad uksele, millel silt «Kunsti- kabinet». Kuue valge samba taga on palju auväärseid ja tähtsaid uksi. See siin on üsna tagasihoid- lik, ent mitte päris tavaline.

Keeruga trepp viib tulija keldris- se. Ninna lööb eriline keldri- ja kunstilõhna segu. Usun, et seda on tundnud mõnedki meie seast.

Miks siin käiakse? Kabinet on mõeldud kõigile tudengitele, kel meeldib pliiatsit ja pintslit käes hoida. Pole oluline, mis teaduskon- nast, vanusest või soost nad on. Siinsamas keldris võib saada oma igapäevastele loenguteadmistele li- saks sedagi, mis aitab kaasa en- seteostusele ja ilumele kasvatami- sele.

Kunstikabinet asutati 1957. aastal meie vanema generatsiooni kunstniku Juhan Püttsepa initsia- tiivil. Tema oli ka esimesel viiel aastal kabinet juhataja. 1962— 1975 oli samas ametis Kaljo Põllu. Ta oskas noori toredasti tegevusse rakendada: korraldati näitusi, eks- kursioone, matku, koostati eessõna- ga näitusekatalooge, tõlgiti kunsti- kirjandust. Paralleelselt Tallinna ERKI tudengite grupeerumistega tekkis 1960-ndatel aastatel Tartus üliõpilaste-kunstnike rühmitus «Vi- sarid».

Tänast kunstikabinetti juhendab Andrus Kasemaa. Siin joonistatak- se kipspäid, elavaid inimesi ja en- da fantaasiad. Laad võib olla

Loengud meie perele

8. oktoobril algab jälle TRÜ klubis korraldatav perekonnaloengute tsükkel. Kolmas aasta. Seekord Tähe tänava õppehoone B-korpuses, ruumis nr. 111 kell 19. Loengute suund ja siht ei ole muutunud. Need on kõigile sõltumata erialast, kursusest ja sellest, kas eelmisi tsükleid on kuulatud või mitte.

Raske on anda loengute kohta eelinformatsiooni. Teemad on erine- vad: inimeste psüühilisest sobivusest, seksuoloogias, õigusprobleemi- dest. Lektoriteks Tõnu Ots, Aleksander Pulver, Aino Lunge, Edgar Salumaa, Heiti Kadastik, Talis Bachmann, Kadri Gross.

Loengute tarvidus on igaühele vististi erinev. Mõni on pereelu, ini- meste ja iseenda üle rohkem mõelnud ja lugenud kui teine. Mõni va-

jab just oma mõtete ümberütlemist puldist targa inimese poolt. Mõ- nel on loengult vaja vaid ühtainust ideed või lauset, et oma mõtet lõpuni mõelda.

Esimene, 8. oktoobri loeng on Tõnu Otsalt: «Mõnda armastuse sea- duspärasustest». Järgmise (loengud hakkavad toimuma üle nädala, kuid teine loeng toimub 29. oktoobril) teema on «Inimestevaheliste emotsionaalsete suhete kujunemine» (Aleksander Pulver). Sel semest- ril on plaanis neli loengut, järgmisel viis.

Teise semestri avab «Perekonna õiguslikud probleemid» (Edgar Sa- lumaa). See on vist tsükli ainus loeng, kus «kasulik on teada» domi- neerib «huvitav on teada» üle, kuigi piir kahe vahel on küsitav. Võib eeldada, et oluline on selle loengu puhul ka tudengite küsimisoskus, sest jurist ei aima alati, kui i- sogases õigusküsimuste vees ujub mõ- nikord ühiskonna tudengist lihtliige.

Enne kui heidad doonorilauale

«Minge verd andma!» öeldakse peagi värskele tudengitele. Enne kui heita doonorilauale, on kasulik ja huvitav sellest protseduurist kuulda. Täielikku teavet saab vereülekande osakonna arstilt Liia Petersonilt, kes vastutab TRÜ doonorite eest.

Kui tudeng saadetakse verd andma, on see käsk või soovitus?

Ladina keeles on «doonor» kinkija. Kedagi ei või ju väevõimuga teisele midagi kinkima sundida. Niisiis on ka doonorlus vabatahtlik. Igaüks aga peaks aitama päästa kaasinimese elu ja tervist. Üks võimalus on anda verd. Iial ei tea, millal ise doonoriverd vajad. Seepärast kuulub doonorlus kõigi 18 — 60-aastaste tervete inimeste moraalse kohustuste hulka. Selles ürituses osalevad ka üliõpilased. Tudengid on ju üldiselt terved ning ülikooli ei võetagi ilma arstliku kontrollita. Seetõttu on üliõpi-

laste doonorlus eriti oluline.

Millest see tava, et esmakursuslasi ootate verd andma just sügisel?

Pärast tööd kartuli- ja kapsapõldudel on üliõpilane vaimset puhunud ning tema organism täiesti vastupidav. Ebameditsiiniline oleks verd võtta sessi ajal, kui tudeng on kurnatud.

Kas vere «kinkimine» ei ohusta doonori enda tervist? Kuidas võita torkevalu?

Ei kahjusta. See pole öeldud lihtsalt julgustuseks, seda on tõestanud nii kodu- kui ka välismaa teadlased. Vereandmise järel taastub vere vedelosis juba teiseks päevaks, punaliblede hulk aga kahe nädalaga. Minutiga tekib luuüdis 115 miljardit uut punaliblet. Üliõpilastelt võetakse verd minimaalne annus, s.o. 200 grammi.

Ükski doonor (kes verd andnud) pole kaevanud torkevalu. Nõel pistetakse vaid läbi õhukese nahakihi. Torget võib võrrelda veenisüstiga, mis on enamikul läbi proovitud.

Kõik siiski doonoriks ei sobi?

Ei sobi need, kes on põdenud kopsupõletikku, tuberkuloosi või maksapõletikku. Verd ei saa anda kuus kuud pärast operatsiooni ja kuu pärast palavikulisi haigusi ning vaktsineerimist.

Koostasite hiljuti plaani üliõpilasdoonorite kohta teaduskondade kaupa. Miks see vajalik on?

Doonoriverd vajatakse pidevalt. Doonorite abita on võimatu sooritada paljusid operatsioone. Üksnes südameleikusi tehakse Tartu Kliinilises Haiglas üks päevas. Igaks operatsiooniks vajatakse kindel hulk verd, näiteks kunstsüdame jaoks kuus liitrit. Seepärast ka

doonorluse plaan üliõpilaste kohta. Soovime väga, et ülikoolis sellest plaanist kinni peetaks ning tudengid ettenähtud ajal verd andma tuleksid. Iga teaduskond peab saatma kindla arvu üliõpilasdoonoreid Vereandmise päevaks vabastatakse tudeng õppetööst. Peale selle antakse talle üks lisapuhkepäev, mille võib liita riiklikele pühadele või vaheajale. Verd antakse tasuta. Küll aga soovitame õppejõududel arvestada doonorlust kui ühiskondlikku aktiivsust, nagu tehakse arstiteaduskonnas.

Aga kui kirjapandud ajal üliõpilane siiski tulla ei saa?

Verd võib muidugi anda ka ise kokkulepitud ajal. Teavet saab telefonil 286 06, dr. L. Petersonilt.

JAAN LUKAS,
ajaloo II k.

MEESKOOR OOTAB UUSI LAULJAJAID

TRÜ ja EPA üliõpilastest, õppejõududest ning vilistlastest koosnev Tartu Akadeemiline Meeskoor ootab uusi lauljaid igal esmaspäeval ja neljapäeval kl. 19 EPA aulad.

AULAS

Laupäeval, 6. oktoobril kl. 19 ENSV teenelise Tartu Akadeemilise Meeskoori kontsert.

FILMIKLUBIS

Kolmapäeval, 10. oktoobril kl. 18 Jaapani filmikunst (A. Kurosawa ja K. Shindo looming). Võetakse veel uusi liikmeid.

***

Teisipäeval, 16. oktoobril kl. 19 «Sõdalase vari» (rež. A. Kurosawa, Jaapan) Vanemuise 46.

Piletid 1 tund enne algust, klubi liikmeile tasuta.

NB!

Jälgige reklaamilt toimumise kohta (keemiahoone või Vanemuise 46).

EINELAUD JÄLLE LAHTI!

Taas on avatud Leningradi mnt. 25 ühiselamu einelaud (kl. 7—14). Kondiitritooteid saab osta kohapeal, aga ka ette tellida.

TEATRIHUVILINE!

Ootame kõiki tudengeid, kellel on soovi ja tahtmist kaasa lüüa TEATRIMÄNGUS, 10. oktoobril kell 19—21 TRÜ klubisse.

***

TRÜ klubi näitering alustab jälle! Asjast huvitatul palun tulla reedel, 12. oktoobril kell 19 klubisse, teisele korrusele tuba 201. Eks siis näe!

Juhendaja A. ROOTSMAE

KLUBIS

Reedel, 5. oktoobril kl. 21 diskoprogramm «Killuke Usbekimaa romantikast».

Laupäeval, 6. oktoobril kl. 21 tantsu ja tantsimise õhtu (kirev programm võistlustantsijatelt, disko).

Pühapäeval, 7. oktoobril kl. 21 disko-diskussiooniõhtu «Vabandage, mis Teile meeldib?»

UUES KOHVIKUS

Laupäeval, 6. oktoobril ja pühapäeval, 7. oktoobril kl. 19 diskoõhtu.

NB!

Täna ilmub ka venekeelne lisaleht.

Toimetaja
VARJE SOOTAK

Eesti filmi näost ja selle kaitsest

Ajakirjanduses on sedavõrd palju nenditud Eesti kinokunsti madal- seisu ja mannetust, et massiteave on senised optimistidki samameel- seks muutnud. Enamasti ongi piir- dutud vaid selle tõsiasja mainimi- sega, konkreetsest jääb aga va- jaka. Filmikunst on siiski väga lai. Pessimistlikult räägitakse harili- kult eesti mängufilmidest; joonis- ja tõstefilmid liigitatakse kõrge- male tasemele. Põhjusti on pakutud mitmeid — vajalikul tasemel stse- naariumide nappus, noorte filmite- gjate vähene pealekasv, materiaal- tehniliste vahendite piiratus jne.

Olgu igaühega neist, kuidas on, ot- sest vastust pole siin võimalik an- da. Kas saamegi üldse süüdistada eesti filmi madalseisu või veelgi enam — vähikäiku? Kas on olemas inimtegevuse haru, kus tegutsetaks täiesti «puhtalt», ilma mingite eba- õnnestumistega? Vaevalt küll. Ka kõige parema tehnikaga varustatud kinostuudios ei tarvitse kõik filmid õnnestuda.

«Tallinnfilm» teeb aastas nii vä- he mängufilme, et neid saab ühe käe sõrmedel üles lugeda. Kas saa- vad need kõik olla parimad? Kind- lasti mitte. Kui näiteks kuuest fil- mist kaks-kolm enam-vähem hästi vastu võetakse, on juba väga hea. Kuidagi ei saa ka väita, et näiteks «Columbia Pictures» teeks hulga paremaid filme. Vahe on mastaapi- des. Hiidstuudio filmitoodang on ju tunduvalt mahukam meie omast,

nagu on suurem ka heade filmide ja nn. tõeliste pärlite arv. Nii su- lavadki meie üksikud «valged va- resed» märkamatuks massi sekka. Kuid eesti filme tasub vaadata, kas- või juba selle pärast, et need on Eesti filmid. Loomulikult võib välja kujuneda suhtumine eesti filmi kui tervikusse, teadmine, mida sealt oodata. Harilikult ei tule üllatuda.

Eesti filmid on oma nägu! Selle tunneb ära ka siis, kui keel kõr- vale jätta. Loodud küll erinevate te- gjate poolt, on eesti filmi enami- kul omad tunnusjooned, oma tra- ditsioon. Traditsioonile toetudes on alati lihtsam komistamata edasi minna.

Oma laadilt on eesti film teata- val määral sarnane soome filmiga (v.a. komöödiad). Omapära võib otsida põhjamaises rahu(likkuse)s, vaoshoituses ja tasakaalukuses.

Iseloomulikult pikad on teksti- pausid — näitlejate tegevust näe- me pika aja vältel, ilma et keegi midagi ütleks. Igale poole pole jut- tu vajagi. Paljude teiste riikide fil- midega võrreldes on meie filmid tunduvalt napisõnalisemad.

Teiseks eripäraks eesti filmi juu- res on pretensioonitus. Harva mee- nub mõni eesti film, mis paneks elu ja selle keerukuse üle tõsiselt järele mõtlema. Sagedamini tunneme saa- list väljades tühjustunnet ja üks- kõiksust ning kiirustame koju tele- viisorit vaatama.

Eesti filmi omapära on mainitud üleüldises ulatuses ja laiemaltki. Alati ei pea see head mainet tähis- tama, kuid tunnustus on see siiski.

PEEP JAHILLO

Sinu ajalehest

ise midagi. See juht ei ole mõel- dud muidugi ainult esmakursusla- sele.

Tea siis, et kogu ülikooli huvitab see, mis toimub Sinu osakonnas või teaduskonnas (näiteks mõni huvi- tav üritus, külastäik teise kõrgkoo- li, osalemine konverentsil, matk. ...) Mida arvad uuest raamatust, esi- etendusest, näitusest? Kas Sa oled juba kirjutanud filmiarvustuse? Võib-olla oled seni kujundanud oma osakonna reklaami või teinud karikatuure? Ehk on midagi niisu- gustki Sinu sahilites, mida oma- loomingule leheküljel avaldada võiks? Mis Sulle üliõpilaskonnas muret teeb? Näed, kui palju tuli pärimisi. Argu heidutagu Sind see, et tea-

duskondades on (või veel valitak- se) pressisekretärid, kelle otsene ühiskondlik töö eeldab oma tuden- gite elu lehte toomist. Ükski kaas- tööline pole üleliia. Kui Sind kirju- tamine või näiteks joonistamine, pildistamine köidab, on võimalik pressiklubi liikmeks saada. Eelmisel semestril tutvus pressiklubi Eesti Raadio noortesaadete toimetusega, külastas uut palmimaja, kohtus komsomolikomitee tippjuhtidega, oli kolm päeva Vilniuse ülikoolis ja tegi muudki.

Nii et mõtle, millest tahaksid kirjutada, ja tule juba koos looga TRÜ toimetusse, mis asub pea- hoones ruum 241 (paremat kätt tagatrepist üles teisele korrusele).

Natuke sellestki, mida ei tohi ära unustada. Kaastöö peab olema kir- jutatud selge käekirjaga (nimed, arvud eriti, faktid kontrollitud). Kui tahad lugu näha jooksva nädala lehes, siis kiirusta, sest näiteks fotod peame trükikotta ära viima esmaspäeva hommikul. Pildid olgu hästi selged, kontrastsed, suurus pole oluline. Ole üldse oleks tarvi- lik, et kogu lehe materjal oleks toi- metuses nädal varem kohal, muidu- gi mitte värsked uudised. Pikema- te lugude ja erilehekülgede puhul tuleks toimetusega varem kokku leppida, sest ega me nn. 24. tunnil enam suuda lehte ümber teha. Iga- le kaastööle tuleks märkida ka oma täielik nimi (soovi korral ka varju- nimi), kursus, elukoht Tartus. Tere tulemast toimetusse! Vilgast sulgel

Igal reedel võtad Sa selle kätte, loed, vangutad pead, mõtled kaasa. Kuidas kunagi. Arvad sedagi, et see lugu on igav või too on keh- vasti kirjutatud või et nood proble- mid puuduvad lehest hoopiski. Et see kõik nõnda ei oleks, peaksi- me siin toimetuses paremini tead- ma Sinu soove. Aga mis veelgi pa- rem, ole nii kena ja tule kirjuta ka

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 27 (1386)

Reedel, 12. oktoobril 1984

Ilmub 22. novembrist 1948

Hind 2 kop.

Aunimetusi

Eesti NSV teeneline õpetaja

JAAN REIMAND,
matemaatika õpetamise
metoodika kateedri juhataja

Läbi nelja aasta

● Intervjuu ELKNÜ TRÜ komitee sekretäri ANDRUS LAURENIGA

● Sind valiti ülikooli komsomolikomitee sekretäriks V kursuse üliõpilasena.

16. detsembril 1980. Teisipäeval päeval.

● Oli see vettehüpe tundmatus kohas?

Kindlasti. Komitee liige olin küll juba 1978. aasta maist. Aga isegi sekretäri asetäitja töö on sekretäri töö kõrval midagi muud.

● Mäletan, et ühiskondlikus töös olid juba varem üht-teist teinud. UTÜs näiteks. Praegune tudengite põlvkond ei tea seda.

ÜTÜ nõukogu esimees olin teaduskonnas kolm aastat. Komsomoliga on mul sidemed 1972. aastast peale, siis kui ma komsomoli astusin. Koolis tuli seda tööd teha komsomolikomitees, ka oma rajooni tasemel. Siis tuli ülikool. Arvan, et loogiline käik olekski nii, nagu ma ise olen läbi teinud: kursuselt võiks ja peaks kõik peale hakama. Alguses olin poolteist aastat kursuse komsomolibüroo liige. Siis olin teaduskonna UTÜ esimees, samal ajal ka komsomolikomitee ideoloogiaspektori liige, hiljem selle juhataja. Seejärel tuli komitee ideoloogiatöö asesekretäri amet. Tulebki nii välja, et tegelesin enne sek-

retäriametit ideoloogiatööga kitsamas mõttes. Samas aga on kogu komsomolitöö ju ka ideoloogiatöö.

● Mis on olnud nende aastate jooksul kõige raskem? Kui üldse nii lühidalt vastata saab?

Lühidalt on seda küllalt raske paika panna. Üks probleem, mis on olnud ja jäänud: kuidas osale komsomoliaktiivile selgeks teha, et kõige suurem töö tuleb ära teha kursusel. Ülikooli suurüritustel osalemine on siiski passiivne olek. Et näha ja selgeks saada, missugused on ühe või teise ürituse organiseerimise raskused, selleks peab ise aktiivselt kaasa lööma. Aga see vastutus (nimetagem seda vastutustundeks või lihtsalt kohusetundeks — kui sind ikka on teiste etteotsa valitud) sõltub küllaltki palju sellest, kui aktiivne ise oled, kui võrd loominguiliselt (see on ilmselt õige sõna) sa sellele tegevusele üldse lähened. Ma ei taha kuidagi nendega nõus olla, kes püüavad selgeks teha, et komsomolitöö algab ja lõpeb komsomolikoosolekuga või mõne muu niisuguse ametliku üritusega. Samas olen katgeooriliselt ka nende vastu, kes seda jälle eitavad. Arvan, et praegusel hetkel on kõige olulisem ära kasutada täielikult kõiki neid vor-

me, mis meil kasutada on. Need ei ole ennast sugugi ammendanud. Kasvõi seesama koosolek. Meil on ju nii palju probleeme, mida võiksime üheskoos käsile võtta. Siis saaksime neist ka jagu. Ma mõn- nan ka täielikult seda, et hulga mugavam on vaadata vaikselt kõrvalt, kas keegi teeb midagi või ei tee.

● Kas üks probleem pole ka mitte selles, et inimesed, kes kuuluvad komiteesse ja tegutsevad seal üsna agaralt ning peaksid olema teatud määral ka kursuse ja komitee vahelise sideme kandjaks, seda tegelikult ei ole?

Kavatseme selle küsimuse üles tõsta ka konverentsil. Iga komsomolikomitee liikme puhul on meil tegemist siiski organisatsiooni ühe kindla tööloigu juhiga. Milline aga peaks tema isikiik osa olema oma kursusel? Kahjuks puutusin selle probleemiga kokku alles hiljuti juristide aruande- ja valimiskoosolekul. Kurdeti, et IV kursuse sekretär on väga passiivne, ta ei tegevat midagi. Aga sellel kursusel õpib ka mitu komitee liiget, mitu teaduskonna büroo liiget. Peame mis tahes tasandil komsomoli juhtide südametunnistusele koputama (nad juhiavad ju neidsamu kommunistlike noori), et nad ei ole nii suured

ja kõrged ülemused, kes nende väikeste tegudega, mis kursusel on, ei peaks tegelema. Selline peaks olema lähenemine antud küsimusele. Sama tahame konverentsil rääkida ka ühiselamute kohta. Ka seal peaks rohkem tunda olema meie komsomoliaktiivi. Lõppude lõpuks elame seal kõik koos. Mis mõte on sellel, kui tuleme komiteesse arutama, et üks või teine asi on ühiselamus pahasti, kui me ise karvavõrdki kätt külge ei pane. Kokkuvõtlikult tahan öelda, et praegusel hetkel on tarvis tõsta kõikide komsomoliaktivistide enda isiklikku eeskujut, samuti nende võitlevat hoiakut.

(Järg 4. lk.)

ELKNÜ TRÜ ORGANISATSIOONI XXVIII KONVERENTS
ALGAB NELJAPÄEVAL, 18. OKTOOBRIKL 10 AULAS.
TERVITUS KONVERENTSI DELEGAATIDELE!

4. oktoobril

möödus 44 aastat ülikooli komsomoliorganisatsiooni loomisest. Sel puhul korraldasid ELKNÜ TRÜ komitee ja ühiskonnateaduste kateedrid traditsioonilise komsomolialaloo konverentsi, millest võtsid osa ka

endised komsomolisekretärid prof. Johannes Kalits ja dots. Edgar Salumaa, ühiskonnateaduste kateedrite õppejõud, teaduskondade komsomolibüroode liikmed. Ei puudunud ka Tartu teise kõrgkooli, EPA komsomolikomitee esindajad. Kuulajate põhiosa moodustasid õigusteaduskonna I kursuse üliõpilased, kelle seast loodetakse järelkasvu

komsomolialaloo senistele uurijatele.

Konverentsi avas komsomolikomitee sekretär Andrus Lauren, kes andis TRÜ komsomoliorganisatsiooni kõrgeima auasu — teenetemedali — kätte EOE tänavusvise Gagarini rühma komandörile Enn Hansbergile ning meistri Viktor Siebenile. Kuulati kolme üliõpilase

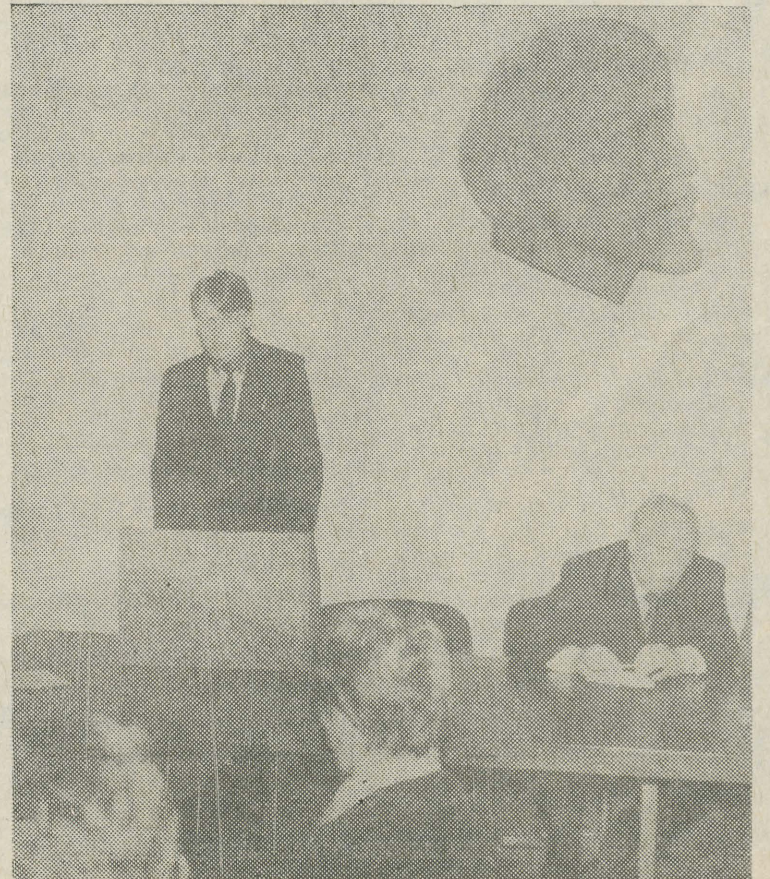
uurimusi: Ants Kull — «TRÜ õigusteaduskond aastail 1954—1958», Liina Lebbin — «TRÜ õigusteaduskond 1950—1953» (luges ette Kersti Kessel) ja Eve Liiva — «Bioloogia-geograafiateaduskonna üliõpilaste traditsioonid». NLKP ajaloo kateedri juhataja professor J. Kalits ning professor Lembit Raid andsid hinnangu seni tehtule

ning juhiseid edaspidiseks. J. Kalits tegi ettepaneku hakata koguma endiste komsomolikomitee liikmete mälestusi. Ilmselt kuulutatakse lähemal ajal välja sellealane võistlus.

TIIT VAJAK,
õigust. I k.,
komsomolikomitee ideoloogiaspektori juhataja

● Komsomolialaloo konverentsile oli kogunenud terve saalitäis kuulajaid.

● Õigusteaduskonna vilistlane Ants Kull oma ettekannet pidamas. AIN PROTSINI fotod

Pilguheit arstiteaduskonnale

Üks kateeder

Mullu oli selle pealkirja all kõneks anatoomia ja histoloogia kateedri anatoomia pool. Nüüd räägime esimesele poolele teise juurde.

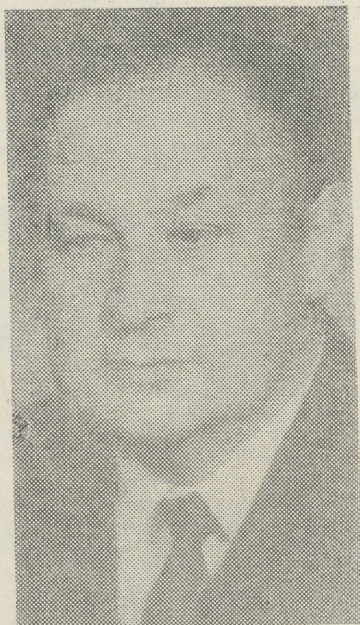
AJALOOREAD

Enne 1876. aastat — histoloogiat loeb arstidele anatoomia lektor.
1876 — anatoomia kateedrist eraldub uus iseseisev võrdleva anatoomia, embrüoloogia ja histoloogia kateeder, mida juhatab prof. E. Rosenberg, Pärnust pärit arst.
1889—1926 — kateedrit juhatavad professorid D. Barfurth, N. Tšermak, P. Poljakov, V. Rubaškin, A. Sommer. Prof. Poljakov annab vene keeles välja originaalse kolmeköitelise histoloogiaõpiku.
1926 — kateedrijuhatajaks saab eestlane prof. H.-A. Kull, kes kirjutas oma esimese auhinnatöö histoloogiast üliõpilasena 1912. aastal. Anatoomia ja histoloogia kateedrid on ühendatud 1918. aastast.
1953, 1969 — anatoomia ja histoloogia kateedri taaslahutamine ja taasühendamine.
1940—1955 — kateedrit juhatas prof. E. Aunap.
1956—1963 — kateedrit juhatas ENSV teeneline teadlane prof. J. Tehver, eestikeelse õpikute autor.
1966 — ühendatud kateedrit juhatas dots. E. Kogerman-Lepp, alates 1969 — kateedrijuhataja on histoloog prof. U. Arend.

Kui arstiteaduskonna tudeng on oma rebasesügisel juba korduvalt Toomele üles roninud ja Vana-Anatoomikumi kaunist värvitud uksest sisenenud, võib ta hakata mõtisklema selle üle, mis peitub vasakul pool seda koridori, kust tema parempoolsest trepist üles minnes anatoomiapraktikumi tõttab. Sest koridor on sümmeetriline ja mõlemad keerdrepiid samuti ühte nägu. Peaaegu iga päev tuleb kuulutada ühte neist... Aga teine?

Teine trepp viib ühendatud anatoomia ja histoloogia kateedri kudedepetuse poolele. Valgusküllane koridor möödub kateedrit tutvustavate fotode ja raamatute väljapanekust ning suubub praktikumi-

ruumi. Selles majapooles tunneb veelgi selgemini õhus rippumas akadeemilist ajalugu. Valgeks värvitud õppelabori mööbel, laudadel vanad vasekarva ja uuemad mustad mikroskoobid, kõrgetel seintel mõõduvõrd aegade histoloogide portreed. Akadeemilist tõsidust lisab aine suur põhimõtteline tähtsus läbi arstiteaduse arenemise pikkade aastate. Kulus aastasadu ja -kümnend, kuni inimkeha organid lakati vaatamast üksnes varustamata, palja silmaga, mis rakude maailmas ei püsi enam kuningatsoonil, kui mõistus talle abivahendeid ei loo. Aga sellestki ajast, mil esmakordselt täiele kindlusele jõuti, et kõik elav koos-

Kateedri juhataja
prof. ULO AREND

neb rakkudest (Schwann: «Rakud on organismid ning kõik loomad ja taimed on neist organismidest teatavate seaduste kohaselt organiseerunud agregaadid»), on mõõduvõrd peaaegu 150 aastat.

Aukartust äratas ka koelõike väljajagav vana preparaator Kreis, justkui histoloogia algusaegadest pärinev mees, keda kõrge eluiga ei takista ikka ja jälle igal aastal preparaate üha uute ja uute tudengite töölaudadele tassimast. Nii keera-

vad viimased usinasti makro- ja mikromeeterkruvisid, saadetuna assistendi hoolitsevast küsimusest: «Kas näete?», ja krabistavad valgel lehel pliitiseid, et luua midagi mikroskoobi vaateväljas leituga ligilähedast oma vihikusse. Viimane tegevus on sageli keeruline — eriti embrüoloogiapraktikumides joonistatakse lausa mõistetamatuid monstrumeid, mis ei sisenda austust põhitõe omne vivum ex ovo vastu — ja sunnib keskenduma. Lõbusaks muutub praktikum vaid siis, kui keegi eriti süvenenu kõrge kolmjalgsel tabureti ootamatult istumise alt kaotab ja kolinal pörandale kukub või kui suurendusriista peegel valguskiirt püüdes uitama satub ja näiteks maksarakkude asemel vaatab tuubusest vastu tuntud õpetlase nägu, mida ka akna kõrval rippuval portreel näha võib.

Nende seinte vahel on mõõduvõrd Tartu histoloogide minevik. Olevik? Professor Ulo Arend: «Tegeleme siledokoe proliferatiivsete protsesside uurimisega. Praegu teeme koostööd TA Keemia Instituudiga, meid huvitab prostaglandiinide toime side- ja epiteelkoe regeneratsioonis. Kateedris kasutatakse histoloogilisi ja histokeemilisi meetodeid, ka radioautograafiat, veidi elektronmikroskoopilist uuringut. Oleme osa võtnud üleilulistest konverentsidest, «Koebioloogia»-konverentside korraldamisest.»

Ja loomulikult on kateedri põhiülesandeks õppetöö. Rakkude ja rakukombinatsioonide seadusi õpetavad tulevastele arstidele professorid Ulo Arend ja Ulo Hussar, dotsent Peeter Roosaar ja assistent Tiit Torpats. Igal talvel sisenevad kateedri ruumidesse uued üliõpilased.

Ligi 40 aastat

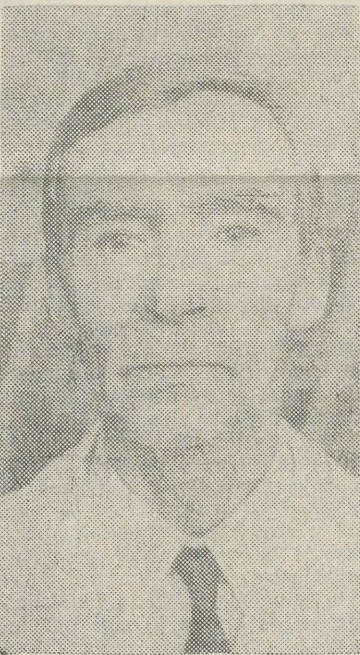
Tartu ülikooli ajalugu on ka arstiteaduskonna ajalugu, arstiteaduskonna ajalugu aga arstiteadlaste-õpetlaste ajalugu. Põlvest põlve, sajandist sajandisse on *alma mater*i kasvandikud pühendanud oma elu uue loomisele teaduses ja selle edasiantumisele üliõpilastele. Vähe on neid, kes seda üllast missiooni nõnda truult täitnud on kui mikrobioloogia kateedri dotsent EUGEN TALLMEISTER. Ligi nelikümmend aastat on ta olnud truult ühele kateedri, selle õppetööle ja ka enda poolt uuritavale mikroobiperekonnale!

Pärast ülikooli edukat lõpetamist määrati ta Saaremaale jaoskonnarstiks. Vaevast aastasele tööajale järgnes pikk rindete. Seal edasi kuni tänase päevani on dr. Eugen Tallmeister andunud mikrobioloogia, 1960.—1964. aastani kateedrijuhataja kohuseid täites.

Vanemuise tänava õppehoone praktikumisaalis on stend kateedri ajaloo kohta. Seal on ka 30 aasta eest tehtud foto, millel dots. Tallmeister näeb välja täpselt nagu täna — kena, sirge, korrektne. Mõni ime, kui tema ema veel kaheksakümnekselt jalgrattaga sõitis ja praegu üheksakümneaastaselt ikka erksa vaimuga. Vanasõna «kabi ei kuku kannust kaugelt» on dr. Tallmeister ise kontrollinud. Ta on sisuli-

selt esimene Eesti molekulaargeeneetik, kes alustas juba 50-ndatel aastatel bakteriraku pärilikkusega seotud küsimuste uurimist. Oma teaduslikes töodes vaatas ta plasmiididega ülekanduvat ravimresistentsust, mille molekulaarse mehanismide väljaselgitamine on ülimalt oluline kliinilise ravitöö eduks.

Mikromaailmas sagedane, plasmiididega ühelt mikroobitüvelt teisele ülekantav ravimresistentsus võib kiiresti nulliks muuta kõik farmaatsiateaduse saavutused uute, senisest mõjusamate mikroobivastaste ravimite osas. Et paremini mõista, aga kui võimalik ka juhtida seda protsessi, ei ole dots. Tallmeister ennast säästnud — hilis- tel õhtutundidel, laupäeviti-pühapäeviti, peaaegu päev läbi võib teda leida laborist, klaasakendega boksist. Sellest boksist, kus talvel idatuulega on tapvalt külm ja suvel keskpäevapäikesega põrgukuum, kus aga leidub kõik vajalik *tete-tete*ks mikroobidega. Dots. Tallmeister on teadlane fanaatilise romaanikangelaste tasemel, alati innustav enda ja ka teiste värskest ideedest, valmis aitama, aldis uut omaks võtma ja edasi arendama. Karjäär ja edukus on need kõige viimased hoovad, mis võiksid olla tõukejõuks selle inimese teel ja tööle teaduses.

Nii nagu välimust, iseloomustab ka tema teadustööd ülim täpsus ja korrektsus. Oma katsetulemusi kontrollib ta mitmeid kordi üle, väljendusi ja formuleeringuid lihvimis- täiuseni. Suurtest teadmistest kõneleb kurioosne lugu, mis juhtus, kui

dr. Tallmeister oli korralisel täiendusel ühes pealinna teadusasutuses Ettenähtud õppimise asemel juur- tas ta noores kollektiivis klassika- lise mikrobioloogilise meetodika. Tänuks «õpetajad» läkitasid üli- kooli palve saata neile rohkem sel- liseid õpilasi.

Tõelise haritlasena ei piirdu dr. Tallmeisteri teadmised oma kitsa erialaga: hästi on ta kursis maail- ma ajaloo ja kunstiga, harva kui tal mõni hea tõsise muusika kontsert Tartus kuulamata jääb. Kateedris kolleegide tähtpäevadeks on dots. Tallmeisteril ikka rinnataskust võtta oma seipitud värsid, mis kõnele- vad suurest eruditsioonist ja mahe- dast huumorimeelest.

Naljataju ja muidugi ka heasoov- likkus on tänuväärtilised üliõpi- laste kasvatamisel. Ise kõigisse taktitundeliselt suhtudes võib Eugen Tallmeister kinnitada: «Pole inimest, kes oleks mulle kunagi õel- nud midagi ebaviisakat.»

Õpetajaks olemist peab ta oma elutöös tähtsamaks. On ta ju õpe- tanud mikroobide maailma tundma ja arvestama ligi 4000 arsti ja far- matseuti, koolitanud mitmeid edu- kaid uurijaid. Tema enda suust: «Teaduslikud tööd võivad ja pea- vadki vananema, õpilased aga jät- kavad alustatud, viivad elutööd edasi.»

Mikrobioloogia kateeder vajab oma dotsent Eugen Tallmeisterit, õpetlast, teadlast, inimest!

Üliõpilane üliõpilastest

Läinud kord tulevane meedik arvestusele kondikesi vastama. Ope- jõud andnudki luutüki äratundmi- seks. Vaadatud tudeng siit ja sealt, aga kondist sotti ei saa. Sellepeale õppejõud palandanud: «Nii lihtsat asja te ka ei tea! Teie arvestus on tänaseks lõppenud.»

Tudeng lakanud astuma. Kui ta juba ukse vahel oli, tulnud õppe- jõule meelde, et ta üliõpilase nime polnud üles kirjutanud ja küüdnud: «Vabandage, mis teie nimi on?» Tu- deng pistnud jala ukse vahelt sisse ja öelnud: «Arvake ära!»

Nõnda vestab üks ammune lugu. Aga vanad lood on ikka rohkem soovunelmad kui tõsielu rakasta- nud. Tegelikult on arstiteaduskonna tudengid palju targemad. Ja taltsa- mad.

Arstiteaduskonna tudengite kohta on Tartu linnas käibel rida tõdesid: nad käivad väga korralikult loeng- gutel ja praktikumides. Nad austa- vad arste, õppejõude ja kritiseeri- vad neid karva (mitte ajada segi

sõnaga «kiruma»). Kaktlemata on arstiteaduskonna tudeng see, kes ülikoolis kõige rohkem (päe) õpib, (ära) õpib ja veel kord (mõtlema) õpib. Seejuures on ta väga teadlik oma suurest õppimisvajadusest ja, miks mitte, pärast III kursust ka õppimisvõimest. Ja siis läheb ta laiglasse õena tööle, tikt sinna- samasse, kus ta enne sanitariks oli, ja abiellub samuti tudengist arsti- ga.

Need tõed kehtivad arstiteadus- konna tüüpilise tudengi kohta. Kuid nad on üldtuntud ja kui mõni arstiteaduskonna märgiga tekli- kandja ette satub, tekakse talle lä- bivaatus just eespool toodust lät- tudes ja ollakse hämmastunud, kui vastavaid tõdesid ei esine (sest need tõdesid arvestavad mui- dugi teiste erialade tudengid).

Üks mees ütles kord: «Ajakirjani- kud ja žurnalistikatudengid mulle ei meeldi — nad on liiga mada- la valulävega inimesed». (Ta oli saa- nud kiljuti selgeks mõiste «madal

valulävi». Muide, ta kasutas seda õigesti.) «Aga arstid?» küsiti te- malt. «Arstid küll meeldivad.»

Imelik mees oli. Tõsi, ma tean vä- kemalt seitset inimest, kes saavad hirmust seederikke, kui peavad arsti juurde minema. Aga mida oskab selle kõige kohta öelda asjasse mitteühendatu? (Vt. selle teema kohta Vikenti Veressajev «Arsti märkmed» Tln. 1974, lk. 5—7.)

Enese eraldamist «asjasse mitte- pühenda»test» on arstil võimalik juba tudengipõlves õppida. Üks üri- kas on otsustanud, et nad räägivad seal oma keeles ja omadest asjadest. Paljud on seda juba koduski teinud, sest va- nemad on meeldikud. Ka see on ak- sioom, mille tekkelehtu ja tõepära- suse pole teaduslikku kinnitust lei- nud.

Ometi leidub selliseidki tätelepa- nekuid, millest lüüsi juttu pole ol- nud. Näiteks on arsti tudengid saa- vutanud polaaruurijatele omase vastupidavuse külma suhtes. Teiste erialade üliõpilased, kes talve ajal Vanasse Anatoomikumi loengule satuvad, ei tule selle pealegi, et

mantlit ära võtta. Paljud jäta- vad kindadki kätte. Arstitudengid pea- vad vastu juba 19. sajandist peale. Veelgi enam — nad karastavad end ka Uues Anatoomikumis. Ega see äkki pikajaline meditsiiniline eksperiment ole?

Mõni arstiteaduskonna tudeng on aeg-ajalt kurnatud väikeste säravate ideede ja kallid eluproosa üle. Teine ütlevad, et see lõputu tuupimine nä- rib viimsegi sotsiaalse närvi ära — lõpuks oled arst, arst ja ainult arst.

Kes teab paljude sellest tõde on. Pealegi — vahel on ju tarvis ka neid, kes laigel inimesel sapipõie välja lõikavad, arutlemata enne, mida nende tegevus inimkonnale pakub. Vahel peab olema ka inimesi, kellelt võib alati omatasa- püüdmatult abi loota, sõltumata üliõpilase vooludest, ilmast ja biorütmidest.

Arstiteaduskonna päeva lehe- küljed koostasid teaduskonna pres- sisekretär JAAANUS HARRO (IV k.), HALLIKI HARRO (žurn. IV k.) ja MARGIT MIKELSAAR (žurn. IV k.).

Kartulis

PROLOOG

Avaaktusel lubati kõigile esma- kursustele, et neid ootab ees kuu- ajaline puhkus. Nüüd võib siis iga- üks ise öelda, missugune see puh- kus kellelegi oli.

Eesti filiid ja žurnakad veetsid septembri üsna kaugel Tartust. Nende päralt oli kaks põldu Rak- veremal, mille pärisperemeheks on Vinni NST. Majand on oma näita- jate poolest vabariigi parimate hul- gas, ka kasumi osas kuulub talle kadestamisväärne koht «miljonäri- de» ravis. Tudengite rahakotti jõu- dis neist miljoneist muidugi ainult tühine osa ja saamata jäi ka aktu- sel lubatud puhkus, aga tore oli ikkagi.

TÖÖ

Üle jõu ei käinud, aga ilm ja ela- mistingimusedki «aitasid» niipalju kaasa, et grupp (õigemini selle jäänused) varem Tartu tagasi sõi- tis. Rohkem kui pooled lihisalt jäid haigeks.

KARTULITEST

pole mõtet pikalt rääkida, sest neid näeb nii mõnigi esmakursuslane veel seni unes. See «haigus» läheb aga kiiresti üle. Juba varsti tuleta- takse kadestustundega meelde neid ilusaid ümaraid mugulaid, mis sor- teerimisel kottidesse said, aga koo- rima ja keetma hakkab neid juba keegi teine.

VOISTLUS

käis TRÜ ja Vinnis töötavate pe- dakate vahel nii ametlikult kui ka ilma juhendita. Kuigi sotsialistliku voistluse käigust anti iga päev in- fot, jäi lõppulemus teadmata. Mit- teamelik voistlus ei käinud aga üldse punktide või preemiaekskur- siooni peale. See oli rohkem aukü- simus — kes keda! Kohtumisohtul ei tekkinud küsimuski — pärast «peaga linna» etteastet olid pea- linlastel käed püsti, nad andsid täielikult alla. Spordis oli lugu kee- runa: kuna fillikad pole spordis kunagi hiilunud, siis juba voistkon- na väljapanek oli võit omaette. Muidugi pedakate punktisaak oli natuke kaalukam, aga eks see ole ikka nii, et ühel jagab pea, teisel jalad...

ÜRITUSI

oli igasuguseid. Väga tugeva ela- muse jättis restaureeritud Rägave- re mõis. Käidud sai ka Matsikamb- ris (Viitna kõrtsis). See üritus toi- mus loomulikult ainult, slängi ko- gumise ja üleskirjutamise eesmär- gil. Kuna fillikate juures on erand- likkus täiesti tavaline nähtus, siis ei pandud eriti imesks ka seda, et septembris sündinute arv oli tõe- näosusteooria jaoks kahtlaselt suur. Maha said peetud ka kosjad ja pulmad.

EPILOOG

Igaüks andis septembrikuule hin- nangu oma kriteeriumide järgi: ühele oli tähtis töö, teisele midagi muud, kolmas luges kaste kokku (ä 40 kop.) ja mõnele jäi see õhk- kond vastuvõtmatuks. Igal juhul neil päevil pandi paika palju, mis puudutab järgnevat tudengielu. Onnelikud on need, kes suutsid uuesti sündida, vabanedes kesk- kooli kompleksidest. Tänuks ühele peaksid olema need, kel juba nüüd tiibu kärbiti, sest tulevikus oleks see palju vabalt toimunud. Nuriseda ei tohiks keegi, sest kõi- gil oli võimalus teistelt midagi õp- pida, aga ka ise midagi anda. Kes aga igavust tundsid, neil oleks vii- mane aeg lahti saada oktoobrilap- mentaliteedist. Ülikoolis pole tähe- juhte, kes tuleks ja «lapsi» lõbus- takts.

APPENDIX

September polnud esmakursus- lastele puhkuseks õppetööst, ainult et õpiti seda, mida üheski loengus ei loeta. Kõikide I kursuse eesti fili- lide ja žurnakate nimel ei julge öelda, aga paljud sooviksid ka II kursuse sügise veeta «kartulite keskel».

ULO VELDRE,
žurnal. I k.

Tänu

Rektori käskkirjas pälvisid tänu hoolsa töö eest uute üliõpilaste vastuvõtmisel Aino Rodima, Harri Ints, Ljudmilla Meiel, Mart Lin'si, Valli Koori's, Elve Laas, Ulvi Urm, Ivi Vetka, Selje Seeba, Reet Samel, Ruti Kilg, Reet Ambre, Enn Laan, Tiina Loot, Toivo Kuld- sepp, Helle Vissak, Linda Ering- son, Valdo Ruttas, Jüri Tamm. Evi Padu, Leo-Peeter Kul'us, Ene-Mar- git Tiit ja Ilmar Mullamaa.

Läbi nelja aasta

(Algus 1. lk.)

● Küsingi kohe edasi ühiselamu asjus. Ülikooli tuli juurde üle tuhande vastse tudengi, enamik neist elab ühiselamus. Ma ise pole enam sugugi imestunud, kui I kursuse tudeng pärib, miks ei ole tema ühiselamutoas näiteks televiisorit. Liidus vaat seal ja seal olevat. Televiisor on ehk natuke paisutatud näide, kuid oodatakse igati mugavat tuba. Mida talle vastata?

See on keeruline probleem, sest lahendus ei sõltu ainult meist. Siin on taga materiaalsed väärtused, mida meil käsutada pole. Toad võiksid olla tõesti igati mugavad. Aga ... on tube, palju tube, kus need mugavused on muudetud üliõpilaste endi poolt mittekasutatavaks. Me pole alati suutnud tagada inventari säilimust. Kui anda televiisor, kes garanteerib, et praeguse ühiselamukultuuri taseme juures (ka see on üks kultuuri osa) see alles jääks. Rääkides «agamu- ja Liidus on nii» peaksime olema lõpuni objektiivsed. Mujal Liidus on võõral ühiselamuses sissesaamine ületamatu probleem. Meil on aga üliõpilasel mitmesuguse lõhkumise ja kadumise puhul kümme vastu-vaidet, kes kõik olevat tema toas vahepeal käinud, kelle pärast üks või teine asi korrast ära.

Niisuguse küsimuse võib ju püstitada, aga igal küsimusel on kaks poolt. Kui seda teha, peaksid tudengid nägema ka teist poolt ja näitama ära süsteemi mehhanismi, mis tagaks selle, et ka järgmised tudengipõlvkonnad saaksid samuti neid hüvesid kasutada. Said ju ülikooli juubeliks ka ühiselamud juurde palju uut mööblit, tehti ära väga suur remont. Praegu on aga osa seda mööblit kaunis masendav vaadata. See aga ei tähenda, et ma oleksin mugavuste vastane. Mainisin vaid tegelikku situatsiooni, mis praegu takistab meid neid kõiki mugavusi loomast.

● Esmakursuslaste hulgas on küllaltki palju neid, kes on koolial ajal väga aktiivsed olnud. Mida teha, et nad nüüd ära ei kaoks?

Võivad kaduda ja ilmselt osa ikkagi kaob, kui osakonna või teaduskonna büroo pole praegu neist huvitatud. Perspektiivitaju peaks suurem olema. Tänapäevane esmakursuslane on ju homme meie komsomoli-aktivist. Asi on muidugi ka selles, et küllalt palju on niisuguseid aktiviste, kes olid koolis sunnitud seda tööd tegema. Kui siin sund ära langeb, langeb ta ise ka kuhugi keskpärasele massile. Millegipärast on nii välja kujunenud, et teatav kategooria, kes koolis oli väga aktiivne, peab ülikoolis puhkust ja aktiveerub taas pärast ülikooli. Miks see nii on, ei oskagi ütelda. Küsimus, kuidas leida üles võimalikud noored, on siiski igavene. Selles suunas tuleb tööd teha. Mida suurema perspektiivitundega nii komitees kui teaduskondades seda tööd tehakse, seda kindlamalt võime vaadata oma komsomoliorganisatsiooni homsesse päeva.

● Mida ikkagi öelda neile, kes tõesti tahaksid üht-teist teha juba praegu, esimesel kursusel?

Kõik algab siiski kursusest. Ei piisa üksi idee pakkumisest, tuleb pihta hakata. On aga tõesti varuks mõni hea mõte, pakkuge seda ka teaduskonnas, tulge komsomolikomiteessegi.

● Konverentsil tood aruandes kindlasti välja teaduskondade saavutused, vajakaajamised. Võrded neid mingil määral. Miks siiski

ühes teaduskonnas asjad laabuvad, teises mitte?

Põhjuseks pole sugugi ainult teaduskondade eripära. Toon näiteks õigusteaduskonna, mille üle oleme aastaid uhkust tundnud. Opitavad ainedki on juba sellised, mis on igati komsomolitööga seotud. Nüüd on aga teaduskonna positsioon ülikooli komsomoliorganisatsioonis hakanud vähenema. Midagi katastroofilist siin lahti veel ei ole, ent tendents on olemas. Ma ei taha küll kulunud väljendeid kasutada, kuid selge on see, et kaader otsustab kõik. Kuidas antud hetkel tegutseb teaduskonna büroo või kuidas ta oma missiooni tunnetab, sellest sõltub väga palju.

Praegu on ülikoolis domineerima hakanud arstiteaduskond. Seal on väga tugev büroo ja kaadriga tehakse kõvasti tööd. Väga palju sõltub sellest, kes võtab enda peale organisatsiooni juhtimise.

On veel üks aspekt. See on vastavaimsus või suhtumine, mis kujuneb teatud hetkel, teatud õppeaastal ühes või teises organisatsioonis meie tegemistesse. See sõltub muidugi ka sellest, kuidas seesama komsomolikaader oma tööd teeb, kui võrd osavad psühho-oogid nad on, kuidas kujundatakse suhtumine.

● Missugune on õppejõudude mõju komsomolitööle?

Küllaltki suur. Tudeng fikseerib kohe selle, kui näiteks autoriteetsed õppejõud suhtuvad komsomoliprobleemidesse ükskõiksesti. Niisugune suhtumine kandub edasi ka tudengile. Eriti suur mõju on kursusejuhendajatel ja parteiorganisatsioonil. Ma ei taha, et minust valesti aru saadaks. See ei tähenda sugugi seda, et keegi teine peaks komsomolile noorte eest midagi ära tegema. Tahan ühelt poolt rõhutada huvi komsomoli tegemiste vastu ja teiselt poolt heatahtlikku abi. On ju enamik praegusi õppejõude olnud TRÜ komsomoliorganisatsiooni liikmed, mille 44. sünnipäeva hiljajagu tähistasime.

● Nelja aasta jooksul on vahtunud kõik Su abilised — asesekretärid, sektorite juhatajad, teaduskondade sekretärid. Kui palju on nende seas säraseid, kellega tahaksid veel tulevikus koos töötada?

Neid on väga palju. Igal kevadel on väga kahju, kui osa häid sõpru ja kolleege lõpetab ülikooli ja lahkuvad siit. Kõrgkooli koht tingib selle, et ta on ajutine nähtus inimese elus. Seda tuleb arvestada ka meie aktiivi valikul, sest igal sügisel tuleb alustada taas aktiivi õpetamisest.

● Leht ilmub reedel, praegu me küsime-vastame esmaspäeval. Konverents toimub neljapäeval, 18. oktoobril. Teaduskondades on käimas aruande- ja valimiskoosolekud. Mida ootab neilt koosolekuil komsomolikomitee?

Koosolekuid ette valmistades võiks enam mõelda, et sellel koosolekul pannakse sisuliselt paika kogu aasta tegevus. Soovin, et need oleksid aktiivsed koosolekud, et mõistetakse: see on meie oma organisatsiooni koosolek, mitte kellegi teise koosolek. Et me ütleksime seal ära selle mis meil südames.

● Oled komsomolitöö kõrval jõudnud astuda aspirantuuri. Kui kaugel oled?

Olen esimest aastat NLKP ajaloo kateedri aspirant. Kõik vajalikud eksamid on tehtud. On alanud ka kõige raskem osa — kandidaadiväitekirja materjali kogumi-

ne, analüüs. Töö käsitleb tuttavat valdkonda — kõrgkooli. Teema on tuttav juba IV kursusest — «EKP tegevus kõrgkooli sotsiaalse osa edasiarendamisel arenenud sotsialismi perioodil». See hõlmab meie vabariigi kõrgkoolide osa vabariigi sotsiaalse struktuuri kujundamisel, samuti neid vahendeid ja meetodeid, mida on kasutatud. Ühelt poolt vaatlen seda, kuidas see on reglementeeritud ning teiselt poolt uurin tulemust viimasel 25 aastal. Konkreetsetest järeldustest on veel vara rääkida, sest kaitsma pean alles 1987. aastal.

● Oled ka õppejõud. Kolme aasta jooksul on õppejõu amet mulle palju andnud. Ülikooli komsomolisekretär, kes on tavaliselt kõrgkooli juba lõpetanud, võiks olla õppejõud. Nii püsib side meie tudengkonnaga, saab ise tunda õppejõulu ning komsomoli juhtides neid tahke arvestada. On ju mees oma tudengiaeg, mis võib erineda praeguste üliõpilaste omast.

● Millistele kursustele oled NLKP ajaloo seminare andnud?

Neid on juba üksjagu. Esimesed jõudsid isegi lõpetada. On olnud kaubandusökonoomistid, majandusküberneetikut, kaubatundjad, farmatseutid, füüsikud, keemikud, raamatupidajad. Olengi püüdnud saada endale erinevate teaduskondade üliõpilasi. Ise olen õigusteaduskonna kasvandik, neid tunnen, aga nii on hea kontakti saada ka teiste teaduskondade üliõpilastega.

● Kui suureks on Su tütar kasvanud?

Tütar saab nelja-aastaseks. ● Sinu töö hõlmab sageli ka puhkepäevi? Kas see, et abikaasa jätaks samuti ülikoolis, aitab paremini mõista Sinu tööd?

Kodumured on siiski tema kanda. Minul ju lausa normeerimata tööaeg. Ühelgi päeval ei tea täpselt ette, millal töö lõpeb. Siiani on ta suhtunud minu tegemistesse mõistvalt. Mina olen temaga küll rahul, aga kas tema minuga ka, seda peab temalt endalt küsima.

● Mida soovid uuele komiteele?

Komitee peaks eeskätt tunnetama, et kõige olulisem pole alati see, palju me ülikooli tasandil teeme, vaid see, kuidas me suudame olla katalüsaatoriks kursustel ja õpperühmades, meie organisatsiooni kõige massilisemas lülis. Et komitee suudaks oma tööd korraldada niimoodi, et aktiveerida just seda lüli. Seda nõuab meilt praegune aeg, seda nõuavad meilt partei ja valitsuse viimased otsused.

● Nii pikajajalisel komsomolitööl on olnud ka omad rõõmud.

Kuigi komsomolitöö on raske, on siin rohkem rõõmsaid ja huvitavaid hetki. Neid on rohkem kui arvata võiks. Juba siis on heameel, kui organisatsiooni liikmed on rahul, et mõni üritus on hästi tehtud, ka teistele meeldinud. Kui näed, et see pole ükskõikne rahuldumine, vaid aktiivne rahuldumine arutades, mis ja kuidas võiks veelgi paremini minna.

On olnud rida kulminatsioone, hetki, mida ei saa kunagi unustada. Üks on kindlasti ülikooli juubel, üldse aasta 1982 tervikuna. Ülev hetk oli ka esindada meie üliõpilaskomsomoli Moskvas ULKNO 19. kongressil. Samuti uute sõprade leidmine hoopis kaugemalt, teistest Liidu kõrgkoolidest. Tahaksingi öelda oma ühingu kaasteltele, et õppige tundma seda, mis on teistel head. Analüüsige see läbi ja püüdke võtta midagi kasulikku. Need aastad on olnud toredad aastad.

Küsis ja kirjutas üles
VARJE SOOTAK

Liivlaste laulik Hilda Cerbach-Griva

H. Cerbach-Griva koos oma tädiga küsitlajale vastamas 1973. aastal.
JURI LINNUSE foto

(27. 02. 1910 — 13. 09. 1984)

Soome-ugri keelte kateedri õppejõud ja üliõpilased on käinud väsimatult meie sugulaste liivlaste keelt ja rahvaluulet uurimas.

Sõjategevus lõppes Kuramaal 1945. aasta kevadel, mille järel liivlased said tagasi pöörduda oma laastatud kodudesse. Kui enne sõda ulatus liivi keele kõneleja arv tuhandeni, siis pärast sõda oli kodumail neist vaid pool. 1948. aasta juuli algul asus soome-ugri keelte kateedri ekspeditsioon teele liivlaste juurde professor P. Ariste juhtimisel. Ventspilsist Ire (Mazirbe) poole tossutavas imepisikeste vagunitega rongis kohtasime liivi keelt kõnelevaid naisi, kelle huigas oli ka Hilda Cerbach, nagu mäletab professor P. Ariste. Hilda Cerbach oli liivi haritlane, kelle vanemate pool olime nii sel korral kui hiljemgi. Elus oli siis veel Hilda isapoolne vanaema Adu Cerbach, kes oli olnud juba Lauri Kettuse keelejuht. Hilda Cerbach laulis nii sel kui hilisemal kohtumisel ehtsaid liivi rahvalaule, heliloojate poolt seatud meloodiaid ja ise komponeeritud helindeid. Võimaluse korral saatis ta ennast klaveril või viiulil, kuid võis laule esitada oma kauni sopraniga ka saateta. Alati nõutavaks palaks oli «Knaš neitst, vāldapu[kōz» («Ilus neiu, valgelilla»), mida ta on esitanud korduvalt ka Tartu ülikoolis. Hilda Cerbachi nimetati hellitavalt liivlaste õõbikuks. Soome-ugri keelte kateedri üliõpilastele ja õppejõududele oli ta alati vastutulelik keelejuht ja liivi kultuuritegelane. Viimast korda käisid ekspeditsioonil olnud üliõpilased ja õppejõud tema kodus Ventspilsis käesoleva aasta 1. augustil.

Liivlastel pole kunagi olnud oma kooli ega võimalusi emakeelse hariduse saamiseks. Kirjakeelgi on loodud väljastpoolt ning olnud katkendlik. Pisutki parema hariduse saamine oli kaua aega võimatu. 1920.—1940. a. abistati liivlasi sugulasrahvaste poolt. Mitmed liivi noored suunati õppima, et neist saaksid liivi koolide õpetajad. Hilda Cerbach pääses pärast alghariduse omandamist Soome Tuusula rahvaülikooli, sealt aasta pärast Heimola õpetajate seminari. Soome-aastail 1927—1929 ilmnos Hilda Cerbachi haruldane musikaalsus ning soov iga hinna eest muusikat edasi õppida. Ta saigi käia Helsingi rahvakonservatooriumis. Olude sunnil jäid aga õpingud siin pooleli, sest selgus, et Lätis polnud Soomes omandatud diplomiga võimalik töökohta saada. Noored liivlased, nende hulgas ka Hilda Cerbach, suunati Jelgava õpetajate seminari, mille nad lõpetasid 1934. a. Loodetud kohta liivlaste alale ei saanud neist ükski; Hilda Cerbach töötas Ventspilsis, Piltenes, Dundagas ja lõpuks pikka aega muusikaõpetajana Falsis. Mehe surmaga lõppenud lühikesest abielust jäi talle ametlik perekonnanimi Griva.

Hilda Cerbach-Griva elu oli täis muusikat. Kõikjal, kuhu ta ilmus, lauldi. Eestlastega koos lauldi liivi ja eesti laule, lätlastega lāti laule. Kui külalised olid kodus, laulis ema Minna uskumatult kauneid Kolga ranna eesti rahvalaule.

Kutsetöö kõrval organiseeris ja juhatas Hilda Griva ansambleid. Pensionile siirdumise järel asus ta elama Ventspilsis, kus oli ka liivlasi, ja lõi nende abiga liivi laule esitava ansambli. Paljude raskuste kiuste töötas ansambel «Kāndla» praegugi. Ansambli programmis on liivi-lāti segakava Taizōli seiklustest. Oma ansambliga on Hilda Griva esinenud ka Tallinnas, Viljandis, Vana-Antslas jm.

10. septembri õhtupoolikul kohtasin oma komanderingu ajal Hilda Grivat viimast korda. Arutlesime Ventspilsis, kuidas saaks organiseerida ansambli sõitu Tallinna veel sel sügisel. Otsustasime pöörduda Tallinna Raamatuhingude poole. Ansambli oli oma alluvusse võtnud kohalik agrokoondis, mis töötas majandusmuredest vabanemist. Lahkusime optimistlikus meeleolus, tõmmates bussijaamas endile ehk tähelepanugi oma liivikeelse jutuga (on ju liivlasi tänapäeval vaevalt 100 inimest).

13. septembri õhtul Hilda Griva suri, 18. septembri sajusel õhtupoolikul sängitati ta liivikeelsete laulude ja luuletuste saatel oma kodukülla Sikrōgi kalmistu liiva. Liivlaste õõbiku laul oli igavesti vaikinud. Väsimatult oli ta oma väikese rahva laululoomingut tutvustanud nii Lätis, Eestis kui Soomes. Nüüd on see lõppenud, jäävad vaid mälestused, üleskirjutused ja lindistused.

EDUARD VAARI

UTU ORIENTALISTIKA-RINGI

liikmeks registreeritakse veel neljapäeval, 18. oktoobril kl. 20 ph. aud. 104, mil toimub I sissejuhataja loeng «India kultuuriloo põhijooned».

ESMAKURSUSLASTE TAIDLUSKONKURSS

toimub 24. ja 25. novembril klubis. 5. novembril kl. 19 oodatakse klubisse (ruum 207) kõikide esimeste kursuste kultuuriorganisatooreid. Juhend ilmub järgmises lehes.

EÜE-84

järelasteestimine on esmaspäeval, 15. oktoobril kl. 13 komsomolikomitees.

ESMAKURSUSLASTE BALL

on reedel, 19. oktoobril kl. 19.30 «Vanemuise» kontserdisaalis. Pääsmised osta õpperühmade või kursuste kaupade 15., 16. ja 17. oktoobril kl. 11—13 ja kl. 15—18 klubist (ruum 209).

UUES KOHVIKUS

Laup. ja pühap. kl. 19 diskoõhtu.

KLUBIS

Laup. kl. 22 kesköödisko.

Pühap. kl. 21 Gunnar Grapsi ansambel uue kavaga.

MATKAHUVILINE!

Üliõpilasmatkamine moodustab toeka osa Tartu matkaelust. Rohkem on sellega tegelnud bioogia-geograafiateaduskonna tudengid. Kuid matkamine sobib suurepäraselt ka teiste teaduskondade üliõpilastele. Kogemused on seda näidanud. Lausa hädavajalik on aga grupis arst.

On aeg alustada talihoovajaks ettevalmistust. Vajalikud teadmised annab Tartu Matkaklubi. Algstame

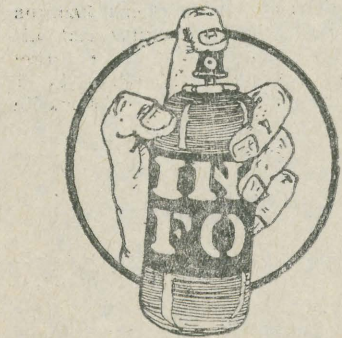
suusamatkakool alustab oma tööd teisipäeval, 16. oktoobril keemiahoone ringauditooriumis kl. 19. Täiendavat infot saab Tartu Matkaklubist Väike t. 5.

Matkakool pakub lisaks teadmiste ka võimaluse puhata sessist pingul ajusid Lõuna-Uraalis I ja II raskuskategooria suusamatkadega 25. jaanuarist 6. veebruarini.

LEITUD

naiste käekell. Kätte saab Vanemuise 46 riidehoiust.

Toimetaja
VARJE SOOTAK

TRÜ TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 28 (1387)

Reedel, 19. oktoobril 1984

Ilmub 22. novembrist 1948

Hind 2 kop.

Eile oli ülikooli komsomoli konverents

Lühiajaline eilest konverentsist oleks järgmine: konverents oli asjalik, kriitiline, huvitav. Seda näitas komsomolikomitee sekretäri Andrus Lauren aruanne (ilmub 2. ja 3. lk. lühendatuna), seda näitasid sõnavõtted. Sõnavõtte, samuti komsomolikomitee uut koosseisu saab lugeda järgmisest lehest. Täna nase «TRÜ» esilehelt alumisel poolal saagem aga tuttavaks komitee tippjuhtidega.

Konverentsil võtsid sõna: Vahur Keldrima, Reet Randoja, Georgi Bujanovski, Ove Ladva, Priit Teder, Kalev Vilgats, Johannes Kalits, Ardo Kubjas, Tambet Tampuu, Varje Sootak, Jaan Vihrov, Tiina Noot, Eduard Saul, Advig Kiris ja Kersti Rei.

Külalistena võtsid konverentsist osa EKP Tartu Linnakomitee sekretär Kalle Merusk, ELKNÜ Kesk-komitee sekretär Kersti Rei ja üliõpilassakonna juhataja Sylvia Liias, ELKNÜ Pärnu Linnakomitee esimene sekretär Jüri Lebedev, ELKNÜ Tartu Linnakomitee esimene sekretär Vello Tamm ja teine sekretär, Ülle Lepp, ELKNÜ Tartu Rajoonikomitee esimene sekretär Aime Koger, ELKNÜ TPI komitee sekretär Eduard Saul, ülikooli parteikomitee sekretär dots. Advig Kiris, teadusprorektor prof. Ants Kallikorm, ametiühingukomitee esimees Helve Kabur ning mitme teaduskonna õppejõud.

Konverentsil loeti ette ja võeti vastu läkitus meie teistele kõrgkoolidele.

Töö aruandeperioodil hinnati rahuldavaks. Uus komitee valiti 23-liikmeline. Samuti valiti 174 delegaati linna komsomolikongressile.

LÄKITUS ENSV KÕRGKOOLOIDE KOMMUNISTLIKELE NOORTELE

27. juulist 3. augustini 1985 toimub Moskvas XII ülemaailmne noorsoo- ja üliõpilasfestival, kogu maailma noorsoo foorum võitluseks ülemaailmse rahu ja sotsiaalse progressi eest, noorte õiguste eest kogu maailmas.

Juba esimene festival, mis toimus 1947. aastal pärast kõige laastavama sõja lõppu inimkonna ajaloo, kinnitas vajadust luua kogu maailma noorsoo ühisrinne võitluseks inimkonna kõige hegemate ideaalide eest. XII festival toimub aastal, mil kõik meie planeedi progressiivsed inimesed tähistavad 40 aasta möödumist fašismi üle saavutatud võidust.

Praegu on festivali imperialismi- ja sõjavastasel orientatsioonil eriline tähendus. Ajal, mil Ameerika imperialism on vallandanud seninägematu võidurelvastumise ja sõjahüsteeria, peab noorsugu koondama ridu, astuma õlg õla kõrvale kõigi rahujõududega meie planeedil. XII noorsoo- ja üliõpilasfestivali päevil toimuvad Moskvas avalikud diskussioonid maailma aktuaalsetest probleemidest, sõjavastased demonstratsioonid, samuti koondatakse tähelepanu rahu- ja julgeolekuprobleemidele maailmas, tuumasõja ärahoidmisele ning pingelõdvenduse kindlustamisele.

Rahuvõitluses pole kõrvalseisjaid. Iga kommunistliku noore ülesanne on koondudes meie leninliku partei ümber anda oma jõukohane panus sellesse õilsasse üritusse.

ELKNÜ TRÜ organisatsiooni 28. konverentsist osavõtjad kutsuvad üles kõiki ENSV kõrgkoolide üliõpilasi minema vastu XII ülemaailmsele noorsoo- ja üliõpilasfestivalile parima õppe- ja teadustööga ning töötama vähemalt üks päev rahvamajandusobjektidel, millest saadav tulu kantakse festivali ettevalmistamise fondi.

EKP TRÜ komitees

● Parteikomitee 15. oktoobri koosolekul võeti NLKP liikmeks NLKP ajaloo kateedri nooremteadur Einar Nõu, üldfüüsika kateedri insener Ene Sepp ja majandusteaduskonna assistent Marina Babajuk.

● Poliitharidusvõrgu selle semestri algusest ülikoolis kõneles komitee liige dots. Olev Raju. Tänavu alustas tööd 31 füüsika- ja matemaatikateaduskonna 1054 osalejaga. Esimesed õppused on juba toimunud. Marksismi-leninismi ülikoolist võtab osa 92 inimest, esmakordselt töötab sotsioloogia osakond.

● EÜE ja suvemaleva tööst tegid kokkuvõtte komsomolikomitee asesekretär Jaan Vihrov, suvemaleva komandör Toomas Pilt ja regioonistaapide juhid.

● Komsomoli aruande- ja valimiskoosolekutest ning konverentsi ettevalmistusest informeeris komsomolikomitee sekretär Andrus Lauren.

● Tsiiviilkaitse olukorrast ülikoolis tegi ülevaate staabiülem Anatoli Dovidenko.

● Kinnitati rahvakontrolli selle semestri tööplaan.

Tänu

Rektori käskkirjas avaldati tänu kauaaegse eeskujuliku töö eest seoses pensionile siirdumisega keemilise kineetika ja katalüüsi labori insenerile Ludmilla Sinodskajale. 65. sünnipäeval pälvis tänu hoolsa töö eest riidehoidja Leili Kiis.

Tere tulemast, pressivägi!

Kolmkümmend aastat meie vana ülikooli ajaloo pole ju kes teab mis pikk aeg. Ülele nõukogude ajal tekkinud spetsiaalsusele — nimelt žurnalistikale — on see aga kogu tema ajalugu. Kolmkümmend aastat tagasi, 1954. aasta sügisel peeti esimene sellealane loeng. Algupeetati ajakirjandust eesti filoloogiaspetsiaalsusena, 1976. aastal pandi alus osakonnale, 1979. aastal loodi kateeder. Selle aja jooksul on ülikool andnud eesti ajakirjandusele üle kolmesaja õpetatud noore. Kolm aastat tagasi avasime kaugõppeosakonna neile ajakirjandustöötajatele, kel on kõrgharidus mõnel muul alal. Meie teada on see ainuke taoline ettevõtmine kogu Nõukogude Liidus. Oleme edasi arendanud teadustööd ja saavutanud siin tunnustust, koostanud õpikuid ja õppevõtet, kasvatanud uue valituse õppejõude, loonud kädipärase materiaalse baasi. Kuid teha on veel palju-palju rohkem, kui meie väike kollektiiv siiani on suutnud.

Homme tulevad meie lõpetanud kokku viilistaspäevale, eks seal räägime pikemalt, mis oli, mis on ja mis peaks veel tulema. Oleme siiski selles arvamuses, et oleme suutnud ideoloogiatööle ja oma kultuurile nende kolmesaja inimese näol anda oma osa, mis ehk polegi nii väike.

Olge siis tervitatud kõik, kes te kokku olete tulnud ja teie kaudu ka need, kes tulla ei saanud. Aitäh teile, et olete oma tööga toetanud meie tarasitoidlikku tööd, mis alfas kolmkümmend aastat tagasi. Olgu tänatud kõik, kes väljastpoolt ülikooli on meid toetanud — Ajakirjanike Liit, kirjastused, toimetused, EKP Keskkomitee ajakirjandussektor ja teised.

JUHAN PEEGEL,
žurnalistikateedri
juhataja

ARVO LAMP,
ELKNÜ TRÜ komitee
sekretär

Sünd. 1958. a. Rapla rajoonis Kaius. 1977 lõpetas Rapla keskkooli. Samal aastal astus ajaloo- ja teaduskonda ajaloo erialale. 1977. a. oktoobrist kuni 1980. a. oktoobrini ajaloo-osakonna komsomolisekreär. 1980. a. oktoobrist 1981. a. oktoobrini ajaloo- ja teaduskonna komsomolisekreär. 1982. a. lõpetas ülikooli. Sama aasta detsembrist NSV Liidu ajaloo kateedri aspirant.

NLKP liige 1981. aastast. Abielus. Peres kasvab tütar.

VERNI LOODMAA,
ELKNÜ TRÜ komitee
ideoloogiatöö asesekretär

Sünd. 1962. a. Tartus. 1980. a. lõpetas Tartu II keskkooli. Samal aastal astus majandusteaduskonda kaubandusökonoomika erialale. Lõpetas kiitusega tänavu kevadel. I kursusel valiti teaduskonna komsomolibüroo ideoloogiassektori juhatajaks. 1981. a. oktoobrist kuni 1982. a. detsembrini oli teaduskonna komsomolisekreär. 1. jaanuarist 1983 töötab ELKNÜ TRÜ komitee koosseisulise asesekretärina.

NLKP liige 1983. aastast. Vallaline.

JAAN VIHROV,
ELKNÜ TRÜ komitee
töökasvatuse asesekretär

Sünd. 1960. a. Antslas. 1978 lõpetas Antsla keskkooli. Samal aastal astus õppima TRÜ õigusteaduskonda, mille lõpetas 1983. aastal. 1981. a. sügisel valiti EÜE sektori juhatajaks. 1982. a. detsembrist valiti ELKNÜ TRÜ komitee asesekretäriks töökasvatuse alal.

NLKP liige 1984. a. juunist.

Abielus.

ANDI KASAK,
ELKNÜ TRÜ komitee
õppe- ja teadustöö
asesekretär

Sünd. 1959. a. Võrus. Lõpetas Varstu keskkooli 1978. a. Pärast armeeteenistust õppis aasta ettevalmistusosakonnas ning astus 1981. õigusteaduskonda. Praegu õpib IV kursusel. I kursusel oli kursusebüroo ühiskondlike tööde sektori juhataja, II kursusel komsomolikomitee õiguskasvatuse sektori juhataja. 28. oktoobrist 1983 ELKNÜ TRÜ komitee õppe- ja teadustöö asesekretär.

NLKP liikmekandidaat 1983. aastast. Abielus, perekonnas poeg.

ARDO KUBJAS,
ELKNÜ TRÜ komitee
organisatsioonilise töö
asesekretär

Sünd. 1963. a. Pärnus. Pärast Tallinna 43. keskkooli lõpetamist astus 1981. a. matemaatikateaduskonda. Praegu õpib IV kursusel. On olnud teaduskonna komsomolibüroo liige (ühiskondlike tööde sektori juhataja). 1983. a. oktoobrist kuni 1984. a. septembrini oli komsomolikomitee õppesektori juhataja. 18. oktoobril valiti komsomolikomitee asesekretäriks organisatsioonilise töö alal.

NLKP liikmekandidaat 1984. aasta aprillist. Vallaline.

ELKNÜ TRÜ ORGANISATSIOONI XXVIII KONVERENTS

Aastase vaheaja järel on taas koos ülikooli komsomolikongress, et analüüsida ja vaagida tehtut ning otsida uusi teid oma tegevuse sisukamaks muutmiseks. Aasta jooksul on ilmunud mitmed tähtsad partei juhtorganite otsused, mis kohustavad meid oma tegevust hindama ja parandama. Aasta algul arutas Nõukogude rahvas läbi kooireformi põhisuunad, mis NSVL Ülemnõukogu seadustas. Mais esines K. Tšernenko armeekomsomolikongressi nõupidamisel, kus formuleeris kommunistliku noorsooühingu ülesanded arenenud sotsialismi perioodil. Kuu aega hiljem võitis NLKP Keskkomitee vastu otsuse, mis käsitleb komsomoli osatähtsuse suurendamist noore põlvkonna kommunistlikul kasvatamisel. Täiendavaid nõudmisi meie vabariigi komsomoliorganisatsioonile esitab NLKP Keskkomitee otsus «Eesti NSV juhtiva kaadri osavõttust töötajate hulgas tehtavast poliitilisest kasvatustööst». Selle otsuse ettevalmistamisel tutvusid NLKP Keskkomitee töötajad ka meie komsomoliorganisatsiooni tegevusega. Täna konverentsi eesmärk ongi kriitiliselt ja enesekriitiliselt analüüsida meie tegevust, lähtudes uutest partei poolt püstitatud suukohtadest ja nõuetest.

Ülikooli organisatsioon on ikka sammunud vabariigi komsomoli esiridades. Mõõdunud aasta jooksul on tehtud küllaltki palju. Elu dialektika nõuab täna oma tähelepanu keskendamist aga just nendele probleemidele, mis lahendamist ootavad. Vaevalt suudab meie konverents anda igale algorganisatsioonile konkreetset retsepti. Sellist eesmärki polegi ülikooli komitee enda ette seadnud. See peab jääma iga taseme komsomoliaktiivi enda otsustada. Küll aga peab tänane komsomolifoorum näitama ära küsimused, millele on vaja tähelepanu keskendada ning andma võime nende lahendamiseks.

Praegu on «väga tähtis, et pöörates tähelepanu ulatuslikele üritustele, ei jätaks komsomoliorganisatsioonid tagaplaanile nn. väikseid, igapäevaseid, konkreetseid asju, millest lõppkokkuvõttes kasvavad välja olulised tulemused». Sellisena formuleerib partei keskkomitee meie ees seisvad ülesanded. Samas kohustatakse tõstma komsomoliorganisatsioonide osatähtsust kõrgkoolide elus.

KUIDAS ÕPIME?

Üliõpilane tuleb kõrgkooli esmajoones selleks, et omandada eriala. Just see vaidkond peab olema komsomoliorganisatsioonide esmase tähelepanu all. Milleks on vajalik komsomoli sekkumine, on ju olemas administratsioon, kes päev päeva kõrval nende küsimustega tegeleb? Seades küsimuse nii, jääme kõrvalseisja äraootavale positsioonile, fikseerides vaid hetkeseisu ja nuresedes, kui midagi on tegemata või halvasti. Samas kipub meie komsomoliaktiiv unustama: neid on valitud just selleks, et seista oma eakaaslaste huvide eest. Rektori omavalitsuskäskkirjaga on tudengkonnale antud suured õigused ja ka tõsised kohustused. Sageli nurisevad tudengid isekesis õppetöö korralduse üle. Kuid konkreetseid ettepanekuid, mida ja kuidas muuta, teaduskondade komsomolibürood ega kursuste komsomolikongressid ei esita. Kui küsimus vajab lahendamist rektoraadis, on komsomolikomitee meelsasti nõus teie probleemidele lahendust otsima. Loomulikult ei ole alati kerge öelda õppejõududele, et loengu või seminari kvaliteet ei rahulda või võiksime rohkem õpida iseseisvalt ja õpitu hiljem seminarides ja praktikumides läbi arutada. Kuid juba V. I. Lenin juhtis tähelepanu sellele, et just võideldes peab kommunistliku noorsooühingu liige kasvata ennast ja kõiki neid, keda ta juhib. Argem siis karikam hetke ebameeldivusi ja kasutamist täielikult ära kõik võimalused, mida pakuvad komsomoliorganisatsioonidele antud õigused õppetöö täiustamisel.

Ülikooli komsomolikomitee on seda tööd alustanud. Mõõdunud semestri lõpul ja selle semestri algul läbi viidud ankeet «Loengust eksamiini» peab andma tudengite esimesed konkreetsed ettepanekud. Komitee on kavas selle alusel teha TRÜ nõukogule kevadsemestril vastavad ettepanekud.

Milleks neil probleemidel nii pikalt peatuda, on ju ülikooli õppeedukus viimastel aastatel küllaltki kõrge tasemel stabiliseerunud. Kas aga ei peaks meid rahutuks tege-ma fakt, et viimasel ajal langeb meie õppeedukuse kvaliteedinäitaja — nende arv, kes saavad «väga häid» ja «häid» hindeid. On suurenenud nende üliõpilaste arv, kes lähevad eksamisessioonile arvestusvõlgadega. Näiteks keemias ja vene filoloogias on endiselt küllaltki vähe neid, kes diplomini jõuavad. Just eespool toodud faktid, nende konkreetsed analüüsid peab iga teaduskonnas olema komsomoliorganisatsiooni vaateväljas. Aruandeaastal aktiveeris tunduvalt oma tööd komitee õppeosakond. Järgmistel aastatel peab aga oluliselt elavamata teaduskondade komsomolibüroode ja kursuste komsomoliorganisatsioonide tegevust. Paljudel teaduskonnabüroodel on praegu kõrvalseisja positsioon, fikseeritakse vaid kujunenud olukorda. Selle asemel tuleks aktiivselt sekkuda, kontrollida õpedistsipliini kinnipidamist, kutsuda büroole ja karistada arvestusvõlglasti ning õpedistsipliini suu-remaid rikkujaid. Büroode tegevusetus või muretus on otseselt seotud õppeedukusega. Konverentsi eel palusime teaduskondade büroode õppeosakondade juhatajatel vastata küsimusele: «Kui palju on bürood arutanud õpedistsipliini rikkujate ning eksamivõlglaste personaalküsimusi? Millised olid mõjutusvahen-

Aruanne

Kommunistlik Noorsooühing on poliitiline organisatsioon, seepärast ka meie erinev tähelepanu ühiskonnateaduste õppimisele. Aastatega on kujunenud meid töövorme. Nimetagem kasvõi komsomoli ajaloo konverents. Küllalt kõrge-na on püsinud ka õppeedukus ühiskonnateadustes. See aga ei tähenda, et kõik koostöövormid ühiskonnateaduste kateedritega oleksid ammendatud. Uurimist vajab teaduskondade komsomolijagude, enam võiks ühiskonnateaduslike võistlusteid ära kasutada meie organisatsiooni tegevuse eri aspektide tundmaõppimiseks. Vastavalt majandusteaduskonna üliõpilaste soovile võiks ülikooli ajalehes kirjutada ideoloogilise võitluse aktuaalsetest probleemidest.

TRÜ on tuntud üliõpilasteaduse poolest. Läänud aastagi lõppes edukalt: Andrus Salupere üliõpilasaegne uurimus pävis NSVL Teaduste Akadeemia diplomi, sellele lisandus rekordarv medaleid ja diplomeid üliõpilastelt konkurssidelt. Kvantitatiivselt head on ka ÜTO ringidest osavõtu näitajad. Samal ajal on aga raske leida kuulajaid kevadiste ÜTO konverentsidele. Selle paradoksi tagamaad peaksid läbi mõtlema kõikide teaduskondade bürood. Kevadistele konverentsidele sõidab meile külla palju eakaaslastest NSVL kõrgkoolidest, kes

IDEOLOOGIATÖÖST

OLKNO Keskkomitee IX pleenumil ütles esimene sekretär Viktor Mišin: «Mõjujoud, huvitavus ja elulähedus on noorte ideelise kasvatamise vormide hindamisel peamised kriteeriumid.» Tänapäeva ideoloogilise sõja tingimustes tuleb ka meie komsomoliorganisatsioonis parandada poliitilist kasvatustööd. Et üliõpilaskondki on selle sõja tal-lermaaks, kus kasutatakse ära komsomoliorganisatsioonide töö puudusi, seda näitab hiljuti ajalehes «Edasi» ilmunud artikkel «Paradokside puntras». Seal püstitati rida teravaid probleeme: miks komsomol ei jõua iga inimeseni, miks puudub mitmel kursustel komsomoliorganisatsioonide autoriteet, miks tunnevad vahel ideoloogilised vastased paremini meie partei ja valitsuse dokumente kui komsomoliaktiiv ja kommunistlikud noored. Kuigi artiklis oli juttu ajalooteaduskonnast, ei tähenda see, et sarnaseid probleeme poleks teistel teaduskondadel. Kõigepealt peab rääkima komsomolikaadri valikust ja paigutamisest. Mistahes taseme komsomoliühit peab autoriteedi üliõpilaskonna seas võitma asjalikkuse, algatusvõime, inimlikkuse, teadmiste, järjekindluse, vastutustunde, loomingulise lähenemisega komsomolitöösse, aga kindlasti ka oma poliitiliste teadmiste ja pideva viibimisega üliõpilaste keskel. Meil on mitmeid tunnustatud komsomoli-

gevuse väga konkreetse ruumiga: kes auditooriumiga, kes ühiselamuga. See on aga vale — kursuse-sekretär, teaduskonnabüroo või üli-kooli komitee liige peab talle usaldatud kohustusi täitma nii õppetööl, kursuseõhtul, komsomoliühitusel kui ka ühiselamisel. Kogu eelõeldu keh-tib ka kõikide meie delegaatide koh-ta, esindate te ju igaüks kaheksat-teistkümmend meie organisatsiooni liiget ning teie poolt vastuvõetud otsused kujundavad almal mater'i komsomolielu järgneva kahe aasta jooksul.

Tihedalt on omavahel seotud komsomolikaadri valik, paigutamine ning õpetamine. Kõrgkoolis on paratamatu komsomoliühitide pidev vahetumine. Seetõttu peabki meil erilisel kohal seisma aktiivi õpetamine. Aruandeperioodil algas selle süsteimi ümberkorraldamine. Nõu-andjatena tulid appi TRÜ komso-moliveteranid. Uus kolmeastmeline süsteim peab hõlmama kogu meie aktiivi. Püüame õppustel anda kõi-ge enam praktilisi, igapäevases komsomolitöös vajalikke oskusi, hoiduda üleõpetamisest ja materjali kordamisest. Opetamise kasutegur sõltub sellest, kui tõsiselt suhtuvad sellesse teaduskondade ja osakon-dade bürood. Ohelt poolt peavad nemad organiseerima osavõtu üle-ülikoolilistest õppustest, teiselt poolt peavad nad oma õppuste põh-jal hakkama õpetajateks kõige ma-dalamale, samas tähtsaimale lülile — kursuste ja õpperühmade kom-somolisekre.äridele. Vaid sel juhul, kui iga komsomoliaktiivist teab, mi-da ja kuidas teha, võime rääkida kogu organisatsiooni tegevuse tõ-hususest. Otstarbekas on see tööloik eraldada organisatsioonisisese töö sektorist ja moodustada iseseisev aktiivi õpetamise sektor.

OLKNO Keskkomitee IX pleenu-mil rõhutati, et kasvatustöös ei ole ega saa olla pisiasju. Juba 15 aastat tehakse kogu kasvatustööst kokkuvõtte leninliku arvestusega. Kõrgkoolides kuulub sellesse ühe osana ÜPP. Vaatamata traditsioo-nide pikaajalisusele jätkab ideolo-giasektor tänagi uute vormide ot-singut, et vähendada formalismi ning muuta leninlik arvestus ja ÜPP sisukamaks. Ilmselt on otstar-bekas anda ümbertöötatud projek-tid läbi arutada kursuste komsomoliorganisatsioonidele. Iga kommu-nistlik noor peaks aru andma, kui-das ta aasta jooksul on täitnud oma komsomoliülesandeid ning OLKNO põhikirja. Samuti tuleb ko-miteel teha rektoraadile ettepane-kud leninliku arvestuse ning ÜPP atesteerimistulemuste arvestamiseks iseloomustuste ning suunamispinge-ridade koostamisel.

Komsomoliorganisatsioonide idee-lis-poliitilise kasvatuse üks osa on loenguline töö. Kõik loengud ja kohtumised peavad olema põhjal-ikult ette valmistatud ja kõrge tasemel. Samuti peavad nad täiendama ühiskonnateadustes omandatud. Mõõdunud õppeaastal elavnes rah-vusvaheliste suhete ringi tegevus. RSRi lektoreid saab kutsuda esi-ne-ma kursustele. Seda võiks teha tun-duvalt rohkem. Julgemalt tuleks ühendada lektorite esinemisi kur-suste või osakondade puhkeõhtute-ga. Selleks tuleb ka ringi juhtkon-nal leida uusi vorme, mis köidak-sid tudengkonna tähelepanu. Kur-suste ja osakondade komsomoli-or-ganisatsioonid on kasutanud täna-matult vähe võimalust kutsuda esi-nema ülikooli, Tartu ja vabariigi juhtivaid töötajaid. Annaks ju sel-line vahetu suhtlemine võimaluse kohe saada vastus paljudele huvi-tavatele küsimustele. Ülikooli ko-mitee saaks aidata omalt poolt nende inimestega kontakti luua.

Ülikool on läbi aegade olnud in-ternatsionaalne kollektiiv. Eeskätt peame ülikooli kollektiivi internat-sionaalset iseloomu arvestama kom-somolikaadri valikul ja paigutamisel. Samuti on vaja, et meil õppi-vad vennasrahvaste tudengid teek-sid laiemat tutvust eesti kultuuri ja ajaloo, Tartu ning ülikooliga. Teiselt poolt peame aga ka neile andma võimaluse tutvustada oma rahvaste minevikku, kultuuri ja tä-napäeva. Enam on vaja korraldada emotsionaalseid üritusi, nagu oli kevadel jalgpallimatš ülikoolis õp-pivate erinevatest rahvastest üliõpi-laste vahel. Eespool loetletud vorm-id peavad saama tegevusjuhiseks internatsionaalse kasvatustöö sek-torile ja interklubile. Uus komitee peab enam tähelepanu pöörama ka vene osakondades tehtavale komso-molitööle.

(Järg 3. lk.)

● Igal kevadel viib TRÜ komsomoli esindus rahvaste sõpruse päevade ajal lilled V. I. Lenini mälestussamba jalamile.

did?». Oigusteaduskonna õppe-sek-tori juhataja Mare Tammsaar vas-tas: «Teaduskonnabüroo on kordu-valt püüdnud arutada õpedistsip-liini rikkujate ning eksamivõlglaste personaalküsimusi, kuid enamasi pole see õnnestunud väljakutsutud üliõpilaste ilmutata jäämise tõttu. Karistustest oleme nende suhtes ko-haldanud ainult hoiatust.» Kommen-taarid on liigsed. Kahtlemata aitas seegi kaasa, et juristide õppe-edukus on esmakordselt langenud alla 90%.

Seoses õppetööga tuleb peatuda veel ühel küsimusel: komsomoliak-tiivi enda õppeedukusel. Komsomo-likaadri valiku eesmärgiks kriteeriu-miks peab olema hea õppeedukus. Paraku pole meil teaduskondade seda arvestanud. Näiteks tegi komitee kevadel ettepaneku vabastada oma kohustest majandusteaduskonna kahe osakonna komsomolikongressid Ingrid Ojala ja Tõnis Kusma, kel-le olid võlgnevused. Milliseist isik-likust eeskujust saame siin rääki-da? Arusaamatuks jääb ka teadus-konnabüroo positsioon: miks oli vaja oodata komitee sekkumist? Vastus saab olla vaid üks: nende probleemidega tegelemist ei ole pen-tud vajalikuks.

võiksid teadusettekannte kõrval tutvustada ka oma kõrgkooli. Tea-duskondade ja osakondade bürood peaksid ÜTO konverentside ajal korraldama külaste vastuvõtuks temaatilisi puhkeõhtuid, andes neile võimaluse tutvustada oma liiduva-bariiki ja kõrgkooli.

Tänavusel kooireformi aastal tõusid tähelepanu alla taas kesk-koolides töötavad pedagoogikarüh-mad. Töö keskkooliõpilastega on aktuaalne ka meie almal mater'i jaoks, asub ju ligi kolmandik lõpe-tajatest tööle üldhariduskoolides. Täna valitaval komiteel tuleb saa-vutada, et aja-oo-, bio'ogia-geo-graafia, filo'ogia-, füüsika-, kee-mia- ja matemaatikateaduskonna komsomoliorganisatsioonid võtak-sid igaüks enda hoole alla peda-googikarühma moodustamise ühes Tartu koolis. On tarvis, et juba õp-peajal tekiks tudengil ettekujutus klassivälisest tööst ning kaoks voo-ristus pedagoogiameeti ees. Peda-googiliste harudega teaduskonda-des peaks olema kommunistlikel noortel pidevad komsomoliüle-san-d. Võtku osa komsomoliaktiivi õppustest. Ülikool peab muutuma tulevastele õpetajatele ka komso-moli'öö kooliks. Nende küsimustega peab senisest enam tegelema ka ko-mitee šeflussektor.

juhte, kes on alustanud tööd kur-suste organisatsioonides ja jõud-nud ülikooli komitee liikmeteks. Näitena võib tuua Ardo Kubjast, Vanur Keidrimad, Ovanes Sarkis-jani. Enamik komsomoliaktiiviste on niisama hakkajad. Kuid on ka vas-tupidiseid näiteid.

Näiteks juhib Ovanes Sarkisjan komitees sõjalis-patriootilist tööd. Aruandeperioodil vabastas komitee oma ülesannetesse vastutustundetu suhtumise pärast ideoloogia- ja EOE sektori juhatajad Ove Ladva ja Margus Rõhtla ning karistas neid komsomolikaristustega. Samal põhjusel pävis karistuse majandus-teaduskonna komsomolikongress Kaido Vestberg. Väga ajakohaselt tuleb NLKP Keskkomitee otsus Eesti NSV juhtiva kaadri kohta meelde Lenini sõnu selle kohta, et meil on vaja vabaneda algatusvõi-metust ja distsiplineerimatust töötajatest, kellele on «kalduvus asendada tegu diskussiooniga, tööd lobisemisega». Komitee ootab, et ka teaduskondade bürood ja kursuste komsomoliorganisatsioonid oleksid printsiipiaalsemad ja nõudlikumad. Komsomoliühit au'oriteet kasvab, kui ta aktiivselt sekkub kõikidesse nähtustesse, mis on vastuolus OLKNO põhikirjaga. Seni on aga paljud aktivistid piiranud oma te-

(Algus 2. lk.)

Internatsionaalse kasvatus tööga on tihedalt seotud sõjalis-patriootiline töö. Sellele õppeaastale annab erilise näo Tartu ja Eesti NSV vabastamise ning Suures Isamaasõjas võidu saavutamise 40. aastapäev. Juba on toimunud mitmed üritused, suur osa veel tulemas. Aastapäevadele on pühendatud üliõpilas- ja sõpruspäevad. Esmärkiks ei tohi olla vaid ürituste suur arv. Eeskätt tuleb tähelepanu pöörata sisule ja mõjuvusele. Ürituste põhiraskus peaks langema teaduskondade komsomoliorganisatsioonidele. Sõjalis-patriootilise töö aktuaalsust meie organisatsioonis on suurendanud meesludengite igaaastane kutsumine tegevteenistusse. Ühelt poolt on vaja neid ette valmistada nii, et nad teenistuses olles esindaksid oma alma mater'it väärikalt. Teisest küljest peaksid kursuste ja teaduskondade komsomoliorganisatsioonid töötama selle nimel, et pärast armeeteenistust jätkaksid nad pooleli jäänud õpinguid. Tõsiselt on sellele mõeldud näiteks füüsikaosakonnas, kus paljudel armee noormeesel on tihe side osakonnaga. Sõduripoiste kirju võib üsna tihti seinalehestki lugeda. Peame hakkama mõtlema ka sellele, kuidas armeeteenistusest naasvaid noormehi pidulikult vastu võtta ning aidata neid taas sisse elada ülikooliellu.

«Ajaleht peab olema kollektiivne agitaator, propagandist ja organisator» — sellise lühikese, aga täpse formuleeringu pani sajandi algul kirja V. I. Lenin. Me ei ole suutnud oma häälekandjat veel täielikult ära kasutada. Osa süüd on selles komitee pressisektori juhatajal Lii Kangrul, kes ei suutnud pidevalt publitseerida isegi komsomolikroonikat. Komitee aga ootas temalt ja sektorilt analüüsivaid artikleid komsomoliorganisatsioonide tööst, et paremate eeskujuga õpetada ja mahajääjate näitel parandada meie tööd. Aasta tagasi kritiseerisime žurnalistikaosakonna komsomoliorganisatsiooni vähest osa pärast ülikooli ajalehe näo kujundamisel. Olukord pole eriti paranenud. Samas kriiseerivad need samad tudengid «TRÜd» vähest huvitavate materjalide pärast. Komitee arvates peaks aga just oma ajaleht ja ülikooliellu kajastamine olema proovikiviks igale ajakirjandusüliõpilasele. Siiski on jalad alla saanud tänu toimetusele pressiklubi, mis koosneb põhiliselt teaduskondade pressisekretäridest. Komitee sektoritel tuleb aga lehe kaudu rohkem komsomoliaktiivi õpetada. Sel õppeaastal peaks kindlasti taas-tama rubriigi «Komsomoliaktivisti ABC», kus võiks avaldada materjale, mis pakuvad huvi aktiivi laiemale ringile.

VABA AEG

Mõnevõrra on elavnenud teaduskondade kultuuritöö. Toimusid taidlusülevaatused, otsiti ja leiti uut, elavnes osavõtt ülikooli taidluskonkursist. Sellele aitas kaasa komitee kultuurisektori parem tegevus ja tugevamad sidemed klubiga. Lühidalt ka meie ideoloogia- ja kultuuritöö paraadüritustest: üliõpilas- ja sõpruspäevadest. Mõõduvõidu aastaga muutusid need tõsisemaks, juurde tuli intellektuaalsemaid üritusi, programmi koostamisel võeti arvesse tudengite soove. Samas aga võib näha teatavaid väsimuse märke: tudengitel veel selgelt silme ees juubeli üliõpilasüritused, neid ületada on raske. Ka sel aastal ootab komitee ideid tudengitelt endilt, rohkem mõeldakse endiselt üritustele, kus tudeng poleks mitte üksnes passiivne kuulaja-vaataja, vaid saaks ise kaasa lüüa. Tore, et filmiklubi tegevus on taas hoogustunud ning suurüritustele ritta on lisandunud veel üks: nõukogude kino kullafondi kuuluvate filmide nädal.

Järgmine aasta toob meie maale rahvusvahelise kaaluga noorsoo- ja üliõpilassündmuse: juuli lõpus — augusti alguses toimub Moskvas järjekordne festival. Ettevalmistustööd ning festivalikülastuste vastuvõtmine puudutavad ka meie organisatsiooni. Esimesed laupäevad, mille summad kanti Moskva festivali fondi, on toimunud. Ülikooli komitee kutsub kursuste organisatsioonide korraldama ka oma algatusel vähemalt ühe laupäevaku.

1920. aasta oktoobris noorsooühingu III kongressi delegaate peetud kõnes ütles Vladimir Iljitš Lenin: «Ilma tööta ja võitluseta ei ole kommunistlikest brošüüridest ja teostest omandatud raamatulikel teadmistel kommunismist mingit väärtust». Tõesti, meie ideoloogiatöö efektiivsust ja ühiskonnateadust omandatu tõelist väärtust näitab tegelikult meie igapäevane elu. Üliõpilaste puhul seegi, milline on elamiskultuur ühiskonnas, kuidas võetakse osa ehitus- ja sotsiaalsest elust ning rahvamaleva ja komsomoli operatiivrühma tööst.

ÜHISELAMUD

Paljud teist teavad kahlemata, kuidas ülikool alles kuu aega tagasi Tartus «kuusaks» sai, Lenini gradil mnt. 27 majas otsustas IV kursuse biooog naidaja iseenesult vaigusraketti, kõrvamajas leidsid 15 ruusikut, et on õige aeg oma purjusolekut demonstreerida ja karjuma hakata. Kisa kostis Raekoja platsini. Tudeng mõttes tudenginalja visata. Tudenginaal on muidugi hea asi, kuid kanyks näeme seda järjest vähem ja ka siis valel kohal. Kus oiid kõik kursuste komsomolisekreärid, osakondade ja teaduskondade büroode ning lõpuks ülikooli komitee liikmed, kes neis ühiselamutes elavad, kus oli ühiselamu nõukogu, kes peaks hea seisma kõigi ühiselamuasjade eest? Nad seisid kõrval, juutama vahele astuda. Oleme ühiselamuasjades teenimatult unustanud rektori omavalitsuskäskkirja, mis annab teaduskonna komsomolibüroodele ja majanõukogudele suured õigused ühiselamu elanikke valida ning samas kohustab nende distsipliini ja elamiskultuuri kontrollima. Teaduskonnabüroodest ja ühiselamunõukogudest on enamik kõrvale heitnud printsipi, mille järgi iga ühiselamus korda saadatud teo eest peab vastutama teiste komsomoliorganisatsiooni liikmete ja kaaselanike ees. Püüdsime leida, kes on näiteks sisekorraeskirjade rikkumise eest saanud — komsomolikaristuse. Polegi. Pigem lastakse kaasüliõpilane eksmatrikuleerida, kui kutsutakse teda ise korrale või püütakse mõjutada komsomolikaristusega. Kas ei ole see liiga ränk hind meie mugavuse eest? Vähe nõudlikkust on üles näidanud ka komitee olmesektor. Tuleb nõustuda ÜLKNO Keskkomitee büroo arvamusel, et olukorra eest ühiselamutes tuleb vastutama panna kõigi tasemete komsomoliorganisatsioonide sekretärid ning neilt ÜLKNO põhikirja kogu rangusega pärida vastust seal valitseva olukorra kohta.

Tõsta tuleb ka ühiselamunõukogude osakaalu ja vastutust ühiselamuasjade lahendamises. Kõikjal on valveülemad, kuid valve on korrast ära. Miks ei ole teaduskonnabürood kutsunud valveülemat aru andma, mis ta on teinud pideva valve tagamiseks, kuidas on reageeritud valvesse mitteilmumise korral? Kas on tema vastutustundetust ja organiseerimisvõime puudumist arvestatud ÜPP atesteerimisel? ÜPP hindeid vaadeldes on kõik korras. Ainult paaris ühiselamus on korralikult kujundatud näitmaterjal. Eeskujuks võib tuua Tiigi tn. 14. Sellegi küsimuse peavad enda kontrolli alla võtma komitee ideoloogia- ja olmesektorid, aitama ühiselamunõukogusid kõigi vajalike materjalide hankimisel.

Ühiselamud tuleb võtta komiteel pideva kontrolli alla ning näidata, kas ta on suuteline läbi murdma valitsevast ükskõiksuse ja mugavuse müürist.

KOR

Mitmes ühiselamus on ennast õigustanud KORI toad, mille organiseeris komitee õiguskasvatuseks. Sellesuunalist tööd tuleb jätkata. Tublisti on töötanud komsomolioperatiivrühm eesotsas staabiülem Tambet Tampuuga. Seftuse alla võeti linnaliinide bussijaam ning nagu on arvanud linna siseasjade osakonna ja komsomoli linnaakomitee töötajad, on kord seal märgatavalt paranenud. Ohtekokku sooritati seal mõõduvõidu õppeaastal 62 reidi, igaüks 3 tundi. Sinna oleks vaja leida patrullijaid ka mõnest Tartu ettevõttest ajaks, mil tudeng on sessioonil ja vaheajal. KOR aitas läbi viia ka ülelinnalist KORI nädalat ning on pidanud korda ülikooli ja linna üritustel. Tehtud

Aruanne

tubli töö eest saadi linna operatiivrühmade vahelises võitluses III koht, mis on senini meie suurim saavutus. Edaspidi tuleb östa liikmete arvukust, tõmmata kaasa teistegi teaduskondade üliõpilasi. Seni on aktiivne olnud õigusteaduskond. On vaja suurendada operatiivrühma osa ühiselamutes.

Õiguskasvatusektori teine oluline töösuund on õiguspropaganda ülikoolis ja Tartu teistes õppeasutustes. Õigusteaduskonna üliõpilased on avaldanud artikleid «TRÜs» ning esinenud Tartu kutses ja üldhariduskoolides.

Ikka ei ole suudetud käima panna kunderlaste — kooliõpilaste KORI tegevust. Komsomoli linnaakomitee süüdistab meie komiteed. Sellega ei saa nõustuda, sest juhendajad on leitud ja esitatud linnakomitee kooliosakonnale. Juhendajad aga kurdavad, et nende poole pole pöördutud. Täna valitaval komiteel tuleb ise võtta kontakt Tartu koolidega ja küsimus kiiresti lahendada.

EUE

Täismehe ikka on jõudnud EUE, mis nägi ilmavalgust meie ülikooli komsomoliorganisatsiooni initsiatiivil 21 suve tagasi. Viimasele kahele ning ilmselt veel paa-

Arvestades traagilist tööõnnetust Tõrva rühmas tuleb järgmisel aastal enam rõhku panna ohutustehnika väljaõppele. EOE sektor ettevalmistusperioodil ning regioonide staabid tööperioodi kestel peavad rohkem rõhku panema rühmade komissariteenistusele ja tööpaanide täitmisele. Muidu juhtub niisugune olukord nagu Tartu regioonis. Enamikul rühmadel olid tööpaanis üritused Tartu vabastamise aastapäeva tähistamiseks. Kui oli vaja abi linnas toimunud ürituste läbiviimiseks, ei suutnud regiooni staap seda üheltki rühmalt saada. Kas ei hakka just siit peale vaid paberil olevate ürituste korraldamine? Järgmistel töösuvedel peab printsipiiks saama: mis on tööplaani võetud, tehtagu korralikult. Malevasektoril koos internatsionaalse kasvatussektoriga tuleb paremini läbi mõelda, kuidas vastu võtta väismaa ja NSVL teiste kõrgkoolide üliõpilasi, kes meie kureeritavates regioonides töötavad.

Eraldi tuleb aga peatuda meie lga-aastaselt valutsel — EOE Gagarini esindusrühmal. Nii tõsis-tes raskustes nagu sel aastal pole me ettevalmistusperioodil veel olnud. Vaid viimasel hetkel rühma e'teotsa asunud malevaveteranid dotsendid Enn Hansberg ja Viktor Sieben suutsid sõna otseses mõttes imet teha oma pooliku naiskonna-

rahule jäid, võiksid nad ka ise reklaami teha. Malevasektor peab aga pidevalt hoidma komplekteerimist oma kontrolli all.

Jätkuma peab esmakursuslaste suvise töötamise traditsioon. Kuidas arvestada uut, noormeeste armee viibimise tõttu tekkinud olukorraga, sellele tuleb mõelda täna valitaval uuel komiteel. Teaduskondade büroodel tuleb tõhustada kontrolli ja tosta nõudlikkust esimese kursuse üliõpilaste suhtes, kes peavad tööama suvemalvas.

Meie ülesannete elluviimise edukus sõltub sellest, kes asjaga tegeleb. Sellega on väga tihedalt seotud komsomoliorganisatsiooni autoriteet. Misiames tasandil komsomoli juhi omadused võttis kokku sm. K. Tšernenko selle aasta mais: «Ideeline veendumus ja koibeline puhtus, organisatori anne ja võime tähepanelikult reageerida noorsoo spetsiifilistele vajadustele, kutselane küpsus ja noortele omane vaimustus». Komitee on veendunud, et selliseid noori inimesi on meie ümber küllalt. Nad tuleb leida ning tööle rakendada. Eriti tähtis on, et teaduskondade ja osakondade bürood sooviksiks selliseid inimesi enam juhtima kursuste ja õpperühmade komsomoliorganisatsioonide.

Meie komsomoliorganisatsioonid peavad tõstma oma võitlusvõimet. Selle eelduseks on eeskätt organisatsioonilise distsipliini tugevdamine, mis põhineb ÜLKNO põhikirja täpsel ja kõrvalekalduvatul täitmisel. Võtmeküsimuseks peab saama komsomoliaktiivi nõudlikkus enese ja ühingu kaaslaste suhtes. Kõrvale tuleb heita võlts self-simehelikkus, mis sageli viib hoopis kurvemate tagajärgedeni kui self-simehelik noomimine, näiteks eksmatrikuleerimiseni. Teiseks eelduseks on komsomoliaktiivi enda teotahet, tahtmine oma üliõpilas-aastad aktiivselt ja meelde jäävalt mõõda saada. Et teotahet baseerub huvil asja vastu, on meie komsomoliaktiivi esmane kohus arvestada üliõpilaskonna soove ja huvisid. Võitlusvõime tõstmise eelduseks on ka tegevuse konkreetsus. Tuleks teha kõik, et kavandatu jõuaks tegudeks meie igapäevatoos. ÜLKNO Keskkomitee IX pleenumil öeldi: «Sõnade ja tegude, vastuvõetud otsuste ja nende elluviimise vahel esinev vastuolu loob komsomoliorganisatsioonides enesega rahuolu meeleolu, asendab tegeliku töö lobisemisega töö teemal, teeb plaanidest ja otsustest seebimüllid». Selline olukord on omane ka mitmetele meie komsomoliorganisatsioonidele. Oleme õppinud vastu võtma päris häid otsuseid, kuid mõnikord asi sellega lõpebki. Kahjuks on selline heaolu vaid näiline ning annab end tahes-tahtmata millalgi tunda. Kõige kahjustavamalt mõjub see aga komsomoli autoriteedile. Järgmisel aruandeperioodil peaks kogu meie organisatsiooni juhtideeks olema tema võitlusvõime, mõjukuse ja autoriteedi tõstmine.

Võimalik, et komitee tõi liiga vähe välja seda head, mis meil on. Aga seda on küllaltki palju.

Võimalik, et mõnedest probleemidest oli räägitud teenimatult teravalt, kuid me loodame, et see ärgitab välja ütlema oma mõtteid, tegema ettepanekuid ja märkusi töö tõhustamiseks. Sellist lähendumist nõuab meilt ka ajastu vaim, meie tänane päev. Lõpetuseks pöördumegi me kord 64 aastat ajas tagasi. Vladimir Iljitš Lenini esinemise juurde komsomoli III kongressil: «Noorsooühingu ülesanne on korraldada oma praktiline tegevus nii, et õppides, organiseerides, liitudes ja võideldes see noorsugu kasvataks ennast ja kõiki neid, kes näevad temas juhti, et ta kasvataks kommuniste».

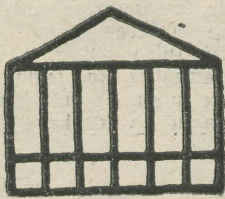

● Sõpruspäevi ei kujuta enam ette Emajõe-üritusteta. MEELIS LOKI foto

rile järgmiselegi töösuvele avaldab mõju armee viibivate noormeeste puudumine, mis teeb komplekteerimise väga raskeks. Seda eriti siis, kui komplekteerimisplaan jääb endiseks.

EUE-84 ridades oli 29 ülikooli kureeritavat rühma, neist 4 töötas NSVL teistes piirkondades. Mõnevõrra paranes rühmafunktsionääride valik ning nende ideepoliitiline ettevalmistus. Igati sujuvalt kulges meie kureeritavate regioonistaabide töö. Malevlaste ja korraldajate hinnangute kohaselt õnnestus EUE Karksi-Nuia festival, mille kõrval aga jäid kahvatuks regioonide kokkutulekud. Ainsa meeldiva erandi moodustas Sakala kokkutulek Kabilis.

Tunduvalt tuleb tõsta komitee EUE sektori osa töösuveks valmistumisel. Eriti tuntav oli selle sektori ja tema juhataja Marcus Rohla tegevusetus inter- ja NSVL teistes piirkondades töötavate rühmade töösuve ettevalmistamisel.

Esmakursuslane, sind ootab taidluskonkurss

Olete kindlasti juba paljude asjadega siin Tartus tuttavad. Vaevalt on teil, noortel diskosõpradel, üliõpilaste klubi olemasolu teadmata. Igal sügisel pakuvad ametiühingukomitee, komsomolikomitee ja klubi välja võimaluse olla ise üliõpilastaidleja — et teiega üheskoos õppima tulnud, aga eelkõige vanemad üliõpilased saaksid teile pilgu peale heita. Ja alati ootavad võitjaid ka väikesed autasud.

Ka sel aastal kuulutatakse välja esmakursuslaste taidluskonkurss. See toimub 24. ja 25. novembril. Siis oodatakse teilt kõike, mida olete keskkooli ajal talle pannud ja muidugi rohkemgi. Pole tähtis esinejate arv. Programm ei peaks kestma üle poole tunni. Võite teha näidendid, lihtsalt laulda, tantsida — mis teil ja teie kaaslastel kõige paremini välja tuleb. Ja et oleks teisteltgi, mida vaadata.

22. novembriks oodatakse klubiisse kavade stsenaariume, mis teaduskonna funktsionäridel üle vaadata. Et täsemalt proovivägede ja muu olulise üle aru pida-

da, kutsub klubi teid, kursuse kultuuriorganisatoreid, 5. novembril kella 19-ks kokku. Aadress on selline: Tähe tn. 3, II korrus, kunstilise isetegevuse osakond, tel. 3 47 00.

Lõpuks veel üks väike saladus — sügisene taidlemine on ikka toredamini läinud kui kevadine üliõpilaskooliline. Arge teiegi siis nurgalt nurka norutama jäägel

Aleksander Pint

Tartu Riiklikku Ülikooli on tabanud tõsine kaotus — raske haiguse tagajärjel suri 13. oktoobril pedagoogikakateedri professor pedagoogikadoktor Aleksander Pint.

Aleksander Pint sündis 1910. aastal Tatari ANSVs talupoja peres. Üheksateistkümnendaastasena lõpetas ta pedagoogilise kooli Leningradis ja alustas tööd eesti algkooli õpetajana. 1935. aastal lõpetas Aleksander Pint aspirantuuri Irkutski Pedagoogilise Instituudi juures ja asus seal tööle dotsendina, ajaloo ja pedagoogikateaduskonna dekaanina. Aastail 1938—1945 töötas ta Sverdlovski Pedagoogilise Instituudi kateedrijuhatajana. Pärast Suurt Isamaasõda oli Aleksander Pint neli aastat noore TRÜ õppeprorektor. 1951. aastal asus ta juhatama TPedI pedagoogikakateedrit. Üle veerandsaja aasta — 1953—1980 — juhatas Aleksander Pint Moskva Riikliku Kunstiinstituudi pedagoogikakateedrit. 1980. aastast töötas ta taas TRÜs, võitis aktiivselt osa ka pedagoogika teooria ja ajaloo erialanõukogu tööst.

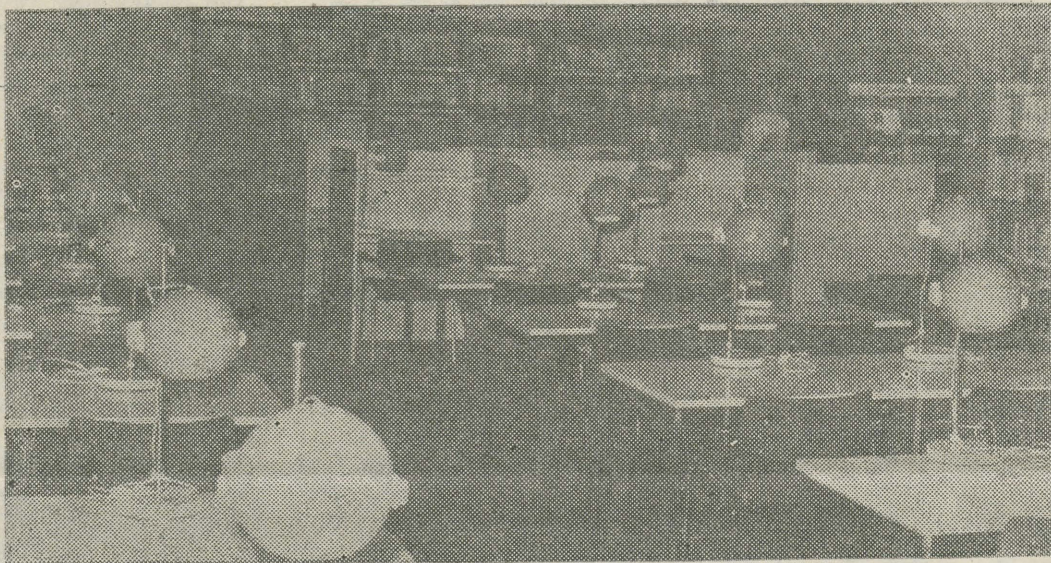
Aleksander Pint käis läbi kuulsusriikka tee rahvakooliõpetajast NSVL PA büroo liikmeks. Ta on avaldanud üle 150 töö, tema juhendamisel on kaitsnud teaduslikku kraadi 30 inimest. Aleksander Pint on üks täiskasvanute pedagoogika rajajaid Nõukogude Liidus ja tunnustatuid autoriteete koduse kasvatusel alal. Tema raamat «See on teile, lapsevanemad» on tõlgitud paljudesse NSV Liidu rahvaste ja välismaa keeltesse. Aleksander Pint on VNFSV teeneline teadlane, NSVL PA kirjavahetajaliige, pikka aega oli ta üliõpilulise ühingu «Teadus» pedagoogikaosakonna juhataja asetäitja.

Aleksander Pinti on autasustatud medaliga «Töövapruse eest», Krupskaja ja Ušinski medaliga, medaliga «XXX aastat võidust Suures Isamaasõjas». Aleksander Pindi nimi on kantud tema kodulinna Himki auruamatusse ja ühingu «Teadus» auruamatusse.

Kolleegeid mäletavad veel kaua Aleksander Pinti kui alati optimistlikku, heatahtlikku, elukogenud ja abivalmis töökaaslast.

JAAN MIKK

Tulge seminarkasse lugema!

Nii tühi seminarka muidugi ka pole. Pilt on tehtud siis, kui restaureeritud ruum alles valmis sai.

Varem oli peahoone kolmandal korrusel ajaloo- ja keeleteaduskonna raamatukogu, mida hüüti seminarkaks. Seal käis nii palju lugejaid, et mõnikord tuli istekohta järjekorras oodata. Ka raamatuliite jäi kitsaks. Ülikooli juubeli paiku jäid need ruumid teadusosakonna käsutusse ja seminarka kolis peahoone õuele õpperaamatukogu endistesse ruumidesse. Kolimine võttis aega, samal ajal avati uus raamatukogu, lausa palee, ja seminarka läks lugejail nagu meelest. Eks peakogu ole ka teaduskondade ühiselamutele lähemal. Pärast kolimist vähenes seminarka külastajate arv kaks korda (1980 — 68 500 külastust, 1983 — 39 025). Ometi on seminarkas hea, avar, vaikne, rahulik tööada. Sees soome mööbel, põrandal «Mistra», laudadel lambid, avariilistel ajakirjandus, teatme- ja õppekirjandus. Fondid on komplekteeritud 90 aasta vältel ajaloo, kunsti, pedagoogika, psühholoogia, filoloogias, žurnalistikaalasest kirjandusest, mida on kokku 67 000 eksemplari. Nõutavamaid raamatuid tuleb kasutada kohapeal.

Ajaloo- ja filoloogiateaduskonna raamatukogu, nn seminarka on avatud kl. 8—22, laupäeviti kl.

10—20, pühapäeviti 10—18. Sisse saab, kui näitate lugejapiletit. Üle-riided ja kotid tuleb jätta alla ri-

dehoidu, aga — nagu loonitab Kaarel Ird teatrikülastaja kohta — mitte mõistus, mitte mõistus. See

tuleb võtta üles kaasa. TONU PEETS, žurn. IV k.

Tulge RSRI!

Oma 21. tööaastat alustab rahvusvaheliste suhete ring. Väikesed ringi koosolekud toimuvad endiselt igal kolmapäeval kell 20 teadusraamatukogus aud. 225.

24. oktoobril kl. 20 on ringi senaatorite ettekanded teemal «Naisliikumine USA». Järgneb diskussioon.

NB! Samas ka uute liikmete vastuvõtt, eriti ootame esmakursuslasi!

***

Mida siis kujutab endast RSRI?

RSR loodi 7. oktoobril 1963 eesmärgiga informeerida üliõpilasi aktuaalsetest poliitikasündmustest, avarada nende silmaringi, kaasa aidata teadusliku maailmavaate kujunemisele.

Tänapäeva infotulvas orienteerumine pole sugugi lihtne, tõeline poliitilise huviline peab aga näiteks olema võimeline vahet tegema konkreetse riigi välispoliitilise propaganda ja reaalse välispoliitika vahel. Ainult lugemisest-kuulamisest-vaatamisest siin ei piisa, mõnigi asi tuleb endale selgeks mõelda, läbi arutada. Sellisest spetsiifilisest on tingitud ka ringi eriline struktuur. Nimelt jaguneb RSRI suureks ja väikeseks ringiks.

Suur ring kujutab endast üritust publikule, kus antakse mingi välispoliitilise probleemi terviklik analüüs. SR tuleb kokku kaks-kolm korda semestris ja tema töövormiks pole sugugi ainult klassikalised loengud, vaid ka läbi kahe

aastakümne tänapäevani vastu pidanud RSRI show'd, kus aktuaalsed rahvusvahelise elu päevasündmused tuuakse publiku ette teatraliseeritud etendustena (näit. toimus kevadel klubis «USA 1984. aasta presidendivalimiste» show).

Väike ring ehk senat on RSRI tegevliikmete koosolek, kus poliitikasündmuste kõrval arutatakse ka ürituste organiseerimist, loengute pidamist jms. Senaatorid on seadnud endale ülesande oma teadmiste täiendamise kõrval parandada ka esinemisoskust. Seda võimaldab suur loengute praktika, mille organiseerimisele aitab igati kaasa ühing «Teadus», eelkõige selle Tartu osakond. Julgelt saadetakse tudengeid linna asutustesse-ettevõtetesse loenguid pidama, samuti võimaldatakse sõita lektorite seminarõppustele Tallinna ja mujalegi. Ringi senaatorid on kõik ühingu «Teadus» liikmed.

Kui RSRI SR üritustele võib tulla igaüks, siis VR liikmete üle peetakse kindlat arvestust. Seda on vaja kasvõi senaatorite loengutegevuse arvestamiseks.

Praegu on ringis 16 senaatorit, juhtkond on 3-liikmeline (RSRI president — Owe Ladva, õigust. IV k., asepresident — Ants Rebane, ajaloot. IV k., pressisekretär — Sven Papp, õigust. IV k.). Ringi juhendab ajalookandidaat Kaido Jaanson.

VR iga-aastastest üritustest võiks nimetada peale kolmapäevaste töökoosolekute ka seminarlaagreid Aegviidus, RSRI lentsalga esinemisi Pärnu keskkoolides, teoreetilisi konverentse, RSRI päeva ülikoolis, miitinguid peahoone ees,

kõnevõistlusi ja kõrgkoolidevahelisi viktorine jm. Kindlasti kutsu me külla ka tuntud väliskommentaatoreid, õppejõude, kes on mingil viisil seotud välispoliitikaga. Küllap jõuame muudki.

RSR ootab uusi liikmeid, kõiki, kel tõsine huvi välispoliitika vas-

tu. Kes teab, võib-olla saab teistki tuntud väliskommentaar. Toomas Alatalu, Raul Mäik, Tõnu Kõrda jt. olid samuti omal ajal RSRI aktiivsed liikmed.

SVEN PAPP, õigust. IV k., RSRI pressisekretär

SPORT • SPORT • SPORT • SPORT Sellesügisene võrkpall

Eelmisel nädalavahetusel jõudis Tallinnas lõpule Eesti NSV võrkpallimeistrivõistluste avatapp naistele. TRÜ naiskond, tänavune «Kalevi» meister võitis TSKi 3:0 ja TPedI 3:2, kaotas aga põhikonkurendile Kirovi-nim. NKKle 1:3 ja Tallinna «Tempo» 0:3. Varem Tartus peetud kohtumistes võideti kõik kolm mängu ja nüüd ollakse 5 punktiga kolmandal kohal.

Sel nädalalõpul toimub spordihallis konkurssturniir, kus kahele esiliiga kohale pretendeerib neli meeskonda: Kirovi-nim. NKK, Tallinna «Tempo», Viljandi ja TRÜ. Põldlahoidjatele teadmiseks: mängude algus reedel kl. 14, laupäeval kl. 12, pühapäeval kl. 14.30.

Novembris alustatakse ülikooli meistrivõistlustega. Sellega seoses tahaks rääkida distsipliinist ja võistlusvormist.

Igal aastal on võistkondi, kes on loobunud, tehes palju tüli korraldajatele ja vastasvõistkondadele. Kolme viimase aasta võrk- ja korvpalliturniiridelt pole registreeritud võistkondadest loobunud vaid biogeo ja matemaatikute võistkonnad. Ohtset vormi kohustab võistlustel kandma võistlusmäärustik. Enamik võistkondi ilmub võistlustele

erinevat värvi särkides. Tavaliselt vabandavad nad end sellega, et sportsärke olevat kauplustes harva. Kuid on mitmeid võistkondi (matemaatikate, õigust., bio-geo), kus tänu agaratele asjaajajatele on võistkond ühes dressis. Usun, et nende võistkondade «varustajad» ei keeldu abist, kui nende poole pööruda.

Teaduskondade meistrivõistlustel selguvad 3 nais- ja meeskonda, kes esindavad ülikooli traditsioonilisel matškohtumisel EPaga.

Indu teaduskondade spordiorganisatoritele võistkondade komplekteerimisel ja varustuse hankimisel!

TARMO KAJANDI, sportmängude kateedri õpetaja

REPLIIK

Ühest ebameeldivusest

1. oktoobril algas õppetöö esimese kursuse üliõpilastega. On selge, et esimesed loengud ja esimeste päevade õppetöö jätvad noortele üliõpilastele sügavad muljed ja mõjutavad suurel määral ka nende edasist töösse suhtumist. See tõttu peaksid nii õppejõud kui ka administratsioon andma oma parima esimeste päevade õppetöö õnnestumiseks.

Kahjuks pole siin kõik korras. Allakirjutanu õpetab keemia I kursusele kõrgemat matemaatikat. Esimene loeng toimus 1. oktoobril kell 10.15 füüsikahoone auditoriumis TD 006. Seal oli puudu 13 tooli. Et loengut alustada, tõime toole juurde kõrvalolevast sööklast. Viibis loengu algus, loomulikult häirisime ka söökla tööd. Pärast loengut vestlesin komandandiga, kes ütles, et tal on suur toolide defitsiit ja et keegi ei anna neid juurde. Ta lubas siiski järgmiseks nädalaks asja korda teha.

Järgmisel nädalal, s.o. 8. oktoobril ei õnnestunud meil esialgu auditoriumi pääseda, sest võti oli kadunud (ilmselt oli keegi õppejõududest selle oma taskusse unustanud). Kui lõpuks pääsesime varuukse kaudu auditoriumi, selgus, et toole on endiselt puudu. Tekib paradoks — nõuame üliõpilastelt ranget kohalkäimist, kuid kui nad loengule tulevad, ei ole neil kuski istuda.

Küsimus on «habemega», sest juba eelmisel õppeaastal oli samas auditoriumis toolide puudus ning pöördumised nii komandandi kui ka õppeosakonna poole ei andnud mingeid tulemusi.

ULO LEPIK, teoreetilise mehaanika kateedri juhataja

VÄLISKIRJANDUSE RINGI

koosolek on teisipäeval, 23. oktoobril kl. 18 ph. aud. 138. Kavas ettekanne Aleksis Kivist.

KEDA HUVITAB KARTAUTO?

Kartautod ootavad üliõpilasi, kes on varem selle spordiga tegelnud ja ülikooli töötajate 10—12-aastaseid lapsi. Infot saab TRÜ ALMAVõist Tiigi 78—236, tel. 3 12 92.

PRESSIKLUBI

Vanad ja uued pressisekretärid, kohtume toimetuses kolmapäeval, 24. oktoobril kl. 17.

KLUBIS

Reedel, 19. oktoobril kl. 21 diskootu toreid lisandiga.

Laupäeval, 20. oktoobril kl. 22 kesköödisko.

Pühapäeval, 21. oktoobril kl. 21 diskootu «Hei, teie seal, teil on selg valgel».

SÜGISBALLILE

Laupäeval, 27. oktoobril on klubis ülikooli töötajate sügisball. Pääsmeid saab ametiühingubüroode kultuurikomisjonilt alates teisipäevast.

KOHVIKUS

Pühapäeval, 21. oktoobril kl. 19 disko.

Toimetaja VARJE SOOTAK

Alajalehe «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241, tel. 3 51 80. Hans Heidemannini nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. «TRÜ» ilmub reedeti. Tellim. nr. 3757. MB-10426. Tiraaž 3000. Maht 1 trükipoogen.

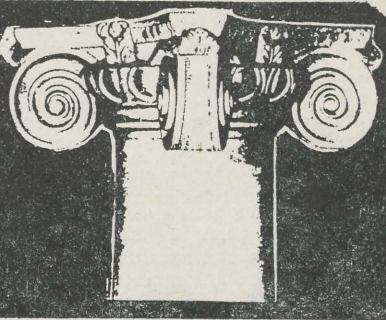
«TRÜ»

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту Эстонской ССР.

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 29 (1388)

Reedel, 26. oktoobril 1984

Ilmub 22. novembrist 1948

Hind 2 kop.

ELKNÜ TRÜ komitee uus koosseis

Arvo Lamp	— komitee sekretär
Verni Loodmaa	— ideoloogia- ja kultuuritöö asesekretär
Ardo Kubjas	— organisatsioonilise töö asesekretär, matem. IV k.
Andi Kasak	— õppe- ja teadustöö asesekretär, õigust. IV k.
Jaan Vihrov	— töökasvatuse asesekretär
Anu Unt	— arvestussektori juhataja
Reet Randoja	— õppesektori juhataja, keemia II k.
Tiit Vajak	— ideoloogiasektori juhataja, õigust. I k.
Merike Karlson	— internatsionaalse kasvatustöö sektori juhataja, ingl. fil. IV k.
Georgi Bujanovski	— sõjalis-patriootilise töö sektori juhataja, ravi IV k.
Tiina Noot	— organisatsioonilise töö sektori juhataja, geogr. III k.
Andres Arrak	— aktiivi õpetamise sektori juhataja, poliitilise ökonomia kateedri aspirant

Imbi Ernits	— pressisektori juhataja, žurn. II k.
Tauno Kalvet	— EÜE sektori juhataja, ravi IV k.
Sulev Ulp	— kultuurisektori juhataja, ravi IV k.
Andres Lepikov	— šeflussektori juhataja, õigust. II k.
Neinar Seli	— spordisektori juhataja, spordifüsioloogia kateedri aspirant
Tambet Tampuu	— õiguskasvatusektori juhataja, õigust. IV k.
Priit Teder	— olmesektori juhataja, majandust. II k.
Vahur Keldrima	— arstiteaduskonna komsomolibüroo sekretär, ravi VI k.
Sergei Belokon	— komsomoliprožektori staabiülem, spordimed. IV k.
Boriss Gabovitš	— vene osakondade komsomolisekretäride nõukogu esimees, ravi VI k.
Ants Kull	— õigusteaduskonna õpetaja

Komsomolikonverentsi sõnavõttud

Lugupeetud tudeng! Aruandekõne lugesid Sa eelmisest lehest läbi, eks? Kui Sa seda ei teinud, võiksid nüüd 19. oktoobri lehe üles otsida ja pilgu peale heita. Kui Sa näiteks kurdad, et Sinu kursusel või rühmas on igav elu, midagi ei tehta, siis võid teada saada, mida teised teevad. Võib-olla paneb Sind mõtlema ka mõnigi ebameeldiv tendents. Nii et loe! Aga nüüd veel pisut konverentsiinfot enne sõnavõttude refereerimist.

Komsomolikonverentsist võttis osa 286 delegaati. Pidulikult toodi aulasse ülikooli ja meie komsomoliorganisatsiooni lipud. Lilledega peeti meele meie eelkäijaid. Parimad õppurid viisid lilled V. I. Lenini mälestussamba jalale, aula mälestustahvli ning ülikooli õppejõudude ja kasvandike — revolutsiooniliikumise osavõtnute mälestusmärgi juurde. Valiti tööpreisiidium ja muud organid, mis konverentsi läbiviimiseks vajalikud. Samuti valiti delegaadid linna komsomolikonverentsile. Võeti vastu otsus ja loeti ette läkitus teistele kõrgkoolidele.

SÕNAVÕTTUDEST

Alustas arstiteaduskonna komsomolisekretär Vahur Keldrima ravi VI kursusest. Teemaks õppetöö ja

ühiselamud. Ta tutvustas komsomolibüroo tööd. Näiteks arutati stomatoloogia I ja II ning pediaatria I kursuse kehva õppeedukust. Kohale olid kutsutud ka nende kursuste komsomolisekretärid. Mis selgus? Peapõhjuseks olid läbimõtetamatult koostatud eksamite ja arvestuste plaanid. Ühiselt vaadati läbi järgmised plaanid ning ka hinded paranesid. Niimoodi peaks töötama iga teaduskonna komsomolibüroo.

Ühiselamu poole pealt olid tal aga kurvemad näited. Leningradi mnt. 89 komandandi silmis ei ole ühiselamu nõukogu just autoriteetne. Kuidas saabki leida ühist keelt, kui nõukogu otsustas näiteks majutamise lõpetada 15. septembriks, komandant seda aga ei arvesta ja võtab hiljemgi vastu. Nõukogul kaob ülevaade kohtade jaotamisest. Üliõpilased leidsid oma fotolabori jaoks (see on arstide pikaajaline traditsioon: laboris tehti pilte oma üritustest) vastutava inimese, varustuse. Komandant muutis selle ruumi koristajate puhkeruumiks. Võib-olla on ka koristajatele oma puhketuba tarvis, aga siis peaks vist kokku leppima mõne muu sobivama ruumi suhtes. Viimasel ajal pole komandant enam nõukogu koosolekutest osa võtnud.

Õppetöö teemal jätkas Reet Randoja keemia II kursusest. Teemagi toonitas, et teaduskondade büroode õppesektorid peavad rohkem oma ülesannetest hoolima: arutama, välja uurima viletsate tulemuste põhjused, kontrollima õppeidistsipliini. Eriti oleks vaja tähele panna I kursuste osavõttu õppetööst. Just sel ajal kujuneb välja harjumus loengul korralikult või korratult käia. Ta arvas, et senisest rohkem võiks kasutada ka individuaalplaani. Parimate üliõpilaste fotod tuleks panna igas teaduskonnas (osakonnas) autahvile, avaldada sagedamini kiitust. Poleks midagi imelikku, kui suurriistuste pääsmetega peetaks mees ka neid.

Sõjalis-patriootilisest tööst kõneles Georgi Bujanovski vene ravi IV kursusest.

Tihedamaks on muutunud koostöö sõjalise kateedriga: korraldatakse üritusi, antakse välja stende. Jätkub võidu 40. aastapäeva tähistamise ürituste organiseerimine.

RSRi president Ove Ladva (õigust. IV k.) tutvustas lähemalt rahvusvaheliste suhete ringi tegevust. Seda me lehes kordama ei hakka, sest eelmises «TRÜ» ilmus ringist eraldi kirjutis. Et RSR hoogsalt tegutseb, peaks olema märgata sellele, kes seda märgata tahab. Oma väikese liikmeskonnaga püütakse teha nii palju kui võimalik. Liikmete arvu kahandab seegi, et II ja III kursuse noormehed viibivad ju armeeteenistuses. Seda raskem on uute liikmete leidmine. Kõik huvilised pangu tähele kuulutusi ja astugu ligi.

Nende poiste tegevus on seda väärt, et neid igati toetada. Ehk saab keegi aidata ka ruumiga. Praegu peetakse oma koosolekuid raamatukogu auditoriumis, aga materjalide hoiupaika pole.

Ühiselamud võttis vaatluse alla veel Priit Teder majandusteaduskonna II kursusest. Ei saa salata, et viimastel aastatel on kord käest ära lastud. Mis sellest enam korralda, lõpuks on aeg asi käsile võtta. Palju süüd on siin komsomolil endal. Kui palju tehakse üldse välja sellest, kui näiteks korrusevõi toavanim ei täida oma ülesandeid, rääkimata majanõukogust endast. Valve laseb läbi võõraid, küsimata lubasid. Ometi saaks võõraste sissetulemist takistada. Mõned pääslad tuleks aga ümber ehitada. Sõnavõtja tegi ka ühe niisuguse väärt ettepaneku: miks ei võiks ühiselamuid remontida ka suvemajade? Oma tööd ehk hoitak-

se paremini. Priit Teder ütles lõpetades, et ärme teeme nüüd suurt kampaaniat, aga hakkame korralikult elama ja ka teisi korrale kutsuma.

I kursuste poolt astus kõnepulti ajalootudeng Kalev Vilgats. Sai me teada, mida esmakursuslased esimestest kuudest tähele on pannud. Kolhoosi ajal elas tema kursuses linnas. Kõik oli hästi peale selle, et ühiselamu oli külm — ei saanud kusagil märgi riideid kuivutada (külma all kannatas tegelikult kogu linn, ei mäletagi, millal oleks Tartus soojus enne niisket ja külma aega sisse lülitatud).

Ühiselamute kohta võib lehte edasi kanda järgmise mõtte: toakapp ei mahuta kõiki tudengite asju. Üliõpilased aitaksid need ise ära lõhkuda, kui saaks asemele suuremad ja kaasaegsemad. Lõpetuseks soovis ta, et küll oleks tore, kui sõjaväkke tooks post ka TRÜ lehe, et teaduskondades ja komitees valitud inimesed teeksid oma tööd südamega, et oleks rohkem paremini õppijaid ja teaduse tegijaid.

NLKP ajaloo kateedri juhataja professor Johannes Kalits oli TRÜ komsomolisekretär aastail 1957—1960. Tal oli hea meel märkida, et need ideed, mille nimel eelmised komsomolisekretärid tegutsesid, on edasi arendatud. Kui 1940. aasta 4. oktoobril asutati TRÜ komsomoliorganisatsioon, kuulus sellesse vaid 22 liiget. Viimastel aastatel on kommunistlikke noori olnud üle 5000. Praegu on juba teaduskondade büroodel nii vastutusrikkad ülesanded, nagu olid varem komiteel. Et me saaksime paremini mõista endigi ülesandeid, leida uusi, tuleks rohkem tungida ülikooli komsomoli ajalukku. Professor Johannes Kalits kordas TRÜ komsomoli ajaloo konverentsil esitatud mõtet: kuulutada välja komsomolimemuaaride võistlus. Miks mitte meenutada nendes kirjapanekutes kõike omaaegset, tudenginalgugi. (Toimetusest — «TRÜ» naljarubriik «TRÜNN» ootab samuti kaastööd!!!).

Õiguskasvatusektori juhataja, KORI ülem Tambet Tampuu (õigust. IV k.) täiendas aruandes mainitud tööd linnakoolidega. Eelmisel päeval oli komsomoli linnakomitees toimunud koosolek, kus määrati uuesti šefid. Nädala pärast lubati jälle kokku saada. Rohkem tahetakse tegelda ka alaealiste asjade komisjoniga. Seda teevad õigusteaduskonna üliõpilased.

(Järg 2. lk.)

Oktoobri-aktus

ON TEISIPÄEVAL, 6. NOVEMBRIKL KL. 14 AULAS.

Oli EKP Kesk-komitee pleenum

Laupäeval EKP Keskkomitee pleenumil esines ettekandega EKP Keskkomitee esimene sekretär Karl Vaino. Teemaks olid vabariigi parteiorganisatsiooni ülesanded, mis tulenevad NLKP Keskkomitee otsusest «Komsomoli parteilise juhtimise edasisest parandamisest ja tema osatähtsuse suurendamisest noorsoo kommunistlikul kasvatamisel» ning NLKP Keskkomitee peasekretäri sm. K. Tšernenko esinemistest partei poolt noortega tehtava töö küsimustes. Ettekande arutamist võtsid teiste hulgas osa ja esinesid ka sõnavõtuga EKP Tartu Linnakomitee esimene sekretär Enn-Arno Sillari ning ülikooli parteikomitee sekretär dots. Advig Kiris.

«Kõrgkooli probleemid»

Alates 1977. aastast on järjepidevalt ilmunud kõrgkoolipedagoogika labori artiklikogumik «Kõrgkooli probleemid». Käesoleva aasta kogumiku pealkiri on «Проектирование учебно-воспитательного процесса. Проблемы высшей школы. VII». Väljaanne sisaldab 14 venekeelset ingliskeelsete resümeeidega artiklit 150 leheküljel 15 autorilt.

Juhtartiklis võtab V. Ruttas kokku õppeprotsessi uurimise ja projekteerimise metodoloogilised printsiibid. Õppetöö käsitlemine kolmes aspektis — ainelis-loogilises (see puudutab muu hulgas õpetavaid-õpitavaid teadmisi), psühholoogilises (puudutab näiteks õpetaja-õpilase suhtlemist) ja sotsiaalses (puudutab hariduse vajalikkust jm.) — on olnud labori kompleksse uurimistöö printsiibiks alates 1975. aastast.

Suur osa artikleist teadvustavad üliõpilase maailmavaate kujundamise käiku. Nende artiklite järeldustes leidub praktilisi ja kasulikke ettepanekuid: V. Siebenilt — filosoofiat (v.a. filosoofia ajalugu) ei saa õpetada loodusteaduste õpetamise metodikaga (sest filosoofia kannab ideoloogiakoormat); E. Pärtelilt — üliõpilane vajab metodoloogilist nõu õpetatava teooria sidumiseks maailmavaatega; M. Gräzinilt — üliõpilane rahuldab elulist suhtlemisvajadust enamasti üliõpilaste ringis, üliõpilaste mitteametlikku suhtlemisringi lülitunult saaks õppejõud teha tõhusat kasvatusitööd.

On aeg ühendada eri teadusharude meetodid universaalseks tunnetuse meetodiks — arvab M. Pärn. Kavandatud artiklite sarjast esimeses alustab ta selle seisukoha põhjendamist. Oppeainete sünteesimise ja unda toetavad A. Rannikmäe ja J. Lankots.

Eksperimentaaluuringutest (kogumiku kolm viimast artiklit) peaks arvukamat lugejaskonda huvitama TPI üliõpilaste igakuise atesteerimise arvutiväljundite (hinnetetabelid) kirjeldused.

JAKS LANKOTS

ANDRUS SALUPERE foto

Komsomolikonverentsi sõnavõttud

(Algus 1. lk.)

Üliõpilaste pressitööst kõneles «TRÜ» toimetaja Varje Sootak. Teaduskondade pressisekretäride tegevusest on lehest tihti lugeda saanud, seepärast pole sõnavõttu tarvis pikemalt edasi anda. Praeguseks on enamik pressisekretäre vahetunud. Ees seisab töö uue aktiiviga. Lehe kaudu saab neid üles kutsuda oma sõna ütleva «TRÜ» näo kujundamisel. Ja mitte ainult neid, vaid kõiki üliõpilasi.

ELKNU TRÜ komitee töökasvatus asesekretäri Jaan Vihrovi sõnavõtt puudutas ehitusmalevat. Möödunud aastal pidi EOE osalema 830 TRÜ üliõpilast, osales 580. Miks plaan täis ei saanud? Sest see polnud reaalne, ei arvestatud, et II ja III kursuse noormehed on armees. Üldiselt läks tänavune malevasuvi korda. Sõnavõtja tänas veel kord dotsente Enn Hansbergi ja Viktor Siebenit, kes viimasel minutil Gagarini rühmale appi tulid.

See kõik näitab, et uue aasta malevaküsimusi tuleb hakata lahendama juba sel aastal. Omaette probleem on siiski Gagarini rühma komplekteerimine. See on Eesti NSV esindusrühm, aga koosneb ainult TRÜ üliõpilastest. Selles ei ole mitte ühegi teise meie kõrgkooli tudengit.

Komsomolikaadri valikust kõneles Tiina Noot geograafia III kursusest. Mis kasu on sellest komsomolisekretärist, kes ei oska isegi koosolekut läbi viia? Ometi toimub komsomolikomitees pidev aktiivi õpetamine. Tähelepanelikumalt oleks vaja valida aktiivi. Sinna peaksid kuuluma vaid need, kellest on näha, et nad tõesti midagi tegema hakkavad.

ELKNU TPI komitee sekretär Eduard Saul tervitas meid ja lootis, et taas tekivad kahe kõrgkooli vahel tihedad sidemed. Kahjuks pole viimastel aastatel käidud teineteise konverentsidel.

EKP TRÜ komitee sekretär dots. Advig Kiris alustas oma sõnavõttu nii: «Siit konverentside kõnepuldist on alati tuumakaid mõtteid öeldud. Siit on kutsutud uudis-

maad harima, on kutsutud tasuta töötama üks suvekuu ühiskondlikel töödel. Erinevatel aastakumnetel on erinevad ülesanded.» Täname kommunistlike noorte põlvkond eiab arenenud sotsialistlikus ühiskonnas. Kuid see ei ole veel valmis ühiskond, seda tuleb täiustada. Ise saame seda teha eelkõige oma teadlikult korraliku põhitöö ja distsipliiniga. Täname üliõpilane viib meie uniskonda edasi järgmisel sajandil, mil ülesanded on ehk veel keerulisemad ja raskemad. Alus tuleb saada siin, kõrgkoolis. Täna esile tulnud probleemid on tarvis nüüd lahendada. Vastutagem siis ka selle eest maksimaalselt. Mida näiteks teha, et üliõpilane saaks loengust maksimaalse osa? Vahel kurdetakse, et üks või teine õppejõud loeb vaid ette oma õppevahendit. Ilmselt saab ka ise midagi teha, et nii ei juhtuks. Nõudke meie lugupeetud dotsentidelt ja professoritelt, et nad töötaksid teie heaks palehigis, et nad otsiksid vastust kõigile teie küsimustele. Sellest on tulu aga vaid siis, kui te ise tahate õppida, teada saada, arened.

ELKNU Keskkomitee poolt tervitas ülikooli kommunistlike noori sekretär Kersti Rei. Meeldiv oli konverentsil muidugi teada saada, et võrreldes komsomolitööd pealinnas ja Tartu kõrgkoolis, annaks ta viimase aja eest plusspunktid Tartule. Vajakajäämisi on siiski veel palju. Näiteks on seni vähe tähelepanu pööratud teaduskondadele ja kursustele. On viga, et kogu hool on keskendatud suurüritustele. Mõnel üliõpilasel pole ühtegi komsomoliülesannet, temaga ei tegele keegi. Kuid just töö inimesega on tähtis. Praegu ei ole TRÜs ka mitte ühtegi pedagoogikarühma. Kas ei peaks iga teaduskond organiseerima ühe rühma? Läheb ju üks kolmandik TRÜ lõpetajatest tööle õpetajana. Kui paljud neist on valmis klassijuhatajateks?

Ühiselamuküsimusi arutades tuleb sageli välja nii, et nendega tegelevad kõik, välja arvatud üliõpilased ise.

Komsomolil on palju töösuundi. Seepärast suhtutakse mõnesse tööloiku pinnapealselt. Tartus on üsna

palju noorte seaduserikkumisi. Kes siis veel peaks oma sõna ja teoga alaealiste asjade komisjoni aitamaks kui mitte õigusteaduskond? Tähtis ei ole mitte ühekordne loeng, vaid on tarvis sisse seada pidev süsteem. Kahju, et šefid on vaid kuuel koolil, šeffe oleks vaja kõigile Tartu koolidele.

Kultuurisektori töö ei tohiks samuti piirduda vaid suurüritustega. Töö peab olema pidev ka teaduskonna aktiiviga. Kas mitte seepärast ei kurdeta, et suurürituste aegsed tõsisemad ettevõtmised jäävad publikuta, et neil pole harjutud muul ajal käima, et neid muul ajal ei tehtagi.

* * *

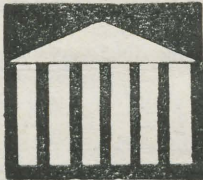
Kersti Rei andis ELKNU Keskkomitee aukirjad majandusteaduskonna dekaanile dots. Valner Kriinalile ja üliõpilastele Ardo Kubjasele, Andi Kasakule, Ovanes Sarkisjanile, Vahur Keldrimale, Heli Reinolale, Aina Kondile, Toomas Kivimäele, Merike Karlsonile ja arvestussektori juhatajale Anu Undile.

* * *

Ülikooli komsomoli suurfoorum on lõppenud. Järgmisel konverentsil annavad oma tööst aru uued inimesed. Sellest asjalikust konverentsist on mõndagi meelde jätta, et vead ei korduks, et tudengielu muutuks huvitavamaks.

Esmaspäeval toimunud parteikomitee koosolekul arutati konverentsi käiku ja komsomoli parteilist juhtimist koos komsomolikomitee endise ja praeguse sekretäri ning asesekretäride ja teaduskondade parteibüroode esindajatega.

KAJA HARGLA

Jõudu tööle!

See oranž maja peahoone kõrval, kus kahel korrusel kõhu täis süüa saab, on tuntud mitte ainult ülikooli rahva seas. Maja, mis aastavahetuseks üle pika aja taas avati, mäletab neidki päevi, mil uksele seisnud ametimees nõudis näha külastamiskaarte nii õppejõudude, tudengitelt kui vilistlastelt. Kuid nüüd pole selle ameti jaoks meest, rääkimata riidehoiuvälvurite defitsiidist.

Juhataja VIRVE PÄRNAL on teisigi muresid — peale tööjõupuduse kummitab ka transport. See, mida oleks vaja hommikuti, on nende käsitutes alles õhtupooikuti. Ja muidugi praetaldrikud ja lusikad, mis kipuvad ära kaduma. Ülikooli tänava majas on siiski remondi järel töötingimused sanitaarnõuetega vastavuses. Kuigi nii üleväl kui all on istumisruumi vähemaks jäänud, on plaan alati täis saanud (üks erand kinnitab reeglit). Kohviku saalides on kohti ligi 200,

sööklas 60. Kõhutäie eest hoolitsejaid on 34. Neid on veel rohkemgi kui kaasa arvaia ka teiste õppehoonete ja uniselamute söögikohade tootajad.

Niivisi pajatas juhataja Virve Pärn oma maja muredest ja rõõmudest, sest need käivad ikka käikäes. Muidugi oli heameel kuulda, et teenindatavate, st ülikooli rahvaga ollakse väga rahul ning et oodatakse kriitikatki, sest hea, omapoolsete ettepanekutega kriitika aitab mõnikord palju edasi. Olgem siis õiglased. Virve Pärn, kes hiljuti tähistas oma esimest juubelit, on üle poole oma elust tegelenud toitlustusega. Aprillis saab 12 aastat TRÜ kohviku juhatamisest. Ta ise soovis, et kirjatükis temast võimalikult vähe juttu oleks, rohkem ikka tööst endast ja kolleegidest.

Jõudu ja vastupidavust meie eest hoolitsemisel edaspidigi!
EPP ALATALU,
žurn. I k.

Mitte ainult ballist

Kaks majanduse repsi vestleval elavalt energiaprobleemidest. Jutt kaldub toorainele ja kohe on üks geoloog platsis. Samas on paar jüüsitut oma sõna sekka ütlemas. Üks ajaloolane püüab probleemi üldistada, kuid teda ei kuulata. Jutt jätkub rangelt majanduse piires. Kõrval ootab üks eksinud vanem tudeng oma daami. Oleolev naeratus tema näol näikse ütlevat: «Mis te ikka tühja tuult tallate!» Minuti pärast daam ununeb, naeratus kaob ja juba ta ongi vaidlejate keskel. Teaduses ei ole ei esmakursuslasi ega vanemaid tudengeid.

Eemal koguneb teine ring. Seal on kuulda vaid üht häält. Mõni filoloog loeb viist oma uusi luuletusi. Vaikust ei jätku kauaks. Kohe kostab väike aplaus ja pikk vaidlus. Kõik kordub taas, ainult aplaus on vähe pikem ja vaidlus veidi lühem.

Dirigendi taktikepi puudutust pole kuuldagi, aga koos esimeste helidega ringid taanduvad. Vaid majandusmehed vaidlevad edasi. Nemaadki on aga sunnitud seina äärde tõmbuma, sest saal jääb tantsijatele kitsaks ...

See oli ainult unenägu. Tegelikuses läks natuke teisiti. Mõõ-

dunud reedel kell 19.30 olid «Vanimuise» kontserdisaali ukseid veel suletud. Esmakursuslased (ja mitte ainult) seisisid troppis terrassil, treppidel ja tänavalgi. Jutt käis kodutöödest, pausipanekest ja mahakirjutamisest. Mõned trügisid rahvasummam ringi ja otsisid tuttavaid keskkoolipäevilt.

Mõni minut hiljem tehti ukseid lahti. Selleks ajaks olid varasemad tulijad juba üle poole tunni oodanud. Balli loenguga ei võrdle, aga ikkagi... Üliõpilased, kes ise harjunud hilinevama, ei teinud sellest mingit numbrit, teistele oli viivitamine küll solvav. Avamine hilines täpselt 15 minutit, nii et mahtus isegi akadeemilisse vee-randisse.

Programmis kirjas olevat kammeransambli enne avamist ei õnnestunud üldse näha. Kahju, et rektor prof. A. Koop ei saanud ise kohale tulla. Nii pidi avasõnad ütleva juhtkonna nimel KKT dekaan prof. A. Viru.

Kahju oli ka sellest, et peo korraldajad jätsid peremehele ja pere-naisele küllaltki ebamäärase rolli — midagi esineja, külalise ja konfereansjee vahepealset. Kerstile ja Vessele aga aitäh!

(Järg 4. lk.)

Meie orkestri juht

● Sulev Kald oma vanemate esimese ja ainukese poeglapsena 22. oktoobril 1924.

«Ema räägib, et ma sündisin õhtul kell pool viis. Kas ma karjusin kõvasti? Seda küll ei tea. Ega tollal polnudki talunaisel mahti selliseid asju tähele panna.»

Orava vallas Hanikase 7-klassilise kooli õpetajana aastail 1944—1947.

«Sõja lõpukuudel sattusin Võrru. Siis oli inimesi vaja just miilitsasse ja kooli. Nii meid jaotati: sina lähed miilitsaks, sina kooliõpetajaks. Hanikase koolis oli mul lastekoor — esimene minu

elus — ligikaudu 30 lauljaga, mõned peaaegu eakaaslased. Selle kooriga võtsime osa ka 1947. aasta laulupeost. Mul on see hästi meeles. Kõik oli kuidagi vaikne, sest kõrv oli harjunud lahingumüraga. Inimesed olid vabanenud sõjaängistusest ja see omakorda tõi kaasa entusiasmi igal pool kaasa lüüa. Laiskust ja vedelemist polnud sugugi rohkem kui praegu.

Hiljem muutus mul tervis kehvaks, sest teate, tollal ei olnud midagi süüa... Pool aastat põdesin Tartu haiglas. Sealpeale jäingi tööle hoopis Tartusse.»

TRÜ puhkpilliorkestri juht 1962.

aastal.

«Noorte ülelinnaline puhkpilliorkester kasvas nagu iseenesest üliõpilasorkestriks. 1962. aastal tulime siis päris ülikooli lipu alla.

20 aastat tagasi oli õppetöö pingevaliksem ja üliõpilasel jäi aega rohkem. Ka orkestrile. Erinevus oli selleski, et üliõpilaskond oli pisut vanem kui praegu ja seega ka tugevam. Eks see olnud orkestriski tunda. Üldse oli siis huvi ka vahest suurem, sest TV alles arenes. Valmiskujul ei pakutud eriti midagi kätte.»

TRÜ puhkpilliorkestri juht 1984. aastal.

***

Tänase NAKi lehekülje sisustajaist on **Kajar Pruul** (eesti fil. vilistl.) arvustajana tähelepanu äratanud, luuletusi pole talt ammu ilmunud. **Priidu Beier** (ajal. vilistl.), üks potentsiaalseid kogu-autoreid on pärast kunstimuseumi tööle asumist ka kunstist kirjutama hakanud. **Indrek Särg** (eesti fil. I) lõpetas kevadel Elva keskkooli, jõudes juba enne «Nooruses» debüteerida huvi pakkunud värssidega. Üle tükema aja avaldab oma luulet **Indrek Hirv**. Tema puhul pole liiast meelde tuletada edukat esinemist portselanimaalingutega suvisel Riia tarbekunstitriennaalil, maalijana osalemist vabariiklikul noortenautilusel. Seitsmendas «Sõnas» küündis heas mõttes esile **Aado Lintrop**, kelle luulekogu viimaks toimetamisjärku on jõudnud. **Ülle Kauksi** (ajakirj. IV) esindab meeldivalt murdeluulet. **Piret Viires** (eesti fil. IV) jutukirjanduse poolelt on ka arvustajana sõnu seadnud. Kaks viimast, lisaks Renna Mändmets, on Tartu NAKi uusimad liikmed. **Esmaspäeval, 29. oktoobril kell 18** toimub Kirjanduse Majas nende ühine autoriõhtu.

ENN LILLEMETS

***

PRIIDU BEIER

Päevapilt

Su päevapilt mu voodipäitsis säisab
ta ümber on tapeediroose lõem
ma iga õhta hardalt uksele säisan
ja näen su näol on igavene rõem

äi põrniitse sa mind vahkvihas kurjalt
äi tõsta healt mu vihomehe moel
kas olgu mats või Aafrika must murjan
ühtmoodi naeratust su näolt ta loeb

ka näil kel hingel õudseid saladusi
kel plaan ehk küpseb vägivaldne pääs
sa saadad pildilt vastu õhumusi
ja oled tujus kergemeelselt hääs

oh päevapilt miks oled sa nii rõemus
kui ilm kõik hädakisendusi täis
sul elu põletatud veinisõemus
ränkaskes tööga üheväärne näib

sa oma pruune hiukseid loobid tuules
mu voodi kohal säinal juustes lill
sul ühtmoodi naerukile huuled
on vastu ohvriku kui ta mõrvaril

INDREK HIRV

KUI SURRA SINUSSE VEEL SEEGI KORD
ma võiksin oma õiseid suremisi,
siis lahendaksin viimaks julma viisi,
mis katkematult kumab paakund ajus.

Mu kompass, millel puudub Süd ja Nord,
teed siiski näitab ududes ja hajus,
kui jalutu ja sõnatuna ajan
teed kaljuranda, mille ainus fjord
on sinu üks ja ainus neem su suu.

Kui lastud hundina su veele rooman,
las pilbastun kui välku puutund puu;
las äiksenägu su lõhanguisse sajan
ja lahustudes veel su lõhnu hooman.

***

kui tunned verist laotust tõusmas
põgenevast pilvest
ning põlveõndlais liblikate surm
teeb haiget haavale mis lendamise püüust
ei lakka veritsema enne päästvat tuult
siis hoidku taevast sinu kerget käsi
ja vaadaku su sügavasse silma

Neitsirüvetaja jumalagajätulaul

Ma ütlin sulle: taganeva mere
kuulaineis leiad oma neitsiluna;
ma ütlin: oma vahutava vere
võid anda hämarusse mähituna
sel ööl mu rohelisse reisukotti
ja, sundimata rinnust tõusvat süüd,
võid harjata mu raudset surirüüd
või kaelustada kangund laibanotti.

Mind pole enam. Sinu laiska keha
las silitada õise mere hää.
Kui kord sel neetud rannal peatust teha
veel tuleb, oleksin ma pigem trüäl,
kui sinu Taevast, Juhitaja ja Isand.
Su hiiude peale peagi mööda vett
on rahvas kohal — palun ütle, et
su õrna ihu murdes ma ei kisand!

Viimane õhtu

Nad istusid taas koos ja olid
vait. Hirm oli nende kohal ja ai-
nult aeg-ajalt kõhatas üks või tei-
ne, samas ehmunult vakatades.
Nad ei vaadanud üksteisele otsa,
teades, et näevad vaid igituttavaid
näojooni ja loevad üksteise mõt-
teid nagu alati. Neid oli neli. Nad
kõik teadsid, mida teadis üks nen-
dest ja üks teadis seda, mida tead-
sid ülejäänud. Neil ei olnudki vaja
rääkida. Üksed olid kinni ja kardi-
nad olid ees. Oli hämar ja nad ei
liigutanud end.

«Nii see siis on,» ütles viimaks X.
«Mis teha?» pomises Y.
Z ja Q ei öelnud midagi.
«Me ei tohi seda lubada,» ütles
X. «Kui me anname MYFi ära, ei
jää meile midagi.»

«Jääb ju siiski,» arvas Z.
«Jääb ainult midagi,» sõnas Y
mornilt.

«Ja midagi ei ole ju ometi MYF,»
väitis X.
«Aga nad nõuavad,» ütles vaik-
selt Q.

Nad vaatasid nüüd üksteisele
otsa. Hirm oli jälle nende kohal.
Nad kujutlesid, kuidas hakkavad
edasi kestma ilma MYFita. Peaaegu
absurdne, peaaegu võimatu oli sel-
line võimalus, arvasid nad. See
võrdus nende hukkumise, nende la-
gunemisega, arvasid nad. Nad ku-
jutasid ette halle rodus päevi ilma
MYFita, päevi nagu igal teisel, iga-
vaid tühje päevi. Koos MYFiga
kaoks kõik, mis hoiab neid praegu
värsketena, säravatena. MYF teeb
neist need, kes nad on. MYF teeb
neist inimesed.

«Nad ähvardasid,» ohkas Q.
«Aga miks ometi?»
«Mida me neile teinud olemel!»
«Me ei sega ju kedagi.»
«Meil on ainult hea.»

Nad rääkisid nüüd kõik korraga,
liigutasid käsi, pöörasid päid, häi-
ritult häälitsedes.

kas ma sis vähamb
soomõ keeli ütelden ragasta
ku piinü raha alati
kroonun keeli ütelden — tagasta
ku laulun puu ei pala
ja võru keeli ütelden
ei tandsi lauajala

minul um laud nigu sõõrd
süä ku vankritsõõr
kodaride vahel määri ja muta
ilma puhastamata krigisten
eesti keeli ütelden nuta

INDREK SÄRG

On sügis ja sügise leiud,
mis aina manguvad manu,
sest jälle on tänavail neiu,
kes ootavad tähelepanu.

Ja kõndides sinust mööda
nad vaatavad nii su peale.
Ei oska siis midagi öelda
ja muigad nende peale,
sest sulle korda ei lähe,
kas muigad ülbelt või üllalt,
üht neidu justnagu vähe,
kaht korraga rohkem kui küllalt,
kuid nemad kõnnivad kambas
ja pööravad pettunult ära.
Ja pärast peahoonesambas
kui ennast tunneksid ära.

KAJAR PRUUL

Sügisränne

Aitab. Paneme pähe
need kiivrid ja kübarad.
Tõuseme üles ja lähe-
me läheme. Aeg on küps.
Meil odadeks okkad
ja kilpideks langenud lehed.
Oleme seenemehed:
ainult seeneliha.
Külm. Valev. Ja viha.
Oleme seenemehed,
kes nukralt päästavad enda.
Üle sureva vee,
all sogase kuu, me lenda-
me lendame lõunasse.

PIRET VIIRES

«Nad on kadedad,» sõnas X tu-
medalt.

Nad jäid vait, langetasid pead,
vahtisid vaibamustrit.

«Nad on kadedad, et meil on
MYF. Nad on kadedad, et neil ei
ole. Nad tahavad ka endale MYFi.
Aga nad ei oska seda teha. Nad
tahavad meie MYFi ära võtta. Ja
nad on tugevamad kui meie. Nad
tulevad ja võtavad meie MYFi.»

«Ei anna!» hüüatas Y.
«Ei!»
«Meie MYFi!»
«Ainult meie MYFi!»
«Nende käes ei hakka ta tööle-
gi.»

«MYFi ei saa võtta. MYF peab
tekkima.»

«MYF peab tekkima neist endist,
kes endale MYFi tahavad.»

«See pole õige!»
«Nad rikuivad seadust.»

«Nad ei saa MYFi!»
«Nad ei saa juba sellepärast
MYFi, et nad tahavad meie oma
ära võtta. Sellised ei saa endale
kunagi MYFi.»

«Nad ei saa arugi, mis MYF on!»
«Nad ei oska temaga midagi
teha.»

«Ja MYF ei tule nende juurde
kunagi.»

Hääled tõusid kriiskavaks karju-
miseks, katkesid kõrgeimal noodil
ja vaibusid.

X tõusis ja tõmbas akna eest kar-
dinad ära.

«Nad on juba siin,» ütles ta sün-
gelt välja vaadates.

Nad hüppasid püsti, tormasid ak-
nale, lahkusid sealt kohe, käed rü-
pes, ahastus silmis.

«Mida me siis teeme?» küsis kee-
gi tasa.

«Kus MYF on?» küsis Y.
Z osutas sõnatult kõrvaluksele.

«Me ei tohi MYFi kellelegi an-
da,» ütles Y sisendavalt ja vaatas

teistele olse silma. «Me ei tohi. Ei
tohi.»

«Me ei saa teda enam ka ise
hoida,» sosistas Q.

«Tulevad!» sõnas Z ukse juurest.

Nad pagesid laiali toanurkadesse,
kättega seintest haarates, tekkinud
äkkvaikust ahmides. Laelambi üm-
ber tiirles kärbes.

«MYF peab hävitatud saama.»

Nad keegi ei saanud aru, kes
seda ütles, kuid nad kõik teadsid,
et nad kõik teadsid, et kõik mõtle-
sid seda ja nad ei öelnud midagi,
aga nad teadsid kõik ja sellest pii-
sas. Nad noogutasid sõnatult, tõu-
sid, X avas kõrvalruumi ukse. Nad
läksid sisse. Seal, keset hämarat
tuba, oli MYF. Ühel heal päeval
kolm aastat tagasi oli ta tekki-
nud, siis, kui nad neljakesi esimest
korda kokku said. Need kolm aastat
oli MYF neid kaitsnud, hoid-
nud, ergulanud. Neid elama pan-
nud. MYF oli olnud nemad ise,
seotud iga nende närviu ja liha-
sega, MYF elas ja hingas koos
nendega. Nad olid MYFi lapsed.

X võttis suure vasara. Kui see
hooga alla langes, pigistasid kõik
silmad kinni, surusid käed tasku-
tesse, lõikusid hammastega huul-
tesse. MYF purunes, tema tükid
veeresid tasakesi tilisedes mööda
põrandat laiali. Isegi nüüd oli ta
veel ilus. Nad lahkusid tummalt,
ust kõvasti kinni tõmmates.

Trepil möödusid nad sissetungi-
jatest. Tibutas. Taevast oli hall. Nad
seisid neljakesi vihma käes, mis
pani nende näod kergelt läikima ja
poleeris kapuutsiservi. Ei olnudki
enam midagi öelda. Viimast korda
tundsid nad üksteist. Viimast kor-
da lugesid nad üksteist. Siis suru-
sid nad viimast korda üksteisel kä-
si ja lahkusid. Erinevates suunda-
des.

KAUKSI ÜLLE Võrumaalt

***

Arki tsirgul laulda kärke ku ta pessa tege
tõsõl pudõnõs tuupäile kõrs nokast
pesäle jääs mulk sisse
tuul puhk mõrrõst
külmätäs poja
külmavõõet ihu vii oja
kaugõlõ sinitsele vette
vesi tulõ noilõ perrä kes pessä tegijät tsirku
laulma sundsõ
Tulõ mürisäs-laulu ku viina võit soovita
sundi ei tohe

AADO LINTROP

Ootus, valendav müür

Sa läksid õue, läikis järvepeegel,
seal ujus pilve kummalisi kalu.
Sa läksid raskelt nagu läheb see, kel
on kanda mõni harjumatu valu.

Ju õhtutaevast üle pargipuude
lõi lõkendama, kuulutades kadu,
kui kuma viimsepäeva ahjusuude.
Su mõte ikka rändas maiseid radu.

Siis vastaskaldal mõisa kivitrepil
sa kaua istusid, ei tulnud taas ta,
nõrk õhtutuul vaid mängis pluusikrepi!
Sa ootasid. Kas sajandi või aasta?

Nahkhiirte lendu jälgisid. Su taga
said varemeteks valendavad seinad,
kuid trepi ümber vaikse sahinaga
end heljutasid ikka maarjaheinad.

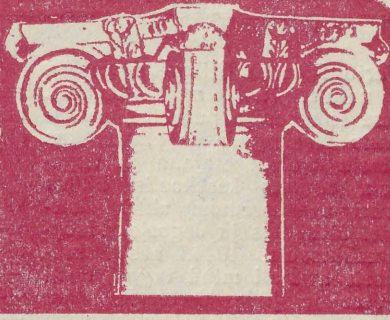

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 30 (1389)

Esmaspäeval, 5. novembril 1984

Ilmub 22. novembrist 1948

Hind 2 kop.

REKTORI KÄSKKIRI

Tervitan TRÜ kollektiivi Suure Sotsialistliku Oktoobri-revolutsiooni 67. aastapäeva puhul ning soovin jõudu meie partei ja valitsuse otsuste edukaks täitmiseks.

Hea töö ja aktiivse ühiskondliku tegevuse eest tõstan esile järgmised töötajad ja üliõpilased:

I. Asetada foto autahvile:

kateedrijuhatajad professorid Heigo Miiidla, Olo Lumiste ja Johannes Tammeorg ning dotsent Peeter Viies, prodekaan dotsent Helgi Silm, professorid Salme Nõmmik, Paul Ariste, dotsendid Aino Rodima, Toomas Tenno, Heiki Timotheus, Alfred Pisuke, Vello Järve, Viktor Sieben, Selma Laanes, assistent Aleksei Panov, UMPI direktor dotsent Laur Karu, osakonnajuhataja dots. Paul Kenkmann, õpetaja Rait Maruste, teadussekretär Irene Maaros, vanemteadurid Marika Rauk, Marika Mikel-saar, Ants Alumaa, zooloogiamuuseumi juhataja Raimond Veenpere, projekti peakonstruktor Mart Koka, sektori-juhataja Enn Lasn, juhtiv insener Laine Saag, insener Neonilla Hiiemäe, resaturaator Aime Espenberg, masina-ülem Otto Teller, meister Maive Ots, vanemlaborant Heli Kergandberg, lukksepp Peeter Somelar, riidehoidja Silvia Lohuaru ja üliõpilased Sigrid Salom, Renate Elango, Ulvi Teemäe, Kersti Karu, Victoria Mets, Pilvi Klaassen, Riina Kubjas.

II. Avaldada tänu:

ajalooteaduskonnast dots. Jaan Kõrgesaar, vanemõpe-taja Tiia Pedastsaar, vanemlaborant Ludmilla Meiel, üli-õpilased Terje Alop, Heli Eigi, Peep Hainla, Olle Lepik, Anne Männamaa ja Marika Priedenthal;

arstiteaduskonnast: kateedrijuhataja prof. Leo Päi, dots. Olo Lepp, Peet-Henn Kingisepp, Ernst Kõo, Heidi-Ingrid Maaros, Uno Leisner, Jüri Liivamägi, Vaino Vahing, Enno Teeäär, Zinaida Saar, Juri Ksenofontov, vanemõpetajad Margarete-Helge Otter, Olo Langel, Luule Tanning, Mai Maser, assistendid Maaja Paavo, Lembit Rägo, Peeter Dmitrijev, Helju Mitrofanova, va-

nemlaborandid Hiie Sarv, Mari Orav ja Malle Toom, laborandid Reet Raag, Elle Essau, Aimi Randma ja Leida Rõivasepp, vanempreparaator Ella Väärsi, üliõpi-lased Maka Sinauridze, Tamta Kvatzadze, Hiljar Sibul, Jaanus Harro, Tiia Männik, Reet Pere, Benno Margus, Marika Lätt, Suren Sogomonjan, Ludmilla Kalnina, Evi Klimar, Raul-Allan Kiivet ja Kalle Kisand;

bioloogia-geograafiateaduskonnast: vanemõpetaja Maie Toom, assistent Volli Kalm, vanemlaborandid Tiina Ja-sinski, Anne Järva, laborant Helve Laas, üliõpilased Lai-ne Hõbejärv, Viire Koppel, Pille Sedman ja Anu Suu;

filoloogiateaduskonnast: kateedrijuhatajad prof. Karl Muru ja dots. Antidea Metsa, prof. Arnold Kask ja Juri Lotman, dots. Haldur Oim, Sulev Uus, Ilmar Mullamaa, vanemõpetajad Tiit Mikenberg, Reet Vääri, Jüri Maadla, Reet Sool, õpetajad Netty Zurakovskaja, Inga Anderson, vanemlaborant Liina Soobik, üliõpilased Ene Vainik, Va-hur Kersna, Kaia Elb, Krista Räni, Riina Varts, Tiit Speek, Tiina Tarik;

füüsika-keemiateaduskonnast: dots. Jüri Tamm ja Aleksander Luštšik, laborijuhataja Helgi Oks, insener Varpo Redi, vanemlaborandid Tiit Erlich, Ilme Liblikas, Iivi Vetka, laborant Helle Jaaniste, tehnik Vaike Laan, üliõpilased Neeme Katt, Endla Lõhkivi, Merle Randoja, Sofia Gavrilina, Diana Gersenson, Heiki Sõnajalg, Kau-po Palo, Piret Kivimäe, Katrin Trummal;

kehakultuuriteaduskonnast: prof. Paavo Kõrge, dots. Ilmar Kullam ja Erich Kõbarsepp, vanemõpetaja Rein Aule, vanemlaborant Marju Pedaste, klaverisaatja Helle Lepik, üliõpilased Solvi Kaba, Villi Vantsi, Aivo Laast, Mati Püü;

majandusteaduskonnast: dots. Kersti Meiesaar, Olo Kauer, Mart Sõrg, vanemõpetajad Mare Järveots, Tõnu Mauring, Neeme Roose, üliõpilased Tiina Klink, Jelena Panarina, Anneli Kõlu, Tõnu Hein, Annika Nellis, Diana

Eerma ja Natalja Bernadskaja;

matemaatikateaduskonnast: prof. Olo Kaasik, dots. Eve Oja, Lembit Kivistik, Mati Heinloo, Kalle Kaarli, Kalle Velsker, Vladimir Fljaišer, Elts Abel, vanemõpetaja Lea Lepmann, aspirant Gennadi Olenjev, vanempreparaatorid Hilja Kull, Lyvia Jõesaar, üliõpilased Tarmo Kinkar, Tiina Kriis, Ardo Kubjas, Vilve Kulla, Viivika Kurg, Margus Liiv, Toomas Mölder, Taimo Saan, Anu Uus ja Natalja Abarinkova;

õigusteaduskonnast: vanemlaborandid: Marge Püss, Marika Sepp, üliõpilased Reet Pruuli, Katrin Kamarik; ühiskonnateaduste kateedritest: kateedrijuhatajad prof. Mihhail Bronštein ja Ivan Volkov, prof. Vambola Türk, dots. Ivan Larin, vanemõpetaja Jüri Tammaru, õpetajad Juri Jekimov ja Nelli Kulli;

teadusosakonnast: vanemteadurid Hans Korge, Leonti Kromonov, Vello Tohver, Jaan Anderson, Tiit Kõöbi, Reet Priiman, laborijuhatajad Harald Epler, Eduard Ras-ka ja Mart Viikmaa, UMPI asedirektor Aavo Koger, nooremteadurid Ludmilla Matisen, Marje Raudsepp, Ur-mas Siigur, Maimu Veske, Juhan Põldvere, vaneminse-nerid Andrus Mutso, Sirje Jõgar, Tiit Parts, Valve Soo-me, Tiia Masso, Aavo Ennok, Jüri Uibopuu, Jaan Tänav-ots, Matti Hiiop, insenerid Irja Kapanen, Toomas Lepi-kult, Sirje Järve, Virve Tammik, Made Kaldmaa, meistrid Aleksander Kirm, Vahur Tuberg, vanemlaborant Galina Ponomarjova, vanemtehnika Aino Luik, vanemraamatuko-guhoidjad Sulev Kannike, Urve Nilbe, Olle Langel, ope-raatorid Leili Palusoo, Elo Ani, Ilme Mesipuu, lukksepp Ivar Paabo;

majandusosakonnast: riidehoidjad Salme Nigol, Selmi Drell ja Laine Kaasik, koristaja Lidia Lomp;

vanemtöödejuhataja jaoskonnast: müürsepp Nikolai Spassov, puusepp Aavo Tohvre, elektrik Avo Uus ja maaler Aime Kärgets.

TRÜ rektor prof. ARNOLD KOOP

Arstiteaduskonna autahvile

Tiit Jürimäe, Ollar Kaljumäe, Tiina Suviorg, Katrin Talvik, Elle Made Laanpere, Margus Lember, Talving, Vallo Tillmann, Liis Too-me, Oleg Tsukurov, Sulev Ulp, Peil, Külv Peterson, Natalja Pol-jakova, Reet Raukas, Ebe Rooks, Külli Ounapuu.

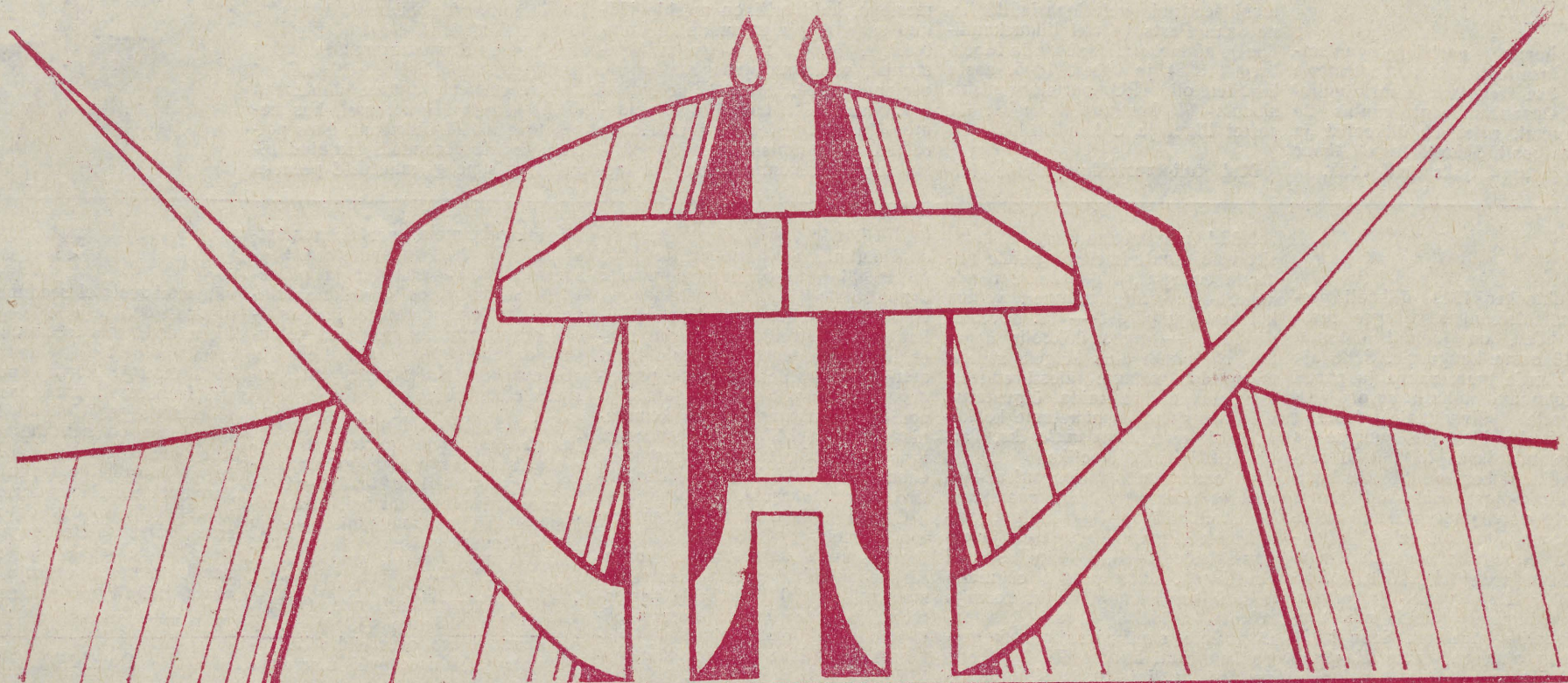
Arstiteaduskonna päeva puhul pälvivad rektori käskkirjas tänu eduka töö ja ühiskondliku tegevu-se eest arstiteaduskon-nast professorid Henno Tikko, Ado Truupõld, Jaan Riiv, Akivo Lenzner ja Elmar Vasar, dotsendid Endel Türi, Ants Peetsalu, Salme Sibul, Maie Kalnin, Karl Kull, Erich Kuus, Artemi Vapra, Rein-hold Birkenfeld, Juri Ksenofontov,

Tänu

Hilja Jalviste, Aleksander Seffer, Regina Kaskmets ja Tiit Haviko, vanemõpetaja Anne-Liis Padar, as-sistendid Hele Everaus, Toomas Asser, Kalju Paju, Taavo Seedre ning üliõpilased Vahur Keldrima,

Ivar Vipp, Andrus Arak ja Margus Maser;

UMPIst laborijuhatajad Svet-lana Vihljajeva ja Enn Seppet, va-nemteadur Anne Schotter, vanemin-sener Asta Madisson ja insener Mall Kure.

OKTOOBRI TERVITUS

40 aastat ülikooli parteiorganisatsiooni

Tartu Riikliku Ülikooli õppejõud sai minust 1941. aasta kevadel. Suure Isamaasõja puhkedes evakueerusin Nõukogude tagalasse, kus töötasin ajalooõpetajana ja õppejõuna, alguses keskkoolis, hiljem Eestist evakueerunud aktiivi kuresustel Mõškinos ja Jegorjevski õpekombinaadis. 1944. aasta septembris suunati mind tagasi Eesti NSVsse ja jälle Tartu Riiklikku Ülikooli õpetama ühiskonnateadusi ja uusimat aega.

20. oktoobri varahommikul jõudsin koos 13-aastase tütrega pärast pikka ja väsitavat rongisõitu taas Tartusse. Ajutiseks peavarjuks anti meile väike möbleeritud tuba peahoone kõrval keeltemajas. Kohe saabumisel tegin visiidi rektor Hans Kruusile. Tema suunas mind kaadriosakonda arvele võtma.

Kaadriosakonna juhatajaks oli minu tuttav kaastöötaja 1941. aastast Jenny Nõu. Ta tõusis püsti, tardus hetkeks, haaras siis mul kaela ümbert ja hakkas nutma: «Kas tõesti oled veel elus?» J. Nõu oli vaevelnud kaks aastat fašistlikus koonduslaagris ja pääsenud imekombel. Nüüd vormistas ta mind ülikooli tööle.

Toidukaardid sain ülikooli kaardibüroost esialgu ainult endale, tütar sai need hiljem. Söömas käisime praeguse «Tartu» kohviku ruumides olnud sööklas. Emajõe ääres asuvalt turult ostsime keedetud peeti ja toorest kaalikat, mis kolbas niisama süüa. Keeduvõimalusi ei olnud.

Mõne aja pärast sain püsielamise Tähtverre, kus jagasime korterit tuntud keelemehe J. V. Veski ja tema perekonnaga.

23. oktoobril läksin Tartu maakonna parteikomitee esimese sekretäri Max Laossoni jutule. Partei-komitee asus Aia (Vanemuise) tänaval, päris «Vanemuise» varemeheläheduses. Laosson oli minu saabumisest juba teadlik ja ütles, et ülikoolis on praegu kolm partei liiget. Kaks võtame «Vanemuisest» (Kaarel ja Leida Ird) juurde ja asutame parteialgorganisatsiooni.*

25. oktoobri keskpäeval kogunesime viiekesi rektori kabinetti. Koosoleku avas ja seda juhatas Hans Kruus, protokolllis Karl Taev. Häälteugemise usaldasime Kaarel Irdile. Valimiskast puudus, kuid Ird ei teinud sellest probleemist, võttis varnast rektori kaabu ja kasutas seda urnina. Kinnisel hääletusel valiti algorganisatsiooni sekretäriks mind. Nii algas minu tegevus 1944. aasta sügisel TRÜ parteialgorganisatsiooni eesotsas.

* Esimene parteialgorganisatsioon asutati TRÜs septembris 1940. See tegutses kuni juulini 1941. Organisatsiooni kuulus 23 kommunisti, neist 16 ülikoolist ja 7 väljastpoolt. Sekretäriks oli Ilmar Kruus ja asetäitjaks Leili Takk.

Suureks sündmuseks oli 1944. aasta 17. novembril TRÜ avaaktus auals. Võtsin osa aktuse resolutsiooniprojekti koostamisest.

Meie organisatsiooni peamine ülesanne oli suunata ülikooli tegevust marksistlik-leninliku ideoloogia alusel partei poliitika elluviimiseks. Seda pidime tegema käsi-käes teiste ühiskondlike organisatsioonidega, kelle tegevus TRÜs tuli samuti taastada. Esialgu töötasid parteiorganisatsioon, üliõpilaste ametiühingu ja komsomoli juhtkond koos ühes väikeses toas keeltemajas. Mõni aeg hiljem saime igaüks omaette ruumi üliõpilasmaja kolmandal korrusel. Ülikooli majandusjuhataja Anatoli Miti kaasabii saime hädavajaliku mööbli, mis oli tolle aja tingimusi arvestades suur asi.

Ülikooli kommunistide arv hakkas aeglaselt aga järjekindlalt kasvama. Lisaks kolmele kommunistile, kes panid organisatsiooni aluse, saabusid järgmistel kuudel ülikooli tööle Villem Reiman (partei liige 1926. aastast), polkovnik Artur Lombak (1918), August Marland (1931), Harald Haberman (1939) ja kaks partei liikmekandidaati — arstiteaduskonna üliõpilane Oie Toming (Reintam) ja klassikaline filoloog Eduard Ertis. Samal ajal lahkusid meie organisatsioonist H. Kruus (nimetati ENSV välisasjade rahvakomissariiks) ja Irdide abielupaar teatri oma organisatsiooni. 1945. aasta algupoole lisandus veel mitu seltsimeest, nende hulgas Nõukogude armeest de-

25. oktoobril 1944 loodi uuesti TRÜ parteiorganisatsioon. Sel keskpäeval kogunesid rektori kabinetti kõik ülikooli ja «Vanemuise» teatri kommunistid, keda tol ajal oli kokku viis: rektor Hans Kruus, prorektor Karl Taev ja doitsent Lydia Roots ülikoolist ning Kaarel ja Leida Ird teatrist. Koosolekut juhatas H. Kruus, protokolllis K. Taev, hääli luges K. Ird. Taastatava ülikooli esimeseks parteisekretäriks valiti üksmeelselt Lydia Roots.

Täpselt samal päeval ja kellal ajal, kuid 40 aastat hiljem olid ülikooli parteiorganisatsiooni taasrajajad palutud vastuvõtule EKP TRÜ komiteesse. Parteiveteranid L. Roots, K. Taev ja 1944. aastal veel partei liikmekandidaadid olnud E. Ertis meenutasid südamlike sõnadega neid töörohkeid kuid 1944. aasta sõjasügisel Tartus, ülikooli käikulaskmisega seotud muresid ja rõõme, arvukaid olmeraskusi ning nendest jagusaamist, parteiorganisatsiooni arvulist kasvu ning ideelist tugevnemist.

Parteikomitee sekretär Advig Kiris jutustas praeguse ligi 750-liikmelise ülikooli parteiorganisatsiooni tegevusest, rektor Arnold Koop ülikooli perspektiividest, meenutades ühtlasi oma esimest sõjajärgseid tööaastaid Tartus. Vastuvõtu lõpul tänati parteiveterane nende poolt tehtu eest soojade sõnade ja lilleõitega.

HILLAR PALAMETS

● Fotomälestus 1979. aasta oktoobriaktuselt. Sel päeval peeti mees ka meie ülikooli sõjajärgsete aastate aktiviste. Esiplaanil vasakult Lydia Roots, Advig Kiris ja Hillar Palamets.

EDUARD SAKI foto

mobiliseeritud veterinaariaüliõpilane Jaan Parts (partei liikmekandidaat), ajalookandidaat Hilda Moosberg (1925) ja teised. 1945. aasta kevadel oli TRÜ parteiorganisatsioonis 14 kommunisti, neist 11 partei liiget ja 3 kandidaati.

Mul tuli vestelda paljude ini-

mestega, kuid eriti on meelde jäänud südamlik jutujamine A. Lombakuga. Ta oli meie vanim kommunist, võidelnud juba Kodusõjas, osalenud 1924. aasta 1. detsembri ülestõususes, läbi teinud Suure Isamaasõja. Kõigest sellest rääkis ta reipalt ja õigemistlikult. Kui pärisin tema perekonna järele, jäi tee-

nekas sõjamees vaikseks ja lausus: «Oli perekond, aga... Kaks toredat poega langes sõjas. Alles on ainult tütre tirts. Kas temast ka asja saab...?» «Võib-olla, et just temast saabki asja, ei maksa naisi ühtigi alahinnata,» noomisin polkovnikut. Ja väikesest Rita Lombakust ongi saanud meie tuntu- maid lauljatare, NSV Liidu rahvakunstnik Margarita Voites.

Umbes kaks korda kuus pidasime kas parteikoosolekuid või nõupidamisi kommunistidega. Koosolekutel olid kõne all komsomolitöö korraldamine, ülikooli majanduslik olukord ja varade reevakueerimine, kaadriküsimused ning vastuvõetud parteisse. Tõsine probleem oli teadusliku kaadriga kommunistide vähesus õppejõudude hulgas. 1944/45. õppeaastal oli neid vaid kolm — H. Haberman, H. Moosberg ja A. Marland. Meie väike organisatsioon püstitas perspektiivse ülesande: kommunistidest õppejõududest saagu aastate jooksul professorid. TRÜ teaduskaadri areng sõjajärgsetel aastakümnetel on tõendanud selle suuna õigsust.

Parteisekretäri töö oli õige laiahaardeline. Et TRÜ nõukogu polnud veel loodud, tuli mul osa võtta dekaanide nõukogu koosolekutest. Seal arutati ülikooli tööga seotud aktuaalseid küsimusi ja arenguperspektiive. Ma ei pääsenud möö-

põhuks.

Mõned põllumajandusteaduskonnade meesüliõpilased leidsid endale varjupaiga 21. Juuni tänava majas nr. 15 ühes korteris, kuhu rajati kahekordsed narid. Nii majutati umbes 50—60 üliõpilast ebasoodsates tingimustes. Tuli kiiresti teha midagi tõelise ühiselamu rajamiseks.

Täitevkomitee esimehelt August Pringilt sain lubaduse, et linn annab ülikoolile mingi korraliku maja ühiselamu tarvis. 1945. aasta alguses saimegi ühiselamuks suhteliselt uue maja Näituse (Lutsu) tänav 7. Seal avati juba tõeline ühiselamu, mis varustati ka hädapärase mööbliga.

Samal ajal pidin marksismi-leninismi kateedri õppejõuna tegema korralist õppetööd, mis nõudis põhiosa ajast ja energiast. Selle kõrval organiseerisime ülikoolipere hulgas poliitilist selgitustööd, viisime läbi miitinguid ja aktusi, pidasime loenguid nii Tartu linnas kui ümbruskonnas.

Meie organisatsiooni tegevust soodustas see suur tähelepanu, mida osutasid ülikoolile EK(b)P Keskkomitee ja vabariigi valitsus. Meile anti varustust ja inventari, saadeti uut kaadrit ning aidati hea nõuga. 9. veebruaril 1945 avaldati ENSV Rahvakomissaride Nõukogu ja EK(b)P Keskkomitee ühismäärus nr. 104 «Eesti NSV kõrgemate koolide töö parandamise kohta». 20. märtsil külastas ülikooli ja tutvus meie olukorraga EK(b)P Keskkomitee esimene sekretär N. Karotamm, kes õhtul esines pikema ettekandega ülikooli aktiivile. Eriti palju oli rõõmsat tegemist maikuu alguses, mil saabus kauaoodatud võit ja tähistasime väärikalt võidupäeva.

1945. aasta sügisel saabus TRÜsse EK(b)P Keskkomitee organisatsioon Arkadi Uibo (EKP liige veebruarist 1940). Ta oli veel arstiteaduskonna üliõpilane, kuid oli juba pidanud riigikontrolli rahvakomissari vastutusringkast ametit ja olnud ohvitser Eesti Laskurkorpuses. Ülikooli kommunistid valisid A. Uibo partei algorganisatsiooni sekretäriks. Mina sain 1946. aasta sügisest pühenduda erialasele tööle ja asuda üldajaloo kateedri õppejõu kohale. Olen ülikoolis töötanud palju aastaid, kuid ükski nendest ei ole jäänud nii meelde kui see karm ja raskusterohke, kuid ometi nii palju tööd ja loovat rõõmu toonud 1944/45. õppeaasta.

LYDIA ROOTS

25. oktoober 1944, ülikooli parteiorganisatsiooni sõjajärgse taassünni päev, on jäänud tänasest juba 40 aasta kaugusele. Selle aja jooksul meie maa, rahva ja partei elus toimunud tohutu areng teeb praegusele põlvkonnale raskesti mõistetavaks ülesande suuruse ja raskuse, mis lasus tol päeval rektori kabinetti kogunenud viiel kommunistil. Sõjast laastatud linnas tuli ette valmistada ülikooli tegevuse taasalustamine, leida ja korraldada üliõpilaste vastu- ja arvelevõtt, eelkõige aga otsida nõukogude ülikoolile õppejõud. Seda kõike tuli teha ajal, mil sõda ei olnud veel lahkunud Eestimaa pinnalt, võidni aga jäänud üle kuue ohvriterikka kuu.

Nüüd, neljakümne aasta distant-silt võib ainult imetleda nende inimeste energiat, sihikindlust, nende kohuse- ja vastuustunnet: vähem kui kuu aja pärast — 17. novembril 1944 — algas ülikoolis õppetöö. Nii pandi alus kõigele sellele, mida täna võtame täiesti endastmõistetavana ja mida õigustatud uhkusevarjundiga nimetame kokkuvõtlikult oma *alma mater*iks, Tartu Riiklikuks Ülikooliks.

40 aastat on parteiorganisatsiooni elus pikk aeg. Nelja aastakümne on ülikooli parteialgorganisatsioon kasvanud arvuliselt ja organisatsiooniliselt, kindlustunud poliitiliselt. Juba ammu ei mahu kõik ülikooli kommunistid korraga rektori kabinetti. Arvuliselt vabariigi ühte suurimasse parteialgorganisatsiooni kuulub üle 720 kommunisti ja ligi 40 NLKP liikmekandidaati, kusjuures õppejõududest on peaaegu pooled kommunistid.

Ülikooli parteialgorganisatsiooni kuulub 38 parteigruppi ning 15 tsehhorganisatsiooni õigustega organisatsiooni teaduskondades, suuremates allasutustes ja üleülikoolilistes kateedrites. Suurim nende hulgas on enam kui saja kommunistiga arstiteaduskonna parteiorganisatsioon. Selline organisatsiooniline struktuur tagab kommunistide mõju kõikides allasutustes, igas kateedris, laboris, igas meie enam kui 9000-liikmelise töökollektiivi «algrakukeses».

Oma igapäevases tegevuses toetub parteiorganisatsioon ülikoolis tegutsevatele ühiskondlikele organisatsioonidele, eelkõige vabariigi suurimale, 5400-liikmelisele komsomoliorganisatsioonile. Komsomolitöös saavad oma esimesed ühiskondlik-poliitilise tegevuse kogemused ka need enam kui 30 üliõpilast, õppe-, teadus- ja ühiskondliku töö eesrindlast, kes igal aastal

täiendavad meie parteiorganisatsiooni ridu. Nad toovad sinna kaasa nooruslikku energiat ja mõttevõime, mis koos staažikate kommunistide elukogemuste ja parteitöö praktikaga loovad head eeldused organisatsiooni aktiivseks ja võitlevaks hoiakuks meie partei otuste elluviimisel.

Samal ajal on hindamatu väärtusega ka meie parteiorganisatsiooni staažikamate, kõige kogenumate kommunistide teadmised ja oskused, nende nõuanded. Meie sõjaeelse staažiga kommunistid nagu Hilda Moosberg (partei liige 1925. aastast), Lydia Roots (1929), Alice Haberman (1940), Karl Taev (1940), Grigori Jarjomko (1940), Andrei Vassiltšenko (1940) jt. ei ütle kunagi ära oma rikkalike kogemuste jagamisest või nõu andmisest.

Meie partei juhtivad organid on

viimastel aastatel seadnud parteiorganisatsioonide ette väga tõsised ülesanded, mis seonduvad noorte ideelis-poliitilise kasvatustööga, distsipliini ja korra kindlustamisega, komsomoli parteilise juhtimise täiustamisega. Ülikooli kommunistide jaoks on neil ülesannetel eriline tähendus, tegelevad nad ju vahetult ja eelkõige noore põlvkonna kommunistliku kasvatusega. Selles vastutusrikkas töös on meie suureks abiks TRÜ organisatsiooni neljakümne aasta kogemused ja nende inimeste eeskuju, kes 1944. aasta karmil sügisel rajasid teed meie tänastele edusammudele.

Dots. ADVIG KIRIS,

EKP TRÜ komitee sekretär

40 aastat ülikooli parteiorganisatsiooni

Hatšatur Abovjan 175

Armeenia ja Eesti sidemetest hulgas 8-kõiteline «Kogutud teo-
mõteldes meenub vist kõigile es-
malt tema nimi. Noormees, kes tuli
Tartusse õppima prof. Johann
Friedrich Parroti kutsel. J. F. Par-
rot ja H. Abovjan tutvusid 1829.
aastal. Abovjan juhatas Tartu pro-
fessorile teed Ararati tippu. 1830.
aasta septembrist 1836. aasta ja-
nuarini õppis Abovjan Tartus, al-
gul õpetajate seminaris, hiljem üli-
koolis. Tartus suhtles ta paljude
kaasaegsetega. Ilmselt oli mõju
vastastikune.

Armeenias töötas Abovjan õpeta-
jana. 14. aprillil 1848 jäi ta kadu-
nuks. Tema nime ette võib kirju-
tada: Armeenia valgustaja, demo-
kraat, kirjanik, armeenia uue kir-
janduse ja kirjakeele rajaja. Ta on
kirjutanud romaane, jutustusi, näi-
dendeid, olukirjeldusi, luuletusi,
valme.

Osa tema loomingut võib praegu
vaadata teadusraamatukogu näitu-
sel. Seal on 1957. aastal eesti kee-
les ilmunud romaan «Armeenia
vermed». Oma peateoses kirjutab
Abovjan armeenlaste vabadusvõit-
lustest iraanlaste vastu. On raama-
tuid vene ja armeenia keeles, seal-

Põhjalikult on uurinud Abovjan
elu ja loomingut prof. Pion Akop-
jan. Teadusraamatukogu töötaja
Elsa Kudu mäletab teda veel aspi-
randina, kes tuli Tartusse Abovjan
tegevust uurima. Näitusel on väl-
jas Akopjani doktoritöö autorefe-
raat, dokumentaalne jutustus
«Tõus» (1982, autori kingitus
E. Kudule), Armeenia TA väljaan-
ne «H. Abovjan. Elu. Looming.
Aeg.» (1967) ja muudki lisaks jo-
tomaterjalile ja Abovjan enda lae-
natud kirjandusele Tartu ülikooli
raamatukogust.

Ülikooli peahoone 140. audito-
oriumis silmitseb meid Hatšatur
Abovjan. See büst tema nime kand-
vas auditooriumis, tema nimega tä-
nav ning mälestusmärk armeenlas-
telt Emajõe kaldal on üks viis läi-
nud sajandi algul tihenend ar-
meenlaste ja eestlaste sidemete
meelespidamise auks. Oli ju Abov-
jan see, kelle järel hakati Armee-
nias teadma Tartu ülikooli ning
kust tuli Tartusse veel palju õppi-
jaid.

Aleksis Kivi loomingust

Suure soome kirjaniku A. Kivi
sünnist möödus 10. oktoobril 150
aastat. Soomlased meenutavad ar-
mastatud kirjaniku tähtpäeva pi-
dulikult. Professor Veikko Sinisalo
on koostanud uue ikemeheprog-
rammi Kivi tekstidest. Antakse väl-
ja kirjaniku teoste kordustrukke.
Teatrite repertuaari on võetud Kivi
näidendeid. Post tähistab juubelit
Kivi-ainelise postmargiga.

Aleksis Kivi peetakse soome ilu-
kirjanduse rajajaks. Tema looming
sisaldab proosat, lüürikat ja dra-
maatikat.

Kivi tõelist kirjanikusuurust ha-
kati tunnustama alles palju aastaid
pärast tema surma. 20. sajandil
aga saavutas ta oma romaaniga
«Seitse venda» maailmakuulsuse.

Eesti lugejad tunnevadki Kivi
loomingust eeskätt tema peateost
«Seitse venda» (1870), mis meil
ilmus F. Tuglase tõlkes 1924. aas-
tal ja hiljem kordustrukkidena
viies väljaandes. Meie lavadel on
korduvalt etendatud tema külako-
möödiat «Nõmme kingsepa»
(1864), mis ilmus samuti Tuglase
tõlkes 1934.

Kivi traagilist saatust on sageli
võrreldud meie Juhani Lii omaga.
Kogu oma lühikese elu heitlesid
mõlemad vaesusega ning jäid lõ-
puks vaimuhaigeks.

PAULA PALMEOS

● Aleksis Kivi elu ja loomingut
meenutatakse ka filoloogiatudengid
oma UTU ringi üritusel. Paljudel
oli aga võimalus kuulata soome
luuletajate, sealhulgas A. Kivigi
värse teisipäeval aulas Tampere
teatri näitleja Tuulikki Pohjola esi-
tuses.

ELKNO KESKKOMITEE

PLEENUM

27. oktoobril toimunud ELKNO
Keskkomitee pleenumi teemaks olid
komsomoliülesanded, mis tulenevad
NLKP Keskkomitee otsustest
«Komsomoli parteilise juhtimise
edasiseist parandamisest ja tema
osatähtsuse suurendamisest noor-
soo kommunistlikul kasvatamisel»
ning «Eesti NSV juhtiva kaadri
osavõtust töötajate hulgas tehta-
vast poliitilisest kasvatustööst ja
EKP Keskkomitee pleenumite ot-
sustest. Ettekande pidas ELKNO
Keskkomitee esimene sekretär Arno
Almann (TRU õigusteaduskonna
kasvandik, töötas viimati Tartu
linna parteikomitee teise sekretäri-
na).

Sõnavõtnute hulgas oli ka meie
komsomolikomitee asesekretär Jaan
Vihrov, kes kõneles TRU üliõpilaste
malevasuvest.

UUSI VAITEKIRJU

Kriminaalõiguse ja -protsessi ka-
teedri õpetaja Rait Maruste kait-
ses 19. oktoobril Leningradi RÜS kan-
didaadiväitekirja «Psühholoogiaeks-
pertiis kriminaalprotsessis (Eesti
NSV materjalide põhjal)». Tööd ju-
hendas õigusteaduse doktor prof.
Ilmar Rebane, oponeerisid õigustea-
duse doktor prof. A. Ratinov Mosk-
vast ja õigusteaduse kandidaat
A. Derbenjov Leningradist. Apro-
beeriv asutus oli Valgevene RÜ.
Nõukogu üksmeelne otsus oli anda
autorile kandidaadikraad.

JAAN SOOTAK

* * *

12. oktoobril kaitkes Moskva RÜS
kandidaadiväitekirja «Satiirilist
tendentsi ameerika 1960.—70. aas-
te romaanis» inglise filoloogia ka-
teedri vanemõpetaja Reet Sool.
Põhjalikku käsitlemist leidis John
Barth'i, John Hawkes'i, Joseph Hel-
ler'i ja Kurt Vonnegut'i looming.
Juhendajaks oli filoloogikandidaat
A. Zverev NSVL TA M. Gorki ni-
melisest Maailmakirjanduse Insti-
tuudist. Oponeerisid filoloogiadok-
tor N. Anastasjev ja filoloogikand-
idaat J. Stetsenko. Oponendid
andsid tööle kõrge hinnangu. Nõu-
kogu üksmeelse otsusega tunnista-
ti autor kandidaadikraadi vääril-
seks.

HEINO LIIV

PUNKT

MALEVASUVELE

27. oktoobril said Tallinnas kok-
ku selle suve töökamad malevla-
sed. Parimaks rühmaks osutus Sa-
kala regiooni Pagana rühm (juht-
kond konservatooriumist). Regioo-
nidest oli teistest üle Sakala (ko-
mandör TRU komsomolikomitee
asesekretär Jaan Vihrov, komisar
kevald majandusteaduskonna lõ-
petanud Rein Murakas).

TRU rühmadest olid oma süste-
mis kolme parima hulgas Tootsi
(komandör Mihkel Juhkami, õig.
IV k.), Lauka (komandör Eero
Vainikko, mat. III k., komisar Ivar
Männamaa, psüh. IV k.) ja «Ter-
vise» (Jaak Ginter, õig. III k., Vel-
ko Potissepp, mat. IV k.).

ELKNO Keskkomitee aukirjad
pälvisid TRUst Märt Piiskop, Priit
Teder, Mihkel Juhkami, Margit
Meesak ja Raivo Ani; EOE kuld-
märgi Mare Sepik, Jaan Mõlder ja
Rein Murakas.

Kolmapäevast EOE Tartu kon-
ferentsist varsti lehes pikemalt.

TRU AN TATARI ANSVs

TRU Akadeemiline Naiskoor vii-
bis 19.—29. oktoobriini kontsertf-
sil Kaasanis, Uljanovskis ja Zele-
nodolskis. Publiku ette astusime
viil korral: Uljanovski Pedagoogi-
lises Instituudis ja Muusikakoolis,
Kaasani Konservatooriumis ja
Noortekeskuses ning Zelenodolski
Kultuuripalees. Valdava osa reper-
tuarist moodustas eesti autorite
helilooming (Hermann, Saar, Här-
ma, Ernesaks, Jürme, Tormis), ka-
vas oli ka klassikat (Mozart,
Brahms, Kodaly, Britten). Nais-
koori kontsertide vastu tunti suurt
huvi, kõikjal kogesime publiku vä-
ga sooja, südamlilku suhtumist.
Eesti heliloojate kooriloomingut
tuntakse, meie koorilauluradiisioo-
nide vastu tuntakse sügavat aus-
tust. Lisaks emotsionaalsetele koh-
tumistele üliõpilastega saime teada
palju huvitavat V. I. Lenini,
M. Gorki, L. Tolstoi ja paljude
teiste kuulsuste elust, põhjalikult
tutvusime Kaasani Ülikooli ajaloo-
ga. Reis kujunes elamusterohkeks
ja meeldejäävaks.

Pikemalt saab meie reistist luge-
da mõnes järgmises lehes.

SIIRI MAIMETS

Profülaktoorium ? !

Meie vabariigis on õppeasutuste
sanatoorseid profülaktooriume
kaks: TRUs ja tänavu Tallinnas
avatud TPedI ja keskeriõppeasutusi
teenindav SP.

Sanatoorsetel profülaktooriumi-
del on sanatooriumide ees mitu
eelist. Siin saab ravi tootmis- või
õppetööd pooleli jätmata, korrali-
ne puhkus jääb puhkamiseks ning
ära jäävad ka kohanemisraskused
eri kliimavööndites.

1955. aastal asutatud TRU SP
saab tulevase aasta aprillis 30-aas-
taseks. SP võimaldab õppetööd kat-
kestamata saada dieettoitu ja ravi
(medikamente, vitamiine, elektri-
ja valgusravi, massaaži, ravikeha-
kuuturi, hambaravi). TRU ameti-
ühingukomitee eraldab 70 tuusi-
kut iga 24 päeva tagant. Kõige
agaramad ravil käijad on arstitea-
duskonna üliõpilased, järgnevad
filoloogid, kehakultuurilased jt.
1984. aastast on statsioonaris puh-
kajatele ka neljas toidukord kl. 21

(keefir, tee, küpsised või saiad).

Tuusiku üldhinnast (52 rbl. 20
kop.) maksab üliõpilane või tööta-
ja 15 rbl. 30 kop. 20% tuusikuid
on tasuta. Päevane toiduraha on
poolteist rubla. Toitlustab söökla
nr. 148. Viimasel aastal näib
söökla toiduainetega varustamine
paranenud olevat. Dieettoidu saa-
jatele, kellele arst on teinud vas-
tava ettekirjutuse, antakse sel aas-
tal sööklast ka mineraalvett. Toit
vitaminiseeritakse ettenähtud kor-
ras, lisaks antakse toorsalateid,
mahlu.

TRU arstipunkt suunab sel aas-
tal kõik dispanseersel arvel olevad
üliõpilased profülaktilisele ravile
ravituusikuga, mille ametiühingu-
komitee annab tasuta.

Otium reficit vires!

JUTA MURULO,
profülaktoorse sanatooriumi
peaarst

Ühiskondlikuks kasvatajaks

24. oktoobril arutas aulas õigusteaduskonna komsomolipere TRU
komsomolikongressil puudutatud alaealiste õiguskasvatust. Üliõpi-
lastega vestlesid ELKNO Tartu Linnakomitee teine sekretär Olle Lepp,
Alaealiste Asjade Inspektiooni ülem Silvia Nõmvoja ja Alaealiste
Asjade Komisjoni vastutav sekretär Merike Suurmets. Õigusteadus-
konna poolt avaldasid arvamust dekaan dots. Albert Palter, dots.
Heldur Saarsoo ja teaduskonna komsomolisekretär Toomas Kivimägi.

Mõtlemata pani, et meie kodulinnas on alaealiste kuritegevus küllalt-
ki suur võrreldes vabariigi teiste linnadega. Üks võimalus seda pii-
rata on ühiskondlikud kasvatajad. Kuigi viimasel ajal on esitatud ka
kodule suuremaid nõudmisi, ei saa ühiskondlikud organisatsioonid
eemale jääda. Praegu on veel vähe neid õigusteaduskonna üliõpilasi,
kes tegelevad raskesti kasvatatavate lastega. See töö oleks aga hea
praktika tulevaseks elukutseks. Ühiselt arvati, et igal kursusel peak-
sid vähemalt pooled üliõpilased olema ühiskondlikud kasvatajad. Tore,
kui leidub vabatahtlikke, kuid see on ka komsomoliülesanne.

Eespool öeldu ei tähenda muidugi, et teiste teaduskondade üliõpi-
lased peaksid eemale jääma. Paljudest saavad ju õpetajad!

Kes siis on ühiskondlik kasvataja? Peamine ülesanne on abistada
raskesti kasvatatavaid lapsi ja nende vanemaid, hoida alaealiste as-
jade komisjoni pidevalt kursis kodudega. Ühiskondliku kasvataja õigu-
sed ja kohustused on kirjas põhikirjas.

TRIIN RAHNU,
õigust. II k.,
teaduskonna pressisekretär

Tänu

Rektori käskkirjas pälvisid tänu
hoolsa töö eest ja õnnitluse 50.
sünnipäeval ehitustöölised Lilvi
Ehasalu, 60. sünnipäeval koristaja
Valentina Kurnassova, 65. sünni-
päeval riidehoidja Linda-Johanna
Lillemets ja pearaamatukoguhoidja
Tiina Sepp, 70. sünnipäeval Movša
Michelson töö eest eksperimentaal-
füüsika kateedris, 75. sünnipäeval
valvur Jenni Laas ja 80. sünnipäe-
val valvur Amanda Reisman.

Linna kliinilise naha- ja sugu-
haiguste dispenseri 40. aastapäeva
pühul avaldati tänu eduka töö eest
prof. Herman Vahterile, dots. Hel-

gi Silmale ja Elle Elbergile, assis-
tent Heli Rajangule, vanemlabo-
rant Sirje Kaurile, paarst Veera
Bogdanovale ja tema asetäitjale
Luule Varkelile, vanemõdedele Ma-
ria Astapovale ja Linda Psenitsni-
kovale ning sanitar Jekaterina
Uibole.

Balti liiduvabariikide ja Valge-
vene NSV meditsiiniüliõpilaste
XXIV teaduskongressi eeskujuli-
ku korraldamise eest pälvisid tänu
prof. Ennu Sepp, dots. Mihkel Zil-
mer, Toivo Hinrikus ja Aino Pa-
ves, assistent Taavo Seedre ning
üliõpilased Aet Arak, Andrus Arak,
Ariel Levin, Andres Gross, Kalle
Kisand ja Marika Pähk.

Juba 305 !

Embleem siin kõrval on tükk maad noorem kui ajakirjanike õpeta-
mise tee ülikoolis. Ometi on temagi omaette tähis. 1954. aastal alus-
tuse saanud ajakirjanike harimise järgmist eriti olulist etappi tähis-
tab žurnalistika osakonna loomine 1976. aastal ning kateedri moo-
dustamine 1979. aastal. Nii et «Z» koondab meid kõiki: varem ja hil-
jem õppinuid.

20. oktoober tõi 305 vilistlastest ülikooli kokku ligi pooled. Koos
kateedri rahvaga olid sel päeval eriti au sees I lennu lõpetajad. Ne-
madki kutsuti presiidiumilaua taha. Ene Veiper, Voldemar Lind-
ström, Ine Viiding, August Luur, Jüri Paalma, Endel Mallene. Suvel
lahkus nende seast igaveseks Harri Lehist. Nende töö ja töökohad ei
vaja tutvustamist, nii kõvasti on nad küll ajakirjandus-, küll kirjan-
duspõldu küündnud.

Aulakonverentsi alustas kateedrijuhataja prof. Juhani Peegel, kes
heitis tagasipilgu läbitud teele. Mitmesuguseid muudatusi läbi proo-
vinud õpetamine on praegu nii teoreetiliselt kui praktiliselt heal jär-
jel. «Jätkuks ainult noortel inimestel endil töötahet!» On juba olemas
pisuke õppebaas televisiooni ja raadio eriharule, samuti tilluke foto-
labor. Kehvem on lugu trükitehnilise baasiga, sest midagi niisugust
lihtsalt pole.

Peale päevaste üliõpilaste on saanud ajakirjanikuks õppida ka
kaugõppes, viimastel aastatel koguni juba pärast ühe kõrghariduse
omandamist, on õpetatud täienduskursuslasi. Kindlasti on õpetajale
enestele teinud oma tööd meelepärasemaks seegi, et õpilased on eri-
alale enamasti truus jäänud (neid on 90 protsendi ümber).

Dots. Marju Lauristin kõneles ajakirjandusalasest uurimistööst,
Epp Weinrauch ajakirjanduse ajaloo uurimisest, dots. Peeter Viha-
lemm ajakirjanduse auditooriumi tundmaõppimisest, dots. Sulev Uus
ajakirjanikuks õppida tahtjaist. Neist kõige noorematest enestest
julges kõnepultil astuda esmakursuslane Jüri Luik.

Pärast tervitust jagunes rahvas laiali ning käidi tutvumas tele-
stuudio, raamatukogu uue maja ning ajaloomuuseumiga. Ohtul jätkus
üritus ülikooli uues kohvikus.

Ajakirjanikud on üldiselt liikuv rahvas ning saavad omavahel tihti
kokku. Hoopis midagi muud on kohtuda vanas alma mater'is oma en-
diste õpetajate keskel, saada neilt taas ärgitust, näha korraka neli
palju eri põlvkondade ajakirjanikke. Kohtumiseni viie aasta pärast!

VARJE SOOTAK

Tuleva aasta 27. juulil Moskvas algava XII ülemaailmse noorsoo- ja üliõpilasfestivali LÄXNE-BERLIINI ettevalmistuskomitee on usinasti ametis. Oktoobri alguses organiseeris ta meeleoluka informatsiooni- ja propagandaõhtu, kus varasematest festivalidest osavõtnud oma mälestusi heietasid ja komitee aktivistid senitehtu kohta teavet andsid. Avaliku diskussiooni korras lahendati komitee uute ettevõtmistega seotud küsimused. *Jugendfreizeitheim Mariendorf*, kus õhtu peeti, kogus oma katuse alla päris arvukalt huvilisi.

(«Die Wahrheit»)

***

Üliõpilasmaleva raudteerühmad on saanud meil lühikese ajaga üsna populaarseks. GORKI-NIMELISE PERMI RIIKLIKU ÜLIKOOLI tütarlastest moodustatud vaguni-saaltajate rühm «Dviženije» pälvis tänavu suvel oma firmarongil «Ural-Service» kurseerides reisijate suure tunnustuse. Kliendi rahulolu — mis saaks olla teenindajale veel tähtsam!

(«Пермский университет»)

***

SOFIA ÜLIKOOLI asutamisaastapäeva peetakse 1898. aasta oktoobrit. Siis avati linna I poistegümnaasiumis kolmeaastased kursused, mis panid aluse Bulgaaria kõrgharidusele. Ülikoolihoone, see Sofia ehe, rajati märksa hiljem. Juba 1896. aastal oli Karlovo pururikas kaupmees Evlogi Georgiev püüdnud 7 miljonit kuldvõid ja 10 200 ruutmeetrit maad kõrgkooli ehitamiseks Sofias. Kuid tollal oli Bulgaaria, hiljuti Türgi ikkest vabanenud riigil tähtsamatki teha kui ülikooli ehitada. Alles 1906. aastal kuulutati välja rahvusvaheline konkurss parimale ülikoolihoone projektile. Võitis prantsuse arhitekti Jean Bréassoni kavand. Ehitamist takistasid mitmed sõjad ja sõdadejärgsed segased ajad. 1924. aastal pandi hoonele nurgakivi. Maja keskosa pidulik avamine toimus 1934. aasta lõpul. Laine-lise pinnaga võlvkuppel ja prantsuse hilisrenessansist pärit elementidega dekoreeritud lopsakas fassaad loovad harmoonilise arhitektuuriferviku. Rikkalikult sisustatud interjäär sulandub hoone kesktrapi, fuajee ja aula arhitektuurse külluslikkusega. Erilist tähelepanu aga pälvivad vitraažid, mis on tehtud täies kooskõlas bulgaaria ikonograafia traditsioonidega ning kujutavad endast tõelisi kunstise-döövreid.

(«Софийски Университет»)

***

SAKSAMAA LIITVABARIIGIS tegutsev Marksistlik Üliõpilaskomitee («Spartakus») annab välja kuukirja «Rote Blätter». Ajakirja septembri-numbri avalugu on pühendatud «skandaalide kabinetile» — niisuguse nimetuse on pälvinud liidukantsler Helmut Kohli valitsus oma kahe tegevusaastaga. Veel räägitakse samas numbris üliõpilaste vaimsest tervisest, arutatakse tudengiliikumise strateegia küsimusi, lahatakse tudengikonna seksuaalprobleeme, tuuakse lugejani vahetute pealtnägijate muljeid sellest, mis toimub Nikaraaguas, ja veel palju-palju muudki põnevat.

«Spartakusele» iseloomulikult on kujundatud ka ajakirja esikaas. Kunstnik on joonistanud sellele arutu hulga rohelisi kapsapõid, andmaks justkui mõista, et «meil on tollest juurviljast kõrinis». (Teatavasti tähendab Kohl saksa keeli «kapsast».)

(«Unsere Zeit»)

Ajaloolastel teklid peas

Lühinäidend

Peategelased: esimese kursuse ajalooüliõpilased, tegelased: kõik ülejäänud osalised, kõrvaltegelased: need, kes asjast kõrvale jäid, jutustaja: nimi selgub loo lõpus, koht: kunagine ülikooli raamatukogu (nüüd muuseum), Tartu kesklinn, kingseppade tsunfti saal ehk NJK klubi.

Nüüd kannan tekit ma...

Jutustaja: «Siin ülikooli ajaloomuuseumi rõdusaal. Miks eksponeeritakse vanaaegsel laual kaasaegseid üliõpilasmütsi? Sisenevad igast Eestimaa nurgast paar kuud tagasi Tartusse ajalugu õppima tulnud neid ja noormehed. Nende päralt teklid ongi. Mõni üliõpilashakatis sooritab kiiresti ja salaja esimese mütsiproovi. Sisenevad õppejõud. Kõige rohkem on täna muret muidugi esimese kursuse kuraatoril dots. Hillar Palametsal, kes asub kohe mängu kui tekstiga tegelane.»

Dots. H. Palamets: «Võtkem rivil Tüdrukud ette, poisid taha.» Heidab pilgu oma kasvandikele ja raporteerib dekaan dots. A. Liimile: «Ajaloos esimese kursuse teklite kätte andmiseks ehk inauguratsiooni valmis!»

Dots. A. Liim: «Kallid esmakursuslased! Üliõpilasel on kolm peatunnust: esiteks tudengipilet, mille saite avaaktusel, teiseks suurkooli õppuri tunne, kolmandaks tekel. Täna antakse teilegi üliõpilasmütsid. Selle järgi tuntakse tudengeid kõikjal. Hoiate mütsi au, hoiate ka alma mater'i au.»

Dots. H. Palamets (mõitlikult): «Nüüd võiks mütsid kätte anda, miski takistab veel. Ega esmakursuslane teklikombeid vist tea. Tarvis veidi õpetada. Kõigepealt näitame mütsiga tervitamist. Kus sobib ja kus ei sobi teklit kanda? Üliõpilasmüts ei sobi aialööle. Kõlbab aga siis pähe panna, kui esin-date oma kõrgkooli. Näiteks kui ajaloolased korrastavad Toomemäe. Nüüd aga palume teklid pähe panna teaduskonna vanimal tegev-õppejõul professor Jaan Konksul.»

Jutustaja: «Saabub sündmuse tippheik. Tudengid on ärevil, professor Konks asub täitma talle

usaldatud austusväärselt ülesannet. Dots. H. Palamets kutsus tudengeid välja tähestiku järgi. Tuleb esimene, teine, kolmas jne. Nad kummardavad väärika õppejõu ees ja tänavad. Küllap jääb see kõik kauaks meelde.»

Prof. Jaan Konks (vaikselt, kuid kuulma sundivalt): «Tore, et valisite ülikoolis õpitavatest ainetest just ajaloo, see on kogu inimkonna minevik, mis tasub uurimist. Üliõpilasel jätkugu muidugi aega lõbusaks tudengieluks, kuid esmane oigu töö, töö ja veel kord töö.»

Jutustaja: «Prof. J. Konks paneb ka endale mütsi pähe, läheb tudengirivvi ja foograaf plöksutab aparati (kahjuks värvifilmiga).»

«Nüüd kannan tekit!» võivad hõisata kõik vastsed ajalootudengid. Mida nad ise mõtlesid? Oletagem, et nii.

Üliõpilane A: «Kas mütsisaamist kuskil ka tähistada?»

Üliõpilane B: «Nüüd näevad kõik, et üliõpilane olen.»

Üliõpilane C: «Tekkel täitsa kena, kuid veidi suur.»

Üliõpilane D: «Hea, et teklid nii ruttu käes, möödunud aasta rebaseid saanud alles veebruaris.»

Üliõpilane E: «Viie päeva pärast lõovad diplomandid meid täieõiguslikuks tudengiks. Ega siis nii lihtsalt lähe, komisjon niikuinii range.»

Esimene eksam

Jutustaja: «On möödunud viis päeva ja taas oleme muuseumi rõdusaalis. Aknast on näha, kuidas Toomemäe nõlvalt jookseb üles esmakursuslaste ahelik. Juhiüks vanaaegses frakis diplomand. Nad alustasid jooksu peahoone juurest ja on jõudnud Toomele. Viie minuti pärast on nad juba muuseumimajas. Mõned lõõtsutavad. Ega palja ringivaatamisega ole, diplomandid kamandavad verivärsked tudengid ühte ruumi ega luba enne välja, kui kutsutakse. Rõdusaalis võtab istet diplomandide range kohus koosseisus Koit Nook, esimees Aivar Põldvee ja Ahti Arak.

Diplomandid toovad komisjoni ette kinniseotud silmadega esmakursuslased.

Aivar Põldvee: «Nimeta kuulsaid rootslasi.»

Üliõpilane K: «Karl XII, Astrid Lindgren...»

Esimees: «Ja, ja, kuid jätsid nimetamata Mart Rootslase, meie kursusekaaslase.»

Ahti Arak: «Õtle kümme tähtsamat aastaarvu Eesti ajaloost.»

Kõhklev tudengihakatis L: «1210, 1558 jne.»

Arak: «Ei oska sa midagi, võta leht ja õpi uuesti!» (ulatab paberilehe.)

Jutustaja: «Nii komisjon tegutses. Uhel kästi projekteerida humanitaarteaduste hoone, teisel lavastada lühiepisoode ajaloo (Ivan Julm tapab oma poja, Caesar ületab Rubicot, Peeter I raiub akent Euroopasse). Diplomandid olid üpris ranged, mõni rebane pidi miu korda eksaminaatorite ette astuma. Aga lõpp hea, kõik hea: tudengiks löödi kõik, dots. Hillar Palamets esimese kursuse juhendajaks.»

Tänu Tartu naha- ja jalatsimeistrite tsunfti lahkusele jätkus verivärsketele tudengitele pühendatud õhtu nende klubis. Sealne tegevus oli nii suur ja lai, et ei mahu meie loosse. Kiitkem vaid peategelasi vaimuka taidlusnäidendi eest.

Päevakohaseid muljeid jagab jutustajaga esmakursuslane Kalev Vilgats: «Üliõpilastunne muudkui tekib ja tekib. Diplomandide küsimused ja ülesanded olid talutavad, kohati hea huumorigagi. Muuseumi rõdusaalis üliõpilaseks saada on väga tore tava. Pärastine pidu ei tahtnud algul hoogu sisse saada, küllap olid esmakursuslased veidi tagasihoidlikud, kuigi mitte just kõik. Mõni sõna kuu jooksul kujunenud üliõpilasmuljetest. Arvatavasti pole ühistunne veel tekkinud. Dekaan suhtub meisse isalikul, kursusejuhendaja on kui klassijuhataja kaheteistkümnendas klassis. Arvestades loengute külastatavust on populaarsem õppejõud professor Sulev Vahtre.

Muud ülesanded? Kursusevanem, OTÜ president. Loodan, et õpilasteaduritega saame hakkama. Tutlav töö, aga tööpõld muidugi lai.»

Jutustaja osas oli

JAAN LUKAS

ajaloo II kursusel

ÕPPETÖÖ

toimub 10. novembril laupäevase ja 11. novembril reedese tunniplaanil järgi. 9. november on puhkepäev.

LOENGUID RSRilt

Komisoolikomitees asub RSRi loengute tellimise vihk. Tellida saab loenguid NSVL välispoliitika ja rahvusvahelistest suhetest kursustele, õpperühmadele, teaduskondadele. Palume kõik eeloleva nädala loengud kirja panna juba eelmise nädala teisipäevaks, sest siis toimub väikese ringi koosolek. RSR

FILMIKLUBIS

Esmaspäeval, 5. novembril kl. 19 kh ringauditooriumis Francesco Rosi film «Kristus peatus Ebolis» (Cristo si è fermato a Eboli; 1979). Peasos Gian Maria Volontè.

PRESSIKLUBI

Pressisekretärid ja teised kaas-tööliselid! Pange tähele järgmise ürituse kuulutust peahoones. Kolmapäeval, 14. novembril toimub midagi. Kes, mis, kus jne. — seda saad teada kohe pärast pühi.

Pressiklubi õhtu saab teoks aga kolmapäeval, 21. novembril.

LUGUPEETUD «TRÜ» TELLIJAD

Palume mitte jätta peahoone valvelauda tellitud lehti pikemaks ajaks seisma. Uus post tuleb juurde ning vanu lehti pole kuhugi panna.

Samuti palume märkida toimetusele toodavale kassakviitungile allasutuse või isiku nimi, mille järgi saate lehed kätte. Praegu seisab toimetuses teadmata adressadiga kviitung 18. oktoobrist (tellitud on 12 lehte).

Uusi trükiseid

J. Peegel. Nimisõna poetilised sünonüümid eesti regivärssides. Sõnastik 2. (L — NAINE). Tallinn 1984, 500 eks., 152 lk., 45 kop.

Ennu Sepp, Peep Pree. Südamel ja vereosotele operatsioonid. Tartu 1984, 1500 eks., 112 lk., 25 kop.

Statistilise andmetöötlussüsteemi metoodiline juhend. Programm kõigile. Tartu 1984, 500 eks., 120 lk., 20 kop.

Regiivõidude varieerumisest. Õppe-metoodiline materjal erikursusele eesti rahvamuusikast. Koostanud U. Kolk. Tartu 1984, 200 eks., 84 lk., 10 kop.

Kriminaalõiguse eriosa praktikum. Metoodiline juhend ja kaasus-ülesanded. Koostanud J. Sootak. Tartu 1984, 400 eks., 76 lk., 15 kop.

Üliõpilaste iseseisva töö korraldamise arstiteaduskonnas. Metoodilisi nõuandeid õppejõududele. Tartu 1984, 250 eks., 24 lk., 5 kop.

Texts for Biologists. Second edition. Tartu 1984, 300 eks., 196 lk., 30 kop.

Vere analüüs. Metoodiline juhend arstiteaduskonna üliõpilastele. Teine, parandatud trükk. Koostanud L. Looga. Tartu 1984, 1500 eks., 64 lk., 10 kop.

Patendinduse õiguslikud aspektid. Metoodilisi materjale kursuse «Nõukogude õiguse alused» omandamiseks. L. Auväär, M. Tamm, E. Teetsov. Tartu 1984, 300 eks., 88 lk., 15 kop.

Silvia Jürisson, Leo Nurmand, Margarete Otter. Retseptuuri alused. (Ravimvormid ja nende välja- kirjutamine). Tartu 1984, 1200 eks., 76 lk., 15 kop.

NBI

Järgmine «TRÜ» ilmub 2-leheküljelisena esmaspäeval, 12. novembril.

Toimetaja VARJE SOOTAK

SPORT • SPORT • SPORT • SPORT • SPORT • SPORT • SPORT • SPORT • SPORT

Spordiklubi kutsub

Uus õpinguaasta on ülikoolis juba täishoo sisse saanud ning loodetavasti on ka kõik esmakursuslased jõudnud ülikoolieluga piisavalt kohaneda. Et üliõpilaste füüsiline potentsiaal vaimsest maha ei jääks, kutsub spordiklubi kõiki oma liikmeid (kelleks nüüd on ka vastsed esmakursuslased) spordiklubi üritustele. Alanud on ülikooli spartakiaad, millest allpool veidi pikemalt.

Eelmisel aastal oma 75. aastapäeva tähistanud spordiklubi ridades on praegu ligi 6000 liiget (4500 üliõpilast ning 1500 õppejõudu ja teenistajat). Lisaks spartakiaadile korraldatakse mi.meid muid võistlusi, samuti maiku. Nagu spordi-

klubi juhataja Ivar Valge sõnas, teeb veidi muret see, et võimlate kasutusajad on suurelt jaolt ülikooli koondvõistkondade käes. Kes väga tahab, leiab siiski ikka võimaluse sporti teha.

Spartakiaadi osalevad kõik teaduskonnad, kusjuures kehakultuuri-teaduskonna iga kursus on eraldi võistkond, samuti arstiteaduskonna spordimeditsiini osakond. Neile lisandub veel töötajate kehakultuuri-kollektiiv. Eelmisel aastal olid kolm parimat kehakultuuri III k., bioloogia-geograafiat ja kehakultuuri I—II k. Spordikonkursil, kus lähevad arvesse osavõtt ülikooli ja teaduskondade spordiüritustest ning kuuluvus spordiklubisse, oli parim

bioloogia-geograafiateaduskond.

Toimub ka konkurss ülikooli mitmekülgsemate sportlaste selgitamiseks, kusjuures osavõtt võistlustest annab 1 punkti, III või kõrgema järgu täitmine aga 2 punkti.

Spartakiaadi viimase alana oli kavas orienteerumine. Võistkondlikult oli parim bioloogia-geograafiateaduskond spordimeditsiini osakonna ja arstiteaduskonna ees.

Spartakiaadi järgmine ala on ujumine 20.—22. novembrini. Kavas on nii meeste kui naistele 100 m vabalt valitud stiilis pluss veel 4×50 m teateujumine.

Ootame aktiivset osavõttu! DONATAS NARMONT, žurn. I k.

Uut teatme kirjandust

Olemnõukogu tegevust, vabariikide ja autonoomsete vabariikide staatust, rahvasaadikute staatust jne.

Словарь русского языка XVIII века. Вып. I: А-Безпричастие. — Л.: Наука, 1984. — 224 с. — Библ.: с. 4.

Sõnaraamat annab vene keele leksika kirjelduse (uue kirjakeele formeerumise perioodist). Sõnastik on mõeldud filoloogiaspetsialistide laiale ringile ja üldiselt kõigile, kel on tegemist vastavate probleemidega.

Хялов Е. Д. Русско-французский и французско-русский астрономический словарь. — М.: Рус. яз., 1984. — 398 с.

2-osaline sõnastik sisaldab kummaski osas umbes 10 000 terminit astronoomiast, raadioastronoomiast, taevamehhaanikast, astrofüüsikast jm. Mõeldud astronoomidele, üliõpilastele, õppejõududele, tõlki-dele jt.

Розенталь Д. Е. Справочник по пунктуации. Для работников печати. — М.: Книга, 1984. — 272 с.

Käsiraamatus esitatakse vene keele täiustatud ortograafianormid kirjavahemärkide osas jne. Kasutamisel aitab terminiregister lk. 259.

Русские советские писатели. Поэты: Библиографический указатель, т. 7/. Е. Долматовский — Е. Евтушенко / Ред. тома Н. Т. Захаренко, В. В. Серебрякова, Л. С. Шепелева. — М.: Книга, 1984. — 525 с.

Biobibliograafias on esitatud iga vene nõukogude luuletaja lühelugu, teosed, üksikluuletused jne., aga samuti bibliograafiline nimestik kirjutistest autori kohta.

Сборник нормативных актов по советскому государственному праву. — М.: Юрид. лит., 1984. — 832 с.

Kogumikku on koondatud seadusandlikud jt. normatiivaktid, milles käsitletakse ka näit. NSVL

Ajalehe «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Ülikooli t. 18, TRÜ, ruumid 240, 241, tel. 3 51 80. Hans Heidemannini nime trükkikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. «TRÜ» ilmub reedel.

«TRÜ»

«Tartu Riiklik Ülikool» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту Эстонской ССР.

9. novembril saanuks luuletaja

HEITI TALVIK 80

Oõ tallas päikse jäätund rabahauda.
Surm raskel käel taob süsimusta rauda.

Kes nüüd veel jätkama jäi päevareisi,
peab kaua käima, kohtamata teisi.

Ja kes kord õösse otsima jäi venda,
see kergelt kaotab käest veel iseenda.

Oo, kes te lambi ümber peate vakti,
nüüd kandke hoolt, et leek ei sõestaks tahti.

Ja kellel kõõguv kalg veel ahjus praksab,
see säästku puid niikauaks kui ta jaksab.

Nii paljud väsivad ja vaovad unne.
Kes n ü ü d on maas, neid enam koit ei tunne.

Kes n ü ü d end unustavad kas või hetkeks,
neid enam päev ei vaja rõõmsaks retkeks.

Oõ neisse poeb ja hangub mustaks malmiks.
Vaid kaarnakraaks neil kajab kauasalmiks

ja kui kord Hommik idas läidab leegi,
siis nende mälestust ei leina keegi.

(«Looming», 1937, nr. 1; kogu «Kohtu-
päev», 1937; «Kevadik», 1938, nr. 4;
kogumik «Arbujad», 1938; «Väike luule-
raamat», 1968)

● NB! UTU eesti kirjanduse ja
rahvaluule ringi juubelikoolesolek on
neljapäeval, 15. novembril kl. 19.30
peahoones.

Üliõpilaspäevad

(Algus 1. lk.)

LAUPÄEVAL, 17. nov.

kl. 14 EPA aulad — mälumäng
TRÜ ja EPA õppejõude
de ja üliõpilaste vahel;
kl. 16 TRÜ aulad — ENSV va-
bastamise ja TRÜ taas-
avamise 40. aastapäeva
aktus;

kl. 18.15 TRÜ peahoone ees — mi-
ting;

kl. 18.40 TRÜ peahoone ümber —
TRÜ ja EPA üliõpilaste
tõrvikutega jooks;

kl. 19.30 TRÜ aulad — Tartu üli-
õpilaskooride kontsert;

kl. 20.30 EPA aulad — üliõpilas-
ball;

kl. 21 TRÜ klubis — tantsumar-
aton.

PÜHAPÄEVAL, 18. nov.

kl. 13 spordihoones — spordi-
show;

kl. 16 keemia — III filmipro-
gramm;

kl. 20 TRÜ klubis — tantsuõhtu
(ans. «Turist»);

kl. 20 TRÜ aulad — esineb An-
ne Adams.

● ERKI üliõpilastööde näitused
pannakse üles teadusraamatukogus,
EPA uues õppehoones, ajaloomuu-
seumis ja TRÜ kohvikus.

NB! Kavas võib ette tulla muu-
datusi. Jälgige reklaami!

Organiseerimiskomitee

Jaroslav Raid

1. novembril suri 66. eluaastal
teenekas kommunist, NLKP liige
1945. aastast, Suure Isamaasõja
veteran, ajaloolane ja pedagoog
Jaroslav Raid. J. Raid sündis 24.
mail 1919. aastal Tallinnas teeni-
tuja perekonnas. 1937. aastast õp-
pis ta metsandust Tartu ülikoolis,
1940/41 osales aktiivselt nõukogu-
de võimu taasrajamisel Eestis, oli
komsomolitööl. Suure Isamaasõja
alguses astus J. Raid Tartu hävi-
tuspataljoni, oli sidepidaja Eestit
läbivate Läti rahvaväeüksuste juu-
res ja võttis osa kaitselahingutest.
Nõukogude armees oli J. Raid poli-
itilise töötaja, võttis Leningradi rin-
de vägede koosseisus osa Eesti NSV
vabastamisest.

Pärast sõda töötas J. Raid Eesti
NSV välisministeeriumis ja oli juhi-
taval parteitööl. Pärast NLKP
Keskkomitee juures asuva Kõrge-
ma Parteikooli lõpetamist valiti
J. Raid 1955. aastal EKP Tartu
Linnakomitee esimeseks sekretä-
riks, kellena töötas 1961. aastani.
Oli valitud Eesti NSV Ülemnõuko-
gu ja Tartu Linna Tööräha Saa-
dikute Nõukogu saadikuks. 1962.
aastast oli TRÜ NSV Liidu ajaloo
kateedri õppejõud, 1972. aastast
dotsent. Tema sisukad loengud
meie kodumaa ajaloo uuematest pe-
riodidest, eelkõige Suurest Isa-
maasõjast tuginesid paljuski rikka-
likele elukogemustele. Ajaloolase
uurimistöö põhiteemaks oli Saksa
imperialismi agressiivne poliitika
Baltikumi suhtes, 1963 kaitses ta
kandidaadiväitekirja ja koostas see-
järel doktoridissertatsiooni. J. Rai-
dilt on ilmunud kaoks monograa-
fiat, ilmunisjärke ootab kolmas.

Opetöö kõrval võttis J. Raid akti-
ivselt osa linna ja ülikooli ühis-
kondlik-poliitilisest elust, olles aastatelt 1970—1978 EKP Tartu Linna-
komitee liige ja ideoloogianõukogu
esimees.

Mälestus põhimõttekindlast kom-
munistist ja ühiskonnategelasest,
võimekast ajaloolasest ning autori-
teetsest pedagoogist jääb meie süd-
dametesse.

Viies...

(Algus 1. lk.)

vastuolus pole, keegi maha ei tee.
Omanäolisust võidakse hinnatagi.
Meie koolipraktika on otsimiste,
katsetamiste ja leidmiste aeg. Mõit-
ted aga käivad praktikast kaugel
ees: on läbi kaalutud kümneid va-
riante, kus tuleval aastal samal
ajal olla ja kuidas seal teistiti teha.
Ka suunamine pole enam mägede
taga. Ja tudeng loodab, et võigi,
mis teda senini on aidanud, laseb
tal lõpuni vastu pidada. Mõtted tu-
levast töökokast pole enam nii
abstraktsed nagu varem. Konkreet-
selt mõtleb ta, kas jääda ootama
suunamiskomisjoni kõikvõimsat
käit või uurida siin-seal, et mitte
pärast tundmaus kokas vette läpa-
la. Võideldes ebamääraste tunnete-
ga, millesse sequevad rõõm peatse
pärast töö üle, äkmane pelgus «suu-
e elu» ees ja nukrus tudengiaas-
ate pöördumatusel, valmistud lõ-
petama oma viimast ülikooliaastat.

PEEP JAHILO, eesti fil. V k.

NB! Järgmises lehes avaldab
oma mõtteid TRÜ praktikantidest
Tartu 1. Keskkooli direktor Laine
Raudsepp.

Toimetaja VARJE SOOTAK

Meeskoor laulis Bulgaarias

Oleme Haskovos, sümpaatses
linnakeses Bulgaaria lõunaosas,
mida giid iseloomustab veini- ja
tubakatööstuse keskusena. NSV
Liidu ja Bulgaaria diplomaatiliste
suhete kehtestamise 50. aastapä-
vale pühendatud aktus on läbi,
koori osaks on kunstilise kosti pak-
kumine. Kontsert läheb kenasti.
Alo on kava kokku seadnud sellise
arvestusega, et koor saaks näidata
end mitmest küljest: küll forte ja
piano, rahuliku ja tempoka laulu-
ga. Järgmisena on kavas bulgaaria
rahvalaul. Aplausi ajal pean
aru, kuidas seda teadustada. Ütlen
kuulajatele, et järgmine laul tea-
dustamist ei vaja. Alo muigab,
vaatab siis Urmasse otsa ja annab
märku eelmänguks. 15 takti vaik-
set sissejuhatust klaveril, seejärel
alustavad bassid peaaegu sosinal
«Ot kak se e, mila moja...», eda-
sine kaob aplausitulva, mis aga
kohe vakatab. Lisandub baritoni-
rühm, seejärel meie, siis esimene
tenor. Laul valjeneb sujuvalt,
tsaar Ivan Sišmani salmi rõkkame
fortes, järgmise salmi «Za Bõl-
garsko i-me» juba fortissimos.
Jälle aplausitorm! Temperamentne
rahvas, need bulgaarlased... Kui
laul lõpeb, ei taha aplaus lõppeda.
Alo ja Urmas saavad lilli. Oleme
õnnelikud, et korda läks. Higi
nõrgub mööda selga alla, aga sel-

legipoolest on hea olla.

Lõpulauluks on «Põhjarannik»,
lõõgastumiseks enne seda Alo
«Santa Maria». Pelgan veidi, kas
publik pärast «oma laulu» nendele
enam tunnustust jagab, aga asja-
ta. Kui «Põhjaranniku» viimane
«maa-a-a» lõpeb, on aplaus niisa-
ma tormiline kui bulgaaria laulu
järelgi. Tänuõnad ütleb sõprus-
ühingu kohaliku osakonna esinda-
ja, lavale tuuakse lillekorvid. Tä-
naseks siis kõik.

Naljalinn Gabrovo. Asi on aga
naljast kaugel, sest tuleb esineda
koos maailmakuulsa Praha Õpeta-
jate Meeskooriga, meie laulda on
kontserdi esimene pool. Seljataga
on pool päeva bussisõitu, vaadatud
on Rooside Muuseumi, Sipka me-
moriaali ja mälestusmärgi Sipka
mäekurul, kus tuul lõõtsus, Gabro-
vo Vabaõhumuuseumi ja Huumori-
ning Satiirimuuseumi. Meie rühm
sõidab konditsioneeriga bussis, aga
teisel rühmal konditsioneer pole ja
sõidu ajal on laeluigid lahti. Kas
koor on «hääles»? Need küsimused
kripeldavad õigupoolest alateadvu-
ses, juurelda nende üle pole aega,
sest sain ülesande panna tänase
kava laulude pealkirjad vene keel-
de, lisaks mõni lause laulude sisu
selgituseks. On hea, et giid appi
tuleb ja paneb osa tekstist bulgaaria

keelde. Täna olen teadustaja-
ametist prii, teadustamine tuleb
bulgaaria keeles.

Eesriide avanedes märkame ko-
he kolmes esimeses toolireas mus-
tades smokingites tšehhi lauluven-
di. Laulame eesti autorite loomin-
gut, lisaks muidugi bulgaaria rah-
valaulu. Esimeste laulude ajal on
mehed veidi närvis, aga soojaks
laulmisega pinged alanevad ja koor
kuuletub dirigendile päris paindli-
kult. Publik pole kiitusega kitsi,
eriti tugeva aplausi teenib muidugi
bulgaaria laul. Kava lõppedes
võtame kohad sisse kolmes esime-
ses reas ja saame osa prahalaste
esinemisest. Nad laulavad hästi.
Koori koosseis on aga hoopis va-
nem kui meie oma, vaid paaril-kol-
mel lauljal pole juustes hõbedat.
Bassid on neil väga head, aga
tundub, et meie noorte meeste te-
norihääled on kandvamad ja värs-
kemad. Igatahes häbissee me ei
jäänud!

Puhkepäev Kuldsetel Liivadel.
Kõik viis kontserti on möödas. Var-
na kontserdi järele saame kutse
osa võtta järgmise aasta mais Var-
na rahvusvahelisest koorikonkur-
sist. Laululusti on meestel ülearu-
gi. Kuna kogu koor on rannas,
laulame mõned laulud liival pikutades,
seejärel läheb kõik see mees

merre ja läheb lahti õige laulupi-
du. Lainete ootsumine sunnib laul-
ma iiri meremeeste laulu, seejärel
tuleb lauluettepanekuid rohkem,
kui Ene laule juhatada suudab.
Veepiir on publikut täis ja rahvast
tuleb üha juurde. Ernesaksa «Ol-
letegu» saab meres esitatuna täies-
ti uue tõlgenduse. Kõrgemate lai-
nete ajal kipub dirigent Ene vee
alla kaduma, aga sest pole mida-
gil Kahetseme, et koori repertuaa-
ris nii vähe merelaule on. 22-kraa-
dises vees võib tund aega laulda,
kui laine just kibesoolast vett suhu
ei viska.

Lõpetuseks. Kahie nädala jooksul
oli Tartu Akadeemilise Meeskoori
lauljail võimalus veerduda selles,
et Bulgaaria on imeilus maa. Tu-
rismile on pandud tugev alus:
korralikud teed ja hotellid, firma
«Balkanturisti» poolt eeskujulik
teenindamine, rohkesti aja- ja kul-
tuuriloolisi vaatamisväärsusi. Kuna
bulgaarlased peavad koorilaulust
lugu, on kooride jaoks Bulgaaria
Rahvavabariik peaaegu ideaalne
välisriik, mida tasub külastada.

LEO-PEETER KULLUS,

TAM-i II tenori laulja

● TAMi mehed jõudsid Šipkale.

Ajaloh «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241, tel. 3 51 80. Hans Heidemann nim. trükkikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. «TRÜ» ilmub reedeti.
Tellim. nr. 3958. MB-10497. Tiraaž 3000. Maht 1 trükkipoogen.

«TRÜ»

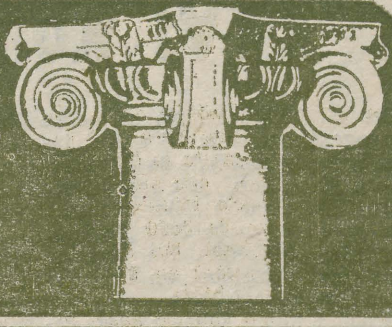
«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту Эстонской ССР.

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 32 (1391)

Reedel, 16. novembril 1984

Ilmub 22. novembrist 1948

Hind 2 kop.

TARTU ÜLIÖPILASPÄEVAD 1984

I N F O

Rakvusvaheline üliõpilaspäev. Paju me mõt-
leme 17. novembril üliõpilastest Aafrikas või
Austraalias, Usbekis või Tallinnas? Mida me
teame teiste tudengite igapäevaelust? Millised
on meie kontaktid?

Niisugused mõtted tekkisid teisipäevast «Kon-
taktis»-saadet jälgides. Täna on üliõpilaspäeva
ürituste kolmas päev. Nädata lõpuks peaksid ko-
fale jõudma needki külalised, kes pole veel saa-
bunud. Kas me suudame nende vastu olla tähe-
lepanelikud, näidata neile kõike head, mis meil
on? Kas suudame tekitada ja jätta luvi endi
vastu, et ühekordsest kontaktist pidevam side
tekiks?

Mis see siis on? Küsimus küsimuse otsa. Aga
miks ka mitte? Juba selleks, et küsimus tekiks,
tuleb aeg maha võtta. Ja selleks on meil aega
mõelda veel täna, homme... koos põllumajan-

duse akadeemia ja ka mõnede Tallinna kõrg-
koolide tudengitega. Aga iga päev on meie kõr-
val ka õppejõud. Nemadki ju endised tudengid.
Ning veel on neid, kes 40 aastat tagasi hakkasid
peakoonest prahti välja kandma, külmades
auditooriumides loenguid pidama... Osakem
siis mõista ja austada seda, mis on, ise sisuka-
maks muuta kogu oma ülikooliaeg! Sellest ja
teistest komsomolielu takkudest kõneldi ka kol-
mapäevasel poliitpäeval, kus oli tähelepanu kesk-
mes noorsoo kommunistlik kasvatus. Poliitpäe-
vast saab lähemalt lugeda järgmisest lehest.

NBI

Järgmises lehes kuulutavad komsomolikomitee
ja «TRÜ» toimetuse välja fotovõistluse, mis on
pühendatud suvel Moskuvas toimuvale noorsoo-
ja üliõpilaspäevale.

5. novembri koosolek algas
professori teadusliku kutse taotse-
misega õigusteaduse doktorile En-
del Laasikule, ajaloodoktor Jüri
Andile, füüsika-matemaatikadoktor
Olev Avastele, filoloogiadoktor
Aleksander Dulitsenokile ja meditsi-
niidoktoritele Märt Saarmale,
Hans Värele ja Oie Reintamile.
Veel hääletati meditsiiniidoktor
prof. Ain-Elmar Kaasiku poolt, kes
valiti neuroloogia ja neurokirurgia
kateedri juhatajaks. Dotsenditeadus-
likku kutset taotleti meditsiini-
kandidaat Aleksander Zarkovskile.

Päevakava põhipunktiks oli
sotsialistliku töödistsipliini edasine
tugevdamine ülikoolis. Ettekande
pidas siseinspektsiooni komisjoni
aseesimees dots. Va'ner Krinal.
Vastava't ENSV KKEH ministri
käskkirja'e moodustati ka meie
kõrgkoolis komisjon, kes kontrollis
töödistsipliini. Üldiselt on distsipliin
paranenud. Kuid kontrollimise
ajal leiti ikka veel tühje auditoo-
riumie ajal, mil seal oleks pidanud
toimuma õppetöö. Nii juhtub sa-
geli Tähe t. hoones. Probleemiks
on laupäevad. Pärast tunniplaan

TRÜ nõukogus

kinnitamist algab sageli laupäe-
vaste loengute ümbertostmine. Kui
seda ei tee õppejõud ise, siis te-
hakse seda õppejõu nõusolekul.
Tihti põhjendatakse, et laupäeval
ei ole kuhugi lapsi jätta, sest laste-
aid ei tööta. Ent kooliõpetajate
hulgas on naisi palju rohkem ning
nemad ju laupäeval töötavad.

Laupäevale tuleks planeerida vä-
hemalt neli tundi. Kõneleja tõi ees-
kujuks ajalooteaduskonna, kus sel
semestril alustasid laupäeva hom-
mikuti kella kaheksast oma loen-
gud professorid ja dotsendid. Sa-
geli ei kasutata ka kogu loengu-
aega tervelt ära: alustatakse hil-
jem ja lõpetatakse varem. Kui 25.
septembril kontrolliti üliõpilaste
loengul käimist, siis ei olnud osa
üliõpilasi mõne aine loengul veel
üldse olnud. Palju II kursuste üli-
õpilasi püüdis aga kõrvala hülida
kohtuosi minemise. Puudumisi
soodustab ka mõne õppejõu leebe
suhtumine päevikute täitmisse. Tihti
on neiks mittenoõdujaiks osutu-
nud õppeülesannete täitjad.

Mitte ülikooli iga asutuse uksele
pole kirjas tööaega ega lõunatun-
di. Kui liita aga mõne graafiku
töötunnid kokku, ei anna need 41-
tunnist töönädalat. Jälgida tuleks
ka tööpäeva lõppu.

Sõna võtsid prof. Lembit Tähe-
põld, raamatukogu direktor Laine
Peep (laupäeviti on raamatukogus
tunduvalt rohkem lapsi), õppeosa-
konna juhataja Mati Salundi, SIKI
esimees dots. Vello Tohver, ameti-
ühingukomitee esimees Helve Ka-
bur, prof. Lembit Allikmets, prof.
Viktor Palm ja rektor prof. Arnold
Koop. Rektor soovitas rohkem uuri-
da, miks puudutakse sageli just
teatud õppejõu loengutelt (või üld-
la ei ole loengud huvipakkuvad).
Teinekord võib ka tunniplaan keh-
vasti koostatud olla. Taas oli juttu
teaduskondade niisugusest praag-
gist, kus üliõpilane eksmatrikulee-
ritakse õppedistsipliini süstemaati-
lise rikkumise pärast, kuid esime-
seks karistuseks ongi juba välja-
heitmine ise. Varem ei ole tema
puudumiste vastu üldse huvi tun-
tud, pole ka karistatud. Järelikult

(Järg 2. lk.)

Nemad saavad
nimelist stipendiumi

V. I. Lenini nim. stipendium

Aet Arak — ravi V k.

Vahur Keldrima — ravi VI k.

Anu Kõiv — keemia IV k.

Ene Meerpuu — õigust. IV k.

Terje Alop — ajaloo II k.

Laine Hõbejärv — geograafia IV k.

Diana Eerma — kaub. õk. III k.

K. Marxi nim. stipendium

Renate Elango — eesti fil. IV k.

Tõnu Hein — maj. küb. IV k.

Leninliku Komsomoli nim.
stipendium

Andi Kasak — õigust. IV k.

D. Uljanovi nim. stipendium

Kalle Kisand — ravi VI k.

N. Burdenko nim. stipendium

Pilvi Klaassen — ped. V k.

Fr. Tuglase nim. stipendium

Marju Lepajõe — eesti fil. V k.

J. Semperi nim. stipendium

Lelde Rozite — eesti fil. IV k.

G. Lurichi nim. stipendium

Mehis Viru — KKT IV k.

J. Lauristini nim. stipendium

Anne Männamaa — defekt. IV k.

J. Anveldi nim. stipendium

Annika Nellis — kaubat. IV k.

W. Struve nim. stipendium

Taimo Saan — rak. mat. IV k.

K. E. Baeri nim. stipendium

Ants Kurg — biol. IV k.

E. Lenzi nim. stipendium

Dmitri Pogossjan — füüsika V k.

J. Smuuli nim. stipendium

Ülle Lepik — psüh. III k.

H. Pöögelmanni nim. stipendium

Ene Vainik — eesti fil. III k.

J. Varese nim. stipendium

Ulvi Teemäe — KKT III k.

V. Kingissepa nim. stipendium

Victoria Mets — õigust. IV k.

Teadlikumat õppe-
ja töödistsipliiniINTERVJUU ANNAB ÕPEPREREKTOR
PROF. UNO PALM

● Eelmise õppeaasta edukust
märgib 92,9 protsenti (kevadse-
mestril oli see 91,5%). Missugune
on meie seis vabariigi teiste kõrg-
koolide seas?

«Sel aastal oleme päris esimeste
hulgas. Oluline ei ole muidugi ai-
nult edukuse protsent ja koht.
Hoopis määravam on see, et meie
üliõpilaste teadmisi peegeldavate
eksamihinnete struktuuriga võib
üldjoontes rahule jääda — ligi
pool neist lõpetasid eelmise õp-
peaasta vältel eksmatrikuleerisime
«väga heade» ja «heade» hinnete-
ga. Ainult «rahuldavatele» õppis
vaid 2 protsenti üliõpilastest. Neid
tulemusi aga varjutab see, et õp-
peaasta vältel eksmatrikuleerime
enam kui 250 üliõpilast, enamasti
nõrga õppeedukuse pärast.»

● Viimastel aastatel stabilisee-
runud õppeedukuse küllaltki hea
üldtulemus seis on aga ka eba-
ühtlust. Kas või näiteks erinevates
teaduskondadeski?

«Rektoraadi ja teaduskondade
süsteemaatilise töö tulemusena on
meie õppeedukus stabiliseerunud
90 protsendi taga, ainult füüsika-
keemiateaduskond jääb sellest vei-
di maha. Erilist muret teevad mõne
osakonna madalad tulemused, nagu
näiteks eesti õppekeele füüsika-
eriala. Krooniliselt kesiselt õpivad
ka vene filoloogid.»

● Mis on kujunenud praegu
probleemiks nr. 1?

Nii imelik kui see ka pole, aga
ikkagi meie põhikohustustest vähe-
ne hoolimine, s.o. nõrk õppe- ja
töödistsipliin. Astuti ju ülikooli va-
batahtlikult, huvist eriala vastu.
Puudumistega on õppetulemused
otseselt seotud. Ei ole saladus, et
mõnegi loengu, seminari või prak-
tikumi osavõtjate arv on vajalikust
koosseisust peaaegu poole võrra
väiksem. Soovida jätab ka üliõpi-
laste pidev iseseisev töö. Ei õpita
korralikult terve semestri vältel.
Ometi on selleks kõik tingimused
olemas.

Eespool öelduga on tihedas seos
ka suur arvestusvõlglaste arv.
Aastaid on neid palju olnud keha-

kultuuri- (31,7%), füüsika-keemia-
(24,5%) ja matemaatikateaduskon-
nas (24,3%).

Nõrgast distsipliinist saavad al-
guse kehvad tulemused, enamikul
juhtudel viib see eksmatrikuleeri-
miseni. Ega asjata ole viimasel ajal
kõik instantsid alates rektoraadist
ja ühiskondlikest organisatsioonidest
ning lõpetades kateedritega,
tegelund väga tõsiselt mitte ainult
üliõpilaste, vaid ka õppejõudude ja
teenindava personali distsipliini kü-
simustega. Oleme kavandanud mit-
mesuguseid abinõusid, mida kava-
kindalt ellu viime. Oleme optimis-
tid ja loodame, et positiivsed ni-
ked annavad endast peatselt märku.

Ootame ka komsomoliorganisat-
sioonilt tõhusamat abi teadiku õpe-
ja töödistsipliini kujundamisel
kursustel. Pole ju eesmärgiks pide-
valt kontrollida ning puudusi avas-
tada, vaid eelkõige töösse teadliku
suhtumise kasvatamine.

● Missuguseid muudatusi tõi
koolireform pedagoogide etteval-
mistusse?

«Ülikool annab igal aastal ligi
poole vabariigi õpetajate kaadrist.
Koolireform suurendab tulevikus
ülikooli osa veelgi. Seepärast pea-
me pedagoogide ettevalmistamisele
senisest veelgi enam tähelepanu
pöörama, nii mõnelegi tööloigule
tuleb läheneda uut moodi. Meil on
koolireformi elluviimiseks välja töö-
tatud detailne plaan, see on töö-
programmiks teaduskondades ja
kateedrites. Nii et reaalne töö on
alanud.

Meie põhiülesanne on pedagoo-
gilisele tööle hästi orienteeritud ja
koolitööd põhjalikult tundva noore
õpetaja ettevalmistamine. See töö
algab esimesest kursusest ja lõpeb
diplomi kättesaamisega. Koos pe-
dagoogika kateedriga on teadus-
kondades juurutamisel pideva pe-
dagoogilise ettevalmistuse põhi-
suuna kogu õppeperioodiks. Op-
peplaaniliste võimaluste kõrval ka-
sutame õpetajakutse omandamisel
ulatuslikult ka niisuguseid töövor-
me nagu ühiskondlik-politilise
praktika, ühiskondlike erialade tea-

(Järg 2. lk.)

Eile oli ametiühingu XXVI konverents

See oli teatud mõttes ajaloolise hõnguga konverents: 35 aastat tagasi ühinesid töötajate ja üliõpilaste organisatsioon, eile moodustati neist jälle omaette liikmeskonnad. Praegu on ülikoolis 3500 töötajat ning 5500 üliõpilast. Nii suurearvulist organisatsiooni on ühel komiteel keeruline juhtida. Aruande ko'me viimase aasta tegevusest esitas komitee esimees

Helve Kabur. Allpool alustame selle reiereerimist. Pärast sõnavõtte ärakuulamist hinnati aruandeperioodi töö kordaläinuks. Võeti vastu otsus ning valiti kaks uut komiteed. Töötajate ametiühingukomiteed jääb endiselt juhtima Helve Kabur, üliõpilaste oma kevadel õigusteaduskonna lõpetanud Ants Kull.

ARUANDEST

Eelmisel konverentsil 1981 valiti 43-liikmeline komitee, (23 töötajat ja 20 üliõpilast). Töö paremaks juhtimiseks asutati ka 13-liikmeline presiidium. Aruandeperioodi algul oli 14 bürood, nüüd enne konverentsi, kui allüksustes valiti ka üliõpilaste bürood, kokku juba 28.

Esimeseks sisuliseks küsimuseks oli õppe- ja kasvatus-töö. Et tänase numbril esiküljel on intervjuu õppeprorektoriga, siis me ei peatu sellel teemal pikemalt. Huvi peaksid pakkuma aga niisugused arvud: praegu on meil 779 õppejõudu, neist teadusdoktooreid 107, kellest professoreid 102, dotsente on 296.

Õppedistsipliini kontrollimiseks on näidanud, et need teaduskonnad, kus distsipliinist kinni peetakse, on ka parema õppeedukusega (näit. majandus. 1982/83. õ.-a. Eelmisel õppeaastal langeti distsipliini poolest allapoolse ning ka hinded olid kehvemad). Välja töötada oleks tarvis distsipliini kontrollimise sisulised alused. Agaralt arutati allüksustes töökollektiivi osavõttu asutuse juhtimisest.

Kuigi ko'me viimase aasta jooksul on ülikooli materiaalne baas väga hoogsalt paranenud, on meil õppepinda kehtestatud normide järgi vaid 37%. Seepärast pole õppetöö veel täielikult esimeses vahetuses. Õppe- ja töötingimusi aitaks oluliselt parandada Lätte tänavasse planeeritud hoone, mille projekteerimise konkurss hiljuti välja kuulutati.

Sotsialistliku võistluse parima tulemuse saavutasime üliõpilasel 1982. aastal eelmise aasta tulemustest eest. Pälvime rändlipu ja esimese rahalise preemia. Bakuus peetud seminar-nõupidamisel soovitati vähem kasutada punktisüsteemi ning rohkem arvestada eksperthinnanguid. Meie võistlusjuhendis on nüüd eksperthinnangu osa sees alates kateedritest. Teaduskondadest väljapoole jäävad allasutused võistlevad alates sellest aastast töökollektiivide sotsialistlike kohustuste täitmise järgi. Teaduslaboritevahelises võistluses oli uuen-duseks see, et UMPI ei osalenud tervikuna, vaid osakondade ja labo-rite kaupa. Mõneti ebaselge on veel üliõpilasrühmadevaheline võist-lus. Mõnes teaduskonnas see toimub (näit. õigust.). Üliõpilaskooliliste kokkuvõtetega peaks tegelema komsomol kui ametiühing koos, kuid see tööõik pole meil edenenu.

Kolmel viimasel aastal on teaduskonniti võistlust juhtinud niisugune kolmik: bioloogia-geograafiat. (1981 — 1, 1982 ja 1983 — 3), õigust. (1981, 1982 — 2, 1983 — 1), arstit. oli 1981 ko'mas, 1982 viies, aga 1983 jälle teine.

Üliõpilaste töö-, puhke- ja olmetingimuste parandamise konkursi on võitnud pidevalt juristid, järgnevad bioloogid-geograafid, matemaatikud ja kehakultuurlased.

Üliõpilane tervistavate puhkelaagrite konkurss on toonud ülikoo- hile mitmel aastal häid kohti (1983 — II preemiaga 500 rubl.).

Kõrgkoolide instituutide konkursil on UMPI tulnud kahel aastal ko'mandaks ning moodunud aastal teiseks.

Sotsialistliku võistluse korraldamist juhtis asjatundlikult komitee liige Mihkel Zilmer, materjalid töötes arvutis komitee liige Vambola Leping. Kogu õppe-, kasvatus- ning ideoloogiatööd suunas prof. Lem-bit Raid.

(Järgneb.)

TRÜ NÕUKOGUS

(Algus 1. lk.) on teadliku distsipliini kujundami- seni veel pikk tee.

Õppe- ja töödistsipliini paranda- miseks võeti vastu otsus.

Teadusprorektori asetäitja dots. Jaak Järv tutvustas tänavuse

aasta teadustööde konkursi tule- musi.

Lõpuks tegi rektor prof. Ar- nold Koop teatavaks NSVL KKEH Ministeeriumi Inspektsiooni kont- rollimise tulemused. Kinnitati abi- nõude plaan.

ÜLIÕPILASPÄEVAD • ÜLIÕPILASPÄEVAD • ÜLIÕPILASPÄEVAD

• Üliõpilaspäevade viimasel aulakontserdil laulab pühapäeva õhtul ANNE ADAMS.

Teadlikumat õppe- ja töödistsipliini

(Algus 1. lk.)

duskond, kooliõpilaste rahvaülikoo- lid, õpilaste ringide juhendamise jm. Oluliselt on meil vaja peda- googilist praktikat süvendada va- nematel kursustel, laiendada peda- googilis-psühholoogilist ja metoo- dilist ettevalmistamist. Käimas on pedagoogide koolitamise süsteemi põhjalik ümberkorraldamine ülikoo- lis nii, et see igati vastaks aja nõuetele.

Kas õppeprorektori juub komsomoli õppesektori tegevus? Kuidas peaks töötama õppesektor?

«Jõuab, kuid kasinalt. Pealegi on kontakti algatajaks tavaliselt õppe- prorektor. Tahaks loota, et uus komsomolikomitee õppesektor ja samuti teaduskondade õppesektorid näitavad omapoolset initsiatiivi. Õppeprorektori kabinetiis on uad oma probleemidega alati oodatud.»

Millised on meie õppetöö ma- jandusliku poole viimased uudised?

«Möödunud õppeaastal saime üs- na palju vajalikke õppevahendeid, aparate, seadmeid. Eriti tugevnes arvutustehnika osa. Arvutuskesku- ses hakkas tööle uus võimas arvuti «EC-1060», endise arvuti «EC-1022»

baasil sisustati ja anti kõiku display-klass, mis teenindab esial- gu peamiselt matemaatikateadus- konna üliõpilasi. Kõemikud said enda käsutusse moodsad arvutid «Norsk Data» ND 100 ja «Hewlett Packard». Rekonstrueeriti üliõpilas- te arvutussaal Vanemuise tänava õppehoones. Seal on ko'm «App- le't», uusim kodumaine väikearvuti «Agat» jm. Ka teised allasutused on saanud palju mitmesugust ar- vutustehnikat jm. seadmeid. Arvan, et nende läbimõeldud kasutamise on oluline samm meie õppetöö kaasaajastamisel.

Ülikoolis on rohkesti ka grafo- dia- ja kinoprojektoreid, magneto- fone, televiisoreid. Töötab 8 ling- vaonikabinetti, sisustasime ja an- sime kõiku tehniliste õppevahendite õppeklassid. Õppeaasta alguseks re- monditi mitukümmend auditooriumi. Kogu õppetehnikaga seotud töö on juhlinud õppemetoodika teenistus. Kui stin-seal kostab hää- li, et baasõppevahendite on veel lii- ga vähe, siis üsna tihti on see vist küll rohkem põhjustatud olemasole- va tehnikavaheest tundmisest või passiivsest kasutamisest.

Mainimata ei saa jätta sedagi, et

möödunud õppeaastal läks kõiku uus pähimaja, loomulikult aitab see paremini ette valmistada bio- looge ja geograafe ning üldse ku- jundada üliõpilaste loodusearmas- tust.»

Ja lõpuks: kuidas võtta kok- ku tänavuse õppeaasta põhiülesan- ded?

«Eks siia kuulu kõik see, millest kõnele tud sai. Kuid rõhutagem veel kord, et meil tuleb väga süsteemi- kindlalt hakata elu viima koolire- formi ülesandeid, välja töötada ja juurutada vene keele õpetamise kompleksplaani, loomulikult peame intensiivsemalt kasutama tehnilisi õppevahendeid. Mitmeid meie töö- loike kontrollis hiljuti NSVL KKEH Ministeeriumi Inspektsioon, kes lei- dis paljude saavutuste kõrval ka mitmeid olulisi puudusi. Koostasime abinõude plaani, mida peame hakkama viivitamatult täitma. Ja muudugi on meie üks kõige tähtsa- maid ülesandeid kasvatada teadlik- ku õppe- ja töödistsipliini. Kui seda mõistetakse ja täidetakse, parane- vad ka meie töötulemused.»

Küsis ja kirjutas üles
VARJE SOOTAK

Linda Lao 90

tis ilmunud kirjanduse kohta, huvi- tunud mingist ainevallast või täp- suslanud raamatu tiitlikirjet. Eriti, kui eriala või huvid on humani- taariapoolsed. Sest vääribelletristi- ka ei vanane ja ajaoodokumendi väärtus ei kao. Kindlasti on tulnud siis sirvida ka «Eesti raamatute üldnimestiku» soiidseid köiteid. Aastail 1924—1940 oli meie rah- vusbibliograafia tegevkoostajaks Linda Lao. Mahukas kirjavahetus autorite ja kirjasajalega näitab, kui palju tuli seejuures avada pseudonüüme, se'gi ada anonüüm- sele teoste autorsust. Vaikne ja lä- helepandamatu töö, mis takistas

hajumast kultuuriloolist infot, mil- le omamist nüüd loomulikuks pea- me.

Linda Lao hakkamist jä'kus ka Akadeemilise Ajaloo-Seltsi juha- tusse ja sekretäri ametisse. Küllap määrasid aja.ooõpingud — 1938. aastal lõpetas ta ülikooli üldise aja- loo alal — ta muidki huvisuundi. L. Lao tõlgituna imus Tadeusz Zieliński kaheköiteline «Yana-Kree- ka kirjandus» (1926—1927), kus- juures tekstis esinevad luulenäited vahendas ta otse vana-kreeka kee- lest. Neil põgusatel värsikatel on oma oluline osa eesti värsiope- tuse ajaloo. Klassikalise filoloogia professori P. Baumann (Haiste) sõnul tuleb L. Lao tööga «arves- tada igalhel, kes kreeka luulet ka- vatakse tõlkida».

26. oktoobril sai Linda Lao 90- aastaseks.
KAJAR PRUUL

Kas klubis oled käinud?

Kindlasti oled kuulnud TRÜ klubi. Ehk oled ka ise selles peaaegu sajandivanuses majas käinud. Laksime klubi lähemalt kaema ja palusime direktor Heino Varikul veidi rääkida maja minevikust ning tänapäevast.

Maja valmis 1887. aastal korpo- ratsioonihoonena. Pika aja vältel on ehitist kasutatud mitut moodi. Esimese maailmasõja päevil oli siin koguni hospital. Alles 1960 sai hoonest TRÜ klubi. H. Variku on seda juhatanud üheksa aastat.

Ülikooli juube.iks sai maja põh- jaliku remondi, kavandatud on veel huvitav vabaõhuetitis, midagi muistse amfiteatri stiilis. Praegune diskosaal on sisuliselt maa alt väl- ja kaevatud, selle tulemusena on tekkinud maja taha poolekaares nuldvall. Kindlasti toetas ka see n.-õ. kunstlikult ja ilma tagamõtte- la tekitatud plats maja tana vaba- õhulava ehitamise mõtet. Täna-seks on valminud osa treppidel asetse- vast lavast. Muldvallile tulev tu- levikus istmed, nende taha veel nn. neibarjäär väise akustika paran- damiseks. Tahaks loota, et mõne aasta pärast saab klubi soojal ajal korraldada vabaõhulaval mitmesu- guseid üritusi alates kontsertidest ja muudest elendustest ning lõpe- tades diskoõhtutega. Kõik see pole aga siiski nõnda lihtne, nagu loetu põhjal arvata võiks.

Praegu pole ülikoolil piisavalt summasid, materjale ega ka töö- jõudu ehituse jätkamiseks, seda enam, et terve vabaõhukompleks äheks maksma ümmarguselt 200 000 rubla. Ülikoolil on paraku palju hooned, mis remonti vajavad. Suviti on abiks olnud suvemalev- ased.

Klubi iseenesest ei ole suur. Pea- e saali ja haadusruumide on ma- jas ka diskosaal, selle kõrval hu- jane baariruum, mis aga ei taha osa sisseseade puudumise tõttu kuidagi valmis saada.

Klubitöölajate põhiliseks mureks on igast nurgast tunda andev ruu- nipuudus. Suured taidluskollekti- vid majas proove teha ei saa, ka ringide arvu ei saa ruumikitsuse tõttu kuidagi suurendada. «Päris ille oma varju ei anna hüpata, tee mis sa tahad» ütles Heino Varik. (Järg 4. lk.)

Ülikooli juubelleisel päevil ütles rektor prof. Arnold Koop klubi taasavamise sõnad ise.

Sel hilissügisel keskpäeval 40 aastat tagasi süttisid aulad taas lühtrid. Asja rektori ametisse astunud professor Alfred Koort kuulutas nõukoguliku Tartu Riikliku Ülikooli teise tegevusaasta alanuks. 1944. aasta 17. november on läinud meie suurrkooli ajalukku uue etapi alguse tähisena.

Vähe oli neid, kes uskusid, et alma mater Tartuensis suudab vaid kahe kuuga luua vajalikud tingimused õppetöö taastamiseks. Kuidas see kõik toimus sõjast rängalt räsitud linnas, üldise kitskuse ja olmeraskuste foonil, sellest annavad lähilõike katkendid 1944/45. õppeaasta veteranide meenutustest.

KARL TAEV

Jõudsin vabastatud Tartusse 1944. aasta septembrikuu esimestel päevadel. Taskus oli ametlik paber, mis tunnistas mind Tartu Riikliku Ülikooli prorektoriks ja rektori täievoliliseks esindajaks, kes oli volitatud arve võtta ülikooli varasid ja kaadrit ning määrata ajutise kohusetäitjana ametisse koiki ülikooli töötajaid alates prorektori abidest ning lõpetades hoonete komandantidega. Selle kinnituseks oli mulle antud kaasa ülikooli pitsat ja 30 000 rubla toetagees vääringus stipendiumide ja pakade maksmiseks.

Viibinud mõned päevad Võrus, sõitsin Tartu maakonna parteikomitee sekretäri Max Laossoniga Tartusse. Esimesed muljed ülikoolilinnast olid masendavad. Eleveator lebas poolkülli. Riia tänava raudteeviadukt oli muudetud rusuhunnikuks. «Vanemuise» varemend suitsid veel, ümberriigi tulkahtuasemed. Ohus hõljus tukivõng, jälgade all kiirisesid aknaklaasid. Kihlud. Tartu oli inimtühi rindelinn, veel fašistide suurtükiväe all. Maarjamõisa kliinikute taga seisid positsioonidel meie patareid, Toomemäe nõlvades kaevatud tranšeedes varjasid ennast tankid.

Käisin ringi ja tutvusin olukorraga. Peamine häda oli inimeste vähesus. Esimestel päevadel leidsin vaid peahoone kojamehe G. Turba ja õigusteaduskonna professori E. Ilusa. Tähtvere mäe all sain juhuslikult kokku prof. H. Riikoja abikaasaga, kes teatas, et professor on sõjavarjuses Ropkas. Läksime siis teda otsima. Riikoja pikutas parajasti heinakuhja juures ja popsutas oma suurt piipu. Esimesed jutud räägiti, kasutasin kohe võimalust ja koostas kaskkirja, millega määrasin H. Riikoja matemaatika-loodusteaduskonna dekaani ajutiseks kohusetäitjaks. Palusin tal kohe Tartusse minna ja hakata teaduskonna tööd korraldama. Linnast leidsin veel vennad, Vagad, Valmar Adamsi ja Jenny Nõu, kes olid esimesel nõukogude aastal töötanud ülikooli kaadriosakonnas, okupatsiooniperioodil aga väevedu koondu-laagris. Temast oli mul palju abi Tartusse tagasi tulevate töötajate arvelevõtmisel ja tööle vormistamisel.

Pärast rinde eemaldumist Tartu alt saabus siia ka rektor Hans Kruus. Inimesi juba oli ja asi hakkas ilmet võtma. Suurem praht oli paljudest ruumidest välja külveldatud ja ülikooli alajätkused hakkasid endale sobivaid ruume otsima. H. Kruus sai rektorina taastamistööd juhtida vaid lühikest aega — vabariigi valitsuse otsusega nimetati ta Eesti NSV väisasjade rahvakomissariks ja uueks rektoriks sai Alfred Koort.

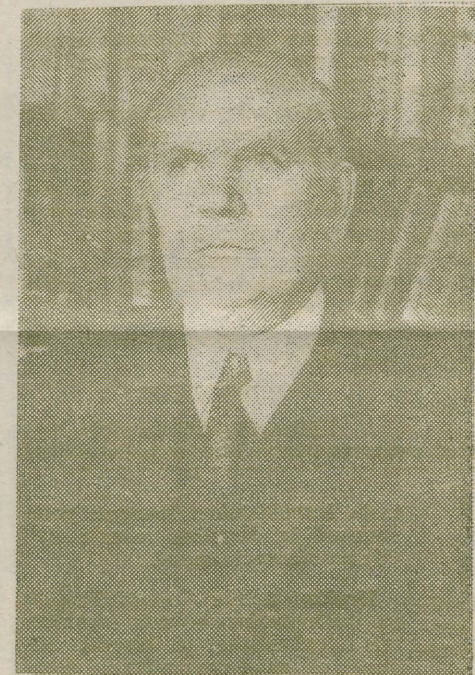
Ülikooli taaselustamise esimese kuu jooksul tuli mul olla ka ülikooli kassapidajaks. Raamatupidaja pole ma kunagi olnud ja pängelehtede koostamist ei tunne tänapäevani. Ülikooli töötajaid tuli aga varustada rahaga, esialgu laenu näol. Laenu andmine käis väga lihtsalt. Käisin tööle võetud naiselt või mehelt, kuidas tal rahadega on. Tavaliselt nõukogude raha ei olnud ja siis andsin avanäina leivarahaks 10 rubla. Teinekord andsin hädalisele raha otse ülikooli koridoris. Allkirja võtmi-

sele löin käega, arvates, et küllap hiljem tasutakse. Enamasti see nii oligi, kuid siiski tuli mul paarsada rubla omast taskust kinni maksta.

Puutusin kokku ka õppejõudude majutamise probleemiga. Paljudel olid korterid sõjas hävinud. Neil soovitasin hankida informatsiooni vabade korterite kohta ja sobiva leidmisel sellest mulle teatada. Novembri keskel andis juba täitevkomitee Tähtvere linnaosa vaba elamispiinna ülikooli käsutusse.

Oktoobrikuu jooksul määrasime kohtadele dekaanid ja enamiku kateedrite juhatajad. Ka rektoraadi koosseisus toimus mitmeid muudatusi. Opperektori abiks ja õppeosakonna juhatajaks nimetati A. Kipper, kes asus viivitamatult tegelema üliõpilaste vastuvõtu korraldamisega. 15. novembrist määrati valitsuse otsusega uueks õppe- ja teadusprorektoriks H. Haberman, mind tema abiks teadusliku töö alal. 1. jaanuarist 1945 ohin juba teadusprorektori ametikohal.

Teaduslikku nõukogu asendas dekaanide nõupidamine, mis käis regulaarselt koos rektori kabinetis. Hiljem, kui oli kinnitatud ülikooli nõukogu koosseis, algas pikka aega kestnud teaduslike kraadide ümberarvestamine. Sellega oli palju tööd, kuid sellest tööst tõusis ülikoolile ka palju tulu — meie kaader tugevnes ja asus hea innuga tööle.

ALFRED KOORT

JOHANNES TAMMEORG

Pärast Tallinna vabastamist lähenesid nõukogude väed kiiresti Haapsaale, kuhu oli evakueeritud Tartu ülikooli arstiteaduskond. Oli suur ja siiras rõõm, kui 24. septembril nägime Haapsallu jõudnud Nõukogude tanke, millelt ronisid maha Eesti Laskurkorpuse sõjamehed. See andis lootust peatselt tagasipöördumisele ülikoolilinnas. Mõne päeva pärast saabus Haapsallu Eesti NSV Hariduse Rahvakomissariaadi esindaja Johannes Seilenthal, kes pidi korraldama ülikooli varade reevakueerimist Tartusse. Temalt saime esimese objektiivse informatsiooni ka selle kohta, mis oli sõja-aastatel toimunud nõukogude tagalas ja kuidas olid seal elanud ning töötanud evakueeritud eestlased.

Reevakueerimise tarvis anti meile Uuemõisa jaama vagunid, kuhu vedasime ülikooli asutuste vara. Kopli kaubajaamas tõstisime oma kraami viide laiema rööpmehaaga vagunisse. Need said sedavõrd kraami täis, et meie kõigile ei jätunud istekohtagi. Minul ja doktor Jüri Saarmal kui kõige noorematel meestel tuli jagada kahe peale üht kastinurka, mida vaheldumisi kasutasime istmena.

Tallinnast Tapale sõitsime küllalt kiiresti, kuid seal edasi ei tahtnud kuidagi pääseda — eesõigus oli Riia poole suunduvatel sõjaväeeselonidel. Meelde on jää-

nud varahommikune pikem peatus Kiitsi jaamas. Ookülm oli maa juba kahutanud. Meie eseloni ülem doktor Veemaa oli kusagilt saanud kartuleid ja küpsetas neid rööbastel vahel tehtud lõkkel. Samas kõrval seisis üks väike poiss ja vahtis üksikult lõket. Kui Veemaa pidi minema eseloni asju korraldama, jättis ta tõkke poisi valve alla. Hiljem jagasid nad küpsekartulid vennalikult pooleks ja sõid neid suure mõnuga. Kuumi kartuleid sööva poisi õnnis nagu on mul praegusegi silme ees.

Ooel jõudsin lõpuks Tartusse. Hommikul oli esimene kõik keemiahoonesse, et vaadata, mis on saanud kateedrist, kuigi teadsime, et kateeder oli vabastamiselahingud õnnelikult üle elanud. Asi oli korras, ruumid rüüstamata, isegi uked olid snepperlukkudega kenasti kinni. Leidsime kusagilt ühe käremehe ja tema veoriistaga hakkasime oma sisseasetet jaamast keemiahoonesse vedama. See nõudis aega ja vaeva, aga joonde see asi sai.

Kuna mul polnud Tartus parajasti elamispiinda, pidin jääma kateedri ruumidesse. Keskkület ja vett ei olnud. Ei aidanud muu, kui hankisime väikese raudahju ja juhtisime vihmaveetoru abil suitsu tõmbekapi ventilatsioonilõõri. See ahjuke andis meile hädapärast sooja ja võimaldas ka toitu valmistada. Kliinikutelt saime paar

nud, Emajõe vood kohisesid kivipankade ümber, justkui oleks siin kärestik. Teisele kaldale sai üle puusilla, mis paislis eemal, purustatud turuhoone lähedal.

Jalutuskäigul jõudsin ülesti Ülikooli tänavale. Avastasin kohviku. Astusin sisse ja sõin isuga sõltuse vorstiga võileiva. Leiba ei olnud, aga räägiti, et hommikul oleval kohvikus isegi valgeid saia olnud. Ja kõik kaardita. See oli tore. Tallinnas oli sõjast «Palace» lüürit B kaardiga lõunat. Seal anti päevanormiks kaks kartulit ja kolm keedetud silku. Tartus saab igal hommikul kohvikust koorega kohvi ja suure võileiva vorstiga. Mis sa hing veel tahad? Ülikoolist kuulsin, et nimekirja alusel võib müügipunkti üliõpilassöökla ruumidest, ja päts leiba kaenla all, sammusin Hermannit tänavale, kus teadsin tuttavaid peavarju leidnud olevat. Siin sain minagi ajutise korteri.

Surnud ülikooli tuli elu tagasi. Visalt ja vähehaaval, aga tuli. Õppejõude saabus iga päev. Käis üliõpilaste (vanade ja uute) registreerimine. Slaavi ja balti filoloogiate kateeder oli minimaalselt juba komplekteeritud. Kateedrijuhataja dots. B. Pravdin oli kateedri koosolekugi oma korteris ära pidanud ja teatanud, et tööd tuleb palju — peagi algavad loengud.

HANS KRUIIS

tagasi toodud raudvoodid. Päevaks tõstisime voodid laboratooriumist koridori, et nad tööd ei segaks. Elamine kateedris hakkas ilmet võtma.

Pärast ülikooli avaaktust algas ka meie õppetöö. Samas ahjukese ruumis viisime 1944/45. aasta talvel läbi mikroskoopia praktikumi. Vähesed üliõpilased istusid laua ümber, kindad käes. Kui oli vaja mikroskopeerida või lõikeid teha, siis võeti kindad ära. Aga kõik programmis ette nähtud tööd said tehtud. Ei meenu, et tol ajal oleks pidanud dekaanile teatama, et keegi üliõpilastest puudub praktikumist. Raskustele vaatamata oli töötahe kõigil ülalavalat suur. Taheti viia õpingud lõpule, omandada eriala ja asuda tööle.

JOHANNES FELDBACH

Sügisel 1944 suunati mind tagalast tööle Tartusse õpetama vene keelt ja kirjandust siinses ülikoolis. Prorektor Karl Taevis võttis mind vastu ja määras slaavi ja balti filoloogiate kateedri vanemõpetaja kohale.

Jalutasin mööda Tartu tänavaid ja tutvusin uue kodukohaga. Peatänavatel olid üksikud majad säilinud, linnasüdames aga olid peamiselt varemed. Tuul koistas kusagil katuseplekki: lõkat-lõkat...

Jõudsin Emajõe kaldale. Kivisild oli suurte rahnudena jökke kukku-

ANATOLI MITT

Vahetult pärast oktoobrikuu leidsin oma postkastist kutsese. Niisiis toimub 17. novembril ülikooli avaaktus. Väga sümbolne päev! Täpselt kaks kuud pärast fašistlike okupantide mine-makihutamist Tartu lühistelt avab ülikool oma ukseid kõrgema hariduse andmiseks meie noorsoole.

Seda päeva ootas kogu ülikooli kollektiiv, kogu Eesti rahvas. Selle päeva nimel võitles igal üks meist oma töökohal. Ja nüüd oli ta saabus hoolimata ägedatest lahingutest, mis veel Eestimaa pinnal, Sõrve poolsaare lõunapoolses osas käisid, hoolimata kõigest, mis tekitas selle päeva saabumist!

17. novembril kell 11.30 loidi täisvalguses särama aula kroonlühtrid (võeti sel puhul kokku et hoitud) ja avanesid ukseid aktusele tulijatele. Igivana traditsiooni kohaselt istusid esimese rea leentoolides ülikooli juhtkond, teaduskondade dekaanid, vanemad professorid ja aukülastajad. Tagapool istusid noored õppejõud, külalised ja üliõpilased.

Esmakordselt ülikooli ajaloos viibisid selle aktuse ajal kutsutud külaliste hulgas aulad ka ülikooli eesindlikumad töölised ja teenistujad.

Kohal oli «Vanemuise» sümfooniaorkester ja segakoor.

Aktuse alguseks oli aula rõõd kaasa arvatud, rahvast tulvil. Täpselt kell 12.15 asus rektor Alfred Koort aktuse juhataja kohale. Aulas tekkis püha, ikk vaikus ja orkester alustas Ippolitov-Ivanovi «Juubelmarssi». Seejärel kuulutas rektor piduliku aktuse avatuks ja palus osavõtjaid minutilise leinaseisakuga mälestada ülikooli õppejõude, kes 1941. aasta suvel olid hukkunud fašistliku terrori ohvritena...

Järgnes aktusekõne A. Koortilt, kes lõpuks luges ette endise rektori H. Kruusi jätkituse ametivõttele, kaasteenistujatele ja üliõpilastele.

Eesti NSV rahvahariduse komisari professor Jüri Nuudi kõnest jäi meelde seisukoht, et tõelise nõukogude töötaja leksikonist peab kaduma termin «võimatu», sest mida on vaja teha, see peab teoks saama!

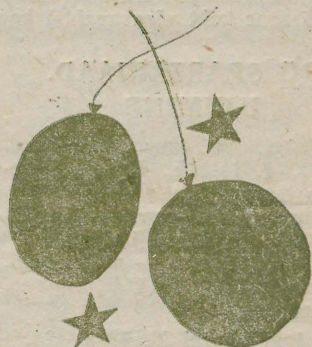
«Vanemuise» orkester ja segakoor esitasid NSV Liidu hümnid.

Järgnesid tervituskõned EK(b)P Keskkomitee sekretärit E. Pällilt, Põllutöö Rahvakomissariaadi esindajalt Toodelt ja Tartu Linna TSN Täitevkomitee esimehelt A. Pringilt. Üliõpilaste nimel võttis sõna sin. Kirss.

Orkestrilt ja segakoorilt järgnes «Vivat Academia»...

Kiruti vaid fotograafe. Asi oli selles, et impulsslampe veel ei olnud ja välksäritust saadi magneesiumipulbri abil, see aga tekitas plahvatades valgeid suitsupilvi. Et agarad fotograafid püüdsid iga sõnavõtjat aktuse mitmesugustel momentidel jäädvustada, siis muutus õhk aulad pikapeale juba ebameeldivalt ähmaseks. Muidugi ei suutnud see aktuse pidulikkude meeleolu mõjutada.

17. november oli suur pidupäev nii Tartu linnale kui ka kogu eesti rahvale.

Mida kuulsin meistritl õpipoistest?

Seisan direktori ukse taga ja värtsen. Mitte et koolimaja eriti külm oleks. Lihtsalt äsja koolipingist tulnutele on jutujamises direktoriga alati midagi kurjakuuluvat. Laseks hea meelega jalga, aga kuhu sa hing lähed, kui anti ülesanne: vestelda Tartu 1. keskkooli direktori LAINE RAUDSEPAga V kursuse praktikantidest. Võtan südame rinna ja ... «Tere-terel TRÜ lehe juurest!» Huh, ei pistnudki pragama, hoopis kohvi pakkus. Ja küsis, mis mind huvitab. Tahtsin teada saada päris palju.

- Kui praktikant tuleb esimest korda koolimajja?
- Kuidas on seotud praktikantidega direktoriamet?
- Kuidas ollakse rahul alma mater'iga?
- Tänavuse aasta parimad? Mis paneb kulmu kortsumama?
- Millist kasu saate tööst praktikantidega?
- Millele peaksid tulevased praktikandid tähelepanu pöörama?

● Tartu 1. keskkooliga on praktikandid alati rahule jäänud. Eks seepärast, et praktikandile mõeldakse sellest hetkest peale, kui ta üle koolimaja läve astub. Pole ju esimest korda tulejal aimugi, kuidas siin olla, istuda, astuda. Seepärast tehakse esimese käik direktori kabinetis, kus toimub pidulik vastuvõtt. Räägitakse kooli ajaloo ja traditsioonide, tutvustatakse uusi töökaaslasid, ka kilsaskohad näidatakse kohe kätte.

● Direktori kui praktika üldjuhina ülesanne ongi uustulnukaid kollektiivi sulatada. Ah, et kas sul-

avad? See sõltub juba inimesest. Mõni saab kohe oma inimeseks, mõni aga jääbki nurgas konutajaks. Lihtsalt iseloom on selline. «Vaanad olid» igatahes teevad omalt poolt kõik, et noor ennast hästi tunneks. Alati olemas valmis hea nõuga abiks olemine, pöördugu aga tudeng julgelt kõigi poole koolitadist kuni direktorini. Kell 11 on õpetajatel tavaks koguneda õpetajate tuppa tassile kohvile. Ühisesse vestlusringi tõmmatakse kindlasti ka praktikandid. Üksteise muredest-rõõmudest osasaamine aitab oma inimese tunnet süvendada.

● TRÜga olemine väga rahul. Üliõpilased valdavad oma eriala vabalt. Ka metoodika on korraldult selgeks õpitud. Kurta ei saa samuti tudengi üldise kultuuritaseme üle. Hästi tullaakse toime seliste ülesannetega, nagu klassijuhatajatunnid, ekskursioonid, matkad, ühiskülastused. Näitena tahaks tuua lustliku kohtumisõhtu Viljandi 4. keskkooliga või geograafide korraldatud «Sooekspeditsiooni», kus vastav materjal võeti läbi otse looduslikus muuseumis.

● Kõiki tublisid üles lugeda ei jõuaks. Esimesed, kes keelele tulevad, on Peep Jahilo ja Hilja Sarapu eesti filoloogid, Krista Piir bioloogid, Merike Paus inglise filoloogid, Kalle Mäe ja Anu Kull geograafid ja Urmas Hörak füüsikad.

● Loomulikult ei ole töö praktikantidega ainult õnnestunud ettevõtmiste seeria. Mõnel puhul jätab soovida tudengite korraarmastus ja distsipliinitunne. Tuleb meelde, et oma üliõpilaspõlves sai hirmsasti kirjutud toonast dotsenti E. Väärilt. Praktikajuhendajana nõudis ta, et enne tundi peab nii erialane kui ka metoodiline osa olemas minut-minutit läbi mõeldud ja paberile pandud. Alles hiljem

saime aru, milleks seda vaja oli. Nojah, eks vanasti olnud lumi vaigem ja ... Aga olgu kuidas on, nõue oli siis ja on ka praegu: tund peab olema konkreetne, siis on temast kasu. Praegused tudengid peaksid sellele rohkem mõtlemale.

● Laiemalt võttes on asi selge: niimoodi tuleb õpetajaperre värsket verd juurde, mida seal, oh kui hädasti, tarvis läheb. Ka näeme ära, milliseid üliõpilasest võib saada õpetaja, milliseid mitte. Ega viimased seepärast viletsamad ole! Tähtsapeale on neil eeldusi teadlase karjääriks.

● Aga koolijuhil toolilt vaadatuna? Peale praktika lõppu korraldatakse erialade järgi kollokviumid. Seal ütlevad praktikandid välja, mis neile koolimajas heas või halvasti mõttes silma torkas. See aitab koolijuhil saada objektiivse pildi, mis läbi kutseliste õpetajate tiheda vennaskonna tihti raskesti osutub.

● Ja lõpuks: õpetajat teha ei saa kellestki. Selleks et saada professionaaliks, peab ka väga vara üles tõusma. Alles siis võib tekkida armastus oma töö ja kooli vastu. Nii nagu neil neljal poisil, kes meie kooli minu käe all lõpetasid hiljem siin praktikal olid ja praegu õpetajatena töötavad.

JURI LUIK, žurn. I k.

Venia legendi

Filosoofia kateedri dotsendi kt. Helgi Sillaste *venia legendi* loeng teemal «Kaasaegne ateistlik kasvatus kui kommunistliku kasvatus üks tahk» toimus 23. novembril kl. 14 ühiskonnateaduste maja aud. 212.

ESMAKURSUSLASTE TAIDLUS

24. novembril kl. 18: ajaloot, arstid, bio-geo ja filoloogiat.
25. novembril kl. 18: füüsika-keemiat, kehakultuuri, majandust, matemaatikat ja õigust.

INTERKLUBI

koosolek toimub reedel, 23. novembril kl. 18 aud. 104. Itaaliakultuuri jagab dots. Eimar Rahumaa. Slaidid. Kõigil soovijail võimalik osa võtta.

TARTU NAKIS

on esmaspäeval, 19. novembril kl. 18 Märt Luige autoriohtu «Hietammedest idanend aeg». Üritus toimub Kirjanduse Majas.

PRESSIKLUBI

Pressiklubi vanade ja uute liikmete õhtu toimub kolmapäeval, 21. novembril. Jälgi infot peahoones. Kirjapanek ja osamaks toimetuses.

KULINAARTOOTEID

saab osta ja ka ette tellida Leningradi mnt. 25, ühiselamu einelauast.

Näitus

Saksa luuletaja ja dramaturgi Friedrich Schilleri 225. sünniaastapäeva tähistamiseks on teadusraamatukogus välja pandud kirjaniku loomingut tutvustav näitus. Raamatukogu rikkalikes fondides on rohkesti Schilleri tööde esitrukke ning kirjaniku elu ajal ilmunud teoseid. Näitusel on esindatud kõik Fr. Schilleri draamad, seejuures esitrukid näidenditest «Maria Stuart» (1801), «Orieansi neitsi» (1802), «Messiina pruut» (1803) ja «Wilhelm Tell» (1804). Esitrukid on ka Schilleri enda poolt välja antud 2-köite ine luulekogu «Gedichte» (1800–1803) ning proosateoste kogumik «Kleinere prosaische Schriften» (1792–1802). Kirjaniku aja- ja esteetika alase loomingu võiks nimetada «Kõlmekümneaastase sõja ajalugu» ning traktaati «Graatsiast ja väärkusest». Viimane on samuti esitrukk 1793. aastast. Koos J. W. Goethega andis Fr. Schiller välja ajakirju «Die Horen» (1795–97) ja «Der Musenalmanach» (1796–1800). Viimases ilmusid 1797. aastal koos J. W. Goethega kirjutatud satiirid «Kseeniad», mis piitsutavad kirjanuse madalust. Fr. Schilleri sidemetest oma aja vaimusuurustega annavad tunnistust kõited kirjavahetusest J. W. Goethe, Chr. G. Körneri ja W. v. Humboldtiga. Teadusraamatukogu käsikirjade hulgas leidub ka kolm Schilleri originaalkirja. Näitusel on näha kserokopia Fr. Schilleri kirjat raamatukogu esimesele direktorile Karl Morgensternile 1795. aastast. Näitust saab vaadata detsembri lõpuni.

KIIRA SCHMIDT, teadusraamatukogu vanemmetoodik

Toimetaja VARJE SOOTAK

Jälle uus vahetus

Vanemad lõpetasid, nooremad alustavad. Nii on filoloogide pedagoogiline praktika. V kursuse koolipraktika on lõppenud, IV kursuse eesti ja vene filoloogid juba alustanud. IV kursuse pedagoogiline praktika kestab 9. detsembrini, seega neli tööst koolinädalat (1 etapp). Diplomandide pedagoogilise praktika viimane üritus oli lõppkonverents, kus üliõpilased esitasid oma mõtteid koolielust, õpilastest, õnnestumistest ja takistustest, üldse oma tööst õpetajatenä. Nüüd jätkub nende tavapärase ülikooli elu. Tõsi küll, ega see enam nii tavapärane ole, sest ees on diplomitöö ja riigieksamid, töölesuunamine ja lõpuakt. Õpetajaks sobivust on proovitud nii naeru- kui pisarsilmil, loobumismõtete ja eneseleidmise hinnaga. Otsus pedagoogitöö kasuks on langetatud ja lõpuakt järele proovitud. Mõni üliõpilane pidas vist küll esimest korda eus. isendaga nii ränka võitlust, sest õpilaste ees

ei ole võimalik teeselda tarkust ega teadmisi, headust ega mõistmist. Õpilaste ees oled avatud, õpilased suudavad õpetajat rohkem läbi näha, kui õpetaja seda ise arvata oskab või julgeb. Noored on kompromissitult: õpetaja on kas tark või rumal, hea või halb, objektiivne või ebaobjektiivne. Vahepealset nende jaoks veel ei eksisteeri.

Tartu koolid on praktikantidega harjunud, vahest isegi pisut tüdinud, sest kõik teaduskonnad on koolides korraga — sügissemestril. Märksa enam sobiks praktika hajutamine teaduskondade kaupa kogu õppeaasta peale. Eriti suuri raskusi tekib klassijuhataja töös, sest ei ole normaalne, kui ühte klassi juhatab samal ajal 3–4 praktikanti-klassijuhatajat.

IV k. filoloogid on järgmistes Tartu koolides:

I kk. on 2 eesti filoloogide rühma, metoodikud M. Rõigas ja K. Pruuli;

II kk. — 1 vene filoloogide rühm, metoodik A. Jänese;

III kk. — 2 eesti filoloogide rühma, metoodikud T. Kuk ja R. Väari;

V kk. — eesti filoloogide rühm, metoodik E. Väari, ja 1 vene rühm, metoodik H. Vissak;

VII kk. — eesti filoloogide rühm, metoodik K. Kask;

VIII kk. — eesti filoloogide rühm, metoodik K. Rummo, ja vene filoloogide rühm, metoodik U. Päril;

X kk. — vene filoloogide rühm, metoodik A. Sevõlkina;

XII kk. — 2 vene filoloogide rühma, metoodikud S. Zaikina ja L. Vedina;

XV kk. — vene filoloogide rühm, metoodik Z. Karamkova;

Elva Keskkoolis eesti filoloogide rühm, metoodik I. Muru.

Lõpetuseks väike meespea noorele õpetajale:

Kas...

(Algu 2. lk.)

Kahjuks ei anna tõesti. «Seepärast peab TRÜ klubi vanade ruumidega toime tulema. On siiani tulnud, tuleb ka edaspidi.»

Majas tegutsevad rahva- ja võistlustantsijad, pillimängijad jt. Lähevat teavet saime klubi kunstiliselt juhilt Anneliis Mossilt. Klubi alla kuulub kolm ENSV teenelist kollektiivi: TRÜ akadeemiline naiskoor, TRÜ rahvakunstiansambel ja Tartu akadeemiline meeskoor. Viimane on komplekteeritud peamiselt TRÜ ja EPA meestest.

Teeneliste kollektiivide kõrval tegutsevad klubis veel kammerkoor ja näiteringid nii eesti kui vene rahvusest tudengitele. Pikka aega oli klubi juures tegev ka instrumentaalansambel «Meedium». Praegu komplekteeritakse selle uut koosseisu.

Sageli võib klubis kohata isegi 5–6-aastaseid jõngermanne, kes harjutavad võistlustantsu treenerite Hele ja Jaan Siilaku käe all. Ka õppejõud käivad tantsutreeningutel. Väiksemad ringid kipuvad olema hooajakaup: sügisel tekivad, kevadel juba lagunevad. Seepärast tehakse statistikat alati talvel ja siis on ringe 30 ümber.

Uudsenä tahab klubi töötaja Eve Lukk peatselt paigale panna «Folgi-klubi» laulu- ja pillimeeste. Tööpööst, milleks ümiseda üksinda ühikanurgas, kui laulda võib ka organisatsioonilise huvi alarings.

Värsket verd ootab ka noorte karikaturistide rühm. Oma töid saab eksponeerida kollektiivsetel näitusel.

Klubi töö hulka kuulub veel väljaspool oma maja toimuvate üri-

tuste korraldamine: loengud perekonnast ja kunstist, rebaste ball «Vanemuises» ja muud.

Huvitavamateks suurüritusteks on taidluskonkursid, mis korraldatakse igal sügisel ja kevadel. Sügiseti näitavad oma võimeid rebased, kevaditi võisteldakse teaduskondade kaupa.

Toredad ettevõtmised on ka igakevadised teatripäevad, kus aasta jooksul õpitut astuvad lavale nii TRÜ kui ka Eesti teiste kõrgkoolide näitetrupid. Veelgi enam — külalisi kutsutakse Riist, Moskvast, Vilniusest jm.

Tantsuõhtutele sobiva muusika leidmisega raskusi ei teki. Selle eest hoolitseb diskorite kollektiiv Olev Ulbi juhtimisel. Küllap oled kuulnud ka ansamblist «Lakstiga!», puhkpilliorkestrist ja muust. Kõiki neid ringe juhendavad erialainimesed, suures osas Tartu koolide pedagoogid.

Mida tahab klubi direktor öelda tänastele rebastele?

«Kõigepealt üks mõte kõigile tudengitele. Väga sageli pahandatakse range üliõpilaspileti kontrolli pärast tantsuõhtutele pääsemisel. Pahandamiseks pole aga põhjust, sest ülikoolile kuuluvat kultuuriasutust ei ole ju vaja muuta kogu linna noorte diskosaaliks. Aga nüüd rebastele: ootame teid avasüli meie üritustele. Tahaks, et igaüks oleks juba leidnud endale kohta taidlusringides, ja et te jääsite meie tegemistega rahule.»

Klubis käisid žurn. I k. tudengid

MEELIS PIRN ja AINAR RUUSSAAR

1. novembri spordisündmus

See jalgpallimäts peeti meie ajaloomuuseumi ja raamatupidamisosakonna naiskondade vahel. Vaatamata raamatupidajate arvulisele ülekaalule väljakul ja väravas (esimest korda jalgpalli ajaloo kasutati ühes väravas kaht väravavahti) kaotas ajaloomuuseum ainult 2:0.

TRÜ SPARTAKIAAD. UJUMINE

Teisip., 20. nov. spordimed. osak., KKT, I–II k., õigust., õppejõud ja teenistujad; kolmap., 21. nov. — arstid, KKT III k., ajaloot., filoloogiat.; neljap., 22. nov. — majandust., matemaatikat., KKT IV k., bio-geo, füüs.-keemiat.

Aeg igal päeval kl. 19.30–21.

AUTOJUHIKURSUSED

ALMAVU korraldab TRÜ töötajale B-kategooria autojuhikursused. Registreerida saab 1. detsembrini teisipäeviti kl. 10–12 Tiigi 78–236, tel. 3 12 92. Õppetöö algab 3. detsembril kl. 17.

Ühiskondlikuks liiklusinspektoriks

Kes soovivad selleks saada, tulgu teisipäeval, 20. novembril Tiigi 78–236. Kursused algavad kl. 17.

Ajalohet «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Olikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241, tel. 3 51 80. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk. Tartu, Olikooli 17/19. III. «TRÜ» ilmub reedeti. Tellim. nr. 4130. MB-10355. Tiraaž 3000. Maht 1 trükipoogen.

«TRÜ»

«Тарту Рийахли Юлскоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту Эстонской ССР.

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 33 (1392)

Reedel, 23. novembril 1984

Ilmub 22. novembrist 1948

Hind 2 kop.

Poliitpäeval

Eelmisel nädalal toimunud poliitpäeval oli tähelepanu all noorsoo kommunistlik kasvatus. Õigusteaduskonna komsomoliaktiivies kõneles EKP Tartu Linnakomitee esimene sekretär Enn-Arno Sillari. Ta peatus kogu linna komsomoli ülesannetel, aga samuti sellel, milline on õigusteaduskonna osa nende probleemide lahendamisel. Abi oodatakse eeskätt hõlbinud noorte ühiskondlikul kasvatamisel. Kõneaineks olid ka komsomoliülesanded — need peavad olema igal kommunistlikul roorel. Esmatähtis on iga kommunistliku noore isiklik vastutus, võime astuda vastu meie ühiskonnale võõrastele ülmingutele, propaganda ja vastupropaganda. Kõne all olid ka igapäevaelu sündmused ja kõik muu selle ümber.

Bioloogia-geograafiateaduskonnas esines ELKNO Tartu Linnakomitee esimene sekretär Vello Tamm. Temagi peatus meie komsomoliülesannetel ning sellel, kuidas ise saame ja peame kaasa lööma. Vaba aja veetmise võimalusi peaks piisama, rohkem võiks olla pealehakkamist ja tahet ise teha. Tartus on lisaks noortemajale «Sõprus» ja kultuurimajadele veel 7 klubi. Kokku töötab üle 160 huvialaringi. Ohtuti seisavad aga paljud saalid ja koolide võimalad tühjalt.

Poliitpäeval kohtus arstiteaduskonna V ja VI kursuse üliõpilastega tervishoiuminister Väino Rätsep, ajalooteaduskonnaga väliskommentaator Tõnu Kõrda, keemiaosakonnaga linna parteikomitee osakonnajuhataja Lembo Tanning, sotsioloogiaosakonnaga linna täitevkomitee esimehe esimene asetäitja Ants Paabut jt.

Kroonika

ANTS KULL,

üliõpilaste ametiühingukomitee esimees

Sünd. 1961. a. Tartus. 1979 lõpetas Tartu 10. Keskkooli. Sama aasta sügisel astus õigusteaduskonda, oli teaduskonnas üliõpilaste ametiühingubüroo esimees. Ülikooli lõpetas tänavu kevadel kiitusega. TRÜ komsomolikomitee liige. NLKP liikmekandidaat 1984. aasta veebruarist. Vallaline.

SÕJALIS-PATRIOOTILISE TÖÖ PLAAID KORDA!

Neljapäeval, 29. novembril kl. 17 kontrollitakse komsomolikomitees sõjalis-patriootilise töö 1984/85 õ-a. plaane. Plaanid toogu kohale teaduskonnas selle töö eest vastutajad või ideoloogiasektori juhatajad.

* UP * UP * UP *

AKTUS

lektiivi liikmete mälestustahvli ette.

Päevakõnes meenutab rektor prof. Arnold Koop ülikooli raskeid okupatsiooniaastaid. Oppehooned olid laostatud, muudetud kolikambriteks, eestlased võisid siseneda peahoonesse vaid selleks eraldi ehitatud külguksest. Ei hoolitud ülikooli varadest. Tänu ülikooli patriootidele suudeti mõndagi säilitada. Pärast linna vabastamist hakati kõike kokku otsima, kaadrit leidma. Meil on olnud nendest päevadest võimalik lugeda sellesama ajalehe mitmelt erileheküljelt. Meenutused jätkuvad. Rektor mainib paljude tuntud õppejõudude nimed, kes olid esimestena kaasa löömas uue kõrgkooli kujundamisel. Ent üsna pea, nii kui ülikoolis õppe- ja teadustöö käima läks, hakkas siit jaguma teadlasi mujalegi — Teaduste Akadeemiasse, Eesti Põllumajanduse Akadeemiasse. Aastatega on saanud TRÜst üks Nõukogude Liidu juhtivaid ülikooli. Siin on väga suur panus just esimestel siia aktusele kutsutuil.

EPA rektor dots. Nikolai Kozlov meenutas põllumajanduse suurtööd ülikooli loomist. See asutati 1951. aastal ülikooli kolme teaduskonna baasil. Oli sündinud uus kõrgkool.

● TRÜ medali saab dots. Karl Taev.

● Komsomolikomitee koosolekul 20. novembril anti soovitusel NLKP liikmekandidaadiks astujatele Ants Paapstelile (UMPI aspirant), Avo Viilile (pol. õk. kat. õppejõud), Sander Hannusele (rak. mat. labori insener), Toivo Jäppinenile (kübern. V), Kalle Lepsi (kübern. V). NLKP liikmeks soovitati Olga Malõševa (füüs. II k.).

● Võeti ette ka Zoologiamuuseumi töötaja Zoja Gerassimova personaalküsimus. Tema pole juba 1980. aastast peale tasunud komsomolimaksu. Komsomolidistsipliini jämeda rikkumise eest heideti ta organisatsioonist välja.

● RSRi president Ove Ladva kõneles ringi töötat üliõpilaste ühiskondlik-poliitilisel kasvatamisel. Veel ei kasutata küllaldaselt RSRi lektorite tellimise viihikut, mis asub komsomolikomitees. RSRi seaaatoriteks on kujunenud

Komsomoli-kroonika

ajaloo- ja õigusteaduskonna ning keemiaosakonna üliõpilased. Tööd raskendab see, et puudub koht, kus hoida metoodilisi juhendeid, kartooteki jms.

● Komitee asesekretär Verni Loodmaa tegi kokkuvõtteid üliõpilaspäevadest. Kõneldi ka sellest, mida järgmine kord paremini saaks teha. Otsustati võtta suund üritustele, kus tudeng saab ise rühmitada kaasa lüüa, sest möödunud päevadel õnnestusid just need eriti hästi. Üliõpilaspäevad hinnati kordaläinuks ja organiseerimiskomitee töö heaks.

● Andrus Lauren ELKNO Kesk-komitee organisatsioonilise töö osa-

Ülikool pidas sel päeval meele oma kõige kõrgema autasuga kolme veterani. TRÜ medali pälvisid dots. Lydia Roots, esimene sõjajärgne parteisekretär, tollane rektor dots. Karl Taev ja EPA prof. Julius Tehver. Autasustatute nimel tänab L. Roots. Ta lubab, et veteranid püüavad edaspidigi ülikoolile kasulikud olla. Ligi sada on neid, kelle tööd tunnustatakse tänas TRÜ aukirja ning tänukirjaga. Ulatatakse punane alpikanniois, rinda kinnitatakse TRÜ veterani märk.

Kõnetooli astub dots. Fred Kudu, kes sõjajärgses ülikoolis juhatas Kehalise Kasvatuse Instituuti (kehakultuuriteaduskonda). «Me töötasime tollal kalendrisse ja kella peale vaatamata. Olime veendunud, et meie tee on õige. Tahaksin soovida ka tänastele õppijatele ja õppejõududele sedasama indult».

On kuulatud meeleolukaid laule Tartu Akadeemiliselt Meeskoorilt. Rektor palub aktust lõpetades tänada ka kõiki neid veterane, kes tänas aulasse tulla ei saanud. Ta soovib kõigile palju rõõmu ja tugevat tervist. Viiakse välja kõrgkoolide lipud. Seejärel palutakse veteranid peahoone trepile, kus saab jälgida üliõpilaspäevade miitingut läbnevad mõnusad tunnid vanas kohvikus, kus meenutatakse ajaloolisi päevi.

VARJE SOOTAK

Mockba 1984

„TRÜ tudeng '84“

Missugused me oleme, mida me teeme? Seda kõike saab jäädvustada ka fotodes. Tehkem siis sedal Alates tänasest kuulutavad ELKNÜ TRÜ komitee ja ajalehe «TRÜ» toimetuse väija fotovõistluse, mis on pühendatud Moskvast toimuvale XII ülemaailmsele noorsoo- ja üliõpilastefestivalile.

Mida pildistada? Kogu tudengielu: õppimist ja puhkamist, malevat ja taidlust...

Osaleda võivad kõik TRÜ üliõpilased ja TRÜs töötavad vilistlased.

Preemiad: preemiasumma 100 rubla jaguneb nii üksikfotode kui seeriade vahel. Hindame kolme parimat fotot ja ka seeriat temaatika järgi (õppetöö, komsomolielu, EOE, taidlus, ühiselamus jne.). Kõik auhinnatud saavad ka üliõpilaspäevade ning sõbruspäevade suveniire.

Zürisse kuuluvad komsomolikomitee, toimetuse, ajakirjanduskateedri, kinokabineti ja pressiklubi esindajad.

Ja nüüd kohe pildistama! Ootame juba järgmise lehe jaoks tehniliselt laimataid (kontrastseid) fotosid. Seeriade puhul tuleb autoril endal kompositsioon kujundada (st. pildid kokku kleepida). Pilte hakka avaldama kohe, autori õige nime all. Mitte unustada oma andmeid (osakond, kursus, Tartu aadress).

Niisiis, anname pildi meie tänasest üliõpilaselust — kuidas me elame ja õpime rahvusvahelise noorsoo- ja üliõpilastefestivali aastal. Konkurss lõpeb 31. mail. Kokkuvõtte teeme teatavaks juunis.

EÜE välisrühma

Traditsiooniliselt on TRÜ neli välisrühma: Ungaris Debreceni ja Veszpremi, Tšehhoslovakkias Praha ja Jugoslaavias Ljubljana rühm. Komplekteerimine algab 1. detsembril ja lõpeb 10. veebruaril. Soovijatel (nõutav vähemalt 3-aastane malevastaaž) tuua täielikult täidetud ja pildiga varustatud perfo EOE sektorisse. Dekaan ja arstipunkti luba pole vaja ise võtta. Küll peab aga perfol olema rühmade pingerida ja aeg (juuli või august), mil saab rühma minna. EOE sektor

I KURSUSE AMETIÜHINGU RÜHMAORGANISAATORID

kogunevad neljapäeval, 29. novembril kl. 18.15 ph. aud. 128.

ÜTÜ VÄLISKIRJANDUSE RINGIS

Tšehhi kirjandusest ja Nobeli preemia laureaadist Jaroslav Seifertist vestleb kolmapäeval, 28. novembril kl. 18 ph. aud. 138 Leo Metsar. Oodatakse kõiki kirjandushuvilisi!

ARVO VIILUPI foto

konnast pani koosolijatele südamele, et TRÜ on keskne ideoloogia-asutus ja siit tulnud spetsialistidele esitatakse suuri nõudmisi. Seejärel tuleb komsomolitöösse väga tõsiselt suhtuda.

● EOE väljasõitvatest rühmadest lähevad 4 sotsialismimaadesse, vennasvabariikides hakkavad tööle Gagarini, Jakuutia ja Karjala rühm. Jätkub EOE funktsionäärade komplekteerimine.

● Komitee õppesektori juhataja Reet Randoja rääkis teaduskonnad vastavate sektorite osast õppetööküsimuste lahendamisel. Võeti vastu asjakohane otsus.

● ELKNO Tartu Linnakomitee II sekretär Ülle Lepp informeeris komiteed lähnevast festivalist ja ettevalmistustest linna komsomolikongressiks.

Kallis Vilma Trummal,

me tahame Sulle ka ajalehe kaudu õnne soovida, et kogu ülikooli rahvas saaks teada Sinu teise juubeli kättejäädusest, aga ka seda, kui kena inimene Sa oled olnud kõik need 39 aastat, mil Sa oled meie perre kuulunud küll studentina, küll aspirandina, küll dotsendina. Sa oled jäänud truuks oma Esimesele Akadeemisele Armastusele, milleks oli ja on tänase päevani Muinasteadus, mida Sulle õpetas *pater archaeologiae Estoniae* Harri Moora ja mida Sa oled Sulle

omasel malbel viisil uurinud ja õpetanud kõik need pikad aastakümned kümnete arheoogia- ja sadadele ajalootudengite, kes Sinu emaliku hoole all ja käe kõrval on astunud muinasteaduse radadel küll siinpool, küll sealpool Peipsi järve, sest üle selle järve käinud sidemete uurijana tegid Sa endale nime teadusmaailmas ja nävisid tunnustuse ning kandidaadikraadi arheoogide huugas. Tartilannana oled Sa olnud oma linna patrioot, Tarbatu algagade uurija, uurimis-

tuemuste tutvustaja ja populaarseerija. Sa oled olnud hea ja hoolitsev ema oma kahele pojale ja sadadele õpilastele, kes esmakursuslastena on antud Sinu kureerida ja hoida kõigi mitteamakadeemiliste ahvatluste ja pattude eest, millega Sa ise oled hästi toime tulnud. Ja üldse oled Sa hea inimene, kes ei ole oma võimete küünaid hoidnud vaka all, vaid ikka osa võtnud ühiskonna elust kas siis parteiorganisatsiooni, ametiühingu või rahvakontrolli liinis, just seal, kus Sind kõige enam vajati ja vajatakse. Sa oled hea perenaine, hea korraldaja, ja kui vaja, siis ka

hea tõreleja (seda just rahvakontrolli liinis, sest seal juba ilma tõrelemiseta ei saa). Kõike seda kokku võttes tahame Sulle Sinu kolleegide, õpilaste ja kaastöötajate nimel suruda tugevalt kätt ja anda põse pea'e musu, sest Sa oled oma senise töö ja olemisega selle küllaga ära teeninud ja teenid ilmselt ka edaspidi.

Ajaloo-osakonna pere, kellega loodetavasti ühinevad kõik need, kes meie juubelari pisutki tunnevad.

Tänu

Täname kogu südamest Tartu Akadeemilist Meeskoori Alo Ritsingu juhtimisel ning Eesti Põllumajanduse Akadeemia puhkpilliorkestrit Enno Tubli taktikepi all ülikooli tegevuse taasalustamise 40. aastapäeva aktuse kunstilise osa kauni sisustamise eest. Siiras tänu Ene Peikeri juhitud TAMI meesansamblile ning solist Gali Berezenkova veteranide õhutamisele ja meeleolukaks muutmise eest.

TRÜ taastamistöö veteranid, võidu 40. aastapäeva tähistamise komisjon

TRÜ XXVI ametiühingukonverentsilt

ARUANDEST

Jätkame täna eelmises lehes alustatud ametiühingukomitee esimehe HELVE KABURI aruande refereerimist.

● **Kultuuritöö.** Selle juhtimist jätkas aruandeperioodil suure kohusetundega Olev Saks. Ivar Vaasa hoole all oli klubiline töö ja taidluskollektiivid. Ludmilla Vedin hooldas vene ja teistest rahvustest üliõpilaste kultuuritööd, eriti vene draamatruppi. Eesti üliõpilaste kultuuritööd juhtis 1982. aasta lõpuni ajakirjandusüliõpilane Maire Aunaste, seejärel aseesimees õigusteaduskonna üliõpilane Katrin Usk. Üliõpilaste teatri- ja k. no ühiskülastusi korraldas keemiatudeng Marika Eller.

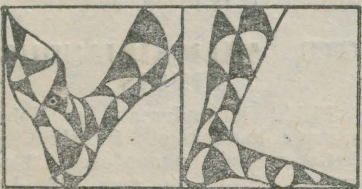
Kultuuritöö valdkonda kuulub palju: taidluskonkursid ülikoolis ja kõrgkoolide vahel, kultuuriüritused, klubi töö suunamine ja abistamine jm. Aruandes said kiita mitmed kino, konserdi- ja teatrikülastusi organiseerinud büroode liikmed. Koimel viimasel aastal oli ülikoolile reserveeritud etendusi 15. Täna neid, kes võtsid enda peale üliõpilaskoolilaste pilettide levitamise, eelkõige arstiteaduskonna büroo liiget Maaja Paavot (10 etendust) ja füüsikaosakonna büroo liiget Annika Uusenit. Tänu pälvivad veel Külli Laugaste ja Elo Ani teadusraamatukogust, kes on muretsenud ja levitanud üle 4000 pileti, Aime Viira ja Elle-Mall Kask keemiaosakonnast, Elve Kuusik administratsiooni, Heljo Kaima matemaatika- ja Mare Kulu ajalooteaduskonnast.

Muidugi ei ole büroode kultuuritöö piirunud vaid kultuuriürituste külastamisega. Mitmed kollektiivid on korraldanud ka muid sündmusi üritusi. Esile tõsteti teadusraamatukogu ja füüsikaosakonna kohtumisiõhtut.

Väga täpselt pilti ei saa kahjuks üliõpilaste kultuuritööst. Ülevaade on olemas ajaloo, majandus- ja matemaatikateaduskonnas tehtust (Ita Jakobson, Rein Murakas, Tiit Ruisu). Mingisuguse kokkuvõtte annavad teaduskondade taidluskonkursid. Sagedamini on esikohale tulnud õigus-, majandus-, bioloogia-geograafia- ja matemaatika-teaduskond. Võitnud kavad on olnud küllaltki vaimukad ja esitusküpsedki. See näitab, et teaduskondades peaks leidma taidlust juhtima võimika inimese, kellel jätkub ka vastutustunnet. On tarvis rohkem juhtimist ja kaasaharramist.

Eelmisel aastal toimunud kõrgkoolide konkursi võitjaks tuli TRÜ. Saime ELKNO Keskkomitee aukirja ja ministereerimise rändkarika. Täieval aastal on niisugune võistlus jälle.

Väga edukalt esinesid aruandeperioodil TRÜ suurtalente. TAM võitis nii 1982. aastal M. Saare kui 1983. aastal G. Ernesaksale pühendatud võistluse. Dirigent Alo Ritsing pälvis teenelise kunstitegelase aunimetuse. Naiskoor võitis samuti M. Saare konkursi. Ansambel «Lakstiga» saavutas laureaadi tiitli vabariiklikul konkursil «Pärnaõis-1984». Suure tunnustuse osaliseks sai ka meie rahvakunsti ansambel oma esinemistega Sveitsis ja Kasahhis. Organiseerimiskomitee märkis ära meie kollektiivide eeskujuväärivat esinemist «Gaudiumusel».

KLUBI juures töötas 30 ringi 880 osavõtjaga. Et eelmises lehes tutvustati klubi tegevust lähemalt eraldi artiklis, siis me aruandes sellel osal rohkem ei peatu.

Suurenenud on klubi loeaguline tegevus. Tegutses rahvaulikool perekonna- ja kunstiloengutega. Huvialaklubidest on disko- ja suhtlemisklubi. Klubi töö on muutunud huvitavamaks ja sihipärasemaks. Sellele on palju kaasa aidanud maja remont ning uute kohtade juurdasamine.

Suurimaks mureks on proovi- ja laoruumid. Proovipinda on vähe ja laoruumi pole üldse. Asendamist vajab kollektiivide ajutine esinemisriiete hoiupaik Toomel muuseumi põõningul. Väga kehvad tingimused on puhkpilliorkestril: pole pillide hoidmisruumi, harjutuspaika ning nüüd ka noormees- test mängijaid.

Ametiühingukomitee on püüdnud klubi ka rahaliselt aidata, võimaldades kollektiividel reisida jm.

● **Olmeküsimused.** Juba nelja aruandeperioodi jooksul, st kümme aastat ei ole ülikoolil õnnestunud alustada ammu projekteeritud ühiselamu ehitamist. Praegu saab ühiselamuisse majutada vaid 79% väljastpoolt Tartut õppima tulnuist. Niisugune pingeline seis peaks tegelikult tagama ühiselamuis korra, ent nii see siiski pole. Üks põhjusi on see, et kehvadel majutamisperioodil on majutuskogud olnud tagasihoidlikud. Ka korrarikkujaid on ühiselamuisse edasi elama jäetud. Nüüd on üliõpilastel oma ametiühingubürood, kelle üks peamisi ülesandeid ongi korraldamine majutamises ja elamiskultuuris.

Mingil määral tuli siiski ka aruandeperioodil elamiskohu juurde. 1982. aasta sügisel läks üliõpilasperede ja noorte spetsialistide käsutusse 45 korteriga elumaja (85 tuba). 1982. aasta kevadel laekus lastega üliõpilaspäridelt (mõlemad vanemad pidid olema üliõpilased) 77 avaldust (nemad pidid kaks nädalat enne ülikooli juubelit aidama ka majas korrastustööd teha). Kolm läbikäidavate tubadega kolmealst korterit jäi üksikemadele (üksikemad on ka need, kes TRÜs õppides ise oma last kasvatavad; mees on juba lõpetanud ja töötab mujal või õpib abikaasa hoopis Tallinnas). Sel sügisel kolmest korterist enam ei piisanud, isegi mitte praeguselt viiest korterist mitte, sest kevadel jäi veel 5 avaldust rahuldamata. Praegu on viies korteris kokku 20 lastega ema. Täna kevadest jaotati teised perekonnatoad teaduskonniti. Nüüd otsustab vabanevate tubade jaotuse juba iga teaduskonna ametiühingubüroo koos dekanadiga. See on suur abi oma lapsi ise kasvatavatele üliõpilasvanematele. Nad ei pea kallist erakorteri üüri maksma ning saavad elada mugavustega korteris. Üliõpilaspered oskavad neid soodustusi hinnata ning nendega pahandusi pole. Kaebusi on tulnud aga mõne üksikema peale, kes tegelikult oma last siin ei kasvatavalki ning segavat oma vaba käitumiseega korterikaaslasli. Need asjaolud tulebki nüüd üliõpilaste ametiühingukomiteel välja selgitada ning abinõud tarvilikuks võtta.

Büroode aruandekonverentsidel arutati ka ühiselamuprobleeme. Nenditi tubadevahelise spetsialistliku võistluse kasulikkust. Paljud üliõpilased on teinud ise oma tubades remonti ning neid ka kenasti hoidnud. Korda pole aga üldkasutatavates ruumides ning valves.

1982. aastast peale toimub üliõpilane kolmealpline ühiselamu-

tevaheline konkurss. I etapis tuli vabariigis ühiseamutegruppi võitjaks Leningradi mnt. 27 maja. II etapi võitis TPI 3. ühiselamu. Komitee olmesektoril tuleb loiuks jäänud konkurssi virgutada. Ühiselamuküsimuste juhiks oli komitees Priit Lill, kes kahjuks oma tööle vajalikku tähelepanu ei pööranud. Komitees küsimusi küll arutati, kuid töös ühiseamutega jäi palju vajaka.

TÖÖTAJATE ELAMISPIND.

Aruandeperioodi alguseks pidid olema likvideeritud kõik keldrikorterid. Selleks ajaks oli aga veel kolm peret keldrikorteris. Nüüd on needki sealt välja saanud. Juubeli-aastaks ootas ülikool ka rohkem kortereid, kuid pettumus oli suur — riiklikku limiiti ei antud üldse. Ka ehitusministeeriumilt juubeli remonttööde kohustuse asendamiseks lubatud 45-korterilisest elumajast polnud midagi konkreetset kuulda. 1982. a. v. a. mis oktoobripühadeks juba 1980. aastal moodustatud 30 korteriga koostööühing. See aitas I etapist välja viia 14 ning parandada elamistingimusi 16 töötajal. Kuid üldiselt parandas see olukorda siiski vähe. Keeruline olukord kujunes seoses Poola ehitajate majutamisega. Meil tuli vabastada Kaunase pst. töötajate ühiselamu (15 kahetoalist korterit, milles elas 28 peret ja üksikuid töötajaid). Täitevkomiteel saime vastu 14 korterit, mida ei saanud aga ühiselamuna kasutada. Igasse korterisse tuli paigutada üks perekond. Ülejäänud 14 peret ja üksikisikut tuli majutada kuidagimoodi Kaunase pst 44 töötajate ühiselamusse ja küllaskorteritesse. Nii sai küll 14 töötajat I etapist välja viidud, kuid kaotati väga vajalik töötajate ühiselamu pind.

1982. aasta lõpul teatati, et ehitusministeerium annab 1983. aastal oma võla katteks esialgu 45 lubatud korteri asemel 30. Mõõdunud aastal oktoobripühadeks valminud 30 korterit aitasid olukorda tunduvalt parandada: I etapist väljus 28 töötajat, elamisolud paranesid 17 töötajal. 1983. aastal saime riigilt vaid 100 m² — kaks kahetoalist korterit.

Tänavu eraldati elamispinda 380 m². Sellest on jaotatud 290 m² (2 neljatoalist ja 2 kolmetoalist korterit), kuid sissekolimisrõõmu tuleb vist veel kaua oodata, sest maja pidi valmima 1985. aasta esimesel poolel. Siiani saamata 90 m² läheb tõenäoliselt nende juurde saadud pindade kompensatsiooniks, mida on ülikool linnalt aeg-ajalt taotlenud eriti raskesti olukordade lahendamiseks (näit. paljulapselised pered). Järgmisse aastasse näib nihkuvat ka ehitusministeeriumi juubelivõlg — 15 korterit.

Kokkuvõtteks võib öelda, et mõõdunud kolme aasta jooksul on oma korteriolusid parandanud mitut viisi 120 töötajat. Ometi on elamispinna küsimus meil terav. Seepärast jääb ülikoolil saamata ka vajalikke spetsialiste, mõned töötajad lahkuvad.

Uue elamukoodeksi elluviimiseks vastu võetud määruse järgi on vaja elanikud elamistingimuste parandamiseks arvele võtta ja kindlaks määrata, millises järjekorras nad pinna saavad. Selle määrusega on võimalik tutvuda nii büroodes kui ka komitee fuajees. Konverentsiks pidi arvele võtta teaduskondades lõpetatud olema. Edaspidi saab elamispinda eraldada vaid neile, kes on nimekirjas. Seni oli TRÜ töötajail aeg-ajalt võimalik moodustada elamukoostöövi, kuid edaspidi seda vist teha ei saa. Praegu on arvel 42 soovijat mitme aasta avalduste põhjal. Hil-

TÖÖTAJATE AMETIÜHINGUKOMITEE

Helve Kabur (esimees), Marina Babaitšuk, Aime Espenberg, Heljo Kaima, Liidia Kaljuvee, Kaja Keeman, Asta Kõrgesaar, Linda Lan-

ÜLIÕPILASTE AMETIÜHINGUKOMITEE

Ants Kull	— esimees;
Sirje Astel	— aseesimees, organisatsioonilise töö komisjoni esimees;
Margus Kasterpalu (fil.)	— aseesimees, kultuuri- ja kasvatuskomisjoni esimees;
Merike Laine (maj.)	— laekur;
Aet Kull (maj.)	— õppe- ja teaduskomisjoni esimees;
Olga Malõševa (F-K)	— „ liige;
Kalev Jaago (ajal.)	— „ liige;
Enn Lilienthal (KKT)	— kehakultuuri- ja tervisekomisjoni esimees;
Tuuli Mäe (arst.)	— „ liige;
Allan Kulpson (arst.)	— „ liige;
Anneli Kurg (KKT)	— „ liige;
Kersti Karu (mat.)	— kultuuri- ja kasvatuskomisjoni esimees;
Piret Tisler (arst.)	— „ liige;
Raul Eamets (õig.)	— „ liige;
Ern Pormeister (maj.)	— olmekomisjoni esimees;
Peep Jaagant (B-G)	— „ liige;
Rau Vanatoa (F-K)	— „ liige;
Kersti Kerstna (õig.)	— sotsiaalkindlustuskomisjoni liige;
Uno Koppelmaa	— ühiskondliku kontrolli komisjoni esimees;
Egon Konsand (õig.)	— organisatsioonilise töö komisjoni liige;
Ulo Veldre (fil.)	— „
Imbi Kärn (arst.)	— „
Miroslav Alektorov (arst.)	— „

jutl eraldati ülikoolile 6-kohaline individuaalkrunt lhaates.

Aianduskooperatiiv on kolm (neist 1 moodus. ai sel aruandeperioodil), aiandusega tegelda soovijaid aga veel paarisaja ringis. Võimalusi selleks ei näi olevat. Mingi võimalus on veel astuda Peipsi-lähedasse aianduskooperatiivi. Selleks tuleb pöörduda seda tööloiku juhtiva Otto Telleri poole.

TERVISE valdkonda kuuluvate küsimustega tegelesid tervise- (U. Leisner), kehakultuuri- (K. Keeman), ühiskondliku kontrolli (J. Sikk) ja töökaitse komisjon (L. Pung) ning ka sotsiaalhoolduse komisjon. Kuigi igapähe oli oma tööplaani, tegutses ühise eesmärgi nimel — hoolitseda üliõpilaste ja töötajate tervise ja tootlustamise ning tervisliku vaba aja ja puhkuse teetmise eest.

Eristil põhjust töötajate ega üliõpilaste tervise pärast muretsemiseks pole. Arstipunkt töötab profülaktilise suunaga. Viimastel aastatel on neil ka avaramad ruumid. Profülaktika teeb läbi ligi 98% üliõpilasi. Paremni on see kulgenud õigusteaduskonnas. 1983. aasta septembrist töötab taas hambaravikabinet.

TRÜ töötajaid teenindab linna polikliinik territoriaalsaoskonna printsipiil. Kahjuks ei võimalda polikliiniku süsteem saada ülevaadet meie töötajate tervislikust seisundist. Seda saab hinnata vaid ajutise töövõimetuse kaudu, mida meie tervisekomisjon teeb igas kvartalis. Haigusjuhtude arv 100 töötaja kohta on viimastel aastatel peaaegu ühesugune — 26,7). Vähenenud on töövõimetuspäevade arv 100 töötaja kohta. Kõige rohkem kulub aega haige lapse hooldamiseks. Kui võrrelda meie kõiki andmeid Tartu asutuste ja ettevõtete omadega, siis on TRÜ arvud ligi kaks korda väiksemad.

Probleemiks on töötajate profülaktilised läbivaatused, sest puudub tagasiside. Tartu linnas on kogu elanikkonna dispanseerimine ette räähtud aastail 1984–1987. Loodame, et meie tervisekomisjon jõuab polikliinikuga kokkuleppele ja TRÜ töötajad dispanseeritakse juba 1985. aastal.

Profülaktorium peab aastas vastu võtma 980 inimest. Seda saab täita vaid 14 vahetusega, mis

tähendab aastaringset tegevust, kuid suvel ju üliõpilasi pole. Igas vahetuses saaks olla 55 üliõpilast ja 15 töötajat. Kahjuks on tööajad seda võimast veel vähe kasutatud. Eeskirjade järgi peaks tööajad profülaktoriumi suunama jaoskonnaarst, kellel oleks ka ülevaade dispanseerisel arvel olevatest töötajatest. Kahjuks pole polikliinikus vaalamata meie korduvatele pöördumistele TRÜ töötajaid oma profülaktoriumi suunatud. Kindlasti võiks praegu heades töötingimustes olev TRÜ arstipunkt teenindada ka meie oma rahvast. Taotlesime seda juba eelmise konverentsi otsuses ning aruandeperioodil mitmetel nõupidamistel ja koosolekutel, kuid tulemusteta.

Et siiski meie töötajatele profülaktoriumiühisedid pakkuda ja kasvatada vahetust komplekteerida, korraldati see 1983. aasta suvel Pärnu 2. keskkoolis meie hooajalise puhkekodu baasil. Järgmisel suvel me seda võimalust enam kasutada ei saanud, sest eeskirjades niisugust teenindamist ilma ravikabinettideta (meditsiiniõde oli olemas) pole ette räähtud. Hiljem tunnustati meie ettevõtmist siiski õigustatult vaatamata eeskirjadele.

Profülaktoriumi tootlustamise parandamiseks muudeti aasta tagasi söökla ainult profülaktoriumi ja diettoloogide omanike jaoks.

1982. aastal küsitlesime tootlustamise kohta arvamust 358 üliõpilaselt. Vastuste põhjal võis olukorda üldiselt rahuldavaks pidada.

1982. aastast töötab teadusraamatukogus 120-kohaline kohvik ja spordihoone 24-kohaline kohvik. 1983. aastal avati füüsika- ja keemia söökla. Varemuse t. 46 alustas 50 kohaga termossöökla ning selle aasta algul avas ukseid pärast põhjalikku remonti vana kohvik ja söökla.

(Järg 4. lk.)

Nooruslik „Noorus“

● Tartu üliõpilaspäevad avati eelmisel kolmapäeval J. Kreuksi nimelise Noorsoo Kultuuripalee segakoori «Noorus» kontserdiga TRÜ aulas.

Koor sai lauluõiguse pärast TRÜ komisomolikomitee vastse sekretäri Arvo Lambi sõnavõttu ja õppeproffessor Uno Palmi tervitussõnu. Avalauluna, nagu see juba traditsiooniks saanud, kõlas «Gaudeamus». Enamik koori 120st lauljast on tudengid, praeguses koosseisus on esindatud kõik Tallinna kõrgkoolid. «Tartu, aga eriti ülikooli aula oma väga vastuvõtliku publikuga on meie armsaim esinemispaik» ütlesid dirigendid Ene Oleoja ja Maie Kivita lausa ühest suust. Seda juba viie Tartu-kontserdi kogemuste põhjal. Üliõpilaspäevade külaliseks oidi esmakordselt.

Aulakontserdi esimese poola kaava tutvustas J. S. Bach'i ja Skrjabini suurvorme, G. Sviridovi miniatuure ja P. Hindemithi lühilaulu.

Kontserdi teist osa, mis oli eesti muusika päralt, raamisisid ärkamisaja viisimeistrite A. Kunileidi ja K.-A. Hermani rahvuslaulud. Tänapäevastest esitati E. Mägi, G. Ernesaksa ja L. Veevo koorilaule ning V. Tormise veeva pulmalaulu.

de tsükkel. «Noorus» laul — see on noorus.iku.it säd.e.v ja kõlav.

● Segakoor «Noorus» loodi 1959. a., asutajadirigendiks August Lüüs. 2. detsembril tähistab koor oma 25. aastapäeva juubelikontserdiga. Vaevalt, et koori liikmete keskmine vanus nii kõrget iga välja annab.

● Seni pikim reis on viinud Alma-Atasse.

● 1931. a. naases «Noorus» Jugoslaaviast Celje rahvusvaheliselt noortekooride festivalilt kuldmedaliga. See on seni suurim tunnustus.

● 1982. a. M. Saare 100. juubeliaastapäevale pühendatud kooride võistluse auhinnas tunnustati «Noorus» Eesti parimaks segakooriks. Tartlastel ei pruugi aga piinlikust tunda, sest parima mees- ja naiskoori au on meie Tartu kõrgkoolide kooride (TAM ja TRÜ AN) kanda.

● Hooajal 1983/84 võimaldas koori tase laulda kahte erinevat suurvormi: E. Tambergi oratooriumi «Amores» ja R. Rannapi rock-kantaati «Lus maa».

● Järgmisel aastal lauldakse sisse esimene oma plaat.

MARI RÄTSEP,
žurn II k.

Linnafilmid

● Reedel võis vaadata teist filmiprogrammi, linnafilme. Kuigi afiis kuulutas välja Tartu-teemalisi filme ja kohtumise Arnold Matteusega, algas programm Tallinna-filmiga. Et film ise oli tore, polnud tegelikult kalki midagi. Ringvaade «Nõukogude Eesti» tuleb paar korda aastas välja temaatilisena, «Kodulinnast ja linnakodust» näitaski Tallinna puitmaju. Miski pole igavene peale probleemide, nõnda siis tuleb linna'sadel mõelda sellestki, mis saab pealinnal unikaalsetest puumajadest ja kuhu panna sealsed inimesed, kui elamud enam elamist ei kannata.

Kui see film vaadatud, anti sõna Arnold Matteusele. Kunagine linnaarhitekt, praegune pensionär teadis rääkida nõnda palju põnevat, et unust seegi, milleks tegelikult kokku tuldi — filme vaatama. Tartu oma probleemidega sai natuke selgemaks-omasemaks (vähemalt rebasele).

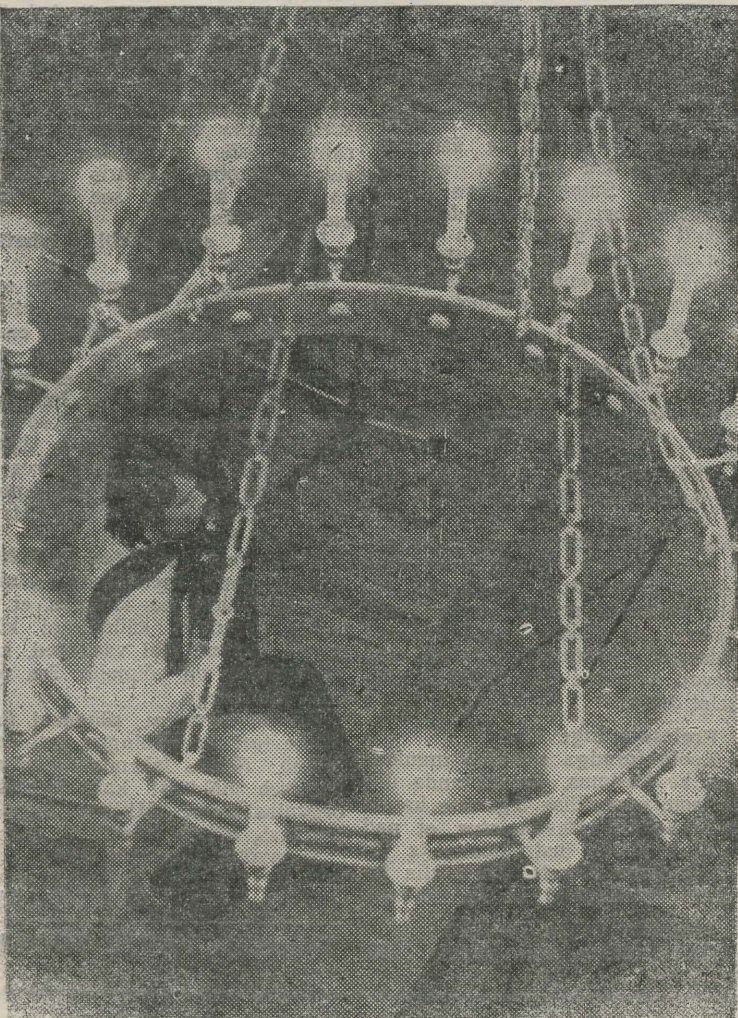
Arnold Matteusest on filmgi tehtud. Selle kohta võib täiesti öelda Arnold Matteuse enda sõnadega: «Kui portree võinuks film rohkem näidata minu loomingut». Tõsi ta on, tugitoolivestlus kippus pikaks minema. Põhiliselt koosnebki film

kahest ära hakitud intervjuust ja mõnesteistkümneminutisest käigust mööda Tartut. Säärased inimesed nagu Arnold Matteus peab jäädvustama, ent seda tuleb siiski teha filmikunsti võimalusi arvestades. Ikka selles suunas, et paremini ühendada tema isiksuse tema tööga.

Programmi kuulus kolmaski film. «Tartu» oli puhtal kujul operaatorifilm. See on ka seletatav, «Tartu» on ÜRKI diplomandi Lembit Blauhuti diplomitöö. Nii põnevaid võtteid ei mäleta dokumentaalfilmis ammu näinud olevat. L. Blauhut on kasutanud erinevaid objekte, andes sel viisil ka sajandivanustele kividele oma elu ja oma näo. Ja muidugi on filmis üliõpilasi, nende keskel elavaid legende (jäädvustatud on Juri Lotman, Juhan Peegel, Paul Ariste). Pilt elab, ta mängib lausa omaette Taolise linnaportree eest võib «Tallinnfilm» ainult kiita.

Lõppes film ja lõppes programm. Nagu «Reekviem», nii ka linnafilme näidati keemiahoone ringauditooriumis. See suur saal oli aga pooltühi. Asjata. Kes tulid, said toreda elamuse.

KADRI UGUR,
žurn. I k.

Henn Rebane aulavalgel.

ANDRUS SALUPERE fotod

Siin EPA aula...

● Alustame oma ülekannet TRÜ ja EPA õppejõudude ning üliõpilaste mälumängust.

Üldisest öhkonnast on tunda, et üliõpilaspäevad lähenevad kümnistsioonini: vaid mõned tunnid on jäänud aktuse ja mitinguni; õhtul toimub tõrvikutega teatejooks ja üliõpilaspall. Praegu asutakse aga jõudu katsuma teadmistes ja võiks öelda, et kaalul on õppejõudude prestiiž — kas ka silmaringi avaruselt tudengitest üle ollakse? Ja veel üks küsimus: kumb kõrgkool teisele «koha kätte näitab»?

Esimese küsimusega jääb skoor avamata. Keegi ei tea, et Moskva noorsoo- ja üliõpilasi festivali embleemi autor on Rarael Massautov. (Autori nime oleks saanud meelde jätta 28. septembri TRÜ lehest.)

Teise küsimusega saavad kätte valgeks TRÜ tudengid; võistkonnas juba tuntud mälumängurid Kalev Jaago, Katrin Soha, Andres Kasesalu, Ants Rebane ja Jaanus Soo. Sügisel täienesid küll ülikooli read mitme noore andeka mängumehega, kuid alustuseks peavad nad paar aastat esindama armeeklubi.

Kolmanda ja neljanda küsimusega tegid läbimurde EPA õppejõud. Ainukestena ei teadnud NSV Liidu hünni sõnade autoreid TRÜ tudengid ja see on juba lubamatu praak. Kuid järgnevate küsimustega asuvad nad jällegi juhtima.

Mida tähistas vanadel maakaartidel kiri HIC SUNT LEONES (siin asuvad lõvid)? Ainuke õige vastus — valged laigud — tuleb TRÜ üliõpilastelt ja nad edestavad mõlemat EPA võistkonda juba kolme punktiga. TRÜ õppejõud on seni punase laterna osas, kuid poolajaks seis muutub: TRÜ tudengid juhivad 11 punktiga, EPAal on 10. Õppejõud on veidi maha jäänud, TRÜl on 7 ja EPAal 6 punkti.

Mängu on vaatama kogunenud sadakond mälumänguhuvilist. Nende tarvis oli korraldajail va mis pandud suure ringi küsimused. Esimesele — «Mis loosungi all toimub Moskva festival?» — ühtegi vastust ei järgne.

***

Teist poolaega alustavad õppejõud pressinguga. Küsimus on jällegi festivaliteemaline, kuid seekord esimese, Praha festivali kohta. Küsitakse küla, kus kohtusid rahumarsid. Mõlema kooli õppejõud vastavad LIDICE ja vahe väheneb minimaalseks. Järgmise küsimuse

est saavad kõik võistkonnad ühe punkti — pinge kasvab veelgi. Samas toimub väike eksitus arvepidamises, kuid seisu see põhimõtteiselt ei muuda: kõigile jääb üks punkt kirja panemata.

Järgnevad küsimused geograafiast, kunstist, põllumajandusest ja ajaloo. TRÜ õppejõud mõõduvad EPast ja jõuavad järele TRÜ tudengitele. 18. küsimus: «Mis on vegetarism e vegetaariust?» Loomulikult taimetoitus, kuid tudengid seda ei teadnud. Sellised vead võivad kalliks maksma minna ja nii asusidki juhtima TRÜ õppejõud. Järgmine küsimus on põllumajanduse ajaloost. Soodsamas olukorras on muidugi EPA võistkonnad, aga punktid saavad kirja ka TRÜ tudengid. Nii muutub seis enne viimast küsimust eriti pingeliseks. Juhivad võrdsete punktidega mõlemad TRÜ võistkonnad, punktiga maas on EPA tudengid.

Viimane küsimus: «Mis leping on TLATE-LOLCO leping, vastu võetud 14. II 1957?» Siis kirjutati Mehiko välisministeeriumis 14 Ladin-Ameerika riigi esindaja poolt alla I tuumavaba tsooni loomise paktile. TRÜ õppejõududel tuli täpne vastus, EPA tudengid said punkt... Kuid viimasele järgnes veel üks küsimus, seekord maailma esimese filmifestivali (Veneetsias, 1932) kohta. Täpset vastust ei tulnud, kuid EPA tudengid said jälle punkti. See otsustas ka lõpliku seisu:

1. TRÜ õppejõud 24 p.
2. EPA tudengid 23 p.
3. TRÜ tudengid 22 p.
4. EPA õppejõud 17 p.

Nagu näha, oli tase küllaltki ühtlane. EPA õppejõud said küll kõige vähem punkte, see aga tähendab rohkem uusi teadmisi. Küsimused olid üldse väga erinevatest valdkondadest, mistõttu ka saalis viibijad said teada mitu huvitavat fakti. Küll aga jädi omalt poolt passiivseks: suure ringi teisele küsimusele tuli ainult üks vastus ja seegi vale.

Võidukasse võistkonda kuulusid Paul Varul, Enn Hansberg, Kaido Jaanson, Ülo Langel ja Igor Gräzin.

Mängu juhtis Jaanus Iip, kohtunikena löid kaasa Eril Aasamets, Aivo Sildnik ja Koit Nook.

Mängu vahendas I kursuse žurnalist ÜLO VELDRE.

Jaani Tooming on tagasi

● 15. novembri hilisõhtul kõlas TRÜ valges aulal J. Brahmsi muusika ja H. Heine luule. Muusikasalongi peremehe rollis oli tagasihoidlikult musta riietatud Jaan Tooming. Austan J. Toomingat, ei varja seda ega karda ka mingile kompleksile kleepuda. Jaan Tooming on teatris tagasi — see sõnum kujunes õhtu kandvaimaks.

Uus ja värske (!) J. Tooming luges end väga usutavaks. Toominga hääli karjused, sosistid, kriiskas, mõtiskles — ja seda kõike maitse piiridesse jäävalt. Kohati püüdis hääli isegi TRÜ aula suurepärase akustikat lõhkuda, mistõttu jäi mulje, et väga tugeval hääle esitamisel TRÜ aulas võib väheste publiku korral tekst arusaamatuks jääda. Taolist «efekti» täheldasime ka 15. novembri muusikasalongis, tõsi, mõnel harval korral.

Tervik? See osa publikust, kes tuli otsima terviklikku programmi, («punase niidina läbis... jne») pidi nähtavasti pettuma. Miks siis ei tekkinud tervikut ja kas terviku taotlus oligi tol õhtul nii oluline? Mind terviku puudumine ei häirinud: paatoslik-satiiriline (hõ. piitsaga kirjutatud) Heine luule toetas kenasti Brahmsi muusikat ja vastupidi. Oigem oleks öelda, et Brahms neutraliseeris Heine «madratsihaua» poeesia. Ja meeldiv oli, et J. Tooming ei püüdnudki meeleheitlikke katseid teha kava kuidagi moodi siduda — kava koosnes teadlikult järjestatud üksiknumbritest ja selle esitamise vormiks oli valitud igati õnnestunud saong.

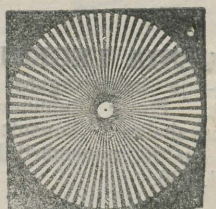
Püüaksin nüüd vastuse leida küsimuse esimesele poolele. Miks...? Kava järjepidevat (NB! üksiknumbrit) jälgitavust häirisid pidevad käimised, nii lava- kui publikupoolset tulekud-minekud. Lavapoolsest kasutati aulaga tagumist ust, kust esinejad sisse-välja käisid, saalipoolsest aulasse sissepääsu ust, kust pealtvaatajad sisse-välja käisid. Esinejate sisse-väljakäimine oli põhjendatud, aga vaatajatepoolne, tuleb häbigena tunnistada, küll mitte. Kuidas näiteks põhjendada 20 minutit pärast programmi alguse kolme spordidressi ja spordikottidega noormehe sisse-tulekut? Oleks nad siis vaatama jäänud, ei sportlased (?) pidasid targemaks lahkuda. Ehk sattusid valesse kohta? Suurtel üritustel juhtub sedagi. Veel segas tervikut kohati, eriti luule lõpus, publikupoolne aplaus (oli see spontaanne?) ning esinejate põhjendamatult kaua kestnud pillide häälestamine ja noodipultide ning -lehtedega «kolistamine».

Programmi muusikaline osa oli professionaalsel tasemel. Vokalistidest meenus Olga Bunderi siras metsosopran. Alati head Taisto Noore bassi sai kahjuks napilt kuulata (seda ka ainult kooris). Ometi suutis ka Eass end meelde laulda. Keelpillidest olid esindatud viiul (A. Fisch) ja tsello (N. Kalvin). Neist esimene jättis endast tagasihoidliku mulje; rahutu ja Brahmsi kompromiteeriv oli Viiul. Tsello helin seevastu oli igati puhta ja meeldiva kõlatämbri, kindlasti rahulik ja Brahmsi-lähedase.

Muusikasalongi lõpp oli ehk liialt äratuntav. Kõunalde kustutamine etenduse lõppedes on ammu juurdunud teatrisümboolikasse, ehk liigagi. Aga sümbolitena on oht, et nad kuluvad. Aja möödudes ja ohtral kasutamisel muutub kena sümbol halliks trafaretiks. Taoline punkt oli igav, kuid programmi üldist pidulik-intiimset muljet ta varjutada ei suutnud.

Nii et oli Brahmsi muusika ja Heine luule; — «punane niit» — ei suutnud kava läbida, aga üksiknumbrid, vaatamata välistele häirimistele, ei hajunud suures aulal. Usun, et mingile osale publikust nad jäid. Kauaks?

KALEV KUDU,
žurn. I k.

Üliõpilaspäevade kirjutised jätkuvad järgmises lehes.

Löö kaasa!

Teadusraamatukogu ootab teid järjekordsele võistlusele. Informiini-84 toimub 30. novembril kl. 16 teatmekirjanduse lugemissaalis.

ESMAKURSUSLASED!

Lööge kaasas Informiini on võistlus kataloogide ja teatmekirjanduse kasutamise oskuses, andes vajalikke kogemusi ja teadmisi. Moodustage kolmeliikmelised võistkonnad ja teatage osavõtust teadusraamatukogu teatmekirjanduse lugemissaali töötajale või teatmebibliograafia osakonda tel. 353 66 kuni 29. novembri kella 17-ni. Erandjuhul saab end kirja panna ka vahetult enne võistluse algust.

Võistlus toimub nagu tavaliselt viies voorus.

1. voor: informatsiooni otsimine kataloogidest. Igale võistkonnale antakse 3 küsimust, millele saab vastata alfabeetiliselt, süstemaatiliselt ja perioodikakataloogi abil. Lahendamiseks on 8 minutit.

2. voor: informatsiooni otsimine teatmekirjanduse abil. Iga võistkond saab 10 küsimust, millele tuleb vastus leida entsüklopeediatest, bibliograafiast ja mitmesugustest muudest teatmeteostest poole tunni jooksul.

3. voor: diagonaalkvikiiri. Vastuseid otsitakse jooksva aasta ajakirjast nn. diagonaalse lugemise teel. Ajakirjanumbrid antakse võistkondade laudadele.

Informiini kolme põhivooru küsimused saab võistkond kirjalikult, vastused tuleb kirjutada samadele blankettidele, märkides ära ka täpsed andmed allika kohta, kust vastus leitud.

Nelle voorudele lisanduvad kaks peast vastamise vooru.

1. Simultaankvikiiri. Siin esitatakse suuliselt korraga kõigile võistkondadele küsimused koos nelja vastusevariandiga: A, B, C, D. Võistkonnad vastavad samuti korraga, tõstes üles lauale pandud tähtedest õige.

SUURE RINGI KÜSIMUSED

1. Leidke TRU TRs venekeelne raamat Isaac Newtoni eluloost!
2. Leidke üks poola luulekogu originaalkeeles!
3. Leidke väljaande «Труды Горьковского мед. ин-та им. С. М. Кирова» kohaviit!
4. Millises õppeasutuses õppis hiljem tuntud poola füüsik Zygmunt Wróblewski?
5. Kes on illustreerinud Vladislav Koržetsi lühijutu «Selges pudikeeles», mis ilmus 1981. a. eesti lasteajakirjanduses?
6. Mis aastal lavastati RAT «Vancemuises» S. Prokofjevi ballett «Romeo ja Julia»?
7. Kes oli 1976. a. TRU komsomoliorganisatsiooni sekretär?
8. Kus asub Babuškini koorort?
9. Mis on populaarse eesnime «Anne» algupärane tähendus?
10. Millised raamatud ilmusid 1981. a. seerias «Saja rahva lood»? Kes on neid illustreerinud?
11. Mida tähistab rootsi keeles lühend SBIF?
12. Tõlkige esperanto keelde rootsikeelne sõna «vägran»!
13. Kus toimus 9. Kesk- ja Ida-Aafrika maade konverents (1974. a.)? Millise riigi valitsusjuht osales seal esmakordselt?

LAINE KILK

Tutvumisõhtu

12. novembri õhtul kohtusid «Sophokleses» vene filoloogia I kursus (kuraator Ann Malts) ja eesti filoloogia III kursus (kuraator Ellen Uuspõld). Meenutati mardikombestikku, mängiti asjakohaseid seltskondlikke mänge, lauldi rahvalikke laule ja vanu rahvalaule.

Meie muidu suhteliselt algatusvaesel ajal võib vaid heameelt tun-

da aktiivsusest, mis saatis õhtut esimesest viimase hetkeni. Kuraatorid tänasid õhtu hoolsaid organisereijaid, kelleks olid eesti filoloogia neid. Järgmise kohtumise lubasid enda hooletaks võtta seekordsed külalised.

Õrituse elevust märgib seegi, et kohal viibinud fotograaf Tallinnast jäi kuuldu-nähtuga väga rahule.

HEIMAR AHI

Inglise filoloogia kateedri dots. kt. Ilmar Muilamaa venia legendi loeng «The Runic Alphabet in Early Germanic Written Records» toimub 3. detsembril kl. 12.15 km. aud. 201.

Kriminaalõiguse ja -protsessi kateedri dots. kt. Jaan Sootaki loeng «Varavastased kuriteod sotsiaalslikes välisriikides» toimub 26. novembril kl. 14.30 ph. aud. 228.

KLUBIS

Laupäeval, 23. novembril kl. 22 kesköödisko.

Pühapäeval, 24. novembril kl. 21 diskoõhtu «Novembrikuu — talvekuu».

UUES KOHVIKUS

Laupäeval ja pühapäeval disko-kohvik.

Ametiühingukonverentsilt

(Algu 2. lk.)

Kahjuks on meil veel vanemaid õppe- ja tööhooneid, kus ei ole m. ngit sõimisvõimalust. Kui teaduskonnade bürood mõne lahenduse leiavad, toetab ametiühingukomitee seda igati. Nii lisati füüsikute büroo aigatusel füüsikahoone sööklale pagaritsehhi. Väga palju abi oli bioloogia- ja geograafia teaduskonna büroo tööst eesotsas esimehe dots. Ivar Aroldiga Vane- muise 46 einelaua muutmisel termossööklaks.

Toiduvalikuga võib meie sööklates rahule jääda. Sanitaareeskirjad piiravad kahjuks paljude roogade üheaegset väljaandmist. Tegelikult on iga päev saada kolm erinevat suppi ja 2–4 praadi. Kahjuks on seni veel vähe aedvilja, muna- ja kohupiimarooigi ning toorsalateid.

Toitlustamise ühiskondlikku kontrolli juhtis Jutta Sikk. Üks töömahukamaid ülesandeid oli neil kevadel 600 üliõpilase ja töötaja küsitlemine. Statistikavalitsuse korraldusel tehti ülevaade TRU toitlustusest üliõpilase küsitluse osana.

Tunniplaani on lõunapausi sisse viinud juba mitu teaduskonda (näit. õigust.), halvemini on see korraldatud kehakultuuri- ja arsti- teaduskonnas.

Vähenenud on dieettalondite kasutamine. Kui talondid on võetud, tuleks need siiski ka ettenähtult ära kasutada. Kahjuks jääb kasutamata ka osa sanatooriumituusikuid. Üliõpilased vajaksid rohkem neeru-, naha- ja hingamisteede haiguste tuusikuid, kuid neid on veel vähe.

Puhkekodutuusikuid kasutatakse meelsasti. Sooviavaldusi on isegi rohkem kui kohti.

Tervistavate puhkelaagritena on meil kasutada Kääriku ja Vellavere. Kahjuks oli Käärikul terve aruandeperioodi ajal remont. Seda

rohkem on teaduskonnabürood näinud vaeva teiste asutuste ruumide otsimise ja kasutamisega. Toime on igatahes tuldud. Vellavere korraldusse kasutamist takistab talvel pesemisvõimaluste puudumine. Saun on läbi, oleks tarvis uut. Perekonrad on saanud puhata Pärnus ja Kastnas.

***

SPORDITÖÖ. Sporditegevust on aidanud parandada uus spordihoonne ja rekonstrueeritud staadion. Spordiühingusse kuulub 1250 liiget. Rohkem on neid ajalooteaduskonnast, vähem näiteks administratsioonist ja raamatukogust. Tegutsedavad õppejõudude ja teenistujate nais- ja meesvõimlemisrühmad, võrk- ja korvpallivõistkonnad, ujumisrühmad, matka- ja alpiklubi. Hoogne tegevus käib matemaatikute rahvaspordiklubis «Matras». Uue hoo sai sisse tenniseklubi. Kevadel oleks tarvis kõikide abi veet kahe Toome tenniseväljaku korraldamisel. Tennist mängima oodatakse ka meie töötajate lapsi.

Populaarsed on töötajate suusbussid Käärikule. Traditsiooniks on saanud ka Kääriku talispartakiaad. Tartu maratonil osales 250 TRU töötajat. Korraldatud on muudki. Töötajate sporditegevust juhtis edukalt Kaja Keeman.

Üliõpilaste tervisespordi suunamisega tegeleb spordiklubi.

***

Töö laste ja noorukitega. TRU töötajatel on 2104 last, neist pisut üle poole on koolilapsed. Koolieelikutest on kodus 68,4%. Üliõpilaste lapsi on 380, neist 121 on vanematega Tartus. 261 lapse mõlemad vanemad töötavad ülikoolis.

Kas sõnadest sõnadeni

või tegudeni?

Eks iga ülesastuja pidas viimast silmas, kui võrd oli põhjust kõnelda mureliku suuga

- loodavast üliõpilaste ametiühingust
- ühiselamutest
- vaba aja väärtust ja õigest kasutamisest.

ÜLIÕPILASTE AMETIÜHING.

Õigusteaduskonna õpetaja Ants Kull:

Üliõpilaste ametiühing on ülikooli ajaloo korra juba eksisteerinud, aga 1949. aastal ühendati see teenistujate omaga. Aja jooksul on tudengite probleemid tagaplaanile jäänud. Noortepärasem ametiühinguorganisatsioon, kuhu kuuluvad üliõpilased ja ettevõtmistuosakonnad kuulajad, hakkab esindama õppe-, olme- ja kultuurihuve, vajaduse korral kaitsma ka õppurite seaduslikke huve ametkondliku bürokraatia eest.

ENSV Haridus- ja Teadustöötajate Ametiühingukomitee esimees Kalle Vana:

Iseseisvad üliõpilaste ametiühingud on 80 protsendil Nõukogude Liidu õppeasutustest. Tartu Riikliku ülikoolis oleks vaja tugevdada distsipliini ja arvestada spetsialistide ettevalmistamise riiklikku ülesannet. Praegu teatavasti viiendik tudengeid ei jõudnud mõõdu- nud aruandeaastatel korralikult edasi.

Professor Inge Unt: Stažööripraktika osatähtsus suureneb. Tulevastele pedagoogidele tuleb anda rohkem kogemusi tööks lastega, neid tuleb tutvustada koolide ametiühinguspetsiifikaaga.

TRU rektor professor Arnold Koop: Üliõpilaste initsiatiivi puudumine on ametiühingu töösse suure lünna äätnud. Tudeng peaks olema aktiivne, väljendama ennast omavalitsuste tegevuses. Eelkõige tähendab see, et oma õigused tuleb kaitsetunnust arvestades ära kasutada.

ÜHISELAMUD.

Õigusteaduskonna üliõpilane Jaak Ginter:

Tihti pole ühiskodudes vett ega sooja (Tiigi 14 on häiritud 1. sep-

tembrist alates). Pikemat aega võimaldab purre ühiselamu ees tulevase juriste alpinismiga harjuda. Mis puudutab sisekorra, siis on ametiühingul reaalne võimalus üürilisi valida, sest majutada saab vaid 4/5 soovijaist.

Füüsikaüliõpilane, Leningradi mnt. 25 ühiselamu valveülem Raito Sten:

1. novembrist kontrolliti teaduskonna õppejõudude abiga lubasid. Mis selgus? 1. Oma üliõpilased ei taha luba kaasas kanda ega seda näidata. 2. Täienduskursuslaste lubadel puudub nimi, järelikult on kerge neid edasi anda. 3. Profülaktuurimis lube pole, kaarte kaasas ei kanta. Soovimatud saadeti kontrolli ajal -muidugi tagasi. Peale selle on esimeses tornis valvekoormus liiga suureks paisunud.

Rektor prof. A. Koop:

Olme küsimused on küllalt keerulised. Ametlikult palgalist valvet pole seni olnud võimalik korraldada. Võiks ju kasutada äärmust: panna õppejõud valvesse, aga... piinlik on. Suuremat kasu poleks ka võimalikest sanktsioonidest. Järelikult korda majas saab pidada ikka selle peremees (= üliõpilased ise). Võõraste «pättide» sissetungimise vastu võiksid noormehed oma maleva teha.

VABA AEG?

Seltsimeheliku kohtu esimees Linda Paglant:

Üliõpilaste osa õigusrikkumistes on suurenenud. Kas noored ei oska oma aega kultuuriselt veeta? Alkoholi kuritarvitamisse suhtutakse väga leebelt, sõna võtavad vaid selleks kohustatud. Suhtumist tuleks kursustel muuta, siis selliseid olukordi ei tekiks. Sageli rikuivad tudengid inventari. Valvekorras olevad inimesed aga süüdlasi välja ei anna.

Professor Inge Unt:

Koolireformiga seonduv muuhulgas ka küsimus, kuidas anda üliõpilaste õppevälise tegevuse kaudu neile selline ettevalmistus, et nad saaksid koolis instruktorite ja juhendajatena jätkata. Kõne alla tuleksid lisaeksamid ja -arvestused.

Professor Selma Teesalu: Naiskomisjon, mis sündis 1980.

Lastekomisjoni sisuline töö on aastatega välja kujunenud ja mitmepalgeline. Vastavalt vajadusele on püütud leida ka uusi vorme, nagu näiteks TRU töötajate laste suvine töölaager. Kahjuks jäi see osavõtjate vähesuse pärast ära.

Igati võib rahule jääda ülikooli lasteaiaga. Sotsialistlikus võistluses on võidetud isegi esikohti. Kas tingimuste paranemise või lasteaiakooli arvu suurendamise pärast jäi kevadel osa kohasooivajaid igatahes ilma.

Ülikoolis töötavate keskkariduse- ta noorte edasi õppima suunamise ja jälgimisega tegeleb edukalt administratsiooni büroo (Sirje Mark). Kogu lastetööd on juhtinud komisjon eesotsas Aita Kõrgesaarega.

***

Organisatsioonilisest tööst. Aruandeperioodil valmistati kahe eraldi organisatsiooni moodustamiseks, selleks võttasid viimasel aastal juba töötajate ja üliõpilaste bürood eraldi. Paremini töötasid õigus- (Ants Kull), majandus- (Jaak Evert) ja ajaloo- ja teaduskonna (Sigrid Solom) bürood. Kasinaks jäi arstide tegevus. Arvestades teaduskonna suurust (1800 üliõpilast) peaks aktiiv koostama eriti hakkajatest inimestest. Füüsikute büroo esimeheks oli üliõpilane, kes ei tulnud toime oma õppetöga.

Töötajate büroodes oli tänavu eriti palju tegemist seoses liikme- maksude lunarahata arveldusele üleminekuga. Hästi tegi oma tööd arstiteaduskonna büroo (Tiina Talvik). Tagasihoidlikumaks on jäänud õigus- ja ajaloo- teaduskonna büroo tegevus.

Ees seisab liikmepiletitte vahetamine.

aasta oktoobris, on tegelnud nii olme- kui ulmeprobleemidega. Muuhulgas toimusid arstiteaduskonna ühiselamuse õhtused üritused perekonna, kunsti jm. teemadel. Seda tegevust asus jätkama «Meediks»-klubi. Naiskomisjonis teeb igauks üldiselt kõige meelsamini seda, mis tema ametit puudutab. Siiski jõutaks kaugemale, kui mehed-naised asju ühiselt arutavad, üksteisele ennast vastandamata.

Klubi asedirektor Olev Ulp:

Eesti NSV vabastamise 40. aastapäevaga seoses tuli tähele panna repertuaari valikut. Diskoteegi ideelis-kunstilise taseme tõstmisel teoreetiliselt hästi ei jää, kuid muusikaline baas on väga nõrk. Näiteks R. Valgrest programm ei toetunud just muusika puudumise pärast.

Ollakse hädas üliõpilaskohviku miljöö parandamisega. Disipliini osas paneb muretsesema see, et seltskonniti tulles on pooltel külalistel dokumendid puudu. Kuna kontrollijaiks on tavaliselt naisterahvad, siis marsitakse lihtsalt sisse. Alkoholi? Baaris müüakse vaid ühte kokteili; see probleem on mitmetahulisem.

Ülikooli spordiklubi juhataja Ivar Valge:

Pallimäng, võimlemine ja ujumine on 6000-liikmelises klubis kõige populaarsemad alad, omati kõik võimlasesse, ujulasse ega Toome tenniseväljakule ei mahu. Sellepärast peab suurem hulk esialgu rahvaspordi, matkade ja spartakiaadidega leppima. Kõrgkoolide üliõpilises arvestuses on Tartu 21. kohal. Maailmaspordi areenile on jõudnud Jaan Ehlvest ja Valter Külvet.

Konverentsil oli külas Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees Arnold Rüütel, kes kinnitas, et vabariigi tasemeni küündinud küsimused saavad läbi vaadatud, kuid väga palju on võimalik ära teha oma jõududega.

Nii on sõnadest sõnadeni üsna lühike tee: ametiühinguse probleemide jätkuv. Nende lahendamiseks aga tegutseb nüüdsest kaks iseseisvat organisatsiooni. Milliste tegudeni jõutakse, näitab tulevik.

Sõnavõtte tähendas üles

ANU PALLAS.

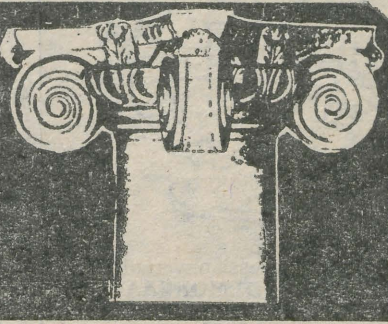
Toimetaja VARJE SOOTAK

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 34 (1393)

Reedel, 30. novembril 1984

Ilmub 22. novembrist 1948

Hind 2 kop.

SONUM

Stockholmis, Göteborgis, Uppsalas

10.—17. novembrini esinesid Rootsis meie ansambel «Lakstigal», rahvapilliansambel ja kolm paari rahvatantsijaid — kokku 16 üliõpilast. Sõprusühingu turismigrupis olid ka professorid Ago Künnap, Karl-Samuel Rebane, Lembit Raid ja Lembit Tähepõld ning klubi direktor Heino Variku ja ansambli juht Maie Eljas. Anti kontserte. Kohtuti sealsete taidluskollektiividega, uudistati Rootsi vaatamisväärsusi, mille seas oli ka Uppsala ülikool. Mõnes järgmises lehes saab Rootsi muljeid lugeda läbi üliõpilase pilgu.

Ajakirjanduse päevaprobleemid

23. novembril kohtus EKP Keskkomitee propaganda- ja agitatsiooni osakonna juhataja asetäitja Tõnu Laak žurnalistikaosakonnaga. Ta kõneles ajakirjandustöötajate ülesannetest ning vastas paljudele küsimustele, mis puudutasid nii uusi väljaandeid, tiraaže kui ka tehnilist baasi.

Juubelijuttu

Täpselt nädal tagasi tulid peahoonesse kokku eesti kirjanduse ja rahvaluule uurijad ning huvilised, et pidada kateedri 40. aastapäeva meelest sisuka konverentsiga. Professor Karl Muru tuletas lilledõiega meelde kateedrit pikemat aega juhtinud professoreid Karl Taevi ja Harald Peepu. Pärast seda jäi tribüün põhiliselt noorte jõudude valdusse. Värvikama ettekande «Viitlipalade muusikalisest vormist eesti rahvatraditsioonis» tegi värske vilistlane Airi Liimets muusikakooli õppejõu Kalle Loona viiuli abiga. Kuulajaid murdu ei olnud, kuid kõiki esinejaid jälgis tähelepanelik auditoorium.

Peale konverentsi istus kateedri-rahvas G. Suitsu — põhilise teenäitaja — portree all ja vestles sõjajärgsetest aegadest professorite Karl Taevi ja Eduard Laugastega.

Nädal Sverdlovskis

19.—23. novembrini olid seal üleliidulisel olümpiaadil Ain Kabal õigusteaduskonna V ning Sven Papp, Peep Pruks ja Vesse Võhma IV kursusel ning õppejõududest allakirjutanu.

Kui arvestada seda, et teaduskonnas olümpiaadivõistkonda eraldi ette ei valmistata, siis võib pidada 8. kohta 15 hulgas päris rahuldavaks. Parem võiks olla meie üliõpilaste vene keele oskus.

Tutvuti ka Sverdlovski Juriidilise Instituudiga, mis on üks kesksemaid juriidilisi õppeasutusi Liidus.

ERIK KERGANDBERG

12. novembri koosolekul võeti NLKP liikmeks teadusraamatukogu töötaja Natalja Gordejeva, liikmekandidaadiks geneetika ja tsütoloogia kateedri dotsent Raivo Masso, Tõnu Talvi bioloogia V ja Paavo Kollom kaubandusökonoomika III kursuselt.

Õigusteaduskonna juhtivate õppejõudude osavõtul poliitilises kasvatus töös kõnelesid parteibüroo sekretär Rait Maruste, parteikomitee liige Mart Sörg ja parteikomitee sekretär Advig Kiris. Võeti vastu otsus.

EKP TRÜ komitees

Komitee liige Ado Jaagosild analüüsis šeflustööd vabariigi majanditega.

Kinnitati abinõude plaan TRO juhtiva kaadri osatähtsuse tõstmiseks lähtudes NLKP Keskkomitee otsuse «Eesti NSV juhtiva kaadri osavõtul töötajate hulgas tehta- vast poliitilisest kasvatus tööst».

26. novembril võeti NLKP

liikmeks Olga Malõševa (füüs. II k.), ja Miroslav Alektorov (ravi I k.) ning liikmekandidaadiks Marika Pahk (def. III k.), Kalle Leps (maj. küb. V k.), Sander Hannus (rak. mat. labori insener) ja Toivo Jäppinen (maj. küb. V k.).

Arutati bioloogia-geograafia- teaduskonna parteibüroo tööd parteiarhiivi andmisele kuuluvate dokumentidega ning EKP TRÜ komitee otsuse 1982. aasta 11. jaanuarist «Žurnalistikaosakonna üliõpilastega tehtavast ideelis-poliitilisest kasvatus tööst» täitmist.

«Teadus» teeb kokkuvõtteid

Ühingu «Teadus» ülikooli organisatsiooni XI konverents peetakse kolmapäeval, 5. detsembril kl. 15 TRÜ nõukogu saalis. Deleagaate hakatakse registreerima samas tund varem.

***

Täna pakume üht-teist konverentsil kaasamõlemiseks. Avaldame juhataja esimehe MÄRT SAARMA tähendamisi. Kõigepealt — KES ON LEKTORID?

Ülikoolis on 21 algorganisatsiooni 609 lektoriga. Aruandeperioodil (1982 — 84) kasvas liikmete arv 41 võrra. Arvukamad on meditsiini (92), filoloogia (63), UMPI (41), õigusteaduse (40), raamatukogu (36) ja majanduse (36) algorganisatsioonid. Kõige vähem on liikmeid teadusliku kommunismi (7), RSRi (14), poliitilise ökonomia (16) ja psühholoogia (17) osas.

Kahjuks on praegu üliõpilasi ühingu liikmete hulgas ainult 22. Noorte lektorite kooli on igal õppeaastal lõpetanud paarisaja tudengi ümber. Nende ettevalmistamist arutati möödunud aastal juhataja pleenumil. Leiti, et põhirohk tuleb

üliõpilaste lõplikul ettevalmistamisel lektoriks panna algorganisatsioonidele.

KUI PALJU LOENGUID PEETAKSE? Loengute üldarv ulatub aruande ajal esmakordselt aastast üle viie tuhande. Tänavu üheksa kuu jooksul on peetud 3207 loengut. Arv suureneb veel tunduvalt, sest paljud lektorid esitavad oma andmed alles aasta lõpuks. Kõige rohkem esinetakse loengutega väljaspool linna (näit. 1983. a. — 1449), siis Tartus (1188) ning ülikoolis (1023). Ülikoolis peetud loengute arv oli eriti suur 1982. aastal seoses juubeliga — 1330 (linnas 1034).

SOTSIALISTLIK VOISTLUS toimub kahes alagrupis: ühiskondlik-poliitilise suunitlusega ja ülejäänud algorganisatsioonide vahel. Möödunud aastal võitsid esimeses alagrupis poliitilise ökonomia, pedagoogika ja NLKP ajaloo, teises alagrupis keemia, psühholoogia ja raamatukogu algorganisatsioon. Tänavune võistlus on pühendatud võidu 40. aastapäevale. Peale loengulise tegevuse hinnatakse ka uute lektorite ettevalmistamist,

loengute retsenseerimist, uute loengute ja loengusükli koostamist ning meetoodilist tööd. Sotsialistlik võistlus on elavdanud tunduvalt sisulist tööd. Püsiva loengulise tegevuse poolest võib esile tõsta poliitilise ökonomia (büroo esimees E. Hansberg), pedagoogika (I. Soop), ajaloo (S. Vahtre), NLKP ajaloo (L. Raid) ning riigi ja õiguse (H. Kärtner) algorganisatsiooni.

EESPOOLSELE TEMAATIKALE lisaks võime välja tuua sedagi, et suurenenud on noorte auditooriumile peetud loengute hulk: 1982 — 28% kõigist esinemistest, 1983 — 32% ja 1984 — 35%. Tutvustatakse marksismi-leninismi teooriat, rahvusvahelise noorsooliikumist, sotsialistlikku elulaadi, sotsialistlikku seadusandlust jm.

MIS VOIKS PAREM OLLA? Peale selle, et rohkem peaks ühingu liikmete hulgas olema üliõpilasi, võiks kõik lektorid pidevamalt oma loengupidamise andmed ära tuua. Rohkem tähelepanu tuleks pöörata ka loengute retsenseerimisele.

Taidluskonkursi tulemused teada

I žurnalistikaos.
II defektoloogias.
III geograafias.
IV õigust.
V arstid.
VI bio'ogias.
VII füüsikaos.
VIII majandust.

TRÜ komsomolipremia — õi-

gust. kavale, mis käsitles noorsoo- ja üliõpilastefestivali teemat.

Eripremiad:
Parim naisosaäitja — Brigita Lepamets (arstid).
Parim meesosatäitja — Kalev Kudu (žurn.).
Parimate rahvuskarakterite esindajad: soomlane — Ülle Jõe (biol.), tsuhtsid — Kaie Nasser,

Irena Luik, Pilvi Tauver (biol.), mongol — Jüri Ruut (keemiaos.).

Kõige nägusam lavastus — defektoloogidel. Rebasesurdipremia — füüsikutele.

Zürri ja kõigi konkursil osalenu- te kohtumine, samuti autasustamine on teispäeval, 4. detsembril kl. 19.

● Ajakirjanduse tudengid tulid laulusõnu Kudu, keda zürri pidas parimaks meesnäitlejaks.

lugedes esimeseks. Paremalt kolmas on Kalev EVALD VELDEMANNI foto

Uudisteni!

SONUM

Inglise keeles hästi

19.—23. novembrini Alma-Atas toimunud üleliidulisel inglise keele olümpiaadil «Üliõpilane ja teaduslik-tehniline progress» esindasid Eestit neljandat korda meie üliõpilased. Võistkonda kuulusid inglise filoloogia IV kursuselt Piret Tergem, Anne Uksti, Tiina Tark ja Ingrid Reelend. Piret Tergemile oli see teine üleliiduline olümpiaad.

TRÜ võistkond saavutas seekord neljanda koha (möödunud aastal jagasime 2.—3. kohta Leningradiga). Tulemust võib pidada heaks, sest ees on Liidu tugevaimad (Moskva, Valgevene) ja Leningradist jäime maha vaid kahe punktiga.

Individuaalselt sai aukirja kolmanda ülesande parima sooritamisega eest Piret Tergem.

Olümpiaadi teadusliku konverentsi kirjanduse ja kunsti sektsioonis pälvis preemia parima ettekande eest Ingrid Reelend.

HEINO LIIV

NB!

«Meil käis külas...», «III kursuse soitis...» — miks sellest midagi lehes pole, küsid võib-olla Siina, lugeja. Kindlasti oli sel nädalal mondagi põnevast paljudele kursustel, rühmades, osakondades, teaduskondades. Sünnustevaene polnud ilmselt ka ringide ja klubide elu. Tahaks taas meelde tuletada toredat tava — ärme unustame ka ülikoolilehte. Et järgmises lehes oleks juba rohkem lugeda sellest, mida tegime, mida teeme.

Üliõpilasuudiste vahendajaiks on ka teaduskondade pressisekretärid. Kui ei jõua ise paari rida kirja panna, võib pöörduda nende poole. Kes nad siis on?

ajaloot. — Terje Alop (ajal. II k.),
arstid. — Jaanus Harro (ravi IV k.),
biol.-geogr. — Pille Pentel (geogr. II k.),
filol. — Malle Toomiste (žurn. II k.),
füüs. os. — Indrek Jentson (füüs. III k.),
keemiaos. — Marek Strandberg (keemia II k.),
maj. — Helle Ümarik (maj. küb. IV k.),
mat. — Age Virkus (mat. III k.),
õigust. — Triin Rahn (II k.).
Komsomolikomitee tegevust aitab kajastada Imbi Ernits žurn. II kursusel.

Õppejõududepoolset pressiväge nii kindlalt paigas pole. Või püüaksime ka selle poole? EPAs korraldab igas teaduskonnas oma probleemide kajastamist akadeemia lehes üks õppejõud. Mida arvatakse?

Toimetuse tel. on 35180, asume peahoone ruumis 241. Muidugi ei istu me pidevalt paigas uudiste ootel, vaid otsime neid ka ise. Sellepärast o'leks tarvis pidevat koostööd, sest ülikoolis on ikkagi üle 5000 tudengi, üle 80 kateedri ja palju muid allasutusi.

Sügisel pressikonverentsil andis **SAKSA DEMOKRAATLIKU VABARIIGI** kõrg- ja keskerihariduse minister Hans Joachim Böhm ajakirjanikele teada, et 1984. aasta 1. septembrist asus riigi 54 ülikooli ja muu kõrgkooli ning 240 keskeriõppeasutuse esmakursustel õppima 74 000 noormeest ja neidu.

(«Ульяновец»)
(«Студентска Трибуна»)
(«Московский университет»)

*

TSUVAASI RIIKLIKU ÜLIKOOI komsomoliorganisatsioon on oma šefluse alla võtnud Poretskoje internaatkooli kasvandikud. Tihti sõidavad ülikooli agitbrigadid Poretskojesse kontserte andma. Kooliperele on tudengite külaskäigud alati suursündmuseks — väikesed poisid ja tüdrukud tervitavad üliõpilasi rõõmuisaga ning on siralt tänuilukud raamatute ja lauamängude eest, mida ülikooli komsomoliorganisatsioon neile nii oht-rasti kingib.

*

Suurt meelepaha austria demokraatide ja antifasistide seas tekitas **GRAZI ÜLIKOOI** aula sissekäigu kõrvale kinnitatud mälestustahvel, mis avati pidulikult Austria rahvuspühäl, 26. oktoobril, ning mille ülespaneku initsiaatoriks olid saksa natsionalistlikud ja revanšistlikud üliõpilasiorganisatsioonid.

«Im Gedenken an alle ihre Angehörigen, die in den Jahren 1934 bis 1955 der politischen Willkür und dem zweiten Weltkrieg zum Opfer gefallen sind — Die Karl-Franzens-Universität Graz», on kirjutatud tumehelisele marmortahvile, mis edumeelsete üliõpilaste hulgas otskohe «pruuniks» ristiiti. Mälestuskiri võrdsustab fašismiohvrid natsidega, kes hukkusid 1934. aastal (teatavasti üritati tolle aasta 25. juulil Austrias toime panna fašistlik riigipööre), ning sõjakurjategijatega, kes mõisteti surma pärast 1945. aastat. «Pruun» tahvel leidis heakskiidu ka Grazi ülikooli rektori Mitteri poolt. Viimane deklareeris, et peab mis tahes kriitikat häbematuks. «Me mälestame kõiki ohvreid kõikidest leedidest», märkis rektor (muide, endine natsionaalsotsialistliku partei liige). Fašismiohvrite mälestust mõnitava tahvli mahavõtmist nõuavad nii Steiermarki liidumaa kommunistid kui ka kogu demokraatlik tudengkond. Grazi ülikooli juhtkonnale saadetud märgukirjas nõnditakse, et sisuliselt mõtlevad tahvlipanijad «ohvrite» all ikka vaid hukkunud natse ning et «selle mälestustahvliga antakse panus meie lähimineviku maskeerimisse».

(«Volksstimme»)

*

«Mõraseid pärleid» tuleb sisseastumiskirjandis tihilugu ette. Erandiks ses suhtes pole ka kirjandit, mida produtseerivad **MOSKVA RIIKLIKU ÜLIKOOI** pürgijad. Väike valik tänavusest pärlikarist.

○ Petšorin kappas mägedes nii külma kui vihmaga, kümetumist kartmata.

○ Autoriidee koguraskust kannab Petšorin, kuigi ta on ohvitser ja kõrgema seltskonna täieõiguslik liige.

○ Romantism avaldub detailides: mägilased on ratsudest lahutamatud.

○ Petšorin oli egoist. Ta tõi Bela ainult enda jaoks.

○ Lermontovile teeb muret tema põlvkonna viljatus.

○ Petšorin astub välja suurilmaseltskonna vastu, pidades seda kõikide pahede aluseks.

○ Grušnitski on inimene, kelles on esindatud sellised loomujooned nagu hõõplemine, teesklus ning teised väljapaistvad omadused.

Hakatus tehtud

Nädalavahetusel oli Käärikul üliõpilaste ametiühingu aktiivi seminar.

Üliõpilasiorganisatsioonide eripära on kaadri pidev vahetuvus, mistõttu peab igal aastal alustama põhitõdedest. Kokkutulnuile kõnelesid ametiühingukomitee esimees Ants Kull ja aseesimees Sirje Astel, sõna said sekka õelda kõik.

Esimesed ülesanded on praegu tööplaanide koostamine, liikmepileti vahetamine ja teaduskondade aktiivi väljaõpetamine. Probleemiks number üks on aga ühiselamud.

Traditsiooniliselt kuuluvad laagri kavva spordivõistlused ja mälumäng. Seekord varjutas osalemisrõõm kõik muu: keegi küll võitis ja keegi kaotas, aga auhinnatorte sõõdi sõbralikult koos. Oma pitseri vajutas ka kadripäev. Laupäevate «kadriball» oli täielik improvisatsioon. Meeldiv vaheldus argipäevasele Tartule oli kadrimatk Kääriku kuplile.

Üliõpilaste ametiühingukomisatsioon on eksisteerinud vaid kaks nädalat. Tööplaanid pole veel lõplikult kinnitatud (seda tehakse 7. detsembril ametiühingukomitee büroo istungi), kuid juba võib esimeste ürituste järele kirjutada «tähtsust».

SÕNUM

Eile toimus I kursuste rühmaorganisatsioonide koosolek.
ULO VELDRE,
žurn. I k.,
a/ü. pressigrupi liige

Järgmine kord Vilniuses

Üliõpilaspäevade aegsel neljapäeval ootasime raudteejaamas Vilniuse õigusteaduskonna tudengeid loosungi all «Labas vakarast!» (Tere õhtust!). Nii algas kahe vana kõrgkooli õigusteaduskondade sidemete taasloomine. Reedel vaadati linna ja ülikooli ennast, kõige lähemalt muidugi õigusteaduskonda. Kohtuti dekaani dots. Albert Paltseriga ning õhtul saadi osa meie üliõpilaspäevadest. Ivo Linna ja Henn Rebase kontserdi kohta arvati: «See on ju imetorel». «Rock-Hotelli» peoõhtul õppisid leedulasi isegi polkat.

Laupäeval oli meie korvpallipoisse ergutamas uues spordihoones ka kolm õppejõudu. Tartlased juhtisid pidevalt, vahel koguni 14 punktiga, lõpuks jäi edumaaks vaid 3 punkti. Võidukasse meeskonda kuulusid Mihkel Juhkami, Martti

Viirand, Toomas Kivimägi, Ilmar Tolmats, Vesse Võhma ja Owe Ladva. Õhtul uudistati miilikut ja võeti kokku paari päeva jooksul nähtu-mõeldu.

SIRJE OIM,
SIIRI TIPP,
õigust. IV k.

Autasustamisi

Kauaaegse eduka pedagoogilise ja aktiivse ühiskondliku tegevuse eest autasustati 60. sünnipäeval ENSV KKEH Ministeeriumi aukirjaga poliitilise ökonoomia kateedri vanemõpetajat **Linda Paglandit**.

Eduka töö eest EOE Sakala regiooni komandörina pälvis ENSV KKEH Ministeeriumi aukirja komsomolikomitee asesekretär **Jaan Vihrov**.

TRÜ aukirjaga autasustati esikujuliku töö eest sõjanduse kateedri õppejõudu **Pjotr Ljavinskovi**.

Tänu

Kauaaegse tulemusrikka töö eest pälvisid rektori käskkirjas õnnitluse ja tänu 60. sünnipäeval dots. **Vilma Trummal**, vanemõpetaja **Linda Paglant** ja pearaamatukoguhoidja **Leida Alver**, 65. sünnipäeval pearaamatukoguhoidja **Tiina Sepp** ja 70. sünnipäeval koristaja **Valve Teder**.

Kaljo Põllu graafika

● Alempois. Metsotinto. 1980.

1975. aastal suundus kunstnik Tallinna ERKIsse joonistamist õpetama. Ülikooli teema (peahoone, raamatukogu, looduskaitsering, õp-

pejoud...) on aga jäädvustunud ka paljudel eksliibristel. Lähme ise kaema — kodalasi, kaliväge, meie kaasaegseid.

TAIDLUSKONKURSI TULEMUSED TEADA

● Telsena esinenud defektoloogide antiikmaailma etendamine tõi nad telsele kohale.

EVOLD VELDEMANNI foto

ÜLIÕPILASPÄEVAD

Kes ei tunne Gustav Naani?

Vana tuttavaga on alati hea kohtuda. Tartu tudengil oli selleks võimalus üliõpilaspäevade ajal.

Kohtumise alguseks ei olnud Vannemaise ringauditooriumis ühtegi vaba kohta, kuigi vestluse teemat ei teatud. Kas oli tegu halva reklaamiga või taotles esineja ootamatuse efekti? Igatahes kui selgus, et juttu tuleb teadusliku mõtlemise, ideoloogia ja emotsioonide vahelkordadest, läbis saali üllatunud kahin. Ootamatusi on nii positiivseid kui negatiivseid; seekordse üllatuse võib meeldivate hulka kanda.

— Millest Gustav Naan rääkis?

Rääkis 60ndate aastate «helgest tulevikueufooriast» ja 70ndate «külmast dušist»; erinevatest ideoloogiatest ja filosoofilistest kontseptsioonidest. Palju käinud ja näinud mehena tõi hulgaliselt huvitavaid näiteid, demonstreerides kogu loengu vältel kadestamisväärsed eruditsiooni.

— Mille eest hoiatas Gustav Naan?

Kooris mõtlemise eest! Viimane olevat omane ainult emotsionaalsele inimesele. Seetõttu pakkus akadeemik alternatiivi: iga inimene peaks omandama teadusliku mõtteviisi. Ja õige ka! Milleks aatomisajandi inimesele emotsioonid? Tänapäeval meie ette kerkinud keerulisi probleeme võib lahendada ainult ülitäpse, arvuliku mõtlemisviisiga. Kas inimesest arvutiks? Muidugi mitte! Seda tõestas ilmekalt lektor ise. Ta püüdis teadusliku mõtlemisviisiga inimesena kirjeldada «sõnasõda» Jaan Kaplinskiga, kuid emotsioone täielikult vältida ei suutnud.

— Miks on emotsioonid Gustav Naani arvates kahjulikud?

Nad on baasiks šarlatanlikele ideoloogiatele (religioon, sovism). Selliste ideoloogiate kasutuses on umbes 200 manipuleerimisvahendit ja osale neist on praktiliselt võimatu vastu seista. Paljud on aga oma mõjuvuse kaotanud seoses inimese mõtlemisvõime arenguga.

Tänapäeval on kasutusele võetud teaduslik ideoloogia, mis manipuleerib nii mõisuse kui tunnetega. Olemuselt ratsionaalse ja loogilisena ületab see eelnevaid ideoloogiad igakülgsest. Viimati õeldut demonstreeris lektor ka näitlikult.

— Kuidas mõisteti Gustav Naani?

Teema valikuga tabas akadeemik seekord naela pead — ideoloogia-probleemid on alati Tartu tudengit huvitanud. Lektori läbinisti teaduslik lähenemine probleemidele jäi siiski publiku argimõtlemise jaoks kohati raskesti mõistetavaks. Kui vältluses J. Kaplinskiga ei jõutud «inimemõistmiseni» erinevate mõtlemissüsteemide tõttu (emotsionaalne teadusliku vastu), siis seekord ei jõutud vältlusenigi.

— Mida ei küsitud Gustav Naanilt?

Millal võib jälle temaga kohtuda?

Millal võib jälle seisata Aja, et vaadata elule nagu malelauale?

ULO VELDRE,
JORI LUIK

Spordishow

● Pühapäeval toimus TRÜ uues spordihoones spordishow. Rahvuslikel spordiaadel võistlesid EPA ja TRÜ võistkonnad, esinevad võimlejad ja džudokad, muusikant tegi ansambel «Hampelmann».

Alguse sai uus spordiaala — segapaaris (kaitsja-ründaja) jalgpall. Esimese huvitava ja pingelise kohtumise võitis TRÜ tulemusel 6:3. Kombineeritud teatevõistluses oli kiirem bio-geo võistkond TRÜ ja EPA majandusteaduskondade ühendvõistkonna ja KKT ees. Üliõpilaspäevade TRÜ ja EPA organisatsioonide vahelises poornivõistluses jäid peale epakad.

Lauri Nebel, Jüri Aarma ja Kaarel Kilvet täitsid võistlustevahelisi pause muusikaga. Julgemad kasutasid seda võimalust tantsimiseks. Naisvõimlemise ja tantsurühmade kõrval astusid üles ka harulduseks muutunud meesvõimlejad.

Parimaid ja aktiivsemaid premeeriti üliõpilaspäevade sümbolika ja tortidega.

ULO VELDRE,
žurn. I k.

PUHENDATUD TUDENGIELU PILTE KÕIGILT, KELLEL NEED VAHVASTI VÄLJA KUKUVAD. AVALDAMA HAKKAME KOHE.

Tudeng koob, keedab, küpsetab

EHK VÕILEIB EI ANNA HÄBENEDA

Reedel, 16. novembril toimus uues kohvikus teaduskondadevaheline enneolematu kokanduskonkurss. Osa võttis 14 võistkonda — umbes pooleks nii TRÜst kui EPAs. Seni on olnud ettekujutus soliidsest üliõpilaspäevade üritusest kuidagi teistsugune ja nõnda olid pealtvaatajad ja osavõtjad erilisel eelil. Leidus ka, mida imeks panna. Looduse kroon — meesüliõpilane — oli pannud ülle tõise kiili, võtnud ligi söögitegemise riistad ja mahuka abikirjanduse, muust

mitmekesisest atribuutikast rääkimata. Moekommentaariks olgu öeldud, et nüüdne mees varjab juuksed rätiga, mis on sõlmitud rohke fantaasiaga. Oma erinevust naisest rõhutab ta ka semantiliselt — nähtavale kohale pannakse täht «M». Moes on jälle veetlevus — kurgu all veikleb kihilips. Nuga olgu selline, et temaga saab tappa nii siga kui laduda müüri. Igihaljas on mees EPAs.

«Võistleja A. L. arstiteaduskonnast, mida see kõik tähendab, kuidas suhtuda niisugusesse konkurssis?»

«Kogu maailmas korraldatakse neid, vennasvabariikides samuti. Miks siis mitte ka meil. Osa võtavad ainult mehed ja sellepärast, et nad on alati olnud pa-

rimad kokad. Peale selle võib just neilt oodata midagi üllatavat ja originaalset. Iga tüdruk võib ju teha võileiva, aga mees võib teha võileiva, mõistate, võileiva!»

Asjatundjad kõrges žüriis olid Helju Vainla «Kaunasest» (naisterahvas!), meisterkokk Heino Jürimiste EPAs ja komsomolikomitee aseesekretär Ardo Kubjas. Kaks kogukat degustaatorit on avalikel andmetel ka praegu tervise juures.

Kui konkurssilased vehklesid terariistadega eesliinil, lisasid silmailu Tartu 12. Keskkooli pisikesed peotantsijad ja lõpuks sai mõnigi üliõpilane päris härjapõlvlasega jalga keerutada.

Einevõileivad hakkasid valmis saama, rahvas tungema ja komisjon otsust tegema. Esikoha pani kinni Jüri Anissi-

mov arstiteaduskonnast, kelle šeddöör oli pühendatud väga üksildasele tundmatule loomale tundmatu loomaaias.

Teiseks jäi ajaloolane Margus Lään, kes demonstreeris ajahambast puretud «Liivakella».

Kolmandale platsile tuli Kalle Hüüs EPAs, ta õpib agronoomiat ja oli hakkama saanud kulinaarse «Lillepeenraga».

Vaimukusepreemia ulatati leivatordi «Elevant» loojatele.

«Osavõtjaid tuli isegi rohkem, kui oodata oskasime. Väga rõõmsustav! Huvilisi oli ka üllatavalt palju,» rääkis ürituse õnnelik eesvedaja Heino Jürimiste. Kogemata ütles ta välja ka kogu konkursi salajärg: «Arvan, et naist kõiki lasta on rahvuslik kuritegu.»

Mekkinis ja vaatasin seal minagi, vuntsi sain märjaks, suhu ei saanud midagi.

IMBI TOOMISTE

Naerame koos?

minnes uhkab hing pahameelt täis. Põhjus on lihtne. Põhjus on Ivo Linna.

Vabandatagu säärane otseütlumine. Ivo ise pole milleski süüdi. Tema roll — Viktor Vene — on teostatud täiesti tublil tasemel, vähemalt ei saa Ivo Linna mängu halvaks pidada. Siiski hirsakab publik üksmeelselt naerda, kui kapten Vene suust kõlab kõige süütum repliik. Mõnel puhul pole seltsimees kaptenil vaja suudki paotada, teda nähes kahiseb saal suures üksmeelses ja innukalt. See pani näitlejale (just, ja mitte lauljale) lausa kaasa tundma. Sest Ivo Linna, kordan, ei mänginud üldse mitte kehvasti. Viltu lasti sellega, et ta üldse sellesse rolli kinnitati. Filmi autorid võinuksid ette näha, milliseks kujuneb saali reageering, nähes linal nii tuntuil lauljat, nagu Ivo seda on.

Teisest küljest aga pole autorid süüdi. Tegu võib olla vaatajakrambiga. Umbes taoline lugu juhtus mõni aasta tagasi Ain Lutsepaga. Julmavõitu mäendžeris (seda ta ju «Slaagris» oli) nähti ikka muhedat ja tõlbivõitu Tõnissoni «Kevadest». Aga kui Lutsepaga on juba harjuma hakatud, siis Ivo Linnaga vae-

valt. Nii et palju sõltub vaatajast ja vaatamisest. «Reekviemis» pole tegu mitte Ivo Linna, vaid Viktor Vene, seda tasub meeles pidada. Siiani oli juttu vaid ühest näitlejatööst, vaagimist vääriskid aga kõik. Näib, et just näitlejatööd pluss Jüri Sillart kaameramehena seda filmi väärtustavadki. Eriti tubli oli Sulev Luik, kes oma olemasolu «Reekviemis» täielikult kahe stseeniga õigustas (vestlus Mariga ja repliik «Te võite minna Ewelini!»).

Kui dramaturgia on meie filmi tüütuseni kirutud nõrgim külg, siis operaatorid on meil toepoolest tublid. Jüri Sillart vahest isegi kõige tublim. Kui ta kasutanuks natuke vähem teravat punast valgust, võinuks tema tööga päris rahule jääda.

Need üksikud mõtted ei pretendeeri sugugi nimetusele «releensioon». Lihtsalt raske on jagu saada kibedusest, mille jättis hinge saali mõnevõrra rumal teageering. Aga tõsisemat analüüsi «Reekviem» väärib ja kindlasti saab see ka teoks. Või ... lähme kinno, vaatame Ivo ja naerame koos?

KADRI UGUR, žurn. I k.

Hüpe tantsukingadesse

Üliõpilaspäevade ärevamat peomeeleolu oli tudengil igal õhtul võimalik ühel või isegi kahel tantsupõrandal maandada. Kõigil neil, kes tahes-tahmata üritustel passisvema poole hulka kuulusid, avanes õhtul võimalus kogu vaoshoitud energia välja elada. Sellest ka pidude populaarsus ja ülerahvastus.

Kavva oli lülitatud just selliseid pidusid, mida muudu harvemini

kohata võib (ball, country-salong). Natuke pikemalt ballist ja countryst, mis teistest enam pidulikkude ohkkonda kandsid.

Kõige meeleolukamana ja tudenglikumana tundus olevat countryõhtu EPA klubis ansamblitega «Kapell» ja «Justament». Esinejate hoogne mäng ja särts suutsid publiku kohe kaasa haarata, nii et õige pea tantsijad oma naha peal

ventilatsioonisüsteemi puudulikkust tunnetama pidid. Ei nõretanud mitte üksnes tantsijad, vaid isegi klubi seinal... Vaatamata ruumide äärmiselt täistopitusele oleks countryõhtule soovijaid olnud veelgi. Siit küsimus, kas ei võiks neid õhtuid sagedamini korraldada või peavad nad jääma tõesti ainult tippuristuste privileegiaks?

(Järg 4. lk.)

TAIDLUSKONKURSI TULEMUSED TEADA

Jäagu lugeja mõistatada, missugust looma geograafid siin kujutasid. Juba selle looma eest võinuks auhinna saada. Kokkuvõttes tulid nad kolmandaks.

Evald Veldemanni foto

Albert Valdes

(1. XII 1884 — 16. XII 1971)

1. detsembril möödub 100 a. väljapaistva meditsiinidoktori (1922), Eesti NSV teenelise teadlase (1945) Albert Valdese sünnist.

Prof. A. Valdesel on suuri teeneid eesti meditsiinilise oskuse loomisel ja perioodika rajamisel. Koos J. V. Veski ning meditsiinispetsialistidega täpsustas ja lõi ta suure hulga oskussõnu, mis ajakirja «Eesti Arst» vahendusel rahvakeelde juurdusid. TRÜ ajaloo muuseumis on prof. A. Valdes meditsiinilise terminoloogia käsikirja 14 vihikut.

1946—49 oli prof. Valdes arstiteaduskonna dekaan, aidates kaasa teaduskonna taasavamisele ja edasiarendamisele. Sõjajärgsel ajal oli A. Valdes ka Eesti NSV peapatoloog-anatoom.

Teaduslikus uurimistöös jõudis ta eksperimentaalset meetodit kasutades väljapaistvate tulemusteni ainevahetushäirete morfoloogilise uurimise alal.

MARGIT PAID

F. G. W. Struve

15. IV 1793 — 23. XI 1864

23. novembril möödus 120 aastat silmapaistva astronoomi, Tartu ülikooli kasvandiku, Peterburi TA akadeemiku F. G. W. Struve surmast.

Struve lõpetas Tartu ülikooli füüsikadiplomiga, kuid otsustas pühendada end täppisteadustele. 1813. a. omistati talle filosoofiadoktori kraad astronoomia alal ja paljutöötav noor õpetlane määrati astronoom-vaalajaks ülikoolis.

1818. a. sai ta Tartu Tähetorni direktoriks ja 1820. aastal kinnitati korralise astronoomiaprofessori kohale. Tema eestvõtmisel muretses tähetornile ajakohased vaatlusrüstid (sh. maailma suurim teleskoop) ja instrumentid.

Struve saavutas maailmakuulsuse kaksiktähtede alal. 1837. aastal ilmus tema fundamentaalne teos «Mikromeetrilised mõõtmised...», mis on tänapäevani kaksiktähtede astronoomia põhivaraks. Alates 1821. aastast viidi Struve otsesel juhtimisel läbi ka 19. sajandi suurim geodeetiline töö — meridiaanikaare mõõtmine Põhja-Jämeerest Doonau suudmeni (2800 km ulatuses). Tartu ülikoolis tekkis ja arenes Venemaa astronoomia koolkond.

Struve ajal (1813—1839) sai Tartu Tähetornist üks juhtivaid tähetorne maailmas.

MARJE RAUDSEPP

„Kurejutud“

Mida arvata kohtumisest Tõnu Otsaga? (16. novembril oli teemaks «Noorte perekond ja sellega seotud probleemid.»)

«Huvitav, miks ta nende probleemidega tegeleb? Osa inimesi põeb mõnda haigust, mille ravimiseks lähevad arstiks õppima. Mõnest saab niimoodi psühholoog...»

«Rääkida võib kõike, see võib isegi õige olla, aga mis minul selles kasu on?»

«Pioneeride ja pensionäride juures võib ta ka midagi oma jutudega saavutada, mitte aga keskas või kõrgemas.»

«Ta ajab mind vihale. Vahepeal tekis selline tunne, et oleks teda millegiga visata tahtnud.»

«Mind ei huvita tema «kurejutud» üldse.»

Loetelu võiks jätkata, kuid sel pole mõtet. Vaevalt et ringauditooriumitais rahvast kogunes täielikust huvi puudusest või selleks, et end ainult vihastada. Teistsuguseid arvamusi ei tahetud aga ajalehe kaudu avaldada. Muidugi, kui keegi seda soovib, võib ta seda ise teha. Kõikide osalejate suhtumist ei suutnud allakirjutatu välja uurida ja vaevalt see üldse võimalik oleks olnud. Sellepärast on mingit üldist hinnangut raske anda.

Eks ikka tuldi mingit iva otsima. Palju neid seal oli ja korektselt missugused — see on igaühe jaoks täiesti individuaalne. Näpuga näitamist ja nõuandmist (nagu dr. Noormanni rubriigis) polnud. Olid faktid, mis löid vabariigi üldisematest perekonnaprobleemidest üsna selge pildi. Nimetatud Eesti maailmarekorditest, mõningate uuringute tulemustest ja Tõnu Otsa isiklikest tähelepanekutest võiks iseloomustamiseks ära tuua ühe fakti — Eestis registreeritud 100st abielust lahutatakse 51. Kommentaarid on liigsed, niigi on selge, et välja kujunenud moraalinõuete juures on see arv liiga suur (NSV Liidus kõrgeim).

Lektor ei käsitlenud seekord konkreetsete inimeste suhtlemisprobleeme. Jutuks tulid üldisemad vead, mis pole tingitud otseselt abieluinimestest endast, küll aga saavad lahutuste põhjusteks. Muidugi polnud öeldu selleks esile toodud, et oma vanemaid ja kehtivat lastekasvatamise süsteemi süüdistama hakata (kuigi nad vahel sedagi väärt on). Tõnu Otsa enda sõnade kohaselt olid need vaid pidepunktid mõtlemiseks.

Praeguste täiskasvanute põlvkondade «päästmiseks» ei jäänud kõlama ühtegi mõtet, küll aga tänaste ja tulevaste laste jaoks. Selles osas võis iga auditooriumis viibinu midagi kõrva taha panna. Ja kuigi mõtteid oli mitu, võis need üheks keskeks taandada — perekonna huvisid jälgides ei tule lastest kasvatada ainult tulevasti selt-simehi, vaid tüdrukutest naisi ja poistest mehi.

Eelmisel päeval toimus samas auditooriumis kohtumine akadeemik Gustav Naaniga. Rahvast oli küll rohkem, aga paljudele käis teema üle jõu. Tõnu Otsa «kurejutude» juures seda õhtu karti pole. Kes aga teemat dr. Noormanni järgi otsustades liiga lapsikult pidas, see eksis, ei maksa unustada, mis vanuseastmele nimetatud «Nooruse» rubriik on mõeldud. Arvata, et üliõpilastele hakatakse rääkima puberteedikute elumuredest, on ilmselt lektori alahindamine. Kes seda aga tegid ja kohtumisele tulemata jätsid, võivad vaid iseennast süüdistada, et nad huvitavast vestlusest ilma jäid.

ULO VELDE, žurn. I k.

4-etapiline teatevõistlus

Kergejõustik on teaduskondades seisku jäänud. Üksikuid tipptegijaid leidub, aga nendega järguta üliõpilased võistlemas ei tae. Kergejõustiku populariseerimiseks teaduskondades oleks vaja võistlusi ka neile, kes tippu ei pürgi. Sellelaadsetel võistlustel tuleks rohkem sisse viia emotsionaalseid momente, üritusel peaks olema massiiseloorm. Komsomolikomitee ja kergejõustiku kateedri algatusel hakkab toimuma 4-etapiline teatevõistlus. I etapp on 6. detsembril, järgmised 1985. a. (21. veebr., 21. märts, 11. aprill). Võistlused toimuvad kergejõustikumanees (Ujula 4), algus alati kl. 20.

6. detsembril võisteldakse 20x150 m (üks ring maneeži) teatejooksus. Seega on võistkonna suurus 20 üliõpilast, sinna ei tohi kuuluda üle kuue noormehe. Järgmistel etappidel võidakse etappi kombineerida. Igal etapil jookseb võistkond 3 jooksu, kevadeks peaks kõigil etappidel osalenud võistkondadel olema seljataga 12 osavõtukorda. Osavõtjateks on arstid, spordimed. osakond, bio-geo, füüs. keemia, matemaatika, õigust., majandust., filoloogiat., ajaoot., KKT I ja III ning KKT II ja IV. Punkte arvutatakse vastavalt osavõtjate arvule (N: üheteistkümmet võistkonna osavõtul saab I—11, II—10 jne., kolme võistkonna osavõtul aja I—3, II—2 punkti jne.). Teaduskonnast võib võistelda ka mitu võistkonda. Iga etapi võitjat ootab magus auhind. Üldvõitja selgub pärast neljandat etappi. Siin peetakse arvestust kahes gruppis.

I grupp — kõikide võistkondade üldarvestus — rändkarikaga;

II grupp — ei arvestata KKT võistkondi — 3päevane puhkelager Käärikul;

Mõlema grupi ülejäänud kahte võistkonda autasustatakse diplomiga.

Neil võistlustel keegi naelkingi ei kasuta. Võistkondade registreerimine 30 min enne algust. Loosi mine kohapeal. Informatsioon saab teaduskondade spordiorganisatoritelt või kergejõustiku kateedri õpetajalt A. Noormetsalt (tel. 334 59).

Ootame aktiivset kaasalöömist!

Kergejõustiku seksioon

Võrkpall läbi

Arvamusel, et tänavustel ülikooli meistrivõistlustel võrkpallis saadakse läbi loobumiseteta, polnud alust. Oma huvide kõrgemale asetamine teaduskonna spordiautantsimisest takistas mängima tulemast õiguse, füüsika-keemia, arsti ja spordimeditsiini naiskonnal ning füüsika-keemia, KKT I k. ja KKT II—III k. meeskonnal.

Nägusa võistlusdressiga paistsid silma naistest õppejõud ja KKT I, meestest õppejõud, juristid, arstid. Võistluslikkusega jäid silma bio-geo võistkonnad. Eeldatavat vastastest nõrgemad, tuldi siiski kohale ja võideldi iga punkti pärast.

Võrdseid naiskondi oli kolm. Tänu ühtlasele koosseisule pälvis esikoha majandus, järgnesid KKT I ja õppejõud. 4. oli KKT II—III k., 5. bio-geo.

Meeste esikoha otsustas õppejõudude 2:1 võit KKT IV üle. 3. spordimeditsiin, 4. arsti, 5. õigus, 6. bio-geo.

Spordiorganisatoritele meeldis tuletuseks, et korvpalliga alustatakse juba märtsis...

Kunsti-kabinet 84

Rombikujuline silt teadetetahvilil juhatab kohvikusse «Sophokles». Siin on üles seatud kunstikabineti näitus, mille moodustavad 18 tööd (peamiselt akvarell- ja õlimaalid, aga ka kaks skulptuuri) kaheksalt autorilt.

Võluvad Kaja Kassi skulptuurportreed: värvitud kips näib sellisele pisižanrile sobivat. Pearuumis veetleb Priit Pangsepa sõbralik triaad «Jüri, Aire ja mina» ning Liivi Lume geonatomiline nägemus «Ab ovo». Antti Kekki eksponeerib kireva koloriidiga ulmepilti «Tänavalt». Kolm viimati mainitud autorit on esinejaist noorimad. Kogenumad kujundavad näituse kaaluvama osa. Vahur Sova kah-

vatu-melanhoolsed joonistused kutsuvad nukrale enesesseuinumisele. Reibas on Külli Muna lahustumis-himuline «Olevus». Seinu kaunistavad veel Ilmar Kruusamäe gastro-noomilis-sošiaalne «Linnavaade tomatikastmes» ja Raivo Kelomehe pettemaal «Hommage à Grünewald». Näitus annab tunnistust kunstikabinetlaste järjekordsest kordaminekust.

Enne peahoonest lahkumist las- kusin keeruga trepist alla kunsti-kabinetti. Eesruumis istus modell. Joonistati... Kappide tagant kos- tis jutukõminat. Peale väikest tut- vumistseremooniast kuulsin üht-teist praegusest näitusest ja kabineti elust üldse. Kõnelesime kunsti-, andekusest ja kunstitegevuse pu- hul hädavajalikust püsivusest, suhtlemisest ning tegevuskunsti-, millest pikemalt kunagi tulevikus.

Kunstikabinet on avatud kõigile kunsti- ja joonistamishuvilistele esmaspäevast reedeni alates kl. 17-st.

IVI MAEMES

Juhuse imed

Üliõpilaspäevadele töid küla- kosti ERKI noored autorid, kes eksponeerivad meie kunstikabineti väljapaneku kõrval tekstiili ja maa- li (raamatukogu kohviku juupees ja vanas kohvikus), graafikat (EPA metsanduskoones) ning ke- raamikat (Ajaloomuuseumis).

Näitused on laiali pillatud nagu enamik vaatajaidki. Ka eksponaate «liidab» omavahel juhuslikkus. Vanas kohvikus võimendab seesugune väljapanek keskpäevast sagimist: juhuslikult sattunud istekoht viib juhusliku pilgu juhuslikule tööle... Sa tajud värve ja tultavaid figu- re, aga süvenedes selguvad üksikud otsingud, mis sinu mõtet juhtima hakkavad. Saadud (väljendatud) idee ei kasva mitte irakord sõnu- miks, selleks tuleb (õhtust rahulik- ku) aega võtta. Kõige vähem aitak- sid sind peal- või allkirjad; kunsti-

ku sõnastus pigem ahistaks sinu maailmanägemist. Ehkki väidetakse kunsti tükki otsitavat, «mida autor sellega ära on tahtnud öel- da», ei pea ma üksnes seda oluli- seks. Tulevasele kunstnikule on minu arust parimaks tunnustuseks, kui ei püüta meelde jätta ta nime, vaid hakatakse maali, pildi vms. kaudu temaga kaasa mõtlema.

Raamatukogus tekitab segadust see, et mõnel tööl on nimed all, mõnel mitte. Sellest foolimata mõ- jub tekstiili vaheldus maalidega võõristavalt; tervikust kui sellisest ei saa kõnelda. Enam kütkestavad vaibad etnograafilistel teemadel ning üksik roke-kollane rist (vaip).

Kahju, et keraamika klaasvitrii- nides nii kahvatu ja määrdetuna eraldi on. Täie ettekuuluse saami-

seks mõlesin esemeid, detaile ja kujusid kindlammale miljöösse. Tar- bekunst sobinuks enam vaipade lä- hedusse.

Tulevaste elukutseliste kunstnike tööd tundsid mulle kunstikabineti ideederikkuse kõrval kammitsetuina. Kas uskuda kõneldavat Tartu ja Tallinna erinevust või seda, et kaugemalt raskem valikut pakkuda kui ruumid võõrad?

Meie kunstikabineti näitusele an- nab jõu läbimõeldud tervik (kok- kuviidavad üksikideed), julgus ja vabadus ühes nõudlikkusega vaata- ja suhtes. Pretensioonikaid pildi- allkirju kõrvale jättes võib vaatte- mises-edasimõtlemises jõuda kaas- loominguini.

Imed on teinekord juhuslikud. ANU PALLAS

J. Jürissonilt ja TRÜ kammerkoo- rilt ning üllatusena — keemia- rünnak!

«Üllatus» oleks siiski tervitata- vam olnud, kui tekkinud suits roh- kem visuaalne, st maitsetum ja lõhnatum olnuks. Või vajas ehk järgnenud luuleridade intiimsus sellist tühja saali?

G. Kanguri ja E. Spridi naljad olid omaette klass, kuid tervet õhtut kandvaks sädemeks sellest nähtavasti ei jätkunud. Ball jättis oodatud lootused täitmata.

MARGIT MIKK, žurn. II k.

Hüpe tantsu-kingadesse

countryalongile tublisti alla. Ka- dunud oli eelmise päeva hoog ja lust. Võib-olla oleks «Con Amore- sele» ka mõnd tudenglikumat va- hetusansamblit oodanud.

Kurb on, et ball lõppes lindi- muusikaga ja puudus lõpuva'ss. Kiita tahaks mitmekülgse kava eest: peotantsijad, naljad (G. Kan- gur, E. Spriti), multifilmid, laulud

(Algus 3. lk.)

Kaks korda aastas toimuvad peod ei suuda kõiki soovijaid ra- huldada. Paljud makimuusikast tüdinud noored on ammu elava- mate rütmide järgi igatsema haka- nud. Usun, et tippürituseaegset tantsuhimu see ka kuidagi ei vä- hendaks. Küll aga kahaneks ainult uudistama tulnute hulk.

Osalt publikust oli eelnevalt country ja disko vahe selgeks te- gemata. Pidusid, mis nõuavad stiili, on võrdlemisi harva, oleks tore, kui kogu publik neil vähestel kordadel veidi kantriliikum püüaks olla.

Laupäevaõhtune üliõpi'asball EPA aulast jäi oma meeleolult

TAIDLUSKONKURSI TULEMUSED TEADA

● Naljakas või? Oli küll, pisut absurdne ka.

Sestap füüsikuile absurdipremia. EVALD VELDEMANNI foto

VENIA LEGENDI

Pedagoogika ja metoodika ka- teedri dots. kt. Peeter Kreitzbergi loeng «Oppe-kasvatustöö eesmär- gistamise lähtekohad» toimub 6. detsembril kl. 10.15 Tähe t. 4, aud. 215.

INTERKLUBI

koosolek on teisipäeval, 4. detsemb- ril kl. 20 peahoones.

OTU VÄLISKIRJANDUSE RINGIS

Teisipäeval, 4. detsembril kl. 18 ph. aud. 138 vestleb teemal «Karl Jaspersi patograafiad» Tiit Matsulevits.

Ootame arvukat kuulajaskonda!

LAPSED TANTSIMA!

Klubis alustab tööd 10—12-aas- tate tütarlaste tantsu- ja liikumis- rühm. Treeningud esmaspäeviti ja reedeti kl. 16—18 klubi diskosaa- lis. Soovijaid võetakse veel vastu ka treeninguaegadel.

KLUBIS

Laupäeval, 1. detsembril kl. 22 kesköödisko.

Pühapäeval, 2. detsembril kl. 21 disko teemal «Valaskalad «La- Scalasse»?»

FILMIKLUBIS

NÕUKOGUDE FILMIDE NÄDAL

Esmaspäeval, 3. detsembril kl. 19 A. Dovženko «Maa» (1930), mida on nimetatud kõigi aegade parima- te filmide seas. Üritus on pühen- datud režissööri 90. sünniaastapä- vale.

Teisipäeval, 4. detsembril kl. 19 «Kured lendavad» (1957), käsikiri Viktor Rozovilt, lavastus Mihhail Kalatozovilt, operaatoritöö Sergei Urussevskilt, osades Tatjana Samoilova ja Aleksei Batalov.

Kolmapäeval, 5. detsembril kl. 18 Sergei Eisensteini «Ivan Groznõi» (1944, 1958). Nimiosas Sergei Tšerkassov. Kommenteerib filmi- teadlane Lauri Kärk.

Neljapäeval, 6. detsembril kl. 20.30 Mihhail Rommi «Ühe aasta üheksa päeva» (1958), mis sai 1961. aastal Cannes'is «Kuldse palmiok- sa». Osades Tatjana Lavrova, Inno- kenti Smokutnovski, Aleksei Bata- lov.

Reedel, 7. detsembril kl. 19 kat- kendid Jakov Protazanovi suurepä- rasest ekraniseeringust A. Ost- rovski näidendist «Kaasavaratu» (1937) ja Eldar Rjazanovi uus film «Julm romanss» sama teose ainetel. Osades: Alissa Freindlich, Andrei Mjagkov, Nikita Mihhalkov jt.

Avaldame sügavat kaas- tunnet Nelli Kimile

VENNA

ootamatu surma puhul.

Kaastöötajad ülikooli kantseleist

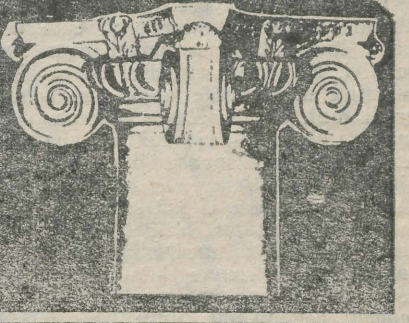
Toimetaja VARJE SOOTAK

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNU TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 35 (1394)

Reedel, 7. detsembril 1984

Ilmub 22. novembrist 1948

Hind 2 kop.

S O N U M

H. Abovjani ja ülikool

Hatsatur Abovjani mälestuseks peeti ko'mapäeval aulas tema 175. sünniaastapäeva puhune aktus. Selle avas rektor prof. Arnold Koop. H. Abovjani kõneles filoloogidoktor Pion Akopjan, 19. sajandi kultuurielust Tartus prof. Harald Peep ning armeenia ja eesti kirjanduse suhetest kirjanik Boris Kabur. Aktusest võtsid osa ka Armeenia NSV TA ja Kirjanike Liidu esindajad.

Neli päeva Armeenias

Jerevani Pedagoogilises Instituudis tähistati H. Abovjani juubelit ÜTO konverentsiga. TRÜd esindasid sinise ÜTO nõukogu esimees dots. Jaan Sootak ja kaks ajaloo-üliõpilast.

Esimese päeva plenaaristungile järgnesid ettekanded erialasektsoonides. Keelebarjääri tõttu saime peale avakoosoleku osaleda veel vaid vene keele sektsoonis. Et H. Abovjani elu ja tegevust on Armeenia teadlased põhjalikult uurinud, piirdusid meie ettekanded Tartu ülikooli XIX sajandi I poole ajaloo ja olustiku tutvustamisega. Püüdsime anda ka ülevaate tänasest TRÜst ning sin' õppivaist armeenlastest. Viimane tekitas publiku hulgas eriti elavat huvi, kinnitades tänini püsivaid sõprussidemeid.

Külastasime ka vanade käsikirjade hooldat Matenadarani. Armeenia kirikuea residentsi Etšmendzinis, Erebuni, mille rajamist arvestatakse Jerevani ajaloo algust, ning ei jätnud kasutamata võimalus tutvuda Armeenia ajaloomuuseumiga.

Konverentsil tekkinud koostööd loodame edasi arendada kevadel Tartus ÜTO ajalooringi 40. konverentsil.

ANTON PARN,
AGO PAJUR
ajaloo IV k.

Mälestati prof. A. Valdest

ENSV teenelise teadlase patoanatoomia prof. Albert Valdesi sünnist möödus 1. detsembril 100 aastat. 30. novembril viisid astiteaduskonna, patoanatoomia kateedri, Vabariikliku Patoanatoomia Seltsi, Tartu Kliinilise Haigla prosektoori, Tartu I. keskkooli (Treffneri kooli) jt. esindajad professori kalmule Raadil lilli. Tutvuti A. Valdesele pühendatud ekspositsiooniga TRÜ

ajaloomuuseumis. Pidulik koosolek peeti uues anatoomikumis, kus A. Valdes tegutses õppejõuna 50 aastat (1912–1962). Koosoleku avas dekaan prof. A.-E. Kaasik. Professori elukäiku meenutas U. Podar, P. Bogovski kõneles temast kui ühest väljapaistvaimast isiksusest Tartu ülikoolis, I. Laan vaatlus A. Valdest meditsiini terminoloogina. Vaadati huvitavaid filmilõike teadlase hilisemast elust ning kuulati fonogrammi, mis elustasid mälestusi.

Tähtaäevaks ilmus TRÜ toimetiste 685. vihik, mis on pühendatud A. Valdesele.

Pediaatria-olümpiaadilt

Neljandat aastat võitis Riia Meditsiiniinstituudi külaliskülade nime vastu üleliidulise pediaatriaolümpiaadi «Üliõpilane ja teaduslik tehniline progress» tudengeid. 26.–30. novembrini toimunud olümpiaadil osales 17 võistkonda. TRÜ astiteaduskonna pediaatriaosakonda esindasid Pilvi Klaassen V. Rita Janušaускаite, Tiina Männik ja Merike Tubli VI kursuselt.

Nagu mullu, nii saavutati selgi aastal neljas koht. Ettepoole tulid Valgevene, Läti ja Ukraina võistkond.

Konkursipinget aitasid maandada meeldivad elamused, mis saadi P. Stradini nimelises meditsiini-muuseumis, toomkiriku orelkontserdil ja üliõpilasüritustel.

HELJU TALLI

Geograafiaringis

«Ilmselt pole sinagi rahul tänapäeval puhuvate tuultega?» — sellise pealkirjaga kutsus nädalaskujundatud kuulutus kõiki huvilisi sõna sekka ütlema 30. novembril geograafide vaidlusõhtule.

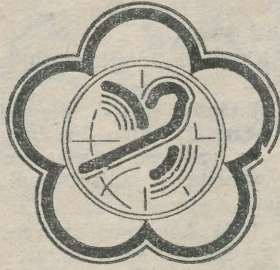
Chutatuna neosaliste klimatoloog Andres Tarandi ja geograafiaõppejõu Are Kondi nimedest ning ilmselt ka intrigeerivast kuulutusest, oli sõnavõtjaid ja muidu kuulajaid kogunenud auditooriumitais.

Probleeme püstitati mitu, siduvaks teemaks kliima ja selle mõju inimkonnale. Tulist vaidlust just ei kujunenud, aga oma arvamuse asjast said välja öelda kõik soovijad ning muidugi koguda ka uusi teadmisi. Geograafiaringi taaselustajana oli see üritus kindlasti oluline. Ootaks selliseid ettevõtmisi edaspidigi.

PILLE PENTEL,
geogr. II k.,
bio-geo pressisekretär

NB!

ÜTO vabariikliku konkursi laureaatide autasustamisaktus on reedel, 14. detsembril kl. 15 EPA aulas. Lähemat infot saab teaduskonna ÜTO juhendavalt õppejõult või TRÜ ÜTO nõukogust.

XII МОКБА 1985

ESIMENE. 29. novembril kohtusid Ajakirjanike Liidu noorsoajakirjanike sektsiooni liikmed ELKNO Keskkomitee sekretäri Jaak Saarniidu ja ENSV Noorsooorganisatsioonide Komitee esimehe Viljar Meistriga. Kohtumisel viibis ka ELKNO Keskkomitee propaganda- ja agitatsiooniosakonna juhataja Madis Kallion. Teemaks oli 27. juulist 3. augustini toimuv XII ülemaailmne noorsoo- ja üliõpilaste festival, selle ettevalmistamine ja kajastamine ajakirjanduses. Seni on toimunud ettevalmistuskomitee kolm istungit (viimane novembris Moskvast). Töö kandub üha enam

30. novembri koosoleku algul andis õppeprorektor prof. Uno Palm ENSV KKEH Ministeeriumi aukirja eduka töö eest dots. Vilma Trummaliile.

Nõukogu liikmed hääletasid professori kuise taotlemise poolt Johannes Tammeorule ning dotsendi kuise taotlemise poolt filoloogiakandidaati Eda Vargale ja bio-loomiakandidaati Teet Seenele.

Tsiviilkaitse praegusest seisust ülikoolis tegi lühilevaate staabi ülem Anatoli Dovidenko. Viimaste aastate tulemustega saab küll rahule jääda, kuid nagu muudiski vaadeldes, on võib ka tsiviilkaitses samale tasemele püüma jäämine tähendada hoopis tagasiminekut. A. Dovidenko rõhutas, et seepärast tuleb uuel aastal staabiõppustele palju rohkem tähelepanu pöörata.

Kuidas klassikalise muusikateaduse muuseum täidab NLKP Keskkomitee 1982. aasta 10. augus-

Kolm uudist

all-lülidesse, seega igasse komso-moliorganisatsiooni. Detailsemad ülesanded on välja töötamisel ka meie komso-molikomitees. Nendest saab varsti teada lehestki, sest koos festivali ajaloo meeldetuletamisega hakkame andma ka pidevat teavet igapäevastest sündmustest.

Selle uudise lõpus tutvustame pisut ka noorsooajakirjanike sektsiooni tööd. Tänavu andis Kalev Vapper selle juhtimise üle Linda Järvele, praegusele «Nooruse» peatoimetajale. Sektsioon, kuhu kuuluvad noorsoo teemadel kirjutavad ajakirjanikud, saab kokku peaaegu iga kuu. Kokkukutsumise põhjused on olnud väga tõsised, arutletavad teemad kaalukad. Nii näiteks vaadati kevadel tootlusprogrammi teemaatikat Rapla rajooni majanduse külastades, alaealiste probleeme Puiatu eritiinternaatkooliga tutvudes. Koos tööstusajakirjanike sektsiooniga tutvuti koondise «Poli-meer» noorteprobleemidega. Sel korral jätkus festivaliteema ETV noortesaadete tegijatega. Pärast telefoni «Dialoogi», «Pöial-Liisid» jt.

kohtuti Tõnu Kaljumäe, Hagi Seini, Kalev Vapperiga. Küsimustele vastasid ka Enn Anupõld ja Voldemar Lindström ETV juhtkonnast. Selliste tööpäevade kasutegur on suur. Seda hindasid tulusaks ka kõrgkooli lehtedele tihedamalt kaastööd tegevad üliõpilased, kes sel korral samuti kohtumisest osa said.

TEINE. See sõnum pole enam nii värske nagu esimene. Aga tuleme meelde, et on alanud fotovõistlus «TRÜ tudeng 84». Lähemalt vaata üle-eelmisest lehest. Ootame pilte, avaldama hakkame kohe.

KOLMAS. Kes taidluskonkursi tulemused läbi luges, see juba teab, et õigusteaduskonna tudengid said oma festivaliteemalise kava eest komso-molikomitee preemia. Täna sees lehes on seda analüüsitud pikemalt. Tahaksime veel kord rõhutada väga ulatusliku materjali läbitöötamist. Mis sellest, et kõik veel lavastuslikult soovitud välja ei kukkunud. Kui selle kava kallal veel vaeva näha, võiks ehk edaspidigi üles astuda.

TRÜ nõukogus

ti otsust «Muuseumide ideeliskavatsusliku töö parandamisest», sellest andis aru muuseumi juhataja Oie Utter.

Ülikooli klassikalise muinasteaduse muuseum on Eesti vanim kunstimuuseum. Selle asutamise ajal 181 aastat tagasi oli vaid mõnisada eksponaati. Praegu on põhifondis üle 30 000 kunstiteose (antiikskulptuuride koopiad, skulptuurid, maalid, graafika, joonistused, ikoonid, antiikrahvaste tarbekunstilised, gemmide ja müntide kogud jm.). Paljud tööd pärinevad esmaklassilistelt meistritelt. Aastas külastab muuseumi ligi 90 000 inimest. TRÜ üliõpilased käivad muuseumis ekskursioonil I kursusel, ajalooüliõpilastega jätkub töö väiksemates gruppides. Muuseum aitab korraldada ka Kunstiinstituudi üliõpilaste õppetööd, siin viibivad praktikal Lä-

ti RO üliõpilased. Balti liiduvabariikide kõrgkoolide muuseumidest valiti reg.ooni juhtivaks muuseumiks just TRÜ oma. NSV Liidu Kultuuriministeerium on autasustanud meie kunstimuuseumi sisuka tegevuse eest I järgu diplomiga. Korraldatakse näitusi, tuleval aastal näiteks Mordvas, Valgevenes, Vilniuses jm.

TRÜ klassikalise muinasteaduse muuseumist on tegelikult kujunenud laia profiiliga kunstimuuseum (algelt oligi muuseumi nimi kunstimuuseum). Kahjuks takistab tegevust suur ruumikitskus. Praegused ruumid võimaldavad eksponeerida üksnes 0,5 protsenti põhifondist. Varad on mitmes paigas ning üsna halvades hoiutingimustes. Palju pahandust tegi 1981. aasta paduvihm, mis sundis peahoone keldrist varad kiiresti ilma aklimatiseerumata teise kohta üle viima.

(Järg 2. lk.)

Festivali poolt ja festivali vastu ehk kaks vastasleeri õigusteaduskonna taidluskavast. Lähemalt taidlusest 3. leheküljel. EVALD VELDEMANNI foto

TRÜ nõukogus

(Algu 1. lk.)

Teadusprorektor prof. Ants Kalikorm ja õppeprorektor prof. Uno Palm tutvustasid muuseumi perspektiivi. Rektori korradusel on otustatud muuseumile anda Leninigradi mnt. 25 ühiselamu lugemissaali ruumid — 450 m². Sinna saab üle viia eksponaadid teistest ajutiselt kasutada antud kohtadest. Uus asupaik ei jää kinniseks, seal seatakse üles püsiväljapanekud. Ülikooli mitmed allasutused vajaksid uusi ruume, kitsikus on üsna suur, vaatamata sellele et juubeli eel valmis mitu hoonet. Praegune lahendusviis tundub olevat siiski sobiv, sest muuseumi varade hoidmine tuleks ilmselt seada ettepoole üliõpilaste mugavusest. Vahemaa teadusraamatukoku pole ju teab kui pikk.

Toimetus küsis lugemissaali kohta ka haiguspõrrektor Vello Peedimaalt. Ülikooli ehitusjaoskond püüab omapoolsete töödega (ohutussüsteemid,apid, alused jm.) valmis saada 1. veebruariks. Siis saab muuseumi rahvas vähehaaval kolima hakata. Muuseumi käest vabanevat pinda vajavad väga Leningradi mnt. õppeeksperimentaaltöökoda ja Tiigi tn. laborid.

● **Õppemetoodiliste komplektide koostamisest** erialade kvalifikatsiooni kirjelduste järgi rääkis õppeosakonna juhataja Mati Salundi. NSV Liidu KKEH Ministreerumi instruktiiivkirjas «Õppemetoodilise töö täiustamisest õppeasutustes» on toodud põhisuunad ja vormid. Järgmise õppeaasta alguseks tuleb välja töötada nii erialade kui õppestiisliinide uued õppemetoodilised komplektid.

sed komplektid. Ettekandja toonitas, et neisse tuleb haarata kogu senine saavutatu, mitte aga hakata kõike uuesti koostama. Otsuses nähakse ette, et teaduskondade nõukogud peavad koos metoodikakomisjonidega esitama õppeosakonnale 17. detsembriks kõikide fundamentaalsete õppeainete loetelu; ka teedritel tuleb välja töötada I kursustel õpetatavate ainete tööprogramm 9. veebruariks ning 1. juuniks peab lõppema kõigi kursuste erialade ja õppeainete komplektide koostamine.

● **Tööst aspirantide ja nende juhendajatega** majandusteaduskonnas tegi ülevaate dekaan dots. Valner Krinal.

Aspirantuuriküsimusi on pidevalt arutatud teaduskonna nõukogus ja kateedrites. Vaatamata järjepidevale tähelepanule ei ole kraadiga õppejõudude järelkasv veel piisav. 1977—1983 lõpetas aspirantuuri 18 inimest, kellest praegu töötab ülikoolis 9. Väitekirja on seni kaitsnud vaid 7. Õppejõudude teaduslik kvalifikatsioon on madalaim raamatupidamise kateedris. Praegu ei ole seal ühtki aspiranti, aasta lõpul küll üks veel astub, kuid järgmiseks aastaks pole kandidaati. Kateedri liikmetest ei ole 1981. aastast peale keegi väitekirja kaitsnud. Ühtki aspiranti pole ka kaubandusökonoomika kateedris. Võeti vastu otsus, milles on ridaabinõusid olukorra parandamiseks.

● **Vanemteaduri kohale üle viidud** õppejõud dotsendid Jaan Lelip, Tiina Raitviir ja Marju Lauristin tutvustasid oma doktoritöö valmimise seisus.

Komsomoli-komitees

● 4. detsembri istungil anti soovitus NLKP liikmekandidaadiks astumiseks Anni Pärnalaasile (TRÜ lõpetanu).

● **Filoloogias** (Sirje Nakkurt) ja ajaõpetuskonna (Jaan Lukas) sekretärid andsid aru organisatsioonilise töö seisust oma teaduskonnas.

Ajaloolastel puuduvad aruandega valimiskoosoleku materjalid, samuti on senini koostamata komsomolibüroo tööplaan.

Filoloogide koosolekute protokollid on vormistatud puudulikult, lubamatult suur on komsomol'makude võlg kursustel (vene fil. II k., žurnalistika IV k.).

Kõigi komsomol'büroode organisatsioonilise töö sektoreid kohustati need puudused likvideerima veel sellel kuul ning põhjalikumalt tegelema arvelevõtmise ja nimetavahetustega.

● **Kinnitati interklubi liikmete nimekirja.**

● **Majandusteaduskonna komsomolisekretär** Kaido Vestberg informeeris komiteed oma teaduskonna komsomoliorganisatsiooni tegevusest.

● **TRÜ komsomolikongressil** otsustati kanda spetsiaalselt korraldatud laupäevakute summad festivali ettevalmistamise fondi. Selle otsuse täitmiseks moodustati komitee juurde komisjon eesotsas asesekretäri Andi Kasakuga.

● **Arutati näitagitatsiooni** olukorda ühiselamutes. Head näitmaterjali taset tõsteti esile Leningradi mnt. 89 majas. Teistes ühiselamutes on olukord ebarahuldav; stendidel hoitakse vananenud materjale, ei arvestata kakskeelsuse printsiipi.

Oli juttu

ajakirjandusprobleemidest

Peahoone 139. auditoorium oli 23. novembril tulvil žurnalistikaosakonna rahvast, kes olid tulnud osa saama kohtumistest meie ülikooli vilistlase, EKP Keskkomitee propaganda- ja agitatsiooniosakonna juhataja asetäitja Tõnu Laagiga. Pärast lühikest ülevaadet ideoloogiatöö päevaprobleemidest vastas Tõnu Laak talle esitatud arvukatele küsimustele. Alljärgnevalt olulisemat vastustest.

● **Ajakirjanduse** tarbimine vabariigis on elav, trükitööstuse perioodika leviku poolest 1000 elaniku kohta oleme maailmas 4—5 kohal. Rajoonilehtede loetavus on ülatavalt suur, mis kõneleb selle lehetüübi traditsioonilisusest.

Puudustest: vähene printsiipaalne kriitika; mõnikord tehakse üksikutest väärnähtustest põhjendamatu üldistusi. Veel on samade kirjutiste dubleerimist mitmes lehes.

● **Ajakirjanduskaadri** vajadus kasvab nähtavasti lähemal aastal, sest nõ. keskmist põlvkonda (30 ja 50 eluaasta vahel) on meil hõredasti, vanemate ajakirjanike väljangevus on aga paratamatu. Ajakirjanduselu suunamisel tuleks suureda ka Ajakirjanike Liidu osa.

● **Meie ajakirjandussüsteemis** võiks olla veel talurahvaleht, perekonna- ja koduajakiri, väljaanne aiandushuvilistele. Probleeme on arutatud, need jäävad praegugi päevakorda, konkreetset lahendust on vara veel välja pakkuda, ilmselt saab konkreetsemat ütelda paari aasta pärast. 1985. aastal

hakatakse välja andma ka ühist raadio- ja TV-lehte. Rohkem peaksid vabariigis levima keskajalehed.

● «Küsimuste ja Vastuste» asemel hakkab ilmuma uus ajakiri «Aja Puls» (4,5 pg., värvitrükk, tiraaž esialgu 35 tuhat). See on põhiliselt ühiskondlik-poliitiline väljaanne. Ajakiri tahab vastata kõige teravamatele aktuaalsetele küsimustele. Samuti peaks see väljaanne sisaldama huvitavaid tõlkeid, mis on originaalis raskesti kättesaadavad.

● **Noorsooväljaanded** peaksid ilmselt rohkem mõtlema partei- ja komsomolielu huvitavamale esitamisele. Kultuuriprobleemide käsitleks ilmneb mõnikord liigset esteetisemist. Noortele määratud kirjutistes ja saadetes ei tohiks olla maitselibastusi.

● **Meie ajakirjanduse arengus** on olulisel kohal fotoloo juurutamine. Siin aga on veel küllalt raskusi, millest muidugi tuleb üle saada.

TV kaabelsüsteemi on osaliselt juba rakendatud.

● **Eesti TV originaalsaadete** maht suureneb juba enne uue telemaja valmimist. Taotletakse, et ETV saaks iseseisva programmi staatuse, so. ei vahendaks peale «Vremja» teisi kesktelevisiooni saateid. Selleks aga on vaja kindlustada kesktelevisiooni I programmi vaadatavus kogu vabariigis.

JUHAN PEEGEL

Aga Tootsi gloobus oli punane

Koolimured

Pahatihti kurdetakse, et äsja ülikooli lõpetanud pedagoogidel on raske sisse elada koolimiljöösse. Et tutvustada tudengeid ja nende juhendajaid koolireformi teravamate probleemidega, kohtus filoloogiateaduskonna metoodikanõukogu linna haridusosakonna juhataja Hans Oidjärvega.

Peamised koolimured Hans Oidjärve ettekande järgi on praegu kuueaastaste laste õpetamine, mitmed töökasvatuse ja kutsesuunitlusega seotud probleemid ning materiaalse baasi nappus uuenduste elluviimiseks.

Teatavasti rakendatakse kuueaastaste laste õpetamisel praegu kolme meetodit: nn. eksperimentaalklassid, lasteaja ettevalmistusrühmad ning kolmandaks tavaline 4-tunnine koolipäev. Esmase ülesandena tuleb kuueaastaste laste õpetamine üle viia koolisüsteemile, mis aga nõuab täiendavaid kooliruume ja suuremat õpetajate kaadrit. Nagu H. Oidjärv märkis, on Tartu linnas siiski märgata lootustandvat edasiminekut. Tuleval aastal avatakse üks uus koolimaja. 1987. aastal on planeeritud käiku anda koolimaja Veeriku linnaosas. Kaugõppekeskkool viidaks 5. keskkooli niigi kitsastest ruumidest siis sinna. 1990. aastal jääb lasteasutuste õpetada vaid 400 last.

Organisatsioonilise külje kõrval arutati ka kooliõpetuse sisulist täiustamist. Nii näiteks pidas prof. H. Rätsep väga oluliseks tõhustada Tartu Pedagoogilises Koolis antavat õpetust ning tegi ka konkreetseid ettepanekuid.

Kindlasti annaks olulist efekti ülikoolis tehtavate uurimistööde tihedam seostamine linna vajadustega.

PRIIT HALLER

Peaegu kuu aega on geograafiaosakonna diplomandid pedagoogiliselt praktikalt tagasi. Aasta pärast töötab osa neist õpetajateks, teiste hulgas Maire Milder ja Reet Mändla.

Tavaliselt suunatakse ülikoolist praktikale Tartu koolidesse, mujale erandjuhtudel. Ehkki teatakse, kui rikutud siinsed koolid on: lapsed oskavad praktikantide selias liugu lasta. Kõrval'ses kohas suhtutakse suurema aukartusega. Mäletan omast käest, kuidas hakkasime kodus hoolsamini õppima, et võõras õpetaja kogemata nõrgemat hinnet pävikusse ei kirjutaks. Samas on lõpetajatel enam-vähem selge, kuhu tööle suunatakse. Nii saaksid nad praktika ajal enast proovida, tutvuda uue koha ja uute inimestega. Muidugi tekib risk läbi nõruda. Ent vahe siiski on, kas põletad praktika ajal sõrmi või tuleb teadmata tulevik.

Maire kavatseb elama minna Valka, nii sai ta kaks kuud nautida selle meeldiva piirilinnasügist.

Maire: «Lapsed näitasid mind oma vanematele, tervitasid teinekord üle kaunluse ja pärisid, millal ma tagasi lähen.»

Maire't jäadi ootama.

Naasnud praktikalt, jätkus muljete vahetamist ja võrdlemist tikiks aiaks — nagu näha, jätkub veel siiani.

«Tulime tagasi ja arva, millest me omavahel rääkisime? — Ainult pedagoogilistel teemadel; sellest, mis südamele; mida ükski lapsedel on. Näiteks oli keegi rääkinud klassile Aafrikast. Üks pois tõi kahe: «Aga mina olen Aafrikas käinud!» — Hea küll, oled käinud, aga kas sa elevantiga ikka sõita said? — «Aafrika elevantiga ei saagi sõita, ainult india elevantiga.»

Eks praktikandile proove ikka tehti. Selliseid mõnusaid ja eluterveid. Mairele polnud need enam üllatuseks: ta andis enne ülikooli kaks aastat Pärnu geograafiaturunde. Mis siis nüüd teisiti on?

«Raskem on tunde anda: teadmisi jagub rohkem kui aega. Kui metoodiliselt muidugi on kergem.»

Üliõpilase kaasvara — metoodika eest tänavad geograafid vanemõpetaja Aino Bennot. Aine metoodilisel käsitlemisel raskusi

ette ei tulnud. Siin on aga väike mure: ülikoolis õpetatakse aineid suhteliselt vaeselt. Nii ei tutvustata tsentraalselt saadetud metoodilisi materjale. «Koolis eeldavad aineõpetajad, et me oleme neid näinud.» Mingi ettekujutus tekkis alles praktikal.

Reet: «Meie ülikooli metoodik oli Tartu X keskkoolis aineõpetaja. Eks igaühel ole oma käekiri. Aino Benno nõudis kõike põhjendatult. Ta tutvustas meid ka õpetajatöö mustema küljega, mida tuleb teha ainekabinettides õppevahenditega. Aega võttis, aga saime ilusti näha, mida tulevik toob.»

Maire: «Kui on olemas selline asi nagu praktikandi tänu, siis peaksin sellega meele Inge Kamenikku, kes oli minu õpetajametoodik. Valga I keskkoolis. Kord ja sisustus tema kabinetis andis palju mõtteid. Tänu rangele õpetajale oli mul tunde kerge anda — kohe paistis silma, et geograafiaturundis korda ei rikutu. Laual seisis pastakate komplekt ja võis päris kindel olla, et sealt midagi kaduma ei lähe.»

Mind õpetaja usaldas, aga kontrollis. Kuid ma unustasin tema juuresoleku tundides lausa ära... Jah, aga kõigepealt tutvustas ta mind kolleegidega, viis pioneeride majja. Nii sain ma tundma sealset võimalusi, nägin kabinetti ja üldse rohkem, kui ette arvasin. Tagasi on mõnus minna, kui süstee silme ees. Inge Kamenik soovitas peale selle ka tugevaid aineõpetajaid, kelle tunde kuulata tasus. Teiste ainete puhul saab rohkem jälgida, kuidas õpetaja ise ainesse suhtub ja seda lastele edasi annab. Näiteks töötati vene keele tunnis mitmekesiselt, ka sedel'tega, lapsed ise jälgisid, kes valesiti vastas.»

Reet: «Otse ära ei öeldud, aga oli tunda, et mõnele õpetajale meie pealt kuulamise soov ei meeldinud. Küllap nõuab see suuremat vastutust tunni ettevalmistamisel ja läbiviimisel. Tartu Xs on praktikantidel olemas oma ruum — neid on ju korraga palju. Meeldiv oli teiste ainete praktikantidega suhelda. Meie olime kahekesi ühe saksa filoloogiga ka klassiuhatajaks. Ikka parem midagi ette võtta kui ükski. Noh, see on leib muidugi inimesest. Aga kooliellu sekusime me üpris vähe, kui Mairega võrrelda.»

Maire: «Koolis, kus väga harva

praktikante käib, tekib elevust. Minult nõuti võrdväärselt õpetajatega, ma ei tundnudki ennast praktikandina, vaid kindla osana toredast õpetajate kollektiivist. Teinekord pöördus pioneerijuht klassi asjades enne minu poole, klassijuhataja sai jälle minult teada, mis teha vaja... Kingiti kooli sümbolikat, nii liigutav!»

Reet: «Ka meid peeti väikest viisi meele pärast üritusi. See paistis nii kena ja loomulik. Ent mis veel südamele jäi, on see, et üksikud õpetajad lasid ennast veerandi lõpus kole vähe aidata. Neil jätkus koju palju kirjutamist, praktikandile seda ei loovutatud. Ei tea, kas on tegu kurva kogemusega? — Teised andsid heameelega meie võimaluse abistada.»

***

Aeg-ajalt tärkas Tootsis teadusehimu.

Alles siis, kui Vipper gloobuse välja tõi ja puhtas eesti keeles seletas, et maakera on samakuju-line, nagu see puust tehtud muna tema käes, siis sai temale selgeks, et maakerasid tõesti on üks. Ka sellest, raskest küsimusest, mispärast Ameerika poisid, ehk nad küll Paunvere koolipoiste «all» olid, maakera küljest ära ei libisenud, sai ta aru.

(Too's) viibutab nõori otsas üht keskmise kapsapea suurust punast muna.

«Mis asi sul seal käes on?» küsitakse mitmelt poolt.

«Maakera» on lühike ja asjalik vastus.

«Maakera? Mispärast ta punane on?»

«Punane, noh... Misuke ta's peab olema? Sinist värvi ei olnud käepärast.»

(O. Lu's «Kevade», lk. 246—247, 279)

***

Maire: «Õpetaja äraoleku ajal andsin tunde kõigis klassides. Bio-geograafina selgus, et geograafiast ma valdan, bioloogias aga on vaja juurde õppida. Mis lastes-

se puutub, siis IV ja IX klassi vahel on tõesti suur. IV ei tea palju sõnade tähendust. Kasvõi siis, kui tahtsin neile moraali lugeda, tuli alustada sellest, mis asi moraal on. IV klassiga kohati ikka mängid. Ootamatult mõjus mulle see, kui lapsed v'hihts skeemi ära värvisid — teema lihtsustamiseks mõeldud sisu kadus. Pärast taipasid küll, mida neilt oodatakse, kui olin selgitanud skeemi töötamist.

Ja vastama tulid nooremad mõnikord nagu luuletust. Küsimuste abiga alles ilmnas, kuidas lapsed asja tegelikult mõistsid. IX klassis on suhelda lihtsam: keel on meiega enam-vähem sama. Aga väljendusoskusest jääb vanematel õpilastel puudu. Läbi massikommunikatsiooni haamerdatud majandusgeograafilised terminid pole — vastupidiselt sellele, mida eeldasin — sugugi kerged omaks saama. Nii tuleb alustada väljendite seletamisest, mida siin rääkida soovist raamatu kõrvale midagi huvitavat pakkuda.

Ja veel kogesin seda, et lapsed tuleb panna iseseisvalt töötama. Proovisin paralleelklassides eri moodi tundi anda (õpetaja vestlus, frontaalne töö ja iseseisev töö) ja tulemus oli üks ja seesama.»

Reet: «Mina nägin, et samad õpilased olid eri tundides täitsa erinevad, eriti VI klass. Näiteks bioloogiaõpetajal on aine jaoks palju materjali, aga... korda ei o'e. Lapsed keerasid ajalehetoru'sid ja rääkisid läbi selle. Geograafiaturundes niisugust asja ei juhtunud. Tähelepanu, praktikandi oskusest tunde läbi viia ükski ei oia. Siin räägib kaasa suhtumine, milliseks aineõpetaja selle kujundanud on.»

Koolides ütlesid aineõpetajad välja mõtte, et praktikaks sobiks enam II veerand, sest I veerandil läheb koolielu kiireks (siseelamine ja paberid!) ja juhendatavatele pühendatakse selle võrra vähem tähelepanu.

Jutuaamisest tuli välja palju võrdlaid. Kui selgus ka kõige olulisem: positiivne suhtumine neid õpetavatesse õpetajatesse, kõrvaldades praktikavälise ajaga. Saadud kogemus julgustas:

«Aeg olekski juba tööle minna!»

ANU PALLAS

KRAPP KRAPP

● ESMAKURSUSLASTE LUULET ● ESMAKURSUSLASTE LUULET ● ESMAKURSUSLASTE LUULET ●

JAANUS ADAMSON

Ain Kaalepile Luru turul

(poeemi imeop)

luru turul,
lumi oimul,
see ebakabe ees,
võõl lõõv nagaan tsipa papist,

titel letid, lelud tulel,
moora aroom,
suksu muskus, elajas saiale,
sajas kilos soolik verikirev,
muu kuum väärt trääv,

poes seoh elav vale:
soov? ääh! kää voos!
tal ad?!

akah uluk! ette kuluraka!
takad?

soome moos, leedu pudel,
üri hiiri, briti tirk,

aga on noaga sepad tappes,
peas saeb raksub puskar,

turu urud, sääi lääas,
porno on ropp,
lha vah!, veri irev amelema,
ai toore erootia kenim minek —
— minek en'm
ai noori — iroonia isadel, edasi!

sa kalu ulakas tahad?
lurul Eedil idee eos soe
siis kadus sudak
mul lumm:
luru turul — tark kratt
paskam maksab!

Sinised kellukad mõtted
vara'alvisel päeval
kummalist sisemist sära
puudel ja loojanguaaval
tal aksid koguda endasse
anuda kaskedelt jõudu
seista alasti väljal
all tuulte ajatud sõudu

Hortus Musicus

Väga vanad ja valusad uned
tulevad kaudu küünalde leegi
sulavad sinus kui jahedad kelbed
ilma ei aimaks su saladust keegi.

täna siis oli see päev
mil sa sündisid ilma
silmapiir lauged mäed
ja nüüd oled kõigest sest ilma

sinu ümber on traataed
ja vool traatides huljub
suveaeg valged laed
mis edasi tuleb see tulgu

piiskhaaval tabab kivi aeg
tilk sekundis
tilkhaaval murrab kivi vaeu
ta sees on auk
tilk sekundis
tal löle sees
tilk sekundis
ta pudeneb
tilk sekundis
on väeti rauk
liiv kul jub
tema loonud vaeu
kord sekundis
piiskhaaval liivaks muutund aeg

jumal sa näed minu piinu
ja tükke ponnistusi
armulauale viinu
ja issanda itu ei küsi
ei usu ta nägevat silma
ja mõnikord toetavat käit
kurja siinpoolset ilma
kus alati valitseb patt
nii ma uidan ja roidan
kõrhele igavas liivas
kahvalu päikene koidab
ja väsivad inglite tiivad
jumal sa näed minu piinu
ja ikka ei aita
tul andekordistad piinu
lased jüngeritel laita
küllap sa tead mis sa teed
aga mina ei usu

AET LIINAT

Hilinenud küsimus

Mõned read paberil,
mis väljendavad nõrkust.
Mõni surnud armastus
ja sõbrad — kes neist jääb?
Miks ei õppinud ma sinult

minu rohelise lapsepõlve
kibe kassitapuvähi?

Mida vajab su mälestus
loidudes hoopis varju?
Sinu noorus on ammugi
sealpool aastate karju.
Sinu päevad on kadunud
nagu kõik argipäevad,
millest vaid virved vetele
jäljed palgele jäävad

Vanaema

KRISTIINA SINIJÄRV

oll üks kord üks vaeu öös
mil sa sündisid ilma
ekatäht nabavöös
ja nüüd oled kõigest sest ilma

sinu ümber on traataed
rinnas paliueh palveid
suveaeg valged laed
aeg määrada kõrile salveid
sest keskpäev on käes

öö ja mõned nähtamatud linnud niiskes taevas
lavad uned alistused karjed võõrad sihid
keda usud kellele sa öösel mure pilid
hing kui põikleb tiivalöögid pekmed rängas vaevas

kuud ei ole tumenevad veelgi varjud vaikus
süda nõrkeb süvenevast murest valget laiku
kuskil pole tormitsevad vaimumed kesköö paika
siis on äkki taevarannal roosat värvi laiku

on ta saab ta elavamaks öisest firmust üle
hakkab maaäär kullendama lõõmab hinge soojaks
enam ma ei nukrutse ei enam ma ei loojas
kaltle joobun päevapuhetest sinagi mu süles

arglikult küllivad mõtted jõuavad kohale
kogunud jõudu nad teevad endale pesa
ja laavad poegi
tulevad värskemad tõttel le'avad ohates
kõrta ei ole siin lähevad edasi pesa
jääb lauduma poegi
siis aga vilased mõtted sujuvad võimule
ilm aimab õudu kui teevad okastraattõkke
kesk mängivaid lapsi
kurjade käskude tõttel kogutud võimule
jätakse eraldi ait ja praelakse lõkke
peal vanemaid lapsi
arglikult küllivad laavad pääsenud eemale

MIHKEL VOLT

(KOLM KROKIID)

puketab ploomipuuõitele rõõme
kevadenäitsiku kurma kontuure
koidikupaadikse punavjas aer

roheva kaasiku südamesoppi
sineja laovuse kullatud täppi
nirised lõoke lumavlik naer
lekekuu loojaku sulnindund näkka
lāmara uimuse palgatud uttu
haigutleb külaleel karjusest koer

kui sa tuled suudle rukist
leiva embust tunda saan
palmi patsid naeru hõngust
tuulest rõivaid armastan

kui sa tuled sambla kääli
mööda pilvevatist teed
sirab kastepiisku huulil
kõida rukkipea need

ma imet joon kirsipuuõitest
kust loomamas walpurgi tuld
ja oamori tuliste nooltest
ja bachist kes kuldsem kui kuld

jään nõutuks miklikuuõdest
kui voojavaleegine park
ja kirkjatest mu'uma võõdest
ja kirest mis ehedalt kõrk

va'imustun hommiku akendest
kui paplid udusse leidet
ja pääsuke lennu katkendeist
ja saagist mis salve peidet

Poiss tahtis väga tantsida

poiss tahtis väga tantsida ta soovis mitut tantsu
kuid kõige rohkem tantsida tal meeldis kõle peal
all maapeal teised tantsisid teistmoodi hoopis tantsu
ja poissi holatasid ikka et ei tantsiks seal

kõik narriks tegi kõiel poiss tal oli uljas soov
et ikka püsiks kõiel nagu tunneks võlutsena
siis tollest kõiest tehti talle peagi poomisinõor
ta lintsiti kuid suuremeelselt anti viimne sõna

jah elus tuleb tihti käia otse nõõri mööda
ja elus tuleb tihti nõõrist tõmma'a end lasta
nii ütles poiss ta ise vaa'as nagu kõigist mööda
lind mingi istus völlapuule tahtis viilet lasta

Päevad

iga päev ei ole teisipäev
igav päev ei ole neljapäev
3 päeva nädalas on minul Daisu päev
ja ükski päev ei ole päris näljapäev

5 päeva ootasid ma aga TODA päeva
ja teised 5 ma hiljem TODA needsin
ma täna näiteks joonistasin paberile laeva
üks seljatagant järsku küsis mis sa teed siin!

TIINA EIER

Adressaat: Dorian Gray

Ma koland mitmeid pakelisi tüüpe
kuid taskuvargaid enam ma ei talu
ja luiskajate vastu tunnen padupõlgust
kuid siiski Adonis sind oma sõbraks palun

on tobe näka pungas lehesadu
nii nagu roosad õies mädanenud õuna
sest see mis kadu takistatud saab vaid
hommikuse värsket ilu jõuga

Hommikuse värsket ilu jõuga
ja kui on kellalt lugeda et juba päev
koos sinuga lõõn tera lõuendisse
mis tähtsust sel mis liiki järgneb vaeu.

● ESMAKURSUSLASTE LUULET ● ESMAKURSUSLASTE LUULET ● ESMAKURSUSLASTE LUULET ●

Veel kord taidlusest

Tänavune, kümnes esmakursus-
laste taidlusülevaatus oli küünla-
rohke. Esimese päeva kaheksast
kavast kasutati neid viies. Kokku
esineti 12 kavaga. Kõige arvuka-
malt tuli välja bioloogia-geograa-
fiateaduskond — esinesid kõik kolm
osakonda.

ESIMESED OLID ZURNALISTID.

Aita mööda saata õõ! Armastus,
mis puhkeb, taandub hetkeks ja tär-
kab edasi jõulisemalt. Kava oli ehi-
tatud omamoodi antagonismile.
Inimesed kõnelesid pühaku tõi-
dusega armastusest, teineteiseleid-
misest, kasutasid aga selleks prae-
guste poplaulude mõttetult tühje
tekste. Soovide ja tegelikkuse vas-
tuolu. Seda rõhutasid veel erilisel
vahepealsel muusa kutsumised:
«Andke mulle tiivad, mis mind len-
du viivad! Andke mulle tiivad!»
Tülpimus baarielust ja tähelaeva
igatsus. Tekstide vahele oli põimi-
tud viiuli- ja flöödihelisid ning mõ-
tet edasi kandvaid viisijuppe pop-
lauludest. Hästi koostatud kavaga
kaasnes korrektne mäng. Meeldiv
oli, et kõigist helitehnilistest vipe-
rustest suudeti peaaegu märkama-

tult kava kahjustamata üle saada.
Kalev Kudule veel lisaks parima
meesosatäitja preemia.

TEISEKS TULID DEFEKTOLOOGID.

Raske on endale ette kujutada
paremat moodust suure naistehulga
ja ühe noormehe ärakasutamiseks.
Ei oska öelda, kas etendus oli sihi-
likult nii valitud, kuid igal juhul
oli see tabamus kümnesse. Lavas-
tati antiigist tuntud legendi nart-
sissi tekkimisest.

Klassikalistele nõuetele vasta-
valt olid jutustaja, koor ja üksik-
näitlejad. Isegi balletielement (nart-
sissi tarkamine) oli sisse toodud.
Tänapäevaseks püüti mängu teha
kaasaegsete laulude töötlusega.
Etendus mõjus meeldiva tervikuna
ja tekitas lausa esteetilise nautin-
gu. Züriilt preemia kõige nägusa-
ma lavastuse eest.

KOLMANDAD OLID GEOGRAAFID.

Aktuaalseid päevaprobleeme kä-
sitlevaid kavasid oli üldse kaks.

Keskkonnakaitse, maailmamere
saastamine, kemikaalide mõju loo-
dusele, looduse- ja kultuuriväär-
tuste hävimine, metsade taandumi-
ne kõrbete ees, atmosfääri saasta-
tus, rahvaste alatoitus ja sõjaoh-
t olid need probleemid, mille pärast
geograafid südan valutasid. Tõ-
sist teksti illustreerisid slaidid,
muusika ja asjaosaliste endi ilme-
kas mäng. Kavas oli palju huvita-
vaid leide — reostatud maailmame-
ri, jääkaru, kaamel, metsa väljatõr-
juv kõrb, tsuktšid, kes karu tapsid
(Kaie Vasser ja Irena Luik ja
tsuks trummiga Pilvi Tanver).
Kolm viimast said ka eripreemia
eredate rahvuskarakterite kujuta-
mise eest.

Muljet rikkus küll veidi lõpulaul,
mis ei sobinud stiililt eelneva ka-
vaga.

NELJANDAD OLID JURISTID.

Ka nemad olid oma kava pühen-
danud aktuaalsele teemale — XII
ülemailmsele noorsoo- ja üliõpi-

lasfestivalile. Nii grandioosset la-
vastust polnud kellelgi teisel. Tee-
masse oli haaratud Suure Isamaa-
sõja lõpp ja kogu noorsoo- ja üli-
õpilaste festivalide ajalugu (40 aast-
tat!). Vaeva oli nähtud kõvasti.
Imetleda tuleb juristide visadust,
millega selline hulk fakte ja arve
suudeti pähe õppida.

Kuid siiski paistis kavast läbi
ebasiirus ja teatraalsus. Tohtu
materjali tõttu muutus tekst loo-
sungalikuks. Tänaole tudengile ei
avalda enam mõju 50. aastate agit-
kavade stiil. Samuti ei suuda in-
mene kuuldeliselt vastu võtta nii
palju informatsiooni. Kasuks oleks
tulnud faktirohkuse vähendamine ja
kogu massi (ca 25 inimest) tegu-
sema panemine.

Komsomoliit neile eripreemia
aktuaalse teemavaliku eest.

VIIENDAD OLID ARSTID.

... ja seda eeskätt tänu taidluse
parimale naisosatäitjale Brigita
Lepametsale.

Tema andekas mäng ja detaili-
deni sobiv väljendus ilmetasid tub-
listi tekstis peituvat huumorit.

Küsitav oli aga terviklikule ka-
vale J. Tuuliku «Abruka lugude»
lisamine. Need jäid eelnevast ka-
vast niivõrd erinevaks, et sellel
kunstlikul sidumisel poleks olnud
mõtet.

KUUENDAD OLID BIOLOOGID.

Oleksid ehk ettepoolegi tõusnud,
kui III vaatus ära jäänud. Hüüa-
tus, et keskööni on jäänud veel 30
sekundit, näidanuks ära kõigi süm-
poosiumil osalejate tegeliku pale.
Seda mustvalget skemaatilist elu
mõtte otsimist polekski vaja olnud.
Elumehe tekst mõjus natuke la-
base ja üleaputuna.

Zürii tõstis aga esile hea rahvus-
liku joone tunnetamise eest soom-
lannat mänginud Ülle Jäe.

(Järgneb.)

MARGIT MIKK

Idee «TRÜle»

LÕIKA VÄLJA JA LASE POSTKASTI!

Ideevõistluse on aasta lõpul välja kuulutanud ikka «Edasi» leht. Täna pakume mõtlemissaia meilegi, nii et ajud tööle! Huvitavamate ettepanekute tegijad ootab tasuta «TRÜ» aastakäik, mõni üllatusauhind jm. Pakutu võtame kokku ja anname teada uue aasta esimeses lehenumbris.

Kas Sind rahuldab meie ajalehes praegu esitatav üleülekooliline info? Mis on puudu?

Kas oma teaduskonnaelu on lehes piisavalt kajastatud? Mida ootad?

Milliseid üliõpilasprobleeme pole sa «TRÜst» leidnud?

Milliseid uusi rubriike pakud?

Nimeta mõni üliõpilasautor, kelle kirjutisi ootad.

Millist nime võiks kanda nädalaveeru rubriik?

Kas oled teinud TRÜle kaastööd? Kui ei, siis miks?

Millest tahaksid ise kirjutada?

Sinu nimi, osakond, kursus

Toimetuse tänab Sind vastamise eest! Nüüd lõika see välja ja lasi peahoone valvelaual või toimetuse uksele asuvasse postkasti. Aega on selleks 2 nädalat, seega reedeni, 21. detsembrini.

ÜTÜ rahanduse ringis

14. novembril kõneles Tartu Linna rahandusosakonna juhataja Rein Mäll rahandusest ja Tartu arengust.

28. novembril rääkis Eesti NSV Riiklike Hoiukassade Peavalitsuse juhataja Siim Kallas majanduslikust mõtlemisest ja majanduspraktikast. Esineja tõi näiteid olukorrast, kus majandussuhted muutuvad üha keerulisemaks, kuid juhtimises on jäänud majanduslik mõtlemine traditsiooniliseks. Nüüd-

aeg vajab uut mõtlemise mudelit.

Et Siim Kallas on ka tuntud mälumängujuht, siis tunti huvi küsimuste temaatika, mängu eesmärkide jm. vastu.

Juba aastaid on Eesti NSV Rahandusministeerium ja NSVL Riigipanga EV kontor korraldanud rahanduse ja krediidialaste tööde konkursse. Tänavu esitati konkursile 13 vanemate kursuste üliõpilaste võistlustööd.

VAMBOLA RAUDSEPP

Räpina päevad

Räpina kodu-uurijate perre tõd-elevust märkimisväärsed tähised: 200 aastat «Puuaiaajast», 250 aastat paberiveskit, sohvostechnikumi tähtpäev. Räpinlastega liitus teadlasi TRÜst, Teaduste Akadeemiast jm., mille tulemusena valmis kogumik «Räpina radadel». Vab-riku juures väljakul avati «Puuaiaajast» mälestusmärk — pingestatud hoiakus talupoeg.

1. ja 2. detsembril toimusid Räpina kodu-uurimispäevad. Need sisustati konverentsi ja kontserdiga, korraldati näitusi ja ekskursioone, avati mälestusmärk.

Ülikoolilehe teenekas autor, Räpina Tooste külast põlvnev Paulopriit Voolaine on arhiivisäilike abiga selgitanud 18. sajandil Räpinas puhkenud talurahva «Puuaiaajast» toimumise aja, tutvustanud sündmusi ajakirjanduses. Temalt sai läti ajaloolane Margis Stepermanise andmeid Liivimaa talurahvarahutusi käsitleva doktoridissertatsiooni koostamiseks. P. Voolaine mõjutusel koostas Rudolf Seppa 1962. aastal, kui ta teist korda ülikooli lõpetas, prof. Sulev Vahre juhendamisel diplomitöö «Räpina talurahva ülestõusust».

Pearahamaksu kehtestamisest (1783) ajendatud «Puuaiaajast» — kokkupõrge talupoegade ja neid «rahustama» toodud sõjaväeliskuse

vahel — toimus 4. (15.) juulil 1784 Räpina Alamõisa hoone ees: tapeti 5 talupoega, 8 sai haavata.

Geograaf dots. Leo Tiik on uurinud räpina majanduse ajalugu ning tõi üldsuse ette paberivabrikü sünniloo ja selleaegsed maarahva olud (vt. ka «Räpina paberiveskid ja selle vesimärkidest», TRÜ toimetised 1969). Paberiveskiga samamaegselt ehitati Võhandu jõe ka jahu- ja saeveski, tellisetehas. Ehitustööd ja hilisem paberitoodete vedu suurendasid feodaalkoormust.

Räpinast on võsunud mitu teadus- ja kultuuritegelast (Mäletaja, Artur Tõele, Kliimann, Richard Ritsing, Paulopriit Voolaine, Paul Parmakson, Eero Rannak jt.). Siitkandist üle saja aastat tagasi Pihkva kubernangu elama asunud Adam Ritslani poja Aleksandri esiklapsest Alekseist sai Põhja-Jäämere uurijate rühma kuuluv lennunduse spetsialist, kes esimeste hulgas polaarlennud V. Molokovi ekipaži liikmena ületas 26. mail 1937 põhjapooluse. Aleksei Ritsland hukkus jääpangal triivinud Papanini nelikule appiutatva aerostaadi SSSR V-6 plahvatusel Kandalakša linnal lähedal. Tema saanuks tänavu 3. oktoobril kaheksakümneseks. Põhja-Jäämeres on A. Ritslandi nimeline saar.

VALDEK RITSLAND

Uut teatmekirjandust

Kasvien maailma: Otavan iso kasvitietosanakirja. — Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava.

1. painos: Aaloe — Herbaario. — Otava, 1979. — 428 s.,

2. painos: Herkkusienet — Ko-

Magdolna Kispali mälestuseks

Neil päevil jõudis Tartusse kurb sõnum. Haagis sai liiklusõnnetusel surma Budapesti ülikooli dotsent dr. Magdolna Szabó-Kispál. Muldasängitamine toimus 9. novembril Budapestis.

Kadunu õppis vahetusstipendiaadina Tartu ülikoolis 1935/36. õppeaastal. Käisime koos tolleaegse õppejõu prof. Julius Margi loenguil Laia t. auditooriumis. Vahetevahel põikas ta ka A. Saarestet ja J. Mägistet kuulama. Magda elas prof. J. Mägist juures Karlova tänavas. Pärast loenguid istusime praegu olematus kohvikus «Central», kus meiega sageli seltisid prof. Mark ja soome stipendiaadid.

Budapestis õppides külastasin tihti tema kodu. Alles nüüd sai mulle korraga selgeks, miks ta ema Transilvaaniast kõneles alati pisarsilmil. Perekonna kodu oli jäänud piiri taha. Nad olid elanud Szatmárnémetis (Satu Mare) tänapäeva Rumeenias, kus ka Magda Kispál 30. mail 1910 oli sündinud.

Kõrghariduse oli ta omandanud Budapesti ülikoolis. Ka Helsingis oli ta kaks aastat õppinud ning mõnd aega töötanud Kolozsvári (Cluj) ülikoolis. Kui aga Rumeenia valitsus 1948. aastal välismaalastega sõlmitud lepingud tühistas, pöördus ta Budapesti tagasi ja sai sealse ülikooli õppejõuks.

Eestiga ühendasid teda ikka sõrussidemed. Siin käis ta viimati 1970. aastal, võttis osa rahvusvahelisest soome-ugri kongressist Tallinnas ja külastas ka Tartut.

Omamoodi pioneeritööd on M. Kispál-Szabó teinud ülikooli õppevahendite koostajana. Peamiseks huvialaks olid tal aga alati uuri keeled, mille kohta ta on kirjutanud arvukaid uurimusi. Põhjapaneva tähtsusega on tema peatöö monograafia «Mansi infinitiivi süntaks» (1966).

Inimene kaob, mälestus jääb. Olgu need read tagasihoidlikuks meenutuseks tublist ja töökast uurijast. PAULA PALMEOS

Kui palju on mälumängureid ülikoolis?

Eelmisest EPA lehest leiame võiduka pealkirja «TRÜ tudengid alistatud». See ei jäänud viimaseks kaotuseks. Üks kord võib olla juhhus, nüüd aga tuleb juba põhjusi otsima hakata.

Peamist põhjust näen selles, et akadeemias töötab süsteem paremate (teadajate) väljaselgitamiseks, meil valitseb juhuslikkus. 13. aprillil toimus küll ülikooli paarismälumäng, kuid seni on avalikult teatamata isegi selle tulemused. Saagu siis nüüd võlg likvideeritud. Osa võttis 25 paari. Võitsid Toomas Tõnissoo — Tiit Pikkmaa (mat.), punktiga kaotasid nalle Veiko Tonts — Jaanus Soo (ajal.). Järgnesid külalisvõistlejad EPast Olav Auksmaa — Sulev Mölder ja neljandana Ain Tähiste — Mihkel Juhkami (õigust.). Eesti-temaalistele küsimustele vastasid kõige paremini V. Tonts — J. Soo.

Nüüd on plaanis välja selgitada parim üksikvõistleja. Selleks toimub neljapäeval, 13. detsembril kl. 18.15 Tähe t. aud. 111 mälumäng. Osa võtma oodatakse kõiki huvilisi, araverelisemad võivad tulla pealt vaatama. Konkurentsi pakuma kutsume ka EPA tugevamad mängurid.

Esitatakse 70 küsimust, peamiselt klassikalise mälumängu teemadel, päritakse ka ülemaailmse noorsooja üliõpilasfestivali ning Suure Isamaasõja kohta.

Viimaseid avalikult ei nimetata, parematele paneb auhinna välja komsomolikomitee.

Et kõigile saaks küsimused kirjalikult kätte anda, samuti orienteeruda võistlejate arvus, palume oma nimi kirja panna eelnevalt ülikooli komsomolikomitees.

KOIT NOOK, ajal. V k.

paali. — 1980.-s. 429—860,

3. painos: Koppisiemeniset — Munkki. — 1980.-s. 861—1344,

4. painos: Munuaisjäkä — Siemenvalkuainen. — 1981.-s. 1345—1776,

5. painos: Sienet — Oljupuu-kasvit. — 1981.-s. 1777—2248.

Põhjaik ja heatasemeline erialaentsüklopeedia. Sisaldab rikkalikult andmeid kogu maailma taimeriigi kohta, lisaks hulgaliselt metsateaduslikke, põllumajanduse, botaanilisi jm. termineid, andmeid maailma loodusteaduste (botaanikute) kohta jne. Viimases köites (lk. 2143) paikneb ka taimenimetuste (ld.) alfaabetaalne register.

Taschenlexikon ČSSR. — Leipzig: VEB Bibliographisches Institut, 1983. — 267 S., III.

Ülevaatlük lühiteatmik Tšehhoslovakkia SV majanduse, kultuuri, ajaloo jne. kohta.

Агеев Ф. Л., Зарва М. В. Словарь ударений для работников радио и телевидения. Ок. 75000 словарных единиц (Под ред. Д. Е. Розенталя. — 5-е изд., перераб. и доп. — М.: Рус. яз., 1984. — 810 с.

Sõnastikus on esitatud rõhu seisukohalt kriitilisemad sõnad.

Внешняя торговля СССР в 1983 г.: Стат. сб. / Министерство внешней торговли. — М.: Финансы и статистика, 1984. — 280 с., ил.

Teatmik sisaldab statistilisi andmeid NSV Liidu väisakaubandusest 1983. a.

Волков В. А. Химики: Биограф. справ. / В. А. Волков, Е. В. Вонский, Г. И. Кузнецова. — Киев: Наук. думка, 1984. — 735 с., ил. — Библиогр.: с. 705—721, 351 назв.

Казаченок Т. Г. Анатомический словарь: Латинско-русский. Русско-латинский. — 2-е изд., испр. и доп. — М.: Высш. шк., 1984. — 400 с.

Sõnastik sisaldab ligi 8000 sõna ja sõnaühendit. Ladinakeelsele anatoomia terminile on lisatud rõhud jm. diakriitilised märgid. Mõeldud üliõpilastele, samuti õppejõududele anatoomia- ja keelekatteidreist.

Свойства органических соединений: Справочник / Под ред. А. А. Потехина. — Л.: Химия, Ленинградское отделение, 1984. — 518 с.

Teatmik on esitatud orgaaniliste ühendite füüsikalise-keemilised omadused.

Ўзбекистан в цифрах в 1983 году: Краткий стат. сборник. — Ташкент: Ўзбекистан, 1984. — 192 с.

Rotaprintväljaanne sisaldab Usbeki NSV majandusliku ja sotsiaalse arengu 1983. a. andmeid, samuti võrdlusi 1970., 1975., 1980. jmt. aastatega. Mõeldud lugejate laiale ringile.

Японско-русский словарь / Лаврентьев Б. П., Немзер Л. А., Сыпераб, и др. — М.: Рус. яз., роматников Н. А. и др. — 4-е изд., 1984. — 696 с.

Sisaldab ligi 70 000 jaapani keele sõna. Laiemalt on hõmatud ühiskondlik-politilist ja maiskondlikku sõnavara, piiratumalt on kasutatud teaduslik-tehnilist terminoloogiat. Täpsustatud on sõnatähendusi, sõnaühendite koosseisu jm. Esma-kordselt on jaapani sõnades kasutatud ladina transkriptsiooni. Mõeldud tõketööga tegelejale jt. jaapani keele huvilistele.

Alustasid „Rebased 85“

Esmaspäeval toimus aulase ettevalmistusosakonna statsionaarsete kuulajate avaaktus. 70 noore skui-se tee täieõiguslike tekkikandjate-ni avas EO juhataja Kalle Velsker. Sellest, kuidas samme edasi seada, rääkis vanemõpetaja Reet Vääri. Esimese pisiloengu ettevalmistusosakondade tekkeloost ja TRÜ elust-olust-ajaloost pidas dots. Hillar Palamets. Nullikaid olid tervitamas TRÜ komsomolikomitee ja EO eelmise lennu esindajad.

Ohtul tuli end uude kodusse, Vanasse Pärntrisse sisse elada. Teisipäeval alustati loenguid, kolmapäeval toimus tutvumissohtu.

ÜLO VELDRE, žurn. I k.

Küberneetikutepäev

Iga aasta novembris saavad kokku need, keda ülikoolipäevil on sidunud või seob majandusküberneetika.

24. novembril koguneti majandusteaduskonna hoonesse konverentsile. Avasõnad lausis ja eriala arenguperspektiive valgustas vanemõpetaja J. Reilian. Põhiteemana tutvustas majanduskandidaat M. Raudjärv algavat majanduseksperimenti ENSV Kergetööstuse Ministeeriumi ettevõttes. Noorte Majandusteadlaste Klubi tegemistest rääkis klubi president R. Kaarepere. Tudengitele pakkusid huvi 1976. aasta vilistlaste A. Purju ja J. Rõbakova ettekanded, milles tutvustati töötamisvõimalusi Majandus- ja Planeeritudis.

Pärast konverentsi toimusid korvpallilahingud.

RAUL KALLAS, majandusküb. IV k.

EUE SEKTORI

koosolek toimub kolmapäeval, 12. detsembril kl. 16 komsomolikomitees. Kõigi teaduskondade EUE sektorite juhatajate osavõtt kohustuslik.

OLMESEKTOR

ootab neljapäeval, 13. detsembril kl. 16 kõigi ühiselamute majanõukogude esimehi ja valveülemaid ning teaduskondade oimesektorite juhatajaid ühisele koosolekule komsomolikomiteesse.

ÜTÜ VÄLISKIRJANDUSE RINGIS

kolmapäeval 12. detsembril kl. 18 ph. aud. 138 kõneleb Jüri Talvet läänemaa de uusimast kirjandusest. Oodatud on kõik huvilised!!!

AUTO-MOTOKABINET

korraldab ülikooli töötajatele vanade autojuhilubade vahetamist. Teateid saab tööpäeviti kl. 10—12 Tiigi 78—236, tel. 3 12 92.

KOGU PEREGA SPORTIMA!

Laupäeval, 22. detsembril kl. 14 toimub uues spordihoones ülikooli töötajate spordipäev. Tulge kogu perega!

KLUBIS

Laupäeval, 8. detsembril kl. 22 kesköödisko. Pühapäeval, 9. detsembril kl. 21 diskoõhtu «Inimlikud tabamised».

Kallist kursusekaaslast

ILMAR SASKOT

Sünd. 5. juuli 1953
Surn. 2. det. 1984

leinavad üldfüüsika kateeder ning füüsika IV ku-suse üliõpilased ja kursusejuhendaja.

Arasaatmine 8. detsembril kl. 13 TRÜ klub'st.

Toimetaja VARJE SOOTAK

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 36 (1395)

Reedel, 14. detsembril 1984

Ilmub 22. novembrist 1948

Hind 2 kop.

SONUM

ENNE VALIMISI

Ettevalmistused alanud

24. veebruaril on Eesti NSV Ülemnõukogu ja kohalike nõukogude valimised. 6. detsembril toimus parteibüroode sekretäride nõupidamine. Selle kuu jooksul selgitatakse parteibüroodes välja ringkonna- ja jaoskonnakomisjonide liikmete kandidatuurid. Esmaspäeval parteikomitee koosolekul kinnitati valimiste ettevalmistuste plaan. Teaduskondade parteibüroodel tuleb koostada samuti oma ürituste plaan.

Juristidelt jälle väitekirj

6. detsembril kaitses Leningradi RÜs kandidaadiväitekirja tsiviilõiguse ja -protsessi kateedri vanemõpetaja Heiki Pisuke.

Dissertatsiooni «Arhitektuuritegevuse õiguslik reguleerimine» juhendas prof. Endel Laasik. Tööd oponeerisid Leningradi RÜ tsiviilõiguse kateedri prof. Aleksandr Jurtšenko ja Majanduse Instituudi vanemteadur Heinu Koitel. Nõukogu üksmeelse otsusega tunnustati autor kandidaadikraadi vääriliseks.

Stomatoloogide Selts 30

Eelmisel reedel pidas aulas oma 30. tähtpäeva Vabariiklik Teaduslik Stomatoloogide Selts. Piduliku koosoleku avas ENSV tervishoiministri asetäitja Oku Tamm. Seltsi tegevusest tegi ülevaate stomatoloogia kateedri juhataja dots. Silvia Russak. Tartu Seltsi tööd tutvustas assistent Taavo Seedre. Erialaettekannetes käsitleti paradondi haigusi.

Moskva filmimehed TRÜ-s

«Mina olen nüüd ka filmidliiv,» muheles Pent Nurmekund toimetuse uksest kahe külalisega sisse astudes. Filmi esialgne pealkiri on «Võit iseenda üle» (rež. Aleksandr Kossatšov), külalisteks oli kaks kuuest Tartus viibivast Moskva «Tsentraalfilmi» stuudio töötajast. Selles paarikümneminutilise populaarteaduslikus filmis kohtutakse inimestega, kes on esmapilgul ületanud iseenda, saavutanud midagi uskumatut. Nii jutustab üks lõik tunnustatud kunstnikust Ludmilla Kisseljovast, kes on lõpetanud Moskva RÜ ja Kunstiinstituudi, kuid kes pole kunagi ise kõnida saanud. Tartusse tuldi Jerevanist, kus filmiti Arutjunjani pere lapsi, kellest vanim, 21-aastane David kirjutab juba doktoritööd, 12–13-aastased vennad aga õpivad Polütehnilises Instituudis. Seni on filmi tegijad kuulnud asjaosalistelt endilt vaid niisugust seletust: miski polevat võimatu, kui väga tahetakse. Ida keelte õpekabineti juhatajat, dotsent Pent Nurmekunda filmiti klassikalise

muinasteaduse muuseumis ja Toomemäel koos Jevgeni Tšernjavski-ga Moskva P. Lumumba nim. ülikoolist. Kaks multilingvisti, kes mõistavad ligi 30 keelt. Kas pole imetabane?

Moskva filmimehed palusid väga lehe kaudu tänada Oie Utterit, Reet Krolli, Jaak Järve ja kõiki teisi, kes neile viis Tartu päeva nii meeldivaks tegid. Film peab valmis saama jaanuari lõpus, seda saab ka Kesktelevisioonist vaadata.

Teadusajaloo päevad

TRÜ ajaloo muuseum hakkab koos teaduskondadega korraldama teadusajaloo päevi. Need on pühendatud teadussuavutuste ajaloole, samuti tuntud teadlaste tähtpäevadele. Muuseumis peetakse ettekan-dekoosolek, kus esinevad vastava teadusharu spetsialistid, koostatakse näitus. Ootame teaduskondadelt ettepanekuid ja abi, samuti üliõpilaste rohket osavõttu.

Esimene üritus «125 aastat spektroskoopi» (F-K) toimub kolmapäeval, 19. detsembril kl. 16.30 rõdusaalis. Spektroskoopia ajaloo ja selle kasutamist tänapäeval räägivad prof. Lembit Pung ja vanemteadurid Uldo Mölder ja Ilmar Koppel.

MARE VIIRALT,
ajaloomuuseumi osakonna-
juhataja

Pildid? Pildid!

TRÜ klassikalise muinasteaduse muuseumis saab vana aasta lõpuni omapäraseid pilte vaadata.

Tartu fotoklubi liige (1976. a.) Otto Kuus ja ülikooli vilistlane Tõnu Noorits pakuvad oma nägemuste läbi kaasamõtlemisainet. Fotograafide objektivid on tabanud aktuaalseid elutahke ja tekitanud erinevaid meeleolusid. Vabariiklikelt, üleliidulistelt ja rahvusvahelistelt näitustelt auhindu toonud O. Kuusi mõttehidad loodusepildid või visioonid lummmavad tõepärase sisu ja vaikuuse valudega. T. Nooritsa pildid on samuti rahvusvahelistele näitustele jõudnud. Tema tegeleb kunstilise fotograafiaga 1975. aastast. Käesoleval näitusel tuleb tema puhul ilmsiks suurem subjektiivsus, oma idee rõhutamine kujutatus, muidugi eranditega (Tänav I–III).

Ent igal peahoones liikujal on ju võimalus ise kaeda ja mõelda-
arvata. Mõnusaad elamus!

ANU PALLAS

Mõistatuste õhtu

5. detsembril toimus ÜTO eesti kirjanduse ja rahvaluule ringis mõistatuste õhtu.

Referaadiga esines Piret Suurvälgi (eesti fil. II). Ta kõneles mõistatuste olemusest, ajaloo ja mõistatustraditsioonist mitmel maal. Eriline koht oli mõistatustel vanades Idamaades. Tehti ju nende lahendamise või lahendamata jätmise teel kindlaks isegi kurjategija süü või süütus. Mitmed Idamaade kuningadki korraldasid mõistatuste lahendamise võistlusi.

(Järg 2. lk.)

Kolmapäeval poliitpäeval oli ka ülikoolis kõne all NLKP Keskkomitee oktoobripleenum ning ülesanded ja järeldused, mis tulenevad NLKP Keskkomitee peasekretäri kõnest NLKP Keskkomitee Poliitbüroo istungil 15. novembril.

Toitlus- ja maaparandusprogrammi täitmisest meie rajoonis kõneles ajaloo teaduskonnas partei rajoonikomitee esimene sekretär Leonhard

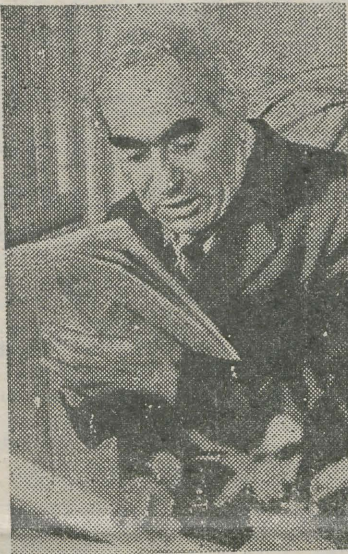
Poliit-päeval

Puksa. Linna täitevkomitee rahandusosakonna juhataja Rein Mäli külastas ÜMPit.

Õigusteaduskonna poliitpäeval esines ENSV Julgeolekukomitee esi-

mehe asetäitja Venjamin Porõvkin. Väliskommentaator Vello Ladvla oli matemaatika- ja bioloogia-geograafia teaduskonna külaliseks. Rektor prof. Arnold Koop kohtus vene filoloogias osakonnaga, parteikomitee sekretär dots. Advig Kiris füüsika vene õppekeelse osakonnaga. Ülikooli juriskonsult Reet Kalliver kõneles kehakultuuriteaduskonna rahvale.

Hetked Abovjaniga

lõunamaa üliõpilasi korruga näha olnud. Käsitsin pärast aktust Suren Nždejanilt: «Palju teid TRÜs praegu õpib?» Selgus, et armeenlasi on siin koguni paarikümne ringis, kõige rohkem arstiteaduskonnas.

Armeenia tudengid istusid aula esimestes ridades. Nende seas Armeenia TA ja Kirjanike Liidu esindajad, ka Tartu kirjanduse inimesi. Kolm kõige teenekamat külalist kuulusid selle päeva presiidiumilaua taha.

Aastail 1830–1836 Tartu ülikoolis eriplaani alusel õppinud Hatšatur Abovjanile pühendatud aktuse avas rektor prof. Arnold Koop. Rõdul laulsid RAMi mehed ja ülikooli naiskoor. Kõnetooli astus filoloogiadoktor Pion Hakobjan, teadlane, kelle elutööks on olnud kirjaniku, nüüdiskirjakeele looja, pedagoogi, valgustaja elu ja töö uurimine. Kõlas armeeniakeelne laul. Füüsika-insener Galina Berezenkova viis meid Jerevani. Klaveril saatis teda muusikakooli armeenlannast õppur. Prof. Harald Peep püüdis meid lähemale viia Abovjani ajale, traditsioonidele, mis ei kannatanud enda kõrval uut, mida aga Abovjan hakkas siduma kaasaegsemate suhtumistega. Kirjanik Boris Kabur tuletas meelde eesti ja armeenia kirjanduse sidemeid. Veel sai kuulda selle maa keelt. Naiskoor ja füüsikaõppejõud Olev Saks laulsid päasulinnust. Majandusteaduskonna viimase kursuse tudeng, eespool

mainitud Suren Nždejan (teda mäletame Abovjanina «Vivat Academia» etendusest) luges emakeelseid värsse. Armeenia Haridusministeeriumi esindaja soojale tervitusele järgnes Kirjanike Liidu sekretäri filoloogiadoktor Aram Grigorjani kuumasõnaline ja teravmeelne etteaste. Külalised olid liigutatud, et Tartus on Abovjani mälestus jäädvustunud temanimelises tšannas, auditooriumis ja et tema teened on välja toodud raamatukogu näitusel. Seegi aktus sai ütlatuseks.

Kui Abovjani päeva veidi laien-dada, võib seda sõnapaari esitada ka mitmuses. Lugesime ju läinud nädala «Sirbist ja Vasarast», et 15.–17. novembrini peetud pidustustel Jerevanis viibis ka meie õppeprorektor Valter Haamer. Pea-aegu samal ajal oli Jerevani Pedagoogilises Instituudis meie ÜTO esindus. Enne seda oli aga vene keele meetodika kateedriga tutvunud ning loengu pidanud (muidugi 140. auditooriumis) «Hatšatur Abovjani koostatud vene keele õpikute lingvomeetodilistest alustest» Jerevani RÜ vene keele kateedri (Järg 3. lk.)

● «H. Abovjan valgustajana» — niisugune oli filoloogiadoktor Pion Hakobjani ettekande teema.
● Külalisi Armeeniast.
KALJO RAUA fotod

Tervitame kõiki linna komsomolikonverentsi delegaate!

● Homset suurüritust valis TRÜ komsomolikonverents esindama 174 delegaati ●

EKP TRÜ komitees

10. detsembri koosolekul võeti NLKP liikmeks Andres Past (õigust. V k.), Andi Kasak (õigust. IV k.), Hans Künka (võõrkeelte kat. õpetaja), Jaanis Kasesalu (ÜMPI vaneminsener) ja Anu Jõesaar (žurn. V k.) ning liikmekandidaadiks Avo Viitol (poliitilise ökonomika kateedri õpetaja), Sigrid Salom (psüh. III k.) ja Ants Paapstel (ÜMPI aspirant).

Keemiaosakonna parteibüroo tööst näitagitatsiooni korraldamisel kõneles büroo sekretär vanemteadur Mati Karelson. Sõna võtsid dots. Mart Sõrg, professor Lembit Tähepõld, dots. Hillar Palamets ning parteikomitee sekretär dots. Advig Kiris. Nii partei- kui ametiühingubüroo on pidevalt oma maja näitmaterjalile palju tähelepanu pööranud (selle tööloogu eest on määratud ka pidevad vastutajad — nooremteadur Urmas Past, vanemteadur Vilve Nummert ja dots. Rein Pullerits). Et keemiahoones toimub ka teiste teaduskondade õppe- ja teadustöö, siis tegeleb maja probleemidega spetsiaalne halduskomisjon eesotsas dots. Tullio Ilometsaga.

Üldkasutatavate ruumide näitagitatsioon jätab päris hea mulje, siit on õppida teistelt. Keerulisem on näitmaterjali paigutada tööruumidesse, sest need on väikesed ja seadmetega ülekoormatud. Ringauditooriumi kasutavad paljud teaduskonnad ning selle kujundamisest võiksid teisedki osa võtta. Kehvem on ühiselamu seis. Ülikoolis tuleks välja töötada ühiselamute ühtsed kujundamisprintsüübid. Sageli hilineb ka päevakohaste plakatite kohalejõudmine. Võeti vastu otsus.

Kinnitati 24. veebruaril 1985 toimuvate Eesti NSV Ülemnõukogu ja kohalike nõukogude valimiste ettevalmistamise plaan.

Tunnustus

Hospitaalsiehaiguste kateedri professor HEINART SILLASTU valiti Soome Tuberkuloosivastase Võitluse Ühingu ainsaks välisliikmeks.

Arvestades prof. H. Sillastu teenid tuberkuloosi jt. kopsuhaiguste uurimisel, on tema panus rahvusvahelises koostöös sel alal kõrgelt hinnatud. Ta on edukalt töötanud Rahvusvahelise Tuberkuloosivastase Ühingu Teadusliku Komitee liikmena, samuti selle ühingu Euroopa regiooni nõukogu liikmena.

Soome kolleegidega on prof. H. Sillastu aktiivne koostöö jätkunud 1960. aastate algusest.

Tänu

Aktiivse osavõtu eest üliõpilaste laulu- ja tantsupeo «Gaudeamus» ettevalmistamisel pälvisid ENSV KKEH Ministeriumi käskkirjas kiituse Ene Ahven, Külli Aren Mall Aso, Uno Halling, Madis Jürge Tauno Kangur, Jüri Karja, Jüri Kirss, Miija Laumets, Urve Lauring, Tiitu Lepp, Kadri Leppoja, Reet Linkberg, Inge Maidla, Kaja Palm, Ene Peiker, Jüri Puidak, Helle Pärtsalu, Marta Raisma, Heli Rasva, Merle Rehandi, Vello Ross, Olev Saks, Viire Sepp, Otto Teller, Hilja Tidriksaar, Helgi Tohvri, Kersti Toode, Imbi Tõnisson ja Anu Uus.

Organiseerimiskomitee tänukirja said Valter Haamer, Sulev Kald, Laur Karu, Kaja Keeman, Advig Kiris, Arnold Koop, Andrus Lauren, Jüri Linkberg, Linda Martis, Helju Mikk, Vello Peedimaa, Epp Regi, Alo Ritsing, Richard Ritsing, Uno Sahva, Henn Tiivel, Tiitu Toompalu, Vaike Uibopuu, Enn Uiga, Heino Variku, Peep Veski ja Ants Viiklepp.

H. Abovjani 175. sünniaastapäeva aktuse hea korraldamise ning Armeenia NSV Kirjanike Liidu delegatsiooni teenindamise eest pälvisid rektori käskkirjas kiituse projektor Valter Haamer, vanemõpetaja Olev Saks, kirjastus- ja trükoosakonna juhataja Marta Raisma ning naiskoori dirigent Vaike Uibopuu. Tänu osaliseks said naiskoor, kirjastus- ja trükoosakond, kohvilaua kollektiiv ning dotsendid Aino Valmet ja Linda Eringson, vaneminsener Sirje Jõgar, õpetaja Anne Jänese, vaneminsener Galina Berzenkova, tele-kino-fotolabori juhataja Eduard Sakk, komandant Lembit Valdmaa, klubi juhataja Heino Variku ja üliõpilane Suren Nõdejan.

TÄHELEPANU!

Ülikooli komsomolijaloo süvendatud tundmaõppimiseks ning komsomoliveteranide kogemuste paremaks ärakasutamiseks kuulutab TRÜ komsomolikomitee välja

komsomolimälestuste kogumise konkursi.

Mälestusi ootame komsomoliveteranidelt, kes on olnud komsomolikomitee liikmed, teaduskonnabüroo liikmed või täitnud ülikoolis mõnda vastutavat komsomoliülesannet (TRÜ a/ü-komitee liige, TRÜ klubi juhataja, RSRI president jne.). Mälestustele lisada lühikesed eluloolised andmed kuni praeguseni. Materjali koostamisel võtta arvesse järgmist: osavõtt komsomolitööst enne ülikooli, ülikoolis ja pärast lõpetamist; meenutused ülikoolis tehtud komsomolitööst; tähelepanekud tollase komsomolitöö kohta tervikuna; mõtted praegusest komsomolitööst. Peamiselt ootame muidugi mälestusi ülikooli komsomolitööst.

Materjali lõppu tuleb kindlasti lisada oma allkiri.

Osa võivad võtta TRÜ üliõpilased, õppejõud ja endised komsomoliveteranid.

Vastu võetakse tööd, mille pikkus on 15–30 masinakirjalehte dinformaadis kahe reavahega või samas ulatuses käsitsi kirjutatud teksti.

Vajaduse korral saab juhendajaks paluda NLKP ajaloo kateedri õppejõude.

Tööd esitada TRÜ komsomolikomiteesse märgusõna all «Komsomolimälestuste konkursi» kuni 15. septembrini 1985. Lisada kinnine ümbrik, milles on autori perekonna-, ees- ja isanimi ning kodune aadress.

Zürri määratakse ELKNO TRÜ komitee otsusega, mille kooskõlastab EKP TRÜ komitee ja ELKNO Tartu Linnakomitee bürooga.

Välja paneme 1 esimese preemia, 2 teist preemiat ja 3 kolmandat preemiat, lisaks ergutuspreemiat.

Kokkuvõetud teeme teatavaks 4. oktoobril TRÜ komsomoliorganisatsiooni sünnipäeval.

ELKNO TRÜ komitee

Informiini plahvatas

Peaks kirjutama informiini ajaloo... järele tulevatele põlvetele... rotaprinditruks... miks mitte?

Need olid katked juhulkiult kuulud jutuajamistest, vestlejateks TRÜ teadusraamatukogu direktor Laine Peep ja dotsent Hillar Palamets. Mis sündmus see on, millest isegi ajalukku peaks märk jääma? 19. korda toimus võistlus, kus kiireimad raamatukogukasutajad jõud proovisid.

Laine Peebu avasõnadest: ... märkasime, et raamatukogu kasutamise võib edukalt võistlusega ühendada. Võistlusele alusepanijad on raamatukogu kauaaegsed töötajad Aime Pärnakivi ja Elsa Kudu.

H. Palametsa avasõnadest: informiini on üllatavalt hästi ajaproovile vastu pannud... tüdrukuid poisse on tavaliselt pooleks olnud, seekord on tüdrukute ülekaal silmanähtav. Eks see peegeldab ka üldisi tendentse meie ülikoolis.

Kõlises mängu algust kuulutav kell, mis toodud Tiibeti mägedest. Seekord oli haruldane ese usaldatud H. Palametsa kätte, kes ühtlasi mängu juhtis. Kohtunikelaua taha istusid Laine Peep, Ligia Kiin ja Aili Norberg.

Esimene ülesanne nõudis kataloogide kasutamise oskust. Ajalimit oli 8 minutit ja kiiruse eest tulid lisapunktid. Polnud siis ime, et rebaste võistkonnad ehk liigagi rabistama hakkasid. Punasabad kaitsesid arstide, matemaatikute ja rahandusmatemaatikute au. «Vanad olid» talitased tasa ja targu. Kohal olid ajaloo III ja IV, arstide II ja III ning juristide IV kursused.

Esimene voor pinget ei vähenanud. Otsustavaks pidi kujunema teine, raskeim voor. Teatmeteostest tuli välja otsida vastused 10 küsimusele. Aega anti küll 20 minutit, kuid ega küsimusedki olnud kergeid killast. Sellesse aega mahutus minu vestlus Laine Peebuga.

Loomulikult on siin koos paremad ja aktiivsemad raamatukogu kasutajad. Kuid ka keskmise tudengi üle ei saa nuriseda. Oma õppimisajal vältel jääb raamatukogule võõraks vaid 3% üliõpilastest. Raamatukogu kasutamise oskus käib igatahes iga haritud inimese juurde. Kas selles osas midagi muutub? Robotid hakkavad vaevalt küll kunagi raamatuid otsima. Aga arvutikataloogid? Siin seisab asi töökindla programmi taga. Ent see on lähemate aastate küsimus.

Teisest vöörust õnnestus maksimumpunktid saada vaid kolmel võistkonnal. Kolmas voor nõudis vajaliku info otsimist ajalehtede ühest aastakäigust. Et aega oli vaid 6 minutit, võisteldi oskuses diagonaalis lugeda. «Nagu enne eksamit,» kommenteeris mängujuht.

H. Palamets: Mina isiklikult arvutikeelt ei valda. Ku'd arvan, et

Mõistatuste...

(Algus 1. lk.)

Järgnes lahendamise võistlus. Piret Suurvälja 55 mõistatusele püüdis vastuseid leida kõik kohalviibijad, peibutajaks esimene auhind (tort) ja raamatud. Põneva ootushetke järel kuulutas

raamat jääb ikka eksisteerima. Lugega infot raamatust, see on mulle eriline elamus.

Neljas voor osutus kõige raskemaks. Mängu juht andis küsimuse ja valikuvastused. Valiku pidi tegema sekundite jooksul. Nii saime teada, et «kärbes», «maalija» ja «sirkel» on tähtkujud, aga «pöder» ei ole; et peale Valga ei saanud 400 mitte Astrahan, Bakuu või Brest, vaid hoopis Arhangelsk; et vabariiklikke ajalehti ilmub meil 12 ja mitte 18, 24 või 32, ning palju muud huvitavat.

Viies voor pidi näitama, kas targad teaduses ka kunstis andekad on. 2–3-minutilise etteaste hinnati vaimukust ja leidlikkust. Võitjaks kuulutati õiguse IV k. Ülesandeks oli pakkuda raamatukogule kolm uut osakonda. Juristid soovitasid kõigepealt salapära «I osakonda», mille kompetentsi kuuluks raamatuvarete püüdmine, teiseks «raviosakonda» neile, kellel õppimine tervisele peaks hakkama ja kolmandaks «väljaviskamise osakonda», kes hoolitseks, et raamatukogu kell 10 tühjaks saaks. Et kõikide osakondade juurde kuuluvad tursked väljaviskajad, oleks raamatukogu juhatus pidanud juristidele tööpakumise tegema.

Kuues voor kujunes mulle kui kõrvalseisjale kõige meeldivamaks. Meeldivaks kujunes see ka ajaloo IV kursusele, kellele kuulub peapreemia: sõit ÜTO teaduskonverentsile mõnda NSVL Euroopa osa ülikooli omal valikul. Reisikotti asuvad pakkima Ago Pajur, Peeter Väljas ja Anton Pärn. Teine koht läks IV kursuse juristidele ja kolmas II kursuse arstidele. Ka kõik ülejäänud said mälestuseks raamatu ja loomulikult Laine Peebu tugeva käepigistuse.

Osavõtjad suundusid raamatukogu kohvikusse. Kohvikujutt läks käima. Selgus, et võistlust jälgis ka «Mosfilm» operaator, kes koos režissöör Vinokuroviga teeb filmi «Pamjat mira», mis räägib TRÜ raamatukogu tööst. On lootust, et informiiniist sünnib omaette film. Võistlust jälgisid samuti Irkutski raamatukogutöötajad, kes korraldavad samasuguseid mänge. Ainult üliõpilased osalevat neil veidi elavamalt.

L. Peep: Juba palju aastaid korraldatakse analoogilisi mänge välismaal, mh. Belgias, Hollandis, Kanadas.

H. Palamets: Oskus infot korraldada peaks olema omane igale üliõpilasele. Kahjuks ei võimalda ruumid suuremaid võistlusi pidada. Kuid omal algatusel võiks ju selgitada parimad osakonnades ja teaduskondades. Raamatukogu on ju meile kõigile iga päev avatud!

JORI LUIK,

žurn. I k.

riinõ juhendaja Udo Kolk välia võitjad. Kõige nupukamaks osutus Aet Põllumäe (eesti fil. II), järgnesid Ere Lindegrön, Inna Heinsalu, Margus Kastelepalu ja Karin Pütsep (kõik eesti fil. II).

INNA HEINSALU,

ÜTO eesti kirjanduse ja rahvaluule ringi sekretär

Kadri Gross

***

Sünnitusabi ja günekoloogia kateedri juhataja prof. Kadri Gross tähistas teispäeval oma 60. sünnipäeva. Ta lõpetas arstiteaduskonna 1950. aastal. Sellest ajast peale töötab kateedris. Meie vabariigi esimene naismeditsiinidoktor on hinnatud arst, teadlane ja ühiskonnategelane. Täna on sõna tal endal, meenutamaks päevi 40 aastat tagasi.

***

Minust sai arstiteaduskonna I kursuse üliõpilane 1944. aasta hilissügisel. Elasin Tallinnas ja esimene suur mure ülikooli tülles oli seotud peavarju leidmisega. Sisseastumiseksamitele saabunutele oli korraldatud ööbimine üliõpilasmaja III korruse tubades. Seal olid põrandatele laotatud öled, millel me magasime, kodunt kaasa toodud lina külje all ja tekk peal. Ruum oli kõetud ja elamine küllaltki soe. Süüa saime toidukaartidega sama maja alumisel korrusel asuvas üliõpilassööklas. Samas oli ka ülikooli leivamüügi punkt. Toidupuudust me ei tundnud. Leiba anti kaartidega piisavalt ja ka söökla portsjonid rahaldasid tütarlapsi täiesti, poiste jaoks sellest

küll väheks jääda. Ainult et ühe külgne oli see toit. Kui kord hiljem praadisime ühe kursusekaaslasega minu juures kodus kartuleid, siis tundusid need kohutavalt maitsevõetuna.

Raskusi oli ka riietusega, eelkõige jalanõudega. Olin siiralt rõõmus, kui sain endale muretseda valged villased sukad ja suusasapad, mis kaitsesid hästi talvise külma eest. Oige pea hakkas üliõpilaste ametiühing jagama talonge üksikute rõivastusesemete ostmiseks. Meid pani lausa imestama see kiirus ja asjalikkus, millega suudeti sõjast purustatud Tartus üliõpilaste elu-olu korraldada.

Õppetöö alates elasin mõnda aega ühe tuttava tütarlapse juures Aia tänavas. Ruumi oli vähe ja magada tuli põrandale pandud ölekotil. Sõbranna õhutusel hakkasime endale omaette tuba otsima. Ta oli hakkaja tüdruk ja kinnitas, et üliõpilased olevat alati elanud Lepiku tänava kandis, seepärast tulevat just sealt otsimisega peale hakata. Käisime Lepiku tänaval majast majja ning meil oligi õnne — leidsime lahke pererahva juures vastuvõetava hinnaga küllaltki suure toa. Kütte pidime ise muretsema. Puid käisime ostmas turult Emajõe ääres. Kui puid meeldisid ja kaup koos, tõi talumees koorma oma hobuse ja reega kohale. Häda korral oli võimalik puid osta väikestes kogustes (himpudena) kioskist, mis asus Kingissepa mäe ja lamel.

Õhtuti valgustas tuba petrooleumilamp. Et nappi valgust maksta maalselt kasutada, istusime lambi ümber neljakesi — meie, kaks üliõpilast, ja vastaskorteris elavad kaks keskkoolitüdrukut. Need õhtud on meelde jäänud intensiivsete ja toredade õppimistundidena.

Õppetööd suurtööd raskendasid külmad ruumid. Eriti jake oli vanas anatoomikumis. Histoloogia praktikumis istusime ikka paljates, kuid sellele vaatamata kippusid käed kohmetama ja hingeaur takistas mikroskopeerimist.

Innukalt võtsime osa Tartu taastamisest. Ma ei mäleta, et keegi meie kursuse üliõpilastest oleks sellest tööst kõrvalt hoidnud. Lammutamise varemolevate raekoja taga ja silmakliiniku läheduses, praeguse EPA võimala piirkonnas. Sügisel saadeti meid Raadile saaki koristama. 1945. aasta sügisel tuli lumi õige varakult maha ja meil tuli Raadi põldudel juurvilja koristada lume alt.

***

dis ta tagasi kodulinna ja viis poolelijäänud stuudiumi aastaga lõpule. 1. jaanuarist 1946 hakkas ta õppejõuna tööle ning on seda ametit pidanud ligi 30 aastat, (aspirantuuriajal küll poole koormusega). Üle kahekümne aasta (1960–81) juhatas P. Kard teoreetilise füüsika kateedrit, 1966. aastast on ta professor. Selle pika aja jooksul on ta lugenud peaaegu kõiki teoreetilise füüsika põhikursusi ja arvukalt erikursusi. Lemmikaineks kujunes elektrodünaamika koos erirelatiivsusteooriaga. Ta on pühendanud palju energiat selle aine sõlmprobleemide kriitilisele analüüsile ning oma käsitlusmetoodika väljatöötamisele.

Teadustööd alustas P. Kard aspirantuuris prof. Aksel Kipperijuhendamisel. 1949. aasta suvel kaitstud kandidaaditöö oli pühendatud tollal elavalt diskuteeritud ruumi kvantiseerimise idee raketdamisele kvantmehaanikas. Selles suunas töötas ta intensiivselt edasi. Kuid üha enam hakkas teda köitma teoreetiline optika. Esimene uurimus valguse täieliku sissepeegeldumise kohta ei aratanud kahjuks väärilist tähelepanu. Seevast tööd paljudelki optiliste interferentsüsteemide teooria alalt leidsid algusest peale tunnustava vastuvõtu. Juba 1961. aasta suveks valmis doktoriväitekirj. Tunnustu-

(Järg 4. lk.)

Paul Kard

15. detsembril tähistab 70. sünnipäeva füüsikaosakonna autoriteetne õppejõud ja tunnustatud teadusmees professor Paul Kard. Tee teadusepõllule ei olnud tal siile. Pärast gümnaasiumi lõpetamist 1933 Tartus pidi ta rida aastaid eratunde andma. Opinguid alustas ta ülikooli matemaatika-loodusteaduskonnas alles 1939. aastal. Suure Isamaasõja alguses P. Kard mobiliseeriti, ta teenis Kotlas ja Tšebarkulis ning seejärel töötas 2 aastat füüsikaõpetajana Omski oblastis. 1945. aasta jaanuaris jõu-

Punkt ÜP-84le

● Kõiguste vastab organisatsioonikomitee esimees, komsomoliteeritise aseesekre-
tär VERNI LOODMAA.

● Kuidas hindab TRÜ ja EPA ühine organisatsioonikomitee üli-
õpilaspäevi?

«ELKNO TRÜ komitee 20. no-
vembri istungil tunnustati Tartu
üliõpilaspäevad kordalaadiks ja
organisatsioonikomitee töö heaks.
Loomulikult oli ka puudujääke,
võitlusküsimisi. Neid teame ja püüa-
me enam mitte korrata. Hea meel
on sellest, et kahe kõrgkooli kom-
somo-
lomitee vaheline koostöö
laabub sel korral paremini kui va-
rasematel aastatel.»

● Kas teiepäeva õhtul (nii
võtsid üliõpilased «Edasis») pea-
hoonesse üles pandud reklaam
tõesti liiga hiline pole?

«See väide ei pea paika. Kõige-
pealt avaldati reklaam ülikooli
ajalehes. Oppehoonesse ja ühis-
elamutesse pandi teated välja es-
maspäeva õhtul ja teisipäeva va-
rahommikul. Lisaks sellele oli või-
malik kõike teada saada infolehte-
delt, mida mitmele poole välja
jaotasime. Veel varem teavet pak-
kuda väga täpselt siiski ei saa,
sest kavas tuleb ette muudatusi.»

● Kes peaks vastama eelmises
«TRÜ» esitatud küsimusele:
«... kas ei võiks neid (juht on
kantriõhtutest) sagedamini korral-
dada või peavad need tõesti jääma
ainult tippürituste privileegiks?»

«Meie võime vastata, et kultuuri-
riituste, sealhulgas ka kantriõh-
tute korraldamine ei ole komsomo-
lomitee põhieesmärk. Selleks on
mõlema kõrgkooli klubid. Suurüri-
tuste ajal moodustab kultuuri-
programm vaid ühe osa päevade
kavast ning meie eesmärgiks ei
ole kunagi olnud ega ole ka edas-
pidi ainult kultuuripäevade korral-
damine.»

● On kuulda häält, et sel kor-
ral õnnestusid hästi üliõpilaste en-
di korraldatud üritused. Keda
võiksid esile tõsta?

«Ardo Kubjas (mat. IV), Priit
Teder (maj. II), Ariel Levin (ravi
V), Sulev Ulp (ravi IV), Ove
Ladva (õigust. IV), Sirli Unga
(maj. IV), Taimi Truu (maj. IV)

ja mitmed teised, aga samuti tea-
duskondade komsomolisekretärid.»

● Kas oli teaduskondi (osakon-
di), kust ei olnud ühtki organisee-
rijat?»

«Ei pea praegu vajalikuks neid
üles lugema hakata, kuid neid oli.
Võib-olla ei ole veel päris hoogselt
sees, enamikus teaduskondades
valiti ju uued bürood.»

● Oled ideoloogiatöö aseesekre-
tär. Millele keskendub nüüd kom-
somo-
lomitee tähelepanu?

«Eelkõige peame tegema tõsiselt
järeltõlgitud NLKP Keskkomitee ot-
susest «Komsomoli parteilise juhti-
mise kohta». Põhiülesandeks on
praegu ELKNO TRÜ organisat-
siooni 28. konverentsi otsuste
täitmine. See kõik toimub koos
XII ülemaailmse noorsoo- ja üli-
õpilastefestivaliks ettevalmistamise-
ga.»

Kammer- lauljad palmide all

● Öhtu Mõisurini tänavas, sä-
rab botaanikaai palmihoone. Kos-
tab tasast lauluhaält. Täna musit-
seerib siin ülikooli kammerkoor.

Lähem kuulama. Kui lauljad ja
kaks botaanikaai töötajat maha
arvata, olen pa'imajas ükski. Sel-
gub, et sattusin hoopis kooriproo-
vile ja kontserdini on aega veel
terve tundi. «Oleme toon, üleme-
ne,» õpetab tasaliku ja malbe hää-
lega nooruke koorijuh Tiiu Jaa-
nus. Vaadates ja kuulates proovi,
jääb mulje, et dirigent ja koor on
üks sõbraile pere. Küllap seda tä-
nu ühisele soovile. Kell lööb ka-
heksa. Sisenevad esimesed kammer-
muusikahuvilised. Seistakse vaikselt
ja püüa. Kult. Rahvast koguneb üs-
na palju, vaata et palmimaja kit-
sakski ei jää. Roosades pluusides
neid ja tumedais ülikondades
noormehed asuvad platsi. Osa sei-
sab põrandal, osa trepil. Niisugust
paigutust soovitanud siin varem
esinenud meeskoori ja Uno Uiga
kooripoiste kogemused. Ootasin, et
kontserdi avab teadustaja, aga ei.
Hiljem sain dirigendilt kuulda:

«Laulu ja selle autori nime ei õel-
dud ka renessansiaja kontserdil,
sellest ajast meie seekordne reper-
tuar ongi. Avalaul Jacques Arca-
delt' «Ave Maria»» «Ave Mariaga»

alustame sageli musitseerimist,
sest see koondab hääled ühte ning
paneab nii pealtvaatajaid kui ka
koori enda kuulama,» selgitas koo-
rijuh. Ühtekokku kuulsime tosi-
nat laulu 15.—17. sajandist. Kam-
merkoori lipulauluna kõlas «O,
Musica». Kontsert lõppes «Gaudea-
musega», mis samuti koori tava.
Kammerlaulud palmariumi säras
toid üliõpilaspäevadel «Rock-Hote-
lile» ja rõkkavale «Turistile» meel-
divat vaheldust.

Ideest laulda palmide all?
Tiiu Jaanus: «Kavatsetime seda
juba mõeldud aastal, seekord tu-
li ettepanek üliõpilaspäevade orga-
niseerijailt.»

Musitseerite siin esmakordselt,
kuidas laul kõlab?

«Akustika on suurepärane, veidi
häririb niiskust.»

«Aga kuumus?»

«Ei, enne kontserti õhutati.»

Koori esinemistase?

«Kõvasti üle keskmise, lauldi
vabalt ja südamega. Üsna mõnus,
et polnud lava, suurt saali ja ap-
lausi iga laulu järel, mis segab
esinemist ja toob pinget.»

Laulate palmimajas edaspidigi?

«Meeldi.»

Selgus, et Tiiu Jaanusel on pea-
le dirigendiameti veel üks — ta on
neljanda kursuse psühholoogiaüli-
õpilane.

Kontserdil käis

JAAN LUKAS
ajaloo II kursusel

ajaloo II kursusel

ajaloo II kursusel

ajaloo II kursusel

ajaloo II kursusel

ajaloo II kursusel

ajaloo II kursusel

ajaloo II kursusel

ajaloo II kursusel

ajaloo II kursusel

ajaloo II kursusel

ajaloo II kursusel

ajaloo II kursusel

ajaloo II kursusel

ajaloo II kursusel

ajaloo II kursusel

ajaloo II kursusel

ajaloo II kursusel

ajaloo II kursusel

ajaloo II kursusel

ajaloo II kursusel

ajaloo II kursusel

ajaloo II kursusel

ajaloo II kursusel

ajaloo II kursusel

ajaloo II kursusel

ajaloo II kursusel

ajaloo II kursusel

ajaloo II kursusel

ajaloo II kursusel

ajaloo II kursusel

ajaloo II kursusel

ajaloo II kursusel

ajaloo II kursusel

ajaloo II kursusel

ajaloo II kursusel

ajaloo II kursusel

ajaloo II kursusel

ajaloo II kursusel

ajaloo II kursusel

ajaloo II kursusel

ajaloo II kursusel

ajaloo II kursusel

ajaloo II kursusel

ajaloo II kursusel

ajaloo II kursusel

Niipalju buumist...

«Vool on vahelduv asi. Teda
kord on ja kord ei ole. Aga loo-
dame, et ta leitakse varsti üles.»
Seda oli Priit Kuulberg sunnitud
üllema 15. novembril «Kaseke»
kontserdi algul. Pinge oli mada-
lam kui vaha ja pillid keeldusid
tõttamast.

Esimene mõte kontserdilt —
millal jõuavad meie ansamblid nii-
kaugemale, et ei tekiks pause, kus
häälestatakse pille, parandatakse
rikkeid vms. Ungari ansambel «Lo-
comotive GT», kes kevadel Tallin-
nas esinemas käis, mängis terve
kahetunnise kontserdi maha ilma
ühegi häälestuspauusi ja viiperuse-
ta. Isegi vahaaga ei tehtud. Kas
ei võta meie ansamblid kohalikke
esinemisi nii tõsiselt või on viga

Mongoolia RV moodustamise 60.
aastapäevale. Mängiti väikseid
mongoli poisse-tüdrukuid. Zürii
tõstis mongolina esile Jüri Ruutu.
Tekstide mittepeasolek eriti ei häi-
rinudki, imelikuna võis aga tun-
duda teema valik.

● LÕPUKOLMIK
Eesti filoloogid esitasid kava
J. Smuuli «Järvesuu poiste» aine-
tel. Tehtus puudus loogiline seos.
Kasutatud oli keskkooliajast enam
tuntud lõike. Mida olulist õelda
taheti, jäigi selgusetuks.

Geoloogid magasid Ervin Lazari
«Hommikumuinasjuttu». Teisiti
õelda ei oska, sest kogu aeg töö-
poolest magati laval ära. Selgitu-
seks õeldi, et see on ülimalt tu-

ESTA KOGER,
žurn. I k.

Mongoolia RV moodustamise 60.
aastapäevale. Mängiti väikseid
mongoli poisse-tüdrukuid. Zürii
tõstis mongolina esile Jüri Ruutu.
Tekstide mittepeasolek eriti ei häi-
rinudki, imelikuna võis aga tun-
duda teema valik.

● LÕPUKOLMIK
Eesti filoloogid esitasid kava
J. Smuuli «Järvesuu poiste» aine-
tel. Tehtus puudus loogiline seos.
Kasutatud oli keskkooliajast enam
tuntud lõike. Mida olulist õelda
taheti, jäigi selgusetuks.

Geoloogid magasid Ervin Lazari
«Hommikumuinasjuttu». Teisiti
õelda ei oska, sest kogu aeg töö-
poolest magati laval ära. Selgitu-
seks õeldi, et see on ülimalt tu-

ESTA KOGER,
žurn. I k.

Mongoolia RV moodustamise 60.
aastapäevale. Mängiti väikseid
mongoli poisse-tüdrukuid. Zürii
tõstis mongolina esile Jüri Ruutu.
Tekstide mittepeasolek eriti ei häi-
rinudki, imelikuna võis aga tun-
duda teema valik.

● LÕPUKOLMIK
Eesti filoloogid esitasid kava
J. Smuuli «Järvesuu poiste» aine-
tel. Tehtus puudus loogiline seos.
Kasutatud oli keskkooliajast enam
tuntud lõike. Mida olulist õelda
taheti, jäigi selgusetuks.

Geoloogid magasid Ervin Lazari
«Hommikumuinasjuttu». Teisiti
õelda ei oska, sest kogu aeg töö-
poolest magati laval ära. Selgitu-
seks õeldi, et see on ülimalt tu-

ESTA KOGER,
žurn. I k.

ESTA KOGER,
žurn. I k.

Veel kord taidlusest

(Algus eelmises lehes)

● SEITSMENDAD OLID FÜÜSI-
KUD

Väike paroodia iseenda elust.
Vahetu ja vaba, naeris saal, naer-
sid tegijad. Viimase puhul tahaks
õelda, et parem kui oma naljade
peale tõsiseks suudetaks jääda.
Mõningad apsud, mis kavas olid,
andsid loole isegi värvi juurde,
kuid kasulikum olnuks see enne
esitamist korralikult läbi harjutada.
Mängitus oli lusti ja värvi (viimast
eriti filoloogi mingis), nii et kõiki-
de teiste seas jäi kava žüriile sil-

ma ja selle eest rebaseabsurdi
preemia.

● KAHEKSAS OLID MAJANDUS

Pärast juristide mammutprog-
rammi ei olnud just lihtne lavale
tulla. Sellepärast alustati veidi
bravuurikaltki. Loeti oma kursuse-
kaaslase luuletust, improviseeriti
«Maid ja rahvaid», lauldi laul ko-
duloomadest. Tore, et lavale tuldi
hoogsalt, publiku seast. Tehtu jäi
aga napiks.

● ÜHEKSANDAD OLID KEEMI-
KUD

Nemad pühendasid oma kava

Ilmub «Vana Kannel»

Teadupärast võetakse detsembrikuu lõpuni meie raamatukauplustes
vastu regilaulude süstemaatilise väljaande

VANA KANNEL

ettetellimisi.

Hakkab ilmuma topograafilis-tüpoloogilisel printsiibil koostatud
regilaulude kogu koos olemasolevate viisiüleskirjutustega. Väljaanne
on varustatud vajalikkude kommentaaridega, lisaks on iga kõite juu-
res vastava kihelkonna ajalugu, murdeülevaade, sõnastikud, üleskirju-
tajate, laulikute ja muud vajalikud registrid.

See on niihästi kultuurilooline kui ka rahva sõnakunstiteos, meie esi-
vanemate paljude sajandite pikkuse kultuuriloo, inimeste elumuste, mõ-
tete ja suhtumiste peegeldus oma parimas vormis. Teos peaks leiduma
igas kodus. Seda vajavad ju ka meie järelpõlv.

Kõited lähevad müügile ainult ettetellimise korras. See on ainus või-
malus teose omandamiseks nii teadus- ja õppeasutustel kui ka mis tahes
organisatsioonidel ja isikutel. Väljaande unstrükki ei tule.

Väljaande koostajad on pidanud silmas nii selle
ala teadustöötajaid kui ka igatüht, kes rahva vai-
muloomingu vastu huvi tunneb.

Teose omandamise ja sellesse süvenemisega saame osa rahva mine-
viku kultuuripärandist, ilmutame tänu ja lugupidamist selle vaimu-
vara loojale sajandite tühjale, ühtlasi selle kogujatele Hupelist, Kreutz-
waldist ja Hurdast alates kuni tänapäeva korrespondentideni, eriala-
töötajateni ja arvukate üliõpilaskogujateni.

Sooviga meelde tuletada selle haruldase väljaande tähtsust ja ette-
tellimise lühikest aega

väljaande peatoimetaja
EDUARD LAUGASTE.

KES ON PARIM

Juba mitu aastat järjest on ka meie lehelugejad ära märki-
nud oma lemmikmuusikud. Meenutuseks mõeldud aasta
küsitluse paremaid: «Rock Hotel», Ivo Linna, «Turist», «Ilus
maa» ... Täidame nüüdki selle talongi ja laseme peahoone val-
velaia postkasti või toimetuse uksele asuvasse kasti. Aega üks
nädal — kuni 21. detsembrini. Tulemused teatame aasta viima-
ses lehes.

1. parim ansambel —
2. „ meeslaulja —
3. „ naislaulja —
4. „ muusikapala (eesti autor)
5. „ show-ansambel —
6. „ pillimees —

LÕIKA VÄLJA JA LASE POSTKASTII

A. Sadovski

(6. dets. 1859—26. dets. 1923)

6. detsembril möödus 125 aastat
tunnustatud füüsiku Aleksandr Sa-
dovski sünnist.

A. Sadovski oli Peterburi ülikoo-
li kasvandik. 1894. aastal kaitses
ta magistriväitekirja ja määrati
Tartu ülikooli erakorralise füüsika-
professori kohale. Aastail 1894—
1917 juhtis ta füüsikakateedrit.

A. Sadovski luges füüsika üld-
kursust ja teoreetilise füüsika eri-
kursustena termodünaamikat ning
elektrodünaamikat. 1906—1907 oli
ta prorektor. Sadovski oli silma-
paistevektor ja hea meetodik. Ta
reorganiseeris füüsika praktikumi
ja täiustas demonstratsioonkatsete
aparatuuri. Juba 1896. aastal rak-
endas ta röntgenikiirgust.

Tema teaduslike töödena olid
tähtsast uurimused valguse meh-
haanilise toime kohta kristallidele.
1899. aastal valmis doktoriväitekirja
«Elektromagnetiliste ja valguse
ponderomeloorne toime kristallide-
le». See lükati oponentide poolt ta-
gasi, sest puudus eksperimentaalne
tõestus. Alles 1935. aastal tegi ta
katseliselt efekti kindlaks, selle
suuruse määras Ameerika füüsik
R. A. Beth.

1917. aastal anti A. Sadovskile
Peterburi ülikoolis füüsikadoktori-
kraad honoris causa. Samal aastal
lahkus ta Tartu ülikoolist ja töötas
hiljem professorina vene ülikoolis
Prahas.

SIRJE KARIS

N. Kuznetsov

(17. dets. 1864—12. mai 1932)

17. detsembril möödub 120 aastat
Tartu ülikooli botaanikaprofes-
sori, Peterburi TA korrespondent-
liikme Nikolai Kuznetsovi sünnist.
Tartu ülikoolis töötas ta 1895—
1914, rajades siin oma koolkonna,
mis rikastas kogu maailma botaani-
kateadust. Ta võitis aktiivselt
osa ekspeditsioonidest Arhangelski
kubermangu, Põhja-Uuralitesse ja
Kaukaasiasse, uurides nende piir-
kondade floorat. Alates 1900. aast-
ast hakkas ilmuma üks tema ula-
tulistumaid ja täiuslikumaid töid
sellelt alalt — «Kaukaasia kriitili-
ne floora», mida kasutatakse praegugi.
1900—1914 ilmus N. Kuznet-
sovi juhendamisel ja toimetamisel
ajakiri «Труды Ботанического сада
Императорского Юрьевского уни-
верситета», mis kujunes ülevaate-
maailmaseks botaanika-alaseks hääle-
kandjaks. Peale selle oli ta vene
botaanika esimese taimefülo-
geneetilise süsteemi autor. Tema
ajal reorganiseeriti ka botaanika-
ai osakonnad.

Esimese maailmasõja ajal sai
N. Kuznetsovist Nikita botaanika-
ai direktor. Samal ajal võttis ta
energilise organisatsioonina osa
Krimmi ülikooli organiseerimisest.
Alates 1921. aastast oli ta Petro-
gradi Peabotaanikaai geobotaani-
kaosakonna juhataja ning tege-
les põhiliselt NSV Liidu Euroopa-
osa geobotaaniliste kaartide koos-
tamisega.

Kuznetsovi teaduslik-pedagoogi-
line tegevus leidis laialdast tun-
nustust juba tema eluajal. Teda
tunnustati P. P. Semjonov-Tjan-
Sanski nimelise kuldmedaliga ning
valiti mitmete teaduslike seitside
auliikmeks.

N. Kuznetsov on ere näide selle
kohta, millist osa on etendanud
Tartu ülikooli õppejõud Tsaari-
Venemaa, NSV Liidu ja maailma
teaduse arengus.

MARJE RAUDSEPP

Hetked...

(Algus 1. lk.)

juhataja dotsent David Džagats-
panjan.

Tartu ülikoolis on hariduse poo-
le püüdnud mitme rahvuse üliõpi-
tased. Praegugi õpib siin paariküm-
ne erineva rahvuse liiget. Ei ta-
suks vist kaheldagi, et kui järgmi-
se kord meenutaksime ühiselt mõ-
ne teise maa poega, kes Tartust
ivad saanud, siis leiaksime kind-
lasti tema emakeelse lauljaid ja
«onelejaid». Nii internatsionaalsed
oleme olnud ja oleme.

VARJE SOOTAK

Idee «TRÜle»

LOIKA VÄLJA JA LASE POSTKASTI!

Ideevõistluse on aasta lõpul välja kuulutanud ikka «Edasi» leht. Täna pakume mõtlemissainet meilegi, nii et ajud tööle! Huvitavamate ettepanekute tegijaid ootab tasuta «TRÜ» aastakäik, mõni üllatusauhind jm. Pakutu võtame kokku ja anname teada uue aasta esimeses lehenumbris.

Kas Sind rahuldab meie ajalehes praegu esitatav ülikooliline info? Mis on puudu?

Kas oma teaduskonnaelu on lehes piisavalt kajastatud? Mida ootad?

Milliseid üliõpilasprobleeme pole sa «TRÜst» leidnud?

Milliseid uusi rubriike pakud?

Nimeta mõni üliõpilasautor, kelle kirjutisi ootad.

Millist nime võiks kanda nädalaveeru rubriik?

Kas oled teinud TRÜle kaastööd? Kui ei, siis miks?

Millest tahaksid ise kirjutada?

Sinu nimi, osakond, kursus

Toimetuse tänab Sind vastamise eest! Nüüd loika see välja ja lase peahoone valvelaual või toimetuse uksele asuvasse postkasti. Aega on selleks 1 nädal, seega reedeni, 21. detsembrini.

Ühiselamu - kas ka ühiskodu?

ELKNO TRÜ organisatsiooni 28. konverentsi otsuses on öeldud muu hulgas: «Tuleb tõsta nõudlikkust ühiselamunõukogu töö üle, organiseerida reide distsipliini, majutuseeskirjade ja valvekorrast kinnipidamise kontrollimiseks ning reageerida kohe kõigile rikkumistele komsomoli mõjutusvahenditega.» Konverentsist on möödas kaks kuud. Kas selle ajaga on ühiselamutes midagi muutunud? Sellele küsimusele läksid vastust otsima komsomolikomitee olmesektori juhataja Priit Teder (maj. II k.), kureeriv asesekretär Jaan Viarov, KORI esindaja Priit Rööp (õig. II k.) ja pressisektori liige Triin Rahn (õig. II k.). Sedapuhku käidi asja uurimas Pälsoni 23 ja Tiigi 14 ühiselamus.

Ajalooteaduskonna ühiselamu valvelaual oldi resolutsioon — tuli kirja panna nimesid ja külastamise põhjus. Ülikooli kõige vanema ühiselamu fuajee jättis meeldiva mulje — puhas, nägusate stendide ja puhkenurgaga koridor. Seinal oli täiesti korras telefon, mida paraku käib kasutamas kogu linna rahvas. See komplitseerib märgatavalt valve tööd. Hilisest õhtutunnist hoolimata leidsime oma tööruumist ühiselamu komandandi Oie Avamere. Ja ikka oli tema juurde tulijaid — kes piltidega, kes rotimürgi järele jne. Esimene asi, millest komandant rääkida tahtis, oli 9. detsembri ER «Tulipunkt», kus ülikooli ühiselamutes räägiti ainult miinuspoolest ja seda ülvõrdes.

Mida mõtles raadioreporter Terje Soots, kui ta valis ühiselamutes olukorda hindama purjus noormehe, kes on ülikoolist eksmatriline. Raske öelda, igatahes nõrdimust valmistati sellega paljudele TRÜ pere liikmetele.

Pälsoni 23 ühiselamusse saab sisse alates 11. oktoobrist ainult loa ettenäitamisel. Rohkem kui pooltel detsembri alguses ühiselamusse elama asunud «nullikatest» on praeguseks load käes.

Oie Avameri ütles: «Valves käiakse üpris usinasti, seda suurelt jaolt tänu valveülemale Raul Salu-

mile. Vaheaja valvegraafik valmib majanõukogul koos dekanadiga. Majanõukogu esimees Tõnu Sepp on väga tubli, kiitust väärib III kursuse vanem Mare Räs.»

Veel palus komandant tänada I kursuse õigusteaduskonna tudengit Üllar Kaljustet, kes aitas valves olnud tüdrukutel tagasi tõrjuda ühiselamusse sissetungijaid. Jutu lõpetuseks ütles komandant, et oma rahvaga (st. statsionaarsete üliõpilastega) probleeme pole, küll aga on tulnud kana kiitkuda kaugõppijatega.

JAAN VIHROV

● Ühiselamu = kodu. Kas see võrdsus kehtib? Kodu — see on soojus, hubasus, peremehetunne. Kust algab kodu üliõpilase jaoks Tiigi tänava 14. majas? Välisusest, purdest üle kraavi või oma toa uksest. Loomulikult oma toast. Teeme remondi, toome vaiba, kardinaid, laudinaid, lambid ja mis kõik veel. Uht-teist saab ehk keldrikorruse laostki, kui jätkub. Seame end sisse. Loomes selles oma soojuse, hubasuse, peremehetunde. Kõlab ilusasti, aga... Mis toimub teispoole oma toa ust? Kas ei tuleks kodu algust otsida siiski välisuse lävepaku juurest?

Reidil kõlas arvamus, et kui koridorides oleksid näiteks vaibad, puhketoad näeksid välja tõepoolest oma nime väärikselt... Sõnaga — uksest sisse astudes tunneksid end olevat kodus. Siis poleks ühiselamu korrahoidmisega vist muret. Elanikud juba ise nõuaksid seda endalt ja teistelt. Kas utopia?

Kust saada kogu see materjal ja kes seda eraldaks? Eeldada võib, et kõik lõhutakse niikuinii ära. Ja olemegi jõudnud korrarikkujateni. Kes need on? Kuidas takistada nende isikute «kangelastegusid»? Aga milleks on siis olemas valve- laud? Tema ju selekteerib uksest sisenejad omadeks ja võõrasteks. Kui võõraid majas pole, eks oma sulidega saab ikka hakkama.

Ühiselamuluba on olemas kõigil sissekirjutatutel. Olemas on, aga

kaasas ei kanta. Miks? Ei nõuta! Milline on siis üldse valvelaual istuja funktsioon? Oigusteaduskonna üliõpilase vastus oleks arvatavasti: «Istun ära kuus tundi kasvatustöö prodekaani ja ühikast väljaviskamise hirmus. Mida ma valvan? — Telefoni.» Sisse-väljatulijad valves olid nagu ei huvitagi. Kinni püütakse pidada ainult ilmselt kurjade kavatsustega inimest. Pealegi ei ole igahelmt mõtet luba küsida. Oma maja elanike näod ju enamasti tut-tavad.

Pilk ajalukku. 60. aastatel loobuti Tiigi 14 ühiselamus palgalisest valvest. Kommunistlikud noored arvasid enda valvamisega ise toime tulevat. Nüüd, 80. aastatel arvab ühiselamu vanem Vahur Glaase, et nii päeval kui öösel peaks siiski olema palgaline valve. See tagaks stabiilse süsteemi. Mis teha — majja sisenedes pole mõnikord valvet eest leida. Sel juhul poleks mõtet ka ühiselamuluba nõuda, kui selle näitamine rohkem valitsaktis käiks. Välja peab kujunema harjumus: astun uksest sisse, näitan loa ette või kui olen võõras, kirjutun nime külalisraamatusse ja lähen edasi. Täpselt nagu ajaloolastel juba sisse seatud ning koguni ilma päevase palgalise valveta.

Veel ühiselamuloast. Selline vihkupaberi paksune leht kulaks tahes-tahtmata pideva kasutamise ära, kas see ei võiks olla paksemast paberist ning raamatukogupileti formaadiga. Mahuks ilusasti kaante vahele, nagu näiteks filmiklubi pile.

Uks Tiigi tänava ühiselamu elaniku muredest koondub lausesse: «Maja vajab kapitaalremonti.» Majas on käidud kasukates, sest ei olnud sooja vett ja vahepeal polnud torudes külmagi. Ja veel küsib Tiigi ühiselamu asukas: kui kaua peab ta turnima majja minnes kolme kääksuva lauajupi peal? Akrobaatilisi võimeid on arendatud septembrist saadik.

Mida siis järeldada? Kui sirgeks rääkida toodud probleemide küsimärgid, hakkaks ka juuraka ja matemaatiku kodu ühiselamu välis-uksest!

TRIIN RAHNU

SPORT ● SPORT ● SPORT ● SPORT ● SPORT ● SPORT ● SPORT ● SPORT

Meeste korvpallist ülikoolis ja Eestis

30. novembrist 3. detsembrini peeti TRÜ spordihoones Eesti NSV meeste korvpallimeistrivõistluste esiliiga turniiri mängud. Kuigi ülikooli meeskond alistas kõik kolm vastast (Rapla EPT 90:75, Saad-järve kolhoosi 81:79 ja EPA Tartu Metsakombinaadi 86:60), jäi sellest ometi kaheksa tugevama hulka pääsemiseks väheks. See aga tähendab, et jätkata tuleb teises liigas.

Pärast turniiri lõppu vestlesin ülikooli ja Eesti korvpalli probleemidest TRÜ meeskonna treeneri Aarne Laosiga. A. Laos ütles, et vaatamata näilisele ebaedule, pole tal oma hoolkustele tõsiseid etteheiteid.

Kuid millest on siiski tingitud, et TRÜ meeskond, kes veel kümme aastat eest oli üks tugevamaid kui mitte kõige tugevamaid Eestis, on praeguseks oma positsioonid loovutanud? Põhjusi on mitu. Üks on see, et kehakultuuri-teaduskonnas, kuhu loogiliselt

võttes peaks olema koondunud meeskonna tuumik, pole vajalikul tasemel mängijaid. Teiste teaduskondade (näiteks arstiteaduskonnast kuulub võistkonda mitu mängijat) noormeesed aga ei jätku erialaste õpingute piisavalt aega korvpallitreeninguteks.

Teiseks põhjuseks, miks kõrgkoolide meeskondadel asutuste ja ettevõtete omadeks raske konkureerida, on vajalike materiaalsete vahendite nappus. Kurioosne näite nägis treener, et ülikooli meeskonnal on kõigest üksainus võistlusdress!!!

Osaliselt eelmisest probleemist on võib-olla tingitud ka see, et viimastel aastatel meie andekamad noormängijad pärast TSIKi lõpetamist enam TRÜsse õppima ei tule. Needki vähesed, kes tulnud, on praegu armeetenistuses.

Ometi ei saa öelda, et olukord meeste korvpalliga ülikoolis katastroofiline oleks. Baasid (eeskätt uus spordihoone) on korralikud —

nii et igal tudengil, kel asja vastu huvi, on võimalused mängimiseks olemas.

Head baasid omakorda on loonud eelduse TRÜ spordiklubi juurde oma korvpallikooli asutamiseks. Seal hakkavad treenima koolinoored, kellest tulevikus loodetakse korvpallimeeskonnale korralikku täiendust.

Eesti meeste korvpallist rääkides oli A. Laos pessimistlikult meelestatud. Ta kardab, et lähemate aastate või isegi aastakümne(te) jooksul pole lootat, et meie esindusmeeskond tagasi kõrgliigasse jõuaks. Praeguse olukorra tõelisi põhjusi on aga raske leida ja otsest süüdlast, kellele näpuga võiks näidata, polegi.

Mida siis peale hakata? Tuleb vaid kannatlikult ja hingestult edasi töötada ning lootat, et praegustest perspektiivikatest noortest ka tõesti head mängumehed kasvavad.

INDREK KANNIK,
žurn. I k.

Mida teeb RKA?

Aastalõpu kokkuvõtteid me veel teha ei saa, sest tantsuaasta '84 pole lõppenud. Võib aga kindlalt öelda, et see on olnud loomingulise ja mitmete suurte ülesastumiste aasta. Sügisel esinesime uue kavaga, mis koosneb algupärastest ja ka uudisloomingulistest eesti tantsudest. Enne oktoobripühi oli kirev kontsert Tartus. Külakosti viisime Alatskivi ja läinud nädalavahetusel Vastseliina rahvale. Meeldiv uudis saabus paar nädala

lat tagasi — meie rahvakunstiansambel on arvatud TRÜ taiduskollektiividest ainsana ülemaailmse noorsoo- ja üliõpilasfestivali esinejate kirja.

Vahetult enne aastavahetust seisavad ansambli es ülesastumised Tartus. Kui keegi peaks veel kõhk-lema, kas tulla meie sekka või mitte, siis olgu teada, et RKA võtab soovija vastu (oodatud on noormehed I—III kursusest). 1985. aasta töötav tulla esinemisrohkke ja huvitav: kontserdid kodulinnas, Tallinnas ja mujal. Aprillis täitub aga 40 aastat meie ansambli loomisest.

VAMBOLA PAAVO

Uut teatmekirjandust

Kodin suuri eläinkirja. — Espoo: Weilin+Göös, 1982.

Soome suur loomaentsüklopee-

dia hõlmab kogu maailma looma-riiki. Väljaanne paistab sisulise mahukuse kõrval silma ka headest illustatsioonidega. Kasutamist

hõlbustab register iga kõite lõpul.

1. painos: A—Haa. — 394 s., ill.
2. painos: Hai—Jo. — 392 s., ill.
3. painos: Ju—Käp. — 390 s., ill.
4. painos: Kirv—La. — 391 s., ill.
5. painos: Le—Merim. — 381 s., ill.
6. painos: Merim—Para. — 381 s., ill.
7. painos: Pari—Rap. — 380 s., ill.
8. painos: Ras—Ski. — 391 s., ill.
9. painos: Sko—Tör. — 390 s., ill.
10. painos: Tõy—Ä. — 378 s., ill.

Toimetaja VARJE SOOTAK

Paul Kard

(Algus 2. lk.)

sena tehtule valiti ta ENSV TA kirjavahetajaliikmeks (1961). 1971 ilmus kokkuvõttev monograafia; intensiivne töö selles rakenduslikus uurimissuunas kestab siiani.

Pikka aega on prof. P. Kardi köitnud ka füüsika filosoofilised ja metodoloogilised probleemid. Avaldanud ise sel alal üle veerandsaja uurimuse, on ta selleteemalise TRÜ toimetiste sarja toimetajana pidevalt innustanud ka kolleegide tegelema oma füüsikaliste arusaamade filosoofilise mõtestamisega.

Juubilari teaduslike huvisuundade loetelu võiks jätkata: kokku tuleb üle 150 publikatsiooni, sealhulgas I monograafia ja 12 õppevahendit. Aga mõnigi tööloik jääb

neis arvudes kajastamata. Kasvõi osavõtt TRÜ ajaloo koostamisest: P. Kardi hooletas oli Tartu füüsika varasemate, suhteliselt vähe uuritud arenguetappide kriitiline käsitlus. Või ligi kaksikümne aastat tööd ENE füüsikaosakonnas ühiskondliku juhina, mis algas eriala märksõnastiku koostamise ja autorite kollektiivi organiseerimisega ning jätkus üleskerkinud kiireloomuliste küsimuste lahendamise. Lisaks üle 500 artikli ENE-le tema enese sulest.

Prof. Paul Kardi tööd tunnustavad arvukad auhinnad, ENSV teenelise teadlase aunimetus, Tööpu-nalipu orden, orden «Austuse märk» ja Lenini orden.

Siiras lugupidamises õnnitlevad füüsikud oma professorit, soovivad talle tugevat tervist ja raugematut tööindu.

Teoreetilise füüsika kateeder

Tuusikud

1985. aasta I kvartaliks on saabu-nud töötajate ametiühingu komiteele järgmised sanatooriumituusikud:

Valgevene «Pridneprovski» 7.03.—30.03. — liigeste-günekol. h. 48.—
Zelenogradsk 19.01.—11.02. — liigeste-närvi-günekol. h. 37.50.
Haapsalu «Laine» 6.01.—29.01. — liigeste h. 34.50.
Kislovodsk «Narsan» 13.03.—05.04. — südame-vereringeh. 48.—
Svetlogorsk «Otradnoje» 21.03.—13.04. — südame-närvih. 33.—
Pärnu «Rahu» 29.01.—21.02. — seede-elundite h. 48.—
Pärnu «Rahu» 22.03.—14.04. — liigeste h. 34.50.
Pärnu «Sõprus» 20.02.—15.03. — südame-vereringeh. 34.50.
Pärnu «Estonia» 16.02.—11.03. — närvisüsteemih. 34.50.

Anapa (ambul.) 12.02.—7.03. — südame-hingamist.-liigeste-närvih. 35.70.

Üliõpilaste ametiühingu sanatooriumituusikud:

Krimmi lõunarannik «Mishor» 16.01.—8.02. hingamisteede ja närvisüsteemi h. 48.—
Pärnu «Rahu» 24.01.—16.02. seede-elundite h. 48.—
Läti «Jaunkemeri» 17.01.—9.02. liigeste h. 53.—
Haapsalu «Laine» 27.01.—19.02. liigeste h. 34.50.
Pärnu «Estonia» 19.01.—11.02. närvisüsteemi h. 34.50.
«Svetlogorsk» 18.01.—10.02. südame-vereringe ja närvisüsteemi h. 33.—
Anapa (ambul.) 17.01.—9.02. südame-, hingamisteede, liigeste ja närvih. 35.70.
Avaldused esitada ametiühingukomiteedesse.

TARTU NAKis

esmaspäeval, 17. detsembril räägib Priidu Beier Sergei Djagilevist ja modernsest kunstist. Neljapäeval, 20. detsembril on Aado Lintropi autoriohtu. Algus mõlemal Kirjan-duse Majas (Õpetaja t. 12) kl. 18.

KLUBIS

Reedel, 14. det. kl. 22 biitli-huvilistele biitlite meenutamise õh-tu.

Laupäeval, 15. det. kl. 22 kesk-öödisko.

Pühapäeval, 16. det. kl. 21 dis-koõhtu «Vee, vee, vett».

FILMIKLUBIS

Palume liikmepiletite järele tulla veel sel semestril. Pileteid saab kätte enne seansi algust. Jälgige reklaami!

Ajalehe «TRÜ» toimetuse aadress: 202400 Tartu, Ülikooli t. 18. TRÜ, ruumid 240, 241, tel. 351 80. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III, «TRÜ» ilmub reedeti. Tellim. nr. 4487. MB-11411. Tiraaž 3000. Maht I trükipoogen.

«TRÜ»

«Тарту Рийдлик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ и профкома Тартуского государственного университета, г. Тарту Эстонской ССР.

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 37 (1396)

Reedel, 21. detsembril

Ilmub 22. novembrist 1948

Hind 2 kop.

S O N U M

Linna komsomoli- konverentsilt

Laupäeval toimunud konverentsi sõnavõtjate hulgas oli ka ELKNÜ TRÜ komitee sekretär Arvo Lamp, kes kõneles internatsionaalsest kasvatusloost ülikoolis. Praegu õpib meil 25 rahvuse liikmeid. Ühelt poolt hõlmabki see tööloik ülikoolis tehtavat tööd, teiselt poolt kontakte teiste kõrgkoolidega. Sisukaid näiteid saab tuua interklubi, EUEst, UTÜst jn.

Linnakomiteesse valiti 61 liiget, sealhulgas TRÜst Arvo Lamp, ase-sekretärid Ando Kujbas (mat. IV k.) ja Verni Loodmaa, Sulev Ulp (ravi IV k.), Kaia Palm (keemia III k.), Tiit Vajak (õig. I k.), Tambet Tampuu (õig. IV k.) ning Sirje Astel üliõpilaste ametiühingukomiteest ja Ülle Kirsimägi teadusosakonnast.

13-liikmelise büroosse kuulub ülikoolist Arvo Lamp.

Linnakomitee sekretäreks valiti uuesti Vello Tamm (esimene), Ülle Lepp (teine) ja Silja Kikerpill.

Kutsehariduse seminaril

arutati teisipäeval ja kolmapäeval kutse-suuniluse ümberkorraldamist seoses uue koolireformiga. Peale korraldajate TRÜ ja haridusministeeriumi osalesid kutsehariduskomitee, töökomitee jt. vastavate asutuste esindajad.

Seminaril tööst võtsid osa ka rektor prof. Arnold Koop, haridusministri asetäitja Franz Oper jt. Ettekanne olid ka sotsioloogiaosakonna juhatajal Paul Kerikmannil ja kutse-suuniluse kabinetil juhatajal Aimi Sukamäel. Tulvuti ka ülikooli kutse-suunilustööga ja vaa-dati teadusraamatukogu päitust «Koolireform ja ülikool».

ÜTÜ parimad

Nädal tagasi kogunesid EPA aulasse UTÜ vabariikliku konkursi parimad. Üliõpilaste teadustöö kokkuvõtte tegi UTÜ Vabariikliku Nõukogu esimees prof. Johannes Tammeorg. KKEH ministri asetäitja Heimar Peremees andis laurea-tidele kätte diplomid, aukirjad ja preemiad. TRÜst pälvis I järgu diplomi, rinnamärgi ja preemia 18, I järgu diplomi ja rinnamärgi 47, II järgu diplomi ja rinnamärgi 25 üliõpilast. Laureaadid teeme tea-tavaks mõnes järgmises lehenumb-ris.

KERSTY SAVI

40 aastat TRÜ toimetisi

14. detsembril 1944 otsustati üli-koolis hakata taas välja andma toimetiste sarja. Peatoimetaja ülesanded võttis enda kanda kogemustega Richard Kleis. Järgmine aasta kulus ettevalmistavale tööle, esimene vihik nägi ilmaval-gust 1946. aastal ning see oli prof. Julius Tehveri monograafia. Siit-peale on toimetisi ilmunud 688 vi-hikut. Et toimetiste väljaandmist Tartu ülikoolis alustati aga juba 1893. aastal, siis ulatub vihikute üldarv 978 numbrini.

Toimetiste taasilmumise tähtpäe-va tähistati TRÜ IV raamatupäeva-

ga ülikooli ajaloo muuseumis Toomel. Kuulati kirjastus- ja trü-kiosakonna juhataja Marta Raisma ettekannet ning prorektor dots. Valter Haameri, prof. Paul Alvre, õigusdokter Leo Leesmendi, prof. Lembit Allikmetsa, prof. Johannes Kalitsa jt. sõnavõtte.

Ülikooli kirjastus on nii toimetis-te vihikute kui ka muude materja-lide trükkimisel teinud tänuväärset tööd. Ees seisab kolimine uutesse ruumidesse Tiigi tänaval, parane-vad töötingimused ja ehk tuleb juurde ka uut tehnikat. Jätkugu vaid ülikoolirahval tuumakaid mõtteid, mida toimetistevihiku kaante vahele panna!

Muuseumis on avatud ka väike tähtpäevanäitus.

JAAN SOOTAK

Tihe detsember

13. detsembril toimus EPA met-sanduse õppehoones seminar, det-sembrikuu ürituste seerias kolmas. 1. detsembril külastasime Jaan Kaplinski juhendamisel Kaljo Põlu natiivistlikus laadis graafika väljapanekut. 5. kuupäeval aga esi-nes meile Veljo Ranniku, kes slai-dide ja asjatundliku jutu abil val-gustas vabariigi teravamaid loo-duskasutuse ja keskkonnakaitse probleeme.

Detsembriseminaril pealkiri oli küllaltki palju lubav — «Elu ja surma küsimus» — ökoloogia päe-vaprobleeme». Osalejate ühisarva-mus oli, et esinenud LK-ringi vi-listlased ei petnud õhtule pandud lootusi. Jüri Roosaare (TRÜ) ana-lüüsis G. Repossi populaarset ra-matut «Elu ja surma küsimus» ning käsitles ökoloogilisi teadustõ-desid ja müüte. Keskkonnakaitsest linnas (Tartu näitel) rääkis loo-duskaitseinspektor Uku Alakivi ja kaevanduspiirkonnas Ülo Sults (RPUI «Eesti Maaparanduspro-jekt»), seondult põllumajanduse-ga Ülo Mander (EPA). Seminaril lõpul seoti suured ja väikesed probleemid Vanemuise pargi tee-maga.

Esmaspäeval oli Vanemuise 46 õppehoone geograafiaauditoorium järele üliõpilastest tulvil. Ringi tea-duslik juhendaja Jaan Eilart tut-vustas kuulajatele IUCN XVI pea-assambleel toimunut, samuti His-paania loodust ja kunsti põneva slaidivaliku vahendusel.

REIN AHAS,
geogr. I k.

KULTUURIORGANI- SAATORID!

Teadmiseks komsomoli- ja ame-tiühingubüroode kultuuriorganisaa-toreile:

kevadine teaduskondadevaheline taidluskonkurss toimub 29. ja 30. märtsil;

TRÜ laulukonkurss «Tudengilaul 85» aga 15. märtsil.

Võistluste juhendid ilmuvad järg-mise semestri esimestes lehtedes.

I KURSUSE TAIDLEJAD!

Teie esinemiste pildid on valmis ja ootavad äravaimist veel sel aastal. Kätte saab klubis iga päev kl. 16—18 ruumist 207.

Meie üliõpilased olid tublid

Olümpiaad «Üliõpilane ja tea-duslik-tehniline progress» toimub kolmes voorus. Kevadsemestril on ülikoolisene ja vabariiklik, sügis-semestril üleliiduline voor. Võistel-dakse paarikümnes eri- ja üld-aines.

Nüüd on lõppenud üleliidu-line voor. Võistkondadesse kuulus neli üliõpilast ja üks võist-konda esindav õppejõud. Kõige edukamad olid füüsikaüliõpilased, kes 17 võistkonna hulgast tulid Moskva RÜs võõrustajate ja Le-nigradi RÜ järel kolmandaks (juhendav õppejõud v.-õp. Lembit Sossi). Individuaalselt sai Agu Kivimägi (IV k.) 10. koha ja lau-reaadidiplomi, Priit Truusalu (IV k.) 12. koha. Hästi lahendasid ülesandeid ka Kaupo Palu (III k.) ja Priit Ainsaar (II k.).

Niisama edukad olid ka raviosa-konna üliõpilased Harkovis, kus keemias (üldainena) saavutati III koht (juhendav õppejõud dots. Hel-

dur Keis). Võistkonda kuulusid Andres Idla, Ülle Uustalu, Benno Margus (II k.) ja Ardi Meriloo (III k.).

Neljandale kohale tulid inglise filoloogid ja pediatrid. Inglise keele erialakonkursist (juhendaja dots. H. Liiv) ja pediatrist (ju-hendaja dots. H. Tälli) oli juttu «TRÜs» ja «Noorte Hääles».

Saksa filoloogide võistkond saa-vutas kuenda koha. Individuaal-selt tuli seitsmendale kohale V k. üliõpilane Katri Kottav.

Ka õigusteadlaste (õp. E. Ker-gandberg), keemikute (v.-õp. H. Kuus) ja matemaatikute (dots. U. Kaljulaid) vastavalt 8., 9. ja 10. koht ei ole tugeva konkurentsi pu-hul laita tulemused.

Olümpiaad on üliõpilastele väga kasulik. Saab võrrelda omavahelist teadmiste taset, proovida oma «hallide ajurakkude» jõudu; võr-relda ka erinevate kõrgkoolide ta-set. Üliõpilastele avaneb meeldiv

võimalus kontakteeruda teiste üli-õpilastega. See tuleb igati kasuks ka vene keele paremal omandami-sel.

Vaatamata sellele, et paljudel erialadel esineti edukalt, tuleks edaspidi veelgi rohkem tegelda võistkondade ettevalmistamisega. Kateedrid ja teaduskonnad peaksid kinnistama selleks kindlad õppe-jõud ning nende tööd tuleks ka vastavalt arvestada. Tänapäeva diferentseeritud õpetamise ajastul võiks selline ettevalmistus haarata isegi suuremat gruppi tugevamaid üliõpilasi, kui seda on olümpiaadil esinev võistkond. Selline süvenda-tud ettevalmistus tuleb tulevastele spetsialistidele ainult kasuks.

Kevadel algab uus, ülikoolisise-ne voor. Soovime kõigile edu ja julget pealehakkamist!

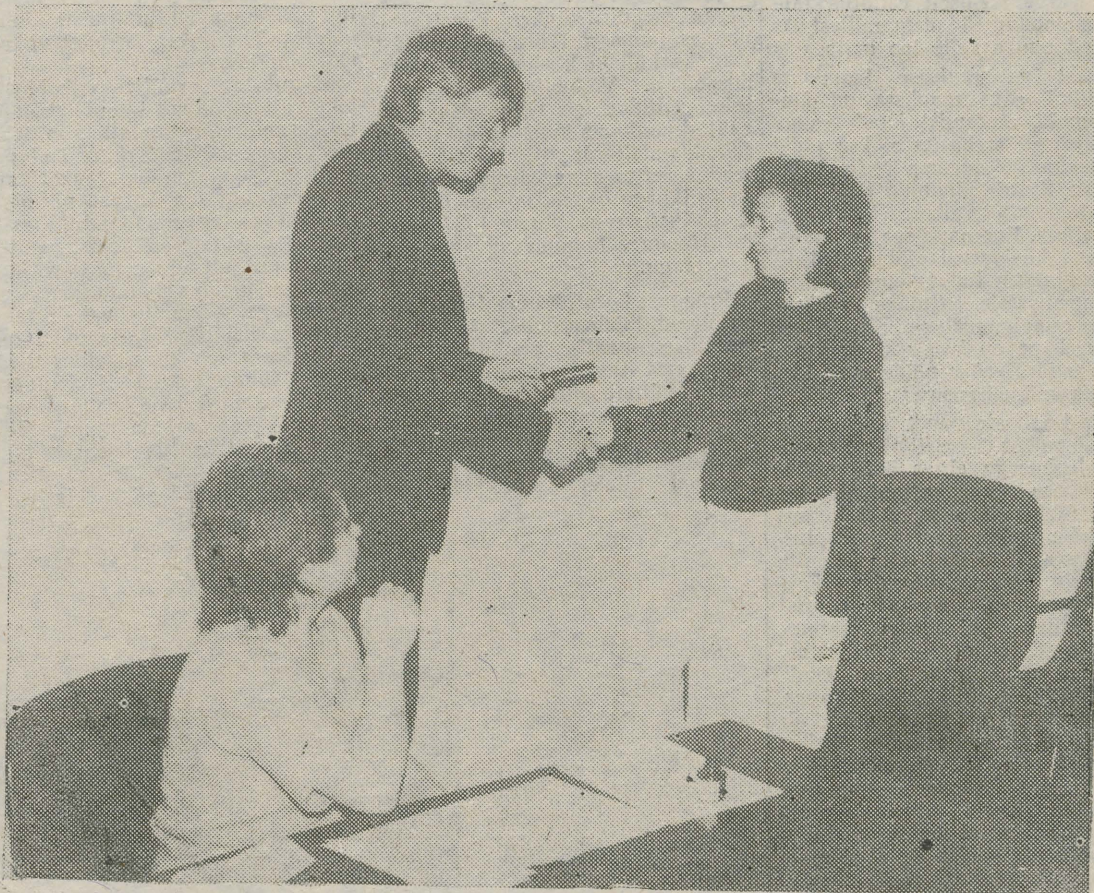
Prof. LEMBIT PUNG,
olümpiaadi organiseerimis-
komisjoni esimees

Esimesed piletid käes

le panemiseks. Seni ei olnud juri-iliselt veel päris täieõiguslikud — puudus pitsat —, nüüd seda muret enam ei ole. Rahul ei saa olla kõi-kide teaduskondadega, pealehakkamist jääb väheks. Et töö-õskuste taha seisma ei jääks, moodustati aktiivikool. Selle struktuuri, metoodika ja õppeplaani koostas Egon Konsand, kes valiti ka aktiivikooli juhatajaks. Opetööd hak-kab suunama metoodikanõukogu, mille esimeheks hääletati Raul Ea-mets, õpetajateks kinnitati 15-liik-meline lektorite grupp.

Esmakursuslastele uute liikme-piletite kätteandmise ettevalmista-misest tegi kokkuvõtte Imbi Kärn: laita tuleb tulevase arste ja filo-looge, kiita majandusmehi ja keha-kultuurilasi.

Esimesed liikmepiletid andis Ants Kull pidulikult päev hiljem TRÜ nõukogu saalis. Esimese pi-leti nr. 00387901 sai Anu Einla ma-jandusteaduskonnast. Tema on ka pildil.

ÜLO VELDRE
ARVO VIILUPI foto

ARVO VIILUPI foto

Autasustamisi

ENSV Ülemnõukogu Presiidiumi aukirjaga autasustati kauaaegse viljaka pedagoogilise ja teadusliku töö eest 60. sünnipäeval ENSV

teenelist arsti, kateedrijuhatajat, prof. Kadri Grossi ja 70. sünni-päeval ENSV TA korrespondentlii-get, prof. Paul Kardi. Mõlemad juubilarid pälvisid ka TRÜ aukirja.

ENSV KKEH Ministeeriumi au-kirjaga autasustati kauaaegse ko-

husetundliku töö ja aktiivse ühis-kondliku tegevuse eest 60. sünni-päeva puhul pearaamatukoguhoid-jat Leida Alverit ja 80. sünnipäe-val eeskujuliku töö eest meister Juhan Elgast.

Komsomoli- komitees

● Aasta viimasel koosolekul 18. detsembril said soovitusel NLKP liikmekandidaadiks astujad Urjel Soomets ja Aleksander Trummal (mõl. keemia V k.).

● Raviosakonna IV kursuse büroo tööst ELKNO TRU XXVIII konverentsi otsuste täitmisel andis aru kursuse sekretär Häli Mets. Vaatamata organiseerimisraskustele (kursus on väga suur, tööl käib 65%) on tehtud head tööd.

● Vaatluse all oli ka intersektori ja interklubi töö suhete arendamisel vennasvabariikide ja sotsialismimaade kõrgkoolidega. Aru andis sektori juhataja Merike Karlson (ingl. fil. IV k.) ja klubi president Ene Saamen (ingl. fil. II k.). Sõna võtsid ka teaduskondade sekretärid. Veebruaris vastu võetud otsus jäeti veel kontrollile.

Geograafid koos

Seal on kerge keskustella,
käojaani kudrutella,
laimujuttu laksutella
mõrud meeled mürgilada,
valed keeled vangistada.

1. detsember tõi peaaegu igast Eestimaa nurgast rohkesti geograafivõistlust. «Rebaste» loomine oli kindlasti üks oodatuid sündmusi nii korraldajatele — IV kursusele — kui ka endistele ja praegustele noortele geograafidele.

Päevaprogramm sai tihe. Alustati varasel lõunatunnil slaidide vaatamisega suvisest õppepraktikast Kaukaasias ja Koolas. Sügava mulje jättis Kaljo Põllu graafikanäitus Jaan Kaplinski kommentaari-dega.

Ohtul jäid ülikooli klubisse sisenemisele kõigepealt silma rahutusse parve kogunenud ootusärevad esmakursuslased. «Rebaste» tundmaõppimiseks olid seinale riputatud ankeedid, kus väljendusid igakülgset nende fantaasia ja loomingulised võimed. Laialdast huvi äratas näitus «Käkker 84», kus oma näpuosavuse näitajaid oli igalt kursuselt. Teravmeelseid ja vaimukaid töid oli mitmeid. Siiski otsustas žürii esimese auhinna, armeenia konjaki väärilise taiese puudumise tõttu... enesele jätta. Kõige enam võitis poolhoiu õnnetu plagiatorist ahvi kehtestada: «Mis teil vigi, aga mina pean veel arenema hakkama».

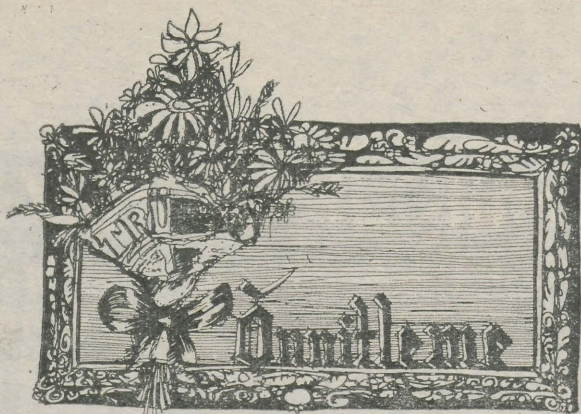
Lühike eeskava valgustas tabavalt mitmeid tahke geograafiadengite elust. Enamik esinejad olid meesrahvad, seepärast põhi-probleemid sõjalisest õpetusest ja naisküsimusest. Laval toimuvale lisasid värve mehiselt esitatud laulud omaloodud sõnadele, millest üks katkend on ka selle loo moto.

Pärast geograafilise kallakuga multifilmi «Kas maakera on ümmargune?» vaatamist jõudis esinemisjärjekord «rebastele», kes pidid ükshaaval läbi tegema raske mäketõusu. Kõrgele jõudnud püüti liistule tõmmata väikese teadmiste kontrolliga. Enamasti see ka õnnestus, sest küsimused olid spetsiifilised, tuginesid tudengite elu teadmiste kogemustele. Kuidas võikski vaene esmakursuslane aimata, et polaarrebane on V klassi geograafiaõpiku järgi «üks näide meie loomastiku mitmekesisusest».

Pärast rebaste vande andmist ja traditsioonilist ristimisseremooniat gloobusega algas õhtu mitte-ametlik osa rahvalike tantsulugude saatel. Vahepalana esitas I kursus oma juba taidlusülevalt tuntava kava. Soovijail oli võimalik osta geograafiliste nimedega kokteile otse saalis asuvast baarist «Fox killer ehk убица лисицы». Kahju vaid, et ei suudetud klubi juhtkonnaga kokkuleppele jõuda laupäevaõhtuse disko ärajätmises. Kuigi toolidest oli ehitatud bariäär ja meie noolt pidev valve, imbus peole võõraid diskohuvilisi. Kas tõesti reavad üliõpilased oma osakonnaõhtu tarvis ruume otsides jooksma asutusest asutusse, kuigi vastavaks otstarbeks ehitatud maja on olemas?

Kõrgendatud meeleolu jätkus veel järgmiseks päevaks. Mil toimus pingel'ne korvpallimatš vilistlaste ja üliõpilaste vahel. Kultuur-seed meelelahutusel jätkusid täiehooga pärast võistlustki.

PILLE PENTEL,
geogr. II k.,
teaduskonna pressisekretär

Kirjasõnahoidjate tähtpäev

Ülikooli raamatukogu pere tähistab oma kauaaegsete kolleegide, Tartu ülikooli kasvandike sünnipäevi.

EHA SAARMAA sündis 21. detsembril 1924. a. Raamatukogu tööle asus 1961. aasta kevadel. Töötanud mitmetel ametikohtadel ja erinevates osakondades, sai temast 1973. aastal teadusbibliograafiaosakonna peabibliograaf. Otseseks ülesandeks oli kartoteegi «Tartu ülikool 1918–1940» koostamine. Agarat osavõttu raamatukogu teadustööst kinnitavad ülikooli 350. aastapäeva auks koostatud bibliograafianimestik «Tartu ülikool kirjasonas» (1983), äsja valminud käsikirja «Tartu Riiklik Ülikool. 1944–1959. a. ilmunud tööde bibliograafia» toimetamine, TRÜ väljannete ja õppejõudude tööde aastanimestike arstiteaduslike publikatsioonide märksõnastamine.

Paljud lugejad on kogenud E. Saarmaa vastutulelikkust bibliograafia-alaste probleemide lahendamisel: kirjandusloetelude redigeerimine, andmete otsimine ja täpsustamine, teemapäringud jne.

Suurt tööd on tehtud ja palju

energiat kulutatud raamatukogulik-bibliograafiliste teadmiste õpetamisel arstiteaduskonna üliõpilastele. Energilist raamatukogu tutvustamist on kuulnud kümnend külalised. Juubilar on ka tubli näituste koostaja ja nende tutvustaja nii sõnas kui kirjas. Praegugi on raamatukogu võimalik vaadata tema ettevalmistatud näitust «A. Valdes 100».

E. Saarmaa huviringi kuuluvad teater, iluuisutamine, mälumängud. Ta on ammune naisvõimleja, oma rühma vanem ja natuke ka matkaja. Olnud aastaid ametiühingu sotsiaalvolinik, on temast kujunenud «raamatukogu arst». Tema elurõõmsus ja teotahetus on sageli kadestatavad. Oma otsekohe-se reageeringuga töö- ja ühiskondliku elu küsimustele on ta lausa hämmastav ja imeteldavgi.

LAINE KILK nägi ilmavalgust sama aasta 22. detsembril. Tema raamatukogustaaž algas 1955. aastal. Saksa filoloog oskusi ja teadmisi on ta kasutanud raamatukogutöös alusest peale, kataloogides võõrkeelseid perioodikat. Juhatajavõimeid on tulnud

proovida komplekteerimis- ja bibliograafiaosakonnas, viimases aastail 1967–1980. Sügisest 1981 töötab ta teatmebibliograafiaosakonna operaatorina.

L. Kilk on töötanud asjatundlikult, süvenemise ja armastusega. Rahulikult ja kindlalt on ta abistanud paljusid lugejaid, nii õppejõude kui üliõpilasi. Tema käe all on kogemusi omandanud raamatukogunduse ja saksa filoloogia üliõpilased. Aastaid on ta koos üli-kooliga korraldanud kõigi erialade üliõpilaste raamatukogulik-bibliograafilist väljaõpet, koostanud õppevahendi «Kataloogid ja teatme-teosed TRÜ Teaduslikus Raamatukogus» (1969), uurinud õppuste korraldamist välismaa raamatukogudes («Raamatukogu» 1981, jaan.).

Teadustöös figureerib L. Kilgi nimi maailma esimeste (ilmunud 1665. a.) teadusajakirjade «Journal des Savans» ja «Philosophical Transactions» uurijate reas (TRÜ toimetised 1968, 224). «Horisondi» ja «Edasi» veergudel on ta kirjutanud huvitavat entsüklopeediatest. Ülikooli raamatukogu bibliograafiatööst aastail 1940–1976 on antud ülevaade teaduskon-verentsil ja TRÜ toimetistes (1977, 423).

L. Kilk on ka ühiskondlikult tegevnud — ametiühingubüroo esimees, keeleringide juhendaja jne. Tema tõsiseks kiindumuseks on olnud naiskoori- ja ansambli-laul, millele nüüd on lisandunud vanaemakohustused ja rõõmud.

Loomult tagasihoidliku ja sõbralikuna on ta pälvinud kõigi lu-gupidamise.

Sünnipäevalapsi ühendab Tartu, õpilaselu tütarlaste gümnaasiumis. Bibliograafide suurüritus INFORMIIN aga seab neid jäägitult. L. Kilgi organiseeriva ja populariseeriva (kirjutised meil ja mujal) ning E. Saarmaa võistlusliku (tudengite treenimine, tule-muste üksikasjalik vaagimine, vahe-tu kaasaelamine) osata poleks mängul nii suurt võlu.

Jätkuvat indu, tervist ja õnnet

Tänu

Rektor õnnitles ja avaldas tänu eeskujuliku töö eest 50. sünnipäeval vanemteadureile Valentina Reisenbuckile ja Aidula-Taie Kaasikule ning nooremteadur Vaike Timotheusile, 60. sünnipäeval Pärja Tiidole ning laborantidele Endla Malmile ja Irja Rentelile, 70. sünnipäeval pasportist Eugenia Ennole ja 75. sünnipäeval korista- ja Linda Toomikule.

Ühingu «Teadus» TRÜ organi-satsiooni liikmeist pälvivad rektori käskkirjas tänu hea töö eest alg-organisatsioonide büroode esime-hed Endel Hirvlaane, Kersti Kik-kas, Rein Toomla ja Owe Ladva, juhatusel liige Kanni Indre ja sek-retär Tiina Tenno.

Oulu ülikooli rektor Markku Mannerkoski ning soome ja lapi keele kateedri juhataja Matti Pääkkonen teatasid oma kirjas meie rektorile, et dotsent Jaak Peebo töötas Oulu ülikooli huma-nitaarteaduskonnas eesti keele lek-torina 1983–1984. Ta õpetas soo-me keele õppijale kohustuslikku eesti keele ja kultuuri kursust, ju-hendas ka eesti keele vestlusoskust arendavaid harjutusi ning koostas väga häid harjutusmaterjale. Sa-muti juhendas J. Peebo eesti keele õpiringi Oulu Töörühvakoolis. Oulu ülikooli nimel palutakse kir-jas edasi anda austav tänu Jaak Peebo eeskujuliku töö ja ühiskond-liku tegevuse eest.

Kauaaegse hoolsa töö eest peda-googika kabineti juhatajana pälv-is 50. sünnipäeval õnnitluse ja tänu Ilme Soop. 75. sünnipäeval tänati rektori käskkirjas hea töö eest pu-sepp Harald Tuvi.

Dotsent Silvia Oja pälvib tänu V. Klementi nim. Tallinna Omblus-tootmiskondade näituse «25 aastat kommunistlikku töössesuhetumise liikumist» ettevalmistamise eest.

Kiitust avaldati kohusetundliku ja agara töö eest Vilsandi ekspe-ditsioonil dots. Mati Kilbile, prof. Hannes Tammetile ja insener Jaan Ovelile.

Kunst ja kunstikabineti elu

Kunstikabinetist on ülikoolilehe veergudel sageli juttu olnud, eel-kõige noorte kunstitegijate ülevaa-tenäituste puhul. Täna lugu ajendasid kirja panema kabineti vestlusringis väljaõeldud mõtted.

Nagu ikka tuleb alustada algu-sest. Kunstikabineti algust tuleks otsida mitte 1957. aastast (vt. «Keeruga trepist alla», «TRÜ» nr. 26, 5. okt. 1984), vaid juba mõõ-dunud sajandi algusest, aastast 1809, mil ülikooli kunstikabinet oleval loodud (vt. «70 aastat kunsti-õpetust», SV nr. 44, 2. nov. 1984). Seega moodus tänapäev kunstikabi-neti asutamisest 175 aastat, millest kahjuks küll kõik ei ole eksisteeri-misaastad. Võib-olla on ka nime-tatud solidne iga põhjuseks, et on avatud konkurss kunstikabineti töö-ruumide-ateljeede projekteerimi-seks. Need valmivad projekteeritava Lätte tänapäev õppehoone osana, mil-le ehitustegevus algab 1987. aastal. Hoone valmimine on alles mä-gede taga.

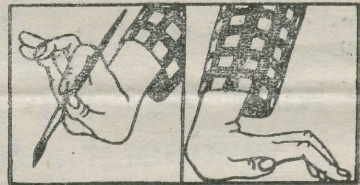
Praegused «tööruumid-ateljeed» on napid laiahaardelise ja süste-maatilise maali-, skulptuuri- ja kahjuks isegi joonistamiskooli jaoks, küllalt piisavad aga pisi-graafikaga tegelemiseks ja kont-septuaalset laadi poolteoreetiliste kunstide harrastamiseks. Ruumi-kitsikust aitaks leevendada 1–2

kunstikabineti läheduses paikneva seni kasutuseta keldriruumi eral-damine õppetuudioks (eriti maali ja skulptuuri tarvis). Mõistatuslik on kunstikabineti (nr. 13) vastas paikneva ruumi nr. 3 saatus. Ko-he pärast ülikooli juubelit (roh-kem kui kaks aastat tagasi!) pal-us kunstikabinet ruumi endale. Vastuseks keelduti, tulevat rem-ont ja pärast mõõbliladu. Kogu selle aja on seal olnud metafüüsi-line eikellegimaa, kust leiavad ajutise elukoha hulkuvad kassid, kus koristamata ehitusprahht ja tel-liskivid annavad paljudele juhu-külastajatele põhjust vandalistlikeks aktsioonideks.

Järgnevalt vaatleks kabinetis tehtava kunstialase töö põhimõtteid. Kõigepealt ei omandata siin tead-misi kursuste järgi (kunstikabineti I, II, ..., V kursused), vaid siin töötavad õlg õla kõrval nii alga-jad kui ka edasijõudnud. Kunsti-kabinetis tehtava töö süstemaatilisuse nõue on vastuolus töötingi-mustega ja töö vabatahtlikkuse põ-himõttega. Võimalus vabalt tahta ei tekita kahjuks kõrgis soovi tah-ta. Palju satub kunstikabinetti an-dekaid inimesi, kuid elementaarse käsitööoskuse ei jõua, veel vähem iseseisva loominguni. Tihti on ületamatuks takistuseks tahti ja sihivõime vähesus. Nende omaduste arendamist, iseloomu

kasvatamist jms. ei sea kunstika-binet endale eesmärgiks. Paljusid võimekaid tabab suhtlemishirm või kiputakse liiga kriitiliselt võrdlema oma joonistust naabri omaga või jääb edasitegelemiseks puudu ene-seusaldusest. Enamiku üliõpilaste enesehinnang nõuaks psühhoteraa-pilist korrigeerimist — kord on see madal, kord liiga kõrge... Kunstihariduse (ja mitte ainult) juures on see esmatähtis probleem: enesehinnang, võimed ja tuleviku-kujutlused (ootused) määravad sageli oma kunstiharidusele pühen-datava aja. Iseseisev kunstitegemise praktika on võimete ja oskuste jaoks määravaim, anne on vaid aluseks. Sihivõime ja järjepide-vus, ka tahe ongi olulised kunsti-tegemise juurde jäämisel, mitte küll alati selle alustamisel.

Kunstikabineti krokiistudio ajal antakse põhimõttelisi korrektiive valmis tööle. Paljud kurdavad ju-hendamise vähesuse üle ja pöördu-vad juhendajate poole lausetega: «Opeta mind» jms. Kunsti prakti-ka on raske (loe: ei ole «rentaa-bel») anda sõnadega, ei saa õpe-tada valmimata joonistuste põhjal. Sellepärast on teretulnud kõikide kunsti-joonistamishuviliste varase-mad tööd, keskkooliaegsed ja ise-gi esimesed katsetused. Neid ana-lüüsides on juhendajatel kergem nõu anda, soovitada ja aidata lei-

da igaühe omapära (ülikooli tingi-mustes tuleks kõne alla kunstisün-tees õpitava erialaga). Seda peab aga tegema igaüks ise.

Taasavamisest (1957) peale on olnud muutusi kunstikabineti juht-konnas, vahetunud on liikmed ja viimaste seas harrastatavad kunsti-suunad. Eriti tõsise olukorra et-te seati kabineti praegune juhata-ja Andrus Kasemaa, sest tema eel-käija oli asetanud lati küllalt kõrgele. Kaljo Põllu teeneks jääb kuulsusriikas «VISARITE» periood. A. Kasemaa näitas end kergejalg-se floppijana, aitas jalule Tartu hüperrealistliku maalisuuna (M. Kilk, I. Kruusamäe, V. Valdi jt.) ja kontseptuaalset laadi tegevus-kunsti viljelejad (A. Hansen, R. Kelomees, A. Konks). Viimane suund paelub praegugi kunstikabi-neti liikmete teadvust kõige enam. Selle alusepanijateks võib lugeda juba sajandialguse futuriste, da-daiste, sürrealiste, kuid kõrgpunkt saavutati Lääne-Euroopas ja USAs alles 60. ja 70. aastatel. NSV Liidus harrastatakse tegevus-kunsti esialgsete andmete järgi Moskvast, Odessast, Lvovist, Riias ja Eestis, põhiliselt ja programmiselt alles 70. aastate keskpaigast (kui jätta arvestamata 60. lõpu fappe-ning'id Eestis). Fotol on jäädvustatud Tartu sügisnäitust külasta-vaid kunstikabineti liikmeid.

Kunstikabineti iga-aastaste tra-ditsioonide hulka kuuluvad ülikooli kohvikutes korraldatavad kevad- ja sügisnäitused, samuti personaal-näitused. Suvi viib veedetaks nädal-paar maali- ja joonistuslaagris. Väljasõite jagub teistelegi aasta-aeegadele. Viimane ühine väljasõit oli septembrikuine külaskäik Võru-maale kunstnike Lola Liivat-Maka-rona ja Valdur Ohaka suvekodu-desse. Suhtlemine nii vanema ge-nitatsiooni kunstnikega kui ka omavahel ei kuulu sugugi kunsti-õpetusevälise ürituste juurde.

Oma silm on kuningas! Kunsti-kabinet on avatud õhtuti alates kella 17-st.

IVI MAEMEES
AIN PROTSINI foto

Muljeid Rootsi kuningriigist

Ühe novembrinäda olid ansambel «Lakstiga», «Ingliska B» ja RKA 3 rahvatantsupaari Rootsis esinemas. Sirje Bork (inglise fil. V) püüab nüüd reismuljeist huvitavamaid välja sõeluda.

«Reklaamiklubis» rääkis hiljuti Tallinna grupp, kes oli viibinud Kanadas. Nad viitasid, et Rootsis käis kolm samalaadset. Teie olite siis üks neist kolmest.

Meie eesmärgiks oli tutvustada oma rahvakultuuri ja ka vennasrahvaste loomingut. Peale üliõpilaste kuulusid gruppi veel professorid Ago Künnap, Lembit Tähepõld, Lembit Raid ja Karl Rebane. Meiega sõitsid koos (kuid esinesid ka eraldi) Urve Tauts, Ivo Kuusk ja Peep Lassmann. Grupijuhiks oli EKP Valga Rajoonikomitee esimene sekretär Mai Kolossova.

Kus ja missuguse kavaga esineda tuli?

Kontserdid olid meil Stockholmis ja Uppsalas. Esinesime ka Göteborgis. Paraku polnud Rootsis meie tulekut suurt midagi teada, nii et esinemisi tuli vähem, kui meie võinuks pakkuda ja nemad soovinuks vaadata. Asjal oli muidugi ka hea külg — olime alati hästi puhunud ja jäi vaba aega ka enda tarbeks.

Kavas olid põhiliselt eesti ja rootsi rahvalaulud-tantsud ning vennasrahvaste lood.

Rootsi keelt te ju ei osanud? Tuli õppida, vähemalt hääldama. Tiina ja Ilmar Mullamaa konsulteerisid. Kohalik publik leidis, et oli päris ehtsalt välja kukkunud.

Millised olid teie endi kaunid muusikalised elamused sel reisil?

Usutavasti pärinevad need Uppsalast. Seal võttis meid vastu kohalik tantsuklubi (muide, niisuguseid võiks luua meilgi). Rootsi rahvamuusika ja -tantsud on väga kaunid.

Kõige enam on mees Uppsala toomkirik, kus meie sisenedes orel parasjagu mängis. Midagi nii võimsat polnud vist varem kogunud, seda arvas isegi Urve Tauts. Uppsala ülikooli aula laval laul-

sime aga ise «Ave Mariat». Selles saalis on akustika niisugune, et lauljal endal ei ole oma ansambli esitusest peaaegu midagi kuulda, vaevu kuuled naabri häält. Seevastu saalisolijale oli meie laul elamuseks — vähemalt kinnitasid seda meie grupikaaslased.

Arvatavasti oli teil ka vähemuusikalisi muljeid, külastasite ju ettevõtteid, õppeasutusi.

Õppeasutustest käisime Göteborgi tehnikaülikoolis. Üliõpilasi on seal neli tuhat. Laborite ja kabinettide täiuslikkuse kohta ei oska vähikuna hinnangut anda, raamatukogu aga oli meie teadusraamatukoguga analoogiline. Meid saatnud õppejõud oli Tartus käinud ja märkis samuti, et raamatukogud on meil võrdsed. Meelde jäi see, et rootsi üliõpilane on iseseisvam ja tal on suurem vastutus kui meil.

Võib-olla sellepärast, et kõrgharidus on tasuta?

Võib-olla, aga rootslaste töeksidamise järgi peab laps üldse saama võimalikult vara iseseisvaks ja nii teda maast madalast ka kasvatatakse.

Veel meenub ekskursioon ühte rikkamasse ettevõttesse — «Volvo» tehasesse. Nägime monteerimisliini ja uusimat mudelit «Volvo 760». Mulje jättis taastumiskompleks: kaks spordisaali, keeglisaal, basseini, jõusaal. Viimases mängis pidevalt rütmimuusika, et treenija ei alandaks koormust ja säilitaks ka emotsionaalse laengu. Veel on selles kompleksis võimalik tegelda kunstiga, on kohvik ja konverentsisaalid. Kompleksi pääsmine muidugi maksab. Oma töötajad saavad sisse soodustatud hinnaga. Pärast tasuta võivad siin treenida sportlased, kes võistlevad «Volvo» firmamärgi all.

Kuidas teid ja teie esinemist vastu võeti?

Inglastel on väljend «to be eager», s. t. ääretu vastutulelikkus, tahaks kõike sinu heaks teha. Vaat umbes niisugust suhtumist tundsim. Meie majutamise eest hoolitses firma «Haman», ka neile ei ole midagi ette heita.

Üldiselt me rootslaste keskel isearalikult silma ei torganud. Ühed põhjamaalased kõik. Tuleb meelde, kuidas üks meie grupi neiu tantsima paluti. Rootsi noormees alustas temaga emakeeles juttu, teda muidugi rootslannaks pidades. Neiu oli aga veidi rootsi keelt õppinud ja vastas rootsi keeles, et kahjuks pole võimeline selles keeles vestlema. Märgi inglise keelele üle, ka siin ei jäänud meie kaaslase häta. Noormees oli kuulnud Eestist, teadis üht-teist Tartu ülikoolist ja meie seosest Gustav II Adolfiga.

Rootslased on heatujulised ja isegi ebapõhjamaiselt avalad. Kontserdisaalide ees süüdati igal õhtul küünlad — palun, astu sisse. Elava tulega reklaamis end ka kaubamaja «Ahrens».

Kas kohtusite ka väliseestlastega?

On vist võimatu Rootsis ära käia ühtegi eestlast kohtamata. Elab seal ju 30 000 eesti emigranti. Ootamatu kohtumine oli Stockholmis kuninga lossis, kus meid vastu võttis eesti mees Hans Lepp. Ta töötab lossis, oli väga vastutulelik, paistis, et näitas meile lossi põhjalikumalt kui tavalisele turistigrupile näidatakse. Hüvasti! — laulsime talle rootsi rahvalaulu «Värmlandi laul» eesti ja rootsi keeles.

Göteborgis esinesime ainult eestlastele. Balti Instituut oli korraldanud meie kohtumise kohaliku emigrantliku naiskoriga. Paljudele väliseestlastele tähendab Eestit ja eesti keelt väga palju. Lähemalt saime tuttavaks ühe eesti perekonnaga. Göteborgi tehnikaülikooli õppejõud Mart Mägi oli kasutanud juhust osaleda kohtumisohtul. Nimelt laulavad tema abikaasa ja kaks tütart mainitud kooris. M. Mägi oli kodumaalt lahkunud 8-aastase poisina, tundis aga eesti kultuuri ja keele vastu suurt huvi ning valdas keelt nii puhtalt, et me päris imestasime. Kohtumise lõppedes kutsus ta meid endale koju külla, korraldas «open house», kuhu tuli ka väliseesti noori. Sellest sai kena õhtu, laulsime palju, vestlesime. Mart

Mägi näitaski meile põgusalt Göteborgi tehnikaülikooli ruume. Tema isikliku töökabineti riiulil hakkasid silma OS, võõrsõnade leksikon, rootsi-eesti sõnaraamatud. Ta kuulis, kuidas me omavahel vaikselt sellele tähelepanu osutasime, ja ütles: «Jah, ma tahan tänapäeva eesti keelega kursis olla ning õppida eesti keeles ka kõiki muud töös tarvilikke termineid.»

Väliseestlaste tundeid on meil raske mõista. Kas kohtasite ka vaenulikkust või, vastupidi, nostalgiat?

Meie elu vastu tunti suurt huvi ja esitati mõnikord naiivseid küsimusi, kuid kunagi mitte vaenust, vaid mõistetavast soovist saada objektiivset teavet kodumaa kohta.

Üks detail kohtumisest Göteborgi naiskoriga. Meie juhendajalt Maie Eljaselt küsiti, kas me oleme kohustatud võtma kavva ka vene laule. Maie vastus oli muidugi, et võtame meeleldi kavva mitte ainult vene, vaid ka teiste rahvaste loomingut, mis on kaunis ja kunstivääratlik. Sellepeale palusid väliseestlased lausa ise, et esitaksime ka mõne vene rahvalaulu. Laulsime «Белая берёза», see on tõesti ilus ja meeldis kuulajatele ka.

Mis aga puutub nostalgiasse, siis Kanada grupp rääkis «Reklaamiklubis» vaatajate pisarast, meie Sveitsi-esinemisel oli samuti, aga Rootsis mitte. Seda panid kõik meie grupi liikmed tähele.

Kui nüüd tagasi vaadata, mis on niisuguste reiside õnnestumiseks kõige tähtsam?

Meil oli koos suurepärane grupp. Professoridki unustasid oma haigused ja pedagogiväärakuse ning laulsid-tantsisid meiega koos. Paistis, et neil oli hea end noorte seas noorena tunda. Urve Tauts osutus haruldaseks seltsiliseks. Meie suur vedamine oli ka «Inturisti» tõlkiid Priit Relve, kes oli abiks kõiges — kui vaja, täitis isegi grupi juhi kohuseid.

Küsis ANU JOESAAR
žurn. V kursusel

MARBURGI ÜLIKOOI (SAKSAMAA LIITVABARIIK)

vanale hoonele kinnitati memoriaaltahvel, mis tuletab kõigile nähtaval kujul meelde:

Michail Vasil'evic LOMONOSOV
1711—1765
Student der Marburger Universität
1736—1739

Kirjas on seegi, et Marburgi ülikooli kasvandik Lomonossov asutas aastal 1755 Moskva ülikooli, mis kannab tema nime. Ning olseki innustuseks noortele teadlastele on tahvlisse raiutud suure vene õpetlase ja kirjanike enda sõnad:

«Везде исследуйте всечасно,
Что есть велико и прекрасно,
Чего еще не видел свет.»

Mõistagi ei puudu selle järelt ka saksakeelne tõlge. Tahvli pidulikl avamisel viibis Moskva RÜ delegatsioon eesotsas akadeemikust rektori A. Logunoviga.

(«Московский университет»)

*

LENINLIKU KOMSOMOLI nimelise VORONEZI RIKKLIKU ÜLIKOOI geoloogiateaduskond

tähistas tänavu 50. sünnipäeva.

Oma viiekümne tegevusaasta jooksul on teaduskond andnud meie rahvamajandusele 2891 kõrgesti haritud geoloogi. 1960. aastal avati geoloogiateaduskonnas ka kaugõppeosakond: 18 lennuga on selle lõpetanud 501 inimest.

Paljudest vilistlastest on saanud silmapaistvad õpetlased, üleliiduliste ja vabariiklike ministeeriumide vastutavad töötajad, teadusastutuste ja tootmisettevõtete juhid.

17 lõpetanud on kaitsnud doktori- ja 130 kandidaadiväitekirja. Seejuures on iseäranis suur 1958. ja 1959. aasta lendude panus: peaaegu neljandik kandidaatidest ja doktoritest on lõpetanud neil kahel aastal. Teaduskonnas töötab praegu 8 teadusdoktorit ja 38 kandidaati, igal aastal avaldavad Voroneži ülikooli geoloogifakulteedi õppejõud ja teadustöötajad keskel läbi 80—130 artiklit ja 3—5 monograafiat.

(«Воронежский университет»)

*

Eelmises «Tekliga globuses» avaldasime mõned «mõrased pärlid» MOSKVA RIKKLIKU ÜLIKOOI tänavusist sisseastumiskirjandest. Täna jätkame ja lõpetame selle kee.

○ Võrreldes neid kaht teost («Sõda ja rahu» ning «Kuritöö ja karistus»), võib öelda, et nad erinevad teineteisest sisu poolest.

○ Raskolnikov arvab, et vana-eit on vana.

○ Vürst Andrei peas keerlevad mõtted sellest, kuidas ta, lipp käes, ronib barrikaadidele, ja mismoodi siis temast rääkima hakatakse.

○ Sonja tõi Raskolnikovi taevast alla maa peale, kus too oleks lennanud kasvõi kogu elu, juhindudes oma teooriast.

○ Koduteel prantslased laostusid.

○ Kutuzov on heasüdamlik vene taat, tark ja kindlameelne.

○ Napoleon pandi varakult sõjaväelaseks õppima.

○ Raskolnikovi ja tema teooriat lõhestasid süümeepinad.

○ Davõdov ei kartnud armastada Varjat, ehkki selle pere oli suur.

○ Kergem on peatada tanki kui raevunud naist. Kuid Makar Nagulnov peatas.

○ Kehvik peab kolhoosi minema mitte üksi, vaid vedama endaga kaasa ka keskmiku kõikuva kuju.

○ Semjon armastab Luškat, kuid nähes, et viimane ei taha osa võtta kolhoosi asutamisest, katkestab temaga suhted.

Legendaarne

Nii kui Tallinna Kirjanike Majas, nõnda ka Tartu Kirjanduse Majas koguneti novembri lõpul nautima kosutavat kokkupuudet Heiti Talviku luulega, mäletama poeeti, kes saanuks tänavu 80-aastaseks.

Nii Tallinnas kui Tartus kõneles Heiti Talvikust alustuseks üks me kaasaegne luuletaja — Tallinnas Paul-Eerik Rummo, Tartus Hando Runnel. Talvik oli tartlane, ja tartu vaim on üks laiem mõiste, mida temast rääkides tarvitada tuleks, Heiti Talvik kuulub selle juurde, leidis Hando Runnel. Tartu vaim — see tähendab kui mingi asja lõppemist, ka Talvik seisaks nagu millegi lõpul. Kirjanduslooliselt Heiti Talviku asendit vaadates kõrvu'as Runnel «Noor-Eestist» ja arbujaad. Heiti Talvik on end ja omataolisi nimetanud luulekoguduseks, noor-

eestlased ennast aga tõusvaks põlvkonnaks — need on sisuliselt erinevad koiakud. NE püüdis loominguist vaimu vabastada muude asjade orjusest, jäi aga poolele teele, oli pakane, miks ühiskond ei paku materiaalselt vundamenti. Arbujaate tegevabaduse kuulutus on aga sissepoolepööratud ukkus, samm edasi. NE põlvkond, kõneldes enda nimel, otsis autoriteete. Arbujaad pole neid väga kuulutanud, see näitab nende alandlikku ukkust.

Mart Orav tegi väga põhjaliku ülevaate Heiti Talviku elust, avaldades seni avalikustamata ja teadmatagi fakte. Ta puudutas Talviku vanemate päritolu ja saatust; Talviku lapsepõlve, kus ta ema kirjutas

Aino Kaldale oma röömust ja kartusest poja juures nähtava fantasie üle ning sellest, kuis Heitiil on «imelik huvitus üleilmide asjade vastu»; kirjut koolipõlve ja selleaegset seltskonda. 1928. aastal kirjutas Heiti Talvik «Veljestole» oma eluloo, mis on vist kõige rohkem, mida see tagasihoidlik mees enda esitamiseks tehi. Seal kirjutas ta ka oma luuletajaks saamisest, mis toimunud «Siuru» ja Aaviku keeleuudenduse kaasakaaravas laines: «Hakkasin luuletama, lasin juuksed kasvada üle kõrvade ja minust sai poeet.» Mart Orav rääkis Heiti Talviku ülikooliajast, «Veljesto» päevist, ja tema viimseist aastast. Viimseist päevist aga rääkisid mõ-

ned Siberimaalt saadetud juuresolnute kirjad, mida luges ette Aivo Lõhmus.

Tartu Kirjanduse Majas oli tol õhtul külas ka Talviku kaastasi ja kaasaegseid, oma mälestusi luuletajast rääkisid Aino Undla-Põldmäe (kes vahendas ka Rudolf Põldmäe meenutusi), Renate Tamm ja Selma Laanes. Kõneldi, kuis Talvik olnud keerukas, endassepöördunud natuur, väga diskreetne ja tagasihoidlik, igal sammul silmatorkavalt heade kommetega ja viisakas, sõpradega suhtlemisel sangviiniliselt rõõmsameelne. Gustav Suits oli hämmastunud, kuidas võib sellise isiku luule olla nii morn, nii tüme... Räägiti, kuis Heiti Talvik oma bokeemlaslikus kaaskonnas Paul Viidingu, Ott Kangilaski, (Järg 4. lk.)

TÄNA KELL 19.23 ALGAB TALV

***

Esimene talv käis juba maas ära. Kojamees pükkis Inglisilt lumes laiali, toetus siis labidale ja vaatas ringi. Sealsamas pöösaskestes küpitas end tilane. Kojamees torkas kae tasku, tõmbas paar tül ja kilekotti välja ja kurtis:

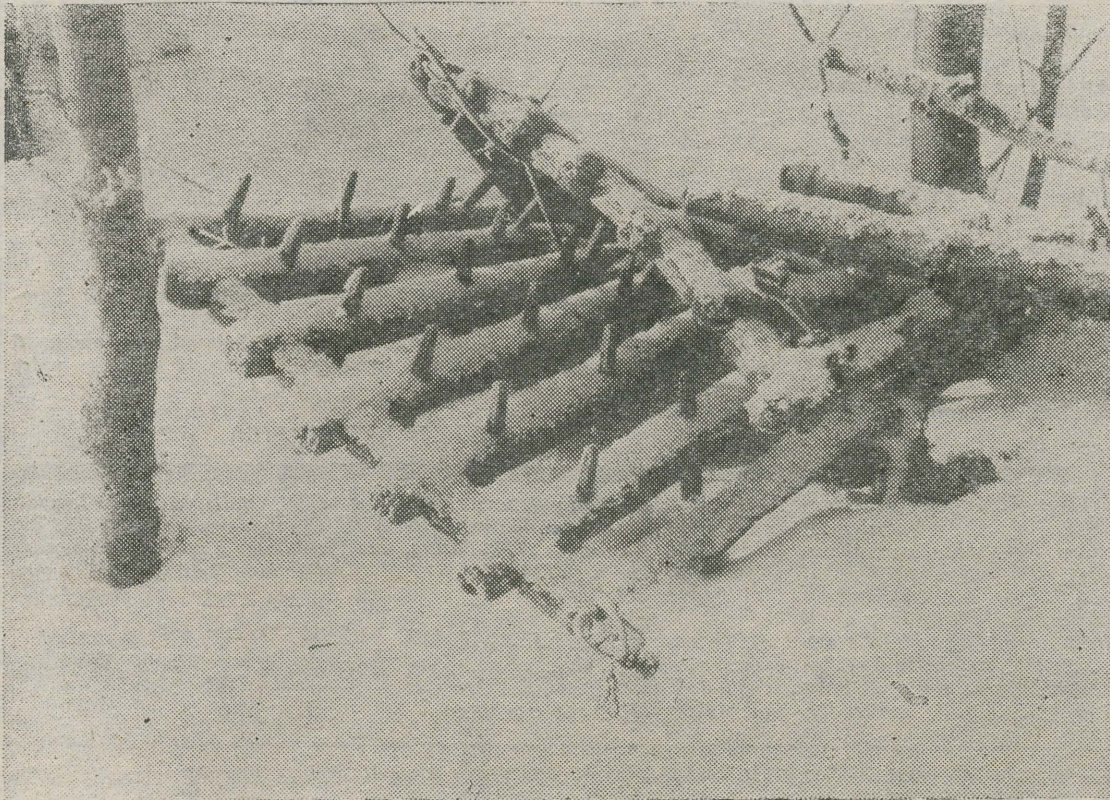
«Näe, ei teadnud sind veel oodata, taskud täna tüljad! Midagi polnud mees kaasa pista, et sind tervitada.»

Tilane keerutas ennast, pani siis pea viltu, kinnitades, et kalki ei ole midagi. Tarvis oli haeda, palju ta tulek tähelepanu tekitas.

Ta lendas võimeuse äkkselt ja koputas: pange uudis kirja, talv on käes!

Pildistas ja kirjutas
ANU PALLAS

***

Kehakultuuriteaduskonnas kursuste nõukogud

Õppe- ja kasvatustöö korraldamisel on kehakultuuriteaduskonnas mõningaid spetsiifilisi jooni. Et paljud üliõpilased kuuluvad vabariigi ja spordiühingute koondvõistkondadesse, siis viibivad nad sageli väljaspool Tartut eemal igapäevasest õppetööst. Siit tulenebki meie ülesanne — leida viise, kuidas oskuslikult siduda õppetööd ja sporti. Üks abinõu on õppimine individuaalgraafiku järgi. Üksikutele kõrge kvalifikatsiooniga sportlastele on võimaldatud ka tavalisest pikem õppeaeg. Ülikooli juhtkond on vabariigi spordiorganisatsioonide ja teaduskonna sellealastes teotlustesse alati mõistvalt suhtunud. Teaduskonna õppejõududele paneb see aga suure vastutuse. Õppetööst sageli eemal viibivad

üliõpilased ei saa ju alati õppida süstemaatiliselt, osa arvestusi ja eksameid ei sooritata õigel ajal, kateedritel kaob ülevaade nende tegevuse üle jne. Et paremini suunata ja kontrollida tööd õpperühmades ja kursustel ning tugevdada sidet kateedrite ja dekanadi vahel, moodustati mõne aasta eest kursuste nõukogud. Nõukogu eesotsas on kursuse juhendaja. Teda abistavad selle kursuse erialarühma vastutavad õppejõud ja üliõpilaste esindajad. Koos käiakse 2–3 korda semestris. Põhilised arutlusteemad on õppedistsipliin ja õppeedukus. Aru annavad eriala vastavad õppejõud või siis väljakutsutud üliõpilased ise. Niisugune praktika on sundinud kateedreid järjekindlamalt te-

gelema üliõpilaste töö jälgimisega. Esile võib tõsta kergejõustiku ja suusaspordi kateedrite tööd. Hiljuti oli vaatluse all IV kursuse ideelis-poliitiline ning õppe- ja kasvatustöö. Kevadel ülikooli lõpetaval kursusel oli mahajäämus õppetöös, oli eksimusi distsipliini ja spordieetika nõuete vastu. Üliõpilastega vestlesid dekaan ja ühiskondlike organisatsioonide esindajad. Kahjuks jäi üliõpilaste endi aktiivsus väikeseks. Kursuse nõukogus on kuulatud ka informatsiooni mõne õppeaine õpetamisest. Nii kohtuti mõõdund õppeaastal filosoofia ja sõjanduse kateedri õppejõududega. Sõna sekka on öeldud ka stipendiumide, kiituste ja karistuste jagamisel.

Senine tööpraktika on näidanud, et kursuste nõukogude kaudu saab paremini lahendada õppe- ja kasvatustöö küsimusi. Kahjuks pole aga suudetud kõiki neid võimalusi veel ära kasutada. Nii on nõukogudes vähem tegeldud puhtkasvatlikku laadi küsimustega, ühiselamuga jne. Mitte alati pole nõukogud oma töös olnud järjekindlad, tööplaanid ei ole olnud läbi mõeldud, nõukogu üksikute liikmete aktiivsus on jätnud soovida. Parteibüroo ja dekanadi suurem tähelepanu peaks aitama nendest puudustest üle saada ja elavdama nõukogude tööd.

Dots. EVALD MAEPALU,
õppeprodekaan

Vepslased filmiklubis

6. detsembril tuli EPA filmiklubisse etnograafiamuuseumi direktor Aleksei Peterson, kes tõi kaasa 1981. aastal valmis tehtud filmi «Vepslased 20. sajandi algul» ja diapositiivid viimastest Udmurdi ekspeditsioonist. Sissejuhatavalt rääkis Aleksei Peterson: «Tegemist ei ole mängufilmiga, isegi mitte harjumuspärase dokumentaalfilmiga. Meie ülesandeks on jäädvustada tööprotsess, mis hävimas. Meil pole tähtis kunstiline aspekt, vaid et tööprotsessid oma järgnevuses oleksid vaatajale arusaadavad. Muuseum käib ringi kinokaameraga alates 1960. aastatest. Ühelt poolt olene Nõukogude Liidus pioneerid filmitegemisel, teiselt poolt ei kuulu filmid meie otseste kohustuste hulka.»

Harjumatu aeglaselt juhatub film sisse. Algul vahetuvad pildid, tiitrid, siis ülevaade vepsa küladest, majade sisustusest... seejärel tööprotsessid. Poole filmi peal on vaataja juba harjunud ühe aeglase, täpse, põhjaliku ja lõpetatud episoodi ülekasvamisega teiseks. Film hakkab mõjuma kunstina. Saab tehtud ale, pekkstud villi, kootud kangas, itketud surnud. Tekib tunne millestki täiuslikust, lõpetatust. Vepslased on tõesti filmiklubis.

Aleksei Peterson: «Me ei ole tõesti kino tegev, vaid rahvuskultuuri jäädvustav asutus. Ometi on selliseid filme veel plaanis. Praegu on pooleli «Lina»; monteerimata film tekikudujast.»

Sellesuvised Udmurdi ekspeditsiooni diapositiivid näitavad maad Valge jõe ääres, kust ühe teooria järgi 5000 aastat tagasi hakkasid laiali rändama soome-ugri rahvad. Praegu elavad seal udmurdid. Nende rahvarõivaste ja muu tekstiili põhivärvid on punane ja valge. Need värvid on eelistatud tänapäevalgi. Samuti arvatakse nad olnud eestlaste vanad piduvärvid. Ehete komplekte on muuseumile raske saada, sest ringi on käinud kohalikud ülesostjad, kes sellest äri teinud. Nüüd on kohalike elanike usaldust võtta raske.

Huvitav leid oli mõnes Udmurdi külas säilinud eelristiusu traditsioonid. Kui Ivan IV vallutas Kaasani ja surus peale ristiusku, rändas osa udmurte lihtsalt selle eest minema. Nii saigi veel sel suvel teha diapositiivi mehest, kes oli nõ. esipalvetaja vanades ohverdamisrituaalides.

Palju oli pilte rahvariietes udmurtidest. Aleksei Peterson märkis hea meelega, et taastuma hakkab vana pulmatraditsioon. Veel rääkis ta: «Oleme kaasajale lähemale tulnud. Rahvas elas ka 30ndatel aastatel, pärast sõda, elab praegugi. Urime 50ndate aastate mõõblit. Vaatleme, kuidas vanast külast sai uus.»

Piinlik probleem on näituse pindadega. Fondid on kasvanud pärast Raadi lossi põlemist 60 protsenti. Muuseumi oma 800 000 üksuseni ulatavate varadega on maailmatasemel ja vajab näitusesaale praeguse ühe asemel 70, sealjuures 30–40 m² pindalaga.

Muuseumitöötajad on teinud kõik, et midagi rahvuskultuuri esemetega ei juhtuks ja teevad ka edaspidi.»

Külla lubas Aleksei Peterson veel kunagi tulla.

OLLE KAHUSK,
žurn. IV k.

KLUBIS

Laupäeval, 22. detsembril kl. 22 kesköödisko.
Pühapäeval, 23. detsembril kl. 21 disko «Break tuleb ja üllatab».

Toimetaja VARJE SOOTAK

Spordi-päevale!

Laupäeval, 22. detsembril toimub TRÜ töötajate spordipäev.

- Alad:
- 1) teatejooks (3 meest, 3-naist, 3 last — kuni 12 a.);
  - 2) kõievedu (6 meest, 1 meest võib asendada 2-naist või 4 last);
  - 3) rahvastepall lastele (võistkonnas 10 liiget);
  - 4) laste võimlemisrühmade esinemine L. Uustali ja R. Linkbergi juhtimisel;
  - 5) jõuharjutus meestele, sangpommi rehimine;
  - 6) kergejõustikuvõistlus;
  - 7) batuudihüpped, demonstratsioon, õpetamine;
  - 8) enesekaitsevõtte demonstratsioon, õpetamine;
  - 9) võistlusemängud lastele.

Tule kogu perega sportima!

Kergejõustiku seksioon

6. detsembril toimus spordihooones 4-etapilise teatevõistluse esimene etapp. Kavas oli 20×150 m teatejooks. Tore algus tõi kokku 7 võistkonda kuuest teaduskonnast. Tuldi ka kaasa elama, ergutama.

Distsants läbiti kaks korda. Esimese stardi pani paika loos. Teise stardi jooksud moodustati esimese stardi tulemuste põhjal. Maksimum-punktid (14) kogus KKT II ja IV k. koondvõistkond. Kiirema jooksu ühe etapi ajaks (150) annab see keskmiselt 21,38 sek.

2. KKT I ja III k. koondvõistkond	12 p.
3. Arstit.	10 p.
4. Matemaatikad.	7 p.
5. Bio-geo.	6 p.
6. Õigust.	5 p.
7. Filoloogiat.	2 p.

Ürituse eesmärk on tuua võistlema rohkem tudengeid, kes on oma-

KKT juhtimisel

vahelises sportlikus heitluses enam-vähem võrdväärseid. Loomulikult ei ole keelatud võistelda teaduskondade sporditippudel. Kuid ka nii pole aus, et kõrgema spordijärguga üliõpilane näitab end taolistel võistlustel eriti aktiivselt, joostes rohkem kui ühes vahetuses ning surudes samal ajal järguta tudengi sõna otseses mõttes nurka. Edaspidi jälgib kohtunikekogu range-malt võistkondade koosseisu ja kahte etappi ühes jooksus ei lubata kellelgi joosta. Edaspidi võiks spordimeditsiini osakond ja arstiteaduskond eraldi võistkonnad moodustada (nii nõuab ka juhend). Järgmisele üritusele ootame ka I etapil mitteamaluseid: füüsika-keemia, majandus-, ajaloo- ja teaduskonda. Tulge konkurentsi pakkumal!

Teaduskondade spordiorganisaa-

torid! Teaduskonna osavõtt sellest võistlusest näitab ka teie töö kvaliteeti.

Täpsema info järgmise ürituse kohta, mis toimub 21. veebruaril, avaldame ajalehes «TRÜ». Samuti paneme välja kuulutused. Edaspidi on ka auhinnalaud rikkalikum.

I etapp on seljataga. Kas see õnnestus või mitte, kas see pakkus teile emotsioone või oli tuimavõitu? Seda otsustage ise. Suur aitäh kõigile, kes kaasa löid!

Ja lõpuks ürituse algataja, kergejõustiku kateedri juhataja dots. M. Kutmani sõnad pärast võistlust: «See teatejooks läks mitte hästi vaid ülihästi. Võistlustel selgus aga ka, et teatepulga vahetuse tehnikaga olid kõik võistkonnad pahuksis, seepärast pakume välja harjutamise võimaluse kergejõustiku kateedri õppejõudude juhendamisel TRÜ spordihallis igal neljapäeval kell 19.30–21.»

Kergejõustiku seksioon

Kaunases

käisid üle-eelmisel nädalal värvapallurid. Tahtsime tihendada side-meid sealse kehakultuuriinstituudiga ja pidada ka mõned kontroll-mängud.

Nii naiste kui meeste võistkondi oli neli. Naiskondadest kogus kõige suurema punktisumma (5 p.) instituudi I võistkond («Atletas I») — neile ka I koht ja karikas. Nelja punktiga tuli teiseks Kaunase «Elektronika» (põhiliselt instituudi vilistlastest koosnev võistkond). TRÜ naiskond jäi ühe võiduga kolmandaks ja vaid viigi saanud «Atletas II» viimaseks.

Meestest võitis kõik kolm kohtumist TRÜ võistkond, kogudes 6

punkti — kindel I koht ja karikas koju tagasi. Ulejäanud kolm võistkonda kogusid kõik kaks punkti ja «surnud ringiga» jaotusid kohad järgmiselt: 2. Siauliai «Nemunas», 3. «Politehnika», 4. «Atletas».

Eriauhinnad pälvisid värvavahid Inge Juurismaa ja Aivar Silm.

Külaskäigul oli ka meeldiv võimalus tutvuda instituudiga. Kaunase KKIs õpib ligi 900 üliõpilast, neist 50 värvapalli erialal. Igal aastal võetakse vastu 225 üliõpilast kahte teaduskonda: sporditeaduskonda (see vastab meie TRÜ KKTle) ja pedagoogilisse teaduskonda (nagu meie TPedIs KKT). Viimane valmistab ette kehalise kasvatuse õpetajaid.

Tegutseb 8 kateedrit. Alles paar aastat tagasi jagunes sportmängu-

de kateeder kaheks: värvapalli, jalgpalli ja hoki kateedriks ning korvpalli, võrkpalli, sulgpalli ja tennis kateedriks.

Delegatsiooni juhtkond viibis ka rektori vastuvõtul. Sealset instituuti juhib teeneline meistersportlane, korvpalli maailmameister professori kt. S. Stonkus (oma väitekirja kaitses ta TRÜs). Lepiti kokku mitte piirduda ainult sõpruskohtumistega, vaid vahetada koguni praktikatudengeid.

Aega jätkus ka linnaga tutvumiseks. Sügava mulje jättis IX fort. 80 000le hukkunule püstitatud mälestusmärgi ette asetamine lilled.

AGE VIRKUS,
mat. III k.

Kes on TRÜ parim sportlane 1984?

Alljärgnevalt palume teid kaasa aidata TRÜ parima sportlase selgitamisele.

Teie abistamiseks ja mälu värskendamiseks paneme kirja meie arvates silmapaistvamad sportlased 1984. Kui teie arvates nende seas parimat ei leidu, siis kirjutage tabelisse loomulikult oma kandidaat.

MEHED

AIVAR OJASTU — kergejõustiklane, üleliiduliste üliõpilasmängude võitja, mitmekordne vabariigi meister.

ALAR VOLMER — purjetaja, NSV Liidu koondislane, võistluste «Sõprus 84» 4. koht.

LEHO HALDNA — orienteeruja, NSV Liidu koondise kandidaat, NSV Liidu meistrivõistluste pronks, mitmekordne vabariigi meister.

JAAN EHLVEST — maletaja, mängib NSV Liidu esiliigas.

NAISED

MARE REINBERG — sulgpallur, paljukordne Eesti NSV absoluutne meister.

REET PALM — sõudja, üleliiduliste üliõpilasmängude võitja, NSV Liidu koondislane.

TAIMI KÖNN — kergejõustiklane, vabariigi mitmekordne meister.

KATRIN REHEMAA — kergejõustiklane, mitmekordne Eesti NSV meister keskmajajooksudes.

Võistkonnad

TRÜ sulgpallinaiskond (Avarlaid, Reinberg, Eek, Kaljurand) NSVL kõrgliiga 6. koht, «Trudi» 3. koht.

TRÜ korvpallinaiskond — NSVL kõrgliiga 11. koht, «Trudi» 3. koht. TRÜ 4 roolijata sõudemeeskond (Teemant, Martens, Hein, Klementsov), üleliiduliste üliõpilasmängude 4. koht.

TRÜ kahene roolijata sõudenaiskond (Saks, Vernik) üleliiduliste üliõpilasmängude 3. koht.

Nüüd siis paremust määrama. Kes olid Teie arvates tänavu 3 parimat ülikooli meessportlast?

- 1.
- 2.
- 3.

... 3 parimat naissportlast?

- 1.
- 2.
- 3.

... parim võistkond?

- 1.

Aitäh! Teid tänavad küsitluse läbiviijad ülikooli spordiklubi, komisoolikomitee ja ajaleht «TRÜ».

Küsitlustalong palume lasta kohe peahoone lehelauale olevasse kasti või toimetuse uksele paigutavasse postkasti. Talongid võtame välja teispäeva, 25. detsembri õhtul.

LÕIKA VÄLJA JA LASE POSTKASTI!

Legendaarne

(Algus 3. lk.)

Rein Nurkse jt seltsis «Kolme Koopa Kohvikus» suitsupilves istunud, kuis pärast õhtusi seiklusfilmide vaatamisi «Veljestosse» tuldi, kuis Talvik suviti arheoloogilistel kaevamistel käis.

Aga luule! «Aga kõrgelt nägematu küsi / hoiab kellana meid kangastuval teel. / Astu, vennakene, ära väsi, / rõõmsad ended ootavad meid eel.» Nii kui Tallinnas, nõnda ka Tartus algas Heiti Talviku värside lugemine luuletusega «Legendaarne». Priidu Beier, Enn Lillemets, Aado Lintrop ja Indrek Särge esitasid valiku luulest, mõtteaval-

dustest, kirjadest. Luulekava lõpetas seni avaldamata «Fööniks», kirjutatud 19. jaanuaril 1945 Tartus. Ohtu muusikaline kujundus oli Mall Sarve hooleks.

1937. a. kirjutas Heiti Talvik esseesse «Luule ja elu», et on olnud ja igavesti on inimesi, kellele luule jääb tabamatuks, see on hingeelu-

line efekt, millega tuleb leppida. Ning et nagu on luulepimedaid inimesi, nii ka ajajärke. Seesugune luuletaja kui Heiti Talvik pakub aga äratust igasugusel, meiega ajal.

ENE PAAVER,
ENN LILLEMETS

TRÜ

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

EKP TRÜ komitee, TRÜ rektoraadi,
ELKNÜ TRÜ komitee
ja TRÜ ametühingukomitee häälekandja

Nr. 38 (1907)

Reedel, 28. detsembril 1984

Ilmub 22. novembrist 1948

Hind 2 kop.

● TRU REKTOR, PROFESSOR
ARNOLD KOOP:

1. Esimesel pilgul võib öelda, et see oli üldiselt tavaline kordalainud tööaasta, mil suutsime palju ära teha, kuid kus oli ka vajakajäämisi. Meie riigi elus toimus mitu tähtsat sündmust, mis otseselt puudutavad ka kõrgharidussüsteemi. Suure riikliku tähtsusega sündmus oli uue koolireformi vastuvõtmine, selle muutmise seaduseks NSV Liidu Ülemnõukogu 11. koosseisu esimesel istungjärgul.

Märkimisväärne ka NLKP Keskkomitee aprilli- ja oktoobripleenumid, üldiselt teoreetilis-praktilist konverentsi, kus tehti kokkuvõtteid 1983. aasta juunipleenumist, samuti

NLKP Keskkomitee otsust «Eesti NSV juhtiva kaadri osavõttu töötajate hulgas tehtavast poliitilisest kasvatustööst».

TRU tegevust, mis sõltub ka eespool mainitud otsustest, kontrollis tänava NSVL KKEH Ministeeriumi riiklik inspeksioon. Kõrvuti saavutatuga leiti ka olulisi puudusi.

Lõppev aasta on omamoodi hüp-pelaud pürgimise viisaastaku viimasesse aastasse, mille järgi teeme kokkuvõtteid mitte ainult viimasest aastast, vaid kogu viisaastakust.

2. Julgelt võib öelda, et viisaastaku lõpetame hästi. Möistagi sõltub see veel paljus sellest, kuidas hakkame eilu viima koolireformi ülesandeid. TRUst peab koolirefor-

mi realiseerimisel saama teaduslik-metoodiline keskus. Ees seisab pedagoogilise kaadri sügavam ettevalmistamine, kvalifikatsiooni parandamine ja ümberkvalifitseerimine. Vastavalt neile ülesannetele tuleb reorganiseerida kogu pedagoogiliste ainete õppeprotsess, muuta pedagoogilise praktika süsteemi, tihendada sidemeid koolide ja kutseharidusasutustega. Seega tuleb teha palju uut moodi ja senisest põhjalikumalt. Nii toob kogu vabariigi kutsesuunitlussüsteemi kujundamine meile tõsised ülesanded.

Pingeline töö seisab ees ülikooli materiaal-tehnilise baasi arendamisel. On vaja lõpule viia botaanika-aija rekonstrueerimine, ehitada hu-

manitaarteaduste korpus, majandus-hoov, arstiteaduskonna ühiselamu. Ulatuslikud on ka kapitaal- ja jooksva remondi ülesanded. Kaasajastada on tarvis ühiselamute si-sustust.

Tähtsaks sündmuseks kujuneb kogu vabariigi teaduse elus biotehnoloogia keskuse rajamine TA ja ülikooli baasil Tartusse. Praegu on see küsimus veel vaagimisel. See aitaks lahendada aastaid kestnud vastuolu ülikooli teadusliku potentsiaali ja selle praktilise realiseerimise vahel.

Palju, väga palju sõltub sealjuures aga meist endist, meie kohustundest, initsiatiivist, loovast suhtumisest. Kahjuks õpetame ja õpi-

me suures osas vana mudeli järgi, mis ei vasta enam kaasaja nõuetele. Järgmise aasta programm tuleb kõigest eespool öeldust lähtudes erakordselt pingeline. Möiste «progress» aga nähtavasti selles ongi, et homme peame töötama paremini kui täna. Soovin selleks kogu ülikooli kollektiivile palju jõudu.

Homset «Vanemuise» balli pida-vat külastama ka näärivana. See on väga tänuväärne ettevõtmine, sest ta on andnud esmakordselt nõusoleku tulla meie ballile. Meil tekib võimalus kõik oma soovid ka näärivanaled edasi anda. Loodame, et ta võtab meie soovid ja ettepanekud teada ning aitab samuti almsa ma-fer'i käekäiku kujundada.

● DOTSENT ALLAN LIIM,
AJALOOTEADUSKONNA DE-
KAAN:

1. Kas meie tudengkonnal näär-salmid selged? Et näärimees kü-lastab meid arvestuste ja eksamite aegu, ega siis salme õppida suurt aega pole. Loodame, et näärimees nõustub kuulama seda, mis aasta vältel korda saadud. Õppimises oleme üpris ees. Au ja kiitus niisu-gustele üliõpilastele, nagu Lenini-nimelise stipendiumi saaja Terje Alop, psühholoogiastudend, ameti-ühingubüroo esinaine Sigrid Salom jpt. Meie studiosus on teaduselembene ehk lühidalt — parim üliõpi-lasteaduses. OTU vankrit veavad üliõpilastest Anton Pärn ajaloo ja Pille Parmas psühholoogia kandist. Ülikooli ajalehest võis juba lugeda meie ühiselamu tublist omavalitsus-est. Nüüd omalt poolt dekaanilik aitäh!

Elavalt kulges komsomollelu. Eri-ti ajaloolastel ja defektoloogidel. «Defid» on üldse väga kohuse-truud.

2. Suur tänu kõigile, kes seisnud ajalooteaduskonna hea nime eest! Näärimees võiks neile kindlasti kin-gituse anda. Aga viitsa? Veidi ko-sutuseks kulub mõnele ära küll. Kroonilistele eksami- ja arvestus-võlglaste, uinuvaltele kursuste komsomolisekretäreidele. Vahest mõ-juvad kerged viitsaviiped ergutu-sena aastaks 1985. Lõpuks kõigile ilusat aastavahetust ja sessiõnne!

● PROFESSOR AIN-EL-
MAR KAASIK, ARSTITEA-
DUSKONNA DEKAAN:

1. Õppe- ja teadustöö plaanid on täidetud. Ka oktoobrikuus toimunud inspekteerimisel leiti, et arstitea-duskond täidab talle pandud üles-ande ja et põhimõttelisi puudusi ei ole. Vajakajäämistest kõrvaldamiseks on välja töötatud abinõude kava, mille täielik ellujõudmine kes-tab kaks aastat.

Moodustati kaks uut kateedrit: traumatoloogia, ortopeedia ja väli-kirurgia kateedrid ning arsti-teaduskond täidab talle pandud üles-ande ja et põhimõttelisi puudusi ei ole. Vajakajäämistest kõrvaldamiseks on välja töötatud abinõude kava, mille täielik ellujõudmine kes-tab kaks aastat.

Esimest korda viisime teaduskon-na päeva puhul läbi teadusliku kon-verentsi ja andsime välja teadus-like tööde kogumiku.

2. Suurim soov: et nihkuks pal-gast teaduskonna õppebaaside kü-simus, et muutuks reaalseks ka morfoloogiakorpuse valmimine;

... et teaduskonnale antaks ke-vadisel koosseisude läbivaatamisel täiendavaid ametikohti. Saaksime andekaid noori kateedritesse juur-de tuua;

... et nõudlikkust õppe- ja me-toodilises töös suurendaksid need-

ki kateedrid, kus selles vallas min-nalaskmist.

● DOTSENT AADU LOOG,
BIOLOOGIA-GEOGRAAFITEA-
DUSKONNA DEKAAN:

1. Ka sel aastal oli meil tradit-siooniliselt hea õppeedukus. Üleüli-koolilises sotsialistlikus võistluses tulime järjekordselt auhinnaalsele kohale, sedapuhku küll kolmandale. See näitab, et meie üliõpilased ja õppejõud on tublid nii teaduse te-gemises, õppimises kui ka spordis ja taidluses. Rõõmustas ka teadus-konna õppe- ja teadusliku kvalifi-katsiooni tõus. Sel aastal kaitses doktoriväitekirja Jüri Käner, kan-didaadidissertatsiooni kaitsesid noored ja võimekad teadurid Mar-tin Zobel, Volli Kalm ja Riho Mäl-lo — see on väärikas järelkasv va-nema põlvkonna õppejõududele.

2. Muret tekitab teaduskonna kehv materiaal-tehniline varustus. Eriti terav on see õppe- ja teadus-liku töö ruumide puhul. Teaduskon-na seitsmest kateedrist on enam-vähem normaalne olukord vaid ka-hes. Loodan, et 1985. aasta toob selles osas mingi nihke paremuse poole. Nõrdsima paneb ka üksikute üliõpilaste vastutustundetus õppe-töö ja käitumises.

Ootan eelkõige, et üliõpilased oleksid ka järgmisel aastal tublid, et paraneks veelgi õppeedukus ja suureneks ka vastutustunne. Loo-dan, et täituvad minu kaks ammust unistust: esiteks, et teaduskonnas prevaleeriks noormehed, ja tei-seks, et bioloogiat, geograafiat, geoloogiat õpiks ainult need, kel on selleks kutsumus, kes soovivad aidata kaasa elukeskkonna säilita-misele. Eriti suur osa on neil üli-õpilastel, kes tulevikus lähivad re-dagoogideks. Soovin, et neile oleks sõdameeasjaks anda oma õpilastele ökoloogiline haridus.

● PROFESSOR HARALD
PEEP, FILOLOOGIATEADUS-
KONNA DEKAAN:

1. Iga aastaga teeb inimene ul-jaid plaane üha ettevaatlikumalt. Seetõttu ei tulnud ka oma lootus-tes oluliselt pettuda. Tööd sai teh-tud palju ja oli isegi meeldivaid tulemusi. Muudugi ei jäänud tule-mata ka üleplaanelised üllatused: mõtlen siinjuures endas järsku avastatud administratiivsetele eel-dustele.

2. Uue aasta kavad aga tulene-vad juba sellest teisenenud staatu-sest. Mõtlen eelkõige sellele, et meie filoloogide pere ees seisavad üpris tõsised ülesanded: koolire-formi kohustab, rahvuskultuuri säi-litamine ja edasarendamine nõuab

uue ja andeka vahetuse kasvata-mist, tänapäevases maailmas nii habras humanitaarne kultuur tin-g-b mõistuse ja südame tuge. Iga loeng on rutiinse teadmise ja imp-rovisatsiooni ühendus, iga kirjutis ukse paatamine tundmatusse, iga tegu kulluke oma auvõla tasumisest rahvale.

Alustasin skepsisest suurte plaa-nide tegemisel, lõpetan aga veendu-musega, et oma kutse- ja kutsu-mustööd teeb iga filoloog mingi ro-mantilise, kõrvaltvaatajale ehk pi-sut naljakagi põikpäise usuga oma vajalikkusse. Siit ka optimism, siit ka unistused oma filoloogide õppe-korpusest, uuest ühiselamust, tore-daist tudengeist ja ehtsast töörõ-must.

● PROFESSOR VELLO
PAST, FÜSIKA-KEEMIA-
DUSKONNA DEKAAN:

1. Mõõduval aastal andis tea-duskond vabariigi haridussüsteemi-le, tööstusele ja teadusasutustele 70 hästi ette valmistatud füüsikut ja keemikut. Edukas oli aasta ka õppejõudude kvalifikatsiooni tõusu poolest: 7 õppejõudu ja labori töö-tajat kaitses oma väitekirja. Endi-selt oli ulatuslik meie kateedrite osavõtt praktiliselt tähtsate pro-bleemide lahendamisel uurimistöo- ja juurutamisepingute alusel. Edu-kalt toimus juurutamistegevus fe-rmoonide, hapnikuaalüsaatorite jt. alal.

2. Soovin, et uuel aastal oleks võimalik teaduskonna I kursuse komplekteerida täies ulatuses täp-pisteadustest sügavalt huvitatud noortega ja et nendest kuulnaks õpiaja jooksul vääriiline vahetus va-nema põlvkonna teaduritele ja pe-dagoogidele. Samuti sooviksin, et me oma õppetöös ja teadustöös ikka suudaksime olla vajalikul ta-semel nii materiaalse baasi kul ka töö sisu poolest.

● PROFESSOR ATKO VI-
RU, KEHAKULTUURITEADUS-
KONNA DEKAAN:

1. 1984. aasta tõi teaduskonnale mõndagi meeldivat. Üleüldiselt üliõpilasmängudel tuli TRU esi-nus (moodustas vabariigi koondise põhituumiku) 21. kohale. Esimesel pilgul võib see küll tunduda eba-õnnestumisena, kuid võttes arvesse asjaolu, et võistles üle viiesaja kõrgkooli, on siiski tegemist tubli saavutusega. Alvar Ojastu võib aga neil võistlustel julgelt pidada üheks parimaks sportlaseks.

Massisordi seisukohalt on aga väga meeldiv, et üliõpilaste suhtu-mine kehakultuurisse ja spordisse on paranenud. Ilmekaks näitaks on

märksa massilisem osavõtt Tartu suusamaratonist.

Rõõmustas, et kehakultuuritea-duskond sai kolmanda teadusdok-tori: 12. mail kaitses Jaan Pärnat edukalt väitekirja.

2. Uus aasta seab tippportlas-test üliõpilaste ette nii meil kui ka teistes kõrgkoolides mitmeid uusi probleeme. Nimelt ei või NSV Liidu Ametiühingute Kesknõukogu ot-suse põhjal töötajad ning teenistu-jad enam osa võtta pikaajalistest treeningkogunemistest. See tähen-dab üliõpilaste osa kasvu tippspor-dis. Kahjuks on siin ka oht, et õppe-edukus võib langeda.

1985. aastal jätkub dotsent Teet Seene tänava alanud naisüliõpilas-te erigrupi kehalise kasvatus eks-periment.

Rõõmustaks, kui kõik üliõpilased kasutaksid oma noorust, elujõudu ning vaimuerksust sihipäraselt. Oma teaduskonna üliõpilaste puhul aga sooviksin, et ei õppimine ega sport ei jääks teise arvel vaeslapse ossa, vaid ikka käsikäes sammuk-sid.

● DOTSENT VALNER
KRINAL, MAJANDUSTEADUS-
KONNA DEKAAN:

1. Majandusüliõpilane '84 oli ta-valine noor inimene, täis energiat, mis läks vajalikuks suunas. Ta õp-pis, tegi ühiskondlikku tööd. Ei plahvatanud. Elavnesid üliõpilasor-ganisatsioonid. Kiidaksin ameti-ühingut ja esimeest Raivo Meerit-sat n.ing ühiselamunõukogu eesot-sas Peeter Vihmaruga.

Veel on palju arvestusvõlgu. Oppejõud '84 olid tasemel. Tea-duskonnast tuli kaks doktoritööd — Heino Siigur ja Vambola Raud-sepp. On soov pöörata rohkem tä-helepanu metoodilisele tööle. Meil ei ole ka oma Gustav Naani, kelle avalikele loengutele massiliselt noori tungiks. Sinna poole peab püüdma. Rohkem on vaja õppe-kirjandust.

Teaduskonna maine määravad ära majanduse kitsaskohad. Mida rohkem kitsaskohti, seda väiksem on sisseastumiskonkurss.

2. Eristist põhjust muretsemiseks uuel aastal siiski ei ole. Lõ-petajad on üldiselt rahul. Teadus-konda on palju abistanud Kauban-dus-, Rahandusministeerium ning ETKVL. Jäänud on isade-pogade ja emade-tütarde probleem.

Kui midagi soovida, siis et järg-misel aastal oleks eelkõige rohkem noormehi. Ja palju ühiseid üritusi, kus ka õppejõud oleksid üliõpilaa-te seas omad ja vastupidi.

● DOTSENT MATI KILP,
MATEMAATIKATEADUSKONNA
DEKAAN:

1. Oli nii muresid kui rõõme. Ikka on veel palju neid, kes mate-maatikas ainult teiste teadusharu-de teenrit tahavad näha. Teadus-kond kipub värgi vähenema. Suu-rim tööalane rõõm — üle pikkade aastate saime vastuvõtuplaani täia.

2. Tahaksin, et matemaatikate-aaduskonna tudengid oleksid niisama tublid kui eelmisel aastal. Et oleks rohkem aega töötegemiseks. Et meil kõigil oleks rohkem rõõmsaid hetki.

● DOTSENT JAAN SOO-
TAK, OIGUSTEADUSKONNA
PRODEKAAN:

1. Mõõduv aasta andis teadus-konnale kaks uut teaduskandidaa-ti — Rait Maruste ja Heiki Pisu-kese. Üleülikoolilises sotsialistlikus võistluses tulime võitjaks. Tore oli kohtuda vanade sõpradega kevadi-sel teaduskonna päeval, esmakord-sel üle paari aastakümne. Praegu-ne teaduskonna komsomolisekretär Toomas Kivimägi on osutunud vä-ga asjalikuks komsomolijuhiks, komsomolitöö teaduskonnas läheb ülesmäge.

2. Et noori õppejõude Paul Va-rulit, Peeter Järveldi, Raul Nar-itsat, Jüri Põldu, Erik Kergand-bergi, Kuldar Andeatit ja ehk mõn-da teistki võiks tuleval aastal ni-metada esimese punkti all kui vast-seid teaduskandidaate. Et meil kõi-kide probleemide lahendamisel jät-kuks rahulikku meelt.

Küsimusi ja vastuseid aitasid or-ganiseerida või kirja panna üliõpi-lased Jaan Lukas (ajaloo II k.), Jaanus Harro (ravi IV k.), Pille Pentel (geogr. II k.), Tiit Pruuli (žurn. II k.), Indrek Kannik (žurn. II k.), Helle Umarik (maj. küb. IV k.), Age Virkus (mat. III k.), Triin Rahnu (õigust. II k.).

Saadikukandidaadiks EKP Keskkomitee sekretär Rein Ristlaan

Telsipäeval kogunes anlasse ülikooli kollektiiv. 24. veebruaril toimu-
vateks valimisteks esitati Eesti NSV Ülemnõukogusse oma kandidaat.
Parteikomitee sekretär dots. Advig Kiri tegi ettepaneku esitada Tartu
Ülikooli valimisringkonnas nr. 137 saadikukandidaadiks EKP Kes-
kkomitee büroo liige, EKP Keskkomitee sekretär Rein Ristlaan.

Tema kandidatuuri toetati järgnenud sõnavõttes. NLKP ajaloo
kateedri prof. Lembit Raid tutvustas R. Ristlaane elulugu, meenutas
tema tegevust ülikooli juubelikomisjoni esimehena. Majandusteadus-
konna dekaan dots. Väinö Krinalil on tulnud seltsimees Rein Ristlaa-
nega kokku puutuda oma eriala valdkonnas. On ju R. Ristlaan ma-
jandusteaduste kandidaat ning juhtinud ka seda ala. Üliõpilaste nimel
toetas esitatud kandidatuuri õigusteaduskonna IV kursuse üliõpilane,
komsomolikomitee asesekretär Andi Kasak.

Ühel häälel eshatigi valimisringkonna nr. 137 saadikukandidaadiks
EKP Keskkomitee sekretär Rein Ristlaan. Tema usaldusmeheks valiti
professorid Lembit Raid ja Vambola Türk.

Koosolekust võttis osa ka linna parteikomitee esimene sekretär
Enn-Arno Sillariga.

VARJE SOOTAK

Kohtumine Enn-Arno Sillariga

19. detsembril rääkis õhiskonnateadlaste EKP Tartu Linnakomitee
esimene sekretär Enn-Arno Sillar linna mõningatest arenguproblee-
midest, elamehituse perspektiividest ning kultuuri, hariduse ja noor-
sõukõrvaldustest. Ta rõhutas, et on vaja parandada üliõpilaste ideolo-
gilist kasvatustööd ning taunis ühiselamutes valitsevat korralagedust.

TRÜ õhiskonnateadlaste ja linnakomitee juhtivate töötajate niis-
gused kontaktid on traditsiooniks muutumas ning kasulikud mõlemale
poolle.

Kohtumisele järgnenud parteikoosolekul arutati kateedrite ülesan-
deid võidu 40. aastapäeva tähistamisel. Tehtut ja teha tulevat analüü-
sis prof. Johannes Kalits.

REET KANDIMAA,
NLKP ajaloo kateedri aspirant

EKP TRÜ komitees

● 24. detsembri koosolekul võeti NLKP liikmeks kaubandusökonoo-
mika IV kursuse üliõpilane Margus Talur, majandusküberneetika ja
statistika kateedri stažöör-uurija Urmas Varblane, kehakultuuriteadus-
konna IV kursuse üliõpilane Mehis Viru, füüsikaosakonna V kursuse
üliõpilane Hugo Mändar ja matemaatikateaduskonna V kursuse üll-
õpilane Mart Raukas.

● Arutati parteikomitee 13. detsembri 1982. aasta otsuse «Üliõpilas-
kommunistide juhtivast ja suunavast osast arstiteaduskonna koms-
moliorganisationslooni töös» täitmist. Teaduskonnas on praegu 29 üll-
õpilaskommunisti, kõige rohkem spordimeditsiini ja raviosakonnas.
Suur osa neist tegutseb osakondade või teaduskonna komsomolbüroo-
des, nende hulgas on ka komsomolikomitee liikmeid.

● Arutamisel oli ka ÜPP töhustamise kohta vastu võetud mitme
otsuse tähtsuse.

● 25. detsembril oli parteikomitee koosolekul kõne all EOE Lõuna-
Eesti regiooni suvine töö.

Autasustamisi

Kauaaegse eeskujuliku töö ja
aktiivse ühiskondliku tegevuse eest
autasustati 60. sünnipäeval ENSV
KKEH Ministreerumi aukirjaga tea-
dusraamatukogu peabibliograafi
Eha Saarmaad ja operaator Laine
Kiiki.

ENSV Rektori Nõukogu selle
aasta ajakirjanduspreemiate saa-
jate hulgas on TRÜst kevadel I
kursuse lõpetanud Ago Kukk, kes
praegu teenib Nõukogude armees.
Palju õnne!

Tänu

Hooltsa tööd eest pälvisid rektori
käskkirjas tänu ja õnnitluse 50. sünni-
päeval pedagoogika kabineti ju-
hataja Ilme Soop, meister Evi
Kukk ja majahoidja Elviira Puchs.
75. sünnipäeval puusepp Harald
Tuvi ja 80. sünnipäeval abidõoline
Johannes Paju.

60. sünnipäeva puhul pälvisid
tänu kauaaegse eeskujuliku töö
eest peabibliograaf Eha Saarmaa
ja operaator Laine Kiiki.

XII ● MOCKBA ● 1985

KKTs

Suvel peetavast XII ülemaailm-
sest noorsoo ja üliõpilaste festivalist
ning eelmistest suurfoorumitest kõ-
neles kolmapäeval kehakultuuritea-
duskonna tudengitele ELKNO EPA
komitee asesekretär ideoloogia alal
Erli Aasamets. Kõnustusterohke
vestluse järel mindi lahkuma kokku-
leppesega kohtuda uuel aastal taas.
Siis tuleks kõne alla festivali ette-
valmistamine.

SIRLY LEOLA,
KKT III k.

Keeleteaduse piiridest

Mille poolest on struktuuralling-
vistiline arusaamine keeleteaduse
uurimisala piiridest lihtsustav? Kas
tuleks erinevalt piiritleda hääliku-
tega tegeleva fonetika (traditsioo-
nilise fonetika ja fonoloogia) ja
keele- ja keeleteaduse tegeleva lingvisti-
ka (morfoloogia, süntaksi ja se-
mantika) uurimisalad? Kas keele-
märkide tähendusi tuleb kirjeldada
mittekeeleliste teadmistega koos
või neist lahuse? Kas keeleteaduse
uurimisala tuleb rangelt piiritleda?

Nende ja mitmete teiste
praegu lingvistikas aktuaalsetele
kõnustele püüti selgitust leida
7. detsembril toimunud OTU eesti
keele ja soome-ugri keelte ringi
võistlusõhtul «Keeleteaduse piirid».
Et lingvistika uuemad suunad on
lähenedud psühholoogiale — uuri-
takse suhtlusprotsessi, keele- ja keele-
märkide tähendussisu, lause sidumist
tekstiga ning tekstilt teadmiste-
struktuurile üleminekut —, püüti
probleemidele sellest aspektist lä-
heneda.

Toomas Helbi koostatud põhjal-
kule küsimustikule vastasid psüh-
holoog Jüri Allik ja keeleteadlane
semantika Haldur Oim. Erinevalt
loodetust polnud kahe põhiväliteja
seisukohtades suuremaid lahkumi-
nekuid. Jõuti otsusele, et nn. teadu-
se kaitsesõnake seisuks kohast
oleks mõistlik tõmmata mingid
piirid keeleteaduse ja teiste tea-
duste uurimisvaldkondade vahele.
Et aga tegelikkuses võib iga tea-
duse tegeliku probleemidega, mida
ise oluliseks peab, on piiride tõm-
mamine kokkuleppe ja formuleeri-
mise küsimus.

Keele põhifunktsioon on ikkagi
suhtlemine, mis toimub teatud
luhtsignaalide abil ja ilmselt peaks
lingvistika seda valdkonda edasi
uurima.

Pärast põhivälitejate arvamuste
ärakuulamist algas äge mõtteva-
hetus kuuldu üle. Omapoolseid
täiendusi ja arvamusi lisasid prof.
H. Rätsep, A. Krikmann, T. R.
Viitso, U. Uibo, T. Seilenthal ja T.
Help.

Huvist ürituse vastu andis tun-
nistust arvukas osavõtt (üle 50
inimese) ja hilisem hoogne arva-
muste avaldamine.

Vaatamata ürituse sensatsioonli-
sele pealkirjale jäid keeleteaduse
piirid seekord veel paika panemata.
Kuid keelehuvilised kuulsid palju
huvitavat, mille üle tasub mõtel-
da.

KULLI POKK,
eesti III, III k.

Kiri sõjaväest

Aastavahetusel saab paljudel
I kursuse poistel poolteist-kaks
kuud sõduriaega täis. Esimesed
poolsada päeva armees tähenda-
vad palju. Eriti akadeemilisele
noorusele, kes on ootamatult täies-
ti uude keskkonda sattunud.

Noorsõduri kohanemiseajaks ar-
meega on karantiinipäevad. Selle
väeosa täiendus oli 69 meest, eri-
nevaist paigust ja veel erinevama-
test rahvustest. Eestlasi tuli kokku
neli: Jaak Vilo rakendusmatema-
tikast, Sven Ohlau keemiast ja mi-
na. Neljas Maarjamaa mees Andri
Aumere on TPI peenmehaanik.
Väeosa spetsiifika nõuab poliiteh-
nilise haridusega sõdureid, mistõttu
ajalooteadusega tunnen ennast
nagu part pääsukeste parves. Tei-
sest küljest on jälle tore end tun-
da kodu poliitloogutelt ning ise
poliitinformatsiooni teha.

Omaette loo võiks kirjutada kir-
jast. Oma kaheksateistkümneme elu-
aasta jooksul olen postkastist hul-
galiselt kirju leidnud. Aga alles
nüüd, sõjaväes, ehk õppisin hin-
dama kirja väärtust. Elad, teenid
ning ootad sõnumit kodunt või üll-
koolist. Toob välipost ümbriku, re-
bid selle kannatamatult lahti ja
ahmid silmadega ridu. Loed veel
kord üle, et midagi kahe silma va-
hele ei jääks.

Eriti hinnas on ülikooli uudised.
Ema kirjade kõrval tekitas rõõm-
sat elevust kursusejuhendaja kiri.
Dotsent Hillar Palametsa sõnum
tõi korrapealt kõik valgete sam-
maste vahel toimuva kätte. Rõõm
kerkis kahekordseks, kui leidsin

kirja lõpust dekaan Allan Liimil
read.

Ülikoolivaim? On tõesti olemas.
Kui ma seda tarkusevaramus en-
das tunnetada ei jõudnud, siis väl-
jaspool küll. «Kust oled? Tartust?»
Kas ülikoolist? Jahl Saame tulla-
vaks, mina olen... Selliseid dia-
looge tuli mulgi kogunemispunkti-
ette. Omad, ülikoolipoisid. Enne
võihivõoras noormees muutus kohe
kuidagi lähedaseks.

Alma mater, Sa toetad meid jul-
gustavalt ka siis, kui me enam Su
rühes ei ole. Ajutiselt muidugi.
Kursus mölgub mees iga
päev. Ehkki koosõppimise aeg oli
lühike, on mingi «oma» mentaliteet
jäänud. Samal ajal saadab vana
Pälson oma elanikud hommikul õp-
pima ja võtab õhtul taas lähelt
vastu. Kaugelt üle südaöö kustub
viimane tulesilm aknas. Tavaline
asi, eks jul Sess läheneb. Külma
verd ja raudset närvi kõigile, ka
Sulle, OMA kursus.

KALEV VILGATS

***

Peaaegu iga nädal toob toime-
tusse ka mõne kirja sõjaväest. Ole-
me vastata püüdnud, paljudele lä-
kitame ka TRÜ ajalehte. Täname
kõiki nende kirjade eest. Omalt
poolt ootame kaastöid lehele. Täna
avaldatud kirja autor on ajalugu
õppima tulnud Kalev Vilgats, keda
paljud teavad hoopis OTU juhina.

Anname täna siin kõigile TRÜ
üliõpilastest sõduripoistele edasi sü-
damlikud uue aasta soovid. Palju
õnne ja edu!

Filmiklubi sügissemester

Avauüritus: 20. septembril — P. Todorovski «Sõjaväljaromaan».

Viimane üritus: 19. detsembril — R. W. Fassbinderi «Maria Brauni
abiellu».

Kokku toimus 24 õhtut + üliõpilaspäevade filmikavad.

Vaadati ungari, poola, itaalia, jaapani, hispaania, jugoslaavia, uk-
raina, gruusia, eesti jt filme.

Nõukogude filminädal — sel aastal kolmandat korda, näidati nõu-
kogude filmikunsti klassikat.

Režissöörid, kellega lähemalt tutvuti: K. Zanussi, I. Szabó, A. Kuro-
sawa, R. W. Fassbinder, V. Abdrašitov.

Üllatus: jugoslaavia film «Kes seal laulab?» 12. detsembril taas
Vanemuise 46 ringauditooriumis.

Vanim film: 1930 A. Dovženko «Maa».

Uusim film: V. Abdrašitovi «Planeetide paraad». Kohtuti režissöö-
riga.

Populaarsemad filmid: «Sõdalase vari», «Kes seal laulab?», «Ivan
Groznoi».

Filmikirjutiste võistlus

kuulutati välja märtsis ning lõppes 15. novembril. Laekus 6 kirjutist
neljalt autorilt (1976. aasta võistlusele toodi üksnes 2 kirjatükki).
Tõid luges ja hindas žürii: Varje Sootak («TRÜ»), Vaike Kalda (Vaba-
riikliku Filmiklubi Nõukogu sekretär), Aune Unt (TRÜ FK presi-
dent), Jaan Ruus (ajakirja «TMK» filmiosakond) ja Verni Loodmaa
(ELKNO TRÜ komitee asesekretär). Niisiis, igale loole oma hindajal
Hinde «hää» sai ei II Riho Laanemäe kirjutis «Kuidas portreerida
provintsi linna», «Üsna häaks» hinnati Jaanus Järsi (bio V) «Nägemu-
sest ja selle tõlgendamisest» ning Peep Jahilo (ei V) kirjutised. Ära
märgiti Kadri Uguri (2 I) kirjatöö «Räägime amatöörkinost» (seni
avaldamata). Osavõtjaid auhinnatakse uue semestri avauüritusel, pikem
kommentaar lehes ilmub pärast seda. Küllap siis algab ka uus võist-
lus.

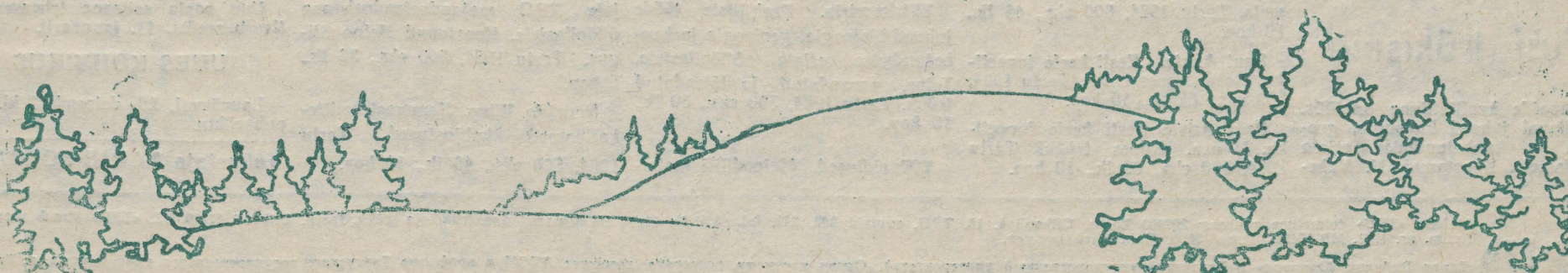
Seasivaheldus tuleb kindlasti.
Pimedat ekraani ja hüva põrumist!

Filmiklubi

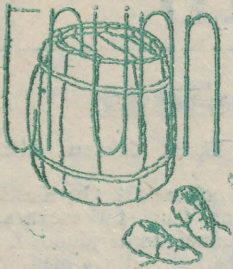
Lugupeetud muusika- ja spordi- ankeedi täitjad!

Selles lehes te tulemusi veel tea-
da ei saa. Miks? Asi on nimelt sel-
les, et lisaks parimaks peetute ni-
medele tuleks pikemas kommentaar-
is analüüsida ka küsitlusele vasta-
jate maitset, korrektsust, isegi ak-

tivsus. Praegu ei jätku kahjeks
enam aega ega leheruumi. Tuleme
selle teema juurde tagasi uue aasta
esimeses lehes. Kellel veel oma
hinnang andmata, lasku see kohe
postkastil!

«TRÖNN» (ehk «TRU» naljanurk) võttis hoogu terve semestri ja ilmutab nüüd end peaaegu terve tagumisel küljel. No hea, et lõpuks siiski asja sai. Et naljanurk järgmisel semestril jälle materjali puudumise pärast ilmavalgust nä-

gemata ei jääks, selle eest võiksid viat teaduskonnad ka ise natuke hoolt kanda. Igatahes uue aasta esimese lehe on lubanud sisustada koostööd. Kes on järgmised? Pakuks välja geograafidele. Neil ju oma õhtul koguni näitus olnud.

Need karikatuurid joonistas M. A.

rek Strandberg, loo-kirjutas Tiit Lennuk. Aga igauks, kes arvab, et ta on ühe naerma ajava loo paberile pannud või aegsuguse pildi joonistanud, võiks juigesti seda ka «TRÖNN» pakkuda. Nii et, «TRÖNN» jääb ootamati!

Moes on simmanid

Igaüks teab ise, kust saab rahvarlides ja kes õpetab polkat tantsuma. Pole neld õlgiigi nii lihtne võtta.

Majandusteaduskond pidas oma simmani maha uues kohvikus. Verivõetid lõhnasid küll juba laual, aga näärimeteolu tuli alles ansambli «Kannel» avalooga. Esimesed rahvarlides peolised läksid tantsumõrandale.

Hoogsat polkat kaus ei tantsi. Peab val-ei pidama. Kõige tugevamad maadlesid muidugi nurgas õlgedel. Esimesid näärimeteolu tantsijad, luuletuste luged ja teisedki teroitajad. Onne leks valama õppejõudude esindaja Janno Reiljan. Kukk peaks tähendama poisterikast aastail. Loteripileti omanikud olid kõik, sest peosaali sisenedes oli piletikontrolörks olnud ehtne mulk... Palju rõõmu tegid külla tulnud EPA poisid. Nalja ka. Ja jälle tantsuma.

Ilus oli. Kõike oli parasjagu, miski ei täänud. Kui ainult nääriavana natuke rutem oleks kingituste jagamisele asunud.

Simmane'd võiks muldu ka olla, mitte ainult nääride ajal. Kõigil neil lihtsalt PIDI tore olema, kes ise ennast talu'atardes või poegadena tundsid ja kaasa mängisid.

HELLE OMARIK,

kab. IV k.,

teaduskonna pressisekretär

Päkapikkude nääritrall

Et pidu kibedat lõõsaga ei se-pake, tuleb päkapikkudel oma nääripidu varakult ära pidada. Nii nad tegidki: 14. detsembril trallitas kilsööni nääripuu ümber kirev seltskond päkapikke, kes küll kõik matemaatikatudengite ja õppejõudude nägu olid.

Juba kolmandat aastat järjest pidasid matemaatikud oma nääripidu Vanemuise tänava õppetooni fuajees, mis oma libeda klviparketi, kõrge lae ja suurejoonelise lühtriga lausa ballisaali-möödu välja annab. Traditsiooniliselt saanud teaduskonna suurritus on igal aastal erilisel: seekord siis päkapikkude nääritralli moodi, korraldajateks tavakohaselt II kursuse tudengid.

Oli õnnestunud eeskava (millele on tunnustuseks kutses esineda ka teistel nääripidudel), olid filmid, kus suure menusa esinesid peaosades meie teaduskonna õppejõud, olid tantsud ja mängud. Omalt poolt aitas piduliste tuju üleva hoida ansambel «Rentaablus». Ja loomulikult oli ka nääriavana.

Nääriavana ja tema viisakimbul on läbi aegade olnud kasvatuslik iseloom. Ju vist sellepärast oligi meie nääriavana nii väga kasvatusprodekaant lüüa ja olekuga. Suurema kingihoti saamiseks püüdsid kõik kursused ja kateedrid näidata end muidugi parimast küljest.

Aitäh päkapikkudele, kes meile huuse ettsid, kingid pakkisid ja nii torede peo korraldasid!

MATEMAATIKUD

● Tänaes lehes on joonistanud Ilmar Kruusamäe (2. ja 3. lk.) ning Marek Strandberg (1. ja 4. lk.).

NB!

Uue aasta esimene lehenumber ilmub reedel, 11. jaanuaril.

UUES KOHVIKUS

Laupäeval, 29. detsembril kl. 19 puhkeõhtu.

Toimetaja VARJE SOOTAK

Vestlust lugupeetud õpetlasega ajustasime ilusatest asjadest.

Möödunud aasta tublide töötulomuste eest paigutati ülikooli aulale mitmeid eesrindlasi eesotsas akadeemik Paul Aristega. Kas teate ehk nimetada mõnd

meest, kes võib-olla olekohtuseltki sellest aust ilma jäi?

* Siin tuleb nimetada David Hame'i (1711–1776) ja Adam Smithi (1720–1790) (lk. 133).

Pika sammu edasi astus ka tudengiteadus. NSVL Teaduste Aka-

deemia preelidium andis 1983. aasta üliõpilastööde konkursi diplomi Andrus Saluperele V kursusel valminud uurimuse «Jäikplastsete ümarplaatide optimaalne konstrueerimine» eest.

mets. Tartu 1984, 500 eks., 46 lk., 10 kop.

Paul Ariste. Eesti keele foneetika. I osa. Kuues trükk, Tartu 1984, 500 eks., 82 lk., 10 kop.

Paul Ariste Eesti keele foneetika. II osa. Kuues trükk, Tartu 1984, 500 eks., 66 lk., 10 kop.

Tiitrimetria. Praktilliste töõde juhend bioloogia, geoloogia ja kaubatundmise eriala üliõpilastele. Teine, parandatud ja täiendatud trükk, Tartu 1984, 500 eks., 80 lk., 15 kop.

Tõõvaidlused. Metoodillisi mater-

jale TRU majandusteaduskonna üliõpilastele. Koostanud Heino Sii-gur. Tartu 1984, 500 eks., 36 lk., 5 kop.

Nadežda Viim. Hammaste mittekarioossed kahjustused. Tartu 1984, 500 eks., 46 lk., 10 kop.

Albertiga vestles
Tähe tänava supisabas
TITOK

Uusi trükiseid

Anioonide kvalitatilivne analüüs. Praktikum juhend bioloogia, geoloogia ja kaubatundmise eriala üliõpilastele. Koostanud H. Vahe-